LANGENSCHEIDTS TASCHEN-WÖRTERBÜCHER

II

DEUTSCH-POLNISCH

LANGENSCHEIDTA SŁOWNIKI KIESZONKOWE

dla podróży, lektury, konwersacji i dla użytku szkolnego

▫ ▫

LANGENSCHEIDTS TASCHENWÖRTERBÜCHER

für Reise, Lektüre, Konversation und Schulgebrauch

Metoda Toussaint-Langenscheidt

Słownik kieszonkowy
języków polskiego i niemieckiego

Z podaniem wymowy systemem fonetycznym
metody Toussaint-Langenscheidt

Część druga

Słownik niemiecko-polski

opracowali
prof. Dr. Albert Zipper i prof. Dr. Emil Urich

Pierwsze wydanie

Zarejestrowany znak ochronny

BERLIN-SCHÖNEBERG
Księgarnia nakladowa Langenscheidta
(Prof. G. Langenscheidt)

Methode Toussaint-Langenscheidt

Taschenwörterbuch

der polnischen und deutschen Sprache

Mit Angabe der Aussprache nach dem phonetischen System der Methode Toussaint-Langenscheidt

Zweiter Teil

Deutsch-Polnisch

Bearbeitet von

Prof. Dr. Albert Zipper und Prof. Dr. Emil Urich

Erste Auflage

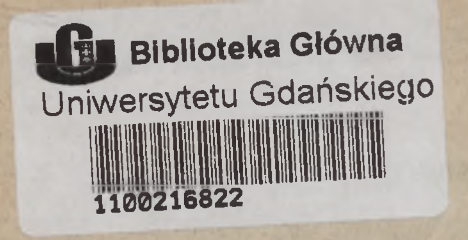

Eingetragene Schutzmarke

BERLIN-SCHÖNEBERG

Langenscheidtsche Verlagsbuchhandlung

(Prof. G. Langenscheidt)

Langenscheidtsche Buchdruckerei, Berlin-Schöneberg

Przedmowa.

Niniejszy słownik kieszonkowy różni się od wszystkich słowników niemiecko-polskich, jest bowiem dotąd pierwszym i jedynym słownikiem niemieckim, który

1. podaje wymowę wyrazów niemieckich;
2. poucza dokładnie o odmianie imion (rzeczowników, przymiotników, liczebników, zaimków i czasowników);
3. podaje możność wyszukania dla każdego pojęcia odpowiedniego wyrazu polskiego. Wszak w każdym języku moc takich wyrazów, które mogą oznaczać dwa pojęcia i więcej nawet. W wydanych dotychczas słownikach znajdujemy wprawdzie obok wyrazu niemieckiego szereg wyrazów polskich na oznaczenie owych kilku pojęć, ale niemasz wskazówki, który z tych wyrazów wybrać jako jedynie stosowny i właściwy w danym wypadku. Przedewszystkiem chodzi o to przy tłumaczeniach na język polski i przy pisaniu (n. p. listu) po polsku. Otóż w naszym słowniku po raz pierwszy znajdują się różne wskazówki, zwłaszcza zapomocą synonimów niemieckich, i na ich podstawie łatwo dobrać właściwego wyrazu polskiego.

Słownik kieszonkowy nie może zamykać w sobie całego bogactwa wyrazów i zwrotów języka. Zdaje się nam jednak, że nie spotkamy się z zarzutem, jakobyśmy podawali zbyt mało.

Za pomoc w załatwianiu korrekt i udzielanie trafnych uwag dziękujemy serdecznie p. radcy szkolnemu W. Reslowi. Wobec zawodowych współpracowników firmy nakładowej zaciągnęliśmy dług głębokiej wdzięczności tak za zestawienie wzorów deklinacyjnych i konjugacyjnych jak za ich gorliwe i wielce pożyteczne współdziałanie w czasie powstania rękopisu i druku dzieła i za wzorowe spełnianie głównej części trudów korrektorskich.

We Lwowie, w listopadzie 1919 r.

Prof. Dr. Albert Zipper.
Prof. Dr. Emil Urich.

Vorwort.

Das vorliegende Taschenwörterbuch unterscheidet sich von allen deutsch-polnischen Wörterbüchern. Es ist nämlich das erste und einzige deutsch-polnische Wörterbuch, das

1. die Aussprache der deutschen Wörter angibt;
2. über alle die Deklination der Nomina und die Konjugation der Verben betreffenden Fragen Aufschluß gibt;
3. den Benutzer in den Stand setzt, für jeden Begriff den entsprechenden polnischen Ausdruck zu finden. Sehr viele Ausdrücke haben ja zwei oder auch mehr Bedeutungen. Die bisher erschienenen deutsch-polnischen Wörterbücher führen wohl die polnischen Ausdrücke an, die den mannigfaltigen Bedeutungen eines einzigen deutschen Ausdrucks entsprechen, allein lassen uns darüber ganz im Dunkeln, welcher von allen diesen polnischen Ausdrücken im besonderen Falle der allein anzuwendende sei. Vor allem handelt es sich um die Wahl des richtigen Wortes bei Übersetzungen ins Polnische oder beim Polnischschreiben. Unser Wörterbuch gibt durch mancherlei Hinweise, insbesondere mit Hilfe anderer deutscher Wörter Aufschluß, welcher polnische Ausdruck in jedem besonderen Falle der gesuchte richtige ist.

Selbstverständlich kann ein Taschenwörterbuch nicht den vollständigen Wortschatz und noch weniger alle Redensarten einer Sprache enthalten. Jedoch dürfte uns kaum der Vorwurf treffen, daß wir die Grenzen allzu eng gezogen hätten.

Für Hilfe bei der Korrektur und treffende Bemerkungen danken wir Herrn Schulrat W. Resl. Den wissenschaftlichen Mitarbeitern der Verlagshandlung sind wir für die Zusammenstellung der Deklinations- und Konjugationsmuster sowie für anregende und fruchtbringende Teilnahme am Fortgange des Werkes und gewissenhafteste Besorgung des Löwenanteils an der Korrektur sehr verpflichtet.

Lemberg, im November 1919.

Prof. Dr. Albert Zipper.
Prof. Dr. Emil Urich.

Uwagi wstępne.

1. Zasadę początku alfabetycznego przeprowadziliśmy jak najściślej:

a) W alfabetycznem miejscu znajdują się także α) nieprawidłowe formy czasowników, stopnia wyższego i stopnia najwyższego przymiotników i t. d.; β) rozmaite formy zaimków; γ) najważniejsze imiona własne i skrócenia; δ) przedrostki (Vorsilben) jakoteż częściej używane przyrostki (Nachsilben) jak ...heit, ...keit, ...lich, ...los i t. d.

b) Co do czasowników złożonych wydrukowano tylko takie formy nieprawidłowe, które nie istnieją jako niezłożone; n. p. od czasownika złożonego begehen znajduje się w słowniku tylko forma begangen, nie zaś beging, ponieważ ging (od gehen) umieszczone jest w miejscu alfabetycznem. Tak samo rzecz się ma z imiesłowami rozpoczynającymi się przedrostkiem ge=.

c) Rzeczowniki czasownikowe i inne na ...heit, ...keit, ...ung najczęściej pominięto, gdyż ich tworzenie z dotyczących czasowników i przymiotników nie napotyka na trudności. Z reguły rzeczownik czasownikowy na ...ung dla zaoszczędzenia miejsca nie jest wymieniony jako osobny wyraz, lecz bezpośrednio przy czasowniku zaznaczony skrótem ***Su.***; n. p. **beleidigen** obrażać [-zić]. ***Su.*** obraza *f.*

d) Wyrazy jednakowo pisane, ale różniące się czyto pochodzeniem czyto jako część mowy, najczęściej podane są każdy z osobna i oznaczone liczbami [1], [2] i t. d. Wyrazy składające się na słownik często łączę się w grupy, wśrod których jednak poszczególne wyrazy główne wyróżniają się dostatecznie pół tłustym drukiem. Przy wyrazach złożonych pierwsza część wyrazu, po której następują trzy punkty, tworzy nagłówek.

2. Wyrazy złożone i pochodne utworzone zapomocą przedrostków poznać po pionowej kresce dzielącej, tak że pojedyncze składniki wyrazu łatwo rozpoznać można, zwłaszcza główník czasowników złożonych. Wyrazy złożone z reguły pominięto, jeżeli ani znaczenie głównika ani określnika uległo zmianie.

3. Wymowę oznaczono przy każdym wyrazie niezłożonym, przy wyrazach złożonych zaś tylko, jeżeli jeden czy drugi składnik nie znajduje się w słowniku wymieniony jako osobny wyraz. Jeżeli przy częstem powtarzaniu (n. p. wskutek licznych przedrostków i przyrostków) część wymowy nie podaje się, brak taki zastępuje kreska (-).

4. Akcent. Każdy wyraz osobny (o półtłustym druku) zaopatrzony jest w akcent ('). Przy wyrazach złożonych główny akcent spoczywa na określniku, poboczny na główniku.

5. Znak powtórzenia czyli tylda (~) zastępuje cały nagłównik i całą wymowę albo część wymowy głównika albo poprzedzającego wyrazu półtłusto drukowanego. Znak 2 oznacza powtórzenie głównika ze zmianą dużej litery początkowej na małą albo małej na dużą. N. p. po A'djekti'v (ă't-jĕkti'f), 2isch (~wisz) ma znaczyć a'djekti'visch (ă'tjĕkti'-wisz); przy a'lbern (ă'lbern), 2heit oznacza Albernheit *f* ③b (wymowa przyrostka pod ...heit).

6. Deklinacja i konjugacja. Przy każdym wyrazie niezłożonym liczby w kółku z następującą literą wskazują na wzór pod tymże znakiem we wzorach deklinacyjnych i konjugacyjnych. Przy wyrazach złożonych tylko w takim razie podawano te wskazówki, jeżeli ostatni składnik złożenia albo nie jest używany sam dla siebie albo jeżeli odmiana złożonego różni się od odmiany niezłożonego.

Przy czasownikach nieprzechodnich podano, czy tworzą czasy złożone zapomocą słowa posiłkowego haben (h.) czy słowa posiłkowego sein (sn); ale niema w tym względzie żadnej wskazówki, jeżeli wyraz niezłożony posługuje się słowem haben albo jeżeli wyraz złożony nie różni się co do używania słowa posiłkowego od wyrazu niezłożonego.

7. Czasowniki podaje się w formie niedokonanej, po której w nawiasie [.] następuje forma dokonana. Jeżeli formy niedokonanej niema, podano formę dokonaną i oznaczono dodatkiem voll.

8. Różnice w znaczeniu jednego wyrazu oznaczamy: a) znakami (♪, ✎ i t. d.); b) zapomocą wyrazów równoznacznych; c) zapomocą poprzedzających podmiotów, przedmiotów, objaśnień niemieckich; d) zapomocą następujących przedmiotów (w znaczeniu gramatycznem i objaśnień polskich; e) podaniem przeciwieństwa (n. p. Land, Ggs. Stadt). Wszystkie te objaśnienia drukowane są drobnem pismem.

Średnik oznacza koniec podanego znaczenia; następuje nowe znaczenie.

Wykaz znaków i skróceń znajduje się na str. XIX i XXII części poprzedzającej właściwy słownik.

9. Pisownia. Dla wyrazów niemieckich miarodajnemi są powszechnie przyjęte zasady, urzędowej pisowni. Pisownia polska stosuje się do zasad uchwalonych w r. 1918 jako powszechnie obowiązujących.

Vorbemerkungen.

1. Die alphabetische Anordnung ist möglichst streng durchgeführt. a) An alphabetischer Stelle sind auch gegeben: α) die unregelmäßigen Formen der Zeitwörter, des Komparativs oder Superlativs usw.; β) die verschiedenen Formen der Pronomina; γ) die wichtigsten Eigennamen und Abkürzungen; δ) die Vorsilben und die häufig vorkommenden Nachsilben wie ...heit, ...keit, ...lich, ...los usw.

b) Von zusammengesetzten Verben fanden nur die unregelmäßigen Formen Aufnahme, die nicht getrennt vorkommen, zB. von „begehen" nur die Form „begangen", nicht aber „beging", weil „ging" (von „gehen") an alphabetischer Stelle steht. Dasselbe gilt von Partizipien mit der Vorsilbe „ge".

c) Verbalsubstantiva und andere Wörter auf ...**heit**, ...**keit**, ...**ung** sind meistens weggelassen worden, da ihre Bildung von den entsprechenden Verben oder Adjektiven im Deutschen und Polnischen keine Schwierigkeit bietet. In den meisten Fällen ist das Verbalsubstantiv auf ...**ung** der Raumersparnis wegen nicht als besonderer Titelkopf gegeben, sondern unmittelbar an sein Verbum angehängt und durch ***Su.*** bezeichnet worden; zB.: „**beleidigen**" obrażać [-zić]. ***Su.*** obraza *f*. Hier steht ***Su.*** für „**Beleidigung** *f* ③b".

d) Wörter von gleicher Schreibung, aber von verschiedener Abstammung oder verschiedener Wortart, sind meistens getrennt aufgeführt und in solchem Falle mit ¹, ² usw. bezeichnet worden. Dagegen sind zusammengehörige Wörter häufig angehängt, so daß Gruppen entstanden sind, in denen sich jedoch die einzelnen Stichwörter durch ihren **fetten** Druck genügend abheben. Bei Zusammensetzungen bildet dann der erste Wortteil, dem drei Punkte angehängt sind, den Titelkopf.

2. Zusammensetzungen und Ableitungen mit Vorsilben sind durch einen senkrechten Teilstrich gekennzeichnet, so daß die einzelnen Wortbestandteile leicht zu unterscheiden sind, insbesondere das „Simplex“ bei zusammengesetzten Verben. Zusammengesetzte Wörter sind gewöhnlich nicht aufgenommen, wenn Grund- und Bestimmungswort ihre Bedeutung unverändert beibehalten.

3. Die Aussprache ist bei jedem Simplex, bei zusammengesetzten Wörtern aber nur dann angegeben, wenn der eine oder andere Teil der Zusammensetzung nicht als besonderer Titelkopf vorkommt. Wird bei häufiger Wiederholung (zB. bei Vor- und Nachsilben) ein Teil der Aussprache nicht gegeben, so steht dafür der Bindestrich (-).

4. Betonung. Bei jedem mehrsilbigen Titelkopf (oder Stichwort) ist das Tonzeichen (') gesetzt worden. Bei Zusammensetzungen liegt der Hauptton gewöhnlich auf dem Bestimmungsworte, auf dem anderen Wortteil ein Nebenton.

5. Das Wiederholungszeichen oder die Tilde (~) ersetzt den ganzen Titelkopf sowie die ganze Aussprache, oder einen Teil der Aussprache des Titelkopfes oder des vorhergehenden fettgedruckten Wortes. Das Zeichen ≗ bedeutet die Wiederholung des Titelkopfs (oder Stichworts) in veränderter Form (großer oder kleiner Anfangsbuchstabe!); zB. bei A'djekti'v (a̧'tjĕktī̧'f): „**≗isch** (~wī̧sz)“ soll heißen: „**a**'djekti'visch (a̧'tjĕktī̧'wĭsz)“; ferner bei **a**'lbern (ă̧'lbᵉʀn): „**≗heit**“ soll heißen: „Albernheit /③b“ (Aussprache der Nachsilbe bei „...heit“).

6. Deklination und Konjugation. Bei jedem Simplex ist im Texte des Wörterbuches durch eingekreiste Ziffern mit folgendem römischem Buchstaben (zB. ②g, ③b, ⑮d) auf das in der Deklinations- und Konjugationstabelle stehende Muster verwiesen worden. Bei zusammengesetzten Wörtern sind nur dann Hinweise gemacht worden, wenn der letzte Bestandteil der Zusammensetzung entweder nicht einzeln vorkommt oder aber sich in der Deklination oder Konjugation vom Simplex unterscheidet.

Bei den intransitiven Verben ist angegeben, ob sie die zusammengesetzten Zeiten mit dem Hilfszeitwort „haben“ (h.) oder „sein“ (sn) bilden; aber keine Angabe ist gemacht worden, wenn das Simplex nur mit „haben“

konjugiert wird, oder wenn sich das zusammengesetzte Wort in dieser Hinsicht nicht vom Simplex unterscheidet.

7. Die Verben sind in der imperfektiven (unvollendeten) Form gegeben, worauf in eckiger Klammer [ ] die perfektive (vollendete) Form folgt. Kommt die imperfektive Form nicht vor, so ist die perfektive gegeben und durch „voll." bezeichnet.

8. Die Bedeutungsunterschiede ein und desselben Wortes sind gekennzeichnet: a) durch vorgesetzte Zeichen; b) durch Synonyme; c) durch vorgesetzte deutsche Objekte, Subjekte oder erklärende Bemerkungen; d) durch nachfolgende polnische Objekte oder Bemerkungen; e) durch Angabe der entgegengesetzten Bedeutung; vgl. zB. „Land (Ggs. Stadt)". Die Erläuterungen sind stets in kleiner Schrift gedruckt.

Das Semikolon bezeichnet das Ende der gegebenen Bedeutung; dann folgt eine neue Bedeutung.

Die Tabelle der Zeichen und Abkürzungen befindet sich Seite XIX bis XXII des Vordrucks.

9. Rechtschreibung. Für die Schreibung der deutschen Wörter dienten als Grundlage die amtlichen Regeln für die deutsche Rechtschreibung. Die Schreibung der polnischen Wörter beruht auf den 1918 als allgemein geltend beschlossenen Grundsätzen.

Wskazówki dla wymowy

znak	objaśnienie	przykłady
	Samogłoski i dwugłoski	
ạ̄	głębokie, długie a	kam (kạm) Paar (pạ̄ʀ) lahm (lạm)
ạ	to samo krótsze	Latein (lạtaı'n) Prima (pʀī'mạ)
a	wysokie, jasne, krótkie a, jak pierwsze w słowie *chata*	Kamm (kăm)
ą	nosowe nieco długie a jak we francuskiem *enfant*	Pendant (pą̇dą')
ẹ̄	zamknięte długie e	geben (gẹ'bᵉn) See (zẹ) nehmen (nẹ'mᵉn) Filet (filẹ') Portier (pọʀtⁱẹ')
ẹ	to samo krótsze	Theater (tẹạ'tᵉʀ)
ē	otwarte długie e	Käse (ke'zᵉ) Gefäß (gᵉfę's) Mähne (mę'nᵉ) Chaise (szē'zᵉ) Portiere (pọʀtⁱę'ʀᵉ)
e	to samo krótsze	ladieren (lạdi'ʀᵉn) Baissier (besⁱę')
ĕ	otwarte krótkie e, jak *cel*	wenn (wen) Lärche (lĕ'ʀchᵉ)
ᵉ	ledwie słyszalne e	gelegen (gᵉlẹ'gᵉn)
ę̄	nosowe dość długie e, jak *ręka*	Cousin (kụzę') Terrain (teʀę')
ị̄	zamknięte długie i	Bibel (bī'bᵉl) Dieb (dīp) ihn (īn)
ị	to samo nieco krótsze	Dirigent (dịʀigę'nt) Rabbi (ʀă'bị)
ı̣̄	otwarte krótkie i	Dickicht (dĭ'kĭcht)
	bezdźwięczne krótkie i	Julie (jū'lⁱᵉ)

znak	objaśnienie	przykłady
o	zamknięte długie o	Bote (bo'tᵉ) Boot (bot) ohne (o'nᵉ) Niveau (niwo') Trikot (tʀiko')
o	to samo nieco krótsze	Moment (momę'nt) Echo (ę'cho)
ŏ	otwarte krótkie o, jak *most*	Stoff (sztǫf)
ǫ	nosowe dość długie ǫ, jak *wąs*	Bonbon (bǫbǫ')
ȫ	zamknięte długie ö	Töne (tȫ'nᵉ) Goethe (gȫ'tᵉ) Redakteur (ʀędaktȫ'ʀ)
ö	to samo krótsze	Diözese (dioćę'zᵉ) Ökonom (ökonǫ'm)
ö̆	otwarte krótkie ö	können (kö̆'nᵉn) Mönch (mö̆nch)
ǫ̈	nosowe nieco długie ö	Parfüm (părfǫ̈')
ū	zamknięte długie u	du (dū) Hut (hut) Uhr (ūʀ) Tour (tūʀ)
u	to samo krótsze	Ruine (ʀui'nᵉ) Cousin (kuzǫ̈')
ŭ	otwarte krótkie u	Luxus (lŭ'ksŭs)
ǖ	zamknięte długie ü	Güte (gü'tᵉ) Bühne (bǖ'nᵉ) Asyl (azǖ'l)
ü	to samo krótsze	amüsieren (ămüzi'ʀᵉn) Bureau (büʀȫ') Physik (füzi'k)
ü̆	otwarte krótkie ü	Hütte (hü̆'tᵉ) Myrte (mü̆'ʀtᵉ)
a͡i	ă + e	Mai (ma͡i) Bayern (ba͡i'ᵉʀn) Leib (laip)
a͡u	a + o	Haus (ha͡us) Clown (kla͡un)
o͡i	ǫ + ö	Häuser (ho͡i'zᵉʀ) Beute (bo͡i'tᵉ)

znak	objaśnienie	przykłady
	Spółgłoski	
b	polskie b	Bär (bęʀ)
c	polskie c	Zier (cīʀ)
		Putz (pŭc)
		Cäsar (cę'zăʀ)
		zusehends (cŭ'zę^{e}nc)
		bereits (b^{e}ʀai'c)
cz	polskie cz	Cello (czĕ'lǫ)
		deutsch (doicz)
ch	podobne do polskiego ch	lächeln (lę'ch^{e}ln)
		stechen (sztę̆'ch^{e}n)
		Zeichen (cai'ch^{e}n)
		riechen (ʀī'ch^{e}n)
		Löcher (lö'ch^{e}ʀ)
		Züchter (cü'cht^{e}ʀ)
		furchig (fŭ'ʀchĭch)
		Chemie (chęmī')
ch	polskie ch	machen (mă'ch^{e}n)
		kochen (kǫ'ch^{e}n)
		Tuch (tūch)
		rauchen (ʀau'ch^{e}n)
d	polskie d	dein (dain)
f	polskie f	fein (fain)
		Vetter (fĕ'tᵉʀ)
		Affe (ă'f^{e})
		Philosoph (fĭlǫzo'f)
g	polskie g	geben (gę̄'b^{e}n)
h	polskie h	heben (hę̄'b^{e}n)
j	polskie j	je (ję)
		Boje (bo'j^{e})
		loyal (lǫaja'l)
		Billard (bĭ'ljăʀt)
		Lorgnette (lŏʀnjĕ't^{e})
k	polskie k	Karl (kăʀl)
		Chlor (klǫʀ)
		Lachs (lăks)
		fix (fĭks)
		Trog (tʀok)
l	polskie l, jak *lilia*	Lilie (lī'li^{e})
		Lampe (lă'mp^{e})

znak	objaśnienie	przykłady
m	polskie m	mein (main)
n	polskie n	nein (nain)
ŋ	nosowy dźwięk, nieznany językowi polskiemu	lang (lăŋ) Dank (dăŋk)
p	polskie p	paſſen (pă's^{e}n) ab (ăp)
R	nieco odmienne od polskiego r	rot (Rōt) bar (bāR) Rhein (Rain) Katarrh (kătă'R)
s	polskie s	groß (gRōs) Sauce (zō's^e) des (dĕs) küſſen (kü's^{e}n)
sz	polskie sz	Schein (szain) raſch (Răsz) Speiſe (szpai'z^e) Stuhl (sztūl) Chaiſe (szę'z^e)
t	polskie t	Tau (tau) Thereſe (tęRę'z^e) Bord (bŏRt)
w	polskie w	Wehr (węR) Vampir (wă'mpiR)
z	polskie z	Seele (zę'l^e) Roſe (Rō'z^e)
ż	polskie ż	Genie (żenī') Journal (żūRnā'l)

Zeichen.	Znaki.
F familiär, auch Sprache des (ungebildeten) Volkes.	F wyraz pospolity albo prostacki.
(Komet) selten, wenig gebräuchlich.	(kometa) wyraz rzadki, nieużywany.
† (Kreuz) veraltet.	† (krzyż) wyraz zastarzały.
(drei Kreuze) regelwidrig, falsch.	(trzy krzyże) niegramatykalnie, źle.
(Buch) wissenschaftliches Wort.	(książka) wyraz umiejętny.
(Blume) Pflanze, Botanik.	(kwiatek) roślina, wyraz botaniczy.
(Zahnrad) Technik.	(koło zębate) wyraz techniczny.
(Schwerter) militärisch.	(miecze) wojskowość.
(Anker) Schiffahrt.	(kotwica) żeglarstwo.
(Geldstück) Handel.	(moneta) kupiectwo.
(Posthorn) Postwesen.	(trąbka) poczta.
(Lokomotive) Eisenbahn.	(parowóz) kolejnictwo.
(Fahrrad) Radfahrsport.	(bicykl) kolarstwo.
(Note) Musik.	(nuta) muzyka.
(Spaten) Acker-, Gartenbau.	(rydel) rolnictwo, ogrodnictwo.
(Lotwage) Baukunst.	(pionek) budownictwo.
(Zirkel) Mathematik.	(cyrkiel) matematyka.
(Retorte) Chemie.	(retorta) chemja.
(Blitzstrahl) Elektrotechnik.	(błyskawica) elektrotechnika.
(Globus) Länderkunde.	(glob) geografja, krajoznawstwo.
(Wappenschild) Wappenkunde.	(tarcza herbowa) heraldyka.
(Äskulapstab) Arzneikunde.	(laska Eskulapa) medycyna.
(Wage) Rechtswissenschaft.	(waga) umiejętność prawa.
~ s. Vorbemerkungen 5.	~ zob. Uwagi wstępne 5.
= (Gleichheitszeichen) gleich.	= (znak równości) równa się.

Abkürzungen. ▫ Skrócenia.

a. auch także
a. Adjektiv, Eigenschaftswort przymiotnik
A. od. *acc.* Akkusativ czwarty przypadek
Abk. Abkürzung skrócenie
adv. Adverb, Umstandswort przysłówek
allg. allgemein ogólnie
Anat. Anatomie anatomja
Apth. Apotheker aptekarz
Arith. Arithmetik, Rechenkunst rachunki
art. Artikel, Geschlechtswort rodzajnik
Astr. Astronomie, Sternkunde astronomja
Astrol. Astrologie, Sterndeuterei astrologja
bibl. biblisch biblijny
bisw. bisweilen niekiedy
bsd. besonders szczególnie
bursch. burschikos wyraz studencki
Chir. Chirurgie chirurgja
cj. Konjunktion, Bindewort spójnik
cmpr. Komparativ stopień wyższy
D. od. *dat.* Dativ trzeci przypadek
dim. Diminutiv, Verkleinerungswort wyraz zdrobniały
ds dieses to
dse diese te
e-a einander wzajemnie jedno drugie
e-e eine jedna
e-s eines jednego, kogo
e-m einem jednemu, komu
e-n einen jednego, kogo
e-r einer jeden
ehm. ehemals dawniej
eigtl. eigentlich właściwie
et. etwas coś
f Femininum, weiblich rodzaju żeńskiego
Fechtk. Fechtkunst szermierka
Fernspr. Fernsprechwesen telefonja
fig. figürlich, bildlich obrazowo
Flugw. Flugwesen lotnictwo
G. od. *gen.* Genitiv drugi przypadek
Geol. Geologie geologja
Ggs. Gegensatz przeciwieństwo
Gram. Grammatik gramatyka
h. haben (jako słowo posiłkowe, Hilfszeitwort)
Hist. Historie, Geschichte historja
I. od. *instr.* Instrumental(is) szósty przypadek

imper. Imperativ, Befehlsform tryb rozkazujący
impf. Imperfekt czas przeszły: auch unvollendete Handlung czynność niedokonana
indekl. indeklinabel nieodmienne
int. Interjektion, Empfindungswort wykrzyknik
inv. invariabel, unveränderlich nieodmienne
iron. ironisch ironicznie
Jagdw. Jagdwesen myśliwstwo
j. jemand ktoś
j-s jemandes kogoś
j-m jemandem komuś
j-n jemanden kogoś
Kartensp. Kartenspiel gra w karty
Kochk. Kochkunst kucharstwo
k-o kogo jemandes, jemanden
koll. kollektiv zbiorowo
k-u komu jemandem
l. lassen
L. od. *loc.* Lokativ siódmy przypadek
m. machen
m Maskulinum, männlich rodzaju męzkiego
Mal. Malerei malarstwo
Mech. Mechanik mechanika
Min. Mineralogie mineralogja
mst meistens najczęściej
Myth. Mythologie mitologja
n Neutrum, sächlich rodzaju nijakiego
N. od. *nom.* Nominativ pierwszy przypadek
o. ohne bez
Parl. Parlament sejm
pf. vollendete Handlung czynność dokonana
Pharm. Pharmazie, Arzneikunst nauka o lekarstwach
Phot. Photographie fotografja
Phys. Physik fizyka
pl. Plural, Mehrzahl liczba mnoga
poet. poetisch poetycznie
Pol. Politik polityka
p.p. Partizipium Perfekti, zweites Mittelwort imiesłów czasu przeszłego
pr. Pronomen, Fürwort zaimek
prov. provinziell, landschaftlich prowincjonalizm
prp. Präposition, Verhältniswort przyimek
pr.pers. Personalpronomen, persönliches Fürwort zaimek osobowy
pr.poss. Possessivpronomen, besitzanzeigendes Fürwort zaimek dzierżawczy
Rel. Religion religja
s. siehe zobacz
s. Substantiv, Hauptw[ort] rzeczownik
sg. Singular, Einzahl liczba pojedyńcza
sn sein (jako słowo posiłkowe, (Hilfszeitwort)

Su.	ſubſtantivierter Infinitiv (ſ. Seite XII)
sup.	Superlativ najwyższy stopień
Thea.	Theater teatr
Turn.	Turnweſen gimnastyka
Typ.	Typographie, Buchdruckerkunſt drukarstwo
übertr.	übertragen przenoszony
unperſ.	unperſonlich nieosobowo
untr.	untrennbar nierozdzielnie
unvoll.	unvollendet niedokonane
uſw.	und ſo weiter i t. d., i tak dalej
v.	von ze, z
v.	Verb(um) czasownik
V. od. *voc.*	Vokativ piąty przypadek
vgl.	vergleiche porównaj
v/i.	intranſitives Zeitwort czasownik nieprzechodni
v/t.	tranſitives Zeitwort czasownik przechodni
voll.	vollendet dokonane
w.	werden (jako słowo posilkowe, Hilfszeitwort)
zB.	zum Beiſpiel n. p., na przykład
Zchnk.	Zeichenkunde rysownictwo
Zool.	Zoologie, Tierkunde zoologja
zſ.	zuſammen razem
Zſſg(n)	Zuſammenſetzung(en) złożenie, złożenia

Notizen

Notizen

Wzory deklinacji i konjugacji.

A. Deklinacja.

I. Uwagi ogólne.

W jęsyku niemieckim rozróżniamy dwie deklinacje czyli odmiany: mocną i słabą. Niektóre rzeczowniki w *sg.* odmieniają się według mocnej, w *pl.* według słabej deklinacji; taką odmianę nazywamy odmianą mieszaną. Niektóre wyrazy mają nieprawidłową, niektóre podwójną deklinację (a zarazem rozmaite znaczenie).

Wyjątki tworzą także przymiotniki i imieslowy rzeczownikowo użyte, wyrazy obce i imiona własne.

1. Według rodzaju mają rzeczowniki następujące końcówki w *nom.*, *gen.*, *dat.* i *acc.*

A. Męskie.

a) Odm. mocna *sg.*: —, (e)s, (e), —
pl.: (e), (e), (e)n, (e)
i: er, er, ern, er.

Wielokrotnie w *pl.* znajduje się przeglos (§ 2, d).

b) Odm. słaba: końcówka (e)n, wyjąwszy *nom. sing.*

c) Odm. mieszana: *sg.* mocno, *pl.* słabo odmieniane.

B. Żeńskie.

Sg. nieodmienny, *pl.* częścią mocno, częścią słabo jak u męskich.

C. Nijakie.

a) Odm. mocna = mocnej odm. u męskich.
b) Odm. mieszana = mieszanej odm. u męskich.

2. Przegląd według odmian i nieprawidłowości.

a) Do odmiany mocnej należą:
w *sg.* męskie i nijakie,
w *pl.* wyrazy wszystkich trzech rodzajów.

b) Do odmiany słabej należą:
w *sg.* tylko męskie,
w *pl.* wyrazy wszystkich trzech rodzajów.

c) Wyrazy żeńskie w *sg.* nie odmieniają się.

d) Przegłos w *pl.* (a i aa > ä, o i oo > ö, u > ü, au > äu) mają liczne wyrazy męskie odmiany mocnej, wszystkie żeńskie

odmiany mocnej i wyraz nijaki „Floß" i „Kloster". Niekiedy *sg.* i *pl.* różnią się między sobą tylko przegłosem. Formy niektórych wyrazów są chwiejne, inne mają rozmaite znaczenie stosownie do tego czy używane są z przegłosem czy bez przegłosu.

e) Niektóre męskie i nijakie przyjmują w *pl.* końcówkę -er. Jeżeli jakiś wyraz okazuje *pl.* tak z „er" jak i bez tej końcówki, zazwyczaj łączy się z tem różnica w znaczeniu.

f) *Pl.* wyraża się przez końcówkę -s u kilku rzeczowników zakończonych na samogłoskę; niekiedy używa się końcówki -s w mowie potocznej poufałej.

II. Końcówki przy odmianie.

A. W liczbie pojedyńczej (*sg.*).

1. Por. I, § 2, c.

2. W 2. przypadku (*gen.*).

a) Zawsze -es mają wszystkie słowa na s, sch, st, ß, tz i z, jakoteż wogóle wszystkie wyrazy kończące się kilku spółgłoskami: końcówka s przytem zmienia się na s, końcówka ß pozostaje po długiej samogłosce, zamienia się na ss po krótkiej samogłosce.

b) Zawsze -s mają wyrazy kilkozgłoskowe, jeżeli ostatnia zgłoska nie jest akcentowaną, zwłaszcza wyrazy na e, el, em, en, er, ig, ing, lein, ling, sal, sel, tum.

c) Inne wyrazy chwieją się między -s i -es.

d) Kilka wyrazów ma w *gen.* -n, -en albo -ens.

3. W 3. przypadku (*dat.*).

a) Końcówkę -e przybierają z reguły wszystkie wyrazy, które w *gen.* mają -es. (Por. także § 2, a.)

b) Końcówki -e nie przybierają w *dat.* wyrazy oznaczające materjał do wyrabiania czegoś („aus Gold") i i.; końcówka -e odpada też w stałych zwrotach łączących dwa wyrazy przez und („mit Gut und Blut"), wreszcie u wszystkich wyrazów obcych i imion własnych.

c) W razie wątpliwości poleca się -e opuścić.

d) Kilka słów ma w *dat.* -n albo -en.

4. W 4. przypadku (*acc.*).

Acc. wogóle równa się nominatywowi; niektóre wyrazy mają -n albo -en.

B. W liczbie mnogiej (*pl.*).

a) *Nom.*, *gen.* i *acc.* są zawsze jednakowe.

b) W *dat.* wyrazy o *pl.* na -s pozostają przy tejże końcówce, wszystkie inne mają zawsze -n albo -en.

c) Wyjątki tworzą wyrazy obce.

Uw. Przymiotniki rzeczownikowo użyte ob. ⓐI.

III. Wzory odmiany.

Tylda (tak się nazywa znak ~) powtarza w *sg. nom. sg.*, w *pl. nom. pl.*

A. Rodzajnik.

①a Rodzajnik określny.

		nom.	*gen.*	*dat.*	*acc.*
Sg.	*m*	der	des	dem	den
	f	die	der	der	die
	n	das	des	dem	das
Pl.	*m, f, n*	die	der	den	die

①b Rodzajnik nieokreślny.

		nom.	*gen.*	*dat.*	*acc.*
Sg.	*m*	ein	eines	einem	einen
	f	eine	einer	einer	eine
	n	ein	eines	einem	ein

B. Odmiana mocna rzeczowników.

Gen. sg. (e)**s**; *Nom. pl.* nigdy **n** (jako końcówka).

②a *Pl.* na **-er**, z przegłosem (tylko *m* i *n*).

Bad *n*	~(e)s	~(e)	~	Bäder	~	~n	~

②a[1] Jak ②a, s > ſ, ß > ſſ.

Haus *n*	Hauſes	Hauſe albo ~	~	Häuſer	~	~n	~
Schloß *n*	Schloſſes	Schloſſe albo ~	~	Schlöſſer	~	~n	~

②b Jak ②a, w *gen.* tylko **-s**.

Beſitztum *n*	~s	~	~	Beſitztümer*	~	~n	~

* Denkmal w *pl.* także podług ②g.

②c Jak ②a, bez przegłosu w *pl.*

Bild *n*	~(e)s	~(e)	~	Bilder	~	~n	~

②c[1] Jak ②c, s > ſ.

Reis *n*	Reiſes	Reiſe albo ~	~	Reiſer	~	~n	~

②d *Pl.* na **-e**, z przegłosem (*m* i *n*).

Baum *m*	~(e)s	~(e)	~	Bäume	~	~n	~
Marſch *m*	~es	~(e)	~	Märſche	~	~n	~
Gruß *m*	~es	~(e)	~	Grüße	~	~n	~

②d[1] Jak ②d, ß > ſſ, s > ſ.

Baß *m*	Baſſes	Baſſe albo ~	~	Bäſſe	~	~n	~
Hals *m*	Halſes	Halſe albo ~	~	Hälſe	~	~n	~

②e Jak ②d, w *gen.* tylko **-s**.

Biſchof *m*	~s	~	~	Biſchöfe	~	~n	~
Alta'r *m*	~s	~	~	Altä're*	~	~n	~

* *Pl.* także podług ②g[1].

②f Żeńskie, w *sg. inv.*, zresztą jak ②d.

Hand *f*	~	~	~	Hände	~	~n	~

②f^1 Jak ②f, s > ſ, ß > ſſ.

Gans *f*	~	~	~	Gänse	~	~n	~
Nuß *f*	~	~	~	Nüsse	~	~n	~

②g Jak ②d, bez przegłosu w *pl.*

Aal *m*	~(e)s	~(e)	~	Aale	~	~n	~
Bast *m*	~es	~(e)	~	Baste	~	~n	~
Maß *n*	~es	~(e)	~	Maße	~	~n	~
Knie' *n*	~s*	~	~	Kni'e*	~	~n	~

* Knie w *gen. sg.* ~s i ~es, w *pl.* Knie i Kniee.

②g^1 Jak ②g, *gen. sg.* tylko -s.

Enzian *m*	~s	~	~	Enziane	~	~n	~

②h Jak ②g, s > ſ.

Greis *m*	Greises	Greise albo ~	~	Greise	~	~n	~

②h^1 Jak ②h, s i ß > ſſ.

Erkenntnis *n*	...sses	...sse i ~	~	Erkenntnisse	~	~n	~
Amboß *m*	...sses	...sse i ~	~	Ambosse	~	~n	~

②i Żeńskie, w *sg. inv.*

Drangsal *f*	~	~	~	Drangsale	~	~n	~

②i^1 Jak ②i, s > ſſ.

Kenntnis *f*	~	~	~	Kenntnisse	~	~n	~

②j Bez osobnej końcówki w *pl.* (wyrazy na **er**, **el**, **en**, **e**), z przegłosem w *pl.*

Vater *m*	~s	~	~	Väter	~	~n	~
Graben *m*	~s	~	~	Gräben	~	~	~

②k Żeńskie, w *sg. inv.*, zresztą jak ②j.

Mutter *f*	~	~	~	Mütter	~	~n	~

②l Jak ②j, bez przegłosu w *pl.* (tylko *m* i *n*).

Maler *m*	~s	~	~	~	~	~n	~
Gebirge *n*	~s	~	~	~	~	~n	~
Mädchen *n*	~s	~	~	~	~	~	~
Leben *n*	~s	~	~				

C. Odmiana słaba.

Gen. sg. m i *n*: **en** albo **n**, *f*: *inv.*; *pl.*: **(e)n** albo **nen**.

③a *Pl.* -**en** (słowa na **e** tylko -**n**); bez przegłosu.

Mensch *m*	~en*	~en	~en	Menschen**	~	~	~
Herr *m*	~n	~n	~n	Herren	~	~	~
Knabe *m*	~n	~n	~n	Knaben	~	~	~

* Gevatter *gen.* także ~s; ** Bayer, Ungar ma w *pl.* Bayern, Ungarn.

③a¹ Jak ③a; s > ſ, ß > ſſ.

Ochs *m*	Ochſen	Ochſen	Ochſen	Ochſen	~	~	~
Genoß *m*	...ſſen	...ſſen	...ſſen	...ſſen	~	~	~

③b Żeńskie, w *sg. inv.*, zresztą jak ③a.

Frau *f*	~	~	~	Frauen	~	~	~
Schlange *f*	~	~	~	Schlangen	~	~	~
Meſſe (Meß)* *f*	~	~	~	Meſſen	~	~	~

* Kirmes ma w *pl.* Kirmeſſe i Kirmſen. — Die Eins *pl.* die Einſen.

③c Jak ③b, *pl.* **-nen**.

Freundin *f*	~	~	~	Freundinnen	~	~	~

③d Jak ③b, *pl.* **-n**.

Leiter *f*	~	~	~	Leitern	~	~	~

D. Odmiana mieszana

(tylko *m* i *n*).

④a *Sg.* mocno, *pl.* słabo*.

Hemd *n*	~(e)s	~(e)	~	Hemden	~	~	~
Schmerz *m*	~es	~(e)	~	Schmerzen	~	~	~

* Sporn ma w *pl.* Sporen. — Juwel *n gen.* tylko ~s.

④b Jak ④a, *gen. sg.* tylko **-s**.

Auge *n*	~s	~	~	Augen	~	~	~
Stachel *m*	~s	~	~	Stacheln	~	~	~

④c *Sg.* mocno, *pl.* mocno i słabo.

Forſt *m*	~es	~(e)	~	Forſte(n)	~	Forſten	~
Zins *m*	...ſes i ~	~	~	Zinſe(n)	~	Zinſen	~

④d *Sg.* mocno i słabo, *pl.* słabo.

Ahn *m*	~(e)s i ~en	~ i ~en	~ i ~en	Ahnen	~	~	~
Bauer *m*	~s i ~n	~ i ~n	~ i ~n	Bauern	~	~	~

④e Jak ④d, nieprawidłowo, *gen. sg.* **-ens** i **-ns**.

Herz *n*	~ens	~en	~	Herzen	~	~	~
Name *m*	~ns	~n	~n	Namen	~	~	~

E. Liczba mnoga z -s.

(Por. I, § 2, f.)

⑤ słowa, które kończą się na spółgłoskę.

Trupp *m*	~s	~	~	Trupps	~	~	~

słowa, które kończą się na samogłoskę, porówn. ⑥i i ⑧b.

F. Wyrazy obce.

a) Dla wyrazów obcych, odmieniających się po niemiecku, nie podajemy osobnych wzorów, również nie dla zupełnie niezmiennych, jak n. p. „Korps".

b) Po największej części wyrazy obce mają w *pl.* końcówkę -e, -n, -en albo -ien (w *dat.* zawsze -n).

c) Kilka ma w *pl.* końcówkę swojską, obcemu językowi właściwą, we wszystkich przypadkach tę samą.

---

(6)a *Pl.* **-e**, ze zmianą akcentu.

Dia'konus *m*	~	~	~	Diako'ne*	~	~n	~

* Także Diako'nen.

---

(6)b Jak (6)a, ale bez zmiany akcentu.

Kultus *m*	~*	~	~	Kulte**	~	~n	~
Dualis *m*	~	~	~	Duale	~	~n	~

* Affix *n gen.* **~es**, *pl.* **~e**. — ** Sphinx *f pl.* **~e**.

---

(6)c *Pl.* **-e**, w *gen. sg.* **-s** i **-en**.

Magnet *m*	**~s** i **~en**	~ i **~en**	~ i **~en**	Magnete	~	~n	~

---

(6)d *Gen. sg.* na **-s***, *pl.* **-en**, ze zmianą akcentu.

Au'tor *m*	**~s**	~	~	Auto'ren	~	~	~

* Au'gur ma w *gen.* i *dat. sg.* Au'gurn i Augu'ren; w *pl.* także Au'gurn.

(6)d[1] Chara'kter *m*	**~s**	~	~	Charakte're	~	~n	~

---

(6)e Jak (6)d, bez zmiany akcentu. Włoskie, łacińskie i greckie końcówki **a**, **i**, **o**, **on**, **um** [**ium**] zastępuje w *pl.* **-en** (**-ien**).

Drama* *n*	**~s**	~	~	Dramen	~	~	~
Konto *n*	**~s**	~	~	Konten	~	~	~
Studium *n*	**~s**	~	~	Studien	~	~	~
Kolle'g[ium] *n*	**~s**	~	~	Kollegien	~	~	~
Reage'ns *n*	~	~	~	Reagenzien	~	~	~

* Do'gma ma w *pl.* także Do'gmata, Thema: Themata; Material ma w *pl.* Materialien; Konzil: Konzilien; Kapital: Kapitalien i Kapitale.

---

(6)f *Sg. inv.*, *pl.* **-n**.

Fu'rie *f*	~	~	~	Furien	~	~	~
Harmonie' *f*	~	~	~	Harmoni'en	~	~	~
Idee' *f*	~	~	~	Ide'en	~	~	~

---

(6)g *Sg. inv.*, *pl.* **-en** przyczem odpadają końcówki łacińskie i greckie **a**, **is**, **os**, **us***.

Firma *f*	~	~	~	Firmen	~	~	~
Globus *m*	~	~	~	Globen	~	~	~
Epos *n*	~	~	~	Epen	~	~	~

* He'ros *m*: *pl.* Hero'en; Da'ktylus *m*: Dakty'len; Kaktus *m*: Kakte'en; Kano'nikus *m*: Kanoniker.

(6)h *Sg. inv.*, *pl.* -**ien**, przyczem końcowe -s zamienia się na z, ze zmianą akcentu.

A'gens *n*	~	~	~	Age'nzien i Agentien	~	~ ~

(6)i *Gen. sg. f inv.*, *m* i *n* -**s**, *pl.* -**s** *.

Album *n*	~s	~	~	Albums**	~	~	~
Genie' *n*	~s	~	~	Genies	~	~	~
Brigg *f*	~	~	~	Briggs	~	~	~
Donna *f*	~	~	~	Donnas	~	~	~

* Klima *n* ma w *pl.* także **Klimata** i **Klimate**; **Komma** *n* w *pl* także **Kommata**. — ** Także **Alben**.

(6)j Wyrazy włoskie, łacińskie, greckie, po części także angielskie, w *sg.* nieodmienne, *pl.* z obcego języka przejęty.

Musikus *m*	~	~	~	Musizi	~	~	~
Jus *n*	~	~	~	**Jura** (tylko w zwrocie: ~ studieren)			
Lady *f*	~	~	~	Ladies	~	~	~

(6)k Jak (6)j, *gen. sg.* -**s**.

Maskuli'num *n*	~s	~	~	Maskulina	~	~	~
Epi'theton *n*	~s	~	~	Epitheta	~	~	~
Pronomen *n*	~s	~	~	Pronomina	~	~	~
Kollo *n*	~s	~	~	Kolli	~	~	~

G. Rzeczowniki złożone.

a) Rzeczowniki złożone z rzeczowników odmieniają tylko składnik ostatni podług odmiany tegoż. W *gen. sg.* raczej -s niż -es.

b) Rzeczowniki złożone z rzeczownika i przymiotnika odmieniają, nie rozdzielając słowa, obydwa składniki; (7)b i c.

c) Złożone z przymiotników odmieniają tylko ostatni składnik; (7)d.

(7)a Prahlhans *m*	~sen	~	~	Prahlhänse	~	~n	~
Habenichts *m*	~	~	~	Habenichtse	~	~n	~
Nimmersatt *m*	~(s)	~	~	Nimmersatte	~	~n	~

(7)b der Hohepriester, des Hohenpriesters, dem Hohenpriester, den Hohenpriester: *pl.* die Hohenpriester, der ~, den ~n, die ~; ein, kein itd. Hoherpriester; (zwei, viele itd.) Hohepriester.

(7)c die Lang(e)weile, der Lang(en)weile, der Lang(en)weile, die Lang(e)weile; aus Langerweile albo aus Lang(e)weile.

(7)d der, dieser, jener Einjährig-Freiwillige, des (dem, den, *pl.* die, der, den, die) Einjährig-Freiwilligen, ein, kein itd. Einjährig-Freiwilliger, zwei, viele itd. Einjährig-Freiwillige.

H. Imiona własne.

Jeżeli przy imieniu (chrzestnem) jest i nazwisko (rodowe), odmienia się tylko nazwisko; n. p. „Friedrich Schillers", „Maria Stuarts". Por. też przymiotniki (J).

I. Bez rodzajnika.

1. W *gen.*, mają:

a) -s wszystkie imiona własne nie wyliczone pod b i c;

b) -s albo -ns mają imiona własne kończące się na -e nieakcentowane;

c) -ens mają niemieckie imiona chrzestne kończące się na s, sch, ß, ß, x, z i obce kończące się na z; inne obce imiona, oraz niemieckie nazwiska rodowe otrzymują nie końcówkę, tylko apostrof. U imion geograficznych wyraża się *gen.* przez dodanie innego wyrazu („der Stadt Mainz") albo za pomocą przyimka „von" („von Mainz").

2. *Dat.* i *acc.* zazwyczaj równe są nominatywowi, dawnej końcówki -en używa się coraz rzadziej.

3. W *pl.* mają:

a) -s największa część imion kończących się na samogłoskę* i Karl;

b) -e mają zazwyczaj imiona męskie konczące się na spółgłoskę;

c) -n (-en) mają imiona żeńskie zakończone na spółgłoskę albo na nieakcentowane e;

d) imiona osób na s i ß nie mają osobnej formy dla liczby mnogiej.

* Imiona historyczne jak O'tto i Sci'pio mają łacińską formę Otto'nen i Scipio'nen.

II. Z rodzajnikiem.

a) Imiona osób w *sg.* pozostają niezmienione, imiona geograficzne mają w *gen. sg.* -s albo -es.

b) *Pl.* jak I, 3.

III. Imiona własne z tytułami.

Takie z rodzajnikiem odmieniają tylko rodzajnik, bez rodzajnika tylko imię.

(8)a	Friedrich	~s	~	~	Friedriche	~	~n	~
(8)b	Paula	~s	~	~	Paulas	~	~	~
(8)c	Hans	~'	~	~	Hanse	~	~n	~
	Bramarbas	~'	~	~	Bramarbasse	~	~n	~
(8)d	Amalie	~ns	~n	~n	Amalien	~	~	~
	Marie'	~(n)s	~(n)	~(n)	Mari'en	~	~	~
(8)e	Fritz	~ens	~	~	Fritze	~	~n	~

⑧f	Alexander	~s	~(n)	~(n)	Alexander	~	~n	~
⑧g	Gretchen	~s	~	~	Gretchen	~	~	~
	England	~s	~	~				
⑧h	A'gnes	Agne'ſens	...ſen	~	Agne'ſen	~	~	~
	Eliſabeth	~(en)s	~(en)	~	Eliſabethen	~	~	~
⑧i	Alexis	~'	~	~	Alexis	~	~	~

⑧j Jeſus Chriſtus, *gen.* Jeſu Chriſti, *dat.* Jeſu Chriſto, *acc.* Jeſum Chriſtum.

⑧k (König) Friedrich II.* (König) ~s II. (König) ~II. (König) ~II.
* Pisze się zawsze II., wymawia jednak: der Zweite, des Zweiten, dem Zweiten, den Zweiten!

⑧l (der Kaiſer) Karl (der Große) (des ~s) ~ (des ~n) (dem ~) ~ (dem ~n) (den ~) ~ (den ~n).

J. Zaimki i przymiotniki.

1. Zaimek osobisty.

⑨a		1. osoba	2. osoba	3. osoba		
		(*m*, *f*, *n*)	(*m*, *f*, *n*)	*m*	*f*	*n*
Sg.	*Nom.*	ich	**du	er	ſie	es
	Gen.	*meiner	*deiner	*ſeiner	*ihrer	*ſeiner
	Dat.	*mir	*dir	ihm } *ſich	ihr } *ſich	ihm } *ſich
	Acc.	*mich	*dich	ihn	ſie	es
Pl.	*Nom.*	wir	ihr	ſie (Sie)		
	Gen.	*unſer	*euer	*ihrer (Ihrer)		
	Dat.	*uns	*euch	ihnen (Ihnen) } *ſich		
	Acc.	*uns	*euch	ſie (Sie)		

* Zarazem zaimek zwrotny, przyczem dla wyrazistości dodaje się często ſelbſt.

** W listach: Du, Deiner, Dir, Dich; odzywając się uprzejmie: Sie, Ihrer, Ihnen, Sie; przestarzałe: Ihr, Euer, Euch, Euch (jeszcze dawniej także „Er" itd.).

2. Zaimek dzierżawczy.

a) W razie jednego właściciela.

⑨b		*m*	*f*	*n*		*m*	*f*	*n*
Sg.	*Nom.*	*(m)ein	*(d)eine	*(ſ)ein	*Pl.*	*(m)eine	*(d)eine	*(ſ)eine
	Gen.	~es	~r	~es		~r	~r	~r
	Dat.	~em	~r	~em		~n	~n	~n
	Acc.	~en	~	~		~	~	~

* Nawiasy () oznaczają, że każda z tych form może brzmieć „mein", „dein" albo „ſein" itd., czyli że wszystkie 3 osoby odmieniają się jednako.

b) W razie kilku właścicieli.

⑨c

		Sg. *m*	*f*	*n*	*Pl. m, f, n*
1. osoba	*Nom.*	unser	†unsere	unser	†unsere
	Gen.	†~es	†~r	†~es	†~r
	Dat.	†~em	†~r	†~em	†~n
	Acc.	†~en	~	~	~
2. osoba	*Nom.*	euer	eure	euer	eure
	Gen.	eures	~r	eures	~r
	Dat.	eurem	~r	eurem	~n
	Acc.	euren	~	~	~
3. osoba	*Nom.*	ihr	ihre	ihr	ihre
	Gen.	~es	~r	~es	~r
	Dat.	~em	~r	~em	~n
	Acc.	~en	~	~	~

† „unseres“, „unsere“ itd., form d ł u ż s z y c h, używa się w podniosłej mowie; w mowie potocznej przeważają formy k r ó t s z e, powstałe skutkiem wyrzucenia głoski e (unsres, unsre itd.). W 2. osobie najlepiej nie używać wcale form dłuższych (euere itd.): zamiast „euren“ lepiej „euern“.

Używając zaimków dzierżawczych b e z rzeczownika, mówi się zamiast „mein, dein, sein“ itd., „meiner“, „deine“, „seins“, „unserer“, „unseres“ itd. Rzeczownikowo używane brzmią zaimki dzierżawcze „der meine“ albo „der meinige“, des deinen (deinigen), dem ihrigen, die unseren (unsrigen), der eurigen itd.

3. Zaimek wskazujący (dieser, jener, jeder, solcher) odmieniają się jednako.

⑨d

		m	*f*	*n*		*m, f, n*
Sg.	*Nom.*	dies**er**	dies**e**	dies**es**, dies	*Pl.*	dies**e**
	Gen.	dies**es**	dies**er**	dies**es**		dies**er**
	Dat.	dies**em**	dies**er**	dies**em**		dies**en**
	Acc.	dies**en**	dies**e**	dies**es**, dies		dies**e**

⑨e

		m	*f*	*n*		*m, f, n*
Sg.	*Nom.*	der	die	das	*Pl.*	die
	Gen.	dessen (des)	deren	dessen (des)		deren
	Dat.	dem	der	dem		denen
	Acc.	den	die	das		die

⑨f

Sg.	*m*	*f*	*n*	*Pl. m, f, n*
Nom.	*der**selbe	*die**selbe	das**selbe	*die**selben
Gen.	de**s**selben	de**r**selben	de**s**selben	de**r**selben
Dat.	de**m**selben	de**r**selben	de**m**selben	de**n**selben
Acc.	de**n**selben	die**selbe	da**s**selbe	die**selben

* Taksamo: derjenige, desjenigen itd., *gen. pl.* także „derer“, atoli przy d e r a r t i g „der...“ *inv.*

4. Zaimek względny.

⑨g *Sg.* welch**er** welch**e** welch**es** *Pl.* welch**e**
odmienia się zupełnie jak „dieser“ itd. ⑨d. Zamiast „welcher“ używa się częściej odmienianego zupełnie jak zaimek wskazujący „der, die, das“ (ob. ⑨e).

5. Zaimek pytajny.

a) Rzeczownikowo.

(9)h

	Nom.	*Gen.*	*Dat.*	*Acc.*
m u. *f*	wer	wessen, wes	wem	wen
n	was	„ „	„	was

b) Przymiotnikowo: welcher (-e, -es) taksamo jak (9)g, wzgl. (8)d.

6. Przymiotniki przed rzeczownikami, bez rodzajnika.*

(9)i

		m	*f*	*n*
Sg.	*Nom.*	guter Mut	gute Hoffnung	sächliches Geschlecht
	Gen.	gutes ~(e)s*	guter	sächlichen ~(e)s
	Dat.	gutem ~(e)	guter	sächlichem ~(e)
	Acc.	guten ~	gute	sächliches

* Także „guten Mut(e)s".

		m	*f*	*n*
Pl.	*Nom.*	edle Männer	schöne Frauen	artige Kinder
	Gen.	edler ~	schöner ~	artiger ~
	Dat.	edlen ~n	schönen	artigen ~n
	Acc.	edle	schöne	artige

* Po *prp.*: **von** ganz**em** Herzen, **aus** tiefst**er** Seele; dalej: ich alt**er** Mann (*gen.* niema), dir gut**er** Frau, dich lieb**es** Kind; wir arm**en** Leute (także „wir arme Leute"). Taksamo: solch, welch gut**es** Herz (jeżeli solch i welch *inv.* [por. (9)j*]); ander**e** (einig**e**, einzeln**e**, etlich**e**, gewiss**e**, manch**e**, mehrer**e**, verschieden**e**, viel**e**, wenig**e**, zwei, drei itd. reich**e** Leute: *gen.*: einig**er** itd., zwei**er**, drei**er**, reich**er** (albo reichen) Leute itd., vier itd. reich**er** (tylko tak) Leute; *dat.*: viel**en**, zwei itd. reich**en** Leuten; *acc.*: wenig**e**, zwei itd. reich**e** Leute. Kilka przymiotników bez rodzajnika przed jednym rzeczownikiem, do którego odnoszą się wszystkie w równij mierze, odmienia się jednako: n. p. „nach lang**em**, schwer**em** Leiden".

7. Przymiotniki z rodzajnikiem określnym.*

(9)j

		m	*f*	*n*
Sg.	*Nom.*	der gute Mann	die gute Frau	das gute Kind
	Gen.	des guten ~es	der guten ~	des guten ~es
	Dat.	dem guten ~e	der guten ~	dem guten ~e
	Acc.	den guten ~	die gute ~	das gute ~
Pl.	*Nom.*	die guten Männer	die guten Frauen	die guten Kinder
	Gen.	der „ ~	der „ ~	der „ ~
	Dat.	den „ ~n	den „	den „ ~n
	Acc.	die „ ~	die „ ~	die „ ~

Taksamo, jeżeli miejsce rodzajnika zajmują: dieser, jener, jeder, solcher, welcher (ale solch, welch, por. (9)i), derselbe, derjenige; derartige schwierige Fragen, (bei)folgend**es** kleine (nie ...nes) Buch. Jeżeli kilka przymiotników stoi przed rzeczownikiem, odmieniają się jednakowo; n. p.: der gute, brave Mann; des guten, braven Mannes itd.

8. Przymiotniki z rodzajnikiem nieokreślnym.*

⑨k

Sg.	*m*	*f*	*n*
Nom.	ein guter (edler) Mann	eine gute (edle) Frau	ein gutes (edles) Kind
Gen.	eines guten (edeln) ~es	einer guten (edeln) ~	eines guten (edeln) ~es
Dat.	einem guten (edeln) ~e	einer guten (edeln) ~	einem guten (edeln) ~e
Acc.	einen guten (edeln) ~	eine gute (edle) ~	ein gutes (edles) ~
Pl.	*m*	*f*	*n*
Nom.	alle guten (edeln) Männer	eure guten (edeln) Frauen	ihre guten (edeln) Kinder
Gen.	aller guten (edeln) ~	eurer guten (edeln) ~	ihrer guten (edeln) ~
Dat.	allen guten (edeln) ~n	euren guten (edeln) ~	ihren guten (edeln) ~n
Acc.	alle guten (edeln) ~	eure guten (edeln) ~	ihre guten (edeln) ~

* Taksamo po zaimku dzierżawczym, po „kein. beide, alle. sämtliche".

9. Przymiotniki rzeczownikowo użyte.

⑨l **a)** Z rodzajnikiem określnym.

Sg.	*m*	*f*	*n*	*Pl. m, f, n*	
Nom.	der **Bekannte**	die **Kleine**	das **Gute**	die	Bekannten
Gen.	des ~**n**	der ~**n**	des ~**n**	der	Kleinen
Dat.	dem ~**n**	der ~**n**	dem ~**n**	den	Guten
Acc.	den ~**n**	die ~	das ~	die	

b) Z rodzajnikiem nieokreślnym.

Sg.	*m*	*f*	*n*	*Pl. m, f, n*	
Nom.	ein Beamt**er**†	eine Schön**e**	ein Ganz**es**†	alle	Beamten
Gen.	eines ~**en**	einer ~**n**	eines ~**en**	aller	Schönen
Dat.	einem ~**en**	einer ~**n**	einem ~**en**	allen	Ganzen
Acc.	einen ~**en**	eine ~	ein ~**es**	alle	

† Tutaj tylda (~) powtarza tylko część nominatywu nietłusto drukowaną.

c) Bez rodzajnika. Zapamiętaj: Solch gut**er** Bekannt**er**, die ungetreu**em** Beamten, von schön**em** Äußeren (albo Äußer**em**), liebe Bekannte, wir Wilde, wir Deutsche (lepiej niż: wir Deutschen); *gen. pl.* großer Gelehrt**en** (lepiej niż: großer Gelehrter); uns Deutsche.

K. Formy przedłużone i stopniowanie.

Wzory stopniowania.

⑩

	Pos.	*Comp.*	*Sup.*
[1] bez przegłosu	bunt	bunter	buntest
	gerade	gerader	geradest
[2] z przegłosem	alt	älter	ältest
	grob	gröber	gröbst
	kurz	kürzer	kürzest

[3] z przegłosem albo bez	glatt	{glatter {glätter	glatteſt glätteſt
[4] ze skróconym *sup.*	reich	reicher	reichſt
[5] ze skróconym *comp.* i *sup.*	{edel {ſauer	edler ſau(e)rer	edelſt ſauerſt

[6] Zapamiętaj:

gut,	beſſer,	beſt
bald,	eher,	am eheſten
gern,	lieber,	am liebſten
groß,	größer,	größt
hoch,	höher,	höchſt
nahe,	näher,	nächſt
viel,	mehr (*inv.*),	meiſt
wenig,	weniger,	am wenigſten
minder,		am mindeſten.

Przymiotniki zakończone na ...er, ...el, ...en wyrzucają chętnie e tej zgłoski, jeżeli z powodu odmiany albo stopniowania przybywają jakieś końcówki, n. p. edel: ein edler Mann: edler als ...; vollkomm(e)ne Weſen. Przytem ſſ zmienia się na ß: angemeßner [ale angemeſſener]. W formach dłuższych końcowe s i (po krótkiej samogłosce) ß przed następującem e zamieniają się na ſ, wzgl. ſſ; n. p. kraus, krauſe, krauſer, krauſeſt (*sup.*); blaß (⏑), blaſſe itd., blaſſer, am blaſſeſten (*sup.*); ale: heiß (–), heiße itd., heißer, am heißeſten (*sup.*); größte i beſte są z tych jedyne *sup.* na „te", wszystkie inne na s i ß mają -eſte. Po końcowem ſch następuje -ſte, n. p. der närriſchſte.

Formy stopniowane odmieniają się zupełnie taksamo jak wogóle przymiotniki.

B. Konjugacja.

Język niemiecki posiada konjugacje następujące: mocną, słabą i nieprawidłową. Oprócz tego zasługuje na uwagę konjugacja słów posiłkowych i złożonych. Konjugacje słów (czasowników) posiłkowych podajemy w całości. Czasy złożone innych czasowników tworzą się w czasach przeszłym dokonanym i zaprzeszłym zapomocą haben albo ſein, w czasach przyszłych i w formie warunkowej (Conditionalis) zapomocą werden: por. (11)a, b, c. Stronę bierną (Passivum) tworzą wszystkie czasowniki na jeden sposób; por. (12)a. Do (12)a podajęmy zupełne wzory konjugacji, później zaś tylko następujące formy: Praes. Ind., Imperf. Ind. i Conjunct., Imperat. i Part. Perf.

Part. Perf. czasowniki brauchen, dürfen, heißen, helfen, hören, können, laſſen, lehren, lernen, machen, mögen, müſſen, ſehen, ſollen, wollen zastępują infinitywem, jeżeli infinityw go poprzedza; n. p. ich habe ihn ſingen hören, du hätteſt es tun können, ich hätte ihn rufen laſſen ſollen.

I. Słowa posiłkowe.

Ⓤa **sein.** Służy do utwarzania czasów złożonych przeszłych takich czasowników nieprzechodnich (*v/i.*), które wyrażają przejście, ruch, bytowanie albo powstawanie*; oprócz tego jest także czasownikiem samoistnym.

Czasy pojedyńcze.

Indicativ.

Praesens.

Sg.	ich bin	du bist	er (sie, es, man) ist
Pl.	wir sind	ihr seid	sie (Sie) sind

Imperfectum.

Sg.	ich war	du war**st**	er (sie, es, man) war
Pl.	wir war**en**	ihr war**t**	sie (Sie) war**en**

Conjunctiv.

Praesens.

Sg.	ich sei	du sei**est** (sei**st**)	er (sie itd.) sei
Pl.	wir sei**en**	ihr sei**et**	sie (Sie) sei**en**

Imperfectum.

Sg.	ich wäre	du wär(e)**st**	er (sie itd.) wäre
Pl.	wir wären	ihr wär(e)**t**	sie (Sie) wären

Imperativ. *Sg.* sei! *Pl.* seid!

Infinitiv Praesentis. sein

Particip Praesentis. seiend

Particip Perfecti. gewesen

Czasy złożone.

Perfectum.	**Plusquamperfectum.**	**Perfectum.**	**Plusquamperfectum.**
ich bin gewesen	ich war gewesen	ich sei gewesen	ich wäre gewesen
1. Futurum.	**2. Futurum.**	**1. Conditionalis.**	**2. Conditionalis.**
ich werde sein	ich werde gewesen sein	ich würde sein	ich würde gewesen sein
Infinitiv Perfecti.	**Infinitiv Futuri.**	**Particip Perfecti.**	**Particip Futuri.**
gewesen sein	sein werden	gewesen seiend	sein werdend

* W miejsce formy „gewesen" wstępuje *part. perf.* odnośnego czasownika.

IIb haben. Służy do utwarzania czasów złożonych przeszłych od czasowników przechodnich (*v/t.*), oraz takich nieprzechodnich, które wyrażają trwanie albo stan*; oprócz tego jest i czasownikiem s a m o i s t n y m.

Czasy pojedyńcze.

Indicativ.			Conjunctiv.		
Praesens.			**Praesens.**		
Sg. ich habe	du hast	er (sie, es, man) hat	*Sg.* ich habe	du habest	er (sie itd.) habe
Pl. wir haben	ihr habt	sie (Sie) haben	*Pl.* wir haben	ihr habet	sie (Sie) haben
Imperfectum.			**Imperfectum.**		
Sg. ich hatte	du hattest	er (sie itd.) hatte	*Sg.* ich hätte	du hättest	er (sie itd.) hätte
Pl. wir hatten	ihr hattet	sie (Sie) hatten	*Pl.* wir hätten	ihr hättet	sie (Sie) hätten

Imperativ.	Infinitiv Praesentis.	Particip Praesentis.	Particip Perfecti.
Sg. habe!, hab!; *Pl.* habt! (habet!)	haben	habend	gehabt

Czasy złożone.

Perfectum.	Plusquamperfectum.	Perfectum.	Plusquamperfectum.
ich habe gehabt	ich hatte gehabt	ich habe gehabt	ich hätte gehabt
1. Futurum.	**2. Futurum.**	**1. Conditionalis.**	**2. Conditionalis.**
ich werde haben	ich werde gehabt haben	ich würde haben	ich würde gehabt haben

Infinitiv Perfecti.	Particip Perfecti.
gehabt haben	gehabt habend

* W miejsce formy „gehabt" wstępuje Part. Perf. odnośnego czasownika.

Ⓤc **werden.** Służy do utwarzania czasów przyszłych, form warunkowych i strony biernej; oprócz tego jest także czasownikiem **samoistnym**.

Czasy pojedyńcze.

Indicativ.

Praesens.

Sg. ich werde — du wirst — er (sie, es, man) wird
Pl. wir werden — ihr werdet — sie (Sie) werden

Imperfectum.

Sg. ich wurde (ward) — du wurdest (wardst) — er (itd.) wurde (ward)
Pl. wir wurden — ihr wurdet — sie (Sie) wurden

Imperativ.
Sg. werde! *Pl.* werdet!

Infinitiv Praesentis.
werden

Conjunctiv.

Praesens.

Sg. ich werde — du werdest — er (itd.) werde
Pl. wir werden — ihr werdet — sie (Sie) werden

Imperfectum.

Sg. ich würde — du würdest — er (itd.) würde
Pl. wir würden — ihr würdet — sie (Sie) würden

Particip Praesentis.
werdend

Particip Perfecti.
geworden, worden

Czasy złożone.

Indicativ		Conjunctiv	
Perfectum. ich bin geworden	**Plusquamperfectum.** ich war geworden	**Perfectum.** ich sei geworden	**Plusquamperfectum.** ich wäre geworden
1. Futurum. ich werde werden	**2. Futurum.** ich werde geworden sein	**1. Conditionalis.** ich würde werden	**2. Conditionalis.** ich würde geworden sein
Infinitiv Perfecti. geworden sein	**Infinitiv Futuri.** ∼ werden werden	**Particip Perfecti.** ∼ geworden seiend	**Particip Futuri.** ∼ werden werdend

II. Konjugacja mocna.

Czasowniki mocne:

1. W *imperf.* a niekiedy także w *part. perf.* okazują t. zw. Ablaut, t. j. zmianę samogłoski rdzennej (e > a > o i u; i > a > o; e, i, ü, au > o itd.).
2. *Part. perf.* dodaje kończy się na **en**.
3. *Conj. impf.* często ma przegłos (a > ä, o > ö, u > ü).
4. Czasowniki o samogłosce rdzennej e w 2. i 3. osobie *sing. praes.* i w 2. osobie *sing. imper.* zmieniają to e na i. Niekiedy w *ind. praes.* zachodzi przegłos.
5. *Imper.* ze zmianą e na i nie ma końcówki -e.

A. Potrójna zmiana samogłoski rdzennej: i, a, u itd.

12a binden.

Strona czynna.

Czasy pojedyńcze.

Indicativ.			Conjunctiv.		
Praesens.			**Praesens.**		
Sg. ich binde	du bindest	er (sie, es, man) bindet	*Sg.* ich binde	du bindest	er (itd.) binde
Pl. wir binden	ihr bindet	sie (Sie) binden	*Pl.* wir binden	ihr bindet	sie (Sie) binden
Imperfectum.			**Imperfectum.**		
Sg. ich band	du bandest	er (itd.) band	*Sg.* ich bände	du bändest	er (itd.) bände
Pl. wir banden	ihr bandet	sie (Sie) banden	*Pl.* wir bänden	ihr bändet	sie (Sie) bänden

Imperativ.	Infinitiv Praesentis.	Particip Praesentis.	Particip Perfecti.
Sg. bind(e)! *Pl.* bindet!	binden	bindend	gebunden

Czasy złożone tworzą się taksamo jak od haben 11b.

Co do czasowników, których czasy złożone tworzą się zapomocą sein, por. 11a.

Strona bierna.

Praesens.	Plusquamperfectum.	Praesens.	Plusquamperfectum.
ich werde gebunden	ich war gebunden (worden)	ich werde gebunden	ich wäre gebunden (worden)
Imperfectum.	**1. Futurum.**	**Imperfectum.**	**1. Cond.**
ich wurde (ward) gebunden	ich werde gebunden werden	ich würde gebunden	ich würde gebunden werden
Perfectum.	**2. Futurum.**	**Perfectum.**	**2. Cond.**
ich bin gebunden worden	ich werde gebunden worden sein	ich sei gebunden worden	ich würde gebunden worden sein

Imperativ.
Sg. werde gebunden!
Pl. werdet gebunden!

Infinitiv praes. gebunden werden
Infinitiv perf. gebunden (worden) sein
Infinitiv futur. ~ werden gebunden werden

Particip praes. ~ gebunden werdend
Particip perf. gebunden worden
Particip futur. zu binden(d)

Inf.	*Praes. Ind.*	*Impf. Ind.*	*Impf. Conj.*	*Imper.*	*Part. Pf.*
⑫b bringen	bringe, bringst, bringt [1]	brang	bränge [2]	bring(e)!	gebrungen
⑫c sinnen	sinne, sinnst, sinnt	sann	sänne (sönne)	sinn(e)!	gesonnen
⑫d brechen	breche, brichst, bricht	brach [3]	bräche [3]	brich!	gebrochen [3]
⑫e schelten	schelte, schiltst, schilt	schalt	schölte	schilt!	gescholten
⑫f werfen	werfe, wirfst, wirft	warf	würfe	wirf!	geworfen
⑫g befehlen	befehle, befiehlst, befiehlt	befahl	beföhle	befiehl!	befohlen
⑫h stehlen	stehle, stiehlst, stiehlt	stahl	stähle	stiehl!	gestohlen
⑫i gebären	gebäre, gebierst, gebiert	gebar	gebäre	gebier!	geboren
⑫j bitten	bitte, bittest, bittet	bat	bäte	bitte! bitt'!	gebeten
⑫k sitzen	sitze, sitzest i sitzt, sitzt	saß	säße	sitze! sitz'!	gesessen
⑫l liegen	liege, liegst, liegt (berstet)	lag	läge	liege! lieg'!	gelegen
⑫m bersten	berste, birst (berstest), birst	barst (borst)	bärste	birst!	geborsten
⑫n nehmen	nehme, nimmst, nimmt	nahm	nähme	nimm!	genommen

[1] schwinden: schwindest, schwindet; winden *v/t.*: windest, windet. — [2] dingen ma także dünge. — [3] schrecken *v/i.*: *impf.* schrak: schräke; erschrecken *v/i*: *p.p.* erschrocken; stecken *v/i.*: *impf.* stak: stäke; *p.p.* gesteckt; treffen: *impf.* traf, träfe.

B. Podwójna zmiana samogłoski rdzennej: ie, o, o i i.

	Inf.	Praes. Ind.	Impf. Ind.	Impf. Conj.	Imper.	Part. Pf.
13 a	klimmen	klimme, klimmſt, klimmt	klomm	klömme	klimm(e)!	geklommen
13 b	fechten	fechte, fichtſt*, ficht**	focht	föchte	ficht!	gefochten
13 b¹	dreſchen	dreſche, driſch(e)ſt, driſcht***	droſch, draſch	dröſche	driſch!	gedroſchen
13 c	riechen	rieche, riechſt, riecht [(geußt)]	roch	röche	riech(e)!	gerochen
13 d	gießen	gieße, gieß(eſ)t (geußt), gießt	goß	göſſe	gieß(e)! (geuß!)	gegoſſen
13 e	ſieden	ſiede, ſiedeſt, ſiedet †	ſott	ſötte	ſied(e)!	geſotten
13 f	ſaufen	ſaufe, ſäufſt, ſäuft	ſoff †	ſöffe	ſauf(e)!	geſoffen
13 g	bieten	biete, bieteſt (beutſt), bietet (beut)	bot	böte	biet(e)! (beut!)	geboten
13 h	ziehen	ziehe, ziehſt(zeuchſt), zieht(zeucht)	zog	zöge	zieh(e)! (zeuch!)	gezogen
13 i	lügen	lüge, lügſt, lügt	log	löge	lüg(e)!	gelogen
13 j	gären	gäre, gärſt, gärt	gor (gärte)	göre (gärete)	gär(e)!	gegoren (gegärt)
13 k	ſchwören	ſchwöre, ſchwörſt, ſchwört	ſchwor (ſchwur)	ſchwüre	ſchwör(e)!	geſchworen [ben)]
13 l	ſchrauben	ſchraube, ſchraubſt, ſchraubt	ſchraubte (ſchrob)	ſchröbe (ſchraubete)	ſchraub(e)!	geſchraubt(geſchro-
13 m	heben	hebe, hebſt, hebt [(ſchert)]	hob	höbe	hebe!, heb'!	gehoben
13 n	ſcheren	ſchere, ſchierſt (ſcherſt), ſchiert	ſchor	ſchöre	ſchier! (ſcher[e]!)	geſchoren (geſchert)
13 o	ſchinden	ſchinde, ſchindeſt, ſchindet	ſchund	ſchünde	ſchind(e)!	geſchunden
13 p	beißen	beiße, beiß(eſ)t, beißt	biß	biſſe	beiß(e)!	gebiſſen
13 q	leiden	leide, leideſt, leidet	litt	litte	leid(e)!	gelitten
13 r	bleiben	bleibe, bleibſt, bleibt	blieb	bliebe	bleib(e)!	geblieben
13 s	preiſen	preiſe, preiſ(eſ)t, preiſt	pries	prieſe	preiſe! i preis!	geprieſen
13 t	gleichen	gleiche, gleichſt, gleicht	glich ††	gliche ††	gleich(e)!	geglichen ††
13 u	meiden	meide, meideſt, meidet	mied	miede	meid(e)!	gemieden
13 v	küren	küre, kürſt, kürt	kürte i kor	kür(e)te i köre	kür(e)!	gekoren

* ſchmelzen: ſchmilzeſt (i ſchmilzt), ſchmilzt. — ** melken: milkt; ſchwellen *v/i.*: ſchwillt. — *** erlöſchen: er erliſcht (także erlöſcht); *impf.* erloſch. — † triefen: triefſt, trieft; troff itd. — †† greifen: griff, griff, gegriffen itd.

C. Podwójna zmiana samogłoski rdzennej: e, a, e i i.

⑭a messen	messe, missest albo mißt, mißt	maß	mäße	miß!, *pl.* meßt!,	gemessen
⑭b genesen	genese, genes(es)t, genest	genaß	genäse	genese! [messet!]	genesen
⑭c sehen	sehe, siehst, sieht	sah	sähe	sieh(e)!	gesehen
⑭d lesen	lese, lies(es)t, liest	las	läse	lies!	gelesen
⑭e geben	gebe, gibst, gibt	gab	gäbe	gib!	gegeben
⑭f treten	trete, trittst, tritt	trat	träte	tritt!	getreten
⑭g kommen	komme, kommst, kommt	kam	käme	komm(e)!	gekommen
⑭h schaffen	schaffe, schaffst, schafft	schuf	schüfe	schaff(e)!	geschaffen
⑭i waschen	wasche, wäschst, wäscht	wusch	wüsche	wasch(e)!	— gewaschen
⑭i[1] wachsen	wachse, wäch(se)st, wächst	wuchs	wüchse	wachse!, wachs!	gewachsen
⑭j fangen	fange, fängst, fängt	fing	finge	fang(e)!	gefangen
⑭k fallen	falle, fällst, fällt *	fiel	fiele	fall(e)!	gefallen
⑭l blasen	blase, bläst (bläsest), bläst	blies	bliese	blase!, blas!	geblasen
⑭m lassen	lasse, läßt (lässest), läßt	ließ	ließe	laß!	gelassen
⑭n stoßen	stoße, stößt, stößt	stieß	stieße	stoß(e)!	gestoßen
⑭o rufen	rufe, rufst, ruft	rief	riefe	ruf(e)!	gerufen
⑭p hauen	haue, haust, haut	hieb	hiebe	hau(e)!	gehauen
⑭q heißen	heiße, heiß(es)t, er heißt	hieß	hieße	heiß(e)!	geheißen

* braten, raten: er brät, rät.

III. Konjugacja słaba.

1. Czasowniki słabe w *impf.*, nie zmieniając samogłoski rdzennej, dodają do źródłosłowu (e)t i końcówki osobowe.

2. *Part. perf.* ma na początku zgłoskę ge (z wyjątkiem czasowników na -ieren* o pochodzeniu obcem, która to końcówka odpowiada francuskiej *-er*, por. ⑮h), a końcówkę (e)t.

3. W poezji i w mowie poufałej opuszcza się często końcowe -e w *imperat.*, co się zaznacza apostrofem, n.p. Leb' wohl.

* Także niektóre niemieckie mają końcówkę -ieren, n.p. halbieren, halbiert. Ale ſchmieren, zieren, gdzie nie jest końcówką -ieren, lecz samo tylko -en, mają w *part. perf.* geſchmiert, geziert.

Inf.	*Praes. Ind.*	*Impf. Ind.*	*Impf. Conj.*	*Imper.*	*Part. Pf.*
⑮a bauen	baue, bauſt, baut	baute	baute	bau'!, baue!	gebaut
⑮b donnern	donn(e)re, donnerſt, donnert	donnerte	donnerte	donn(e)re!	gedonnert
⑮c beten	bete, beteſt, betet	betete	betete	bet'!, bete!	gebetet
⑮d paſſen	paſſe, paßt (paſſeſt), paßt	paßte	paßte	paſſe!, paß!	gepaßt
⑮e reiſen	reiſe, rei(ſe)ſt, reiſt	reiſte	reiſte	reiſe!	gereiſt
⑮f wandeln [2]	wand(e)le, wandelſt, wandelt	wandelte	wandelte	wandle!	gewandelt
⑮g ſtudieren	ſtudiere, ſtudierſt, ſtudiert	ſtudierte	ſtudierte	ſtudier'!, ſtudiere!	ſtudiert

IV. Czasowniki nieprawidłowe.

Spis nie jest zupełnie dokładny: inne nieprawidłowe formy podaje słownik.

Inf.	Praes. Ind.	Impf. Ind.	Impf. Conj.	Imper.	Part. Pf.
16a geh(e)n	gehe, gehst, geht	ging	ginge	geh(e)!	gegangen
16b steh(e)n	stehe, stehst, steht	stand (stund)	stände (stünde)	steh(e)!	gestanden
16c tun (tuen)	tue, tust, tut	tat (*poet.* „tät")	täte	tu(e)!	getan
16d nennen	nenne, nennst, nennt	nannte	nenn(e)te	nenne!	genannt
16e senden	sende, sendest, sendet	sandte	sendete	sende! (send'!)	gesandt
16f bringen	bringe, bringst, bringt	brachte	brächte	bringe! (bring'!)	gebracht
16g denken	denke, denkst, denkt [(deucht)]	dachte	dächte	denke! (denk'!)	gedacht
16h dünken	mich (także mir) itd. dünkt	dünkte (deuchte)	dünkte (deuchte)		gedünkt (gedeucht)
16i dürfen	darf, darfst, darf	durfte	dürfte		gedurft
16j können	kann, kannst, kann	konnte	könnte		gekonnt
16k mögen	mag, magst, mag	mochte	möchte		gemocht
16l müssen	muß, mußt, muß	mußte	müßte		gemußt
16m wissen	weiß, weißt, weiß	wußte	wüßte	wisse! albo wiß!	gewußt
16n sollen	soll, sollst, soll	sollte	sollte	solle!	gesollt
16o wollen	will, willst, will	wollte	wollte	wolle!	gewollt

V. Czasowniki złożone.

(17) 1. Największą część czasowników złożonych stanowią czasowniki złożone z **przesłankami** (Vorsilben). Czasownik złożony (verbum compositum) składa się więc z czasownika właściwego, pierwotnego, niezłożonego (verbum simplex) i przesłanki (praefixum).

(17)a. Słownik uwydatnia czasowniki złożone, oddzielając przesłankę od czasownika właściwego za pomocą łącznika (-), którego zresztą w piśmie i druku nie używa się. Liczba (17)a przy czasowniku złożonym przypomina, że o rodzaju konjugacji pouczy w słowniku czasownik właściwy. Zapamiętać jednak należy, że czasowniki złożone oznaczone liczbą (17)a a Part. Perf. tworzą bez początkowego **ge-** i że używając słówka **zu** przy Inf., kładzie się je przed czasownikiem złożonym. Są to czasowniki złożone nierozdzielne.

Jeżeli czasownik właściwy w dzisiejszym języku już wyszedł z używania, w takim razie podajemy odnośny wzór konjugacji, a po liczbie Part. Perf.; n. p. be-ginnen (12)c *p. p.* begonnen.

Przesłanki te **nierozdzielne**: be, emp, ent, er, ge, ver, zer są zawsze **nieakcentowane**.

(17)b. Przesłanka miß, także nierozdzielna, czasem ma akcent, czasem nie ma go. Wszystkie złożone z miß czasowniki tworzą *p. p.* bez ge, tylko mißbilden ma mißgebildet, mißstimmen ma mißgestimmt. Przy Inf. słówko zu stoi przed czasownikiem, z wyjątkiem mißstimmen i mißverstehen, które w takim razie brzmią mißzustimmen i mißzuverstehen.

(17)c. Czasowniki złożone **rozdzielne** w Praes., Impf. i Imper. rozdzielają się na swe składniki: przesłanka (**wyjąwszy zdania poboczne!**) następuje po właściwym czasowniku: n. p. an-fangen: ich fange an, ich fing an, fang an! (ale n. p. daß ich anfange, weil ich anfing). W Part. Perf. zgłoska ge, a w Inf. słówko zu kładzie się między przesłanką a czasownikiem; n. p. an**ge**fangen. an**zu**fangen.

Przesłanki, o które tu chodzi, są: ab, an, auf, aus, bei, dar, ein, empo'r, entge'gen, fort, ge'gen, her, hin, mit, nach, nie'der, ob, vor, weg, zu, zurü'ck, zusa'mmen, dalej złożone z niemi hera'b, hera'n, herau'f, herbei' itd., hina'b itd. i vorwe'g. Zawsze mają one **akcent**.

(17)d. Nareszcie istnieją przesłanki o **chwiejnym akcencie**, niekiedy akcentowane a niekiedy nieakcentowane, mianowicie: durch, hi'nter, ü'ber, um, u'nter, wi'der, wie'der. Kiedy mają akcent, czasownik jest nierozdzielny i odmienia się według c; jeśli akcentu nie mają, czasownik jest rozdzielny i odmienia się według a.

(17)e. Jeżeli czasownik rozpoczyna się dwoma albo więcej przesłankami, w takim razie wymienione pod a wywierają wpływ stanowczy, a stojąc na samym początku, także na następującą akcentowaną przesłankę: n. p. vera'bsäumen a versäumen są obydwa nierozdzielne. Jeżeli raś na samym początku stoi akcentowana przesłanka, w takim razie każda z przesłanek zachowuje swoją właściwość: n. p. a'bbestellen, ich bestelle a'b, ich habe a'bbestellt (*p.p.* bez ge-, z powodu przesłanki be-); wiederhe'rstellen: ich stellte wieder he'r, ich habe wiederhe'rgestellt.

(17)f. 2. Czasowniki złożone z rzeczownikami albo przymiotnikami stosują się również do prawideł ogólnych. Jeżeli pierwsza część jest akcentowaną, jest czasownik rozdzielny i odmienia się podług (17)c; jeżeli druga część (czasownik sam) ma akcent, wtedy czasownik jest n i e r o z d z i e l n y i stosuje się do (17)a.

Tu mamy na względzie takie wyrazy początkowe jak fehl, heim, klar, offen, voll, wohl itd. N. p.: volle'nden, ich volle'nde, volle'ndete, habe volle'ndet; vo'llpumpen, ich pumpe vo'll, pumpte vo'll, habe vo'llgepumpt.

A

a (ā) ([je] zu, für) po (*acc.*): **a konto** na rachunek.

Aa'chen (ā'chᵉn) *n* ⑧g Akwisgran *m.*

Aal (al) *m* (2)g węgorz; **ꝰ'ähnlich, ꝰ'förmig** (-förmich) węgorzowaty; **ꝰ'glatt** *fig.* chytry; **~'quappe, ~'raupe** *f* miętus *m.*

a. a. O. Abk. für am angegebenen (oder angeführten) Orte.

Aar (āʀ) *m* ②g orzeł.

Aas (ās) *n* ②h (*pl.* a. Ä'ser) ścierwo, padlina *f*: **~'fliege** *f* ścierwowiec *m*: **~'geier** *m* sęp; **~'geruch** *m* smród ze ścierwa.

ab (ap) precz; auf und ~ tam i napowrót; ~ und zu kiedy niekiedy; Hut ~! zdjąć kapelusz!; frei ~ hier (Hamburg) opłacone stąd (z Hamburga).

ab... in Zssgn z..., od...

a'b|ändern z-, od-mieniać [-nić]; (umarbeiten) przerabiać [-robić]. *Su.* zmiana *f*; przeróbka *f.*

a'b|ängstigen (sich) nastraszać [-szyć] (się).

a'b|arbeiten odrabiać [-robić]; (wegnehmen) odejmować [odjąć]; sich ~ na-, s-pracować się.

A'b|art *f* odmiana.

a'b|ästen obierać [obrać] z gałęzi.

A'b|bau *m* ⚒ eksploatacja *f*; der Preise: spadek; ~ des Moratoriums częściowa spłata *f* długów. [Preise: zniżać [-żyć].]

a'b|bauen [wy]eksploatować; die

a'b|befehlen odwoływać [-łać].

a'b|beißen odgryzać [-gryźć].

a'b|bekommen obrywać [oberwać].

a'b|berufen odwoływać [-łać].

a'b|bestellen odwoływać [-łać] zamówienie (*gen.*).

a'b|beten odmawiać [-mówić].

a'b|betteln wyżebrać [-brywać] (i-m od *gen.*).

a'b|bezahlen spłacać [-cić].

a'b|biegen odginać [-giąć]; *v/i.* [su] (seitwärts) ~ skręcać [-cić].

A'b|bild *n* obraz *m.*

a'b|bilden przedstawiać [-wić]; (zeichnen) [na]rysować. *Su.* wizerunek *m*, rycina *f.*

a'b|binden odwiązywać [-zać].

A'b|bitte *f* przeprosiny *pl.*; ~ tun oder leisten = **a'b|bitten** przepraszać [-prosić].

a'b|blasen odtrębywać [-trąbić].

a'b|blättern [s]pełznąć; (sich) odłupywać [-pać].

a'b|blitzen przestawać [-stać] łyskać się; F *fig.* czmychać [-chnąć]; j-n ~ lassen odprawiać [-wić].

a'b|blühen (su, h.) odkwitać [-tnąć].

a'b|brechen 1. *v/t.* odłamywać [-mać]; Brücke, Gebäude usw.: [z]burzyć; Früchte: zrywać [zerwać]; Lager: zwijać [zwinąć]. 2. *v/i.* odłamywać [-mać] się: (in der Rede) ~ urywać [urwać].

a'b|brennen spalać [-lić]; *v/i.* (su) spalać [-lić] się, [z]gorzeć; Abgebrannte(r) *m* pogorzelec.

a'b|bringen odwodzić [-wieść].

a'b|bröckeln (su) [od]kruszyć się.

A'b|bruch *m* burzenie *n*; (Brücke) zerwanie *n*; (Schaden) uszczerbek; ~ tun ubliżać [-żyć].

a'b|brühen [s]parzyć. [ką.]
a'b|bürsten [wy]czyścić szczot-]
a'b|büßen odpokutowywać [-tować].
Abc (ąbęcę') *n* unv. abecadło; ~'**buch** *n* elementarz *m*: ~'**schüler**, ~'**schütz** *m* sztubak.
a'b|dachen (-dąch^e^n) ⑮a: sich ~ zniżać się, spadać. *Su.* pochyłość *f*. [pać tamę.]
a'b|dämmen: e-n Teich ~ [u]sy-]
a'b|dampfen wyparowywać [-rować]; F (sn) odjeżdżać [odjechać] koleją.
a'b|danken uwalniać [-wolnić] ze służby; *v/i.* składać [złożyć] urząd. *Su.* abdykacja *f*, dymisja *f*. [ujmować [ująć] od ust.]
a'b|darben: sich et. (am Munde) ~]
a'b|decken odkrywać [-kryć]; Tisch: sprzątać [-tnąć] ze stołu: (schinden) obdzierać [obedrzeć] ze skóry. [oprawca.]
A'b|decker (-dęk^e^R) *m* ②l]
Ab|deckerei' (-dęk^e^Rai') *f* ③b rakarstwo *n*.
a'b|deichen (-daich^e^n) ⑮a oddzielać [-lić] groblą.
a'b|dienen odsługiwać [-służyć].
a'b|dingen u-, s-targowywać [-ować].
a'b|drehen odkręcać [-cić].
a'b|dringen wymuszać [-sić], wymódz [voll.] (i-m na *loc.*).
A'b|druck *m* (das Abdrucken) odbijanie *n*: (Abgedrucktes) odbitka *f*; (Neudruck) przedruk; (einer Münze) odcisk.
a'b|drucken odbijać [-bić]; (neu) przedrukowywać [-drukować]. *Su.* s. Abdruck.
a'b|drücken odgniatać [-gnieść]; Gewehr: wypalić [voll.]: es drückt mir das Herz ab żal ściska serce.
A'bend (ą'b^e^nt) *m* ②g¹ wieczór: (Westen) zachód; 2s, des ~s ~ wieczorem, wieczór; am ~ vor (*dat.*) w wilję (*gen.*); gegen ~ pod wieczór; der heilige ~ wilja *f* Bożego Narodzenia; guten ~! dobry wieczór!. beim Abschied: dobranoc!; zu ~ essen wieczerzać, [z]jeść kolację.
A'bend... meist wieczorny; (westlich) zachodni; ~**andacht** *f* nieszpory *pl.*; ~**brot**, ~**essen** *n* kolacja *f*, wieczerza *f*: ~**dämmerung** *f* zmierzch *m*; ~**gottesdienst** *m* = ~andacht; ~**land** *n* Zachód *m*; ~**länder(in** *f*) *m* mieszkaniec (-nka) Zachodu; 2**ländisch** zachodni.
a'bendlich wieczorny.
A'bend...: ~**mahl** *n* = ~essen; das heilige ~mahl wieczerza *f* Pańska; (für einen Sterbenden) wijatyk *m*: ~**rot** *n*, ~**röte** *f* zorza *f* wieczorna.
a'bends (ą'b^e^nc) s. Abend.
A'bend|unterhaltung *f* wieczorek *m*.
A'benteuer (ą'b^e^ntoi^e^R) *n* ②l przygoda *f*; 2**lich** obfitujący w przygody.
A'benteurer (~R^e^R) *m* ②l, ~**in** (~ịn) *f* ③c awanturnik (-nica).
a'ber (ą'b^e^R) ale, lecz, zaś: ~ dennoch, ~ doch jednak, atoli
A'ber|glaube *m* zabobon.
a'ber|gläubisch (-gloibịsz) zabobonny.
a'b|erkennen = absprechen.
a'ber|malig (-målich) powtórny.
a'ber|mals (-måls) powtórnie.
A'ber|witz *m* głupota *f*, szaleństwo *n*; 2**ig** głupi, szalony.
a'b|fahren Rad: wyjeżdżać [-żdzić]; Pferd: zjeżdżać [-żdzić]; *v/i.* (sn) odjeżdżać [-jechać]; fahr ab! wynoś się!
A'b|fahrt *f* odjazd *m*; ~**s...** odjazdowy, odjazdu.
A'b|fall *m* odpadanie *n*; (des Berges) pochyłość *f*; (vom Glauben usw.) odszczepieństwo *n*: (Weggeworfenes) odpadki *pl.*

a'b|fallen (sn) odpadać [-paść]; (vom Glauben usw.) odstępować [-stąpić]; (abmagern) chudnieć, [s]chudnąć; (abnehmen) ubywać [ubyć]; dabei fällt etwas, viel (nichts) ab przy tem coś, dużo się (nic się nie) zyska, okroi.

a'b|fällig ujemny; ~e Antwort odmowa.

a'b|fangen wyłapywać [-pać], [s]chwytać.

a'b|farben puszczać [-ścić] farbę.

a'b|fassen (schriftlich) układać [ułożyć]; (ergreifen) [s]chwytać. *Su.* ułożenie *n.*

a'b|faulen (sn) [z]gnić.

a'b|fegen zmiatać [zmieść].

a'b|feilen s-, od-piłowywać [-łować].

a'b|fertigen wyprawiać [-wić]; (abweisen) odprawiać [-wić].

a'b|feuern wypalić [voll.].

a'b|finden zaspokajać [-koić]; (mit Geld) [za]płacić: sich mit j-m ~ układać [ułożyć] się z kim.

A'b|findung *f* ugoda; ~s|summe *f* odstępne *n.*

a'b|fischen wyławiać [-łowić].

a'b|flachen (-flachᵉn) ⑮a. spłaszczać [-szczyć].

a'b|flauen uspokajać [-koić] się, [z]wolnieć.

a'b|fließen (sn) spływać [-ynąć].

A'b|fluß *m* odpływ, ściek.

a'b|fordern [za]żądać (j-m od *gen.*).

a'b|formen odformowywać [-ować].

a'b|forsten (-forstᵉn) ⑮a = abholzen.

a'b|fragen: j-m et. ~ wypytywać [-tać] k-o o (*acc.*).

a'b|fressen wyżerać [-żreć].

a'b|frieren odmrażać [-mrozić]; *v/i.* (sn) odmarzać [-znąć].

A'b|fuhr (-fur) *f* ⑶b odwózka.

a'b|führen od-, wy-prowadzać [-dzić]; (zu Wagen) odwozić [-wieźć]; ~d ⚕ przeczyszczający.

A'b|führ(ungs)|mittel *n* środek *m* na przeczyszczenie, ś. przeczyszczający.

a'b|füllen ściągać [-gnąć] (auf Flaschen do butelek).

a'b|füttern nakarmiać [-mić]. *Su.* nakarmienie *n*; der Pferde: popas *m.*

A'b|gabe *f* wydawanie *n*; (Steuer) podatek *m*; (Gebühr) opłata.

A'b|gaben...: podatkowy; ~frei wolny od opłaty, wolny od podatku; ~pflichtig (-pflichtich) podlegający opłacie.

A'b|gang *m* odejście *n*; ⚘ (der Waren) odbyt; (Verminderung) strata *f*, ubytek; (Ausschuß) odpadki *pl.*

a'b|gängig (-gĕngich) brakujący.

A'b|gangs|zeugnis *n* świadectwo odejścia; (Reifezeugnis) św. dojrzałości.

a'b|geben oddawać [-dać]; (zurückgeben) zwracać [zwrócić]; (vorstellen) udawać [udać]; es wird Schläge ~ będą kije; sich mit et. ~ zajmować [-jąć] się czem; sich mit j-m ~ wdawać [wdać] się z kim.

a'b|gedroschen (-gᵉdrŏszᵉn) oklepany.

a'b|gefeimt (-gᵉfaimt) wierutny.

a'b|gehen (sn) odchodzić [odejść]; (wegfahren) odjeżdżać [-jechać]; Haut: schodzić [zejść]; (fehlen) brakować [braknąć]; ⚘ Ware: rozchodzić [-zejść] się; (gut, schlecht ablaufen) wypadać [-paść]; mit Tode ~ umierać [umrzeć]; sich et. ~ lassen żałować sobie (*gen.*).

a'b|gelebt (-gᵉlĕpt) wyniszczony.

a'b|gelegen (-gᵉlĕgᵉn) oddalony od świata, odludny; ~er Ort ustronie *n.*

a'b|gemergelt wyniszczony.

a'b|geneigt niechętny, nieżyczliwy; ich bin nicht ~ nie jestem od tego; ~heit *f* = Abneigung.

A'b|geordnete(r) (-g^e^ordn^e^t^e^[r]) *m* (9)l poseł. [posłów.]
A'b|geordneten|haus *n* izba *f*]
a'b|gesagt (-g^e^zakt) zdeklarowany. [poseł.]
A'b|gesandte(r) *m* wysłannik,]
a'b|geschieden (-g^e^szīd^e^n) (einsam) samotny, ustronny; (gestorben) zmarły; **Ⱶheit. A'b|geschlossenheit** *f* odosobnienie *n*, samotność.
a'b|geschmackt (-g^e^szmąkt) niesmaczny, niedorzeczny; ~es Zeug niesmaczne gadanie; **Ⱶheit** *f* brednia, niedorzeczność.
a'b|gespannt (-g^e^szpant) znużony; **Ⱶheit** *f* znużenie *n*.
a'b|gestanden (-g^e^sztąnd^e^n) (Wasser) wystały; (Fisch) martwy: (Bier) zwietrzały.
a'b|gewinnen wygrywać [-grać] (j-m od *gen.*); einer Sache Geschmack ~ zasmakować [voll.] w czem; j-m den Vorsprung ~ wyprzedzać [-dzić] (*acc.*).
a'b|gewöhnen: j-m (sich) et. ~ odzwyczajać [-czaić] k-o (się) od (*gen.*).
a'b|gießen odlewać [-lać].
A'b|glanz *m* odhlask.
a'b|gleichen zrównywać [-nać].
a'b|gleiten (sn) ześlizgiwać [-znąć] się.
A'b|gott *m* bożyszcze *n*.
Ab|götterei' (-gǫt^e^rai') *f* (3)b bałwochwalstwo *n*. [chwalczy.]
a'b|göttisch (-gǫtīsz) bałwo-]
a'b|graben skopywać [-pać].
a'b|grämen: sich um et. (*acc.*) ~ namartwić się czem. [z (*gen.*).]
a'b|grasen spasać [spaść] trawę]
a'b|greifen zużywać [-żyć].
a'b|grenzen rozgraniczać [-czyć].
A'b|grund *m* przepaść *f*.
a'b|gucken = absehen.
a'b|gürten odpasywać [-sać].
A'b|guß *m* odlew.
a'b|hacken odrąbywać [-rąbać].
a'b|halten (fernhalten) (po)wstrzymywać [-mać]: Versammlung: odbywać [-być]; F Kind: sadzać [posadzić] (dla potrzeby).
a'b|handeln rozprawiać (über *acc.* o *loc.*); odkupywać [-pić] (j-m od *gen.*): (vom Preise ~) utargować [voll.].
ab|ha'nden kommen [z]ginąć.
A'b|handlung *f* rozprawa.
A'b|hang *m* pochyłość *f*, stok.
a'b|hangen (o. -**hangen**) (her~) zwisać; (abhängig sein) zależeć.
a'b|hängig (-henʼich) pochyły; *fig.* zależny: **Ⱶkeit** *f* zależność.
a'b|härmen = abgrämen.
a'b|härten [za]hartować.
a'b|haspeln zmotać [voll.].
a'b|hauen odrąbywać [-rąbać].
a'b|häuten odzierać [odrzeć] ze skóry.
a'b|heben zdejmować [zdjąć]: Karten: zbierać [zebrać]; sich ~ odbijać [-bić] się, wyróżniać [-nić] się.
a'b|helfen zaradzać [-dzić].
a'b|herzen [wy]pieścić.
a'b|hetzen zamęczać [-czyć].
A'b|hilfe *f* pomoc: ~ schaffen = abhelfen. [wać].]
a'b|hobeln sheblowywać [-o-]
a'b|hold = abgeneigt.
a'b|holen chodzić [pójść], (zu Wagen) [po]jechać (j-n, et. po *acc.*); ~ lassen posyłać [-słać] (po *acc.*). [wać [-bać] las.]
a'b|holzen: e-n Wald ~ wyręby-]
a'b|hören (aushören) wysłuchiwać [-chać] (*gen.*): (verhören) przesłuchiwać [-chać].
A'b|hub (-hūp) *m* (2)d (*o. pl.*) szumowiny *f/pl.*
a'b|irren (sn): vom Wege ~ schodzić [zejść] z drogi.
a'b|jagen Pferd: zmęczyć [voll.]; j-m et.: wydzierać [wydrzeć].
a'b|jochen wyprzęgać [-prządz] (z jarzma).

a'b|kämmen z-, wy-czesywać [-sać].

a'b|kanzeln (-kanceln) [wy]ła-[jać.]

a'b|karten (-kārtən) ⑮a [u]kartować; abgekartete Sache sprawa ułożona.

A'b|kauf *m* odkup.

a'b|kaufen odkupywać [-pić] (j-m od *gen.*).

A'b|kehr *f* odwrócenie *n* się.

a'b|kehren odwracać [-wrócić]; vom Wege ~ (zu Fuß) schodzić [zejść] (zu Pferde, zu Wagen: zjeżdżać [zjechać]) z drogi; *a.* = abfegen.

a'b|klären wyklarowywać [-o-[wać].]

A'b|klatsch *m* odbicie *n*.

a'b|klatschen odbijać [-bić].

a'b|klingeln Fernspr. oddzwaniać [-dzwonić].

a'b|klopfen Staub: strzepywać [-pać]; ⚕ opukiwać [-kać]; (prügeln) wytrzepywać [-pać].

a'b|kneifen urywać [urwać].

a'b|knöpfen roz-, od-pinać [-piąć].

a'b|knüpfen odwiązywać [-zać].

a'b|kochen [u]gotować.

a'b|kommandieren odkomenderowywać [-ować]. [tomek.]

A'b|komme (-kǫmᵉ) *m* ③a po-[tomek.]

a'b|kommen 1. (sn) odchodzić [odejść]; Gebräuche usw.: zatracać [-cić] się; vom Wege ~ schodzić [zejść] z drogi; von e-r Ansicht ~ zmieniać [-nić] zdanie; ich kann nicht ~ nie mogę się oddalić. 2. ♀ *n* ②l umowa *f*; ein ♀ treffen zawierać [-wrzeć] umowę.

A'b|kömmling (-kömliŋ) *m* ②g¹ = Abkomme.

a'b|kratzen zdrapywać [-pać].

a'b|kriegen F = abbekommen.

a'b|kühlen ochładzać [ochłodzić]; Speisen: ostudzać [-dzić].

A'b|kunft (-kunft) *f* ②f (o. *pl.*) pochodzenie *n*.

a'b|kuppeln odprzęgać [-gnąć].

a'b|kürzen skracać [skrócić]. *Su.* skrócenie *n*. [wać].]

a'b|küssen wycałowywać [-ło-[wać].]

a'b|laden składać [złożyć], wyładowywać [-dować].

A'b|lage *f* skład *m*.

a'b|lagern składać [złożyć]; *v/i.* (sn) dochodzić [dojść]; abgelagert (Zigarren) wyschły, (Wein) wytrawny, (Bier) wystały. *Su.* pokład *m*, warstwa *f*.

A'b|laß (-lās) *m* ②d¹ (Wasser) spust; Rel. odpust; (Preis♀) opust; ohne ~ nieustannie.

a'b|lassen Wasser usw.: spuszczać [spuścić]; Zug: puszczać [puścić]; Blut, Preis: upuszczać [upuścić]; (verkaufen) odstępywać [odstąpić]; *v/i.* (aufhören) przestawać [-stać]; ~ von (*dat.*) odstępywać [-stąpić] od (*gen.*).

a'b|lauern upatrywać [-trzyć].

A'b|lauf *m* (des Wassers usw.) = Abfluß; (einer Frist) upływ.

a'b|laufen *v/i.* (sn) upływać [upłynąć] (*a.* e-r Frist), ściekać [ściec]; *v/t.* Schuhe usw.: schodzić [zejść]; j-m den Rang ~ wyprzedzać [-dzić] (*acc.*).

a'b|lauschen podsłuchiwać [-chać] (j-m u *gen.*).

A'b|laut *m* Gram. przemiana *f* samogłoski rdzennej.

a'b|lauten Gram. przemieniać [-nić] samogłoskę rdzenną.

A'b|leben *n* śmierć *f*.

a'b|lecken ob-, z-lizywać [-zać].

a'b|legen odkładać [odłożyć]; Kleider: zdejmować [zdjąć]; Gelübde, Eid, Prüfung, Rechnung: składać [złożyć]; Fehler usw.: pozbywać [-zbyć] się (*gen.*).

A'b|leger (-lēgᵉʀ) *m* ②l latorośl *f*, ablegier.

a'b|lehnen odchylać [-lić]; (abschlagen) odrzucać [-cić].

a'b|leisten dopełniać [-nić] (*gen.*).

a'b|leiten odwracać [-wrócić]; (herleiten) wywodzić [-wieść]; vom Wege ~ odwodzić [-wieść] z drogi; abgeleitet pochodny.
a'b|lenken = ableiten; v/i. (sn) zbaczać [zboczyć]. [od gen.).]
a'b|lernen [na]uczyć się (j-m
a'b|lesen Buch: odczytywać [-tać]; Obst: zbierać [zebrać].
a'b|leugnen zaprzeczać [-czyć] (dat.). [dostarczać [-czyć].]
a'b|liefern dostawiać [-wić].
A'b|lieferung f dostawa; ~s... dostawy.
a'b|liegen leżeć na uboczu.
a'b|listen (-lĭstᵉn) ⑮c, a'b-
locken wyludzać [-dzić] (j-m od gen.). [dzić].]
a'b|lohnen wynagradzać [-gro-
a'b|lösen oddzielać [-lić]; Schulden: wykupywać [-pić]; Wache usw.: [z]luzować, zmieniać [-nić]. Su. wykupno n; zmiana f.
a'b|machen = losmachen; mit j-m ~ układać [ułożyć] z kim; abgemacht! sprawa załatwiona! Su. umowa f, układ m.
a'b|magern (sn) [wy]chudnąć.
a'b|mähen [s]kosić.
a'b|mahnen: j-n von et. (dat.) ~ odradzać [-dzić] k-u co.
a'b|malen odmalowywać [-ować].
A'b|marsch m wymarsz.
a'b|marschieren (sn) wyruszać [-szyć], wymaszerowywać [-o-wać]. [czyć.]
a'b|matten (-mătᵉn) ⑮c [z]męczyć
a'b|melden odmeldowywać [-o-wać].
a'b|messen z-, od-mierzać [-rzyć]; Worte: [z]ważyć; abgemessen odmierzony.
a'b|mieten = mieten.
A'b|mieter(in f) m = Mieter(in).
a'b|mühen (sich) [z]męczyć (się).
a'b|müßigen (-mūsigᵉn) ⑮a: (sich) e-n Augenblick ~ znajdywać [znaleźć] chwilkę wolną.
a'b|nagen ogryzać [ogryźć].
A'b|nahme (-nāmᵉ) f ⑬b odejmowanie n, odjęcie n; ✿ (Kauf) zakupno n; (Verminderung) ubytek m.
a'b|nehmen (hinunternehmen) zdejmować [zdjąć]; (wegnehmen) odbierać [odebrać]; Glied usw.: odejmować [odjąć]; Eid: odbierać [odebrać] (j-m od gen.); (abkaufen) nabywać [-być]; v/i. (sich vermindern) zmniejszać [-szyć] się; (abmagern) [s-, wy]chudnąć; (an Kräften) upadać [upaść] na siłach; der Mond nimmt ab ubywa księżyca [(-czyni).]
A'b|nehmer(in f) m odbiorca
A'b|neigung f niechęć (gegen acc. do gen.). [dłowy.]
abno'rm (ăpno'rm) nieprawi-
Abnormitä't (~nŏrmitē't) f ⑬b nieprawidłowość.
a'b|nötigen wymuszać [-sić] (j-m na loc.). [[-życ].]
a'b|nutzen, a'b|nützen zużywać
Abonneme'nt (ăbŏnᵉmāng') n ⑥b przedpłata f.
Abonne'nt (~nĕ'nt) m ⑬a, ~in (~ĭn) f ⑬c przedpłaciciel(ka).
abonnie'ren (~nī'rᵉn) ⑮g, abonniert sein (auf acc.) [za]abonować (acc.). [Su. delegacja f.]
ab'|ordnen [wy]delegować.
A'b|ort m wychodek.
Abo'rt(us) (ăbŏ'rt[ŭs]) m ②g (unbest.) poronienie n.
abortie'ren (ăbŏrtī'rᵉn) ⑮g poronić [voll.].
a'b|passen dostosowywać [-sować]; die Gelegenheit ~ wymiarkować stosowną chwilę.
a'b|pflücken zrywać [zerwać].
a'b|placken, a'b|plagen = ab-mühen. [szczać [-szczyć].]
a'b|platten (-plătᵉn) ⑮c spła-
a'b|prägen wyciskać [-snąć], odbijać [-bić]. [się]
a'b|prallen (sn) odbijać [-bić]

a'b|pressen wymuszać [-sić] (j-m od *gen.*). [kowywać [-kować].
a'b|protzen ⚔ (-prǫcᵉn) odprzod-
a'b|putzen oczyszczać [-ścić].
a'b|quälen, a'b|rackern (-Rǟkᵉrn) ⑮b = abmühen.
a'b|rahmen zbierać [zebrać] śmietanę.
a'b|rasieren [o]golić.
a'b|raten: j-m (von *dat.*) et. ~ odradzać [-dzić] k-u co.
A'b|raum *m* rumowisko *n*.
a'b|räumen sprzątać [-tnąć].
a'b|raupen oczyszczać [-ścić] z gąsienic.
a'b|rechnen odliczać [-czyć]; abgerechnet wyjąwszy: *v/i.* mit j-m ~ policzyć się [voll.] z kim. *Su.* obrachunek *m*.
A'b|rede *f* umowa; in ~ stellen zaprzeczać [-czyć] (*dat.*).
a'b|reden = abraten, verabreden.
a'b|reiben (frottieren) nacierać [natrzeć]; (wegreiben) ścierać [zetrzeć].
A'b|reise *f* odjazd *m*. wyjazd *m*.
a'b|reisen (sn) odjeżdżać [odjechać].
a'b|reißen odrywać [oderwać]; oddzierać [odedrzeć]: Obst usw.: zrywać [zerwać]; (niederreißen) [z]burzyć: *v/i.* (sn) odrywać [oderwać] się; abgerissen odarty: *fig.* oderwany.
a'b|reiten objeżdżać [-jechać].
a'b|rennen: sich ~ zgonić się [voll.]. [czyć.]
a'b|richten [wy]uczyć. [wy]ćwi-
A'b|richter *m* nauczyciel.
a'b|rinden (-Rindᵉn) ⑮c obierać [obrać] z kory.
a'b|ringen zdobywać [-być] (j-m od *gen.*): sich ~ [na]męczyć się.
A'b|riß *m* (Zeichnung) rys, szkic, plan; (Buch) zarys.
a'b|rollen odwijać [odwinąć]: *v/i.* (sn) schodzić [zejść].
a'b|rücken odsuwać [-sunąć]; *v/i.* (sn) = abmarschieren.
A'b|ruf *m* odwołanie *n*.
a'b|rufen odwoływać [-łać]; (aufrufen) wywoływać [-łać].
a'b|runden zaokrąglać [-lić].
a'b|rüsten ⚔ rozbrajać [-broić].
a'b|rutschen (sn) ześlizgiwać [-znąć] się.
Abs. Abk. für Absatz, Absender.
A'b|sage *f* odmowa.
a'b|sagen (abschlägig beantworten) odmawiać [-mówić]; (widerrufen) odwoływać [-łać].
a'b|sägen odpiłowywać [-ować].
a'b|sammeln zbierać [zebrać].
a'b|satteln rozsiodłać [voll.].
A'b|satz *m* (am Schuh) obcas, korek; (der Treppe) zakręt; (in der Rede oder Schrift) ustęp: ⚘ (der Ware) zbyt, odbyt; ~ finden rozchodzić [-zejść] się; **~gebiet** *n* targ *m*. miejsce zbytu.
a'b|schaben oskrobywać [-bać]: abgeschabt wytarty.
a'b|schaffen (aufheben) znosić [znieść]; Gebräuche: usuwać [usunąć]; j-n: wydalać [-lić].
a'b|schälen obierać [obrać] ze skórki od. z łupiny; sich ~ [od-] łupać się.
a'b|schätzen oceniać [-nić].
A'b|schätzer(in *f*) *m* taksator(ka).
A'b|schaum *m* szumowiny *f/pl*.
a'b|schäumen zeszumowywać [-mować].
a'b|scheiden (sn) = sterben.
a'b|scheren obstrzygać [-strzydz].
A'b|scheu *m* odraza *f*, wstręt (vor *dat.* do *gen.*).
ab|scheu'lich (-šoi'lich) obrzydliwy, wstrętny; **⁀keit** *f* szkaradzieństwo *n*.
a'b|schicken wysyłać [-słać], wyprawiać [-wić]. *Su.* wysyłka *f*.
a'b|schieben et.: odsuwać [-sunąć]; j-n: wysyłać [wysłać]

ciupasem; F *v/i.* (sn) odchodzić [odejść].

A'b|schied (-szit) *m* (2)g pożegnanie *n* (von *dat.* z *instr.*); (Entlassung) odprawa *f*, dymisja *f*; ⚔ abszyt; ~ nehmen von j-m [po-]żegnać się z (*instr.*); **~s|besuch** *m* wizyta *f* pożegnalna; **~s|gesuch** *n* podanie o dymisję; **~s|stunde** *f* chwila rozstania się.

a'b|schießen wystrzeliwać [-lić]; (wegschießen) zestrzeliwać [-lić]; Pfeil: wypuszczać [-ścić]; *fig.* den Vogel ~ zwyciężać [-żyć].

ab|schinden obdzierać [obedrzeć] ze skóry; sich ~ zapracowywać [-cować] się.

a'b|schirren wyprzęgać [-prządz].

a'b|schlachten zarzynać [zarznąć].

A'b|schlag *m* (Weigerung) odmowa *f*; (im Preise) spadek; auf ~ na rachunek; in ~ bringen potrącać [-cić]; **~s...** na rachunek.

a'b|schlagen odbijać [-bić]; (ablehnen) odrzucać [-cić]; Angriff: odpierać [odeprzeć]; das Wasser ~ moczyć.

a'b|schlägig (-szlęgich) odmowny; ~ beantworten od. bescheiden odmawiać [-mówić] (*dat.*).

a'b|schleifen wygładzać [-dzić]; *fig.* sich ~ przecierać [przetrzeć] się.

a'b|schließen zamykać [zamknąć]; Vertrag: zawierać [-wrzeć]; (beendigen) [za]kończyć; *v/i.* [za-, s]kończyć się; **~d** ostateczny, stanowczy.

A'b|schluß *m* zamykanie *n*, zamknięcie *n*; (Beendigung) zakończenie *n*; (e-s Vertrags) zawieranie *n*, zawarcie *n*; zum ~ bringen [za]kończyć.

a'b|schmeicheln pochlebstwem wyłudzać [-dzić] (j-m od *gen.*).

a'b|schmelzen (sn) [s]topić się.

a'b|schnallen odpinać [-piąć].

a'b|schneiden odcinać [-ciąć]; Haar: [o]strzydz; Weg: skracać [skrócić]; abgeschnittenes Stück odcinek *m*, odkrawek *m*.

A'b|schnitt *m* (abgeschnittenes Stück) odcinek; (Buch) ustęp; (des Lebens, der Geschichte) okres.

A'b|schnitzel *n* odkrawek *m*.

a'b|schöpfen zbierać [zebrać].

a'b|schrecken odstraszać [-szyć]; sich ~ lassen zrażać [-zić] się.

a'b|schreiben prze-, od-pisywać [-sać]; ⚜ (abrechnen) potrącać [-cić]; (ablehnen) odmawiać [-mówić].

A'b|schreiber(in *f*) *m* przepisywacz(ka), kopista (-stka).

a'b|schreien: sich ~ nakrzyczeć się [voll.].

a'b|schreiten [z]mierzyć krokami; die Front ~ przechodzić [przejść] wzdłuż frontu.

A'b|schrift *f* odpis *m*, kopja.

a'b|schriftlich w odpisie.

a'b|schuppen obierać [obrać] z łusek; sich ~ [z]łuszczyć się.

a'b|schürfen [za]drasnąć.

a'b|schüssig (-szüsich) spadzisty; **~keit** *f* spadzistość.

a'b|schütteln strząsać [-snąć].

a'b|schwächen osłabiać [-bić]; (mildern) [z]łagodzić.

a'b|schwatzen wyłudzać [-dzić] (j-m, od *gen.*).

a'b|schweifen, a'b|schwenken (sn) zbaczać [zboczyć]. **Su.** dygresja *f*.

a'b|schwindeln wyłudzać [-dzić] [(j-m od *gen.*).]

a'b|schwören: einen Eid ~ składać [złożyć] przysięgę; den Glauben ~ wyrzekać [-rzec] się wiary.

a'b|segeln (sn) odbijać [-bić].

a'b|se'hbar (-zē̆bar) dostępny wzrokowi; *fig.* dający się przewidzieć.

a'b|sehen 1. *v/t.* obejmować [objąć] wzrokiem; (voraussehen)

przewidywać [-widzieć]; j-m et. ~ poznawać co po kim (an den Augen po czyich oczach), es auf (*acc.*) abgesehen h. uwziąć [voll.] się na (*acc.*). 2. *v/i.* ~ von (*dat.*) pomijać [-minąć] (*acc.*); abgesehen von pominąwszy (*acc.*). [bok.]

a'b|seits (-zaitc) na boku, na

a'b|senden = abschicken.

A'b|sender (-zĕndeʀ) *m* (2)l, ~**in** (~in) *f* (3)c, posyłający (-ca).

a'b|sengen opalać (-lić).

A'b|senker *m* = Ableger.

a'b|setzbar (-zĕcbāʀ) dający się usunąć; ~**keit** *f* możliwość usunięcia.

a'b|setzen (hinlegen) składać [złożyć]; (entfernen) odstawiać [-wić]; ✠ sprzedawać [-dać]; ein Kind: odłączać [-czyć]; (unterbrechen) przerywać [-rwać]; *v/i.* u-, prze-stawać [-stać]; ohne abzusetzen bez przerwy. *Su.* złożenie, *n* z urzędu.

A'b|sicht *f* (3)b zamiar *m*: mit (ohne) ~ = (un)absichtlich.

a'b|sichtlich umyślny: *adv.* (na-) umyślnie, z umysłu.

a'b|sicht(s)los przypadkowy.

a'b|sieden [u]gotować.

a'b|singen odśpiewywać [-śpiewać]. [[-siedzieć].]

a'b|sitzen Strafe: odsiadywać

absolu't (ăpzolū't) bezwzględny, konieczny: Monarchie: absolutny. [rozgrzeszenie *n.*]

Absolutio'n (apzolucⁱō'n) *f* (3)b

absolvie'ren (apzolwī'ʀen) (15)g rozgrzeszać [-szyć]: Lehrkursus: odbywać [-być]; (endigen) [zakończyć. [osobliwość.]

ab|so'nderlich osobliwy; ~**keit** *f*

a'b|sondern oddzielać [-lić]; (vereinzeln) odosabniać [-sobnić]; Naturw. wydzielać [-lić]: abgesondert osobny: (einsam) samotny.

absorbie'ren (ăpzoʀbī'ʀen) (15)g pochłaniać [-chłonąć].

Absorptio'n (-zoʀpcⁱō'n) *f* (3)b wchłanianie *n.*

a'b|spannen wyprzęgać [-prządz]; den Körper: [z]nużyć. *Su.* znużenie *n.*

a'b|sparen = abdarben.

a'b|speisen: ich habe abgespeist jestem po jedzeniu; mit leeren Worten ~ zbywać [zbyć] słowami.

a'b|spenstig (-szpĕnstĭch): ~ machen (*dat.*) odstręczać [-czyć] od (*gen.*); ~ werden (*dat.*) porzucać [-cić] (*acc.*).

a'b|sperren zamykać [-mknąć].

a'b|spiegeln (sich) odzwierciedlać [-lić], odbijać [-bić] (się).

a'b|spielen odgrywać [odegrać]; sich ~ rozgrywać [-zegrać] się.

a'b|spinnen uprząść [voll.]: *fig.* sich ~ schodzić [zejść].

a'b|sprechen zaprzeczać [-czyć], odmawiać [odmówić]: (verabreden) omawiać [omówić]; ~**d** ujemny. [wać].]

a'b|sprengen odrywać [oder-]

a'b|springen (sn) zeskakiwać [-skoczyć]; (sich loslösen) odrywać [oderwać] się; (vom Thema) zbaczać [zboczyć].

a'b|spülen wypłukiwać [-kać]; (wegspülen) odrywać [oderwać].

a'b|stammen pochodzić. *Su.* pochodzenie *n.*

A'b|stand *m* odstęp, odległość *f*; (Unterschied) różnica *f*; ~ nehmen von (*dat.*) zaniechać (*gen.*): ~**nahme** (-nāme) *f* (3)b von (*dat.*) zaniechanie *n* (*gen.*); ~**s|geld** *n* odstępne.

a'b|statten (-sztăten): Besuch, Dank ~ składać [złożyć] wizytę, podziękowanie.

a'b|stauben, a'b|stäuben obmiatać [-mieść] z kurzu; (klopfen) [wy]trzepać.

A'b|stauber, A'b|stäuber *m* ②l miotełka *f.*
a'b|stechen Schweine usw.: zarzynać [-rznąć]; Muster: odpunktowywać [-tować]; Rasen: wytyczać [-czyć]; *v/i.* odbijać [-bić] (gegen *acc.* od *gen.*).
A'b|stecher *m* ②l wycieczka *f.*
a'b|stecken wytyczać [-czyć]; abgesteckte Richtung wytyczna.
a'b|steh(e)n (sn) odstawać [-stać]; ~ von (*dat.*) odstępywać [-stąpić] od (*gen.*).
a'b|steigen (sn) schodzić [zejść]; (einkehren) zajeżdżać [-jechać]; ~de Linie linia zstępna.
A'b|steige|quartier *n* mieszkanie tymczasowe.
a'b|stellen usuwać [usunąć]; Maschine: wstrzymywać [-mać].
a'b|stempeln ostemplowywać [-lować].
a'b|sterben obumierać [-mrzeć]; Glieder: [s]trętwieć; ♀ zamierać [-mrzeć].
A'b|stich *m* różnica *f.*
A'b|stieg (-sztjk) *m* ②g schodzenie *n.*
a'b|stimmen głosować; über j-n ~ [balotować nad kim.]
A'b|stimmung *f* głosowanie *n*; zur ~ bringen poddawać [-dać] pod głosowanie.
Abstine'nzler (apstinę̆'ncleᵉʀ) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c eleuteryk (-ryczka).
a'b|stoßen odtrącać [-cić]; Haut usw.: zrzucać [-cić]; *v/i.* (sn) ⚓ odbijać [-bić] (vom Ufer od brzegu); ~d *fig.* odrażający.
a'b|strafen [u]karać.
abstrahie'ren (ăpstʀąhī'ʀᵉn) ⑮g: ~ von (*dat.*) nie uwzględniać [-nić] (*gen.*).
abstra'kt (apstʀą̆'kt) oderwany.
a'b|strapazieren [z]niszczyć; sich ~ zamęczać [-czyć] się.
a'b|streifen ściągać [-gnąć], zdejmować [zdjąć]; *fig.* pozbywać [-być] się (*gen.*).
a'b|streiten zaprzeczać [-czyć].
A'b|strich ♣ *m* umniejszenie *n.*
a'b|strömen (sn) odpływać [-ynąć].
a'b|stufen (-sztūfᵉn) ⑮a [u]stopniować.
a'b|stumpfen (-sztumpfᵉn) ⑮a stępiać [-pić].
A'b|sturz *m* (Steile) przepaść *f*; (des Wassers usw.) spad.
a'b|stürzen spadać [spaść].
a'b|suchen przeszukiwać [-kać].
A'b|su'd *m* odwar.
absu'rd (apzu'ʀt) = abgeschmackt.
Absze'ß (apscę́'s) *m* ②g wrzód.
Abt (ăpt) *m* ②d opat.
a'b|takeln ⚓ (-tąkᵉln) ⑮a rozstrajać [-stroić]; *fig.* abgetakelt oklepany, stary.
Abtei' (aptai') *f* ③b opactwo *n.*
A'b|teil *m* (bsd. 🚂) przedział.
a'b|teilen prze-, roz-dzielać [-lić].
A'b|teilung *f* rozdział *m* (a. e-s Buches); (Teil) część; ⚔ (Truppen-Ω) oddział *m*; (e-s Amtes usw.) oddział *m*, biuro *n*, departament *m*; ~s|vorstand *m* naczelnik departamentu od. oddziału.
a'b|teufen (-toifᵉn) ⑮a pogłębiać [-bić].
Äbti'ssin (ĕptĭ'sin) *f* ③c ksieni.
a'b|tönen = abstufen.
a'b|töten umartwiać [-twić].
a'b|tragen (wegtragen) odnosić [-nieść]; (vom Tisch) zbierać [zebrać]; Gebäude: [z]burzyć; Schulden: spłacać [-cić]; Kleider: znosić [znieść]. *Su.* (e-r Schuld) spłata *f.*
a'b|träglich (-tʀeklich) szkodliwy.
a'b|treiben odpędzać [-dzić]; Leibesfrucht: spędzać [-dzić].
a'b|trennen odpruwać [-pruć]; (absondern) oddzielać [-lić].
a'b|tretbar dający się odstąpić.
a'b|treten od-, wy-deptywać [-tać]; (überlassen) odstępywać [-stąpić]; *v/i.* (sn) (gehen) ustę-

pywać [-stąpić]; Thea. schodzić [zejść].

A'b|trieb *m* spęd.

a'b|trinken nadpijać [-pić].

A'b|tritt *m* (Abort) wychodek: (Abgang) odejście *n*.

a'b|trocknen osuszać [-szyć]; *v/i.* (sn) wysychać [-schnąć].

a'b|trollen F (sn) wynosić [wynieść] się.

a'b|tropfen, -tröpfeln (sn) skapywać [skapnąć].

a'b|trotzen wymódz [von] (uporem) (j-m na *loc.*).

a'b|trumpfen [za]bić kozerą; *fig.* [z]besztać, zmywać [zmyć] głowę (*dat.*).

a'b|trünnig (-tʀʏnɪç) odszczepiony; ~ werden przeniewierzać [sprzeniewierzyć] się: **Ꝫe(r)** (~nigᵉ[ʀ]) *m* ⑨l odszczepieniec, przeniewierca; **Ꝫkeit** *f* odstępstwo *n*.

a'b|tun zdejmować [zdjąć]: (beendigen) załatwiać [-wić]: (töten) zabijać [-bić]; damit ist's (nicht) abgetan na tem (nie) koniec; er ist ein abgetaner Mann zakończył swą karjerę.

a'b|urteilen (Urteil fällen) [za-]wyrokować; (verurteilen) zasądzać [-dzić]. [od *gen.*).]

a'b|verlangen [za]żądać (j-m

a'b|wägen [z]ważyć.

a'b|wälzen odwalać [-lić]; *fig.* uwalniać [uwolnić] (von *dat.* od *gen.*).

a'b|wandeln Gram. odmieniać [-nić]. *Su.* konjugacja *f*.

a'b|warten [za]czekać na (*acc.*).

a'b|wärts (-wɛʀʦ) na dół; es geht mit ihm ~ podupada. [[-myć].]

a'b|waschen ob-, z-mywać

a'b|wechseln zmieniać [-nić] (się): następować [-stąpić] (mit *dat.* po *loc.*): ~**d** zmienny; *adv.* na przemian. *Su.* odmiana *f*, zmiana *f*.

A'b|weg *m* zła droga *f*, manowiec; auf ~e geraten schodzić [zejść] na manowce.

A'b|wehr *f* obrona; (e-s Angriffs) odparcie *n*.

a'b|wehren odpierać [odeprzeć]; Fliegen usw.: odpędzać [-dzić].

a'b|weichen 1. (sn) zbaczać [zboczyć]: (sich unterscheiden) różnić się; (vom Thema, Gesetz usw.) odstępywać [-stąpić]. 2. Ꝫ *n* ②l rozwolnienie.

a'b|weiden spasać [-paść].

a'b|weisen odprawiać [-wić]: Gesuch: odrzucać [-cić]. *Su.* odprawa *f*.

a'b|wendbar (-wɛ̆ntbaʀ) dający się odwrócić. [cić].]

a'b|wenden odwracać [-wró-

a'b|wendig (-wɛndɪç): ~ machen (*dat.*) odciągać [-gnąć] (od *gen.*).

a'b|werfen zrzucać [zrzucić]: (von sich z siebie); Nutzen: przynosić [-nieść].

a'b|wesend (-wezᵊnt) nieobecny: (zerstreut) nieprzytomny.

A'b|wesenheit *f* nieobecność.

a'b|wetzen ścierać [zetrzeć].

a'b|wickeln zwijać [zwinąć]: Geschäft: [do]prowadzić do końca; sich gut ~ dobrze się układać [ułożyć].

a'b|wiegeln (-wigᵉln) ⑮l uspakajać [uspokoić].

a'b|wiegen odważać [-żyć].

a'b|winden zwijać [zwinąć].

a'b|winken dawać [dać] znak odmowny. [trzeć, zetrzeć].]

a'b|wischen ob-, ś-cierać [obe-

A'b|wisch|lappen *m* ścierka *f*.

a'b|zahlen spłacać [-cić].

a'b|zählen odliczać [-czyć]: an den Fingern ~ policzyć na palcach; das kann man sich an den Fingern ~ to rzecz prosta.

A'b|zahlung *f* spłata; auf ~ na raty; ~**s|geschäft** *n* handel *m* na raty.

a'b|zapfen wytaczać [-toczyć].
a'b|zäumen rozkiełzać [-znąć].
a'b|zäunen odgradzać [odgrodzić]. [(sn) [wy]chudnąć.]
a'b|zehren [wy]niszczyć; *v/i.*
A'b|zehrung *f* suchoty *pl.*
A'b|zeichen *n* o(d)znaka *f.*
a'b|zeichnen odrysowywać [-sować]; (mit Abzeichen versehen) odznaczać [-czyć].
A'b|zieh|bild *n* odbijanka *f.*
a'b|ziehen ściągać [-gnąć]; Hut: zdejmować [zdjąć]; (ablenken) odciągać [-gnąć]; Arith. odejmować [odjąć]; Rasiermesser: obciągać [-gnąć]; *v/i.* (sn) (weggehen) odchodzić [odejść].
a'b|zielen zmierzać [-rzyć] (auf *acc.* do *gen.*).
a'b|zirkeln wycerklować [voll.].
A'b|zug *m* (Abfahrt) wyjazd; ⚔ wymarsz; (des Wassers) ujście *n*; (am Gewehr) cyngiel; (vom Preise) opust; Typ. odbitka *f*; nach ~ (von *dat.*) po odtrąceniu (*gen.*); in ~ bringen potrącać [-cić].
A'b|zug|bier *n* lekkie piwo.
a'b|züglich (-cüklich) (*gen.*) potrąciwszy (*acc.*).
A'b|zugs|rohr *n* dren *m.*
a'b|zwacken (-cwąkᵉn) ⑮a urywać [urwać].
a'b|zweigen (-cwaigᵉn) ⑮a zbaczać [zboczyć]. *Su.* odnoga *f.*
a'b|zwicken = abkneifen.
a'b|zwingen = abnötigen.
acc... s. Akk..., Akz...
Ace... s. Aze... [to co innego!]
ach (ach) ach!; ~ so! więc tak!,
Acha't (acha't) *m* ②g agat.
Achi'lles|ferse (achi'lᵉs-) *f* pięta achilesowa. [kołami.]
A'chse (ă'ksᵉ) *f* ③b oś; per ~
A'chsel (ă'ksᵉl) *f* ③d łopatka; über die ~ ansehen [po]patrzeć z góry na (*acc.*); auf die leichte ~ nehmen [z]lekceważyć; ~band *n* ②a naramiennik *m*, szlifa *f*; ~grube, ~höhle *f* pacha; ~träger(in *f*) *m* obłudnik (-dnica); ~zucken *n* zżymanie ramionami.
A'chsen... osiowy, osi.
acht[1] (acht) 1. ośm, ośmioro; in (oder binnen) ~ Tagen w ciągu tygodnia; über ~ Tage za tydzień; vor ~ Tagen tydzień temu. 2. Ꝏ *f* ③b ósemka.
Acht[2] (~) *f* ③b 1. (Bann) banicja; in die ~ erklären oder tun = ächten. 2. (Aufmerksamkeit) uwaga, baczność; sich in Ꝏ nehmen vor (*dat.*) wystrzegać się (*gen.*); nimm dich in Ꝏ! miej się na baczności!; *et.* außer Ꝏ lassen nie zważać na (*acc.*); s. a. achtgeben.
a'cht... in Zssgn ośmio...
a'chtbar (ă'chtbąʀ) szanowny; Ꝏkeit *f* szanowność.
a'chte (a'chtᵉ): der ~ ósmy.
A'cht|eck (a'chtękk) *n* ②g[1] ośmiobok *m*; Ꝏig ośmiokątny.
A'chtel (a'chtᵉl) *n* ②l ósma część *f*, ósemka *f*; ♩ = ~note *f* ósemka *f*.
a'chten (~tᵉn) ⑮c [u]szanować, poważać; ~ (halten) für (*acc.*) uważać za (*acc.*); ~ auf (*acc.*) = achtgeben.
ä'chten (ĕ'chtᵉn) ⑮c wywoływać [-łać] z kraju, obkładać [obłożyć] banicją.
a'cht|geben, -haben u-, zważać (auf *acc.* na *acc.*); gib acht!, habt acht! baczność!, uważaj!
a'cht|los nieuważny, niedbały.
A'cht|losigkeit *f* nieuwaga, niedbalstwo *n*.
a'chtsam uważny; Ꝏkeit *f* uwaga.
A'chtung *f* (Aufmerksamkeit) uwaga; ~! baczność!; (Hochachtung) uszanowanie *n*, poważanie *n*.
Ä'chtung *f* banicja.
a'chtung|einflößend, -gebietend wywołujący poważanie.

a'chtungs...: **~voll** przejęty poważaniem; in Briefen: z poważaniem; **~wert**, **~würdig** godny poważania.
a'chtzig (ă'chcich) ośmdziesiąt: **Ler(in** *f*) *m* (~geR[ĭn]) ②l (③c) ośmdziesięcioletni(a).
a'chzen (ĕ'chcen) 1. ⑮e [za]jęczeć. 2. L *n* ②l jęk *m*.
A'cker (ă'ker) *m* ②j rola *f*; ~... rolny, rolniczy: **~bau** *m* rolnictwo *n*; ~bau treiben uprawiać rolę: **~bauer** *m* rolnik; **Lbau|treibend** rolniczy: **~feld** *n* = Acker; **~s|mann** *m* ②a rolnik. [2. L *n* ②l orka *f*.]
a'ckern (ă'keRn) 1. ⑮b [z]orać.]
Act... s. Akt... und Akz...
a. D. Abk. für außer Dienst.
A'dams|apfel (a'dąms-) *m* grdyka *f*. [[-dać].]
addie'ren (ădī'Ren) ⑮g dodawać]
Additio'n (ădiciŏ'n) *f* ③b dodawanie *n*.
ade' (adę') = adieu.
A'del (ā'del) *m* ②l (o. *pl.*) szlachectwo *n*; (Edelleute) szlachta *f*; *fig.* szlachetność *f*; von ~ sein pochodzić ze szlachty.
a'delig (~lich) szlachecki; **Le(r)** (~lige[R]) *m* ⑨l szlachcic.
a'deln (a'deln) ⑮f nadawać [-dać] szlachectwo (*dat.*); (veredeln) uszlachetniać [-nić].
A'dels... szlachecki; **~brief** *m* dyplom szlachecki; **~herrschaft** *f* możnowladztwo *n*.
A'del|stand *m* = Adel; in den ~ erheben = adeln.
A'der (a'deR) *f* ③d żyła; *fig.* żyłka; goldene ~ hemoroidy *pl.*; zur ~ lassen puszczać [-ścić] krew; **~haut** *f* naczyniówka.
A'der|laß... (~lăs...): **~eisen** *n*, **~schnäpper** *m* puszczadło *n*.
a'dern (ē'deRn) ⑮b [wy]żyłować.
Adhäsio'n (athęziŏ'n) *f* ③b przyczepność.
adieu' (adiŏ') żegnaj!; (zu vielen) ~ cie!; j-m L sagen [po]żegnać (*acc.*).
A'djekti'v (ă'tjĕktī'f) *n* ②g[1] przymiotnik *m*; **Lisch** (~wĭsz) przymiotnikowy.
Adjuta'nt (atjuta'nt) *m* ③a adjutant; **~en...** adjutancki.
A'dler (a'dleR) *m* ②l orzeł; (junger) orlę *n*; ~... orli: **~weibchen** *n* orlica *f*.
a'dlig (a'dlich) = adelig.
Administratio'n (atmĭnĭstRaciŏ'n) *f* ③b administracja, zarząd *m*; **administrati'v** (~tī'f) administracyjny: **Administra'tor** (~nistRā'toR) *m* ⑥d zarządca.
Admira'l (atmiRa'l) *m* ②g[1] admiral; **Admiralita't** (~Ralĭtę't) *f* ③b admiralicja.
adoptie'ren (adoptī'Ren) ⑮g przybierać [-brać], przysposabiać [-sobić]; **Adoptio'n** (~ciŏ'n) *f* ③b przysposobienie *n*, przybranie *n*.
Adopti'v... (~tī'f) przybrany.
Adre'ß... (adRĕ's...) adresowy; **~buch** *n* księga *f* adresowa.
Adressa'nt (adRĕsa'nt) *m* ③a, **~in** (~ĭn) *f* ③c wysyłający (-ca).
Adressa't (adRĕsa't) *m* ③a, **~in** (~ĭn) *f* ③c adresat(ka).
Adre'sse (adRĕ'se) *f* ③b adres *m*.
adressie'ren (adRĕsī'Ren) ⑮g [za]adresować (an *acc.* do *gen.*).
Adria'tisches Meer (adRiā'tiszes) Adrjatyk *m*.
Adve'nt (atwĕ'nt) *m* ②g adwent; ~(s)... adwentowy.
Adve'rb (atwĕ'Rp) *n* ⑥e przysłówek *m*; **adverbia'l(isch)** (atwĕRbiā'l[isz]) przysłówkowy.
Advoka't (atwoka't) *m* ③a adwokat: **~en...** adwokacki.
Advokatu'r (~katū'R) *f* ③b adwokactwo *n*. [lotnik.]
Aeronau't (aeRonau't) *m* ③a]

Aeropla'n (ąęʀoplą'n) *m* ②g latawiec.
Affa're (ąfę'ʀe) *f* ③b sprawa.
A'ffe (ą'fe) *m* ③a małpa *f*; F = Rausch.
Affe'kt (ąfĕ'kt) *m* ②g afekt, wzburzenie *n*: **affektie'ren** (ąfĕktį'ʀen) ⑮g udawać; **affektie'rt** (~tį'ʀt) przesadny, zmanierowany; **Affektie'rtheit** *f* przesada.
ä'ffen (ę'fen) ⑮a (nachahmen) małpować; (spotten) [za]kpić z (*gen.*).
A'ffen... małpi: **~artig** małpowaty; **~liebe** *f* ślepa miłość.
affizie'ren (ąfįcį'ʀen) ⑮g naruszać [-szyć].
A'frika (ą'fʀįką) *n* ⑧b Afryka *f*; **Afrika'ner** (ąfʀįką'neʀ) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c Afrykańczyk (-kanka); **afrika'nisch** (~nisz) afrykański.
A'fter (ą'fteʀ) *m* ②l zadek, otwór odchodowy; **~...** oft pośledni, mierny; **~bildung** *f* niewłaściwe wykształcenie *n*; **~geburt** *f* poród *m* pośladkowy; **~mieter(in** *f*) *m* podnajemca (-czyni); **~rede** *f* obmowa; **~weisheit** *f* fałszywa mądrość.
Age'nden (ągĕ'nden) *f/pl.* zakres *m* działania. [nik *m*.]
A'gens (ą'gĕns) *n* ⑥h czyn-
Age'nt (ągę'nt) *m* ③a ajent; **Agentu'r** (ągĕntū'ʀ) *f* ③b ajencja.
Ägi'de (ęgį'de) *f* ③b opieka.
A'gio ⚜ (ą'żįo) *n* ⑥i ażjo.
Aglei' (ąglaį') *m* ②g orlik.
A'gnes (ą'gnĕs) *f* ⑧h Agnieszka; *dim.* Jagusia.
Agra'ffe (ągʀą'fe) *f* ③b agrafka.
A'gram (ą'gram) *n* ⑧a Zagrzeb *m*.
Agra'r... (ągʀą'ʀ...) agrarny.
Agra'rier (~ʀįeʀ) *m* ②l agrarjusz.
Ägy'pten (ęgį'pten) *n* ⑧g Egipt *m*; **Ägy'pter** (~teʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c Egipcjanin (-cjanka); **ägy'ptisch** (~tisz) egipski.
A'hle (ą'le) *f* ③b szydło *n*.
A'hlkirsche (ą'l-) *f* czeremcha.
Ahn (ąn) *m* ④d antenat, przodek. [*Su.* kara *f*.]
a'hnden (ą'nden) ⑮c [u]karać.
A'hne (ą'ne) 1. *m* ③a = Ahn. 2. *f* ③b prababka, antenatka.
ä'hneln (ę'neln) ⑮f (*dat.*) być podobnym (do *gen.*). [-czuć].]
a'hnen (ą'nen) ⑮a przeczuwać
A'hnen...: ~probe *f* wywód *m* szlachectwa; **~stolz** *m* duma *f* szlachecka; **~tafel** *f* tablica genealogiczna.
A'hnfrau *f*, **~herr** *m* = Ahn(e).
ä'hnlich (ę'nlich) (*dat.*) podobny (do *gen.*); **~ machen** (*dat.*) upodobniać [-nić] (do *gen.*); **~ sehen** (*dat.*) być podobnym (do *gen.*); **~keit** *f* podobieństwo *n* (mit *dat.* do *gen.*).
A'hnung (ą'nŭng) *f* ③b przeczucie *n*; **keine ~ haben von** (*dat.*) pojęcia nie mieć o (*loc.*); **ich hatte keine ~ davon** ani przez myśl mi nie przeszło, ani mi się nie śniło; **~slos** niczego się nie domyślając; **~svermögen** *n* dar *m* przeczuwania; **~svoll** przeczuwający.
A'horn ⚘ (ą'hoʀn) *m* ②g klon, jawor; **~...** jaworowy.
Ä'hre (ę'ʀe) *f* ③b kłos *m*; **in ~n schießen** [za]kłosić się.
Ä'hren...: ~lese *f* pokłosie *n*; **~reich** kłosisty.
Akademie' (akadęmį') *f* ⑥f akademja; **Akade'miker** (~dę'mįkeʀ) *m* ②l akademik; **akade'misch** (~mįsz) akademicki. [*m* akacja *f*.]
Aka'zie (aką'cie) *f* ③b, **~nbaum**
Akko'rd (akǫ'ʀt) *m* ②g akord; ⚜ ugoda *f*: **in ~ arbeiten** pracować za ugodą; **~arbeit** *f* praca za ugodą.

akkordie'ren (ăkŏʀdi'ʀᵉn) ⑮g układać [ułożyć] się względem (*gen.*).

akkreditie'ren (akʀędiṭi'ʀᵉn) ⑮g = beglaubigen; **Akkrediti'v** (~ṭi'f) *n* ②g¹ = Beglaubigungsschreiben.

akkura't (ăkụra't) = genau.

A'kkusati'v (ạ'kụzaṭi'f) *m* ②g¹ czwarty przypadek.

Akroba't (akʀobā't) *m* ③a linoskoczek.

Akt (ăkt) *m* ②g akt.

A'kte (ạ'ktᵉ) *f* ③b akt *m*: ~n|heft *n* plik *m* aktów; ≈n|mäßig według aktów; ~n|mensch *m* biurokrata; ~n|stück *n* = Akte.

A'ktie (ạ'kcᶦᵉ) *f* ③b akcja; ~n... akcyjny; ~n|inhaber, **Aktionä'r** (ạkcᶦọnę'r) *m* ②g¹ akcjonarjusz.

akti'v (akṭi'f) 1. czynny. 2. ≈ ②g, ≈um (~ṭi'wŭm) ⑥k *n* Gram. strona *f* czynna.

Akti'va (~wạ) *pl.* stan *m* czynny.

Aktivită't (ăkṭiwiṭę't) *f* ③b stan *m* czynny: ~s... aktywalny.

Aktua'r (ạkṭụa'ʀ) *m* ②g¹ aktuarjusz.

aktue'll (~e'l) aktualny. [ny.]

aku'stisch (aku'stisz) akustycz-

aku't (akụ't) ostry.

Akze'nt (ạkcĕ'nt) *m* ②g akcent.

akzentuie'ren (akcĕntụi'ʀᵉn) ⑮g [za]akcentować, z naciskiem wymawiać [-mówić]; *fig.* z naciskiem podnosić [-nieść].

Akze'pt ✽ (ạkcĕ'pt) *n* ②g akcept *m*; **Akzepta'nt** ✽ (akcĕpṭạ'nt) *m* ③a akceptant; **akzeptie'ren** ✽ (~ṭi'ʀᵉn) ⑮g [za]akceptowac.

Akzide'nzien (ạkcịdĕ'ncᶦᵉn) *n/pl.* przynależytości *f/pl.*

Akzi'se (ạkcī'zᵉ) *f* ③b akcyza; ~n... akcyzowy.

Alaba'ster (alaba'stᵉʀ) *m* ②l alabaster; ~... alabastrowy.

Ala'rm (alạ'ʀm) *m* ②g¹ alarm; ~... alarmowy; **alarmie'ren** (ạlạʀmī'ʀᵉn) ⑮g [za]alarmować. [~... ałunowy.]

Alau'n (ạlau'n) *m* ②g¹ ałun;

a'lbern (a'lbᵉʀn) niedorzeczny, durny; ≈heit *f* niedorzeczność.

A'lbum (ạ'lbŭm) *n* ⑥i album; ~... albumowy; ~blatt *n* kartka *f* pamiętnika.

A'lge ⚘ (ă'lgᵉ) *f* ③b glon *m*; (*pl.*) wodorosty *m/pl.*: ~n... glonowy, glonów.

Alime'nt (aliṃĕ'nt) *n* ②g utrzymanie.

Ali'nea (ali'nẹa) *n* ⑥i nowy ustęp *m*.

A'lkohol (ạ'lkọhọl) *m* ②g¹ alkohol; **alkoho'lisch** (ạlkoho'lisz) alkoholowy.

Alko'ven (ălkọ'wᵉn) *m* ②l alkierz, nyża *f*.

all (ạl) 1. wszystek; vor ~em przedewszystkiem; ~e Stunden (stündlich) co godzinę; ~es in ~em wogóle, razem. 2. ~e F (ạ'lᵉ): ~ sein skończyć się; ~ werden kończyć się. 3. **All** *n* ②g = Weltall.

all... meist wszech...; ~a'bendlich co wieczór; ~beka'nnt powszechnie znany; ~belie'bt powszechnie lubiany; ~da' = da; ~'deutsch wszechniemiecki; ~do'rt = dort.

Allee' (alę') *f* ③b aleja.

Allegorie' (alęgoʀi') *f* ⑥f alegorja; **allego'risch** (~go'ʀīsz) alegoryczny.

allei'n (ălai'n) 1. *a.* sam (jeden). 2. *cj.* ale, jednak; nicht ~, sondern auch nie tylko, lecz także.

allei'n... oft wyłączny, jedyny; ≈herrschaft *f* samowładztwo *n*; ≈herrscher *m* samowładca; ~stehend samotny; ≈verkauf *m* monopol.

allei'nig (ạlai'nich) jedyny.

a'lle|ma'l każdym razem, zawsze; ein für ~ raz na zawsze.
a'llen|fa'lls ewentualnie, co najwyżej.
a'llen|fa'llsig (-fä'lzich) ewentualny.
a'llent|ha'lben wszędzie.
a'ller... (ä'leR...) in Zssgn mit *superl.* verstärkend: ze wszystkich naj...: ~di'ngs w samej rzeczy, prawda; zu ~e'rst przedewszystkiem; ~ha'nd wszelaki, wszelkiego rodzaju; ℒhei'ligen(fest) *n* Wszystkich Świętych: ~hei'ligst przenajświętszy; das ℒhei'ligste przenajświętszy sakrament *m*; ℒhö'chst (Seiner Majestät) Najjaśniejszego Pana; ~lei' (~lai') = ~hand; ~le'tzt najostatniejszy; (äußerst) najdalszy; ~lie'bst miluchny; ~mei'st(ens) najwięcej, najczęściej; zu ~meist najczęściej: ~o'rten, ~o'rts wszędzie; ℒsee'len(tag *m*) *n* dzień *m* zaduszny, zaduszki *pl.*; ~sei'ts (-zai'c) z wszech stron; ~u'ntertänigst najniższy; ~wä'rts (-wě'Rc), ~we'ge(n), ~we'gs = ~orten.
a'lle...: ~sa'mt wszyscy (oder wszystkie) razem; ~wei'l(e), ~zei't zawsze.
Aller|we'lts... całego świata; ~bürger *m* kosmopolita.
all...: ℒge'genwart *f* wszechobecność: ~ge'genwärtig wszechobecny: ~gema'ch zwolna; ~gemei'n ogólny; (gesamt) powszechny; im ~gemeinen w ogóle: ℒgemei'nheit *f* ogólność: powszechność; ~gewa'ltig wszechpotężny: ~gü'tig wszechdobry: ~hie'r = hier.
Allia'nz (ăl̜ĭa'nc) *f* (3)b sojusz *m*.
Alliga'tor (ăligа'tŏR) *m* (6)d aligator.
Allie'rte(r) (ăli̯i'Rte[R]) *m* (9)l sojusznik.

all...: ~jä'hrlich coroczny; ℒma'cht *f* wszechmoc: ~mä'chtig wszechmocny; ~mä'hlich powolny; *adv.* zwolna: ~mo'natlich co miesiąc: ℒmutter *f* (Natur) wszechmatka: ~nä'chtlich co noc.
Allo'tria (ălọ'tRĭą) *f* (6)e (o. *pl.*) figle *m/pl.*; ~ treiben broić.
all...: ~'seitig wszechstronny: ~stü'ndlich co godzina: ~tä'glich codzienny, powszedni; ℒ'tags... powszedni, zwyczajny: ~'überall wszędzie a wszędzie: ℒ'vater *m* wszechojciec, Bóg; ~wei'se wszechmądry; ~wi'ssend wszechwiedzący: ℒwi'sser(in *f*) *m* wszystko wiedzący (-ca); ~wö'chentlich tygodniowy, co tydzień: ~'zei't zawsze; ~'zu, ~'zu|se'hr, ~'zuvie'l zbyt(nio).
Alm (ălm) *f* (3)b hala.
A'lmosen (ă'lmozen) *n* (2)l jałmużna *f*: ~büchse *f* skarbonka.
A'loe ⚘ (ā'loę) *f* (3)b aloes *m*: ~... aloesowy.
A'lois (ā'lois) *m* (8)c Alojzy.
Alp[1] (ălp) *m* (2)g, A'lpdrücken *n* zmora *f*. [die ~en Alpy *pl*.]
Alp[2] (~), ~e (~e) *f* (3)b góra;
A'lpen... (ă'lpen...) alpejski; ~bewohner(in *f*) *m* Alpejczyk (-ejka): ~glühen *n* zaognienie.
Alphabe't (ălfabę't) *n* (2)g abecadło: ℒisch (~tsz) abecadłowy.
Alpini'st (ălpinĭ'st) *m* (3)a taternik.
Ä'lpler (ě'lpleR) *m* (2)l, ~in (~ĭn) *f* (3)c ≙ Alpenbewohner(in).
Alrau'n (ălRau'n) *m* (2)g pokrzyk.
als (ăls) (Zeit) gdy, kiedy: (Vergleich) nach *pos.* jak, nach *comp.* niż, (a)niżeli oder od mit *gen.*: ~ daß aniżeli: ~ ob, ~ wie jak(o)by; sowohl ... ~ auch tak ... jak; ~ba'ld zaraz, wnet: ~da'nn potem.

a'lso (a'lzo) tak; (folglich) więc, przeto; **~ba'ld, ~glei'ch** = alsbald.

alt[1] (alt) ⑩[2] stary; (früher) dawny; (altertümlich) starożytny; zehn Jahre ~ dziesięć lat liczący; wie ~ bist du? ile masz lat?; ich bin zehn Jahre ~ mam dziesięć lat; wir sind gleich ~ jesteśmy w równym wieku; sehr ~ prastary; ~ werden [ze]starzeć się; ~er Kram starzyzna *f*; ~er Kunstgegenstand antyk; ~er Mann starzec; ~es Männchen starowina *m*; ~es Mütterchen staruszka *f*; beim ~en bleiben (po)zostawać [-stać] jak było.

Alt[2] ♪ (~) *m* ②g alt.

Alta'n (alta'n) *m* ②g[1], **~e** (~[e]) *f* ③b balkon *m*.

Alta'r (alta'r) *m* ②e ołtarz; ~... ołtarzowy.

a'lt...: **~backen** czerstwy; **~deutsch** staroniemiecki.

A'ltenteil *n* dożywocie.

A'lte(r[1]) (a'lt[e][r]) *m* ⑨l stary, staruszek; die Alten *pl.* starożytni.

A'lter[2] (a'lt[e]r) *n* ②l (Lebensalter) wiek *m*; (Langjährigkeit) starość *f*; vor **~s** przed laty; von **~s** her oddawna; wir sind gleichen **~s** jesteśmy rówieśnikami.

a'ltern (a'lt[e]rn) ⑮b (h. u. sn) [ze]starzeć się.

A'lters...: **~genosse** *m*, **~genossin** *f* rówieśnik (-śniczka); **~klasse** *f* powołanie *n*; **~präsident** *m* przewodniczący po starszeństwie; **~schwach** zgrzybiały; **~schwäche** *f* zgrzybiałość, uwiąd *m* starczy; **~versicherung** *f* ubezpieczenie *n* na starość; **~vorrang** *m* starszeństwo *n*.

A'ltertum (a'lt[e]rtūm) *n* ②b starożytność *f*; **~s|forscher** *m* archeolog.

a'ltertümlich (~tūmlich) starożytny.

Ä'lteste(r) (e'lt[e]st[e][r]) *m* ⑨l starszy.

a'lt...: **~fränkisch** = altmodisch; **~geige** ♪ *f* altówka; **~gesell** *m* podmajstrzy; **~gläubig** starowierczy; **~gläubige(r)** *m* starowierca; **~hoch|deutsch** staro-górnoniemiecki.

Alti'stin (altī'stin) *f* ③c altystka.

a'lt|klug przemądry.

ä'ltlich (e'ltlich) podstarzały.

a'lt...: **~meister** *m* arcymistrz; **~modisch** staroświecki; **~modisches Wesen** staroświeccczyzna *f*; **~stimme** *f* alt *m*; **~testamentlich** starozakonny; **~väterisch** (-fet[e]risz) = altmodisch; **~weiber|sommer** *m* babie lato *n*.

Alumi'nium (alumī'n[i]um) *n* ⑥i aluminium; ~... aluminiowy.

am (am) = an dem (s. an 1); ~ besten najlepszy, *adv.* najlepiej.

Amalga'm (amalgā'm) *n* ②g[1] amalgamat *m*.

Ama'lie (ama'l[ie]) *f* ⑧d Amelia.

Amazo'ne (amaco'n[e]) *f* ③b amazonka.

A'mboß (a'mbos) *m* ②h[1] kowadło *n*.

Ambula'nz (~bula'nc) *f* ③b ambulans *m*; ~... ambulansowy.

A'meise (a'maiz[e]) *f* ③b mrówka; **~n...** mrówczy; **~n|bär, ~n|fresser** *m* mrówkojad; **~n|haufe(n)** *m* mrowisko *n*.

Ame'rika (amē'rika) *n* ⑧b Ameryka *f*; **Amerika'ner** (amerikā'n[e]r) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c Amerykanin (-kanka); **amerika'nisch** (~nisz) amerykański.

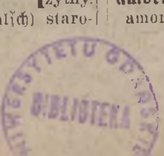
A'mme (a'm[e]) *f* ③b mamka; **~n|märchen** *n* bajka *f*.

A'mmer (a'm[e]r) *f* ③d trznadel *m*.

Ammonia'k (amon[i]ā'k) *n* ②g amoniak; ~... amoniakowy.

Amnestie' (amnestī') *f* ⑥f ułaskawienie *n*.

amortisie'ren (amortizī'r[e]n) ⑮g amortyzować.

A'mpel (ă'mpel) *f* (3)d lampka.
A'mpfer ♀ (ă'mpfeʀ) *m* (2)l szczaw; ~... szczawiowy.
Amphi'bie (amfi'bie) *f* (3)b płaz *m*; **~n|artig** płazowaty.
Amphi'|theater (ămfi'-) *n* amfiteatr *m*.
amputie'ren (ămputi'ʀen) (15)g odejmować [odjąć], odcinać [odciąć].
A'msel (a'mzel) *f* (3)d kos *m*: **~feld** *n* Kosowe Pole.
Amt (amt) *n* (2)a urząd *m*; (Stelle) posada *f*; (Bezirk) okręg *m*; Rel. nabożeństwo; Auswärtiges ~ urząd spraw zagranicznych; von ~s wegen z urzędu.
amtie'ren (ămti'ʀen) (15)g urzędować.
a'mtlich (ă'mtlich) urzędowy.
A'mt|mann *m* (2)a justycjarjusz.
A'mts... urzędowy: **~alter** *n* starszeństwo w urzędzie; **~antritt** *m* objęcie *n* urzędu; **~befugnis** *f* kompetencja; **~bewerber** *m* kandydat; **~bezirk** *m* okręg, powiat; **~blatt** *n* dziennik *m* urzędowy; **~bruder**, **~genosse** *m* kolega; **~entsetzung** *f* złożenie *n* z urzędu; **~gericht** *n* sąd *m* (pierwszej instancji); **~kleid(ung** *f*) *n*, **~tracht** *f* mundur *m*; **~richter** *m* sędzia powiatowy; **~schreiber** *m* kancelista; **~stube** *f*, **~zimmer** *n* kancelarja *f*; **~vorsteher** *m* naczelnik urzędu; **~wohnung** *f* mieszkanie *n* przywiązane do urzędu.
amüsa'nt (amüza'nt) zabawny.
amüsie'ren (~zi'ʀen) (15)g (sich) [za]bawić (się).
an (an) 1. *prp.* (wo?) *dat.*, (wohin?) *acc.*: przy (*loc.*), u (*gen.*), na (*acc.*, *loc.*), za (*acc.*, *instr.*), do (*gen.*) u. a.; Brief an list do; an der Weichsel nad Wisłą; an Gott glauben wierzyć w Boga; an hundert Mann około stu ludzi; an Scharlach erkranken (sterben) na szkarlatynę zachorować (umrzeć); dies ist an (und für) sich wichtig to samo przez się ważna sprawa; Mangel (Überfluß) an brak (obfitość) (*gen.*); am Sonntag w niedzielę; am 1. Mai pierwszego maja; am Morgen porankiem. 2. *adv.* von ... an od (*gen.*); von heute an od dzisiaj; von jetzt an odtąd.
a'n... przy..., do..., u...
analo'g (ănalo'k) analogiczny.
Analy'se (~lü'ze) *f* (3)b rozbiór *m*; **analysie'ren** (~lüzi'ʀen) (15)g rozbierać [rozebrać]; **Analy'tik** (~lü'tik) *f* (3)b analityka; **analy'tisch** (~tisz) analityczny.
A'nanas (ă'nanas) *f* (2)i¹ od. unv. ananas *m*; ~... ananasowy.
Anarchie' (ănaʀchi') *f* (6)f bezrząd *m*; **ana'rchisch** (ana'ʀchisz) anarchiczny; **Anarchi'st** (ănaʀchi'st) *m* (3)a, **~in** (~in) *f* (3)c anarchista (-stka).
Anato'm (ănato'm) *m* (3)a anatom; **anato'misch** (~to'misz) anatomiczny.
a'n|bahnen [u]torować.
A'n|bau *m* ⚒ uprawa *f*; △ przybudowa *f*.
a'n|bauen ⚒ uprawiać [-wić], zasiewać [-siać]; △ przybudowywać [-dować]; sich ~ osiadać [osiąść].
a'n|befehlen = befehlen.
A'n|beginn *m* = Beginn.
a'n|behalten zatrzymywać [-mać].
an|bei' obok.
a'n|beißen nadgryzać [-gryźć]; (Fisch, a. *fig.*) chwytać [-ycić].
a'n|belangen dotyczyć (*gen.*).
a'n|bellen [za]szczekać na (*acc.*).
a'n|bequemen (*dat.*) zastosowywać [-ować] (do *gen.*).
a'n|beraumen (-beʀaumen) (15)a wyznaczać [-czyć].

a'n|beten ubóstwiać.
A'n|beter (-bēteʀ) *m* (2)1, **~in** (~in) *f* (3)c wielbiciel(ka).
A'n|betracht, A'n|betreff: in ~ (*gen.*) względem (*gen.*).
a'n|betreffen = anbelangen.
A'n|betung *f* wielbienie *n*, kult *m*.
a'n|biegen dołączać [-czyć].
a'n|bieten [za]ofiarować: sich ~ zu (*dat.*) [za]ofiarować się na (*acc.*).
a'n|binden przywiązywać [-zać]; mit j-m ~ zaczepiać [-pić] (*acc.*); kurz angebunden małomowny.
a'n|blasen dmuchać [-chnąć] na (*acc.*).
A'n|blick *m* widok.
a'n|blicken [po]patrzyć na (*acc.*).
a'n|bohren nawiercać [-cić].
a'n|brechen nadłamywać [-mać]; Flasche: nadpoczynać [-cząć]; *v/i.* (sn) rozpoczynać [-cząć] się.
a'n|brennen zapalać [-lić]; (sengen) przypalać [-lić]; *v/i.* (sn) za-, przy-palać [-palić] się.
a'n|bringen umieszczać [-ścić]; (loswerden) pozbywać [-być] się (*gen.*); das ist gut angebracht to dobrze powiedziane.
A'n|bruch *m* początek.
A'n|dacht (-dacht) *f* (3)b nabożeństwo *n*.
a'n|dächtig (-dęchtich) nabożny.
a'n|dauern [po]trwać.
A'n|denken *n* (2)1 (Erinnerung) pamięć *f*; (Sache) pamiątka *f*.
a'nder (a'ndeʀ) inny; (zweiter) tamten, drugi; einer nach dem ~n jeden za drugim; der eine ..., der ~e ten ..., tamten; unter ~(e)m między innemi; ein **~mal** (za) innym razem.
ä'ndern (ę'ndeʀn) (15)b od-, z-mieniać [-nić].
a'ndern|falls inaczej.
a'nders (a'ndeʀs) inaczej; wenn ~ jeśli tylko; niemand ~ als nikt inny jak; sich ~ besinnen namyślać [-ślić] się.
a'nder|seits (-zaits) z drugiej strony.
a'nders...: ~gläubig innej wiary; **&gläubige(r)** *m* innowierca; **~wie** inaczej; **~wo** gdzie indziej; **~woher** skądinąd; **~wohin** gdzie indziej.
a'ndert|ha'lb półtora.
Ä'nd(e)rung *f* od-, z-miana.
a'nder...: ~wärtig (-węʀtich), **~weitig** (-waitich) inny; **~wärts** (-węʀc) skądinąd.
a'n|deuten wskazywać [-zać]; (anspielen) napomykać [-pknąć].
A'n|deutung *f* wskazówka; **&sweise** ogródkami.
a'n|dichten zmyślać [-ślić] (i-m) na (*acc.*).
A'n|drang *m* (des Blutes) napływ; (Menge) natłok.
a'n|drängen napierać [-przeć] (an od. gegen *acc.* na *acc.*); sich ~ an j-n narzucać [-cić] się k-u.
Andre'as (andʀę'as) *m* (8)c Andrzej.
a'ndre(r) s. ander.
a'n|dringen (sn) napierać [naprzeć].
a'n|drohen: j-m et. ~ [za]grozić k-u czem. *Su.* groźba *f*.
a'n|drücken przyciskać [-snąć] (an *acc.* do *gen.*).
a'n|eignen: sich ~ przywłaszczać [-szczyć] sobie.
an|eina'nder jeden przy drugim, jeden do drugiego.
Anekdo'te (anękdo'te) *f* (3)b anegdota; **&n|artig, &n|haft** anegdotyczny.
a'n|ekeln sprawiać [-wić] odrazę, spr. obrzydzenie (*dat.*).
Anemo'ne ⚘ (anęmo'ne) *f* (3)b zawilec *m*.
a'n|empfehlen = empfehlen.
A'n|erbieten *n* (2)1 propozycja *f*.
a'n|erkennen uznawać [uznać] (als jako); **~d** z uznaniem; **~swert** uznania godny.
A'n|erkennung *f* uznanie *n*; in ~ (*gen.*) uznając (*acc.*).
a'n|essen: sich ~ najadać [najeść] się.
a'n|fachen roznięcać [-cić].

a'n|fahren (z)wozić [wieźć]; j-n: ofukać [-knąć]; *v/i.* (sn) — angefahren kommen zajeżdżać [-jechać]; ~ gegen (*acc.*) zawadzać [-dzić] o (*acc.*).

A'n|fahrt *f* przyjazd *m*; (Platz) miejsce *n* do zajeżdżania.

A'n|fall *m* napad.

a'n|fallen napadać [-paść] na (*acc.*).

A'n|fang *m* początek; am ~(e), zu ~ z początku; ~ (oder Ls) Januar z początkiem stycznia.

a'n|fangen zaczynać [-cząć] (się), rozpoczynać [-cząć] (się).

A'n|fänger (a'nfeŋᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c początkujący (-ca); (Neuling) nowicjusz(ka).

a'n|fänglich początkowy; *adv.* = **a'n|fangs** (-fãŋs) z początku; s. Anfang.

A'n|fangs... początkowy; **~gründe** *m/pl.* początki.

a'n|fassen chwytać [chwycić]; (anrühren) dotykać [dotknąć] (się) (*gen.*).

a'n|faulen (sn) nadpsuwać [-psuć] się; angefault nadpsuty.

a'n|fechtbar niepewny.

a'n|fechten napastować; (bestreiten) zbijać [zbić]; *bibl.* [s]kusić; was ficht dich an? co ci się stało? *Su.* pokusa *f*.

a'n|feinden (-faindᵉn) ⑮c napastować. *Su.* napaść *f*.

a'n|fertigen sporządzać [-dzić].

a'n|feuchten zwilżać [-żyć].

a'n|feuern napalać [-lić]; *fig.* zachęcać [-cić]. *Su.* zachęta *f*.

a'n|flehen błagać (um *acc.* o *acc.*).

a'n|fliegen (sn), angeflogen kommen zalatywać [-lecieć].

A'n|flug *m* ślad.

A'n|forderung *f* wymaganie *n*; ~en stellen wymagać.

A'n|frage *f* zapytanie *n*.

a'n|fragen: bei j-m nach et. (*dat.*) od. um et. (*acc.*) ~ zapytywać [-tać] (się) k-o o co.

a'n|fressen ogryzać [ogryźć].

a'n|frieren (sn) przymarzać [-znąć].

a'n|frischen = aufmuntern.

a'n|fügen dołączać [-czyć].

a'n|fühlen dotykać [-tknąć] (się) (*gen.*).

A'n|fuhr (-fūʀ) *f* ③b zwózka.

a'n|führen dowodzić (*dat.*); (erwähnen) przytaczać [-toczyć]; (hintergehen) zwodzić [zwieść].

A'n|führer(in *f*) *m* wódz, dowódca (dowódczyni).

A'n|führungs|zeichen *n* cudzysłów *m*.

a'n|füllen napełniać [-nić].

A'n|gabe *f* podanie *n*; (Anzeige) doniesienie *n*; (Hinweis) wskazówka.

a'n|gaffen [za]gapić się na (*acc.*).

a'n|geben podawać [-dać]; (anzeigen) donosić [-nieść]; (bezeichnen) wskazywać [-zać]; Ton nadawać [-dać].

An|geberei' (-gēbᵉʀai') *f* ③b donosicielstwo *n*.

A'n|geber(in *f*) *m* donosiciel(ka).

A'n|gebinde *n* upominek *m*.

a'n|geblich (-gēpliç) rzekomy; *adv.* rzekomo.

a'n|geboren (-gᵉbōʀᵉn) wrodzony.

A'n|gebot *n* propozycja *f*, oferta *f*.

a'n|gedeihen: ~ lassen użyczać [-czyć] (*gen.*).

A'n|gedenken *n* = Andenken.

a'n|gegossen (-gᵉgosᵉn) ulany.

A'n|gehänge *n* wisiorek *m*, brelok *m*.

a'n|geheitert (-gᵉhaitᵉʀt) podpiany.

a'n|geh(e)n obchodzić [obejść]; ~ um (*acc.*) prosić o (*acc.*); *v/i.* (anfangen) zaczynać [-cząć] się; es geht an uchodzi; ~d początkujący.

a'n|gehören = gehören.

a'n|gehörig przynależny; **Le(r)** *s.* ⑨l krewny (-na); (*pl.*) rodzina *f*; **~keit** *f* przynależność

A'n|geklagte(r) (-gᵉklākt°[R]) s. ⑨l oskarżony (-na).

A'ngel (ă'ŋᵉl) f ③d (Tür㉠, Fenster㉠) zawias m; (Fisch㉠) wędka.

A'n|geld n zadatek m.

a'n|gelegen: sich et. ~ sein lassen dbać o co, zajmować [-jąć się] gorliwie czem: ㉠heit f sprawa; ~tlich usilny.

A'ngel|haken m haczyk u wędki.

a'ngeln (a'ŋᵉln) ⑮f łowić na wędkę: nach et. ~ = streben.

a'n|geloben ślubować.

A'n|gelöbnis n ślub m.

A'ngel...: ~punkt m biegun; fig. jądro n; **~rute** f wędzisko n; **~schnur** f włosie n: ㉠**weit** na oścież.

a'n|gemessen (-gᵉmęsᵉn) stosowny, odpowiedni, właściwy; ㉠heit f stosowność, właściwość.

a'n|genehm przyjemny.

A'nger (a'ŋᵉR) m ②l pastwisko n.

a'n|gesehen (-gᵉzęᵉn) znakomity, poważany.

a'n|gesessen (-zęsᵉn) = ansässig.

A'n|gesicht n oblicze: von ~ zu ~ oko w oko; ㉠s (gen.) wobec (gen.).

a'n|gestammt (-gᵉsztamt) = angeboren.

A'n|gestellte(r) (-gᵉsztęltᵉ[R]) s. ⑨l zajęty (-ta), funkcjonarjusz(ka).

a'n|getan odziany; die Sache ist so ~ sprawa jest tego rodzaju.

a'n|gewöhnen: sich et. ~ przyzwyczajać [-czaić] się od. przywykać [-knąć] do (gen.).

A'n|gewohnheit f = Gewohnheit.

a'n|gewurzelt wryty.

A'ngler (ă'ŋlᵉR) m ②l, **~in** (~ĭn) f ③c rybak (-baczka).

a'n|glotzen = anstarren.

a'n|greifbar mogący być atakowany; fig. niepewny.

a'n|greifen (anrühren) dotykać [-tknąć] (się) (gen.); (feindlich) [za]atakować, uderzać [-rzyć] na (acc.); i-s Ehre, fremdes Eigentum: naruszać [-szyć]; Arbeit brać [wziąć] się do (gen.); (ermüden) [z]męczyć; (rühren) wzruszać [-szyć]; sich ~ [wy]siadzić się; **~d** męczący; angegriffen osłabiony.

A'n|greifer (-gRaifᵉR) m ②l. **~in** (~ĭn) f ③c atakujący (-ca).

a'n|grenzen (an acc.) przylegać (do gen.), sąsiadować (z instr.); **~d** sąsiedni.

A'n|griff m atak; in ~ nehmen rozpoczynać [-cząć]; **~s...** zaczepny; ㉠**s|weise** wstępnym bojem.

Angst (aŋst) 1. f ②f strach m, trwoga; vor ~ ze strachu; ~ haben bać się. 2. ㉠ a.: mir ist ㉠ (und bange) strach mi; ㉠ machen [na]straszyć.

A'ngst|geschrei n okrzyk m trwogi.

ä'ngstigen (ĕ'ŋstĭgᵉn) ⑮a (sich) [na]straszyć (się).

ä'ngstlich bojaźliwy; (peinlich genau) skrupulatny; ㉠**keit** f bojaźliwość.

A'ngst...: ~meier F m tchórz; **~schweiß** m zimny pot; ㉠**voll** = ängstlich.

a'n|gucken F = ansehen.

a'n|haben mieć na sobie; j-m et. ~ mieć co przeciw k-u, chcieć szkodzić k-u.

a'n|haften (dat.) być połączonem (z instr.), trzymać się (gen.).

a'n|haken zahaczać [-czyć].

A'n|halt m oparcie n.

a'n|halten zatrzymywać [-mać]; (festhalten) przytrzymywać [-mać]; ~ zu (dat.) zaprawiać [-wić] od. przymuszać [-sić] do (gen.); v/i. (Halt machen) zatrzymywać [-mać] się, stawać [stanąć]; (dauern) [po]trwać; ~ um (acc.) starać się o (acc.); um ein Mädchen ~ oświadczać [-czyć] się o pannę; **~d** trwały, stały.

A'n|halts|punkt *m* punkt oparcia.
A'n|hang *m* dodatek; (Partei) zwolennicy *m/pl.*, stronnictwo *n*; (Bande) szajka *f*.
a'n|hangen = anhaften; j-m: być przywiązanym do (*gen.*); (Anhänger sein) być zwolennikiem czyim.
a'n|hängen zawieszać [-sić]; (hinzufügen) dodawać [-dać]; j-m et. ~ narzucać [-cić], ubierać [ubrać] k-o w co: sich ~ an (*acc.*) przyczepiać [-pić] się do (*gen.*).
A'n|hänger (-hěŋgeʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c zwolennik (-niczka), stronnik (-niczka); (= **A'n·hängewagen** *m*) wóz przyczepiony.
a'n|hängig (-hěŋič) przynależny; ~ sein być w toku; ~ machen wytaczać [-toczyć].
a'n|hänglich (-hěŋlič) (*dat.*) przywiązany (do *gen.*); **2keit** *f* przywiązanie *n* (an *acc.* do *gen.*).
A'n|hängsel (-hěŋzel) *n* ②l = Angehänge. [powiew.]
A'n|hauch *m* chuchnięcie *n*; *fig.*
a'n|häufen [na]gromadzić.
a'n|heben pod-, wz-nosić [-nieść]; *v/i.* = anfangen.
a'n|heften przypinać [-piąć].
a'n|heimeln (-haimeln) ⑮f przypominać [-mnieć] dom, wywierać [-wrzeć] wrażenie swojskie.
an|hei'm... (anhai'm...): **~fallen** dostawać [-stać] się; **~geben, ~stellen** pozostawiać [-wić].
a'n|heischig (-haišič): sich ~ machen zu (*dat.*) oświadczać [-czyć] gotowość do (*gen.*).
a'n|herrschen wrzeszczeć [wrzasnąć] na (*acc.*).
A'n|höhe *f* wzgórze *n*.
a'n|hören [wy]słuchać.
Anili'n (anili'n) *n* ②g¹ anilina *f*; ~... anilinowy. [rzęcy.]
anima'lisch (anima'lisz) zwie-
Ani's (ani's) *m* ②g anyżek.
a'n|kämpfen (gegen *acc.*) zwalczać (*acc.*).
A'n|kauf *m* kupno *n*, zakupno *n*.
a'n|kaufen zakupywać [-pić]; sich ~ osiadać [osiąść].
A'n|kaufs... kupna, zakupna.
A'nker (ǎ'ŋkeʀ) *m* ②l kotwica *f*; (Klammer) ankra *f*; (der Uhr) wychwyt; ~... kotwiczny.
a'n|kerben [za]karbować, [po-] liczyć. [[-cić] kotwicę.]
a'nkern (a'ŋkeʀn) ⑮b zarzucać
A'nker...: **~platz** *m* przystań *f*; **~uhr** *f* ankier *m*.
a'n|ketten łańcuchem przymocowywać [-ować] (an *acc.* do *gen.*).
A'n|klage *f* oskarżenie *n*: eine ~ erheben gegen (*acc.*) wnosić [wnieść] oskarżenie na (*acc.*); **~bank** *f* ②f ława oskarżonych.
a'n|klagen oskarżać [-rżyć] (e-s Verbrechens o zbrodnię).
A'n|kläger(in *f*) *m* oskarżyciel (-cielka).
A'n|klage...: **~schrift** *f* akt *m* oskarżenia; **~(zu)stand** *m* stan oskarżenia.
a'n|klammern przytwierdzać [-dzić] (an *acc.* do *gen.*); sich ~ an czepiać [-pić] się (*gen.*).
A'n|klang *m* (an *acc.*) przypomnienie *n* (*gen.*); ~ finden mieć powodzenie. [= anhaften.]
a'n|kleben naklejać [-kleić]; *v.*
a'n|kleiden (sich) ubierać [ubrać] (się). [nia *f*.]
A'n|kleide|zimmer *n* gotowal-
a'n|klingeln = klingeln.
a'n|klopfen [za]pukać (an die Tür do drzwi).
a'n|knüpfen przywiązywać [-zać]; Gespräch, Bekanntschaft: nawiązywać [-zać].
a'n|kommen przybywać [-być]; (zu Wagen) przyjeżdżać [-jechać]; du wirst nicht gut ~ nie wskórasz nic, nie uda ci się; ~ auf (*acc.*)

zależeć od (*gen.*): es auf et. ~ lassen [za]ryzykować: darauf kommt es an o to chodzi.
A'n|kömmling (-kőmliŋ) *m* ②g¹ przybysz. [sprzęgać, [-gnąć].]
a'n|koppeln [ze]sforować; ⚒ ∫
a'n|kreiden [na]kredkować.
a'n|kriechen (sn): angekrochen kommen przypełzać [-znąć].
a'n|künd(ig)en ogłaszać [ogłosić], zapowiadać [-wiedzieć]. ***Su.*** zapowiedź *f*: (gedruckte) ogłoszenie *n*; (e-s Buches) prospekt *m*.
A'n|kunft (-kunft) *f* ②f przybycie *n*: (zu Wagen) przyjazd *m*; **~s|halle** *f* hala przyjezdna; **~s|station** *f* stacja końcowa.
a'n|kuppeln ⚒ = ankoppeln.
a'n|lächeln uśmiechać [-chnąć] się do (*gen.*).
a'n|lachen [za]śmiać się do (*gen.*).
A'n|lage *f* (Kapitals2) umieszczenie *n*; (Aufwand) wkład *m*: (Gründung) założenie *n*: (Bau usw.) plan *m*, rozkład *m*; (Fähigkeit) talent *m*: (Neigung) skłonność; (Beilage) załącznik *m*: in der ~ w załączeniu: **~kapital** *n* kapitał *m* zakładowy.
a'n|landen = landen. [laugen.]
a'n|langen = ankommen, anbe-∫
A'n|laß (-las) *m* ②d (Grund) powód; (Gelegenheit) sposobność *f*.
a'n|lassen (nicht abnehmen) zostawiać [-wić]; (loslassen) (wy-) puszczać [-ścić]: hart ~ ofukać [-knąć]: sich ~ przedstawiać [-wić] się; sich gut ~ dobrze wróżyć.
a'n|läßlich (-lęslich) z powodu.
A'n|lauf *m* rozpęd, rozmach: (des Wassers) napływ: einen ~ nehmen rozpędzać [-dzić] się.
a'n|laufen Hafen: zawijać [-winąć] (do portu): *v/i.* (sn) (angelaufen kommen) przybiegać [-biedz]; (anschwellen) nabrzmiewać [-mieć]; Kosten usw.: narastać [-róść]: (sich trüben) zachodzić [zajść] parą; (verschimmeln) [za]pleśnieć; ~ gegen (*acc.*) uderzać [-rzyć] o (*acc.*).
A'n|laut *m* głoska *f* początkowa.
a'n|lauten rozpoczynać [-cząć] się (mit *dat.* od *gen.*).
a'n|läuten [za]dzwonić.
a'n|legen zakładać [założyć]; ~ an (*acc.*) przykładać [przyłożyć] do (*gen.*): Kapital usw.: umieszczać [-ścić], wkładać [włożyć] (w *acc.*); Kleider: = anziehen; Trauer: przybierać [-brać]: Feuer: podkładać [podłożyć]; es auf et. (*acc.*) ~ układać [ułożyć], ukartować [voll.] na co; *v/i.* ⚓ ans Ufer ~ przybijać [-bić] do brzegu.
a'n|lehnen (sich) opierać [oprzeć] (się) (an *acc.* o *acc.*); Tür: przymykać [-mknąć].
A'n|leihe (-laiᵉ) *f* ③b pożyczka.
a'n|leimen przyklejać [-kleić].
a'n|leiten naprowadzać [-dzić], pouczać [-czyć].
A'n|leitung *f* nauka: (Buch) podręcznik *m*. [(*gen.*).]
a'n|lernen wyuczyć się [voll.]∫
a'n|liegen 1. przylegać, przystawać; j-m mit Bitten ~ nalegać na k-o prośbami. 2. ♀ *n* ②l prośba *f*, życzenie.
a'n|locken [przy]wabić, [przynęcić: **~d** ponętny. [wać.]
a'n|löten przylutowywać [-to-∫
a'n|lügen okłamywać [-mać].
Anm. Abk. für Anmerkung.
a'n|machen przyprawiać [-wić]; Feuer: rozniecać [-cić].
a'n|malen = bemalen.
A'n|marsch *m* przymarsz; im ~ sein = **a'n|marschieren** ⑮g (sn) przybywać [-być].
a'n|maßen (-māsᵉn) ⑮e (sich) przywłaszczać [-szczyć] sobie Recht: [u]rościć sobie; **~d**, **a'n|maßlich** zarozumiały. ***Su.*** pré-

tensja f; (Dunkel) zarozumiałość f.

a'n|melden zgłaszać [zgłosić]. Su. meldunek m, zgłoszenie n.

a'n|merken zaznaczać [-czyć]: j-m et. ~ poznawać [-znać] co po kim. Su. uwaga f, przypisek m.

a'n|messen przymierzać [-rzyć].

A'n|mut f ③b wdzięk m, powab m.

a'n|muten = zumuten; das mutet mich (nicht) an, to mi się (nie) podoba, (nie) nęci mnie.

a'n|mutig powabny, wdzięczny.

a'n|nageln przybijać [-bić]; wie angenagelt jak wryty.

a'n|nagen nadgryzać [-gryźć].

a'n|nähen przyszywać [-szyć].

a'n|nähern (sich) = nähern: ~d w przybliżeniu. Su. z-, przybliżenie n.

A'n|nahme (-nąmᵉ) f ③b przyjęcie n, przyjmowanie n; (Voraussetzung) przypuszczenie n.

Ä'nnchen (ĕ'nchᵉn) n ⑧g Andzia f.

a'n|nehmbar (-nęmbąʀ) do przyjęcia, znośny.

a'n|nehmen przyjmować [-jąć]; Gebräuche usw.: przybierać [-brać]; (glauben) sądzić, mniemać; (voraussetzen) przypuszczać [-ścić]: angenommen, daß ... przypuściwszy, że ...; sich ~ (gen.) zajmować [-jąć] się (instr.), (beschützen) ujmywać [ująć] się (za instr.).

A'n|nehmlichkeit f przyjemność.

annektie'ren (ănĕkti'ʀᵉn) ⑮g = aneignen.

Anno'nce (ąnǫ'sᵉ) f ③b ogłoszenie n: annoncie'ren (~si'ʀᵉn) ⑮g ogłaszać [ogłosić].

anony'm (ănŏnü'm) bezimienny.

a'n|ordnen [u]porządkować; (einrichten) za-, u-rządzać [-dzić]. Su. porządek m, rozkład m; (Einrichtung) za-, u-rządzenie n.

a'n|packen chwytać [pochwycić]; (anfallen) rzucać [-cić] się na (acc.).

a'n|passen (dat.) przy-, do-stosowywać [-sować] (do gen.).

A'n|passung f przystosowanie n: ~s|vermögen n zdolność f przystosowania się.

a'n|pflanzen = pflanzen.

a'n|pochen = anklopfen.

A'n|prall m uderzenie n.

a'n|prallen uderzać [-rzyć] (an acc. o acc.).

a'n|preisen zachwalać [-lić].

a'n|pressen = andrücken.

A'n|probe f = Probe.

a'n|probieren przymierzać [-rzyć].

a'n|pumpen F naciągać [-gnąć].

a'n|raten doradzać [-dzić]; auf ♀ za poradą.

a'n|rauchen zapalać [-lić].

a'n|räuchern okadzać [-dzić].

a'n|rechnen [po]liczyć; (zuschreiben) przypisywać [-sać]; zur Ehre (als Verdienst) ~ poczytywać [-tać] za (od. jako) zaszczyt (za zasługę). [anrechnen.]

A'n|rechnung f: in ~ bringen =

A'n|recht n = Recht.

A'n|rede f przemowa (an acc do gen.). [do (gen.).]

a'n|reden przemawiać [-mówić],

a'n|regen j-n: zachęcać [-cić], pobudzać [-dzić]; et.: poruszać [-szyć]; ~d zajmujący.

a'n|reihen (legen) układać [ułożyć]; (stellen) ustawiać [-wić]; (hinzufügen) (dat.) dołączać [-czyć] (do gen.). [drzeć].

a'n|reißen naddzierać [nad-

a'n|reiten (su): angeritten kommen przybywać [-być] na koniu. [budka f, podnieta f.]

A'n|reiz m, A'n|reizung f po-

a'n|reizen pobudzać [-dzić].

a'n|rempeln (-ʀĕmpᵉln) ⑮ [po]trącić.

a'n|rennen (su): angerannt kommen przybiegać [-biedz].

a'n|richten przygotowywać [-tować], przyrządzać [-dzić], [na]robić; Unheil ~ [z]broić; es ist angerichtet podają do stołu.
A'n|richte|tisch *m* kredens.
a'n|rüchig (-ʀüchich) podejrzany.
a'n|rücken przysuwać [-sunąć]: *v/i.* (sn) zbliżać [-żyć] się.
A'n|ruf *m* wezwanie *n*, wołanie *n*.
a'n|rufen [za]wołać na (*acc.*); j-n um et. (*acc.*) ~ błagać k-o o co; Gott: wzywać [wezwać].
a'n|rühren dotykać [-tknąć] (się) (*gen.*); Kochkunst: zarabiać [-robić], zaprawiać [-wić].
ans (ąns) = an das.
a'n|sagen = aufündigen, anmelden.
a'n|sammeln (sich) [na-, z]gromadzić (się). *Su.* nagromadzenie *n*; (Menschen) zbiegowisko *n*.
a'n|sässig (-zęsĭch) osiadły; (sich) ~ machen osiedlać [-dlić] (się).
A'n|satz *m* przystawienie *n*; (=~**stück** *n*) nasada *f*, przydawka *f*: (Anlauf) rozpęd; (Anlage) skłonność *f*. [-pić] się.]
a'n|saugen (sich) przyczepiać
a'n|schaffen sprawiać [-wić], kupować [-pić]. *Su.* kupno *n*, zakupno *n*.
a'n|schauen oglądać [-dnąć]; vgl. ansehen.
a'n|schaulich (-szaulĭch) wyrazisty, plastyczny; ~ machen = veranschaulichen: **≈keit** *f* wyrazistość.
A'n|schauung *f* (Betrachten) oglądanie *n*; (=~**s|weise** *f*) zapatrywanie *n*, pogląd *m*; ~**s|unterricht** *m* nauka *f* poglądowa.
A'n|schein *m* pozór; allem ~ nach prawdopodobnie; es hat den ~, als ob ... zdaje się, jakoby ...
a'n|scheinend pozorny.
a'n|schicken: sich ~ zu (*dat.*) zabierać [-brać] się do (*gen.*).
a'n|schieben przysuwać [-sunąć] (an *acc.* do *gen.*); Kegel: rozpoczynać [-cząć].
a'n|schießen postrzelać [-lić]; *v/i.* (sn) in Kristalle(n) ~ [s]krystalizować (się).
a'n|schirren (-szĭʀᵉn) ⑮a zaprzęgać [-prządz].
A'n|schlag *m* uderzenie *n*; (der Flinte usw.) przykład; (Plakat) plakat; (Preis) kosztorys; (Verschwörung) spisek; (Attentat) zamach; einen ~ machen [u]knuć spisek od. zamach (auf od. gegen *acc.* na *acc.*); in ~ bringen uwzględniać [-dnić].
a'n|schlagen przybijać [-bić]: Ton: uderzać [-rzyć]; ([ab-]schätzen) oceniać [-nić]; (anstoßen) uderzać [-rzyć]; *v/i.* (gut, schlecht) działać na (*acc.*).
a'n|schlägig (-szlęgĭch) przemyślny.
A'n|schlag|zettel *m* plakat.
a'n|schließen do-, za-łączać [-czyć]: sich ~ an j-n przyłączać [-czyć] się do k-o; *v/i.* (passen) przylegać.
A'n|schluß *m* połączenie *n*; (Gesellschaft) towarzystwo *n*: im ~ w dodatku.
a'n|schmieden przykuwać [-kuć].
a'n|schmiegen: sich ~ an (*acc.*) [przy]tulić się do (*gen.*).
a'n|schmiegsam (-szmīkzām) przystosowujący się.
a'n|schmieren [za]smarować; F *fig.* = betrügen. [-sać].]
a'n|schnallen przypasywać
a'n|schnauzen F ofukać [-knąć].
a'n|schneiden napoczynać [-cząć]. [-bować].]
a'n|schrauben przyśrubowywać
a'n|schreiben zapisywać [-sać]; gut (schlecht) angeschrieben sein mieć dobrą (złą) opinię.
a'n|schreien krzyczeć [krzyknąć] na (*acc.*). [rzut.]
A'n|schub *m* (Kegel) pierwszy

a'n|schuldigen = beschuldigen.
a'n|schüren = anfachen.
a'n|schwärzen oczerniać [-nić].
a'n|schwatzen wmawiać [wmówić] w (*acc.*).
a'n|schweißen = anschmieden.
a'n|schwellen nadymać [-dąć], powiększać [-szyć]; *v/i.* (sn) [na]puchnąć: Fluß: wzbierać [wezbrać]. *Su.* powiększenie *n*.
a'n|schwemmen nanosić [-nieść].
a'n|sehen 1. [po]patrzeć [spojrzeć] na (*acc.*); j-m ~ widzieć [zobaczyć] po kim; ~ für oder als (*acc.*) uważać za (*acc.*). 2. ♀ *n* (2)l (Aussehen) wygląd *m*: (Achtung) powaga *f*: (Geltung) znaczenie: dem ♀ nach zpozoru: ohne ♀ der Person bez względu na osobę.
a'n|sehnlich (bedeutend) znaczny; (vornehm) znakomity; (stattlich) okazały. [dem (*gen.*).]
A'n|sehung: in ~ (*gen.*) wzglę-
a'n|seilen liną przywiązywać [-zać].
a'n|sengen opalać [-lić].
a'n|setzen przystawiać [-wić]: Frist: naznaczać [-czyć]; ♀ (treiben) wypuszczać [-ścić]: sich ~ osiadać [osiąść].
A'n|sicht *f* widok *m*: (Meinung) zdanie *n*; zur ~ na okaz: ~**s**-(**post)karte** *f* widokówka; ~**s**-**sache** *f*: das ist ~sache to zależy od zapatrywania; ~**s|sendung** *f* przysyłka na okaz.
a'n|sichtig (-zĭchtĭch): ~ werden (*gen.*) zobaczyć [voll.] (*acc.*).
a'n|siedeln (-zīdeln) ⑮f (sich) osiedlać [-lić] (się). *Su.* osada *f*.
A'n|siedler (~dleʀ) *m* (2)l osadnik.
a'n|sinnen = zumuten.
a'n|spannen wyciągać [-gnąć]: Kräfte: na-, wy-tężać [-żyć]; Pferde: zaprzęgać [-prządz].
a'n|speien opluwać [-lu(ną)ć].
A'n|spiel *n* zagranie.
a'n|spielen Spiel: zagrywać [-grać]; *fig.* ~ auf (*acc.*) mieć na myśli (*acc.*). *Su.* przymówka *f*, przytyk *m* (auf *acc.* do *gen.*).
A'n|sporn *m* bodziec, zachęta *f*.
a'n|spornen spinać [spiąć] ostrogami; *fig.* zachęcać [-cić].
A'n|sprache *f* = Anrede.
a'n|sprechen = anreden: j-n um et. ~ = bitten; (fordern) domagać się (*gen.*): (gefallen) [s]podobać się (*dat.*): ~**d** przyjemny.
a'n|sprengen (sn): angesprengt kommen = anreiten.
a'n|springen (sn): angesprungen kommen przyskakiwać [-skoczyć].
a'n|spritzen = besprengen.
A'n|spruch *m* pretensja *f* (auf *acc.* do *gen.*); ~ machen oder erheben auf (*acc.*), in ~ nehmen [u]rościć pretensje do (*gen.*): ♀**s|los** skromny, bez pretensji: ~**s|losigkeit** *f* skromność: ♀**s|voll** wymagający.
a'n|spucken = anspeien.
a'n|spülen = anschwemmen.
a'n|stacheln podniecać [-cić].
A'n|stalt (-sztalt) *f* ③b zakład *m*: (Vorbereitung) przygotowanie *n*; ~**en** treffen [po]czynić przygotowania.
A'n|stand *m* (Schicklichkeit) przyzwoitość *f*: (Hindernis) przeszkoda *f*, trudność *f*: (Zögerung) od-, z-włoka *f*: Jagd: stanowisko *n*; ohne ~ = anstandslos: ~ nehmen [za]wahać się.
a'n|ständig przyzwoity: ♀**keit** *f* przyzwoitość.
A'n|stands...: ~**dame** *f* przyzwoitka: ~**gefühl** *n* poczucie przyzwoitości, takt *m*; ♀**los** bez trudności. [(*acc.*).]
a'n|starren [za]gapić się na
an|sta'tt (*gen.*) zamiast (*gen.*).
a'n|staunen podziwiać.

a'n|stechen rozpoczynać [-cząć].
a'n|stecken przypinać [-piąć]: Licht usw.: = anzünden; ♂ zarażać [-zić]; **~d** zaraźliwy.
A'n|steckung *f* zarażenie *n*: **Ls=fähig** podatny do zarażenia: **~s|fähigkeit** *f* podatność do zarażenia: **~s|gift** *n*, **~s|keim**, **~s|stoff** *m* zarazek *m*; **~s|zeit** *f* czas *m* zakaźności.
a'n|steh(e)n (sn) (passen) wypadać, przystawać [-stać]; (gefallen) odpowiadać; (zögern) [za]wahać się: **~lassen** pozostawiać [-wić].
a'n|steigen (sn) wznosić [-nieść] się.
a'n|stellen przystawiać [-wić] (an *acc.* do *gen.*): (bei der Behörde) umieszczać [-ścić], nadawać [-dać] posadę (*dat.*); (machen) urządzać [-dzić]: Schlimmes: [z]broić: ⊛ [za]ofiarować: Betrachtungen ~ rozmyślać: sich ~ zachowywać [-chować] się; *a.* = sich stellen.
a'n|stellig (-sztělĭch) zręczny, zgrabny; **Lkeit** *f* zręczność.
A'n|stellung *f* umieszczenie *n*; (Stellung) posada; **~s|dekret** *n* dekret*m* nominacyjny, patent*m*.
A'n|stich *m* rozpoczęcie *n*.
A'n|stieg (-sztįk) *m* ②g¹ (Besteigung) wyjście *n*; (Steigung) wzniesienie *n*. [starren.]
a'n|stieren (-sztīʀᵉn) ⑮a = an-
a'n|stiften [na]robić; (bereden) podmawiać [-mówić].
A'n|stifter(in *f*) *m* sprawca (-czyni); (moralischer) podżegacz(ka).
a'n|stimmen [za]nucić.
a'n|stopfen napychać [-pchać].
A'n|stoß *m* potrącenie *n*; (Beginn) początek; (Hindernis) przeszkoda *f*: (Ärgernis) zgorszenie *n*: ohne ~ lesen [prze]czytać nie jąkając się; ~ geben *od.* erregen wywoływać [-łać] zgorszenie; ~ nehmen an (*dat.*) [z]gorszyć się (*instr.*); den ersten ~ zu et. (*dat.*) geben zapoczątkowywać [-kować] co.
a'n|stoßen (po)trącać [-cić], uderzać [-rzyć]; *v/i.* uderzać [-rzyć] się; (angrenzen) przylegać (an *acc.* do *gen.*): mit der Zunge ~ jąkać się; **~d** przyległy, sąsiedni.
a'n|stößig (-sztösĭch) nieprzyzwoity; **Lkeit** *f* nieprzyzwoitość.
a'n|streben dążyć do (*gen.*): ~ gegen (*acc.*) walczyć przeciw (*dat.*).
a'n|streichen (bemalen) [po]malować: (lackieren) [po]lakierować: (mit e-m Strich anmerken) zakreślać [-ślić]. [malarz, lakiernik.]
A'n|streicher (-sztʀaichᵉʀ) *m* (2.1)
a'n|strengen (sich) na-, wy-tężać [-żyć] (się); eine Klage ~ wytaczać [-toczyć] skargę: angestrengt zajęty; *adv.* usilnie *Su.* trud *m*. [*fig.* pozór.]
A'n|strich *m* pomalowanie *n*:
a'n|stücke(l)n ⑮a(f) dosztukowywać [-kować].
A'n|sturm *m* natarcie *n*.
a'n|stürmen (sn) nacierać [natrzeć] (auf, gegen *acc.* na *acc.*).
a'n|suchen 1. [po]prosić (bei j-m um *acc.* k-o o *acc.*). 2. **Ln** ②l prośba *f*.
a'n|tasten dotykać [-tknąć] (się) (*gen.*): *fig.* naruszać [-szyć].
A'n|teil *m* (Teil) część *f*, udział; (Teilnahme) współczucie *m*; ~ nehmen współczuwać [-czuć] (an et. w c-m, an j-m z kim): **~schein** *m* = Aktie.
a'n|telephonieren [za]telefonować do (*gen.*). [syczny.]
anti'k (ăntī'k) starożytny, kla-
Anti'ke (~ᵉ) *f* ③b oświata starożytna *od.* klasyczna: (Gegenstand) dzieło *n* sztuki starożytnej. [tylopa.]
Antilo'pe (ăntilo'pᵉ) *f* ③b an-

Antiqua'r (antikwā'r) *m* (2)g[1] antykwarz; **Antiquaria't** (~kwar'a't) *n* (2)g antykwarnia *f*; **antiqua'risch** (~kwa'rîsz) antykwarski.

Antisemi't (~zemi't) *m* (9)a antysemita.

A'ntlitz (a'ntlic) *n* (2)g oblicze.

A'nton (a'nton) *m* (8)a Antoni.

Anto'nie (anto'n[ie]) *f* (8)d Antonina.

A'n|trag (a'ntrāk) *m* (2)d propozycja *f*; (in einer Versammlung) wniosek; **~steller** *m* wnioskodawca.

a'n|tragen [za]ofiarować.

a'n|trauen (*dat.*) [z]łączyć ślubem (*acc.*); angetraut zaślubiony.

a'n|treffen zastawać [-stać]; (begegnen) spotykać [-tkać]; auf frischer Tat ~ przyłapywać [-pać] na gorącym uczynku.

a'n|treiben napędzać [-dzić]; *v/i.* (sn) nadpływać [-płynąć].

A'n|treiber *m* naganiacz; *fig.* zachęcający.

a'n|treten rozpoczynać [-cząć]; *v/i.* (sn) przystępować [-stąpić]; ⚔ stawać [stanąć] w szeregu.

A'n|trieb *m* pobudka *f*, podnieta *f*; (Neigung) popęd; aus eigenem ~ z własnej chęci.

a'n|trinken: sich einen Rausch ~ podchmielać [-lić] sobie.

A'n|tritt *m* rozpoczęcie *n*; **~s...** wstępny, pierwszy.

a'n|tun wdziewać [wdziać]; j-m et.: wyrządzać [-dzić], [u]czynić: es j-m ~ [o]czarować k-o; sich ein Leid ~ popełniać [-nić] samobójstwo.

A'ntwort (a'ntwort) *f* (3)b odpowiedź; abschlägige ~ odmowa.

a'ntworten (~[e]n) (15)c odpowiadać [-wiedzieć]; (auf e-n Ruf) odzywać [odezwać] się.

a'ntwortlich (*gen.*) w odpowiedzi na (*acc.*)

a'n|vertrauen powierzać [-rzyć]; sich ~ zwierzać [-rzyć] się.

a'n|verwandt = verwandt.

Anw. Abk. für Anweisung.

A'n|wachs *m* przybytek.

a'n|wachsen (sn) wzrastać [wzróść].

A'n|walt (-walt) *m* (2)d rzecznik; adwokat; **~s...** adwokacki.

A'n|waltschaft *f* obrona.

a'n|wandeln: es wandelt mich an przychodzi mi. *Su.* przystęp *m*.

A'n|wärter *m* kandydat.

A'n|wartschaft (-wart-) *f* nadzieja, widoki *m/pl*.

a'n|wehen owiewać [owiać], [po]wiać.

a'n|weisen wskazywać [-zać]; (anleiten) pouczać [-czyć]; (auftragen) polecać [-cić] (*dat.*); 🦅 przekazywać [-zać]; ich bin darauf angewiesen, daß ... jestem zmuszony ...; ich bin auf mich selbst angewiesen mogę liczyć tylko na samego siebie. *Su.* (Anleitung) wskazówka *f*; 🦅 przekaz *m*.

a'n|wendbar (-wentbar) przydatny; **~keit** *f* przydatność.

a'n|wenden używać [użyć] (*gen.*); Regel: [za]stosować (auf *acc.* w *loc.*); angewandte Kunst sztuka stosowana.

A'n|wendung *f* [za]stosowanie *n*; **~s|weise** *f* sposób *m* zastosowania.

a'n|werben [z]werbować.

A'n|wesen *n* posiadłość *f*.

a'n|wesend (-wez[e]nt) obecny.

A'n|wesenheit *f* obecność.

a'n|widern (-wid[e]rn) = anekeln.

A'n|wohner (-won[e]r) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c sąsiad(ka).

A'n|wuchs *m* wzrost.

A'n|wurf *m* (Würfel) pierwszy rzut; (Mauer2) tynk; (Vorwurf) zarzut.

a'n|wurzeln (sn) zapuszczać [-ścić] korzenie; wie angewurzelt jak wryty.
A'n|zahl *f* liczba.
a'n|zahlen [za]płacić przy zawarciu interesu. *Su.* pierwsza rata *f.* [*fig.* naciągać [-gnąć].
a'n|zapfen napoczynać [-cząć]:
A'n|zeichen *n* oznaka *f.*
a'n|zeichnen zaznaczać [-czyć].
A'n|zeige (-caige) *f* ③b doniesienie *n*; (Inserat) ogłoszenie *n.*
a'n|zeigen donosić [-nieść]; (ankündigen) ogłaszać [ogłosić]; für angezeigt halten uważać za wskazane.
A'n|zeiger(in/) *m* donosiciel(ka); (Zeitung) kurjer *m.*
a'n|zetteln (-cételn) ⑮f [u]knuć.
a'n|ziehen 1. (straff) naciągać [-gnąć]; (nähern) przyciągać [-gnąć]; Kleider: wdziewać [wdziać]; j-n: ubierać [ubrać]; (locken) [przy]nęcić. **2.** *v/i.* (h.) (Brettspiel) rozpoczynać [-cząć]; Preise: iść w górę [podskoczyć]; ~**d** *fig.* pociągający, zajmujący.
A'n|ziehungs|kraft *f* atrakcja, siła przyciągania.
A'n|zucht *f* przychowek *m.*
A'n|zug *m* (Annäherung) zbliżanie *n* się; (Bekleidung) odzież *f*, ubranie *n*; im ~e sein = anrücken, bevorstehen.
a'n|züglich (-cüklich) dokuczliwy; (zweideutig) dwuznaczny; ≗**keit** *f* obraza; dwuznaczność.
a'n|zünden zapalać [-lić].
A'n|zünder *m* zapalacz.
a'n|zweifeln = bezweifeln.
a. o. Abk. für außerordentlich.
apa'rt (apa'rt) osobliwy.
Apathie' (apati') *f* ⑥f apatja.
apa'thisch (apa'tisz) apatyczny.
A'pfel (a'pfel) *m* ②j jabłko *n*; (kleiner) = **Ä'pfelchen** (ě'pfelchen) *n* jabłuszko *n*; ~... jablczany, z jabłek; ~**baum** *m* jabłoń *f*; ~**blüte** *f* kwiat *m* jabłoni; ~**kuchen** *m* placek z jabłkami; !~**mus** *n* marmolada *f* z jabłek; ~**schimmel** *m* bulany; ~**wein** *m* jabłecznik.
Apfelsi'ne (~zi'ne) *f* ③b pomarańcza; ~**n...** pomarańczowy.
Apo'stel (apo'stel) *m* ②l apostoł; ~**amt** *n* apostolstwo.
aposto'lisch (aposto'lisz) apostolski. [strof.
Apostro'ph (~stro'f) *m* ②g apo-
Apothe'ke (apotę'ke) *f* ③b apteka; ~**n...** apteczny.
Apothe'ker (~ker) *m* ②l aptekarz; ~... aptekarski, apteczny.
Appara't (apara't) *m* ②g przyrząd.
Appe'll (apě'l) *m* ②g apel; **appellie'ren** (apěli'ren) ⑮g odwoływać [-łać] się (an *acc.* do *gen.*).
Appeti't (apeti't) *m* ②g apetyt; guten ~! smacznego!; ~**brötchen** *n* kanapka *f*; ≗**lich** apetyczny; ~**losigkeit** *f* brak *m* apetytu.
applaudie'ren (aplaudi'ren) ⑮g klaskać [przyklasnąć]; *v/t.* oklaskiwać.
Applau's (aplau's) *m* oklaski *pl.*
Appositio'n (apozitsjo'n) *f* ③b Gram. dopowiedzenie *n.*
Apriko'se (apriko'ze) *f* ③b morela; ~**n...** morelowy.
Apri'l (apri'l) *m* ②g[1] kwiecień; in den ~schicken [z]durzyć; ~... kwietniowy; ~**scherz** *m* prima aprilis *n.*
Aquare'll (akware'l) *n* ②g[1] akwarela *f*; ~... akwarelowy; ~**maler** *m* akwarelista.
Aqua'rium (akwa'rium) *n* ⑥e akwarjum.
Äqua'tor (ękwa'tor) *m* ⑥d równik; **äquatoria'l** (ękwatoria'l) podzwrotnikowy.
Äquinoktia'l... (ękwinokcja'l...) międzyzwrotnikowy.

Ar (ār) *n* (*m*) ②g¹ (nach Zahlen indekl.) ar *m*.

Ä'ra (ę'ra) *f* ⑥g era.

A'raber (a'rabeʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c Arab(ka).

Arabe'ske (ărabę'ske) *f* ③b arabeska.

ara'bisch (arā'bisz) arabski.

Ära'r (ęrą'ʀ) *n* ②g skarb *m* państwa; **2isch** (~isz) erarjalny, państwowy.

A'rbeit (a'ʀbait) *f* ⑤b robota, praca; der Rock ist in ~ surdut robi się; durch ~ erwerben zarabiać [zarobić]; bei j-m in ~ stehen pracować u (*gen.*).

a'rbeiten (~en) ⑮c [z]robić, [po-]pracować (an *dat.* nad *instr.*).

A'rbeiter (a'ʀbaiteʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c pracownik (-nica); (bsd. Fabrik2) robotnik (-nica); **~...** robotniczy; **~ausstand** *m* bezrobocie *n*; **~heim** *n* przytulisko dla robotników; **~schaft** *f* robotnicy *m/pl.*; **~schutz** *m* ochrona *f* robotników; **~verein** *m* stowarzyszenie *n* robotnicze; **~versicherung** *f* ubezpieczenie *n* robotników.

A'rbeit|geber(in *f*) *m* pracodawca (-czyni).

A'rbeit|nehmer = Arbeiter.

a'rbeitsam pracowity; **2keit** *f* pracowitość.

A'rbeits... roboczy, robotniczy; **~buch** *n* książka *f* robotnicza; **~einstellung** *f* zastanowienie *n* pracy, bastówka; **2fähig** zdolny do pracy; **~fähigkeit** *f* zdolność do pracy; **~feld** *n* zakres *m* pracy; **~haus** *n* dom *m* pracy; **~kraft** *f* pracownik *m*; **~lohn** *m* zarobek; **2los** bez zajęcia; **~losigkeit** *f* brak *m* pracy; **~lust** *f* chęć do pracy; **~mann** *m* ②a (*pl.* a. ~leute) = Arbeiter; **~personal** *n* = Arbeiterschaft; **~pferd** *n* koń *m* roboczy; **~saal** *m* = **~zimmer**; **~scheu** *f* lenistwo *n*; **2scheu** leniwy; **~scheue(r)** *s.* leń; **~stube** *f* = **~zimmer**; **~tag** *m* dzień roboczy; **~teilung** *f* podział *m* pracy; **~tisch** *m* warsztat; **2unfähig** niezdolny do pracy; **~unfähigkeit** *f* niezdolność do pracy; **~zeug** *n* = Werkzeug; **~zeit** *f* czas *m* pracy; achtstündige ~zeit ośmiogodzinna praca; **~zimmer** *n* pracownia *f*.

A'rche (a'ʀche) *f* ③b arka.

Archipe'l (ărchipę'l) *m* ②g archipel.

Archite'kt (~tę'kt) *m* ③a budowniczy; **Architektu'r** (~tektų'ʀ) *f* ③b budownictwo *n*.

Archi'v (ărchī'f) *n* ②g¹ archiwum *n*; **~...** archiwalny.

Archiva'r (ărchiwą'ʀ) *m* ②g¹ archiwarjusz.

Are'na (arę'na) *f* ⑥g arena.

arg (ąʀk) 1. ⑩² (schlimm) zły; (boshaft) złośliwy; *adv.* źle; das ist (zu) ~ tego zanadto. 2. **2** *n* ②g¹ (o. *pl.*) zło; ohne 2 = arglos.

Ä'rger (ę'ʀgeʀ) *m* ②l (o. *pl.*) złość *f*, gniew (über *acc.* z powodu *gen.*).

ä'rgerlich gniewliwy; (aufregend) przykry, nieprzyjemny.

ä'rgern (~n) ⑮b [roz]gniewać; (reizen) [roz]drażnić; sich ~ [rozgniewać się (über *acc.* na *acc.*).

Ä'rgernis (~nįs) *n* ②h (Ärger) gniew *m*; (Anstoß) zgorszenie.

a'rg...: **2list** *f*, **~listig** = List, listig; **~los** prostoduszny; **2losigkeit** *f* prostoduszność; **2wohn** (~wōn) *m* ②g (o. *pl.*) podejrzenie *n*; **~wöhnen** (~wōnen) ⑮a (untr.) podejrzywać; **~wöhnisch** (~nįsz) podejrzliwy.

A'rie (a'rie) *f* ③b arja.

Aristokra't (arĭstokrą't) *m* ⑧a, **~in** (~in) *f* ③c arystokrata (-tka); **Aristokratie'** (~kratį') *f*

⑥f arystokracja: **aristokra'tisch** (~krā'tįsz) arystokratyczny. [arytmetyka.]
Arithme'tik (aRįtmę'tįk) f ③bj
arm[1] (ăRm) ⑩[2] ubogi (an *dat.* w *acc.*), biedny; ~er Schlucker oder Teufel biedak, nieborak: ~er Sünder skazany na śmierć; ~ werden [z]ubożeć.
Arm[2] (~) *m* ②g ramię *n*; (eines Flusses) odnoga *f*; (am Lehnstuhl) poręcz *f*: ~ in ~ ręka w rękę: unter dem ~ pod ramię.
A'rm...: ~**band** *n* ②a bransoletka *f*, naramiennik *m*; ~**binde** *f* (als Abzeichen) przepaska; ⚕ temblak *m*; ~**brust** *f* rusznica.
Armee' (aRmę') *f* ⑥f armja, wojsko *n*: ~... wojskowy: ~**befehl** *m* rozkaz dla armji: ~**korps** *n* korpus *m*: ~**lieferant** *m* dostawca wojskowy.
Ä'rmel (ę'Rmᵉl) *m* ②l rękaw; ~**aufschlag** *m* wyłogi *pl.*
A'rmen...: ~**anstalt** *f*, ~**haus** *n* dom *m* ubogich.
Arme'nien (aRmę'nⁱᵉn) *n* ⑧g Armenja *f*: **Arme'nier** (~nⁱᵉR) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c Ormianin (-anka); **arme'nisch** (~nįsz) ormiański.
A'rmen...: ~**pflege** *f*, ~**wesen** *n* opieka *f* nad ubogimi: ~**pfleger**, ~**vater** *m* opiekun ubogich.
ä'rmer (ę'Rmᵉ R) s. arm[1].
A'rme|sü'nder...: ~**glocke** *f* dzwonek *m* zwiastujący śmierć skazańcowi: ~**miene** *f* nieszczęśliwa mina.
A'rm...: ~**höhle** *f* pacha: ~**lehne** *f* poręcz; ~**leuchter** *m* pająk.
ä'rmlich (ę'Rmlįch). **a'rm|selig** mizerny, nędzny: ⁓**keit** *f* mizerota, nędza.
A'rm...: ~**sessel**, ~**stuhl** *m* krzesło *n*, fotel; ~**spange** *f* = Armband.
ärmst (ę̆Rmst) s. arm[1].
A'rmut (ă'Rmųt) *f* ③b (o. *pl.*) bieda, ubóstwo *n*; ~**s|zeugnis** *n* świadectwo ubóstwa.
Aro'ma (aRo'ma) *n* ⑥i aromat *m*.
A'rrak (ă'Rąk) *m* ②g[1] arak.
Arrangeme'nt (ăRąGᵉmą') *n* ⑥i urządzenie: **arrangie'ren** (~Gį'Rᵉn) ⑮g urządzać [-dzić].
Arre'st (ăRę'st) *m* ②g, ~**stube** *f*, ~**zimmer** *n* areszt *m*.
Arrestа'nt (aRęstą'nt) *m* ③a, ~**in** (~in) *f* ③c aresztant(ka): ~**en...** aresztancki.
arretie'ren (ăRętį'Rᵉn) ⑮g [za-] aresztować.
Arsch P (aRsz) *m* ②e dupa *f*; ~**backe** P *f* półdupek *m*: ~**leder** *n* fartuch *m* górniczy; ~**loch** P *n* otwór *m* zadkowy. [nał *m*.]
Arsena'l (aRzęną'l) *n* ②g[1] arse-
Arse'nik (ăRzę'nik) *n* ②g[1] (o. *pl.*) arszenik *m*: ~... arszenikowy.
Art (aRt) *f* ③b rodzaj *m*: (Weise) sposób *m*: nach ~ (*gen.*) na sposób, sposobem; auf diese ~ (und Weise) takim sposobem; auf eigene (oder nach seiner) ~ und Weise po swojemu; aller ~ wszelkiego rodzaju: aus der ~ schlagen wyradzać [-rodzić] się; aus der ~ geschlagen wyrodny.
Arte'rie (aRtę'Rⁱᵉ) *f* ③b tętnica.
arte'sisch (~zisz) artezyjski.
a'rtig (ą'Rtich) grzeczny; (lieb) luby; ⁓**keit** *f* grzeczność.
Arti'kel (aRti'kᵉl) *m* ②l artykuł; ⚘ towar: Gram. rodzajnik.
A'rtillerie' (ą'Rtįlᵉ Rį') *f* ⑥f artylerja; ~... artyleryjny, -rzycki: **A'rtillerí'st** (~Rį'st) *m* ③a artylerzysta, kanonier.
Artischo'cke ⚘ (aRtįszǫ'kᵉ) *f* ③b karczoch *m*.
Arti'st (aRtį'st) *m* ③a, ~**in** (~in) *f* ③c sztukmistrz(yni).
Arz(e)nei' (arc[ᵉ]nai') *f* ③b lek *m*, lekarstwo *n*: ~... leczniczy; ~**mittel** *n* środek *m* leczniczy: ~**trank** *m* medycyna *f*.

Arzt (ārct) *m* ②d lekarz.
Ä'rztin (ę'rctįn) *f* ③c lekarka.
ä'rztlich (ę'rctlįch) lekarski.
As (as) *n* ②h¹ tuz *m.*
Asbe'st (ăsbŏ'st) *m* ②g asbest.
Asch (asz) *m* doniczka *f.*
A'sche (ă'szᵉ) *f* ③b popiół *m*; (der Toten) popioły *pl.* [ka *f.*]
A'sch(en)|becher *m* popielnicz-
A'schen|brödel (~nbrödᵉl) *n* ②l kopciuszek *m.*
Ascher|mi ttwoch (ăszᵉr-) *m* popielec. [popielaty.]
a'sch|farben, farbig, -grau
ä'sen (ę'zᵉn) ⑮e żerować.
Ä'ser (ę'zᵉr) *m* s. Aas.
Asia't (azⁱą't) *m* ⑧a Azjata; ~**in** (~ĭn) *f* ③c Azjatka; **Lisch** (~isz) azjatycki.
~**sien** (ą'zⁱᵉn) *n* ⑧g Azja *f.*
Ask..., ask... s. Asz..., asz...
A'spha'lt (ă'sfă'lt) *m* ②g asfalt; ~... asfaltowy; **asphaltie'ren** (~į'rᵉn) ⑮g [wy]asfaltować.
Aspiratio'n (ăspįracⁱǫ'n) *f* ③b przydech *m*; **aspirie'rt** (~rį'rt) Gram. z przydechem.
aß (ās), **ä'ße** (ē'sᵉ) s. essen.
A'ssel (ą'sᵉl) *f* ③d mokrzyca; (Tausendfuß) stonóg *m.*
Assiste'nt (asįste'nt) *m* ③a asystent: **Assiste'nz** (~stę'nc) *f* ③b = Beistand: ~... pomocniczy.
Associé (ąsosⁱę') *m* ⑥i spólnik.
assortie'rt (ăsǫrtį'rt): ein wohl ~es Lager dobrze zaopatrzony skład *m.*
assoziie'ren (ăsǫcįį'rᵉn) ⑮g: sich i-m ~ [po]łączyć się w spółkę z (*instr.*).
assy'risch (ăsū'rįsz) asyryjski.
Ast (ăst) *m* ②d gałąź *f.* konar.
A'ster (ă'stᵉr) *f* ③d astra.
A'sthma (ă'stmą) *n* ⑥i astma *f.*
ä'stig (ę'stįch) gałęzisty.
Asy'l (ązū'l) *n* ②g¹ przytułek *m*; (Gebäude) schronisko.
A. T. Abk. für Altes Testament.

Atelie'r (ątęlⁱę') *n* ⑥i pracownia *f.*
A'tem (ą'tᵉm) *m* ②l (o. *pl.*) oddech, dech; außer ~ kommen zadyszeć się [vo[ll].]; ~**beschwerde** *f* = ~not; ~**holen** *n* oddychanie: **Llos** zadyszany, bez tchu; ~**not** *f* duszność; ~**zug** *m* = Atem. [*f* ③c ateista (-tka).]
Athei'st (ątę̄'st) *m* ③a. ~**in** (~ĭn)
Athe'n (ątę'n) *n* ⑧g Ateny *f/pl.*; ~**er** (~ᵉr) *m* ②l Ateńczyk; ~**erin** (~įn) *f* ③c Atenka; **Lisch** (~įsz) ateński.
Ä'ther (ę'tᵉr) *m* ②l eter.
äthe'risch (ętę'rįsz) eteryczny.
Athle't (ątlę't) *m* ③a zapaśnik, atleta; **Lisch** (~isz) atletyczny.
atla'ntisch (atlą'ntįsz): Les Meer Atlantyk *m.*
A'tlas (ą'tląs) *m* ②h¹, *sg.* a. indekl.: a) (*pl.* auch Atla'nten) atlas; b) (Stoff) atłas; ~... atłasowy.
a'tmen (ą'tmᵉn) ⑮c oddychać [odetchnąć] (*instr.*).
Atmosphä're (ątmǫsfę'rᵉ) *f* ③b atmosfera; **atmosphä'risch** (~rįsz) atmosferyczny.
A'tmung *f* oddychanie *n*: ~**s**-**apparat** *m*, ~**s|organe** *n/pl.* narząd *m* oddechowy; ~**s**-**beschwerde** *f* = Atemnot.
Ato'm (ąto'm) *n* ②g¹ atom *m*, niedziałka *f.*
Atta'cke (ątă'kᵉ) *f* ③b = Angriff.
Attenta't (ątentą't) *n* ②g zamach *m*: **Attentä'ter** (~tę'tᵉr) *m* ②l sprawca (zamachu).
Atte'st (ątę'st) *n* ②g poświadczenie. [siła przyciągająca.]
Attraktio'n (ątrąkcⁱǫ'n) *f* ③b
Attribu't (ątrįbu't) *n* ②l przymiot *m*: Gram. przydawka *f.*
attributi'v (~butī'f) przydawko-[wy.]
Ä'tz... (ę'c...) żrący.
ä'tzen (ĕ'cᵉn) ⑮e wyżerać [-żreć], [wy]trawić; ⚕ wypalać [-lić]: ~**d** żrący.

Au (au) *f* ③b błoń.
auch (auch) także, też; ~ nicht ani: wenn ~ chociaż; sowohl ... als ~ i ... i; wie dem ~ sei jakkolwiekby było.
Audie'nz (audⁱẽ'nc) *f* ③b posłuchanie *n*.
Audito'rium (audito'rⁱŭm) *n* ⑥e = 1. Hörsaal; 2. Hörerschaft.
Au'e (au'ᵉ) *f* ③b = Au.
Au'er... (au'ᵉr...): ~**hahn** *m*, ~**henne** *f*, ~**huhn** *n* głuszec *m*; ~**licht** *n* światło Auerowskie; ~**ochs** *m* żubr, tur; ~**strumpf** *m* koszulka *f*.
auf (auf) 1. *prp*. mit dem *dat*. (wo?) u. *acc*. (wohin?, [auf] wann?) na (*acc*.): (Reihenfolge) za (*instr*.): ~ ... zu ku (*dat*.): ~ Abschlag na rachunek: ~s beste najlepiej; ~ die Bitte na prośbę; ~ den ersten Blick na pierwszy rzut oka, za pierwszem spojrzeniem; ~ ewig, ~ immer na zawsze; ~s neue znowu: ~ polnisch po polsku; ~ der Reise w podróży: Schlag ~ Schlag raz po razie; ~ der Stelle natychmiast; ~ der Straße na ulicy; ~ diesem Wege po tej drodze: ~ diese Weise takim sposobem; ~ Wiedersehen do widzenia; drei Viertel ~ zwei trzy kwadranse na drugą; das hat nichts ~ sich nic na tem niema. 2. *adv*. von ... ~ od (*gen*.); ~ und ab tam i nazad, tam i sam; ~ sein (nicht schlafen) nie sypiać, nie spać; (offen sein) stać otworem. 3. *cj*. ~ daß aby, ażeby. 4. *int*. nuż!, nuże!; (erwache!) zbudź się!, (erwachet!) zbudźcie się!; (stehe auf!) wstawaj!, (stehet auf!) wstawajcie!
au'f..., roz..., na..., za..., wy...
au'f|arbeiten odrabiać [-robić].
au'f|atmen oddychać [odetchnąć].
au'f|bahren (-barᵉn) ⑮a składać [złożyć] na marach *od*. na katafalku. [budowywać [-dować].]
Au'f|bau *m* budowa *f*: ~**en** wy-
au'f|bäumen (sich) stawać [stanąć] dęba; *fig*. obruszać [-szyć] się.
au'f|bauschen napuszać [-szyć].
au'f|begehren unosić [unieść] się. [[-mać].]
au'f|behalten zatrzymywać
au'f|beißen rozgryzać [-gryźć].
au'f|bersten = bersten.
au'f|bewahren przechowywać [-chować].
Au'f|bewahrungs...: ~**gebühr** *f* opłata za przechowanie: ~**ort** *m* miejsce *n* przechowania.
au'f|bieten oznajmiać [-mić]; Brautpaar: [wy]głosić zapowiedzi (*gen*.): (zs.-rufen) powoływać [-łać]: alle Kräfte ~ wytężać [-żyć] wszystkie siły; alles ~ używać [użyć] wszystkich sposobów. *Su*. (e-s Brautpaars) zapowiedź *f*.
au'f|binden rozwiązywać [-zać]; *fig*. j-m et. (oder einen Bären) ~ ubierać [ubrać] kogo w co, [z]durzyć kogo.
au'f|blähen, au'f|blasen na-, rozdymać [-dąć]; s. aufgeblasen.
au'f|blättern: ein Buch ~ przerzucać [-cić] książkę.
au'f|bleiben nie kłaść [położyć] się; (offen bleiben) stać otworem.
Au'f|blick *m* spojrzenie *n* w górę.
au'f|blicken spoglądać [-dnąć] w górę. [snąć [von].]
au'f|blitzen (sn u. h.) (za)bly-
au'f|blühen 1. (sn) rozkwitać [-tnąć]. 2. ♀ *n* ②l rozkwit *m*.
au'f|brauchen = verbrauchen.
au'f|brausen [za]szumieć; *fig*. unosić [unieść] się; ~**d** gwałtowny.
au'f|brechen rozłamywać [-łamać]; *v/i*. (sn) otwierać [otwo-

rzyć] się: Knospe: pękać [-knąć]: (weggehen, wegfahren) wybierać [-brać] się, ruszać [wyruszyć] w drogę.

au'f|bringen podnosić [-nieść]; (beschaffen) wydostawać [-stać], [po]starać się o (*acc.*); (einführen) wprowadzać [-dzić]: (reizen) [roz]drażnić, [z]irytować, [roz]złościć (gegen *acc.* na *acc.*).

Au'f|bruch *m* wyruszenie *n*, wymarsz.

au'f|brüllen zaryczeć [voll.].

au'f|bügeln odprasowywać [-sować].

au'f|bürden (-bürdⁿn) ⑮c wkładać [włożyć] (j-m na *acc.*).

au'f|dämmern [za]świtać.

au'f|decken odkrywać [-kryć]; (zum Essen) nakrywać [-kryć].

au'f|donnern: F sich ~ = sich herausputzen. [[-cić] (się).]

au'f|drängen (sich) narzucać

au'f|drehen (aus-ea.) rozkręcać [-cić]; (hin~) podkręcać [-cić].

au'f|dringen = aufdrängen.

au'f|dringlich natrętny; **2keit** *f* natrętność.

au'f|drücken wyciskać [-snąć]; Feder usw.: przyciskać [-snąć].

auf|eina'nder jedno na drugie(m), jedno po drugiem; jeden na drugiego, na drugim, po drugim; **2folge** *f* następstwo *n*: **~folgen** następować [-stąpić] po sobie.

Au'f|enthalt (-ěnthålt) *m* ②g pobyt; (Verzug) zwłoka *f*; 🚂 przystanek; **~s|ort** *m* miejsce *n* pobytu.

au'f|erlegen = aufbürden.

au'f|ersteh(e)n zmartwychwstawać [-stać].

Au'f|erstehung *f* zmartwychwstanie *n*; ~ des Herrn z. Pańskie; **~s...** zmartwychwstania.

au'f|erwecken wskrzeszać [-sić].

au'f|essen zjadać [zjeść].

au'f|fahren (sn) (hin~) [po]jechać w górę; najeżdżać [-jechać] (auf *acc.* na *acc.*); (aufspringen) zrywać [zerwać] się; (vor Zorn) [roz]gniewać się; **~d** porywczy.

Au'f|fahrt *f* wyjazd *m* w górę; (Vorfahren) dojazd *m*.

au'f|fallen (sn) upadać [upaść] (auf *acc.* na *acc.*); *fig.* j-m ~ uderzać [-rzyć], [za]dziwić k-o; **~d, au'f|fällig** uderzający, wpadający w oczy.

Au'f|fälligkeit *f* jaskrawość.

au'f|fangen chwytać [pochwycić], [wy]łapać; Briefe usw.: przejmować [przejąć]; Worte: podchwytywać [-chwytać].

au'f|fassen pojmować [pojąć].

Au'f|fassung *f* pojmowanie *n*; (Meinung) zapatrywanie *n*; **~s|fähigkeit, ~s|gabe, ~s|kraft** *f*, **~s|vermögen** *n* pojętność *f*; **~s|weise** *f* sposób *m* pojmowania. [leźć].]

au'f|finden odnajdywać [-na-

au'f|fischen [wy]łowić.

au'f|flackern (sn) (za)błysnąć [voll.]. [[voll.].]

au'f|flammen (sn) zapłonąć

au'f|fliegen (sn) wzlatywać [wzlecieć]; (sich plötzlich öffnen) nagle otwierać [otworzyć] się; (sich rasch erheben) = aufspringen.

Au'f|flug *m* wzlot.

au'f|fordern wzywać [wezwać]. *Su.* wezwanie *n*.

au'f|fressen pożerać [-żreć].

au'f|frischen odświeżać [-żyć].

au'f|führbar mogący być przedstawionym: **2keit** *f* możność przedstawienia.

au'f|führen wznosić [wznieść]; Thea. wy-, przed-stawiać [-stawić]: ♪ wykonywać [-nać]: sich ~ zachowywać [-ować] się.

Au'f|führung *f* wzniesienie *n*; Thea. przedstawienie *n*; ♪ wykonanie *n*; (Betragen) zacho-

wanie *n*; ~s|recht *n* prawo przedstawiania.

au'f|füttern podkarmiać [-mić].

Au'f|gabe *f* zadanie *n*; (eines Briefes usw.) nadanie *n*; (eines Geschäfts) zwinięcie *n*; ~**amt** *n* urząd *m* nadawczy.

au'f|gabeln wyrywać [-rwać].

Au'f|gaben|heft *n* zeszyt *m* na zadania.

Au'f|gabe...: ~**ort** *m* miejsce *n* nadania; ~**schein** *m* recepis.

Au'f|gang *m* wchodzenie *n*, wejście *n*; Astr. wschód.

au'f|geben (fahren lassen, verzichten auf) zaniechać [voll.] (*gen.*); Arbeit, Rätsel: zadawać [-dać]; Brief usw.: nadawać [-dać]: Geschäft: porzucać [-cić]; einen Kranken ~ odstępywać [odstąpić] chorego; den Geist ~ wyzionąć [voll.] ducha.

Au'f|geber *m* nadawca.

au'f|geblasen (-g^e^blaz^e^n) nadęty, napuszony.

Au'f|gebot *n* powołanie; (eines Brautpaares) zapowiedź *f*; (der Kräfte) wytężenie.

au'f|gebracht (-g^e^bRacht) rozgniewany. [obrzękły.]

au'f|gedunsen (-g^e^dūnz^e^n)

au'f|geh(e)n wschodzić [wejść]; Teig: [wy]róść; (sich öffnen) otwierać [otworzyć] się; Eis: = schmelzen; Knoten, Naht: rozchodzić [rozejść] się; Arith. znosić [znieść] się; (verbraucht w.) wychodzić [wyjść]; in Flammen ~ [s]płonąć.

au'f|geklärt (-g^e^klęRt) światły.

Au'f|geld *n* = Angeld u. Agio.

au'f|gelegt (-g^e^lękt) usposobiony; er ist nicht ~ jest w złym humorze.

au'f|geräumt (-g^e^Roimt) wesoły; ≈**heit** *f* dobry humor *m*.

au'f|geregt (-g^e^Rękt) rozdrażniony; ≈**heit** *f* rozdrażnienie *n*.

Au'f|geschnittene(s) (-g^e^sznit^e^n^e^[s]) *n* (9) mieszanina *f*.

au'f|geweckt (-g^e^wękt) bystry, żywy. [dęty.]

au'f|geworfen (-g^e^wǒRf^e^n) wy-

au'f|gießen nalewać [-lać]; Tee: zaparzać [-rzyć].

au'f|graben rozkopywać [-pać].

au'f|greifen [s]chwytać.

Au'f|guß *m* odwar; ~**tierchen** *n* wymoczek *m*.

au'f|haben mieć na sobie; Laden: trzymać otwarte; Arbeit: mieć zadane. [bać.]

au'f|hacken rozrębywać [-rą-

au'f|haken rozpinać [-piąć].

au'f|halsen = aufbürden.

au'f|halten za-, ws-trzymywać [-mać]; (offen halten) trzymać otwarte; sich ~ (verweilen) [za-]bawić, przebywać; (stehenbleiben) zatrzymywać [-mać] się; sich ~ über (*acc.*) skarżyć się na (*acc.*).

au'f|hangen wieszać [powiesić]: sich ~ obwieszać [-sić] się.

au'f|hauen = aufhacken.

au'f|haufen nagromadzać [-dzić].

au'f|heben 1. pod-, wz-nosić [-nieść]; (abschaffen) znosić [znieść]; (aufbewahren) przechowywać [-chować]; (übertumpeln) [s]chwytać, pojmać [voll.]; die Tafel ~ wstawać [wstać] od stołu; er ist gut aufgehoben jest w dobrych rękach. 2. ≈ *n*: viel ≈s machen von (*dat.*) przesadzać [-dzić] znaczenie (*gen.*).

au'f|heitern (15)b wypogadzać [-godzić].

au'f|helfen dopomagać [-módz].

au'f|hellen (-hęl^e^n) (15)a = aufklären.

au'f|hetzen [na]szczuć, podburzać [-rzyć]. *Su.* podburzanie *n*.

Au'f|hetzer *m* podszczuwacz.

au'f|hissen ⚓ wywieszać [-sić].

au'f|horchen wytężać [-żyć] słuch.

au'f|hören 1. przestawać [-stać]: ~ mit (*dat.*) = beendigen; da hört (doch) alles auf świat się kończy. 2. ♀ *n* ②1: ohne ♀ bez przestanku.

au'f|jagen wy-, s-płaszać [-płoszyć].

au'f|jauchzen, -jubeln wykrzykiwać [-knąć] z radości.

Au'f|kauf *m* skup.

au'f|kaufen skupywać [-pić].

au'f|klappen otwierać [otworzyć].

au'f|klären wy-, ob-jaśniać [-jaśnić]: j-n über et. (*acc.*) ~ wyjaśniać [-jaśnić] k-u co, uświadamiać [-domić] k-o o czem; (bilden) oświecać [-cić]; ⚔ [z]rekognoskować; sich ~ wy-, roz-jaśniać [-śnić] się; Wetter: wypogadzać [-godzić] się. *Su.* (Bildung) oświata *f*: ⚔ rekognoskowanie *n*.

au'f|klauben zbierać [zebrać].

au'f|kleben naklejać [-kleić].

au'f|klinken otwierać [otworzyć].

au'f|klopfen, -knacken [roz]tłuc.

au'f|knöpfen rozpinać [-piąć].

au'f|knüpfen rozwiązywać [-zać]: (aufhängen) wieszać [powiesić].

au'f|kochen zagotowywać [-tować] (się).

au'f|kommen 1. podnosić [-nieść] się, wyzdrowieć [voll.]; (entstehen) powstawać [-wstać]; Kranke: = genesen; Zweifel usw.: = entstehen; ~ für (*acc.*) [za]ręczyć za (*acc.*). 2. ♀ *n* ②1 wyzdrowienie; powstanie.

au'f|kratzen rozdrapywać [-pać].

au'f|krempen: den Hut ~ podnosić [-nieść] krezy kapelusza.

au'f|kündigen wypowiadać [-wiedzieć].

au'f|lachen roześmiać [voll.] się.

au'f|laden = aufbürden.

Au'f|lage *f* wydanie *n*; (Abgabe) podatek *m*.

au'f|lassen rozwiązywać [-zać], zwijać [zwinąć]: Tür: zostawiać [-wić] otwarte.

au'f|lauern (*dat.*) czyhać (na *acc.*).

Au'f|lauf *m* zbiegowisko *n*; Kochk.: auflauf.

au'f|laufen (sn) = anschwellen.

au'f|leben (sn) odżywać [-żyć].

au'f|legen nakładać [nałożyć] (j-m na *acc.*); neu ~ (Buch) na nowo wydawać [-dać].

au'f|lehnen: sich ~ (gegen *acc.*) opierać [oprzeć] się (*dat.*); *fig.* powstawać [-wstać], [z]buntować się. *Su.* opór *m*, bunt *m*.

au'f|lesen zbierać [zebrać].

au'f|leuchten (za)błysnąć [voll.].

au'f|liegen odleżeć [voll.].

au'f|lockern wzruszać [-szyć].

au'f|lodern (sn) [s]płonąć.

au'f|lösbar rozpuszczalny; *fig.* dający się rozwiązać; ♀keit *f* rozpuszczalność; *fig.* możność rozwiązania.

au'f|lösen rozwiązywać [-zać] (a. Aufgabe); (in Flüssigkeit) rozpuszczać [-ścić]; ⚒ rozbierać [rozebrać].

au'f|löslich = auflösbar.

Au'f|lösung *f* roztwór *m*: (Tod) śmierć; ~s|mittel *n* rozczynnik *m*: ~zeichen ♪ *n* kasownik *m*.

au'f|machen otwierać [otworzyć]; sich ~ = weggehen.

Au'f|machung *f* zaaranżowanie *n*.

Au'f|marsch *m* wystąpienie *n* szeregami; ♀ieren (sn) występować [-stąpić] szeregami.

au'f|merken uważać; *v/t.* [za]notować.

au'f|merksam (-mĕʀkzām) uważny; (zuvorkommend) uważający; ♀keit *f* uwaga; (Artigkeit) grzeczność, względy *m/pl.*

au'f|muntern (-müntᵉʀn) ⑮b zachęcać [-cić]. *Su.* zachęta *f*.

au'f|nähen naszywać [-szyć].

Au'f|nahme (-namᵉ) *f* ③b przyjęcie *n*; (Geld♀) pożyczka; (photographische) zdjęcie *n*; (gerichtliche) opis *m*; (e-s Protokolls usw.) spisanie *n*: ~ finden, in ~ kommen przyjmować [-jąć] się; ~**prüfung** *f* egzamin *m* wstępny; ~**zeugnis** *n* świadectwo przyjęcia.

au'f|nehmen podejmować [podjąć]; (bei sich) przyjmować [-jąć]; Geld: pożyczać [-czyć]; Protokoll usw.: spisywać [-sać]; Photographie usw.: zdejmować [zdjąć]; (fassen) [z]mieścić; beifällig ~ pochwalać [-lić]; es mit j-m ~ stawać [stanąć] z kim do walki.

au'f|nötigen = aufdrängen.

au'f|opfern (sich) poświęcać [-cić] (się): ~**d** poświęcający. *Su.* ofiara *f*.

au'f|packen = aufbürden.

au'f|passen uważać; j-m ~ = auflauern.

Au'f|passer (-pasᵉʀ) *m* ②l szpieg.

au'f|pflanzen Fahne: zatykać [-tknąć]; Seitengewehr: osadzać [-dzić]; sich ~ stawać [stanąć].

au'f|pflügen wyorywać [-rać].

au'f|picken wydzióbywać [-bać].

au'f|platzen = bersten.

au'f|prägen wyciskać [-snąć].

au'f|prallen (sn) uderzać [-rzyć].

au'f|propfen zaszczepiać [-pić].

au'f|protzen ※ przyczepiać [-pić].

Au'f|putz *m* strój, ozdoba *f*; (an e-r Mauer) tynk.

au'f|putzen [wy]stroić; Mauer: [wy]tynkować; P = auffessen.

au'f|quellen (sn) [na]pęcznieć.

au'f|raffen zabierać [-brać]; Kleid: zbierać [zebrać]: sich ~ podnosić [-nieść] się.

au'f|ragen sterczeć do góry.

au'f|ranken: sich ~ wić się w górę.

au'f|rauchen wypalać [-lić].

au'f|räumen [po]sprzątać.

au'f|recht prosty: *adv.* prosto; (stehend) stojąc(o); ~(**er**)**halten** podtrzymywać [-mać].

au'f|regen poruszać [-szyć], [wz]burzyć; Nerven: rozdrażniać [-żnić]. *Su.* wzburzenie *n*; rozdrażnienie *n*.

au'f|reiben ścierać [zetrzeć]; sich ~ [z-, wy]niszczyć się.

au'f|reißen rozrywać [-zerwać], rozdzierać [-zedrzeć]; (öffnen) gwałtownie otwierać [otworzyć]; Augen: wytrzeszczać [-szczyć]; Mund: rozdziawiać [-wić]; Pläne: [na]rysować; *v/i.* (sn) pękać [-knąć].

au'f|reizen podburzać [-rzyć].

au'f|richten podnosić [-nieść]; [po]krzepić, pocieszać [-szyć].

au'f|richtig szczery, rzetelny; ♀**keit** *f* szczerość, rzetelność.

au'f|riegeln otwierać [otworzyć].

Au'f|riß *m* plan.

au'f|ritzen zadrasnąć [voll.].

au'f|rollen Vorhang: podnosić [-nieść]; (entfalten) rozwijać [-winąć].

au'f|rücken (sn) posuwać [-sunąć] się. *Su.* awans *m*.

Au'f|ruf *m* wezwanie *n*, odezwa *f*; (Nennung) wywoł(yw)anie *n*.

au'f|rufen wywoływać [-łać].

Au'f|ruhr (-ʀūʀ) *m* ②g (Unruhe) wzburzenie *n*; (Aufstand) bunt.

au'f|rühren [za]mieszać; Gemüt: poruszać [-szyć], [wz]burzyć; Volk: [z]buntować.

Au'f|rührer (-ʀüʀᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c buntownik (-nica); ~**lisch** (~isz) buntowniczy.

au'f|rütteln wstrząsać [-snąć]; *fig.* [o]budzić.

aufs (aufs) = auf das.

au'f|sagen = hersagen, aufkündigen.

au'f|sammeln zbierać [zebrać].

au'f|sässig (-zĕsĭch) = feindselig; (widerspenstig) krnąbrny.

au'f|satteln [o]siodłać.

Au'f|satz *m* (angesetztes Stück) nasada *f*; (Tafel2) zastawa *f*; (schriftlicher) ~ wypracowanie *n*, rozprawa *f*.
au'f|saugen wciągać [-gnąć], [(po)chłonąć.]
au'f|scharren roz-, wy-grzebywać [-bać].
au'f|schauen = aufblicken.
au'f|scheuchen [s]płoszyć.
au'f|schichten [na]składać.
au'f|schieben odkładać [odłożyć]; aufgeschoben ist nicht aufgehoben co się odwlecze, to nie uciecze.
au'f|schießen (sn) nagle wznosić [wznieść] się, wzrastać [wzróść].
Au'f|schlag *m* uderzenie *n*; (an der Uniform) wyłogi *pl.*; (Preis2) podwyżka *f*.
au'f|schlagen otwierać [otworzyć]; Lager: rozbijać [-bić]; Preis: podnosić [-nieść]; Wohnsitz: obierać [obrać]; *v/i.* (sn) uderzać [-rzyć].
au'f|schließen otwierać [otwo-[rzyć].]
au'f|schlitzen rozpruwać [-pruć].
au'f|schluchzen załkać [voll.].
Au'f|schluß *m* pouczenie *n*; ~ geben über (*acc.*) pouczać [-czyć] o (*loc.*).
au'f|schmausen z-, prze-jadać [[-jeść].]
au'f|schmieren nasmarowywać [-rować].
au'f|schnallen rozpinać [-piąć].
au'f|schnappen chwytać [chwycić].
au'f|schneiden rozkrajać [-kroić], rozcinać [-ciąć]; (übertreiben) przesadzać [-dzić], [na]blago-[wać.]
Au'f|schneider *m* blagier.
Aufschneiderei' *f* (3)b blaga.
Au'f|schnitt *m* rozcięcie *n*; kalter ~ mieszanina *f*.
au'f|schnüffeln wywąchiwać [[-chać].]
au'f|schrauben [wy]śrubować.
au'f|schrecken = aufscheuchen: *v/i.* (sn) = aufspringen.
Au'f|schrei *m* okrzyk.
au'f|schreiben [na-, s]pisać.
au'f|schreien krzyknąć [voll.].
Au'f|schrift *f* napis *m*.
Au'f|schub *m* zwłoka *f*; (einer Frist) przedłużenie *n*; ohne ~ bezzwłocznie.
au'f|schürzen podkasywać [-sać].
au'f|schütten nasypywać [-pać].
au'f|schwatzen (j-m et.) = aufbinden.
au'f|schwellen nadymać [-dąć]; *v/i.* (sn) nabrzmiewać [-mieć].
au'f|schwemmen = anschwemmen.
au'f|schwingen: sich ~ wznosić [[wznieść] się.]
Au'f|schwung *m* wzniesienie *n* się: *fig.* wzrost.
au'f|sehen 1. = aufblicken. 2. 2 *n* (2)1 wrażenie; ohne 2 niepostrzeżenie.
Au'f|seher(in *f*) *m* dozorca [(-czyni).]
au'f|sein nie spać, czuwać.
au'f|setzen nasadzać [-dzić], posadzić [voll.]; Kegel: stawiać [postawić]: Hut: wkładać [włożyć]; Brief: układać [ułożyć].
au'f|seufzen wzdychać [westchnąć].
Au'f|sicht *f* dozór *m*, nadzór *m*; ~s... dozorczy, nadzorczy; ~s-rat *m* rada *f* nadzorcza.
au'f|sitzen wsiadać [wsiąść]: *fig.* dać się zwodzić [zwieść]: ⚔ ~! aufgesessen! na koń!
au'f|spannen roz-, na-ciągać [-gnąć]; Segel: rozpuszczać [-ścić]; Schirm: roztwierać [-tworzyć].
au'f|sparen [za]chować na pó-[źniej.]
au'f|speichern (-szpaichᵉRn) (3)b = aufhäufen.
au'f|speisen zjadać [zjeść].
au'f|sperren roztwierać [-tworzyć]: Mund, Augen: = aufreißen.
au'f|spielen [za]grać; sich ~ als ... udawać [udać] (*acc.*).
au'f|spießen przebijać [-bić].

au'f|sprengen wysadzać [-dzić].
au'f|sprießen (sn) wyrastać [-róść].
au'f|springen (sn) skakać [skoczyć] (s. auffahren); (sich öffnen) raptownie otwierać [otworzyć] się; (bersten) pękać [-knąć].
au'f|spritzen = spritzen; Straße: polewać [-lać].
au'f|sprossen = aufsprießen.
au'f|spüren [wy]tropić.
au'f|stacheln podniecać [-cić].
Au'f|stand *m* bunt, powstanie *n*.
au'f|ständisch powstańczy, buntowniczy; ~e(r) *m* powstaniec.
au'f|stapeln = aufhäufen.
au'f|stechen przekluwać [-kłuć].
au'f|stecken podnosić [-nieść].
au'f|steh(e)n wstawać [wstać]; *fig.* powstawać [-wstać].
au'f|steigen 1. (sn) wstępować [wstąpić]; (auffliegen) wznosić [wznieść] się; *fig.* Gedanke: przychodzić [przyjść]; ~d wstępny. 2. ♀ *n* ②l (e-s Ballons usw.) wzlot *m*.
au'f|stellen stawiać [po-, u-sta-wić]; ⚔ [u]szykować.
au'f|stemmen opierać [oprzeć].
Au'f|stieg (-sztik) *m* ②g wchodzenie *n*, wejście *n*.
au'f|stöbern wyszperać [voll.].
au'f|stöhnen jęknąć [voll.].
au'f|stören poruszać [-szyć].
au'f|stoßen wbijać [-bić]; *v/i.* (aus dem Magen) odbijać [-bić] się; (sn) spotykać [-tkać] (*acc.*), uderzać [-rzyć] (auf *acc.* na *acc.*); (vorkommen) (*dat.*) wydarzać [-rzyć] się, trafiać [przytrafić] się (*dat.*).
au'f|streichen Haar: podczesywać [-sać]; Butter: [na]smarować.
au'f|streifen podnosić [-nieść], podkasywać [-sać].
au'f|streuen [na-, po]sypać.
au'f|stülpen wsadzać [-dzić]; = aufstreifen.
au'f|stützen = aufstemmen.
au'f|suchen wyszukiwać [-kać]; (besuchen) odwiedzać [-dzić].
au'f|takeln ⚓ [za]opatrzyć.
au'f|tauchen (sn) wynurzać [-rzyć] się, wypływać [-płynąć].
au'f|tauen (sn) [od]tajać, puszczać [puścić]; *fig.* rozgrzewać [-grzać] się.
au'f|teilen rozdzielać [-lić]. *Su.* rozdział *m*.
au'f|tischen (-tisz^e^n) ⑮e podawać [-dać]; *fig.* opowiadać [-wiedzieć].
Au'f|trag (-trąk) *m* ②d po-, z-lecenie *n*, sprawunki *pl.*; im ~e z polecenia; ~geber(in *f*) *m* klient(ka).
au'f|tragen stawiać [postawić], podawać [-dać]; Farben: nakładać [nałożyć]; Geschäft: polecać [-cić]; *fig.* stark ~ [na]blagować.
au'f|treiben = aufjagen; (aufschwellen) rozpierać [rozeprzeć]; (erlangen) wydobywać [-być], wyszukiwać [-kać].
au'f|trennen rozpruwać [-pruć].
au'f|treten (sn) stąpać; (in e-r Rolle) występować [wystąpić]; (erscheinen) pojawiać [-wić] się; (zum erstenmal) [za]debjutować; (handeln) postępować [-stąpić]. 2. ♀ *n* ②l występ *m*; Thea. erstes ♀ debjut *m*; (Handlung) postępowanie; = Benehmen.
Au'f|trieb *m* spęd.
Au'f|tritt *m* występ; (in e-m Drama, erregte Auseinandersetzung) scena *f*; (am Wagen) stopień.
au'f|trommeln [o]budzić gwałtownie.
au'f|tun (öffnen) otwierać [otworzyć]; Hut: nakładać [nałożyć].
au'f|türmen = aufhäufen.
au'f|wachen (sn) [z]budzić się.
au'f|wachsen (sn) wyrastać [wyróść].
au'f|wägen = aufwiegen.

au'f|wallen (fn) [za]wrzeć, [zakipieć; *fig.* = aufbrausen. *Su. fig.* wzburzenie *n*.
au'f|wälzen = aufbürden.
Au'f|wand *m* ②d wydatek; (Luxus) zbytek.
au'f|wärmen odgrzewać [odgrzać]; *fig.* wznawiać [wznowić].
Au'f|warte|frau *f* posługaczka.
au'f|warten usługiwać, [u]służyć; (besuchen) składać [złożyć] wizytę.
Au'f|wärter(in *f*) *m* służący(-ca).
au'f|wärts (-węʀc) w górę.
Au'f|wartung *f* usługa; (Besuch) wizyta; seine ~ machen składać [złożyć] wizytę.
au'f|waschen zmywać [zmyć].
Au'f|wasch|wasser *n* pomyje *f/pl*. [geweckt.]
au'f|wecken [z]budzić; vgl. auf-]
au'f|weichen ⑮a rozmiękczać [-czyć]; *v/i.* (fn) rozmiękczać [-czyć] się, [roz]mięknąć.
au'f|weisen okazywać [-zać].
au'f|wenden = verwenden.
au'f|werfen podrzucać [-cić]; Damm: [u]sypać; Frage: zadawać [-dać]; sich ~ zu (*dat.*) narzucać [-cić] się na (*acc.*). [nąć].]
au'f|wickeln roz-, na-wijać [-wi-]
au'f|wiegeln [z]buntować.
au'f|wiegen [z]równoważyć.
Au'f|wiegler (-wīglᵉʀ) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c podżegacz(ka), agitator(ka); ≈isch (~ïsz) buntowniczy.
au'f|winden = aufwickeln.
au'f|wirbeln wzruszać [-szyć]; *fig.* viel Staub ~ [na]robić dużo wrzawy.
au'f|wischen ścierać [zetrzeć].
Au'f|wisch|lappen *m* ścierka *f*.
au'f|wogen (fn) wznosić [wznieść] się falami.
au'f|wollen chcieć wstawać.
au'f|wühlen = aufrühren.
au'f|zählen wyliczać [-czyć].
au'f|zäumen = zäumen.
au'f|zehren [s]trawić.
au'f|zeichnen [na]rysować; (niederschreiben) spisywać [-sać]. *Su.* zapisek *m*.
au'f|zeigen = aufweisen.
Au'f|zieh|brücke *f* most *m* zwodzony.
au'f|ziehen [po]ciągnąć do góry, podnosić [-nieść]; Uhr: nakręcać [-cić]; Saiten: naciągać [-gnąć]; (großziehen) [wy]hodować; Kinder [wy]chowywać; (foppen) [z]durzyć; *v/i.* (fn) = einhergehen, aufmarschieren; (auf Wache) zaciągać [-gnąć].
au'f|zischen syknąć [voll.].
Au'f|zucht *f* hodowla.
au'f|zucken wstrząsać [-snąć] się.
Au'f|zug *m* = das Aufziehen; (Marsch) pochód; Thea. akt; (Fahrstuhl) winda *f*.
au'f|zwängen ·zwingen = aufdrängen. [oczna.]
Au'g|apfel (au͡'k-) *m* gałka *f*
Au'ge (au'gᵉ) *n* ④b oko; ⊙ und ⚘ (*a. dim.* u. auf Spielkarten usw.) oczko; im ~ haben mieć na oku; unter vier ~n w cztery oczy; aus den ~n lassen spuszczać [-ścić] z oka; in die ~n stechen być solą w oku; große ~n machen [z]dziwić się; mit e-m blauen ~ davonkommen wychodzić [wyjść] jako tako.
äu'geln (oi'gᵉln) ⑮f strzelać oczyma.
Au'gen... oczny, oczu; ~**arzt** *m* okulista; ~**aufschlag** *m* spojrzenie *n*; ~**bindehaut** *f* spojówka; ~**blick** *m* mgnienie *n* oka, chwila *f*; im ~blick natychmiast; jeden ~blick lada chwila; für den ~blick na razie; ≈**blicklich** chwilowy; *adv.* chwilowo; (sogleich) natychmiast; ~**braue** *f* brew; ~**diener** *m* obłudnik;

~dienerei *f* obłuda; ~entzündung *f* zapalenie *n* oka; ℒ~fällig widoczny; ℒförmig (-fœrmĭch) kształt oka mający; ~glas *n* = Brille, Kneifer, Opernglas; ~heilkunde *f* okulistyka; ~klappe *f*, ~leder *n* zasłona *f* na oczy; ~licht *n* wzrok *m*; ~lid *n* powieka *f*; ℒlos bez oczu; ~lust *f* = ~weide; ~maß *n* miara *f* w oku; ~merk *n* uwaga *f*; ~paar *n* para *f* oczu; ~reiz *m* drażnienie *n* w oku; a. = ~weide; ~schein *m* widok; (gerichtlicher) oględziny *f/pl.*; dem ~schein nach na oko; in ~schein nehmen oglądać [-dnąć]; ℒschei'nlich widoczny, oczywisty; ~spiel *n* strzelanie oczyma; ~stern *m* źrenica *f*; ~täuschung *f* złudzenie *n* optyczne; ~triefen *n* kaprawość *f*; ~trost *m* = ~weide; ~wasser *n* woda *f* do ócz; ~weh *n* ból *m* oczu; ~weide *f* rozkosz dla oczu; ~wimper *f* rzęsa; ~zeuge *m* świadek naoczny.

Äu'glein (oi'klain) *n* ②l oczko.

Augu'st (augu'st) *m* ②g sierpień; ~... sierpniowy.

Auktio'n (aukc'o'n) *f* ③b licytacja *f*; ~s... licytacyjny.

Auri'kel (auri'kᵉl) *f* ③d pierwiosnek *m*.

aus (aus) 1. *prp.* (mit dem *dat.*) z, ze (*gen.*); (wegen, vor) z powodu, dla (*gen.*); ~ dem Fenster przez okno. 2. *adv.* von ... ~ z, ze (*gen.*); es ist ~ damit skończyło się; es ist ~ mit ihm już po nim; er weiß nicht ~ noch ein nic nie wie.

au's... z..., ze..., wy...

au's|arbeiten wypracowywać [-cować]. *Su.* wypracowanie *n*.

au's|arten (-ārtᵉn) ⑮c wyradzać [-rodzić] się.

au's|atmen wydychać [wytchnąć]; a. = sterben.

au's|backen wypiekać [-piec].

au's|baden: F *fig.* du wirst das ~ müssen będziesz musiał beknąć za to.

Au's|bau *m* wykończenie *n*.

au's|bauchen wydymać [-dąć].

au's|bauen wykańczać [-kończyć].

au's|bedingen wymawiać [-mówić], zastrzegać [-strzedz].

au's|beißen wygryzać [-gryźć]; sich e-n Zahn ~ [wy]łamać.

au's|bessern naprawiać [-wić]. *Su.* naprawa *f*.

Au's|beute *f* zysk *m*, zdobycz.

au's|beuten (-boitᵉn) ⑮c wyzyskiwać [-kać]. *Su.* wyzysk *m*.

au's|bezahlen = auszahlen.

au's|biegen = ausweichen.

au's|bieten [za]ofiarować.

au's|bilden [wy]kształcić, [wy-]doskonalić.

au's|bitten wypraszać [-prosić].

au's|blasen wy-, z-dmuchiwać [-chać od. -chnąć].

au's|bleiben 1. nie przychodzić [przyjść]; ich werde nicht lange ~ nie zabawię długo. 2. ℒ *n* ②l (e-r Sache) brak *m*; (e-r Person) nieobecność *f*.

Au's|blick *m* widok; ℒen wyglądać [wyjrzeć].

au's|blühen przekwitać [-tnąć].

au's|bohren wywiercać [-cić].

au's|borgen wypożyczać [-życzyć]. [-żyć].

au's|braten wy-, do-smażać

au's|brauchen zużywać [-żyć].

au's|brausen wyszumieć [von.].

au's|brechen (her~) wyłamywać [-mać]; (von sich geben) [z]wymiotować; *v/i.* (sn) uwalniać [uwolnić] się; (entstehen) powstawać [-wstać]; Seuche, Krieg: wybuchać [-chnąć]; in Tränen ~ zalewać [-lać] się łzami; in

Zorn ~ wybuchać [-chnąć] gniewem; in ein Gelächter ~ parskać [-knąć] śmiechem.
au's|breiten szerzyć, rozszerzać [-rzyć]; Teppich usw.: rozkładać [rozłożyć], rozciągać [-gnąć]; sich über et. (*acc.*) ~ rozwodzić się nad czem (*instr.*).
au's|brennen wypalać [-lić]; *v/i.* (sn) wypalać [-lić] się.
au's|bringen usuwać [usunąć], wydobywać [-być]; Junge: wylęgać [-lądz]; Trinkspruch: wnosić [wnieść].
Au's|bruch *m* wybuch; (aus dem Gefängnis) wyłamanie *n* się; (Wein) wyskok; zum ~ kommen = ausbrechen. [[-tować].]
au's|brühen wygotowywać
au's|brüten wylęgać [-lądz]; Eier: wysiadywać [-siedzieć]; *fig.* wydumać [voll.].
au's|bügeln wy-, od-prasowywać [-sować].
Au's|bund *m* wzór; (in bösem Sinne) hultaj, ladaco. [[tką.]
au's|bürsten [wy]czyścić szczo-
Au's|dauer *f* wytrwałość.
au's|dauern [wy]trwać; Pflanzen: przetrwać [voll.]; ~**d** wytrwały.
au's|dehnen (sich) rozciągać [-gnąć], rozszerzać [-rzyć] (się); Sehne: wyciągać [-gnąć]; ausgedehnt rozległy.
Au's|dehnung *f* rozciągłość, roz-, wy-miar *m*; ~**s|fähigkeit** *f* rozciągliwość. [myśleć [voll.].]
au's|denken wydumać, wy-
au's|dienen wysługiwać [-służyć]; ausgedient wysłużony, emerytowany; Ausgediente(r) *m* emeryt.
au's|dörren wysuszać [-szyć].
au's|drehen wykręcać [-cić].
au's|dreschen [wy]młócić.
Au's|druck *m* wyrażenie *n*, wyraz; (~volles) wyrazistość *f*; (schriftlich) wprawa *f* piśmienna.
au's|drucken wydrukowywać [-kować].
au's|drücken wyduszać [-sić]; (aussprechen) wyrażać [-zić].
au's|drü'cklich (-dRu'klich) wyraźny.
Au's|drucks...: **Los** bez wyrazu, niewyraźny; **Voll** wyrazisty; ~**weise** *f* sposób *m* wyrażenia. [wyziew *m*.]
au's|dünsten [wy]parować. *Su.*
aus|eina'nder jedno od (od. z) drugiego; ~... roz...; ~**bringen** rozdzielać [-lić]; (öffnen) otwierać [otworzyć]; ~**fahren** rozjeżdżać [-jechać] się; (springen) odskakiwać [odskoczyć] od siebie; ~**fallen** rozpadać [-paść] się; ~**fliegen** (sn) rozlatywać [-lecieć] się; ~**fließen** (sn) rozpływać [-płynąć] się; ~**gehen**, ~**kommen** rozchodzić [rozejść] się; ~**laufen** (sn) rozbiegać [-biedz] się; ~**legen**, ~**nehmen** rozbierać [rozebrać], rozkładać [rozłożyć]; ~**sein**: wir sind ~ poróżniliśmy się; ~**setzen** rozsadzać [-dzić]; [wy]tłumaczyć; sich ~s. mit = abfinden; ~**spreizen** rozkraczać [-kroczyć].
au's|erkoren, -erlesen wybrany; (vorzüglich) wyborowy.
au's|ersehen, au's|erwählen = erwählen.
au's|essen wyjadać [-jeść].
au's|fahren wyjeżdżać [-jechać].
Au's|fahrt *f* wyjazd *m*.
Au's|fall *m* wynik; (Wegfall) ubytek; ⚔ wycieczka *f*; Fecht. wypad.
au's|fallen wypadać [-paść] (a. ⚔); (unterbleiben) odpadać [-paść]; gut (schlecht) ~ (nie) udawać [udać] się.
au's|fasern wystrzępiać [-pić].
au's|fechten [s]toczyć.
au's|fegen wymiatać [-mieść]; wie ausgefegt jakby wymiótł.

au's|fertigen sporządzać [-dzić].
au's|findig: ~ machen wyszukiwać [-kać].
au's|flicken = ausbessern.
au's|fliegen (sn) wylatywać [-lecieć].
au's|fließen (sn) wypływać [-płynąć].
Au's|flucht *f* ②f wybieg *m*, wymówka.
Au's|flug *m* wylot; (Landpartie) wycieczka *f*.
Au's|flügler (-flüglᵉʀ) *m* ②l wycieczkowiec.
Au's|fluß *m* wypływ; (das Ausfließende) wyciek.
au's|folgen wydawać [-dać].
au's|forschen [wy]śledzić, [od-] szukać.
au's|fragen wypytywać [-tać].
au's|fressen wyżerać [-żreć].
Au's|fuhr (-fuʀ) *f* ③b wywóz *m*; ~... wywozowy.
au's|führbar (-füʀ-) wykonalny; ♀**keit** *f* wykonalność.
au's|führen wywozić [wywieźć]: Arbeit usw.: wykonywać [-konać].
au's|fü'hrlich (-fü'ʀ-) obszerny, dokładny; ♀**keit** *f* dokładność.
au's|füllen wy-, za-pełniać [-nić]; *fig.* wypełniać [-nić].
Au's|gabe *f* wyda(wa)nie *n*; (Geldbetrag) wydatek *m*: *pl.* rozchód *m*: (e-s Buches) wydanie *n*; -(n)... wydatków.
Au's|gang *m* wychód, wyjście *n*; (Ende) kres, zakończenie *n*; (Ergebnis) wynik; ~s|**punkt** *m* punkt wyjścia.
au's|geben wydawać [wydać]; = herausgeben; sich (ganz) ~ [wy]szastać; j-n, et. ~ für (*acc.*) podawać [-dać] za (*acc.*).
Au's|geburt *f* płód *m*, wytwór *m*.
au's|gehen wychodzić [wyjść]: (erlöschen) [z]gasnąć; (zu Ende gehen) [s]kończyć się; Haare: wypadać [-paść]; frei ~ uchodzić [ujść] bezkarnie; leer ~ nic nie dostawać [-stać]; ~ auf einen Vokal kończyć się na (*acc.*); die Geduld geht mir aus cierpliwość mnie opuszcza; Befehl usw. ~ lassen wydawać [-dać].
au's|gelassen swawolny, rozpustny: ♀**heit** *f* swawola, rozpusta.
au's|gemacht skończony; (sicher) pewny; ~e Sache pewnik *m*.
au's|genommen (*acc.*) wyjąwszy (*acc.*), prócz, oprócz (*gen.*).
au's|geprägt wybitny.
au's|gestalten wydoskonalać [-lić].
au's|gesucht wyszukany, wykwintny.
au's|gezeichnet znakomity, wyborny.
au's|giebig (-gıbiḉ) wydatny.
au's|gießen wylewać [-lać].
au's|glätten wygładzać [-dzić].
Au's|gleich *m* ②g ugoda *f*.
au's|gleichen wyrównywać [-nać]; Streit: [za]łagodzić; sich ~ (sich vertragen) [u]godzić się; (sich aufheben) znosić [znieść] się.
au's|gleiten po-, wy-ślizgiwać [-śliznąć] się.
au's|graben wykopywać [-pać]. ♀**g** wykopalisko *n*.
au's|greifen daleko sięgać [-gnąć].
au's|grübeln wydumać [voll.].
Au's|guß *m* wylew; (Spülicht) pomyje *f/pl*.
au's|hacken wyrębywać [-rąbać]; Vogel: wydzióbywać [-bać].
au's|halten et.: wytrzymywać [-mać]; j-n: utrzymywać [-mać].
au's|händigen (-hęndigᵉn) ⑮a wręczać [-czyć].
Au's|hänge|bogen *m* arkusz okazowy.
au's|hangen *v/i.* wisieć.
au's|hängen *v/t.* wywieszać [-sić]; (losmachen) wyjmować [wyjąć].
Au's|hänge|schild *n* wywieszka *f*.
au's|harren [wy-, prze]trwać

au's|hauchen wyziewać [-zionąć].
au's|hauen wyrębywać [-rąbać]; (mit dem Meißel) [wy-]ciosać; Statue: [wy]rzeźbić; (prügeln) [wy-, prze]trzepać.
au's|heben wyjmować [-jąć], wydobywać [-być]; ⚔ zaciągać [-gnąć]. *Su.* ⚔ asenterunek *m*, rekrutacja *f*.
au's|hecken = ausbrüten.
au's|heilen wyleczyć [voll.] (się).
au's|helfen dopomagać [-módz].
Au's|hilfe *f* pomoc; (Geld) zapomoga.
Au's|hilfs... pomocniczy: **≈weise** dla pomocy, tymczasowo.
au's|höhlen wydrążać [-żyć].
au's|holen zamierzać [-rzyć] się; j-n: [wy]badać; *fig.* weit ~ za daleko się zapuszczać [-ścić].
au's|holzen = abholzen.
au's|horchen podsłuchiwać [-chać]; ⚕ wysłuchiwać [-chać].
au's|hülsen (-hulzᵉn) ⑮e [wy-]łuskać.
au's|hungern wygładzać [-głodzić].
au's|husten wy-, od-kaszliwać [-leć].
au's|jäten wypleniać [-nić].
au's|kämmen wyczesywać [-sać].
au's|kämpfen zaprzestawać [-stać] walki; er hat ausgekämpft skończył swe cierpienia.
au's|kaufen wykupywać [-pić].
au's|kehren wymiatać [-mieść].
au's|keltern wyciskać [-snąć].
au's|kennen: sich ~ [z]orjentować się, [po]znać się (in *dat.* na *loc.*); sich vor Freude nicht mehr ~ nie posiadać się z radości.
au's|kernen wyjmować [-jąć] pestkę z (*gen.*).
au's|klagen zaskarżać [-rżyć].
Au's|klang *m* koniec.
au's|klauben wybierać [-brać].
au's|kleben wylepiać [-pić].
au's|kleiden (sich) rozbierać [rozebrać] (się); ⚙ okładać [obłożyć].
Au's|kleide|raum *m*, **-zimmer** *n* szatnia *f*.
au's|klingen [s]kończyć się.
au's|klopfen wytrzepywać [-pać]; Blech usw.: [wy]klepać.
au's|klügeln mozolnie [s]kombinować.
au's|kneifen F (sn) czmychać [-chnąć].
au's|kochen wygotowywać [-tować].
au's|kommen 1. = her~; (aus dem Ei) wylęgać [-lądz] się; Feuer: wybuchać [-chnąć]; Nachricht: rozszerzać [-rzyć] się: ~ mit et. (*dat.*) [wy]żyć z (*gen.*); ~ mit j-m wytrzymywać [-mać]; ich komme damit aus to mi wystarcza. 2. ≈ *n* ⑫l dochody *m/pl.*; er hat sein gutes ≈ dobrze mu się powodzi; es ist kein ≈ mit ihm z nim wytrzymać nie można. [starczający.]
au's|kömmlich (-kömlich) wy-
au's|kosten wykosztować [voll.].
au's|kotzen P (sich) [wy]żygać (się).
au's|kramen rozkładać [rozłożyć]; sein Wissen ~ popisywać [-sać] się swoją wiedzą.
au's|kratzen Augen: wydrapywać [-pać]; Schrift: wyskrobywać [-bać]; *v/i.* (sn) F = auskneifen.
au's|kriechen (sn) wykluwać [-kluć] się.
auskultie'ren ⚕ (auskulti'Rᵉn) ⑮g wysłuchiwać [-chać].
au's|kundschaften [wy]śledzić, [wy]badać.
Au's|kunft (-kunft) *f* ② f informacja, wiadomość; j-m ~ geben (od. erteilen) über (*acc.*) [po]informować k-o o (*loc.*); **~s-bureau** *n*, **Aus|kunftei'** (auskunftai') *f* ③b biuro *n* wywia-

dowcze; **~smittel** *n* sposób *m* wyjścia.
au's|kurieren wyleczyć [voll.].
au's|lachen wyśmiewać [-śmiać] (się z *gen.*).
Au's|lade... do składania.
au's|laden wyładowywać [-dować], składać [złożyć].
Au's|lage *f* wydatek *m*; (Geschäfts♀) wystawa.
Au's|land *n* (*o. pl.*) zagranica *f*; ins ~ za granicę: im ~ za granicą.
Au's|länder(in *f*) *m* cudzoziemiec (-mka).
au's|ländisch zagraniczny, cudzoziemski: ~es Wesen cudzoziemczyzna *f*.
Au's|lands... zagraniczny.
Au's|lassen wy-, u-puszczać [-ścić]; Butter: rozpuszczać [-ścić]; (weglassen) opuszczać [-ścić]; Zorn usw.: wywierać [-wrzeć] (an *dat.* na *loc.*): sich ~ über (*acc.*) rozwodzić się nad (*instr.*): vgl. ausgelassen.
Au's|lassung *f* (Äußerung) odezwanie *n* się.
Au's|lauf *m* ujście *n*; ⚓ odpłynięcie *n*: (Ende) koniec.
au's|laufen (sn) wybiegać [-biedz]: Wasser usw.: wypływać [-płynąć]; ⚓ odpływać [-płynąć]; ~ in oder auf (*acc.*) [s]kończyć się na (*loc.*).
Au's|läufer *m* chłopak do posyłek; (einer Bahn) odnoga *f*; (eines Gebirges) kończyny *f/pl.*
Au's|laut *m* zakończenie *n* (wyrazu), ostatnia głoska *f*.
au's|lauten kończyć się (auf *acc.* na *acc.*).
au's|leben wy-, prze-żywać [-żyć]; sich ~ nażyć [voll.] się.
au's|lecken wylizywać [-zać].
au's|leeren wypróżniać [-nić]; Glas: wychylać [-lić].
au's|legen wykładać [wyłożyć]; (zur Schau) wystawiać [-wić], rozkładać [rozłożyć]; (bezahlen) [za]płacić; (deuten) [wy]tłómaczyć, komentować; Fechtk.: sich ~ rozkładać [rozłożyć] się.
Au's|leger (-lęgeʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c komentator(ka).
au's|leiden [wy-, prze]cierpieć.
au's|leihen wypożyczać [-czyć].
au's|lernen [s]kończyć naukę.
Au's|lese *f* wybór *m*.
au's|lesen (aussuchen) wybierać [-brać]; (zu Ende lesen) [prze-]czytać do końca, doczytywać [-tać] (*gen.*).
au's|liefern wydawać [-dać]; (einhändigen) do-, w-ręczać [-czyć].
Au's|lieferungs...: ~schein *m* poświadczenie *n* odbioru: **~vertrag** *m* traktat o wydawaniu przestępców.
au's|liegen (h.) wyleżeć [voll.] się; Zeitungen usw.: znajdywać [-kować] się.
au's|löffeln wyłyżkowywać [-wać].
au's|löschen 1. *v/t.* ⑮e [za-]gasić; Geschriebenes, aus dem Gedächtnis: [wy]mazać, [prze-]kreślić. 2. *v/i.* (sn) ⑬b¹ [z-, wy]gasnąć.
au's|losen wylosowywać [-so-wać].
au's|lösen wykupywać [-pić]. *Su.* wykupno *n*.
au's|lüften wy-, prze-wietrzać [-trzyć].
au's|lugen nach (*dat.*) wyglądać (*gen.*).
au's|machen wyjmować [-jąć], wydobywać [-być]; Flecken: wywabiać [-bić]; Licht: [za]gasić; (beendigen) [za]kończyć; (betragen) wynosić [-nieść]; (beschließen) postanawiać [-nowić], układać [ułożyć]; sich et. ~ = ausbedingen; das macht nichts aus to nic nie znaczy; vgl. ausgemacht.
au's|malen [wy]malować.
Au's|marsch *m* = Abmarsch.
au's|meißeln wyciosywać [-sać].

au's|mergeln ostabiać [-bić], wycieńczać [-czyć].
au's|merzen (-měrcen) ⑮e [wy]tępić.
au's|messen [wy-, z]mierzyć.
au's|mieten usuwać [usunąć] z mieszkania.
au's|misten [o]czyścić.
au's|mitteln (-mịteln) ⑮f dochodzić [dojść] (*gen.*). [[voll.]
au's|möblieren umeblować
au's|münden uchodzić [ujść].
au's|mustern wymusztrowywać [-ować], wybrakowywać [-kować].
Au's|nahme (-nąme) *f* ⑬b wyjątek *m*; mit ~ z wyjątkiem; ohne ~ bez wyjątku.
Au's|nahms... wyjątkowy: ≈los bez wyjątku; ≈weise wyjątkowy; *adv.* wyjątkowo.
au's|nehmen wyjmować [-jąć]; Fische, Hasen usw.: [wy]patroszyć; (ausschließen) wykluczać [-czyć]; sich (gut od. schlecht) ~ wydawać [-dać] się; ~d nadzwyczajny, szczególny; *adv.* nadzwyczajnie, szczególnie; ~d schön prześliczny, przepiękny; vgl. ausgenommen.
au's|nutzen, -nützen wyzyskiwać [-kać]. [[-kować].]
au's|packen wypakowywać
au's|peitschen [wy]biczować.
au's|pfänden [za]grabić. *Su.* grabież *f*. [[-dać].]
au's|pfeifen wygwizdywać
au's|plaudern, F **-plappern** wygadać, wypaplać [voll.].
au's|plündern [z]rabować.
au's|pochen wypukiwać [-kać].
au's|polstern wypychać [-pchać].
au's|posaunen roztrębywać [-trąbić].
au's|prägen wybijać [-bić], wyciskać [-snąć]: sich ~ okazywać [-zać] się, przebijać się; vgl. ausgeprägt.
au's|pressen wyciskać [-snąć].
au's|prob(ier)en [wy]próbować.
au's|pumpen wypompowywać
Au's|putz *m* ozdoba *f*. [[-ować].]
au's|putzen [wy]czyścić; (schmücken) [o]zdobić.
au's|quetschen = auspressen.
au's|radieren wyskrobywać [-bać]. [wać [-kować].]
au's|rangieren wybrakowy-
au's|rasen (sich) wyszaleć [voll.] (się).
au's|rauben = ausplündern.
au's|räuchern wykadzać [-dzić].
au's|raufen wyrywać [-rwać].
au's|räumen (wegräumen) wynosić [-nieść], [wy]sprzątać]; (leeren) opróżniać [-nić].
au's|rechenbar obliczalny.
au's|rechnen obliczać [-czyć].
au's|recken = ausstrecken. [*m*.]
Au's|rede *f* wymówka, wybieg
au's|reden przestawać [-stać] mówić; j-m et.: [wy]perswadować; sich ~ wygadać [voll.] się.
au's|regnen: es hat ausgeregnet deszcz już nie pada.
au's|reiben wycierać [wytrzeć].
au's|reichen starczyć, wystarczać [-czyć].
au's|reißen wyrywać [-rwać], wydzierać [-drzeć]; F *v/i.* (sn) czmychać [-chnąć].
Au's|reißer F (-raiser) *m* ⑫l dezerter, uciekinier.
au's|reiten (sn) wyjeżdżać [-jechać] (konno).
au's|renken zwichnąć [voll.].
au's|richten Auftrag usw.: wykonywać [-nać]; Fest: urządzać [-dzić]; Gruß usw.: oznajmiać [-mić], oświadczać [-czyć]; (erreichen) osiągać [osiągnąć], uskuteczniać [-nić]; nichts ~ nic nie wskórać.
au's|ringen Wäsche: wykręcać [-cić]; *v/i.* er hat ausgerungen skończył (życie).

Au's|ritt *m* wyjazd (konno).
au's|roden wypleniać [-nić].
au's|rotten (-Rǫtᵉn) ⑮c [z]niszczyć, [wy]tępić.
au's|rücken wysuwać [-sunąć]; *v/i.* (sn) wyruszać [-szyć].
Au's|ruf *m* wykrzyk, okrzyk.
au's|rufen wykrzykiwać [krzyknąć, wykrzyknąć]; (bei einer Versteigerung) wywoływać [-łać]; zum König ~ obwoływać [-łać] królem.
Au's|rufer (-Rüfᵉʀ) *m* ⑵l wywoływacz, obwoływacz.
Au's|ruf(ungs)|zeichen *n* wykrzyknik *m*. [[-cząć].]
au's|ruhen od-, wy-poczywać
au's|rupfen wydzierać [-drzeć].
au's|rüsten (sich) zaopatrywać [-trzyć] (się) (mit *dat.* w *acc.*): ⚔ uzbrajać [uzbroić].
Au's|rüstung *f* wyprawa, wyekwipowanie *n*, przybory *m/pl.*; **~s|gegenstand** *m*, **~s|stück** *n* część *f* wyprawy.
au's|rutschen = ausgleiten.
Au's|saat *f* zasiew *m*, posiew *m*.
au's|säen wy-, roz-siewać [-siać].
Au's|sage *f* (Zeugen♀) zeznanie *n*; (Zeugnis) świadectwo *n*; Gram. orzeczenie *n*.
au's|sagen opowiadać [-wiedzieć], [wy]głosić; (gerichtlich) zeznawać [-znać].
au's|sägen wypiłowywać [-łować]. [⚕ trąd.]
Au's|satz *m* (im Spiel) stawka *f*;
au's|sätzig (-zęćĭʜ) trędowaty.
au's|saufen (von Tieren, P von Menschen) = austrinken.
au's|saugen wysysać [wyssać].
au's|schälen = aushülsen.
au's|schalten wyłączać [-czyć].
Au's|schalter *m*, **Au's|schaltvorrichtung** *f* wyłącznik *m*.
Au's|schank *m* wyszynk.
au's|scharren = ausgraben.
au's|schauen (nach *dat.*) wyglądać (*gen.*).
au's|scheiden wyłączać, [-czyć], oddzielać [-lić]; Person: wykluczać [-czyć]; ⚗, ⚕ wydzielać [-lić]; *v/i.* (sn) występywać [-stąpić].
Au's|scheidung *f*, **~s|stoff** *m* ⚗ wydzieliny *f/pl.*
au's|schelten [wy]łajać.
au's|schenken [wy]szynkować.
au's|schicken wysyłać [-słać], wyprawiać [-wić].
au's|schießen wystrzelać [-lić].
au's|schiffen Menschen: wysadzać [-dzić]; Dinge: wynosić [-nieść].
au's|schimpfen = ausschelten.
au's|schlachten sprawiać [-wić]; *fig.* opracowywać [-ować].
au's|schlafen (sich) wysypiać [-spać] się: seinen Rausch ~ wytrzeźwiać [-wić] się.
Au's|schlag *m* (Entscheidung) przewaga *f*, rozstrzygnięcie *n*; ⚕ wysypka *f*; den ~ geben (*dat.*) rozstrzygać [-gnąć] (*acc.*).
au's|schlagen (her~) wybijać [-bić]; (überziehen) obijać [obić]; Flamme: wybuchać [-chnąć]; (zurückweisen) odrzucać [-cić]; *v/t.* Bäume: (wy)puszczać, [-puścić]; Pferd: kopać [kopnąć]; (nicht mehr schlagen) przestać [vollend.] bić; (ausfallen) wypadać [-paść]; ⚕ [wy]sypać się, występować [-stąpić]. [rozstrzygający.]
au's|schlag|gebend (-gębᵉnt)
au's|schließen wykluczać [-czyć].
au's|schließlich wyłączny.
au's|schlüpfen = auskriechen.
au's|schlürfen wypijać [-pić].
Au's|schluß *m* wykluczenie *n*; mit (od unter) ~ (der Öffentlichkeit) z wykluczeniem (jawności).
au's|schmelzen wytapiać [-topić].
au's|schmieren wysmarowywać [-rować].

au'sǀschmücken przyozdabiać [-ozdobić], przystrajać [przystroić]; Rede: okraszać [-sić].
au'sǀschnauben, au'sǀschnauzen (sich) wysiąkać [-knąć] się.
au'sǀschneiden wykrajać [-kroić], wycinać [-ciąć]; ausgeschnittenes Kleid suknia *f* dekoltowana.
au'sǀschneien: es hat ausgeschneit śnieg już nie pada.
Au'sǀschnitt *m* wycięcie *n*; (am Kleide) wygorsowanie *n*, dekolt; ⚒ wycinek; ✠ im ~ verkaufen sprzedawać na łokcie; **~handel** *m* handel na łokcie.
au'sǀschnüffeln wywąchiwać [-chać]. [[-pać].]
au'sǀschöpfen wyczerpywać
au'sǀschreiben wypisywać [-sać]; (zu Ende schreiben) kończyć pisanie [zapisać]; Reichstag usw.: zwoływać [-łać]; Steuern usw.: rozpisywać [-sać]; sich ~ wypisywać [-sać] się.
au'sǀschreien wykrzykiwać [-krzyczeć].
au'sǀschreiten = schreiten.
Au'sǀschreitung *f* wykroczenie *n*.
Au'sǀschuß *m* (Personen) wydział, komisja *f*; (Waren) towar wybrakowany; **~...** wydziału; **~mitglied** *n* wydziałowy *m*, członek *m* komisji.
au'sǀschütten Trockenes: wysypywać [-pać]; Flüssigkeiten: wylewać [-lać]; *fig.* sein Herz ~ serce otwierać [otworzyć].
au'sǀschwärmen wyhulać [voll.] się; (sn) wylatywać [-lecieć].
au'sǀschwatzen = ausplaudern.
au'sǀschweifen (in der Rede) = abschweifen; (in sinnlichen Genüssen) oddawać się rozpuście; **~d** rozpustny; **~der** Mensch, **~des** Frauenzimmer rozpustnik (-nica). *Su.* rozpusta *f* (o. *pl.*).
au'sǀschweigen: sich ~ nic nie mówić [powiedzieć] (über aco o *loc.*).
au'sǀschwenken = ausspülen.
au'sǀschwitzen wypocić [voll.]; Bäume: wydzielać [-lić].
au'sǀsehen 1. wyglądać [-dnąć]; ~ nach (*dat.*) wyglądać (*gen.*); das sieht danach aus poznać to; wie sieht es mit Ihrer Gesundheit aus? jak z pańskiem zdrowiem? **2. ℒ** *n* ⓶1 wygląd *m*; dem ℒ nach z wyglądu, z pozoru.
au'sǀsein (abwesend sein) nie być w domu; (enden) [s]kończyć się; es ist aus mit ihm już koniec z nim, już po nim.
au'ßen (au'sᵉn) zewnątrz; nach ~ (hin) na zewnątrz; von ~ (her) z zewnątrz; **~...** zewnętrzny; **ℒstände** *m/pl.* wierzytelności *f/pl.*
au'sǀsenden = ausschicken.
au'ßer (au'sᵉʀ) **1.** *prp.* (mit *dat.*) (außerhalb) zewnątrz (*gen.*), poza (*instr.*); (neben, ausgenommen) prócz, oprócz (*gen.*); ~ sich sein nie posiadać się, odchodzić od zmysłów (vor *dat.* z *gen.*). **2.** *cj.* ~ daß, ~ wenn wyjąwszy że, wyjąwszy kiedy, jeżeli.
au'ßerǀde'm (o)prócz tego; ~ daß (o)prócz tego że.
äu'ßere (ɔi'sᵉʀᵉ) **1.** *a.* zewnętrzny. **2. ℒ(s)** *n* ⓽1 wygląd *m*, powierzchowność *f*; Minister(ium *n*) *m* des Äußern minister(stwo *n*) *m* spraw zewnętrznych.
au'ßer...: **~e'helich** nieślubny; **~gewö'hnlich** nadzwyczajny; **~halb** (*gen.*) zewnątrz (*gen.*), poza (*instr.*); **~halb** der Stadt poza miastem.
äu'ßerlich (ɔi'sᵉʀlĭch) zewnętrzny; (oberflächlich) powierzchowny; *adv.* zewnętrznie; (dem Äußern nach) na zewnątrz; (zum Schein) na pozór; **ℒkeit** *f* formalność.

äu'ßern (oi'sᵉʀn) ⑮b objawiać [-wić], okazywać [-zać]; (sich) ~ wyrażać [-zić] (się) (über *acc.* o *loc.*).
au'ßer|o'rdentlich nadzwyczajny; **≈keit** *f* nadzwyczajność.
äußerst (oi'sᵉʀst) 1. *a.* najdalszy, skrajny, ostateczny; *adv.* nadzwyczaj, bardzo. 2. **≈e(s)** *n* ⑥l ostateczność *f*; (bis) aufs ~e, bis zum ~en do ostateczności; das ≈e tun [u]czynić co tylko można.
außer|sta'nde sein nie módz.
Äu'ßerung *f* (Zeichen) oznaka; (Rede) słowa *n/pl.*, mowa; (Gutachten) opinja.
au's|setzen (ans Land) wysadzać [-dzić]; ein Kind: porzucać [-cić]; (zur Schau usw.) wystawiać [-wić]; Preis usw.: wyznaczać [-czyć]; *v/i.* (stehenbleiben) ustawać [-stać]; ~ mit et. (*dat.*) zaprzestawać [-stać] (*gen.*); an (*dat.*) et. ~ wytykać [-tknąć] (*dat.*) co; sich der Gefahr (*dat.*) ~ narażać [-zić] się na (*acc.*).
Au's|sicht *f* widok *m*; *fig.* ~ auf (*acc.*) widok (*gen.*); in ~ haben spodziewać się (*gen.*); in ~ stellen obiecywać [-cać]; **≈s|los** beznadziejny: **~s|punkt** *m* miejsce *n* do oglądania; **~s=turm** *m*, **~s|warte** *f* wieża *f* do oglądania okolicy.
au's|sinnen wymyślać [-ślić].
au's|söhnen (-zönᵉn) ⑮a (sich) pojednywać [-nać] (się).
au's|spähen [wy]śledzić.
Au's|spann *m u. f* postój.
au's|spannen rozpinać [-piąć]; Segel: rozpuszczać [-ścić]; Pferde: wyprzęgać [-prządz]; *fig.* odpoczywać [-cząć].
au's|speien wypluwać [-pluć].
au's|sperren = ausschließen, ausspreizen; Arbeitnehmer: rozpuszczać [-ścić]. **Su.** lokaut *m.*
au's|spielen Kartensp.: zadawać [-dać], zagrywać [-grać]; ein Instrument: ogrywać [ograć]; (zu Ende spielen) [s]kończyć; (als Gewinn) wylosowywać [-ować].
au's|spinnen *fig.* = ausdehnen, ausdenken.
au's|spionieren = auskundschaften.
Au's|sprache *f* wymowa; (Besprechung) rozmowa.
au's|sprechen wypowiadać [-wiedzieć], wymawiać [-mówić]; (zu Ende sprechen) [s]kończyć; sich ~ für (*acc.*) oświadczać [-czyć] się za (*instr.*).
au's|spreizen rozkraczać [-kroczyć].
au's|sprengen rozgłaszać [-głosić].
au's|spritzen wysikać [-knąć]; ⚕ wystrzykać [-knąć]; die Feder ~ strząsać [strząść] atrament z pióra.
Au's|spruch *m* zdanie *n*; (Entscheidung) wyrok.
au's|spucken = ausspeien.
au's|spülen wypłukiwać [-kać]; Magen: przepłukiwać [-kać].
au's|spüren [wy]śledzić.
Au's|stand *m* = Außenstände; (Streik) bastówka *f*; in den ~ treten = streiken.
au's|ständig należny, niezapłacony; (Arbeiter) strejkujący.
au's|statten (-sztątᵉn) ⑮c zaopatrywać [-trzyć] (mit *dat.* w *acc.*); Tochter u. *fig.*: wyposażać [-żyć]; (einrichten) urządzać [-dzić].
Au's|stattung *f* (e-r Tochter) wyprawa; (e-r Wohnung) urządzenie *n*; Thea. wystawa; **~s|stück** *n* sztuka *f* wymagająca kosztownej wystawy.
au's|stechen wykłuwać [-kłuć]; *fig.* przewyższać [-szyć], zaćmiewać [-ćmić].
au's|stecken wystawiać [-wić]; (bezeichnen) wytykać [-tknąć].
au's|steh(e)n wytrzymywać [-mać], znosić [znieść]; Geld ~

haben mieć wierzytelności; ~de Schulden niespłacone (od. należące) się długi. [(-siąść].]
au's|ſteigen (ſn) wysiadać
au's|ſtellen wystawiać [-wić]; (tadeln) wytykać [-tknąć].
Au's|ſteller *m* wystawca.
Au's|ſtellung *f* wystawa; ~s... wystawowy.
au's|ſterben wymierać [-mrzeć]; ausgeſtorbene Sprache język martwy.
Au's|ſteuer *f* wyprawa.
au's|ſteuern = ausſtatten.
Au's|ſtich *m* wyskok.
au's|ſtopfen wypychać [-pchać].
au's|ſtoßen wypychać [-pchać], wybijać [-bić]; (ausſchließen) wykluczać [-czyć]; Gram. wyrzucać [-cić]; (einen) Seufzer ~ wzdychać [westchnąć]; einen Schrei ~ krzyknąć [voll.]; Schimpfworte ~ miotać obelgi.
au's|ſtrahlen wydawać [-dać] (promienie); *v/i.* promienieć.
au's|ſtrecken wy-, roz-ciągać [-gnąć]; ſich ~ rozciągać [-gnąć] się.
au's|ſtreichen Geſchriebenes: wy-, prze-kreślać [-lić], [wy]mazać; (glattſtreichen) [wy]gładzić.
au's|ſtreuen wy-, roz-sypywać [-pać]; Gerüchte: rozpuszczać [-ścić].
au's|ſtrömen wylewać [-lać], wydawać [-dać]; *v/i.* (ſn) wytryskać [-snąć], wylewać [-lać] się.
au's|ſtudieren przestudjować [voll.]; (ausdenken) wystudjować [voll.]; (ſeine Studien beendigen) [s-, u]kończyć studja.
au's|ſuchen wyszukiwać [-kać], wybierać [-brać].
au's|tapezieren [wy]tapetować.
Au's|tauſch *m* za-, wy-miana *f*.
au's|tauſchen za-, wy-, prze-mieniać [-nić] (gegen *acc.* na *acc.*).
au's|teilen rozdawać [-dać], rozdzielać [-lić]. ***Su.*** rozdział *m*.
Au'ſter (au'st^e^r) *f* ③d ostryga.
au's|tilgen = ausrotten.
au's|toben szaleć [wyszaleć się]; ſich ~ [wy]szumieć.
Au's|trag (-trak) *m* ②d rozstrzygnięcie *n*, wyrok; gütlicher ~ ugoda *f*; zum ~ bringen załatwiać [-twić].
au's|tragen wynosić [-nieść]; Briefe uſw.: roznosić [-nieść]; Kleid: zużywać [zużyć].
Au's|träger(in *f*) *m* roznosiciel (-cielka).
Auſtra'lien (austra'l^ie^n) *n* ⑧g Australja *f*.
au's|trauern [s]kończyć żałobę.
au's|treiben wypędzać [-dzić], wyganiać [-gonić].
au's|trennen wypruwać [-pruć].
au's|treten Feuer: zadeptywać [-tać]; Pfad: wydeptywać [-tać]; Schuhe: schodzić; *v/i.* (ſn) występywać [-stąpić].
au's|trinken wypijać [-pić].
Au's|tritt *m* wystąpienie *n*.
au's|trocknen wysuszać [-szyć]; *v/i.* (ſn) wysychać [-schnąć].
au's|trommeln wybębniać [-nić].
au's|tüfteln F = ausklügeln.
au's|tun = ausleihen, auslöſchen, ausziehen.
au's|üben wykonywać [-nać]; Einfluß uſw.: wywierać [-wrzeć]; ~d praktykujący.
Au's|verkauf *m* wyprzedaż *f*; 2en wyprzedawać [-dać].
au's|wachſen wyrastać [-róść]; (bucklig werden) stawać [stać] się ułomnym.
Au's|wahl *f* wybór *m*: ~ſendung *f* posyłka do wyboru.
au's|wählen wybierać [-brać]; Paſſendes: dobierać [-brać].
Au's|wand(e)rer *m*, ~wand(r)erin *f* wychodźca, emigrant(ka).

au's|wandern [wy]emigrować, wynosić [-nieść] się. *Su.* wychodźctwo *n*, emigracja *f*.
au's|wärtig (-wĕʀtjch) (ausländisch) zagraniczny; (fremd) obcy, cudzy.
au's|wärts (-wĕʀc) (nach außen) zewnątrz, na zewnątrz; (nicht zu Hause) poza domem. (im Ausland) za granicą; (ins Ausland) za granicę.
au's|waschen wymywać [-myć]; Wäsche: [wy]prać; (wegwaschen) zmywać [zmyć].
au's|wechseln = austauschen.
Au's|weg *m* wyjście *n*.
au's|weichen ustępować [ustąpić]; (vermeiden, *dat.*) unikać [-knąć] (*gen.*); Wagen: wymijać [-minąć]; ~de Antwort wymijająca odpowiedź.
Au's|weiche(stelle) *f* rozjazd *m*.
au's|weiden [wy]patroszyć.
au's|weinen wypłakiwać [-kać] (się); sich die Augen ~ wypłakiwać [-kać] sobie oczy.
Au's|weis (-wais) *m* ②h wykaz; (Beweis) dowód, legitymacja *f*; ~... legitymacyjny.
au's|weisen (entfernen) wydalać [-lić], wypędzać [-dzić]; (auf dem Papier) wykazywać [-zać]; = beweisen; sich ~ wykazywać [-zać] się, [wy]legitymować się.
au's|weißen wybielić [voll.].
Au's|weisung *f* = Ausweis; (Entfernung) wydalenie *n*; ~s·befehl *m* nakaz wydalający.
au's|weiten rozszerzać [-rzyć].
au's|wendig (-wĕndich) = äußerlich, außen; (aus dem Gedächtnis) na pamięć.
au's|werfen wyrzucać [-cić]; Fenster: wybijać [-bić]; Netz usw.: zarzucać [-cić]; (aussetzen) wyznaczać [-czyć]; = ausspeien.
au's|wetzen wycierać [wytrzeć]; *fig.* naprawiać [-wić], powetować [voll.].
au's|wintern [prze]zimować.
au's|wirken [wy-, po]starać się o (*acc.*).
au's|wischen wycierać [wytrzeć]; Geschriebenes: z-, wy-mazywać [-zać].
au's|wittern = aufspüren; *v/i.* (sn) [z-, wy]wietrzeć. [wybryk.]
Au's|wuchs *m* narośl *f*; *fig.*
Au's|wurf *m* wyrzucone *n*; (aus dem Mund) plwociny *f/pl.*; (Ausschuß) wybiórki *f/pl.*, odpadki *m/pl.*; (Mensch) wyrzutek.
au's|würfeln wyrzucać [-cić].
au's|wüten przestawać [-stać] srożyć się. [ząbek *m*.]
au's|zacken [wy]ząbkować. *Su.*
au's|zahlen wy-, s-płacać [-cić]. *Su.* wypłata *f*.
au's|zanken = ausschelten.
Au's|zehrung *f* suchoty *pl.*
au's|zeichnen (sich) wy-, odszczególniać [-nić], odznaczać [-czyć] (się); vgl. ausgezeichnet.
au's|ziehen Kleider: rozbierać [-zebrać], ściągać [-gnąć]; (her~) wyciągać [-gnąć]; (ausschreiben) wypisywać [-sać]; *v/i.* (sn) (aus e-r Wohnung) wyprowadzać [-dzić] się; (aufbrechen) wyruszać [-szyć].
Au's|zieh|tisch *m* stół do rozciągania.
au's|zischen wysykać [voll.].
Au's|zug *m* wyjście *n*, wyjazd; (in den Krieg) wymarsz; (aus e-m Buche usw.) wyciąg, streszczenie *n*; **~s|weise, au's|züglich** (-cüklĭch) w streszczeniu.
au's|zupfen = ausrupfen.
au'teln F (au'tᵉln) ⑮f jeździć (od. jechać) samochodem.
authe'ntisch (autĕ'ntjsz) autentyczny, wiarygodny.
Authentizitä't (~tjcitĕ't) *f* ③b wiarygodność, prawdziwość.

Au'to F (au'to) *n* ⑥i = Automobil. [samouk.]
Autodida'kt (~dida'kt) *m* ③a
Autokra't (~kRa't) *m* ③a samowładca, samodzierzca: **Autokratie'** (~kRati') *f* ⑥f samowładztwo *n*; **autokra'tisch** (~kRa'tisz) samowładny.
Automa't (~ma't) *m* ⑤a automat; **2isch** (~isz) automatyczny.
Automobi'l (automobi'l) *n* ②g samochód *m*; ~ fahren jeździć (oder [po]jechać) samochodem: ~**fahrer** *m* automobilista.
Au'tor (au'toR) *m* ⑥d autor: ~...autorski.
autorisie'ren (autoRizi'Ren) ⑮g upoważniać [-nić]; -sierte Übersetzung przekład uprawniony.
Autoritä't (~tę't) *f* ③b powaga.
Au'torschaft *f* autorstwo *n*.
Avanceme'nt (awąsᵉmą') *n* ⑥i awans *m*, posunięcie na wyższy stopień.
avancie'ren (~si'Ren) ⑮g (sn) [za]awansować, postępować [-stąpić] na wyższy stopień (zu *dat.* na *acc.*). [waś Marja.]
A've-Mari'a (a'wę) *n* ⑤ Zdro-
Avia'tik (awia'tik) *f* ③b lotnictwo *n*.
Avi's ✠ (awi'. a. ~s) *m* ②h = Anzeige, Bericht; **avisie'ren** (awizi'Ren) ⑮g = benachrichtigen.
Axt (ǎkst) *f* ②f siekiera: ~'**hieb** *m* uderzenie *n* siekierą.
Azu'r (acu'R, auch a'cuR) *m* ②g¹ lazur, błękit: 2**blau, azu'rn** (~n) lazurowy, błękitny.

B

B, b ♪ (bę) *n* indekl. bemoł *m*.
ba (ba) ba.
Bachana'l (bachana'l) *n* ②g¹ *n*. ⑥e bachanał *m*; **Baccha'ntin** (bacha'ntin) *f* ③c bachantka.
Bach (bach) *m* ②d strumień, strumyk, ruczaj; *dim*. (=**Bä'chlein** [bę'chlain] *n* ②l) strumyczek.
Ba'che (ba'chᵉ) *f* ③b maciora.
Ba'ch|stelze *f* pliszka.
Back ⚓ (bak) 1. *f* ③b, *n* ②g przedni szaniec *m* okrętu; ~'**bord** *n* lewa strona *f* okrętu. 2. 2 *adv.* w tył.
Ba'cke (ba'kᵉ) *f* ③b policzek *m*.
ba'cken¹ (ba'kᵉn) ⑭i (*impf.* buk, buke) [u]piec; Fische: [u]smażyć.
Backen² (~) *m* ②l = Backe.
Ba'cken...: ~**bart** *m* faworyty *pl.*, bokobrody *pl.*: ~**bein** *n*, ~**knochen** *m* kość *f* licowa: ~**streich** *m* policzek; ~**zahn** *m* ząb trzonowy. [...piekarski.]
Bä'cker (be'kᵉR) *m* ②l piekarz:
Bäckerei' (bekᵉRai') *f* ③b piekarnia.
Bä'cker...: ~**junge** *m* piekarczyk; ~**laden** *m* sklep piekarski.
Ba'ck...: ~**fisch** *m* ryba *f* smażona; *fig.* podlotek; ~**form** *f* forma (na pieczywo): ~**haus** *n* piekarnia *f*: ~**huhn** *n* kurczę smażone: ~**obst** *n* suszone owoce *m/pl.*: ~**ofen** *m* piec piekarski; ~**pfeife** *f* = Backenstreich.
backst, bäckt (bęk[s]t) s. backen.
Ba'ck...: ~**stein** *m* cegła *f*: ~**stube** *f* piekarnia; ~**trog** *m* dzieża *f* (na ciasto): ~**ware** *f* pieczywo *n*; (Konditorware) ciasta *n/pl.*; ~**zahn** *m* = Backenzahn.
Bad (bat) *n* ②a kąpiel *f*; (Badeort) kąpiele *f/pl.*, zdrój *m*, zdrojowisko: ein ~ nehmen [wy]kąpać się: ins ~ reisen [po]jechać do wód.
Ba'de... (ba'dᵉ...) kąpielowy, zdrojowy; ~**anstalt** *f* łazienki

f/pl.; **~anzug** *m* ubranie *n* kąpielowe; **~diener** *m* łaziebny; **~frau** *f* łaziebna; **~gast** *m* kuracjusz; **~haus** *n* = ~anstalt; **~hose** *f* majtki *n/pl.*; **~kur** *f* kuracja zdrojowa; die ~kur gebrauchen leczyć się u wód; **~meister** *m* kąpielowy. [(się).]

ba'den (bą'dᵉn) (15)c [wy]kąpać

Ba'de|ort *m* s. Bad.

Ba'der (bą'dᵉʀ) *m* (2)l cyrulik.

Ba'de...: **~platz** *m* miejsce *n* na kąpiele przeznaczone; **~reise** *f* podróż *f* do wód; **~stube** *f*, **~zelle** *f*, **~zimmer** *n* łazienka *f*; **~wanne** *f* wanna.

baff (baf): F (ganz) ~ sein = außer sich sein.

Baga'ge (bagą'żᵉ) *f* (3)b = Gepäck; (Schimpfwort) = Pack.

Bagate'lle (bagate'lᵉ) *f* (3)b = Kleinigkeit.

Bagate'll...: **~sache** ⚖ *f* bagatelka; **~verfahren** ⚖ *n* postępowanie w sprawach drobiazgowych.

Ba'gger (ba'gᵉʀ) *m* (2)l (*a.* **~maschine** *f*) maszyna *f* do oczyszczania rzek z błota; **ba'ggern** (~n) (15)b oczyszczać [-ścić] z błota. [[-rzyć].]

ba'hen (bę'ᵉn) (15)a naparzać

Bahn (ban) *f* (3)b (Weg) droga, tor *m*; = Eis-, Eisen-, Reit-, Renn-bahn; *fig.* = Laufbahn; per (od. mit der) ~ koleją; die ~ brechen [u]torować drogę.

Ba'hn... kolejowy: **~brechend** torujący drogę, epokowy; **~brecher** (-brechᵉʀ) *m* (2)l pionier; **~damm** *m* nasyp kolejowy.

ba'hnen (bą'nᵉn) (15)a [u]torować.

Ba'hn...: **~fahrt** *f* jazda koleją; **~geleise** *n* tor *m* (kolejowy); **~hof** *m* dworzec, stacja *f*; **~hofs|vorstand** *m* naczelnik stacji; **~körper** *m* inwentarz kolejowy; **~los** bezdrożny; **~steig** *m* peron; **~steig|karte** *f* bilet *m* peronowy; **~wärter** *m* budnik; **~wärter|bude** *f*, **~häuschen** *n* budka *f* kolejowa; **~zug** *m* pociąg.

Ba'hre (bą'ʀᵉ) *f* (3)b nosze *pl.*; = Totenbahre.

Ba'hr|tuch *n* całun *m*.

Bai (bai) *f* (3)b zatoka.

Bai'sse (bę'sᵉ) *f* (3)b zniżka, spadek *m* kursów.

Bajone'tt (bąjonĕ't) *n* (2)g bagnet *m*; **~angriff** *m* atak na bagnety.

Bakte'rie (bąktę'ʀiᵉ) *f* (3)b laseczník *m*, bakterja.

balancie'ren (bąląsi'ʀᵉn) (15)g balansować; **Balancie'r|stange** *f* balans *m*.

bald (bąlt) wnet, wkrótce; (beinahe) prawie, omal; ~ ... ~ to ... to.

Ba'lde (bą'ldᵉ): in ~ = bald.

ba'ldig (bą'ldich) rychły.

Ba'ldrian (bą'ldʀiąn) *m* (2)g¹ kozłek; **~tropfen** *m/pl.* krople *f/pl.* walerjanowe.

Balg (bąlk) *m* (2)d skóra *f*; = Blasebalg; F (Kind) bęben.

ba'lgen (bą'lgᵉn) (15)a: sich ~ szamotać się, bić się.

Balgerei' (~ʀai') *f* (3)b bójka.

Ba'lg...: **~frucht** *f* mieszek *m*; **~geschwulst** *f* torbiel *m*.

Balka'n (bąłką'n, *a.* bą'łkan) *m* (8)a Bałkany *pl.*; **~...** bałkański.

Ba'lken (bą'lkᵉn) *m* (2)l belka *f*; (der Wage) drążek; **~...** belkowy; **~werk** *n* belkowanie.

Balko'n (bąłko'n, ~ko') *m* (2)g¹ ((6)i) balkon; **~...** balkonowy.

Ball (bąl) *m* (2)d (Spiel) balon, piłka *f*; (Kugel) kula *f*; (Tanz) bal; **~...** balonowy; balowy.

Balla'de (bąlą'dᵉ) *f* (3)b ballada.

Ba'lla'st (bą'lą'st) *m* (2)g ładunek; *fig* ciężar.

Ba'llen[1] (bā'len) *m* ②l bela *f*; (Ball) piłka *f*; ℒweise na bele.
ba'llen[2] (~) ⑮a skręcać [-cić]; Hand: zaciskać [-snąć].
Balle'tt (balĕ't) *n* ②g[1] balet *m*; ~... baletowy: ~meister *m* baletmistrz ~tänzer *m* baletnik; ~tänzerin *f* baletnica.
Ba'll...: ℒförmig (-formich) kulisty: ~holz *n* = ~schlegel; ~mutter *f* przyzwoitka.
Ballo'n (balo'n, balǫ') *m* ②g[1] (⑥i) balon.
Ba'll...: ~schlegel *m* rakieta *f*; ~spiel *n* gra *f* w piłkę; ~spieler *m* grający w piłkę.
Ba'lsam (bā'lzam) *m* ②g[1] balsam: ~... balsamiczny.
balsamie'ren (bălzamī'ren) ⑮g [za]balsamować.
balsa'misch (bălzā'misz) balsamiczny.
ba'ltisch (bă'ltisz) bałtycki.
Balz (bălc) *f* ③b, *m* ②g tokowanie *n*.
ba'lzen (bă'lcen) ⑮e tokować.
Ba'mbus (bă'mbus) *m* unv. oder ②h[1], ~rohr *n* bambus *m*, trzcina *f* bambusowa.
Bana'ne (banā'ne) *f* ③b banan *m*.
Band (bant) 1. *m* ②d tom; auch = Einband. 2. *n*: a) ②a wstęga *f*, wstążka *f*; (Zwirnℒ) taśma *f*, tasiemka *f*; Anat. wiązadło: b) ②g das ~ der Freundschaft usw. węzeł *m*, związek *m*; in ~e werfen = fesseln. 3. ℒ s. binden.
Banda'ge (bandā'że) *f* ③b bandaż *m*: ~nmacher *m* ②l, **Bandagi'st** (~dażī'st) *m* ③a bandażysta; **bandagie'ren** (~dażī'ren) ⑮g [za]bandażować.
Bä'ndchen (bĕ'ntchen) *n* ②l wstążeczka *f*.
Ba'nde (bă'nde) *f* ③b szajka; (Musikℒ) muzyka; (des Billards) banta.
bä'nde (bĕ'nde) s. binden.
Bandelie'r (bandelī'r) *n* ②g[1] bandolet *m*.
bä'ndigen (bĕ'ndigen) ⑮a (besänftigen) uśmierzać [-rzyć]; Tiere: poskramiać [-skromić].
Bä'ndiger (~ger) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c pogromca (-czyni).
Bandi't (bandī't) *m* ③a bandyta; ~en... bandycki; ~enstreich *m*, ~enwesen *n* bandytyzm *m*.
Ba'nd...: ℒweise tomami: ~wurm *m* soliter, tasiemiec.
ba'ng(e) (bă'ng[e]) bojaźliwy: mir ist ~ vor (*dat.*) boję się (*gen.*); j-m ~ machen [za]trwożyć k-o.
ba'ngen (~en) ⑮a obawiać się (um *acc.* o *acc.*): mir bangt boję się. [Angst, Ängstlichkeit.]
Ba'ngigkeit (bă'ngichkait) *f* =]
Bank (bank) *f*: a) ②f ława, ławka; durch die ~ wszyscy razem: auf die lange ~ schieben przewlekać [-wlec]; b) ③b ⚜ bank *m*. [*f* czek *m*.]
Ba'nk... bankowy: ~anweisung]
Bä'nkel|sänger (bĕ'nkel-) *m* śpiewak uliczny, kuplecista.
Bank(e)ro'tt ⚜ (bank[e]rǫ't) 1. *m* ②g[1] bankructwo *n*, niewypłacalność *f*; ~ machen, **bank(e)rottie'ren** (~rotī'ren) ⑮g [z]bankrutować. 2. ℒ *a.* niewypłacalny.
Bank(e)rottie'rer ⚜ (~rer) *m* ②l bankrut. [kiet *m*, uczta *f*.]
Banke'tt (bankĕ't) *n* ②g ban-]
Ba'nk...: ~geschäft, ~haus *n* bank *m*; ~halter *m* bankier.
Bankie'r (bankīę') *m* ⑥i bankier.
Ba'nk|note *f* banknot *m*.
Ba'nk|wesen *n* sprawy *f/pl.* bankowe.
Bankro'tt s. Bankerott.
Bann (ban) *m* ②g (Verbannung) wygnanie *n*, banicja *f*; (Kir-

chen2) klątwa *f*, wyklęcie *n*; (Zauber) czar; in den ~ tun wyklinać [-kląć]; ~'**bulle** *f* bula wyklinająca.

ba'nnen (bą'nᵉn) ⑮a wyganiać [-gonić], odpędzać [-dzić]; (bezaubern) [o]czarować.

Ba'nner (~ᵉʀ) *n* ②l sztandar *m*.

Ba'nn...: ~**fluch** *m* klątwa *f*; ~**ware** *f* towar *m* zakazany.

bar[1] (bāʀ) nagi, goły; *adv.* gotówką; einer Sache (*gen.*) ~ sein nie mieć (*gen.*); ~es Geld, ~e Münze gotówka *f*.

Bar[2] (~) *f* ⑥i bar *m*.

...bar (...bāʀ) in Zssgn s. achtbar, ehrbar usw.

Bär (bęʀ) *m* ③a niedźwiedź; Astr. Großer (Kleiner) ~ wielki (mały) wóz; j-m einen ~en aufbinden nieprawdę opowiadać [-wiedzieć] (*dat.*), [z]durzyć (*acc.*). [*m*; ~n... barakowy.]

Bara'cke (bąʀą'kᵉ) *f* ③b barak

Barba'r (bąʀbā'ʀ) *m* ③a barbarzyniec; **Barbarei'** (bąʀbąʀai') *f* ③b barbarzyństwo *n*; **Barba'rin** (bąʀbą'ʀįn) *f* ③c dzika, okrutnica; **barba'risch** (~ʀįsz) barbarzyński.

bä'rbeißig (bę'ʀbaisįch) opryskliwy; 2**keit** *f* opryskliwość.

Ba'r|bestand *m* gotówka *f*.

Barbie'r (bąʀbį'ʀ) *m* ②g[1] balwierz, golarz; ~... balwierski; ~**becken** *n* miednica *f* golarska.

barbie'ren (~bį'ʀᵉn) ⑮g [o-, z]golić.

Barbie'r|stube *f* golarnia.

Ba'rchent (bą'ʀchᵉnt) *m* ②g barchan; ~... barchanowy.

Ba'rde (bą'ʀdᵉ) *m* ③a bard, śpiewak.

Bä'ren... niedźwiedzi; ~**führer** *m* niedźwiednik; ~**haut** *f* skóra niedźwiedzia; *fig.* auf der ~haut liegen próżnować; ~**häuter** (-hoitᵉʀ) *m* ②l próżniak, leń.

Bare'tt (bąʀę't) *n* ②g biret *m*.

ba'r...: ~**fuß**, ~**füßig** (-fūsįch) bosy; *adv.* boso; ~**haupt**, ~**häuptig** (-hoiptįch) z odkrytą głową. [bergen.]

ba'rg(en) (bąʀk, bą'ʀgᵉn) siehe

Bä'rin (bę'ʀįn) *f* ③c niedźwiedzica.

Ba'riton (bą'ʀitǫn) *m* ②g[1] baryton; ~... barytonowy.

Ba'rke (bą'ʀkᵉ) *f* ③b łódź.

...barkeit (...bāʀkait) *f* ③b in Zssgn s. Acht~, Ehr~.

Bä'rme (bę'ʀmᵉ) *f* ③b = Hefe.

barm|he'rzig (bąʀm-) litościwy, miłosierny; 2**keit** *f* litość, miłosierdzie *n*. [**stil** *m* barok.]

baro'ck (bąʀo'k) barokowy; 2-

Barome'ter (bąʀomę'tᵉʀ) *n* (*m*) ②l barometr *m*; ~**stand** *m* stan barometryczny.

Baro'n (bąʀo'n) *m* ②g[1] baron; ~**in** (~in) *f* ③c baronowa; **Barone'sse** (bąʀonę'sᵉ) *f* ③b baronówna.

Ba'rre (bą'ʀᵉ) *f* ③b sztaba.

Ba'rren (~n) *m* ②l poręcz *f*.

Barrie're (bąʀįę'ʀᵉ) *f* ③b barjera. [barykada.]

Barrika'de (bąʀįką'dᵉ) *f* ③b

Barsch[1] (bāʀsz) *m* ②g u. d okoń.

barsch[2] (bąʀsz) szorstki.

Ba'rschaft *f* gotówka.

Ba'rschhei' *f* szorstkość.

barst (bąʀst) s. bersten.

Bart (bąʀt) *m* ②d broda *f*; (des Schlüssels) ząb; ♀ u. Zool. wąsy *m/pl*.

Ba'rt...: ~**binde** *f* opaska; ~**bürste** *f* szczoteczka do brody.

Bartholomä'us (bąʀtolomę'us) ⑧c, *dim.* **Ba'rthel** (bą'ʀtᵉl) ⑧g *m* Bartłomiej, Bartek.

bä'rtig (bę'ʀtich) brodaty.

Ba'rt...: ~**kratzer** F *m* = Barbier; 2**los** bez brody; ~**wichse** *f* pomada na brodę. [tówką.]

Ba'r|zahlung *f* wypłata go-

Basa'lt (bạzā'lt) *m* ②g bazalt: ~... bazaltowy.
Basa'r (bạzā'ʀ) *m* ②g[1] bazar: ~... bazarowy.
Ba'se (bā'z^e) *f* ③b (Tante) ciotka; (Cousine) (stryjeczna, cioteczna) siostra: ⚒ zasada.
Ba'sel (bā'z^el) *n* ⑧g Bazylea *f*.
Basili'sk (bạzili'sk) *m* ③a bazyliszek; ~en... bazyliszkowy.
Ba'sis (bā'zis) *f* ⑥g podstawa.
ba'sisch (~zisz) jak zasada.
Baß (bạs) *m* ②d[1] bas; ~ singen [za]śpiewać basem.
Ba'ß... basowy: ~geige *f* bas *m*.
Bassi'n (bạsẹ') *n* ⑥i basen *m*.
Bassi'st (~si'st) *m* ③a basista.
Ba'ß...: ~sänger *m* basista: ~stimme *f* bas *m*, głos *m* basowy.
Bast (bạst) *m* ②g łyko *n*: ~... łykowy.
Ba'stard (bạ'stạʀt) *m* ②g[1] bękart; (Mischling) mieszaniec.
Bastei' (bạstai') *f* ③b baszta.
bat (bāt), **bä'te** (bē'te) s. bitten.
Bataillo'n (bạtaljọ'n) *n* ②g[1] bataljon *m*: ~... bataljonowy.
Bati'st (bạti'st) *m* ②g batyst: ~..., ⁒en (~^en) batystowy.
Batterie' (bạt^eʀī') *f* ⑥f baterja: ~... bateryjny.
Ba'tzen (bạ'c^en) *m* ②l grosz.
Bau (bau) *m* ②g (*pl.* auch ~ten) budowa *f*; (Gebäude) budowla *f*, budynek; (Höhle) nora *f*: (Feld⁒) uprawa *f*.
Bau'... budowlany; ~amt *n* urząd *m* budowniczy: ~art *f* sposób *m* budowania.
Bauch (bauch) *m* ②d brzuch; ~... brzuszny: ~binde *f* opaska (brzuszna): ~fell *n* otrzewna *f*: ~grimmen *n* kolki *f/pl.*: ~gurt *m* popręg; ~höhle *f* jama brzuszna.
bau'chig (bau'chich), **bauchig** (boi'chich) pękaty.
bäu'chlings (boi'chlings) na brzuchu.
Bau'ch...: ~rednerkunst *f* brzuchomówstwo *n*: ~redner *m* brzuchomowca; ~schmerz *m*, ~weh *n* ból *m* brzucha.
Bau'de (bau'd^e) *f* ③b buda.
bau'en (bau'^en) ⑮a [wy]budować: Feld: uprawiać [-wić]; (säen) [po]sadzić.
Bau'er (bau'^eʀ) *m*: a) ④d chłop, kmieć, wieśniak, włościanin: Schach: pion: b) (auch *n*) ②l klatka *f*.
Bäu'erin (boi'^eʀịn) *f* ③c chłopka, wieśniaczka.
bäu'(e)risch (~[^e]ʀisz), **bau'erlich** (~^eʀlich) chłopski.
Bau'ern...: ~bursche *m* chłopak wiejski: ~fänger (-fen^g^eʀ) *m* ②l oszust: ~fängerei (~ai) *f* ③b oszustwo *n*: ~frau *f* = Bäuerin; ~gut *n*, ~hof *m* zagroda *f* chłopska: ~hütte *f* chata: ~stand *m*. ~volk *n* włościaństwo *n*: ~weib *n* = Bäuerin.
Bau'ers|mann *m* ②a s. Bauer a.
Bau'...: ~fach *n* budownictwo: ⁒fällig grożący zawaleniem, walący się: ⁒fällig sein, werden grozić zawaleniem, [za]walić się: ~fälligkeit *f* zły stan *m*: ⁒fest mocno zbudowany: ~gerüst *n* rusztowanie; ~herr *m* właściciel: ~hof *m* dworzec budowlany: ~holz *n* budulec *m*: ~kasten *m* skrzynka *f* do budowania; ~kosten *pl.* koszt *m* budowli; ~kunst *f* budownictwo *n*: ~leiter *m* kierownik budowy.
bau'lich (bau'lich) architektoniczny; ⁒keit *f* budowa.
Baum (baum) *m* ②d drzewo *n*: *dim.* (=**Bäu'mchen**, **Bäu'mlein** (boi'm-) *n* ②l) drzewko *n*: ~... drzewny, drzewa.
Bau'|meister *m* budowniczy.
bau'meln (bau'm^eln) ⑮f dyndać.
bäu'men (boi'm^en) ⑮a: sich ~ stawać [stanąć] dęba.

Baum...: ~**gang** *m* alea *f*: ~**garten** *m* sad; ~**kuchen** *m* tort w formie drzewa; **2lang** rosły, sążnisty; ~**öl** *n* oliwa *f*; ~**rinde** *f* kora drzewna; ~**schule** *f* szkółka; ~**stamm** *m* pień; **2stark** silny jak dąb; ~**stumpf** *m* pniak; ~**wolle** *f* bawełna; ~**woll(en)...** in Zssgn. **2wollen** bawełniany: ~**woll(en)**|**pflanze,** ~**staude** *f* drzewo *n* bawełniane; ~**woll(en)**|**spinnerei** *f* przędzalnia; ~**zucht** *f* hodowla drzew.

Bau'...: ~**ordnung** *f* ustawa budownicza; ~**platz** *m* — ~stelle; ~**rat** *m* radca budownictwa.

bäu'risch (boi'ʀısz) s. bäuerisch.

Bausch (bausz) *m* (2,d u. g buchastość *f*; am Kleide: bufa *f*; ⚕ przykładka *f*; in ~ und Bogen hurtem. [fiasty.]

bau'schig (~ıch) buchasty; bu-

Bau'...: ~**stein** *m* kamień do budowy; ~**stelle** *f* miejsce *n* pod budowę; ~**werk** *n* budowla *f*; ~**wesen** *n* budownictwo.

Bau'ten (bau'tᵉn) s. Bau.

Bay'er (bai'ᵉʀ) *m* (3)a Bawarczyk; ~**in** (~ın) *f* (3)c Bawarka *f*; ~**n** (~n) *n* (8)g Bawarja *f*.

bay'(e)risch (~[ᵉ|ʀısz) bawarski.

Bazi'llus (bacı'lus) *m* (6)g lasecznik.

Bd(e). Abk. für Band, Bände.

be... (bᵉ...) po..., o..., na..., za...

be|a'bsichtigen (bᵉa'pzıchtıgᵉn) (15)a zamierzać [-rzyć], zamyślać [-ślić].

be|a'chten zważać [-żyć]; (berücksichtigen) uwzględniać [-nić]; (einhalten) przestrzegać [-strzedz] (*gen.*): ~**s**|**wert** godny uwagi, godny uwzględnienia.

Be|a'chtung *f* uwaga, wzgląd *m*: die Sache fand keine ~ nie zwracano na to uwagi.

Be|a'mte(r) (bᵉa'mtᵉ[ʀ]) *m* (9)l urzędnik.

Be|a'mten... urzędniczy; ~**herrschaft** *f* biurokracja.

Be|a'mtin (~tın) *f* (3)c urzędniczka.

be|ä'ngstigen = ängstigen.

be|a'nspruchen (-a'nszpʀuchᵉn) (15)a wymagać (*gen.*), domagać się (*gen.*).; [za]kwestjonować.

be|a'nstanden (~sztandᵉn) (15)c

be|a'ntragen (15)a wnosić [wnieść], [za]proponować.

be|a'ntworten odpowiadać [-wiedzieć] na (*acc.*). *Su.* odpowiedź *f*.

be|a'rbeiten obrabiać [-robić]; Buch: opracowywać [-cować]; Acker: uprawiać [-wić]. [(*acc.*).]

Be|a'rbeiter *m* (*gen.*) opracujący

be|au'fsichtigen (-au'fzıchtıgᵉn) (15)a dozorować, nadzorować (*acc.*), doglądać [-dnąć] (*gen.*). *Su.* dozór *m*, nadzór *m*.

be|au'ftragen (15)a polecać [-cić] (j-n mit et. k-u co); ich bin beauftragt mam polecenie.

be|bau'en Land: uprawiać [-wić]; Baustelle: zabudowywać [-dować].

be'ben (bę'bᵉn) (15)a drżeć, trząść się (vor Kälte, vor Furcht z zimna, ze strachu).

Be'cher (bę'chᵉʀ) *m* (2)l puhar, kielich, kubek; **2förmig** kielichowaty; ~**klang** *m* dźwięk puharów.

Be'cken (be'kᵉn) *n* (2)l (Schale, Anat.) miednica *f*; (Wasch2) umywalnia *f*; (Tal2) kotlina *f*; ♪ kotły *m/pl.*: **2förmig** miednicowaty. [wać [-kryć] dachem.]

be|da'chen (-da'chᵉn) (15)a pokry-

be|da'cht (-da'cht) **1.** baczny: ~ sein auf (*acc.*) baczyć na (*acc.*). **2.** 2 *m* (2)g rozwaga *f*, namysł.

be|dä'chtig (-dę'chtıch), **be|da'chtsam** baczny, rozważny; (gelassen) spokojny, poważny; 2**keit** *f* rozwaga, baczność.

Be|da'cht|nahme *f* wzgląd *m*.

be|da'nken: sich ~ [po]dziękować (bei j-m für et. k-u za co).

Be|da'rf (-dă'ʀf) *m* (2)g (an *dat.*) potrzeba *f* (*gen.*); nach ~ według potrzeby; ~**s|artikel** *m* artykuł potrzebny; ~**s|fall** *m*: im ~s-fall w razie potrzeby.

be|dau'erlich (-dau'ᵉʀlĭch) pożałowania godny.

be|dau'ern 1. [po]żałować; ich bedaure żałuję, żal mi; ich bedaure ihn (sie) sehr żal mi go (jej) bardzo. 2. ♀ *n* (2)l pożałowanie, żal *m*; zu meinem ♀ ku memu żalowi; ~**s|wert**, ~**s-würdig** = bedauerlich.

be|de'cken po-, na-, przy-, o-krywać [-kryć]; *fig.* = beschützen; ~ Sie sich! nakryj pan głowę!

Be|de'ckung *f* nakrycie *n*; ⚔ konwój *m*, eskorta, straż.

be|de'nken 1. z-, roz-ważać [-żyć], zastanawiać [-nowić] się nad (*instr.*); wenn man bedenkt zważywszy; j-n ~ obdarzać [-rzyć] k-o; j-n im Testamente ~ pamiętać o kim w testamencie; sich ~ namyślać [-ślić] się; sich (anders) ~ rozmyślać [-ślić] się. 2. ♀ *n* (2)l rozwaga *f*; (Zweifel) wątpliwość *f*; ♀ tragen namyślać się, [za]wahać się.

be|de'nklich (-dę'ŋklĭch) niebezpieczny, niepewny, ryzykowny; (nachdenklich) zamyślony; ♀**keit** *f* = bedenken 2. [myślu.]

Be|de'nk|zeit *f* czas *m* do na-]

be|deu'ten oznaczać, znaczyć; (zu verstehen geben) dawać [dać] do zrozumienia; das hat nichts zu ~ to nic nie znaczy; ~**d** znaczny, ważny, poważny.

be|deu'tsam (-doi'tzạm) = bedeutungsvoll.

Be|deu'tung *f* znaczenie *n*; ~ haben znaczyć; ohne ~ — ♀**s-los** bez znaczenia; ♀**s|voll** wielkiej wagi.

be|die'nen obsługiwać [-służyć], usługiwać [usłużyć] (*dat.*); Kartensp.: dodawać [-dać] do koloru; sich ~ (*gen.*) używać [użyć] (*gen.*), [s]korzystać z (*gen.*), posługiwać się (*instr.*); (beim Essen) ~ Sie sich! pozwól pan!

Be|die'nstete(r) (-dĭ'nstᵉtᵉ[ʀ]) *m* (9)l będący w służbie.

Be|die'nte(r) (-dĭ'ntᵉ[ʀ]) *m* (9)ł służący, lokaj; die Bedienten służba *f*.

Be|die'nten... lokajski; ~**tracht** *f* liberja; ~**zimmer** *n* pokój *m* dla służby.

Be|die'nung *f* usługa; (Dienerschaft) służba; ~**s|mannschaft** ⚔ *f* obsługa.

Be|di'ng *m* = Bedingung.

be|di'ngen [za]warunkować; (sich et.) ~ = ausbedingen.

be|di'ngt (-dĭ'ŋt) warunkowy; ♀**heit** *f* zawisłość.

Be|di'ngung *f* warunek *m*; mit (oder unter) der ~ pod warunkiem; ~**s...** warunkowy; ♀**s-los** bezwarunkowy; ♀**s|weise** warunkowy.

be|drä'ngen uciskać, trapić; bedrängte Lage, **Be|drä'ngnis** (-dʀĕ'ŋnis) *f* (2)i kłopoty *m/pl.*, opłakana sytuacja.

be|dro'hen grozić, zagrażać [-grozić] (*dat.*).

be|dro'hlich (-dʀo'lĭch) groźny.

be|dru'cken zadrukowywać [-kować]. [~**d** uciążliwy.]

be|drü'cken uciskać, [z]gnębić;]

Be|drü'cker(in *f*) *m* ciemiężyciel(ka). [dingen.]

be|dungen (-du'ngᵉn) siehe be-]

be|dü'nken 1. es will mich ~ zdaje mi się. 2. ♀ *n* (2)l = Meinung. [bować (*gen.*).]

be|dü'rfen (*gen.* od. *acc.*) potrze-]

Be|dü'rfnis (-dü'ʀfnis) *n* (2)h[1] (nach *dat.*) potrzeba *f* (*gen.*);

~anstalt *f* wychodek *m*; **~los** bez potrzeb; **~losigkeit** *f* brak *m* potrzeb.

be|dü'rftig biedny: einer Sache ~ sein = bedürfen; **~keit** *f* niedostatek *m*.

Bee'fsteak (bi̯'fstek) *n* ⑥i bifsztyk *m*.

be|e'hren zaszczycać [-cić]: ich beehre mich mam zaszczyt.

be|ei'd(ig)en (-ai'd[i̯g]ᵉn) ⑮c (a) zaprzysięgać [-siądz]; e-e Aussage ~ stwierdzać [-dzić] zeznanie przysięgą.

be|ei'fern: sich ~ starać się usilnie. [sich ~ [po]śpieszyć (się).]

be|ei'len przyśpieszać [-szyć]:

be|ei'nflussen (-ai'nflüsᵉn) ⑮d wpływać [wpłynąć] na (*acc.*). *Su.* wpływ *m*.

be|ei'nträchtigen (~trěchti̯gᵉn) ⑮a [s-, po]krzywdzić: j-n ~ in (*dat.*) przeszkadzać [-szkodzić] k-u w (*loc.*).

be|e'nd(ig)en [za-, s]kończyć.

be|e'ngen (-ě'ngᵉn) ⑮a ścieśniać [-nić]; *fig.* = einschränken.

be|e'rben [o]dziedziczyć po *od.* brać [wziąć] spadek po (*loc.*).

be|e'rdigen (-e'rdigᵉn) ⑮a [po-]chować, [po]grzebać.

Be|e'rdigung *f* pogrzeb *m*; **~s...** pogrzebowy; **~s|anstalt** *f* zakład *m* pogrzebowy.

Bee're (be'rᵉ) *f* ③b jagoda, jagódka; **~n...** z jagód; **~n|förmig** (-förmich) w kształcie jagody.

Beet (bet) *n* ②g grzęda *f*, grządka *f*.

be|fä'higen (bᵉfę'i̯gᵉn) ⑮a uzdalniać [uzdolnić]; ⚖ uprawniać [-wnić]: befähigt zdolny.

Be|fä'higungs|nachweis *m* dowód uzdolnienia.

be|fa'hl(st) (-fa'l[st]) s. befehlen.

be|fa'hrbar = fahrbar.

be|fa'hren jeździć, jechać po (*loc.*); ⚓ [po]płynąć po (*loc.*).

be|fa'llen opadać [opaść], napadać [-paść] na (*acc.*); Angst: przejmować [-jąć]; *fig.* ~ werden von (*dat.*) ulegać [uledz] (*dat.*).

be|fa'ngen nieśmiały, zakłopotany: (Urteil) uprzedzony, stronniczy: **~heit** *f* nieśmiałość; (im Urteil) uprzedzenie *n*.

be|fa'ssen: sich mit et. (*dat.*) ~ zajmować [-jąć] się c-m.

be|fe'hden (-fę'dᵉn) ⑮c: j-n ~ zwalczać k-o, wojować z kim.

Be|fe'hl (-fę'l) *m* ②g rozkaz; (Geheiß) nakaz; (über Truppen) dowództwo *n*, komenda *f*: zu ~! do usług!; ich stehe zu Ihrem ~ jestem na rozkazy pańskie, do usług pana; was steht zu Ihrem ~? co pan rozkaże?

be|fe'hlen (~ᵉn) ⑫g kazać, na-, roz-kazywać [na-, roz-kazać]; wie Sie ~ jak pan każe: Gott befohlen! z Bogiem!; j-n zu sich ~ kazać przyjść k-u.

be|fe'hligen (-fę'ligᵉn) ⑮a komenderować, dowodzić (*instr.*).

Be|fe'hls...: ~form *f* Gram. tryb *m* rozkazujący; **~haber** (~habᵉr) *m* ②l dowódzca, wódz; **~haberisch** (~i̯sz) rozkazujący.

be|fei'nden = anfeinden.

be|fe'stigen (-fe'sti̯gᵉn) ⑮a przymocowywać [-cować], przytwierdzać [-dzić] (an *acc.* oder *dat.* do *gen.*): ⚔ obwarowywać [-rować]; (sichermachen) utwierdzać [-dzić], upewniać [-nić]; Freundschaft usw.: zacieśniać [-nić]: befestigt ⚔ warowny.

be|feu'chten zwilżać [-żyć].

Be'ffchen (bě'fchᵉn) *n* ②l kołnierz *m* (pastora), pektorał *m*.

be|fie'dert (-fi'dᵉrt) pierzasty, upierzony.

be|fie'hl(st) (-fi'l[st]) s. befehlen.

be|fi'nden 1. uznawać [uznać], znajdować [znaleźć]; für gut (nötig) ~ uznawać [uznać] za

właściwe (potrzebne); sich wo ~ znachodzić (od. znajdować) [znaleźć] się, przebywać: sich wohl (übel) ~ mieć się dobrze (źle): wie ~ Sie sich? jak się pan ma? 2. ♀ *n* (2) l opinja *f*, uznanie; (Gesundheitszustand) stan *m* zdrowia, zdrowie *n*.
be|fi'ndlich (-fĭ'ntlĭch) znajdujący się, położony.
be|fle'cken [po-, s]plamić; mit Blut ~ [z]broczyć.
be|flei'ß(ig)en (-flaĭ's[ig]ᵉn) (15)e (15)a) (*gen.*) przykładać się do (*gen.*).
be|fli'ssen (-flĭ'sᵉn) (*gen.*) przykładający się do (*gen.*), gorliwy w (*loc.*): ~ sein [po]starać się: ♀heit *f* staranność, gorliwość.
be|flü'gelt (-flÿ'gᵉlt) skrzydlaty.
be|fo'hle (-fo'lᵉ). **be|fo'hlen** (-fo'lᵉn) s. befehlen.
be|fo'lgen iść [pójść] za (*instr.*), [po]słuchać (*gen.*), [za]stosować się do (*gen.*).
be|fö'rdern (wegschicken) wysyłać [-słać], wyprawiać [-wić] (an *acc.* do *gen.*); (mitführen) przewozić [-wieźć]: (beschleunigen) przyśpieszać [-szyć]: (begünstigen) wspierać [wesprzeć]: (im Range) posuwać [-sunąć] (zu *dat.* na *acc.*); befördert werden [za-] awansować (zu *dat.* na *acc.*).
Be|fö'rderung *f* przewóz *m*, transport *m*; (im Range) awans *m*; ♀s|**mittel** *n* środek *m* przewożenia: *fig.* środek *m* podniecający od. pobudzający.
be|fra'chten (-fra'chtᵉn) (15)c [na-] ładować. [pytać.]
be|fra'gen wypytywać. [wy-]
be|frei'en uwalniać [uwolnić] (von *dat.* od *gen.*): (von Knechtschaft usw.) oswobadzać [-bodzić], wybawiać [-wić]: befreit wolny.
Be|frei'er(in *f*) *m* oswobodziciel(ka), wybawca (-czyni).
Be|frei'ungs|krieg *m* wojna *f* o niepodległość.
be|fre'mden (-frĕ'mdᵉn) (15)c [za-] dziwić, zastanawiać [-nowić]; ~**d** = **befre'mdlich** (-frĕ'mtlĭch) dziwny.
be|freu'nden (-froĭ'ndᵉn) (15)e: sich ~ mit (*dat.*) zaprzyjaźniać [-nić] (się) z (*instr.*); befreundet zaprzyjaźniony.
be|frie'digen (-frī'digᵉn) (15)a zadowal(ni)ać [-wol(n)ić]: ~**d** dobry. [dnić].]
be|fru'chten zapładniać [-pło-]
be|fu'gen = berechtigen.
Be|fu'gnis (-fu'knis) *f* (2)i (zu *dat.*) prawo *n* (*gen.*). [(*gen.*).]
be|fü'hlen dotykać [dotknąć]
Be|fu'nd *m* stan: (gerichtlicher, ärztlicher) oględziny *f/pl.*: (Ansicht) opinja *f*. [obawa *f*.]
be|fü'rchten = fürchten. **Su.**
be|fü'rworten (-fü'rworᵗᵉn) (15)a popierać [-przeć].
be|ga'bt (-ga'pt) zdolny.
Be|ga'bung (-ga'buŋ) *f* (3)b zdolność, talent *m*.
be|ga'ffen = angaffen.
be|ga'ngen (-ga'ŋᵉn) s. begehen.
be|ga'nn (-ga'n) s. beginnen.
be|ga'tten (-ga'tᵉn) (15)c: sich ~ spółkować: Tiere: parzyć się.
be|ge'ben odstępywać [-stąpić], przedawać [-dać]: sich wohin ~ udawać [udać] się (auf den Weg w drogę): sich in Gefahr ~ narażać [-zić] się na niebezpieczeństwo; sich ~ (zutragen) wy-, z-darzać [-rzyć] się; sich einer Sache (*gen.*) ~ pozbawiać [-wić] się (*gen.*).
Be|ge'benheit *f* wy-, z-darzenie *n*.
be|ge'gnen (-gĕ'gnᵉn) (15)c (sn) (*dat.*) spotykać [-tkać] (*acc.*); j-m (höflich) ~ obchodzić [obejść] się z kim (uprzejmie).
be|ge'h(e)n obchodzić [obejść]; Verbrechen: popełniać [-nić].

Be|ge'hr (-gē'ʀ) *m* (*n*) ②g¹ żądanie *n*, życzenie *n*: ✠ (Nachfrage) popyt *m*: was ist Ihr ~? czego pan sobie życzysz?, czego pan żądasz?

be|ge'hren (-gē'ʀᵉn) ⑮a [po-] żądać (*gen.*): **~s|wert, ~s|würdig** pożądany.

be|ge'hrlich pożądliwy: **Lkeit** *f* pożądliwość. [dem.]

be|gei'fern obrzucać [-cić] ja-

be|gei'stern (-gaɪ'stᵉʀn) ⑮b natchnąć [voll.]: sich ~ für (*acc.*) zachwycać [-cić] się (*instr.*). *Su.* natchnienie *n*, zachwyt *m*, zapał *m*. [pragnienie *n* (*gen.*).]

Be|gie'r(de) *f* (nach *dat.*) żądza,

be|gie'rig (nach *dat.*) żądny, chciwy, pragnący (*gen.*): (neugierig) ciekaw, ciekawy.

be|gie'ßen ob-, po-lewać [-lać]: Blumen: podlewać [-lać].

Be|gi'nn (-gɪ'n) *m* ②g (o. *pl.*) początek: **Len** (~ᵉn) ⑫c zaczynać [-cząć]. [uwierzytelniać [-nić].]

be|glau'bigen (-glau'bɪgᵉn) ⑮a

Be|glau'bigungs|schreiben *n* pismo uwierzytelniające.

be|glei'chen wyrównywać [-nać].

be|glei'ten ⑮c towarzyszyć (*dat.*); (nach Hause) odprowadzać [-dzić]; ⚔ konwojować; ♪ [za-] akompańjować.

Be|glei'ter (-glaɪ'tᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ɪn) *f* ③c towarzysz(ka).

Be|glei'tung *f* towarzystwo *n*: ⚔ konwój *m*; (eines Fürsten) orszak *m*, świta; ♪ akompańjament *m*. towarzyszenie *n*.

be|glü'cken uszczęśliwiać [-wić].

be|glü'ckwünschen (-glü'kwünszᵉn) ⑮e [po]gratulować (j-m zu et. k-u c-o). *Su.* gratulacja *f*.

be|gna'digen (-gnā'dɪgᵉn) ⑮a ułaskawiać [-wić].

be|gnü'gen (-gnü'gᵉn) ⑮a: sich ~ mit (*dat.*) zadowal(ni)ać [-wol(n)ić] się (*instr.*).

be|gö'nne (-gö'nᵉ), **be|go'nnen** (-gö'nᵉn) s. beginnen. [grzebać.]

be|gra'ben [po]chować, [po-]

Be|grä'bnis (-gʀɛ'pnɪs) *n* ②h¹ pogrzeb *m*; (= **~platz** *m*) grób *m*.

be|grei'fen = befühlen: (umfassen) obejmować [objąć]; (verstehen) pojmować [-jąć], [z]rozumieć; begriffen sein in oder bei (*dat.*) być objętem w (*loc.*).

be|grei'flich (-gʀaɪ'flɪch) zrozumiały; ~ machen [wy]tłómaczyć: **~er|weise** jak łatwo zrozumieć.

be|gren'zen ograniczać [-czyć].

Be|gri'ff *m* pojęcie *n*: im ~ sein od. stehen et. zu tun zamierzać co uczynić, być zajętym (*instr.*): sich einen ~ machen wyobrażać [-zić] sobie: **~s|vermögen** *n* pojmowanie, zdolność *f* pojmowania.

be|grü'nden zakładać [założyć], [u]gruntować; Antrag: uzasadniać [-nić]. [(-cielka).]

Be|grü'nder(in *f*) *m* założyciel

be|grü'ßen [po]witać..

Be|grü'ßungs... powitalny.

be|gu'cken F = besehen.

be|gü'nstigen (-gü'nstɪgᵉn) ⑮a popierać [poprzeć], wspierać [wesprzeć]. *Su.* protekcja *f*: (Vorteil) korzyść *f*.

be|gu'tachten (-gu'tachtᵉn) ⑮c osądzać [-dzić], [za]opinjować. *Su.* sąd *m*, opinja *f*.

be|gü'tert (-gü'tᵉʀt) zamożny.

be|gü'tigen (-gü'tɪgᵉn) ⑮a uspokajać [-koić], udobruchać [voll.].

be|haa'rt (-hā'ʀt) okryty włosami.

Be|haa'rung *f* owłosienie *n*.

be|hä'big (-hē'bɪch) (dick) otyły: (gemächlich) wygodny: **Lkeit** *f* (Fettleibigkeit) tusza; (Gemächlichkeit) wygoda.

be|ha'ftet (-hă'ftᵉt) (mit *dat.*) obciążony (*instr.*): mit e-r Krankheit ~ nawiedzony chorobą.

be|ha'gen (-ha'gᵉn) 1. ⑮a [s]podobać się; (frommen) wychodzić [wyjść] na korzyść. 2. **⁀** *n* ②l upodobanie, przyjemność *f* (an *dat.* w *loc.*).

be|ha'glich (-ha'klich) przyjemny: (gemächlich) wygodny: **⁀keit** *f* przyjemność, miłe uczucie *n*; (Gemächlichkeit) wygoda.

be|ha'lten zatrzymywać [-mać], zachowywać [-chować]; im Auge ~ nie (s)puszczać [puścić] z oczu; im Gedächtnis ~ [zapamiętać.

Be|hä'lter (-hĕ'ltᵉʀ) *m* ②l, **Be-hä'ltnis** *n* ②h¹ zbiornik *m*.

be|ha'ndeln (gut oder schlecht) j-n: obchodzić [obejść] się z (*instr.*): ⚕ leczyć; et.: traktować o (*loc.*).

be|ha'ndigen ✠ (-hĕ'ndigᵉn) ⑮a wręczać [-czyć]. [kuracja.]

Be|ha'ndlung *f* ⚕ leczenie *n*.]

be|hä'ngen obwieszać [-sić].

be|ha'rren [wy]trwać: (hartnäckig) upierać [uprzeć] się (auf, bei *dat.* przy *loc.*).

be|ha'rrlich (-ha'ʀlich) (beständig) wytrwały; (hartnäckig) uparty, uporczywy: **⁀keit** *f* wytrwałość: (Hartnäckigkeit) upór *m*.

be|hau'en ociosywać [-sać], obrębywać [-rąbać].

be|hau'pten (-hau'ptᵉn) ⑮c (versichern) twierdzić, utrzymywać; Platz usw.: zachowywać [-chować], zatrzymywać [-mać]: sich ~ utrzymywać [-mać] się.

Be|hau'sung (-hau'zuŋ) *f* ③b mieszkanie *n*, domostwo *n*.

Be|he'lf (-hĕ'lf) *m* ②g środek (pomocniczy), przyrząd.

be|he'lfen: sich ~ obchodzić [obejść] się. [gabywać.]

be|he'lligen (-hĕ'ligᵉn) ⑮a na-]

be|he'nde (-hĕ'ndᵉ) zwinny, chyży.

be|he'rbergen przyjmować [-jąć] w gościnę.

be|he'rrschen panować nad (*instr.*). [(-ca).]

Be|he'rrscher(in *f*) *m* panujący]

be|he'rzigen (-hĕ'ʀcigᵉn) ⑮a [za]pamiętać; **⁀s|wert** godny zapamiętania. [**heit** *f* odwaga.]

be|he'rzt (-hĕ'ʀct) odważny; ⁀-]

be|he'xen = bezaubern.

be|hi'lflich (-hi'lflich) pomocny; ~ sein pomagać [-módz].

be|hi'ndern = hindern.

be|ho'lfen (-ho'lfᵉn) s. behelfen.

Be|hö'rde (-hö'ʀdᵉ) *f* ③b urząd *m*, władza.

Be|hu'f (-hū'f) *m*: zu welchem ~(e)? w jakim celu?: zu d(ies)em ~(e) w tym celu; **⁀s** (*gen.*) w celu (*gen.*), dla (*gen.*).

be|hü'ten [u]strzedz (vor *dat.* od *gen.*); (Gott) behüte! broń Boże!

be|hu'tsam (-hu'tzām) ostrożny, przezorny: **⁀keit** *f* ostrożność, przezorność.

bei (bai) (*dat.*) przy (*loc.*), u (*gen.*); ⚔ (dienen ~) w (*loc.*). (Schlacht) pod (*instr.*); ~ sich haben mieć przy sobie; ~ Gott! na Boga!: ~ Nacht nocą, w nocy; ~ Tage w dzień, za dnia; ~ Geld (od. Kasse) sein mieć pieniądze, ~ Jahren sein być wiekowym.

bei'... in Zssgn meist przy...

bei'|behalten = behalten.

Bei'|blatt *n* załącznik *m*.

bei'|bringen (her~) przynosić [-nieść]: Beweise usw.: dostarczać [-czyć] (*gen.*); Wunde: zadawać [-dać]; (mitteilen) udzielać [-lić] (*gen.*); (lehren) nauczać [-czyć] (*gen.*).

Bei'chte (bai'chtᵉ) *f* ③b spowiedź: ~ ablegen oder tun odbywać [-być] spowiedź.

bei'chten (~tᵉn) ⑮c: ~ gehen [wy]spowiadać się.

Bei'cht...: ~gänger (-gĕŋᵉʀ) *m* ②l, **~gängerin** (~in) *f* ③c spowiadający (-ca) się; **~stuhl** *m*

konfesjonał; ~vater *m* spowiednik; ~zettel *m* poświadczenie *n* odbytej spowiedzi.
bei'de (baɪ'dᵉ), bei'derlei' (~dᵉʀlaɪ') obydwa, oba, oboje.
bei'der|sei'tig obustronny.
bei'der|seits (-zaɪc) z obu stron.
bei'|drucken dodrukowywać [-ować].
bei'|drücken Siegel: przyciskać [-snąć].
bei|eina'nder jeden (jedno) przy drugim (drugiem), razem, obok siebie.
Bei'|fall *m* ②d (*o. pl.*) poklask, oklaski *m/pl.*; (Billigung) uznanie *n*, pochwała *f*; ~ klatschen klaskać. [na myśl.]
bei'|fallen przychodzić [przyjść]
bei'|fällig przychylny; ~ aufgenommen werden spotykać [-tkać] się z uznaniem.
Bei'|fall...: ~klatschen *n* poklask *m*, oklaski *m/pl.*; ~(s)|ruf *m* okrzyk zadowolenia; ~(s)-sturm *m* burza *f* oklasków.
bei'|folgend załączony.
bei'|fügen (*dat.*) załączać [-czyć], dodawać [-dać] (do *gen.*).
Bei'|gabe *f* dodatek *m*.
bei'|geben = beifügen; klein ~ spuszczać [spuścić] z tonu.
bei'|geordnet współrzędny.
Bei'|geschmack *m* przysmak; e-n ~ haben von (*dat.*) trącić (*instr.*).
bei'|gesellen przydawać [-dać].
Bei'|hilfe *f* = Hilfe.
bei'|kommen zbliżać [-żyć] się; ihm ist nicht beizukommen nie można mu dać rady.
Beil (baɪl) *n* ②g topór *m*; (groß) toporzysko; (klein) toporek *m*.
Bei'|lage *f* dodatek *m*; Kochkunst: jarzyna.
bei'|läufig (-lɔɪfɪç) uboczny; *adv.* a. mimochodem; (ungefähr) mniej więcej.
bei'|legen = beifügen; Bedeutung usw.: przyznawać [-znać]; Namen: nadawać [-dać]; Streit: załatwiać [-twić]. [miarą.]
bei|lei'be (-laɪ'bᵉ): ~ nicht żadną
Bei'|leid *n* współczucie, kondolencja *f*; sein ~ bezeigen wyrażać [-zić] współczucie od. kondolencję; ~s... kondolencyjny; ~s|bezeigung *f* kondolencja.
bei'|liegen (*dat.*) być załączonym (od. dodanym) (do *gen.*); ~d załączony, dodany.
beim (baɪm) = bei dem.
bei'|mengen = beimischen.
bei'|messen przypisywać [-sać]; Glauben ~ [u]wierzyć.
bei'|mischen (*dat.*) przy-, domieszać (do *gen.*).
Bei'|mischung *f* (Zusatz) dodatek *m*; (Würze) przyprawa.
Bein (baɪn) *n* ②g (Extremität) noga *f*; (Knochen) kość *f*; auf die ~e bringen stawiać [postawić] na nogi; sich auf die ~e machen brać [wziąć] nogi za pas; ein ~ stellen podstawiać [-wić] nogę; ~... (u) nogi; kościany.
bei'|na'h(e) prawie; ich wäre ~ gefallen omal nie upadłem.
Bei'|name *m* przydomek.
Bei'n|bruch *m* złamanie *n* nogi od. kości.
bei'nern (baɪ'nᵉʀn) kościany.
Bei'n...: ~haus *n* kostnica *f*; ~kleid *n* (meist *pl.*) spodnie *pl.*
bei'|ordnen = beifügen; Gram., Log. beigeordnet współrzędny.
bei'|packen = beifügen.
bei'|pflichten (-pflɪçtᵉn) (*dat.*) ⑯c zgadzać [zgodzić] się (z *instr.*).
Bei'|rat *m* doradca; (Versammlung) rada *f* przyboczna.
be|i'rren w błąd wprowadzać [-dzić].
bei|sa'mmen (-zä'mᵉn) razem.
Bei'|satz *m* dodatek.
Bei'|schlaf *m* spółkowanie *n*.
bei'|schließen = beifügen.
Bei'|sein *n* obecność *f*.

bei|sei'te (wohin?) na bok, na stronę; (wo?) na boku, na stronie: Scherz ~ żart na bok; ~**legen** odkładać [odłożyć].
bei'|setzen = beifügen; Leiche: = begraben. [ławnik.]
Bei'|sitzer (-zicᵉʀ) *m* ②l asesor,
Bei'|spiel *n* przykład *m*; zum ~ na przykład; sich ein ~ nehmen an (*dat.*) brać [wziąć] sobie przykład z (*gen.*); ≗**los** bezprzykładny; ≗**s|weise** dla przykładu.
bei'|springen pomagać [-módz].
bei'ßen (bai'sᵉn) ⑬p kąsać [ukąsić]; Pfeffer usw.: [u]piec: er hat nichts zu ~ nie ma co jeść; ~**d** *fig.* gryzący.
Bei'ß... (bai's...): ~**korb** *m* kaganiec; ~**zahn** *m* kieł.
Bei'|stand *m* pomoc *f*: (Rechts≗) rzecznik; (Trauzeuge) świadek.
bei'|steh(e)n pomagać [-módz].
Bei'|steuer *f* = Beitrag: ≗**n** = beitragen.
bei'|stimmen = beipflichten.
Bei'|strich *m* przecinek.
Bei'|trag (-trak) *m* ②d przyczynek; (literarisch) artykuł.
bei'|tragen przyczyniać [-nić] się (ct. c-m).
bei'|treiben ściągać [-gnąć].
bei'|treten (sn) (*dat.*) przystępować [-stąpić] (do *gen.*).
Bei'|tritt *m* przystąpienie *n*.
Bei'|werk *n* = Beigabe.
bei'|wohnen (*dat.*) być obecnym (przy *loc.*).
Bei'|wort *n* ②a przydomek *m*; Gram. przymiotnik *m*.
Bei'ze (bai'cᵉ) *f* ③b bejca; † polowanie *n*.
bei|zei'ten w czas. [wać.]
bei'zen (bai'cᵉn) ⑮e [na]bejco-
be|ja'hen (-jā'ᵉn) ⑮a potwierdzać [-dzić]: ~**d** twierdzący.
be|ja'hrt (-jā'rt) stary, leciwy.
Be|ja'hungs|fall *m*: im ~e w razie zatwierdzenia.

be|ja'mmern opłakiwać [-kać]: ~**s|wert** opłakany: (Mensch) godzien litości. [zwalczać.]
be|kä'mpfen walczyć z (*instr.*),
be|ka'nnt znany, znajomy; ~ machen zaznajamiać [-jomić]: ~machen (j-m) ogłaszać [ogłosić] (k-u), uwiadamiać [-domić] (k-o); ~ werden zaznajamiać [-jomić] się; ~werden (Ereignis usw.) rozgłaszać [-głosić] się.
Be|ka'nnte(r) *s.* ⓔl znajomy (-joma). [**lich** jak wiadomo.]
be|ka'nnter|maßen, be|ka'nnt-
be|ka'nntmachen s. bekannt. **Su.** ogłoszenie *n*.
Be|ka'nntschaft *f* ③b znajomość: ~ anknüpfen od. machen zawierać [-wrzeć] znajomość.
be|ka'nnt|werden s. bekannt.
be|ke'hren (sich) nawracać [-wrócić] (się).
Be|ke'hrte(r) (-kę'rtᵉ[ʀ]) *s.* ⑨l nawrócony (-na); (zum Christentum) neofita (-tka).
be|ke'nnen Glauben: wyznawać [-znać]; (gestehen) zeznawać [-znać]: Farbe ~ dodawać [-dać] do koloru, *fig.* mówić otwarcie; sich schuldig ~ przyznawać [-znać] się do winy.
Be|ke'nner *m* wyznawca.
Be|ke'nntnis *n* ②h¹ wyznanie; zeznanie, przyznanie się.
be|kla'gen [po]żałować; (beweinen) opłakiwać [-kać]; sich ~ [na]skarżyć się (über *acc.* na *acc.*); es ist sehr zu ~ pożałowania godne; ~**s|wert**, ~**s|würdig** godzien pożałowania.
Be|kla'gte(r) (bᵉklā'ktᵉ[ʀ]) *s.* ⑨l oskarżony (-na); (im Zivilprozeß) pozwany (-na).
be|kla'tschen oklaskiwać.
be|kle'ben oblepiać [-pić].
be|kle'ck(s)en = beschmieren.
be|klei'den ubierać [ubrać], odziewać [odziać]: Füße: obu-

wać [obuć]; Amt: piastować; ⊕ (mit Brettern usw.) obkładać [obłożyć]; (mit Tapeten usw.) obijać [obić]. *Su.* odzienie *n*, odzież *f*.

be|kle'mmen ściskać [-snąć]. *Su.* duszność *f*.

be|klo'mmen (-klǫ'mᵉn) duszny.

be|klo'pfen opukiwać [-kać].

be|ko'mmen 1. *v/t.* dostawać [-stać]; Krankheit usw.: nabawiać [-wić] się (choroby); Kinder, Junge: [u]rodzić, powić [voll.], mieć; das Buch ist zu ~ jest do nabycia: wieviel ~ Sie von mir? ile się panu należy odemnie? 2. *v/i.* gut ~ [po-]służyć; nicht, übel, schlecht ~ nie służyć; wohl bekomm's! na zdrowie! [träglich.]

be|kö'mmlich (-kǫ'mlịch) = zu-]

be|kö'stigen (-kǫ'stįgᵉn) ⑮a: j-n ~ dawać [dać] wikt k-u; sich ~ stołować się. [[-dzić].]

be|krä'ftigen po-, s-twierdzać]

be|krä'nzen [u]wieńczyć. [(się).]

be|kreu'zigen (sich) [prze]żegnać]

be|krie'gen wojować z (*instr.*), prowadzić wojnę z (*instr.*).

be|kri'tteln [s]krytykować.

be|kü'mmern troszczyć; sich ~ (über od. um *acc.*) troszczyć się (*instr.*).

Be|kü'mmernis *f* troska.

be|ku'nden (-ku'ndᵉn) ⑯c okazywać [-zać]; (vor Gericht) oświadczać [-czyć]. [(*acc.*).]

be|la'cheln uśmiechać się na]

be|la'chen [u]śmiać się z (*gen.*).

be|la'den obładować [voll.]; Lasttier: objuczać [-czyć].

be|la'gern oblęgać [-lędz].

Be|la'gerungs... oblężniczy.

Be|la'ng *m* znaczenie *n*; von ~ ważny; ohne ~ bez znaczenia.

be|la'ngen (gerichtlich) pozywać [-zwać]; (strafrechtlich) o-, zaskarżać [-rżyć].

be|la'ng|reich ważny.

be|la'ssen pozostawiać [-wić].

be|la'sten obciążać [-żyć]: erblich belastet dziedzicznie obciążony.

be|lä'stigen (-lę'stįgᵉn) ⑮a [u]trudzić; (quälen) dokuczać [-czyć] (*dat.*).

Be|la'stung *f* obciążenie *n*; ~s-**probe** *f* próba obciążenia; ~s-**zeuge** *m* świadek dowodowy.

be|lau'ern czyhać, czatować na (*acc.*). [suma *f*.]

Be|lau'f *m* ②d (o. *pl.*) kwota *f*,]

be|lau'fen: sich ~ auf (*acc.*) wynosić [-nieść] (*acc.*). [[-chać].]

be|lau'schen podsłuchiwać]

be|le'ben ożywiać [-wić].

be|le'bt (-lę'pt) ożywiony; ♀heit *f* ożywienie *n*.

Be|le'bungs|mittel *n* środek *m* orzeźwiający.

be|le'cken oblizywać [-zać].

Be|le'g (-lę'k) *m* ②g powłoka *f*; (Beweis) dowód; (Beispiel) przykład; ~**exemplar** *n* recenzja *f*.

be|le'gen wy-, ob-kładać [wy-, ob-łożyć]; (mit Abgaben usw.) nakładać [nałożyć] (podatki na *acc.*); Platz usw.: zajmować [-jąć]; mit Beschlag ~ [s]konfiskować; belegte Zunge język *m* biały; belegtes Brötchen kanapka *f*.

Be|le'g|stelle *f* cytat *m*.

be|le'hnen: j-n ~ nadawać [-dać] lenne k-u; Pfand: pożyczać [-czyć] na zastaw.

be|le'hren pouczać [-czyć]: ~ über (*acc.*) [po]informować o (*loc.*); eines Besser(e)n ~ naprowadzać [-dzić] na lepszą drogę. [otyłość, tusza.]

be|lei'bt (-la͡i'pt) otyły; ♀heit *f*]

be|lei'digen (-la͡i'dįgᵉn) ⑮a obrażać [-zić]; ~d obelżywy. *Su.* obraza *f*. [żający.]

Be|lei'diger (~gᵉʀ) *m* ②l obra-]

be|le'sen oczytany; **≈heit** *f* oczytanie *n.*
be|leu'chten oświecać [-cić]. [oświetlać [-tlić].]
be'lfern (bě'lfᵉʀn) ⑮b pyskować.
Be'lgien (bě'lgᶦᵉn) *n* ⑧g Belgja *f*: **Be'lgier** (~gᶦᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c Belgijczyk (-ijka): **be'lgisch** (~gisz) belgijski.
Be'lgrad (bę'lgʀąt) *n* ⑧g Białogród *m.*
be|lie'ben 1. [ze]chcieć, życzyć sobie; ~ Sie proszę; wie (es) Ihnen beliebt, wie Sie ~ według życzenia; wie beliebt? jak pan sobie życzy? 2. ≈ *n* ②l życzenie, chęć *f.* widzimisię; es steht in Ihrem ≈ (zu) od pana zależy.
be|lie'big (-lī'bich) dowolny: jeder ~e ladakto.
be|lie'bt (-lī'pt) ulubiony; sich bei j-m ~ machen [po]zyskać względy czyje; **≈heit** *f* wziętość. [[-knąć].]
be'llen (bě'lᵉn) ⑮a szczekać
be|lo'ben = loben.
be|lo'hnen (wy)nagradzać [-grodzić]. *Su.* nagroda *f.*
be|lü'gen okłamywać [-mać].
be|lu'stigen (-lú'stigᵉn) ⑮a (sich) [za]bawić (się), zabawiać (się); ~**d** zabawny. *Su.* zabawa *f.*
Bem. Abk. für Bemerkung.
be|mä'chtigen (-mę'chtĭgᵉn) ⑮a: sich ~ (*gen.*) opanowywać [-nować] (*acc.*).
be|mäkeln (-mę'kᵉln), **be|mä'ngeln** (-mě'ŋᵉln) = bekritteln.
be|ma'len [po]malować.
be|ma'nnen (-mă'nᵉn) ⑮a opatrywać [zaopatrzyć] w załogę. *Su.* załoga *f.*
be|mä'nteln (-me'ntᵉln) ⑮f pokrywać [-kryć].
be|mei'stern = beherrschen.
be|me'rkbar dostrzegalny; sich ~ machen odznaczać [-czyć] się.
be|me'rken 1. (s)postrzegać [-strzedz], (*a.* = sagen) zauważać [-żyć]: ~**s|wert** godny uwagi. 2. ≈ *n* ②l: mit dem ≈ z uwagą.
be|me'rklich = bemerkbar.
Be|me'rkung *f* uwaga.
be|me'ssen wymierzać [-rzyć]: meine Zeit ist kurz ~ nie mam czasu.
be|mi'tleiden (-mĭ'tlaidᵉn) ⑮c, ~**s|wert** = bedauern(swert).
be|mi'ttelt (-mĭ'tᵉlt) zamożny.
Be'mme (bě'mᵉ) *f* ③b kanapka.
be|mo'geln F = betrügen.
be|moo'sen (-mo'zᵉn) ⑮e pokrywać [-kryć] mchem: bemoost omszony; burschikos: bemoostes Haupt stary student *m.*
be|mü'hen (sich) [po]trudzić (się): sich ~ um (*acc.*) [po]starać się o (*acc.*): sich um einen Kranken ~ mieć staranie o chorego; ~ Sie sich zu mir! pofatyguj się pan do mnie! *Su.* trud *m,* staranie *n.*
be|mu'ttern (-mu'tᵉʀn) ⑮b matkować (*dat.*). [siedni.]
be|na'chbart (-ną'chbąʀt) są-
be|na'chrichtigen (-ną'chʀichtigᵉn) ⑮a uwiadamiać [-domić] (von *dat.* o *loc.*); (im voraus) uprzedzać [-dzić].
be|na'chteiligen (~tailigᵉn) ⑮a [po]krzywdzić
be|na'gen ogryzać [-gryźć].
be|ne'belt zamglony; *fig.* pijany.
benedei'en (bęnędaiᵉn) ⑮a = segnen.
Benefi'z (~fī'c) *n* ②g; ~**vorstellung** *f* benefis *m.*
be|ne'hmen 1. odbierać [odebrać]; Bewußtsein: oszołamiać [-łomić], odurzać [-rzyć]; benommen sein być odurzonym; sich ~ zachowywać [-chować] się; sich (gut od. schlecht) ~ gegen (*acc.*) (dobrze albo źle) postępować [-stąpić] wobec (*gen.*). 2. ≈

n (2)l zachowanie, postępowanie.

be|nei'den: j-n ~ (um *acc.*) zazdraszczać [zazdrościć] k-u (*gen.*); **~s|wert, ~s|würdig** do zazdroszczenia.

be|ne'nnen nazywać [-zwać]; benannte Zahl liczba oznaczona. *Su.* nazwa *f*.

be|ne'tzen zwilżać [-żyć].

Be'ngel F (bę'ŋᵉl) *m* (2)l prostak, gbur; **2haft** prostacki, gburowaty, nieokrzesany.

be|no'mmen (-nǫ'mᵉn) siehe benehmen; **2heit** *f* odurzenie *n*.

be|nö'tigt (-nö'tiḉt): ~ sein (*gen.*) potrzebować (*gen.*).

be|nu'tzen używać [użyć] (*gen.*), [s]korzystać z (*gen.*).

be|nu'tzbar przydatny.

Benzi'n (bęncį'n) *n* (2)g¹ benzyna *f*; ~... benzynowy.

be|o'bachten (-o'baḉtᵉn) (15)c [za]obserwować, śledzić; (einhalten) zachowywać [-chować].

Be|o'bachter (~tᵉʀ) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c obserwator(ka).

Be|o'bachtung *f* spostrzeżenie *n*, obserwacja; **~s|gabe** *f* dar *m* postrzegawczy.

be|o'rdern (-ǫ'ʀdᵉʀn) (15)b powoływać [-łać].

be|pa'cken = beladen.

be|pfla'nzen zasadzać [-dzić].

be|pi'nseln [za]pędzlować.

be|que'm (-kwę'm) wygodny; es sich ~ machen rozgaszczać [-gościć] się.

be|que'men (~ᵉn) (15)a: sich ~ przystawać [-stać] (zu *dat.* na *acc.*).

Be|que'mlichkeit *f* wygoda.

be|ra'ppen F (15)a = bezahlen.

be|ra'ten: et. ~, sich über et. (*acc.*) ~ radzić, naradzać [-dzić] się nad (*instr.*); **~d** doradczy.

Be|ra'ter (-ʀā'tᵉʀ) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c doradca (-czyni).

be|ra't|schlagen = beraten.

Be|ra'tung *f* narada; ärztliche ~ konsultacja.

be|rau'ben złupić [voll.], obrabowywać [-ować]; ~ (*gen.*) obdzierać [obedrzeć] z (*gen.*), pozbawiać [-wić] (*gen.*). *Su.* rabunek *m*, grabież *f*.

be|räu'chern okadzać [-dzić].

be|rau'schen upajać [upoić]; sich ~ upijać [upić] się; berauscht pijany.

be|re'chenbar (-ʀǫ'ḉᵉnbąʀ) obliczalny.

be|re'chnen obliczać [-czyć], wyrachowywać [-ować].

be|re'chtigen (-ʀę'ḉtįgᵉn) (15)a uprawniać [-nić]: berechtigt uprawniony: berechtigt sein mieć prawo. *Su.* prawo *n*.

be|re'den j-n: namawiać [-mówić]: et.: omawiać [-mówić]; sich ~ umawiać [-mówić] się.

Be|re'dsamkeit (-ʀę't-) *f* wymowa.

be|re'dt (-ʀe't) wymowny.

Be|rei'ch *m* (*n*) zakres *m*; (nicht) im ~ der Möglichkeit (nie) możliwy.

be|rei'chern (-ʀai'ḉᵉʀn) (15)b (sich) [wz]bogacić (się).

be|rei'fen okrywać [okryć] szronem.

be|rei'sen objeżdżać [-jechać].

be|rei't (-ʀai't) gotów, gotowy; sich ~ halten ~stehen być przygotowanym, być w pogotowiu.

be|rei'ten (~ᵉn) 1. (15)c (zu~) przygotowywać [-tować]; Speisen auch: [u]gotować; (verursachen) sprawiać [-wić]; j-m gute Aufnahme (oder guten Empfang) ~ przyjmować [przyjąć] k-o życzliwie. 2. (13)q ujeżdżać [-jeździć].

Be|rei'ter *m* ujeżdżacz.

be|rei'ts (-ʀai'c) już.

Be|rei't|schaft (-ʀai't-) *f* pogotowie *n*.

be|rei't|stehen s. bereit.

be|rei't|willig chętny, ochotny; **2keit** *f* gotowość, chęć, ochota.

be|reu'en [po]żałować.

Berg (bĕʀk) *m* ②g góra *f*; er ist längst über alle ~e już dawno śladu niema po nim.

Be'rg... górski; ⚒ górniczy; ≈a″b (z góry) na dół; **~abhang** *m* stok (góry); **~ahorn** *m* jawor; **~akademie** *f* akademja górnicza; ≈**a″n,** ≈**au″f** w górę; **~arbeit** *f* robota w kopalniach; **~arbeiter** *m* górnik; **~bau** *m* górnictwo *n*; **~bau|kunde** *f* nauka górnictwa; **~bewohner(in** *f*) *m* góral(ka).

Be'rge|geld (bĕ'ʀgᵉ-) *n* zapłata *f* za ocalenie życia lub rzeczy.

be'rgen (~gᵉn) ⑫f [s]kryć, ukrywać [-kryć]; (retten) ocalać [-lić]; Leichnam: odnajdywać [-naleźć].

Be'rg...: **~fahrt** *f* jazda rzeką w górę; (Ausflug ins Gebirge) wycieczka w góry; **~herr** *m* właściciel kopalni; ≈**(e)hoch** wysoki jak góra.

be'rgig (bĕ'ʀgĭch) górzysty.

Be'rg...: **~kessel** *m* kotlina *f*; **~kluft** *f* rozpadlina wśród gór; **~mann** *m* (*pl.* ~leute) górnik; ≈**männisch** (-mĕnĭsz) górniczy; **~predigt** *f* kazanie *n* na górze; **~rutsch** *m* usuwanie *n* się góry; **~spitze** *f* wierzchołek *m* góry; **~steigen** *n* chodzenie po górach; **~steiger** *m* taternik; **~sturz** *m* zapadnięcie *n* się góry; ≈**u″nter** = ≈ab; **~volk** *n* naród *m* góralski; **~werk** *n* kopalnia *f*; **~werks...** kopalniany; **~wesen** *n* górnictwo.

Be|ri'cht (-rĭ'cht) *m* ②g (Erzählung) opowiadanie *n*; (Meldung) doniesienie *n*; (Sitzungs≈) sprawozdanie *n*; (Kriegs≈) biuletyn, komunikat.

be|ri'chten (erzählen) opowiadać [-wiedzieć]; (melden) donosić [-nieść].

Be|ri'cht...: **~erstatter** (-ĕʀsztatᵉr) *m* ②f sprawozdawca; (lokaler) reporter; (auswärtiger) korespondent; **~erstattung** *f* sprawozdanie *n*.

be|ri'chtigen (-ʀĭ'chtigᵉn) ⑮a (verbessern) [s]prostować; Schulden usw.: = bezahlen.

be|rie'chen obwąchiwać [-chać].

be|rie'seln zraszać [zrosić].

beri'tten na koniu, wierzchem.

Be'rn|stein (bĕ'ʀn-) *m* bursztyn; **~...** bursztynowy.

be'rsten (bĕ'ʀstᵉn) ⓜm (sn) pękać [-knąć]. [wiony.]

be|rü'chtigt (bᵉʀü'chtĭcht) osła-

be|rü'cken = betrügen.

be|rü'cksichtigen (-ʀü'kzĭchtĭgᵉn) ⑮a uwzględniać [-dnić].

Be|rü'cksichtigung *f* wzgląd *m*; unter ~ (*gen.*) uwzględniając (*acc.*). [zawód.]

Be|ru'f *m* powołanie *n*; (Stand)

be|ru'fen wzywać [wezwać], powoływać [-łać]; (ein~) zwoływać [-łać]; sich ~ auf (*acc.*) powoływać [-łać] się na (*acc.*).

Be|ru'fs...: **~genosse** *m* towarzysz zawodowy, kolega; ≈**mäßig** zawodowy.

Be|ru'fung *f* odwołanie *n* się; ~ einlegen gegen (*acc.*) odwoływać [-łać] się od (*gen.*); **~s...** apelacyjny.

be|ru'hen zasadzać się, polegać; auf sich ~ lassen dawać [dać] pokój (*dat.*), nie mówić więcej o (*loc.*); es beruht bloß auf Ihnen od pana tylko zależy.

be|ru'higen (-ʀŭ'ĭgᵉn) ⑮a (sich) uspokajać [-koić] (się); sich ~ bei (*dat.*) poprzestawać [-stać] na (*loc.*). *Su.* uspokajanie *n*, uspokojenie *n*.

be|rü'hmt (-ʀü'mt) sławny, słynny; ~ sein słynąć; ~ werden zasłynąć [voll.]; ≈**heit** *f* sława, rozgłos *m*; (berühmte Person) znakomitość.

be|rü'hren dotykać [-tknąć] (się) (*gen.*); (betreffen) dotyczyć (*gen.*); e-n Ort: zawadzać [-dzić] o (*acc.*): einander ~ stykać [zetknąć] się.

Be|rü'hrung *f* dotykanie *n*, dotknięcie *n*: (Verkehr) styczność; (mit dem Feind) spotkanie *n* się: in ~ kommen stykać [zetknąć] się: ~**s|linie** *f* styczna; ~**s|punkt** *m* punkt styczny.

be|sa'en zasiewać [-siać].

be|sa'gen orzekać [orzec], oznajmiać [-mić]: (bedeuten) znaczyć; besagt rzeczony.

be|sai'ten (-zai'tᵉn) ⑮c zaopatrywać [-opatrzyć] w struny: zart besaitetes Gemüt dusza czuła.

be|sä'nftigen (-zḗnftigᵉn) ⑮a [u]łagodzić: (beruhigen) uspokajać [-koić]. *Su.* (u)łagodzenie *n*, uspokajanie *n*, uspokojenie *n*.

Be|sa'tz *m* obszewka *f*, szlaczek, obrąbek.

Be|sa'tzung *f* załoga.

be|sau'fen P = betrinken.

be|säu'men obrębiać [-bić].

be|schä'digen uszkadzać [uszkodzić]; (verwunden) [z]ranić; (verderben) [z]niszczyć.

be|scha'ffen 1. *v/t.* ⑮a dostarczać [-czyć] (*gen.*), sprawiać [-wić]. **2.** *a.* so ~ taki, tego rodzaju; wie ~ jaki; wie ist es damit ~? jak się ma sprawa?; ≈**heit** *f* jakość, stan *m*, przymiot *m*.

be|schä'ftigen (-szḗftigᵉn) ⑮a (sich) zajmować [-jąć] (się), trudnić (się); beschäftigt sein bei (*dat.*) pracować u (*gen.*). *Su.* zajęcie *n*, praca *f*.

be|schä'len stanowić.

Be|schä'ler (-szḗlᵉʀ) *m* stadnik.

be|schä'men zawstydzać [-dzić]; beschämt zawstydzony; ~**d** uwłaczający. *Su.* wstyd *m*, zawstydzenie *n*.

be|scha'tten ⑮c ocieniać [-nić].

be|schau'en = besehen.

be|schau'lich (-szau'-) kontemplacyjny, spokojny, sielankowy; ≈**keit** *f* kontemplacja, spokój *m*.

Be|schei'd (-szai't) *m* ②g odpowiedź *f*: (in Rechtsfragen) orzeczenie *n*; (Urteil) wyrok; (Kenntnis) znajomość *f*; ~ wissen in (*dat.*) znać się na (*loc.*); ~ tun sprostać [voll.], dorównywać [-nać], nie pozostawać [-stać] w tyle, beim Trinken: pić do kogo.

be|schei'den 1. *v/t.* na-, wyznaczać [-znaczyć], dawać [dać]; (wohin bestellen) wzywać [wezwać]; (vor Gericht) zawezwać [voll.] do sądu, pozywać [-zwać]; abschlägig ~ odrzucać [-cić]; sich ~ zadowalać [-wolić] się. **2.** *a.* skromny; ≈**heit** *f* skromność.

be|schei'nen oświecać [-cić].

be|schei'nigen (-szai'nigᵉn) ⑮a poświadczać [-czyć], potwierdzać [-dzić]; Empfang e-r Summe: [po]kwitować. *Su.* poświadczenie *n*, pokwitowanie *n*; (Quittung) kwit *m*.

be|sche'nken obdarowywać [-ować], obdarzać [-rzyć].

be|sche'ren = beschenken; was hat Ihnen das Christkind beschert? coś pan otrzymał na gwiazdkę?

Be|sche'rung *f* obdarowanie *n*; (Geschenk) podarek *m*; (ironisch) pasztet *m*; da haben wir die ~! masz babo redutę!

be|schi'cken wysyłać [-słać] na (*acc.*): die Ausstellung war zahlreich beschickt nadesłano wiele przedmiotów.

be|schie'ßen ostrzeliwać. *Su.* ostrzeliwanie *n*, bombardacja *f*.

be|schi'mpfen przezywać; (entehren) znieważać [-żyć]. *Su.* zniewaga *f*.

be|schi'rmen ochraniać [ochronić]. *Su.* ochrona *f*.

be|schla'fen *et.*: zastanawiać [-nowić] się nad (*instr.*): j-n: spółkować z (*instr.*).

Be|schla'g *m* obicie *n*: (Metall∼) okucie *n*: (Feuchtigkeit) wilgoć *f*; ⚖ = ∼nahme: mit ∼ belegen, in ∼ nehmen [za]grabić, zajmować [-jąć]; [s]konfiskować.

be|schla'gen 1. *v/t.* obijać [obić]; Pferd: podkuwać [-kuć]: *v/i.* ∼ u. sich ∼ po-, o-krywać [-kryć] się: Scheiben usw.: [za]potnieć. 2. *a.* kuty: gut ∼ sein in (*dat.*) znać się na (*loc.*).

Be|schla'g|nahme (-nạmᵉ) *f* ③b konfiskata, grabież: ∼u (∼n) ⑮a = in Beschlag nehmen.

be|schlei'chen skrycie podchodzić [podejść]; Furcht: ogarniać [-nąć].

be|schleu'nigen (-szloi'nigᵉn) ⑮a przyśpieszać [-szyć].

be|schlie'ßen (beenden) [za]kończyć: (bestimmen) postanawiać [-nowić]; (von e-r Versammlung) uchwalać [-lić]. [(-nica).]

Be|schlie'ßer(in *f*) *m* klucznik

Be|schlu'ß *m* koniec, zakończenie *n*: postanowienie *n*; uchwała *f*: ∼fassung *f*. ∼nahme (-nạmᵉ) *f* ③b uchwalenie *n*: ∼reif dostatecznie omówiony; ∼(un)fähig (nie)zdolny do powzięcia uchwały.

be|schmie'ren (bestreichen) [po-]smarować: (besudeln) [za]walać.

be|schmu'tzen zanieczyszczać [-ścić].

be|schnei'den obrzynać [oberznąć], obcinać [-ciąć]: Knaben: obrzezać [voll.]: Haare: [o-]strzydz; (schmälern) ukrócać [-cić].

be|schnei't (-sznai't) śniegiem okryty. [*m* ⑨l obrzezaniec.]

Be|schni'ttene(r (-szni'tᵉnᵉ(ʀ))

be|schnü'ffeln = beriechen.

be|schö'nigen (-szö'nigᵉn) ⑮a upiększać [-szyć], [u]koloryzować.

be|scho'ttern [wy]szutrować.

be|schrä'nken (sich) ograniczać [-czy (się).

be|schrä'nkt (-szrę'ŋkt) ograniczony, ciasny, głupi: ∼heit *f* ciasnota: (der Zeit) brak *m* czasu: (vom Verstande) ciasnota umysłu.

be|schrei'ben Blatt: zapisywać [-sać]: *fig.* opisywać [-sać]: ⚠ Figur: [wy]kreślić. *Su.* opis *m*.

be|schrei'ten = betreten.

be|schu'hen (-szu'ᵉn) ⑮a obuwać [obuć].

be|schu'ldigen (-szu'łdigᵉn) ⑮a obwiniać [-nić], posądzać [-dzić] (j-n *gen.* k-o o *acc.*).

Be|schu'ldigte(r) (∼dichtᵉ(ʀ)) *s.* ⑨l obżałowany, posądzony, obwiniony (-na).

Be|schu'ldigung *f* obwinienie *n* (des Diebstahls o kradzież).

be|schu'mmeln F (-szu'm[illegible]) = betrügen.

be|schü'tzen [o]chronić, [o]bronić (vor *dat.*, gegen *acc.* od *gen.*).

Be|schü'tzer (-szü'eᵉʀ) *m* ②l. ∼in (∼in) *f* ③e obrońca (-czyni).

Be|schü'tzung *f* obrona, ochrona.

be|schwa'tzen = bereden.

Be|schwe'rde (-szwę'ʀdᵉ) *f* ③b trud *m*: (Klage) zażalenie *n*: ∼buch *n* księga *f* zażaleń: ∼schrift *f* zażalenie *n*, skarga na piśmie.

be|schwe'ren (∼ᵉn) ⑮a obciążać [-żyć]: sich ∼ über (*acc.*) [u]skarżyć (od. [u]żalić) się na (*acc.*).

be|schwe'rlich uciążliwy: ∼ sein oder fallen naprzykrzać [-rzyć] się: ∼keit *f* uciążliwość, przykrość. [⑮a = beruhigen.]

be|schwi'chtigen (-szwi'[illegible]n)

be|schwi'ndeln = betrügen.

be|schwö'ren j-n: zaklinać [-kląć]; etwas: zaprzysięgać [-siądz].
be|see'len (-zę'lᵉn) 15a ożywiać [-wić].
be|se'hen oglądać [-dnąć].
be|sei'tigen (-zai'tigᵉn) 15a usuwać [usunąć]; Streit: ~ beilegen.
[glücken.]
be|se'ligen (-zę'ligᵉn) 15a = be-|
Be'sen (bę'zᵉn) *m* 2 l miotła *f*; **~binder** (-bindᵉʀ) *m* (2)l miotlarz; **~stiel** *m* kij u miotły.
be|se'ssen (-zę'sᵉn) opętany; **2heit** *f* opętanie *n*.
be|se'tzen obsadzać [-dzić]; Platz: zajmować [-jąć]; Kleid usw.: obszywać [-szyć]; (mit Edelsteinen) wysadzać [-dzić]; (es ist) alles besetzt wszystkie miejsca zajęte. *Su.* zajęcie *n*, obsadzenie *n*.
be|si'chtigen (-zi'chtigᵉn) 15a oglądać [-dnąć]; Truppen: przeglądać [-dnąć]. *Su.* oglądanie *n*; der Truppen: przegląd *m*.
be|sie'deln zamieszkiwać [-kać].
be|sie'geln = bestätigen.
be|sie'gen zwyciężać [-żyć], pokonywać [-nać].
Be|sie'ger *m* pogromca.
Be'sing ♀ (bę'ziŋ) *m* 2 g¹ czernica *f*, borówka *f*.
be|si'ngen opiewać.
be|si'nnen: sich ~ namyślać [-ślić] się, zastanawiać [-nowić] się; sich ~ auf (*acc.*) przypominać [-mnieć] sobie (*acc.*); ich kann mich nicht ~ nie przypominam sobie. 2. **2** *n* (2)l na-, roz-mysł *m*, rozmyślanie.
Be|si'nnung *f* przytomność; **2slos** nieprzytomny, bez przytomności.
Be|si'tz *m* posiadanie *n*; (Gegenstand des Besitzes) posiadłość *f*; ~ nehmen (oder ergreifen) von (*dat.*), in ~ nehmen obejmować [objąć] w posiadanie; im ~(e) Ihres Schreibens otrzymawszy list pański; **2anzeigendes** Fürwort zaimek *m* dzierżawczy.
be|si'tzen posiadać.
Be|si'tzer (-zi'cᵉʀ) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3 c) posiadacz(ka).
Be|si'tz|ergreifung *f*, **~nahme** (-namᵉ) *f* (3)b zajęcie *n*, objęcie *n* w posiadanie.
Be|si'tztum *n*. **Besi'tzung** *f* posiadłość *f*; (Landbesitz) posiadłość *f* (ziemska).
be|so'ffen P (-zǫ'fᵉn) = betrunken.
be|so'hlen (-zo'lᵉn) 15a zaopatrywać [-trzyć] w podeszwy, [pod]zelować.
be|so'lden (-zǫ'ldᵉn) 15c opłacać [-cić]; besoldet płatny. *Su.* płaca *f*.
be|so'nder osobny, oddzielny; (ausnehmend) osobliwy, szczególny; (seltsam) dziwny; im ~n w szczególności; **2heit** *f* osobliwość; ~s osobno; szczególnie.
be|so'nnen rozważny, roztropny; (vorsichtig) ostrożny; **2heit** *f* rozwaga, roztropność.
be|so'rgen obawiać (od. lękać) się (*gen.*); Auftrag: załatwiać [-twić]; Wirtschaft: doglądać [-dnąć] (*gen.*); (anschaffen) sprawiać [-wić], [po]starać się o (*acc.*); vgl. besorgt.
Be|so'rgnis (-zǫ'ʀknis) *f* (2 i¹ obawa, troska (um *acc.* o *acc.*).
be|so'rgt (-zǫ'ʀkt) troskliwy (um *acc.* o *acc.*); ~ sein um (*acc.*) obawiać się o (*acc.*).
Be|so'rgung *f* załatwienie *n*, sprawienie *n*; (Einkauf) sprawunek *m*.
be|spa'nnen: einen Wagen mit Pferden ~ zaprzęgać [-prządz] konie do wozu; eine Geige mit Saiten ~ naciągać [-gnąć] struny na skrzypce.
be|spei'en opluwać [opluwać].

be|spie'geln: sich ~ przeglądać [-dnąć] się (w źwierciedle).
be|spö'tteln wydrwiwać [-drwić].
be|spre'chen omawiać [-mówić]; Krankheit usw.: zamawiać [-mówić], zażegnywać [-nać]: sich ~ umawiać [-mówić] się (über *acc.* o *acc.*). *Su.* omówienie *n*; konferencja *f*.
be|spre'ngen po-, s-krapiać [-kropić]. *Su.* po-, s-kropienie *n*.
be|spri'ngen = beschälen.
be|spri'tzen = besprengen.
be|spu'cken = bespeien.
be|spü'len opłukiwać [-kać].
be'sser (bě'sᵉʀ) [*comp.* von gut u. wohl] lepszy: *adv.* lepiej.
be'ssern (~n) ⑯b po-, u-lepszać [-szyć], poprawiać [-wić]; sich ~ poprawiać [-wić] się.
Be'sserung *f* polepszenie *n*, poprawa; er ist auf dem Wege der ~ ma się lepiej.
Be'sserungs...: ~**anstalt** *f* dom *m* poprawy; ≈**fähig** mogący się poprawić; ~**mittel** *n* środek *m* poprawy.
best (běst) 1. *a.* [*sup.* von gut u. wohl] najlepszy; *adv.* najlepiej: der erste ~e pierwszy lepszy, ladajaki: Anrede: (mein) ≈er mój kochany: **am ~en, aufs ~e, ~ens** najlepiej. 2. ≈**e(s)** *n* dobro, korzyść *f*; (Gewinst) nagroda *f*; zum ≈en der Armen na korzyść ubogich; zum ~en geben (Bier) [za]śpiewać, (Musikstück) [za]grać, (Gedicht) [za]deklamować, (Kunststück) pokazywać [-zać]; zum ~en haben oder halten [z]durzyć; sein ≈es tun [u]czynić co tylko można.
be|sta'llen † = ernennen.
Be|sta'nd *m* (Existenz) istnienie *n*; (Zustand) stan; (Beständigkeit) trwałość *f*; ~ haben, von ~ sein trwać. [*f* trwałość, stałość.]
be|stä'ndig trwały, stały; ≈**keit**
Be|sta'nd|teil *m* składnik, część *f*.
be|stä'rken wzmacniać [wzmocnić], utwierdzać [-dzić].
be|stä'tigen (-sztę'tįgᵉn) ⑮a potwierdzać [-dzić]; Empfang: poświadczać [-czyć].
Be|stä'tigung *f* potwierdzenie *n*, poświadczenie *n*; in (oder unter) ~ (*gen.*) stwierdzając, poświadczając (*acc.*).
be|sta'tten (-sztą'tᵉn) ⑮c = beerdigen.
be|stäu'ben, be|stau'ben okrywać [okryć] kurzem; (mit Puder) [za]pudrować.
be|ste'chen ujmować [ująć]; *fig.* podpłacać [-cić], przekupywać [-pić].
be|ste'chlich (-sztę'chlich) przekupny; ~er Mensch kubaniarz; ≈**keit** *f* przekupstwo *n*.
Be|ste'chung *f* przekupstwo *n*; (Geld) kuban *m*.
Be|ste'ck (-sztě'k) *n* ②g przybory *m.pl.*; (bei Tisch auch) łyżka, nóż i widelec.
be|ste'cken obsadzać [-dzić], zaznaczać [-czyć].
be|ste'h(e)n 1. Gefahren: przebywać [-być]; Prüfung usw.: składać [złożyć], zdawać [zdać] *v/i.* (h.) istnieć, być; ~ in (*dat.* polegać na (*loc.*); ~ aus (*dat.*) składać się z (*gen.*); ~ auf (*dat.*) upierać się (od. obstawać) przy (*loc.*). 2. ≈ *n* ②l egzystencja *f*, istnienie; przebywanie; złożenie; obstawanie, upieranie się.
be|ste'hlen okradać [okraść].
be|stei'gen wchodzić [wejść] na (*acc.*); ein Pferd ~ dosiadać [-siąść] konia; den Thron ~ wstępować [wstąpić] na tron. *Su.* wejście *n*; wstąpienie *n*.
Be|ste'll|bezirk *m* okręg doręczenia.

be|ste'llen Ware usw.: zamawiać [-mówić]; (schriftlich) zapisywać [-pisać]; Auftrag: wykonywać [-nać], załatwiać [-twić]; Gruß usw.: oświadczać [-czyć]; Acker: uprawiać [-wić]; Briefe: doręczać [-czyć]; die Saat ~ zasiewać [-siać]; j-n wohin ~ zamawiać [-mówić] k-o w jakie miejsce; ist es so damit bestellt? czy tak się sprawa ma?; schlecht bestellt źle z nim; ich habe et. an Sie zu ~ mam zlecenie do pana. *Su.* zamówienie *n*; (des Ackers) uprawa *f*, zasiew *m*.

Be|ste'ller *m* zamawiający; oddawca.

Be|ste'll...: **~gebühr** *f*, **~geld** *n* opłata *f* za zamówienie; **~schein, ~zettel** *m* zamówienie *n*.

be'stens (bę'st^e^ns) jak najlepiej.

be|steu'ern opodatkowywać [-kować].

Be'stie (bę'st^ie^) *f* ③b bestja.

be|sti'mmen oznaczać [-czyć], określać [-lić]: gesetzlich ~ ustawą przepisywać [-sać]; j-n zu (*dat.*) ~ (bewegen) naklaniać [-klonić] k-o do (*gen.*); (zu e-m Berufe) przeznaczać [-czyć] k-o (zB. zum Beamtenberuf na urzędnika); vom Schicksal bestimmt prze-, na-znaczony; **~d** decydujący.

be|sti'mmt (-sztį'mt) oznaczony, pewny; (entschieden) stanowczy; ganz ~ z całą pewnością: **~heit** *f* stanowczość, pewność.

Be|sti'mmung *f* (Schicksal) przeznaczenie *n*; gesetzliche ~ przepis *m*; **~s|ort** *m* miejsce *n* przeznaczenia; **~s|wort** *n* ②a Gram. określnik *m*. [stechen.]

be|sto'chen (-sztǫ'ch^e^n) s. be-|

be|stra'fen [u]karać: j-n (mit Geld) ~ nakładać [nałożyć] grzywnę na k-o. *Su.* ukaranie *n*, kara *f*.

be|stra'hlen opromieniać [-nić], oświetlać [-lić].

be|stre'ben (sich) = bemühen.

be|strei'chen (mit Farbe) pociągać [-gnąć]; (mit Fett usw.) [po-, na-] smarować; ⚔ (durch Feuer) ~ ostrzeliwać.

be|strei'tbar sporny.

be|strei'ten Ansicht usw.: zwalczać, [za]przeczyć (*dat.*), sprzeciwiać [-wić] się (*dat.*); Kosten usw.: opędzać [-dzić], pokrywać [-kryć]. *Su.* zaprzeczenie *n*, zwalczenie *n*; pokrycie *n*.

be|streu'en po-, ob-sypywać [-pać].

be|stri'cken = bezaubern.

be|stü'rmen szturmować; *fig.* napastować, nagabywać.

be|stü'rzt (-sztü'rct) zmieszany, przerażony; ~ machen (werden) [z]mieszać, przerażać [-zić] (się). [przerażenie *n*.]

Be|stü'rzung *f* zmieszanie *n*,|

Be|su'ch (-zu'ch) *m* ②g odwiedziny *f/pl.*, wizyta *f*; (e-s Museums usw.) zwiedzanie *n*; (Besucherzahl) frekwencja *f*; zu ~ sein być w gościnie: wir haben ~ (bekommen) mamy gościa od. gości.

be|su'chen odwiedzać [-dzić]; (von Zeit zu Zeit) widywać; Vorlesungen, Konzerte ~ uczęszczać na wykłady, koncerty; das Theater ~ uczęszczać do teatru.

Be|su'chs|tag *m* dzień przyjęć.

be|su'deln [za]walać.

be|ta'gt (-tą'kt) = bejahrt.

be|ta'sten obmacywać [-cać].

be|tä'tigen (-tę'tįg^e^n) (sich) okazywać [-zać] (się); sich ~ bei (*dat.*) brać [wziąć] udział w (*loc.*). *Su.* okazanie *n*.

be|täu'ben (-toi'b^e^n) ⑮a ogłuszać [-szyć], odurzać [-rzyć]; pozbawiać [-wić] przytomności. *Su.* odurzenie *n*.

Be'tlbruder *m* bigot.
Be'te ♀ (bę'te) *f* ③b burak *m.*
be|tei'ligen (-tai'lĭgen) ⑮a: j-n ~ bei od. an (*dat.*) dopuszczać [-ścić] k-o do udziału w (*loc.*): sich ~ bei oder an brać [wziąć] udział w (*loc.*). *Su.* udział *m.*
be'ten (bę'ten) 1. ⑮c [po]modlić się. 2. ♀ *n* ②l modlitwa *f.*
Be'ter (bę'teR) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c modlący (-ca) się.
be|teu'ern (-toi'eRn) ⑮b zaręczać [-czyć], zapewniać [-nić] święcie, zaklinać [-kląć] się. *Su.* uroczyste zapewnienie *n.*
Be't...: ~fahrt *f* pielgrzymka; ~**gang** *m* procesja *f*; ~**halle** *f*, ~**haus** *n* modlitewnia *f.*
be|ti'teln (-tĭ'teln) ⑮f [za]tytułować.
be|tö'lpeln (-tœ'lpeln) ⑮f = betören.
be|to'nen (-to'nen) ⑮a [za]akcentować, kłaść [położyć] nacisk na (*acc.*). *Su.* nacisk *m.*
be|tö'ren (-tö'Ren) ⑮a omamiać [-mić], oszukiwać [-kać].
betr. Abk. für betreffend, betreffs.
Be|tra'cht *m*: in ~ nehmen oder ziehen brać [wziąć] pod uwagę; das kommt nicht in ~ to bez znaczenia, obojętne.
be|tra'chten oglądać [-dnąć]; (erwägen) rozważać [-żyć]: ~ als uważać jako.
be|trä'chtlich (-tRę'cht-) znaczny.
Be|tra'chtung *f* oglądanie *n*; rozważanie *n*, rozmyślanie *n*; ~en anstellen rozmyślać.
Be|tra'g (-tRā'k) *m* ②d kwota *f*: im ~e von (*dat.*) wynoszący (*acc.*).
be|tra'gen 1. wynosić [-nieść]; sich ~ = sich benehmen. 2. ♀ *n* ②l = Benehmen.
be|trau'en: j-n ~ mit (*dat.*) powierzać [-rzyć] k-u (*acc.*).
be|trau'ern opłakiwać [-kać].
Be|tre'ff *m*: in ♀ od. ♀s względem.
be|tre'ffen (angehen) dotyczyć (*gen.*), obchodzić (*acc.*): Unglück: spotykać [spotkać]; Krankheit: nawiedzać [-dzić]: was ... betrifft co się tyczy (*gen.*): was mich betrifft co do mnie: ~d dotyczący (*gen.*).
be|trei'ben Geschäft: prowadzić, zajmować [zająć] się (*instr.*); (beschleunigen) [po]chodzić koło (*gen.*).
be|tre'ten 1. *v/t.* wstępować [wstąpić] do (*gen.*): Schwelle: przestępywać [-stąpić]; Bühne: występować [-stąpić]. 2. *a.* = bestürzt.
Be|tre'tungsfall *m*: im ~ w razie schwytania na gorącym uczynku.
Be|trie'b *m* prowadzenie *n*. 🚂 (Verkehr) ruch; in ~ setzen w ruch wprawiać [-wić]; (nicht) im ~e (nie) czynny.
be|trie'bsam pracowity; (industriell) przemysłowy; ♀**keit** *f* pracowitość; przemysł *m.*
Be|trie'bs...: ~dienst *m* służba *f* ruchu; ~**direktor** 🚂 *m* dyrektor ruchu; ~**kapital** *n* kapitał *m* obrotowy; ~**stockung**, ~**störung** *f* przeszkoda w ruchu.
be|tri'nken: sich ~ upajać [upić] się.
be|tro'ffen (-tRǫ'fen) = bestürzt.
be|trü'ben zasmucać [-cić]: sich ~ [za]smucić się: ~d smutny; s. betrübt. [smutek *m.*]
Be|trü'bnis (-tRü'pnĭs) *f* ②i¹)
be|trü'bt (-tRü'pt) zasmucony, smutny (über *acc.* z powodu *gen.*): ~ sein smucić się: ~ machen zasmucać [-cić].
Be|tru'g *m* oszustwo *n.*
be|trü'gen oszukiwać [-kać]; (anführen) zwodzić [zwieść].
Be|trü'ger (-tRü'geR) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c oszust(ka).

Be|trügerei' (-trǖgᵉrai') *f* ③b = Betrug. [kańczy.]
be|trü'gerisch, be|trü'glich oszu-
be|tru'nken pijany: ~ machen upajać [upoić]: **2heit** *f* pijaństwo *n.*
Be't...: **~saal** *m*, **~stube** *f* modlitewnia *f*: **~schwester** *f* bigotka; **~stunde** *f* modlitwa.
Bett (bet) *n* ④a łóżko; (~zeug) pościel *f*; (Fluß2) koryto, łożysko; die ~en pościel *f*; das ~ machen [po]ścielić; zu ~ gehen kłaść [położyć] się do łóżka; das ~ hüten leżeć w łóżku.
Be't|tag *m* dzień modlitwy.
Be'tt|decke *f* kołdra; (überzug) kapa.
Be'ttel (bĕ'tᵉl) *m* ②l lichota *f*, drobnostka *f*: ~... żebracki, żebraczy; **2arm** ubogi jak żebrak; **~brief** *m* list dopominający się o jałmużnę: **~brot** *n* chleb *m* żebraczy. [nina.]
Bettelei' (bĕtᵉlai') *f* ③b żebra-
Be'ttel...: **~geld** *n* jałmużna *f*: (Kleinigkeit) drobnostka *f*: **~gesindel** *n* hołota *f* żebracza; **~mann** *m* ②a (*pl.* auch ~leute) żebrak; **~mönch** *m* kwestarz.
be'tteln (bĕ'tᵉln) ⑮f żebrać: ~ gehen iść [pójść] na żebry.
Be'ttel...: **~orden** *m* zakon *m* żebraczy: **~pack** *n* = ~gesindel; **~stab** *m*: an den ~stab kommen schodzić [zejść] na dziady; **~volk** *n* dziady *m/pl.*: **~weib** *n* żebraczka *f.*
be'tten (bĕ'tᵉn) ⑮c [po]ścielić: wie man sich bettet, so schläft man jak sobie pościelisz, tak się wyśpisz.
Be'tt...: **2lägerig** (-lĕgᵉriç) obłożnie chory; **~laken** *n* prześcieradło.
Be'ttler (bĕ'tlᵉr) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c żebrak (-aczka).
Be'tt...: **~sack** *m* siennik: **~schirm** *m* parawan: **~stelle** *f* łóżko *n*: **~tuch** (außer bei Trennung nur **Bettuch**) *n* prześcieradło; **~überzug** *m* poszewka *f*; **~wärmer** (-wĕrmᵉr) *m* ②l flaszka *f* do ogrzewania; **~zeug** *n* pościel *f.*
Beu'che (boi'çᵉ) *f* ③b ług *m*: **2n** (~n) ⑮a w ługu [na]moczyć.
beu'gen (boi'gᵉn) ⑮a zginać, [z]giąć; (nieder~) uginać [ugiąć]; *fig.* [z]gnębić; = unterdrücken; Gram. odmieniać [-nić]; sich ~ vor (*dat.*) schylać [-lić] głowę przed (*instr.*); vom Alter gebeugt pochylony wiekiem.
Beu'le (boi'lᵉ) *f* ③b guz *m*; **~npest** *f* dżuma. [[za]niepokoić.]
be|u'nruhigen (-ŭ'nrūigᵉn) ⑮a
be|u'rkunden (-ŭ'rkŭndᵉn) ⑮c udowadniać [-wodnić].
be|u'rlauben (~laubᵉn) ⑮a [po-]żegnać; puszczać [-ścić] na urlop: sich ~ [po]żegnać się; beurlaubt urlopowany; beurlaubt sein być na urlopie. **Su.** urlop *m.*
be|u'rteilen oceniać [-nić], osądzać [-dzić]. **Su.** ocena *f.*, krytyka *f*; sąd *m* (o *loc.*).
beut (boit) poet. für biete(t).
Beu'te (boi'tᵉ) *f* ③b zdobycz.
Beu'tel (~tᵉl) *m* ②l worek; (in Mühlen) pytel; (Geld2) sakiewka *f.*
beu'teln (~n) ⑮f [prze]pytlować; *fig.* [po]ciągnąć (za włosy, za uszy).
Beu'tel...: **~schneider** *m* rzezimieszek, wykpigrosz: **~tier** *n* torbacz *m.* [zdobycz.]
Beu'te|zug *m* wyprawa *f* po
be|vö'lkern (-fö'lkᵉrn) ⑮b zaludniać [-nić].
Be|vö'lkerung *f* ludność.
be|vo'llmächtigen (-fo'lmĕçtĭgᵉn) ⑮a upełnomocniać [-nić]. **Su.** pełnomocnictwo *n.*
be|vo'r (za)nim.

be|vo'rmunden (-fō'rmŭndᵉn) ⑮c sprawować opiekę nad (*instr.*). *Su.* opieka *f.*
be|vo'rrechten (~rĕchtᵉn) ⑮c uprzywilejować [voll.].
be|vo'rsteh(e)n *j-m*: czekać (*acc.*); ~d oczekiwany.
be|vo'rteilen = übervorteilen.
be|vo'rzugen (~cūgᵉn) ⑮a wyróżniać [-nić], wyszczególniać [-nić]; ~zugt uprzywilejowany.
be|wa'chen pilnować, strzedz. *Su.* straż *f.*
be|wa'chsen 1. *v.* (mit *dat.*) zarastać [-róść] (*instr.*). 2. *a.* obrosły. [*Su.* uzbrojenie *n.*]
be|wa'ffnen uzbrajać [uzbroić].
Be|wa'hr|anstalt (-wā'r-) *f* przytułek *m*, ochronka.
be|wa'hren zachowywać [-chować], [o]chronić (vor *dat.* od *gen.*); (aufsparen) zachowywać [-chować]; (Gott) bewahre! Boże broń!; sich ~ vor (*dat.*) [u-]strzedz, wystrzegać [-strzedz] się (*gen.*).
be|wä'hren (sich) wy-, o-kazywać [-zać] (się), udowadniać [udowodnić], sprawdzać [-dzić] (się), potwierdzać [-dzić] (się).
be|wa'hrheiten (~haitᵉn) ⑮c: sich ~ sprawdzać [-dzić] się.
be|wä'hrt (-wē'rt) wypróbowany, doświadczony; ♀heit *f* pewność, skuteczność.
Be|wa'hrung *f* ochrona.
be|wa'lden (-wą'ldᵉn) ⑮c zalesiać [-sić].
be|wä'ltigen (-wĕ'ltigᵉn) ⑮a pokonywać [-nać].
be|wa'ndert (-wą'ndᵉrt) biegły.
be|wa'ndt (-wa'nt): so ~ taki: wie ~ jaki.
Be|wa'ndtnis (~nis) *f* ⑫i¹: damit hat es folgende ~ tak się sprawa ma; damit hat es eine andere ~ to sprawa inna.
be|wä'ssern nawadniać [-wodnić].
be|we'gen (-wę'gᵉn) 1. ⑮a (po-)ruszać [poruszyć] (et. c-m); *fig.* wzruszać [-szyć]; sich ~ poruszać [-szyć] się; (um die Achse) obracać się. 2. ⑬m nakłaniać [-kłonić].
Be|we'g|grund (-wę'k-) *m* pobudka *f.*
be|we'glich ruchliwy, ruchomy: ~e Habe ruchomości *f/pl.*; ♀keit *f* ruchliwość. [nie *n.*]
Be|we'gtheit (-wę'kt-) *f* wzrusze-
Be|we'gung *f* ruch *m*; (des Meeres, auch *fig.*) poruszenie *n*; sich ~ machen przechadzać się; in ~ setzen w ruch wprowadzać [-dzić]; ♀s|los nieruchomy: ~s-losigkeit *f* nieruchomość.
be|wei'ben (-wai'bᵉn) ⑮a: sich ~ [o]żenić się; beweibt żonaty.
be|wei'nen opłakiwać [-kać].
Be|wei's (-wai's) *m* ②h dowód.
be|wei'sen dowodzić [-wieść]; sich als et. ~ okazywać [-zać] się (*instr.*).
Be|wei's...: ~führung *f* prowadzenie *n* dowodu; ~grund *m* argument; ~mittel *n* środek *m* dowodowy; ~stück *n* dokument *m.*
be|we'nden 1. *v/i.*: es bei et. (*dat.*) (od. dabei) ~ lassen poprzestawać [-stać] na c-m (na tem). 2. ♀ *n*: dabei hat es sein ♀ koniec na tem.
be|we'rben: sich ~ um (*acc.*) starać się od. ubiegać się o (*acc.*).
Be|we'rber(in *f*) *m* kompetent (-tentka); (bsd. um einen Thron) pretendent *m.*
be|we'rfen obrzucać [-cić]; (mit Kalk) narzucać [-cić].
be|we'rkstelligen (-wę'rksztĕligᵉn) ⑮a = bewirken.
be|wi'lligen zezwalać [-zwolić] na (*acc.*), zgadzać [zgodzić] się na (*acc.*); Pol. uchwalać [-lić]. *Su.* zezwolenie *n*; uchwała *f.*

be|wi'llkomm(n)en ⑮a(c) [po-]witać. [kazywać [-zać] (*gen.*).]
be|wi'rken sprawiać [-wić], do-
be|wi'rten (-wįʹʀtᵉn) ⑮c (aufnehmen) [u]gościć; (mit Speise usw.) [po]częstować.
be|wi'rtschaften Gut: zarządzać gospodarstwem. *Su.* przyjęcie *n*, poczęstunek *m*.
be|wö'ge (-wöʹgᵉ), **be|wo'gen** (-woʹgᵉn) s. bewegen.
be|wo'hnbar (za)mieszkalny.
be|wo'hnen zamieszkiwać [-kać]: bewohnt zamieszkany.
Be|wo'hner (-wọʹnᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c mieszkaniec (-anka).
be|wö'lken (-wöʹlkᵉn) ⑮a zachmurzać [-rzyć].
Be|wu'nd(e)rer (-wuʹnd[ᵉ]ʀᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c wielbiciel(ka).
be|wu'ndern podziwiać: **~s·wert**, **~s|würdig** godzien podziwu.
Be|wu'nderung *f* podziw *m*.
Be|wu'rf *m* tynk, sztukaterja *f*.
be|wu'ßt (-wuʹst) świadomy; (bekannt) wiadomy: sich ~ sein (*gen.*) poczuwać się (do *gen.*); soviel mir ~ ist o ile wiem: **~los** nieprzytomny: **≈losigkeit** *f* nieprzytomność: **≈sein** *n* świadomość *f*, przytomność *f*.
bez. Abk. für bezahlt, beziehungsweise, bezüglich.
be|za'hlen [za]płacić: Waren: [za]płacić za (*acc.*): j-n ~ [za-]płacić k-u: mit dem Leben ~ przepłacać [-cić] życiem; zu teuer ~ przepłacać [-cić]; wieviel (od. was) habe ich zu ~? ile się należy? *Su.* zapłata *f*.
be|zä'hmen poskramiać [-skromic], ułaskawiać [-wić].
be|zau'bern [o]czarować; **~d** czarujący. *Su.* czarowanie *n*.
be|ze'chen = betrinken.
be|zei'chnen o-, na-znaczać [-czyć]: **~d** znamienny. *Su.* oznaczenie *n*: (Zeichen) znak *m*: (Benennung) nazwa *f*.
be|zei'gen okazywać [-zać].
be|zeu'gen poświadczać [-czyć].
be|zi'chtigen (-ciʹchtigᵉn) ⑮a = beschuldigen.
be|zie'hen (überziehen) pokrywać [-kryć]; Wohnung: zajmować [-jąć]: sprowadzać [-dzić] się do (*gen.*); ⚔ Wache: zaciągać [-gnąć]; Gehalt usw.: pobierać [-brać]; Waren: sprowadzać [-dzić]; (sich) ~ auf (*acc.*) odnosić [-nieść] (się) do (*gen.*).
Be|zie'hung *f* wzgląd *m*; (Verbindung) stosunek *m*; in mancher (jeder) ~ w niejednym (każdym) względzie: **≈s|weise** względnie.
be|zi'ffern (-cįʹfᵉʀn) ⑮b oznaczać [-czyć]: sich ~ auf (*acc.*) wynosić [-nieść] (*acc.*).
Be|zi'rk (-ciʹʀk) *m* ②g okręg, obwód, powiat: **~s...** okręgowy, obwodowy, powiatowy; **~s·hauptmann** *m* starosta; **~s·hauptmannschaft** *f* starostwo *n*.
Be|zu'g *m* powłoka *f*; (Möbel) obicie *n*: (Kissen≈) poszewka *f*; (von Geld, Waren) pobranie *n*; mit (od. in) ~ auf (*acc.*) względem (*gen.*): ~ nehmen auf (*acc.*) powoływać [-łać] się na (*acc.*); ~ haben auf (*acc.*) odnosić się do (*gen.*).
be|zü'glich (-cüʹklich) 1. *a.* odnośny. 2. *prp.* (*gen.*) względem (*gen.*).
Be|zu'g|nahme (-nąmᵉ) *f* ③b wzgląd *m*: mit ~ auf (*acc.*) powołując się na (*acc.*).
Be|zu'gs...: **~bedingungen** *f/pl.* warunki *m/pl.* nabycia: **~quelle** *f* źródło *n* sprowadzenia.
be|zwe'cken (-cwęʹkᵉn) ⑮a zamierzać, zmierzać [-rzyć] do (*gen.*).

be|zwei'feln w wątpliwość podawać [-dać]; es ist nicht zu ~ nie ulega wątpliwości.
be|zwi'ngen pokonywać [-nać], opanowywać [-nować].
Bi'bel (bi'bᵊl) f ③d biblja: ~... biblijny.
Bi'ber (bi'bᵊʀ) m ②l bóbr; ~... bobrowy; **~geil** n ②g strój m bobrowy; **~pelz** n bobry m/pl.
Bibliothe'k (bibljɔtę'k) f ③b bibljoteka, książnica, księgozbiór m; **Bibliotheka'r** (~tęką'ʀ) m ②g¹ bibljotekarz.
bi'blisch (bi'blis.) biblijny.
bie'der (bi'dᵊʀ) uczciwy; **&keit** f, **&sinn** m uczciwość f; **&mann** m ②a zacny człowiek, poczciwiec.
bie'gen (bi'gᵊn) ⑬h zginać [zgiąć], [z-, wy-, prze]giąć; v/i. (sn) skręcać [-cić]; er ist um die Ecke gebogen skręcił o róg.
bie'gsam (bi'kząm) giętki; **&keit** f giętkość.
Bie'gung f zgięcie n; (Krümmung) skręt m; Gram. odmiana.
Bie'ne (bi'nᵉ) f ③b pszczoła; dim. pszczółka.
Bie'nen...: **~garten** m, **~haus** n pasieka f; **~königin** f królowa, matka; **~korb**, **~stock** m ul; **~schwarm** m rój (pszczół); **~zelle** f komórka; **~zucht** f pszczelnictwo n; **~züchter** m pasiecznik.
Bier (biʀ) n ②g piwo.
Bie'r... piwny; **~brauen** n piwowarstwo; **~brauer** m piwowar; **~brauerei** f browar m; a. = ~brauen; **~bruder** F m piwosz; **~glas** n kufel m; **~halle** f, **~haus** n, **~kneipe** f, **~lokal** n, **~stube** f piwiarnia f.
Biest F (bist) n ②c = Bestie.
bie'ten (bi'tᵉn) ⑬g przedstawiać [-wić], nasuwać [-sunąć], nastręczać [-czyć]; (anbieten) [za]ofiarować; das lasse ich mir nicht ~ tego nie ścierpię.
Bie'ter (bi'tᵉʀ) m ②l oferent.
Bigamie' (bigamį') f ⑥f dwużeństwo n.
bigo'tt (bigǫ't) przesadnie nabożny.
Bila'nz ✠ (biłą'nc) f ③b bilans m; ~... bilansowy.
Bild (biłt) n ②c obraz m; dim. obrazek m; sich ein ~ machen von (dat.) wyobrażać [-zić] sobie (acc.).
bi'lden (bį'ldᵉn) ⑮c [s-, u]tworzyć; (geistig) [wy]kształcić; (zs.-setzen) zestawiać [-wić].
Bi'lder... (bį'ldᵉʀ...): **~bogen** m obrazki m/pl. na arkuszu; **~buch** n malowanka f, książka f z obrazkami; **~galerie** f galerja obrazów; **~rätsel** n rebus m; **&reich** obfitujący w obrazy; fig. bardzo obrazowy; **~schrift** f pismo n obrazowe; **~sprache** f przenośnia; **~stürmer** m obrazoburca.
Bi'ld...: **~fläche** f powierzchnia; **~hauer** m rzeźbiarz; **~hauer...** rzeźbiarski; **~hauerei**, **~hauerkunst** f rzeźba, rzeźbiarstwo n.
bi'ldlich obrazowy; fig. przenośny.
Bi'ldner (bį'ldnᵉʀ) m ②l twórca.
Bi'ldnis (bį'ltnįs) n ②h¹ wizerunek m, portret m.
Bi'ld...: **~säule** f posąg m; **~schnitzer** m rzeźbiarz, snycerz; **&schön** przepiękny; **~seite** f strona przednia.
Bi'ldung f stworzenie n; (Gestalt) kształt m; (geistig) wykształcenie n; (Kultur) oświata; Geol. formacja; **~s|anstalt** f zakład m wychowawczy; **&s|fähig** zdolny (do kształcenia); **~s|grad** m, **~s|stufe** f stopień m wykształcenia.
Bi'ld|werk n dzieło plastyczne.

Bi'llard (bi'ljårt) *n* (2)g¹ od. (6)i bilar; ~spielen [za]grać w bilar; ~... bilardowy; ~**stock** *m* kij.
Bille'tt (biljç't) *n* (2)g bilet *m*; ~... biletowy; ~**ausgabe** *f* wydawanie *n* biletów; ~**schalter** *m* kasa *f*; ~**verkauf** *m* sprzedaż *f* biletów.
bi'llig (bi'lìch) (gerecht) słuszny; (wohlfeil) tani; ich werde es ~ machen dam tanio; wie ~ po słuszności; recht und ~ słusznie i sprawiedliwie.
bi'lligen (bi'ligᵉn) (15)a [po-]chwalić, zgadzać [zgodzić] się na (*acc.*); nicht ~ = mißbilligen.
Bi'lligkeit *f* słuszność; taniość; aus ~s|gründen ze względów słuszności.
Bi'lligung *f* uznanie *n*.
Billio'n (biljo'n) *f* (3)b biljon *m*.
Bi'lse ⚘ (bi'lzᵉ) *f* (3)b, ~n|**kraut** *n* lulek *m*, szalej *m*.
bi'mmeln F (bi'mᵉ(n) (15)f = klinge(l)n, läuten. [gąbczak.]
Bi'ms|stein (bi'ms-) *m* pumeks,
bin (bin) s. sein.
Bi'nde (bi'ndᵉ) *f* (3)b (um den Kopf usw.) opaska; (Hals2) krawatka; ⚕ temblak *m*; ~**haut** *f* des Auges spojówka.
bi'nden (bi'ndᵉn) (12)a (an *acc.*) [przy-, z]wiązać (do *gen.*), związywać [-zać] (z *instr.*); (verpflichten) obowiązywać [zobowiązać]; Faß usw.: obijać [obić]; Buch: oprawiać [-wić]; ein Tuch um den Kopf ~ [za]wiązać głowę chustką; ~**d** obowiązujący; gebunden (Buch) oprawny; ♪ wiązany; gebundene Rede mowa wiązana.
Bi'nde|strich *m*, ~**zeichen** *n* łącznik *m*; ~**wort** *n* (2)a spójnik *m*.
Bi'nd|faden (bi'nt-) *m* szpagat.
Bi'ndung *f* wiązanie *n*.
bi'nnen (bi'nᵉn) (*gen.* und *dat.*) w (prze)ciągu (*gen.*).
Bi'nnen... wewnętrzny; ~**schiffahrt** *f* żegluga rzeczna; ~**see** *m* jezioro *n*.
Bi'nse ⚘ (bi'nzᵉ) *f* (3)b sitowie *n*; ~**n...** z sitowia.
Biographie' (bjogʀafi') *f* (6)f życiorys *m*.
birgst, birgt (biʀk[s]t) s. bergen.
Bi'rke (bi'ʀkᵉ) *f* (3)b brzoza; *dim.* brzózka; ~**n...** brzozowy; ~n|**gehölz** *n*, ~n|**hain** *m*, ~n-**wald** *m* brzezina *f*.
Bi'rk... (bi'ʀk...): ~**hahn** *m* cietrzew; ~**huhn** *n* cieciorka *f*.
Bi'rn... (bi'ʀn...) gruszkowy; ~**baum** *m* grusza *f*; ~**branntwein** *m* gruszkówka *f*; 2**förmig** (-fö̈ʀmich) gruszkowaty.
Bi'rne (bi'ʀnᵉ) *f* (3)b gruszka.
Bi'rnen... gruszkowy.
birst (biʀst) s. bersten.
bis (bis) 1. *prp.* (~ an, auf, nach od. zu) do, aż do (*gen.*); ~ dahin (örtlich) aż tam; (zeitlich) aż do tego czasu; ~ hierher (örtlich) dotąd; (zeitlich) dotychczas; ~ oben (aż) do góry; ~ über (aż) ponad (*acc.*); ~ wann?, ~ wohin? dokąd?; alle ~ auf drei wszyscy (o)prócz trzech; ~ auf den letzten Mann (aż) do ostatniego. 2. *cj.* ~ (daß) aż, póki, dopóki. [~... piżmowy.]
Bi'sam (bi'zam) *m* (2)g¹ piżmo *n*;
Bi'schof (bi'szof, ~ǫf) *m* (2)d biskup.
bi'schöflich (bi'szöflịch) biskupi.
Bi'schof(s)... biskupi; ~**hut** *m* mitra *f*; ~**stab** *m* pastorał.
bis|he'r dotąd; ~**ig** (-hẹʀich) dotychczasowy.
Biskui't (bjskwi't) *m* (*n*) (2)g¹ biszkopt *m*; ~... biszkoptowy.
bis|la'ng = bisher.
biß¹ (bis) s. beißen.
Biß² (~) *m* (2)h¹ ukąszenie *n*.
bi'ßchen (bi'schᵉn): das (oder ein) ~ trochę.

Bi'ssen (bi'sᵉn) *m* ②l kęs; *dim.* kąsek; ⁊weise kąskami.
bi'ssig (⁓ich) kąsający, złośliwy: *fig.* zjadliwy.
bist (bist) s. sein.
Bi'stum (bi'stum) *n* ②b biskupstwo.
bis|wei'len czasem, niekiedy.
Bi'tte (bi'tᵉ) *f* ③b prośba: ich habe eine ⁓ an Sie mam pana o coś prosić.
bi'tten (⁓n) ⑫j [po]prosić (um *acc.* o *acc.*); demütig ⁓ błagać: wenn ich ⁓ darf jeśli wolno; bitte (schön od. sehr)! proszę bardzo!: (Widerspruch) przepraszam!
bi'tter (bi'tᵉʀ) gorzki; (Wort) cierpki; (Kälte) straszliwy; ⁓ werden [z]gorzknieć; ⁓... gorzki; ⁓**böse** bardzo zły.
Bi'tterkeit *f* gorycz.
bi'tterlich gorzkawy; ⁓ weinen gorzko [za]płakać.
bi'tter...: ⁊**salz** *n* sól *f* gorzka: ⁓**süß** gorzko-słodki; ⁊**wasser** *n* woda *f* gorzka.
Bi'tt...: ⁓**gang** *m* procesja *f*; ⁓**schrift** *f* prośba, podanie *n*; ⁓**steller(in** *f*) *m* proszący (-ca); ⁊**weise** drogą prośby.
Bi'wak (bi'wąk) *m* ②g¹ od. ⑥i obóz; **biwakie'ren** (biwąki'ʀᵉn) ⑮g obozować. [zna *f*.]
Bla'ch|feld (blą'ch-) *n* płaszczy-
blä'hen (blę'ᵉn) ⑮a na-, wz-dymać [-dąć]. *Su.* wiatr *m*.
Blä'h|sucht (blę'-) *f* wiatry *m/pl.*
bla'ken (blą'kᵉn) ⑮a kopcić.
blamie'ren (bląmi'ʀᵉn) ⑮a (sich) ośmieszać [-szyć] (się).
blank (bląŋk) lśniący; (rein) czyściutki; (bloß) goły; ⚔ ⁓e Waffe biała broń; ⁓ ziehen dobywać [-być] palasza.
bla'nko ✿ (blą'ŋko): in ⁓ otwarty.
Bla'nk|scheit *n* róg *m*.
Bla'se (blą'zᵉ) *f* ③b pęcherz *m*; (Destillier⁊) alembik *m*; ⁓**balg** *m* miech.
bla'sen (blą'zᵉn) ⑭l dmuchać [-chnąć], [za]dąć; Trompete: [za-]trąbić.
Bla'sen... pęcherzowy; ⁓**pflaster** *n* wezykatorja *f*; ⁓**stein** *m* kamień pęcherzowy; ⁓**tang** *m* morszczyn; ⁊**ziehend** synapizmowy.
Blä'ser (blę'zᵉʀ) *m* ②l wydmuchiwacz; ♪ trębacz; muzykant.
Bla'se...: ⁓**rohr** *n* dmuchawka *f*; ⁓**werk** *n* miechy *m/pl.*
blasie'rt (blązi'ʀt) obojętny, niewrażliwy; ⁊**heit** *f* obojętność, niewrażliwość.
bla'sig (blą'zich) pęcherzowaty.
Bla's|instrument *n* instrument *m* dęty.
blaß (bląs) ⑩ᵃ blady; ⁓ werden [z]blednieć, ⁓... blado.
Blä'sse (blę'sᵉ) *f* ③b bladość.
blä'ßlich (⁓lich) bladawy.
bläst (blęst) s. blasen.
Blatt (bląt) *n* ②a (als Maß im *pl.* indekl.) liść *m*; *dim.* (= **Blä'ttchen** [blę'tchᵉn] *n* ②l) listek *m* (Papier) kartka *f*; (Zeitung) gazeta *f*, dziennik *m*; (Tisch⁊) blat *m*; vom ⁓ weg spielen (singen) [za]grać ([za]śpiewać) bez przygotowania.
Bla'tt... liściowy; kartkowy; ⁊**ähnlich**, ⁊**artig** liściowaty.
Bla'tter (blą'tᵉʀ) *f* ③d krosta: ⁓n *pl.* ospa *f*.
blätt(e)rig (blę't[ᵉ]ʀich) liściasty: Min. łupkowaty.
Blä'tter... (⁓ᵉʀ...): ⁓**kuchen** *m* francuskie ciasto *n*; ⁓**magen** *m* der Wiederkäuer księgi *f/pl.*
blä'ttern (⁓ᵉʀn) ⑮b kartki przerzucać, wertować; sich ⁓ łupać się.
Bla'tter...: ⁓**narbe** *f* dziobek *m*; ⁊**narbig** dziobaty, ospowaty.

Blä'tter|teig *m* = Blätterkuchen.
Bla'tt...: ≈förmig (-fœrmich) liściasty: **~gold** *n* pozłótka *f*: **~laus** *f* mszyca; **≈los** bezlistny; **~pflanze** *f* roślina liściasta.
blä'ttrig s. blätterig.
Bla'tt...: ~stiel *m* szypułka *f*: **~zeichen** *n* zakladka *f*.
blau (blau) 1. *a.* niebieski, modry; (hell~) błękitny; (dunkel~) granatowy; (grau~) siny; ~er Fleck siniec *m*: ~ werden [po]siniec. 2. ≈ *n* (2)g¹ (o. *pl.*), ≈e(s) (blau'ᵉ[s]) *n* (9)l, **Bläu'e** (bloiᵉ) *f* (3)b błękit *m*: (Azur) lazur *m*: (Waschblau) farbka *f*: ins ≈e (hinein) reden pleść koszałki opałki.
blau'...: ~äugig (-oigich) modrooki; **≈beere** *f* czernica.
blau'en (blauᵉn) (15)a błyszczeć modrym kolorem.
bläu'en (bloiᵉn) (15)a [po]farbkować.
bläu'lich (bloi'lich) niebieskawy; sinawy.
Blau'...: ~meise *f* sikora niebieska: **~säure** *f* kwas *m* pruski: **~strumpf** *m fig.* sawantka *f*.
Blech (blĕch) *n* (2)g blacha *f*; F (Unsinn) głupstwa *n/pl.*: ~... blaszany: ~'**büchse**, ~'**dose** *f* blaszanka.
ble'chen F (blĕ'chᵉn) (15)a = bezahlen.
ble'che(r)n (~ᵉ[ʀ]n) blaszany.
Ble'ch...: ~schild *n* blacha *f*; *dim.* blaszka *f*: **~schmied** *m* blacharz.
ble'cken (blĕ'kᵉn) (15)a [wy-]szczerzyć.
Blei (blai) *n* (2)g ołów *m*; *a.* = ~lot, ~stift: ~... ołowiany.
blei'ben (blai'bᵊn) 1. *v/i.* (13)r (sn) zostawać [-stać], pozostawać [-stać]; ⚔ (fallen) padać [paść], poledz [voll.]: ~ lassen zostawiać [-wić], pozostawiać [-wić]: es bleibt dabei tak być musi; bleib mir damit vom Halse! daj mi z tem pokój!; 5 von 10 bleibt 5 pięć od dziesięciu pozostaje pięć; ~d stały, trwały. 2. ≈ *n* (2)l: hier ist m-s ≈s nicht tu nie zostanę.
bleich (blaich) blady.
Blei'che (blai'chᵉ) *f* (3)b bielnik *m*.
blei'chen (~n) (15)a [po]bielić; *v/i.* [z]blednąć.
Blei'ch...: ~plan, ~platz *m* bielnik: **~sucht** *f* blednica; **≈süchtig** cierpiący na blednicę.
blei'ern (blaiᵉʀn) ołowiany.
Blei'...: ≈farbig ołowiany: **~feder** *f* ołówek *m*; **≈haltig** (-haltich) zawierający ołów; **~kugel** *f* kula ołowiana; **~lot** *n* ołowianka *f*: **~stift** *m* ołówek; **~vergiftung** *f* zatrucie *n* ołowiem: **~wasser** *n* woda *f* gulardowa: **~weiß** *n* blajwas *m*.
Ble'nde (blĕ'ndᵉ) *f* (3)b ⚠ framuga; ⚔ und ⚓ zasłona; Min. blenda.
ble'nden (~n) (15)c (blind machen) oślepiać [-pić]; (v. Lichte) razić; (verdunkeln) zasłaniać [-słonić]; *fig.* (bezaubern) [o]czarować; ⚔ zakrywać [-kryć]: ~d olśniewający; ~d weiß lśniąco biały.
Ble'nd... (blĕ'nt...): **~fenster** *n* ślepe okno: **~laterne** *f* ślepa latarnia.
Ble'ndung *f* oślepienie *n*, olśnienie *n*, *a.* = Blende.
Ble'nd|werk *n* mamidło.
blessie'ren (blĕsiʀᵉn) (15)g = verwunden.
Bleu'el (bloiᵉl) *m* (2)l pralnik.
bleu'en (~ᵉn) (15)a [wy]bić, [wy-]walić.
Blick (blik) *m* (2)g spojrzenie *n*: auf den ersten ~ na pierwszy rzut oka; e-n ~ werfen auf (*acc.*) spozierać [spojrzeć] na (*acc.*).
bli'cken (bli'kᵉn) (15)a [po]patrzeć, spoglądać [-dnąć]: (sich) ~ lassen pokazywać [-zać] (się).

blie'b(e) (blip, blī'bᵉ) s. bleiben.
blies (blis), **blie'se** (~'zᵉ) s. blasen.
blind (blint) ślepy, ciemny; (Lärm) czczy; ~er Passagier niespostrzeżony podróżny; ~ machen = blenden; ~ werden [o]ciemnieć.
Bli'nd|darm *m* ślepa kiszka *f*.
Bli'nde|kuh (blı'ndᵉ-) *f* indekl., ~**spiel** *n* ciuciubabka *f*.
Bli'nden|anstalt *f* zakład *m* ciemnych.
Bli'ndheit *f* ślepota.
bli'ndlings (blĭ'ntlıŋs) na ślepo.
Bli'nd|schleiche (-szlaichᵉ) *f* ③b padalec *m*.
bli'nken (blĭ'ŋkᵉn) ⑮a lśnić, [za]błyszczeć.
bli'nzeln (blĭ'ncᵉln) ⑮f mrugać [-gnąć].
Blitz (blic) *m* ②g (Schein) błyskawica *f*; (~schlag) piorun, grom; wie vom ~ getroffen jak piorunem rażony; ~'**ableiter** (-ăplaitᵉr) *m* ②l gromochron, konduktor; ⁓'**ähnlich**, ⁓'**artig** błyskawiczny.
bli'tzen (blĭ'cᵉn) ⑮e łyskać się [-snąć]; *fig.* [za]błyszczeć.
Bli'tz...: ~**mädel** *n* zuch-dziewczyna *f*; ~**schlag** *m* s. Blitz; ⁓**schnell** szybki jak błyskawica, błyskawiczny; ~**strahl** *m* piorun; ~**zug** 🚂 *m* pociąg błyskawiczny.
Block (blǫk) *m* ②d (Holz⁓) kłoda *f*, pień; (Eis⁓, Stein⁓) bryła *f*; (Henker⁓) rusztowanie *n*; (Zeichen⁓) blok; (in der Politik) blok.
Blo'ck|haus *n* dom *m* drewniany; ⚔ strażnica *f*.
blö'de (blȫ'dᵉ) (geistig ~) głupkowaty, matołkowaty; (zaghaft) nieśmiały.
blö'd... (blȫ't...): ⁓**sinn** *m* głupowatość *f*, matołkostwo *n*; ~**sinnig** głupkowaty; ⁓**sinnige(r)** *m* ⑨l matołek.
blö'ken (blö'kᵉn) ⑮a Rinder: [za]ryczeć; Schafe: [za]beczeć.
blond (blǫnt) blond, jasnowłosy.
Blo'nde (blǫ'ndᵉ) *f* ③b (Seidenspitze) koronka; (blondes Mädchen) blondynka.
bloß (blos) 1. *a*. (allein) sam; (nackt) goły, nagi; (Fuß) bosy; (Schwert) obnażony; mit ~en Augen gołym wzrokiem; mit ~en Füßen boso. 2. *adv*. (nur) tylko.
Blö'ße (blȫ'sᵉ) *f* ③b (Nacktheit) nagość; (Schwäche) słabizna; sich eine ~ geben [s]kompromitować się, na wstyd się narażać [-zić].
blo'ß...: ~**legen** odsłaniać [-słonić]; ~**stellen** [s]kompromitować.
blü'hen (blǖ'ᵉn) 1. *v/i*. ⑮a [za-]kwitnąć; im ~den Alter w kwiecie wieku. 2. ⁓ *n* ②l kwitnienie, rozkwit *m*.
Blu'me (blū'mᵉ) *f* ③b kwiat *m*; *dim*. (= **Blü'mchen, Blü'mlein** [blü'mchᵉn, ~lain] *n* ②l) kwiatek *m*; (des Weines) bukiet *m*; *fig*. durch die ~ sprechen mówić niewprost *od*. ogródkami.
Blu'men... kwiatowy; ~**beet** *n* grządka *f*; ~**blatt** *n* płatek *m*; ~**brett** *n* półka *f* (na kwiaty); ~**flor** *m* kwiecie *n*; ~**garten** *m* ogród kwiatowy; ~**gehänge**, ~**gewinde** *n* feston *m*; ~**händler(in** *f*) *m* kwieciarz (-arka); ~**kelch** *m* kielich; ~**kohl** *m* kalafior; ~**krone** *f* wieniec *m*; ~**lese** *f* zbiór *m* kwiatów; *fig*. wybór *m*; ~**mädchen** *n* kwieciarka *f*; ⁓**reich** kwiecisty; ~**sprache** *f* mowa kwiatów; ~**strauß** *m* bukiet; *dim*. bukiecik; ~**tisch** *m* żardyniera *f*; ~**topf** *m* wazon, wazonik; ~**zucht** *f* hodowla kwiatów.
blu'mig (blū'mich) kwiecisty.

Blu'se (blū'zᵉ) *f* ③b bluza, bluzka.

Blut (blūt) *n* ②g (o. *pl.*) krew *f*; junges ~ młode stworzenie.

Blu't... krwawy; **~ader** *f* krwawnica: **&ähnlich** podobny do krwi; **~andrang** *m* napływ krwi: (zum Kopfe) kongestja *f*; **&arm** anemiczny, niedokrewny; (-ᶜ) bardzo biedny; **~armut** *f* anemja, niedokrewność; **&artig** = &ähnlich: **~bad** *n* rzeź *f*; **~durst** *m* krwiożerczość *f*; **&dürstig** (-dürstĭch) krwiożerczy.

Blü'te (blü'tᵉ) *f* ③b kwiat *m*, kwiecie *n*; *fig.* rozkwit *m*; in der ~ der Jahre w kwiecie wieku: in ~ stehen kwitnąć.

Blu't|egel *m* pijawka *f*.

blu'ten (blū'tᵉn) ⑮c krwawić; *fig.* ~ für (*acc.*) krew przelewać [-lać] za (*acc.*).

Blü'ten...: **~knospe** *f* pączek *m*; **&reich** kwiecisty: **~stand** *m* układ kwiatowy: **~stiel** *m* szypułka *f*.

Blü'te|zeit *f* pora rozkwitu; *fig.* rozkwit *m*.

Blu't...: **~fluß** *m* krwotok; **~gefäß** *n* naczynie krwionośne; **~gerüst** *n* rusztowanie: **~geschwür** *n* bolączka *f*: **&gierig** = &dürstig; **~hund** *m fig.* okrutnik; **~husten** *m* plucie *n* krwią.

blu'tig (blū'tĭch) krwawy: ~ machen [z]broczyć; ~ schlagen [po]bić do krwi.

Blu't...: **&ju'ng** młodziutki; **&leer** bez krwi; **~mangel** *m* = ~armut; **~rache** *f* zemsta krwawa: **&reich** krwisty: **~reichtum** *m* krwistość *f*: **&reinigend** przeczyszczający krew; **&rot** czerwony jak krew: **~sauger** *m* = ~egel: **~schande** *f* kazirodztwo *n*; **~schänder** *m* kazirodca; **&schänderisch** kazirodzki: **~schuld** *f* krwawa zbrodnia; **~speien** *n* plucie krwią: **&stillend** tamujący krew: **~stockung** *f* zatamowanie *n* obiegu krwi; **~s|tropfen** *m* kropla *f* krwi; **~sturz** *m* krwotok: **&s|verwandt** krewny, pokrewny; **~s|verwandtschaft** *f* pokrewieństwo *n*; **~tat** *f* morderstwo *n*, zabójstwo *n*; **&triefend** krwią zbroczony.

Blu'tung *f* krwawienie *n*.

Blu't...: **&unterlaufen** zabiegły krwią; **~vergießen** *n* przelew *m* krwi: **~vergiftung** *f* zatrucie *n* krwi; **~verlust** *m* utrata *f* krwi: **&we'nig** bardzo mało; **~wurst** *f* kiszka krwawa; **~zeuge** *m* męczennik.

Bö ⚓ (bȫ) *f* ③b silny a krótki podmuch *m* wiatru.

Bo'a (bo'a) *f* ⑥i (Tier) boa *f*; (Pelz) [boa *n*.]

Bock (bok) *m* ②d (Ziegen&) kozioł; (Hirsch-, Reh&) cap: (Schaf&) baran; (Kutsch&, Gerüst) kozioł; (Spann&) dyby *pl.*: (Fehler) błąd, byk: *fig.* einen ~ schießen poszkapić [voll.] się, palnąć [voll.] głupstwo. [*fig.* uparty.]

bo'ck|beinig (-bainĭch) sztywny;

Bo'ck|bier *n* bok *m*.

bo'cken (bo'kᵉn) ⑮a upierać [uprzeć] się.

bo'ckig (bo'kĭch) parkotny; (störrisch) uparty: (geil) jurny.

Bo'cks|horn *n*: j-n ins ~ jagen napędzać [-dzić] Piotra k-u.

Bo'ck|sprung *m* niezgrabny, śmieszny skok od. krok.

Bo'den (bo'dᵉn) *m* ②j u. ②l (Land) ziemia *f*, grunt; (Erdart) gleba *f*: (e-s Gefäßes usw.) dno *n*: (Fuß&) podłoga *f*; (Dach&) strych: *fig.* podstawa *f*, tło *n*; auf dem (od. am) ~ na ziemi: zu ~ (fallen) na ziemię; in Grund und ~ z gruntu; *fig.* festen ~ fassen przyjmować [-jąć] się: **~kammer** *f* izba na poddaszu; **~kredit|anstalt, -bank** *f* zakład

m (od. bank *m*) kredytowy ziemski; ∼**los** bezdenny; ∼**raum** *m* strych; ∼**satz** *m* osad; (v. Kaffee) fusy *pl.*; *fig.* szumowiny *f/pl.*, męty *m/pl.*; ∼**see** *m* jezioro *n* Bodeńskie; ∼**zins** *m* czynsz gruntowy. [chawka *f*.]

Bo'fist ⚘ (bo'fist) *m* (2)g pur-

bog (bọk), **bö'ge** (bö'gᵉ) s. biegen.

Bo'gen (bo'gᵉn) *m* (2)l łuk, krzywizna *f*, kabłąk; (zum Schießen) łuk; (Gewölbe∼) sklepienie *n*; ♪ (Violin∼) smyczek; (Papier∼) arkusz; (e-s Flusses usw.) zakręt; (Umweg) dłuższa droga *f*; ∼... łukowy; smyczkowy; arkuszowy; ∼**artig**, ∼**förmig** (-förmich) kabłąkowaty; ∼**fenster** *n* okno łukowe; ∼**gang** *m* arkada *f*; ∼**halle** *f* portyk *m*; ∼**lampe** *f* lampa łukowa; ∼**schütze** *m* łucznik; ∼**weise** arkuszami. [cica.]

Bo'hle (bo'lᵉ) *f* (3)b dyl *m*, tar-

bo'hlen (∼n) (15)a [wy]dylować, wykładać [wyłożyć] deskami.

Bö'hme (bö'mᵉ) *m* (3)a Czech.

Bö'hmen (∼n) *n* (8)g Czechy *pl.*

Bö'hmin (∼min) *f* (3)c Czeszka.

bö'hmisch (∼misz) czeski; das sind ihm ∼e Dörfer tego on pojąć nie potrafi.

Bo'hne (bo'nᵉ) *f* (3)b fasola; blaue ∼n kule karabinowe.

bo'hnen (∼n) (15)a zapuszczać [-ścić] (posadzkę).

Bo'hnen|stange *f* tyczka.

Bo'hner (bo'nᵉr) *m* (2)l froter.

Bo'hr... (bo'r...) wiertniczy.

bo'hren (bo'rᵉn) (15)a [wy]wiercić; ein Schiff in den Grund ∼ zatapiać [-topić].

Bo'hrer (bo'rᵉr) *m* (2)l (Person) wiertnik *m*; (Werkzeug) świder.

Bö'ller (bö'lᵉr) *m* (2)l moździerz (do strzelania).

Bo'll|werk (bo'l-) *n* twierdza *f*.

Bo'lzen (bọ'lᵉn) *m* (2)l pocisk; (Platt∼) dusza *f*.

Bomba'st (bomba'st) *m* (2)g napuszystość *f*; **bomba'stisch** (bomba'stisz) napuszysty.

Bo'mbe (bọ'mbᵉ) *f* (3)b bomba; ∼**n|erfolg** *m* ogromne powodzenie *n*; ∼**n|fest** *fig.* pewniuteńki.

Bon (bọ) *m* (6 i bon. [melek *m*.]

Bonbo'n (bọbọ') *m* (*n*) (6 i kar-

Bo'n|hase (bo'n-) *m* fuszer.

Bo'nne (bo'nᵉ) *f* (3)b bona.

Boot (bot) *n* (2)g (*pl.* a. Bö'te) czółno, łódka *f*; vgl. Kahn; ∼'**fahren** *n* przejażdżka *f* łodką.

Boo'ts|mann *m* (2)a (*pl.* auch ∼leute) majtek. [boraks.]

Bo'rax (bo'raks) *m* indekl. od. (2)g

Bord (bọrt) *m* (2)g (Rand) kraj, brzeg; ⚓ pokład; an ∼ na okręcie; über ∼ werfen z okrętu wyrzucać [-cić]; *fig.* porzucać [-cić].

Borde'll (bọrde'l) *n* (2)g¹ burdel *m*, dom *m* publiczny.

Borg (bọrk) *m* (2)g (o. *pl.*) kredyt; auf ∼ na kredyt.

bo'rgen (bo'rgᵉn) (15)g (auf Borg nehmen) wypożyczać [-czyć]; (auf Borg geben) pożyczać [-czyć].

Bo'rke (bo'rkᵉ) *f* (3)b kora.

Born (born) *m* (2)g (Brunnen) studnia *f*; (Quell) źródło *n*.

bornie'rt (bọrnī'rt) ograniczony; ∼**heit** *f* ograniczoność.

Bo'rretsch ⚘ (bŏ'rěcz) *m* (2)g ogórecznik.

Bö'rse (bö'rzᵉ) *f* (3)b (Geldbeutel) sakiewka, portmonetka; ✠ giełda; ∼**n...** giełdowy; ∼**n|spiel** *n* gra *f* na giełdzie.

Börsia'ner ✠ (bọrzⁱā'nᵉr) *m* (2)l giełdziarz.

Borst (borst) 1. *m* (2)g pęknięcie *n*, rys. 2. ∼, **bö'rste** (bö'rstᵉ) s. bersten.

Bo'rste (bo'rstᵉ) *f* (3)b szczeć, szczecina; ∼**n|förmig** (-förmich) szczecinowaty; ∼**n|vieh** *n* nierogacizna *f*.

bo'rstig (bö'rsti̜ch) szczecinowaty; *fig.* szorstki.
Bo'rte (bö'rte) *f* ③b borta, galon *m*, taśma, szlak *m*.
bös (bös) = böse; **~'artig** = boshaft. [*m*, szkarp *m*.]
Bö'schung (bö'szung) *f* ③b stok|
bö'se (bö'ze) **1.** *a.* zły, *adv.* źle: ~ machen (erzürnen) [roz]gniewać; ~ werden [roz]gniewać się; es ist nicht ~ gemeint bez złego zamiaru. **2.** ℒ*m* (s a = Teufel. **3.** ℒ(s) *n* ⑨l zło, licho. [czyńca.]
Bö'se|wicht *m* ②g. *a.* ②c, złoczyńca.
bo'shaft (bö'shaft) złośliwy; ℒ**igkeit** (~ich-) *f* złośliwość.
Bo'sheit *f* złość.
bö'slich (bö'sli̜ch), **bö'swillig** złośliwy. [Bostor.]
Bo'sporus (bö'sporus) *m* indecl.
bot (bot) s. bieten.
botanisie'ren (botanizi'ren) ⑮g zbierać rośliny.
Bo'te (bo'te) *m* ③a posłaniec, poseł; (Dienstmann) posługacz; besonderer ~ umyślny; **~n|frau** *f* po-, wy-słanka.
Bo'te (bo te) s. Boot.
bo't|mäßig podwładny; ℒ**keit** *f* zwierzchnictwo *n*, władza.
Bo'tschaft (bo't-) *f* wieść; (als Behörde) ambasada; **~er** (~szäfter) *m* ②l ambasador; **~er...**, **~s...** ambasady.
Bö'ttcher (bö'tcher) *m* ②l bednarz; **~...** bednarski.
Böttcherei' (bötcherai') *f* ③b bednarstwo *n*.
Bo'ttich (bö'ti̜ch) *m* ②g kadź *f*.
Bouillo'n (bŭljo') *f* ⑧i buljon *m*.
bo'xen (bö'ksen) *v/i.* ⑮e bić się na pięści; **Bo'xer** (~ser) *m* ②l zapaśnik, bokser.
brach (brach) **1.** s. brechen. **2.** *a.* nieuprawiony.
Bra'che (brä'che) *f* ③b ugór *m*.
bra'ch|liegen leżeć ugorem.
Bra'ch|monat *m* = Juni.
bra'chte (brä'chte), **brä'chte** (brę'chte) s. bringen.
Brand (brant) *m* ②d pożar; ⚙ wypalanie *n*; ⚕ gangrena *f*; ✓ śniedź *f*, rdza *f*; in ~ geraten zapalać [-lic] się; in ~ stecken podpalać [-lic].
Bra'nd... pożarowy; ⚕ gangrenowy; **~blase** *f* pęcherz *m* oparzelinowy; **~brief** *m* list grożący podpaleniem.
bra'nden (brą'nden) ⑮c uderzać o brzegi.
Bra'nd...: **~fackel** *f* paląca pochodnia, żagiew, zarzewie *n*; ℒ**fest** bezpieczny od pożaru; **~fleck(en)** *m* znak od opalenia; **~fuchs** *m* lis szary i czarny; (Pferd) karogniady; (Student) akademik, na drugiem półroczu; **~geruch** *m* swąd.
bra'ndig (brą'ndi̜ch) trącący spalenizną; ✓ śniedzisty; ⚕ gangrenowaty.
Bra'nd... **~legung** *f* podpalenie *n*; **~mal** *n* piętno; **~malerei** *f* wypalanie *n* na drzewie; ℒ**marken** (-marken) ⑮a (untr.) [na]piętnować; **~meister** *m* naczelnik straży pożarnej; **~opfer** *n* całopalenie; **~rede** *f* mowa podburzająca; **~schaden** *m* szkoda *f* pożarem zrządzona; ℒ**schatzen** (-szącen) ⑮c (untr.) nakładać [nałożyć] kontrybucję na (*acc.*); **~schatzung** *f* kontrybucja; **~sohle** *f* branzola; **~stätte, ~stelle** *f* pogorzelisko *n*; **~stifter(in** *f*) *m* podpalacz(ka); **~stiftung** *f* podpalenie *n*.
Bra'ndung *f* rozbijanie *n* się bałwanów.
Bra'nd...: **~wache** *f* straż pożarna; **~wunde** *f* oparzelina; **~zeichen** *n* piętno.
bra'nnte (brä'nte) s. brennen.
Bra'nnt|wein (bra'nt-) *m* wódka *f*; schlechter ~ śmierdziucha *f*;

~... wódczany; ~**brenner** *m* gorzelnik; ~**brennerei** *f* (Fabrik) gorzelnia; (~brennen) gorzelnictwo *n*; ~**glas** *n* kieliszek *m*; ~**schenke** *f* wyszynk *m* wódek.
Bra'sse (brą'se) ③a, ~**n** (~n) ②l *m* Zool. leszcz.
brät (bręt) s. braten.
bra'ten (brą'ten) 1. ⑭k [u]piec (się); (schmoren) [u]smażyć (się); braun ~ [za]rumienić; gar ~ dopiekać [-piec], dosmażać [-żyć]. 2. ♀ ②l: a) *n* upieczenie, usmażenie; b) *m* pieczeń *f*, pieczyste *n*; *fig.* fetter ♀ tłusty kęs; den ♀ riechen [z]wąchać pismo nosem.
Bra't|pfanne *f* patelnia.
Bra'tsche ♪ (brā'cze) *f* ③b altówka.
Bra't|spieß *m* rożen.
brätst (bretst) s. braten.
Bra't|wurst *f* kiełbasa (oder kiszka) smażona.
Bräu (broi) *m* (*n*) ②g warka *f*.
Brauch (brauch) *m* ②d zwyczaj, obyczaj.
brau'chbar do użycia, użyteczny; ♀**keit** *f* użyteczność.
brau'chen (~en) ⑮a używać [użyć] (*gen.*); (nötig haben) potrzebować (*gen.*); Arznei: zażywać [-żyć] (*gen.*); man braucht (po-)trzeba (*gen.*); wozu ~ Sie das? na co panu tego potrzeba?
Brau'e (brau'e) *f* ③b brew.
brau'en (~en) ⑮a [u]warzyć; Punsch usw.: przyrządzać [-dzić].
Brau'er (~er) *m* ②l piwowar; (Met♀) miodosytnik.
Brauerei' (braueraí') *f* ③b (Gewerbe) browarnictwo *n*; (Gebäude) browar *m*.
Brau'...: ~**haus** *n* browar *m*; ~**knecht** *m* browarczyk; ~**meister** *m* browarnik.
braun (braun) 1. *a.* brunatny, brązowy; (Gesichtsfarbe) smagły; (Augen) piwny; (Pferd) gniady; ~**werden** [z]brunatnieć, Braten: [za]rumienić się. 2. ♀ ②g¹ (*o. pl.*), ♀**e(s)** *n* ⑨l barwa *f* brunatna. 3. ♀**e(r)** *m* ⑨l (Pferd) gniadosz.
Brau'n|bier *n* piwo czarne.
Bräu'ne (broi'ne) *f* ③b (*o. pl.*) brunatność; ⚕ angina: häutige ~ dyfterja.
bräu'nen (~n) ⑮a [po]farbować na brunatno: Gesichtsfarbe: opalać [-lić]; sich ~ stawać [stać] się brunatnym, opalać [-lić] się.
Brau'n...: ~**kohl** *m* jarmuż; ~**kohle** *f* węgiel *m* brunatny.
brau'nlich (broi'nlich) brązowawy: (Gesicht) smagławy.
Braus (braus) s. Saus.
Brau'se (brau'ze) *f* ③b (Gärung) fermentacja; (der Gießkanne) sitko *n*; (im Bade) natrysk *m*; ~**kopf** *m* paliwoda, pędziwiatr.
brau'sen (~n) ⑮e [za]szumieć.
Brau'se...: ~**pulver** *n* proszek *m* musujący; ~**wind** *m* = ~kopf.
Braut (braut) *f* ②f narzeczona, oblubienica; (am Hochzeitstage) panna młoda; ~'**bett** *n* łoże nowożeńców; ~**führer** *m* drużba.
Bräu'tigam (broi'tigām) *m* ②g¹ narzeczony, oblubieniec; (am Hochzeitstage) pan młody.
Brau't...: ~**jungfer** *f* druhna, drużka; ~**kleid** *n* suknia *f* ślubna, ~**leute** *pl.*, ~**paar** *n* para *f* młoda, nowożeńcy *pl.*
bräu'tlich (broi'tlich) jak narzeczona, jak panna młoda; jak u narzeczonej, jak u panny młodej.
Brau't...: ~**nacht** *f* noc poślubna; ~**schatz** *m* wiano *n*, posag; ~**schau** *f*: er begab sich auf die ~schau poszukuje żony; ~**schmuck**, ~**staat** *m* strój ślubny; ~**werber(in** *f*) *m* swat(ka); ~**werbung** *f* swatanie *n*.

brav (bʀāf) (gut) dobry, *adv.* dobrze; (ehrlich) uczciwy; (tüchtig) dzielny; (artig) grzeczny.
bre'chbar (bʀę'ch-) łamliwy; **&keit** *f* łamliwość.
Bre'ch...: **~durchfall** *m* cholerynа *f*; **~eisen** *n* łamulec *m*.
bre'chen (bʀę'chᵉn) 1. *v/t.* ⑫d [po-, z]łamać; Flachs usw.: [u-]trzeć, [z]międlić; Blumen usw.: [ze]rwać; Briefbogen usw.: składać [złożyć]; Schweigen: przerywać [-rwać]; Eigensinn usw.: przełamywać [-mać]; das Bein ~ [z]łamać nogę; den Hals ~ skręcić [voll.] kark; (sich) ~ (Strahlen) załamywać [-mać] (się); gebrochen(es Deutsch) sprechen = radebrechen. 2. *v/i.* (sn) [z]łamać się; Auge: [z]gasnąć; Herz: pękać [-knąć]; (h.) mit j-m ~ zrywać [zerwać] z kim; 3. & *n* ②l łamanie, przełamywanie; zerwanie.
Bre'ch...: **~mittel** *n* środek *m* wymiotny; **~nuß** *f* kulczyba; **~stange** *f* = ~eisen.
Bre'chung *f* załamywanie *n* (się).
Bre'gen (bʀę'gᵉn) *m* ②l mózg.
Brei (bʀaɪ) *m* ②g kasza *f*, kaszka *f*, lemieszka *f*, papka *f*; (Kartoffel&) duszone ziemniaki *m/pl.*
brei'|artig, brei'ig (bʀaɪ'ich) kaszowaty, gęsty.
breit (bʀaɪt) szeroki, *adv.* -ko; (weitschweifig) rozwlekły; keinen Finger ~ ani na włos; ~... szeroko; **~drücken** rozpłaszczać [-czyć].
Brei'te (~ᵉ) *f* ③b szerokość.
Brei'ten|grad *m* stopień szerokości.
brei't...: **~machen** rozszerzać [-rzyć]; sich ~m. przechwalać się, popisywać [-sać] się; **~nasig** (-naźich) o szerokim nosie; **~schult(e)rig** (-szult[ᵉ]ʀich) barczysty; **~spurig** (-szpuʀich) szerokotorowy; *fig.* rozwlekły; **~treten** rozmazywać [-zać].
Brei'|umschlag *m* kataplazm.
Bre'ms... (bʀę'ms...) od bąka; ⚙ hamulcowy.
Bre'mse (bʀę'mzᵉ) *f* ③b Zool. bąk *m*, giez *m*; ⚙ hamulec *m*.
bre'msen (~n) ⑮e [za]hamować.
Bre'mser (~ʀ) *m* ②l hamulczy.
Bre'nn... (bʀę'n...) do palenia.
bre'nnbar palny; **&keit** *f* palność.
Bre'nn|eisen *n* żelazko do wypalania; (der Friseure) żelazko do zapiekania włosów.
bre'nnen (bʀę'nᵉn) 1. ⑯d palić (się); Branntwein: pędzić; Haare: przypiekać [-piec]; (lodern) [za-]gorzeć, [za]płonąć (a. *fig.*); das Gesicht brennt mir twarz mi piecze; es brennt! gore!; **~d** (Laterne usw.) zapalony; *fig.* piekący. 2. & *n* ②l palenie; gorzenie; przypiekanie.
Bre'nner (~ᵉʀ) *m* ②l (Gas&) palnik; (Branntwein&) gorzelnik.
Brennerei' (~aɪ') *f* ③b gorzelnia.
Bre'nn... **~glas** *n* soczewka *f*; **~holz** *n* opał *m*; **~material** *n* paliwo; **~nessel** *f* (außer bei Trennung nur: Brennessel) pokrzywa; **~öl** *n* oliwa *f* do palenia; **~punkt** *m* ognisko *n*.
bre'nzlicht, mst **bre'nzlig** (bʀę'nclich[t]) przypalony.
Bre'sche (bʀę'szᵉ) *f* ③b wyłom *m*.
Bre'slau (bʀę'slau) *n* ⑧b Wrocław *m*.
Brett (bʀęt) *n* ②c deska *f*; *dim.* deszczułka *f*; (Tee&) taca *f*; (für Gegenstände) półka *f* (*pl.*) = Bühne; *fig.* er hat ein ~ vor dem Kopf to głupiec.
Bre'tter... (bʀę'tᵉʀ...): **~wand** *f* przegrodzenie *n*; **~zaun** *m* parkan.
Bre'tt...: **~spiel** *n* warcaby *m/pl.*; **~stein** *m* kamień.

Brevie'r (bʀęwiˈʀ) *n* ②g[1] brewjarz *m.*
Bre'zel (bʀęˈcᵉl) *f* ③d precel *m*; **~bäcker** *m* preclarz.
brich(st) (bʀich[st]) s. brechen.
Bri'cke (bʀiˈkᵉ) *f* ③b minóg *m.*
Brief (bʀif) *m* ②g list: *dim.* liścik; **~** Stecknadeln paczka *f*; mit j-m **~e** wechseln pisywać do k-o.
Brie'f... listów; **~annahme** (**~ausgabe**) *f* na- (wy-)dawanie *n* listów; **~aufschrift** *f* adres *m*; **~beschwerer** *m* ciężarek, przyciskacz; **~bogen** *m* arkusik; **~bote** *m* = **~träger**; **~einwurf**, **~kasten** *m* skrzynka *f* na listy.
brie'flich listowny; mit j-m **~** verkehren korespondować z kim.
Brie'f...: **~mappe** *f* teka; **~marke** *f* znaczek *m* (pocztowy); **~papier** *n* papier *m* listowy; **~porto** *n* opłata *f* za list(y).
Brie'fschaften (-szaftᵉn) *f/pl.* korespondencja *f*.
Brie'f...: **~schreiber** *m* piszący list(y), korespondent; **~steller** *m* listownik; **~tasche** *f* portfel *m*; **~träger** *m* listonosz. listowy; **~umschlag** *m* koperta *f*; **~wage** *f* waga na listy; **~wechsel** *m* korespondencja *f*.
briet(st) (bʀit[st]) s. braten.
Brigg ⚓ (bʀik) *f* ⑥i dwumasztowiec *m.*
Brilla'nt (bʀilja'nt) *m* ③a brylant; **~...**, **2en** brylantowy.
Bri'lle (bʀiˈlᵉ) *f* ③b okulary *m/pl.*; **~n|futteral** *n* schowek *m* na okulary; **~n|glas** *n* szkiełko od okularów; **~n|schlange** *f* okularnik *m*.
bri'ngen (bʀiˈŋᵉn) ⑯f przynosić [-nieść]; (zu Wagen) przywozić [-wieźć]; dahin **~**, daß doprowadzać [-dzić] do tego że; es weit **~** daleko doprowadzać [-dzić]; an sich **~** nabywać [-być]; **~** auf (*acc.*), zu (*dat.*) doprowadzać [-dzić] do (*gen.*); in Gang **~** w ruch wprowadzać [-dzić]; in Ordnung **~** [u-] porządkować; über sich (oder übers Herz) **~** przenosić [-nieść] na sobie; j-n um et. (*acc.*) **~** pozbawiać [-wić] k-o c-o; von der Stelle **~** usuwać [usunąć]; vor Gericht **~** wytaczać [-toczyć] przed sąd od. sądem; zur Kenntnis j-s **~** uwiadamiać [-domić] k-o; zu Bett **~** kłaść [położyć].
Bri'se (bʀiˈzᵉ) *f* ③b wiatr *m.*
Bri'te (bʀiˈtᵉ oder bʀiˈtᵉ) *m* ③a Brytańczyk; **Bri'tin** (**~tin**) *f* ③c Brytanka; **bri'tisch** (**~tisz**) brytyjski.
brö'ck(e)lig (bʀöˈk[ᵉ]lich) kruchy.
brö'ckeln (**~ᵉln**) ⑮f [po-, na-] kruszyć.
Bro'cken (bʀoˈkᵉn) 1. *m* ②l kawałek, okruch; *dim.* (**~**) **Brö'ckchen** [bʀöˈkchᵉn] *n* ②l odrobina *f*; (vom Felsen) odłam. 2. **2** *v/t.* ⑮a [na]drobić. [wrzeć.]
bro'deln (bʀoˈdᵉln) ⑮f [za-]
Brom (bʀom) *n* ②g[1] (o. *pl.*) brom *m*; **~...**, **2haltig** -haltich) bromowy. [ostrożyna.]
Bro'm|beere (bʀoˈm-) *f* jeżyna,
Bro'nnen (bʀoˈnᵉn) *m* ②l = Brunnen. [**~...**, **2n** spiżowy.]
Bro'nze (bʀoˈsᵉ) *f* ③b spiż *m*;
Bro'sam (bʀoˈzam) *m* (*n*) ③a, **~e** (**~ᵉ**) *f* ③b, mst **~en** *pl.* okruszyna *f*, okruszka *f*.
Bro'sche (bʀoˈszᵉ) *f* ③b broszka.
broschie'ren (bʀosziˈʀᵉn) ⑮g [z]broszurować, zszywać [-yć].
Broschü're (**~szüˈʀᵉ**) *f* ③b broszura, broszurka.
Brot (bʀot) *n* ②g chleb *m*; (Weiß**2**) bułka *f*; (Unterhalt) utrzymanie, zarobek *m*; **~** Zucker głowa *f* cukru; **~...** chlebowy.

Brö'tchen (brö'tchen) *n* (2)l bułeczka *f*; (belegtes ∼) kanapka *f*.

Bro't...: **∼erwerb** *m* zarobek; **∼herr(in** *f*) *m* chlebodawca (-czyni); **∼korb** *m* kosz z chlebem od. na chleb; *fig.* j-m den ∼korb höher hängen ukracać [ukrócić] k-u zarobek; **∼krümchen** *n*, **∼krume** *f* = Brosam; **∼kruste** *f* = ∼rinde; **2los** bez utrzymania; (Künste) niewdzięczny; **∼losigkeit** *f*, **∼mangel** *m* niedostatek *m*; **∼messer** *n* nóż *m* do chleba; **∼neid** *m* zazdrość *f* zarobku; **∼rinde** *f* skórka z chleba; **∼scheibe**, **∼schnitte** *f* kromka chleba; (geröstet) grzanka; **∼suppe** *f* zupa chlebowa.

Bruch[1] (bruch) *m* (2)d złamanie *n*; (Bresche) wyłom; (Biegung im Papier usw.) fałd; Min. łam; ☩ (Eingeweide2) przepuklina *f*; Arith. ułamek; *fig.* (des Friedens usw.) naruszenie *n*; (e-s Verhältnisses) zerwanie *n*; (Zerwürfnis) rozłam.

Bruch[2] (bruch) *m* (*n*) (2)d od. (2)a bagna *n/pl.*, moczary *m/pl.*

Bru'ch... (bru'ch...) ☩ przepuklinowy; Arith. ułamkowy.

brü'chig (brü'chich) kruchy; **2keit** *f* kruchość.

Bru'ch... (bru'ch...): **∼rechnung** *f* rachunek *m* z ułamkami; **∼schaden** *m* szkoda *f* wskutek stłuczenia; ☩ przepuklina *f*; **∼stein** *m* kamień łamany; **∼stelle** *f* złamanie *n*; **∼stück** *n* odłam *m*; *fig.* urywek *m*; **∼teil** *m* część *f*.

Brü'cke (brü'ke) *f* (3)b most *m*.

Brü'cken... mostowy, mostu; **∼bau** *m* budowa *f* mostu od. mostów; **∼bogen** *m* łuk; **∼boot** *n* ponton *m*; **∼geländer** *n* poręcz *f* mostu; **∼geld** *n* mostowe; **∼kopf** *m* szaniec mostu; **∼pfeiler** *m* filar mostu; **∼steg** *m* kładka *f*; **∼waage** *f* waga pomostowa; **∼zoll** *m* = ∼geld.

Bru'der (bru'der) *m* (2)j brat; *dim.* (= **Brü'derchen, Brü'derlein** [brü'der-] *n* (2)l) braciszek (a. in Klöstern); Ihr Herr ∼ pański brat; lustiger ∼, ∼ Lustig hulaka.

Bru'der... bratni, braterski; **∼kind** *n* bratanek (-nica).

brü'derlich bratni, braterski; *adv.* po bratersku; **2keit** *f* braterstwo *n*.

Bru'der...: **∼liebe** *f* miłość braterska; **∼mord** *m* bratobójstwo *n*; **∼mörder(in** *f*) *m* bratobójca (-czyni).

Bru'derschaft, Brü'derschaft *f* braterstwo *n*; (Ordens2) bractwo *n*; ∼ schließen [po]bratać się; mit j-m ∼ trinken [wy]pić z kim na znak przyjaźni.

Brü'he (brü'e) *f* (3)b rosół *m*; (Tunke) sos *m*; F lange ∼ machen rozwodzić się (von *dat.* nad *instr.*).

brü'hen (∼n) (15)a [o-, s]parzyć.

Brü'h... (brü'...): **2heiß, 2warm** kipiący; **∼kartoffeln** *f/pl.* ugotowane ziemniaki *m/pl.*

Brü'll|affe (brü'l-) *m* wyjec.

brü'llen (∼en) 1. (15)a ryczeć [ryknąć]. 2. **2** *n* (2)l ryk *m*.

Bru'mm... (bru'm...): **∼bär** *m* = Bär; *fig.* (a. **∼bart**) zrzęda, mruk; **∼baß** *m* gruby bas; **∼eisen** *n* drumla *f*.

bru'mmen (∼en) (15)a mruczyć [mruknąć], pomrukiwać; Insekten: [za]brzęczeć; Glocke: [za-]huczyć; F (im Gefängnis sein) siedzieć; mir brummt der Kopf wo łbie mi szumi.

Bru'mmer (∼er) *m* (2)l = Brummbär, -baß; Zool. bąk.

bru'mmig (∼ich) mrukliwy.

Bru'mm|kreisel *m* bąk.

brüne'tt (brüne't) ciemny, czarny, o czarnych włosach.

Brünette (~e) f ③b brunetka.
Brunft (brunft) f ②f grzanie n się, gonienie n się; **brunften** (~en) ⑮c grzać się, gonić się; **brunftig** (~ich) goniący się.
Brunnen (brü'nen) m ②l studnia f; (Gesund~) wody f/pl., zdrój m; ~... zdrojowy; **~kasten** m cembrowina f; **~kresse** ⚘ f rzeżucha wodna; **~kur** f kuracja u wód; **~meister** m studniarz; **~wasser** n woda f studzienna.
Brunst (brünst) f ②f żar m; (der Tiere) = Brunft.
brünstig (brü'nstich) żarliwy, gorący; (Tiere) = brunftig.
brüsk (brüsk) szorstki.
Brüssel (brü'sel) n ⑧g Bruksela.
Brust (brüst) f ②f pierś, piersi f/pl.; einem Kind die ~ geben [na]karmić.
Brust... piersiowy; **~beklemmung, ~beschwerde** f duszność; **~bild** n popiersie.
brüsten (brü'sten) ⑮c: sich ~ [po]chwalić się, [po]chełpić się.
Brust...: **~fell** n opłucna f; **~fell|entzündung** f zapalenie n opłucnej; **~harnisch** m napierśnik, kirys; **~kasten, ~korb** m klatka f piersiowa; **~krank, ~leidend** cierpiący na piersi; **~latz** m gorsecik; **~lehne** f (am Fenster) opora; (an einer Brücke) kobylica; **~stück** n kawałek m piersi; (~bild) popiersie; **~tee** m ziółka n/pl. piersiowe; **~warze** f brodawka piersiowa; **~wehr** f, **Brüstung** (brü'stung) f, ③b przedpiersień m.
Brut (brūt) f ③b (Brüten) wylęganie n; (die Jungen) młodzizna, młode n/pl.; (Vögel) pisklęta n/pl.; (Fische) narybek m; (Bienen~) rój m; (Teufels~) hołota.
Brüt|apparat (brü't-) m przyrząd do wylęgania.
brüten (brü'ten) 1. ⑮c siedzieć na jajach; fig. dumać, ślęczeć; Unheil ~ [u]knuć co złego. 2. ~ n ②l siedzenie na jajach, wylęganie; dumanie, ślęczenie.
Brut|henne f kwoka.
brutto (brü'tō) brutto; **~gewicht** n waga f wraz z opakowaniem.
Brut|zeit f czas m wylęgania.
bst! (bst) pst!
Bube (bū'be) m ③a chłopiec; dim. (= **Bübchen** [bü'pchen] n ②l) chłopaczek, chłopczyk; (verächtlich) malec; (Schurke) łajdak, łotr; Kartenspiel: walet.
Buben|streich m, **~stück** n, **Büberei'** (büberai') f ③b psota f, swawola f; (Betrug) łajdactwo n.
Bübin (bü'bin) f ③c łajdaczka.
bübisch (~bisz) łajdacki, łotrowski.
Buch (būch) n ②a książka f, księga f; dim. (= **Büchlein** [bü'chlain] n ②l) książeczka f; [als Maß im pl. indekl.] ~ Papier libra f.
Buch... książkowy; **~binder** (-binder) m ②l introligator; **~binder...** introligatorski; **~binderei** (~ai) f ③b (Handwerk) introligatorstwo n; (Werkstatt) introligatornia; **~druck** m druk; **~drucker** m drukarz; **~drucker...** drukarski; **~druckerei** f (Handwerk) drukarstwo n; (Werkstatt) drukarnia; **~druckerei|besitzer** m właściciel drukarni; **~drucker|kunst** f sztuka drukarska.
Buche ⚘ (bū'che) f ③b buk m.
Buch|ecker, ~eichel f bukiew.
buchen[1] ✠ (bū'chen) ⑮a [za-] książkować.
buchen[2] (~), **büchen** (bü'chen), **Buchen...** bukowy.
Bücher... (bü'cher...): **~abschluß** ✠ m zamknięcie n ksiąg; **~brett** n półka f na książki.

Bücherei' (büchᵉʀai') *f* ③b księgozbiór *m*, książnica.
Bü'cher...: **~kunde** *f* znawstwo *n* książek; **~liebhaber** *m* miłośnik książek; **~narr** *m* maniak książkowy; **~regal** *n* = ~brett; **~saal** *m*, **~sammlung** *f* księgozbiór *m*; **~schrank** *m* szaf(k)a *f* na książki; **~wurm** *m fig.* mól książkowy; **~wut** *f* księgomanja.
Bu'ch...: **~fink(e)** *m* zięba *f*; **~führer(in** *f*) *m*, **~halter(in** *f*) *m* buchalter(ka), prowadzący (-ca) księgi; **~führung, ~haltung** *f* buchalterja, prowadzenie *n* ksiąg; **~handel** *m* księgarstwo *n*; **~händler** *m* księgarz; **2händlerisch** (-hĕndlᵉʀįsz) księgarski; **~handlung** *f* księgarnia.
Bü'chlein (bü'chlain) *n* ②l *dim.* v. Buch (s. ds).
Bu'chs|baum ⚘ (bü'ks-) *m* bukszpan; ~... bukszpanowy.
Bu'ch|schuld ✠ *f* dług *m* książkowy.
Bü'chse (bü'ksᵉ) *f* ③b puszka; (Blech2) blaszanka; (zum Geldsammeln) skarbonka; (Flinte) karabin *m*.
Bü'chsen... puszkowy; karabinowy; **~fleisch** *n* konserwa *f*; **~macher** *m* rusznikarz.
Bu'chstabe (bū'chsztąbᵉ) *m* ③a litera *f*; Typ. czcionka *f*; in ~n literami; nach dem ~n dosłownie; **~n|rätsel** *n* zagadka *f* głoskowa; **~n|rechnung** *f* algebra.
buchstabie'ren (būchsztąbī'ʀᵉn) **1.** ⑮g [prze]sylabizować. **2.** 2 *n* ②l sylabizowanie.
bu'chstäblich (~sztęplįch) dosłowny; **2keit** *f* dosłowność.
Bucht (bucht) *f* ③b zatoka.
Bu'chung ✠ *f* książkowanie *n*.
Bu'ch|weizen *m* [Buche] gryka *f*; ~... gryczany; **~grütze** *f* kasza gryczana. [znaczek *m*.]
Bu'ch|zeichen *n* zakładka *f*,}
Bu'ckel (bu'kᵉl) **1.** *m* ②l (Höcker) garb; F (Rücken) plecy *pl.* **2.** *f* ③d wypukłość, gudz *m*; (Schnalle) sprzączka.
bu'ck(e)lig (bu'k[ᵉ]lįch) garbaty; **2e(r)** *s.* ⑨l garbus (garbuska).
bü'cken (bu'kᵉn) ⑮a (sich) po-, s-chylać [-lić] (się); gebückt pochylony. [wędzony.]
Bü'cking (bü'kiŋ) *m* ②g¹ śledź}
Bü'ckling (bü'klįŋ) *m* ②g¹ ukłon; *a.* = Bücking; tiefe ~e machen bić pokłony.
Bu'de (bū'dᵉ) *f* ③b buda.
Budge't (büdżę') *n* ⑥i budżet *m*; ~... budżetowy.
Büfe'tt (bufę't) *n* ②g bufet *m*; ~... bufetowy. [~... bawoli.]
Bü'ffel (bü'fᵉl) *m* ②l bawół;}
bü'ffeln F (~n) ⑮f [wy]kuć.
Bug (būk) *m* ②d zgięcie *n*; Anat. przegub.
Bü'gel (bü'gᵉl) *m* ②l pałąk, kabłąk; (Steig2) strzemię *n*; **~eisen** *n* żelazko.
bü'geln (~n) **1.** ⑮f [wy]prasować. **2.** 2 *n* ②l prasowanie.
Bü'gler (bü'glᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c prasownik (-waczka).
Bu'g|spriet ⚓ (bū'kszpʀįt) *n* ②g maszt *m* przedni.
Bu'hle (bū'lᵉ) *m* ③a, *f* ③b kochanek (-anka); **bu'hlen** (~n) ⑮a [po]romansować, kokietować; ~ um (*acc.*) starać się o (*acc.*); **Bu'hler** (~ʀ) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c zalotnik (-nica); **bu'hlerisch** (~ʀisz) zalotny.
Bü'hne (bü'nᵉ) *f* ③b (Erhöhung) wzniesienie *n*; (Theater) scena.
Bü'hnen... sceniczny, teatralny; **~dichter** *m* dramatyk, pisarz dramatyczny; **~dichtung** *f*, **~stück** *n* dramat *m*; **2gerecht** sceniczny; **~wand** *f* kulisa.

buk (bük), **bü'ke** (bü'ke) s. backen.
Bulga're (bulga'rе) *m* (3)a, **Bulga'rin** (~rin) *f* (3)c Bułgar(ka).
Bu'll|dogge (bu'l-) *f* buldog *m*.
Bu'lle (~e) 1. *m* (3)a buhaj. 2. *f* (3)b bula.
Bu'llen|beißer (-baiser) *m* (2)l = Bulldogge.
Bu'mmel F (bu'mel) *m* (2)l przechadzka *f*; **Bummelei'** (bumelai') *f* (3)b wałęsanie *n* się; (Langsamkeit) ślamazarność; **bu'mmeln** (~eln) (15)f przechadzać się; **Bu'mmel|zug** 🚂 *m* pociąg powolny; **Bu'mmler** (bu'mler) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c brukotłuk (-uczka).
bums! (bums) buch!
Bund (bunt) 1. *m* (2)g związek; bibl. zakon. 2. *n* (2)d wiązka *f*; (Garn usw.) motek *m*.
Bü'ndel (bü'ndel) *n* (2)l wiązka *f*; (Wäsche usw.) tłumoczek *m*, zawiniątko; F sein ~ schnüren zbierać [zebrać] manatki, wynosić [-nieść] się.
Bu'ndes... (bu'ndes...) związkowy: **~genosse** *m* sojusznik; **~lade** *f* bibl. arka przymierza.
bü'ndig (bü'ndich) (verpflichtend) obowiązujący; (triftig) niezbity; (Stil, Rede) zwięzły; kurz und ~ krótko i węzłowato; **~keit** *f* ważność; zwięzłość.
Bü'ndnis (bü'ntnis) *n* (2)h¹ przymierze, sojusz *m*.
bunt (bunt) pstry; (mehrfarbig) różnobarwny; *fig.* mieszany, różnorodny, rozmaity; ~ durcheinander bez różnicy; es zu ~ treiben od. machen zbyt broić.
bu'nt...: **~druck** *m* chromotypja *f*; **~farbig**, **~scheckig** pstry; **~farbigkeit**, **~scheckigkeit** *f* pstrość.
Bü'rde (bü'rde) *f* (3)b brzemię *n*.
Bureau' (büro') *n* (6)i biuro; **~vorsteher** *m* naczelnik biura.
Burg (burk) *f* (3)b zamek *m*, obrona; ~... zamkowy, zamku.
Bü'rge (bü'rge) *m* (3)a, **Bü'rgin** (~gin) (3)c (po)ręczyciel(ka).
bü'rgen (~gen) (15)a [za]ręczyć.
Bü'rger (~ger) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c (Stadt~) mieszczanin (-anka); (Staats~) obywatel (-telka); ~... mieszczański; obywatelski; **~frau** *f* mieszczka; **~krieg** *m* wojna *f* domowa.
bü'rgerlich mieszczański; obywatelski; ~es Gesetzbuch ustawa *f* cywilna; ~e Kost wikt *m* przyzwoity.
Bü'rger...: **~meister** *m* burmistrz; **~recht** *n* prawo obywatelstwa.
Bü'rgerschaft *f* mieszczaństwo *n*; obywatelstwo *n*.
Bü'rger...: **~schule** *f* szkoła wydziałowa; **~steig** *m* chodnik.
Bu'rg...: **~graf** *m* burgrabia; **~herr** *m* władca zamku.
Bü'rgschaft (bü'rk-) *f* poręka.
Bu'rg...: **~verlies** *n* loch *m* zamkowy; **~vogt** *m* kasztelan.
Bu'rsch(e) (bu'rsch[e]) *m* (3)a chłopak; *dim.* (— **Bü'rschchen** [bü'rschchen] *n* (2)l) chłopaczek; (Student) akademik.
Bu'rschenschaft *f* związek *m* studencki.
burschiko's (burschiko's) junacki.
Bü'rste (bü'rste) *f* (3)b szczotka; **~n** (~n) (15)e [wy]szczotkować.
Bü'rsten... szczotkowy; **~binder** (-binder) (2)l, **~macher** *m* szczotkarz.
Bü'rzel (bü'rcel) *m* (2)l kuper.
Busch (busch) *m* (2)d (Strauch) krzak; (Gebüsch) krzaki *m/pl.*; (von Haaren usw.) czub; *fig.* auf den ~ klopfen = ausforschen.
Bü'schel (bü'schel) *m* (2)l (Blumen usw.) pęk; (Haare usw.) kosmyk; (der Vögel) czub; (Helm~) kiść *f*.
bu'schig (buschich) krzaczysty.

Bu'sch...: **~klepper** *m* opryszek; **~werk** *n* krzaki *m/pl.*, zarosle *f/pl.*
Bu'sen (bu'zᵉn) *m* ②l (Brust) pierś *f*, łono *n*; (am Gewande) pazucha *f*, zanadrze *n*; (Meer2) zatoka *f*; **~freund** *m* serdeczny przyjaciel; **~krause** *f*, **~streif** *m* kryzka *f*, żabot *m*; **~nadel** *f* szpilka od krawatki.
Bu'ß... (bū's...) pokutny.
Bu'ssard (bu'sᴀʀt) *m* ②g¹ myszołów.
Bu'ße (bū'sᵉ) *f* ③b (Strafe) pokuta; (Geldstrafe) grzywna; ~ tun odprawiać [-wić] pokutę.
bü'ßen (bū'sᵉn) ⑮e [od]pokutować; mit dem Leben ~ przypłacać [-cić] życiem.
Bü'ßer (~sᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c pokutnik (-nica).
Bu'ß...: **2fertig** przejęty skruchą; **~fertigkeit** *f* skrucha.
Bü'ste (bu'stᵉ) *f* ③b biust *m*; **~n...** biustowy.
Bu'tte (bu'tᵉ) *f* ③b: a) *o.* **Butt** (but) *m* ②g Zool. płaszczka *f*, flądra *f*; b) *o.* **Bü'tte** (bu'tᵉ) *f* ③b kadź. [(Henker) kat.]
Bü'ttel (bu'tᵉl) *m* ②l siepacz;
Bu'tter (bu'tᵉʀ) *f* ③d ′(*o. pl.*) masło *n*; **~...** maślany; **~blume** *f* mlecz *m*, kaczyniec *m*; **~brot** *n* chleb *m* z masłem; (belegtes) kanapka *f*; **~büchse, ~dose** *f* maślniczka; **~faß** *n* (zum Buttern) maślnica *f*; (zum Aufbewahren der Butter) faska *f* na masło; **~händler** *m* maślarz; **~milch** *f* maślanka.
bu'ttern (~n) ⑮b [z]robić masło.
Bu'tter...: F **~stulle** *f* = **~brot**; **~weck(en)** *m* bułka *f* z masłem; **2weich** miękki jak masło.
Bü'ttner (bu'tnᵉʀ) *m* ②l = Böttcher.
Bu'tzen|scheibe (bu'cᵉn-) *f* szyba kolorowa oprawna w ołów.
bzw. Abk. für beziehungsweise.

C

(Siehe auch unter K, Sch und Z.)

ca. = zirka.
Cafe (kafe') *n* ⑥i kawiarnia *f*.
Celli'st (czěli'st) *m* ③a wiolonczelista. [lonczela *f*.]
Ce'llo (czě'lo) *n* ⑥i, ⑥k wio-
Champa'gner (szampa'njᵉʀ) *m* ②l, **~wein** *m* szampan.
Cha'mpignon ♀ (sza'mpinjo) *m* ⑥i pieczarka *f*.
Cha'nce (szo'sᵉ) *f* ③b widoki *m/pl.* [seln.]
changie'ren (szoži'ʀᵉn) = wech-
Chansone'tte (szosone'tᵉ) *f* ③b szansonetka. [zamieszanie.]
Cha'os (ka'os) *n* indekl. nieład *m*,
chao'tisch (kao'tisz) chaotyczny.
Chara'kter (kaʀa'ktᵉʀ) *m* ⑥d¹ charakter; (Stellung) stanowisko *n*; **2fest** wierny zasadom; **~festigkeit** *f* siła zasad, stałość; **2los** bez charakteru; **~losigkeit** *f* brak *m* charakteru.
Charlo'tte (szaʀlo'tᵉ) *f* ⑧d Karolina. [szofer.]
Chauffeu'r (szofö'ʀ) *m* ②g¹
Chaussee' (szose') *f* ⑥f gościniec *m*, szosa; **~geld** *n* szosowe.
Chef (szěf) *m* ⑥i naczelnik, przełożony; ✠ głowa *f*; **~redakteur** *m* redaktor naczelny.
Chemie' (chemi') *f* ⑥f chemja.
che'misch (che'misz) chemiczny.
...chen (...chᵉn) *n* ②l Verkleinerungssilbe, zB. in Weibchen, Männchen.
Chi'ffre (szi'fᵉʀ) *f* ③b cyfra; **~schrift** *f* pismo *n* cyfrowane.
chiffrie'ren (szifʀi'ʀᵉn) ⑮g [na-] pisać cyframi.

Chi'na (chi'na) *n* ⑧b Chiny *f/pl.*; **~rinde** *f* kora chinowa; **Chine'se** (chinę'zᵉ) *m* ③a Chińczyk; **Chine'sin** (~zi̮n) *f* ③c Chinka; **chine'sisch** (~zi̮sz) chiński.

Chini'n (chini̮'n) *n* ②g¹ chinina *f*.

Chiru'rg (chiʀu'ʀk) *m* ③a chirurg; **chiru'rgisch** (~ʀu'ʀgi̮sz) chirurgiczny.

Cho'lera (ko'lᵉʀa) *f* indekl. cholera.

Choleri'ne (kolᵉʀi̮'nᵉ) *f* ③b cholerynа.

Chor (koʀ) *m* u. *n* ②d u. ②g chór *m*; ~.... choralny, chórowy.

Chora'l (koʀa'l) *m* ②d chorał.

Cho'r...: **~führer** *m* przodownik chóru; **~hemd** *n* komża *f*, komeszka *f*; **~sänger** *m* = **Chori'st** (koʀi̮'st) *m* ③a chórzysta.

Christ (kʀi̮st) *m* ③a chrześcijanin; **~'abend** *m* wilja *f* Bożego Narodzenia; **~'baum** *m* Boże drzewko *n*.

Chri'sten... chrześcijański.

Chri'stenheit *f*, **Chri'stentum** *n* chrześcijaństwo *n*.

Chri'st...: **~fest** *n* Boże Narodzenie; **~kind(lein)** *n* Jezusek *m*.

chri'stlich chrześcijański.

Chri'stoph (kʀi̮'stǫf) *m* ⑧a Krzysztof.

Chri'stus (~stūs) *m* ⑧j Chrystus; ~.... chrystusowy; vor Christo od. vor Christi Geburt przed Chrystusem, przed narodzeniem Chrystusa (verkürzt: v. Chr. [G.] przed Chr.); nach Christo od. nach Christi Geburt po Chrystusie, po narodzeniu Chrystusa (verkürzt: n. Chr. [G.] po Chr.).

Chro'nik (kʀo'nik) *f* ③b kronika; **~schreiber** *m* = **Chroni'st** (kʀoni̮'st) *m* ③a kronikarz.

chro'nisch (kʀo'ni̮sz) chroniczny.

Chrysa'nthemum ⚘ (chʀuza'ntę-mūm) *n* ⑥i złocień *m*.

Cli'que (kli̮'kᵉ) *f* ③b klika.

Clown (klaun) *m* ⑥i błazen.

Coeur (köʀ) *n* ⑥i u. indekl. czerwień *f*; ~.... czerwieniowy.

Compt... s. Kont..., **Contre...** s. Konter...

Coupe (kupę') *n* ⑥i = Abteil.

Couple't (kuplę') *n* ⑥i kuplet *m*.

Coupo'n (kupǫ') *m* ⑥i kupon.

Cousi'n (kuzą') *m* ⑥i kuzyn; **~e** (kuzi̮'nᵉ) *f* ③b kuzynka.

Creme (kręm) *f* ⑥i krem *m*, śmietanka.

D

D. Abk. für der, die, das.

Da (dā) **1.** *adv.* (dort) tam; (dann) wtedy; hie(r) und ~ tam i sam; wer ~? kto tam?, kto idzie?; von ~ (an od. ab) stąd; ~ sein od. **da'|sein** być; (existieren) istnieć; ~ ist, ~ sind oto; ~ ist er oto jest. **2.** *cj.* (weil) ponieważ; (als) gdy.

da'|bei' przy tem; (außerdem) oprócz tego; ~ sein (zugegen sein) być przytomnym od. obecnym; ich bin ~ (stimme bei) zgadzam się, jestem gotów; es bleibt ~ tak będzie.

da'|bleiben pozostawać [-stać].

Dach (dąch) *n* ②a dach *m*; *fig.* ~ (und Fach) przytułek *m*; unter ~ (und Fach) bringen [s]kończyć, załatwiać [-wić].

Da'ch...: **~boden** *m* strych; **~decker** (-dękᵉʀ) *m* ②l pokrywacz; **~fenster** *n* okno na dachu; **~first** *m* grzbiet dachu; **~kammer** *f* = ~stube; **~pfanne** *f* dachówka; **~rinne** *f* rynwa.

Dachs (dąks) *m* ②h borsuk; ~.... borsuczy; **~'hund** *m* jamnik.

Da'ch...: **~schindel** *f* gont *m*; **~sparren** *m* krokiew *f*; **~stein**

= ~ziegel; **~stube** *f* manzarda, mieszkanie *n* na poddaszu; **~stuhl** *m* wiązanie *n*.
da'chte (dą'chtᵉ), **dä'chte** (dę'chtᵉ) s. denken. [feige.]
Da'chtel F(dą'chtᵉl) *f* ③d = Ohr-]
Da'ch...: **~traufe** *f* = ~rinne; **~ziegel** *m* dachówka *f*; **~zimmer** *n* = ~stube.
da'|du'rch tędy; (damit) tem; ~, daß ... tem, że ...; przez to, że...
da'|fü'r za to; ich bin ~ jestem za tem; er kann nichts ~ nie winien temu.
da|fü'r|halten [o]sądzić; nach meinem ♀ mojem zdaniem.
da'|ge'gen 1. *adv.* przeciw temu; (im Vergleich) w porównaniu z tem; ich habe nichts ~ nie sprzeciwiam się. 2. *cj.* zaś.
da|ge'gen|halten porównywać [-nać]. [*n* ②g¹ dom *m*.]
da|hei'm 1. *adv.* w domu. 2. ♀]
da'|he'r 1. *adv.* (von hier) stąd; (hier) tędy. 2. *cj.* więc, przeto.
da'|heru'm tędy; (um die Ecke) naokoło.
da'|hi'n (dorthin) tam; bis ~ aż tam, (zeitlich) aż do tego czasu.
da'|hina'b tędy w dół.
da'|hinau'f tędy w górę.
da'|hinau's tędy.
da'|hinei'n tędy.
da|hi'n...: **~gestellt** sein lassen nie rozstrzygać [-gnąć]; **~sein** zginąć [voll.], zniknąć [voll.].
da'|hi'nten tam z tyłu.
da'|hi'nter za tem, po tem; es ist (od. steckt) et. ~ w tem coś jest.
da|hi'nter...: **~kommen** zbadać [voll.], wykryć [voll.]; sich **~machen** brać [wziąć] się do c-o; **~sein, ~stecken** ukrywać [-yć] się poza tem.
da'|hinü'ber tędy.
da'|hinu'nter tędy w dół.
da'|malig (-mąlich) ówczesny.
da'|mals (-māls) wtedy.
Da'ma'st (dą'mą'st) *m* ②g adamaszek; **~..., ♀en** (~ᵉn) adamaszkowy. [damasceński.]
Damasze'ner... (dąmąscę'nᵉʀ...)]
Da'm|brett (dą'm-) *n* szachownica *f*.
Da'me (dą'mᵉ) *f* ③b dama, pani; *dim.* (= **Dä'mchen** [dę'mchᵉn] *n* ②l) damul(k)a; (im Kartenspiel) dama; ~ spielen [za]grać w warcaby. [głupiec.]
Dä'melack F (dę'mᵉląk) *m* ⑤]
Da'men... kobiecy; **~abteil** *m* przedział dla kobiet; **~brett** *n*, **~spiel** *n*, **~stein** *m* s. Dambrett usw.
Da'm|hirsch (dą'm-) *m* daniel.
da'|mi't 1. *adv.* tem; (dadurch) tem; her(aus) ~! pokaż! 2. *cj.* aby, ażeby.
dä'mlich F (dę'mlich) zatumaniony; **♀keit** *f* zatumanienie *n*.
Damm (dąm) *m* ②d tama *f*, grobla *f*; 🚂 (Fahr♀) tor; (Straßen♀) bruk; Anat. krocze *n*; *fig.* powodzenie *n*. [mować.]
dä'mmen (dě'mᵉn) ⑮a [za]ta-]
Da'mm|erde *f* ziemia ogrodowa.
dä'mmerhaft (dě'mᵉʀ-) zmierzchowy, ciemny. [świt *m*.]
Dä'mmer|licht *n* zmierzch *m*;]
dä'mmern (dě'mᵉʀn) ⑮b (am Abend) zmierzchać; (am Morgen) [za]świtać; *fig.* es dämmert mir mam przeczucie. ***Su.*** zmierzch *m*; świt *m*.
Dä'mon (dę'mǫn) *m* ⑥d demon.
dämo'nisch (dęmo'nisz) demoniczny.
Dampf (dąmpf) *m* ②d para *f*; (Rauch) dym; (Engbrüstigkeit) dychawica *f*.
Da'mpf... parowy; **~bad** *n* parnia *f*; **~betrieb** *m* urządzenie *n* parowe; **~boot** *n* łódź *f* parowa; **~(druck)messer** *m* paromierz.
da'mpfen (dą'mpfᵉn) ⑮a [wy-]parować; (qualmen) dymić.

dä'mpfen (dę'mpfen) ⑮a osłabiać [-bić], przytłumiać [-mić]; *fig.* poskramiać [-skromić]; Kochk.: [u]dusić.
Da'mpfer (dą'mpfer) *m* ②1 [parostatek.]
Dä'mpfer (dę'mpfer) *m* ②1 ♪ tłumik; Licht: kapturek; j-m e-n ~ aufsetzen = dämpfen. [parą.]
Da'mpf|heizung *f* ogrzewanie *n*
da'mpfig (dą'mpfich) napełniony parą. [wiczny.]
dä'mpfig (dę'mpfich) dycha-
Da'mpf...: **~maschine** *f* maszyna parowa; **~roß** *n* = Lokomotive; **~schiff** *n* parowiec *m*; **~schiffahrt** *f* żegluga parowa; **~wagen** *m* parowóz.
Da'm... (dą'm...): **~spiel** *n* warcaby *m/pl.*; **~stein** *m* warcab.
Da'm|wild (dą'm-) *n* daniele *m/pl.*
da|na'ch potem; er (es) sieht mir ~ aus wygląda po temu; er ist ~ jest taki.
Dä'ne (dę'ne) *m* ③a Duńczyk.
da|ne'ben obok; oprócz tego.
Dä'nemark (dę'nemąrk) *n* ⑧a Danja *f.* [dingen.]
dang (dąng), **dä'nge** (dę'nge) s.
da|nie'der na dół, na dole; **~liegen** leżeć, upaść [voll.].
Dä'nin (dę'nin) *f* ③c Dunka.
dä'nisch (dę'nisz) duński.
Dank (dąnk) 1. *m* ②g (*pl.* ~'sagungen) dzięki *m/pl.*, podziękowanie *n*; besten ~!, schönen ~! serdecznie dziękuję!; Gott sei ~! chwała Bogu!; ~ sagen = danken; j-m ~ wissen wdzięcznym być k-u. 2. ♀ *prp.* (*dat.*, *a. gen.*) dzięki (*dat.*).
da'nkbar wdzięczny; **♀keit** *f* wdzięczność.
da'nken (~en) ⑮a [po]dziękować; *v/t.* = verdanken; **~swert** wart podziękowania, zasługujący na wdzięczność.
Da'nk...: **♀erfüllt** = dankbar; **~gebet** *n* modły *m/pl.* dziękczynne; **~opfer** *n* ofiara *f* dziękczynna; **♀sagen** = danken; **~sagung** *f* = Dank.
dann (dąn) (um die Zeit) wtedy; (später) później; ~ und wann kiedy niekiedy.
da'nnen (dą'nen): von ~ stąd; von ~ gehen iść [pójść].
Da'nzig (dą'ncich) *n* ⑧a Gdańsk *m.*
da'r|a'n (dā'r-), F meist **dran** (wo?) przy tem, na tem; (wohin?) do tego; es ist nichts ~ nic na tem (w tem) niema; mir liegt ~ zależy mi na tem; ich bin übel ~ źle ze mną; **~gehen**, sich ~ machen, ~ sein zamierzać; **~setzen** wkładać [włożyć].
da'r|au'f, F meist **drauf** (wo?) na tem; (wohin?) na to; zeitlich: potem; ein Jahr ~ w rok potem; es kommt ~ an chodzi o to; **~gehen** [z]ginąć.
da'r|au's, F meist **draus** z tego; er macht sich nichts ~ lekceważy to sobie. [niedostatek.]
da'rben (dą'rben) ⑮a cierpieć
da'r|bieten [za]ofiarować; sich ~ zdarzać [-rzyć] się; Anblick: przedstawiać [-wić] się.
da'r|bringen = bringen.
da'r|ei'n, F meist **drein** w to; sich **~mengen**, sich **~mischen**, **~reden** [w]mieszać się w co.
darf(st) (dąrf[st]) s. dürfen.
da'r|i'n, F meist **drin** w tem; (innerhalb) wewnątrz, w środku.
da'r|legen przedstawiać [-wić]; (erklären) [wy]tłómaczyć.
Da'r|lehn *n* pożyczka *f*; **~skasse** *f* kasa pożyczkowa.
Darm (dąrm) *m* ②d kiszka *f*, jelito *n*; **~...** kiszkowy, jelitowy; **~'saite** *f* struna (z kiszki baraniej); **~'verschlingung** *f* splot *m* kiszek.
da'r|na'ch usw. s. danach usw.
dar|o'b (*a.* **drob**) = darüber.

Da'rre (dą'ʀe) *f* ③b (Trocknen) suszenie *n*; (Anstalt) suszarnia; ✠ susza, wyschnięcie *n*.
da'r|reichen s. reichen.
da'rren (dą'ʀen) ⑮a [wy]suszyć.
da'r|stellen przedstawiać [-wić]; sich ~ okazywać [-zać] się.
Da'r|steller(in *f*) *m* przedstawiciel(ka); (Schauspieler) aktor (aktorka).
da'r|tun wykazywać [-zać].
da'r|ü'ber, F meist **drü'ber** (wo?) ponad tem; (wohin?) ponad to; (davon) o tem; (unterdessen) tymczasem; ~ geht nichts to szczyt.
da'r|u'm, F mst **drum** (um dieses) o to, około tego; (dafür) za to; (deshalb) dlatego.
da'r|u'nter, F mst **dru'nter** (wo?) pod tem; (wohin?) pod to; (in der Zahl) w tej liczbie; (niedriger) niżej.
das (dąs) s. der.
da'|sein 1. *v.* (die Formen des *pr.* u. *impf.* werden stets getrennt geschrieben) = sein. 2. ♀ *n* ②l byt *m*, istnienie.
da|se'lbst tamże.
da's|jenige s. derjenige.
daß (dąs) że; (damit) aby, żeby; auf ~ aby.
da's|se'lbe s. derselbe.
da'|steh(e)n = stehen.
datie'ren (dątį'ʀen) ⑮g datować.
Da'ti'v (dā'tį'f) *m* ②g¹ trzeci przyqadek.
da'to (dā'tọ): bis ~ dotychczas.
Da'ttel (dą'tel) *f.* ③d daktyl *m*; ~... daktylowy.
Da'tum (dątụm) *n* ⑥e data *f*; Daten dane *f/pl.*
Dau'be (dau'be) *f* ③b klepka.
Dau'er (dau'eʀ) *f* ③d (o. *pl.*) trwanie *n*; (Zeit) przeciąg *m*; (Dauerhaftigkeit) trwałość; auf die ~ przez dłuższy czas; ~... trwały, ciągły.
dau'erhaft trwały; ♀igkeit *f* trwałość.
Dau'er...: **~lauf** *m* długi bieg; **~marsch** *m* forsowny marsz.
dau'ern (dau'eʀn) ⑮b [po]trwać; **~d** trwały; das soll nicht lange ~ to nie potrwa długo; es (er) dauert mich żal mi tego (go).
Dau'men (dau'men) *m* ②l wielki palec, kciuk; **~schrauben** *f/pl.* kluby.
Däu'mling (doi'mlįŋ) *m* ②g¹ paluch; *fig.* karzełek.
Dau'ne (dau'ne) *f* ③b puch *m*; **~n...** z puchu.
Daus (daus) *m* ②a¹ tuz.
da'|vo'n (von diesem) od tego; (darüber) o tem; was habe ich ~? cóż mi z tego?
da|vo'n... u..., precz; **~eilen** (sn) uciekać [uciec]; **~fahren** (sn) odjeżdżać [-jechać]; **~fliegen** (sn) u-, od-latywać [-lecieć]; **~geh(e)n** uchodzić [ujść]; **~helfen** (*dat.*) pomagać [-móc] do ucieczki; **~jagen** [na]pędzić; **~kommen** = entkommen; mit dem Leben ~k. pozostawać [-stać] przy życiu; **~laufen** (sn) uciekać [uciec]; sich **~machen** czmychać [-chnąć]; sich **~schleichen** wykradać [-kraść] się; **~tragen** unosić [unieść]; Sieg: odnosić [-nieść]; Krankheit: nabawiać [-wić] się (*gen.*); **~ziehen** (sn) oddalać [-lić] się, uchodzić [ujść].
da'|vo'r (wo?) przed tem; (wohin?) przed to.
da|wi'der przeciw temu.
da'|zu' do tego; (überdies) oprócz tego; (zu dem Zwecke) na to, dlatego; was sagst du ~? co ty na to?
da|zu'... do..., przy...: **~gehörig** przynależny; **~kommen** nadchodzić [nadejść]; wie kam es ~? jak to się stało?
da'|zumal = damals

da|zu'...: **~tun** dodawać [-dać]; ohne dein **Stun** bez twej interwencji.

da|zwi'schen (wo?) między tem; (wohin?) między to; **~kommen** przeszkadzać [-szkodzić]; **S~kunft** (~kunft) *f* ②f pośrednictwo *n*; **~reden** przerywać [-rwać]; **~treten** (sn) [w]mieszać się.

Deba'tte (dębą'tᵉ) *f* ③b debata.

debattie'ren (~tī'Rᵉn) ⑮g rozprawiać.

De'bet ✿ (dę'bęt) *n* ⑥i dług *m*.

Debü't (dębü') *n* ⑥i debjut *m*, pierwszy występ *m*; **debü-tie'ren** (dębütī'Rᵉn) ⑮g debjutować. [kan.]

Decha'nt (dęchą'nt) *m* ③a dzie-

Deck (dęk) *n* ②g pokład *m*; e-s Omnibus: wierzch *m*.

De'ck...: **~bett** *n* pierzyna *f*: **~blatt** *n* einer Zigarre wierzchni liść *m*.

De'cke (dę'kᵉ) *f* ③b nakrycie *n*; (Überzug) pokrywa: (BettS) kołdra; (PferdeS) dera, derka; (TischS) obrus *m*; (ZimmerS) powała: mit j-m unter e-r ~ stecken być z kim w porozumieniu; sich nach der ~ strecken wydatki [za]stosować do dochodów.

De'ckel (dę'kᵉl) *m* ②l wieko *n*, nakrywka *f*; (BuchS) okładka.

de'cken (~ᵉn) ⑮a nakrywać [-kryć]: Ausgaben: pokrywać [-kryć]; sich ~ zasłaniać [-słonić] się; Begriffe: zgadzać się, przystawać.

De'cken... na suficie, na powale.

De'ck...: **~mantel** *m fig.* pokrywka *f*, pozór: **~passagier** *m* pasażer pokładowy. [osłona.]

De'ckung *f* pokrycie *n* (a. ✿); ⚔

defe'kt (dęfę'kt) 1. *a.* (unvollständig) niezupełny: (beschädigt) uszkodzony. 2. S *m* ②g wada *f*, brak.

Defensi've (dęfenzi'wᵉ) *f* ③b obrona, stanowisko *n* obronne.

De'fizit ✿ (dę'fjcit) *n* ②g brak *m*, niedobór *m*.

defraudie'ren (dęfRaudī'Rᵉn) ⑮g sprzeniewierzać [-rzyć].

De'gen (dę'gᵉn) *m* ②l szpada *f*; (Ritter) bohater, wojak.

degenerie'ren (dęgęnęRī'Rᵉn) ⑮g [z]wyrodnieć.

De'gen... należący do szpady: **~griff** *m* rękojeść *f*; **~koppel** *f* pas *m* u szpady: **~klinge** *f* ostrze *n* szpady: **~knopf** *m* główka *f* szpady: **~quaste** *f* temblak *m*; **~scheide** *f* pochwa; **~stich** *m* pchnięcie *n* szpadą.

degradie'ren (dęgRądī'Rᵉn) ⑮g [z]degradować: (zum Gemeinen) pozbawiać [-wić] stopnia.

de'hnbar (dę'nbāR) rozciągliwy; **Skeit** *f* rozciągliwość.

de'hnen (dę'nᵉn) ⑮a rozciągać [-gnąć], rozszerzać [-rzyć]; Zeit, Silbe: przedłużać [-żyć]; gedehnt rozszerzony, przedłużony.

De'hnung *f* rozszerzanie (-rzenie) *n*, przedłużanie (-żenie) *n*: **~s|zeichen** *n* znak *m* przedłużenia.

Deich (daich) *m* ②g grobla *f*.

Dei'chsel (dai'ksᵉl) *f* ③b dyszel *m*: ~... dyszlowy.

dein (dain), in Briefen S (a. der, die, das **~e**, *pl.* die **~en**) ⑨b twój *m*, twoja *f*, twoje *n*, twoi *m/pl.*, twoje *f/pl.* (auf das Subjekt bezüglich meist: swój, swoja, swoje, swoi, swoje); das **Se** twoja własność; die **Sen** twoja rodzina.

dei'ner (dai'nᵉR): a) (*gen.* v. du) ciebie: b) s. dein; **~seits** (-zaits) z twojej strony. [tobie.]

dei'nes|glei'chen (~ᵉs-) równy

dei'net|halben, **-wegen**, (um) **-willen** (~ᵉt-) dla ciebie.

dei'nige (dai'nįgᵉ): der, die, das ~. *pl.* die ~n = dein.
Deka'n (dęką'n) *m* ②g¹ dziekan.
deklamie'ren (dęklamį'ʀᵉn) ⑮g [za]deklamować.
Deklaratio'n (~ʀącᶦǫ'n) *f* ③b deklaracja, oświadczenie *n*; ~s... deklaracyjny.
deklarie'ren (~ʀį'ʀᵉn) ⑮g [z]deklarować, oświadczać [-czyć].
Deklinatio'n (dęklįnącᶦǫ'n) *f* ③b deklinacja; (zB. e-s Hauptwortes) odmiana; (der Magnetnadel) wychylenie *n*.
dekliníe'rbar (~nį'ʀbāʀ) dający się odmieniać.
deklinie'ren (~nį'ʀᵉn) ⑮g odmieniać; *v/i.* zbaczać [zboczyć].
Dekorateu'r (dękǫʀątö'ʀ) *m* ②g¹ dekorator.
Dekoratio'n (~cᶦǫ'n) *f* ③b dekoracja; (Ehrenzeichen) odznaka, order *m*; ~s... dekoracyjny.
dekorie'ren (~ʀį'ʀᵉn) ⑮g [u]dekorować, ozdabiać [ozdobić].
Dekre't (dękʀę't) *n* ②g dekret *m*, uchwała *f*.
delika't (dęlįką't) delikatny; (Speise) wykwintny, wytworny.
Delikate'sse (~kątĕ'sᵉ) *f* ③b delikatność; (Speise) przysmak *m*; ~n|handlung *f* handel *m* delikatesów. [obłęd *m*, szał *m*.]
Deli'rium (dęlį'ʀᶦum) *n* ⑥e
Delphi'n (dĕlfį'n) *m* ②g¹ delfin.
De'lta (dĕ'ltą) *n* ⑥i delta *f*.
dem (dem) *dat.* von der und das.
Dema'nt (dę'mąnt) *m* ②g¹ = Diamant.
demaskie'ren (dęmąskį'ʀᵉn) ⑮g [z]demaskować, odsłaniać [-słonić]. [zaprzeczać [-czyć] (*dat.*).]
dementie'ren (dęmĕntį'ʀᵉn) ⑮g
de'm|entspre'chend, **de'm|gemäß** odpowiednio do tego.
Deme'trius (dęmē'tʀᶦus) *m* ⑧c Dymitr. [lich) przeto, więc.]
de'm|na'ch według tego; (folg-
de'm|nä'chst następnie; (bald) wnet.
Demokra't (dęmokʀą't) *m* ③a demokrata, ludowiec. [rzyć.]
demolie'ren (~lį'ʀᵉn) ⑮g [z]bu-
Demonstrati'v (dęmǫnstʀątį'f) *n* ②g¹ (o. ~pronomen *n*) zaimek *m* wskazujący.
demonstrie'ren (~stʀį'ʀᵉn) ⑮g [za]demonstrować; (vorweisen) okazywać [-zać].
demoralisie'ren (dęmoʀąlįzį'ʀᵉn) ⑮g [z]demoralizować, [ze]psuć.
de'm|u'ngeachtet mimoto.
De'mut (dę'mųt) *f* ③b (o. *pl.*) pokora; **de'mütig** (~mütįch) pokorny, uniżony; **de'mütigen** (~mütigᵉn) ⑮a upokarzać [-korzyć]. *Su.* upokorzenie *n*.
de'm|zufo'lge wskutek tego, wobec tego.
den (dęn), **de'nen** (dę'nᵉn) *acc. sg.* und *dat. pl.* von der.
de'ngeln (dĕ'ŋᵉln) ⑮f [po]klepać. [myślenia.]
De'nk|art (dĕ'ŋk-) *f* sposób *m*
de'nkbar dający się pomyśleć.
de'nken (dĕ'ŋkᵉn) ⑯g [po]myśleć (bei sich w duchu); ~ an (*acc.*) = sich erinnern; ~ zu ... zamyślać [-ślić], zamierzać [-rzyć] (vgl. ge~); sich ~ wyobrażać [-brazić] sobie; gut (schlecht) von j-m ~ dobrze (źle) sądzić o kim; man denkt gar nicht (mehr) daran nie pamięta się o tem.
De'nker (~kᵉʀ) *m* ②l, ~in (~įn) *f* ③c myśliciel(ka).
De'nk...: ~faul nie lubiący myśleć; ~faulheit *f* wstręt *m* do myślenia; ~freiheit *f* wolność myśli; ~kraft *f* inteligencja; ~mal *n* ②b u. ②g pomnik *m*; ~münze *f* medal *m* pamiątkowy; ~säule *f* pomnik *m*; ~schrift *f* pamiętnik *m*; (Bericht)

sprawozdanie *n*; **~spruch** *m* sentencja *f*; **~stein** *m* pomnik.
De'nkungs|art *f* = Denkart.
De'nk...: **~übung** *f* ćwiczenie *n* w myśleniu; **~vermögen** *n* zdolność *f* myślenia; **~vers** *m* sentencja *f*; **~weise** *f* sposób *m* myślenia; **~würdig** pamiętny; **~würdigkeit** *f* rzecz godna zapamiętania, osobliwość; (*pl.*) pamiętniki *m/pl.*; **~zeichen** *n* znak *m* (dla przypomnienia); **~zettel** *m* przypomnienie *n*; ich werde dir e-n ~zettel geben! nauczę ciebie!
denn (dęn) bo, bowiem, albowiem; nach dem *comp.* = als; es sei ~ chyba że; was ~? cóżto?; wann ~? kiedyto?; ist er ~ krank? czy on jest chory?
de'nnoch (dę'nǫch) jednak, mimoto.
Depe'sche (dępę'sz^e) *f* (3)b telegram *m*: **depeschie'ren** (dępęszī'R^en) (16)g [za]telegrafować.
deponie'ren (dępǫnī'R^en) (16)g [z]deponować, oddawać [-dać] na przechowanie; (gerichtlich aussagen) zeznawać [-znać].
Deportatio'n (dępǫRtac^iǫ'n) *f* (3)b zesłanie *n*; **deportie'ren** (~tī'R^en) (16)g zesyłać [-słać].
Deposi'ten... (dępǫzī't^en...) depozytowy.
Depo't (dępo') *n* (6)i skład *m*.
Deputie'rte(r) (dęputī'Rt^e[R]) *m* (9)l poseł, deputowany.
der, die, das (dęR, dį, dąs) 1. *art.* (fehlt im Polnischen): den 3. März trzeciego marca. 2. *pron.*: a) relativ: który (-ra, -re), auch kto, co; b) demonstrativ: (dieser) ten (ta, to); (jener) tamten (-ta, -to); da dem so ist w takim razie; wenn dem so ist jeśli sprawa tak się ma; wie dem auch sei w każdym razie; was ist (denn) das? co to takiego?
de'r|art tego rodzaju; (so sehr) tak bardzo, tak dalece; **~ig** podobny.
derb (dęRp) (kräftig, stark) krzepki, silny; (scharf) szorstki; (grob) rubaszny; ~er Verweis ostra wymówka *f*; **~heit** *f* krzepkość, siła; szorstkość; rubaszność.
der|ei'nst kiedyś, z czasem; (einst) niegdyś; **~ig** przyszły.
de'rent... (dę'R^ent...): **~ha'lben, ~we'gen,** um **~wi'llen** ze względu na których, dla nich.
de'rer (dę'R^eR) których.
de'r|gestalt = derart.
der|glei'chen indekl. podobny (do tego), tego rodzaju; und ~ i tym podobne (und dgl. i t. p.).
de'r|jenige, die'|jenige, da's|jenige (-ję'nīg^e) ten, ta, to.
de'r|lei' (-lai') = dergleichen.
de'r|mal|ei'nst = dereinst.
de'r|ma'len obecnie, teraz.
de'r|ma'lig (-mą'līch) obecny, teraźniejszy.
de'r|ma'ßen (-mą's^en) (so) tak, w ten sposób; (so sehr) tak dalece, do tego stopnia.
de'r|se'lbe, die'|se'lbe, da's|se'lbe (-zę'lb^e), **~se'lbige** (~bīg^e) ten sam, ta sama, to samo; ein und dasselbe jedno i to samo.
der|wei'l = dieweil.
de'r|zeit(ig) = dermalen, dermalig.
des (dęs) *gen.* von der und das.
Deserteu'r (dęzęRtö'R) *m* (2)g[1] zbieg, dezerter; **desertie'ren** (~tī'R^en) (16)g zbiegać [zbiec].
de's|falls w takim razie.
des|glei'chen podobny; *adv.* także.
de's|ha'lb (dafür) za to; (darum) dlatego; ~ weil dlatego że.
Desinfektio'n (dęsīnfękc^iǫ'n) *f* (3)b odkażanie (-żenie) *n*, dezynfekcja; **~s...** odkaźny, dezynfekcyjny; **desinfizie'ren**

(~fici'rᵉn) ⑮g odkażać [-kazić], [z]dezynfekcjonować.
Despo't (dęspo't) *m* ③a despota.
de'ssen (dĕ'sᵉn) którego.
de'ssen|u'ngeachtet mimoto.
Desse'rt (dĕsę'r) *n* ⑥i deser *m*, wety *m/pl.*; ~... deserowy.
Destillatio'n (dĕstilącįo'n) *f* ③b destylacja; ~s... destylacyjny.
destillie'ren (~lī'rᵉn) ⑮g [prze-] destylować.
de'sto (dĕ'sto) tem; ~ mehr tem bardziej; je ... ~ im ... tem.
de's|we'gen = deshalb.
Detai'l (dętą'[l]j) *m* ⑥i szczegół; en (g) ♀ szczegółowo; ♚ na sztuki; ~... szczegółowy, drobiazgowy.
deucht (doicht) s. dünken.
Deut (doit) *m* ②g szeląg; keinen ~ wert nie wart złamanego szeląga. [gane *n* objaśnianie.]
Deutelei' (doitᵉlai') *f* ③b naciąganie
deu'teln (doi'tᵉln) ⑮f fałszywie objaśniać [-śnić].
deu'ten (~tᵉn) ⑮c [wy]tłumaczyć; ~ auf (*acc.*) wskazywać [-zać] na (*acc.*).
deu'tlich (doi'tlich) (klar) jasny; (sichtbar, vernehmlich) wyraźny; (verständlich) zrozumiały; (leserlich) czytelny; ♀keit *f* jasność; wyrazistość.
deutsch (doicz) 1. niemiecki; *adv.* (auf) ~ po niemiecku, w niemieckim języku; ♀ (*fig.* ~) reden od. sprechen mówić po niemiecku; *fig.* mówić śmiało od. bez ogródek. 2. ♀e ⑨l: a) *s.* Niemiec (Niemka); b) ♀(e) *n* język *m* niemiecki.
Deu'tsch|land *n* ⑧g Niemcy *n/pl.*
Deu'tschtum *n* niemieckość *f*.
Deutschtümelei' (~tümᵉlai') *f* ③b szowinizm *m* niemiecki.
Deu'tung *f* [wy]tłumaczenie *n*; (Sinn) sens *m*, myśl.

Devi'se (dęwī'zᵉ) *f* ③b dewiza, godło *n*.
devo't (dęwo't) uniżony.
Deze'mber (dęcĕ'mbᵉr) *m* ②l grudzień; ~... grudniowy.
Dezima'l... (~cimą'l) dziesiętny.
dgl. Abk. für dergleichen: **d. Gr.** für der Große; **d. h.** für das heißt; **d. i.** für das ist.
Diade'm (dįądę'm) *n* ②g¹ diadem *m*, przepaska *f* na głowę.
Diagno'se (~gnō'zᵉ) *f* ③b diagnoza.
diagona'l (~gǫną'l) ukośny, poprzeczny; ♀e (~ᵉ) *f* ③b przekątnia.
Diakoni'ssin (dįąkǫnĭ'sĭn) *f* ③c diakonisa, dozorczyni chorych.
Diale'kt (~lĕ'kt) *m* ②g dialekt, narzecze *n*; ♀isch (~ĭsz) dialektyczny. [rozmowa *f*.]
Dialo'g (dįalo'k) *m* ②g dialog,
Diama'nt (~mą'nt) *m* ③a diament *m*; ♀en (~ᵉn) diamentowy.
Diarrhöe' (dįąrö') *f* ⑥f biegunka.
Diä't (dię't) *f* ③b dieta; ~en *pl.* pobory *m/pl.* dzienne; ~ halten, ♀ leben przestrzegać diety, być na diecie.
dich (dĭch) *acc.* von du.
dicht (dĭcht) gęsty; ~ an, bei, neben od. vor (*dat.*) tuż przy (*loc.*), obok (*gen.*) od. przed (*instr.*); ~ bei Berlin pod samym Berlinem; ~(er) machen zgęszczać [-ścić]; ~(er) werden [z]gęstnieć.
Di'chte (dĭ'chtᵉ) *f* ③b gęstość.
di'chten¹ (dĭ'chtᵉn) ⑮c pisać wiersze; a. = aussinnen; ~ und trachten nach (*dat.*) marzyć o (*loc.*). *Su.* pisanie *n* wierszów; das ♀ und Trachten des Menschen marzenia *n/pl.*
di'chten² (~) ⑮c = dicht machen.
Di'chter (~tᵉr) *m* ②l, ~in (~ĭn) *f* ③c poeta (poetka).

Di'chterisch (dĭ'chtᵉʀĭsz) poetycki.
Di'chterling F (~lĭŋ) *m* ②gˡ wierszokleta.
Di'chtheit, Di'chtigkeit (dĭ'chtĭch-) *f* gęstość. [poezja.]
Di'cht|kunst *f* sztuka poetycka,
Di'chtung *f* poezja, utwór *m* poetyczny.
dick (dik) gruby, otyły: (geschwollen) opuchnięty; (Flüssigkeit usw.) gęsty: (Freundschaft usw.) zażyły; ~ haben mieć dość, obrzydzić [voll.] sobie: ~e Milch mleko *n* zsiadłe; für j-n durch ~ und dünn gehen iść [pójść] za kim w ogień.
Di'ck...: **~bändig** (-bendich) obszerny: **Ɫbauch** F *m* grubas; **~bäuchig** F (-boichich) otyły; **Ɫdarm** *m* gruba kiszka *f*.
Di'cke (di'kᵉ) 1. *f* ③b (o. *pl.*) grubość, otyłość: gęstość. 2. ~(r) *s.* ⑨l grubas (-baska).
Di'ck...: **~fellig** (-fęlich) gruboskórny: *fig.* nieczuły: **~flüssig** gęsty; **Ɫhäuter** (-hoitᵉʀ) *m* ②l gruboskórzec: **~häutig** gruboskórny.
Di'ckicht (di'kicht) *n* ②g gęstwina *f*, gąszcz *m*.
Di'ck...: **Ɫkopf** *m* człowiek o grubej głowie: (Starrkopf) uparciuch; (Dummkopf) głupiec; **~köpfig** (-köpfich) o grubej głowie: (starrköpfig) uparty; (dumm) głupi: **~leibig** (-laibĭch) = ~bäuchig: **Ɫtuer** F (-tuᵉʀ) *m* ②l fanfaron, blagier: **~tun** F [po]blagować; **Ɫwanst** F *m* grubas.
die (di) *f* und *pl.* von der.
Dieb (dĭp) *m* ②g, **~in** (~bĭn) *f* ③c złodziej(ka). [dziejstwo *n*.]
Dieberei' (dĭbᵉʀai') *f* ③b zło-
Die'b(e)s... (dĭ'bᵉs..., dĭ'ps...) złodziejski: **~gesindel** *n* hałastra *f* złodziejska: **~gut** *n* kradzione: **~höhle** *f*, **~nest** *n* nora *f* złodziejska, gniazdo *n* złodziejskie; **Ɫsicher** bezpieczny przed złodziejami.
die'bisch (dĭ'bĭsz) złodziejski; (verstohlen) skryty; *adv.* ukradkiem.
Die'b|stahl *m* ②d kradzież *f*; einen ~ begehen dopuszczać [-puścić] się kradzieży.
die'|jenige s. derjenige.
Die'le (dĭ'lᵉ) *f* ③b (Brett) deska; (Fußboden) podłoga; (Hausflur) sień. [[wyłożyć] deskami
die'len (dĭ'lᵉn) ⑮a wykładać
die'nen (dĭ'nᵉn) ⑮a [u]służyć; (nützen) przydawać [-dać] się; womit kann ich (Ihnen) ~? czem mogę (panu) [u]służyć?; j-m mit et. (*dat.*) ~ oddawać [-dać] komu usługi; damit ist mir nicht gedient to mi się na nic nie przyda.
Die'ner (dĭ'nᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c sługa *m*, *f*, służący (-ca); *pl.* służba *f*; Ihr ~ sługa pana, żegnam; ~... należący do sługi.
Die'nerschaft *f* służba, czeladź.
die'nlich (dĭ'nlĭch) użyteczny, przydatny: ~ sein przydawać [-dać] się (zu *dat.* na *acc.*, do *gen.*); **Ɫkeit** *f* użyteczność.
Dienst (dĭnst) *m* ②g służba *f*; (Amt) urząd: (~leistung) u-, przysługa *f*; (Stelle) stanowisko *n*; außer ~ (Abk. a. D.) wysłużony, emerytowany, a. = dienstfrei; ~ haben mieć służbę, urzędować; in ~ treten (v. Dienstboten) wstępować [wstąpić] do służby; zu ~en! do usług!; zu ~en stehen być na usługi; was steht (Ihnen) zu ~en? czem można (panu) [u]służyć?
Die'ns|tag (dĭ'ns-) *m* wtorek; **~s...** wtorkowy.
Die'nst...: **Ɫalter** *n* starszeństwo w służbie: **~antritt** *m* wstąpienie *n* do służby.

die'nstbar służebny: (untergeben) poddany, podległy: ~ machen podbijać [-bić]; **&keit** f usłużność, poddaństwo n; (Recht) służebność.

Die'nst...: **&beflissen** usłużny; ~**bote** m = Diener(in); ~**eifer** m gorliwość f służbowa; **&eifrig** gorliwy w służbie, uczynny; ~**entlassung** f uwolnienie n ze służby; **&fertig** usłużny, uprzejmy, ~**fertigkeit** f usłużność, uprzejmość; ~**frau** f posługaczka; **&frei** wolny od służby; **&habend** urzędujący, dyżurny; ~**herr** m pan, służbodawca; ~**kleid(ung** f) n strój m służbowy; ~**leistung** f przysługa, usługa: (Dienst) służba; ~**leute** pl. służba f, czeladź f.

die'nstlich służbowy, urzędowy.

Die'nst...: **&los** bez służby; ~**mädchen** n. ~**magd** f służąca f, dziewka f; ~**mann** m: a) ④a lennik; b) ②a posługacz; **&mäßig** zgodny z przepisami służbowemi; ~**ordnung** f regulamin m służbowy; ~**personal** n służba f, czeladź f; ~**pflicht** f obowiązek m służbowy; ⚔ obowiązek m służenia wojskowo; **&pflichtig** (~pflichtĭch) obowiązany do służby wojskowej; ~**rock** m strój służbowy, mundur; ~**sache** f sprawa urzędowa; ~**schein** m świadectwo n służbowe; **&tauglich** zdolny do służby; **&tuend** = ~habend; **&unfähig** (**&untauglich**) niezdolny (niezdatny) do służby; **&willig** usłużny, uprzejmy; ~**wohnung** f mieszkanie n służbowe; ~**zeit** f czas m służby; ~**zeugnis** n = ~schein.

dies (dis) s. dieser; ~'**bezüglich** należący do tego, odnośny.

die'|se'lbe s. derselbe.

die'ser, die'se, die('se)s (dĭ'zeʀ, dĭ'ze, dĭ'zes, dĭs) ⑨d ten, ta, to: dies und jenes to i owo; dieses Monats (Abk. d. M.) bieżącego miesiąca (b. m.); diesen Abend dziś wieczorem.

die's...: ~**falls** w takim razie; ~**jährig** tegoroczny: ~**mal** tym razem; ~**malig** (~malĭch) niniejszy; ~**seitig** z tej strony (leżący); ~**seits** (~zaĭc) z tej strony; ⚔ po naszej stronie.

Die'trich (dĭ'tʀĭch) m ②g wytrych.

die|wei'l † ponieważ.

Differe'nz (dĭfeʀĕ'nc) f ③b różnica; *fig.* różnica zdań; ~**geschäft** ✱ n interes m różniczkowy.

Dikta't (diktā't) n ②g dyktat m.

diktie'ren (dĭktĭ'ʀen) ⑮g [po-] dyktować.

Dilletta'nt (dĭlĕtă'nt) m ③a, ~**in** (~in) f ③c dyletant(ka).

Dill ⚘ (dĭl) m ②g koper.

Dine'r (dinę') n ⑥i obiad m.

Ding (dĭŋ) n ②g, Fa. ②c rzecz f; (iro. v. Kindern) maleństwo; das arme ~ biedactwo; vor allen ~en przedewszystkiem, głównie; es geht nicht mit rechten ~en zu to coś nie w porządku; guter ~e sein być dobrej myśli; das ist ein ~ der Unmöglichkeit to niemożliwe; unverrichteter ~e nie dopiąwszy celu.

Di'ngelchen (dĭ'ŋelchen) n ②l drobnostka f.

di'ngen (~en) ⑫b najmować [-jąć].

di'ng|fest: ~ machen uwięzić [voll.].

Di'ng|wort n ②a rzeczownik m.

Di'ngs|da (dĭ'ŋsdą) m (f, n) indekl. ten, ta, to (osoba lub rzecz niewymieniona).

Di'nkel ⚘ (dĭ'ŋkel) m ②l pszenica f, orkisz.

Diöze'se (dįoçę'ze) f ③b diecezja.

Diphtherie' (dĭftęʀĭ') ⑥f, ~**ri'tis** (~tĭs) indekl. f błonica, dyfterja.

Diphtho'ng (dĭftǫ'ŋ) *m* ②g¹ dwugłoska *f*. [plom *m*.]
Diplo'm (diplǫ'm) *n* ②g¹ dy-
Diploma't (diplǫmā't) *m* ③a dyplomata; **~isch** (~ĭsz) dyplomatyczny.
dir (diR) *dat.* von du.
dire'kt (diRĕ'kt) prosty; (unmittelbar) bezpośredni; *adv.* auch wprost, z pierwszej ręki.
Direktio'n (diRĕkcⁱǫ'n) *f* ③b dyrekcja; ⚔ kierunek *m*.
Dire'ktor (diRĕ'ktǫR) *m* ⑥d dyrektor, kierownik; .... dyrektorski. [rygent.]
Dirige'nt (diRigĕ'nt) *m* ③a dy-
Di'rne (dĭ'Rnᵉ) *f* ③b dziewka; (mst verächtlich) ladacznica.
Diska'nt (diską'nt) *m* ②g dyszkant, sopran.
Disko'nt(o) ⚘ (~kǫ'nt[o]) *m* ②g (⑥i) dyskont, opust; .... dyskontowy; **diskontie'ren** (~kǫnti'Rᵉn) ⑮g [z]dyskontować, potrącać [-cić] przy zapłacie.
diskre't (~kRę't) dyskretny; (geheim) tajny; (Mensch) dochowujący tajemnicy; **Diskretio'n** (~kRęcⁱo'n) *f* ③b dyskrecja, milczenie *n*. [rozprawiać.]
diskutie'ren (~kuti'Rᵉn) ⑮g
Dispone'nt (~pone'nt) *m* ③a dysponent, zarządca domu handlowego; **disponie'ren** (~ni'Rᵉn) ⑮g rozporządzać [-dzić] (über j-n, ct. kim, c-m).
Dispositio'n (~zicⁱo'n) *f* ③b dyspozycja, rozkład *m*, porządek *m*; zur ~ stehen być na rozkazy.
Dispu't (~pu't) *m* ②g, **Disputatio'n** (~putacⁱo'n) *f* ③b dysputa *f*. rozprawa *f*, spór *m*.
Dissertatio'n (disERtacⁱǫ'n) *f* ③b rozprawa doktorska.
Disside'nt (diside'nt) *m* ③a innowierca.
Dissona'nz (dĭsonă'nc) *f* ③b rozdźwięk *m*.

Dista'nz (dĭstą'nc) *f* ③b odległość; (Strecke) przestrzeń; **~messer** *m* przyrząd do mierzenia odległości; **~ritt** *m* jazda *f* dystansowa.
Di'stel (dĭ'stᵉl) *f* ③d oset *m*; .... ostowaty; **~fink** *m* szczygieł. [~s... okręgowy.]
Distri'kt (dĭstRĭ'kt) *m* ②g okręg;
Diszipli'n (discipli'n) *f* ③b karność; auch = Wissenschaft; **disziplina'risch** (~plinq'Risz) dyscyplinarny. [dzielna *f*.]
Divide'nd (diwidĕ'nt) *m* ③a
Divide'nde (~dĕ'ndᵉ) *f* ③b dywidenda; **~n...** dywidendowy.
dividie'ren (~di'Rᵉn) ⑮g [po-]dzielić (durch zwei przez dwa).
Divisio'n (diwizⁱo'n) *f* ③b Arithm. dzielenie *n*; ⚔ ⚓ dywizja; **~s...** dywizyjny; **~skommandant** *m* dywizjoner.
Divi'sor (diwĭ'zǫR) *m* ⑥d dzielnik. [sofa *f*.]
Di'wan (dĭ'wān) *m* ②g¹ u. ⑥i
d. J. Abk. für dieses Jahres.
d. M. Abk. für dieses Monats.
doch (dǫch) jednak, mimoto, przecież; wirst du nicht da sein? — ~! owszem (będę)!; ja ~! ależ tak!, oczywista!; (so) sprechen Sie ~! mówże pan!; ich habe es dir ~ gesagt przecież ci powiedziałem; es ist ~ so?, nieprawdaż?
Docht (docht) *m* ②g knotek.
Dock ⚓ (dǫk) *n* ②g¹ u. ⑥i dok *m*, warsztat *m* okrętowy; .... dokowy.
Do'cke (do'kᵉ) *f* ③b (Pfeiler) słupek *m*; (Garn usw.) motek *m*; (Puppe) lalka.
Do'ge (do'žᵉ) *m* ③a doża.
Do'gge (do'gᵉ) *f* ③b dog *m*; (Bull~) buldog *m*. [*m*.]
Do'gma (do'gmą) *n* ⑥e dogmat
Do'hle (do'lᵉ) *f* ③b kawka.
Do'hne (do'nᵉ) *f* ③b sidła *n pl*.

Do'ktor (dŏ'ktoʀ) *m* ⑥d doktor; ~... doktorski.
Dolch (dŏlch) *m* ②g sztylet, puginał; ~'**stich**, ~'**stoß** *m* pchnięcie *n* sztyletem.
Do'lde ♀ (do'ldᵉ) *f* ③b baldaszek *m*; ~**n**... baldaszkowaty.
Do'lmetsch(er) (dŏ'lmĕcz[ᵉʀ]) *m* ③a (②l) tłumacz.
Dom (dom) *m* ②g katedra *f*, tum; ~... katedralny.
Domä'ne (domę'nᵉ) *f* ③b dobra *n/pl.* państwowe; (Gebiet) zakres *m*.
Do'm...: ~**herr** *m* kanonik; ≈**herrlich** kanoniczny.
Dominika'ner (dominika'nᵉʀ) *m* ②l Dominikanin.
Do'mino (do'mino) *n* ⑥i domino: ~**spiel** *n* gra *f* w domino.
Do'm...: ~**kapitel** *n* kapituła *f*; ~**kirche** *f* katedra; ~**pfaff(e)** *m* Zool. gil. [~... naddunajski.]
Do'nau (do'nau) *f* ③b Dunaj *m*;
Do'nner (do'nᵉʀ) *m* ②l grzmot; ~... piorunowy; ~ und Doria! do stu djabłów; ≈**ähnlich** podobny do grzmotu; ~**gott** *m* bóg gromów; (der Slawen) Perkun; ~**keil** *m* grom, piorun.
do'nnern (~n) ⑮b [za]grzmieć; es donnert grzmi; ~**d** grzmiący.
Do'nners|tag *m* czwartek; ~**s**... czwartkowy.
Do'nner|wetter *n* burza *f*; (zum) ~! do stu piorunów!
Do'ppel... (do'pᵉl...) podwójny; ~**adler** *m* orzeł dwuglowy; ~**ehe** *f* dwużeństwo *n*, bigamja; ~**gänger** (~gĕngᵉʀ) *m* ②l sobowtór; ≈**köpfig** (~kǫpfich) dwuglowy; ≈**läufig** o dwu lufach; ~**laut** *m* dwugłoska *f*; ~**punkt** *m* dwukropek; ~**reihe** *f* ⚔ czwórka; ~**sinn** *m* dwuznaczność *f*; ≈**sinnig** dwuznaczny.
do'ppelt (do'pᵉlt) podwójny; (zweierlei) ° dwojaki; *adv.* podwójnie, dwa razy.
do'ppel|züngig (~cüngich) dwujęzyczny, obłudny.
Dorf (doʀf) *n* ②a wieś *f*; *dim.* (= **Dö'rfchen** [do'ʀf-], **Dö'rflein** *n* ②l) wioska *f*; armes ~ wioszczyna *f*.
Do'rf... wiejski: ~**bewohner(in** *f*) *m* wieśniak (-niaczka); ~**geschichte** *f* powieść sielska.
Dö'rfler (do'ʀflᵉʀ) *m* ②l wieśniak.
Do'rf...: ~**richter** *m* wójt; ~**schulze** *m* sołtys, wójt.
do'risch (do'ʀisz) dorycki.
Dorn (doʀn) *m* ②a, ④c kolec, cierń; *fig.* das ist ihm ein ~ im Auge to jest mu solą w oku.
Do'rn... cierniowy, kolczasty; ~**busch** *m* krzak ciernisty.
do'rnen|voll, do'rnig (do'ʀnich) ciernisty.
Do'rn...: ~**röschen** *n* cierniowa różyczka *f*; (im deutschen Märchen) śpiąca królewna *f*; ~**strauch** *m* = ~busch.
Dorothe'a (doʀotę'a) ⑧b, **Dorothee'** (~te') ⑧d *f* Dorota.
do'rren (do'ʀᵉn) ⑮a (sn) [u]schnąć, [z]więdnąć.
dö'rren (do'ʀᵉn) ⑮a [za]suszyć; Kaffee: [u]palić; Fleisch: [u]wędzić. [~**haus** *n* suszarnia *f*.]
Dö'rr...: ~**fleisch** *n* wędzonka *f*;
Dorsch (doʀsz) *m* ②g Zool. dorsz, wątłusz.
dort (doʀt) tam; hier und ~ tu i ówdzie; von ~'**her** stamtąd; nach ~'**hin** tam.
do'rtig (do'ʀtich) tamtejszy.
Do'se (do'zᵉ) *f* ③b puszka; (Tabaks≈) tabakierka; (Zucker≈) cukiernica.
Do'sis (do'zis) *f* ⑥g dawka.
Do'tter (do'tᵉʀ) *m* ②l żółtko *n*; ≈**gelb** koloru żółtka.
dozie'ren (doci'ʀᵉn) ⑮g nauczać

Dra'che (dRą'che) ⑧a, **~n** (~n) ⑵l *m* Zool. smok: (Papier2) latawiec: *fig.* jędza *f*; **~n...** smoczy.
Drago'ner (dRągo'neR) *m* ⑵l dragon: **~...** dragoński.
Draht (dRāt) *m* ⑵d drut; (Schuster2) dratwa *f*; per ~ drutem.
Dra'ht... druciany; (telegraphisch) telegraficzny; **~antwort** *f* odpowiedź telegraficzna; **~binder** (-bįndeR) *m* ⑵l druciarz.
dra'hten (dRā'ten) ⑮c = telegraphieren.
Dra'ht...: **2los** bez drutu; **~mühle** *f* druciarnia; **~puppe** *f* marjonetka: **~seil|bahn** *f* kolej zębata; **~stift** *m* ćwiek; **~zieher** (-cįeR) *m* ⑵l druciarz.
drain... s. drän...
drall (dRąl) krępy, tęgi.
Dra'ma (dRā'mą) *n* ⑹e dramat *m*.
Drama'tiker (dRamą'tikeR) *m* ⑵l dramatyk (falsch dramaturg).
dran F (dRąn) s. daran.
Drang[1] (dRąnk) *m* ⑵d (*o. pl.*) (Gedränge) ścisk, natłok: (Not, a. ⚒) bieda *f*, potrzeba *f*; *fig.* popęd, namiętność *f* (nach *dat.* do *gen.*).
drang[2] (~), **drä'nge** (dRę'nge) s. dringen.
drä'ngen (dRę'ngen) ⑮a [na-]przeć, ciskać [cisnąć]: (be~) uciskać: (antreiben) naglić, przynaglać [-glić]; es drängt mich ciągnie mnie; die Zeit drängt czas nagli; sich ~ tłoczyć się, cisnąć się. [bieda, utrapienie *n*.]
Dra'ngsal (dRą'ngząl) *f* ⑵ij
dränie'ren (dRęni'Ren) ⑮g [wy-]drenować.
drasch (dRąsz) s. dreschen.
dra'stisch (dRą'stisz) drastyczny; (heftig) gwałtowny.
Drau (dRau) *f* ③b Drawa.
dräu'en (dRoi'en) poet. = drohen.
drauf F (dRauf) s. darauf; **2'gänger** (~gęngeR) *m* ⑵l zuchwalec, śmiałek; **2geld** *n* = Angeld.
draus F (dRaus) s. daraus.
drau'ßen (dRau'sen) na dworze; von ~ z zewnątrz, z dworu: *fig.* z zagranicy.
Dre'chsel... (dRę'kseI...) tokarski, zB. **~bank** *f* tokarski warsztat *m*, tokarnia.
dre'chseln (~n) ⑮f [u]toczyć.
Dre'chsler (~leR) *m* ⑵l tokarz; **~...** tokarski; **~handwerk** *n* tokarstwo; **~werkstatt** *f* tokarnia.
Dreck (dRek) *m* ⑵g kał, gówno *n*; (Straßenschmutz) błoto *n*: *fig.* plugastwo *n*; **~'fink** *m* brudas, niechluja. [gawy.]
dre'ckig (dRe'kįch) brudny, plu-
Dre'ck...; **~seele** *f* nędznik *m*; **~wetter** *n* psi czas *m*.
Dre'h|bank (dRę'-) *f* tokarnia.
dre'hbar dający się obracać.
dre'hen (dRę'en) ⑮a (sich) obracać [obrócić] (się): Schnurrbart usw.: kręcić, zakręcać [-cić]; sich ~ und wenden miotać się na wszystkie strony: es dreht sich um (*acc.*) chodzi o (*acc.*); (sich) **~d** obracający się.
Dre'her (~eR) *m* ⑵l = Drechsler.
Dre'h...: **~krankheit** *f* kołowacizna; **~kreuz** *n* turniket *m*; **~orgel** *f* katarynka; **~punkt** *m* punkt obrotu; **~rad** *n* kołowrot *m*; **~scheibe** *f* krąg *m* (garncarski): 🚂 obrotnica.
Dre'hung *f* obrót *m*: (Wendung) zwrot *m*.
drei (dRai) 1. (*gen.* a. **~er**, *dat.* **~en**) trzy: ~ (zusammen) troje; zu ~en po trzy; aus ~ (bestehend) potrójny. 2. **2** *f* ⑻b trójka.
drei'... potrójny, trój..., trzy...; **2a"chtel|takt** ♪ *m* takt trzyósemkowy; **2akter** (~ąkteR) *m* ⑵l trzyaktówka *f*; **~aktig** (-ąktich) trzyaktowy; **2bein** *n* trójnóg *m*; **~beinig** (-bainich) trzynożny; **2blatt** ♣ *n* trójlist

m, koniczyna *f*; ≈**bund** *m* trójprzymierze *n*; ≈**decker** (-dĕkᵉʀ) *m* ②l (Schiff) trójpokładnica *f*; (Luftschiff) trójpłat; ≈**eck** *n* trójkąt *m*; ~**eckig** trójkątny; ~**ei'nig** w Trójcy jedyny; ≈**ei'nigkeit** *f* (Heilige Święta) Trójca.

Drei'er (dʀaiᵉʀ) *m* ②l *ehm.* trojak.

drei'erlei' (~lai') *indekl.* trojaki; auf ~ Art *od.* Weise trojakim sposobem, trojako.

drei'...: ~**fach**, ~**fältig** (-fĕltĭch) potrójny; ≈**fa'ltigkeit** *f* = ≈einigkeit; ~**farbig** trójbarwny; ≈**fe'lder|wirtschaft** *f* gospodarstwo *n* trzypolowe; ≈**fuß** *m* trójnóg; ~**füßig** (-fūsĭch) trzynożny; (Vers) trzystopowy; ≈**gespann** *n* trójka *f*; ~**hundert** trzysta; ~**hundertste(r)** trzechsetny; ~**jährig** trzyletni. ≈**klang** *m* trójdźwięk, akord; ≈**kö'nig(s|fest** *n*, ≈**tag)** *m* (święto *n*) Trzech króli; ~**köpfig** (-kopfĭch) trzygłowy; ~**mal** trzy razy, trzykrotnie; ~**malig** (-malĭch) trzykrotny; ≈**master** (-mąstᵉʀ) *m* ②l ⚓ trójmasztowiec; (Hut) pieróg; ~**monatlich**, ≈**monats...** trzymiesięczny.

drein F (dʀain) = darein.

drei'...: ~**pfündig** trzyfuntowy; ≈**rad** *n* trycykl *m*; ~**räd(e)rig** (-rę̄d[ᵉ]ʀĭch) o trzech kołach; ≈**ruderer** *m* trójwiosłowiec; ~**seitig** trójboczny; ~**silbig** (-zĭlbĭch) trzyzgłoskowy; ~**sitzig** (-zicĭch) o trzech siedzeniach; ~**spaltig** (-szpąltĭch) o trzech łamach; ~**spännig** (-szpĕnĭch) trzykonny; ~**sprachig** (-szpʀąchĭch) w trzech językach.

drei'ßig (dʀai'sĭch) trzydzieści; ≈**er(in** *f* ③c) *m* ②l (~sigᵉʀ[ĭn]) trzydziestoletni mężczyzna (-nia kobieta); ~**jährig** trzydziestoletni; ≈**stel** (~sĭchstᵉl) *n* ②l trzydziesta (część) *f*; ~**ste(r)** (~stᵒ[ʀ]) trzydziesty.

dreist (dʀaist) (kühn) śmiały; (frech) zuchwały; ≈**igkeit** (~ĭchkait) *f* śmiałość; zuchwałość.

drei'...: ~**stimmig** (-sztĭmĭch) trzygłosowy; ~**stöckig** (-sztökĭch) trzypiętrowy; ~**tägig** trzydniowy; ~**teilig** (-tailĭch) potrójny, podzielony na trzy części; ≈**teilung** *f* podział *m* na trzy części; ≈**vie'rtel|takt** *m* takt trzyćwierciowy; ~**wink(e)lig** trójkątny; ~**wöchentlich** trzytygodniowy; ≈**zack** (-cąk) *m* ②g trójząb; ~**zehn** trzynaście; ≈**zehntel** *n* trzynasta (część) *f*.

Drell (dʀĕl) *m* ②g¹ tkanina *f*, drelich; ~... drelichowy.

Dre'sch... (dʀę'sz...) do młócenia; ~**boden** *m* tok, klepisko *n*.

Dre'sche F (~ᵉ) *f* ③b = Prügel.

dre'schen (~ᵉn) ⑬b¹ [wy]młócić; F = prügeln; *fig.* leeres Stroh ~ paplać. [③c młocek (-carka).]

Dre'scher (~ᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f*

Dre'sch...: ~**flegel** *m* cep; ~**maschine** *f* młocarnia. [Drezno.]

Dre'sden (dʀę'sdᵉn) *n* ⑧g

Dressu'r (dʀĕsū'ʀ) *f* ③b tresura, (wy)tresowanie *n*; *vgl.* abrichten.

Drilch (dʀĭlch) *m* ②g = Drell.

Drill (dʀĭl) *m* ②g¹ = Drell; ⚔ ćwiczenie *n*, tresura *f*; ~**bohrer** *m* drylownik do wiercenia.

dri'llen (dʀĭ'lᵉn) ⑮a = drehen; ⚔ [wy]ćwiczyć.

Dri'llich (~lĭch) *m* ②g¹ = Drell.

Dri'lling (~lĭŋ) *m* ②g¹ trojak, *pl.* -jaczki; ~**s...** potrójny, trojaczy.

drin F (dʀĭn) = darin.

dri'ngen (dʀĭ'ŋᵉn) ⑫b: a) (sn) przenikać [-knąć]; *Laute*: dolatywać [-lecieć] (bis [zu *dat.*]

do *gen.*); b) (h.) ~ auf (*acc.*) nastawać, nalegać na (*acc.*); sich gedrungen fühlen czuć się (od. widzieć się) zmuszonym; ~d ważny, pilny; Bitte usw.: usilny; Gefahr: bliski, gwałtowny; Geschäft: pilny, niecierpiący zwłoki; ~d bitten usilnie prosić.

Dri'nglich (dRĭ'ŋ-) pilny, ważny, niecierpiący zwłoki; **~keit** *f* nagłość, nagła potrzeba; **~keitsantrag** *m* wniosek nagły.

dri'nnen (dRĭ'nᵉn) wewnątrz.

drisch (dRĭsz) s. dreschen.

dritt, ~'e (dRĭ't[ᵉ]) trzeci; zum ~en, **~ens** (~ᵉns) po trzecie; **~(e)ha'lb** półtrzeciej; **~letzte(r)** trzeci od końca.

Dri'ttel (dRĭ'tᵉl) *n* (2)l trzecia [(część) *f*.]

drob F (dRop) = darob.

dro'ben (dRo'bᵉn) tam na górze.

Dro'ge (dRo'gᵉ) *f* (3)b wytwór *m* leczniczy; **Drogerie'** (dRogᵉrī') *f* (6)f drogerja; **Drogi'st** (dRogĭ'st) *m* (3)a drogista, właściciel drogerji.

Dro'h|brief (dRo'-) *m* list z pogróżkami.

dro'hen (~ᵉn) (15)a [po-, za]grozić; **~d** grożący, groźny.

Dro'hne (~nᵉ) *f* (3)b truteń *m*.

drö'hnen (dRö'nᵉn) (15)a [za-]huczeć.

Dro'hung (dRo'uŋ) *f* (3)b groźba.

dro'llig (dRo'lĭch) śmieszny, zabawny.

drosch (dRosz) s. dreschen.

Dro'schke (dRŏ'szkᵉ) *f* (3)b dorożka; (elegante) powóz *m*; **~n...** dorożkarski; **~n|halte|platz** *m* stanowisko *n* dorożkarskie; **~n|kutscher** *m* dorożkarz.

Dro'ssel (dRo'sᵉl) *f* (3)d drozd *m*.

dro'sseln (~n) (15)f dusić. [ny.]

drü'ben (dRü'bᵉn) z tamtej stro-

drü'ber F (~bᵉR) = darüber.

Druck (dRŭk) *m* (2) (Drücken) nacisk, ucisk; (der Hand) uścisk; *fig.* (Last) ciężar, brzemię *n*; (auf Stoffen) wytłaczanie *n*; Typ. druk.

Dru'ck... wyciskany, wyciśnięty; Typ. drukarski; **~bogen** *m* arkusz druku.

dru'cken (dRŭ'kᵉn) (15)a [wy-]drukować; lassen oddawać [-dać] do druku; wie gedruckt lügen kłamać jak z nut.

drü'cken (dRü'kᵉn) (15)a cisnąć, uciskać, naciskać [-cisnąć]; die Hand: uściskać [uścisnąć]; (zusammendrücken) ściskać [ścisnąć]; *fig.* (bedrücken) [z]gnębić, trapić; ~ an (*acc.*) przyciskać [-cisnąć] do (*gen.*); vgl. andrücken; v. et. Lästigem: dokuczać [-czyć], dolegać; die Last drückt ciężar przygniata; die Sonne drückt słońce pali; sich (in e-e Ecke) ~ skryć [voll.] się (do kąta); **~d** (lastig, schwer) ciężki, uciążliwy; (Hitze usw.) przykry, dokuczliwy.

Dru'cker (dRŭ'kᵉr) *m* (2)l drukarz; **~...** drukarski.

Drü'cker (dRü'kᵉR) *m* (2)l (der Tür) klamka *f*; (am Gewehr) cyngiel.

Druckerei' (dRukᵉRai') *f* (3)b drukarnia.

Dru'cker...: ~presse *f* prasa drukarska; **~schwärze** *f* czernidło *n* drukarskie.

Dru'ck...: ~fehler *m* błąd drukarski, omyłka *f* drukarska; **~fertig** gotowy do druku; **~gefühl** *n* uczucie nacisku; **~kosten** *pl.* koszta *m/pl.* druku; **~kraft** *f* siła ciśnienia; **~legung** *f* (3)b wydrukowanie *n*; **~messer** *m* miernik ciśnienia; (des Dampfes) manometr; **~papier** *n* papier *m* drukarski; **~pumpe** *f* pompa tłocząca; **~sache** *f* druk *m*; **~schrift** *f* druk *m*; (Lettern) czcionki *f/pl.*

drum F (dRŭm) = darum.

dru'nten (dRu'ntᵉn) na dole.

dru'nter F (~tᵉR) = darunter.

Drü'se (dʀü'zᵉ) *f* ③b gruczoł *m*; **~n|geschwulst** *f* opuchnięcie *n* gruczołów.

drü'sicht, drü'sig (~zi̯ch[t]) gruczołowaty.

Dtzd. Abk. für Dutzend.

du (dū), in Briefen: **Du** ⑨a ty; j-n mit ~ anreden, zu j-m ~ sagen mówić z kim przez ty, tykać się z kim.

Dü'bel (dü'bᵉl) *m* ②l klin.

du'cken (dŭ'kᵉn) ⑮a (sich) [s]chylić (się), przycupnąć [voll.].

Du'ck|mäuser (dŭ'kmoizᵉʀ) *m* ②l obłudnik, świętoszek.

Dudelei' F (dūdᵉlai') *f* ③b dudlenie *n*, licha muzyka; **du'deln** F (dū'dᵉln) ⑮f dudlić, licho grać, śpiewać.

Du'del|sack *m* dudy *f/pl.*, kobza *f*; **~pfeifer** *m* dudarz, kobziarz.

Due'll (duĕ'l) *n* ②g¹ pojedynek *m*; **~forderung** *f* wyzwanie *n* na pojedynek; **Duella'nt** (duĕlă'nt) *m* ③a pojedynkujący się; sich **duellie'ren** (~lī'ʀᵉn) ⑮g pojedynkować się.

Due'tt ♪ (duĕ't) *n* ②g duet *m*.

Duft (dŭft) *m* ②d (Geruch) zapach, woń *f*; v. Früchten: rosa *f*.

du'ften (dŭ'ftᵉn) ⑮c wydawać [-dać] zapach od. woń; (nach *dat.*) [za]pachnąć (*instr.*); **~d** = **du'ftig** (~ti̯ch) wonny.

Duka'ten (dukā'tᵉn) *m* ②l dukat; **~...** dukatowy.

du'lden (dŭ'ldᵉn) ⑮c [wy]cierpieć; (gestatten) ścierpieć [voll.], zezwalać [zezwolić].

Du'lder (~dᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~i̯n) *f* ③c męczennik (-nica).

du'ldsam (dŭ'ltzām) cierpliwy; **2keit, Du'ldung** *f* cierpliwość, pobłażanie *n*; (nationale, religiöse) tolerancja.

dumm (dŭm) ⑩² głupi; ~ werden [z]głupieć; ~ machen ogłupiać [-pić]; sich ~ stellen udawać [udać] głupiego; **~'dreist** bezczelny.

Du'mmerjan (dŭ'mᵉʀjan) *m* ②g = Dummkopf. [*n.*]

Du'mmheit *f* głupota, głupstwo

Du'mm...: **~kopf** *m* głupiec, dureń; **2pfiffig** udający głupiego; **2stolz** zarozumiały aż do głupoty.

dumpf (dŭmpf) (Ton) głuchy, przytłumiony; (Luft) duszny; (Schmerz) tępy, głuchy; (Sinn) ponury, niespokojny; (Geschmack) stęchły; (gefühllos) nieczuły; ~ tönen [za]brzmieć głucho.

du'mpfig (~i̯ch) duszny; stęchły.

Dü'na (dü'na) *f* indekl. Dźwina.

Du'ne (dŭ'nᵉ) *f* ③b = Daune.

Dü'ne (dü'nᵉ) *f* ③b zaspa piaszczysta.

Dung (dŭŋ) *m* ②g = Dünger.

dü'nge (dü'ŋᵉ) s. dingen.

dü'ngen (dü'ŋᵉn) ⑮a gnoić, nawozić. [wóz: **~...** gnojny.]

Dü'nger (~ᵉʀ) *m* ②l gnój, na-

du'nkel (dŭ'ŋkᵉl) 1. ⑩ ciemny; (düster) posępny; *fig.* (unklar) niejasny; (unbekannt) nieznany; ~ machen zaciemniać [-nić]; ~ werden [po]ciemnieć, zmierzchać; im 2n w ciemności. 2. 2 *n* ②l ciemność *f*.

Dü'nkel (dü'ŋkᵉl) *m* ②l zarozumiałość *f*, duma *f*, pycha *f*.

Du'nkel...: **~arrest** *m* ciemnica *f*; **2farbig** ciemnego koloru.

dü'nkelhaft zarozumiały, dumny, pyszny.

Du'nkelheit *f* ciemność; (Dämmerung) zmrok *m*; *fig.* niejasność.

Du'nkel...: **~kammer** *f* ciemnia; **~mann** *m* ②a obskurant, wstecznik.

du'nkeln (dŭ'ŋkᵉln) ⑮f [s]ciemnieć; es dunkelt robi się ciemno, zmierzcha.

dü'nken (dü'ŋkᵉn) ⑯h (sich) wyobrażać [-azić] sobie, mniemać: sich klug ~ uważać się za (*acc.*); mich dünkt, es dünkt mich zdaje (od. wydaje) mi się.

dünn(dün)cienki;(undicht)rzadki: (schmächtig) smukły: (flüssig) rzadki, wodnisty; sehr ~ cieniutki: ~(er) machen ścieńczać [-czyć], rozrzedzać [-dzić]; ~ werden cieńszym się stawać [stać]: (vom Wald) przerzedzać [-dzić] się.

dü'nn... cienko, rzadko: **2bier** *n* cienkie piwo, podpiwek *m*; **2darm** *m* cienka kiszka *f*; **~flüssig** lekko płynny: **~leibig** (-laibich) chudy.

Dü'nne (dü'nᵉ) ③b, **Dü'nnheit** *f* cienkość: rzadkość: chudość.

Dü'nnung (dü'nüŋ) *f* ③b słabizna.

Dunst (dunst) *m* ②d para *f*, wyziew; (Ofendunst) czad: j-m e-n blauen ~ vormachen [za-]tumanić k-o, [za]mydlić k-u oczy; zu ~ werden [z]marnieć, przepadać [-paść].

du'nsten (~ᵉn) ⑮c parować, wyziewać: es dunstet czuć czad.

dü'nsten (dü'nstᵉn) ⑮c [u]dusić.

du'nstig (dü'nstich) parny: (Ofen) czadzący.

Du'nst|kreis *m* atmosfera *f*.

Duode'z (duodę'c) *n* ②g Typ. dwunastka *f*; **~fürst** *m* książątko *n*.

durch (durch) 1. *prp.* (*acc.*) przez (*acc.*): (vermittelst) zapomocą (*gen.*), za pośrednictwem (*gen.*); (dank) dzięki (*dat.*): ~ mich dzięki mnie; oft durch den *instr.*: er erreichte es ~ seine Klugheit ... swoim rozumem; oft z(e) (*gen.*): sie ist bekannt ~ ihre Schönheit ... ze swej piękności. 2. *adv.* ~ und ~ nawskroś, na wylot; (naß) do nitki; (=mitten ~) na wylot, na przestrzał: die ganze Nacht ~ (przez) całą noc: er ist ~ uciekł: (bei der Prüfung) zdał: der Strumpf ist ~ podarła się: ich kann nicht ~ (gehen usw.) nie mogę przejść od. wydostać się: vgl. durchmüssen.

du'rch... prze..., a. wy..., roz..., [z...]

du'rch|arbeiten przerabiać [-robić]: sich ~ przedzierać [-drzeć] się, dobijać [-bić] celu.

durch|au's koniecznie, całkowicie: ~ nicht stanowczo nie, bynajmniej.

du'rch|backen przepiekać [-piec], wypiekać [-piec].

durch|be'ben wstrząsać [-snąć].

du'rch|bei'ßen przegryzać [przegryźć]; sich ~ przebijać [-bić] się z trudem.

du'rch|bekommen dostawać [-stać] przez otwór; Kranke: = durchbringen.

du'rch|betteln: sich ~ żebrać przez całe życie, być żebrakiem (od. biedakiem) przez całe życie; ein Land ~ przejść [voll.] o żebranym chlebie.

du'rch|blasen przedmuchiwać [-chnąć].

du'rch|blä'ttern przewracać [-wrócić] kartki, przeglądać [-dnąć] szybko.

du'rch|bleuen = durchprügeln.

Du'rch|blick *m* widok, przegląd.

durch|blicken 1. (⏑⌣) *v/i.* przeglądać [-dnąć], przezierać [przejrzeć]: ~ lassen pokazywać [-zać]. 2. (⌣⏑) = durchschauen 2.

durch|bo'hren (mit dem Bohrer) przewiercać [-cić]; (mit dem Degen) przebijać [-bić]; (mit dem Blicke) przeszywać [-szyć].

du'rch|braten dobrze wypiekać [-piec].

durch|brechen 1. (⏑⌣) a) *v/t.* przełamywać [-mać]: ein Loch: przebijać [-bić]; b) *v/i.* prze-

łamywać [-mać] się: *fig.* przebijać [-bić] się; Zähne: wykluwać [-kłuć] się: Blumen: rozkwitać [-tnąć] się. 2. (◡◡́) przebijać [-bić], przerywać [-rwać]: durchbrochen przerwany, dziurkowany, ażurowy.

du'rch|brennen 1. *v/t.* przepalać [-lić]. 2. *v/i.* (ſn) przepalać [-lić] się; (von der Sonne) przypiekać; *fig.* czmychać [-chnąć].

du'rch|bringen przeprowadzać [-dzić]; (durch eine Öffnung) przewlekać [-wlec]: Kranke: wyleczyć [voll.], uratować [voll.]; Vermögen usw.: [s]tracić, [z]marnować, [prze]trwonić: sich ~ przebijać [-bić] się.

durch|bro'chen (-bʀŏ'chen) s. durchbrechen 2.

Du'rch|bruch *m* przełom, przerwa *f*; (der Zähne) wykluwanie *n* się: zum ~ kommen = durchbrechen 1 b.

durch|de'nken obmyślać [-lić], rozważać [-żyć]. [[-snąć].]

du'rch|drängen przeciskać

durch|dringen 1. (◡́◡) (ſn) przedzierać [-drzeć] się, przeciskać [-snąć] się: ~ mit (*dat.*) przeprowadzać [-dzić] (*acc.*). 2. (◡◡́) przenikać [-knąć]; Kälte: przejmować [-jąć]: ~d przenikający, przejmujący; (Stimme) donośny; (Schrei) przeraźliwy: durchdrungen (von *dat.*) przejęty (*instr.*); (überzeugt) przekonany (o *loc.*).

du'rch|drücken przeciskać [-snąć]. [zapachem.]

durch|du'ften napełniać [-nić]

du'rch|eilen przebiegać [-biec].

durch|eina'nder 1. *adv.* w nieładzie, bez wyboru: ~werfen rozrzucać [-cić] w nieładzie. 2. 𝔈 *n* ②l nieład *m*, nieporządek *m*.

durch|fa'hrbar do przebycia.

durch|fahren 1. (◡́–◡) *v/i.* przejeżdżać [-jechać]; (zu Wasser) przepływać [-ynąć]. 2. (◡–́◡) *v/t.* przechodzić [przejść] szybko przez (*acc.*).

Du'rch|fahrt *f* przejazd *m*; von Waren: przewóz *m*.

Du'rch|fall *m* biegunka *f*, rozwolnienie *n*: *fig.* niepowodzenie *n*; (beim Examen) przepadnięcie *n*.

du'rch|fallen przepadać [-paść] (*a. fig.*). [[voll.].]

du'rch|faulen (ſn) przegnić

du'rch|fechten przedzierać [-drzeć] się z bronią w ręku: *fig.* dokazać [voll.] swego: seine Meinung ~ obstawać przy swojem zdaniu; sich ~ żebrać.

du'rch|feilen przepiłowywać [-ować].

du'rch|finden: sich ~ znajdywać [znaleźć] drogę, [z]orjentować się. [[-pleść].]

du'rch|fle'chten przeplatać

durch|fliegen 1. (◡́–◡) (ſn) przelatywać [-lecieć]. 2. (◡–́◡) *v/t.* = 1: Brief usw.: przerzucać [-cić], [prze]czytać szybko.

durch|fließen 1. (◡–́◡) przepływać [-ynąć]. 2. (◡́–◡) (ſn) = 1; (rinnen) przeciekać [-ciec].

Du'rch|flug *m* przelot.

Du'rch|fluß *m* przepływ, przeciek. [nikać [-knąć].]

durch|fo'rschen [z]badać, prze-

du'rch|fragen kolejno się wypytywać; sich ~ za pomocą pytań dochodzić [dojść] do celu.

durch|fre'ssen przegryzać [przegryźć], przeżerać [-żreć].

du'rch|frieren (ſn) przemarzać [-znąć]; durchgefroren przemarznięty.

Du'rch|fuhr (-fuʀ) *f* ③b przewóz *m*; ~... przewozowy.

du'rch|führbar (-fūʀ-) możliwy do wykonania, możliwy do przeprowadzenia.

du'rch|führen (zu Fuß) przeprowadzać [-dzić]; (zu Wagen) przewozić [-wieźć]; *fig.* wykonać, dokazać (*gen.*) [beide voll.]. *Su.* przeprowadzenie *n*; wykonanie *n*.

Du'rch|gang *m* przechód, przejście *n*; ~ verboten! przejście zakazane! [zbieg.]

Du'rch|gänger (-gẞ'ŋgᵉn) *m* (2,1)

du'rch|gängig (-geŋgĭch) przechodni; (allgemein) ogólny; *adv.* ogólnie, powszechnie; (überall) wszędzie.

Du'rch|gangs... przechodni; tranzytowy; **~wagen** *m* wóz przechodni; **~zug, D-zug** *m* pociąg bezpośredni.

durch|geh(e)n 1. (◡–◡) *v/t.* przebiegać [-biec]; (mit den Augen) przeglądać [-dnąć]. 2. (–◡) *v/i.* przechodzić [przejść] (auch *v/t.* = durch-lesen, -sehen); (davonlaufen) zbiegać [zbiec], uciekać [uciec]; Pferde: rozbiegać [-biec] się, unosić [-nieść]; j-m et. ~ lassen przepuszczać [-puścić] k-u co; Antrag usw.: być przyjętym, zostać przyjętym; **~d** przechodni; **~der Wagen, Zug** s. Durchgangs...; **~ds** powszechnie, ogółem; (durchschnittlich), przeciętnie.

du'rch|gießen przelewać [-lać].

du'rch|gleiten (sn) prześlizgiwać [-śliznąć] się.

durch|glü'hen rozpalać [-lić], przepalać [-lić].

du'rch|gra'ben przekopywać [-kopać].

du'rch|greifen sięgać [-gnąć] ręką przez (*acc.*); *fig.* energicznie pokonywać [-nać] trudności; **~d** gruntowny, energiczny.

Du'rch|hau *m* przerąb.

du'rch|hauen przerąbywać [-bać]; j-n: wytrzepać, wybić [beide voll.].

du'rch|hecheln przeczesywać [-sać]; *fig.* przenicowywać [-ować], [s]krytykować.

durch|i'rren błąkać się przez (*acc.*). [przeganiać [-gnać].]

durch|ja'gen przepędzać [-dzić],

du'rch|kämmen prze-, rozczesywać [-sać].

du'rch|kämpfen s. durchfechten.

du'rch|kneten rozczyniać [-nić], rozmiesić [voll.]; Lehm usw.: dobrze wygniatać [-gnieść].

du'rch|kommen (zu Fuß przechodzić [przejść] (zu Wagen) przejeżdżać [-jechać], *fig.* przebijać [-bić] się, ocaleć [voll.] Kranke: wyzdrowieć [voll.]; (beim Examen) zdać [voll.].

du'rch|können móc przejść.

durch|kreu'zen [po]krzyżować; *fig.* [z]niweczyć.

Du'rch|laß (-lăs) *m* (2 d¹ przepust, przepustka *f* (Sieb) sito *n*.

du'rch|lassen przepuszczać [-puścić], pozwalać [pozwolić] przejść.

Du'rch|laucht (-laucht) *f* (3 b: (Ehre) ~ (Wasza) książęca Mość. [Jaśnie Oświecony.]

durch|lau'chtig(st) (~ich(st))

durch|laufen 1. (–◡): a) *v/i.* (sn) przebiegać [-biec], przechodzić [przejść] szybko; b) *v/t.* Schuhe: zdzierać [zedrzeć]. 2. (◡–◡) przechodzić [przejść]; Schrift: przeglądać [-dnąć].

durch|le'ben przeżywać [-żyć].

du'rch|lesen [prze]czytać.

durch|leuchten 1. (–◡) *v/i.* przeświecać. 2. (◡–◡) *v/t.* oświetlać [-lić]; (mit Radium) prześwietlać [-lić]. [[voll.].]

du'rch|liegen: sich ~ odleżeć się

durch|lö'chern (-lœ'chᵉrn) (15b) [prze]dziurawić; durchlöchert dziurawy.

du'rch|lügen: sich ~ wykłamywać [wyłgać] się, wykręcać [-cić] się.

du'rch|machen Loch usw.: przebijać [-bić]; *fig.* przeżywać [-żyć], nacierpieć [voll.] się; Schule: [u]kończyć.

Du'rch|marsch *m* przechód, przemarsz; **~ieren** (sn) przechodzić [przejść].

Du'rch|messer *m* ②1 średnica *f.*

du'rch|müssen: ich muß durch muszę przejść.

du'rch|mu'stern prze-, o-glądać [-dnąć] dokładnie. [[-gryźć].]

du'rch|na'gen przegryzać

du'rch|nä'ssen przemaczać [-moczyć]; durchnäßt przemokły; durchnäßt werden przemoknąć, zmoknąć [beide voll.].

du'rch|nehmen przerabiać [-robić]; zajmować [-jąć] się (*instr.*); *a.* = durchsehen.

du'rch|passieren przechodzić [przejść]. [kalką.]

du'rch|pausen odbijać [-bić]

du'rch|peitschen [wy]chłostać; *fig.* na łeb na szyję [u]kończyć.

du'rch|pflü'gen przeorywać [-rać]. [[voll.].]

du'rch|plaudern przegawędzić

du'rch|pressen wytłaczać [-tłoczyć], wyciskać [-snąć].

du'rch|prob(ier)en [s]próbować.

du'rch|prügeln wybić [voll.], [o]chłostać. [[przejść].]

durch|que'ren przechodzić

du'rch|räu'chern zadymić [voll.]; (ausräuchern) wykadzać [-dzić].

du'rch|rechnen przeliczać [-czyć].

durch|regnen 1. (´–⌣): es regnet durch deszcz przecieka. 2. (⌣´⌣): ich bin durchregnet przemokłem do nitki. [trzeć].]

du'rch|reiben przecierać [prze-

Du'rch|reise *f* przejazd *m*: auf der ~ przejeżdżając.

durch|reisen 1. (´–⌣) *v/i.* (sn) przejeżdżać [-jechać]: **~de(r)** *m* przejezdny, podróżny. 2. (⌣´⌣) *v/t.* przebiegać [-biec] w podróży.

du'rch|reißen przedzierać [przedrzeć], przerywać [-rwać] (*v/i.* [sn]: się).

durch|reiten 1. (´–⌣): a) *v/i.* (sn) przejeżdżać [-jechać] konno; b) sich ~ [z]ranić się jazdą konną. 2. (⌣´⌣) *v/t.* przebiegać [-biec] konno. [[-biec].]

du'rch|rennen przebiegać

durch|rie'seln: es durchrieselt mich dreszcz mną wstrząsa.

du'rch|rinnen przeciekać [-ciec].

Du'rch|ritt *m* przejazd (na koniu). [[-trząść].]

du'rch|rütteln przetrząsać

durchs (dŭrchs) = durch das.

du'rch|sä'gen przepiłowywać [-ować]. [odgłosem.]

du'rch|schallen napełniać [-nić]

durch|schauen 1. (´–⌣) przeglądać [-dnąć]. 2. (⌣´⌣) przenikać [-knąć], odgadywać [-dnąć]; (erkennen) poznawać [-znać].

durch|schau'ern dreszczem przejmować [-jąć].

du'rch|scheinen przeświecać [-cić]; **~d** przepuszczający światło; **~des** Bild od. Gemälde przeźrocze *n*, transparent *m*.

durch|schießen 1. (´–⌣) *v/i.* przestrzelać [-lić] nawskroś. 2. (⌣´⌣) *v/t.* przestrzelać [-lić], przeszywać [-szyć] (mit einer Kugel kulą); mit Papier usw.: przekładać [przełożyć], przegradzać [-grodzić]; Typ. Zeilen: rozstrzelać [-lić] (druk).

durch|schi'ffen przepłynąć [voll.] (na okręcie).

du'rch|schimmern = durchscheinen. [[-spać].]

du'rch|schla'fen przesypiać

Du'rch|schlag *m* szydło *n*, przebijak; Kochk.: druszlak.

du'rch|schlagen 1. *v/t.* przebijać [-bić], przeszywać [-szyć];

Flüssigkeiten: przecedzać [-dzić]; sich ~ przebijać [-bić] się, iść przebojem. 2. v/i. (h.) przebijać [-bić]; Papier usw.: przepuszczać [-puścić]; Erfolg: mieć powodzenie, udawać [udać] się.
du'rch|schleichen: sich ~ przekradać [-kraść] się.
du'rch|schli'ngen przeplatać [-pleść], przewlekać [-wlec].
du'rch|schlüpfen przemykać [przemknąć] się. [[-cić].]
du'rch|schmuggeln przemycać]
du'rch|schneiden przecinać [-ciąć], przekrajać [-kroić].
Du'rch|schnitt m przecięcie n; (durchschnittene Stelle) przekrój; ⚠ przekrój, profil: fig. średnia f przeciętna: im ~ oder **Ƨlich** w przecięciu, przeciętnie; ~**s**... przeciętny: ~**s|linie** f linja przekroju; ~**s|mensch** m przeciętny człowiek; ~**s|punkt** m punkt przecięcia. [[-szyć].]
du'rch|schnüffeln przewęszać]
durch|schrei'ten przechodzić [przejść] przez (acc.).
Du'rch|schuß m Typ. interlinja f.
du'rch|schütteln przetrząsać [-trząść]; Flüssigkeiten: przelewać [-lać]. [[-pać].]
du'rch|schütten przesypywać]
durch|schwä'rmen przehulać [voll.]. [[-biec].]
durch|schwei'fen przebiegać]
durch|schwe'lgen przehulać, przemarnować [beide voll.].
du'rch|schwi'mmen przepływać [-płynąć].
du'rch|schwindeln: sich ~ wykręcać [-cić] się podstępnie.
du'rch|schwitzen przepocić [voll.].
du'rch|segeln przepływać [-płynąć] statkiem.
du'rch|sehen 1. v/t. przeglądać [-dnąć]: (flüchtig) przebiegać [-biec] oczyma. 2. v/i. przeglądać, przezierać.
du'rch|seihen przecedzać [-dzić].
du'rch|sein: ich bin durch przebyłem trudności; (bei der Prüfung) zdałem.
durch|setzen 1. (⏑̗⏑⏑) przeprowadzać [-dzić], dokazywać [-zać] (gen.), dopinać [-piąć] (gen.); seinen Willen ~ stawiać [postawić] na swojem. 2. (⏑⏑̗⏑) przeskakiwać [-skoczyć], przesadzić [voll.].
Du'rch|sicht f ③b przeglądanie n, przegląd m.
du'rch|sichtig (-zichtich) przeźroczysty, przejrzysty; **Ƨkeit** f przeźroczystość.
du'rch|sickern (sn) przeciekać, przesączać się. [(przez sito).]
du'rch|sieben przesiewać [-siać]
du'rch|sitzen przesiadywać [-siedzieć]: (durch Sitzen verderben) siedzeniem [z]niszczyć.
du'rch|spielen przegrywać [-grać]. [[-jechać] galopem.]
durch|spre'ngen przejeżdżać]
du'rch|springen (sn) przeskakiwać [-skoczyć].
durch|ste'chen przekłuwać [przekłuć]; Tunnel: przebijać [-bić]. Su. przekłucie n, przebicie n.
du'rch|stecken przepychać [-pchać]. [[-kraść] się.]
du'rch|stehlen: sich ~ przekradać]
Du'rch|stich m przekłucie n, przekop. [[-kać].]
durch|stö'bern przeszukiwać]
du'rch|sto'ßen przebijać [-bić].
durch|streichen 1. (⏑̗⏑⏑) przekreślać [-ślić], wymazywać [-zać]. 2. (⏑⏑̗⏑) przebiegać [-biec], przewędrować [voll.], zwiedzać [-dzić].
durch|strei'fen przebiegać [-biec]. [[-płynąć].]
durch|strö'men przepływać]
du'rch|su'chen przeszukiwać [-kać]. Su. przeszukiwanie n, badanie n.

du'rch|tanzen przetańczyć [voll.]: die Schuhe ~ [z]niszczyć buciki tańcem. [[voll.].

durch|träu'men przemarzyć

du'rch|treiben przepędzać [-dzić]. [wać [-tać].

du'rch|treten prze-, wy-depty-

Du'rch|trieb *m* przepęd.

durch|trie'ben (-trī'bᵉn) przebiegły, chytry, podstępny; **2heit** *f* przebiegłość, chytrość.

durch|wa'chen: die Nacht ~ czuwać przez całą noc, przesiedzieć [voll.] bez snu.

du'rch|wachsen przerastać [-róść]; (⏑–⏑) ~es Fleisch przerastałe mięso.

du'rch|walken = durchprügeln.

durch|wa'ndern przewędrowywać [-drować]. [[-grzać].

du'rch|wä'rmen rozgrzewać

durch|wa'ten przechodzić [przejść] w bród.

Du'rch|weg *m* = Durchgang.

du'rch|we'g(s) powszechnie, zawsze; (überall) wszędzie.

durch|we'hen przewiewać [-wiać], przenikać [-knąć].

durch|weichen 1. (⏑–⏑) *v/t.* przemaczać [-moczyć], zmiękczać [-czyć]. 2. (–⏑) *v/i.* przemakać [-moknąć], [z]miękną.

du'rch|wei'nen przepłakać [voll.].

du'rch|wichsen F = durchprügeln.

du'rch|wi'ntern przepędzać [-dzić] zimę.

du'rch|wollen chcieć przejść, chcieć przeprawić się.

durch|wühlen 1. (⏑–⏑) przekopywać [-pać]. 2. (–⏑) sich ~ przekopywać [-pać] się; Schwein: przedostawać [-stać] się ryjąc.

du'rch|zählen przeliczać [-czyć].

durch|ze'chen spędzać [-dzić] na pijatyce.

du'rch|zeichnen przerysowywać [-ować]; (durchpausen) odbijać [-bić] kalką.

durch|ziehen 1. (–⏑): a) *v/t.* Faden usw.: przeciągać [-gnąć], przewlekać [-wlec]: b) *v/i.* (sn) (zu Fuß) przechodzić [przejść], przebiegać [-biec]; (zu Wagen) przejeżdżać [-jechać]; ~ lassen przepuszczać [-puścić]; hier zieht es durch tu jest przeciąg. 2. (⏑–⏑) *v/t.* = 1 b.

durch|zu'cken wstrząsać [-snąć].

Du'rch|zug *m* (zu Fuß) przejście *n*, przechód; (zu Wagen) przejazd: (der Vögel) przelot; (der Luft) przewiew, przeciąg.

du'rch|zwängen, -zwingen (sich) przeciskać [-snąć] (się).

dü'rfen (dü'rfᵉn) ⑩i śmieć, mieć pozwolenie od. prawo; ich darf wolno mi: man darf (nicht) (nie) można, (nie) wolno; es dürfte vorkommen, daß ... mogłoby się zdarzyć, że ...: Sie ~ es nur sagen niech pan tylko powie.

dü'rftig (dü'rftich) (karg) skąpy, szczupły; (armselig) mizerny, nędzny: **2keit** *f* niedostatek *m*, bieda, ubóstwo *n*.

dürr (dür) (trocken) suchy, oschły; (mager) chudy, szczupły.

Dü'rre (dü'rᵉ) *f* ③b susza; (dürre Witterung) posucha.

Durst (durst) *m* ②g pragnienie *n*; *fig.* żądza *f*; ich habe ~ mam pragnienie, chce mi się pić.

du'rsten (~ᵉn). **dü'rsten** (dü'rstᵉn) ⑮c [za]pragnąć, mieć pragnienie (*fig.* nach et. [*dat.*] czego).

du'rstig (dü'rstĭch) pragnący, spragniony (*fig.* nach et. [*dat.*] czego).

Du'sche (dū'szᵉ) *f* ③b tusz *m*, kąpiel natryskowa.

du'schen (~n) ⑮e [wy]tuszować.

Du'sel F (dū'zᵉl) *m* ②l (Schwindel) zawrót głowy; (Schläfrigkeit) senność *f*.

du's(e)lig F (dū'z[e]lich) odurzony, senny.

du'seln F (~zeln) ⑮f drzemać.

dü'ster (dü'steR) ciemny, ponury; (mürrisch) ponury, posępny; (Witterung) pochmurny. **~keit** *f* ciemność, ponurość, posępność.

Dü'te (dü'te) *f* ③b s. Tüte.

Du'tzend (dū'cent) *n* ②g tuzin *m*; fünf ~ pięć tuzinów; ein halbes ~ pół tuzina; **~mensch** *m* tuzinkowy człowiek; **~weise** tuzinami; *fig.* setkami.

Du'z... (dū'c...): **~bruder**, **~freund** *m* poufały przyjaciel.

du'zen (dū'cen) ⑮e tykać się z (*instr.*), być na ty z (*instr.*).

Dysenterie' (dusěnteRī') *f* ⑥f czerwonka, dysenterja.

D-Zug *m* = Durchgangszug.

E

E'bbe (ě'be) *f* ③b odpływ *m* morza. [(o morzu).]

e'bben (ě'ben) ⑮a opadać

ebd. Abk. für ebendaselbst.

e'ben (ę'ben) 1. *a.* równy; (glatt) gładki; ⩚ płaski; ~es Land równina *f*, płaszczyzna *f*; zu ~er Erde w parterze. 2. *adv.* (glatt) gładko; (gerade) właśnie; ~ (erst, jetzt) dopieroco; das ist es ~, darum ~ otoż właśnie, dlatego właśnie; es ist ~ nicht notwendig to nie jest koniecznie potrzebne.

e'ben...: **~bild** *n* obraz *m*, portret *m*; er ist das wahre Ebenbild von seinem Vater jest zupełnie podobny do swego ojca; **~bür'tig** (-bürtjch) równy rodem, równego pochodzenia; **~bürtigkeit** *f* równość pochodzenia; **~dahe'r** właśnie stąd; (~deshalb) dlatego właśnie; **~da=se'lbst** w tem samem miejscu, tamże; **~derse'lbe** ten sam; **~desha'lb** dlatego właśnie.

E'bene (ę'bene) *f* ③b równina; ⩚ płaszczyzna.

e'ben...: **~erdig** parterowy; **~=falls** również; (gleichfalls) podobnie.

E'benheit *f* równość, gładkość.

E'ben|holz *n* heban *m*.

e'ben...: **~maß** *n* proporcja *f*, symetrja *f*; **~mäßig** proporcjonalny, symetryczny, równomierny; **~so** tak samo, jednako, równie; **~so|se'hr** (wie) w tym samym stopniu (co); **~so|vie'l** tyleż; **~so|we'nig** również nie.

E'ber (ę'beR) *m* ②l dzik, odyniec; **~esche** ⚘ *f* jarzębina.

e'bnen (ę'bnen) ⑮c [wy]równać.

E'cho (ě'cho) *n* ⑥l echo, odgłos *m*.

echt (ěcht) (wirklich, wahr) prawdziwy; (unverfälscht) niefałszowany, prawdziwy; (rein) czysty; (gesetzmäßig) prawidłowy; (eingefleischt) wrodzony.

E'chtheit *f* prawdziwość, autentyczność. [narożny.]

Eck (ěk) *n* ②g = Ecke; ~...

E'cke (ě'ke) *f* ③b kąt *m*, róg *m*; an der ~ na rogu; an allen ~n und Enden po wszystkich kątach, wszędzie; j-n um die ~ bringen zniszczyć, zabić [bezwodl.] kogo; um die ~ gehen [z]ginąć.

E'cken|steher (-sztęeR) *m* ②l posługacz publiczny; auch = Bummler. [Buchecker.]

E'cker (ě'keR) *f* ③d = Eichel.

E'ck|haus *n* dom *m* narożny.

e'ckig (e'kjch) kanciasty; *fig.* niezgrabny.

E'ck...: **~platz** *m* miejsce *n* z rogu; **~zahn** *m* kieł.

e'del (ę'del) ⑩[5] szlachetny.

E'del...: ≈frau *f*, **≈fräulein** *n* szlachcianka *f*; **~herzig** = **~mütig**; **≈hirsch** *m* jeleń; **≈hof** *m* dwór (szlachecki); **≈knabe** *m* paź; **≈mann** *m* (*pl.* ~leute) szlachcic, *pl.* szlachta *f*; **~männisch** (-měnisz) szlachecki; **≈metall** *n* kruszec *m* szlachetny; **≈mut, ≈sinn** *n* wspaniałomyślność *f*, szlachetność *f* umysłu; **~mütig** (-mǖtĭch), **~sinnig** wspaniałomyślny, szlachetny; (großherzig) wielkoduszny; **≈stein** *m* drogi kamień; **≈weiß** ♀ *n* ②g szarotka *f*.

E'den (ę'dᵉn) *n* ②l (*o. pl.*) raj *m*.

Edi'kt (ędi'kt) *n* ②g edykt *m*.

E'feu (ę'foi) *m* (*n*) ⑥i bluszcz *m*; **~...** bluszczowy.

Effe'kt (ěfę'kt) *m* ②g skutek, wrażenie *n*, efekt.

Effe'kten (efě'ktᵉn) *n/pl.* indekl. ruchomości *f/pl.*, pakunki *m/pl.*; ⚜ papiery *m/pl.* wartościowe; **~...** wartościowy, kredytowy.

Effe'kt|hascherei *f* ③b uganianie *n* za efektem.

effekti'v (ěfektī'f) istotny, rzeczywisty; (bar) w gotówce; **≈bestand** *m* istotny stan.

effe'kt|voll efektowny.

ega'l (ęgą'l) równy, jednaki; ganz ~ zupełnie obojętny.

E'gel (ę'gᵉl) *m* ②l pijawka *f*.

E'gge (ě'gᵉ) *f* ③b brona.

e'ggen (~n) ⑮a [wy]bronować.

Egoi'smus (ęgoi'smŭs) *m* ⑥g samolubstwo *n*, egoizm.

Egoi'st (~ĭ'st) *m* ③a samolub, egoista; **egoi'stisch** (~isz) samolubny, egoistyczny.

e'he[1] (ę'ᵉ) nim, zanim.

E'he[2] (~) *f* ③b małżeństwo *n*; von Frauen: zamążście *n*; wilde ~ małżeństwo *n* na wiarę.

E'he... małżeński; **~bett** *n* łoże małżeńskie; **≈brechen** [z]łamać wiarę małżeńską, cudzołożyć; **~brecher** (-brěchᵉr) *m* ②l, **~brecherin** (~ĭn) *f* ③e cudzołożnik (-żnica); **≈brecherisch** (~risz) cudzołożny; **~bruch** *m* cudzołostwo *n*.

e'he|dem = ehemals.

E'he...: ~feind *m* przeciwnik małżeństwa; **~frau, ~hälfte** *f* małżonka, żona; **~gatte** *m* = **~mann**; **~leute** *pl.* małżonkowie *m/pl.*, małżeństwo *n*.

e'he|gestern przedwczoraj.

e'helich (ę'ᵉlĭch) małżeński; (Kinder) ślubny; **~en** (~ᵉn) ⑮a = heiraten.

E'he...: ≈los (Mann) bezżenny, nieżonaty; (Frau) niezamężna; **~losigkeit** *f* bezżeństwo *n*.

e'hemalig (ę'ᵉmąlĭch) były.

e'hemals (~mąls) niegdyś, w dawnych czasach.

E'he...: ~mann *m* ②a małżonek, mąż; **~paar** *n* para *f* małżeńska.

e'her (ę'ᵉr) (früher) prędzej (als niż); (lieber) raczej; je ~ je lieber im prędzej, tem lepiej.

e'hern (ę'ᵉrn) spiżowy.

E'he...: ~scheidung *f* rozwód *m*; **~scheidungs...** rozwodowy; **~scheidungs|klage** *f* skarga o rozwód; **≈scheu** nieskory do małżeństwa; **~schließung** *f* zawarcie *n* małżeństwa.

e'hest (ę'ᵉst) najwcześniejszy; am ~en najrychlej; des ~en, ~ens jak najrychlej.

E'he...: ~stand *m* stan małżeński; **~stifter(in** *f*) *m* swat(ka); **~versprechen** *n* przyrzeczenie małżeństwa; **~weib** *n* = ~frau.

E'hr|abschneider (ę'r-) *m* ②l oszczerca.

e'hrbar szanowny, czcigodny; **≈keit** *f* poważanie *n*.

E'hr|begier(de) *f* żądza zaszczytów, ambicja.

E'hre (ę'rᵉ) *f* ③b (Ehrerbietung) cześć, poważanie *n*; (Auszeich-

rung) zaszczyt *m*; (Ruhm) chwała; auf ~! na moją cześć!, słowo honoru!; in (allen) ~n najuczciwiej; ein Mann von ~ człowiek honorowy; ich habe die ~ mam zaszczyt; (empfehle mich) moje uszanowanie!

e'hren (ē'Rᵉn) ⑮a [u]czcić, [u]szanować; geehrt szanowany, poważany; in Briefen: geehrter Herr! Szanowny Panie!

E'hren... honorowy; **~akzept** *n* przyjęcie wyręczne; **~amt** *n* urząd *m* honorowy; **~bezeigung** *f* oznaka uszanowania; **~bürger** *m* obywatel honorowy; **~erklärung** *f* przywrócenie *n* czci; **⁓fest** o zacnych zasadach.

e'hrenhaft (-haft) honorowy, zacny; **⁓igkeit** (~ich-) *f* zacność.

E'hren...: **⁓halber** dla honoru; **~handel** *m* sprawa *f* honorowa; **~kränkung** *f* obraza czci; **~mann** *m* ②a człowiek zacny; **~pforte** *f* brama tryumfalna; **~preis** ♀*m* przetacznik; **~rat** *m* sąd honorowy; **~rettung** *f* ocalenie *n* honoru; **⁓rührig** obelżywy, uwłaczający czci; **~sache** *f* rzecz honoru; **~strafe** *f* kara na honorze; **~tag** *m* dzień uroczysty; **⁓voll** chlubny, zaszczytny; **⁓wert** godny czci, czcigodny; **~wort** *n* słowo honoru; **~zeichen** *n* odznaka *f* honorowa.

E'hr...: **⁓erbietig** (-ĕRbitich) uniżony, pokorny (gegen *acc.* wobec *gen.*); **~erbietung** *f* cześć, poważanie *n*; **~furcht** *f* głębokie uszanowanie *n*, cześć (vor *dat.* dla *gen.*); **⁓furchts|voll** pełen czci; **~gefühl** *n* poczucie honoru; **~geiz** *m* żądza *f* zaszczytów, ambicja *f*; **⁓geizig** żądny zaszczytów, ambitny.

e'hrlich (ē'Rlich), **e'hrsam** (~zām) uczciwy; **⁓keit** *f* uczciwość.

E'hr...: **~liebe** *f* dbałość o dobre imię; **⁓los** bezecny, niegodziwy, nikczemny; **~losigkeit** *f* bezeczność, niegodziwość, nikczemność; **~sucht** *f* = ~geiz; **⁓süchtig** = ⁓geizig. [*n* czci.]

E'hrung *f* uczczenie *n*, okazanie

E'hr...: **⁓vergessen** = ⁓los; **~würden** (Euer Wasza) dostojność *f*; **⁓würdig** dostojny, czcigodny. [patrzno przecie!]

ei[1] (ai) ej!, ejże!; ~! sieh doch!

Ei[2] (ai) *n* ②c jaje, jajko; **~...** jajowy; wie aus dem ~ geschält (jakby go z jaja wyjął) wymuskany, wystrojony.

Ei'be ♀ (ai'bᵉ) *f* ③b cis *m*; **~n...** cisowy.

Ei'bisch ♀ (~bisz) *m* ②g ślaz.

Ei'ch... (ai'ch...): **~amt** *n* [eichen[2]] urząd *m* cechowniczy; **~baum** *m* = Eiche.

Ei'che ♀ (ai'chᵉ) *f* ③b dąb *m*.

Ei'chel (ai'chᵉl) *f* ③d żołędź; Kartenspiel: żołądź, trefl *m*; **~...** żołędziowy.

ei'chen[1] (ai'chᵉn) dębowy.

ei'chen[2] (~) ⑮a [po]cechować.

Ei'chen... dębowy; **~hain**, **~wald** *m* dąbrowa *f*; **~holz** *n* dębina *f*.

Ei'ch...: **~horn**, **~hörnchen**, **~kätzchen** *n* wiewiórka *f*; **~maß** *n* [eichen[2]] miara *f* cechownicza; **~meister** *m* [eichen[2]] cechmistrz.

Eid (ait) *m* ②g przysięga *f*; e-n ~ leisten od. ablegen składać [złożyć] przysięgę.

Ei'dam † (ai'dăm) *m* ②g zięć.

Ei'd...: **~bruch** *m* złamanie *n* przysięgi; **⁓brüchig** wiarołomny; **~brüchige(r)** *m* wiarołomca.

Ei'dechse (ai'dĕksᵉ) *f* ③b jaszczurka; **~n...** jaszczurczy.

Ei'der (ai'dᵉR) *m* ②l, *f* ③d (auch **~ente**, **~gans** *f*) gęś *f* puchowa islandzka.

Ei'des... (ai'd^e^s...): **~formel** *f* formułka (od. rota) przysięgi: **~leistung** *f* złożenie *n* przysięgi.
Ei'd...: **~genossenschaft** *f* związek *m* zaprzysiężony, konfederacja; **~genössisch** (-g^e^nö-sisz) związkowy.
ei'dlich (ai'tlich) pod przysięgą.
Ei'|dotter *m* (2)1 żółtko *n*.
Ei'er... (ai'^e^r...): **~becher** *m* kubek na jaja: **~händler(in** *f*) *m* handlarz (-larka) jaj: **~kuchen** *m* grzybek: **~legen** *n* (2)l znoszenie jaj: **~speise** *f* jajecznica; **~stock** *m* jajnik; **~tanz** *m* taniec między jajami (oft *fig.*).
Ei'fer (ai'f^e^r) *m* (2)l (o. *pl.*) gorliwość *f*, zapał: (Hitze) żarliwość *f*.
Ei'ferer (~^e^r) *m* (2)l człowiek gorliwy od. żarliwy.: (Glaubens-eiferer) fanatyk.
ei'fern (~n) (15)b unosić [unieść] się: powstawać [-wstać] (gegen *acc.* przeciw *dat.*).
Ei'fer...: **~sucht** *f* zazdrość; **~süchtig** zazdrosny: **~süchtig sein** od. werden zazdraszczać [-zdrościć] (auf j-n k-u); **~süchtige(r)** *s.* zazdrośnik (-nica).
ei'|förmig (-förmich) jajowaty, mający kształt jaja.
ei'frig (ai'frich) pilny, gorliwy; (hitzig) żarliwy, zapalony.
Ei'|gelb *n* żółtko.
ei'gen (ai'g^e^n) własny; (eigentümlich) osobliwy, szczególny; (sonderbar) dziwny; (launisch) dziwaczny: (besonder) osobny: in ~er Person osobiście, sam: sich zu ~ machen = sich aneignen.
ei'gen... oft samo..., własno...; **~art** *f* właściwość: **~artig** = eigentümlich: **~dünkel** *m* zarozumiałość *f*: **~händig** (-hěndich) własnoręczny.
Ei'genheit *f* własność, właściwość.
ei'gen...: **~liebe** *f* samolubstwo *n*: **~lob** *n* samochwalstwo: **~mächtig** samowolny, własnowolny: **~mächtig handeln** działać na własną rękę: **~name** *m* imię *n* własne; **~nutz** *m* (2)g chęć *f* zysku, chciwość *f*: **~nützig** (-nücich) chciwy, interesowny.
ei'gens (ai'g^e^ns) umyślnie.
Ei'genschaft *f* własność, właściwość, przymiot *m*: in der ~ w charakterze; **~s|wort** *n* (2)a przymiotnik *m*.
ei'gen...: **~sinn** *m* upór: **~sinnig** uparty.
ei'gentlich (ai'g^e^ntlich) właściwy, istotny, prawdziwy.
Ei'gentum *n* własność *f*; (Vermögen) majątek *m*.
Ei'gentümer (~tüm^e^r) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c właściciel(ka).
ei'gentü'mlich (~tü'mlich) osobliwy, szczególny; (sonderbar) niezwykły, dziwny: **~keit** *f* osobliwość, właściwość.
Ei'gen|wille *m* = Eigensinn.
ei'gnen (ai'gn^e^n) (15)c: sich ~ nadawać [-dać] się (zu *dat.* do *gen.*).
Ei'l... (ai'l...) pospieszny.
Ei'land (ai'lant) *n* (2)g wyspa *f*.
Ei'l|bote *m* goniec, kurjer.
Ei'le (ai'l^e^) *f* (3)b pospiech *m*; in der ~, in (aller) ~ w pospiechu, na prędce, spiesznie: es hat keine ~ to|nie jest pilne.
ei'len (ai'l^e^n) (15)a (sn u. h.) [po-] spieszyć: die Sache eilt sehr sprawa jest bardzo pilna: **~ds** (~l^e^nc) spiesznie.
Ei'l...: **~fertig** spieszny: **~fertigkeit** *f* pospiech *m*: **~gut** *n* posyłka *f* pospieszna.
ei'lig (ai'lich) spieszny: *adv.* **~st** jak najszybciej: s. Eile.
Ei'l...: **~marsch** *m* pospieszny pochód, marsz forsowny: **~schritt** *m* krok szybki od. przyspieszony; **~zug** *m* pociąg pospieszny.

Ei'mer (ai'meR) *m* (2)l wiadro *n*; (Kübel) ceber; *dim.* wiaderko *n*; 2weise wiadrami, na wiadra.

ein (ain) 1. Zahlwort: (*abs.* ~'er, ~'e, ~'[e]s) jeden, jedna, jedno; ~ für allemal raz na zawsze; das ~e wie das andere i jedno i drugie (vgl. ander); von einer Größe jednakiej (od. równej) wielkości; vgl. eins. 2. *art.* fehlt im Polnischen. 3. *pron.* (jemand) pewien, pewna, pewne. 4. = hinein; s. a. aus.

ei'n... (ai'n...) (= hinein) w...; [ein 1] jedno...

Ei'n|akter (-äkteR) *m* (2)l jednoaktówka *f*; **ei'n|aktig** (~tich) jednoaktowy. [nie.]

ein|a'nder nawzajem, wzajem-

ei'n|arbeiten: sich ~ in (*acc.*) wrabiać [wrobić] (od. wkładać [włożyć] od. wprawiać [-wić] się) w (*acc.*). [ramienny.]

ei'n|armig (-armich) jedno-

ei'n|äschern (-ęszeRn) (15)b [s]palić, obracać [obrócić] w popiół.

ei'n|atmen wdychiwać.

ei'n|äugig (-oigtch) jednooki.

Ei'n|band *m* (2)d oprawa *f*; ~**decke** *f* okładka.

Ei'n|baum *m* czółno *n*.

ei'n|bändig (-bęndich) jednotomowy.

ei'n|begreifen włączać [-czyć] w (*acc.*); mit (e)inbegriffen włączny, *adv.* -nie.

ei'n|bekommen dostawać [-stać].

ei'n|berufen powoływać [-łać]; ⚔ powołać pod broń.

Ei'n|berufung *f* powołanie *n* (⚔ pod broń); ~**s...** powołujący.

ei'n|beziehen włączać [-czyć].

ei'n|biegen wginać [wgiąć].

ei'n|bilden: sich ~ wmawiać [wmówić] sobie, uroić [voll.] sobie; sich viel ~ auf (*acc.*) być zarozumiałym na (*acc.*); vgl. eingebildet.

Ei'n|bildung *f* urojenie *n*, zarozumiałość, wyobrażenie *n* a. = Dünkel; ~**s|kraft** *f* wyobraźnia, fantazja.

ei'n|binden zawiązywać [-zać] (in *acc.* w *acc.*); Buch: oprawiać [-wić].

ei'n|blasen wdmuchiwać [-chać]; *fig.* j-m et. ~ szeptać k-u co do ucha.

Ei'n|bläser *m fig.* podżegacz.

ei'n|bleuen wbijać [wbić] w pamięć.

Ei'n|blick *m* wgląd (in *acc.* w *acc.*); ~ gewinnen in (*acc.*) wglądać [-dnąć] w (*acc.*).

ei'n|brechen 1. *v/t.* [z]burzyć. 2. *v/i.* zapadać [-paść] się, załamywać [-mać] się; Gebäude: = einstürzen; Diebe: włamywać [-mać] się; die Nacht bricht ein noc zapada. [włamywacz.]

Ei'n|brecher (-brecheR) *m* (2)l

ei'n|brennen wypalać [-lić]; Kochk.: zasmażać [-żyć].

ei'n|bringen (zu Hause) wnosić [wnieść], wprowadzać [-dzić]; (zu Wagen) wwozić [wwieźć]; Getreide usw.: = einernten; Nutzen, Geld: przynosić [-nieść]; Antrag: wnosić [wnieść]; das bringt nichts ein to nic nie popłaca.

ei'n|brocken [po]drobić, [na-]kruszyć; *fig.* sich et. ~ nawarzyć [voll.] sobie piwa.

Ei'n|bruch *m* (e-s Gebäudes usw.) = Einsturz; (gewaltsamer) włamanie *n* się; (der Nacht) nadejście *n*, zapadnięcie *n*; ~**s-diebstahl** *m* kradzież *f* z włamaniem się; ~**s|versicherung** *f* zabezpieczenie *n* od włamania. [zatoka.]

Ei'n|bucht(ung) *f* zagięcie *n*,

ei'n|bürgern (-burgeRn) (15)b nadawać [-dać] obywatelstwo (*dat.*); sich ~ przyjmować [-jąć]

obywatelstwo; *fig.* przyjmować [-jąć] się. [ubytek *m.*]
Ei'n|buße *f* strata, szkoda,
ei'n|büßen [z]gubić, [u]tracić.
ei'n|dämmen, -deichen (-daichᵉn) ⑮a opatrywać [-trzyć] groblą, [za]tamować. [znaczny.]
ei'n|deutig (-doitĭch) jedno-
ei'n|drängen: sich ~ wciskać [-snąć] się, wdzierać [wedrzeć] się (in *acc.* w *acc.*).
ei'n|drillen F wyuczać [-czyć], [wy]ćwiczyć.
ei'n|dringen (sn) wciskać [-snąć] się, wdzierać [wedrzeć] się: (in fremdes Land) wtargnąć [voll.]: (in ein Haus) = einbrechen: ~ auf (*acc.*) nastawać na (*acc.*).
ei'n|dringlich przenikliwy, dobitny, usilny. [⑫g¹ intruz.]
Ei'n|dringling (-dRĭnglĭng) *m*
Ei'n|druck *m* ⑫d wyciśnięcie *n*, wycisk; *fig.* wrażenie *n*; **2s-voll** pełen wrażeń, efektowny.
ei'n|drücken wciskać [-snąć], wtłaczać [wtłoczyć]: (zerdrücken) zgniatać [zgnieść]: *fig.* = ein-
ei'ne (ai'nᵉ) s. ein: [prägen.]
ei'n|engen (-ĕngᵉn) ⑮a ścieśniać [-nić], zmniejszać [-szyć]; s. beschränken. [jednostka *f.*]
Ei'ner (ai'nᵉR) *m* ⑫l jedynka *f*,
ei'nerlei' (ai'nᵉRlai') 1. indekl. jednaki, jednakowy: das ist mir ~ to mi obojętne. 2. **2** *n* ⑫g¹ (o. *pl.*) jedno i to samo.
ei'n|ernten zbierać [zebrać] z pola, zwozić [zwieźć] z pola.
ei'ner|seits (-zaits) z jednej strony.
ei'n|fach pojedyńczy: *fig.* prosty, skromny; (Zahl) niezłożony; ~er Mensch człowiek skromny od. szczery od. otwarty; ~e Sache rzecz prosta od. jasna: **2heit** *f* prostota, skromność.
ei'n|fädeln (-fēdᵉln) ⑮f nawlekać [-wlec]: *fig.* (anstiften) [na-]robić; (anzetteln) [u]knuć.
ei'n|fahren 1. *v/t.* wwozić [wwieźć]; Pferd: zaprawiać [-wić] do pociągu; Weg: ujeżdżać [-jeździć] drogę, ubijać [ubić] drogę. 2. *v/i.* (sn) wjeżdżać [wjechać] dokąd; (in e-n Schacht) spuszczać [spuścić] się do kopalni. [*m.*]
Ei'n|fahrt *f* wjazd *m*: ⚒ zjazd
Ei'n|fall *m* = Einsturz: (feindlicher) ~ wtargnięcie *n*, napad, najazd: *fig.* pomysł, myśl *f*, koncept: auf den ~ kommen wpadać [wpaść] na pomysł.
ei'n|fallen (sn) (eindringen) wpadać [wpaść], wtargnąć [voll.]; (zs.-fallen) = einstürzen; (am Körper) = abmagern; (Gedanken usw.: wpadać [wpaść] na myśl, przychodzić [przyjść] do głowy; es fiel ihm ein wpadło mu na myśl, przyszło mu do głowy.
Ei'n|falt (-falt) *f* ⑬b (o. *pl.*) prostota, naiwność, głupota; in der ~ z głupoty.
ei'n|fältig (-fĕltĭch) (in gutem Sinne) prosty, szczery, dobroduszny: (in schlechtem Sinne) głupi, ograniczony; vgl. dumm; **2keit** *f* prostota; głupota.
Ei'n|falts|pinsel *m* głupiec, dureń. [[voll.]]
ei'n|fangen [s]chwytać, pojmać
ei'n|farbig jednobarwny.
ei'n|fassen Kleid usw.: obszywać [-szyć]; Edelsteine usw.: oprawiać [-wić]; Bier usw.: wlewać [wlać] w beczki. *Su.* obszywka *f*; oprawa *f*.
ei'n|fenst(e)rig (-fĕnst[ᵉ]Rĭch) o jednem oknie.
ei'n|fetten (-fĕtᵉn) ⑮c napuszczać [-puścić] tłuszczem.
ei'n|finden: sich ~ stawiać [-wić] się, [z]jawić się (bei *dat.* u *gen.*).
ei'n|flechten wplatać [wpleść].
ei'n|flicken wlatać [voll.], wszywać [wszyć].

ei'n|fließen (sn) wpływać, wpadać; *fig.* et. ~ lassen napomykać [-pomknąć].

ei'n|flößen wlewać [wlać]; *fig.* j-m et. ~ wpajać [wpoić] k-u co, natchnąć [voll.] k-o czem.

Ei'n|fluß *m* (Mündung) ujście *n*; *fig.* wpływ; ~ haben mieć (od. wywierać [-wrzeć]) wpływ (auf *acc.* na *acc.*); ♀reich wpływowy.

ei'n|flüstern podszeptywać [-tać]; vgl. einreden.

ei'n|fordern dopominać się, [za]żądać (*gen.*). *Su.* dopominanie *n* się, żądanie *n*.

ei'n|förmig (-fömmich) jednostajny, monotonny; ♀keit *f* jednostajność, monotonność.

ei'n|friedigen (-fṝdigen) Ha ogradzać [ogrodzić]. *Su.* ogrodzenie *n*. [[-znąć]

ei'n|frieren (sn) zamarzać

ei'n|fügen wprawiać [-wić], włączać [-czyć]; vgl. einschalten.

Ei'n|fuhr (-fūr) *f* Zb dowóz *m*, dowożenie *n*; ✠ import *m*, importowanie *n*; ~... dowozowy.

ei'n|führen et.: dowozić [-wieźć]; ✠ importować; j-n: wprowadzać [-dzić], przedstawiać [-wić] (bei *dat.* u *gen.*); Ordnung usw.: zaprowadzać [-dzić]; eingeführt przywieziony, wprowadzony. *Su.* wprowadzenie *n*; zaprowadzenie *n*.

Ei'n|fuhr|verbot *n* zakaz *m* przywozu.

ei'n|füllen napełniać [-nić].

Ei'n|gabe *f* (einer Bittschrift usw.) podanie *n*; (Gesuch) prośba.

Ei'n|gang *m* wchód, wejście *n*; (von Briefen usw.) nadejście *n*, wpływ; (e-r Rede usw.) = Anfang, Einleitung; im ~(e) = eingangs; nach ~ der Bestellung po nadejściu; ~ finden znajdywać [znaleźć] (od. mieć) przystęp.

ei'n|gangs (-gaŋs) na wstępie, u wstępu; ~ erwähnt wyżej wspomniany.

Ei'n|gangs... wchodowy.

ei'n|geben Arznei: podawać [-dać]; Gesuch: = einreichen; *fig.* j-m et. ~ natchnąć [voll.] k-o czem.

ei'n|gebildet urojony, przywidziany; a. = dünkelhaft.

ei'n|geboren urodzony w jakimś kraju; (einzig geboren) jednorodzony, jedyny; ♀e(r) *m* krajowiec, tubylec.

Ei'n|gebung *f* poddawanie *n*; *fig.* natchnienie *n*, podszept *m*.

ei'n|gedenk: ~ sein (*gen.*) pamiętać (o *loc.*). [miętały

ei'n|gefleischt (-geflaiszt) zapa-

ei'n|geh(e)n 1. *v/t.* (h., sn) Ehe usw.: wstępować [wstąpić] w (*acc.*); eine Wette ~ przystawać [-stać] na zakład, zakładać [założyć] się; einen Vertrag ~ zawierać [-wrzeć] umowę. **2.** *v/i.* (sn) Briefe: nadchodzić [nadejść], przychodzić [przyjść]; (aufhören) przestawać [-stać] istnieć, upadać [upaść]; ~ lassen zarzucać [-cić]; (im Gespräch) ~ auf (*acc.*) mówić dalej o (*loc.*); (übereinkommen) [z]godzić się na (*acc.*); ~d dokładny, szczegółowy. [torowy.

ei'n|gleisig (-gelaizich) jedno-

Ei'n|gemachte(s) (-gemachte(s)) *n* ⑨l (Fleisch) potrawka *f*; (Obst) konfitury *f/pl.*

ei'n|genommen (-genömen) zajęty; *fig.* uprzedzony; przywiązany (für *acc.* do *gen.*); von sich ~ zarozumiały; ♀heit *f* uprzedzenie *n* (gegen *acc.* przeciw *dat.*); przywiązanie *n* (für *acc.* do *gen.*). [nadesłane.

Ei'n|gesandt (-gezant) *n* ②g

ei'n|geschränkt (-geszrĕŋkt) ograniczony; ♀heit *f* ograniczoność.

ei'n|gesessen (-gᵉzĕsᵉn) osiadły, mający stały pobyt.

Ei'n|geständnis *n* wyznanie, przyznanie się.

ei'n|gesteh(e)n wyznawać [wyznać]; przyznawać [-znać] się do (*gen.*).

Ei'n|geweide (-gᵉwaidᵉ) *n* (2)l wnętrzności *f/pl.*, trzewy *m/pl.*

ei'n|gewurzelt (-gᵉwurcᵉlt) zakorzeniony, zastarzały.

ei'n|gezogen (-gᵉcogᵉn) odosobniony, samotny, cichy: ~er Mensch odludek *m*; 2heit *f* życie *n* samotne od. ciche.

ei'n|gießen nalewać [-lać].

ei'n|graben zakopywać [-pać]; (gravieren) wyryć [voll.]: sich ~ ⚔ okopywać [-pać] się, oszańcować [voll.] się: *fig.* — sich einprägen.

ei'n|greifen Zahnräder usw.: zachodzić, zaczepiać [-pić], chwytać [chwycić]: (fördernd od. wirksam) ~ wtrącać [-cić] się, [za]interwenjować (bei *dat.* u *gen.*): in j-s Rechte ~ naruszać [-szyć] czyjeś prawa; ~d dobitny, dosadny.

Ei'n|griff *m* naruszenie *n*, natarcie *n*, zamach (in *acc.* na *acc.*); ⚕ zabieg.

ei'n|haken zahaczać [-czyć]: Tür usw.: zamykać [-mknąć] na rygiel.

Ei'n|halt *m* zatamowanie *n*, wstrzymanie *n*: einer Sache ~ tun kłaść [położyć] tamę (*dat.*), wstrzymywać [-mać] (*acc.*).

ei'n|halten 1. *v/t.* = an-, aufhalten: (beobachten) trzymać się (*gen.*), zachowywać [-ować]. 2. *v/i.* wstrzymywać [-mać] się, zatrzymywać [-mać] się: halt ein! stój, wstrzymaj się!: (schweige!) zamilknij!

ei'n|handeln nabywać [-być].

ei'n|händig (-hĕndĭch) jednoręki, na jedną rękę.

ei'n|händigen (~digᵉn) (15)a wręczać [-czyć], doręczać [-czyć].

ei'n|hängen zawieszać [-sić].

ei'n|hauchen wdmuchiwać [-chać]; *fig.* natchnąć [voll.].

ei'n|hauen 1. *v/t.* wyrębywać [-bać]; Zeichen usw.: wybijać [-bić]. 2. *v/i.* uderzać [-rzyć] (auf den Feind na *acc.*); auf Pferde usw. ~ ciąć (*acc.*); F tüchtig (od. wacker) ~ smacznie zajadać.

ei'n|heben ściągać [-gnąć].

ei'n|heften wszywać [wszyć], wkładać [włożyć].

ei'n|hegen zagradzać [-grodzić].

ei'n|heimisch swojski, rodzimy, krajowy: ~ machen (werden) oswajać [oswoić] (się) z (*instr.*): 2e(r) *m* tutejszy.

ei'n|heimsen (-haimzᵉn) (15)e zabierać [-brać].

ei'n|heiraten wchodzić [wejść] przez małżeństwo.

Ei'n|heit *f* Arith. jednostka; *fig.* jedność.

ei'n|heitlich jednolity; 2keit *f* jednolitość.

Ei'n|heits|preis *m* cena *f* jednolita.

ei'n|heizen zapalać [-lić]; *fig.* dopiekać [-piec].

ei'n|hellig (-hĕlĭch) zgodny, jednomyślny; ~keit *f* jednomyślność.

ein|he'r...: **~fahren, ~geh(e)n, ~schreiten, ~stolzieren, ~ziehen** = fahren usw.

ei'n|holen (erreichen) dopędzać [-dzić], doganiać [-gonić]: Versäumtes usw.: powetować [voll.], nagradzać [-grodzić]: Genehmigung: [po]starać się o (*acc.*); Erkundigung: dowiadywać się.

Ei'n|horn *n* jednorożec *m*.

Ei'n|hufer (-hūfᵉʀ) *m* (2)l zwierzę *n* jednokopytne.

ei'n|hüllen osłaniać [osłonić], owijać [owinąć].

ei'nig (ai'nich) (übereinstimmend) zgodny; (einzig) jedyny; mit j-m ~ werden über (*acc.*) [po]godzić się z kim o (*acc.*).
ei'nige (~g^e) kilka; **~mal** kilka razy.
ei'nigen (~g^en) ⑮a [po]godzić; sich mit j-m ~ über (*acc.*) [po]godzić się z kim o (*acc.*).
einiger|ma'ßen (ainig^erma's^en) poniekąd, trochę.
ei'niges (ai'nig^es) nieco, trochę.
Ei'nigkeit (ai'nichkait) *f* ③b jedność; *a.* = Eintracht.
Ei'nigung *f* połączenie *n*, zjednoczenie *n*; (Einvernehmen) ugoda, pojednanie *n*.
ei'n|impfen zaszczepiać [-pić].
ei'n|jagen: j-m Furcht (od. Angst) ~ napędzać [-dzić] k-u strachu.
ei'n|jährig jednoroczny; 2[-Frei-willig]e(r) *m* ⑦d jednoroczny ochotnik.
ei'n|kapseln (-käps^eln) ⑮f (sich) zasklepiać [-pić] (się).
ei'n|kassieren ściągać [-gnąć] (do kasy); Schulden: [za]inkasować.
Ei'n|kauf *m* kupno *n*, zakupno *n*.
ei'n|kaufen zakupywać [-pić].
Ei'n|käufer(in *f*) *m* kupujący (-ca).
Ei'n|kaufs... oft kupna.
Ei'n|kehr (-kēʀ) *f* ③b zajazd *m*; (Gasthaus) popas *m*, zajazd *m*; *fig.* wejście *n* w siebie; ~ halten = **ei'n|kehren** zajeżdżać [-jechać] (bei *dat.* do *gen.*); in sich ~ halten wchodzić [wejść] w siebie. [uwięzić [voll.].]
ei'n|kerkern (-kęʀk^eʀn) ⑮b]
ei'n|klagbar zaskarżalny.
ei'n|klagen zaskarżać [-żyć].
ei'n|klammern umieszczać [umieścić] w nawiasie; *fig.* zamykać [-mknąć].
Ei'n|klang *m* ♪ zgodność *f* dźwięku, harmonja *f*; *fig.* zgoda *f*, harmonja *f*; in ~ bringen [po]godzić.
ei'n|kleben wklejać [wkleić].
ei'n|kleiden ubierać [ubrać]; als Mönch (od. Nonne) ~ oblekać [oblec] w szaty zakonne; *fig.* s-e Gedanken in Worte ~ (przy-) oblekać [oblec] w wyrazy. *Su.* ubranie *n*; przyobleczenie *n*; Rel. obłóczyny *f/pl.*
ei'n|klemmen przyskrzyniać [-nić]; *fig.* wprawiać [-wić] w nieprzyjemne położenie.
ei'n|knicken (sn) zginać [zgiąć] (się). [wać [-tować] (się).]
ei'n|kochen (sn) wy-, za-gotowy-]
ei'n|kommen 1. *v/i.* = hereinkommen: Waren, Briefe usw.: wpływać [wpłynąć]; schriftlich ~ podawać [-dać] (prośbę), wnosić [wnieść] (podanie); wieviel kommt ein (ist eingekommen)? ile wpływa (wpłynęło)? 2. 2 *n* (2)l dochód *m*.
ei'n|kratzen wdrapywać [-pać].
ei'n|kreisen otaczać [otoczyć].
Ei'n|künfte (-künft^e) *f/pl.* ②f dochody *m/pl.*
ei'n|laden *et.*: [na]ładować; *j-n*: zapraszać [-prosić] (zu *dat.* na *acc.*, zu sich do siebie, zu Tische na obiad); **~d** zapraszający; (anziehend) ujmujący, przyjemny; (verlockend) wabiący.
Ei'n|ladung *f* zaproszenie *n*. **~s...** zapraszający.
Ei'n|lage *f* wkładka; (Spiel) = Einsatz.
ei'n|lagern składać [złożyć].
Ei'n|laß (-lạs) *m* ②d[1] wpuszczenie *n*, wstęp; j-m ~ gewähren = einlassen; ~... wstępu.
ei'n|lassen wpuszczać [wpuścić]; sich ~ in od. auf (*acc.*) wdawać [wdać] się w (*acc.*); sich mit j-m ~ wdawać [wdać] się z kim. [schaften, Akten) poczta *f*.]
Ei'n|lauf *m* przybycie *n*; (Brief-]

ei'n|laufen (sn) Schiff: zawijać [zawinąć]; Briefe usw.: = eingehen; Stoff: [s]kurczyć się, zbiegać [zbiec] się.

ei'n|läuten [za]dzwonić na (*acc.*).

ei'n|leben: sich ~ wżyć [voll.] się, przyzwyczajać [-czaić] się.

ei'n|legen wkładać [włożyć]; Kochk. = einmachen, einsalzen: Ehre usw.: [z]jednać sobie; Protest usw.: zakładać [założyć]: für j-n ein gutes Wort (od. eine Fürbitte) ~ wstawiać [-wić] się za kim; eingelegt (Arbeit) wykładany.

Ei'n|leger (-lẹgeʀ) *m* ②1, ~in (~ĭn) *f* ③c wkładający (-ca): Typ. nakładacz(ka).

ei'n|leiten rozpoczynać [-cząć], zagajać [-gaić]; ~d wstępny, przygotowawczy. *Su.* rozpoczęcie *n*, wstęp *m*.

ei'n|lenken skierowywać [-ować]; *fig.* wracać [wrócić] do właściwego przedmiotu; *a.* = nachgeben.

ei'n|leuchten być jasnym (od. łatwym) do pojęcia; ~d jasny, zrozumiały.

ei'n|liefern dostawiać [-wić], przystawiać [-wić]. [ny.]

ei'n|liegend załączony, dołączo-]

ei'n|lösen zakupywać [-pić], wykupywać [-pić]; Wechsel: [za]płacić; sein Wort ~ dotrzymywać [-mać] słowa.

ei'n|löten wlutowywać [-ować].

ei'n|lullen usypiać [uśpić], ululać [voll.].

ei'n|machen Gurken usw.: [za-]marynować, [za]kisić; Früchte: [u]smażyć.

ei'n|mal 1. (´–) raz, jeden raz: auf ~ naraz: ~ zwei ist zwei jeden raz dwa jest dwa. 2. (–´) pewnego razu, kiedyś, niegdyś: nicht ~ nawet nie: endlich ~ wreszcie, nareszcie; sagen Sie ~! powiedzno pan!: es ist ~ nicht anders już to się zmienić nie da. [f mnożenia.]

Ein|mal|ei'ns *n* indekl. tabliczka]

ei'n|malig (-mạlĭch) jednorazowy, jednokrotny

Ei'n|marsch *m* wejście *n*: Lieren (sn) wkraczać [wkroczyć], wmaszerować [voll.].

Ei'n|master ⚓ (-mąsteʀ) *m* (2 1) jednomasztowiec. [[-ować].]

ei'n|mauern zamurowywać]

ei'n|mengen, -mischen (sich) [w]mieszać (się) (in *acc.* do *gen.*).

ei'n|mieten (sich) najmować [-jąć] pomieszkanie (sobie).

ei'n|münden wpadać, uchodzić. *Su.* ujście *n* (rzeki).

ei'n|mütig (-mütĭch) jednomyślny, zgodny: Ɫkeit *f* jednomyślność, zgodność.

ei'n|nähen wszywać [wszyć].

Ei'n|nahme (-nąme) *f* ③b dochód *m*. przychód *m*: (einer Kollekte) zbieranie *n*: (e-s Ortes) wzięcie *n*, zdobycie *n*.

ei'n|nehmbar do zdobycia.

ei'n|nehmen Geld: pobierać [-brać]; Arznei: zażywać [-yć]: Steuern: ściągać [-gnąć]; Ort: zajmować [-jąć], zdobywać [-yć]; *fig.* j-n für sich ~ ujmować [ująć] k-o sobie; ~d ujmujący, pociągający.

Ei'n|nehmer *m* poborca.

ei'n|nicken zdrzemnąć [voll.] się.

ei'n|nisten: sich ~ [za]gnieździć się.

Ei'n|öde *f* pustynia, samotność.

ei'n|ordnen [u]porządkować.

ei'n|ölen napuszczać [-puścić] oliwą.

ei'n|packen [za]pakować; (zubinden) zawiązywać [-zać]. *Su.* zapakowanie *n*, opakowanie *n*: ⚘ zawinięcie *n*. [wać].]

ei'n|passen dostosowywać [-so-]

ei'n|pauken F wbijać [wbić] pałką do głowy.
ei'n|pfarren (-pfaʀᵉn) ⑮a wcielać [-lić] do parafji.
ei'n|pfeffern [po]pieprzyć.
ei'n|pferchen wtłaczać [wtłoczyć] na ciasnym obszarze; *fig.* = einengen.
ei'n|pflanzen zasadzać [-dzić].
ei'n|pfropfen zaszczepiać [-pić].
ei'n|pfündig jednofuntowy.
ei'n|pökeln [na]solić.
ei'n|prägen Bild usw.: wybijać [-bić], wyciskać [-snąć]; *fig.* (sich) wbijać [wbić], wpajać [wpoić] (sobie) (dem Gedächtnis w pamięć).
ei'n|pressen = eindrücken.
ei'n|prügeln wbijać [wbić] w pamięć.
ei'n|puppen: sich ~ zapoczwa-[rzać [-rzyć] się.]
ei'n|quartieren (-kwaʀtiᵉn) ⑮g [za]kwaterować; (mehrere) rozmieszczać [-ścić] po kwaterach; einquartiert sein stać kwaterą.
Ei'n|quartierung *f* kwaterunek *m*; ~s... kwaterunkowy.
ei'n|rahmen oprawiać [-wić] w ramy.
ei'n|rammen wbijać [wbić].
ei'n|räuchern nakadzić, okopcić [beide voll.].
ei'n|räumen Möbel usw.: umieszczać [-ścić]; (gewähren) udzielać [-lić] (*gen.*), pozwalać [pozwolić] na (*acc.*), przyzwalać [-zwolić] na (*acc.*); Vorrang usw.: ustępować [ustąpić]; ein Recht ~ przyznawać [-znać] prawo.
ei'n|rechnen (mit ~) wliczać [-czyć]; (nicht) mit eingerechnet włącznie (wyłącznie).
Ei'n|rede *f* sprzeciw *m*, zarzut *m*.
ei'n|reden wmawiać [wmówić]; *v/n.* ~ in (*acc.*) [w]mieszać, wtrącać [-cić] się do (*gen.*); (widersprechen) sprzeciwiać [-wić] się.
ei'n|regnen zaciekać [-ciec].
ei'n|reiben wcierać [wetrzeć], nacierać [natrzeć].
ei'n|reichen podawać [-dać], wręczać [-czyć] (bei Gericht eine Klage skargę do sądu); Gesuch: wnosić [wnieść]; Wechsel: przedkładać [przedłożyć].
ei'n|reihen umieszczać [-ścić] w rzędzie; *fig.* zaliczać [-czyć].
ei'n|reihig (-raiiç) o jednym rzędzie, jednorzędowy.
ei'n|reißen 1. *v/t.* Papier usw.: naddzierać [nadedrzeć]; Loch: przedzierać [-drzeć]; Haus: [z]burzyć. 2. *v/i.* (sn) naddzierać [nadedrzeć] się; *fig.* Mißbräuche usw.: wkradać [wkraść] się; (sich verbreiten) rozszerzać [-rzyć] się, rozprzestrzeniać [-nić] się.
ei'n|reiten ujeżdżać [-jeździć].
ei'n|renken (-ʀeŋkᵉn) ⑮a wprawiać [-wić], wstawiać [-wić].
ei'n|rennen (w szybkim biegu) wywalać [-lić], wysadzać [-dzić].
ei'n|richten urządzać [-dzić]; (für bsd. Zwecke) zastosowywać [-ować]. *Su.* urządzenie *n*; *fig.* auch organizacja *f*.
ei'n|rosten [za]rdzewieć.
ei'n|rücken 1. *v/t.* wsuwać [wsunąć]; Inserat usw.: umieszczać [umieścić] (in *acc.* w *loc.*). 2. *v/i.* (sn) wkraczać [wkroczyć], wchodzić [wejść].
ei'n|rühren zarabiać [-robić], [wy]mieszać.
eins (ains) [s. ein] 1. jedno: beim Zählen: raz; (ein u. dasselbe) jedno i to samo; es (od. die Uhr) ist ~ pierwsza godzina; halb ~ pół do pierwszej; wir sind ~ zgadzamy się; ~ werden [po]godzić się; ~ geben od. versetzen (*dat.*) uderzyć [voll.] (*acc.*); ~ trinken wypijać [-pić] kieli-

szek. in einem fort ciągle, ustawicznie. 2. 𝔏 *f* ③ b jedynka.

ei'n|sacken wsypywać [-pać] do worka; Geld: wsadzać [-dzić] do kieszeni.

ei'n|salzen [na]solić.

ei'n|sam samotny: ~e Gegend ustroń *f*, zacisze *n*: 𝔏keit *f* samotność.

ei'n|sammeln zbierać [zebrać].

Ei'n|satz *m* (am Kleid) wstawka *f*; Spiel: stawka *f*: ... wkładkowy.

ei'n|säuern [na-, za]kwasić.

ei'n|saugen ssać [wessać].

ei'n|schalten wtrącać [-cić], wsadzać [-dzić]; ⚡ włączać [-czyć]: eingeschaltet wtrącony.

ei'n|schärfen zalecać [-cić], nakazywać [-zać].

ei'n|scharren [za]grzebać, zakopywać [-pać].

ei'n|schätzen [o]szacować.

ei'n|schenken nalewać [-lać]; *fig.* reinen Wein ~ mówić [powiedzieć] całą prawdę.

ei'n|schicken posyłać [-słać], przesyłać [-słać].

ei'n|schieben wsuwać [wsunąć].

ei'n|schießen Mauer: [z]burzyć strzałami; ⚙ Fäden: nawlekać [-wlec]; Waffe: [wy]próbować, zaprawiać [-wić] do strzelania.

ei'n|schiffen wkładać [włożyć] na okręt; Personen: wsadzać [-dzić] na okręt: sich ~ wsiadać [wsiąść] na okręt.

ei'n|schlafen (sn) zasypiać [-snąć]; der Fuß ist mir eingeschlafen noga mi scierpła od. zdrętwiała.

ei'n|schlaf(e)rig przeznaczony do spania dla jednej osoby.

ei'n|schläfern usypiać [uspić]; ~d usypiający.

Ei'n|schlag *m* uderzenie *n*; ⚙ Weberei: wątek, osnowa *f*; (an Kleidern) zakładka *f*.

ei'n|schlagen 1. *v/t.* (hineinschlagen, eintreiben) wbijać [wbić], zabijać [-bić]; Fenster usw.: wybijać [-bić]: Loch: przebijać [-bić]; (in Papier usw.) = einwickeln; *fig.* e-n Weg ~ obierać [obrać] drogę. 2. *v/i.* uderzać [-rzyć]; (gelingen) dobrze się udawać [udać]: schlag ein! zgódź się!; es schlägt ein piorun uderza.

ei'n|schlägig (-szlęgich) odnośny; (Behörde) właściwy.

ei'n|schleichen: sich ~ wsuwać [wsunąć] się, wkradać [wkraść] się (bei *dat.* do *gen.*).

ei'n|schleppen zawlekać [-wlec].

ei'n|schließen zamykać [-mknąć]: Stadt usw.: otaczać [otoczyć]; *fig.* (mit) ~ włączać [-czyć].

ei'n|schließlich (*gen.*) włącznie (z *instr.*).

ei'n|schlummern (sn) usypiać [usnąć].

Ei'n|schluß *m* załączenie *n*; mit ~ (von) = einschließlich.

ei'n|schmeicheln: sich bei j-m ~ przypochlebiać [-bić] się k-u; ~d przymilający się.

ei'n|schmelzen [s]topić (się).

ei'n|schmieren [na-, wy]smarować, nacierać [natrzeć].

ei'n|schmuggeln przemycać [-cić].

ei'n|schneiden nacinać [-ciąć], wyrzynać [-rznąć]; ~d *fig.* rozstrzygający, stanowczy.

Ei'n|schnitt *m* nacięcie *n*, wyrznięcie *n*; (Kerbe) karb; (am Kleid) wcięcie *n*; (im Vers) średniówka *f*.

ei'n|schnüren [za]sznurować; (zs.-ziehen) sciągać [-gnąć].

ei'n|schränken ograniczać [-czyć]; sich ~, eingeschränkt leben żyć skromnie, ograniczać [-czyć] swoje wydatki; ~d scieśniający. *Su.* ograniczenie *n*, scieśnienie *n*.

ei'n|schrauben w-, przy-śrubowywać [-ować].
Ei'n|schreibe...: **~brief** *m* list polecony; **~gebühr** *f* wpisowe *n*.
ei'n|schreiben wpisywać [-sać], zapisywać [-sać], wciągać [-gnąć]: einen Brief ~ lassen polecać [-cić]; eingeschrieben! polecony!
ei'n|schreiten (sn) wkraczać [wkroczyć], [w]mieszać się.
ei'n|schrumpfen (sn) [s]kurczyć się: Tuch: = einlaufen.
ei'n|schüchtern ⑮b [na]straszyć, [za]trwożyć; sich ~ lassen dawać [dać] się zatrwożyć.
ei'n|schütten wsypywać [-pać].
ei'n|segnen et.: [po]błogosławić; Kinder: bierzmować.
ei'n|sehen 1. wglądać [-dnąć], zaglądać [-dnąć]: (begreifen) poznawać [-znać], pojmować [-jąć]. 2. **S** *n* ⑵l wgląd *m*, zrozumienie; ein S haben mieć wzgląd, zastanawiać [-nowić] [się.]
ei'n|seifen namydlać [-lić].
ei'n|seitig jednostronny.
ei'n|senden przysyłać [-słać]. **Su**: posyłka *f*.
Ei'n|sender (-zĕndᵉʀ) *m* ⑵l posyłający: (bei Zeitungen) korespondent.
ei'n|senken s- oder w-puszczać [-puścić]; Sarg: spuszczać [spuścić] do grobu.
ei'n|setzen 1. *v/t.* (hineinsetzen) wsadzać [-dzić]; Diamanten: wprawiać [-wić]; (einpflanzen) zasadzać [-dzić]; Geld: stawiać [postawić]; sein Leben: narażać [-razić]; (in die Zeitung) umieszczać [umieścić] (w gazecie); (j-n wo) osadzać [-dzić]; j-n ~ in (*acc.*) wprowadzać [-dzić] w (*acc.*), przywracać [-wrócić] do (*gen.*). 2. *v/i.* następować [-stąpić]: (anfangen) zaczynać [-cząć] się.
Ei'n|sicht *f* przejrzenie *n*: (Urteil) rozumienie *n*, rozum *m*, inteligencja; ~ nehmen von (*dat.*) przeglądać [-dnąć] (*acc.*); **Ls|voll** rozumny, rozsądny, inteligentny. [pustelnia.]
Ein|siedelei' (-zīdᵉlaī') *f* ③b
Ei'n|siedler (-zīdlᵉʀ) *m* ⑵l, **~in** (~in) *f* ③c pustelnik (-niczka); **Lisch** (~isz) pustelniczy.
ei'n|siegeln [za]pieczętować.
ei'n|silbig (-zilbĭch) jednozgłoskowy; *fig.* małomowny.
ei'n|singen [za]kołysać do snu (nucąc); sich ~ rozspiewywać [-spiewać] się.
ei'n|sinken zapadać [-paść] się; (im Schmutz) [u]grzęznąć.
ei'n|spannen zaprzęgać [zaprząc]; (in den Nährahmen) naciągać [-gnąć].
Ei'n|spänner (-szpĕ'nᵉʀ) *m* ⑵l jednokonny zaprząg; (leichter) jednokonka *f*.
ei'n|spännig (~nĭch) jednokonny; ~ fahren [po]jechać jednokonką. [Gefangene: [u]więzić.]
ei'n|sperren zamykać [-mknąć]; [
Ei'n|sprache *f* = Einspruch.
ei'n|sprechen: Mut ~ dodawać [-dać] odwagi: Trost ~ = trösten.
ei'n|sprengen = besprengen; Tür: wyłamywać [-mać].
ei'n|springen (sn) (hineinspringen) wskakiwać [wskoczyć]: mit Geld ~ pomagać [-móc] materjalnie; **~d** (Winkel) wskakujący. [[-knąć].]
ei'n|spritzen (a. ⚕) wstrzykiwać [
Ei'n|spruch *m* protest, zażalenie *n*: ~ erheben gegen (*acc.*) zakładać [założyć] protest przeciw (*dat.*), [za]oponować przeciw (*dat.*). [torowy.]
ei'n|spurig (-szpuʀĭch) jedno-[
einst (ainst) (vormals) niegdyś, kiedyś; (künftig) ongiś, kiedyś w przyszłości.

ei'n|stampfen (mit den Füßen) ubijać [ubić]; (mit der Stampfe) wtłaczać [wtłoczyć]. [służby).]
Ei'n|stand *m* wstąpienie *n* (do]
ei'n|stauben (sn) [za]prószyć się.
ei'n|stechen wtykać [wetknąć]; Löcher: przekłuwać [-kłuć].
ei'n|stecken (hineinstecken) wtykać [wetknąć]; (in die Tasche) wkładać [włożyć]; Schwert usw.: [s]chować, wkładać [włożyć]; (einsperren) [za]aresztować; Beleidigung: znosić [znieść] cierpliwie. [*acc.* za *acc.*).]
ei'n|steh(e)n (sn) [za]ręczyć (für]
ei'n|steigen (sn) wchodzić [wejść]; (in den Wagen) wsiadać [wsiąść].
ei'n|stellen (hineinstellen) wstawiać [-wić]; Arbeiter usw.: = anstellen; (aufhören lassen) zastanawiać [-nowić], wstrzymywać [-mać]; die Arbeit ~ zaprzestawać [-stać] pracy; sich ~ stawiać [-wić] się, [z]jawić się.
ei'nstens (ai'nst^e^ns) = einst.
ei'nstig (~stĭch) były, przeszły; (künftig) przyszły.
ei'n|stimmen przyłączać [-czyć] się do śpiewu innych; *fig.* zgadzać [zgodzić] się.
ei'n|stimmig ♪ (-sztĭmĭch) jednogłosowy, na jeden głos; *fig.* jednogłośny, jednomyślny; **≈keit** *f* zgoda, jednomyślność.
ei'nst|malig (-mąlĭch) = einstig.
ei'nst|mals (-mąls) = einst.
ei'n|stöckig (-sztękĭch) jednopiętrowy.
ei'n|stoßen (hineinstoßen) wpychać [wepchnąć]; Fenster usw.: wybijać [-bić].
ei'n|streichen wcierać [wetrzeć]; Geld: zgartywać [zgarnąć].
ei'n|streuen wsypywać [-pać].
ei'n|strömen = einfließen.
ei'n|studieren [na-, wy]uczyć się (*gen.*).
ei'n|stürmen napadać [-paść], rzucać [-cić] się (auf *acc.* na *acc.*).
Ei'n|sturz *m* zawalenie *n* się, zapadnięcie *n* się; (e-s Berges) osunięcie *n* się.
ei'n|stürzen [za]walić się, zapadać [-paść] się; Berg: osuwać [osunąć] się.
ei'nst|wei'len tymczasem.
ei'nst|weilig (-wailĭch) tymczasowy, chwilowy, przejściowy.
ei'n|tägig jednodniowy: (24stündig) trwający dobę. [dniówka.]
Ei'n|tags|fliege *f* jętka jedno-]
ei'n|tauchen (versenken) zanurzać [-rzyć]; Feder usw.: zamaczać [-moczyć]. [miana *f*.]
Ei'n|tausch *m* zamiana *f*, wy-]
ei'n|tauschen mieniać [wy- (od. za)mienić] (gegen *acc.* na *acc.*).
ei'n|teilen [po]dzielić (in *acc.* na *acc.*). *Su.* podział *m*, rozdział *m*.
ei'n|tönig (-tönĭch) jednostajny, monotonny; **≈keit** *f* jednostajność, monotonność.
Ei'n|tracht *f* zgoda, jednomyślność, jedność. [myślny.]
ei'n|trächtig zgodny, jedno-]
Ei'n|trag (-tʀąk) *m* ②d (Schaden) ubytek, uszczerbek.
ei'n|tragen (einschreiben) wciągać [-gnąć], zapisywać [-sać]; Nutzen usw.: przynosić [-nieść]. *Su.* wniesienie *n*, wciągnienie *n*, wpisanie *n*.
ei'n|träglich (-tʀęklĭch) intratny, korzystny, zyskowny. [lić].]
ei'n|träufeln zakraplać [zakrop-]
ei'n|treffen (sn) przybywać [-być]; (in Erfüllung gehen) sprawdzać [-dzić] się, ziszczać [ziścić] się.
ei'n|treiben (hineintreiben) wpędzać [-dzić], zaganiać [-gonić]; Nägel usw.: = einschlagen; Schulden usw.: ściągać [-gnąć], [wy]egzekwować.

ei'n|treten 1. *v/i.* (sn) (hineintreten) wchodzić [wejść], wstępować [wstąpić]; (sich ereignen) wydarzać [-rzyć] się; *fig.* ~ in (*acc.*) wstępować [wstąpić] w (*acc.*) od. do (*gen.*); ~ für (*acc.*) ujmować [ująć] się za (*instr.*); es kann der Fall ~, daß może zdarzyć się, że. 2. *v/t.* wdeptywać [-tać], przydeptywać [-tać].

ei'n|trichtern (-tʀiçtəʀn) ⑮b *fig.* wbijać [wbić] do głowy.

Ei'n|tritt *m* wchód, wstąpienie *n*, wejście *n*; ~**s...** wchodowy, wstępu, za wstęp; ~**s|geld** *n* opłata *f* za wstęp; ~**s|karte** *f* bilet *m* wstępu.

ei'n|trocknen usychać [uschnąć].

ei'n|üben [wy]ćwiczyć; sich ~ wprawiać [-wić] się.

ei'n|verleiben (-fəʀlaibən) ⑮a (*dat.*) wcielać [-lić], włączać [-czyć] (do *gen.*).

Ei'n|vernehmen *n* ⓶l = Einverständnis.

ei'n|verstanden (-fěʀsztandən): ~ sein [z]godzić się (mit einer Meinung z *instr.*, mit einem Vorschlag na *acc.*); ~! zgoda!

Ei'n|verständnis *n* zgoda *f*; im ~ w porozumieniu.

ei'n|wachsen wrastać [wróść].

Ei'n|wand *m* ⓶d zarzut.

Ei'n|wand(e)rer *m* przybysz, immigrant.

ei'n|wandern przywędrować [voll.]. przybywać [-być]. *Su.* przychodztwo *n*, immigracja *f*.

ei'n|wand|frei wolny od zarzutu, bez zarzutu.

ei'n|wärts (-węʀc) ku wewnętrznej stronie, ku środkowi.

ei'n|wässern namaczać [-moczyć].

ei'n|wechseln zmieniać [-nić], wymieniać [-nić]. *Su.* zmiana *f*, wymiana *f*.

ei'n|weichen namaczać [-moczyć].

ei'n|weihen poświęcać [-cić]; wyświęcać [-cić] (zum Priester na księdza); ~ in (*acc.*) wtajemniczać [-czyć] w (*acc.*).

ei'n|wenden zarzucać [-cić]; ich habe nichts (dagegen) einzuwenden nie mam nic przeciw temu. *Su.* zarzut *m*.

ei'n|werfen Fenster usw.: wybijać [-bić].

ei'n|wickeln zawijać [-winąć], owijać [owinąć].

ei'n|wiegen [u-, za]kołysać.

ei'n|willigen (-wiligən) ⑮a [z]godzić się, przystawać [-stać] (in *acc.* na *acc.*).

ei'n|wirken [po]działać, wpływać [wpłynąć]. *Su.* wpływ *m*, działanie *n*.

ei'n|wöchentlich jednotygodniowy.

ei'n|wohnen zamieszkiwać [-kać]; sich ~ przyzwyczajać [-czaić] się do mieszkania.

Ei'n|wohner (-wónəʀ) *m* ⓶l. ~**in** (~in) *f* ⓷c mieszkaniec (-anka), obywatel(ka); ~**meldeamt** *n* biuro meldunkowe.

Ei'n|wohnerschaft *f* ogół *m* mieszkańców, ludność.

Ei'n|wurf *m* = Einwand; (am Briefkasten) otwór (do wrzucania).

ei'n|wurzeln: sich ~ zakorzeniać [-nić] się; ~ lassen zakorzeniać [-nić].

Ei'n|zahl *f* liczba pojedyncza.

ei'n|zahlen wpłacać [-cić]. *Su.* wpłata *f*, zapłata *f*.

ei'n|zäunen (-cɔinən) ⑮a ogradzać [ogrodzić] płotem. *Su.* ogrodzenie *n*; (Zaun) płot *m*, zagroda *f*.

ei'n|zeichnen [w-, na]rysować; (im Buche) naznaczać [-czyć]; auch = einschreiben.

Ei'nzel... (ai'ncəl...) osobny, oddzielny; ~**haft** *f* areszt *m* osobny; ~**haus** *n* dom *m* stojący osobno.

Ei'nzelheit *f* szczegół *m*.

ei'nzeln (ai'nc^e^ln) pojedynczy, poszczególny; (allein dastehend) osobny, odosobniony; ⚘ szczegółowy, drobny: im ~en w szczególności, w szczegółach.

Ei'nzel...: ~**verkauf** *m* drobna sprzedaż *f*; ~**wesen** *n* jednostka *f*, osobnik *m*.

ei'n|ziehen 1. *v/t.* (hineinziehen) wciągać [-gnąć]; *a.* = einfädeln, einsaugen: (zs.-ziehen) sciągać [-gnąć]; Geld usw.: = einkassieren, eintreiben: Güter usw.: [s]konfiskować; Erkundigungen: zasięgać [-gnąć]. 2. *v/i.* (sn) wchodzić [wejść]; (zu Wagen) wjeżdżać [wjechać]; (in e-e Wohnung) wprowadzać [-dzić] się (do mieszkania): Frühling usw.: nadchodzić [nadejść], nastawać [-stać].

Ei'n|ziehung *f* der Güter: konfiskata; vgl. Einzug.

ei'nzig (ai'nc^i^ch) jedyny: ein (kein) ~er tylko (ani) jeden; ~er Sohn jedynak *m*; ~e Tochter jedynaczka *f*.

ei'n|zöllig (jedno) calowy.

Ei'n|zug *m* (zu Fuß) wchód; (zu Pferd) wjazd; (von Truppen) wkroczenie *n*; (in e-e Wohnung) wprowadzenie *n* się (do mieszkania). [wtłaczać [wtłoczyć].]

ei'n|zwängen wciskać [-snąć],

ei'|rund jajowaty, owalny.

Eis (ais) *n* ②h (o. *pl.*) lód *m*; (Speise) lody *m/pl.*; (Eisbahn) ślizgawka *f*; zu ~ machen (werden) [za]mrozić ([za]marznąć).

Ei's... lodowy, lodowaty; ~**bahn** *f* ślizgawka; ~**bär** *m* niedźwiedź lodowaty od. północny; ≈**bedeckt** pokryty lodem; ~**bein** *n* nóżki *f/pl.* studzone; ~**block** *m* bryła *f* lodu; ~**brecher** (-br^e^ch^e^r) *m* ②l parowiec do rozbijania lodów. [żelazny.]

Ei'sen (ai'z^e^n) *n* ②l żelazo: ~...

Ei'sen|bahn *f* kolej (żelazna); ~... kolejowy; ~**beamte(r)** *m* urzędnik kolejowy; ~**damm** *m* nasyp kolejowy; ~**fahrt** *f* jazda koleją (żelazną); ~**netz** *n* sieć *f* kolei żelaznych; ~**schiene** *f* szyna kolejowa; ~**unfall** *m*, ~**unglück** *n* katastrofa *f* kolejowa, wypadek *m* kolejowy; ~**wagen** *m* wóz od. wagon (kolejowy); ~**zug** *m* pociąg (kolejowy). — Vgl. a. Bahn...

Ei'sen...: ~**blech** *n* blacha *f* żelazna; ~**erz** *n* ruda *f* żelazna; ≈**fest** mocny (od. trwały) jak żelazo; ~**fresser** *m* junak, śmiałek; ~**gießerei** *f* odlewarnia żelaza, fabryka lanych wyrobów żelaznych; ≈**haltig** (-hältich) żelazisty; ~**handel** *m* handel żelazny; ~**händler** *m* kupiec handlujący żelazem; ~**handlung** *f* magazyn *m* żelaza; ~**hammer** *m*, ~**hütte** *f* kuźnica *f* żelazna, huta *f* żelazna; ~**schmelz(hütt)e** *f* = ~gießerei; ~**werk** *n* żelaziwo; *a.* = ~hütte.

ei'sern (ai'z^o^rn) żelazny.

Ei's...: ≈**frei** niepokryty lodem; (Hafen) niezamarznięty; ~**gang** *m* płynięcie *n* kry.

ei'sig (ai'zich) lodowy; *a.* = eiskalt.

Ei's...: ≈**kalt** zimny jak lód; ~**keller** *m* lodownia *f*; ~**meer** *n* Morze Lodowate, Ocean *m* Lodowaty; ~**scholle** *f* kra; ~**schrank** *m* lodownia *f* (pokojowa); ~**zapfen** *m* sopel lodu; ~**zeit** *f* epoka lodowa.

ei'tel (ai't^e^l) ⑩[5] (nichtig) marny, czczy, błahy; (ehrsüchtig) próżny; ≈**keit** *f* marność, błahość; próżność.

Ei'ter (ai't^e^r) *m* ②l (o. *pl.*) materja *f*, ropa *f*; ~... ropiący, ropny; ~**beule**, ~**geschwulst** *f* bolączka, wrzód *m*.

ei't(e)rig (ai't[ᵉ]ʀįch) ropiący, ropny.

ei'tern (ai'tᵉʀn) ⑮b [roz]ropić się; ~lassen rozjątrzać [-trzyć]; ~d ropny. *Su.* ropienie *n.*

Ei'|weiß *n* ②g (*o. pl.*) białko; ~**stoff** *m* białko *n*, albumin.

E'kel (ę'kᵉl) 1. *m* ②l (Widerwille) wstręt, odraza *f* (vor *dat.* do *gen.*); (Übelkeit) ckliwość *f*, nudność *f*; (vor Speisen) obrzydzenie *n*; dieser Mensch ist mir ein ~ jest dla mnie wstrętny. 2. ♀ ⑩⁵ obrzydliwy, wstrętny.

e'kelhaft, e'k(e)lig (ę'k[ᵉ]lįch) nudny, obrzydliwy, obmierzły, wstrętny: ~es Zeug obrzydliwość *f*; ~ w. obmierznąć [voll.].

e'keln (ę'kᵉln) ⑮f [z]brzydzić; sich ~ vor (*dat.*) brzydzić się (*instr.*), mieć wstręt (od. obrzydzenie) do (*gen.*); es ekelt mich od. mir przykrzy mi się, brzydzi mnie.

ela'stisch (ęlå'stįsz) sprężysty, elastyczny; **Elastizitä't** (ęlastįcįtę't) *f* ③b sprężystość, elastyczność.

E'lbe (ę'lbᵉ) *f* ③b Łaba.

Elch (ęlch) *m* ②g = Elen.

Elefa'nt (ęlᵉfa'nt) *m* ③a słoń; ~**en...** słoniowy.

elega'nt (~gå'nt) elegancki, strojny, wykwintny; **Elega'nz** (~ga'nc) *f* ③b (*o. pl.*) elegancja, wykwintność, strojność.

ele'ktrisch (ęlę'ktʀįsz) elektryczny; ~e Straßenbahn (*a.* F ♀e) kolej *f* elektryczna, tramwaj *m* elektryczny; **elektrisie'ren** (ęlęktʀįzį'ʀᵉn) ⑮g [za]elektryzować; **Elektrisie'r|maschine** (~zį'ʀ-) *f* machina elektryczna; **Elektrizitä't** (~cįtę't) *f* ③b elektryczność.

Eleme'nt (ęlᵉmę'nt) *n* ②g żywioł *m*, pierwiastek *m*; ~e *pl.* = Anfangsgründe.

elementa'r (ęlᵉmęntā'ʀ), ♀... żywiołowy, elementarny; początkowy.

E'len (ę'lęn) *m* u. *n* ②l łoś *m*.

E'lend (ę'lęnt) 1. *n* ②g (*o. pl.*) bieda *f*, nędza *f*. 2. ♀ (armselig) biedny, nędzny; (nichtswürdig) niegodziwy, nikczemny, podły; *adv.* = **ele'ndiglich** (ęlę'ndiklich) nędznie.

E'len|tier *n* = Elen.

elf¹ (ęlf) jedenaście: ~... jedenasto...

Elf² (~) *m* ③a sylf; ~**e** (ę'lfᵉ) *f* ③b sylfida, rusałka: ~**en...** jak rusałka.

E'lfen|bein (ę'lfᵉn-) *n* kość *f* słoniowa; ♀**ern** z kości słoniowej.

e'lfte (ę'lftᵉ) jedenasty; ♀l (~tᵉl) *n* ②l jedenasta część *f*; ~**ns** (~tᵉns) po jedenaste: jako jedenasty punkt.

Eli'sabeth (ęlį'zabęt) ⑧h, **Eli'se** (ęlį'zᵉ) ⑧d *f* Elżbieta.

Eli'te (ęlį'tᵉ) *f* ③b wybór *m*, dobór *m*; (der Gesellschaft) śmietanka towarzystwa; ~... doborowy, wyborowy.

E'll|bogen (ę'l-) *m* łokieć: ~... łokciowy.

E'lle (ę'lᵉ) *f* ③b łokieć *m*.

E'llen...: ~**bogen** *m* = Ellbogen; ♀**lang** łokciowy; *fig.* sążnisty; ~**reiter**, ~**ritter** F *m* łokietek; ♀**weise** na łokcie, łokciami.

E'ller ♀ (ę'lᵉʀ) *f* ③d = Erle.

Elli'pse (ęlį'psᵉ) *f* ③b elipsa.

E'lsaß (ę'lzas) *m* indekl. od. ②n¹ Alzacja *f*; **E'lsässer** (ę'lzęsᵉʀ) *m* ②l Alzatczyk; **e'lsässisch** (~sįsz) alzacki.

E'lsbeth F (ę'lsbęt) *f* ⑧h = Elisabeth.

E'lse (ę'lzᵉ) *f* ⑧d = Elise.

E'lster (ę'lstᵉʀ) *f* ③d sroka.

e'lterlich (ę'ltᵉʀlįch) rodzicielski.

E'ltern (ę'ltᵉʀn) *pl.* rodzice *m/pl.*; ~... rodzicielski; ~**liebe** *f* miłość rodzicielska; (Liebe zu den Eltern) miłość ku rodzicom;

≈los bez rodziców, osierocony; **≈lose Waise** sierota *m*, *f* bez rodziców.

Emai'l (ęmā'j) *n* ⑥i, **Emai'lle** (ęmą'[l]jᵉ) *f* ③b emalja *f*, polewa *f*, szkliwo *n*; ~... emaljowany; **emaillie'ren** (ęmą[l]jī'ʀᵉn) ⑮g [wy]emaljować.

E'mbryo (ę'mbʀüo) *m* ⑥i (*pl.* a. Embryo'nen) zarodek, płód niedojrzały, embrjon.

Emissio'n (ęmisⁱo'n) *f* ③b emisja, puszczenie *n* w obieg.

empfa'hl (ęmpfą'l) s. empfehlen.

Empfa'ng (ęmpfą'ŋ) *m* ②d odbiór, przyjęcie *n*, otrzymanie *n*; in ~ nehmen = empfangen.

empfa'ngen (~ᵉn) ⑭j przyjmować [-jąć]; Briefe usw.: otrzymywać [-mać], odbierać [odebrać], dostawać [-stać]; von Frauen: poczynać [-cząć], zachodzić [zajść] w ciążę.

Empfa'nger (ęmpfę'ŋgᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c odbiorca (-biorczyni).

empfä'nglich (~fę'ŋlich) wrażliwy (für *acc.* na *acc.*); **≈keit** *f* wrażliwość.

Empfä'ngnis *f* ②i¹ poczęcie *n*, zajście *n* w ciąż

Empfa'ngs... odbiorczy; **~bestätigung** *f*, **~schein** *m* poświadczenie *n* odbioru, kwit *m*; **~tag** *m* dzień przyjęcia; dzień posłuchań; **~zimmer** *n* pokój *m* do przyjęć, salon *m*.

empfe'hlen (ęmpfę'lᵉn) ⑫g polecać [-cić]; (anraten) zalecać [-cić]; sich j-m (bestens) ~ polecać [-cić] się czyjej pamięci; ich empfehle mich! kłaniam uniżenie!, żegnam!; **~d** zalecający, ujmujący, przyjemny; **~s|wert** godzien polecenia, zasługujący na polecenie.

Empfe'hlung *f* polecenie *n*, rekomendacja; meine ~! moje uszanowanie!; **~s...** polecający, rekomendujący.

empfi'nden (ęmpfī'ndᵉn) ⑫a [u-, po]czuć, odczuwać [-czuć].

empfi'ndlich (~fī'nt-), **empfi'ndsam** czuły, wrażliwy (gegen *acc.* na *acc.*); (übertrieben ~) przeczulony, tkliwy; (leicht verletzt) drażliwy, obrażliwy; (Schmerz usw.) dotkliwy, dokuczliwy; **≈keit** *f* czułość, wrażliwość; drażliwość, obrażliwość.

Empfi'ndung *f* czucie *n*, uczucie *n*; **≈s|fähig** zdolny czuć, wrażliwy; **≈s|los** nieczuły; **~s|losigkeit** *f* nieczułość, brak *m* czucia; **~s vermögen** *n* zdolność czucia.

empfo'hlen (~fo'lᵉn) s. empfehlen.

empo'r (ęmpo'ʀ) w górę, do góry, na wierzch; ~... w górę, do góry; wz..., pod...; sich **~arbeiten** wznosić [wznieść] się własnemi siłami, przychodzić [przyjść] do znaczenia; **~blicken** spozierać [spojrzeć] do góry; **~blühen** = aufblühen; **~bringen** podnosić [-nieść], dźwigać [-gnąć]; (wiederaufrichten) stawiać [postawić] na nogi.

empö'ren (~pö'ʀᵉn) ⑮a (sich) oburzać [-rzyć] (się); (gegen die Obrigkeit) [z]buntować (się), podburzać [-rzyć]; **~d** oburzający.

Empö'rer (~pö'ʀᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c burzyciel(ka), podżegacz(ka), buntownik (-niczka); **≈isch** (~ʀᵉʀisz) buntowniczy.

empo'r...: **~fliegen** = auffliegen; **~helfen** = aufhelfen; **≈kirche** *f* galerja nad nawami kościoła; **~kommen** przychodzić [przyjść] do znaczenia; (po-)dźwignąć [voll.] się; **≈kömmling** (-kömlīŋ) *m* ②g¹ dorobkiewicz, parwenjusz; **~schwingen** wzbijać [wzbić] w górę; sich ~schwingen wznosić [wznieść]

się do góry; *fig.* wykierować [voll.] się; **~steigen** (sn) wznosić [wznieść] się; *fig.* przychodzić [przyjść] do znaczenia; **~streben** dążyć w górę od. wyżej; **~wachsen** = aufwachsen.

Empö'rung *f* powstanie *n*, bunt *m*; (Gefühl) oburzenie *n*.

e'msig (ĕ'mziḉ) pilny, skrzętny, gorliwy; **2keit** *f* pilność, skrzętność, gorliwość.

E'nd... (ĕ'nt...) meist końcowy; **~buchstabe** *m* końcowa głoska *f*.

E'ndchen *n* koniuszek *m*; (des Lichtes) ogarek *m*; (der Zigarre) niedopałek *m*.

E'nde (ĕ'ndᵉ) *n* ④b koniec *m*; (Beendigung) zakończenie; (Rand, Grenze) granica *f*, kraniec *m*; (Tod) koniec *m* życia, skon *m*; (Zweck) cel *m*; äußerstes ~ ostateczność *f*; ~ April z końcem (od. pod koniec) kwietnia; am ~ w końcu, nareszcie, wreszcie; zu ~ gehen, ein ~ nehmen = ablaufen, enden.

e'nden (ĕ'ndᵉn) ⑮c, **e'ndigen** (~dḭgᵉn) ⑮a 1. *v/t.* [s-, za]kończyć. 2. *v/i.* (od. sich ~) [s-, a]kończyć się; (sterben) umrzeć [voll.].

E'ndes... niżej: **~unterzeichnete(r)** *s.* ⑨l niżej podpisany.

e'nd|gültig ostateczny, stanowczy.

e'ndlich (was enden muß) ograniczony, doczesny; (endgültig) ostateczny; *adv.* nareszcie, ostatecznie.

E'nd...: **2los** nieskończony, bez końca; **~losigkeit** *f* nieskończoność *f*; **~punkt** *m* punkt końcowy.

E'ndschaft *f* koniec *m*.

E'nd...: **~silbe** *f* końcowa zgłoska; **~stück** *n* końcowy kawałek od. ustęp *m*; **~ziel** *n*, **~zweck** *m* cel *m*, zamiar *m*; cel *m* główny.

E'ndung *f* końcówka.

eng (ĕṅ) (schmal) wąski; (gedrängt) ciasny; (Schrift usw.) ścisły, scieśniony; (Kamm) gęsty; **~er machen** (werden) scieśniać [-nić] (się).

e'ng... wąsko...

Engageme'nt (ągażᵉmą') *n* ⑥i umowa *f*, ugoda *f*, przyjęcie obowiązku; (Verbindlichkeit) zobowiązanie; **engagie'ren** (~żi'rᵉn) ⑮g zamawiać [-mówić], [za-] angażować (zu *dat.* do *gen.*).

e'ng|brüstig (-brŭstḭḉ) dychawiczny, mający krótki oddech; **2keit** *f* dychawica, dychawiczność, ciężki oddech *m*.

E'nge (ĕ'ṅᵉ) 1. *f* ③b wąskość; (im Gelände) wąwóz *m*, cieśnina, przesmyk *m*; (Gedränge) ciasnota; in die ~ treiben zapędzać [-dzić] w ciasny kąt, wprawiać [-wić] w kłopot. 2. 2 = eng.

E'ngel (ĕ'ṅᵉl) *m* ②l anioł; **~(s)...** anielski; **2gleich** anielski, podobny do anioła.

e'ngelhaft anielski.

E'ngel|macher(in *f*) *m* fabrykant(ka) aniołów. [pędrak.]

En'gerling (ĕ'ṅᵉrlḭṅ) *m* ②g¹

E'ngland (ĕ'ṅlănt) *n* ⑧g Anglja *f*; **E'ngländer** (~lĕndᵉr) *m* ②l, **~in** (~ḭn) *f* ③d Anglik (Angielka); **e'nglisch** (~lḭsz) angielski; *adv.* (auf) ~ po angielsku; das **2(e)** *n* ⑨l język *m* angielski.

E'ng|paß *m* wąwóz, cieśnina *f*, przesmyk.

en gro's (ą grŏ') hurtowny; *adv.* hurtem.

Engro's... (~) hurtowny.

En'kel (ĕ'ṅkᵉl) *m* ②l wnuk; **~in** (~ḭn) *f* ③c wnuczka; **~kind** *n* (*a.* **~sohn** *m*) prawnuk *m*; (*a.* **~tochter** *f*) prawnuczka *f*; ~(innen), **~kinder** *pl.* wnuki *m/pl.*, wnuczęta *n/pl.*

eno'rm (enǫ'ʀm) ogromny, niezmierny. [po..., z...]
ent... (ɛ̆nt...) roz..., za..., wy...,
ent|a'rten (-ą'ʀtᵉn) ⑮c (ſn) wyradzać [-rodzić] się. *Su.* wyrodzenie *n* się, zwyrodnienie *n*.
ent äu'ßern: ſich ~ (*gen.*) pozbywać [-zbyć] się (*gen.*).
ent|be'hren (-bę'ʀᵉn) ⑮a nie mieć (*gen.*): odczuwać, czuć brak (*gen.*); ~ (können) obchodzić [obejść] się bez (*gen.*). *Su.* niedostatek *m*.
ent|be'hrlich zbyteczny, zbędny, nie koniecznie potrzebny.
ent|bie'ten = befehlen; (wiſſen laſſen) oświadczać [-czyć]; (Gruß: przesyłać [-słać]; zu ſich ~ przyzywać [-zwać] do siebie.
ent|bi'nden: i-n ~ von (*dat.*) uwalniać [uwolnić] k-o od (*gen.*); (bſd. a. eine Frau) dopomagać [-móc] (*dat.*) przy porodzie; von e-m Knaben entbunden werden powić (od. urodzić) [beide voll.] chłopca.
Ent|bi'ndung *f* uwolnienie *n* (von *dat.* od *gen.*); (einer Frau) rozwiązanie *n*, poród *m*, połóg *m*; ~**s...** położniczy; ~**s|anſtalt** *f* instytut *m* położniczy. [liścil]
ent|bla'ttern pozbawiać [-wić]
ent|blö'den (-blö'dᵉn) ⑮c: ſich ~ ośmielać [-lić] się, śmieć; (ſich ſchämen) [po]wstydzić się.
ent|blö'ßen (-blȫ'sᵉn) ⑮e obnażać [-żyć], ogałacać [ogołocić].
ent|bre'nnen (ſn) in (*dat.*) zapalać [-lić] się, [za]płonąć (*instr.*).
ent|de'cken odkrywać [-kryć]. *Su.* odkrycie *n*.
E'nte (ę'ntᵉ) *f* ③b kaczka; *dim.* kaczątko *n*.
ent|e'hren znieważać [-żyć], zniesławiać [-wić]; (ſchänden) [z]hańbić; ~**d** hańbiący.
ent|ei'gnen wywłaszczać [-czyć].
ent|ei'len (ſn) szybko ulatywać [ulecieć], uciekać [uciec]; Zeit ~ szybko przemijać [-minąć].
E'nten... kaczy; ~**braten** *m* kaczka *f* pieczona.
ent|e'rben wydziedziczać [-czyć]. [kaczor.]
E'nterich (ɛ̆'ntᵉʀĭch) *m* ②g
e'ntern ⚓ (ɛ̆'ntᵉʀn) ⑮b (okręt) zahaczać [-czyć], chwytać [chwycić] hakiem. [się.]
ent|fa'hren wymykać [-mknąć]
ent|fa'llen wypadać [-paść] (den Händen z rąk); Wort: wymykać [-mknąć] się; auf i-n ~ przypadać [-paść] na kogo; das iſt mir ~ wyszło mi z pamięci.
ent|fa'lten(ſich)rozwijać[-winąć] (się); (aufrollen, a. ⚔) rozciągać [-gnąć], rozpinać [-piąć]. *Su.* rozwinięcie *n*, rozpięcie *n*: rozwój *m*.
ent|fä'rben odbarwiać [-wić]; ſich ~ [s]tracić kolor: v. Menſchen: [z]mienić się, [z]blednąć.
ent|fe'rnen (-fę'ʀnᵉn) ⑮a (ſich) oddalać [-lić] (się), wydalać [-lić] (się); entfernt oddalony, odległy, daleki: nicht im entfernteſten wcale nie, bynajmniej; weit entfernt davon, zu ... daleki od tego, aby ... *Su.* oddalenie *n*, wydalenie *n*; (Abſtand) odległość *f*.
ent|fe'sseln uwalniać [uwolnić] z więzów, rozpętywać [-tać].
ent|fe'tten (-fę'tᵉn) ⑮c odtłuszczać [-czyć]. [otyłości.]
Ent|fe'ttungs|kur *f* leczenie *n*
ent|fla'mmen rozpalać [-lić]; ſich ~ (od. ~ *v/i.* [ſn]) zapalać [-lić] się.
ent|flie'hen uciekać [uciec].
ent|fre'mden (-fʀę'mdᵉn) ⑮c odstręczać [-czyć] (i-m od *gen.*).
ent|fü'hren uprowadzać [-dzić]; (zu Wagen) uwozić [uwieźć]; (rauben) porywać [-rwać].

Entfü'hrer(in *f*) *m* uwodziciel (-cielka).

entge'gen (*dat.*) przeciw, naprzeciw (*dat.*); **~bringen** = erweisen; **~eilen** (*dat.*) [po]spieszyć naprzeciw (*dat.*) od. na spotkanie (*gen.*); **~geh(e)n** (*dat.*) wychodzić [wyjść] naprzeciw (*dat.*) od. na spotkanie (*gen.*); dem Ende ~g. zbliżać się ku końcowi; **~gesetzt** przeciwny, odwrotny; **~halten** (einwenden) przeciwstawiać [-wić]; (vergleichen) porównywać [-nać]; **~kommen** (*dat.*) wychodzić [wyjść] na spotkanie (*gen.*); *fig.* uprzedzać [-dzić] (*acc.*); **~kommend** uprzedzający, uprzejmy; **~nehmen** przyjmować [-jąć]; **~sehen** (*dat.*) wyglądać (*gen.*), oczekiwać (*gen.*); **~setzen, ~stellen** przeciwstawiać [-wić]; **~strecken** wyciągać [-gnąć] naprzeciw.

entge'gnen (-gę'gnᵉn) ⑮c antworten.

entge'h(e)n (*dat.*) uchodzić [ujść] (*dat.*): (dem Schicksal usw.) omijać [ominąć] (*acc.*), unikać [uniknąć] (*gen.*); der Gefahr ~ uchodzić [ujść] niebezpieczeństwa; sich ~ lassen pomijać [pominąć], zaniedbywać [-bać]; mir entgeht nichts nic nie uchodzi mojej uwagi, wiem o wszystkiem.

Entge'lt *n* ⑵g zapłata *f*, wynagrodzenie; ohne ~ bezpłatnie; als ~ wzamian.

entge'lten: j-m et. ~ [za]płacić k-u za (*acc.*), odpłacać [-cić] k-u (*acc.*); er soll es mir ~ zapłaci on mi za to.

entglei'sen (-glai'zᵉn) ⑮e (sn) wykolejać [-leić] się.

entglei'ten wyśliznąć [voll.] się, wypadać [-paść].

enthaa'ren pozbawiać [-wić] [włosów.]

entha'lten (in sich) zawierać, mieścić w sobie; ~ sein mieścić się; sich ~ (*gen.*) wstrzymywać [-mać] (od. powstrzymywać [-mać]) się (od *gen.*).

entha'ltsam (-hă'ltzām) wstrzemięźliwy.

enthau'pten (-hau'ptᵉn) ⑮c scinać [sciąć]. *Su.* scięcie *n*.

enthe'ben (*gen.*) uwalniać [uwolnić] (od *gen.*); e-s Amtes: = entsetzen. [entweihen.]

enthei'ligen ⑮a = entehren,

enthü'llen odsłaniać [-słonić], odkrywać [-kryć], zdejmować [zdjąć] zasłonę z (*gen.*); *fig.* wyjawiać [-wić]. *Su.* odsłonięcie *n*, odkrycie *n*; wyjawienie *n*.

entju'ngfern (-jŭ'ŋfᵉʀn) ⑮b pozbawiać [-wić] panieństwa, rozprawiczać [-czyć].

entklei'den (sich) rozbierać [rozebrać] (się), zdejmować [zdjąć] odzienie.

entko'mmen uchodzić [ujść], uciekać [uciec]. [[-ować].]

entko'rken ⑮a odkorkowywać

entkrä'ften (-kʀę'ftᵉn) ⑮c pozbawiać [-wić] sił, osłabiać [-bić]; (erschöpfen) wycieńczać [-czyć]; ⚖ unieważniać [-nić], obalać [-lić]; sich ~ osłabiać [-bić] się, wyczerpywać [-pać] się. *Su.* utrata *f* sił, osłabienie *n*, wycieńczenie *n*; ⚖ unieważnienie *n*.

entku'ppeln odprzęgać [odprząc], rozłączać [-czyć].

entla'den wyladowywać [-ladować].

entla'ng (*gen.*, *dat.*, *acc.* od. ~ an *dat.*) wzdłuż (*gen.*).

entla'rven (-lą'ʀfᵉn) ⑮a [z]demaskować.

entla'ssen wypuszczać [-puścić] na wolność, odprawiać [-wić].

entla'sten ulżyć [voll.].

Entla'stungs|zeuge *m* świadek odwodowy.

ent|lau'fen (sn) uciekać [uciec].
ent|le'digen (-lę'digᵉn) ⑮a: (sich) ~ (*gen.*) uwalniać [uwolnić] (się) (od *gen.*), pozbywać [-zbyć] (się) (*gen.*); sich e-s Auftrages ~ dopełniać [-nić] zlecenia; (von sich wälzen) zrzucać [-cić] z siebie.
ent|lee'ren) (sich) wypróżniać [-nić] (się).
ent|le'gen daleki, odległy; **Lheit** *f* oddalenie *n*.
ent|le'hnen pożyczać [-czyć]; (schöpfen) czerpać [zaczerpnąć].
ent|lei'ben (-lai'bᵉn) ⑮a: sich ~ pozbawiać [-wić] się życia, popełniać [-nić] samobójstwo.
ent|lei'hen (wy)pożyczać [-czyć].
ent|lo'cken = ablocken; Geheimnis: wydobywać [-być]; Tränen: wyciskać [-snąć].
ent|ma'nnen (-mą'nᵉn) ⑮a pozbawiać [-wić] męskości, [s]kastrować.
ent|me'nschen (-mę̈'nszᵉn) ⑮e pozbawiać [-wić] ludzkości od. ludzkich uczuć.
ent|mü'ndigen (-mü'ndigᵉn) ⑮a oddawać [-dać] pod kuratelę.
ent|mu'tigen (-mu'tįgᵉn) ⑮a pozbawiać [-wić] odwagi, odstraszać [-szyć].
Ent|na'hme (-na'mᵉ) *f* ③b wyjęcie *n*, zapożyczenie *n*: bei ~ (von *dat.*) przy zakupnie (*gen.*).
ent|ne'hmen brać [wziąć], pożyczać [-czyć]; ~ aus (*dat.*) wnosić [wnieść] z (*gen.*).
ent|ne'rven (-nę̈'rfᵉn) ⑮a = entkräften.
ent|pu'ppen (-pu'pᵉn) ⑮a: sich ~ wylęgać [-gnąc] się z poczwarki; *fig.* okazywać [-zać] się (als ... czem).
ent|rä'tseln (-rę'cᵉln) ⑯f odgadywać [-dnąć], wyjaśniać [-nić].
ent|rei'ßen wyrywać [-rwać], wydzierać [-drzeć]; dem Tode ~ [u]ratować od śmierci.
ent|ri'chten wypłacać [-cić], [za]płacić; s. be-, ein-zahlen.
ent|ri'nnen (sn) = entfliehen.
ent|ro'llen 1. *v/t.* rozwijać [-winąć]. 2. *v/i.* (sn) (*dat.*) [po-]toczyć się (z *gen.*).
ent|rü'cken = entfernen.
ent|rü'sten oburzać [-rzyć], [roz]gniewać; entrüstet sein (od. werden) über (*acc.*) oburzać [-rzyć] się na (*acc.*), być oburzonym (*instr.*). ***Su.*** oburzenie *n*, gniew *m*.
ent|sa'gen (*dat.*) zrzekać [zrzec] się (*gen.*); dem Trunke: wyrzekać [-rzec] się (*gen.*). ***Su.*** zrzeczenie *n* się, porzucenie *n*.
Ent|sa'tz *m* odsiecz *f*.
ent|schä'digen: j-n ~ für (*acc.*) nagradzać [nagrodzić] k-o za (*acc.*). ***Su.*** wynagrodzenie *n* szkody, odszkodowanie *n*.
ent|schei'den rozstrzygać [-gnąć]; wydawać [-dać] sąd: ~**d** rozstrzygający, stanowczy; vgl. entschieden.
Ent|schei'dung *f* rozstrzygnięcie *n*, sąd *m*, wyrok *m*; eine ~ treffen powziąć [voll.] decyzję, postanawiać [-nowić]; ~**s**... decydujący, stanowczy.
ent|schie'den (-szį'dᵉn) pewny, wyraźny; stanowczy; **Lheit** *f* stanowczość.
ent|schla'fen (sn) = einschlafen; (sterben) umierać [umrzeć]; *a.* (tot) zmarły.
ent|schla'gen: sich ~ (*gen.*) uwalniać [uwolnić] się (od *gen.*); s. entsagen. [enthüllen.]
ent|schlei'ern (-szlai'ᵉrn) ⑮b =
ent|schlie'ßen: sich ~ [z]decydować (się) (zu *dat.* na *acc.*).
ent|schlo'ssen (-szlǫ̈'sᵉn) zdecydowany, gotów; (mutig) śmiały, odważny; ich bin ~ (zu) jestem gotów, mam zamiar (*inf.*); **L-heit** *f* stanowczość, śmiałość.

ent|schlu'mmern = entschlafen.

ent|schlü'pfen wyślizgiwać [-znąć] się; Wort: = entfallen.

Ent|schlu'ß *m* postanowienie *n*; (Absicht) zamiar; einen ~ fassen powziąć [vol.] myśl od. zamiar, postanawiać [-nowić].

ent|schu'ldigen (-szü'ldĭgⁿn) ⑮a (sich) usprawiedliwiać [-liwić] (się); [wy]tłumaczyć (się) (wegen *gen.* z *gen.*, bei j-m przed kim); ~ Sie! przepraszam (pana)!; es ist nicht zu ~ to nie do przebaczenia od. darowania.

Ent|schu'ldigung *f* usprawiedliwianie (od. tłumaczenie) *n* się; (Ausrede) wymówka; ~s... usprawiedliwiający.

ent|schwi'nden znikać [-knąć], uchodzić [ujść].

ent|see'lt (-zę̄'lt) bez życia, nieżywy.

ent|se'nden wysyłać [-słać], posyłać [-słać].

ent|se'tzen 1. *v/t.* e-s Amtes: pozbawiać [-wić], wydalać [-lić] z (*gen.*), składać [złożyć] z (*gen.*); Festung: dawać [dać] odsiecz (*dat.*): sich ~ über (*acc.*) od. vor (*dat.*) przerażać [-razić] się (*instr.*), lękać się (*gen.*). 2. 2 *n* (2)] zgroza *f*, przerażenie.

ent|se'tzlich (-zę̄'clĭch) okropny, straszny; *adv.* okropnie, straszliwie, bardzo. [[-ować].]

ent|sie'geln odpieczętowywać

ent|si'nken = entfallen.

ent|si'nnen: sich ~ (*gen.*) = sich besinnen. [[z]demoralizować.]

ent|si'ttlichen (-zĭ'tlĭchⁿn) ⑮a

ent|spi'nnen: sich ~ = entstehen.

ent|spre'chen (*dat.*) odpowiadać, być stosownym (do *gen.*); ~d odpowiedni, stosowny (do *gen.*).

ent|sprie'ßen (sn) wyrastać [-rosnąć]; *fig.* [z]rodzić się, wypływać [-płynąć].

ent|spri'ngen (sn) = entfliehen: Gewässer usw.: wytryskać [-snąć], wypływać [-płynąć].

ent|ste'h(e)n (sn) powstawać [-wstać], [wy]tworzyć się; was ist daraus entstanden? co z tego wynikło? *Su.* powstanie *n*, początek *m*.

ent|ste'llen [ze-, o]szpecić; zmieniać [-nić] (kształty).

ent|täu'schen rozczarowywać [-ować]. *Su.* rozczarowanie *n*.

ent|thro'nen składać [złożyć] z tronu.

ent|vö'lkern (-fȫ'lkᵉʀn) ⑮b wyludniać [-nić]: entvölkert werden wyludniać [-nić] się. *Su.* wyludnienie *n*.

ent|wa'chsen (*dat.*) wyrastać [-róść] (z *gen.*); *fig.* wychodzić [wyjść] (z *gen.*).

ent|wa'ffnen rozbrajać [-broić].

ent|wä'ssern osuszać [-szyć].

ent|we'der (-wę̄'dᵉʀ) albo: ~ ... oder albo ... albo, bądźto ... bądźto.

ent|wei'chen (sn) uciekać [uciec], uchodzić [ujść]; Gas: ulatniać [ulotnić] się.

ent|wei'hen [s]profanować, [z]bezcześcić (święte miejsce).

ent|we'nden [u]kraść, zabierać [-brać] pokryjomu.

ent|we'rfen [s-, na]kreślić; Plan usw.: układać [ułożyć].

ent|we'rten (-wę̄'ʀtᵉn) ⑮c odejmować [odjąć] wartość (*dat.*), pozbawiać [-wić] (*acc.*) wartości; Marken usw.: wycofywać [-fać] z obiegu; sich ~ [s]tracić wartość, [po]tanieć.

ent|wi'ckeln ⑮f rozwijać [-winąć]; Phot.: wywoływać [-łać]. *Su.* rozwój *m*, rozwinięcie *n*, rozwiązanie *n*, wywołanie *n*.

ent|wi'nden wykręcać [-cić], wyrywać [-rwać].

ent|wi'rren rozwikłać [voll.].
ent|wi'schen (sn) umykać [umknąć], uciekać [uciec]: ~ lassen (wy)puszczać [-puścić].
ent|wö'hnen (-wö'nᵉn) ⑮a (*gen.*, von *dat.*) odzwyczajać [-czaić] (od *gen.*); Kind: odłączać [-czyć], odstawiać [-wić] (od piersi); sich ~ odwykać [-knąć], odzwyczajać [-czaić] się (od *gen.*).
ent|wö'lken (-wö'lkᵉn) ⑮a: sich ~ rozchmurzać [-rzyć] się, wypogadzać [-godzić] się.
ent|wü'rdigen znieważać [-żyć], [z]hańbić.
Ent|wu'rf *m* zarys; (Plan) plan, projekt; (Skizze) szkic.
ent|wu'rzeln wykorzeniać [-nić], wyrywać [-rwać] z korzeniami.
ent|zau'bern odczarowywać [-ować].
ent|zie'hen odbierać [odebrać], zabierać [-brać]: j-m et. ~ pozbawiać [-wić] k-o czego: sich ~ (*dat.*) usuwać [usunąć] się (od *gen.*); uchodzić [ujść] (*gen.*), uwalniać [uwolnić] się (od *gen.*).
ent|zi'ffern (-ci'fᵉʀn) ⑮b odcyfrowywać [-ować]; Schrift: odczytywać [-tać], odgadywać [-dnąć].
ent|zü'cken 1. *v/t.* zachwycać [-cić]; ~d zachwycający; entzückt (von *dat.*) zachwycony, uniesiony (*instr.*). 2. ♀ *n* ②l, **Ent|zü'ckung** *f* zachwycenie *n*, uniesienie *n*, zachwyt *m*; über et. (*acc.*) in ♀ geraten zachwycać [-cić] się czem, unosić się nad czem.
ent|zü'nden zapalać [-lić], podpalać [-lić]; *fig.* wzniecać [-cić], (a. ⚕) zaogniać [-nić]; sich ~ [za]płonąć. *Su.* zapalenie *n*, podpalenie *n*; zaognienie *n*.
ent|zwei' na dwoje, na dwie części: (zerbrochen) złamany; (zerrissen) rozdarty; (zerschlagen) rozbity: ~... roz...; ~brechen rozłamywać [-mać], [s]tłuc.
ent|zwei'en (-cwaiᵉn) ⑮a rozdwajać [-dwoić], poróżniać [-nić]. *Su.* rozdwojenie *n*, poróżnienie *n*, niezgoda *f*.
ent|zwei'...: ~geh(e)n (sn) rozbijać [-bić] się, rozłamywać [-mać] się; ~reißen rozrywać [-zerwać]; ~schlagen rozłamywać [-mać].
E'nzian ⚘ (ę'nciān) *m* ②g¹ goryczka *f*.
Epaule'tte (ępolę'tᵉ) *f* ③b epolet *m*, szlifa (oficerska).
Epidemie' (ępidęmī') *f* ⑥f epidemja, zaraza; **epide'misch** (~de'misz) epidemiczny, zaraźliwy.
Epigra'mm (~gʀa'm) *n* ②g¹ epigramat *m*, fraszka *f*.
Epilepsie' (ępilępsī') *f* ⑥f epilepsja, padaczka; **epile'ptisch** (~lę'ptisz) epileptyczny.
Epilo'g (~lō'k) *m* ②g epilog, zakończenie *n*.
e'pisch (ē'pisz) epiczny.
Episo'de (ępizō'dᵉ) *f* ③b epizod *m*.
Epi'stel (ępi'stᵉl) *f* ③d list *m*, pismo *n*.
Epo'che (ępō'chᵉ) *f* ③b epoka, okres *m*; ♀machend epokowy, stanowiący epokę.
E'pos (ē'pōs) *n* ⑥g epopeja *f*, poemat *m* bohaterski.
Equipa'ge (ękipā'żᵉ) *f* ③b ekwipaż *m*, pojazd *m*.
er (ēʀ) on.
er... (ęʀ...) wy..., roz...
er|a'chten 1. *v/t.* uważać, poczytywać [-tać] (für od. als *acc.* za *acc.*). 2. ♀ *n* ②l zdanie, mniemanie; meines ♀s według mego zdania, mojem zdaniem.
er|a'rbeiten dorabiać [-robić] się (*gen.*).
E'rb... (ę'ʀp...) dziedziczny, spadkowy.
er|ba'rmen (-ba'ʀmᵉn) 1. ⑮a sich ~ (*gen.*, über *acc.*) [u]litować

się (nad *instr.*), zmiłować [voll.] się (nad *instr.*); daß Gott erbarme! pożal się Boże!: Herr, erbarme dich! Panie, zmiłuj się! 2. ♀ *n* (2)l litość *f*, zmiłowanie; **~s|wert** godzien (od. wart) litości. [litościwy.]
Er|ba'rmer (~bă'ʀmᵉʀ) *m* (2)l li-
er|bä'rmlich (-bĕ'ʀmlich) nędzny, mizerny; (niederträchtig) podły, nikczemny; **♀keit** *f* nędzota; nikczemność.
er|ba'rmungs...: **~los** bez litości; **~würdig** godzien (oder wart) litości.
er|bau'en [wy-, z]budować; *fig.* [z]budować, pouczać [-czyć]; sich ~ an (*dat.*) [z]budować się (*instr.*), brać [wziąć] dobry przykład z (*gen.*).
Er|bau'er *m* (2)l ten, który coś zbudował; założyciel.
er|bau'lich budujący, przykładny. [rodzinny.]
E'rb|begräbnis *n* grobowiec *m*
E'rbe (ĕ'ʀbᵉ) 1. *m* (3)a spadkobierca, dziedzic. 2. *n* (4)b spadek *m*, dziedzictwo.
er|be'ben (h. u. sn) [za]drżeć, [za]trząść się.
e'rben (ĕ'ʀbᵉn) (15)a [o]dziedziczyć, dostawać [dostać] w spadku (von *dat.* po *loc.*).
er|be'teln wyżebrać [voll.].
er|beu'ten (-boi'tᵉn) (15)c zdobywać [-być] jako łup.
E'rb...: **~fehler** *m* wada *f* dziedziczna; **~folge** *f* następstwo *n*, sukcesja, kolej następowania po sobie; **~folge|krieg** *m* wojna *f* sukcesyjna.
er|bie'ten: sich ~ ofiarowywać [-ować] się (zu *dat.* do *gen.*).
E'rbin (ĕ'ʀbin) *f* (3)c dziedziczka, spadkobierczyni.
er|bi'tten [po]prosić o (*acc.*), [wy]prosić.
er|bi'ttern (-bĭ'tᵉʀn) (15)b [roz-] gniewać, rozjątrzać [-trzyć]. **Su.** rozgoryczenie *n*, oburzenie *n*, gniew *m*.
er|bla'ssen (-blă'sᵉn) (15)d. **er·blei'chen** (15)a (sn: *impf.* a. erblich, *p.p.* a. [= gestorben] erblichen) [z-, po]blednąć.
E'rb|lasser (-lă'sᵉʀ) *m* (2)l, **~in** (~ĭn) *f* (3)c spadkodawca (-czyni).
e'rblich[1] (ĕ'ʀplich) dziedziczny; **♀keit** *f* dziedziczność.
er|bli'ch[2] (ĕʀblĭ'ch) s. erbleichen.
er|bli'cken spostrzegać [spostrzec], ujrzeć [voll.].
er|bli'nden (-blĭ'ndᵉn) (15)c (sn) [o]ślepnąć, zaniewidzieć [voll.].
e'rb|los bezpotomny; (Gut) bez dziedzica.
er|blü'hen (sn) zakwitać [-tnąć].
er|bo'sen (-bọ'zᵉn) (15)e [rozzłościć, [roz]gniewać.
er|bö'tig (-bö'tĭch) gotowy (zu allem do wszystkiego).
E'rb...: **~pacht** *f* dzierżawa wieczysta; **~prinz** *m* spadkobierca tronu.
er|bre'chen 1. *v/t.* = aufbrechen; Briefe usw.: rozpieczętowywać [-ować], otwierać [otworzyć]; sich ~ wymiotować. 2. ♀ *n* (2)l wymioty *m/pl.*
E'rb|recht *n* prawo spadkowe; prawo dziedziczenia.
E'rbschaft *f* spadek *m*, dziedzictwo *n*; **~s|steuer** *f* podatek *m* spadkowy.
E'rb|schleicher *m* spadkokradca, dybiący na spadek.
E'rbse (ĕ'ʀpsᵉ) *f* (3)b groch *m*, ziarnko *n* grochu; (junge) groszek *m*; **~n...** grochowy; **~n|stroh** *n* grochowiny *f/pl.*
E'rb...: **~stück** *n* rzecz *f* odziedziczona; **~sünde** *f* grzech *m* pierworodny; **~teil** *n* część *f* spadku.
E'rbs|wurst *f* kiszka grochowa.

Erd... (ę'ʀt...) ziemny, ziemski; **~achse** *f* oś ziemska; **~apfel** *m* = Kartoffel; **~arbeiter** *m* robotnik ziemny; **~ball** *m* kula *f* ziemska; **~beben** *n* trzęsienie ziemi; **~beere** *f* (Walderdbeere) poziomka, (Gartenerdbeere) truskawka; **~beschreibung** *f* opis *m* ziemi; **~boden** *m* ziemia *f*, gleba *f*, grunt.

E'rde (ę'ʀdᵉ) *f* ③b ziemia; schwarze ~ czarnoziem *m*; zur ebenen ~ na dole, w parterze; **~n...** ziemski.

er|de'nken wymyślać [-lić], zmyślać [-lić].

er|de'nklich (-dę'ŋklĭch) dający się wymyślić, możliwy; sich alle ~e Mühe geben dokładać [dołożyć] wszelkich możliwych starań.

E'rd...: **~erschütterung** *f* trzęsienie *n* ziemi; **~geist** *m* duch ziemny, gnom; **~geschichte** *f* dzieje *m/pl.* ziemi; **~geschoß** *n* dół *m* (domu), parter *m*; **~haltig** (-haltĭch) ziemisty; **~haufen** *m* kupa *f* ziemi.

er|di'chten wymyślać [-lić], zmyślać [-lić]. *Su.* zmyślenie *n*, bajka *f*.

e'rdig (ę'ʀdich) ziemisty.

E'rd...: **~kugel** *f* kula ziemska; (künstliche) globus *m*; **~kunde** *f* ziemioznawstwo *n*, geografja; **~messer** *m* geometra; **~meßkunst** *f* geometrja, sztuka miernicza; **~oberfläche** *f* powierzchnia ziemi; **~öl** *n* olej *m* skalny, nafta *f*.

er|do'lchen (-dǫ'lchᵉn) ⑮a przebijać [-bić] sztyletem.

E'rd...: **~pech** *n* smoła *f* ziemna, asfalt *m*; **~reich** *n* ziemia *f*.

er|drei'ften (-dʀai'stᵉn) ⑮c: sich ~ ośmielać [-lić] się (zu *dat.* do *gen.*). [u]dusić.]

er|dro'sseln (-dʀǫ'sᵉln) ⑮f [za-,]

er|drü'cken przyciskać [-snąć], przygniatać [-gnieść], [u]dusić; **~d** przygniatający; (schwül) duszny.

E'rd...: **~rutsch** *m* usunięcie *n* się ziemi; **~stoß** *m* wstrząśnienie *n* ziemi; **~teil** *m* część *f* świata.

er|du'lden [wy-, prze]cierpieć.

E'rd...: **~umschiffung**, **~umseglung** *f* podróż morska naokoło ziemi; **~wall** *m* wał usypany z ziemi.

er|ei'fern: sich ~ wpadać [wpaść] w gniew, unosić [unieść] się.

er|ei'gnen: sich ~ zdarzać [-rzyć] się. [zdarzenie.]

Er|ei'gnis (-ai'gnis) *n* ②h¹]

er|ei'len doganiać [-gonić ob. -gnać], doścignąć [voll.].

Eremi't (ęʀęmi't) *m* ③a = Einsiedler.

er|fa'hren 1. *v/t.* dowiadywać [-wiedzieć] się o (*loc.*); ein Leid: doznawać [-znać] (*gen.*). 2. *a.* doświadczony, biegły (in *dat.* w *loc.*).

Er|fa'hrung *f* doświadczenie *n*; dowiedzenie *n* się; ein Mann von ~ doświadczony; in ~ bringen dowiadywać [-wiedzieć] się o (*loc.*), [u]słyszeć o (*loc.*); **~s|gemäß** według doświadczenia, doświadczalny. [begreifen.]

er|fa'ssen = ergreifen; *fig.* =]

er|fe'chten dobijać [-bić] się (*gen.*).

er|fi'nden wynajdywać [-naleźć]; (erdichten) zmyślać [-lić].

Er|fi'nder(in *f*) *m* wynalazca (-czyni).

er|fi'nderisch (-fĭ'ndᵉʀĭsz) wynalazczy, przemyślny, obfity w wynalazki.

Er|fi'ndung *f* wynalazek *m*; (Erdichtung) zmyślenie *n*; **~s|gabe** *f* dar *m* wynalazczy. [prosić.]

er|fle'hen [wy]błagać, [wy-]]

Er|fo'lg (-fǫ'lk) *m* ②g wynik; (guter) ~ powodzenie *n*; (Re-

fuiss) skutek: guten ~! życzę powodzenia!

er|fo'lgen (sn) następować [-stąpić], wynikać [-knąć]; (geschehen) nastawać [-stać].

er|fo'lg...: **~los** bezskuteczny, daremny, bezowocny; **~reich** skuteczny, obfity w skutki.

er|fo'rderlich (-fǫ'ɐdeʀ-) potrzebny, wymagany; es ist ~ (po)trzeba: **~en|falls** w razie potrzeby.

er|fo'rdern wymagać, potrzebować.

Er|fo'rdernis *n* ②h¹ wymóg *m*, potrzeba *f*.

er|fo'rschen [z-, wy]badać, [wy-]śledzić. *Su.* [z]badanie *n*, [wy-]śledzenie *n*.

er|fra'gen dopytywać [-tać] się o (*acc.*).

er|freu'en [u]radować, [u]cieszyć; sich eines guten Rufes ~ zażywać dobrej sławy: ich bin sehr erfreut jestem bardzo uradowany.

er|freu'lich (-fʀoi'-) radosny, miły, przyjemny.

er|frie'ren (sn) zamarzać [-znąć]; ~ lassen [za]mrozić; erfroren zmarznięty, zmarzły, przeziębnięty.

er|fri'schen (-fʀi'szᵉn) ⑮e odświeżać [-żyć], orzeźwiać [-wić]; **~d** orzeźwiający.

Er|fri'schung *f* orzeźwienie *n*, ochłoda: (Getränk) napój *m* chłodzący, chłodnik *m*; (Eis) lody *m/pl.*; (leichtes Essen) przekąska; **~s...** orzeźwiający; **~sraum** *m* bufet.

er|fü'llen = ausfüllen; Pflicht usw.: dopełniać [-nić] (*gen.*), wykonywać [-nać]; j-n mit Mut usw. ~ wzbudzać [-dzić], wzniecać [-cić] w kim (*acc.*); j-s Bitte ~ [u]czynić zadość czyjej prośbie.

Er|fü'llung *f* dopełnienie *n*, spełnienie *n*; in ~ gehen spełniać [-nić] się, sprawdzać [-dzić] się.

er|ga'ngen (-gǎ'ŋᵉn) s. ergehen.

er|gä'nzen (-gě'ncᵉn) ⑮e uzupełniać [-nić]; (hinzufügen) dodawać [-dać]; (ausbessern) odnawiać [-nowić], naprawiać [-wić]: **~d** uzupełniający, dodatkowy.

Er|gä'nzung *f* uzupełnianie *n*, uzupełnienie *n*, dodatek *m*: Gram. dopełniacz *m*; **~s...** uzupełniający, dodatkowy.

er|ga'ttern F (-gǎ'tᵉʀn) ⑮b chwytać [uchwycić].

er|ge'ben 1. *v/t.* (dartun) wykazywać [-zać]; (geben) wydawać [-dać]: sich ~ okazywać [-zać] się, wynikać [-knąć]; ⚔ poddawać [-dać] się; (sich hingeben) oddawać [-dać] się; (sich herausstellen) wynikać [-knąć] (aus *dat.* z *gen.*); hieraus ergibt sich z tego wynika. 2. *a.* oddany, przywiązany, uniżony; in Briefen: Ihr ~er uniżony sługa Pana; ganz ~st najuniżeńszy: danke ~st! dziękuję uniżenie!; **Ȣheit** *f* uległość, uniżoność, przywiązanie *n*.

Er|ge'bnis (-gę'p-) *n* ②h¹ wynik *m*, skutek *m*, rezultat *m*.

Er|ge'bung *f* uległość; ⚔ poddanie *n* się.

er|ge'h(e)n zostawać [-stać] ogłoszonym od. wydanym: ~ lassen wydawać [-dać], ogłaszać [ogłosić]; über sich ~ lassen znosić [znieść] cierpliwie; wie wird es mir ~? co się ze mną stanie?, co ze mną będzie?: sich ~ przechadzać [przejść] się; *fig.* sich ~ über (*acc.*) rozwodzić się nad (*instr.*); sich in Klagen ~ über (*acc.*) żalić się na (*acc.*).

er|gie'big (-gi'bĭch) (fruchtbar) płodny, żyzny; (reichhaltig) obfity; (Geschäft usw.) wydatny, korzystny; **Ȣkeit** *f* żyzność: obfitość: wydatność.

er|gie'ßen (sich) wylewać [-lać] (się); Fluß: uchodzić, wpadać.
er|glä'nzen (sn) [za]jaśnieć, błyszczeć [zabłysnąć].
er|glü'hen (sn) [roz]żarzyć się; *fig.* zapalać [-lić] się, [za]płonąć.
er|gö'tzen (-gö'cen) ⑮e [u]bawić; sich ~ an (*dat.*) [u]bawić się od. rozkoszować się (*instr.*).
er|gö'tzlich (-gö'c-) zabawny, ucieszny, rozkoszny; **2keit** *f* zabawność, zabawa, rozkosz (-ność).
er|grau'en (sn) [po]siwieć; ergraut posiwiały.
er|grei'fen (anfassen) chwytać [chwycić]; (festnehmen) schwytać [voll.]; (fangen) [z]łapać, pojmać [voll.]; Feder usw.: brać [wziąć] (do ręki); Maßregel usw.: zarządzać [-dzić]; das Wort ~ zabierać [-brać] głos; die Gelegenheit ~ [s]korzystać ze sposobności; die Flucht ~ zwracać [zwrócić] się do ucieczki; *fig.* Gemüt: przejmować [-jąć], ogarniać [-nąć]; [po]działać na (*acc.*); ~d wzruszający.
er|gri'mmen (-grı'men) ⑮a (sn) [roz]złościć się, rozjuszać [-szyć] się.
er|grü'nden zgłębiać [-bić], [z]badać, dociekać [-ciec].
Er|gu'ß *m* wylew, wylanie *n* się.
er|ha'ben wyniosły; (a. *fig.*) wzniosły; (Geist) wielki; (Gedanke) wzniosły, szczytny; (Fürstlichkeiten) dostojny; (konvex) wypukły; ~e Arbeit płaskorzeźba *f*; das ist über allen Zweifel ~ to nie ulega najmniejszej wątpliwości; **2heit** *f* wyniosłość, wzniosłość; wypukłość; wielkość, szczytność.
er|ha'lten (unterhalten) utrzymywać; (bewahren) zachowywać [-ować], ocalać [-lić]; (empfangen) otrzymywać [-mać]; (erlangen) dostawać [-stać]; Gott erhalte dich! niech cię Bóg chroni!; gut ~ sein być w dobrym stanie.
er|hä'ltlich (-hę'lt-) to, co można dostać. [bywać [-być].]
er|ha'ndeln [wy]targować, na-]
er|hä'ngen: sich ~ wieszać [powiesić] się. [weisen.]
er|hä'rten = bekräftigen, be-]
er|ha'schen [s]chwytać, [z]łapać.
er|he'ben podnosić [-nieść]; wynosić [-nieść] (auf den Thron na tron, in den Adelstand do stanu szlacheckiego); (preisen) wynosić, wychwalać; Steuer, Zoll usw.: pobierać [-brać]; Klage ~ gegen (*acc.*) wnosić [wnieść] skargę przeciw (*dat.*); sich ~ podnosić [-nieść] się, powstawać [-wstać] (vom Tisch od stołu, vom Sitz z miejsca); (sich empören) powstawać [powstać], [z]buntować się; die Stimme: odzywać [odezwać] się; er erhebt sich über alle wznosi się ponad wszystkich, przewyższa wszystkich.
er|he'blich (-hę'p-) znaczny, ważny. [przez żeniaczkę.]
er|hei'raten nabywać [-być]]
er|hei'schen = erfordern.
er|hei'tern (-hai'tern) ⑮b rozweselać [-lić].
er|he'llen (-hę'len) ⑮a = erleuchten, aufklären; *v/i.* daraus erhellt z tego okazuje się jasno, z tego wynika.
er|heu'cheln [u]zyskać obłudą od. obłudnem postępowaniem: udawać [udać].
er|hi'tzen (-hı'cen) ⑮e (sich) rozgrzewać [-grzać] (się).
er|hö'hen (-hö'en) ⑮a podwyższać [-szyć]; (steigern) zwiększać [-szyć]; erhöht podwyższony, zwiększony, wzmocniony. **Su.** podwyższenie *n*; zwiększenie

n; wyniesienie *n*; (erhöhte Stelle) wzniesienie *n*, pagórek *m*.

er|ho'len: sich ~ wracać [wrócić] do dawnego stanu; sich (wieder) ~ (po)wracać [-wrócić] do sil (von *dat.* po *loc.*); (zu sich kommen) przychodzić [przyjść] do siebie; (nach der Arbeit) wypoczywać [-cząć]; (vom Schrecken) ochłonąć [voll.]; sich bei j-m Rats ~ [po]prosić k-o o radę, [po]radzić się k-o.

Er|ho'lung *f* wytchnienie *n*, wypoczynek *m*; zur ~ dla wypoczynku, (der Gesundheit) dla poprawy zdrowia: **~s|pause** *f* wypoczynek *m*; (in der Schule) przerwa; **~s|reise** *f* podróż dla wypoczynku od. dla poprawienia zdrowia.

er|hö'ren [wy]słuchać.

er|i'nnerlich przychodzący na pamięć, pamiętny; es ist mir ~ przypominam sobie, mam w pamięci.

er|i'nnern (-ĭ'nᵉRn) ⑮b: i-n an et. (*acc.*) ~ przypominać [-mnieć] k-u co; sich ~ (*gen.* od. an *acc.*) przypominać [-mnieć] sobie (*acc.*); ich erinnere mich przypominam sobie, pamiętam.

Er|i'nnerung *f* wspomnienie *n*; zur ~ an (*acc.*) na pamiątkę (*gen.*); in ~ bringen przypominać [-mnieć].

er|ka'lten (-kă'ltᵉn) ⑮c (sn) [o]ziębnąć, [o]stygnąć; erkaltet chłodny, ostygły.

er|kä'lten (-kĕ'ltᵉn) ⑮c (sich) [o-, prze-, za]ziębić (się). *Su.* zaziębienie *n*, przeziębienie *n*.

er|kä'mpfen wywalczać [-czyć]; zdobywać [-być] orężem.

er|kau'fen (bestechen) przekupywać [-pić]; mit Blut ~ okupywać [-pić] krwią. [wyraźny.]

er|ke'nnbar łatwy do poznania,

er|ke'nnen poznawać [-znać]; (unterscheiden) rozpoznawać [-znać]; (kennen lernen) poznawać [-znać], zaznajamiać [-jomić] się z (*instr.*); (einsehen) uznawać [uznać], [z]rozumieć; (*a. v/i.*) [za]wyrokować, postanawiać [-nowić] wyrokiem: auf Todesstrafe ~ skazywać [-zać] na śmierć; als (od. für) gut usw. ~ uznawać [uznać] za (*acc.*): ♣ j-n ~ für (*acc.*) zapisywać [-sać] na czyj rachunek; sich zu ~ geben dawać [dać] się poznać. [wdzięczność.]

er|ke'nntlich wdzięczny; **Zkeit** *f*

Er|ke'nntnis 1. *f* ②i¹ poznanie *n*; uznanie *n*; zur ~ kommen poznawać [-znać], [z]rozumieć. 2. *n* ②h¹ wyrok *m*, orzeczenie *n*.

Er|ke'nnung *f* poznanie *n*; **~s...** rozpoznawczy.

E'rker (ĕ'RkᵉR) *m* ②l wykusz.

er|kie'sen (-kī'zᵉn) ⑮e (*impf. a.* erkor) wybierać [-brać].

er|klä'ren (erläutern) objaśniać [-nić]; (auslegen) [wy]tłumaczyć; Krieg usw.: wypowiadać [-wiedzieć]; für gut usw. ~ uznawać [uznać] za (*acc.*); (kundgeben) oświadczać [-czyć]; sich ~ oświadczać [-czyć] się.

Er|klä'rer (-klę'RᵉR) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ①c tłumacz(ka); objaśniający (-ca).

er|klä'rlich dający się pojąć; es ist mir nicht ~ nie mogę pojąć, nie pojmuję.

Er|klä'rung *f* objaśnienie *n*; wytłumaczenie *n*; (Urkunde) oświadczenie *n*, deklaracja.

er|kle'cklich (-klĕ'klĭch) znaczny.

er|kle'ttern, er|kli'mmen wydrapywać [-pać] się na (*acc.*), wychodzić [wyjść] na (*acc.*).

er|kli'ngen (sn) Gläser: [za-] dzwonić; Lied: zabrzmiewać [-brzmieć].

er|ko'r (-koʻR) s. erkiesen.

er|kra'nken ⑮a (sn) zachorować [voll.] (an *dat.* na *acc.*), zaniemagać [-móc]. *Su.* choroba *f.*

er|kü'hnen (-kü'nᵉn) ⑮a: sich ~ odważać [-żyć] się (zu *dat.* na *acc.*), ośmielać [-lić] się.

er|ku'nden ⚔ (-ku'ndᵉn) ⑮c wywiadywać [-wiedzieć] się o (*loc.*).

er|ku'ndigen (~digᵉn) ⑮a: sich ~ über (*acc.*) od. nach (*dat.*) do- od. wy-wiadywać [-wiedzieć] się o (*loc.*).

Er|ku'ndigung *f* dowiadywanie *n* się: wiadomość (o *loc.*); ~s... wywiadowczy.

er|kü'nsteln udawać [udać]: erkünstelt afektowany, udany, wymuszony.

er|la'hmen (sn) [o]słabnąć.

er|la'ngen dostawać [-stać], osiągać [-gnąć]: (erwerben) zyskiwać [uzyskać].

Er|la'ß (-la's) *m* (3 h¹(d¹) rozporządzenie *n*; (Befreiung) uwolnienie *n*: (von Sünden) odpuszczenie *n*.

er|la'ssen Gesetze usw.: wydawać [-dać]: j-m et. ~ uwalniać [uwolnić] k-o od (*gen.*): Schuld: darowywać [-ować]: Sünden: odpuszczać [-puścić].

er|lau'ben (-lau'bᵉn) ⑮a po-, ze-zwalać [-zwolić]: erlaubt dozwolony.

Er|lau'bnis (-lau'p-) *f* ②i¹ po-, ze-zwolenie *n* (zu *dat.* na *acc.*).

er|lau'cht (-lau'cht) 1. *a.* dostojny, przezacny. 2. ♀ *f* ③b (Seine Jego) dostojność.

er|läu'tern = erklären.

E'rle ⚘ (ĕ'RLᵉ) *f* ③b olcha.

er|le'ben ein gewisses Alter usw.: dożyć [voll.], doczekać [voll.] (*gen.*): (durchmachen) przeżywać [-żyć]; hat man je so et. erlebt? czy kto widział kiedy coś podobnego?

Er|le'bnis (-lę'p-) *n* ②h¹ przygoda *f*, przeżycie.

er|le'digen (-lę'digᵉn) ⑮a Stelle: opróżniać [-nić]: Geschäft: załatwiać [-wić]; erledigt (frei) opróżniony, wolny.

er|le'gen 1. (töten) zabijać [-bić]: (erschießen) zastrzelić [voll.]: Summe: [za]płacić. 2. s. erliegen.

er|lei'chtern (-lai'chtᵉRn) ⑮b ułatwiać [-wić]. *Su.* ułatwienie *n*, ulga *f.*

er|lei'den = erdulden; Schaden usw.: doznawać [-znać] (*gen.*), ponosić [-nieść]; eine Veränderung ~ ulegać [ulec] zmianie.

e'rlen (ĕ'RLᵉn) olchowy.

er|le'rnen wyuczać [-czyć] się (*gen.*), nauczyć [voll.] się.

er|le'sen wyborowy.

er|leu'chten oświetlać [-lić]: *fig.* oświecać [-cić].

er|lie'gen (sn) ulegać [ulec].

E'rl|könig (ĕ'RL-) *m* król olch.

er|lo'gen (-lo'gᵉn) skłamany, zmyślony.

Er|lö's (-lö's) *m* ②h dochód.

er|lö'schen ⑬b¹ (sn) [z]gasnąć: *fig.* ustawać [ustać].

er|lö'sen (retten) ocalać [-lić], zbawiać [-wić]; (befreien) wybawiać [-wić]; (loskaufen) wykupywać [-pić]; Rel. odkupić [voll.], zbawić [voll.]. *Su.* odkupienie *n*, zbawienie *n*.

Er|lö'ser (-lö'zᵉR) *m* ②l zbawca; Rel. Zbawiciel, Odkupiciel: ~... zbawczy, Zbawiciela.

er|mä'chtigen (-mę'chtigᵉn) ⑮a upełnomocniać [-nić], upoważniać [-nić]. *Su.* upełnomocnienie *n*, upoważnienie *n*, pełnomocnictwo *n*.

er|ma'hnen upominać [-mnieć], napominać [-mnieć]: ~d upominający. *Su.* upomnienie *n*, napomnienie *n*.

er|ma'ngeln zbywać, niedostawać, nie starczyć (unpers. czego): ich werde nicht ~ nie omieszkam.

Er|ma'ng(e)lung *f*: in ~ w braku.

er|ma'nnen (-mą'nen) ⑮a: sich ~ nabierać [-brać] odwagi.

er|mä'ßigen zmniejszać [-szyć], obniżać [-żyć]; bsd. Preis: zniżać [-żyć]. *Su.* zmniejszenie *n*, obniżenie *n*; zniżenie *n*, zniżka *f*.

er|ma'tten (-mą'ten) ⑮c (sn) [z]męczyć się. *Su.* zmęczenie *n*, osłabienie *n*.

er|me'ssen 1. *v/t.* = ausmessen; (begreifen) [z]rozumieć, pojmować [-jąć]; (erwägen) rozważać [-żyć]. 2. ♀ *n* ②l sąd *m*, zdanie, ocena *f*; nach meinem ♀ według mego zdania.

er|mi'tteln (-mį'teln) ⑮f wykrywać [-kryć], dochodzić [dojść] (*gen.*); Verbrechen: [wy-]śledzić. *Su.* wykrycie *n*, dochodzenie *n*; wyśledzenie *n*.

er|mö'glichen (-mǫ'klichen) ⑮a umożliwiać [-wić], ułatwiać [-wić].

er|mo'rden [za]mordować. *Su.* zamordowanie *n*, morderstwo *n*.

er|mü'den (-mü'den) ⑮c (*v/i.* [sn] od. sich ~) [z]męczyć (się), nur *v/i.* ustawać [ustać]; ~d męczący; ermüdet zmęczony, znużony. *Su.* zmęczenie *n*, znużenie *n*.

er|mu'ntern (-mu'ntern) ⑮b zachęcać [-cić]; (sich) aus dem Schlafe ~ obudzić [voll.] (się).

er|mu'tigen (-mu'tigen) ⑮a zachęcać [-cić], zagrzewać [-grzać], dodawać [-dać] odwagi od. otuchy.

er|nä'hren [wy]żywić, [na-]karmić; (erhalten) utrzymywać; sich von seiner Arbeit ~ utrzymywać się z pracy rąk. *Su.* żywienie *n*, karmienie *n*, wyżywienie *n*; utrzymanie *n*.

Er|nä'hrer (-nę'rer) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c karmiciel(ka), żywiciel(ka).

er|ne'nnen (zu *dat.*) [za]mianować (*instr.*), ustanawiać [-nowić] (*instr.*). *Su.* mianowanie *n*, nominacja *f*.

er|neu'e(r)n (-noi'e[r]n) ⑮a (b) odnawiać [-nowić], wznawiać [wznowić]: rozpoczynać [-cząć] na nowo.

er|nie'drigen (-nį'drigen) ⑮a zniżać [-żyć], obniżać [-żyć]; *fig.* poniżać [-żyć]. *Su.* zniżenie *n*, obniżenie *n*; *fig.* poniżenie *n*.

Ernst (ěrnst) 1. *m* ②g (o. *pl.*) powaga *f*, stateczność *f*: (Strenge) surowość *f*; im ~, alles (od. allen) ~es szczerze, serjo, bez żartu. 2. ♀, a. **♀haft, ♀lich** poważny, szczery; (wichtig) ważny; (streng) surowy.

E'rnte (ě'rnte) *f* ③b żniwa *n/pl.*, żniwo *n*; (Ertrag) zbiór *m*, plon *m*; ~... żniwiarski; **~fest** *n* dożynki *f/pl.*; **~monat** *m* sierpień.

e'rnten (~n) ⑮c [wy]żąć; *fig.* zbierać [zebrać]; Dank usw.: doczekać [voll.] się (*gen.*).

E'rnte...: **~wagen** *m* wóz (ze zbożem); **~zeit** *f* czas *m* żniw, żniwa *n/pl.*

er|nü'chtern ⑮b otrzeźwiać [-wić].

Er|o'berer (-o'berer) *m* ②l, **Er|o'b(r)erin** (-o'b[r]erin) *f* ③c zdobywca (-czyni).

er|o'bern (~n) ⑮b zdobywać [-być], podbijać [-bić], zawojować [voll.].

Er|o'berung *f* zdobycie *n*, podbicie *n*, zdobywanie *n*, podbijanie *n*; zdobycz, podbój *m*; **~s...** zaborczy; **~sgier**, **~ssucht** *f* żądza zdobywania.

er|ö'ffnen otwierać [otworzyć]; (anfangen) rozpoczynać [-cząć], zagajać [-gaić]; (mitteilen) oświadczać [-czyć], objawiać [-wić]. *Su.* otwarcie *n*; rozpoczęcie *n*, zagajenie *n*; (Benachrichtigung) zawiadomienie *n*.

er|ö'rtern (-ö'RtəRn) ⑮b rozbierać [-zebrać], roztrząsać [-snąć]. *Su.* roztrząsanie *n*.

er|pi'cht (-pi'cht) (auf *acc.*) żądny (*gen.*), chciwy (*gen.*); auf et. ~ sein koniecznie domagać się, pożądać (*gen.*).

er|pre'ssen wymuszać [-sić], wymagać [-móc] (von j-m na kim). *Su.* wymuszenie *n*, szantaż *m*.

Er|pre'sser (-prę'səR) *m* ②l wymusiciel, szantażysta.

er|pro'ben ⑮a [wy]próbować, doświadczać [-czyć]; erprobt wypróbowany, doświadczony.

er|qui'cken (-kwi'kən) ⑮a pokrzepiać [-pić]; ~d pokrzepiający, posilający. *Su.* pokrzepienie *n*; posiłek *m*.

er|ra'ten odgadywać [-dnąć], zgadywać [-dnąć].

er|re'gbar (-Rę'k-) drażliwy, wrażliwy; **~keit** *f* drażliwość, wrażliwość.

er|re'gen pobudzać [-dzić]; (reizen) podniecać [-cić]; (verursachen) wzbudzać [-dzić]; dawać [dać] powód do (*gen.*): Gemüter usw.: = aufregen. *Su.* pobudzenie *n*; wzbudzenie *n* a. = Aufregung.

Er|re'ger (-Rę'gəR) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c sprawca (-czyni); podburzyciel(ka).

er|rei'chbar (-Rai'ch-) dający się osiągnąć; dostępny.

er|rei'chen dosięgać [-gnąć] (*gen.*); (einholen) doganiać [-gonić]; (erlangen) osiągać [-gnąć], dopinać [-piąć] (*gen.*): Ort usw.: dostawać [-stać] się, dochodzić [dojść] do (*gen.*); ein hohes Alter: dochodzić [dojść] do (*gen.*), doczekać [voll.] (*gen.*).

er|re'tten ocalać [-lić], [u-, wy-]ratować.

er|ri'chten Anstalten usw.: zakładać [założyć]; Mauer usw.: wznosić [wznieść]; Denkmal: wystawiać [-wić].

er|ri'ngen osiągać [-gnąć]; Preis: wywalczać [-czyć], otrzymywać [-mać]; Sieg: odnosić [-nieść].

er|rö'ten [za]czerwienić się, [za]rumienić się, [za]płonąć.

Er|ru'ngenschaft (-Ru'ŋən-) *f* nabytek *m*, zdobycz.

Er|sa'tz *m* wynagrodzenie *n*; (Vergütung) zadośćuczynienie *n*, zwrot; zum ~ w zamian; ~... uzupełniający, posiłkowy; **~mann** *m* ②a zastępca; **~mittel** *n* rzecz *f* zastępująca (coś), surogat *m*; **~wahl** *f* wybór *m* uzupełniający.

er|sau'fen P = ertrinken.

er|säu'fen P (-zoi'fən) ⑮a = ertränken.

er|scha'ffen stwarzać [stworzyć].

er|scha'llen (sn) [za]brzmieć; rozlegać [-lec] się.

er|schei'nen (sn) [z]jawić się, nadchodzić [nadejść]; (sich zeigen) ukazywać [-zać] się, pokazywać [-zać] się; Buch: wychodzić [wyjść] (z druku); ~ lassen wydawać [-dać].

Er|schei'nung *f* ukazanie *n* się, zjawienie *n* się; zjawisko *n*; sie ist eine hübsche ~ ma piękną powierzchowność od. postać.

er|schie'ßen zastrzelić [voll.]; (standrechtl.) rozstrzeliwać [-lać].

er|schla'ffen (-szla'fən) ⑮a (sn) [o]słabnąć, [s]tępieć, [z]gnuśnieć.

er|schla'gen zabijać [-bić].

er|schlei'chen osiągać [-gnąć] (od. [u]zyskać) podstępem.

er|schlie'ßen otwierać [otworzyć].

er|schö'pfen wyczerpywać [-pać, -pnąć]; (ermatten) wycieńczać [-czyć]; (entkräften) wysilać [-lić]; Thema usw.: wyczerpywać [-pać], [z]badać dokładnie. *Su.* wyczerpanie *n*, wycieńczenie *n*, znużenie *n*.

er|schre'cken 1. *v/t.* ⑮a [na-, prze]straszyć. 2. *v/i.* ⑫d (sn) (vor *dat.*) lękać [przeląc, zląc] się (*gen.*), przestraszać [-szyć] się (*instr.*).

er|schre'cklich straszny, okropny, przerażający.

er|schü'ttern ⑮b wstrząsać [-snąć]; (wankend machen) zachwiać [voll.]. *Su.* wstrząśnienie *n*, zachwianie *n*.

er|schwe'ren (-szwę'Rᵉn) ⑮a utrudniać [-nić]; *fig.* obciążać [-żyć].

er|schwi'ndeln wydurzać [-rzyć], wycyganić [voll.].

er|schwi'ngen osiągać [-gnąć], dostawać [-stać].

er|se'hen poznawać [-znać], przekonywać [-nać] się (aus *dat.* z *gen.*); (auswählen) wybierać [-brać]: daraus ersieht man, daraus ist zu ~ z tego widać.

er|se'hnen bardzo [za]tęsknić do (*gen.*); ersehnt utęskniony.

er|se'tzen uzupełniać [-nić]; (als Stellvertreter) zastępować [-stąpić]; j-m et.: wynagradzać [-grodzić]; Verlust: zwracać [zwrócić]. *Su.* uzupełnienie *n*; wynagrodzenie *n*; zastąpienie *n*; zwrot *m*.

er|si'chtlich widoczny: es ist ~ widać.

er|si'nnen wymyślać [-lić], zmyślać [-lić].

er|spä'hen [wy]śledzić.

er|spa'ren oszczędzać [-dzić]; j-m et. ~ oszczędzać k-u (*gen.*).

Er|spa'rnis (-szpa'R-) *f* ②i¹ oszczędzanie *n*, oszczędność; (erspartes Geld, a. *n*) oszczędności *f/pl.*

er|sprie'ßlich (-szpRī's-) (nützlich) użyteczny; (vorteilhaft) korzystny, zbawienny; **≈keit** *f* użyteczność: korzyść, zbawienność.

erst (ērst) 1. (*comp.* ~ere[r, ~s]) pierwszy: der ~e (am ~en) Mai pierwszy (pierwszego) maja; zum ~en = erstens, (als Datum) na pierwszego; zum ~en Male s. erstenmal; ~en Ranges pierwszorzędny; der ≈e von ihnen pierwszy z nich; fürs ~e = erstens, (einstweilen) na razie, (zuerst) najpierw. 2. *adv.* (zuerst) najpierw, naprzód; (anfänglich) zrazu, początkowo; (nur) tylko: eben ~ co dopiero, tylko co.

e'rst... oft pierwo... (s. ~geboren), pierwszo... (s. ~klassig), wyżej (s. ~erwähnt).

er|sta'rken (-sztā'Rkᵉn) ⑮a stawać [stać] się mocnym.

er|sta'rren (sn) (vor Kälte usw.) [z]drętwieć, [s]kostnieć; (holzig werden) [z]drewnieć; (gerinnen) [s]krzepnąć; erstarrt zdrętwiały, skostniały, zdrewniały. *Su.* zdrętwienie *n*, skostnienie *n*, zmarznięcie *n*.

er|sta'tten (-szta'tᵉn) ⑮c zwracać [zwrócić] (= ersetzen); Dank: = abstatten; Auskunft usw.: dawać [dać], udzielać [-lić] (*gen.*); Bericht ~ = berichten. *Su.* zwrot *m*, oddanie *n*: e-s Berichtes: sprawozdanie *n*, doniesienie *n*.

er|stau'nen 1. *v/i.* (sn) [z]dziwić się; zdumiewać [-eć] się (über *acc.* nad *instr.*). 2. ≈ *n* ②l zdziwienie, zdumienie: zum ≈ ku zdziwieniu; in ≈ setzen zadziwiać [-wić], zdumiewać [-eć].

er|stau'nlich (-sztau'n-) sprawiający podziwienie, nadzwyczajny, dziwny.
e'rste (ę'rste) s. erst.
er|ste'chen przekłuwać [-kłuć], przebijać [-bić] (mit dem Dolche sztyletem).
er|ste'h(e)n 1. *v/i.* (sn) = auferstehen. 2. *v/t.* [za]kupić (auf der Auktion na licytacji).
er|stei'gen wchodzić [wejść] na (*acc.*).
e'rsten|mal (ę'rsten-): zum ~ po raz pierwszy, pierwszym razem.
e'rstens (~s) po pierwsze.
e'rster (~ster) s. erst. [[-mrzeć].]
er|ste'rben za- od. obu-mierać
e'rst...: **~erwähnt** wyżej wspomniany od. podany: **~geboren** pierworodny: **2geborene(r)** *m* syn pierworodny; **2geburt** *f* pierworodztwo *n*; **2geburtsrecht** *n* prawo pierworodztwa.
er|sti'cken [u-, za]dusić; Aufstand: [s]tłumić; *v/i.* [u-, za]dusić się; nie móc oddychać (vor Hitze z powodu gorąca); **~d** duszny; **~de Hitze** zaduch *m*. *Su.* uduszenie *n*; stłumienie *n*.
er'st|klassig (-kląsjch) pierwszorzędny, pierwszej klasy.
e'rstlich (ę'rstlįch) = erstens.
E'rstling (~ling) *m* (2)g¹ pierwszy płód, pierwszy owoc; **~s...** pierwszy, pierworodny; **~sversuch** *m* pierwsza próba *f*.
er|stre'ben starać się o (*acc.*).
er|stre'cken: sich ~ rozciągać się, rozpościerać się, sięgać.
er|stü'rmen zdobywać [-być] szturmem.
er|su'chen 1. *v/t.* j-n ~ um (*acc.*) [po]prosić, upraszać k-o o (*acc.*). 2. 2 *n* (2)l prośba *f*.
er|ta'ppen [z]łapać z nienacka (bei *dat.* na *loc.*); auf frischer Tat ~ przyłapywać [-pać] na gorącym uczynku.
er|tei'len Unterricht usw.: udzielać [-lić] (*gen.*); Auftrag usw.: (wy-) dawać [-dać]; Patent usw.: nadawać [-dać]. *Su.* udzielenie *n*; wydawanie; nadawanie *n*, nadanie *n*.
er|tö'nen (sn) zabrzmieć [voll.], odzywać [odezwać] się; Schritte: dawać [dać] się słyszeć.
Er|tra'g (-trą'k) *m* (2)d plon; (Gewinn) dochód.
er|tra'gen znosić [znieść].
er|trä'glich (-trę'k-) znośny, dający się znosić; es ist noch ~ to można jeszcze znieść.
er|tra'gs|fähig dający dochód, produktywny; **2keit** *f* produktywność.
er|trä'nken [za-, u]topić.
er|tri'nken (sn) [za-, u]tonąć; ertrunken utopiony, zatopiony; **Er|tru'nkene(r)** *m* (9)l topielec.
er|ü'brigen (-ü'brigen) (15)a 1. oszczędzać [-dzić], odkładać [odłożyć]; wieviel haben Sie erübrigt? ile panu zostało? 2. es erübrigt pozostaje.
er|wa'chen (sn) [o-, z]budzić się.
er|wa'chsen 1. *v/i.* dorastać [-róść]; *fig.* wynikać [-knąć]. 2. *a.* dorosły.
er|wä'gen rozważać [-żyć], roztrząsać [-snąć]; uwzględniać [-nić].
Er|wä'gung *f* rozważanie *n*, rozwaga; in ~ ziehen brać [wziąć] pod rozwagę.
er|wä'hlen wybierać [-brać].
er|wä'hnen wspominać [-mnieć], wzmiankować o (*loc.*); **~swert** zasługujący na wzmiankę. *Su.* wspomnienie *n*, wzmianka *f*.
er|wä'rmen za-, o-grzewać [-grzać].
er|wa'rten 1. *v/t.* oczekiwać; spodziewać się (*gen.*). 2. 2 *n* (2)l, **Er|wa'rtung** *f* (3)b oczekiwanie *n*, spodziewanie *n* się,

nadzieja *f*: wider (od. über) ≈ wbrew oczekiwaniu, nadspodziewanie: in Erwartung w oczekiwaniu, w nadziei; **er|wa'rtungs|voll** pełen nadziei, pełen oczekiwania.
er|we'cken [o-, prze]budzić: *fig.* o-, wz-budzać [-dzić].
er|we'hren: sich ~ (*gen.*) opędzać [-dzić] się (*dat.*), [o]bronić się (przed *instr.*); (sich enthalten) powstrzymywać [-mać] się (od *gen.*); man kann sich seiner nicht ~ nie można go się pozbyć.
er|wei'chen ⑮a zmiękczać [-czyć], rozmiękczać [-czyć]; *v/i.* (sn) [z]mięknąć.
er|wei'sen = beweisen: Achtung usw.: okazywać [-zać], oddawać [-dać]; es ist erwiesen jest rzeczą dowiedzioną; sich als notwendig ~ okazywać [-zać] się (*instr.*).
er|wei'slich dający się dowieść, dowodny.
er|wei'tern (-wai'tᵉʀn) ⑮b rozszerzać [-rzyć], rozprzestrzeniać [-nić]; (vergrößern) powiększać [-szyć].
Er|we'rb (-wě'ʀp) *m* ②g nabytek; (Gewinn) zysk; (Verdienst) zarobek, dorobek.
er|we'rben nabywać [-być], zarabiać [-robić]: Achtung usw.: (po)zyskiwać [-skać].
Er|we'rbs...: ≈**fähig** zdolny do zarobkowania; ~**fleiß** *m* przemysłowość *f*, przemysł: ~**quelle** *f* źródło *n* zarobku; ~**zweig** *m* gałąź *f* przemysłu.
er|wi'dern (-wi'dᵉʀn) ⑮b = antworten: (vergelten) oddawać [-dać], odwzajemniać [-nić]; Besuch: oddawać [-dać]; Gleiches mit Gleichem ~ tem samem odpłacać [-cić]. *Su.* = Antwort; odwzajemnienie *n*, odpłata *f*, oddanie *n*.
er|wi'rken uskuteczniać [-nić], (u)zyskiwać [-skać].
er|wi'schen [z-, przy]łapać, [s]chwytać.
er|wü'nscht (-wu'nszt) pożądany; podług życzenia.
er|wü'rgen [za-, u]dusić.
Erz (eʀc) *n* ②g ruda *f*; (Metall) kruszec *m*; (Bronze) spiż *m*.
E'rz... kruszcowy, spiżowy. ≈**ader** *f* żyła kruszcowa; (E'rz... = Haupt..., Ober...) arcy..., nadzwyczajny.
er|zä'hlen opowiadać [-wiedzieć]: weitläufig ~ rozwodzić się nad (*instr.*). *Su.* opowiadanie *n*, opowieść *f*, powieść *f*, powiastka *f*. [wiadający (-ca).
Er|zä'hler(in *f* ③e) *m* ②l opo-
E'rz...: ~**arbeiter** *m* metalowiec; ~**bischof** *m* arcybiskup; ≈**bischöflich** arcybiskupi; ≈**dumm** arcygłupi, nadzwyczajnie głupi; ~**engel** *m* archanioł.
er|zei'gen = erweisen.
er|zeu'gen [s]płodzić, [z-, u]rodzić: Haß usw.: wzniecać [-cić].
Er|zeu'ger(in *f* ③c) *m* ②l wytwórca *m*; (Vater, Mutter) rodziciel(ka), rodzic(a).
Er|zeu'gnis *n* ②h¹ płód *m*, produkt *m*, wytwór *m*.
Er|zeu'gung *f* płodzenie *n*, rodzenie *n*; wytwórczość, wyrób *m*, produkcja: ~**s...** wytwórczy.
E'rz...: ≈**faul** strasznie leniwy; ~**feind** *m* ciężki (od. nieprzejednany) wróg: ~**gang** ⚒ *m* chodnik kruszcowy; ~**grube** *f* kopalnia kruszcu: ≈**haltig** (-hạltich) zawierający kruszec; ~**herzog** *m* arcyksiążę: ≈**herzoglich** arcyksiążęcy.
er|zie'hen wychowywać [-ować].
Er|zie'her (-ci'ᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c wychowawca (-czyni).
Er|zie'hung *f* wychowanie *n*: ~**s...** wychowawczy: ~**s|anstalt**

f zakład *m* wychowawczy; **~s|kunst, ~s|lehre** *f* sztuka wychowania, pedagogja.
er|zie'len = erlangen.
er|zi'ttern (sn) [za]drżeć (vor *dat.* przed *instr.*).
E'rz...: ~narr *m* straszny głupiec; **~priester** *m* arcykapłan; **~schelm** *m* arcygałgan, szelma.
er|zü'rnen [roz]gniewać; (aufreizen) [po-, roz]drażnić; erzürnt rozgniewany, gniewny; erzürnt sein über (*acc.*) [roz-]gniewać się na (*acc.*).
E'rz|vater *m* patrjarcha.
er|zwi'ngen wymuszać [-usić].
es (es) ⑨a ono, to; es gibt, es ist jest; es sind są; ich bin es to ja; Sie sind es to pan; (bsd. in unpers. Wendungen) nicht übersetzt: es regnet deszcz pada; es ist warm geworden zrobiło się ciepło; es bleibt dabei zostajemy przy tem, tak więc będzie.
E'sche ♀ (ę'szᵉ) *f* ③b jasion *m.*
e'schen (~n) jasionowy.
E'sel (ę'zᵉl) *m* ②l osioł; junger ~ osiołek.
Eselei' (ęzᵉlai') *f* ③b głupota.
E'selin (ę'zᵉlin) *f* ③c oślica.
E'sels... ośli; **~brücke** *f* ośli most *m*; **~ohr** *n* ośle ucho.
E'sel|treiber *m* poganiacz osłów.
Esko'rte (ęskǫ'ʀtᵉ) *f* ③b eskorta, straż.
E'spe ♀ (ę'spᵉ) *f* ③b osika.
e'spen (~n) osikowy.
E'ß... (ę's...) oft spożywczy (s. ~waren); stołowy (s. ~gabel).
e'ßbar (ę'sbaʀ) jadalny.
E'sse (ę'sᵉ) *f* ③b (Schmiede♀) kuźnia; (Schornstein) komin *m*; (Feuerherd) ognisko *n.*
e'ssen (~n) ⑭a (*p.p.* gegessen) 1. *v/t.* [z]jeść; zu Mittag ~ [z]jeść obiad, obiadować; zu Abend ~ [z]jeść wieczerzę, wieczerzać; sich satt ~ najeść [von.] się. 2. ♀ *n* ②l: a) jedzenie *n*; b) (mit *pl.*) (Speise) potrawa *f*; (Gericht) danie; (Mittag♀) obiad *m*; (Abend♀) wieczerza *f*; beim ♀ podczas obiadu od. wieczerzy.
Esse'nz (ęsę'nc) *f* ③b wyciąg *m*, treść.
E'sser (ę'sᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c jedzący (-ca).
E'ß...: ~gabel *f* widelec *m* stołowy; **~gier** *f* żądza jedzenia, łaknienie *n* jadła; **♀gierig** łakomy, głodny.
E'ssig (ę'sich) *m* ②g¹ ocet; **~...** octowy, octu, na ocet; **~flasche** *f* flaszka na ocet; **~gurke** *f* kwaszony ogórek *m*, korniszon *m*; **♀sauer** kwaśny (jak ocet).
E'ß...: ~löffel *m* łyżka *f* stołowa; **~lust** *f* apetyt *m*; **~tisch** *m* stół jadalny; **~waren** *f/pl.* towary *m/pl.* spożywcze; **~zimmer** *n* pokój *m* jadalny, jadalnia *f.*
Estra'de (ęstrą'dᵉ) *f* ③b estrada, wzniesienie *n.*
E'strich (ę'strich) *m* ②g¹ posadzka *f* (kamienna).
etablie'ren (ętąbli'ʀᵉn) ⑮g urządzać [-dzić]; sich ~ otwierać [otworzyć] handel.
Etablisseme'nt (~blisᵉmą') *n* ⑥i urządzenie, zakład *m*, sklep *m.*
Eta'ge (ętą'żᵉ) *f* ③b piętro *n*: Haus von zwei (drei) ~n dom *m* dwu-(trzy-)piętrowy.
Eta'ppe ⚔ (ętą'pᵉ) *f* ③b etap *m.* oddział *m* straży; **~n|kommandant** *m* naczelnik etapu.
Etike'tte (ętikę'tᵉ) *f* ③b (Aufschrift) etykieta, napis *m*; (Hofsitte) etykieta, zwyczaj *m.*
e'tlich (ę'tlich) mst *pl.* **~e** kilka.
Etui' (ętui') *n* ⑥i puzderko, futerał *m.*
e'twa (ę'twą) prawie, około; (beispielsweise) na przykład; (in Fragen) może, czy przypadkiem: wollen Sie ~ ... może pan chce ...; ~ eine Stunde z godzinę; ~ zwei Wochen ze dwa tygodnie.

etwa'ig (ętwą'ich) przypadkowy, ewentualny, mogący wyniknąć od. okazać się.
e'twas (ę'twąs) coś; (~ Bestimmtes) co; (einiges) nieco, trochę, cokolwiek. [was; *dat.*: wam.]
euch (oich), in Briefen E ⑨a *acc.* ;]
eu'er (oi'eR) (auch der, die, das **eu'(e)re**, *pl.* die **eu'(e)ren**) wasz *m*, wasza *f*, wasze *n*: wasi *m/pl.*, wasze *f/pl.*, *n/pl.* [iusz.]
Eu'ge'n (oi'gę'n) *m* ⑧a Eugen-]
Eu'le (oi'le) *f* ③b sowa; **~n...** sowi; **~n|spiegel** *m* głupiec, głuptas. [rzezaniec.]
Eunu'ch (oinū'ch) *m* ③a eunuch,]
eu're (oi'Re) f. euer.
eu'rer|seits (oi'ReRzaic) z waszej strony.
eu'res|glei'chen podobny do was.
eu'ret|halben, -wegen, (um) **willen** dla was, dla waszego dobra. [f. euer.]
eu'rig (oi'Rich), der (die, das) ~e]
Euro'pa (oiRǫ'pą) *n* ⑧b Europa *f*; **Europä'er** (~Rǫpę'eR) *m* ②l Europejczyk; **~in** (~in) *f* ③c Europejka; **europä'isch** (~isz) europejski.
Eu'ter (oi'teR) *n* ②l wymię.
evange'lisch (ęwąnggę'lisz) ewangielicki; **Evangeli'st** (~gęli'st) *m* ③a ewangielista; **Evange'lium** (~gę'liŭm) *n* ⑥e ewangielja *f*.
eventue'll (ęwęntuę'l) ewentualny, mogący się zdarzyć.
Ew. Abk. für Euer.
e'wig (ę'wich) wieczny; auf ~ na wieczne czasy, na zawsze; der Ee Wiekuisty (Bóg); **Ekeit** *f* wieczność; in (alle) Ekeit, **~lich** (ę'wiklich) na wieki wieków.
E'x... (ę'ks...) eks..., były.
exa'kt (ęksą'kt) ścisły, dokładny; vgl. genau.
Exa'men (ęksą'men) *n* ⑥k (*pl.* **Exa'mina**) egzamin *m*; **~...** egzaminowy; **examinie'ren** (ęksąmini'Ren) ⑮g [wy]egzaminować.
Exe'mpel (ęksę'mpel) *n* ②l (Beispiel) przykład *m*; (Aufgabe) zadanie.
Exempla'r (ęksęmplą'R) *n* ②g[1] egzemplarz *m*; **Eisch** (~isz) przykładny, wzorowy; *adv.* dla przykładu.
Exerzie'r... (ęksęRci'R...) ćwiczebny, ćwiczeń; **~platz** *m* plac ćwiczeń od. musztry.
exerzie'ren (~ci'Ren) ⑮g [wy-] ćwiczyć (się), egzercerować. *Su.* egzercyrka *f*.
Exi'l (ęksi'l) *n* ②g[1] wygnanie.
Existe'nz (ęksistę'nc) *f* ③b byt *m*, istnienie *n*; **~mittel** *n* środek *m* utrzymania. [istnieć.]
existie'ren (~sti'Ren) ⑮g być,]
Exkreme'nte (~kRęmę'nte) *n/pl.* kał *m*; (von Tieren) gnój *m*.
Expeditio'n (ękspędicio'n) *f* ③b wysyłanie *n*, wysyłka; wyprawa.
Experime'nt (ęksperimę'nt) *n* ②g eksperyment *m*, doświadczenie; **experimentie'ren** (~męnti'Ren) ⑮g [z]robić doświadczenia.
explodie'ren (ęksplodi'Ren) ⑮g wybuchać [-chnąć], pękać [-knąć], eksplodować; **Explosio'n** (~zio'n) *f* ③b wybuch *m*, pęknięcie *n*, eksplozja; **explosi'v** (~zi'f) wybuchowy, wybuchający.
Expo'rt (ękspǫ'Rt) *m* ②g wywóz, handel wywozowy; **~...** eksportowy; **exportie'ren** (~pORti'Ren) ⑮g wywozić [-wieźć] (za granicę).
expre'ß (ękspRę's) konieczny, pilny; **Ebrief** *m* list pilny (doręczany przez umyślnego posłańca); **Ezug** *m* pociąg pospieszny.

E'xtra (ĕ'kstʀa) (außerdem) prócz, oprócz; (besonders) nader, nadzwyczajnie; zwei Stunden ~ dwie godziny osobno; **~fein** nadzwyczajnie dobry, wyborny. [ekstrakt *m*, wyciąg *m*.]
Extra'kt (ĕkstʀă'kt) *m* u. *n* ②g]
Extre'm (~tʀę'm) *n* ②g¹ ostateczność *f*.
Extremitä't (~tʀęmįtę't) *f* ③b ostateczność; (*pl.*) kończyny *f/pl.*, członki *m/pl.*
exze'ntrisch (~cĕ'ntʀįsz) odśrodkowy, ekscentryczny.
Exze'ß (~cĕ's) *m* ②h¹ wybryk; nadużycie *n*; przestępstwo *n*; Exzesse begehen dopuszczać [-puścić] się wybryków.

F

f. Abk. für fein, ferner, folgend.
Fa'bel (fą'bᵉl) *f* ③d bajka, baśń; *dim.* bajeczka; (eines Dramas) wątek *m*, osnowa, treść; (Unding) gadka, plotka; (Märchen) powiastka; **~dichter** *m* bajkopisarz.
fa'belhaft bajeczny. [bajki.]
fa'beln (fą'bᵉln) ⑮f bajać, pleść
Fabri'k (fabʀį'k) *f* ③b fabryka, zakład *m* przemysłowy; **~...** fabryczny.
Fabrika'nt (fąbʀįką'nt) *m* ~③a fabrykant, przemysłowiec.
Fabri'k|arbeiter(in *f*) *m* robotnik (-nica) we fabryce.
Fabrika't (fąbʀįkă't) *n* ②g wyrób *m* fabryczny, fabrykat *m*.
Fabrikatio'n (~kacⁱo'n) *f* ③b fabrykacja, wyrób *m*, wytwarzanie *n*.
Fabri'k...: **~besitzer(in** *f*) *m* właściciel(ka) fabryki, fabrykant(ka); **~mäßig** fabryczny; *adv.* na sposób fabryczny; **~marke** *f*, **~zeichen** *n* znak *m* fabryczny.
fabrizie'ren (~cį'ʀᵉn) ⑮g wyrabiać [-robić], [s]fabrykować.
Fach (fąch) *n* ②a (eines Schrankes usw.) półka *f*, przedział *m*, przedziałka *f*; Typ. przegródka *f* (w kaszcie drukarskiej); (Gebiet) dział *m*, zakres *m*; das schlägt nicht in mein ~ to nie należy do mego zakresu.
...fach meist ...krotny.
Fa'ch... zawodowy, fachowy, specjalny; **~ausdruck** *m* wyrażenie *n* techniczne.
fä'cheln (fę'chᵉln) ⑮f wachlować, powiewać wachlarzem; sich ~ (mit *dat.*) wachlować się (*instr.*).
Fä'cher (~ᵉʀ) *m* ②l wachlarz.
Fa'ch...: **~gelehrte(r)**, **~mann** *m* ②a (*pl.* a. ~leute) zawodowiec, specjalista; **~kundig** wykształcony w swoim zawodzie; **~lehrer** *m* nauczyciel specjalista; **~schule** *f* szkoła zawodowa; **~werk** *n* dzieło specjalne.
Fa'ckel (fă'kᵉl) *f* ③d pochodnia.
fa'ckeln F (~n) ⑮f [za]wahać się.
Fa'ckel...: **~träger** *m* niosący pochodnię; **~zug** *m* pochód (od. korowód) z pochodniami.
fa'de (fą'dᵉ) nudny, niesmaczny.
Fa'den (fą'dᵉn) *m* ②j (zum Nähen) nić *f*, nitka *f*; *dim.* (= **Fä'dchen** [fę'tchᵉn] *n* ②l) niteczka *f*; (gesponnener) przędza *f*; (am Gewebe) włókno *n*; (als Maß) sążeń, sąg; **~förmig** (-fœʀmich) nitkowaty; **~nudel** *f* makaron *m* cienki od. włoski; **~scheinig** (-szainįch) rzadki.
Fago'tt ♪ (fagŏ't) *n* ②g fagot *m*; **~bläser** *m* fagocista.
fä'hig (fę'įch) sposobny, zdatny (zu *dat.* do *gen.*, na *acc.*); (be-

gabt) zdolny; ⁊keit f sposobność, zdatność; zdolność.

fahl (fāl) wypłowiały, płowy, szary; (blaß) blady.

fa'hnden (fą'ndᵉn) ⑮c (auf *acc.*, nach *dat.*) [po]gonić (za *instr.*), starać się schwytać (*acc.*), łowić (*acc.*).

Fa'hne (fą'nᵉ) *f* ③b chorągiew, sztandar *m*; (Reiter⁊) proporzec *m*.

Fa'hnen... na sztandar, od sztandaru; **~eid** *m* przysięga *f* na sztandar; **~flucht** *f* ucieczka (z wojska), dezercja; **⁊flüchtig** zbiegły; **~flüchtige(r)** *m* dezerter; **~träger** *m* chorąży; **~weihe** *f* poświęcenie *n* sztandaru.

Fä'hnrich (fę'nʀĭch) *m* ②g¹ (pod)chorąży.

Fa'hr|bahn (fą'ʀ-) *f* kolej, tor *m*.

fa'hrbar nadający się do przebycia, utorowany, jezdny; ⚓ spławny. [szosa *f*.]

Fa'hr|damm *m* gościniec bity,

Fä'hre (fę'ʀᵉ) *f* ③b przewóz *m*, prom *m*.

fa'hren (fą'ʀᵉn) ⑭i: a) *v/t.* wozić, [po]wieźć, zawozić [-wieźć]; (umher~) obwozić [-wieźć]; b) *v/i.* (sn) jechać, jeździć; (zu Wasser) [po]płynąć; Boot ~ łódkować się; Schlitten ~ sankować się; fahr(e) wohl! bywaj!, idź z Bogiem!; er ist gut (schlecht) dabei gefahren wyszedł na tem dobrze (źle); ~ lassen = aufgeben; **~d** jadący, ruchomy; (Ritter) wędrowny; (Habe) ruchomy; (Post) wozowy.

Fa'hr...: ~gast *m* pasażer; **~geld** *n* opłata *f* za jazdę od. za przewóz. [chwiejny.]

fa'hrig (fą'ʀĭch) niestały,

Fa'hr...: ~karte *f* bilet *m* jazdy; **~karten|ausgabe** *f* wydawanie *n* biletów jazdy, kasa biletowa; **⁊lässig** niedbały, opieszały; **~lässigkeit** *f* niedbalstwo *n*, opieszałość.

Fa'hr|mann *m* ②a przewoźnik.

Fa'hr...: ~plan *m* rozkład jazdy; **⁊plan|mäßig** według rozkładu jazdy, regularny; **~preis** *m* cena *f* jazdy; **~rad** *n* koło, rower *m*; **~schein** *m* bilet jazdy; **~straße** *f* gościniec *m* bity, szosa; **~stuhl** *m* winda *f*.

fährst, fährt (fęʀ[s]t) s. fahren.

Fahrt (fąʀt) *f* ③b jazda; (Reise) podróż; auf der ~ nach Krakau w podróży (od. w drodze) do Krakowa.

Fa'hrte (fę'ʀtᵉ) *f* ③b ślad *m*.

Fa'hr...: ~wasser *n* woda *f* spławna, woda *f* nadająca się do żeglugi; **~weg** *m* gościniec bity; **~zeit** *f* czas *m* jazdy; **~zeug** *n* ✈ = Fuhrwerk; ⚓ statek *m*.

Faktu'r (fąktū'ʀ) *f* ③b faktura, rachunek *m*; **~en...** fakturowy.

Fakultä't (fakultę't) *f* ③b fakultet *m*, wydział *m*. [łany.]

falb (fălp) = fahl; (Pferd) bu-

Fa'lbel (fă'lbᵉl) *f* ③d falbana.

Fa'lke (~kᵉ) *m* ③a sokół; *dim.* sokolik; **~n...** sokoli.

Fall (făl) *m* ②d (Fallen) upadnięcie *n*, upadek; (Zufall) przypadek, wypadek; (Ereignis) zdarzenie *n*; (Wasser⁊) wodospad; (Abnahme) spad, ubytek; (Abschüssigkeit) pochyłość *f*; Gram. przypadek; auf jeden ~, auf alle Fälle na wszelki wypadek, w każdym razie; auf keinen ~ w żadnym razie, nigdy; im ~(e), daß ... na wypadek (od. w razie), gdyby ...; gesetzt den ~, daß ... przypuściwszy, że ...

Fa'll...: ~beil *n* gilotyna *f*; **~brücke** *f* most *m* zwodzony.

Fa'lle (fă'lᵉ) *f* ③b pułapka, zasadzka; (für wilde Tiere) sidła *n/pl.*; (an der Tür) zatrzask *m*.

fa'llen (fă'lᵉn) ⑭k (sn) padać [paść], upadać [upaść], legnąć [voll.], lec [voll.]; in Ohnmacht ~ [ze]mdleć, [s]tracić przytomność; Preise: spadać [spaść]; Wasser usw.: opadać [opaść], ubywać [-yć]; ~lassen puszczać [puścić], Bemerkung usw.: wypowiadać [-wiedzieć], Stimme: zniżać [-żyć]; auf den Montag ~ przypadać [-paść] na (*acc.*): j-m in die Rede ~ przerywać [-rwać] k-u mowę; es fällt Regen (Schnee) pada deszcz (śnieg); es fällt ihm (nicht) schwer to przychodzi mu z trudnością (bez trudności).

fä'llen (fĕ'lᵉn) ⑮a Holz usw.: scinać [sciąć]: ⚔ [s]chylić od. (Bajonett) pochylić [voll.] do ataku: Urteil: wydawać [-dać] (über *acc.* o *loc.*). [na.]

Fa'll|gatter *n* krata *f* spuszcza-

fallie'ren (fălī'ʀᵉn) ⑮g [z]bankrutować, upadać [upaść].

fä'llig (fĕ'lĭch) zapadły, płatny.

falls (făls) w razie (od. na wypadek), gdyby.

Fa'll...: ~schirm *m* spadochron: **~strick** *m* matnia *f*, sidła *n/pl.*; **~sucht** *f* padaczka, epilepsja; **2süchtig** epileptyczny; **~tür** *f* drzwi *f/pl.* zwodowe, samotrzask *m*.

fällst, fällt (fĕl[s]t) s. fallen.

falsch (fălsz) 1. *a.* (irrig) mylny; (unrichtig) kłamliwy, obłudny, nieszczery; (unecht) nieprawdziwy, podrobiony, (Haar) przyprawiony, (Zähne) wstawiony; (böse) zły; ~ sein być złym, [po-]gniewać się (auf *acc.* na *acc.*); ~ machen (singen od. spielen) [po]fałszować; ~ verstehen mylnie [z]rozumieć. 2. 2 *m* u. *n* ②g (o. *pl.*) fałsz *m*, obłuda *f*: ohne 2 s. aufrichtig.

fä'lschen (fĕ'lszᵉn) ⑮e [s]fałszować, podrabiać [-robić]; gefälscht fałszowany, podrobiony.

Fä'lscher (~szᵉʀ) *m* ②l fałszerz.

Fa'lschheit *f* fałszywość; obłuda; kłamstwo *n*; nieszczerość.

fä'lschlich (fĕ'lsz-) fałszywy; *adv.* fałszywie, mylnie, niesłusznie.

Fa'lsch...: ~münzer (-müncᵉʀ) *m* ②l fałszerz pieniędzy; **~spieler** *m* szuler. [podrobienie *n*.]

Fä'lschung *f* fałszowanie *n*.

Fa'lte (fă'ltᵉ) *f* ③b zakładka; (im Kleide) fald *m*; (im Gesicht) zmarszczka.

fä'lteln (fĕ'ltᵉln) ⑮f [po]fałdować, układać [ułożyć] we fałdy.

fa'lten (fă'ltᵉn) ⑮c (*p.p.* a. ge~) [s]fałdować, składać [złożyć]; Gesicht: [z]marszczyć.

Fa'lter (~tᵉʀ) *m* ②l Zool. motyl.

fa'ltig (~tĭch) fałdzisty; (Gesicht) zmarszczony.

Falz (fălc) *m* ②g karb, wycięcie *n*, żłobek, rowek: **~'bein** *n* rozcinacz *m*, gładyszka *f*.

fa'lzen (fă'lcᵉn) ⑮c zakładać [założyć], zaginać [-giąć]; (glätten) [wy]gładzić. [ród *m*.]

Fami'lie (fămī'lie) *f* ③b rodzina.

Fami'lien... rodzinny, familijny: **~(mit)glied** *n* członek *m* rodziny; **~name** *m* nazwisko *n* rodowe; **~vater** *m* ojciec rodziny.

fand (fănt), **fä'nde** (fĕ'ndᵉ) s. finden.

Fang (făng) *m* ②d: a) (o. *pl.*) połów, łowienie *n*; (e-s Diebes) schwytanie *n*, pojmanie *n*; (das Gefangene) połów; (Beute) zdobycz *f*; b) (mit *pl.*) szpony *m/pl.*, pazury *m/pl.*: **~'ball** *m* piłka *f*; **~'eisen** *n* łapka *f* (żelazna).

fa'ngen (fă'ngᵉn) ⑭j [z]łowić, [s]chwytać; pochwycić, pojmać [beide voll.]; Feuer ~ zająć [voll.] się, zapalać [-lić] się; sich ~ lassen dawać [dać] się złapać.

iść [pójść] na wędkę; gefangen nehmen od. setzen brać [wziąć] w niewolę; sich gefangen geben = sich ergeben.

Fa'ng...: **~schlinge** *f* sieć, (für Vögel) sidła *n/pl.*; **~spiel** *n* łapanka *f*, zabawa *f* w łapankę; **~zahn** *m* kieł.

Fant (fănt) *m* ②g młodzieniaszek, młokos. [barwny.]

Fa'rb... (fă'rp...) kolorowy,

Fa'rbe (fă'rbe) *f* ③b (optisch) barwa, kolor *m*; (z. Färben) farba; (bei Tieren u. Karten) maść; ☼ Typ. czerń drukarska; die ~ wechseln [z]mienić się na twarzy.

Fä'rbe... (fĕ'rbe...) farbiarski.

fä'rben (~n) ⑮a [po]farbować.

Fa'rben...: **~blind** ślepy na barwy, daltoniczny; **~brett** *n* paleta *f*; **~druck** *m* druk kolorowy od. barwny; **~reich** barwny; **~spiel** *n* gra *f* barw; **~stift** *m* pastel, sucha farba *f* do malowania.

Fä'rber (fĕ'rber) *m* ②l farbiarz; **~...** farbiarski.

Färberei' (fĕrberai') *f* ③b (Anstalt) farbiarnia; (Gewerbe) przemysł *m* farbiarski.

Fa'rb|holz *n* drzewo farbiarskie.

fa'rbig (fă'rbich) barwny, kolorowy; (bunt) pstry; **~e(r)** *m* ⑨l człowiek niekaukaskiej rasy.

Fa'rb...: **~los** bezbarwny; **~stoff** *m* barwik.

Fä'rbung *f* farbowanie *n*, (za-) barwienie *n*.

Farm (fărm) *f* ③b farma, osada.

Fa'rmer (~er) *m* ②l osadnik.

Farn ♀ (fărn) *m* ②g, **~'kraut** *n* paproć *f*.

Fä'rse (fĕ'rze) *f* ③b jałówka.

Fasa'n (fazą'n) *m* ②g, ④a bażant. [żantarnia.]

Fasanerie' (faząneri') *f* ③f ba-

Faschi'ne (făszi'ne) *f* ③b faszyna, wiązka; **~n...** faszynowy.

Fa'sching (fă'szing) *m* ②g[1] karnawał, zapusty *m/pl.*; **~s...** karnawałowy.

Faselei' (fązelai') *f* ③b głupstwo *n*; (Lügen) banialuki *f/pl.*; **Fa'sel|hans** *m* głupiec, roztrzepaniec; **fa'selig** (~ich) głupi, roztrzepany; **fa'seln** (~n) ⑮l bredzić, pleść głupstwa.

Fa'ser (fą'zer) *f* ③d włókno *n*, nić, żyłka; **~...**, **fa'serig** (~rich) włóknisty; **fa'sern** (~zern) ⑮b [po]wyciągać nitki.

Faß (făs) *n* ②a[1] (als Maß im *pl.* indekl.) beczka *f*; *dim.* (= **Fä'ßchen** [fĕ'schen] *n* ②l) beczułka *f*; **~...** beczkowy.

fa'ßbar uchwytny.

Fa'ß|binder *m* ②l bednarz.

fa'ssen (fă'sen) ⑮d (an~, packen) chwytać [u-, po-chwycić], brać [wziąć] (bei *dat.* za *acc.*); Beschluß usw.: postanawiać [-nowić], powziąć [voll.]; Edelsteine usw.: = einfassen; Gedanken usw.: wpadać [wpaść] na (*acc.*); Zuneigung usw.: nabierać [-brać] (*gen.*); Meinung: wyrażać [-razić]; (mit dem Verstande) = auffassen, begreifen; (in sich) ~ obejmować[objąć],[po]mieścić. zawierać (w sobie); sich ~ uspokajać [-koić] się, opamiętywać [-tać] się; sich kurz ~, wyrażać [-razić] się zwięźle od. krótko.

fa'ßlich (leicht łatwo) zrozumiały. łatwy do pojęcia, jasny, przystępny. [kształt *m*, forma]

Fasso'n (fąsǫ') *f* ⑥i fason *m*.

Fa'ß|reifen *m* obręcz *f*.

Fa'ssung *f* (Einfassung) oprawa; (Wortlaut) brzmienie *n*; (Gemütsstimmung) przytomność umysłu; aus der ~ bringen wyprowadzać [-dzić] z równowagi, [z]mieszać; die ~ verlieren [s]tracić przytomność umysłu, [z]mieszać się; **~s...**

gabe *f*, **~s|vermögen** *n* pojętność *f*; **2s|los** zmieszany.
fa'ß|weise beczkami, na beczki.
fast (fąst) = beinahe.
fa'sten (fą'stᵉn) 1. ⑮c pościć, suszyć. 2. 2 *f/pl.* — **2zeit** *f* wielki post *m*: ~... postny.
Fa'st|nacht *f* = Fasching; **~s|woche** *f* ostatki *m/pl.* karnawału, zapusty *m/pl.* [sny, niemiły.]
fata'l (fątą'l) fatalny, nieszczę-]
Fa'tzke F (fą'ckᵉ) *m* ③a gluptas.
fau'chen (fau'chᵉn) ⑮a prychać.
faul (faul) zgniły; (Holz) zbutwiały, spróchniały; (träge) leniwy, opieszały, gnuśny; (schlimm) kiepski; F ~er Zauber (Unsinn) koszałki opałki *f/pl.*, (Lügen) wybiegi *m/pl.*, wykręty *m/pl.*: ~ werden = faulen; (träge werden) rozleniwiać [-wić] się; ~ sein = faulenzen.
Fau'l|baum *m* czeremcha *f*.
Fäu'le (foi'lᵉ) *f* ③b = Fäulnis.
fau'len (fau'lᵉn) ⑮a [z]gnić: Holz: [s]próchnieć.
fau'lenzen (fau'lęncᵉn) ⑮e próżnować, bąki zbijać: **Fau'lenzer** (~cᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c próżniak (-niaczka), leniuch; **Faulenzerei'** (faulęncᵉʀai') *f* ③b próżniactwo *n*, lenistwo *n*.
Fau'lheit *f* lenistwo *n*, gnuśność. [ły.]
fau'lig (fau'lich) zgniły, nadgni-]
Fäu'lnis (foi'l-) *f* ②i¹ (o. *pl.*) (Faulen) gnicie *n*; (Fäule) zgnilizna, rozkład *m*.
Fau'l...: **~pelz** *m* = Faulenzer; **~tier** *n* leniwiec *m*.
Fau'na (fau'na) *f* ⑥g fauna, świat *m* zwierzęcy.
Faust (faust) *f* ②f pięść, kułak *m*; auf eigene ~ na własną rękę.
Fäu'stchen (foi'stchᵉn) *n* ②l piąstka *f*; sich ins ~ lachen [za-] śmiać się w kułak (ukradkiem).
Fau'st...: **2dick** gruby na pięść; er hat es 2dick hinter den Ohren udaje niewinnego, to dobry obłudnik; **~handschuh** *m* rękawica *f* (bez palców); **~kampf** *m* walka *f* na pięści; **~kämpfer** *m* walczący na pięści; **~schlag** *m* uderzenie *n* pięścią.
Fa'xe (fą'ksᵉ) *f* ③b grymas *m*, błazeństwo *n*; ~n machen robić ceregiele, grymasić.
Fe'bruar (fę'bʀuāʀ) *m* ②gᵏ luty; ~... lutowy.
Fe'cht... (fę'cht...) szermierski: **~bruder** *m* żebrak.
fe'chten (~ᵉn) ⑬b potykać się (mit j-m z kim), bić się (mit Degen na szpady), fechtować się: F ~ (gehen) = betteln (gehen).
Fe'chter (~ᵉʀ) *m* ②l szermierz; (bei den Römern) gladjator; F = Bettler.
Fe'cht|meister *m* fechtmistrz. nauczyciel szermierki.
Fe'der (fę'dᵉʀ) *f* ③d (Schreib2) pióro *n* (do pisania); ⊕ sprężyna; (am Wagen) resor *m*; (Flaum) puch *m*; **2artig** pierzasty, podobny do pióra: **~bett** *n* piernat *m*, pierzyna *f*; **~büchse** *f* piórnik *m*; **~busch** *m* pióropusz; (der Vögel) czub z piór: **2förmig** (-fôʀmich) podobny z kształtu do piór: **~fuchser** (-fuksᵉʀ) *m* ②l nędzny pisarz: **~halter** *m* rączka *f*: **~hut** *m* kapelusz z piórami od. ⚔ z pióropuszem.
fe'derig (~ich) pierzasty.
Fe'der...: **~kasten** *m* piórnik: **~kissen** *n* poduszka *f* z pierza: **~kraft** *f* sprężystość, elastyczność; **~krieg** *m* spór literacki, polemika *f*; **2leicht** lekki jak piórko; **~lesen**: F ohne ~lesens bez wielu słów, bez ceregieli: nicht viel ~lesens machen nie ceremonjować się: **2los** bez-

pierza, goły; (Wagen) bez resorów; **~messer** *n* scyzoryk *m*.

fe'dern (fę'dᵉʀn) ⑮b [u]pierzyć; ⊙ uginać się, być sprężystym; **~d** sprężysty, elastyczny.

Fe'der...: **~schmuck** *m* ozdoba *f* (od. szata *f*) z piór; **~strich** *m* pociągnięcie *n* piórem; **~vieh** *n* ptactwo, drób *m*; **~zeichnung** *f* rysunek *m* robiony piórkiem.

Fee (fę) *f* ⑥f wróżka, rusałka.

Fe'en... (fę'ᵉn...) czarodziejski, cudny; **2haft** bajeczny, cudowny, fantastyczny.

Feerie' (fęᵉʀi') *f* ⑥f fantastyczna powiastka od. baśń.

Fe'ge|feuer (fę'gᵉ-) *n* czyściec *m*.

fe'gen (fę'gᵉn) ⑮a zamiatać [-mieść], wymiatać [-mieść], [o]czyścić.

Fe'hde (fę'dᵉ) *f* ③b sprzeczka; (Streit) spór *m*, zatarg *m*.

fe'hlbar (fę'lbāʀ) omylny.

Fe'hl...: **~betrag** *m* niedobór, deficyt; **~bitte** *f* daremna (od. bezskuteczna) prośba; eine **~b.** tun [po]prosić bezskutecznie.

Fe'hlen (fę'lᵉn) ⑮a (mangeln) (an *dat.*) niedostawać, brakować [zabraknąć] (*gen.*); (sich irren) [z-, po]błądzić, [o-, po]mylić się; (sündigen) [z]grzeszyć; (abwesend sein) być nieobecnym; was fehlt Ihnen? co panu jest?; mir fehlt nichts nic mi nie jest; es fehlte nicht viel, so ... o mało co nie ..., o mały włos nie ...; das fehlte (gerade) noch! tego jeszcze brakowało!

Fe'hler (fę'lᵉʀ) *m* ②l (Irrtum) błąd, omyłka *f*; (Gebrechen) wada *f*, niedostatek; **2frei, 2los** bez błędów, bez wad; (tadellos) bez zarzutu.

Fe'hlerhaft błędny, wadliwy.

Fe'hl...: **~geburt** *f* poronienie *n*, płód *m* poroniony; **2geh(e)n** [z]błądzić, schodzić [zejść] z drogi; **~griff, ~schlag** *m* uchybienie *n*, błąd, omyłka *f*, zawód; **2schießen** chybiąć [-bić], [s]pudłować; **2schlagen** chybiać [-bić], doznawać [-znać] zawodu; **~schuß** *m* chybienie *n* celu, spudłowanie *n*; **~stoß** *m* nieudały cios; Billard: — Kicks; **2treten** potykać [-tknąć] się, poślizgnąć [voll.] się; **~tritt** *m* potknięcie *n* się, pośliźnięcie *n* się; *fig.* błąd, usterka *f*, uchybienie *n*.

Fei'er (fai'ᵉʀ) *f* ③d (Feiern) obchodzenie *n*, świątkowanie *n*; (**~**lichkeit) uroczystość, obchód *m*, święto *n*; **~...** uroczysty, świąteczny; **~abend** *m* porobocie *n*, fajramt; **~abend machen** (za)przestawać [-stać] roboty; **~kleid** *n* strój *m* uroczysty od. odświętny.

fei'erlich uroczysty; **2keit** *f* uroczystość, uroczysty obrzęd *m*, ceremonja.

fei'ern (fai'ᵉʀn) ⑮b świętować, wypoczywać; *v/t.* obchodzić uroczyście, święcić; j-n: sławić, chwalić.

Fei'er...: **~stunde** *f* godzina odpoczynku, godzina wolna od pracy; **~tag** *m* święto *n*; (für Behörden) dzień wolny od pracy; vergnügte(r) **~tag(e)**! wesołych świąt (życzę)!; **~tags...** świąteczny.

fei'g(e)[1] (faik, fai'gᵉ) tchórzliwy, [bojaźliwy]

Fei'ge[2] (~) *f* ③b figa; **~n...** figowy; **~n|baum** *m* drzewo *n* figowe.

Fei'gheit *f* tchórzostwo *n*.

fei'g|herzig tchórzliwy, trwożliwy.

Fei'gling (fai'klĭŋ) *m* ②g[1] [tchórz]

feil (fail) przedajny, będący na sprzedaż; (Person) przekupny; **~e** Dirne podła kobieta, nierządnica.

fei'l|bieten wystawiać [-wić] na sprzedaż.

Fei'le (fai'le) *f* ③b pilnik *m*; *fig.* letzte ~e ostateczne wykończenie *n*.

Fei'lheit *f* przedajność; przekupność.

Fei'licht (~icht) *n* ②g, **Fei'l|späne** *m/pl.* opiłki *m/pl.*

fei'lschen (fai'lszen) ⑮e [po-]targować się; ~ um (*acc.*) targować (*acc.*).

fein (fain) (dünn) cienki, (*a. fig.*) delikatny, subtelny; (Sand usw.) drobny; (Metall) czysty, szczery; (gebildet) wykształcony; (elegant) wykwintny, wytworny, elegancki; (hübsch) ładny, gustowny; (von guter Art) przedni, wyborny, w dobrym (najlepszym) gatunku; sich ~ machen [wy]stroić się.

Feind (faint) 1. *m* ②g, ~**in** (fai'ndin) *f* ③c wróg, nieprzyjaciel (-jaciółka); (Gegner) przeciwnik (-wniczka). 2. j-m ~ sein nienawidzić k-o; j-m ~ werden znienawidzić [voll.] k-o.

Fei'ndes... (fai'ndes...) nieprzyjacielski.

fei'ndlich = feindselig; (dem Feinde gehörig) nieprzyjacielski; (gegnerisch) przeciwny.

Fei'ndschaft *f* = Feindseligkeit.

fei'nd|selig nieprzyjazny, wrogi (gegen *acc.* względem *acc.*, *a. dat.*); ~**keit** *f* nieprzyjaźń, nienawiść; ⚔ (*pl.*) naprężone stosunki *m/pl.*

fei'n...: ~fühlend, ~fühlig (-fülich) uczuciowy, czuły; ~**gefühl** *n* delikatność *f*, subtelność *f*, takt *m*; ~**gehalt** *m* zawartość *f* (kruszcu w monecie); ~**schmekker** (-szmeker) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c smakosz(ka).

Fei'nheit *f* cienkość; drobność; czystość; delikatność; wytworność.

feist (faist) = fett.

Fe'lbel (fe'lbel) *m* ②l, *f* ③d plusz *m*, aksamit *m*.

Feld (felt) *n* ②c pole; (Ebene) równina *f*, płaszczyzna *f*; ⚔ pole (oder plac *m*) bitwy; (einer Tabelle) pole, kwadrat *m*, kwatera *f*.

Fe'ld... polowy; ⚔ obozowy, wojenny; ~**arbeit** *f* robota w polu; ~**arbeiter(in** *f*) *m* robotnik rolny (robotnica rolna); ~**artillerie** *f* artylerja polowa; ~**bau** *m* uprawa *f* roli, rolnictwo *n*; ~**bett(stelle** *f*) *n* łóżko *n* obozowe (składane); ~**flasche** *f* manierka; ~**geschrei** *n* okrzyk *m* wojenny; ~**herr** *m* wódz; ~**küche** *f* kuchnia polowa; ~**lager** *n* obóz *m* w polu; ~**mark** *f* miedza (polna); ~**marschall** *m* marszałek polny; ~**meß|kunst** *f* miernictwo *n*; ~**messer** *m* miernik, mierniczy, geometra; ~**prediger** *m* kapelan wojskowy; ~**scher(er)** (-szer[er]) *m* ②g¹ (②l) felczer, chirurg wojskowy; ~**stecher** *m* luneta *f* polowa; ~**stuhl** *m* krzesło *n* składane; ~**wache** *f* straż obozowa, placówka; ~**webel** (-webel) *m* ②l sierżant, feldwebel; ~**weg** *m* droga *f* polna; ~**zeichen** *n* sztandar *m* wojskowy; ~**zeugmeister** *m* generał broni, zbrojmistrz; ~**zug** *m* wyprawa *f* wojenna.

Fe'lge (fe'lge) *f* ③b dzwono *n* (koła).

Fell (fel) *n* ②g skóra *f*; *dim.* skórka *f*; *fig.* j-m das ~ über die Ohren ziehen zdzierać [zedrzeć] skórę z kogo.

Fe'll|eisen *n* torba *f* skórzana, tłumoczek *m* skórzany.

Fels (fels) *m* ③a¹, **Fe'lsen** (fe'lzen) *m* ②l skała *f*, opoka *f*.

Fe'ls|block *m* skała *f*, odłamek skały.

Fe'lsen... skalisty, w skale; **⁓fest** twardy (od. silny) jak skała; **⁓höhle** *f* pieczara w skale; **⁓klippe** *f*, **⁓riff** *n* rafa *f* skalista; **⁓wand** *f* ściana skalista.

fe'lsig (fě'lzĭch) skalisty.

Fe'me (fę'mᵉ) *f* ③b, **Fe'm|gericht** (fę'm-) *n* ehm. tajny trybunał *m*.

Fe'nchel ♀ (fě'nchᵉl) *m* ②l koper włoski; **⁓...** koprowy.

Fe'nster (fě'nstᵉʀ) *n* ②l okno; *dim.* okienko; **⁓laden** *m* okiennica *f*; **⁓rahmen** *m* rama *f* okienna, futryna *f*; **⁓scheibe** *f* szyba w oknie; **⁓vorhang** *m* firanka *f*.

Fe'rien (fę'ʀⁱᵉn) *f/pl.* indekl. wakacje, ferje; **⁓...** wakacyjny.

Fe'rkel (fě'ʀkᵉl) *n* ②l prosię; **⁓werfen** = **⁓n** (⁓n) ⑮f oprosić [voll.] się, porodzić [voll.] prosięta.

fern (fěʀn) daleki; *adv.* daleko; (frei) wolny (von *dat.* od *gen.*); von **⁓e** zdaleka.

Fe'rne (fě'ʀnᵉ) *f* ③b dal, oddalenie *n*, odległość; aus der ⁓ zdala, z odległości; in der ⁓ w dali, w odległości, w oddaleniu; in die ⁓ w dal, daleko, w dalekie strony.

fe'rner (⁓nᵉʀ) dalszy; *adv.* dalej; *fig.* prócz tego, nadto; (= **⁓hin**) nadal, na przyszłość.

Fe'rn...: **⁓glas**, **⁓rohr** *n* luneta *f*, dalekowidz *m*; **⁓halten** = abhalten; **⁓liegen**: das liegt mir fern jestem daleki od tego; **⁓sicht** *f* perspektywa, widok *m*; **⁓sichtig** dalekowidzący; **⁓sprech|amt** *n* urząd *m* telefoniczny; **⁓sprecher** *m* telefon; **⁓verkehr** (**⁓zug**) *m* kurs wozów (pociąg) na dalszej przestrzeni.

Fe'rse (fě'ʀzᵉ) *f* ③b pięta; **⁓n=geld** geben = davonlaufen.

fe'rtig (⁓tĭch) gotowy; ich bin ⁓ (bereit) jestem gotów; (mit etw.) skończyłem (coś); ⁓ deutsch sprechen mówić płynnie od. gładko; ⁓ werden mit (*dat.*) [s-, u]kończyć (*acc.*); (zurechtkommen) dochodzić [dojść] do końca, dawać [dać] sobie radę z (*instr.*), rozprawiać [-wić] się z (*instr.*); pozbywać [-zbyć] się (*gen.*).

fe'rtigen (fě'ʀtigᵉn) ⑮a = an=, unterfertigen.

Fe'rtigkeit *f* zręczność, wprawność, wprawa, łatwość.

fe'rtig|machen = beendigen; sich ⁓ przygotowywać [-ować] się.

fesch F (fěsz) szykowny, zgrabny, elegancki.

Fe'ssel (fě'sᵉl) *f* ③d (meist *pl.*) więzy *m/pl.*, kajdany *m pl.*, okowy *m/pl.*; *fig.* więzy *m/pl.*; (der Pferde) pęcina; **⁓ballon** *m* balon uwięzny od. na uwięzi.

fe'sseln (⁓n) ⑮f okuwać [okuć] w kajdany; wkładać [włożyć] więzy na (*acc.*); Pferd: [s]pętać; *fig.* (an *acc.*) przywiązywać [-zać] (do *gen.*); *fig.* zajmować [-jąć] (*instr.*).

fest[1] (fěst) mocny; (hart, a. *fig.*) twardy; (dicht) stały; (dauerhaft) trwały; ⁓ werden [s]twardnieć; ⁓e Preise ceny *f/pl.* stałe.

Fest[2] (⁓) *n* ②g święto, uroczystość *f*; (Mahl) uczta *f*, bankiet *m*; vergnügtes ⁓! (życzę) wesołego święta!

Fe'st... uroczysty, świąteczny; **⁓abend** *m* uroczysty wieczór, wilja *f*; **⁓binden** związywać [-zać], przywiązywać [-zać].

Fe'ste (fě'stᵉ) *f* ③b twierdza; (Himmels⁓) sklepienie *n* niebieskie.

Fe'st...: **⁓essen**, **⁓gelage** *n* uczta *f*, bankiet *m*; **⁓halten** (sich) przytrzymywać [-mać] (się); (an *dat.*) trzymać się (*gen.*).

Fe'stigkeit (fĕ'stich-) *f* twardość; stałość; trwałość.
Fe'st|land *n* ląd *m* stały.
fe'stlich świąteczny, odświętny; (feierlich) uroczysty; **≈keit** *f* uroczystość.
Fe'st...: ≈machen umocowywać [-ować]; **~mahl** *n* = ~essen; **~nahme** (-nāmᵉ) *f* ③b pojmanie *n*, przytrzymanie *n*, przyaresztowanie *n*; **≈nehmen** przytrzymywać [-mać], przychwycić [voll.], [przy]aresztować; **~rede** *f* mowa uroczysta; **~redner** *m* mowca podczas uroczystości; **≈setzen** naznaczać [-czyć]; (bestimmen) po- od. u-stanawiać [-nowić]; sich ≈setzen osiadać [osiąść] na stałe; **≈sitzen** siedzieć mocno; **~spiel** *n* uroczyste przedstawienie (teatralne); **≈steh(e)n** być pewnym; es steht fest, daß ... jest rzeczą pewną, że ...; **≈stellen** ustalać [-lić], stwierdzać [-dzić]; **~stellung** *f* stwierdzenie *n*, ustalenie *n*; **~tag** *m* dzień uroczysty od. świąteczny; **≈täglich** uroczysty, świąteczny.
Fe'stung (fĕ'stung) *f* ③b twierdza, warownia, forteca; **~s...** forteczny; **~s|arrest** *m*, **~s|haft** *f*, **~s|strafe** *f* zamknięcie *n* w twierdzy, areszt *m* forteczny; **~s|werk** *n* warownia *f*, fortyfikacja *f*, szańce *m/pl.*; (Befestigung) okopy *m/pl.*
Fe'st|zug *m* uroczysty pochód.
fett (fĕt) 1. *a.* tłusty, wypasiony; ~ werden [u]tyć, [u]tuczyć się, wypaść [voll.] się. 2. ≈ *n* ②g tłustość *f*, tłuszcz *m*.
Fe'tt... meist tłuszczowy; **~auge** *n* oczka *n/pl.* (na zupie); **~fleck** *m* tłusta plama *f*.
fe'ttig (fĕ'tich) tłusty, zatłuszczony; (beschmutzt) potłuszczony; ~ machen zatłuszczać [-tłuścić].
Fe'tt...: ≈leibig (-laibich) tłusty, otyły; **~sucht** *f* otyłość chorobliwa.
Fe'tzen (fĕ'cᵉn) *m* ②l strzęp, szmat, gałgan.
feucht (foicht) wilgotny; ~ machen = feuchten.
feu'chten (foi'chtᵉn) ⑮c 1. *v/t.* zwilżać [-żyć]. 2. *v/i.* stawać [stać] się wilgotnym.
Feu'chtigkeit (~tich-) *f* wilgoć, wilgotność.
Feu'er (foi'ᵉʀ) *n* ②l ogień *m*; (Brand) pożar *m*; (Glanz) blask *m*; ⚔ strzały *m/pl.*, strzelanie; ~! ognia!, pal!; *fig.* (Eifer) zapał *m*; (Glut) żar *m*; ~ fangen zapalać [-lić] się.
Feu'er... ogniowy; pożarny; ognisty; **~anbeter(in** *f* ③c) *m* ②l czciciel(ka) ognia; **~anzünder** *m* ②l rozpałka *f*; **~bestattung** *f* palenie *n* zwłok; **~brand** *m* głownia *f*; **~eifer** *m* ognisty zapał; **~esse** *f* komin *m*, kuźnia; **≈fest** ogniotrwały; **~haken** *m* hak, bosak, osęk; **~herd** *m* ognisko *n*; **~lärm** *m* alarm pożarowy; **~linie** ⚔ *f* linja bojowa; **~löschmannschaft** *f* = ~wehr; **~mann** *m* ②a strażak; **~melder** *m* aparat do sygnalizowania pożaru.
feu'ern (foi'ᵉʀn) ⑮b (im Ofen) [na-, za]palić; ⚔ (schießen) dawać [dać] ognia, strzelać [-lić] (auf *acc.* do *gen.*).
Feu'er...: ~probe *f* próba zapomocą ognia; **~raum** *m* palenisko *n*; **≈rot** czerwony jak ogień; (Haar) rudy; **~s|brunst** *f* pożar *m*; **~schaden** *m* szkoda *f* wyrządzona przez pożar; **~schein** *m* blask ognia, łuna *f*; **~schwamm** *m* hubka *f*; **~s-gefahr** *f* niebezpieczeństwo *n* pożaru; **≈speiend** ziejący ogniem; **~spritze** *f* sikawka pożarna; **~stahl** *m* krzesiwo *n*

ze stali; **~stätte** *f* = Brandstätte; **~stein** *m* krzemień; **~taufe** *f* chrzest *m* ogniowy.

Feu'(e)rung *f* (Material) paliwo *n*; (Heizung) palenie *n*.

Feu'er...: **~versicherung** *f* ubezpieczenie *n* od ognia; **~versicherungs|gesellschaft** *f* towarzystwo *n* ubezpieczeń od ognia; **~wehr** *f* straż pożarna; **~wehr|mann** *m* ②a strażak; **~werker** (-wẹrkᵉʀ) *m* ②l ogniomistrz; **~zange** *f* szczypce *m/pl.* do ognia; **~zeug** *n* krzesiwo.

Feuilleto'n (fö[l]jᵉtǫ') *n* ⑥i feljeton *m*, odcinek *m*.

feu'rig (foi'ʀich) ognisty; *fig.* płomienisty, płomienny, pełen zapału.

ff. Abk. für folgende, sehr fein.

Fi'bel (fį'bᵉl) *f* ③d elementarz *m*.

Fi'ber (fį'bᵉʀ) *f* ③d włókno *n*, nitka.

fichst, ficht (fįch[s]t) s. fechten.

Fi'chte (fį'chtᵉ) *f* ③b sosna; *dim.* sosenka; **~n|wald** *m* las sosnowy.

Fi'dibus (fį'dibus) *m* ②h¹, auch indekl. zwitek papieru do zapalania fajki.

Fie'ber (fį'bᵉʀ) *n* ②l (kaltes) febra *f*, zimnica *f*; (hitziges) gorączka *f*; **~...**, **fie'berhaft** gorączkowy, febryczny.

Fie'ber...: **~hitze** *f* gorączka; **2krank** chory na gorączkę od. na febrę; **~rinde** *f* kora chinowa.

fie'bern (fį'bᵉʀn) ⑮b mieć febrę oder gorączkę; (phantasieren) mówić w gorączce; er fiebert gorączkuje.

Fie'del (fį'dᵉl) *f* ③d skrzypce *f/pl.*; **~bogen** *m* smyczek.

fie'deln (~n) ⑮f rzępolić.

fiel (fįl) s. fallen.

Figu'r (figų'ʀ) *f* ③b figura, posąg *m*; *dim.* (= **Figü'rchen** [figų'ʀchᵉn] *n* ②l) figurka, posążek *m*; (Gestalt) postawa, postać, kibić; (Aussehen) wygląd *m*. [przenośny.]

figü'rlich (figų̈'ʀlįch) obrazowy,

File't (filę') *n* ⑥i polędwica *f*; **~...** polędwicowy.

Filia'le (fįlⁱą'lᵉ) *f* ③b filja.

Film (film) *m* ②g¹ film.

Fi'lter (fį'ltᵉʀ) *m* u. *n* ②l filter *m*, cedzidło *n*.

filtrie'ren (fįltʀį'ʀᵉn) ⑮g [prze-] filtrować, [prze]cedzić.

Filz (fįlc) *m* ②g pilśń *f*; *fig.* sknera; **~...** pilśniowy.

fi'lzen (fį'lcᵉn) ⑮c pilśnić, [wy-] filcować; *v/i.* być sknerą.

Fi'lz|hut *m* kapelusz pilśniowy od. filcowy.

fi'lzig (fį'lcįch) pilśniowy, filcowy; *fig.* skąpy; **2keit** *f* *fig.* sknerstwo *n*, skąpstwo *n*.

Fi'lz...: **~laus** *f* mędoweszka; **~schuh, ~stiefel** *m* bucik (od. but) pilśniowy od. filcowy.

Fina'nz (fįną'nc): **~en** *pl.* finanse *m/pl.*, skarbowość *f*; **~...** finansowy, skarbowy; **~minister(ium** *n*) *m* minister(stwo) skarbu. [wy.]

finanzie'll (finąncⁱę'l) finanso-

Fi'ndel... (fį'ndᵉl...): **~haus** *n* dom *m* dla podrzutków; **~kind** *n* podrzutek *m*.

fi'nden (~dᵉn) ⑫a znajdywać [znaleźć]; *fig.* für gut ~ uważać za dobre; (antreffen) zastawać [-stać]; (beim Lesen) wyczytywać [-tać]; Beifall usw.: (po-, u)zyskiwać [-kać]; Platz ~ [z-, po-] mieścić się; sich ~ in (*acc.*) [z]rozumieć, pojmować [-jąć] (*acc.*), dawać [dać] sobie radę z (*instr.*).

Fi'nder (~dᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ⑧c znalazca (-azczyni); **~lohn** *m* znaleźne *n*.

fi'ndig (~dich) zmyślny, zręczny; **2keit** *f* zmyślność, zręczność.

Fi'ndling (fi'ntliŋ) *m* ②g¹ pod-|rzutek.
fing (fiŋ) s. fangen.

Fi'nger (fi'ŋeʀ) *m* ②l palec; (kleiner) paluszek; **2breit** (**2dick**) szeroki (gruby) na palec; **~fertigkeit** *f* biegłość, zręczność w palcach.

Fi'nger...: **~nagel** *m* paznogieć; **~ring** *m* pierścień, pierścionek; **~spitze** *f* koniec *m* palca; **~sprache** *f* rozmowa palcami; **~zeig** (-catk) *m* ②g wskazówka *f*.

Fi'nk(e) (fi'ŋk[ᵉ]) *m* ③a zięba *f*.

Fi'nne (fi'nᵉ) *f* ③b pryszcz *m*; (Aussatz) trąd *m*; (Flosse) pletwa.

fi'nnig (fi'nich) pryszczaty; trędowaty.

fi'nster (fi'nsteʀ) (dunkel) ciemny; (trübe, düster) zachmurzony, posępny, ponury; ~ werden sciemniać [-nić] się; ein ~es Gesicht machen [za]chmurzyć się, zasępiać [-pić] się.

Fi'nsterling (~liŋ) *m* ②g¹ człowiek nieoświecony, obskurant.

Fi'nsternis *f* ②i¹ ciemność, ciemnota, pomroka; Astr. zaćmienie *n*.

Fi'nte (fi'ntᵉ) *f* ③b wybieg *m*, podstęp *m*, fortel *m*; **~n machen** oszukiwać [-kać].

Fi'rlefanz (fi'ʀlᵉfanc) *m* ②g trzpiot, bałamut; (Tand) trzpiotostwo *n*, dzieciństwo *n*.

Fi'rma (fi'ʀma) *f* ⑥g firma (handlowa).

Firmame'nt (fiʀmamĕ'nt) *n* ②g firmament *m*, sklepienie niebieskie.

fi'rme(l)n (fi'ʀmᵉ[l]n) ⑮a (⑮f) [bierzmować.]

Firmung *f* bierzmowanie *n*.

Firn (fiʀn) *m* ②g śnieg na lodowcu.

Fi'rnis (fi'ʀnis) *m* ②h¹ (HL) olej pokostowy; (LackL) lakier pokostowy; *fig.* połysk; ~... pokostowy.

fi'rnissen (fi'ʀnisᵉn) ⑮d [wy-|pokostować; [po]lakierować.

First (fiʀst) *m* ②g, *f* ③b wierzchołek *m*, szczyt *m*.

Fisch (fisz) *m* ②g ryba *f*; *dim.* rybka *f*.

Fi'sch... rybi, rybny; **~angel** *f* wędka; **~behälter** *m* sadzawka *f*; **~bein** *n* fiszbin *m*; **~brut** *f* narybek *m*.

fi'schen (fi'szᵉn) ⑮e łowić ryby.

Fi'scher (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c rybak (-baczka); ~... rybacki; **~netz** *n* s. Fischnetz.

Fischerei' (fiszᵉʀai') *f* ③b rybołostwo *n*; (Ort zum Fischen) miejsce *n* połowu ryb.

Fi'sch...: **~fang** *m* rybołostwo *n*, połów ryb; **~garn** *n* = **~netz**; **~gräte** *f* ość rybia; **~haken** *m* harpun (do łowienia ryb); **~händler** *m* handlarz ryb; **~laich** *m* ikra *f* rybia; **~leim** *m* klej rybi, karuk; **~netz** *n* sieć *f* rybacka; (großes) niewód *m*; **~otter** *f* wydra; **2reich** rybny; **~reiher** *m* czapla *f* siwa; **~suppe** *f* zupa rybia; **~zucht** *f* chów *m* ryb; **~zug** *m* połów ryb.

Fi'stel (fi'stᵉl) *f* ③d ⚕ fistuła (a. ♪), cewka; ♪ falset *m*; ~... fistułowy.

Fi'ttich (fi'tich) *m* ②g skrzydło *n*.

Fi'tze (fi'cᵉ) *f* ③b pasmo *n*.

fix (fiks) (fest) stały; (flink) szybki, skory; *adv.* szybko, skoro; ~ und fertig zupełnie gotowy; das ist eine ~e Idee von ihm tego mu z głowy wybić nie można, uroił sobie.

fi'xen ⚜ (fi'ksᵉn) ⑮c [za]grać (od. spekulować) na zniżkę.

fixie'ren (fiksi'ʀᵉn) ⑮g ustalać [-lić]; ◉ utrwalać [-lić]; j-n: wlepiać [-pić] oczy w (*acc.*).

Fi'x|stern *n* gwiazda *f* stała.

Fi'xum (fi'ksum) *n* ⑥k stały dochód *m*.

flach (flăch) (platt) (a. *fig.*) płaski: (nicht tief) płytki; ~e Hand dłoń *f*.
Flä'che (flĕ'che) *f* ③b płaszczyzna; (Ebene) równina; (Ober≈) powierzchnia.
Flä'chen...: ~**inhalt** *m* objętość *f* powierzchni, powierzchnia *f*: ~**maß** *n* miara *f* powierzchni, miara *f* kwadratowa.
Fla'chheit *f* płaskość; płytkość; równość.
Fla'ch...: ~**land** *n* równina *f*, płaszczyzna *f*; ~**rennen** *n* bieg *m* płaski.
Flachs (flăks) *m* ②h (o. *pl.*) len; (zum Spinnen) kądziel *f*.
Fla'chs... lniany; ≈**artig** podobny do lnu: ~**bart** *m* broda *f* jasnowłosa; ~**bau** *m* uprawa *f* lnu; ~**breche** (-breche) *f* ③b tarlica, cierlica; ~**kopf** *m* blondyn o włosach jak len.
fla'ckern (flă'kern) ⑮b [za-] migać się, [za]płonąć.
Fla'den (flá'den) *m* ②l placek, podpłomyk. [bandera.]
Fla'gge (flă'ge) *f* ③b flaga,
fla'ggen (~n) ⑮a powiewać flagą. [admiralski.]
Fla'gg|schiff (flă'k-) *n* okręt *m*
Fla'mme (flă'me) *f* ③b płomień *m*; *dim.* (= **Flä'mmchen** [flĕ'mchen] *n* ②l) płomyczek *m*, ognik *m*; ~**n...** płomienny, ognisty.
fla'mmen (~n) ⑮a palić się, płomienić się; *fig.* pałać; ~**d** pałający. [mienisty.]
fla'mmig (~ich) płomienny, pło-
Flane'll (flănĕ'l) *m* ②g¹ flanela *f*; ≈**en** (~en) flanelowy.
Fla'nke (flă'ngke) *f* ⑧b bok *m*: ⚔ skrzydło *n*, flanka; ~**n...** boczny.
flankie'ren (flăngkī'ren) ⑮g uderzać [-rzyć] z boku; (als Schutz) osłaniać [osłonić] boki.
Fla'sche (flă'sze) *f* ③b flaszka, butelka: *dim.* (= **Flä'schchen** [flĕ'szchen] *n* ②l) flaszeczka, buteleczka.
Fla'schen... flaszkowy, butelkowy; ~**keller** *m* piwnica *f*; ~**zug** *m* blok; ⚓ winda *f*.
Fla'tter|geist (flă'ter-) *m* trzpiot, roztrzepaniec.
fla'tterhaft trzpiotowaty, roztrzepany, lekkomyślny; ≈**igkeit** *f* trzpiotowatość, trzpiotostwo *n*, roztrzepanie *n*, lekkomyślność.
fla'ttern (~n) ⑮b (h. u. fn) Vögel usw.: [po]bujać po powietrzu: Flaggen usw.: powiewać, poruszać się. [*f*. niestałość *f*.]
Fla'tter|sinn *m* lekkomyślność
flau (flau) (schwach) słaby; (matt) wycieńczony, bez sił; (fade) nudny; mir ist ~ słabo mi: **Flau'heit** *f* słabość; nudność: brak *m* ruchu od. zarobku (w handlu).
Flaum (flaum) *m* ②g (o. *pl.*) puch; (der erste) meszek, mech.
Flau'm... puchowy; ~**bart** *m* mech na brodzie; ~**feder** *f* puch *m*. [puchowaty.]
flau'mig (flau'mich) puchowy,
Flaus (flaus) ②h, **Flausch** (flausz) ②g *m* pęczek włosów.
Flau'se (flau'ze) *f* ③b = Ausflucht. [*n*, sucha żyła.]
Fle'chse (flĕ'kse) *f* ③b ścięgno
Fle'chte (flĕ'chte) *f* ③b (Zopf) warkocz *m*; ♀ porosty *m/pl.*; ⚕ liszaj *m*.
fle'chten (~n) ⑬b splatać [spleść]; Kranz: [u]wić. [(Zaun) płot *m*.]
Fle'cht|werk *n* plecionka *f*:
Fleck (flĕk) *m* ②g (Ort) miejsce *n*; (andersfarbige Stelle, a. ~en) plama *f*; (kleiner) plamka *f*; (zum Ausbessern) = Flicken¹; vom ~ kommen ruszać [-szyć] z miejsca, postępować [-stąpić] naprzód.

fle'cken[1] (flĕ'kᵉn) ⑮a [s]plamić się.

Fle'cken[2] (~) *m* ②l miasteczko *n*; vgl. Fleck: **Llos** bez plamy; **~reiniger** *m* wywabiacz plam.

Fle'ck...: **~fieber** *n* dur *m*, tyfus *m* osutkowy; *a.* = **~typhus** *m* tyfus plamisty.

fle'ckig (flĕ'kĭch) poplamiony; (bunt[scheckig]) pstry, srokaty.

Fle'der... (flę'dᵉʀ...): **~maus** *f* nietoperz *m*; **~wisch** *m* miotełka *f*, skrzydło *n* do zmiatania kurzu.

Fle'gel (flę'gᵉl) *m* ②l = Dreschflegel; (Grobian) gbur, prostak; **Flegelei'** (flęgᵉlaĭ') *f* ③b gburowatość, prostactwo *n*; **fle'gelhaft** gburowaty, prostacki; **Fle'gel|jahre** *n/pl.* młodzieńcze lata, lata dorastania.

fle'hen (flęᵉn) ⑮a błagać (zu j-m um *acc.* k-o o *acc.*).

fle'hentlich (~tlĭch) błagalny.

Fleisch (flaĭsz) *n* ②g (o. *pl.*) mięso; (der Früchte) miękka część *f*; bibl. rozkosze *f/pl.* cielesne, chuci *f/pl.*

Flei'sch... mięsny; **~brötchen** *n* chleb *m* z mięsem, kananka *f*; **~brühe** *f* rosół *m*.

Flei'scher (flaĭ'szᵉʀ) *m* ②l rzeźnik; **~...** rzeźnicki, rzeźniczy; **~frau** *f* rzeźniczka; **~laden** *m* jatka *f*.

Flei'sch...: **Lessend** jedzący mięso; **~farbe** *f* kolor *m* cielisty; **Lfarben, Lfarbig** koloru cielistego; **Lfressend** mięsożerny; **~hauer** *m* = Fleischer.

flei'schig (~ĭch) mięsny; mięsisty.

flei'schlich cielesny.

Flei'sch...: **~speise** *f* potrawa mięsna; **~tag** *m* dzień mięsny.

Fleiß (flaĭs) *m* ②g (o. *pl.*) pilność *f*; mit ~ pilnie; (absichtlich) umyślnie.

flei'ßig (~ĭch) pilny.

fle'nnen (flĕ'nᵉn) ⑮a [za]płakać.

fle'tschen (flĕ'czᵉn) ⑮e Zähne: [wy]szczerzyć (zęby); Maul: rozdziawiać [-wić] (gębę).

flicht(st) (flicht[st]) s. flechten.

Fli'ck... (flĭ'k...) łatany; **~arbeit** *f* łatanina.

Fli'cken[1] (~ᵉn) *m* ②l łat(k)a *f*; *dim.* łateczka *f*.

fli'cken[2] (~) ⑮a [za]łatać.

Fli'cker (~ᵉʀ) *m* ②l łatacz.

Flickerei' (~ᵉʀaĭ') *f* ③b łatanina.

Fli'ck...: **~lappen** *m* = Flicken[1]; **~schneider** *m* krawiec trudniący się łataniem; **~werk** *n* łatanina *f*; *fig.* zbieranina *f*, kompilacja *f*; **~wort** *n* słowo służące do uzupełnienia.

Flie'der (flĭ'dᵉʀ) *m* ②l bez; ~... (z) bzu.

Flie'ge (flĭ'gᵉ) *f* ③b mucha; (*dim.*, a. spanische ~) muszka.

flie'gen (~n) ⑬i (sn u. h.) latać [prze-, wz-, po-lecieć]; ~ lassen puszczać [puścić]; in die Luft ~ wzlatywać [wzlecieć] w powietrze; **~d** latający; (Haare) rozpuszczony, rozwiany; (Brücke) ruchomy; (Blatt) ulotny.

Flie'gen...: **~fanger** *m* łapka *f* na muchy; **~papier** *n* papier *m* na muchy; **~pilz, ~schwamm** ♀ *m* muchomor; **~wedel** *m* klepaczka *f* (do odganiania much).

flie'hen (flĭ'ᵉn) ⑬i 1. *v/i.* (sn) uciekać [uciec] (vor *dat.* przed *instr.*), zwracać [zwrócić] się do ucieczki. 2. *v/t.* unikać [-knąć] (*gen.*), wystrzegać [-strzec] się (*gen.*).

Flie'se (flĭ'zᵉ) *f* ③b płyta, tafla.

flie'ßen (flĭ'sᵉn) ⑬d (sn u. h.) [po]ciec, [po]lać się, [po]płynąć; ins Meer ~ wpadać (od. uchodzić) do morza; **~d** płynący, płynny; (Rede) płynny, gładki; **~d** sprechen płynnie od. gładko, (ohne Anstoß) bez przeszkody, bez błędu.

Flie'ß|papier (flĭ's-) *n* bibuła *f*.

Flim'mer (flĭ'meʀ) *m* ⓶l blask; (Flitter) błyskotka *f*.
flim'mern (~n) ⓯b błyszczeć [zabłyszczeć, zabłysnąć]: [za-] migotać; es flimmert mir vor den Augen miga mi przed oczyma, mieni mi się w oczach.
flink (flĭŋk) (gewandt) zręczny, zwinny; (lebhaft) żywy, ruchliwy; (Pferd) rączy; *adv*. żwawo.
Flin'kheit *f* zręczność, zwinność; żwawość; ruchliwość.
Flin'te (flĭ'ntᵉ) *f* ⓷b karabin *m*, strzelba; *dim*. karabinek *m*; **~n...** karabinowy; **~n|kugel** *f* kula karabinowa.
Flit'ter (flĭ'teʀ) *m* ⓶l u. *f* ⓷d błyskotka *f*; *fig*. blichtr *m*; **~gold** *n*, **~kram**, **~staat** *m* błyskotka *f*, świecidełko *n*; *fig*. blichtr *m*, pozorny blask *m*; **~wochen** *f/pl*. miodowe miesiące *m/pl*. [s. flechten.]
flocht (flǫcht), **flö'chte** (flǫ̈'chtᵉ)
Flo'cke (flǫ'kᵉ) *f* ⓷b płatek *m*; Lein: kłaczek *m* (lnu).
flo'ckig (~kĭch) płatkowy.
flog (flok), **flö'ge** (flö'gᵉ) s. fliegen.
Floh[1] (flo) *m* ⓶d pchła *f*.
floh[2] (~), **flö'he** (flö'ᵉ) s. fliehen.
flö'hen (flǫ'ᵉn) ⓯a szukać pcheł.
Flor (floʀ) *m* ⓶g[1] kwitnienie *n*, rozkwit: ❀ gaza *f*, krepa *f*: **~...** z krepy, żałobny.
florie'ren (flǫʀĭ'ʀᵉn) ⓯g [za-] kwitnąć.
Flo'skel (flǫ̆'skᵉl) *f* ⓷d retoryczny kwiatek *m*, ozdoby *f/pl*.
floß[1] (flos) s. fließen.
Floß[2] (flos) *n* (a. *m*) ⓶d tratwa *f*, mostek *m* pływający; **~...** oft spławny.
flö'ßbar (flǫ̈'sbāʀ) spławny.
Flo'sse (flǫ'sᵉ) *f* ⓷b pletwa.
flö'sse (flǫ̆'sᵉ), **flo'ssen** (flǫ̆'sᵉn) s. fließen. [[-wić].]
flö'ßen (flǭ̈'sᵉn) ⓯e spławiać
Flö'ßer (~sᵉʀ) *m* ⓶l flisak, oryl.
Flo'ß|feder (flǫ's-) *f* = Flosse.
Flö'te (flö'tᵉ) *f* ⓷b ♪ flet *m*, piszczałka.
flö'ten (~n) ⓯c [za]grać na flecie; F **~** gehen [z]ginąć, przepadać [-paść].
Flö'ten... fletowy: **~spieler**, **Flöti'st** (flötĭ'st) *m* ⓷a flecista; **~spiel** *n* gra *f* na flecie.
flott (flǫt) ⚓ pływający; *fig*. gotowy; (lustig) wesoły; (locker) huczny, hulaszczy; (ausgezeichnet) doskonały, wyśmienity; **~** leben żyć szumnie, [po]hulać.
Flo'tte (flǫ'tᵉ) *f* ⓷b flota.
Flotti'lle (flǫtĭ'ljᵉ) *f* ⓷b flotyla.
Flöz (flöc) *n* ⓶g warstwa *f*, pokład *m*. [*n*, klątwa *f*.]
Fluch (flūch) *m* ⓶d przekleństwo
flu'ch|beladen przeklęty.
flu'chen (flū'chᵉn) ⓯a [za]kląć; j-m: przeklinać [-kląć] (*acc*.).
Flucht (flucht) *f* ⓷b ucieczka; ⚠ rząd *m*, linja; in die **~** schlagen zmuszać [zmusić] do ucieczki; die **~** ergreifen = **flü'chten** (flü'chtᵉn) ⓯c (sn) (sich) uciekać [uciec], [s]chronić się.
flü'chtig (flü'chtĭch) zbiegły; ⚗ ulotny, ulatniający się; (vorübergehend) nietrwały, szybko przemijający; (oberflächlich) powierzchowny; (eilig) spieszny, pospieszny, z pośpiechem wykonany; *adv*. na prędce, pospiesznie; powierzchownie; **~keit** *f* ulotność; nietrwałość; pośpiech *m*; powierzchowność; **~keits|fehler** *m* przeoczenie *n*.
Flü'chtling (flü'chtlĭŋ) *m* ⓶g[1] zbieg. [ucieczka *f*.]
Flu'cht|versuch *m* usiłowana
Flug (flūk) *m* ⓶d lot; (der Gedanken) polot; (Schwarm) ciąg; im **~e** w locie, w lot; (schnell) w lot, w mgnieniu oka.
Flu'g... lotny, ulotny, do latania; **~apparat** *m* = **~maschine**;

~bahn *f* lotnisko *n*; ~blatt *n* pismo ulotne, broszura *f*.
Flü'gel (flǖ'gᵉl) *m* (2)l skrzydło *n*; *dim.* skrzydełko *n*: ♪ fortepian: ~... skrzydlaty; (seitlich) boczny; ~adjutant *m* adjutant przyboczny; ~decke *f* der Käfer nadlotka; Llos bez skrzydeł, pozbawiony skrzydeł; ~mann ⚔ *m* (2)a skrzydłowy, stojący na skrzydle; ~schlag *m* uderzanie *n* skrzydłami; ~tür *f* drzwi *f/pl.* o dwu skrzydłach, podwoje *m/pl.*
Flu'g...: ~feuer *n* płonąca głownia *f*; ~maschine *f* przyrząd *m* do latania, latawiec *m*.
flugs (flu̧ks, F fluks) lotem, piorunem, w oka mgnieniu.
Flu'g...: ~sand *m* piasek lotny, wydma *f* piaszczysta; ~schrift *f* pismo *n* ulotne, broszura.
Flu'nder (flu'ndᵉʀ) *f* (3)d *u.* *m* (2)l flądra *f*, plastuga *f*.
flu'nkern F (flu'ŋkᵉʀn) (15)b = [lügen.]
Flur (flūʀ) *f* (3)b: a) niwa; (Feld) pole *n*; b) mst *m* (2)g sień *f*, dziedziniec *m*; auf dem ~ w sieni. [wächter *m* polowy.]
Flu'r...: ~hüter, ~schütz(e), ~[
Fluß (flus) *m* (2)d¹ rzeka *f*; *dim.* (= Flü'ßchen [flu'schᵉn] *n* (2)l) rzeczka *f*, rzeczułka *f*; (Fließen) płynienie *n*; *fig.* tok; in ~ kommen wchodzić [wejść] na (właściwą) drogę; weißer ~ upławy *m/pl.*
Flu'ß... rzeczny: La"b(wärts) z wodą, w dół rzeki; Lau"f(-wärts) pod wodę, przeciw wodzie; ~bad *n* kąpiel *f* rzeczna; ~bett *n* łożysko (od. koryto) rzeki; ~gebiet *n* dorzecze.
flü'ssig (flu̧'sich) (dünn) rzadki; (fließend) płynny; (Butter usw.) roztopiony; (Geld) płatny, będący do dyspozycji; ~ machen [z]realizować, [z]mobilizować, uruchomić [voll.]; Lkeit *f* płyn *m*, ciecz; (~er Zustand) płynność, ciekłość.
Flu'ß...: ~pferd *n* hippopotam *m*; ~schiffahrt *f* żegluga na rzece.
flü'stern (flu'stᵉʀn) (15)b szeptać [wyszeptać, szepnąć] (ins Ohr na ucho); ~d szeptem.
Flut (flūt) *f* (3)b przypływ *m* (morza); (Wogen) bałwany *m/pl.*, fale *f/pl.*; *fig.* potok *m*.
flu'ten (~ᵉn) (15)c (h. u. sn) falować; es flutet zaczyna się przypływ (morza).
Flu't|zeit *f* czas *m* przypływu.
focht (fǫcht), fö'chte (fǫ̈'chtᵉ) s. fechten.
Fo'hlen (fo'lᵉn) 1. *n* (2)l źrebię; ~... źrebięcy. 2. 2 *v/i.* (15)a oźrebiać [-bić] się. [~n... sosnowy.]
Fö'hre ♀ (fö'ʀᵉ) *f* (3)b sosna;
Fo'lge (fǫ'lgᵉ) *f* (3)b następstwo *n*; (Fortsetzung) ciąg *m* dalszy; (Ordnung) kolej; (Schluß) wniosek *m*; ~ leisten być posłusznym; (e-r Einladung) przyjmować [-jąć] (*acc.*); in der ~ w przyszłości; zur ~ haben pociągać [-gnąć] za sobą.
fo'lgen (~n) (15)a (sn) j-m: postępować, iść [pójść] za (*instr.*); (auf dem Throne usw.) następować [-stąpić] po (*loc.*); es folgt daraus, daß ... z tego wynika, że ...; (meist h.) (gehorchen) [u-]słuchać (*gen.*); Vorschriften: [po-]kierować się (*instr.*); ~d następny; następujący; ~dermaßen w sposób następujący.
fo'lgen|schwer mający poważne skutki od. następstwa.
fo'lge|richtig konsekwentny.
fo'lgern (fǫ'lgᵉʀn) (15)b [wy-]wnioskować; dorozumiewać [-eć] się (*gen.*). [skowanie *n*.]
Fo'lgerung *f* wniosek *m*, wnio-
Fo'lge|zeit *f* przyszłość, przyszłe wieki *m/pl.*

fo'lglich (fǫ'lk-) zatem, więc, przeto; następnie.
fo'lgsam posłuszny; **Skeit** *f* posłuszeństwo *n.*
Fo'lio (fo'lᴵǫ) *n* ⑥e format *m* arkuszowy; in ~ w formacie arkuszowym, in folio.
Fo'lter (fǫ'ltᵉʀ) *f* ③d tortura; męki *f/pl.*; **~bank** *f* ława katowska; katownia; **~kammer** *f* katownia; **~qual** *f* męczarnia.
fo'ltern (~n) ⑮b męczyć na torturach, katować; (quälen) dręczyć.
Fonds ❀ (fǫ) *m* indekl. fundusz; [kapital.]
fo'ppen (fǫ'pᵉn) ⑮a [za]kpić z (*gen.*); (betrügen) oszukiwać [-kać]; **Fopperei'** (fǫpᵉʀai') *f* ③b kpina, żart *m*; oszustwo *n.*
fö'rderlich (fö'ʀdᵉʀ-) pomocny, sprzyjający.
fo'rdern (fǫ'ʀdᵉʀn) ⑮b [za]żądać, domagać się (*gen.*); (vor Gericht) pozywać [-zwać]; (heraus~) wyzywać [-zwać] (zum Zweikampf na pojedynek).
fö'rdern (fǫ'ʀdᵉʀn) ⑮b wspierać [wesprzeć], wspomagać [-móc]; zu Tage ~ dobywać [-być]; *fig.* odkrywać [-kryć].
Fo'rderung *f* żądanie *n*; (Anspruch) pretensja, roszczenie *n.*
Fore'lle (foʀě'lᵉ) *f* ③b pstrąg *m*
Fo'rke (fo'ʀkᵉ) *f* ③b = Harke.
Form (fǫʀm) *f* ③b forma; (Gestalt) kształt *m*; (des Hutes) fason *m*; in ~ von (*dat.*) w kształcie (*gen.*).
Forma't (foʀmā't) *n* ②g (Buch) format *m*; kształt *m.*
Fo'rmel (fǫ'ʀmᵉl) *f* ③d formułka, wzór *m.*
forme'll (fǫʀmě'l) formalny.
fo'rmen (fǫ'ʀmᵉn) ⑮a [s-, u-] formować, [s]tworzyć; **Slehre** *f* nauka o formach.
Fo'rmer (~mᵉʀ) *m* ②l formierz.
fö'rmlich (fǫ'ʀm-) formalny; ceremonjalny; (wirklich) rzeczywisty; *adv.* formalnie, wprost; **Skeit** *f* formalność.
fo'rmlos bezkształtny.
Formula'r (fǫʀmulā'ʀ) *n* ②g¹ formularz *m*, wzór *m* (für Klagen skargi).
forsch (fǫʀsz) silny, energiczny
fo'rschen (fǫ'ʀszᵉn) ⑮e (nach *dat.*) poszukiwać (*gen.*), badać (*acc.*), śledzić (*acc.*); **~d** badawczy. [(~in) *f* ③c badacz(ka).]
Fo'rscher (~szᵉʀ) *m* ②l, **~in**
Fo'rschung *f* badanie *n*, śledzenie *n*; **~sreise** *f* podróż naukowa.
Forst (fǫʀst) *m* ②g las; **~...** lasowy; **~'beamte(r)** *m* urzędnik dyrekcji lasowej.
Fö'rster (fǫ'ʀstᵉʀ) *m* ②l leśniczy. [leśniczówka.]
Försterei' (föʀstᵉʀai') *f* ③b
Fo'rst...: **~haus** *n* leśniczówka *f*; **~mann** *m* ②a leśniczy; **~wesen** *n* leśnictwo.
Fort¹ (fon) *n* ⑥i twierdza *f*, warownia *f.*
fort² (~) precz; (weiter) dalej, naprzód; ~ (mit dir)! precz stąd!, zabieraj się!; in einem ~ bez przerwy, bez przestanku; und so ~ (Abk. usw.) i tak dalej (i. t. d.).
fo'rt... od... (besser: weg..., z.B. **~fliegen, ~gehen**); (= weiter) oft dalej mit dem entsprechenden Verb, z.B. **~arbeiten** [po]pracować dalej; **~a''n** nadal, odtąd, na przyszłość; **~besteh(e)n** (h.) istnieć dalej, trwać; **~bewegen** poruszać [-szyć] (naprzód); **Sbildung** *f* nauka uzupełniająca; **Sdauer** *f* dalsze trwanie *n*; **~dauern** trwać dalej od. bez przestanku; **~dauernd** niezmienny, wytrwały; **~fahren** mit (*dat.*) [po]prowadzić rzecz dalej, kontynuować; **~führen**

— ~setzen, wegführen; ꝰgang *m* odejście *n*; (Erfolg) skutek, powodzenie *n*, postęp; **~kommen** = wegkommen; (gedeihen) postępować, iść naprzód; Tiere: [wy]chować się; ♀ [wy]rosnąć; **ꝰkommen** *n* ②l odejście; (Unterhalt) utrzymanie; sein ꝰkommen finden znajdywać [znaleźć] utrzymanie; **~können** móc ruszyć się z miejsca; **~lassen** opuszczać [opuścić], wypuszczać [-puścić]; nicht ~lassen = festhalten; **~laufend** ciągły, nieprzerwany; (laufend) bieżący; **~machen** (sich) oddalać [-lić] (się); **~müssen** być zmuszonym oddalić się od. odejść; **~pflanzen** (sich) [roz]płodzić, rozmnażać [-mnożyć] (się); *fig.* przekazywać [-zać]; **ꝰpflanzung** *f* rozmnażanie *n*; **~reißen** porywać [-rwać] (mit sich za sobą); sich ~reißen lassen durch (*acc.*) dać się porwać od. unieść (*instr.*); **~schreiten** postępować [-stąpić] naprzód; *fig.* [z]robić postępy; **ꝰschritt** *m* postęp; ꝰschritte machen in (*dat.*) [z]robić (od. [po]czynić) postępy w (*loc.*); **ꝰschrittler** (-szritlᵉr) *m* ②l postępowiec; **ꝰschritts|partei** *f* stronnictwo *n* postępowe; **~setzen** [po]prowadzić dalej, kontynuować; **ꝰsetzung** *f* ciąg *m* dalszy; **~während** ciągły, ustawiczny; **~wollen** chcieć oddalić się od. odejść.

fossi'l (fosi'l) 1. kopalny. 2. ꝰ *n* ⑥e skamieniałość *f*.

fr. Abk. für frei; **Fr.** für Frank(en).

Fracht (frącht) *f* ③b ładunek *m*, przesyłka towarowa; (~geld) koszt *m* przewozu; ~... towarowy; przewozowy, przesyłkowy; **~'brief** *m* list przesyłkowy.

fra'chten (fra'chtᵉn) ⑮c przewozić [-wieźć] jako ładunek, przesyłać [-słać].

Fra'cht...: **ꝰfrei** = franko; **~geld** *n* s. Fracht; **~gut** *n* przesyłka *f* towarowa; als ~gut jako przesyłka powolna od. o małej chyżości; **~stück** *n* tobołek *m*; **~wagen** *m* wóz towarowy.

Frack (frąk) *m* ⑥i u. ②d frak; ~... frakowy; **~'anzug** *m* strój frakowy.

Fra'ge (frą'gᵉ) *f* ③b pytanie *n*; an j-n eine ~ richten zwracać [zwrócić] się do k-o ze zapytaniem; in ~ stellen [za]kwestjonować; das ist noch die (od. e-e) ~ to jeszcze pytanie od. kwestja, to jeszcze niepewne.

Fra'ge... pytajny, pytający.

fra'gen (~n) ⑮a [za]pytać (j-n über od. um *acc.*, nach *dat.* k-o o *acc.*); ohne (um Erlaubnis) zu ~ bez pytania; es fragt sich (noch) to jeszcze pytanie.

Fra'ge...: **~steller(in** *f* ③c) *m* ②l pytający (-ca); **~zeichen** *n* znak *m* zapytania.

fra'glich (frą'k-) niepewny, wątpliwy.

Fragme'nt (frągmę'nt) *n* ②g ułamek *m*, urywek *m*.

fra'g|würdig (frą'k-) wątpliwy.

Fraktu'r ⊙ (fraktu'r) *f* ③b Typ. pismo *n* łamane od. niemieckie.

frank (frąŋk) 1. *a.* ~ (und frei) wolny, swobodny; (aufrichtig) szczery (i otwarty); 2. ꝰ ③a, **Fra'nken** (frą'ŋkᵉn) ②l *m* frank.

frankie'ren (frąŋki'rᵉn) ⑮g [o]frankować, opłacać [-cić] porto.

frä'nkisch (frę'ŋkisz) frankoński.

fra'nko (frą'ŋko) opłacony, opłatny.

Fra'nkreich (frą'ŋkraich) *n* ⑧g Francja *f*.

Fra'nse (frą'nzᵉ) *f* ③b frenzla.

Fra'nz... (frą'nc...): **~band** *m* ②d oprawa *f* (książki) w skórkę;

~branntwein *m* wódka *f* francuska.

Franzo'se (fRăncō'zᵉ) *m* ③a Francuz; **~n...** francuski; **Franzö'sin** (~cö'zin) *f* ③c Francuzka; **franzö'sisch** (~zĭsz) francuski.

Fraß (fRąs) 1 *m* ②g żer, pokarm. 2. ♀, **frä'ße** (fRę̄'sᵉ) s. fressen.

Fratz (fRąc) *m* ③a (unartiges Kind) bęben, smarkacz; (Geck) fircyk, trzpiot.

Fra'tze (fRą'cᵉ) *f* ③b (Gebärde) twarz wykrzywiona; (häßliches Gesicht) pysk *m*.

Frau (fRau) *f* ③b (Frauensperson) kobieta, niewiasta; (Bauern♀) baba; (Ehe♀) żona, małżonka; (~ des Hauses) pani; **alte ~** staruszka; gnädige ~ pani dobrodziejka; in Briefen: (sehr) geehrte ~! łaskawa pani dobrodziejko!; Ihre ~ Mutter (Gemahlin) pańska matka (żona).

Frau'en... kobiecy; **~arzt** *m* lekarz chorób kobiecych; **~haube** *f* czepek *m*; **~rock** *m* spódnica *f*; **~s|person** *f*, **~zimmer** *n* kobieta *f*, białogłowa *f*, baba *f*.

Fräu'lein (fRoi'lain) *n* ②l panna *f*; gnädiges ~ łaskawa pani *f*; Ihr ~ Schwester (Tochter) pańska siostra (córka).

frech (fRęch) zuchwały, bezczelny; ♀**'heit** *f* zuchwałość, zuchwalstwo *n*, bezczelność.

Frega'tte ⚓ (fRęgă'tᵉ) *f* ③b fregata.

frei (fRaĭ) swobodny, wolny; (offen) otwarty; (Stelle) wolny, opróżniony; (Zimmer usw.) niezajęty; (unabhängig) niezależny; ~ wohnen usw. bezpłatnie, darmo; Schule: wir haben ~ nie mamy nauki; ✠ ~ ins Haus z odstawą do domu; ich bin so ~ ośmielam się; aus ~en Stücken dobrowolnie, z własnej woli.

Frei'... wolny; (unentgeltlich) bezpłatny; **~beuter** (-boitᵉR) *m* ②l korsarz, rozbójnik morski; **~billett** *n* bilet *m* wolny od. bezpłatny; **~brief** *m* list żelazny; (Privilegium) przywilej; **~denker** *m* człowiek wolnomyślny.

Frei'e (fRaĭᵉ): a) ⑨l der ~, ein ~r *m* człowiek wolny; die ~, eine ~ *f* kobieta wolna; b) *n* ⑨l: im ~n na wolnem powietrzu, na dworze; ins ~ na świeże powietrze.

frei'en (~ᵉn) ⑮a starać się (um j-n o k-o od. o czyją rękę).

Frei'er (~ᵉR) *m* ②l: a) zalotnik, konkurent; auf **~s|füßen** gehen mieć zamiar ożenić się; b) s. Freie a.

Frei'...: **~frau** *f* baronowa; **~fräulein** *n* baronówna *f*; ♀**geben** = ♀lassen; Schule: heute wurde ♀gegeben dziś nie było nauki; ♀**gebig** (-gębich) szczodry, hojny; **~gebigkeit** *f* szczodrość, szczodrobliwość, hojność; **~geist** *m* = ~denker; **~gelassene(r)** *m* ⑨l wyzwoleniec; **~gepäck** *n* pakunki *m/pl.* wolne od opłaty; **~hafen** *m* wolny port; ♀**halten** [za]płacić za (*acc.*); (bewirten) [za]fundować (*dat.*), [u]gościć; **~handel** *m* wolny handel; **~händler** *m* zwolennik wolnego handlu.

Frei'heit *f* swoboda, wolność; (Kühnheit) śmiałość; sich die ~ nehmen ośmielać [-lić] się; **~s|kämpfer** *m* bojownik za wolność; **~s|krieg** *m* walka *f* o wolność; **~s|strafe** *f* kara więzienia.

Frei'...: **~herr** *m* baron; ♀**herrlich** baroński; **~karte** *f* wolny bilet *m* (= ~billett); ♀**lassen** uwalniać [uwolnić], wypu-

szczać [-puścić] na wolność; ~lassung *f* uwolnienie *n*, wypuszczenie *n* na wolność.

frei'lich naturalnie, zapewne, rozumie się!, a jużci!

Frei'...: ~**licht|malerei** *f* malowanie *n* w słońcu od. na wolnem powietrzu; ⁀**machen** = befreien; Waren usw.: opłacać [-cić]; ~**marke** *f* marka pocztowa, znaczek *m* pocztowy; ~**maurer** *m* wolny mularz, mason; ~**maurerei** *f* wolnomularstwo *n*, masoństwo *n*; ~**mut** *m* szczerość *f*, otwartość *f*; ⁀**mütig** (-mütiχ) szczery, otwarty; ~**schar** *f* oddział *m* ochotniczy; ~**schärler** (-szerleʀ) *m* ②l ochotnik; ~**schule** *f* szkoła wolna od. bezpłatna; ~**schütz** *m* wolny strzelec; ~**sinn** *m* wolnomyślność *f*, liberalizm; ⁀**sinnig** wolnomyślny, liberalny; ~**sinnige(r)** *m* ⑨l człowiek wolnomyślny, liberał; ⁀**sprechen** Lehrling: wyzwalać [wyzwolić]; Angeklagte: uwalniać [uwolnić], uznawać [uznać] niewinnym; ~**sprechung** *f* wyzwolenie *n*; uwolnienie *n*; ~**staat** *m* rzeczpospolita *f*; ~**statt**, ~**stätte** *f* przytułek *m*; ⁀**steh(e)n** (*dat.*) być wolnym; es steht Ihnen frei (zu) wolno panu, pan może (*inf.*); ⁀**stehend** (Haus) wolno stojący; ⁀**stellen** pozostawiać [-wić] czyjej woli; ~**tag** *m* piątek; ~**tisch** *m* wolny stół, bezpłatny wikt; ~**treppe** *f* schody *m/pl.* odsłonięte; ~**werber(in** *f* ③c) *m* ②l swat(ka); ⁀**willig** dobrowolny; *adv.* dobrowolnie, z własnej woli; ~**willige(r)** *m* ⑨l ochotnik; ⚔ jednoroczny ochotnik, jednoroczniak; ~**zügigkeit** (-cügiχ-) *f* możność wolnego przesiedlania się.

fremd (fʀɛmt) cudzy, obcy; (unbekannt) nieznany; (seltsam) dziwny, niezwykły.

fre'md... obcy, cudzoziemski; ~**artig** dziwny, niezwykły; ⁀**artigkeit** *f* niezwykłość.

Fre'mde (fʀɛ'mdᵉ) 1. *f* ③b obczyzna, zagranica; in der ~ na obczyźnie, za granicą. 2. ~(r) *s.* ⑨l cudzoziemiec (-ziemka); (Unbekannter) nieznajomy (-ma); (Angereister) przyjezdny (-na); (Gast) gość *m*.

Fre'mden...: ~**buch** *n* księga *f* (meldunkowa) dla przyjezdnych; ~**führer** *m* przewodnik.

fre'md|ländisch cudzoziemski.

Fre'mdling (~liŋ) *m* ②g¹ = Fremde(r).

fre'md...: ~**sprachlich** obcojęzyczny; ⁀**wörterbuch** *n* słownik *m* obcych wyrazów.

Fre'ske (fʀɛ'skᵉ) *f* ③b, **Fre'sko** (~ko) *n* ⑥e fresk *m*.

Fre'sko|malerei *f* malowanie *n* na świeżem mokrem wapnie, fresk *m*. [morda.]

Fre'sse P (fʀɛ'sᵉ) *f* ③b pysk *m*,

fre'ssen (~n) 1. ⑭a [po]żreć, [z]jeść; von Motten: [s]toczyć. 2. ⁀ *n* ②l żarcie, żer *m*, jadło.

Fre'sser (~ʀ) *m* ②l żarłok.

Fresserei' (fʀɛsᵉʀai') *f* ③b żarłoctwo *n*, obżarstwo *n*.

Frett (fʀɛt) ②g, **Fre'ttchen** (fʀɛ'tchᵉn) *n* ②l łasica *f* leśna.

Freu'de (fʀoi'dᵉ) *f* ③b radość, uciecha, pociecha; mit ~n z radością, radośnie; vor ~ z radości; j-m ~ machen sprawiać [-wić] k-u radość, [u]radować k-o; seine ~ haben (an *dat.*) [u]radować się (*instr.*).

Freu'den... radosny; ~**botschaft** *f* radosna wieść; ~**fest** *n* radosna uroczystość *f*; ~**feuer** *n* ogień *m* radosny od. zapalony na znak radości; ⁀**leer**, ⁀**los**

bez uciech; ~**mädchen** *n* rozpustnica *f*; ~**rausch**, ~**taumel** *m* szał radości.

freu'de...: ~**strahlend** promieniejący z radości; ~**trunken** upojony radością.

freu'dig (fʀoi'dich) radosny; **2**~**keit** *f* ochoczość, wesołość.

freu'd... (fʀoi't...): ~**los** bez uciech, bez radości; ~**voll** pełen radości, pełen rozkoszy.

freu'en (fʀoi'ᵉn) ⑮a=erfreuen; es freut mich cieszy mnie, raduje mnie; sich ~ (über *acc.*) [u]cieszyć się, [u]radować się (*instr.* od. z *gen.*).

Freund (fʀoint) *m* ②g, ~**in**(~din) *f* ③c przyjaciel (-ciółka) (von j-m czyj od. k-u); (Liebhaber) miłośnik (-niczka) (von et. czego); gut ~ sein mit (*dat.*) żyć w przyjaźni z (*instr.*).

freu'ndlich przyjazny; (liebenswürdig) uprzejmy, grzeczny (gegen *acc.* dla od. wobec *gen.*); ~(aussehend) miły, przyjemny; ~ tun przymilać się; **2**~**keit** *f* uprzejmość, grzeczność; die 2k. haben być tak uprzejmym.

Freu'ndschaft *f* przyjaźń; ~ schließen zawierać [-wrzeć] przyjaźń (mit *dat.* z *instr.*); aus ~ z przyjaźni; **2**~**lich**, ~**s...** przyjacielski; *adv.* po przyjacielsku; ~**s**|**bezeigung** *f* oznaka przyjaźni. [pek, zbrodnia *f*.]

Fre'vel (fʀę'fᵉl) *m* ②l wystę-

fre'velhaft występny, zbrodniczy; (boshaft) złośliwy; (gottlos) bezbożny, bluźnierczy.

fre'veln (~n) ⑮f postępować [-stąpić] zbrodniczo, dopuszczać [-puścić] się czynu zbrodniczego (gegen *acc.* względem *gen.*).

Fre'vler (fʀę'flᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c występca (-czyni), zbrodniarz (-arka).

Frie'de (fʀį'dᵉ) ④e, ~**n** (~n) ②l *m* pokój, zgoda *f*; ~n stiften [za]siać zgodę (zwischen *dat* między *instr.*); in ~n w pokoju, spokojnie; ~ deiner Asche! pokój twym popiołom!

Frie'dens... pokojowy; ~**bruch** *m* zerwanie *n* (od. naruszenie *n*) pokoju; ~**liebe** *f* zamiłowanie *n* pokoju; ~**stärke** ⚔ *f* stan *m* pokojowy, stopa pokojowa; ~**richter** *m* sędzia pokoju.

Frie'den...: ~**stifter(in** *f*) *m* sprawca (-czyni) pokoju; ~**störer(in** *f*) *m* burzyciel(ka) pokoju.

frie'd... (fʀį't...): ~**fertig** lubiący pokój od. zgodę; **2**~**hof** *m* cmentarz.

frie'dlich spokojny; ~er Vergleich układ pokojowy, porozumienie *n*.

frie'd|**liebend** lubiący pokój.

Frie'drich (fʀį'dʀich) *m* ⑧a Fryderyk.

frie'ren (fʀį'ʀᵉn) ⑬c [prze-]ziębnąć, [z]marznąć; (zu~, ge~) zamarzać [-znąć]; es friert draußen na dworze mróz; ich friere, mich friert, es friert mich zimno mi.

Fries (fʀįs) *m* ②h fryz; (Art Flanell) kuczbaja *f*, kosmata materja *f*; aus ~ kuczbajowy.

Frie'sel (fʀį'zᵉl) *m* u. *n* ②l (auch ~**fieber** *n*) pokrzywka *f*.

Frikassee' (fʀįkäsę') *n* ⑥i potrawka *f* (z różnego mięsa).

frisch (fʀįsz) świeży; (kühl) chłodny; (Wäsche usw.) czysty; (munter) rześki, żwawy; von ~em, aufs ~e na nowo; auf ~er Tat na gorącym uczynku; ~ werden odświeżać [-żyć] się.

frisch|**auf!** żywo!, do dzieła!

Fri'sche (fʀi'szᵉ) *f* ③b świeżość; chłód *m*; (körperliche) czerstwość, rześkość.

Fri'schling (fRi'szlïŋ) *m* ②g¹ warchlak, młody dzik. [nia!]
frisch|we'g! żywo!, bez waha-
Friseu'r (fRizö'R) *m* ②g¹, **~in** (~ïn) *f* ③c, **Friseu'se** (~zǫ'zᵉ) *f* ③b fryzjer(ka): **~stube** *f*, **~salon** *m* fryzjernia *f*, salon *m* fryzjerski.
frisie'ren (~zi'Rᵉn) ⑮g [u]fryzować, [za]czesać; frisiert ufryzowany.
friß(t) (fRïs[t]) s. fressen.
Frist (fRïst) *f* ③b przeciąg *m* czasu, termin *m*; (Aufschub) odwłoka; (Zeit) czas *m*.
fri'sten (fRï'stᵉn) ⑮c dawać [dać] termin od. czas; pozwalać [pozwolić] na odwłokę; sein Leben ~ klepać biedę.
Frisu'r (fRizū'R) *f* ③b fryzura.
Fritz (fRïc) *m* ⑧e *dim.* von Friedrich.
frivo'l (fRiwo'l) (leichtsinnig) lekkomyślny; (schlüpfrig) śliski.
Frl. Abk. für Fräulein.
froh (fRo) wesoły; (freudig) radosny, uradowany; (zufrieden) zadowolony.
frö'hlich (fRö'lïch) wesoły: (freudig) radosny; ~ machen rozweselać [-lić]; **2keit** *f* wesołość.
fro'h...: ~locken (a. ~'~) (untr.) radować się, [u]cieszyć się; **2sinn** *m* wesołość *f*, wesoły umysł.
fromm (fRǫm) ⑩³ pobożny: (ruhig) spokojny, niewinny; (bescheiden) skromny.
Frömmelei' (frǫmᵉlai') *f* ③b świętoszkostwo *n*.
frö'mmeln (fRö'mᵉln) ⑮f udawać świętego.
fro'mmen (fRǫ'mᵉn) ⑮a [po-] służyć, być użytecznym, przydawać [-dać] się. [bożność.]
Frö'mmigkeit (fRǫ'mïch-) *f* po-
Frö'mmler (~lᵉR) *m* ②l, **~in** (~ïn) *f* ③c świętoszek (-oszka).

Fron (fRon) *f* ③b (a. **~'arbeit** *f*, **~'dienst** *m*) pańszczyzna *f*; **~...** pańszczyźniany; ~dienste tun = **fro'nen** (fRǫ'nᵉn) ⑮a odrabiać [-robić] pańszczyznę.
frö'nen (fRö'nᵉn) ⑮a służyć.
Fro'n...: ~feste *f* więzienie *n*; **~lei'chnam** *m* Boże Ciało *n*.
Front (fRǫnt) *f* ③b (e-s Gebäudes) fasada, front *m*; ⚔ czoło *n*, przód *m*; ~ machen stawać [stanąć] frontem.
Fro'nt... frontowy, przedni.
fror (fRǫR), **frö're** (fRö'Rᵉ) s. frieren.
Frosch (fRǫsz) *m* ②d żaba *f*; *dim.* (= **Frö'schchen, Frö'schlein** [fRǫ'sz-] *n* ②l) żabka *f*; **~...** żabi; **~'gequake** *n* rechotanie żab.
Frost (fRǫst) *m* ②d mróz; gelinder ~ przymrozek; **~...** mroźny; **~'beule** *f* odmrożenie *n*.
frö'steln (fRö'stᵉln) ⑮f 1. mich fröstelt (es) mam dreszcze, dreszcz mnie przejmuje. 2. **2** *n* ②l dreszcz *m*.
fro'stig (fRǫ'stïch) mroźny; *fig.* chłodny, zimny, niechętny; **2keit** *f* chłód *m*, zimno *n*.
Fro'st...: ~schaden *m* szkoda *f* przez zmarznięcie; **~wetter** *n* mroźny czas *m*.
frottie'ren (fRǫti'Rᵉn) ⑮g wy- od. na-cierać [-trzeć].
Frucht (fRucht) *f* ②f płód *m*, owoc *m*; (Ergebnis) plon *m*, wynik *m*; (Nutzen) korzyść; **~...** owocowy.
fru'chtbar urodzajny; (bsd. Zool.) płodny; (bsd. ♀) żyzny; ~ an Getreide obfitujący w zboże; **2keit** *f* urodzajność; płodność; żyzność.
fru'cht|bringend wydający owoc; *fig.* przynoszący zysk.
Frü'chtchen (fRü'cht-) *n* ②l mały owoc *m*; *fig.* sauberes ~ dobre ziółko, niepoń *m*.

fru'chten (fʀu'chtᵉn) ⑮c przynosić[-nieść] korzyść; (wirken) [po]skutkować; (taugen) przydawać [-dać] się.

Fru'cht...: **~gehäuse** *n*, **~hülle** *f* okrywa *f* nasienna, łuska *f*; **~händler** *m* handlarz owoców; **~kern** *m* pestka *f*; **Ꝛlos** bez owoców; *fig.* bezowocny, daremny; **Ꝛreich** = fruchtbar; **~saft** *m* sok owocowy, moszcz; **~schale** *f* półmisek *m* do podawania owoców.

früh (fʀü) 1. *a.*: a) Positiv: wczesny; (in der Frühe) ranny; am ~en Morgen wczesnym rankiem; b) *comp.* ~er wcześniejszy; (gewesen) dawniejszy; były; c) *sup.* ~est najwcześniejszy, najpierwszy. 2. *adv.*: a) Positiv rano; (zeitig) wcześnie; zu ~ za wcześnie, za prędko; es ist noch ~ jeszcze wcześnie; b) *comp.* ~er wcześniej, pierwej; (vormals) dawniej; etwas ~er nieco wcześniej; wie ~er jak dawniej, po dawnemu; (um) einen Tag ~er o dzień prędzej; c) *sup.* ~(e)stens najwcześniej; nie wcześniej jak; am ~(e)sten jak najranniej.

Frü'h... ranny, poranny; (zeitig) wczesny.

Frü'he (fʀü'ᵉ) *f* ③b ranek *m*; in der ~ zrana, rano; in aller ~ zaraz zrana, raniuteńko.

Frü'h...: **~geburt** *f* przedwczesny poród *m*; **~gottesdienst** *m* jutrznia *f*; **~jahr** *n* = Frühling.

Frü'hling (fʀü'liŋ) *m* ②g¹ wiosna *f*; im ~ na wiosnę; **~s...** wiosenny.

Frü'h...: **~messe** *f* jutrznia; **Ꝛmo"rgens** rano, raniutko; **Ꝛreif** przedwcześnie dojrzały; **~reife** *f* przedwczesna dojrzałość; **~stück** *n* śniadanie; **Ꝛstücken** ⑮a (untr.) śniadać, [z]jeść śniadanie; **Ꝛzeitig** wczesny; (vorzeitig) przedwczesny; *adv.* wcześnie; przedwcześnie, zawczasu.

Fuchs (fuks) *m* ②d¹ lis; *dim.* (= **Fü'chschen** [fü'kschᵉn] *n* ②l) lisek, lisiątko *n*; (Pferd) kasztan; Billard: świnia *f*; burſch.: nowicjusz, fryc, student w pierwszem półroczu; *fig.* schlauer ~ szczwany lis, chytry człowiek.

Fu'chs... lisi; **~balg** *m* lisia skóra *f*; (Fell) futro *n* lisie; **~eisen** *n*, **~falle** *f* łapka *f* na lisy.

Fu'chsia ⚘ (fu'ksⁱa) *f* ⑥g fuksja.

fu'chsicht, fu'chsig (~sich[t]) lisi.

Fü'chsin (fü'ksin) *f* ③c lisica, liszka.

fu'chs...: **~rot** czerwony jak lis; **~schwänze(l)n** (untr.) lasić się, przymilać się; **~wild** podstępny.

Fu'chtel (fu'chtᵉl) *f* ③d płaz *m* miecza, bicz *m*; *fig.* karby *m/pl.*

fu'chteln (~n) ⑯f [wy]bić biczem, [wy]grzmocić rózgami; mit den Händen ~ wywijać rękami.

Fu'der (fū'dᵉʀ) *n* ②l fura *f*; **Ꝛweise** furami, na fury.

Fug (fūk) *m* ②g słuszność *f*, prawo *n*; mit ~ und Recht zupełnie prawnie od. słusznie.

Fu'ge (fū'gᵉ) *f* ③b (Falz) szpara, szczelina; wpust *m*; Maurerei: spójnia; ♪ fuga; aus den ~n gehen rozluźniać [-nić] się, [za]chwiać się.

fu'gen ⚙ (~n) ⑮a spajać [spoić].

fü'gen (fü'gᵉn) ⑮a (verbinden) [z-, po]łączyć, spajać [spoić]; (bestimmen) zrządzać [-dzić], sprawiać [-wić]; sich ~ (zutreffen) zdarzać [-rzyć] się; sich ~ in (*acc.*) zastosowywać [-ować] się do (*gen.*), [po]godzić się z (*instr.*).

fü'glich (fü'klich) stosowny; (wohl) łatwy; (mit Recht) słuszny, sprawiedliwy.

fü'gsam posłuszny, uległy; **⁓keit** f posłuszeństwo n, uległość.

Fü'gung f spajanie n; *fig.* zrządzenie n; Gottes ⁓ wola Boża.

fü'hlbar (fü'l-) körperlich: dotykalny, dający się czuć; geistig: czuły; sich ⁓ machen dawać [dać] się odczuwać; **⁓keit** f dotykalność.

fühlen (fü'lᵉn) ⑮a = an-, berühren; Puls: [po]macać (za puls); (empfinden) [u-, od]czuć (sich się); ich fühle mich nicht recht wohl nie czuję się zupełnie zdrowym; er fühlte sich besser od. wohler czuł się zdrowszym.

Fü'hler (fü'lᵉʀ) m ②l, **Fü'hlfaden** m, **⁓horn** n macka f, macadełko n.

fü'hl os = gefühllos.

Fü'hlung f czucie n, macanie n; (mit dem Feinde) zbliżenie n się, kontakt m; ⁓ haben być w kontakcie, stykać [zetknąć] się; (verhandeln) znosić [znieść] się (mit *dat.* z *instr.*).

fu'hr (fūʀ) s. fahren.

Fu'hre (fu'ʀᵉ) f ③b fura, wóz m.

fü'hren (fü'ʀᵉn) ⑮a wozić, [za-, wy]wieźć; (leiten) [po-, za-] prowadzić; Heer: dowodzić (*instr.*); (verwalten) zarządzać (*instr.*); ⚓ Artikel: mieć na składzie; Namen: nosić; bei sich ⁓ mieć przy sobie od. ze sobą; das führt zu nichts to nie prowadzi do niczego; ct. im Schilde ⁓ knować co.

Fü'hrer (fü'ʀᵉʀ) m ②l, **⁓in** (⁓in) f ③c przewodnik (-niczka); (Verwalter) zarządca (-czyni); (Leiter) kierownik (-niczka); (An⁓) wódz.

Fü'hrerschaft f przewodnictwo n; zarząd m; kierownictwo n.

Fu'hr...: **⁓lohn** m zapłata f za przy-, od- od. za-wiezienie; **⁓mann** m ②a furman, woźnica.

Fü'hrung f prowadzenie n, kierowanie n; (Betragen) prowadzenie n się, zachowanie n się.

Fu'hr...: **⁓werk** n wóz m; (herrschaftliches) powóz m; **⁓wesen** n furmanka f; (im Heer) furgony *m/pl.*

Fü'lle (fy'lᵉ) f ③b pełnia, pełność; (Überfluß) obfitość.

fü'llen[1] (⁓n) ⑮a napełniać [-nić]; (vollstopfen) napychać [-pchać]; bsd. Kochkunst: nadziewać [-dziać]; (auf Flaschen) ściągać [-gnąć] na butelki; Gläser: nalewać [-lać].

Fü'llen[2] (⁓) n ②l = Fohlen.

Fü'll... (fy'l...): **⁓feder** f pióro n do napełniania atramentem; **⁓horn** n róg m obfitości.

Fü'llsel (⁓zᵉl) n ②l nadziewka f.

Fü'llung f napełnianie n; Kocht.: nadziewanie n; (Tür⁓) wnęka.

Fund (funt) m ②g (das Finden) znalezienie n; (Sache) rzecz f znaleziona; (Erfindung) odkrycie n, wynalazek.

Fundame'nt (fundame'nt) n ②g fundament m, podstawa f, podwaliny *f/pl.*

Fu'nd...: **⁓geld** n znaleźne; **⁓grube** f kopalnia; *fig.* niewyczerpane źródło n, skarb m; **⁓ort** m miejsce n znalezienia; v. Metallen: siedziba f, źródło n.

fünf (fünf) **1.** (wenn nichts folgt P a. **⁓e** [⁓ᵉ]) pięć; ⁓ (zusammen) pięcioro; es waren unser ⁓ było nas pięciu; zu ⁓(en) po pięć(iu); Uhr: halb ⁓ pół do piątej; ⁓ Uhr piąta godzina; ⁓ gerade sein lassen nie zważać na co, być obojętnym na co, patrzeć przez palce. **2.** **⁓** f ③b piątka; liczba pięć.

fü'nf...: **⁓eck** n pięciobok m; **⁓eckig** pięciokątny.

Fü'nfer (fü'nfᵉʀ) *m* ②l = fünf 2; (5 Kreuzer) piątak; (5 Gulden) piątka *f*.

fü'nferlei' (~lai') indekl. pięcioraki.

fü'nf...: **~fach**, **~fältig** (-fęltịch) pięciokrotny; **~flach** *n* ②g pięciościan *m*; **~flachig** (-flęchịch) pięciościenny; **~füßig** (-füsịch) (Vers) z pięciu stóp; **~jährig** pięcioletni; **~malig** (-malịch) pięciokrotny; **~ma'rkstück** *n* moneta *f* pięciomarkowa; **~pfündig** pięciofuntowy; **~stöckig** (-sztokịch) pięciopiątrowy, o pięciu piątrach; **~tägig** pięciodniowy.

fü'nft(e)|ha'lb (fü'nft[ᵉ]-) półpięta, cztery i pół.

Fü'nftel (fü'nftᵉl) *n* ②l piąta (część) *f*.

fü'nftens (~tᵉns) po piąte.

fü'nf|zehn piętnaście; ~ (zusammen) piętnaścioro; es waren unser ~ było nas piętnastu; **~jährig** piętnastoletni.

fü'nfzig (~cịch) pięćdziesiąt; **~jährig** pięćdziesięcioletni.

Fü'nfziger (~cigᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ịn) *f* ③c pięćdziesięcioletni mężczyzna (-nia kobieta).

Fu'nke (fü'ŋkᵉ) *m* ④e = Funken.

fu'nkeln (~kᵉln) ⑮f [za]błyszczeć; (Funken sprühen) [za-]iskrzyć się; **~d** lśniący, błyszczący, iskrzący się.

fu'nkel|(na'gel)|neu' F nowiuteńki; dopieroco z igły.

Fu'nken (fu'ŋkᵉn) *m* ②l iskra *f*; *dim.* (= **Fü'nkchen** [fü'ŋkchᵉn] *n* ②l) iskierka *f*; ~ geben, ~ sprühen [za]iskrzyć się; ~ sprühend iskrzący się; **~telegraphie** *f* telegraf *m* bez drutu.

Fu'nk|spruch *m* telegram przesłany telegrafem bez drutu.

für (füʀ) 1. *prp.* (*acc.*) (an wessen Stelle?, wofür?) za (*acc.*), zamiast (*gen.*); (~ wie lange) na (*acc.*); (zu welchem Zwecke?, zu wessen Nutzen?) dla (*gen.*): ~ diesmal na ten raz; ~ immer na zawsze; ~s erste = erstens; Tag ~ Tag dzień po dniu, dzień w dzień; an und ~ sich samo przez się; e hat etwas ~ sich ta rzecz ma coś za sobą, to nie jest bez znaczenia; das ist eine Sache ~ sich to jest rzecz odrębna; ich ~ meine Person od. meinen Teil co do mnie, co się tyczy mojej osoby; aus Liebe ~ z miłości ku (*dat.*). 2. *adv.* ~ und ~ = immer; was ~ (ein) co za, jaki; was ist er ~ einer? kto on taki? 3. **≈** *n* indekl.: das ≈ und Wider okoliczności *f/pl.* (przemawiające) za i przeciw.

Fura'ge (fuʀa'žᵉ) *f* ③b prowiant *m*; **~...** prowiantowy; **furagie'ren** (fuʀaži'ʀᵉn) ⑮g [za]prowiantować, [przy]wieźć prowiant.

Fü'r|bitte *f* wstawienie *n* się.

Fu'rche (fu'ʀchᵉ) *f* ③b bruzda; (Runzel) zmarszczka; **fu'rchen** (~n) ⑮a [po]bruździć, [po]orać; **fu'rchig** (~chịch) bruździsty, poorany.

Furcht (fuʀcht) *f* ③b bojaźń, strach *m*, obawa (vor *dat.* przed *instr.*); aus ~ ze strachu, z obawy; in ~ sein = fürchten.

fu'rchtbar straszny, okropny; (das ist) ~ teuer! to strasznie drogie!

fü'rchten (fü'ʀchtᵉn) ⑮c (auch sich ~ [vor *dat.*]) bać się, obawiać się (*gen.*).

fü'rchterlich (~tᵉʀlịch) = furchtbar.

Fu'rcht...: **≈los** nieustraszony, bez obawy; **~losigkeit** *f* ③b nieustraszoność.

fu'rchtsam bojaźliwy, trwożliwy; **≈keit** *f* bojaźliwość, trwożliwość.

fü'rder(hi'n) (fü'ʀdᵉʀ[hi'n]) = ferner(hin).

für|lie'b|nehmen mit et. (*dat.*) zadowalać [-wolić] się czem.

Furnie'r ⊙ (furnī'r) *n* (2)g¹ fornira *f*; ... fornirowy; **⁓en** (⁓ᵉn) ⑮g wykładać [wyłożyć] drzewem, [wy]fornirować.

fürs (fürs) = für das.

Fü'r...: **⁓sorge** *f* piecza, staranie *n*. **⁓sorglich** pieczołowity; **⁓sprache** *f* wstawienie *n* się; **⁓sprache einlegen für** (*acc.*) wstawiać [-wić] się za (*instr.*), popierać [-przeć] (*acc.*); **⁓sprecher(in** *f*) *m* orędownik (-niczka).

Fürst (fürst) *m* (3)a książę; (regierender) panujący; **⁓en...** książęcy; **⁓en|tochter** *f* księżniczka.

Fü'rstentum *n* księstwo.

Fü'rstin (⁓in) *f* (3)c księżna.

fü'rstlich książęcy; **⁓keit** *f* książęcość.

Furt (furt) *f* (3)b bród *m*, mielizna.

für|wa'hr zaprawdę, zaiste, [w istocie.]

Fü'r|wort *n* Gram. zaimek *m*.

Furz P (furc) *m* (2)d bździny *f/pl.*; **⁓'en** P (⁓ᵉn) ⑮e bździć.

Fu'sel (fu'zᵉl) *m* (2)l fuzel.

Füsilie'r (füzilī'r) *m* (2)g¹ fizyljer, strzelec.

Fuß (fus) *m* (2)d noga *f*; *dim.* (= **Fü'ßchen** [fü's-] *n* (2)l) nóżka *f*; (eines Berges) stopy *f/pl.*, podnóże *n*; (als Maß *pl.* indekl.) stopa *f*; (Vers⁓) stopa *f*, miara *f* wierszowa; auf dem **⁓e** krok w krok, w ślad za (*instr.*); mit j-m auf gutem **⁓e** leben żyć na dobrej stopie z (*instr.*); auf großem **⁓e** leben żyć na wielką stopę; zu **⁓** piechotą, pieszo; j-m zu Füßen fallen padać [paść] do nóg; stehenden **⁓es** natychmiast.

Fu'ß... nożny; (zu Fuß gehend) pieszy; (als Maß) na stopę; **⁓angel** *f* wędka; **⁓bad** *n* kąpiel *f* na nogi; **⁓ball** *m* piłka *f* nożna; **⁓ball|spiel** *n* gra *f* w piłkę nożną; **⁓bank** *f* (2)d podnóżek *m*; **⁓bekleidung** *f* obuwie *n*; **⁓blatt** *n* podeszwa *f* u nogi; **⁓boden** *m* podłoga *f*; **⁓brett** *n* podnóżek *m*; **⁓decke** *f* okrycie *n* na nogi.

fu'ßen (fū'sᵉn) ⑮e: **⁓** auf (*dat.* u. *acc.*) opierać [oprzeć] nogę na (*loc.*); *fig.* polegać na (*loc.*).

Fu'ß...: **⁓fall** *m* upadnięcie *n* do nóg; **⁓fällig** na klęczkach; **⁓gänger(in** *f* (3)c) *m* (2)l pieszy (-sza), piechur *m*; **⁓gestell** *n* podstawa *f*, postument *m*; **⁓gicht** *f* podagra; **⁓hoch** wysoki na stopę; **⁓knöchel** *m* kostka *f* u nogi; **⁓lappen** *m* onucka *f*.

Fü'ßling (fü'sliŋ) *m* (2)g¹ skarpetka *f*; (beim Strumpf) stopa *f* u pończochy.

Fu'ß...: **⁓los** bez nóg, beznogi; **⁓partie**, **⁓reise** *f* wycieczka (od. podróż) piesza; **⁓pfad** *m* = **⁓weg**; **⁓schemel** *m* = **⁓bank**; **⁓sohle** *f* podeszwa; **⁓soldat** *m* żołnierz pieszy; **⁓spitze** *f* kończyna nogi; **⁓spur**, **⁓(s)tapfe** *f* ślad *m* (nogi); **⁓steg** *m* kładka *f*; **⁓steig** *m* = **⁓weg**; **⁓teppich** *m* dywan pod nogi; **⁓tritt** *m* (Gang) stąpanie *n*, chód; (Stoß) kopnięcie *n* nogą; *a.* = **⁓bank**, **⁓spur**; **⁓volk** ⚔ *n* piechota *f*; **⁓wanderung** *f* = **⁓reise**; **⁓wärmer** (-wĕrmᵉr) *m* (2)l bańka *f* do ogrzewania nóg; **⁓waschung** *f* mycie *n*. nóg; **⁓weg** *m* droga *f* dla pieszych, ścieżka *f*; **⁓wurzel** *f* przyszwa.

futsch F (fucz): das ist **⁓**! przepadło!, już niema!

Fu'tter (fu'tᵉr) *n* (2)l pokarm *m*; (Vieh⁓) pasza *f*, strawa *f*; (des Kleides) podszewka *f*.

Futtera'l (futᵉra'l) *n* (2)g¹ futerał *m*, pokrowiec *m*.

Fu'tter...: ≈lärm ubogi w paszę; **~kasten** *m* skrzynia *f* na obrok; **~mangel** *m* brak paszy.

fü'ttern (fü'tᵉʀn) ⑮b Tiere: [na-] karmić; Kleider: podszywać [-szyć], podbijać [-bić]; mit Pelz gefüttert podbity futrem. *Su.* karmienie *n*; podszywanie *n*.

Fu'tter...: ~sack *m* worek na obrok; **~stroh** *n* słoma *f* paszna; **~trog** *m* koryto *n*; **~zeug** *n* materja *f* na podszewkę.

G

gab (gāp) f. geben.

Ga'be (gā'bᵉ) *f* ③b dar *m*; *fig.* = Begabung; ♯ dawka; milde ~ jałmużna, datek *m*.

gä'be (gē'bᵉ) f. geben *u.* gang².

Ga'bel (gā'bᵉl) *f* ③d (Tisch≈) widelec *m*; *dim.* widelczyk *m*; (Heu≈) widły *f/pl.*; **~...** widlasty, widełkowy; **~deichsel** *f* hołobla; **≈förmig** (-förmich) widłowaty, widlasty; **~frühstück** *n* przekąska *f*.

ga'beln (~n) ⑮f brać [wziąć] na widelec; sich ~ rozchodzić się, [u]tworzyć widły, [roz-] dzielić się. *Su.* rozdział *m*; rozdzielanie *n*.

ga'ben (gā'bᵉn) f. geben.

ga'ckeln (gă'kᵉln) ⑮f. **ga'ckern** (~ᵉʀn) ⑮b [za]gdakać, [za-] gęgać; *fig.* = plappern.

ga'ffen (gā'fᵉn) ⑮a [za]gapić się; **Ga'ffer** (gă'fᵉʀ) *m* ②l gap, gapiący się.

Ga'ge (gā'żᵉ) *f* ③b płaca.

gä'hnen (gē'nᵉn) ⑮a ziewać [-wnąć]; Abgrund: ziać.

Ga'la (gā'lā) *f* indekl.: in (voller) ~ w (pełnej) gali, w stroju galowym; **~...** galowy.

gala'nt (gălă'nt) uprzejmy, grzeczny; (liebenswürdig) miły.

Galanterie' (gălantᵉʀī') *f* ⑥f uprzejmość, grzeczność, elegancja; **~waren|handlung** *f* sklep *m* z towarami galanteryjnemi.

Galee're (gălē'ʀᵉ) *f* ③b galera; **~n|sklave** *m* galernik, skazany na galery; **~n|strafe** *f* skazanie *n* na galery.

Galerie' (gălᵉʀī') *f* ⑥f galerja, krużganek *m*; Thea. balkon *m*.

Ga'lgen (gă'lgᵉn) *m* ②l szubienica *f*; an den ~ bringen [z]gubić, [z]niszczyć; an den ~ kommen być (od. zostawać [-stać]) powieszonym; **~...** szubieniczny; **~frist** *f* krótka odwłoka; **~humor** *m* humor desperacki; **~strick, ~vogel** *m* szubienicznik, wisielec.

Gali'zien (gălī'cⁱᵉn) *n* ⑧g Galicja *f*; **gali'zisch** (~cīsz) galicyjski.

Ga'll|apfel (gă'l-) *m* galasówka *f*.

Ga'lle (gă'lᵉ) *f* ③b żółć; *fig.* gorycz, gniew *m*; **~n...** żółciowy; **≈n|bitter** gorżki jak żółć.

Ga'llert (gă'lĕʀt) *n* ②g, mst **~e** (gălĕ'ʀtᵉ) *f* ③b galareta *f*, studzienina *f*; **≈artig** galaretowaty.

ga'llig (~lich) pełen żółci *od.* goryczy; *fig.* zgryźliwy, złośliwy.

Galo'pp (gălŏ'p) *m* ②g¹ galop, cwał; im ~ galopem, w cwał.

galoppie'ren (gălŏpī'ʀᵉn) ⑮g galopować, biec cwałem; **~de** Schwindsucht galopujące suchoty *f/pl.*

Galo'sche (gălo'szᵉ) *f* ③b kalosz *m*.

galt (gált) f. gelten.

Gama'sche (gămă'szᵉ) *f* ③b kamasz *m*.

Gang¹ (găng) *m* ②d chód; (wiederholter) chodzenie *n*; (e-s

Arztes) wizyta *f*; (Durchℒ) przechód; (Weg) droga *f*; (Galerie) krużganek, galerja *f*; ⚒ ganek; (Bewegung) ruch; (Fortschreiten) tok, bieg, przebieg; (Speise) danie *n*, potrawa *f*; im vollen ~e w pełnym ruchu; im ~e sein być w ruchu, postępować; in ~ bringen puszczać [puścić] w ruch, wprowadzać [-dzić]; seinen ~ gehen iść [pójść] swoim torem.

gang[2] (gāŋ): das ist (so) ~ (od. **gäng** [gĕŋ]) und gäbe to jest powszechnie przyjęte od. używane.

Ga'ng|art *f* chód *m*.

ga'ngbar (Weg) wygodny (do chodzenia); (Münzen) będący w obiegu; (Waren) lubiany; ~ sein być w obiegu, (Waren) mieć dużo zbytu; ℒ**keit** *f* obieg *m*; zbyt *m*.

Ga'ngel|band (gĕ'ŋᵉl-) *n* paski *m/pl.*; am ~ führen = **gä'ngeln** (~n) ⑮f wodzić na paskach; *fig.* rządzić (*instr.*).

Gans (gāns) *f* ②f¹ gęś; *fig.* (dumme) ~ (głupia) gąska.

Gä'nschen (gĕ'nsḉᵉn) *n* ②l gąska *f*; *fig.* gąsiątko.

Gä'nse... (gĕ'nzᵉ...) gęsi: ~**blümchen** *n*, ~**blume** *f* stokrotka *f*; ~**braten** *m*, ~**fleisch** *n* gęsina *f*; ~**füßchen** *n/pl.* cudzysłów *m*; ~**haut** *f* gęsia skóra; mich überläuft eine ~h. mróz mnie przechodzi; ~**hirt** *m* pastuch gęsi; ~**klein** *n* ②g podróbki *f/pl.* gęsie; ~**marsch** *m*: im ~marsch gęsiorem.

Gä'nserich (gĕ'nzᵉʀiḉ) *m* ②g gęsior.

Gä'nse...: ~**stall** *m* chlew na gęsi; ~**wein** *m* scherzhaft: woda *f*.

Gant (gānt) *f* ③b licytacja, publiczny przetarg *m*.

ganz (ganc) 1. *a.* wszystek (*f* -stka, *n* -stko, *pl.* wszyscy, wszystkie); (vollkommen) cały, zupełny; *adv.* całkiem, zupełnie; oft wcale, zB. ~ gut wcale dobry; ~ am Anfang na samym początku; ~ allein sam jeden, ~ und gar zupełnie, całkowicie; ~ und gar nicht wcale nie, ich bin ~ Ohr słucham uważnie. 2. ℒe(s) *n* ⓪l całość *f*; im ~en w całości; ⚘ hurtem; (alles in allem) wogóle, wszystkiego.

Ga'nzheit *f* całość, ogół *m*.

gä'nzlich (gĕ'ncliḉ) zupełny, całkowity; *adv.* zupełnie, całkowicie, doszczętu.

gar (gāʀ) 1. *a.* gotowy; (Fleisch) upieczony od. (gekocht) ugotowany; ~ machen przygotowywać [-ować]. 2. *adv.* s. ganz; (sogar) nawet; (sehr) bardzo; ~ nicht wcale nie; ~ nichts zupełnie nic, wcale nic; ~ zu (sehr) zbyt; warum nicht ~! dlaczegoby nie!, może!, zapewne!

Gä'r... (gĕ'ʀ...) = Gärungs...

Garantie' (gaʀāntī') *f* ⑥f gwarancja, poręka; ℒ**ren** (~ʀᵉn) ⑮g [za]gwarantować, [za-, po]ręczyć (für *acc.* za *acc.*).

Ga'rlau's *m* indekl. P koniec; j-m den ~ machen [z]niszczyć (*acc.*) doszczętu, dobijać [-bić] (*acc.*).

Ga'rbe (gā'ʀbᵉ) *f* ③b snop *m*, snopek *m*. [straż.]

Ga'rde (~dᵉ) *f* ③b gwardja,]

Gardero'be (gāʀdᵉʀō'bᵉ) *f* ③b (a. ~**n**|**raum** *m*, ~**n**|**zimmer** *n*) garderoba, szatnia; (Kleider) suknie *f/pl.*, ubrania *n/pl.* wierzchnie; ~n... garderobiany.

Gardi'ne (gaʀdī'nᵉ) *f* ③b firanka, zasłona; ~**n**|**predigt** *f* nagana, bura. [dzista.]

Gardi'st (~di'st) *m* ③a gwar-]

gä'ren (gĕ'ʀᵉn) ⑬j kisnąć, [wy-] fermentować; *fig.* burzyć się, wrzeć.

Ga'r...: ~koch *m* kuchmistrz; **~küche** *f* garkuchnia.
Garn (garn) *n* (2)g nić *f*; (Gespinst) przędza *f*; (Netz) sieć *f*, sidła *n/pl.*; ins ~ gehen dostawać [-stać] się w sidła.
garnie'ren (gărnī'rᵉn) (15)g [u]garnirować. *Su.* garnirunek *m*, obramowanie *n*.
Garniso'n (~nizo'n) *f* (3)b garnizon *m*, załoga; **~s...** garnizonowy.
Garnitu'r (~tū'r) *f* (3)b garnitur *m*.
ga'rstig (gă'rstĭch) (häßlich) brzydki; (widerlich) obrzydły, obmierzły.
Ga'rten (gă'rtᵉn) *m* (2)j ogród; *dim.* (= **Gä'rtchen** [gĕ'rtchᵉn] *n* (2)l) ogródek; **~...** ogrodowy; **~anlage** *f* (öffentliche) plantacja, skwer *m*; **~bau** *m* ogrodnictwo *n*; **~erdbeere** *f* truskawka; **~erde** *f* ziemia ogrodowa; **~haus** *n* altana *f*, pawilon *m*; **~laube** *f* altana; **~lokal**, **~restaurant** *n* restauracja *f* w ogrodzie; **~messer** *n* nóż *m* ogrodniczy.
Gä'rtner (gĕ'rtnᵉr) *m* (2)l, **~in** (~ĭn) *f* (3)c ogrodnik (-niczka); **~...** ogrodniczy.
Gärtnerei' (gĕrtnᵉrai') *f* (3)b ogrodnictwo *n*; (Garten) zakład *m* ogrodniczy.
Gä'rung *f* kiśnienie *n*, fermentacja; *fig.* wzburzenie *n*; **~s|stoff** *m* ferment; (für Brot) drożdże *pl.*, kwaśne ciasto *n*.
Gas (gas) *n* (2)h gaz *m*.
Ga's... gazowy; **~anstalt** *f* gazownia; **2artig** podobny do gazu, lotny; **~behälter** *m* zbiornik na gaz; **~bereitung** *f* fabrykacja gazu; **~brenner** *m* palnik gazowy; **~flamme** *f* płomień *m* gazowy; **~glühlicht** *n* gazowe światło *n* żarowe, palnik *m* Auerowski; **2haltig** (-haltĭch) zawierający gaz w sobie; **~kocher** *m* maszynka *f* gazowa; **~leitung** *f* rury *f/pl.* gazowe; **~messer** *m* gazomierz; **~rohr** *n*, **~röhre** *f* rura *f* gazowa.
Ga'sse (gă'sᵉ) *f* (3)b ulica; *dim.* (= **Gä'ßchen** [gĕ's-] *n* (2)l) uliczka; (Weg) droga; hohle ~ wąwóz *m*; **~n...** uliczny; **~nbube**, **~n|junge** *m* ulicznik; **~nhauer** *m* (2)l pieśń *f* uliczna.
Gast (gast) *m* (2)d gość; (Angereister) obcy, przybysz; zu ~ sein być (häufig: bywać) w gościnie; zu ~ laden zapraszać [-prosić] w gościnę.
Ga'st...: 2frei, 2freundlich gościnny; **~freiheit, ~freundschaft** *f* gościnność; **~freund** *m* utrzymujący z kim stosunki gościnności; **~geber(in** *f* (3)c) *m* (2)l gospodarz (-dyni) domu; **~haus** *n* restauracja *f*; (mit Ausspann) zajazd *m*, oberża *f*; **~hof** *m* dom gościnny, gospoda *f*, hotel; **~hofs...** hotelowy.
gastie'ren (găstī'rᵉn) (15)g [za]gościć; Thea. występować [-stąpić] gościnnie.
ga'stlich = gastfrei.
Ga'st...: ~mahl *n* uczta *f*, biesiada *f*; **~recht** *n* prawo gościnności; **~rolle** *f*, **~spiel** *n* występ *m* gościnny; ~rollen spielen występować [-stąpić] gościnnie; **~stube** *f*, **~zimmer** *n* pokój *m* gościnny.
Ga's|uhr *f* gazomierz *m*.
Ga'st...: ~wirt(in *f*) *m* oberżysta (-ystka), gospodarz *m* (-dyni); **~wirtschaft** *f* = ~haus.
Ga'tte (gă'tᵉ) *m* (3)a małżonek; **~n...** małżeński; **~n|mörderin** *f* mężobójczyni.
Ga'tter (ga'tᵉr) *n* (2)l krata *f*; **~...** kratowany.
Ga'ttin (~tĭn) *f* (3)c małżonka.

Ga'ttung (gă'tuŋ) *f* ③b (Geschlecht) ród *m*; (Rasse) rasa; (Art) rodzaj *m*; (Sorte) gatunek *m*: **~s...** rodzajowy, gatunkowy; Gram. pospolity.

Gau (gau) *m* ②g (Bezirk) okręg, powiat; (Land[schaft]) kraina *f*, okolica *f*: **~...** powiatowy, okręgowy.

Gauch (gauch) *m* ②d półgłówek.

Gau'kel|bild (gau'kᵉl-) *n* mamidło, złudzenie.

Gaukelei' (gaukᵉlai') *f* ③b, **Gau'kel|spiel** *n* kuglarstwo, figle *m/pl.*

gau'keln (gau'kᵉln) ⑮f [po]figlować, pokazywać [-zać] sztuki.

Gau'kler (~klᵉʀ) *m* ②l kuglarz, błazen.

Gaul (gaul) *m* ②d koń; (Mähre) szkapa *f*.

Gau'men (gau'mᵉn) *m* ②l podniebienie *n*; den ~ kitzeln [po]łechtać podniebienie, pobudzać [-dzić] smak: **~kitzel** *m* łakomstwo *n*, łaknienie *n*: **~segel** *n* języczek *m*.

Gau'ner (gau'nᵉʀ) *m* ②l łotr, oszust: **~...** łotrowski; **~bande** *f* szajka; **~streich** *m*, **Gaunerei'** (gaunᵉʀai') *f* ③b łotrostwo *n*, złodziejstwo *n*.

gau'nern (gau'nᵉʀn) ⑮b oszukiwać [-kać].

Gavo'tte (gawǫ'tᵉ) *f* ③b gawot *m*.

Ga'ze (gą'zᵉ) *f* ③b gaza; **~...** gazowy.

Gaze'lle (gącę'lᵉ) *f* ③b gazela.

ge... (gᵉ...) in Zssgn, bsd. zur Bildung des *p.p.*, z.B. geartet von arten.

Ge|ä'chze (-ę'chᵉ) *n* ②l jęk *m*.

Ge|ä'der (-ę'dᵉʀ) *n* ②l = Adern *pl.*

ge|a'rtet (-ą'ʀtᵉt): so ~ tego rodzaju.

geb. Abk. für geboren, gebunden.

Ge|bä'ck (-bę'k) *n* ②g pieczywo.

Ge|bä'lk (-bę'lk) *n* ②g = Balken *pl.*

ge|ba'r (-bą'ʀ) s. gebären.

Ge|bä'rde (-bę'ʀdᵉ) *f* ③b (Bewegung) ruch *m*, giest *m*; (Miene) mina, wygląd *m*.

ge|bä'rden (~n) ⑮e: sich ~ zachowywać [-ować] się w jaki sposób, [z]robić ruchy.

Ge|bä'rden...: ~spiel *n*, **~sprache** *f* mimika *f*, pantomima *f*.

ge|ba'ren (-bą'ʀᵉn) ⑮a 1. sich ~ zachowywać [-ować] się, prowadzić się. 2. **?** *n* ②l zachowanie się, postępowanie.

ge|bä'ren (-bę'ʀᵉn) ⑫i [u-, po-, z]rodzić: *fig.* wydawać [-dać].

Ge|bärerin (-bę'ʀᵉʀin) *f* ③c rodzicielka.

Ge|bä'r|mutter *f* macica.

Ge|bäu'de (-boi'dᵉ) *n* ②l budowla *f*, budynek *m*, gmach *m*.

Ge|bei'n *n* ②g = Beine *pl.*; *pl.* ~e (von Toten) zwłoki *f/pl.*

Ge|be'll(e) (-bę'l[ᵉ]) *n* ②g szczekanie.

ge'ben (gę'bᵉn) ⑭e dawać [dać]: (schenken) darowywać [-ować]: (ab~) oddawać [-dać]; (darreichen) podawać [-dać], wręczać [-czyć]: Gesetze usw.: nadawać [-dać]; Rabatt: udzielać [-lić]: Karten: rozdawać [-dać]: Ärgernis usw.: [s]powodować: *fig.* auch = ausdrücken, darstellen: es gibt jest, bywa: *pl.* są, bywają; es gibt nicht niema: was gibt's? co tam?; was wird's ~? co z tego będzie?; Thea. was wird ge~? co grają?; viel ~ auf (*acc.*) zważać na (*acc.*), szanować (*acc.*); wenig ~ auf (*acc.*) nie zważać na (*acc.*), nie dbać o (*acc.*): sich ~ (schmerzen) ustawać [ustać]; sich et. ~ lassen [roz]kazać sobie podać; sich die Ehre ~ mieć zaszczyt.

Ge'ber (gę'bᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c dawca (-czyni): (von Geschenken) ofiarodawca (-czyni): (von Karten) wydający.

Ge|be't (gᵉbē't) *n* ②g modlitwa *f*; (Beten) modlenie się; *fig.* ins ~ nehmen [wy]badać ostro: ~**buch** *n* książka *f* do nabożeństwa, modlitewnik *m*.
ge|be'ten (-bę'tᵉn) s. bitten.
ge|bie'r(s)t (-bī'r[s|t) s. gebären.
Ge|bie't (-bī't) *n* ②g obszar *m*. terytorjum; (Bezirk) okręg *m*; (Grenzen, auch *fig.*) zakres *m*, dziedzina *f*; (e-r Gemeinde) obręb *m*; *fig.* auf dem ~e w dziedzinie.
ge|bie'ten nakazywąć [-zać]; ~ über(*acc.*) władać, rozporządzać (*instr.*), panować nad (*instr.*).
Ge|bie'ter (-bī'tᵉr) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c władca (-czyni): pan(i); ~**isch** (~isz) rozkazujący, stanowczy.
Ge|bie'ts... terytorjalny.
Ge|bi'lde (-bĭ'ldᵉ) *n* ②l = Bild; (Erzeugnis) utwór *m*, twór *m*, płód *m*. [dzwonienie.]
Ge|bi'mmel (-bĭ'mᵉl) *n* ②l]
Ge|bi'nde (-bĭ'ndᵉ) *n* ②l = Bund *n*; (Faß) beczka *f*; (kleines) beczułka *f*. [Berge *pl.*]
Ge|bi'rge (-bi'rgᵉ) *n* ②l =]
ge|bi'rgig (~gĭch) górzysty.
Ge|bi'rgs... (-bi'rks...) górski, górzysty: ~**kamm** *m* = ~rücken; ~**kette** *f* łańcuch *m* (od. pasmo *n*) gór: ~**land** *n* kraj *m* górzysty; ~**paß** *m* przełęcz *f* górska; ~**reise**, ~**tour** *f* wycieczka w góry; ~**rücken** *m* grzbiet gór: ~**zug** *m* = ~kette. — Vgl. a. Berg...
Ge|bi'ß (-bĭ's) *n* ②g zęby *m/pl.*, uzębienie; (am Zaume) wędzidło, munsztuk *m*. [*m/pl.*]
Ge|blä'se (-blę'zᵉ) *n* ②l miechy]
Ge|blö'k(e) (-blȫ'k[ᵉ]) *n* ②g (②l) beczenie. [w kwiaty.]
ge|blü'mt (-blǖ'mt) kwiecisty.]
Ge|blü't (-blü't) *n* ②g = Blut.
ge|bo'ren (-bǫ'rᵉn) [s. gebären] (u)rodzony: ~ sein od. werden [u]rodzić się: ~er Deutscher rodowity Niemiec; wo sind Sie ~? skąd pan rodem?; er ist zum Künstler ~ on urodził się artystą.
ge|bo'rgen (-bǫ'rgᵉn) s. bergen, borgen.
Ge|bo't (-bō't) *n* ②g (Befehl) nakaz *m*, rozkaz *m*; (bsd. bibl.) przykazanie; (Angebot) podaż *f*, oferta *f*; zu ~e stehen być na rozkazy od. na usługi.
Ge|bräu' (-broi') *n* ②g warka *f*.
Ge|brau'ch *m* ②d (einer Sache) używanie *n*, użytek; (Sitte) zwyczaj; (Zeremonie) obrząd; (Fest≈) obrządek, ceremonjał.
ge|brau'chen używać [użyć]: a. = brauchen; gebraucht używany; zniszczony.
ge|bräu'chlich (-broi'ch-) używany, będący w używaniu: (gewöhnlich) zwyczajny, pospolity: (angenommen) przyjęty.
Ge|brau'chs|anweisung *f* sposób *m* (od. przepis *m*) użycia.
ge|bre'chen 1. *v/i.* = fehlen, mangeln. 2. ≈ *n* ②l (Mangel) brak *m*; (körperlicher Fehler) wada *f*, ułomność *f*, kalectwo.
ge|bre'chlich (-brę'ch-) ułomny; (schwach) słaby; ≈**keit** *f* ułomność; słabość.
ge|bro'chen (-brǫ'chᵉn) s. (ge-) brechen. [Brüder *pl.*]
Ge|brü'der (-brǖ'dᵉr) *m/pl.* =]
Ge|brü'll (-brü'l) *n* ②g ryk *m*.
Ge|bru'mm(e) (-brü'm[ᵉ]) *n* ②g (②l) mruczenie, pomruk *m*.
Ge|bü'hr (-bǖ'r) *f* ③b (Pflicht) obowiązek *m*. powinność *f*; (Abgabe) należytość, koszta *m/pl.*; (Zoll) opłata.
ge|bü'hren (~ᵉn) ④a *v/i.* u. sich ~ należeć się; wie es sich gebührt jak się należy, jak przystoi: ~**d** należny, zasłużony: (geziemend) przyzwoity; ~**der|maßen**, ~**weise** w należyty sposób.

ge|bu'nden (-bŭ'ndᵉn) s. binden.

Ge|bu'rt (-bŭ'ʀt) *f* ③b rodzenie *n*, poród *m*; (Herkunft) pochodzenie *n*, ród *m*; seit der ~ von (der) ~ od urodzenia; von ~ ein Pole rodem.

ge|bü'rtig (-bü'ʀtĭch) rodem, rodowity; er ist aus Krakau ~ jest rodem z Krakowa; ~er Krakauer rodowity Krakowianin.

Ge|bu'rts... położniczy; porodowy; (angeboren) przyrodzony; **~adel** *m* szlachectwo *n* dziedziczne; **~fehler** *m* wada *f* przyrodzona; **~feier** *f*, **~fest** *n* urodziny *f/pl.*, obchód *m* urodzin; **~helfer(in** *f*) *m* akuszer(ka), lekarz położniczy (położna); **~hilfe** *f* położnictwo *n*; **~jahr** *n* rok *m* urodzenia; **~land** *n* kraj *m* rodzinny; **~ort** *m* miejsce *n* rodzinne od. urodzenia; **~schein** *m* świadectwo *n* urodzenia, metryka *f* urodzin; **~tag** *m* dzień urodzin, urodziny *f/pl.*; **~tags|geschenk** *n* podarek *m* urodzinowy; **~tags|kind** *n* noworodek *m*; **~wehen** *f/pl.* bole *m/pl.* porodowe.

Ge|bü'sch (-bü'sz) *n* ②g krzaki *m/pl.*; (dichtes) zarośle *f/pl.*

Geck (gĕk) *m* ③a fircyk, gap, trzpiot; den ~en spielen udawać [udać] głupiego.

ge'ckenhaft fircykowaty.

Ge|dä'chtnis (gᵉdĕ'chtnĭs) *n* ②h¹ pamięć *f*; aus dem ~ na pamięć; sich ins ~ zurückrufen = sich erinnern; **~feier** *f* pamiątka, obchód *m* dla uczczenia pamięci; **~kunst** *f* mnemotechnika; **~rede** *f* mowa pamiątkowa; **~tag** *m* rocznica *f*.

Ge|da'nke (-da'ŋkᵉ) *m* ④e myśl *f*; (Vorhaben) pomysł, zamysł, zamiar; ich kam auf den ~n przyszło mi na myśl; in ~n w myśli; in ~n versinken pogrążać [-żyć] się w myślach, zamyślić [voll.] się; sich ~n machen (über *acc.*) niępokoić się (*instr.*).

Ge|da'nken...: ~austausch *m* wymiana *f* myśli; **~folge** *f*, **~gang** *m* tok *m* myśli; **2los** bezmyślny; **~losigkeit** *f* bezmyślność; **~späne** *m/pl.* aforyzmy, zdania *n/pl.* urywkowe; **~strich** *m* pauza *f*, domyślnik; **2voll** pełen myśli, zamyślony.

Ge|dä'rm(e) (-dę'ʀm|ᵉ|) *n* ②g (②l) kiszki *f/pl.*, jelita *n/pl.*

Ge|de'ck (-dĕ'k) *n* ②g nakrycie.

ge|dei'hen (-dai'ᵉn) ⑬r 1. *v/i.* (sn) rozwijać [-winąć] się, udawać [udać] się; (wachsen) [wy-] rosnąć; *fig.* = gelingen; die Sache ist dahin (od. so weit) gediehen, daß... sprawa doszła już do tego, że ... 2. 2 *n* ②l wzrost *m*, powodzenie, pomyślność *f*.

ge|dei'hlich zdrowy; pomyślny.

Ge|de'nk... (-dĕ'ŋk-..) pamiątkowy; **~buch** *n* księga *f* pamiątkowa, pamiętnik *m*.

ge|de'nken 1. myśleć, zamyślać, zamierzać; j-s, e-r Sache ~ przypominać [-mnieć] sobie, wspominać [-mnieć] (*acc.* od. o *loc.*); gedenke mein! pamiętaj o mnie! 2. 2 *n* ②l wspomnienie *n*, pamięć *f*.

Ge|di'cht (-dĭ'cht) *n* ②g wiersz *m*; (größeres) poemat *m*; **~sammlung** *f* zbiór *m* wierszy.

ge|die'gen (-dį'gᵉn) czysty, szczery, prawdziwy; *fig.* gruntowny, porządny, doskonały.

ge|die'h(en) (-dį'[ᵉn]) s. gedeihen.

Ge|drä'nge (-dʀĕ'ŋᵉ) *n* ②l tłok *m*, ścisk *m*, ciżba *f*; (Verlegenheit) kłopot *m*; (Not) bieda *f*.

ge|drä'ngt (-dʀĕ'ŋt) ciasny; (Stil) zwięzły; voll ~ nabity, przepełniony; **2heit** *f* ciasnota; zwięzłość. [(Gestalt: krępy.)

ge|dru'ngen (-dʀŭ'ŋᵉn) zwięzły;

Ge|du'ld (-dŭ'lt) *f* ③b (*o. pl.*) cierpliwość; mit ~ = geduldig; ~ haben = sich gedulden.
ge|du'lden (-dŭ'ldᵉn) ⑮c: sich ~ być cierpliwym, [za]czekać cierpliwie; ~ Sie sich! proszę poczekać!
ge|du'ldig (~dĭch) cierpliwy.
ge|du'ngen (-dŭ'ŋgᵉn) s. dingen.
ge|et'gnet (-aɪ'gnᵉt) zdatny, zdolny (zu *dat.*, für *acc.* do *gen.*); (passend) stosowny, odpowiedni.
Geest (gęst) *f* ③b, ~'**land** *n* kraj *m* wysoko położony i nieurodzajny.
gef. Abk. für gefälligst.
Ge|fa'hr (gᵉfā'ʀ) *f* ③b niebezpieczeństwo *n*; in ~ bringen = gefährden; ~ laufen narażać [-razić] się na niebezpieczeństwo, być narażonym (na *acc.*); ≈**drohend** niebezpieczny, grożący niebezpieczeństwem.
ge|fä'hrden (-fę'ʀdᵉn) ⑮c narażać [-razić] na niebezpieczeństwo; gefährdet sein być (od. znajdować [znaleźć] się) w niebezpieczeństwie.
ge|fä'hrlich (-fę'ʀ-) niebezpieczny; (riskant) ryzykowny, niepewny; es ist nicht so ~ to nie takie straszne.
Ge|fa'hr...: ≈**los** bez niebezpieczeństwa, pewny; ~**losigkeit** *f* pewność.
Ge|fä'hrt (-fę'ʀt) *n* ②g pojazd *m*.
Ge|fä'hrte (-fę'ʀtᵉ) *m* ③a, **Gefä'hrtin** (~tĭn) *f* ③c towarzysz(ka).
Ge|fa'll(e) (-fę'l[ᵉ]) *n* ②g (②l) (e-s Flusses) spad *m*, pochyłość *f*; *pl.* (Einkünfte) dochody *m/pl.* niestałe; (Steuern) podatki *m/pl.*
ge|fa'llen 1. *v/i.* (h.) podobać się; wie es Ihnen gefällt jak panu wygodnie; sich ~ znajdować [znaleźć] upodobanie (in *dat.* w *loc.*); sich ~ lassen znosić [znieść], [s]cierpieć; das lasse ich mir nicht ~ na to nie zezwolę. 2. ≈ *m* ②l (Gefälligkeit) uprzejmość *f*, łaska *f*, przysługa *f*; (Vergnügen) przyjemność *f*; tun Sie mir den ≈! zrób pan to dla mnie!, zrób mi pan tę przysługę!; ≈ finden an (*dat.*) znajdować [znaleźć] przyjemność w (*loc.*), lubować się w (*loc.*).
ge|fä'llig (dienstfertig) usłużny, uczynny, uprzejmy; ([an]genehm) przyjemny, ujmujący; ~**st** *adv.* łaskawie; Ihrer ~en Antwort entgegensehend oczekując pańskiej łaskawej odpowiedzi; was ist (Ihnen) ~? czem mogę (panu) służyć?; ≈**keit** *f* usłużność, uprzejmość, przyjemność; przysługa, grzeczność.
Ge|fa'll|sucht *f* chęć podobania się, zalotność, kokieterja.
ge|fa'll|süchtig pragnący się podobać, zalotny.
Ge|fa'ngene(r) (-fă'ŋgᵉnᵉ[ʀ]) *s.* ⑨l więzień; ⚔ jeniec (branka); (Sklave) niewolnik (-nica).
Ge|fa'ngen|nahme (-nāmᵉ) *f* ③b uwięzienie *n*; ⚔ wzięcie *n* do niewoli, pojmanie *n*.
Ge|fa'ngenschaft *f* niewola, więzienie *n*. [więźniów.]
Ge|fa'ngen|wärter *m* dozorca
ge|fä'nglich (-fę'ŋ-): ~ einziehen wsadzać [-dzić] do więzienia, [przy]aresztować.
Ge|fä'ngnis *n* ②h¹ więzienie; ..... więzienny. [*f/pl.*]
Ge|fa'sel (-fā'zᵉl) *n* ②l brednie
Ge|fä'ß (-fę's) *n* ②g naczynie; *dim.* naczyńko; (am Degen) rękojeść *f*; ..... naczyniowy.
ge|fa'ßt (-fă'st) (ruhig) spokojny; (bereit) przygotowany, gotowy; ⊙ *à jour* ~ ażurowy; sich ~

machen auf (*acc.*) przygotowywać [-ować] się na (*acc.*); ich war darauf ~ spodziewałem się tego.

Ge|fe'cht (-fẹ'cht) *n* ②g potyczka *f*, utarczka *f*; **~s...** bojowy.

Ge|fie'der (-fi'dᵉʀ) *n* ②l pierze, upierzenie; *a.* = Geflügel.

Ge|fi'lde (-fi'ldᵉ) *n* ②l pole, niwa *f*. [cionka *f*; ♯ liszaj *m*.]

Ge|fle'cht (-flẹ'cht) *n* ②g ple-

ge|fle'ckt (-flẹ'kt) plamisty, nakrapiany; (Pferd) pstrokaty.

ge|fli'ssentlich (-fli'sᵉntlich) = absichtlich.

Ge|flü'gel (-flü'gᵉl) *n* ②l ptactwo domowe, drób *m*; **~händler(in *f*)** *m* handlarz (-arka) drobiu; **~haus** *n* komórka *f* na drób.

ge|flü'gelt (~flü'gᵉlt) skrzydlaty; (Wort) przysłowiowy.

Ge|flü'ster (-flü'stᵉʀ) *n* ②l szept *m*; (der Blätter) szelest *m*.

Ge|fo'lge (-fọ'lgᵉ) *n* ②l świta *f*, orszak *m*; im ~ haben pociągać [-gnąć] za sobą, mieć następstwa.

ge|frä'ßig (-fʀẹ'ßich) żarłoczny; **2keit** *f* żarłoczność.

Ge|frei'te(r) (-fʀai'tᵉ[ʀ]) *m* ⑨l starszy szeregowiec, gefrajter.

ge|frie'ren (fu) zamarzać [-znąć], marznąć; ~ lassen zamrażać [-mrozić]. [marznięcia.]

Ge|frie'r|punkt *m* punkt za-

Ge|fro'r(e)ne(s) (-fʀo'ʀ[ᵉ]nᵉ[s]) *n* ⑨l lody *m/pl.* (do jedzenia).

Ge|fü'ge (-fü'gᵉ) *n* ②l spojenie, budowa *f*, struktura *f*.

ge|fü'gig (~gịch) (biegsam) giętki, gibki; (nachgiebig) uległy, powolny; (umgänglich) dający się objejść; **2keit** *f* giętkość; uległość, powolność.

Ge|fü'hl (-fü'l) *n* ②g czucie; (Takt2) poczucie; (Empfindung) uczucie; **2los** nieczuły, bez czucia, bez serca; (gleichgültig) obojętny; **~losigkeit** *f* nieczułość, brak *m* czucia; obojętność; **~s-mensch** *m* człowiek uczuciowy; **~s|sinn** *m* czucie *n*, zmysł dotykania; **2voll** czuły, uczuciowy.

ge|fu'nden (-fu'ndᵉn) s. finden.

ge|ga'ngen (-gä'ŋᵉn) s. gehen.

ge'gen (gẹ'gᵉn) (*acc.*) (wider) przeciw, przeciwko (*dat.*); *fig.* (= im Vergleich zu) w porównaniu z (*instr.*), w stosunku do (*gen.*), wobec (*gen.*); (Richtung) ku (*dat.*), na (*acc.*); (für, zu) do, dla (*gen.*); (ungefähr) koło, około (*gen.*); (im Umtausch) w zamian za (*acc.*); freundlich usw. ~ względem, dla (*gen.*).

Ge'gen... przeciwny, przeciw...; wzajemny; **~befehl** *m* rozkaz przeciwny; **~besuch** *m* odwiedziny *f/pl.* wzajemne, rewizyta *f*; **~beweis** *m* dowód przeciwny; **~bild** *n* kopja *f*; pendent *m*.

Ge'gend (gẹ'gᵉnt) *f* ③b (Land) kraj *m*, kraina; (Gelände) okolica, ziemia; (Himmelsrichtung) strona; abgelegene ~ zakątek *m*.

Ge'gen...: **~dienst** *m* usługa *f* wzajemna; **2einander** przeciw sobie, jeden przeciw drugiemu, względem siebie; **~forderung** *f* wzajemna wierzytelność; **~füßler** (-füslᵉʀ) *m* ②l antypoda; **~gewicht** *n* przeciwwaga *f*; (Gleichgewicht) równowaga *f*; **~gift** *n* odtrutka *f*, antydotum; **~liebe** *f* miłość wzajemna, wzajemność; **~mine** *f* kontrmina, podkopy *m/pl.* przeciwne; **~mittel** *n* środek *m* zaradczy od. zapobiegawczy; **~part** *m* ②g = Gegner; **~partei** *f* stronnictwo *n* przeciwne; **~probe** *f* druga próba, kontrpróba; **~rechnung** *f* kontrola rachunków, rachunek *m* wzajemny; **~rede** *f* odpowiedź, replika; (Widerspruch) zarzut *m*,

sprzeciwianie *n* się, opieranie *n* się; **~satz** *m* przeciwieństwo *n*, sprzeczność *f*, kontrast; (sprachlich) twierdzenie *n* przeciwne, antyteza *f*; **~seite** *f* strona przeciwna; **2seitig** wzajemny, obopólny; **~seitigkeit** *f* wzajemność, obopólność; **~stand** *m* przedmiot; (e-r Erzählung) temat; (e-s Dramas) osnowa *f*; **2ständlich** (-sztĕntlich) przedmiotowy; (rein sachlich) objektywny; **~strömung** *f* prąd *m* przeciwny; **~stück** *n* pendent *m*, rzecz *f* odpowiadająca innej rzeczy; **~teil** *n* przeciwieństwo, rzecz *f* przeciwna; im **~teil** przeciwnie; **2ü''ber** (*dat.*) naprzeciw, naprzeciwko (*gen.*); mir **2über** wobec mnie; **~ü''ber** *n* ②l osoba *f* (od. rzecz *f*) naprzeciw stojąca; **2ü''ber|liegend** położony naprzeciw, przeciwległy; **2ü''ber|steh(e)n** stać naprzeciw; **2ü''ber|stellen** przeciwstawiać [-wić]; **~ü''berstellung** *f* przeciwstawianie (-wienie) *n*; **~vorschlag** *m* wniosek przeciwny, propozycja *f* przeciwna; **~wart** (-wa̬ʀt) *f* ③b (o. *pl.*) obecność; (Jetztzeit) teraźniejszość, czas *m* teraźniejszy; **2wärtig** (-wĕʀtĭch) (jetzig) teraźniejszy, obecny; (zeitgenössisch) współczesny; *adv.* teraz, obecnie, w tej chwili; **~wehr** *f* obrona, opór *m*; **~wind** *m* wiatr przeciwny; **~wirkung** *f* przeciwdziałanie *n*, oddziaływanie *n*: reakcja; **2zeichnen** kontrasygnować; **~zeuge** *m* świadek strony przeciwnej; **~zug** *m* pociąg z przeciwnej strony; Spiel: ciąg przeciwny.

ge|ge'ssen (geɡĕ'sen) s. essen.

Ge'gner (gĕ'gneʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c (Widersacher[in]) przeciwnik (-niczka), nieprzyjaciel (-ciółka); (Nebenbuhler[in]) współzawodnik (-niczka), rywal(ka); **2isch** (~ĭsz) przeciwny; **~schaft** *f* przeciwnictwo *n*.

ge|go'lten (geɡŏ'lten) s. gelten.

Ge|ha'lt (-ha̬'lt) *m* ②g: a) (Inhalt) treść *f*; (Qualität) jakość *f*; (Wert) wartość *f*; (von Gold od. Silber) próba *f*; b) mst *n* ②g (②a) (Lohn) płaca *f*; (etatmäßig) pensja *f*; **2los** bez treści: bez wartości; (Rede usw.) gołosłowny, błahy; **~losigkeit** *f* błahość, gołosłowność; **2reich**, **2voll** pełen treści, obfity w treść, treściwy; **~s|zulage** *f* podwyższenie *n* płacy.

Ge|hä'mmer (-hĕ'meʀ) *n* ②l walenie *n* młotkiem.

Ge|hä'nge (-hĕ'ŋe) *n* ②l wisiorek *m*.

ge|ha'rnischt (-ha̬'ʀniszt) odziany w pancerz, opancerzony; *fig.* wojowniczy; **2e(r)** *m* ⑨l rycerz.

ge|hä'ssig (-hĕ'sĭch) nienawistny; (feindselig) znienawidzony, wrogi; **2keit** *f* nienawiść.

Ge|hau'se (-hoi'ze) *n* ②l torebka *f*; (Futteral) futerał *m*, puzderko; (e-r Schnecke) skorupa *f*: (e-r Uhr) kopert *f*.

Ge|he'ge (-hĕ'ge) *n* ②l ogrodzenie, zagroda *f*: *fig.* einem andern ins ~ kommen naruszać [-szyć] czyje prawa, [w]mieszać się do cudzych spraw.

ge|hei'm (-hai'm) tajny, skryty; *adv.* im **~en** potajemnie, w sekrecie; ~ halten [za]taić, [u]trzymać w tajemnicy.

Ge|hei'm... tajny; **~bund** *m* tajny związek od. spisek; **~lehre** *f* tajna nauka, mistyka.

Ge|hei'mnis *n* ②h[1] tajemnica *f*, sekret *m*; **~krämer** *m* człowiek skryty; **2voll** tajemniczy.

Ge|hei'm...: **~polizist** *m* ajent tajnej policji; **~rat** *m* tajny

radca; ~schreiber *m* sekretarz prywatny; ~schrift *f* pismo *n* tajemnicze od. szyfrowane; ≈tun działać tajemniczo od. skrycie. [*m*.]

Ge|hei'ß (-hai's) *n* ②g rozkaz

geh(e)n (gē'[ᵉ]n) ⑯a (sn) iść [pójść]; (hin u. her) [po]chodzić: in die Höhe ~ podnosić [-nieść] się; geh(t) od. ~ Sie (weg od. los)! ustąp(cie) się!, proszę się ustąpić!; wie geht es Ihnen? jak się panu powodzi?, jak się pan ma?; mir geht es gut dobrze mi się powodzi; es geht so (einigermaßen od. ziemlich) ujdzie; es mag gehen, was will niech się dzieje, co chce; so gut es eben geht jak bądź, według możności; so geht es in der Welt tak to bywa na świecie; es geht das Gerücht od. die Rede wieść niesie, mówią; es geht ein starker Wind wieje silny wiatr; sich ~ lassen popuszczać [-puścić] sobie, [po]folgować sobie; an die Arbeit ~ przystępować [-stąpić] od. zabierać [-brać] się do (*gen.*); es geht auf eins (zwei) pierwsza (druga) godzina; das Fenster geht auf den Hof okno wychodzi na podwórze; ~ durch(*acc.*)przechodzić[przejść] przez (*acc.*); ~ hinter (*acc.*) zachodzić [zajść] za (*acc.*); ~ in (*acc.*) wchodzić [wejść] w (*acc.*); in (*dat.*) (gekleidet) ~ chodzić w (*loc.*), nosić (*acc.*); er geht ins 20. Jahr ma dwudziesty rok; 3 geht in 9 dreimal trzy w dziewięciu mieści się trzy razy; ins Freie ~ wychodzić [wyjść] na świeże powietrze; in Stücke ~ = zerbrechen; in sich ~ opamiętywać [-tać] się; wenn es nach mir ginge gdyby odemnie zależało; ~ über(*acc.*)przechodzić [przejść] przez (*acc.*); das geht über meine Kräfte to jest ponad moje siły; ~ unter (*acc.*) podchodzić [podejść] pod (*acc.*); unter die Soldaten ~ iść [pójść] do wojska; vor Anker ~ stawać [stanąć] w porcie; vor sich ~ odbywać [-być] się, dziać się; im ≈ w chodzie.

Ge|hē'nk (gᵉhĕ'ŋk) *n* ②g wisiorek *m*, wieszadełko.

ge|heu'er (-hoi'ᵉʀ): nicht ~ niejasny, nieczysty, podejrzany; hier ist es nicht ganz ~ tu nie bardzo bezpiecznie.

Ge|heu'l (-hoi'l) *n* ②g wycie; (Wehklagen) płacz *m*, lament *m*

Ge|hi'lfe (-hı̨'lfᵉ) *m* ③a, **Gehi'lfin** (~fin) *f* ③c pomocnik (-nica) asystent(ka); (Gesell) towarzysz.

Ge|hi'rn *n* ②g mózg *m*; das kleine ~ móżdżek *m*; s. Hirn...

Ge|hö'ft (-hö'ft) *n* ②g dworek *m*; (ländliches) zagroda *f*.

ge|ho'lfen (-hǫ'lfᵉn) s. helfen.

Ge|hö'lz (-hǫ'lc) *n* ②g lasek *m*, zarośle *f/pl*.

Ge|hö'r (-hö'ʀ) *n* ②g słuch *m*; nach dem ~ ze słuchu; ~ finden znajdywać [znaleźć] posłuch; ~ geben (*dat.*) [wy-]słuchać (*gen.* [*acc.*]); ~... słuchowy.

ge|ho'rchen (*dat.*) [u]słuchać (*acc.*), być posłusznym (*dat.*).

ge|hö'ren należeć; (als Bestandteil) ~ zu (*dat.*) wchodzić w zakres (*gen.*); wem gehört dieses Buch? czyja to książka?; das gehört mir to moje; das gehört nicht hierher to tu nie należy; dazu gehört viel Geld do tego potrzeba dużo pieniędzy; sich ~ = sich gebühren.

ge|hö'rig (-hö'ʀiḉ) przynależny, (zukommend) należyty, stosowny, przyzwoity; (tüchtig) porządny, mocny, silny; *adv.* należycie,

porządnie, w odpowiedni sposób. [Hörner *pl.*]

Ge|hö'rn (-hö'RN) *n* ②g =]

ge|hö'rnt (-hö'RNt) rogaty.

ge|ho'rsam (-ho'R-) **1.** posłuszny; (ergeben) oddany, powolny; (ganz) ~st najniższy, uniżony, pokorny. 2. ♀ *m* ②g (o. *pl.*) posłuszeństwo *n*; uniżoność *f*.

Ge'h... (ge'...): **~rock** *m* surdut, kapota *f*; **~werk** *n* mechanizm *m*.

Gei'er (gai'eR) *m* ②l sęp; hol' dich der ~! bierz cię licho!

Gei'fer (~feR) *m* ②l ślina *f*; *fig.* jad; **~latz** *m* podbródek (dziecięcy); **~n** (~n) ⑮b ślinić (się).

Gei'ge (gai'ge) *f* ③b skrzypce *f/pl.*; *dim.* skrzypeczki *f/pl.*; **~n** (~n) ⑮a[za]grać na skrzypcach.

Gei'gen... skrzypcowy; **~bogen** *m* smyczek; **~harz** *n* żywica *f* skrzypcowa, kolofonja *f*; **~macher** *m* skrzypkarz; **~spieler(in)** = Geiger(in).

Gei'ger (~geR) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c skrzypek (-paczka).

geil (gail) bujny, jędrny; *fig.* rozpustny, lubieżny; **♀heit** *f* bujność; lubieżność.

Gei'sel (gai'zel) *m* ②l, *f* ③d zakładnik (-niczka).

Geiß (gais) *f* ③b koza; ~'... kozi; **~'bock** *m* kozioł.

Gei'ßel (gai'sel) *f* ③d bicz *m*; **~bruder** *m* Rel. biczownik.

gei'ßeln (~n) ⑮f [wy]biczować. *Su.* biczowanie *n*.

Geist (gaist) *m* ②c duch, umysł; (Gespenst) strach, upiór; böser ~ zły duch; großer ~ wielki umysł; wes ~es Kind ist er? co on za jeden?; im ~e w duchu.

Gei'ster... (~eR...): **~bann** *m*, **~beschwörung** *f* zaklinanie *n* duchów; **~banner**, **~beschwörer** *m* ②l zaklinacz duchów; **♀haft** nadprzyrodzony; (wie ein Geist) jak upiór; **~lehre** *f* nauka o duchach, spirytyzm *m*; **~seher** *m* duchowidz; **~stunde** *f* godzina duchów, północ.

Gei'stes... (~es...) umysłowy, duchowy; **♀abwesend** nieprzytomny, roztargniony; **~gabe** *f* zdolności *f/pl.* umysłowe, talent *m*; **~gegenwart** *f* przytomność umysłu; **♀krank** chory na umyśle, umysłowo chory; **~krankheit** *f* choroba umysłowa; **♀schwach** słaby na umyśle, niedołężny; **~schwäche** *f* niedołęstwo *n* umysłowe; **~verwirrung**, **~zerrüttung** *f* pomieszanie *n* zmysłów, obłąkanie *n*.

gei'stig (gai'stĭch) (nicht körperlich) duchowy, bezcielesny; (intellektuell) umysłowy; ~e Getränke napoje *m/pl.* wyskokowe od spirytusowe.

gei'stlich duchowny; **♀e(r)** *m* ⑨l duchowny, ksiądz; **♀keit** *f* duchowieństwo *n*.

gei'st|reich, **~voll** inteligentny, dowcipny, genjalny.

Geiz (gaic) *m* ②g skąpstwo *n*, sknerstwo *n*.

gei'zen (~en) ⑮e (mit *dat.*) [po-] skąpić (*gen.*); być skąpym; ~ nach (*dat.*) być chciwym (*gen.*).

Gei'z|hals *m* skąpiec, sknera.

gei'zig (gai'cĭch) skąpy; chciwy; ~ sein = geizen; **♀e(r)** *s.* ⑨l = Geizhals.

Ge|ja'mmer *n* ②l jęki *m/pl.*

Ge|jau'chze (-jau'chce) *n* ②l wykrzykiwanie radosne. [*f/pl.*]

Ge|kei'fe (-kai'fe) *n* ②l kłótnie]

Ge|ki'cher *n* ②l chichot *m*.

Ge|klä'ff(e) (-klĕ'f[e]) *n* ②g (②l) szczekanie. [klekot *m*.]

Ge|kla'pper (-kla'peR) *n* ②l]

Ge|kla'tsch(e) (-kla'cz[e]) *n* ②g (②l) klaskanie; *fig.* plotki *f/pl.*

Ge|kli'ngel *n* ②l dzwonienie.

Ge|kli'rr(e) (-kli'R[e]) *n* ②g (②l) brzęk *m*.

Ge|kna'tter (-kna'tᵉʀ) *n* ②l trzaskanina *f*.
Ge|kra'ch *n* ②g trzask *m*.
Ge|krä'chze (-kʀě'chcᵉ) *n* ②l krakanie *n*. [(②l) pisk *m*.]
Ge|krei'sch(e) (-kʀai'sz[ᵉ]) *n* ②g|
Ge|kri'tzel (-kʀĭ'cᵉl) *n* ②l gryzmoły *f/pl*. [*f/pl*., śródjelicie.]
Ge|krö'se (-kʀǫ̈'zᵉ) *n* ②l kryzki|
ge|kü'nstelt(-kü'nstᵉlt)sztuczny, nienaturalny; (gezwungen) wymuszony.
Ge|lä'chter (-le'chtᵉʀ) *n* ②l śmiech *m*: zum ~ werden stawać [stać] się pośmiewiskiem.
Ge|la'g(e) (-lą'k, -lą'gᵉ) *n* ②g (②l) uczta *f*, biesiada *f*; ins ~ hinein reden pleść, co ślina na język przyniesie.
Ge|lä'nde (-lě'ndᵉ) *n* ②l ziemia *f*, kraj *m*, okolica *f*; teren *m*.
Ge|lä'nder (-lě'ndᵉʀ) *n* ②l poręcz *f*, balustrada *f*.
ge|la'ng (-lą'ŋ) s. gelingen.
ge|la'ngen (-lą'ŋᵉn) (sn) (wohin) dostawać [-stać] się: ~ bis (zu *dat.*) dochodzić [dojść] do (*gen.*), osiągać[-gnąć](*acc.*): zu Ehren ~ dostępować [-stąpić] zaszczytów; zum Verkauf ~ być wystawionym na sprzedaż; et. an j-n ~ lassen przesyłać [-słać] co ĸ-u. [miejsce w domu.]
Ge|la'ß (-lą's) *n* ②h¹ pokój *m*:|
ge|la'ssen (-la'sᵉn) (ruhig) spokojny; (kaltblütig) z zimną krwią, bez uniesienia się; ≈heit *f* spokojność, spokój *m*.
ge|läu'fig (-loi'fich) biegły, wprawny; ≈keit *f* biegłość, wprawa.
ge|lau'nt (-lau'nt): gut (schlecht) ~ w dobrym (złym) humorze.
Ge|läu'te (-loi'tᵉ) *n* ②l dzwonienie; (Lautewerk) dzwonki *m/pl*.
gelb (gělp) 1. żółty; ~ machen od. färben [po]farbować na żółto; ~ werden [po]żółknąć.
2. das ≈(e) *n* ②g (⑨l) żółtość *f*; (vom Ei) żółtko.
ge'lb|braun żółtobrunatny.
ge'lblich żółtawy.
Ge'lb|sucht *f* żółtaczka.
ge'lb|süchtig chory na żółtaczkę.
Geld (gělt) *n* ②c (a. koll.) pieniądz *m*, pieniądze *m/pl*.: (das liebe) ~ pieniążki *m/pl*.; kleines ~ drobna moneta *f*, drobne (pieniądze) *m/pl*.: bares ~ gotówka *f*: er hat ~ ma majątek: zu ~ machen spieniężać [-żyć].
Ge'ld... pieniężny; ~**bedarf** *m* potrzeba *f* pieniędzy; ~**beutel** *m* sakiewka *f*; ~**brief** *m* list pieniężny; ~**buße** *f* = ~strafe; ~**einlage** *f* wkładka (pieniężna), wkład *m* (pieniężny); ≈**gierig** chciwy na pieniądze; ~**heirat** *f* żeniaczka dla pieniędzy; ~**kasten** *m* skrzynia *f* na pieniądze; ~**katze** *f* trzos *m*, kiesa; ~**mangel** *m*, ~**not** *f* brak *m* pieniędzy: ~**mann** *m* ②a (*vl*. a. ~leute) kapitalista, bogacz; ~**sack** *m* worek z pieniądzmi, trzos; ~**schneiderei** *f* oszukiwanie *n*; ~**schrank** *m* kasa *f* (pieniężna); ~**sorte** *f*, ~**stück** *n* moneta *f*; ~**strafe** *f* grzywna (pieniężna); ~**täschchen** *n* torebka *f* na pieniądze; ~**verlegenheit** *f* kłopoty *m/pl*. finansowe; ~**wechsler** *m* wekslarz, bankier.
Gelee' (żᵉlę') *n* ⑥i galareta *f*.
ge|le'gen (gᵉlę'gᵉn) (Ortsfw.) położony, leżący; (passend, bequem) stosowny, dogodny; ~ an (*dat.*) przy... (zB. am Wege ~ przydrożny), nad... (zB. am Ufer ~ nadbrzeżny, an der Weichsel ~ nadwiślański); es ist mir daran ~ zależy mi na tem.
Ge|le'genheit *f* sposobność, okazja; ich hatte (gerade) ~ nadarzyła mi się sposobność;

~s... okolicznościowy; ~s**macher** *m* stręczyciel nierządu.
ge|le'gentlich (-lę'g^e^ntlich) okolicznościowy, przypadkowy; *adv.* przy sposobności.
ge|le'hrig (-lę'ʀĭch) pojętny: 2**keit** *f* pojętność.
Ge|le'hrsamkeit *f* uczoność,[nauka.]
ge|le'hrt (-lę'ʀt), a. 2**e(r)** *s.* ⑨l uczony (-na); 2**en...** naukowy.
Ge|lei'se (-lai'z^e^) *n* ②l kolej *f*; 🚂 tor *m*; aus dem ~ kommen wykolejać [-leić] się.
Ge|lei't (-lai't) *n* ②g, ~**e** (~^e^) *n* ②l odprowadzenie: (letztes) orszak *m* pogrzebowy; (Bedeckung) straż *f*, eskorta *f*; j-m das ~ geben = 2**en** odprowadzać [-dzić] (*acc.*), towarzyszyć (*dat.*); ~**s...** ochronny.
Ge|le'nk (-lę'ŋk) *n* ②g staw *m*, przegub *m*; ~... stawowy.
ge|le'nkig (~ĭch) giętki, gibki; (gewandt) zręczny; 2**keit** *f* giętkość; zręczność.
Ge|li'chter (-lĭ'cht^e^ʀ) *n* ②l gatunek *m*, szajka *f*.
Ge|lie'bte(r) (-lį'pt^e^[ʀ]) *s.* ⑨l (u)kochany (-na): (bsd. in verächtlichem Sinne) kochanek (-anka).
ge|li'nd(e) (schwach) słaby; (leicht) lekki; (milde) łagodny.
ge|li'ngen (-lĭ'ŋ^e^n) ⑫b 1. *v/i.* (sn) udawać [udać] się: es ist ihm gelungen udało (*od.* powiodło) mu się. 2. 2 *n* ②l udanie się, powodzenie.
Ge|li'spel (-lĭ'sp^e^l) *n* ②l szeptanina *f*.
ge'llen (gę'l^e^n) ⑮a [za]brzmieć przeraźliwie; die Ohren ~ mir w uszach mi szumi *od.* dzwoni; ~**d** przeraźliwy.
ge|lo'ben ślubować, przyrzekać [-rzec]; das gelobte Land ziemia *f* obiecana.
Ge|lö'bnis (-lö'p-) *n* ②h[1] ślub *m*, przyrzeczenie.
gelt (gęlt) zapewne!; nieprawdaż?; czy tak?
ge'lten (gę'lt^e^n) ⑫e (wert sein) być wartym, mieć wartość: Vertrag: mieć ważność, być ważnym; (bedeuten) znaczyć: j-m ~ tyczyć się (*gen.*), odnosić się do (*gen.*); ~ für (*acc.*) uchodzić za (*acc.*), być uważanym za (*acc.*); es gilt! dobrze!, zgoda!; ~ lassen przyjmować [-jąć], dopuszczać [-puścić]: ~**d** obowiązujący; mający moc; ~d machen dochodzić, poszukiwać (*gen.*); sich ~d machen dodawać [-dać] sobie znaczenia *od.* powagi.
Ge'ltung *f* (Wert) wartość: (Bedeutung) znaczenie *n*, ważność; (Wirkung) skuteczność; zur ~ bringen zapewniać [-nić] znaczenie (*dat.*); zur ~ kommen dochodzić [dojść] do znaczenia.
Ge|lü'bde (g^e^lü'pd^e^) *n* ②l ślub *m*; ein ~ ablegen *od.* tun [u-]czynić (*od.* składać [złożyć]) ślub, ślubować. [wyborny.]
ge|lu'ngen (-lu'ŋ^e^n) udatny,]
Ge|lü'st(e) (-lü'st[^e^]) *n* ②g (②l) chętka *f*, zachcianka *f*.
ge|lü'sten (~^e^n) ⑮c (nach *dat.*) pożądać (*gen.*); es gelüstet mich zachciewa mi się, bierze mnie chętka.
ge|ma'ch (-mą'ch) 1. *adv.* powoli; spokojnie. 2. 2 *n* ②a komnata *f*, pokój *m*.
ge|mä'chlich (-mę'ch-) powolny, wygodny; (ruhig) spokojny; 2**keit** *f* wygoda; spokój *m*.
Ge|ma'hl (-mą'l) *m* ②g, ~**in** (~in) *f* ③c małżonek (-żonka).
Ge|mä'lde (-mę'ld^e^) *n* ②l malowidło, obraz *m*; ~... obrazów.
ge|mä'ß (-mę's) (*dat.*) stosownie do (*gen.*), zgodnie z (*instr.*), według (*gen.*); 2**heit** *f* stosowność, zgodność; in 2heit (*gen.*) = gemäß.

ge|mä'ßigt (-mę'ßicht) umiarkowany. [m/pl.]
Ge|mäu'er (-moi'ᵉʀ) n ②l mury|
ge|mei'n (-mai'n) (all~) pospolity, powszechny; (einfach) prosty, prostacki; (niedrig) niski, podły, nieokrzesany, nikczemny; (gemeinsam) wspólny, publiczny; ⚔ ~er Soldat = ~e(r) m ⑨l prosty żołnierz, szeregowiec; sich ~ machen pospolitować się, zadawać się z byle kim; ~... ogólny, powszechny.
Ge|mei'nde (~dᵉ) f ③b gmina; lud m; (Dorf2) gromada wiejska: ~... gminny; **~älteste(r)** m wójt; **~bezirk** m obwód gminny; **~haus** n ratusz m; (eines Dorfes) izba f gminna; **~rat** m radny gminny; (Versammlung) rada f gminna; **~schule** f szkoła gminna; **~vorsteher** m przełożony gminy, wójt. [gemein.]
Ge|mei'ne = Gemeinde; ~(r) s.|
ge|mei'n|faßlich łatwy do pojęcia, popularny, przystępny.
Ge|mei'n|gut n dobro powszechne od. publiczne.
Ge|mei'nheit f podłość; prostactwo n; nikczemność.
ge|mei'niglich (-mai'niklich) pospolicie.
ge|mei'n|nützig (-mai'nnücich) powszechnie użyteczny; **2keit** f użyteczność powszechna.
Ge|mei'n|platz m fig. ogólnik, komunał.
ge|mei'nsam = gemeinschaftlich.
Ge|mei'nschaft f wspólność; związek m; eheliche ~ pożycie n małżeńskie; **2lich** wspólny; adv. = in ~ (mit dat.) wspólnie (z instr.), wespół.
ge|mei'n...: **~verständlich** = gemeinfaßlich; **2wesen** n wspólność f; sprawy f/pl. wspólne.
Ge|me'nge (-mę'ngᵉ), **Ge|me'ngsel** (~zᵉl) n ②l mieszanina f.
ge|me'ssen (bestimmt) miarowy, umiarkowany, rozważny; (regelrecht) prawidłowy, właściwy, stosowny; (genau) dokładny, wyraźny.
Ge|me'tzel (-mę'cᵉl) n ②l rzeź f.
Ge|mi'sch (-mi'sz) n ②g mieszanina f. [kamień m.]
Ge'mme (gę'mᵉ) f ③b drogi|
Ge'ms... (gę'ms...): **~bock** m kozioł dziki; **~leder** n zamsz m.
Ge'mse (~zᵉ) f ③b kozica.
Ge|mu'nkel (-mu'ŋkᵉl) n ②l pogłoska f, wieść f.
Ge|mu'rmel (-mu'ʀmᵉl) n ②l mruczenie, szemranie.
Ge|mü'se (-mü'zᵉ) n ②l jarzyna f, warzywo; ~... jarzynowy, warzywny; **~garten** m ogród warzywny; **~gärtner** m warzywnik; **~händler(in** f) m handlarz (-arka) jarzyn.
Ge|mü't (-mü't) n ②c umysł m, serce, dusza f, usposobienie.
ge|mü'tlich (Ort usw.) swojski, wygodny; (Person) miły, przyjemny, dobroduszny; **2keit** f przyjemność, dobroduszność.
ge|mü'tlos bez serca, nieczuły.
Ge|mü'ts...: **~art** f usposobienie n, charakter m; **~bewegung** f wzruszenie n umysłu, afekt m; **2krank** chory na umyśle; **~ruhe** f spokój m umysłu; **~stimmung** f nastrój m umysłowy.
ge|mü't|voll = gemütlich.
gen (gen) = gegen. [s. genesen.|
ge|na's (-na's), **ge|nä'se** (-nę'zᵉ)|
ge|nau' (-nau') (ausführlich) dokładny; (pünktlich) punktualny, ścisły; (knickerig) (bardzo) oszczędny; (Preis) ostatni; adv. dokładnie, ściśle; ganz ~ zupełnie dokładnie, co do joty; aufs ~este ze wszystkimi szczegółami; ~ um 12 Uhr z uderzeniem godziny dwunastej; mit

‿er Not z wielką biedą, ledwo; es nicht so ‿ nehmen nie brać [wziąć] tego tak ściśle.

Ge|nau'igkeit (-nau'ichkait) *f* dokładność; ścisłość; skrupulatność; oszczędność.

Genda'rm (żąndą'rm) *m* ③a żandarm.

ge|ne'hm (g^e^nę'm) przyjemny, wygodny.

ge|ne'hmigen (‿ig^e^n) ⑮a (einwilligen) przystawać [-stać] na (*acc.*): (gestatten) pozwalać [pozwolić] na (*acc.*): (gutheißen) potwierdzać [-dzić]. *Su.* pozwolenie *n*; zezwolenie *n*; potwierdzenie *n*, zatwierdzenie *n*.

ge|nei'gt (-nai'kt) (Fläche) pochyły, spadzisty; *fig.* skłonny (zu *dat.* do *gen.*); (wohl‿) przychylny; ‿ machen skłaniać [skłonić]; **‿heit** *f* pochyłość; skłonność, przychylność.

Genera'l (gęn^e^rā'l) *m* ②g¹, *a.* ②d generał; ‿... (allgemein) generalny, ogólny; (Haupt...) główny; **‿in** (‿in) *f* ③c generałowa.

Generalitä't (‿ralitę't) *f* ③b generalicja.

Genera'l...: ‿nenner *m* wspólny mianownik; **‿probe** *f* próba generalna.

Genera'ls... generalski.

Genera'l...: ‿stab *m* sztab generalny; **‿versammlung** *f* walne zgromadzenie *n*.

ge|ne'sen (g^e^nę'z^e^n) ⑭b (sn) wyzdrowieć [voll.], powracać [-wrócić] do zdrowia; eines Kindes ‿ porodzić [voll.] (kogo). *Su.* uzdrowienie *n*, wyzdrowienie *n*.

Genf (gęnf) *n* ⑧g Genewa *f*.

Genialitä't (gęnialitę't) *f* ③b genjalność.

Ge|ni'ck (g^e^ni'k) *n* ②g kark *m*; **‿starre** *f* ③b zapalenie *n* opon mózgowych; **‿stoß** *m* uderzenie *n* w kark.

Genie' (żęni') *n* ⑥i genjusz *m*; ⚔ ‿... inżynierski.

genie'ren (‿r^e^n) ⑮g [za]żenować; przeszkadzać [-szkodzić] (*dat.*); sich ‿ [za]żenować się, [za]wstydzić się.

ge|nie'ßbar (g^e^ni'sbąr) jadalny; *fig.* znośny.

ge|nie'ßen (-ni's^e^n) ⑬d Speisen usw.: spożywać [-żyć], [z]jeść; Vergnügen usw.: zażywać [-żyć], doznawać [-znać] (*gen.*); Vorteil: odnosić [-nieść]; Unterricht: pobierać.

Ge'nitiv (gę'nitī'f) *m* ②g¹ przypadek drugi, dopełniacz.

Ge'nius (gę'n^i^us) *m* ⑥g genjusz, duch.

ge|no'mmen (g^e^nǫ'm^e^n) s. nehmen.

ge|no'ß¹ (-nǫ's), **ge|no'sse** (-nǫs^e^) s. genießen.

Ge|no'ß² (g^e^nǫ's) ③a¹, **Geno'sse** (‿^e^) ③a *m* towarzysz, wspólnik.

Ge|no'ssenschaft *f* spółka, stowarzyszenie *n*; towarzystwo *n*.

Ge|no'ssin (-nǫ'sın) *f* ③c towarzyszka, wspólniczka.

ge|nu'g (-nū'k) (nach dem *a.*) dosyć, dość; nicht ‿ (damit), daß nie dość (na tem), że; mir ist das ‿ mnie to wystarcza.

Ge|nü'ge (-nü'g^e^) *f* ③b dostatek *m*, dostateczność; (Befriedigung) zadowolenie *n*; zur ‿ podostatkiem, wystarczająco.

ge|nü'gen (‿n) ⑮a (genug sein) wystarczać [-czyć], być dostatecznym; j-m: (befriedigen) zadowalać [-wolić] (*acc.*); der Pflicht: [u]czynić zadosyć; das genügt dosyć, starczy; **‿d** dostateczny, wystarczający.

ge|nu'gsam dostatecznie, dosyć.

ge|nü'gsam (-nü'k-) przestający na małem; (mäßig) umiarkowany, wstrzemięźliwy; (bescheiden) skromny; ‿ sein przestawać

[poprzestać] na małem: 2keit *f* skromność; umiarkowanie *n*.

ge|nu'g|tun j-m: [u]czynić zadosyć, dawać [dać] zadośćuczynienie. *Su*. zadośćuczynienie *n*, satysfakcja *f*.

Ge'nus (gę'nus) *n* ⑥g (*pl*. Ge'nera) Gram. rodzaj *m*; (des Verbs) strona *f*.

Ge|nu'ß (gᵉnu's) *m* ②d [1] (von Speisen usw.) spożywanie *n*, jedzenie *n*, picie *n*; (e-s Rechtes) korzystanie *n* (z czego), używanie *n*; (Vergnügen) uciecha *f*, przyjemność *f*, rozkosz *f*; **~mittel** *n* środek *m* spożywczy; **~sucht** *f* żądza rozkoszy, zmysłowość; **2süchtig** żądny rozkoszy, zmysłowy.

Geome'ter (gęomę'tᵉr) *m* ②l geometra.

Geo'rg (gęǫ'rk) *m* ⑧a Jerzy.

Ge|pä'ck (gᵉpę'k) *n* ②g pakunek *m*, *a*. pakunki *m/pl*.; **~...** pakunkowy: **~annahme** (**~ausgabe**) *f* przyjmowanie (wydawanie) *n* pakunków: **~schein** *m* kwit pakunkowy; **~stück** *n* pakunek *m*; **~träger** *m* tragarz, posługacz.

ge|pflo'gen (-pflǫ'gᵉn) s. pflegen: **2heit** *f* zwyczaj *m*, nawyczka.

Ge|plä'nkel (-plę'ŋkᵉl) *n* ②l harce *m/pl*. [paplanina *f*.]

Ge|pla'pper (-plą'pᵉr) *n* ②l

Ge|plä'rr (-plę'r) *n* ②g beczenie.

Ge|plau'der (-plau'dᵉr) *n* ②l szczebiotanie.

Ge|po'lter (-pǫ'ltᵉr) *n* ②l huk *m*.

Ge|prä'ge (-prę'gᵉ) *n* ②l odcisk *m*; (auf Münzen) stempel *m*; *fig*. cecha *f*, piętno.

Ge|prä'nge (-prę'ŋᵉ) *n* ②l okazałość *f*, wystawność *f*.

gera'de (gᵉrą'dᵉ) prosty; *fig*. otwarty, szczery; (Zahl) parzysty; *adv*. właśnie; prosto, wprost; **~** machen oder richten [na-, wy]prostować.

gera'de...: **~au's**, **~zu'**, **~s|we'gs** prosto, wprost; (ohne Umstände) otwarcie, bez ceremonji; **~heraus** wprost.

Gera'dheit (gᵉrą't-) *f* prostość; (e-r Zahl) parzystość; *fig*. prostota, otwartość, szczerość.

gera'd|linig (~liŋich) w prostej linji, prostolinijny.

Ge|ra'ssel (-rą'sᵉl) *n* ②l turkot *m*, szczęk *m*.

Ge|ra't (-rę't) *n* ②g sprzęt *m*; (Werkzeug) narzędzie; *a*. sprzęty *m/pl*.

ge|ra'ten 1. *v/i*. (sn) (gelingen) udawać [udać] się: Ernte: obrodzić [voll.]; (wohin ~) dostawać [-stać] się; ins Unglück usw. ~ popadać [-paść] w (*acc*.); außer sich ~ [z]irytować się, [s]tracić opamiętanie: in Vergessenheit ~ iść [pójść] w zapomnienie. 2. *a*. udany.

Ge|ra'te|wo'hl: aufs ~ na los szczęścia, na chybił trafił.

Ge|rä'tschaft *f* = Gerät.

ge|rau'm: ~e Zeit długi czas *m*: seit ~er Zeit od dłuższego czasu, oddawna.

ge|räu'mig (-roi'mich) obszerny, przestronny: **2keit** *f* obszerność, przestronność.

Ge|rau'sch (-roi'sz) *n* ②g szelest *m*, szmer *m*: **2los** cichy, spokojny, bez hałasu: **2voll** hałaśliwy, gwarny. [nia.]

Ge'rb... (gę'rp...) do garbowa-

ge'rben (gę'rbᵉn) ⑮a [wy]garbować, wyprawiać [-wić].

Ge'rber (~bᵉr) *m* ②l garbarz; **~...** garbarski.

Gerberei' (gᵉrbᵉrai') *f* ③b garbarnia; (Handwerk) garbarstwo *n*.

Ge'rb|stoff *m* garbnik.

ge|re'cht sprawiedliwy, słuszny; ~ werden (*dat*.) = befriedigen.

Ge|re'chtigkeit (-Rĕ'chtĭch-) *f* sprawiedliwość.

Ge|re'chtsame (~zāmᵉ) *f* ③b prawo *n*; (Vorrecht) przywilej *m*.

Ge|re'de *n* ②l gadanie: (Gerücht) pogłoska *f*; (Geschwätz) gadanina *f*: (Klatscherei) obmowa *f*, plotki *f/pl.*: ins ~ bringen wystawiać [-wić] na ludzkie języki.

ge|rei'chen ⑮a przyczyniać [-nić] się (do czego): zum Nutzen (Schaden) ~ przynosić [-nieść] pożytek (szkodę): es gereicht ihm zum Wohle wychodzi mu na dobre.

Ge|rei'ztheit (-Raĭ'ct-) *f* drażliwość, rozdrażnienie *n*.

ge|reu'en: es gereut mich żal mi od. żałuję (*gen.*).

Ge|ri'cht (-Rĭ'cht) *n* ②g (Speise) potrawa *f*, danie; ⚖ sąd *m* (s. a. ~shof): das jüngste ~ sąd *m* ostateczny.

ge|ri'chtlich sądowy: *adv.* sądownie.

Ge|ri'chts... sądowy: ~**barkeit** *f* sądownictwo *n*, władza sądowa: ~**beamte(r)** *m* urzędnik sądowy: ~**bote**, ~**diener** *m* woźny sądowy: ~**hof** *m* trybunał, sąd: ~**kosten** *pl.* koszta *m/pl.* sądowe: ~**pflege** *f* sądownictwo *n*: ~**saal** *m* sala *f* sądowa: ~**sitzung** *f* rozprawa sądowa: ~**tag** *m* termin sądowy: ~**verfahren** *n* postępowanie sądowe: ~**verhandlung** *f* rozprawa sądowa: ~**vollzieher** *m* ②l egzekutor sądowy.

ge|rie'ben (-Rĭ'bᵉn) — durchtrieben.

ge|ri'ng (-Rĭ'ŋ) mały, nieznaczny; (nichtig) mało warty, nic nie znaczący: (niedrig) niski: ~ (an der Zahl) szczupły, nieliczny: nicht im ~sten ani trochę, wcale nic, bynajmniej: für ein Les za drobnostkę, za małą cenę: ~**fügig** (~fügĭch) mało (od. nic nie) znaczący, błahy: ~**fügigkeit** *f* drobnostka, błahość: ~**haltig** (~haltĭch) małej wagi; ~**schätzig** (~szĕcĭch) lekceważący, pogardliwy; ~**schätzung** *f* lekceważenie *n*, pogarda.

ge|ri'nnen (sn) Milch: zsiadać [zsiąść] się: (käsig werden) ścinać [ściąć] się: Blut: [s]krzepnąć: (kalt werden) zastygać [-gnąć]: (erstarren) [z]gęstnieć, [s]twardnieć.

Ge|ri'ppe *n* ②l szkielet *m*, kościec *m*: ⚓ *n*. ⚙ wiązanie.

Germa'ne (gĕRma'nᵉ) *m* ③a Germanin: **Germa'nin** (~nĭn) *f* ③c Germanka.

ge'rn(e) (gĕ'Rn[ᵉ]) [*comp.* lieber, *sup.* liebst] chętnie, z chęcią; sehr ~ z (największą) przyjemnością: ~ oder ungern chcąc-niechcąc, rad-nierad: ~ haben lubić: ich möchte ~ chciałbym.

Ge|rö'chel (-Rŏ'chᵉl) *n* ②l rzężenie.

ge|ro'chen (-Rŏ'chᵉn) s. rächen u. riechen.

Ge|rö'll(e) (-Rö'l[ᵉ]) *n* ②g (②l) żwirowisko, otok *m*.

ge|ro'nnen (-Ro'nᵉn) s. gerinnen.

Ge'rste (ge'Rstᵉ) *f* ③b jęczmień *m*: ~**n...** jęczmienny; ~**n|korn** *n* jęczmień *m* na oku: ~**n|saft** *m* piwo *n*.

Ge'rte (gĕ'Rtᵉ) *f* ③b pręt *m*.

Ge|ru'ch (-Rŭ'ch) *m* ②ᵈ (~sinn) węch, powonienie *n*: (Duft) zapach, woń *f*: (Ruf) opinja *f*, sława *f*: übler ~ zapach nieprzyjemny, fetor, smród; ~**los** bezwonny: ~**(s)|sinn** *m* węch, powonienie *n*.

Ge|rü'cht (-Rŭ'cht) *n* ②g wieść *f*, pogłoska *f*: es geht das ~ jest pogłoska, mówią.

ge|ru'hen raczyć.

Ge|rü'mpel (-Rŭ'mpᵉl) *n* ②l graty *m/pl.*, rupiecie *f/pl.*

ge|ru'ngen (-Rŭ'ŋᵉn) s. ringen.

Ge|rü'st (-rü'st) *n* (2)g rusztowanie; (Schau2) trybuna *f*.
ge|sa'mt (-zä'mt) cały, całkowity; (alle) wszyscy razem; **2...** cały, ogólny; **2ausgabe** *f* wydanie *n* zupełne; **2eindruck** *m* wrażenie *n* ogólne.
Ge|sa'mtheit *f* ogół *m*, całość.
Ge|sa'ndte(r) (-za'ntᵉ[ʀ]) *m* (9)l poseł.
Ge|sa'ndtschaft (-za'nt-) *f* poselstwo *n*; **~sgebäude** *n* gmach *m* poselstwa.
Ge|sa'ng *m* (2)d śpiew; (Lied) pieśń *f*; **~buch** *n* śpiewnik *m*; **~verein** *m* towarzystwo *n* śpiewackie.
Ge|sä'ß (-zę's) *n* (2)g pośladek *m*.
Ge|sau'se (-zau'zᵉ) *n* (2)l świst *m*; (in den Ohren) szum *m*.
Ge|säu'sel (-zoi'zᵉl) *n* (2)l (der Blätter) szelest *m*.
Ge|schä'ft (-szę'ft) *n* (2)g sprawa *f*, interes *m*; (Beschäftigung) zatrudnienie, zawód *m*; (Spekulation) spekulacja *f*, przedsiębiorstwo handlowe; (Handlung) handel *m*, sklep *m*; **was ist dein ~?** czem się trudnisz?
ge|schä'ftig (-szę'ftich) zatrudniony; (eifrig) pracowity, gorliwy; (sehr) **~ sein** krzątać się; **2keit** *f* zatrudnienie *n*; pracowitość; krzątanie *n* się.
ge|schä'ftlich handlowy; *adv.* w interesie, za interesami.
Ge|schä'fts... handlowy, kupiecki; **~brief** *m* list kupiecki; **~buch** *n* księga *f* handlowa; **~freund** *m* korespondent handlowy; **~führer** *m* zarządca interesu; (bei Behörden) naczelnik administracji; **~gang** *m* bieg interesu, tok interesów; **~haus** *n* dom *m* handlowy; **~lage** *f* stan *m* interesów; **~lokal** *n* kantor *m*, sklep *m*; **2los** bez interesu; wolny od zatrudnienia; **~mann** *m* (2)a handlarz, kupiec; **2mäßig** zawodowy; *adv.* po kupiecku; **~reise** *f* podróż w interesach; **~reisende(r)** *m* = Handlungsreisender; **~teilhaber** *m* spólnik; **~träger** *m* ajent; sprawujący interesa; **~verkehr** *m* stosunki *m/pl.* kupieckie od. handlowe.
ge|scha'h (-szą') s. geschehen.
ge|sche'hen (-szę'ᵉn) (14)c (sn) stawać [stać] się, dziać się; **dein Wille geschehe!** bądź wola twoja!; **es ist um ihn ~** zginął, przepadł, już po nim.
ge|schei't (-szai't) roztropny, rozumny, mądry; **er ist nicht (recht) ~** on nie tęgi w głowie.
Ge|sche'nk (-szę'ŋk) *n* (2)g podar(un)ek *m*; (Gabe) dar *m*.
Ge|schi'chte (-szi'chtᵉ) *f* (3)b historja, dzieje *m/pl.*; (Erzählung) powieść, opowiadanie *n*; *dim.* historyjka, anekdota; **wahre ~** a. przygoda, zdarzenie *n*.
ge|schi'chtlich historyczny, dziejowy.
Ge|schi'chts... dziejowy, historyczny; **~forscher** *m* historyk, badacz dziejów.
Ge|schi'cht|schreiber *m* dziejopisarz.
Ge|schi'ck (-szi'k) *n* (2)g: a) (Verhängnis) przeznaczenie, los *m*, dola *f*; b) = **~lichkeit** *f* zgrabność *f*; (Gewandtheit) zręczność *f*.
ge|schi'ckt (-szi'kt) zgrabny, zręczny, sprytny, zdolny.
ge|schie'ht (-szi't) s. geschehen.
Ge|schi'mpfe (-szi'mpfᵉ) *n* (2)l przezywanie, wygadywanie.
Ge|schi'rr (-szi'ʀ) *n* (2)g (Gefäß) naczynie; (der Pferde) uprząż *f*, rząd *m*.
Ge|schle'cht (-szle'cht) *n* (2)e, a. (2)g rodzaj *m* (a. Gram.); (männl. u. weibl.) płeć *f*; (Stamm) ród *m*, pokolenie; **2lich** płciowy; *adv.* pod względem płciowym.

Ge|schle'chts... rodzajowy; płciowy; **~krankheit** *f* choroba płciowa od. weneryczna; **2los** bezpłciowy; **~name** *m* imię *n* rodowe; **~tafel** *f* rodowód *m*; **~teil** *m* narząd płciowy; **~trieb** *m* popęd płciowy; **~wort** *n* ②a = Artikel. [łkanie.]
Ge|schlu'chze (-szlŭ'chcᵉ) *n* ②l
ge|schlu'ngen (-szlŭ'ŋᵉn) s. schlingen.
Ge|schma'ck (-szmă'k) *m* ②d smak; *fig.* gust; das ist nicht nach meinem ~ to nie przypada do mego gustu, to nie w moim guście; **2los** niesmaczny, bez smaku; *fig.* niegustowny, bez gustu; **~losigkeit** *f* brak *m* smaku, niesmaczność; *fig.* niegustowność; **~(s)|sinn** *m* zmysł smaku, smak; **2voll** pełen smaku od. gustu, smaczny, gustowny; *adv.* ze smakiem oder z gustem. [klejnoty *m/pl.*]
Ge|schmei'de (-szmai'dᵉ) *n* ②l
ge|schmei'dig (~dich) giętki, gibki; vgl. gefügig; **2keit** *f* giętkość, gibkość.
Ge|schmei'ß (-szmai's) *n* ②g motłoch *m*.
Ge|schmie'r(e) (-szmi'r[ᵉ]) *n* ②g (②l) smarowanie; (Schrift) bazgranina *f*. [chrapanina *f*.]
Ge|schna'rche (-szną'rchᵉ) *n* ②l
Ge|schna'tter (-szną'tᵉr) *n* ②l gęganie; *fig.* gadanina *f*.
ge|scho'lten (-szo'ltᵉn) s. schelten.
Ge|schö'pf (-szo'pf) *n* ②g stworzenie, twór *m*.
Ge|scho'ß (-szo's) *n* ②h¹ pocisk *m*, kula *f*; (Stockwerk) piętro.
Ge|schrei' *n* ②g krzyk *m*, okrzyk *m*; *fig.* obmowa *f*.
Ge|schü'tz *n* ②g działo, armata *f*; **~...** działowy, armatni; **~feuer** *n* ogień *m* działowy.
Ge|schwa'der (-szwă'dᵉr) *n* ②l szwadron *m*, eskadra *f*.
Ge|schwä'tz (-szwę'c) *n* ②g gadanina *f*; dummes (od. leeres) ~ brednie *f/pl.*, bzdurstwa *n/pl.*
ge|schwä'tzig (~ich) gadatliwy.
ge|schwei'ge (-szwai'gᵉ): ~ denn a cóż dopiero, a tem mniej jeszcze.
ge|schwi'nd (-szwį'nt) prędki, szybki, rychły; (rasch) skory; ~! żywo!; **2igkeit** (~dįch-) *f* prędkość, chyżość, szybkość.
Ge|schwi'ster (-szwį'stᵉr) *pl.* ②l rodzeństwo *n*; bracia *m pl.* i siostry *f pl.*; **~kind** *n* siostrzeniec (-nica); bratanek (-nica).
ge|schwi'sterlich braterski; *adv.* po bratersku, jak bracia, jak brat ze siostrą. [schwimmen.]
ge|schwo'mmen (-szwo'mᵉn) s.
ge|schwo'ren (-szwo'rᵉn) [siehe schwören] zaprzysiężony, przysięgły; *fig.* zażarty, żarliwy; **2e(r)** *m* ⑨l (sędzia) przysięgły.
Ge|schwu'lst (-szwu'lst) *f* ②f puchlina, nabrzmienie *n*; (Wasser2) ocieklina.
ge|schwu'nden (-szwŭ'ndᵉn) s. schwinden. [schwingen.]
ge|schwu'ngen (-szwŭ'ŋᵉn) s.
Ge|schwü'r (-szwü'r) *n* ②g wrzód *m*, bolączka *f*.
ge|schwü'rig (~įch) wrzodowaty, pokryty wrzodami.
Ge|se'll(e) (-zę'l[ᵉ]) *m* ③a (Gefährte) towarzysz; (Handwerks2) czeladnik; locker ~ nicpoń.
ge|se'llen (-zę'lᵉn) ⑮a: sich ~ [po]łączyć się (zu *dat.* z *instr.*).
ge|se'llig (-zę'lįch) towarzyski; **2keit** *f* towarzyskość.
Ge|se'llschaft (-zę'l-) *f* towarzystwo *n*, spółka; (bürgerliche) społeczeństwo *n*; (Theater) trupa; (Versammlung) zebranie *n*; (Abend2) wieczorek *m*.
Ge|se'llschafter (~sząftᵉr) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c towarzysz(ka), spólnik (-niczka).

ge|se'llschaftlich towarzyski; społeczny.
Ge|se'llschafts...: **~abend** *m* wieczorek; **~anzug** *m* ubranie *n* wieczorkowe; **~dame** *f* dama do towarzystwa; **~rechnung** *f* reguła spółki; **~spiel** *n* gra *f* towarzyska; **~zimmer** *n* pokój *m* bawialny.
ge|se'ssen (-zĕ'sᵉn) s. sitzen.
Ge|se'tz (-zĕ'c) *n* ②g prawo; (Verordnung) ustawa *f*; (Regel) prawidło; **~...** ustawowy; **~buch** *n* księga *f* ustaw; **~entwurf** *m* projekt ustawy; **~eskraft** *f* moc ustawowa; **~gebend** prawodawczy, ustawodawczy; **~geber** *m* prawodawca, ustawodawca; **~gebung** *f* prawodawstwo *n*, ustawodawstwo *n*.
ge|se'tzlich ustawowy, prawny; (verordnet) przepisany; ~ geschützt prawnie chroniony; **~keit** *f* prawność; prawne postępowanie *n*.
Ge|se'tz...: **~los** bezprawny, anarchiczny; **~losigkeit** *f* bezprawie *n*, anarchja; **~mäßig** prawny, prawidłowy; *adv.* podług prawa; **~mäßigkeit** *f* prawność; prawowitość.
ge|se'tzt (-zĕ'ct) stateczny, poważny (vgl. ernst); *cj.* ~ daß ... przypuśćmy, że ...; **~heit** *f* stateczność, powaga.
Ge|se'tz...: **~widrig** przeciwny prawu, nieprawny; **~widrigkeit** *f* bezprawność.
Ge|si'cht (-zĭ'cht) *n* ②c od. ②g: a) (Angesicht) oblicze, twarz *f*; (Miene) mina *f*; (Sehkraft) wzrok *m*; ins ~ w oczy; zu ~ bekommen widzieć [zobaczyć]; aus dem ~ verlieren [s]tracić z oczu; ~er schneiden stroić dziwne miny; b) (Gespenst) widmo *n*.
Ge|si'chts...: **~ausdruck** *m* wyraz twarzy; **~farbe** *f* cera; **~kreis** *m* widnokrąg, horyzont; **~punkt** *m* punkt widzenia; **~zug** *m* rys twarzy.
Ge|si'ms (-zĭ'ms) *n* ②h gzyms *m*.
Ge|si'nde (-zĭ'ndᵉ) *n* ②l czeladź *f*, służba *f*, domownicy *m/pl.*; **~stube** *f* izba dla służby.
Ge|si'ndel (~dᵉl) *n* ②l hołota *f*.
ge|si'nnt (-zĭ'nt) (dobrze, wrogo) usposobiony (*dat.*, gegen *acc.* dla od. względem *gen.*).
Ge|si'nnung (-zĭ'nŭng) *f* ③b usposobienie *n*; (Gemüt) uczucie *n*, umysł *m*; (Überzeugung) przekonanie *n*; (Meinung) zdanie *n*; (Denkart) sposób *m* myślenia; **~s|los** bez przekonań, bez charakteru.
ge|si'ttet (-zĭ'tᵉt) cywilizowany; (von gutem Benehmen) o dobrych obyczajach, dobrze ułożony.
Ge|si'ttung (~ŭng) *f* ③b uobyczajenie *n*, dobre ułożenie *n*, oświata *f*.
Ge|sö'ff P (-zŏ'f) *n* ②g obrzydliwy napój *m*.
ge|so'nnen (-zŏ'nᵉn) s. sinnen.
Ge|spa'nn (-szpă'n) *n* ②g zaprząg *m*.
Ge|spa'nntheit *f* naprężenie *n*.
Ge|spe'nst (-szpĕ'nst) *n* ②c widmo, upiór *m*, strach *m*, duch *m*.
Ge|spie'le (-szpi'lᵉ) *m* ③a towarzysz (zabaw), rówieśnik; **Ge|spie'lin** (~ĭn) *f* ③c towarzyszka, rówieśniczka.
Ge|spi'nst (-szpĭ'nst) *n* ②g przędziwo; (e-r Spinne) pajęczyna *f*.
ge|spo'nnen (-szpŏ'nᵉn) s. spinnen.
Ge|spö'tt (-szpŏ't) *n* ②g pośmiewisko, szyderstwo, drwiny *f/pl.*, zum ~ werden stawać [stać] się pośmiewiskiem.
Ge|sprä'ch (-szprĕ'ch) *n* ②g rozmowa *f*; (Unterhaltung) pogadanka *f*; (Kunde) wieść *f*.
ge|sprä'chig (~ĭch) rozmowny, gadatliwy; ~ werden rozgadać

[voll] się; ≈keit f rozmowność, gadatliwość. [rozmawiając.]
ge|sprä'chs|weise w rozmowie, |
ge|spro'chen (-szprọ'chᵉn) s. sprechen. [springen.]
ge|spru'ngen (-szpru'ngᵉn) s. |
gest. Abk. für gestorben. [brzeże.]
Ge|sta'de (-sztạ'dᵉ) n ②l wy-|
Ge|sta'lt (-sztạ'lt) f ③b kształt m, wygląd m, postać; (Wuchs) wzrost m, postawa.
ge|sta'lten (~ᵉn) ⑮c [u]kształtować; sich ~ przybierać [-brać] postać, układać [ułożyć] się. Su. ukształtowanie n; (der Dinge) obrót m. [bełkotanie.]
Ge|sta'mmel (-sztạ'mᵉl) n ②l |
ge|sta'nd (-sztạ'nt) s. gestehen: ~en (~dᵉn) s. gestehen u. stehen.
ge|stä'ndig: ~ sein przyznawać [-znać] się (do gen.).
Ge|stä'ndnis (-szte'nt-) n ②h¹ przyznanie się, wyznanie, zeznanie. [smród.]
Ge|sta'nk (-sztạ'ngk) m ②d |
ge|sta'tten (-sztạ'tᵉn) ⑮c dozwalać [-zwolić], dopuszczać [-puścić].
Ge|ste (gẹ'stᵉ) f ③b giest m.
ge|ste'h(e)n (h.) wyznawać [-znać]; przyznawać [-znać] się (do gen.); offen gestanden szczerze (od. otwarcie) mówiąc.
Ge|stei'n n ②g kamień m, skała f; edles: drogie kamienie m/pl.
Ge|ste'll (-sztẹ'l) n ②g podstawa f, postument m; (Bock) kozły m/pl.; (für Bücher) półka f; (e-r Brille) oprawa f; (e-s Hutes) fason m; (e-s Schirmes) druty m/pl.
ge|stern (gẹ'stᵉrn) wczoraj.
ge|stie'felt (-sztī'fᵉlt) obuty.
ge|stie'gen (-sztī'gᵉn) s. steigen.
ge|stie'lt (-sztī'lt) z trzonkiem; ⚘ szypułkowy.
Ge|sti'rn (-sztị'rn) n ②g gwiazda f; (Sternbild) konstelacja f gwiazd.
ge|sti'rnt (~t) gwiaździsty.
ge|sto'chen (-sztọ'chᵉn) s. stechen.
ge|sto'hlen (-sztō'lᵉn) s. stehlen.
Ge|stö'hn(e) (-sztọ̈'n[ᵉ]) n ②g¹ (②l) jęki m/pl.
ge|sto'rben (-sztọ'rbᵉn) s. sterben.
Ge|sträu'ch (-sztrọi'ch) n ②g krzaki m/pl., zarośle f/pl.
ge|strei'ft (-sztrai'ft) pręgowaty, z pręgami.
ge|stre'ng srogi, surowy: ~er Herr! dostojny panie!
ge|strig (gẹ'strich) wczorajszy.
Ge|strü'pp (gᵉsztrü'p) n ②e gęste zarośle f/pl. [stinken.]
ge|stu'nken (-sztu'ngkᵉn) s. |
Ge|stü't (-sztǖ't) n ②g stadnina f.
Ge|su'ch (-zū'ch) n ②g prośba f; podanie (um acc. o acc.).
Ge|su'mme (-zu'mᵉ) n ②l brzęczenie; (in den Ohren) szum m.
ge|su'nd (-zu'nt) zdrowy: ~ werden, ge|su'nden (-zu'ndᵉn) ⑮a ozdrowieć [voll.], wyzdrowieć [voll.], wracać [wrócić] do zdrowia: ~beten uzdrawiać [uzdrowić] modlitwą; ≈brunnen m zdrojowisko n, wody f/pl. (mineralne).
Ge|su'ndheit zdrowie n; zur ~! na zdrowie!: ≈lich zdrowotny, hygjeniczny.
Ge|su'ndheits... oft sanitarny, zdrowotny: ~amt n urząd m zdrowia od. sanitarny: ≈halber dla zdrowia; ~lehre f hygjena f. ~zustand m stan zdrowia.
ge|su'ngen (-zu'ngᵉn) s. singen.
ge|su'nken (~kᵉn) s. sinken.
Ge|tä'fel (-tẹ'fᵉl) n ②l taflowanie, wykładanie taflami; (e-s Fußbodens) parkiety m/pl.
Ge|tä'ndel (-tẹ'ndᵉl) n ②l igranie, flirtowanie.
ge|ta'n (-tā'n) s. tun.
Ge|tö'se (-tö'zᵉ) n ②l hałas m, huk m, łoskot m. [tętent m.]
Ge|tra'mpel (-trạ'mpᵉl) n ②l |

Ge|trä'nk (-trĕ'ŋk) *n* ②g napój *m*.

ge|trau'en: sich ~ śmieć, ośmielać [-lić] się.

Ge|trei'de (-traɪ'dᵉ) *n* ②l zboże; ~... zbożowy; **~bau** *m* uprawa *f* zboża; **~speicher** *m* spichlerz.

ge|treu'(lich) wierny.

Ge|trie'be (-trī'bᵉ) *n* ②l obrotnik *m*, kółko zębate; *fig.* działanie.

ge|tro'ffen (-trŏ'fᵉn) s. treffen u. triefen.

ge|tro'st śmiało!; sei ~! bądź dobrej myśli!

ge|trö'sten: sich ~ (*gen.*) spodziewać się, mieć nadzieję (*gen.*).

ge|tru'nken s. trinken.

Ge|tü'mmel (-tü'mᵉl) *n* ②l wrzawa *f*, zgiełk *m*.

Ge|ü'btheit (-ü'pt-) *f* biegłość, wprawa.

Ge|va'tter (-fa'tᵉr) *m* ④d kum, chrzestny ojciec; bei einem Kinde (zu) ~ stehen trzymać k-o do chrztu; **~in** (~ĭn) *f* ③c kuma, matka chrzestna.

Ge|va'tterschaft *f* kumostwo *n*.

ge|vie'rt (-fī'rt) 1. poczwórny, podzielony na cztery części; kwadratowy. 2. **ꝰ(e)** *n* ②g (②l) kwadrat *m*.

Ge|wä'chs (-wĕ'ks) *n* ②g roślina *f*; (Auswuchs) narośl *f*; **~haus** *n* cieplarnia *f*, oranżerja *f*.

ge|wa'hr: ~ werden = **~en** (auch *gen.*) spostrzegać [-strzec].

Ge|wä'hr (-wę'r) *f* ③b rękojmia, poręka.

ge|wä'hren (~ᵉn) ⑮a Freude usw: przynosić [-nieść], sprawiać [-wić]; (geben) dawać [dać]; (einräumen) zezwalać [-zwolić] na (*acc.*); Bitte usw.: spełniać [-nić]; j-n ~ lassen nie sprzeciwiać [-ciwić] się (*dat.*).

Ge|wä'hr...: **ꝰleisten** (*untr.*) [po-]ręczyć ([für] *acc.* za *acc.*); **~leistung** *f* rękojmia, poręczenie *n*, gwarancja.

Ge|wa'hrsam (~zam) *m* u. *n* ②g. a. ③b przechowanie *n*; (Haft) więzienie *n*, straż *f*, dozór *m*.

Ge|wä'hrsmann *m* ②a (Bürge) ręczyciel; (Zeuge) świadek.

Ge|wa'hrung *f* zezwolenie *n*, udzielenie *n*.

Ge|wa'lt (-wă'lt) *f* ③b (Macht) władza; (Kraft) siła, moc; (~tätigkeit) przemoc, gwałt *m*; mit ~ przemocą; mit aller ~ wszelkimi sposobami; ~ antun (*dat.*) zadawać [-dać] gwałt; sich ~ antun zadawać [-dać] sobie gwałt; in seiner ~ haben mieć w swojej mocy; ~ haben über (*acc.*) mieć władzę nad (*instr.*).

Ge|wa'lt... oft gwałtowny; **~haber** (~habᵉr) *m* ②l władca; **~herrschaft** *f* despotyzm *m*; **~herrscher** *m* despota, tyran.

ge|wa'ltig (-wă'ltĭch) silny; (mächtig) potężny; (groß) ogromny, olbrzymi; (schauderhaft) straszny; sich ~ irren [po]mylić się bardzo.

ge|wa'ltsam, **ge|wa'lttätig** gwałtowny; **ꝰkeit** *f* gwałtowność; (Handlung) gwałtowny czyn *m*, gwałt *m*, przemoc.

Ge|wa'nd (-wa'nt) *n* ②a odzież *f*, szata *f*, suknia *f*.

ge|wa'ndt (-wă'nt) zręczny, sprytny, biegły; ~ (in Ausflüchten) obrotny; **ꝰheit** *f* zręczność, spryt *m*, biegłość; (Geübtheit) wprawa.

ge|wa'nn (-wă'n) s. gewinnen.

ge|wä'rtig (-wĕ'rtĭch): ~ sein (*gen.*), **ge|wä'rtigen** (~tĭgᵉn) ⑮a oczekiwać (*gen.*).

Ge|wä'sch (-wĕ'sz) *n* ②g gadanina *f*, bzdury *f/pl*.

Ge|wä'sser (-wĕ'sᵉr) *n* ②l wody *f/pl*.

Ge|we'be (-wę'bᵉ) *n* ②l tkanina *f*, tkanka *f*; (der Spinne) pajęczyna *f*; *fig.* pasmo.

ge|we'ckt (-wĕ'kt) żywy, żwawy, bystry.

Ge|we'hr (-wę'R) *n* ②g strzelba *f*, karabin *m*; ~... karabinowy; ~**feuer** *n* ogień *m* karabinowy; ~**kolben** *m* kolba *f*. [*m/pl.*]
Ge|wei'h (-wai') *n* ②g rogi|
Ge|wer'be (-wę'Rbe) *n* ②l przemysł *m*; (Handwerk) rzemiosło; (Beschäftigung) zatrudnienie, zajęcie; ein ~ treiben zajmować [zająć] się rzemiosłem.
Ge|we'rb(e)... przemysłowy; rzemieślniczy: ~**fleiß** *m* przemysł: ~**schein** *m* karta *f* przemysłowa; ~**schule** *f* szkoła przemysłowa; ~**steuer** *f* podatek *m* przemysłowy; **Ltätig, Ltreibend** przemysłowy; ~**tätigkeit** *f* przemysł *m*; ~**treibende(r)** *s.* ⓓl przemysłowiec.
ge|we'rblich (-wę'Rp-), **gewe'rbsam** przemysłowy, przemyślny.
ge|we'rbs|mäßig rzemieślniczy; (berufsmäßig) zawodowy.
Ge|we'rk *n* ②g cech *m*, bractwo; *a.* = ~**schaft** *f* ⚒ gwarectwo *n*; ~**verein** *m* stowarzyszenie *n* gwareckie.
ge|we'sen (-wę'zen) *s.* sein.
Ge|wi'cht (-wĭ'cht) *n* ②g (Schwere) ciężar *m*, ciężkość *f*, waga *f*; (~stück) ciężarek *m*; (Wichtigkeit) ważność *f*; (Einfluß) znaczenie, wpływ *m*; ~ legen auf (*acc.*) przykładać wagę do (*gen.*), przypisywać [-sać] ważność (*dat.*).
ge|wi'chtig (~ich) ciężki, ważny; *fig.* poważny, wpływowy.
ge|wi'llt (-wĭ'lt): ~ sein mieć zamiar, zamierzać.
Ge|wi'mmel (-wĭ'mel) *n* ②l rój *m*; (Menge) tłum *m*, ciżba *f*.
Ge|wi'mmer (-wĭ'meR) *n* ②l kwilenie, płacz *m*.
Ge|wi'nde (-wi'nde) *n* ②l (von Blumen) girlanda *f*; (e-r Schraube) gwint *m*; (Scharnier) zawias *m*; (Garn) kłębek *m*, zwój *m*.
Ge|wi'nn (-wĭ'n) *m* ②g zysk, korzyść *f*; (in der Lotterie) wygrana *f*; ~**anteil** *m* udział w zysku; **Lbringend** zyskowny, korzystny, intratny
ge|wi'nnen (~en) ⓓc (erlangen) (u-, po)zyskiwać [-skać] (erhalten) otrzymywać [-mać]; (Geld, Wette usw.: wygrywać [-grać]; ~ für (*acc.*) pozyskiwać [-skać], [z]jednać dla (*gen.*); es über sich ~ przemagać [-móc] na sobie; (sich entschließen) [z]decydować się; j-n lieb ~ polubić [voll.]. [wający.]
Ge|wi'nner (~eR) *m* ②l wygry-|
Ge|wi'nn...: ~**liste** *f* = Ziehungsliste; ~**sucht** *f* chęć zysku; **Lsüchtig** chciwy. [grana *f*.]
Ge|wi'nst (-wi'nst) *m* ②g wy-|
Ge|wi'rr(e) (-wi'R[e]) *n* ②g (②l) mieszanina *f*, zawikłanie.
ge|wi'ß (-wĭ's) pewny, bezsprzeczny, niewątpliwy; *adv.* pewnie, zapewne; ein gewisser pewien, jakiś.
Ge|wi'ssen (~en) *n* ②l sumienie; er macht sich (k)ein ~ daraus (zu) (nie) robi sobie skrupuły (-łów) z tego, by ...
ge|wi'ssenhaft sumienny; *adv.* *a.* według sumienia; **Ligkeit** *f* sumienność.
Ge|wi'ssen...: **Llos** bez- od. niesumienny; ~**losigkeit** *f* bez- od. niesumienność; ~**s|biß** *m* wyrzut sumienia; ~**s|sache** *f* rzecz sumienia.
ge|wi'sser|ma'ßen (-wĭ'seRmá'sen) poniekąd, niejako, w pewnym względzie.
Ge|wi'ßheit *f* pewność; sich ~ verschaffen upewniać [-nić] się (über *acc.* co do *gen.*).
Ge|wi'tter (-wĭ'teR) *n* ②l burza *f*; ~**wolke** *f* chmura przynosząca burzę. [doświadczeniem.]
ge|wi'tzigt (-wĭ'cĭcht) nauczony|

ge|wo'gen (-wo'gᵉn) 1. s. wägen u. wiegen. 2 (*dat.*) przychylny, życzliwy, łaskawy; j-m ~ sein sprzyjać; **2heit** *f* przychylność, życzliwość, łaska; haben Sie die 2heit bądź pan łaskaw!
ge|wö'hnen (-wǫ'nᵉn) ⑮a przyzwyczajać [-czaić]: sich an et. ~ przywykać [-knąć] do (*gen.*), przyzwyczajać [-czaić] się do (*gen.*); (sich einleben) zżyć [voll.] się z (*instr.*); ich bin daran gewöhnt przywykłem do tego.
Ge|wo'hnheit (-wǫ'n-) *f* zwyczaj *m*, nawyknienie *n*; (schlechte ~) nałóg *m*; **~s|recht** *n* prawo zwyczajowe.
ge|wö'hnlich (-wǫ'n-) zwykły, zwyczajny; (gemein) pospolity; wie ~ jak zwykle.
ge|wo'hnt (-wǫ'nt) przyzwyczajony (an *acc.* do *gen.*); ich bin ~ przywykłem.
Ge|wö'lbe (-wǫ'lbᵉ) *n* ②l sklepienie, strop *m*; ⚙ sklep *m*; ~... sklepowy. [Wolken *pl.*]
Ge|wö'lk (-wö'lk) *n* ②g =]
ge|wo'nnen (-wǫ'nᵉn) s. gewinnen.
ge|wo'rben (-wǫ'ʀbᵉn) s. werben.
ge|wo'rden (-wǫ'ʀdᵉn) s. werden.
ge|wo'rfen (-wǫ'ʀfᵉn) s. werfen.
Ge|wü'hl (-wü'l) *n* ②g ciżba *f*, natłok *m*. [kręcony.]
ge|wu'nden (-wü'ndᵉn) kręty,]
ge|wü'rfelt (-wü'ʀfᵉlt) w kostki.
Ge|wu'rm (-wü'ʀm) *n* ②g robactwo; *fig.* hołota *f*.
Ge|wü'rz (-wü'ʀc) *n* ②g korzenie *m/pl.*, przyprawa *f*, **~hand-lung** *f* handel *m* korzenny; **~nelke** ♀ gwoździki *m/pl.* (do przyprawy); **~waren** *f/pl.* towary *m/pl.* korzenne.
ge|za'ckt (-cą'kt), **ge|za'hnt** (~cā'nt) zębaty.
Ge|zä'nk (-cǫ'ŋk) *n* ②g kłótnie *f/pl.*, swary *m/pl.*
ge|zie'men (-ci'mᵉn) ⑮a: sich ~ godzić się, przystawać; es geziemt sich godzi się, przystoi, wypada; **~d** przyzwoity, godny.
ge|zie'rt (-ci'ʀt) przesadny, udany, wymuszony; s. gekünstelt, **2heit** *f* przesada, udawanie *n*.
Ge|zi'sch(e) (-cį'sz[ᵉ]) *n* ②g(②l) syk *m*. [szepty *m/pl.*]
Ge|zi'schel (~ᵉl) *n* ②l szeptanie,]
Ge|zü'cht (-cü'cht) *n* ②g płód *m*, ród *m*; (junger Hunde) szczenięta *n/pl.*; (Küchlein) pisklęta *n/pl.*
Ge|zwi'tscher (-cwį'czᵉʀ) *n* ②l świegot *m*, szczebiot *m*.
ge|zwu'ngen (-cwü'ŋᵉn) s. zwingen. [s. geben.]
gib, gibst, gibt (gip, gip, ~[s]t)]
Gicht (gicht) *f* ③b łamanie *n* w stawach: (Fuß2) podagra.
gi'cht|brüchig podagryczny; bibl. rażony paraliżem.
gi'chtisch (~isz) podagryczny.
Gie'bel (gi'bᵉl) *m* ②l szczyt dachu; **~fenster** *n* okno w szczycie; **~stube** *f*, **~stübchen** *n* poddasze *n*, izba *f* na poddaszu.
Gier (giʀ) *f* ③b (o. *pl.*) (nach *dat.*) żądza, łakomstwo *n* (*gen.*).
gie'ren (gi'ʀᵉn) ⑮a (nach *dat.*) pożądać, [za]pragnąć (*gen.*).
gie'rig (~ʀich) żądny, chciwy, łakomy (nach *dat.*, auf *acc.* na *acc.*, *gen.*); ~ sein = gieren.
Gie'ß... (gi's...) polewowy, odlewniczy: **~bach** *m* potok.
gie'ßen (~ᵉn) ⑬d Glocken usw.: ulewać [ulać], odlewać [-lać]; Wein usw.: lać, wlewać [wlać], nalewać [-lać]; unpers. es gießt (in Strömen) leje (strumieniami), pada deszcz ulewny.
Gie'ßer (~ᵉʀ) *m* ②l odlewacz.
Gießerei' (gisᵉʀai') *f* ③b odlewarnia, lejarnia.
Gie'ß...: ~haus *n* lejarnia *f*, huta *f*; **~kanne** *f* polewaczka.
Gift (gįft) *n* ②g trucizna *f*, jad *m*.

Gi'ft... jadowity, trujący. ~**becher** *m* kielich z trucizną.
gi'ftig (gĭ'ftĭch) jadowity, trujący; *fig. a.* zajadły, złośliwy, uszczypliwy; ≈**keit** *f* jadowitość.
Gi'ft...: ~**mischer(in** *f* ③c) *m* ②l (-mĭszeʀ[ĭn]) truciciel(ka); ~**mischerei** (~ai) *f* ③b trucicielstwo *n*; ~**mord** *m* otrucie *n*; ~**zahn** *m* jadowity ząb.
Gi'gerl (gi'geʀl) *m* ②l od. ②g[1] strojniś, modniś.
Gi'lde (gĭ'lde) *f* ③b giełda, cech *m*, bractwo *n*; ~... cechowy.
gilt, giltst (gĭlt[st]) s. gelten.
Gi'mpel (gĭ'mpel) *m* ②l Zool. gil; *fig.* głupiec, mazgaj.
ging (gĭng) s. gehen.
Gi'nster ♀ (gĭ'nsteʀ) *m* ②l drok kolący.
Gi'pfel (gĭ'pfel) *m* ②l (e-s Berges) szczyt; (e-s Baumes) wierzchołek; *fig.* szczyt, najwyższy stopień; auf dem ~ u szczytu; ~**n** (~n) ⑮f dochodzić [dojść] do szczytu; *fig.* zasadzać się, polegać (in *dat.* na *loc.*).
Gips (gĭps) *m* ②h gips; von ~ gipsowy, z gipsu; ~... gipsowy.
gi'psen (~en) ⑮e [za]gipsować, powlekać [-wlec] gipsem.
Gira'ffe (giʀă'fe) *f* ③b żyrafa.
Gira'nt ✱ (żiʀa'nt) *m* ③a żyrant, przekazujący weksel.
girie'ren ✱ (~ʀĭ'ʀen) ⑮g żyrować, przekazywać [-zać] weksel. [przekaz *m*.]
Gi'ro ✱ (żi'ʀo) *n* ⑥i żyro.
gi'rren (gĭ'ʀen) ⑮a [za]gruchać.
Gischt (giszt) *m* ②g piana *f*.
Gi'tter (gĭ'teʀ) *n* ②l krata *f*; *dim.* kratka *f*; ~... zakratowany; ~**fenster** *n* okno zakratowane; ≈**förmig** (~fœʀmĭch) kraciasty, kratkowaty; ~**werk** *n* kratki *f/pl.* [-trzyć] w kratę.]
gi'ttern (~n) ⑮b zaopatrywać
Glacé'|handschuh (glasę'-) *m* rękawiczka *f* glansowana (z połyskiem).
Glanz (glanc) *m* ②g (o. *pl.*) połysk, blask; *fig.* okazałość *f*.
glä'nzen (glę'ncen) ⑮e błyszczeć, (za)błysnąć [voll.], [za-] jaśnieć, lśnić; ~**d** błyszczący; *fig.* świetny.
Gla'nz...: ≈**los** bez połysku; matowy; ~**punkt** *m* punkt kulminacyjny, szczyt; ≈**voll** błyszczący, *fig.* świetny.
Glas (glas) *n* ②a[1] [als Maß im *pl.* indekl.] (Stoff) szkło; (Trink≈) szklanka *f*, kieliszek *m*; *dim.* (= **Glä'schen** [glę'schen] *n* ②l) szklaneczka *f*, kieliszeczek *m*; zu tief ins ~ gucken zapijać się.
Gla's... szklany; ≈**artig** szklisty, podobny do szkła; ~**bläser** *m* dmucharz.
Gla'ser (gla'zeʀ) *m* ②l szklarz.
Glaserei' (glazeʀai') *f* ③b szklarnia. [(Augen) ołowiany.]
glä'sern (glę'zeʀn) szklany;
Gla's...: ~**fenster** *n* okno szklane; ~**haus** *n* szklarnia *f*, cieplarnia *f*; ~**hütte** *f* huta szklana.
gla'sig, gla'sicht (gla'zĭch[t]) szklany, szklisty, podobny do szkła.
glasie'ren (glazĭ'ʀen) ⑮g [po-] glazurować, pobielać [-lić], powlekać [-wlec].
Gla's...: ~**kasten** *m* skrzynia *f* szklana; szafa *f* na szkło; ~**malerei** *f* malowanie *n* na szkle; ~**perle** *f* perła szklana, paciorki *m/pl.*; ~**scheibe** *f* szyba szklana, tafla szklana; ~**scherbe** *f* skorupa szklana; ~**schleifer** *m* szlifierz szkła; ~**splitter** *m* odłamek szkła; ≈**weise** jakby szkłem. [polewa, szkliwo *n*.]
Glasu'r (glazū'ʀ) *f* ③b glazura,
glatt (glăt) ⑩[3] gładki; (a. *fig.*) ładny, pochlebny; (schlüpfrig) śliski; *adv.* gładko, ślisko.

Glä'tte (gle'tᵉ) *f* ③b gładkość; śliskość.

Gla'tt|eis *n* gołoledź *f*; *fig.* aufs ~ führen wystawiać [-wić] na niebezpieczeństwo.

glä'tten (gle'tᵉn) ⑮c [wy]gładzić; (polieren) [wy]polerować.

gla'tt...: ~**weg** wprost, bez ogródek; ~**züngig** (-cüŋ̈ich) gładkomowny, podstępny.

Gla'tze (gla'cᵉ) *f* ③b łysina; eine ~ bekommen [wy]łysieć.

gla'tz|köpfig (~köpfich) łysy; ~ werden [wy]łysieć.

Gla'tz|kopf *m* łysa głowa.

Glau'be (glau'bᵉ) *(-)* ~**n**[1] (~n) ②l *m* wiara *f* (an *acc.* w *acc.*); (Religion) religja *f*; (Vertrauen) ufność *f*; *j-m* ~*n* schenken [u]wierzyć, dawać [dać] wiarę; er findet (keinen) ~ (nie) wierzą mu.

glau'ben[2] (~bᵉn) ⑮a (an *acc.*) [u]wierzyć (w *acc.*), [za]ufać (*dat.*); (meinen) mniemać, sądzić, [po]myśleć; ich kann es kaum ~ nie chce mi się wierzyć.

Glau'bens... oft wiary, religijny: ~**bekenntnis** *n* wyznanie wiary; ~**eifer** *m* żarliwość *f* religijna; ~**eiferer** *m* fanatyk; ~**genosse** *m* spółwyznawca; ~**lehre** *f* nauka wiary, dogmatyka; dogmat *m*; ~**schwärmer** *m* fanatyk, zagorzalec religijny.

glau'bhaft (glau'phaft) wiarygodny; ≈**igkeit** *f* wiarygodność. [wierzący.]

glau'big (gloi'bich) wierny,}

Gläu'biger (~bigᵉn) *m* ②d, ~**in** (~in) *f* ③c wierzyciel(ka).

glau'blich, glau'b|würdig zasługujący na wiarę, podobny do uwierzenia, wiarygodny; ≈**keit** *f* wiarygodność.

gleich (glaich) równy; (~mäßig) równomierny; (~artig) jednaki, jednakowy, tego samego rodzaju; (ähnlich) podobny (do *gen.*); *adv.* równo, jednako, podobnie; (sofort) zaraz, wnet; Arith. (=) równa się, jest; ganz ~ obojętny; ~ breit (hoch) równie szeroki (wysoki); auf ~e Art (und Weise), in ~er Weise tak samo, w ten sam sposób; ~ am Anfang na samym początku.

glei'ch... równo...: ~**artig** tego samego rodzaju, jednaki, jednakowy; ≈**artigkeit** *f* jednako(wo)ść; ~**bedeutend** równoznaczny; ~**berechtigt** równouprawniony; ≈**berechtigung** *f* równouprawnienie *n*; sich ~ **bleiben** pozostawać [-stać] jednakim, nie zmieniać [-nić] się.

glei'chen (glai'chᵉn) ⑬t (*dat.*) być równym (*dat.*), być podobnym (do *gen.*).

Glei'cher (~ᵉn) *m* ②l równik; ≈**gestalt,** ≈**maßen,** ≈**weise** podobnie, równie; tym samym sposobem.

glei'ch...: ~**falls** również, także, tak samo; ~**förmig** (-förmich) jednostajny, monotonny; ≈**förmigkeit** *f* jednostajność, monotonność; ~**gesinnt** równomyślny, mający te same zapatrywania; ≈**gewicht** *n* równowaga *f*; ~**gültig** obojętny (gegen *acc.* na *acc.*); ~gültig gegen j-n oziębły wobec (*gen.*); es (od. das) ist mir (alles) ~gültig to mi całkiem obojętne, to mnie nic nie obchodzi; ≈**gültigkeit** *f* obojętność, oziębłość.

Glei'chheit *f* równość; (Ähnlichkeit) podobieństwo *n*.

glei'ch...: ≈**klang** *m* równobrzmienność *f*, równe brzmienie *n*; zgodność *f* tonów; ~ **kommen** równać się, równać, dorównywać [-nać] (j-m in *dat.* k-u w *loc.*); ~**laufend** równoległy; ~**lautend** równobrzmią

cy, zgodny: **~machen** [z]równać; **~maß** n = Ebenmaß; **~mäßig** równomierny, równy, proporcjonalny; **~mäßigkeit** f równość, równomierność, proporcjonalność; **~mut** m spokojność f umysłu, obojętność f; **~mütig** (-mütiɥ) spokojny, stateczny, obojętny: **~namig** (-namiɥ) jednoimienny, równoimienny.

Glei'chnis n (2)h[1] podobieństwo n; (Vergleich) porównanie.

glei'chsam niejako, niby, jakby.

glei'ch...: **~schenk(e)lig** równoramienny: **~sehen** = gleichen: **~seitig** równoboczny; **~stellen** stawiać [postawić] na równi: porównywać [-wnać] (mit *dat.* z *instr.*); **~stellung** f zrównanie n.

Glei'chung f równanie n.

glei'ch...: **~viel** w równej mierze: (es macht gar keinen Unterschied) mniejsza o to: **~wertig** (-weʀtiɥ) równowartościowy, równoważny: **~wie'** jak, na równi z (*instr.*): **~wink(e)lig** równokątny; **~wo'hl** jednak, przecież, mimoto; **~zeitig** równoczesny, współczesny; *adv.* równocześnie, w tym samym czasie.

Gleis (glaĭs) n (2)h = Geleise.

Glei'sner (~neʀ) m (2)l, **~in** (~in) f (3)c obłudnik (-dnica): **~isch** (~ĭsz) obłudny.

glei'ßen↘ (~en) (13)p od. (15)e słabo [błyszczeć.]

Glei't|bahn (glaĭ't-) f płaszczyzna pochyła: (auf dem Eise) ślizgawka.

glei'ten (~en) (13)q (sn) [po]suwać się, [po]sunąć się, ślizgać [pośliznąć] się.

Glei't|flug m Flugw. lot ślizgający od. oślizły. [wiec.]

Gle'tscher (glę'czeʀ) m (2)l lodo-

gli'ch(en) (glĭ'ch[en]) s. gleichen.

Glied (glit) n (2)c człon(ek) m: (am Finger) staw m; (Ketten~) ogniwo; ⚔ rząd m, szereg m.

glie'dern (glĭ'deʀn) (15)b rozczłonkowywać [-ować], rozbierać [rozebrać] na członki; (teilen) [po]dzielić; gegliedert rozczłonkowany, dzielący się na członki.

Glie'der...: **~puppe** f marjonetka, łątka; **~reißen** n, **~schmerz** m ból m w stawach, łamanie n w kościach.

Glie'd|maßen *pl.* członki *m/pl.*, kończyny *f/pl.* [[za]tlić (się).]

gli'mmen (glĭ'men) (13)a od. (15)a

Gli'mmer (~eʀ) m (2)l błyszcz, mika f: **~artig** mikowaty, błyszczący: **~n** (~eʀn) (15)b [za]błyszczeć (się): (flimmern) migać [-gnąć] się.

Gli'mm|stengel F m cygaro n.

gli'mpflich (glĭ'mpf-) łagodny, delikatny: ~ davonkommen cało wychodzić [wyjść] (bei *dat.* z *gen.*).

gli'tschen (gli'czen) (15)e ślizgać [pośliznąć] się: **gli'tscherig** (~eʀĭɥ) śliski.

gli'tt(en) (glĭ't[en]) s. gleiten.

gli'tzern (glĭ'ceʀn) (15)b [za]błyszczeć, [za]migotać się.

Glo'bus (glo'bus) m (6)g glob.

Glo'cke (glǫ'ke), (3)b dzwon m; *dim.* (= **Glö'ckchen** [glǫ'k-], **Glo'cklein** n (2)l) dzwonek m; *fig.* an die große ~ hängen rozgłaszać [-głosić].

Glo'cken... dzwonowy, dzwonów: **~blume** f dzwonki *m/pl.*; **~geläute** n dźwięk m (od. odgłos m) dzwonów: **~gießer** m odlewacz dzwonów: **~haus** n dzwonnica f; **~schlag** m uderzenie n (od. bicie n) w dzwony; mit dem ~schlag zwölf z uderzeniem godziny dwunastej: **~spiel** n kurant m dzwonowy; **~turm** m dzwonnica f; **~zeichen** n uderzenie dzwonka.

Glö'ckner (glö'knᵉʀ) *m* ②l dzwonnik; (Küster) kościelny.
glomm (glom), **glö'mme** (glö'mᵉ) s. glimmen.
glo'r|reich (glo'ʀ-) sławny.
Glo'sse (glo'sᵉ) *f* ③b glosa, objaśnienie *n*: seine ~n machen über (*acc.*) [po]robić swoje uwagi co do (*gen.*).
Glo'tz|auge (glo'c-) *n* oko wytrzeszczone. ‖[-szczyć] oczy.]
glo'tzen (~ᵉn) ⑮e wytrzeszczać[
Glück (glük) *n* ②g (o. *pl.*) szczęście; (Wohl) pomyślność *f*; (~s-fall) szczęśliwy przypadek *m*; auf gut ~ na los szczęścia, na chybił trafił; ich habe (kein) ~ (nie) wiedzie mi się; j-m ~ wünschen zu (*dat.*) [po]życzyć szczęścia k-u do (*gen.*), [po-]winszować k-u (*gen.*).
glück|au'f! szczęść Boże!, niech Bóg szczęści!
Glu'cke (glu'kᵉ) *f* ③b. **Glu'ckhenne** *f* kwoka.
glu'cken (~ᵉn) ⑮a gdakać.
glü'cken (glü'kᵉn) ⑮a (sn u. h.) [po]szczęścić się, udawać [udać] się, powodzić [-wieść] się.
glü'cklich szczęśliwy, pomyślny; ~ machen uszczęśliwiać [-wić]; ~**er|weise** szczęściem, na szczęście.
Glü'cks... szczęśliwy, szczęścia.
glü'ck|selig szczęśliwy, błogi, błogosławiony; ≈**keit** *f* szczęśliwość, błogość, szczęście *n*.
Glü'cks...: ~**fall** *m* szczęśliwy przypadek; ~**güter** *n/pl.* majątek *m*, bogactwo *n*; ~**kind** *n*, F ~**pilz** *m* szczęśliwiec *m*; ~**spiel** *n* gra *f* hazardowa; loterja *f*.
Glü'ck|wunsch *m* powinszowanie *n*: ... z powinszowaniem.
Glü'h... (glü'...) żarowy.
glü'hen (~ᵉn) ⑮a 1. *v/t.* = ~d machen. 2. *v/i.* [roz]żarzyć się, [roz]gorzeć; *fig.* [za]pałać, [za-]płonąć (vor Liebe miłością); ~**d** żarzący, rozżarzony; *fig.* żarliwy, rozpalony, płomienny; ~d machen rozpalać [-lić] (do czerwoności), rozżarzać [-rzyć].
Glü'h...: ~**körper**, ~**strumpf** *m* żarówka *f*, siatka *f* auerowska; ~**wein** *m* wino *n* grzane.
Glut (glūt) *f* ③b żar *m* (a. *fig.*); ogień *m*, płomień *m*.
G. m. b. H. Abk. für Gesellschaft mit beschränkter Haftung.
Gna'de (gna'dᵉ) *f* ③b łaska; ohne ~ bez miłosierdzia, niemiłosiernie.
Gna'den...: ~**akt** *m* akt łaski; ~**bild** *n* obraz *m* cudowny; ~**brot** *n* chleb *m* łaskawy; ~**gehalt** *n* pensja *f* z łaski; ≈**reich** miłosierny, pełen łaski; ~**stoß** *m* ostatni (śmiertelny) cios.
gnä'dig (gne'dich) łaskawy, miłościwy; Gott sei uns ~! niech nas Bóg ochrania!; ~e Frau, die ≈e pani dobrodziejka.
Gnom (gnom) *m* ③a karzełek.
Gold (golt) *n* ②g (o. *pl.*) złoto.
Go'ld... złoty; ~**ammer** *f* trznadel *m*; ~**arbeiter** *m* = ~schmied; ~**barren** *m* bryła *f* (od. sztaba *f*) złota.
go'lden (go'ldᵉn) złoty.
Go'ld...: ~**fuchs** *m* koń złotogniady; (Goldstück) złotówka *f*; ~**gehalt** *m* zawartość *f* złota; ~**gier** *f* żądza złota; ~**gräber** *m* poszukiwacz złota; ~**grube** *f* kopalnia złota; *fig.* niewyczerpany skarb *m*; ≈**haltig** (-hältich) złotonośny, zawierający złoto.
go'ldig (go'ldich) złocisty.
Go'ld...: ~**kind** *n* złote (od. ukochane) dziecko; ~**klumpen** *m* bryła *f* złota; ~**lack** *m* złoty lak; ⚘ żółta lewkonja *f*; ~**macher** *m* alchimista; ~**regen** ⚘ *m* żółta akacja *f*; ~**sand** *m*

piasek złotonośny: ~schmied *m* złotnik: ~schnitt *m* złoty brzeg; ~stück *n* sztuka *f* złota; (Münze) złoty (pieniądz) *m*: ~wage *f* ważka do ważenia złota; auf die ~wage legen kłaść na wagę złota: *fig.* roztrząsać dokładnie; ~währung *f* waluta złota.

Golf (gŏlf) *m* ②g zatoka *f*, odnoga *f* morska: ~'strom *m* prąd zatokowy.

gö'lte (gö'lte) s. gelten.

Go'ndel (gŏ'ndel) *f* ③d gondola, łódź: ~führer *m* gondoljer.

gö'nnen (gö'nen) ⑮a życzyć, nie [po]żałować (*gen.*), pozwalać [pozwolić] na (*acc.*), użyczać [-czyć] (*gen.*).

Gö'nner (~eʀ) *m* ②l, ~in (~ĭn) *f* ③c patron(ka), dobrodziej(ka).

Gö'nnerschaft *f* sprzyjanie *n*, protegowanie *n*. [górnicza.]

Gö'pel (gō'pel) *m* ②l winda *f*

gor (gōʀ) s. gären.

Gör (göʀ) *n* ②g, **Gö're** (~e) *f* ③b bachor *m*.

goß, go'ssen (gŏ's[en]) s. gießen.

Go'sse (gŏ'se) *f* ③b wylew *m*: (auf der Straße) ściek *m*, rynsztok *m*.

Gott (gŏt) *m* ②a Bóg: heidnisch: bóg; ~ (der Herr) Pan Bóg; ~ gehörig Boży: von ~es Gnaden z Bożej łaski: Mutter ~es Bogarodzica, Matka Boska: bei ~! na Boga!: mit ~!, in ~es Namen! z Bogiem!; um ~es willen! dla Boga!: ~ sei Dank! dzięki Bogu!: daß ~ erbarm'! pożal się Boże!: ~ behüte! broń Boże! [do Boga.]

Go'tt... Boży: ≈ähnlich podobny

Gö'tter... (gö'teʀ...): ~bild *n* obraz *m* boga; ≈gleich boski: ~lehre *f* nauka o bogach, mitologja.

go'tt|ergeben oddany Bogu.

Go'ttes... (gŏ'tes...) Boży: ~acker *m* cmentarz; ~dienst *m* służba *f* Boża, nabożeństwo *n*: den ~dienst abhalten odprawiać [-wić] nabożeństwo; ~furcht *f* bojaźń Boga, bogobojność; ≈fürchtig (-fürchtĭch) bogobojny: ~gelehrsamkeit *f* teologja: ~gelehrte(r) *m* teolog: ~gericht *n* sąd *m* Boży: ~haus *n* dom *m* Boży, kościół *m*: ~lästerer *m* bluźnierca: ≈lästerlich bluźnierczy: ~lästerung *f* bluźnierstwo *n*; ~leugner(in *f* ③c) *m* ②l bezbożnik (-nica): ≈leugnerisch bezbożny. [tobliwy.]

go'tt|gefällig miły Bogu, świą-

Go'ttheit *f* bóstwo *n*.

Gö'ttin (gö'tĭn) *f* ③c bogini.

gö'ttlich boski, Boży

Go'tt...: ≈lo''b dzięki Bogu: ≈los bezbożny, grzeszny: ~lose(r) *s.* ⑨l bezbożnik (-nica), grzesznik (-nica): ~losigkeit *f* bezbożność, niegodziwość: ~sei|bei|uns *m* indekl. = Teufel: ≈selig świętej pamięci, zmarły: ≈vergessen bezbożny.

Gö'tze (gö'ce) *m* ③n. ~n|bild *n* bożek *m*, bałwan *m*: ~n|diener (-in *f*) *m* bałwochwalca (-czyni).

Gouverneme'nt (guwĕʀnemą') *n* ⑥i gubernja *f*.

Gouverneu'r (~nöʀ) *m* ②g[1] gubernator, wielkorządca; (Erzieher) guwerner, wychowawca.

Grab (gʀāp) *n* ②a grób *m*, mogiła *f*; bis zum ~e do grobowej deski. [= ~mal.]

Gra'b... grobowy: ~denkmal *n*

gra'ben[1] (gʀa'ben) ⑭i [wy-] kopać, [wy]grzebać: (gravieren) [wy]ryć.

Gra'ben[2] (~) *m* ②j rów, przekop.

Grä'ber (gʀē'beʀ) *m* ②l grabarz.

Gra'b...: ~geläute *n* dzwonienie pogrzebowe: ~hügel *m* mogiła *f*: ~legung *f* złożenie *n* do grobu: ~mal *n* nagrobek *m*; ~rede *f* mowa pogrzebowa: ~scheit *n* rydel *m*: ~schrift *f* na-

pis *m* grobowy; **~stein** *m* kamień grobowy, nagrobek; **~stichel** *m* rylec, dłutko *n*.
Grad (gʀat) *m* ②g (als Maß im *pl.* indekl.) stopień; in hohem **~e** w wysokim stopniu, bardzo.
gra de (gʀa'dᵉ) s. gerade.
Grad...: ~einteilung *f* podział *m* na stopnie; **⁰weise** stopniami, stopniowo. [hrabiowski.]
Graf (gʀāf) *m* ③a hrabia; **~en...**|
Grä fin (gʀę'fin) *f* ③c hrabina.
grä'flich (gʀę'flich) hrabiowski.
Gra fschaft *f* hrabstwo *n*.
Gram (gʀām) 1. *m* ②g (o. *pl.*) zgryzota *f*, zmartwienie *n*. 2. j-m **⁰** sein od. werden mieć [powziąć] urazę do (*gen.*); nienawidzić *gen.* [znienawidzić *acc.*].
grä'men (gʀę'mᵉn) ⑮a: sich ~ (über od. um *acc.*) [z]martwić się, [z]gryźć się (*instr.*).
grä mlich zgryźliwy, zrzędny.
Gramm (gʀam) *n* ②g (*pl.* nach Zahlen indekl.) gram *m*.
gra m|voll pełen zgryzot od. zmartwień.
Grana't (gʀana't) *m* ②g od. ④a granat; **~...** granatowy.
Grana te (~ᵉ) *f* ③b granat *m*.
Grani't (gʀani't) *m* ②g granit; **~...** granitowy.
Gra nne (gʀa'nᵉ) *f* ③b ość; wąsy *m/pl.*, kolce *m/pl.*
gra psen (gʀa'psᵉn) ⑮e chapać [-pnąć], chwytać [chwycić].
Gras (gʀas) *n* ②a¹ trawa *f*; F ins ~ beißen = sterben; **⁰artig** trawiasty.
gra sen (gʀā'zᵉn) ⑮e paść się.
Gra's...: ⁰fressend trawożerny, żywiący się trawą; **~futter** *n* pasza *f* trawna; **⁰grün** zielony jak trawa, koloru trawnego; **~halm** *m* źdźbło *n*, trawka *f*; **~hüpfer** (-hüpfᵉʀ) *m* ②l konik polny.
gra sig (gʀā'zich) zarosły trawą.
Gra's...: ~platz *m* trawnik; **⁰reich** obfitujący w trawę, trawiasty.
grä'ßlich (gʀę'slich) szpetny, szkaradny; (gräulich) okropny, straszny.
Grat (gʀat) *m* ②g ostrze *n*; ⚲ grzbiet, turnia *f*. [(w rybie).]
Grä te (gʀę'tᵉ) *f* ③b ość
grä'tig (gʀę'tich) pełen ości.
gra tis (gʀa'tis) darmo, bezpłatnie; **⁰...** bezpłatny.
grau (gʀau) 1. szary; (Haar) siwy; ~ werden [po]siwieć. 2. **⁰** *n* ②g¹ szary kolor *m*.
grau'... szary, szaro...; (v. Haar) siwy, siwo...; **⁰bart** *m* siwobroda; **~bärtig** siwobrody.
grau en (gʀau'ᵉn) ⑮a 1. [po-] szarzeć; Haar: [po]siwieć; Tag: [za]świtać; der Morgen graut świta; sich ~ (a. **grau len**) = sich fürchten; mir graut davor strach mnie przechodzi przed tem, lękam się tego. 2. **⁰** *n* ②l = Dämmerung; strach *m*, wstręt *m*, zgroza *f*; **~erregend, ~haft, ~voll** budzący strach od. zgrozę, straszny, przerażający.
grau'...: ~haarig siwowłosy; **⁰kopf** *m* siwagłowa *f*; **~köpfig** (-köpfich) siwogłowy.
grau len (~lᵉn) ⑮a s. grauen.
grau lich szarawy, siwawy.
gräu'lich (groi'-) s. gräßlich.
Grau pe (gʀau'pᵉ) *f* ③b krupa.
grau peln (~pᵉln) ⑮f: es graupelt padają krupy od. drobny grad. [strach, okropność *f*.]
Graus (gʀaus) *m* ②h (o. *pl.*)
grau'sam okrutny (gegen *acc.* względem *gen.*); (grimmig) srogi; (unmenschlich) nieludzki; (tierisch) zwierzęcy; (schonungslos) niemiłosierny; **⁰keit** okrutność; okrucieństwo *n*; srogość; nieludzkość

grau'fen (grau'zen) ⑮ę: mir graust dreszcz mnie przechodzi.
grau'sig (~zich) przejmujący zgrozą, straszny, przerażający.
Grau'|werk *n* popielice *f/pl.*
Graveu'r (grawö'r) *m* ② g¹ rytownik; **gravie'ren** (~wi'ren) ⑮ g [wy]ryć, wyrzynać [-rznąć]; **~d** *fig.* obciążający.
gravitä'tisch (grawitę'tisz) poważny, uroczysty.
Gra'zie (gra'cie) *f* ③ b wdzięk *m.*
grazio's (gracio's) wdzięczny, miły, ujmujący.
Gre'go'r (grego'r, grę'gor) *m* ⑧ a Grzegorz.
Greif (grail) *m* ② g od. ③ a gryf.
grei'fbar namacalny, uchwytny; *fig.* oczywisty.
grei'fen (~fen) ⑬ t 1. *v/t.* chwytać [chwycić]; ♪ brać [wziąć]. 2. *v/i.*: in die Tasche usw. ~ sięgać [-gnąć] ręką do (*gen.*); ~ nach (*dat.*) wyciągać [-gnąć] rękę za (*instr.*), chwytać [chwycić] za (*acc.*); ~ zu (*dat.*) brać [wziąć] (od. porywać [-rwać]) się do (*gen.*); um sich ~ szerzyć się, rozszerzać [-rzyć] się.
grei'nen (grai'nen) ⑮ a beczeć.
Greis (grais) 1. *m* ② h starzec. 2. ♀ siwy; *fig.* stary.
Grei'sen... (grai'zen...) starczy; **~alter** *n* starość *f*; (höheres) zgrzybiałość *f.*
Grei'sin (~zin) *f* ③ c staruszka.
grell (grel) ostry, rażący, jaskrawy; (Ton) przenikający.
Gre'llheit *f* ostrość, jaskrawość.
Grenadie'r (grenadi'r) *m* ② g¹ grenadjer.
Gre'nz... (grę'nc...) graniczny, kresowy.
Gre'nze (~ce) *f* ③ b granica, kres *m*; (der Felder) miedza.
gre'nzen (~cen) ⑮ e graniczyć (an *acc.* z *instr.*).
gre'nzen|los bezgraniczny nieograniczony.
Gre'nz...: **~gebiet** *n* obszar *m* pograniczny, pogranicze; **~nachbar** *m* sąsiad graniczny; **~pfahl** *m* słup graniczny.
Gre'tchen (grę'tchen) *n* ⑧ g, **Gre'te** (grę'te) *f* ⑧ d Małgorzata *f*, -atka *f.*
Greu'el (groi'el) *m* ② l okropność *f*, zgroza *f*; **~tat** *f* czyn *m* okropny od. zgrozą przejmujący.
greu'lich straszny, okropny, ohydny.
Grie'be (gri'be) *f* ③ b skwarek *m.*
Griebs (grips) *m* ② h torebka *f* nasienna (w owocach).
Grie'che (gri'che) *m* ③ a Grek; **~n|land** (~chen-) *n* ⑧ g Grecja *f*; **Grie'chin** (~chin) *f* ③ c Greczynka; **grie'chisch** (~chisz) grecki.
Grie's|gram (gri'sgram) *m* ② g tetryk; **grie's|grämig** (-gręmich) ponury, stetryczały.
Grieß (gris) *m* ② g grysik; ⚕ piasek moczowy; (grobkörniger Sand) żwir, gruby piasek.
Griff (grif) *m* ② g (Greifen) chwytanie *n*; (am Messer usw.) rękojeść *f*, trzonek, rączka *f*; *fig.* fortel; **~brett** *n* (der Geige) szyjka *f* (u skrzypiec); (des Klaviers) klawjatura *f.*
Gri'ffel (gri'fel) *m* ② l rylec; ⚘ szyjka *f*; **~...** rylcowy.
Gri'lle (gri'le) *f* ③ b świerszcz *m*; (Heimchen) świerszczyk *m*; (Einfall) grymas *m*, kaprys *m*, dziwactwo *n*; **~n fangen** grymasić; **~n|fänger** *m* grymaśnik, kapryśnik, dziwak.
gri'llenhaft grymaśny, kapryśny, dziwaczny.
Grima'sse (grimą'se) *f* ③ b grymas *m*, wykrzywianie *n* gęby; **~n machen** oder **schneiden** robić grymasy, wykrzywiać [-wić]

gębę; ~n|schneider(in *f*) *m* grymaśnik (-śnica).
Gri'm|bart (grĭ'm-) *m* = Dachs.
Grimm (grĭm) 1 *m* ②g (Zorn) złość *f*: (Wut) pasja *f*. wściekłość *f*: ~'**darm** *m* kiszka *f* okrężnicowa. 2. ♀ rozjuszony, zażarty, wściekły. [grimmen.]
Gri'mmen (~ᵉn) *n* ②l = Bauch-]
gri'mmig (~ĭch) zażarty, wściekły: (Schmerz, Frost) okrutny, straszliwy; (Blick) srogi; (Tier) drapieżny.
Grind (grĭnt) *m* ②g strup, strupień (na głowie), parch.
gri'ndig (grĭ'ndĭch) strupiasty, parszywy.
gri'nsen (~zᵉn) ⑮e [wy]szczerzyć zęby, [za]śmiać się (szyderczo). [fluenca.]
Gri'ppe (grĭ'pᵉ) *f* ③b grypa, in-]
Grips F (grĭps) *m* ②h mózg.
grob (grop, grǫp) ⑩² gruby: (plump) niekształtny; (schwer) ciężki, uciążliwy; ~ sein gegen (*acc.*) obchodzić [obejść] się po grubjańsku z (*instr.*).
Gro'bheit *f* grubość: (grobe Äußerung) grubjaństwo *n*.
Gro'bian (grō'bʲān) *m* ②g grubjan, prostak.
gro'b|körnig gruboziarnisty.
grö'blich (grö'plĭch) grub(aw)y: *adv.* grubo, bardzo, dotkliwie.
Gro'b|schmied *m* kowal.
grö'(h)len (grö'lᵉn) ⑮a ryczeć, wrzeszczeć.
Groll (grǫl) *m* ②g (o. *pl.*) zawiść *f*, nienawiść *f*, złość *f*.
gro'llen (~ᵉn) ⑮a (*dat.*) mieć urazę do (*gen.*), dąsać, [za-] gniewać się na (*acc.*).
Gros[1] (grǫs) *n* ②h[1] (*pl.* nach Zahlen indekl.) (12 Dutzend) dwanaście tuzinów.
Gros[2] (grō) *n* indekl. główna część *f*; ⚔ główny korpus *m* armji.
Gro'schen (grǫ'szᵉn) *m* ②l grosz: *fig.* pieniądze *m/pl.*: (Vermögen) majątek.
groß (grōs) ⑩² wielki, duży: (bedeutend) znaczny, znakomity, potężny: (weit) obszerny; (hoch-[gewachsen]) wysoki, rosły: (erwachsen) dorosły; (stärkste usw.) silny, mocny; (erhaben) wzniosły, niezwykły. niepospolity; größer większy, *adv.* więcej; größt największy; Karl der ♀e Karol Wielki: ~ und klein dorośli i dzieci; im ~en hurtem; im ~en und ganzen w całości. wogóle.
Gro'ß... wielki, wielko...; ⚜ hurtowny; ♀**artig** wzniosły, wspaniały: ~**artigkeit** *f* wzniosłość, wspaniałość.
Grö'ße (grö'sᵉ) *f* ③b wielkość; (geistige) wzniosłość; (Umfang) objętość, rozmiar *m*: (Wuchs) wzrost *m*; *fig.* znakomitość.
Gro'ß...: ~**eltern** *pl.* dziadek *m* i babka *f*: ~**enkel(in** *f*) *m* prawnuk (-wnuczka).
gro'ßen|tei'ls (grō'sᵉn-) w powiększej (od. znacznej) części.
Grö'ßen|wahn (grö'sᵉn-) *m* manja *f* wielkości.
Gro'ß...: ~**fürst** *m* wielki książę; ~**fürstentum** *n* wielkie księstwo: ~**fürstin** *f* wielka księżna (unverheiratet: księżniczka); ♀**fürstlich** wielkoksiążęcy: ~**grundbesitz** *m* wielka własność *f* ziemska: ~**handel** *m* handel hurtowny: ~**händler** *m* hurtownik, grosista: ♀**herzig** wielkoduszny, wspaniałomyślny; ~**herzog** *m* wielki książę (f. a. ~fürst usw.): ♀**jährig** pełnoletni: ~**jährigkeit** *f* pełnoletność: ~**kaufmann** *m* = ~händler; ~**macht** *f* mocarstwo *n*; ♀**mächtig** mocarstwowy: ~**mama** *f* = ~mutter; ~**maul** *n* F = ~sprecher(in): ~**mut** *f* ③b

(*o. pl.*) wspaniałomyślność; **~mütig** (-mütsch) wspaniałomyślny; **~mutter** *f* babka; **~neffe** *m* wnuk brata lub siostry; **~nichte** *f* wnuczka brata lub siostry; **~oheim, ~onkel** *m* brat babki; **~papa** *m* = ~vater; **~sprecher(in** *f*) *m* samochwał (-chwałka); **~sprecherei** *f* samochwalstwo *n*, chełpliwość; **~sprecherisch** samochwalczy, chełpliwy; **~stadt** *f* wielkie miasto *n*; (Hauptstadt) stolica; **~städtisch** wielkomiejski; *adv.* po wielkomiejsku; **~tante** *f* siostra babki; **~tat** *f* czyn *m* wielki od. wzniosły.

grö'ßten|teils (grö'sten-) po największej części.

Gro'ß...: ~tun (mit *dat.*) [po-] chełpić się, popisywać [-sać] się (*instr.*); **~vater** *m* dziadek; **~väterlich** dziadowski, po dziadku; **~ziehen** dochowywać [-ować] się (*gen.*); Kinder: wychowywać [-ować].

grote'sk (grotĕ'sk) groteskowy, osobliwy, dziwaczny, zabawny.

Gro'tte (grŏ'te) *f* ③b grota, jaskinia, pieczara.

grub (grūp), **grü'be** (grü'be) s. graben¹. [*m*, dołeczek *m*.]

Grü'bchen (grü'p-) *n* ②l dołek|

Gru'be (grū'be) *f* ③b dół *m*, jama; (Höhle) nora; ⚒ kopalnia.

Grübelei' (grübelai') *f* ③b zaciekanie *n* się w drobnostkach.

grü'beln (grü'beln) ⑪ zaciekać [-ciec] się w poszukiwaniach; (nachsinnen) dumać (über *acc.* nad *instr.*).

Gru'ben... ⚒ kopalniany, kopalny; **~arbeiter** *m* górnik.

Grü'bler (grü'bler) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c szperacz(ka).

Gruft (grult) *f* ②f grób *m*; (Familien~) grobowiec *m*. [otawa *f*.]

Gru'mme)t (grū'm[e]t) *n* ②g|

grün (grün) 1. zielony; (unreif) niedojrzały; (frisch) świeży, młody; **~er Junge** (a. ~e[r] *m*) młodzik *m*, młokos *m*; ~ **werden** [za]zielenić się, [po]zielenieć. 2. ~ *n* ②g¹, ~e(s) *n* ⑨l zieleń *f*, zieloność *f*; im ~en na zielonej murawie, pod gołem niebem.

grü'n... oft zielony, zielono...

Grund (grŭnt) *m* ②d (des Meeres) dno *n*; (Boden) grunt, ziemia *f*; (~farbe) grunt, tło *n*; (Tal) nizina *f*, dolina *f*; (~lage) podstawa *f*, posada *f*, fundament; (Ursache) przyczyna *f*, powód; **bis auf den ~** do dna, do końca; e-r Sache **auf den ~ gehen** dociekać [-ciec] istoty rzeczy, [z]badać co gruntownie; **aus welchem ~e?** z jakiej przyczyny?, na jakiej podstawie?; **aus diesem ~e** z tej przyczyny; **im ~e genommen** w gruncie rzeczy, dokładnie biorąc; **ohne ~** bez powodu, bez podstawy; **von ~ aus** z gruntu, gruntownie.

Gru'nd... meist ziemski, gruntowy; (Haupt..., Stamm...) główny, zasadniczy, podstawowy; mit *adj.* zupełnie, całkowicie; **~bedeutung** *f* zasadnicze znaczenie *n*; **~besitz** *m* posiadłość *f* ziemska; **~besitzer(in** *f*) *m* właściciel(ka) dóbr ziemskich, obywatel(ka) ziemski (-ka); **~buch** *n* księga *f* tabularna, kataster *m*; **~e'hrlich** z gruntu uczciwy, najuczciwszy; **~eigentum** *n* = ~besitz; **~eis** *n* lód *m* podwodny.

grü'nden (grü'nden) ⑮c [po-] gruntować, zasadzać; (errichten) ustanawiać [-nowić], zakładać [założyć].

Grü'nder (grü'nder) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c założyciel(ka); twórca (-czyni).

Gru'nd...: **⁓fa'lsch** zupełnie fałszywy: **⁓farbe** *f* barwa stanowiąca tło *n*; **⁓gele'hrt** bardzo uczony; **⁓gesetz** *n* prawo zasadnicze, ustawa *f* zasadnicza; **⁓herr** *m* = **⁓besitzer**; **⁓kapital** *n* fundusz *m* zakładowy; **⁓lage** *f* podstawa, fundament *m*.

gründlich (gʀü'ntlĭch) gruntowny, dokładny; **⁓keit** *f* gruntowność, dokładność.

Grü'ndling (⁓lĭng) *m* ②g¹ kiełb, kiełbik.

Gru'nd...: **⁓los** bezpodstawny; (tief) bezdenny, niezgłębiony; **⁓losigkeit** *f* bezpodstawność.

Grün|do'nnerstag *m* Wielki Czwartek.

Gru'nd...: **⁓regel** *f* główne (od. zasadnicze) prawidło *n*; **⁓riß** *m* plan; *fig.* zarys; **⁓satz** *m* zasada *f*, pewnik, zasadnicze prawidło *n*; **⁓sätzlich** zasadniczy; *adv.* a. podług zasad; **⁓schle'cht** z gruntu zły; **⁓stein** *m* kamień węgielny, podwalina *f*; den ⁓stein legen zu (*dat.*) kłaść [położyć] kamień węgielny (od. podwaliny) pod (*acc.*); **⁓stein|legung** *f* położenie *n* kamienia węgielnego; **⁓steuer** *f* podatek *m* gruntowy; **⁓stoff** *m* pierwiastek, element; **⁓strich** *m* główna kreska *f* (w literze); **⁓stück** *n* grunt *m*, ziemia *f*; (Haus usw.) majątek *m* nieruchomy; **⁓übel** *n* główne (od. zasadnicze) zło. [nowienie *n*.]

Grü'ndung *f* założenie *n*, usta-]

Gru'nd...: **⁓verschieden** zupełnie (od. całkiem) odmienny; **⁓wasser** *n* woda *f* zaskórna; **⁓zahl(wort** *n*) *f* liczebnik *m* główny; **⁓zins** *m* podatek gruntowy; **⁓zug** *m* pierwszy (od. główny) rys. [nić się.]

grü'nen (gʀü'nᵉn) ⑮a [za]ziele-]

Grü'n...: **⁓kram** *m* handel jarzyn; **⁓kram|händler(in** *f*) *m* handlarz (-arka) jarzyn; **⁓schnabel** *m* żółtodziób, młokos, młodzik; **⁓span** *m* rdza *f* miedzi, śniedź *f*. [kać [-knąć].]

gru'nzen (gʀü'ncᵉn) ⑮e chrzą-]

Gru'ppe (gʀü'pᵉ) *f* ③b grupa; **⁓n|bild** *n* fotografja *f* zbiorowa; **⁓n|weise** grupami, w grupach.

gruppie'ren (gʀüpĭ'ʀᵉn) ⑮g (sich) [u]grupować (się), ustawiać [-wić] (się) w grupy. *Su.* [u]grupowanie *n*. [*pl.* gruzy.]

Grus (gʀūs) *m* ②h gruz, *mst*]

gru'selig F (gʀū'zᵉlĭch) straszny, przejmujący dreszczem.

gru'seln F (⁓zᵉln) ⑮f: mir gruselt boję się, lękam się, dreszcz mnie przechodzi. [nien, ukłon.]

Gruß (gʀūs) *m* ②d pozdrowie-]

grü'ßen (gʀü'sᵉn) ⑮e pozdrawiać [-zdrowić], [przy]witać, kłaniać [ukłonić] się; ⁓ Sie ihn von mir! proszę mu się odemnie ukłonić!; grüß Gott! witam!, jak się masz (macie)!

Grü'tze (gʀü'cᵉ) *f* ③b kasza, krupy *f/pl.*; *fig.* rozum *m*.

gu'cken (gü'kᵉn) ⑮a [po]patrzeć, spoglądać [-dnąć].

Gu'ck...: **⁓fenster** *n* okienko (do wyglądania); **⁓in|die|welt** *m* młodzik, młokos; **⁓kasten** *m* panorama *f*; **⁓loch** *n* otwór *m* do patrzenia.

Gu'lden (gü'ldᵉn) *m* ②l złoty.

gü'lden (gü'ldᵉn) = golden.

gü'ltig (⁓tĭch) ważny; (rechts⁓) będący w mocy, prawomocny; (Münze) mający wartość; **⁓keit** *f* ważność, prawomocność.

Gu'mmi (gü'mĭ) *n* (*m*) ⑥i guma *f*; ⁓... gumowy; **⁓ela'stikum** (⁓ęlą'stĭkum) *n* ⑥i guma *f* elastyczna. [[na]gumować.]

gummie'ren (gümĭ'ʀᵉn) ⑮g]

Gu'mmi|schuh *m* kalosz.

Gunst (gŭnst) *f* ③b łaska, względy *m/pl.*, życzliwość; zu Ihren ~en na pańską korzyść.
gü'nstig (gü'nstĭch) przychylny; (~ gesinnt) życzliwy, przyjazny; (~ gelegen) dogodny; (Wind) pomyślny.
Gü'nstling (~lĭng) *m* ②g¹ ulubieniec, faworyt.
Gu'rgel (gŭ'ʀgᵉl) *f* ③d gardło *n*; ~... gardłowy; **~wasser** *n* woda *f* do płukania gardła.
gu'rgeln (~gᵉ(n) ⑯f: (sich) [den Hals]) ~ [prze-, wy]płukać (sobie) gardło.
Gu'rke (gŭ'ʀkᵉ) *f* ③b ogórek *m*; *dim.* ogóreczek *m*; **~n...** ogórkowy; *fig.* saure **~nzeit** *f* czas *m* (od. sezon *m*) ogórkowy.
Gurt (gŭʀt) *m* ②g pas; (am Sattel) popręg.
Gü'rtel (gü'ʀtᵉl) *m* ②l pas, przepaska *f*; ~... pasowy, u pasa; **~bahn** *f* kolej obwodowa od. okrężna; **~tier** *n* żółwiec *m*.
gü'rten (gü'ʀtᵉn) ⑯e opasywać [-sać].
Gü'rtler (gü'ʀtlᵉʀ) *m* ②l paśnik.
Guß (gŭs) *m* ②d¹ lanie *n*, odlewanie *n*; (Abguß) odlew; (Regen2) deszcz ulewny; aus einem ~ jednolity.
Gu'ß... lany, do odlewania; **~eisen** *n* lane żelazo; **2eisern** z lanego żelaza; **~regen** *m* deszcz ulewny, ulewa *f*.
Gut¹ (gūt) *n* ②a dobro; (Besitztum) majątek *m*, mienie; (bsd. Land2) posiadłość *f*; ⚘ u. 🚂 (bsd. *pl.*) towar *m*, posyłka *f*; Hab und ~ cały majątek.
gut² (~) ⑩⁷ (*comp.* besser, *sup.* best) **1.** dobry; (von Charakter) prawy; (Gewissen) czysty; ~! dobrze!, zgoda!; (schon) ~! pięknie!; möglichst ~ jak najlepiej; sehr ~ bardzo dobrze, bardzo ładnie; ~ zwei Monate dobre dwa miesiące; kurz und ~ krótko i węzłowato; so ~ wie (gleichsam) tak jakby, (beinahe) prawie (że); j-m ~ sein (werden) [po]lubić k-o; laß (lassen Sie) es ~ sein! zostaw (pan) to!, nie troszcz się (pan) już o to!; seien Sie so ~ bądź pan tak dobry od. łaskaw; für ~ (be)finden od. halten uważać za dobre; ~ für 100 Kronen należytość stu koron. **2. 2e(s)** *n* ⑨l dobro; im ~en po dobremu.
gu't...: **2achten** *n* ②l zdanie, opinja *f*; **~artig** dobrotliwy, dobrego usposobienia; (Krankheit) łagodny; **2dünken** *n* mniemanie *n*; nach 2dünken według upodobania.
Gü'te (gü'tᵉ) *f* ③b dobroć; (Gewogenheit) łaska, dobrodziejstwo *n*; in aller ~ zupełnie po dobremu; die ~ haben raczyć.
Gü'ter (~ʀ) f. Gut¹; ~... (bsd. ⚘ u. 🚂) towarowy; **~gemeinschaft** *f* wspólność mienia.
gu't...: **~gemeint**, **~gesinnt** dobrze myślący; **2haben** ⚘ *n* należytość *f*, należność *f*; **~heißen** = billigen; **~herzig** dobroduszny, dobrotliwy; *adv.* z dobrego serca; **2herzigkeit** *f* dobroduszność, dobrotliwość.
gü'tig (gü'tĭch) dobrotliwy, łaskawy; wollen Sie so ~ sein bądź pan tak łaskaw od. uprzejmy; **2keit** *f* dobrotliwość, łaskawość.
gü'tlich dobrowolny, przyjacielski; *adv.* dobrowolnie, po dobremu, po przyjacielsku; sich ~ tun dogadzać [-godzić] sobie.
gu't...: **~machen** naprawiać [-wić]; **~mütig** (-mütĭch) = ~herzig; **~sagen** [po]ręczyć (für *acc.* za *acc.*).
Gu'ts|besitzer(in *f*), **~herr(in** *f*) *m* właściciel(ka) dóbr, dziedzic, dziedziczka.

gut...: ♀schein *m* bon: ~schreiben ⊕ zapisywać [-sać] na czyje konto *od.* na czyją korzyść: ♀schrift ⊕ *f* zapisanie *n* na czyje konto: ~steh(e)n = ~sagen; ♀tat *f* dobry uczynek *m*, dobrodziejstwo *n*: ~willig ochoczy: *adv.* ochoczo, dobrowolnie: ♀willigkeit *f* chęć, ochoczość, dobra wola: ♀zettel *m* bon.

Gymnasia'st (gümnaz¹ä'st) *m* ③a gimnazjasta, gimnazjalista. [gimnastyka.]

Gymna'stik (~na'stik) *f* ③b

H

h *Abk.* für Heller; **H.** für Hoheit; **h.** für heilig.

Haar (hār) *n* ②g włos *m*; *dim.* — **Hä'rchen** [hē'rchen] *n* (②l) włosek *m*; *koll.* włosy *m/pl.*; (der Tiere) sierść *f*: auf ein ~ na włos; mit Haut und ~en = ganz (und gar); sich in den ~en liegen wodzić się za łby, [po-]kłócić się.

Haa'r... oft włosów, do (*od.* z) włosów; ~aufsatz *m* fryzura *f*; ~binde *f* przepaska na włosy; ♀breit szeroki na włos; ~bürste *f* szczotka do włosów; ~busch *m* kitka *f* z piór; ~büschel *m* kosmyk włosów.

Haa'res|breite: um ~ na włos, na włosek.

Haa'r...: ♀fein cienki jak włos; ~frisur *f* fryzura.

haa'richt, haa'rig (hā'rich[t]) włosisty, włochaty, kosmaty.

Haa'r...: ~kamm *m* grzebień (do włosów); ♀klein szczegółowo, ze wszystkimi szczegółami; ~locke *f* pukiel *m* włosów, kędzior *m*: ♀los bezwłosy, bez włosów; (kahl) łysy; (ohne Wolle) bez wełny; ~nadel *f* szpilka do włosów; ~netz *n* siatka *f* na włosy; ~öl *n* olejek *m* do włosów; ♀scharf ostry jak brzytwa; *adv.* bardzo ostro; *fig.* bardzo ściśle; ~schneiden *n* strzyżenie włosów; ~schneider *m* fryzjer; ~schnitt *m* strzyżenie *n*; ~spalter (-szpalt^e^r) *m* ②l pedant, drobiazgowy człowiek: ♀sträubend straszny; ~strich *m* cienka kreska *f* (w literze); ~tracht *f* fryzura; ~wickel *m* papilot; ~wuchs *m* porost włosów; (Haare) zarost; ~wurm *m* mól włosowy.

Ha'be (hā'b^e^) *f* ③b (*o. pl.*) majątek *m*, mienie *n*; vgl. Gut[1].

ha'ben (~n) 1. ⑪b: a) als Hilfszeitwort unübersetzt; b) *v/t.* (bsd. *fig.*: die Ehre usw./~) mieć; (besitzen) posiadać; (bekommen) dostawać [-stać]; ich habe es gut mnie dobrze; ich habe es eilig mnie spieszno; gern ~ [po]lubić; lieber ~ woleć; das hat nichts zu sagen to nic nie znaczy; ich will es so ~ ja tak chcę; sich ~ zachowywać [-ować] się, postępować [-stąpić]. 2. ♀ ⊕ *n* ②l należytość *f*: Soll und ♀ rozchód i przychód, winien i ma. [biedak, hołysz.]

Ha'be|nichts *m* ②h (*a.* indekl.)

Ha'ber (hā'b^e^r) *m* ②l = Hafer.

Ha'b|gier (hā'p-) *f* chciwość, łakomstwo *n*; ♀ig chciwy, łakomy. [greifen.]

ha'bhaft: ~ werden (*gen.*) = er-

Ha'bicht (ha'bĭcht) *m* ②g jastrząb; ~s... jastrzębi.

Ha'b...: ~seligkeiten *f/pl.* manatki; ~sucht *f*, ♀süchtig siehe ~gier usw.

Ha'ck... (ha'k...): ~beil *n* siekiera *f*, topór *m* (do rąbania mięsa); ~block *m* pień do rąbania mięsa;

~**brett** *n* ławka *f* do rąbania mięsa; ♪ cymbały *m/pl.*
Ha'cke (hą'k^e) *f* ③b siekiera; (Haue) motyka: a. = ~**n**[1] (~n) *m* ②l pięta *f*, obcas *m*.
ha'cken[2] (~) ⑮a [po]rąbać; (mit dem Schnabel) [po]dzióbać; ~ bleiben [przy]lgnąć (an *dat.* do *gen.*). [= Häcksel.]
Hä'ckerling (hę'k^eʀlįŋ) *m* ②g[1]
Ha'ck...: ~**fleisch** *n* siekane mięso, siekanina *f*; ~**messer** *n* nóż *m* do siekania.
Hä'cksel (hę'ks^el) *m* u. *n* ②l sieczka *f*; ~**bank** *f* sieczkarnia.
Ha'der (hą'd^eʀ) *m*: a) ②l (Streit) sprzeczka *f*, waśń *f*; b) ④b (Lumpen) szmata *f*, gałgan.
ha'dern (~n) ⑮b [po]sprzeczać się, [po]waśnić się.
Ha'fen (hą'f^en) *m* ②j port: (Landungsplatz) przystań *f*; (Topf) garnek; ~... portowy; ~**sperre** *f* zamknięcie *n* portu, blokada portu.
Ha'fer (hą'f^eʀ) *m* ②l owies: ~... owsiany; ~**brei** *m*, ~**suppe** *f* kleik *m* owsiany; ~**mehl** *n* mąka *f* owsiana; ~**sack** ⚔ *m* torba *f*.
Haff (hăf) *n* ②g zatoka *f*.
Haft (hăft) *f* ③b więzienie *n*, areszt *m*; in ~ nehmen = verhaften. [haft, schauderhaft.]
...**haft** (...~) in Zssgn, zB. ehren-
ha'ftbar odpowiedzialny (für *acc.* za *acc.*); ~**keit** *f* odpowiedzialność. [nia od. aresztowania.]
Ha'ft|befehl *m* rozkaz uwięzie-
ha'ften (hă'ft^en) ⑮c (an *dat.*) trzymać się (*gen.*), przyczepiać [-pić] się (do *gen.*), [u]tkwić (w *loc.*); ~ für (*acc.*) [po]ręczyć, odpowiadać za (*acc.*).
...**haftigkeit** (...häftįchkait) *f* ③b in Zssgn, zB. Wahr~.
Ha'ftpflicht *f* odpowiedzialność; Gesellschaft mit beschränkter ~ (G. m. b. H.) stowarzyszenie *n* z ograniczoną odpowiedzialnością; ~**ig** odpowiedzialny.
Ha'ftung *f* odpowiedzialność; poręka.
Hag (hąk) *m* ②g (Zaun) płot, ogrodzenie *n*; (Gesträuch) krzaki *m/pl.*, zarośle *f/pl.*
Ha'ge... ⚘ (hą'g^e...): ~**buche** *f* grab *m*, grabina; ~**butte** *f* głóg *m*; ~**dorn** *m* tarń *f*, tarnina *f*.
Ha'gel (hą'g^el) *m* ②l grad; alle ~! do stu piorunów!; ~... gradowy; ~**korn** *n* ziarnko gradu. [grad.]
ha'geln (~n) ⑮l: es hagelt pada
Ha'gel...: ~**schaden**, ~**schlag** *m* gradobicie *n*; ~**schauer** *m*, ~**wetter** *n* burza *f* z gradem.
ha'ger (hą'g^eʀ) chudy; ~ werden [s]chudnąć; ~**keit** *f* chudość.
Ha'ge|stolz *m* ②g od. ③a od. ④a stary kawaler. [kraska *f*.]
Hä'her (hę'^eʀ) *m* ②l sojka *f*,
Hahn (hąn) *m* ②d kogut: (von Vögeln) samiec; (am Gewehr) kurek; (am Gefäß usw.) kurek; *fig.* zawadjaka; danach kräht kein ~ nikt o to nie dba.
Ha'hnen...: ~**fuß** ⚘ *m* jaskier; ~**ruf**, ~**schrei** *m* pianie *n* koguta; mit dem ersten ~schrei z pianiem kogutów; ~**tritt** *m* bliźnięta *f* w zapłodnionem jaju.
Ha'hnrei (hą'nʀai) *m* ②g rogacz, mąż z rogami przyprawionemi przez żonę; j-n zum ~ machen przyprawiać [-wić] rogi (*dat.*).
Hai (hai) *m* ②g (auch ~'**fisch** *m*) ludojad, rekin.
Hain (hain) *m* ②g gaj.
Hä'kchen (hę'kch^en) *n* ②l haczyk *m*; Gram. apostrof *m*.
Hä'kel... (hę'k^el...) haczkowany szydełkowany; ~**haken** *m*, ~**nadel** *f* szydełko *n*.
Häkelei' (hęk^elai') *f* ③b dzierzganie *n*, robota *f* szydełkowana.

hä'keln (hę'keln) ⑮f dzierzgać, [wy]haczkować.
Ha'ken (hą'ken) 1. *m* ②l hak; (am Kleide usw.) haftka *f*; die Sache hat e-n ~ w tem jest sęk oder trudność. 2. ♀ ⑮a przyczepiać [-pić], zaczepiać [-pić] (się).
halb (hålp) pół; *fig.* połowiczny; *adv.* w połowie, napół, połowicznie; eine ~e Meile pół mili; eine ~e Stunde pół godziny; ein ~er Tag pół dnia; auf ~em Wege w połowie drogi; ~ im Ernst napół serjo; ~ leer do połowy próżny; ~ ... ~ trochę ... trochę; es ist ~ zwölf (jest) pół do dwunastej; nicht ~ so gut ani w połowie tak dobry; nicht ~, nicht ganz ni to ni owo; zwei (drei) und ein ~es Pfund półtrzecia (półczwarta) funta.
ha'lb... pół..., napół; **~amtlich** półurzędowy; **♀bruder** *m* przyrodni brat; **♀dunkel** *n* półmrok *m*.
...halben (...hålben), (...)**halber** ([...]hålber) (*gen.*) ze względu na (*acc.*), dla (*gen.*).
ha'lb...: **♀franz|band** *m* oprawa *f* w półskórek; **♀geschoß** *n* mezanin *m*; **♀gott** *m* półbóg.
Ha'lbheit *f* połowiczność.
halbie'ren (hålbī'ren) ⑮g przepoławiać [-łowić], [po]dzielić na dwie równe części.
ha'lb...: **♀insel** *f* półwysep *m*; **♀jahr** *n* półrocze; **~jährig** półroczny; **~jährlich** półroczny; **♀kreis** *m* półkole *n*; **♀kugel** *f* półkula; **~laut** półgłosem; **♀messer** *m* promień; **♀mond** *m* półksiężyc; **~monatlich** półmiesięczny; **~offen** napół otwarty; **~part** na połowę; **♀schlaf** *m* półsen; **♀schuhe** *m/pl.* meszty; **♀schwester** *f* przyrodnia siostra; **♀stiefel** *m/pl.* buciki; **~stündlich** półgodzinny, co pół godziny; **~tot** napół umarły; **~wegs** jako tako, od biedy; **♀welt** *f* półświatek *m*.
Ha'lde (hą'lde) *f* ③b urwisko *n* góry; ⚒ ił *m* solny.
half (hålf) s. helfen.
Hä'lfte (hę'lfte) *f* ③b połowa; zur ~ do połowy, napół.
Ha'lfter (hą'lfter) *f* ③d (a. *m* od. *n* ②l) uzda *f*; **~leine** *f*, **~riemen** *m* cugiel *m*, kantarka *f*.
Hall (hal) *m* ②g głos, dźwięk.
Ha'lle (~e) *f* ③b (bedeckter Gang) krużganek *m*; 🚂 hala; (Saal) sala; *a.* = Markthalle.
ha'llen (hą'len) ⑮a [za]brzmieć, rozbrzmiewać, rozlegać [-lec] się.
Hallo' (hålǫ') *n* ⑥i krzyk *m*, wrzawa *f*.
Halm (hålm) *m* ②g źdźbło *n*; auf dem ~ na pniu.
Hals (hals) *m* ②d¹ szyja *f*; *dim.* szyjka *f*; (Gurgel) gardło *n*; aus vollem Halse z całego gardła, na całe gardło; über ~ und Kopf na łeb na szyję; j-m auf dem Halse sitzen siedzieć komu na karku; sich et. vom Halse schaffen pozbywać [-zbyć] się (*gen.*), uwalniać [uwolnić] się od (*gen.*).
Ha'ls... szyji, na szyję; **~abschneider** *m* wyzyskiwacz; **~band** *n* ②a naszyjnik *m*; (der Hunde) obroża *f*; **~binde** *f* krawatka; **~bräune** *f* angina; **♀brecherisch** (-brecherisz) karkołomny, niebezpieczny; **~kette** *f* łańcuch *m* na szyję; **~kragen** *m* kołnierzyk; **~krause** *f* kryza; **~schmerz** *m* = ~weh; **♀starrig** (-sztąrich) uparty, krnąbrny; **~starrigkeit** *f* upór *m*, krnąbrność; **~stück** *n* część *f* szyji; **~tuch** *n* chustka *f* na szyję, krawatka *f*; **~weh** *n* ból *m* gardła.
Halt (hålt) 1. *m* ②g (Festigkeit) trwałość *f*, moc *f*; (Stütze)

podstawa *f*, podpora *f*; (Stillstand) pauza *f*, przerwa *f*; ⚔ zatrzymanie *n* się. 2. ♀! *int.* stój!, stójcie! 3. *adv.* ♀ prov. zaiste (oft unübersetzt).

hält (hẹlt) s. halten.

ha'ltbar (dauerhaft) trwały; (fest) mocny; ♀**keit** *f* trwałość; moc.

ha'lten (hạ'ltᵉn) ⑭k 1. *v/t.* [po-] trzymać; (ent~) powstrzymywać [-mać]; (ein~) zatrzymywać [-mać]; Wort usw.: dotrzymywać [-mać] (*gen.*): Festung: = behaupten; Gericht: odbywać [-być]; Rede usw.: mieć, wygłaszać [-głosić]: ~ für (*acc.*) uważać za (*acc.*); für einen anderen ~ brać [wziąć] za k-o innego; ~ von (*dat.*) sądzić, [po]myśleć o (*loc.*); sich ~ [u]trzymać się; (sich benehmen) zachowywać [-ować] się; sich ~ an (*acc.*) trzymać się (*gen.*); sich zu j-m ~ stawać [stanąć] po czyjej stronie; sich rechts (links) ~ [s]kierować się na prawo (lewo). 2. *v/i.* (haltmachen) zatrzymywać [-mać] się, stawać [stanąć]; (fest sein) trzymać się, trwać; ~ auf (*acc.*) pilnować (*gen.*), dbać o (*acc.*); es hält schwer trudno, to rzecz trudna.

Ha'lte... (hạ'ltᵉ...): ~**platz**, ~**punkt** *m*, ~**stelle** *f* przystanek *m*; (für Droschken) stanowisko *n*.

Ha'lter (~tᵉʀ) *m* ②l rączka *f*.

ha'lt...: ~**los** bez oparcia; (Behauptung) nie dający się utrzymać; ♀**losigkeit** *f* bezpodstawność; ~**machen** = (an)halten.

Ha'ltung *f* trzymanie *n* się, postawa. [hultaj.]

Halu'nke (hạlụ'ŋkᵉ) *m* ③a

Ha'men (hạ'mᵉn) *m* ②l więcierz.

hä'misch (hẹ'mṣsz) (boshaft) złośliwy; (hinterlistig) podstępny.

Ha'mmel (hạ'mᵉl) *m* ②j od. ②l baran; *dim.* baranek; ~... barani; ~**fleisch** *n* baranina *f*; ~**keule** *f* ćwiartka baraniny, pośladek *m* barani.

Ha'mmer (hạ'mᵉʀ) *m* ②j młot, młotek; *dim.* młoteczek; unter den ~ bringen wystawiać [-wić] na licytację.

hä'mmerbar (hẹ'mᵉʀ-) kowalny, dający się kuć.

hä'mmern (~ᵉʀn) ⑮b uderzać [-rzyć] młotem; (schmieden) [u-] kuć.

Ha'mmer...: ~**schlag** *m* bicie *n* młotów; ~**werk** *n* młotownia *f*, kuźnica *f*. [pajac, skoczek.]

Ha'mpelmann (hạ'mpᵉl-) *m* ②a

Ha'mster (~stᵉʀ) *m* ②l chomik.

Hand (hạnt) *f* ②f ręka (auch = ~schrift); *dim.* (= **Hä'ndchen** [hẹ'ntchᵉn] *n* ②l) rączka *f*; flache ~ dłoń; geballte ~ = Faust; hohle ~ garść; linker ~ na lewo; rechter ~ na prawo; freie ~ wolna ręka, swoboda; an die ~ gehen pomagać [-móc]; an der ~ haben trzymać za rękę; aus erster ~ z pierwszej ręki; bei der ~ pod ręką; ~ in ~ ręka w rękę; von ~ zu ~ z ręki do ręki; von langer ~ (her) zdawna; von der ~ gehen iść [pójść] od ręki (łatwo); vor der ~ na razie; zur ~ pod ręką; zu ~en, zu Händen do rąk; die ~ darauf! zgoda!; ~ anlegen an (*acc.*) [za]brać się do (*gen.*); die letzte ~ anlegen (an *acc.*) wykańczać [-kończyć] (*acc.*).

Ha'nd...: ~**arbeit** *f* robota ręczna; praca rąk; ~**arbeiter(in** *f*) *m* robotnik (-nica); ~**ausgabe** *f* wydanie *n* podręczne; ~**bewegung** *f* poruszenie *n* ręki; ♀**breit** szeroki na dłoń; ~**buch** *n* podręcznik *m*.

Hä'nde (hẹ'ndᵉ) s. Hand; ~**druck** *m* uścisnienie *n* ręki.

Ha'ndel (hä'ndᵉl) *m* (2)j : a)(*o. pl.*) (mit *dat.*) handel (*instr.*): (Kauf) targ; (Geschäft) interes; ~ und Wandel życie *n* i prowadzenie *n* się; b) **Hä'ndel** (he'ndᵉl) *pl.* kłótnia *f*, sprzeczka *f*, spór *m*.

ha'ndeln (~n) ⑮l (verfahren) postępować [-stąpić]; (wirken) działać; (Handel treiben) (mit *dat.*) handlować, kupczyć (*instr.*); a. — feilschen; um was handelt es sich? o co chodzi?; ~ über (*acc.*) oder von (*dat.*) rozprawiać, traktować o (*loc.*).

Ha'ndels... handlowy, kupiecki; **~artikel** *m* towar, artykuł handlu; **~bericht** *m* sprawozdanie *n* targowe; **2einig, 2eins** sein oder werden dobijać [-bić] targu, [z]robić interes; **~gericht** *n* sąd *m* handlowy; **~kammer** *f* izba handlowa; **~mann** *m* (*pl.* ~leute) handlowiec; **~reisende(r)** *m* = Handlungsreisender; **~schüler** *m* uczeń szkoły handlowej; **~stand** *m* stan kupiecki, kupiectwo *n*.

Hä'ndel...: **~sucher(in** *f* (3)c) *m* (2)l napastnik (-nica), zawadjaka *m*; **~sucht** *f* zawadjactwo *n*; **2süchtig** napastliwy, napastniczy.

Ha'ndel...: **2treibend** handlowy, handlujący; **~treibende(r)** *m* (9)l kupiec, handlowiec.

Ha'nd...: **~fesseln** *f/pl.* kajdany; **2fest** silny, mocny, tęgi; **~fläche** *f* dłoń; **~geld** *n* zadatek *m*; **~gelenk** *n* staw *m* ręki, przegub; **2gemein** werden ścierać [zetrzeć] się (ze sobą); **~gemenge** *n* walka *f*, bijatyka *f*; **~gepäck** *n* pakunek *m* ręczny; **2greiflich** uchwytny, dotykalny, namacalny; *fig.* oczywisty; **~griff** *m* ujęcie *n* ręką; *fig.* zabieg, fortel; a. = **~habe** *f* rękojeść *f*, rączka *f*, trzon *m*; **2haben** (untr.) trzymać; (gebrauchen) używać (*gen.*); (geschickt) umieć obchodzić się z (*instr.*); **~habung** *f* używanie *n*, zastosowywanie *n*; **~karren** *m* taczka *f*; **~koffer** *m* (ręczna) walizka *f*; **~korb** *m* koszyk; **~kuß** *m* ucałowanie *n* rąk; **~langer** (-langᵉʀ) *m* (2)l pomocnik.

Ha'ndler (hĕ'ndlᵉʀ) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c handlarz (-larka).

Ha'nd|lexikon *n* encyklopedja *f* podręczna.

ha'ndlich będący na rękę; (bequem) dogodny; **2keit** *f* dogodność.

Ha'ndlung *f* czyn *m*, postępek *m*; (in einem Drama usw.) akcja; ⚘ handel *m*, sklep *m*.

Ha'ndlungs...: **~diener, ~gehilfe** *m* pomocnik handlowy; **~lehrling** *m* uczeń kupiecki; **~reisende(r)** *m* podróżujący, ajent handlowy; **~weise** *f* sposób *m* postępowania.

Ha'nd...: **~pferd** *n* koń *m* powodny *od.* luźny; **~ramme** *f* kołotuszka; **~reichung** *f* podanie *n* ręki; *fig.* pomoc; **~schellen** *f/pl* = ~fesseln; **~schlag** *m* uderzenie *n* ręką, podanie *n* ręki; durch (*od.* mit) ~schlag przez podanie ręki; **~schreiben** *n* pismo odręczne; **~schrift** *f* pismo *n*, charakter *m* pisma; (Geschriebenes) rękopis *m*; **2schriftlich** rękopiśmienny, pisany ręką; **~schuh** *m* rękawica *f*; *dim.* rękawiczka *f*; **~schuh|macher(in** *f*) *m* rękawicznik (-niczka); **~streich** *m* napad, zamach; **~tuch** *n* ręcznik *m*; im **~umdrehen** w oka mgnieniu, natychmiast; **~voll** *f* indekl. garść; **~wagen** *m* wózek ręczny; **~werk** *n* rzemiosło, rękodzieło; **~werker** (~wĕʀkᵉʀ) *m* (2)l rzemieślnik, rękodzielnik; **~werker|innung, zunft** *f* cech *m*; **~werks|bursche,**

-gesell(e) *m* terminator, czeladnik; **Lwerks|mäßig** rzemieślniczy: *fig.* mechaniczny: **~werks|zeug** *n* narzędzie rzemieślnicze; **~wörterbuch** *n* słownik *m* podręczny: **~wurzel** *f* napięstek *m*; **~zeichnung** *f* rysunek *m* ręczny; (Unterschrift) podpis *m*.

Hanf (hanf) *m* ②g konopie *f/pl.*; (männlicher) płaskonka *f*; (weiblicher) głowatki *f/pl.*; **~'breche** (-bʀĕche) *f* ③b międlica.

ha'nfen (~en) konopny.

Hä'nfling (hĕ'nfliŋ) *m* ②g¹ Zool. konopnik, czeczotka *f*.

Hang (hăŋ) *m* ②d pochyłość *f*; *fig.* popęd, skłonność *f*, pociąg (zu *dat.* do *gen.*).

Hä'nge... (hę'ŋe...) wiszący: **~boden** *m* strych do wieszania bielizny; **~brücke** *f* most *m* zwodzony; **~matte** *f* hamak *m*.

ha'ngen (ha'ŋen) ⑭j wisieć; **~d** wiszący, obwisły: **~** (oft hängen) bleiben zawisać [-snąć], zaczepiać [-pić] się (an *dat.* na *loc.*, o *acc.*); **~** (oft hängen) lassen wieszać [za-, po-wiesić], *fig.* Flügel usw.: opuszczać [opuścić]: er hängt an ihm (am Gelde) lgnie (od. jest przywiązany) do niego (do pieniędzy), lubi go (pieniądze).

hä'ngen (hĕ'ŋen) ⑮a wieszać [za-, po-wiesić] (an *acc.* na *loc.*, na *acc.*): um den Hals **~** zawieszać [-wiesić] na szyji: **~** a. = hangen.

Ha'ngsel (~zel) *m* ②l uszko *n* (u surduta).

Ha'nnchen (ha'nchen) *n* ⑧g Hanusia *f*.

Hans (hans) *m* ⑧c Jan.

Ha'nschen (hĕ'nschen) *n* ⑧g Jaś *m*, Jasiek *m*.

hä'nseln (hę'nzeln) ⑮f [za]kpić, [za]drwić z (*gen.*).

Ha'ns...: **~na'rr** *m* głupiec; **~wu'rst** *m* ②g błazen, arlekin.

Ha'ntel (ha'ntel) *m* ②l, a. *f* ③d ciężarki *m/pl.* do gimnastyki.

hantie'ren (hăntį'ʀen) ⑮g (mit *dat.*) trudnić się, zajmować się (*instr.*). *Su.* zatrudnienie *n*, rzemiosło *n*.

ha'pern (ha'peʀn) ⑮b: es (oder die Sache) hapert idzie koślawo, nie wiedzie się jak należy.

Ha'ppen (ha'pen) *m* ②l kęs, kawał.

Hä'rchen (hę'ʀ-) *n* ②l s. Haar.

hä'ren (hę'ʀen) włosiany, włochaty.

Ha'rfe ♪ (ha'ʀfe) *f* ③b (h)arfa.

Harfeni'st (hăʀfenį'st) ③a. **Ha'rfner** (ha'ʀfneʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c. **Ha'rfen|spieler(in** *f*) *m* harfiarz (-fiarka).

Ha'rke (ha'ʀke) *f* ③b grabie *f/pl.*

ha'rken (~n) ⑮a [za]grabić.

Harm (haʀm) *m* ②g zmartwienie *n*, zgryzota *f*.

hä'rmen (hę'ʀmen) ⑮a: sich **~** = sich grämen. [nieszkodliwy.]

ha'rm|los spokojny, niewinny.

harmonie'ren (hăʀmonį'ʀen) ⑮g zgadzać się (mit *dat.* z *instr.*); wir **~** nicht nie zgadzamy się ze sobą. [nijny, zgodny.]

harmo'nisch (~mo'nisz) harmo-

Harn (hăʀn) *m* ②g mocz; **~...** moczowy: **~'blase** *f* pęcherz *m* moczowy; **~fluß** *m* mimowolne moczenie *n*.

ha'rnen (ha'ʀnen) ⑮a moczyć, mokrzyć; P szczać.

Ha'rnisch (ha'ʀnįsz) *m* ②g pancerz, zbroja *f*; in **~** bringen (geraten) rozzłościć (się), rozgniewać (się) [beide voll.].

Ha'rn...: **~röhre** *f* cewka moczowa; **~ruhr** *f* moczówka; **~sonde** *f* kateter *m*; **~strenge** *f*, **~zwang** *m* rzeżanka *f*: **Ltreibend** moczopędny.

Harpu'ne (hărpū'nᵉ) *f* ③b harpun *m*, hak *m*.
ha'rren(hā'Rᵉn)⑮a(auf*acc.*)czekać (na *acc.*), oczekiwać (*gen.*).
hart(hărt)⑩²(fest) twardy; (rauh) ostry; (grausam, streng) okrutny, surowy (gegen *acc.* wobec, dla *gen.*); (schwer) ciężki, trudny; (Eier) = hartgekocht; (altbacken) czerstwy; ~ werden [s]twardnieć; [s]czerstwieć; ~ am Flusse tuż nad rzeką.
Hä'rte (hĕ'Rtᵉ) *f* ③b twardość; ostrość; surowość; czerstwość.
hä'rten (~n) ⑮c [za]hartować.
ha'rt...: **~gekocht, ~gesotten** ugotowany na twardo; **Lgummi** *n* kauczuk *m*; **~herzig** nieczuły, twardego serca; **Lherzigkeit** *f* nieczułość; **~hörig** (-hŏRĭch) mający tępy słuch, niedosłyszący; **~leibig** (-laibĭch) cierpiący na zatwardzenie; **Lleibigkeit** *f* zatwardzenie *n*, obstrukcja; **~näckig** (-nĕkĭch) uparty, uporny, zacięty; ~näckig bestehen auf (*dat.*) upierać [uprzeć] się przy (*loc.*); **Lnäckigkeit** *f* upór *m*, upartość, uporczywość, zaciętość.
Harz (hąRc) *n* ②g żywica *f*, smoła *f*; ..... **ha'rzig** (hą'Rcĭch) żywiczny, smolny.
ha'schen(hă'szᵉn)⑮c **1.**[s]chwytać, [z]łapać; *v/i.* ~ nach (*dat.*) ubiegać się o (*acc.*), uganiać się za (*instr.*). **2.** L *n* ②l ubieganie się; pogoń *f*. [zbir.]
Hä'scher (hĕ'szᵉR) *m* ②l siepacz,
Ha'se (hą'zᵉ) *m* ⑨a zając; *dim.* (= **Hä'schen, Hä'slein** [hĕ's-] *n* ②l) zajączek.
Ha'sel (hā'zᵉl) *f* ③d leszczyna; **~busch** *m* krzak leszczynowy; **~huhn** *n* jarząbek *m*; **~maus** *f* mysz laskowa; **~nuß** *f* orzech *m* laskowy; **~staude** *f*, **~strauch** *m* leszczyna *f*.
Ha'sen... zajęczy; **~braten** *m* pieczeń *f* ze zająca; **~fuß** *m* noga *f* zajęcza; *fig.* tchórz; **~hetze, ~jagd** *f* polowanie *n* na zające; das **~panier** ergreifen = davonlaufen.
Hä'sin (hĕ'zĭn) *f* ③c samica *f* zajęcza. [u zawiasów.]
Ha'spe (hą'spᵉ) *f* ③b czop *m*
Ha'spel (~l) *m* ②l motowidło *n*, kołowrót; (Winde) winda *f*.
ha'speln (~n) ⑮f [z-, na]motać; (aufwinden) [wy]windować.
Haß (hăs) *m* ②h¹ nienawiść *f* (gegen *acc.* do *gen.*, ku *dat.*).
ha'ssen (~ᵉn) ⑮d [z]nienawidzieć; **~s|wert** godzien nienawiści.
Ha'sser (~ᵉR) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c nienawidzący (-ca).
hä'ßlich(hĕ's-) szpetny, brzydki, szkaradny; ~ werden [ze-] szpetnieć; **Lkeit** *f* szpetność, brzydkość, szkaradność.
Hast[1] (hăst) *f* ③b pospiech *m*; in der ~ w pospiechu, spiesznie.
hast[2] (~), **hat** (hąt) s. haben.
ha'stig (hą'stĭch) spieszny, szybki, prędki; **Lkeit** *f* szybkość, prędkość.
hä'tscheln (hĕ'czᵉln) ⑮f [po-] głaskać, [po]pieścić.
ha'tte (hą'tᵉ), **hä'tte** (hĕ'tᵉ) s. haben.
Ha'tz(e) (hą'c[ᵉ]) *f* ③b = Hetze.
Hau'be (hau'bᵉ) *f* ③b czepek *m*, czepiec *m*; *dim.* (= **Häu'bchen** [hoi'p-] *n* ②l) czepeczek *m*; (der Vogel) czub *m*; unter die ~ bringen wydawać [-dać] za mąż; unter die ~ kommen wychodzić [wyjść] za mąż; **~n|lerche** *f* dzierlatka, pośmieciuszek *m*; **~n|stock** *m* pusta głowa *f*. [bica.]
Haubi'tze (haubĭ'cᵉ) *f* ③b hau-
Hauch (hauch) *m* ②g (Atem) dech, tchnienie *n*; (Blasen) podmuch, dmuchnięcie *n*.

hau'chen (hau'chᵉn) ⑮a oddychać [odetchnąć], wydychać, wyziewać [-zionąć]; (blasen) dmuchać [-chnąć].
Hau|degen (hau'-) *m* pałasz; *fig.* rębacz, wojak.
Hau'e (hau'ᵉ) *f* ③b (Hacke) motyka; F (Prügel) bicie *n*, cięgi *m/pl.*
hau'en (~n) ⑭p Holz usw.: [po]rąbać, [po]ciąć, [po]siec; (schlagen) bić [uderzyć]; Bildsäule: [wy-]ciosać, [wy]kuć.
Hau'er (~ᵉʀ) *m* ②l Jagdw. kieł.
Hau'fe (hau'fᵉ) ④e, ~**n** (~n) ②l *m* kupa *f*; *dim.* (= **Häu'fchen, Häu'flein** [hoi'f-] *n* ②l) kupka *f*; (Volk) tłum, gromada *f*; *fig.* der große ~n pospólstwo *n*, gmin; über den ~n werfen = umstürzen, *fig.* = vernichten.
häu'feln (hoi'fᵉln) ⑮f [u]sypać w kupki; Kartoffeln: obkopywać [-pać].
häu'fen (~ᵉn) ⑮a [z]gromadzić na kupę, [na]gromadzić, skupiać [-pić]; sich ~ [na]mnożyć się, przybywać [-być].
hau'fen|weise kupami, gromadami, gromadnie, tłumnie.
häu'fig (hoi'fich) częsty; *adv.* często; am ~sten najczęściej; ≈**keit** *f* częstość.
Häu'fung *f* gromadzenie *n*, zbieranie *n*, skupianie *n*.
Hau'|klotz *m* pniak, kloc.
Haupt (haupt) *n* ②a głowa *f*; (Ober≈) głowa *f*, naczelnik *m*; zu Häupten w głowach.
Hau'pt... główny; ~**haar** *n* włosy *m/pl.* na głowie; ~**kerl** *m* zuch.
Häu'ptling (hoi'ptlıŋ) *m* ②g¹ naczelnik.
häu'ptlings (~s) głową w dół.
Hau'pt...: ~**mann** *m* (*pl.* ~leute) kapitan; ~**sache** *f* główna rzecz, grunt *m*; ≈**sächlich** główny; *adv.* głównie, szczególnie; ~**spaß** *m* kapitalny żart; ~**stadt** *f* główne miasto *n*, stolica; ≈**städtisch** stołeczny; ~**wache** *f* główny odwach *m*; ~**wort** *n* rzeczownik *m*.
Haus (haus) *n* ②n¹ dom *m*; Politik: izba *f*; Thea. teatr *m*; ✿ dom *m* handlowy; (Wohnung) mieszkanie; (Familie) ród *m*, rodzina *f*; a. = ~genossen, ~wesen; *fig.* altes ~ staruszek *m*; fideles ~ dobroduszny człowiek *m*, dobra dusza *f*; aus dem Hause z domu; nach Hause do domu; von ~ aus z dawien dawna, od maleńkości; von ~ zu ~ od domu do domu; zu Hause w domu; wie zu Hause jak u siebie (w domu); wo ist er zu Hause? (woher ist er?) skąd on pochodzi?; (wo wohnt er?) gdzie on mieszka?; bei uns zu Hause u nas; zu Hause sein in (*dat.*) znać się dobrze na (*loc.*).
Hau's... meist domowy; ≈**backen** w domu pieczony; *fig.* rubaszny, nieokrzesany; ~**bedarf** *m* potrzeby *f/pl.* domowe; ~**besitzer(in** *f*) *m* właściciel(ka) domu; ~**bewohner(in** *f*) *m* domownik, domowy (-wa).
Häu'schen (hoi'schᵉn) *n* ②l domek *m*; elendes ~ domeczek *m*; *fig.* er ist ganz aus dem ~ jest nieprzytomny.
Hau's|diener *m* służący.
hau'sen¹ (hau'zᵉn) ⑮e mieszkać, żyć, przebywać; (wüten) srożyć się. [~**blase** *f* karuk *m* rybi.]
Hau'sen² (~) *m* ②l Zool. jesiotr.]
Hau'ser|reihe *f* rząd *m* domów.
Hau's...: ~**flur** *m* sień *f*; ~**frau** *f* pani domu, gospodyni; ~**genosse** *m* domownik; ~**gerät** *n* sprzęt *m* domowy, meble *m/pl.*; ~**gesinde** *n* służba, czeladź *f*; ~**halt** *m* gospodarstwo; ≈**halten** gospodarować; gut ≈halten żyć oszczędnie; ~**hälter(in** *f*

3c) *m* ②l (-hĕlt^eʀ[ĭn]) gospodarz (-dyni), szafarz (-farka), klucznik (-nica); **~hälterisch** (~ĭsz) gospodarny, oszczędny; **~haltung** *f* gospodarstwo *n*; **~herr** *m* pan domu, gospodarz; **2hoch** wysoki jak dom; **~hofmeister** *m* marszałek domu. [krążny.]
Hausie'r... (hauzī'ʀ...) domo-}
hausie'ren (~ʀ^en) 1. ⑮g ~ (gehen) chodzić po domach. 2. 2 *n* ②l domokrąstwo.
Hausie'rer (~ʀ^eʀ) *m*②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c domokrążca (-czyni).
Hau's...: **~industrie** *f* przemysł *m* domowy; **~knecht** *m* parobek, stróż; **~lehrer(in** *f*) *m* domowy (-wa) nauczyciel(ka), guwerner (-nantka). [nik. chałupnik.]
Häu'sler (hoi'sl^eʀ) *m*②l komor-}
Hau'sleute *pl.* domownicy *m/pl.*
häu'slich (hoi's-) domowy; (wirtschaftlich) gospodarny; *adv.* po domowemu; po gospodarsku; **2keit** *f* gospodarność; *a.* = Haus-stand, -wesen.
Hau's...: **~mannskost** *f* wikt *m* domowy; **~meister** *m* dozorca domu, stróż; **~mutter** *f* matka rodziny, pani domu; **~rat** *m* = ~gerät; **~schlüssel** *m* klucz od domu; **~schuh** *m* pantofel.
Hausse ✠ (hǫ's^e) *f* ③b zwyżka (na giełdzie).
Hau's...: **~stand** *m* gospodarstwo *n*; (Familie) rodzina *f*; **~tür** *f* drzwi *f/pl.* domu, wchód *m* do domu; **~vater** *m* ojciec rodziny, pan domu; **~wesen** *n* gospodarstwo; **~wirt(in** *f*) *m* gospodarz (-dyni).
Haut (haut) *f* ②f skóra; *Anat.* błona; *dim.* (= **Häu'tchen** [hoi't-] *n* ②l) skórka, *Anat.* błonka; *fig.* ehrliche ~ uczciwa dusza; durchnäßt bis auf die ~ do nitki; mit heiler ~ davonkommen cało, bez szwanku; sich seiner ~ wehren [o]bronić się.
häu'ten (hoi't^en) ⑮c zdzierać [zedrzeć] skórę z (*gen.*); sich ~ zmieniać [-nić] skórę.
Hau't|farbe *f* barwa skóry.
häu'tig (hoi'tĭch) skórkowaty; *Anat.* błonkowaty. [skórna.]
Hau't|krankheit *f* choroba}
Häu'tung *f* zmienianie *n* (oder zmiana) skóry. [położna.]
He'b|amme (hę'p-) *f* akuszerka,}
He'be... (hę'b^e...) do podnoszenia; **~baum** *m* dźwignia *f*, drąg.
He'bel (~b^el) *m* ②l dźwignia *f*, drążek; *fig.* alle ~ in Bewegung setzen poruszać [-szyć] wszystkie sprężyny, używać [użyć] wszelkich środków.
he'ben (~b^en) ⑬m podnosić [-nieść]; sich ~ podnosić [-nieść] się, Handel usw.: = aufblühen, gedeihen; (erhöhen) podwyższać [-szyć]; Schatz: dostawać [-stać], wydobywać [-być]; Schwierigkeit usw.: = beseitigen; aufs Pferd ~ sadzać [posadzić] na konia; aus dem Wagen ~ pomagać [pomóc] wysiąść z wozu (*dat.*); in gehobener Stimmung w podniosłym nastroju.
He'ber (~b^eʀ) *m* ②l lewar.
He'bung *f* podniesienie *n*, wzniesienie *n*; (von Schwierigkeiten) usunięcie *n*; (im Versmaß) zgłoska akcentowana, arsa.
He'chel (hę'ch^el) *f* ③d czesadło *n*, tarlica. [Flachs: [z]międlić.]
he'cheln (~n) ⑮f [wy]czesać;}
Hecht (hęcht) *m* ②g szczupak; *dim.* szczupaczek; ~... oft szczupaka, szczupakowaty.
Heck (hek) *n* ②g ogrodzenie sztachetami; ⚓ tylna część *f* pokładu.
He'ck|bauer *n* klatka *f* na ptaki.
He'cke (he'k^e) *f* ③b płot *m*; (lebendige) ~ żywopłot *m*; (der

Vögel) zarośle f/pl., gniazdo n: auch = Brut. [[-łąc].]
he'cken (hĕ'kᵉn) ⑮a zalęgać/
He'ckenrose f dzika róża, głóg m.
he'da! (hę'dą) hej!, hola!
He'de (hę'dᵉ) f ③b pakuły m/pl., paczoska. [Menge, Schar.]
Heer (hęʀ) n ②g wojsko: a. =]
Hee'r... wojskowy; **~führer** m wódz, naczelnik: **~schar** f hufiec m, zastęp m: bibl. (pl.) zastępy m/pl. niebieskie; **~schau** f przegląd m wojska: **~straße** f droga bita (wojskowa), trakt m; **~wesen** n wojskowość f.
He'fe (hę'fᵉ) f ③b drożdże m/pl.; (Bodensatz) fusy m/pl., (auch fig.) męty m/pl., szumowiny f/pl.; **~n...** drożdżowy.
Heft (hĕft) n ②g (Schreib2) zeszyt m; dim. zeszycik m; (Zeitschrift usw.) zeszyt m; (Stiel, Griff) rękojeść f, trzonek m.
he'ften (hĕ'ftᵉn) ⑮c przyczepiać [-pić]: przypinać [-piąć] (an acc. do gen.); (mit weiten Stichen nähen) zeszywać [-szyć], [s]fastrygować; seinen Blick ~ auf (acc.) utkwić [voll.] (od. wlepiać [-pić]) oczy (od. wzrok) w (acc.).
he'ftig (~tĭch) (rasch) żwawy: (stürmisch) gwałtowny; (hitzig) popędliwy, porywczy, zapalczywy; (Streit) zacięty; (Kälte usw.) silny, wielki; **2keit** f żwawość; gwałtowność; popędliwość, porywczość, zapalczywość: zaciętość; moc.
He'ftpflaster n plaster m lepki.
he'gen (hę'gᵉn) ⑮a pielęgnować, utrzymywać, ochraniać: Verdacht: mieć, powziąć [voll.]; Besorgnis ~ troszczyć się, a. ~ besorgt sein; Zweifel ~ gegen (acc.) wątpić o (loc.); ~ und pflegen otaczać [otoczyć] opieką troskliwą.

Hehl (hęl) n ②g tajemnica f; ohne ~ bez ogródek, otwarcie, szczerze; kein ~ machen aus (dat.) nie ukrywać (gen.).
he'hlen (hę'lᵉn) ⑮a ukrywać [ukryć], [za]taić.
He'hler (hę'lᵉʀ) m ②l, **~in** (~ĭn) f ③c ukrywacz, ukrywający (-ca). [wanie n.]
Hehlerei' (hęlᵉʀaĭ') f ③b ukry-/
hehr (hęʀ) wspaniały, wzniosły.
hei'(da)! (haĭ'[dą]) hej!, hola!
Hei'de (haĭ'dᵉ) 1. m ③a poganin, bałwochwalca. 2. f ③b (a. **~land** n) puszcza, step m; (Wald) zarośle f/pl.; **~kraut** n wrzos m. [czernica.]
Hei'delbeere (~dᵉl-) f borówka,/
Hei'den... pogański; **~geld** n huk m pieniędzy: **~lärm** m straszny krzyk: **2mäßig** fig. ogromnie.
Hei'de(n)röschen n dzika róża f.
Hei'dentum n pogaństwo.
Hei'din (haĭ'dĭn) f ③c poganka.
hei'dnisch (~nisz) pogański.
hei'kel (haĭ'kᵉl), **hei'klig** (~lĭch) drażliwy, nieprzyjemny; (wählerisch) grymaśny.
Heil (haĭl) 1. n ②g zdrowie; (Glück) szczęście, zbawienie, ocalenie; ~ dir! sława ci! 2. 2 (ganz) cały, nienaruszony; (gesund) zdrowy.
Hei'l... uzdrawiający, leczniczy.
Hei'land (haĭ'ląnt) m ②g Rel. Zbawiciel.
Hei'l...: **~anstalt** f zakład m leczniczy, lecznica; **2bringend** zbawienny, uzdrawiający.
hei'lbar uleczalny.
hei'len (haĭ'lᵉn) ⑮a 1. v/t. [u-, wy]leczyć. 2. v/i. (h. u. sn) [za]goić się.
hei'lig (~lĭch) święty, świątobliwy; der ~e Abend, **2a'bend** m wilja f (Bożego Narodzenia); das 2e Land Ziemia f Święta: **2e(r)** s. 9)l święty (-ta).

hei'ligen (hai'ligen) ⑮a (feiern) [u]święcić; (heilig machen) wy-, u-święcać [-cić].

Hei'ligen...: ~**bild** *n* obraz *m* świętego; ~**schein** *m* aureola *f*, blask świętości.

Hei'lig|haltung *f* święcenie *n*.

Hei'ligkeit *f* świętość: als Titel: świątobliwość.

hei'lig|sprechen zaliczać [-czyć] w poczet świętych.

Hei'ligtum *n* świętość *f*: (Tempel) świątynia *f*; ~**s|schänder** *m* świętokradca.

Hei'l...: ~**kraft** *f* siła uzdrawiająca; **2kräftig** uzdrawiający; ~**kunde**, ~**kunst** *f* sztuka lekarska, medycyna: **2los** (unheilbar) nieuleczalny: (gottlos) bezbożny: (böse) zły, nikczemny, zepsuty: F (sehr groß, ungeheuer) straszny, okropny; ~**mittel** *n* lekarstwo, lek *m* (gegen *acc.* na *acc.*, przeciw *dat.*); ~**quelle** *f* źródło *n* mineralne.

hei'lsam uzdrawiający; *fig.* zbawienny, skuteczny.

Hei'ls|armee *f* armja zbawienia.

Hei'l|serum *n* surowica *f*.

Hei'lung *f* wy- od. u-leczenie *n*. uzdrowienie *n*.

Heim (haim) ②g 1. *n* dom *m*, mieszkanie; ~... domowy. 2. 2 *adv.* (nach Hause) do domu: (in die Heimat) do ojczyzny.

Hei'mat (hai'māt) *f* ③b ojczyzna, miejsce *n* rodzinne; ~..., **2lich** ojczysty, rodzinny; **2los** bezdomny; ~**schein** *m* świadectwo *n* przynależności; ~(**s**)**kunde** *f* nauka o kraju ojczystym; ~(**s**)**land** *n* kraj *m* ojczysty, miejsce rodzinne; ~**s|recht** *n* prawo przynależności, obywatelstwo.

Hei'mchen (hai'mchen) *n* ②l świerszcz *m*, świerszczyk *m*.

hei'm...: **2fall** *m* spadek: ~**fallen** przypadać [-paść] w spadku; **2gang** *m* powrót do domu; *fig.* śmierć *f*; ~**geh(e)n** wracać [wrócić] do domu: *fig.* umierać [umrzeć].

hei'misch (hai'misz) domowy, swojski, ojczysty; *adv.* swojsko, jak u siebie w domu.

hei'm...: **2kehr** (-kēʀ) *f* ③b powrót *m* do domu od. do ojczyzny: ~**kehren** = ~**gehen**; *fig.* ~**leuchten** (*dat.*) mówić [powiedzieć] słowa prawdy.

hei'mlich tajemny, skryty: *adv.* potajemnie, pokryjomu; ~ tun przybierać [-brać] minę tajemniczą: **2keit** *f* tajemność, skrytość.

hei'm...: **2reise** *f* powrót *m* do domu od. do ojczyzny; ~**schicken** odsyłać [odesłać] do domu; *fig.* = ~**leuchten**: **2stätte** *f* dom *m*, miejsce *n* zamieszkania: ~**suchen** nawiedzać [-dzić]: **2suchung** *f* nawiedzenie *n*: **2tücke** *f* podstęp *m*, chytrość: ~**tückisch** podstępny, chytry; ~**wärts** (-weʀc) = heim: **2weg** *m* droga *f* do domu: **2weh** *n* tęsknota *f* za domem oder za ojczyzną: **2weh haben** (od. bekommen) nach (*dat.*) [za]tęsknić za (*instr.*): ~**zahlen** odpłacać [-cić] (mit gleicher Münze równym).

Hein (hain): Freund ~ *poet.* śmierć *f*.

Hei'nrich (~ʀich) *m* ⑧a Henryk.

Hei'nzel|männchen (hai'ncel-) *n* duch *m* niewidzialny.

Hei'rat (hai'ʀāt) *f* ③b małżeństwo *n*; (von Männern) ożenienie *n* się (mit *dat.* z *instr.*), ożenek *m*: (von Frauen) zamężcie *n*, zamążpójście *n*.

hei'raten (~ten) ⑯c wstępować [wstąpić] w związki małżeńskie; (v. Männern) [o]żenić się; (v. Frauen) iść [pójść] za mąż

Hei'rats... małżeński; **~antrag** *m* propozycja *f* małżeńska: (Erklärung) oświadczyny *f/pl.*; **~fähig** dojrzały do małżeństwa: **~gut** *n* wiano, posag *m*; **~lustig** mający ochotę do zawarcia małżeństwa; **~vermittler(in** *f*) *m* swat(ka).

hei'sa (hai'za) hej!, hejże!

hei'schen (~szᵉn) ⑮e = fordern.

hei'ser (~zᵉʀ) ochrypły; ~ werden dostawać [-stać] chrypkę: **~keit** *f* chrypka, ochrypłość.

heiß (hais) gorący (auch *fig.*): (Träne) gorzki, rzewny; mir ist ~ mnie gorąco.

hei'ßa (hai'sa) = heisa.

hei'ß|blütig (-blǖtĭch) mający gorącą krew; *fig.* zapalczywy, popędliwy.

hei'ßen (hai'sᵉn) ⑭q 1. *v/t.* (nennen) nazywać [-zwać] (wie? *instr.*); (befehlen) [na-, roz-] kazać. 2. *v/i.* nazywać [-zwać] się (wie? *nom.*): (bedeuten) znaczyć; wie ~ Sie? (mit Vaternamen) jakie pańskie nazwisko?, (mit Zunamen) jakie pańskie imię?; ich heiße Anton nazywam się Antoni; wie heißt das auf polnisch? jak to jest po polsku?; das heißt to znaczy; (oft: d. h.) to jest (t. j.); es heißt mówią; was soll das ~? cóż to znaczy?, cóż to ma znaczyć?

hei'ß...: ~hunger *m* okropny głód; *fig.* wilczy apetyt; **~hungrig** okrutnie głodny; **~sporn** *m* zapaleniec, gorączka.

...heit (...hait) *f* ③b in Zssgn, z.B. Wahrheit.

hei'ter (hai'tᵉʀ) pogodny; (Gemüt) wesoły: **~keit** *f* pogoda, pogodność; wesołość.

hei'zbar (hai'c-) dający się ogrzewać.

hei'zen (~cᵉn) ⑮e [za-, na]palić: Zimmer: opalać [-lić].

Hei'zer (hai'cᵉʀ) *m* ②l palacz.

Hei'z...: ~kraft *f* siła ogrzewania: **~material** *n* paliwo, opał *m*.

Hei'zung *f* opalanie *n*, palenie *n*; a. = Heizmaterial.

Held (hĕlt) *m* ③a bohater.

He'lden... (hĕ'ldᵉn...) bohaterski: **~gedicht** *n* poemat *m* bohaterski, epopeja *f*; **~haft** bohaterski; *adv.* po bohatersku; **~mut** *m* bohaterstwo *n*, waleczność *f*; **~tat** *f* czyn *m* bohaterski: **~tum** *n* bohaterstwo.

He'ldin (~dĭn) *f* ③c bohaterka.

he'lfen (hĕ'lfᵉn) ⑫f (bei od. mit *dat.*) pomagać [-móc] (*instr.* od. w *loc.*): j-m ~ aus (*dat.*) [wy-] ratować k-o z (*gen.*); sich zu ~ wissen umieć sobie dać radę

He'lfer (~fᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c pomocnik (-nica): **~s|helfer** *m* wspólnik, poplecznik.

hell (hĕl) jasny; (klar) czysty: (grell) jaskrawy; am ~en Tag w biały dzień; es wird ~ wyjaśnia się; (es tagt) rozwidnia się.

he'll... jasno...: **~blau** jasnobłękitny, niebieski: **~braun** jasnobrunatny: **~dunkel** *n* półcień *m*. [światłość, światło *n*.]

He'lle (hĕ'lᵉ) *f* ③b jasność,

Helleba'rde (hĕlᵉba'ʀdᵉ) *f* ③b halabarda, berdysz *m*.

He'ller (hĕ'lᵉʀ) *m* ②l halerz, grosz; bei ~ und Pfennig bezahlen co do szeląga; die Sache ist keinen ~ wert to nie warte złamanego szeląga.

he'll|farbig jasnobarwny.

He'lligkeit (hĕ'lĭch-) *f* jasność.

he'll...: ~sehen *n* jasnowidzenie; **~seher(in** *f*) *m* jasnowidzący (-ca): **~tönend** donośny.

Helm (hĕlm) *m* ②g hełm, szyszak: **~busch, ~büschel** *m* kita *f* (na szyszaku).

Hemd (hĕmt) *n* ④a, **~e** (hĕ'mdᵉ) *n* ④b koszula *f*: *dim.* koszulka *f*.

He'md...: **~(en)knopf** *m* guzik od koszuli; **~(s)ärmel** *m* rękaw u koszuli; in **~särmeln** bez surduta. [hamowania.]
he'mm... (hę'm...) hamujący, do]
he'mmen (he'mᵉn) ⑮a [za]hamować: Verkehr usw.: [za]tamować, wstrzymywać [-mać]: *a. fig.* = hindern.
He'mmnis (hę'm-) *n* ②h¹ przeszkoda *f*. [Hemmnis.]
He'mm|schuh *m* hamulec: *fig.* =]
He'mmung *f* hamowanie *n*, wstrzymywanie *n*, tamowanie *n*; *a.* = Hemmnis.
Hengst (hęŋst) *m* ②g ogier: (junger) ogierek; **~...** ogierowy.
He'nkel (hé'ŋkᵉl) *m* ②l ucho *n*, uszko *n*. [[powiesić].]
he'nken (~kᵉn) ⑮a wieszać]
He'nker (~kᵉʀ) *m* ②l kat, oprawca; scher dich zum ~! idź do licha!; hol dich der ~! bierz cię licho!, niech cię djabli porwą!; **~s|mahl(zeit** *f*) *n* ostatnia biesiada *f* przed śmiercią. [kurka.]
He'nne (hę'nᵉ) *f* ③b kura; *dim.*]
her (hęʀ) tu; von außen ~ z zewnątrz; *fig.* z zagranicy: von da (od. dort) ~ stąd, stamtąd: von oben ~ z góry: von unten ~ z dołu; hin und ~ tu i tam; es ist ein Jahr ~, daß ... rok temu, że ...
he'r... przy...
hera'b (hęʀą'p) na dół: von oben ~ z góry na dół; *fig.* z nieba
hera'b... z..., ze..., na dół; **~drücken** [s]cisnąć na dół: Preis: zniżać [-żyć]; **~fallen** spadać [spaść]; **~führen** sprowadzać [-dzić] na dół; **~geh(e)n** schodzić [zejść] na dół; Preis: = fallen; **~hangen** zwisać [-snąć]: **~hangend** obwisły, zwisający: **~klettern** (sn) złazić [zleźć] na dół; **~kommen** schodzić [zejść] (von *dat.* z *gen.*); **~lassen** spuszczać [spuścić]: sich ~lassen zniżać [-żyć] się (zu *dat.* do *gen.*); **~lassend** uniżony, uprzejmy, grzeczny; **Ꙩlassung** *f* uniżenie *n*, uprzejmość, grzeczność; **~nehmen** zdejmować [zdjąć]; **~sehen** [po]patrzeć z góry (auf *acc.* na *acc.*); **~senden** posyłać [-słać] na dół: **~setzen** obniżać [-żyć]: j-n: poniżać [-żyć]; **Ꙩsetzung** *f* zniżenie *n*, obniżenie *n*; poniżenie *n*; **~sinken** spadać [spaść] na dół; **~springen** (sn) zeskakiwać [-skoczyć]; **~steigen** (sn) schodzić [zejść], złazić [zleźć]; *fig.* zniżać [-żyć] się; **Ꙩsteigen** *n* złażenie; **~werfen** zrzucać [-cić]; **~würdigen** poniżać [-żyć]; **~würdigend** poniżający; **Ꙩwürdigung** *f* poniżenie *n*. [zbliż(cie) się tylko!]
hera'n (hęʀą'n) bliżej: nur ~!]
hera'n... przy..., nad..., pod... (vgl. herbei..., hinzu...); **~bilden** wykształcać [-cić], przysposabiać [-sobić]: **~brechen** nastawać [-stać]: **~fahren** podjeżdżać [-jechać]; **~fliegen** (sn) nadlatywać [-lecieć]: **~geh(e)n** podchodzić [podejść] (an *acc.* do *gen.*); **~kommen** podchodzić [podejść], zbliżać [-żyć] się (an *acc.* do *gen.*): **~kriechen** (sn) przyczołgać się, przypełzać [beidevoll.]: **~lassen** przypuszczać [-puścić]; **~locken** przywabiać [-bić], zwabiać [-bić]; sich **~machen** przystępować [-stąpić] (an et. do *gen.*); (an j-n) zbliżać [-żyć] się (do *gen.*); **~nahen** zbliżać [-żyć] się: **~reichen** dosięgać [-gnąć] (an *acc.* do *gen.*); **~rollen** (sn) przytaczać [-toczyć] się; **~rücken**: a) *v/t.* przysuwać [-sunąć] · b) (sn) = ~nahen **~rufen** [za]wołać do siebie: sich **~schleichen** zbliżać [-żyć] się

ukradkiem, podkradać [-kraść] się; **~schreiten** = **~nahen**; **~schwimmen** (sn) pod- (od. nad-) pływać [-płynąć]; **~sprengen** (sn) nadbiegać [-biec] (na koniu); **~treten** (sn) przystępować [-stąpić] (an *acc.* do *gen.*); **~wachsen** podrastać [-róść]; **~wälzen** przytaczać [-toczyć]; **~wehen** przywiewać [-wiać], przynosić [-nieść]; **~ziehen** przyciągać [-gnąć]; *v/i.* (sn) = **~nahen**. [górę.]

herau'f (hɛʀau'f) na górę, pod|

herau'f... wy..., w...: **~beschwören** wywoływać [-łać]; **~kommen** wychodzić [wyjść] (oder przychodzić [przyjść]) na górę; **~steigen** (sn) wstępować [wstąpić] na górę; **~ziehen**: a) *v/t.* [wy]ciągnąć pod górę; b) *v/i.* (sn) wyprowadzać [-dzić] się na górę od. na wyższe piętro.

herau's (hɛʀau's) z wewnątrz, na zewnątrz; von innen ~ ze środka; von vorn (hinten) ~ od przodu (tyłu); nach vorn ~ do przodu; frei (od. offen) ~ otwarcie (od. szczerze) mówiąc; ⚔ Wache ~! do szeregu!

herau's... wy...; sich **~arbeiten** wywijać [-winąć] się, wybrnąć [voll.]; **~bekommen** wydostawać [-stać]; Problem: odkrywać [-kryć], rozwiązywać [-zać]; Geld: wydobywać [-być]; **~brechen** wyłamywać [-mać]; **~bringen** wydobywać [-być], wydostawać [-stać]; Fleck: wywabiać [-bić]; Buch usw.: = **~geben**; **~drehen** = **~winden**; **~dürfen** mieć prawo wyjść; **~fallen** wypadać [-paść]; **~finden** wynajdywać [wynaleźć]; sich **~finden** znajdywać [znaleźć] wyjście, umieć wyjść; *fig.* [z]orjentować się; **~fordern** wyzywać [-zwać]; **Ƨforderung** *f* wyzwanie *n*; **~fühlen** wyczuwać [-czuć]; **Ƨgabe** *f* wydawanie *n*, wydanie *n*; (e-s Buches) wydawnictwo *n*; **~geben** wydawać [-dać]; Buch: ogłaszać [ogłosić]; Geld: zdawać [zdać]; **Ƨgeber** *m* wydawca; **~graben** wykopywać [-pać], wygrzebywać [-bać]; **~haben** wydostać [voll.]: ich habe es heraus odgadłem, dorozumiałem się; **~helfen** (*dat.*) wydźwigać [-gnąć] (*acc.*); j-m **~helfen** [wy]ratować k-o (aus *dat.* z *gen.*); sich **~helfen** wywijać [-winąć] się, wykręcać [-cić] się; **~hören** dosłuchać [voll.] się (*gen.*); **~kehren** wymiatać [-mieść]; *fig.* okazywać [-zać]; **~kommen** wychodzić [wyjść]; Buch: pojawiać [-wić] się; (bekannt werden) wychodzić [wyjść] na jaw, okazywać [-zać] się; **~können** móc wyjść; **~kriechen** (sn) wyłazić [wyleźć]; **~lassen** wypuszczać [-puścić]; **~laufen** (sn) wybiegać [-biec]; **~legen** wykładać [wyłożyć]; **~lesen** = auslesen; wyczytywać [-tać]; **~locken** wywabiać [-bić]; **~machen** wydobywać [-być]; sich **~machen** wybijać [-bić] się; **~nehmen** wyjmować [-jąć]; sich **~nehmen** ośmielać [-lić] się, pozwalać [-zwolić] sobie; **~platzen** wybuchać [buchnąć] (śmiechem); **~platzen** mit (*dat.*) wyrywać [-rwać] się z (*instr.*); **~putzen** [wy]stroić; sich **~reden** (mit *dat.*) wymawiać [-mówić] się, wykręcać [-cić] się (*instr.*); **~reißen** wyrywać [-rwać]; **~rücken** wysuwać [-sunąć]; *v/i.* (sn) wyruszać [-szyć]; (mit Geld) dobywać [-być] sakiewki; (mit der Sprache) odzywać [odezwać] się; wygadać się

[voll.]: ~rufen wywoływać [-łać]: ~sagen wypowiadać [-wiedzieć]: gerade ~sagen wypowiadać [-wiedzieć] otwarcie: ~schaffen = ~bringen: ~schlagen wybijać [-bić]: Preis: podbijać [-bić]; ~schmeißen F = ~werfen: ~schneiden wykrajać [-kroić]: ~schwimmen (sn) wypływać [-płynąć]: ~sein: das Buch ist heraus wyszła (od. pojawiła się); es ist heraus wyszło na jaw, wydało się: der Zahn ist heraus wypadł: ~springen (sn) wyskakiwać [-skoczyć]; fig. wystawać, sterczeć: ~stecken wychylać [-lić], wysuwać [-sunąć]: ~stellen wystawiać [-wić]: sich (als et.) ~stellen okazywać [-zać] się (instr.): ~streichen wykreślać [-lić]: (sich) ~streichen wychwalać (się), wynosić (się): ~strömen wytryskać [-snąć]: ~suchen wyszukiwać [-kać]: ~treten (sn) występować [-stąpić]; ~wachsen wyrastać [-róść]: ~wälzen wytaczać [-toczyć]: ~werfen wyrzucać [-cić]: sich ~wickeln od. ~winden wykręcać [-cić] się, wywikłać [voll.] się; ~wollen chcieć wyjść; er will mit der Sprache nicht heraus nie chce nic mówić: ~ziehen wyciągać [-gnąć]; v/i. (sn) = ausziehen, ausrücken.

herb (hęrp), **~e** (hé'rbᵉ) cierpki, przykry; (bitter) gorzki.

Herba'rium (hĕrbą'rⁱum) n ⑧e zielnik m, herbarz m. [nas).]

herbei' (hĕrbai') tu (do mnie, do|

herbei... przy..., nad...: ~bringen przynosić [-nieść]: ~eilen przybiegać [-biec], nadbiegać [-biec]: ~fahren przywozić [-wieźć]: ~fliegen (sn) przy- (od. nad-)latywać [-lecieć]: ~führen przyprowadzać [-dzić]: fig. [s]powodować, przywoływać [-łać]: ~holen przynosić [-nieść], sprowadzać [-dzić]; sich ~lassen [z]decydować się (zu dat. na acc.); ~laufen (sn) przy- (od. nad-)biegać [-biec]; ~locken przywabiać [-bić], przynęcać [-cić]: ~rufen przywoływać [-łać], wzywać [wezwać]; ~schaffen sprowadzać [-dzić], dostawiać [-wić]; ~schleppen przywłóczyć [-wlec]: ~strömen nadpływać [-płynąć]: fig. nadchodzić [nadejść] tłumnie; ~treiben przypędzać [-dzić]; ~ziehen przyciągać [-gnąć]; v/i. (sn) nadciągać [-gnąć].

he'r|bekommen dostawać [dostać]. [się dokąd.]

he'r|bemühen: sich ~ [po]trudzić|

He'rberge (hę̆'rbĕrgᵉ) f ③b gospoda, dom m zajezdny; (Nachtlager) nocleg m, przytułek m.

he'r|bestellen wzywać [wezwać]: [roz]kazać przyjść (dat.).

He'rbheit f cierpkość, ostrość, gorzkość. [szedł.]

he'r|bitten [po]prosić, by przy-|

he'r|bringen przynosić [-nieść]; j-n: przyprowadzać [-dzić]; (zu Wagen) przywozić [-wieźć]: fig. hergebracht zwyczajowy, odwieczny.

Herbst (hęrpst) m ②g jesień f: im ~ jesienią, na jesień: ~..., **2lich** jesienny; ~zeitlose ♀ f zimowit m jesienny.

Herd (hert) m ②g ognisko n.

He'rde (hę'rdᵉ) f ③b trzoda; (Pferde) stado n: ~n... trzodny; **2n|weise** stadami, w stadach.

herei'n (hĕrai'n) do wnętrza; ~! proszę; hier ~! tędy proszę!

herei'n... w...: sich ~bemühen raczyć wejść: ~brechen w- (od. za-)padać [-paść]: Unglück: nawiedzać [-dzić]: ~bringen wnosić [wnieść]; j-n: wprowadzać [-dzić]: **2fall** (meist F Reinfall)

m pułapka *f*; ~**fallen** wpadać [wpaść]; ~**holen** przynosić [-nieść]; j-n: przyprowadzać [-dzić]; ~**kommen** wchodzić [wejść]; ~**können** móc wejść; ~**lassen** wpuszczać [wpuścić]; ~**tragen** wnosić [wnieść].

he'r|fahren przyjeżdżać [-jechać]. [dokąd.]

He'r|fahrt *f* przyjazd *m*, jazda

he'r|fallen rzucać [-cić] się; (bsd. *fig.*) powstawać [-wstać] (über *acc.* na *acc.*).

he'r|finden trafiać [-fić], znajdywać [znaleźć] drogę (dokąd).

he'r|führen przyprowadzać [-dzić] dokąd.

He'r|gang *m* droga *f* w tę stronę; (Verlauf) przebieg, tok.

he'r|geben dawać [dać]; sich ~ zu (*dat.*) dawać [dać] się użyć do (*gen.*).

he'r|geh(e)n: hinter (neben) j-m ~ chodzić (oder iść) za (*instr.*) (obok *gen.*); bei ihm ging es hoch her u niego było wesoło.

he'r|gehören należeć tu.

he'r|haben: wo hat er das her? skąd on to ma od. wziął?

he'r|halten = darbieten; er hat ~ müssen musiał cierpieć za to od. znosić to.

He'ring (hę'rĭng) *m* ②g¹ śledź; ~**s...** na śledzie, śledziowy.

he'r|kommen przychodzić [przyjść] dokąd; (herrühren) pochodzić (von *dat.* z *gen.*): wo kommt das her? skąd to pochodzi?, skąd się to bierze?

he'r|kömmlich (-köm-) zwyczajny, ogólnie przyjęty, tradycyjny; *adv.* w sposób tradycyjny.

He'r|kunft (hę'rkŭnft) *f* ③b (o. *pl.*) przybycie *n*; (Abstammung) pochodzenie *n*.

he'r|laufen (sn) przybiegać [-biec] dokąd: hinter, neben j-m ~ biec za (*instr.*), obok (*gen.*).

he'r|leiten wywodzić [-wieść].

he'r|machen: sich ~ über (*acc.*) rzucać [-cić] się na (*acc.*); zabierać [wziąć] się do (*gen.*).

Hermeli'n (hĕrmeli'n) *n* ②g¹ gronostaj *m*; ~... gronostajowy.

herna'ch (hĕrnā'ch) potem, następnie.

he'r|nehmen s. herhaben.

hernie'der (hĕrnī'der) na dół.

hero'isch (hęrǫ'ĭsz) heroiczny, bohaterski. [zwiastun.]

He'rold (hę'rǫlt) *m* ②g herold,

Herr (hĕr) *m* ③a pan; (Haus2) gospodarz; (auch = Besitzer) właściciel; (beim Tanz) mężczyzna; (Gott der) ~ Pan (Bóg); Ihr ~ Vater pański ojciec; gnädiger ~ pan dobrodziej; in Briefen: geehrter ~ szanowny pan.

He'rren... pański; męski; ~**fahrer** *m* właściciel (na wyścigach); ~**haus** *n* dom *m* pański; Politik: izba *f* panów; **2los** nie mający pana od. właściciela.

He'rr|gott *m* Pan Bóg.

he'r|richten przyrządzać [-dzić]. **Su.** przyrządzanie *n*, przysposabianie *n*.

He'rrin (hę'rin) *f* ③c pani; (Haus2) gospodyni; (auch = Besitzerin) właścicielka. [butny.]

he'rrisch (hĕ'risz) pański; (stolz)

herrje'(mine)! (henję'minę) Panie Boże!; Jezus Marja!

he'rrlich wspaniały; (schön) śliczny; (prachtvoll) pyszny; (glänzend) świetny; (ausgezeichnet) wyborny; **2keit** *f* wspaniałość; świetność.

He'rrschaft *f* panowanie *n*, państwo *n*; (Gewalt) władza; (Herr u. Frau des Hauses) państwo *n*: meine ~en! moi państwo!; **2lich** pański.

he'rrschen (hę'rszen) ⑮e panować, władać (über *acc.* nad *instr.*); *fig.* panować.

He'rrscher (hĕ'rsz^e^r) *m* ⑦1, **~in** (~in) *f* ③c władca (-czyni); panujący (-ca); **~familie** *f*, **~geschlecht** *n*, **~haus** *n* ród *m* panujący, dynastja *f*.

He'rrsch...: **~sucht** *f* żądza (oder chęć) panowania; **~süchtig** chciwy władzy od. panowania.

he'r|rühren s. herkommen.

he'r|sagen mówić [powiedzieć] z pamięci.

he'r|schaffen sprowadzać [-dzić].

he'r|sein: es ist ein Jahr her mija rok, rok temu; wo sind Sie her? skąd pan (rodem)?

he'r|stammen pochodzić.

he'r|stellen sporządzać [-dzić]; j-n: wyleczyć [voll.]. *Su.* sporządzanie *n*, wyrób *m*; wyleczenie *n*, wyzdrowienie *n*.

herü'ber (hĕrü'b^e^r) tu, w tę stronę: **~bringen** przenosić [-nieść], przeprawiać [-wić]; **~führen** przeprowadzać [-dzić]; **~kommen** przechodzić [przejść] na tę stronę.

heru'm (hĕrŭ'm) naokoło, dookoła; um (*acc.*) ~ dookoła (*gen.*); (etwa) około (*gen.*); hier ~ tędy (wokoło); um die Ecke ~ tamtędy w bok.

heru'm... ob..., dokoła; sich **~balgen** mocować się, szamotać się; **~blättern** przerzucać kartki (in *dat.* w *loc.*); **~bringen** et.: obnosić, obwozić; j-n: obgadywać; **~drehen** obracać [obrócić], [o]kręcić wokoło; **~fahren** (um *acc.*) obwozić [-wieźć] (naokoło *gen.*), objeżdżać [-jechać] (*acc.*); **~fliegen** (sn) latać (od. lecieć) wokoło; (um *acc.*) oblatywać [-lecieć] (*acc.*); **~führen** oprowadzać [-dzić]; **~geben** = ~reichen; **~geh(e)n** um (*acc.*) chodzić dokoła, naokoło (*gen.*), przechadzać się po (*loc.*); es geht mir im Kopf herum kręci mi się w głowie; **~kommen** obchodzić [obejść] (um *acc.* naokoło *gen.*); Gerücht: roznosić [-nieść] się; **~laufen** (sn) biegać [biec] naokoło; **~liegen** (h.) leżeć (um *acc.* naokoło *gen.*); **~liegend** sąsiedni; **~lungern** włóczyć się bezczynnie; **~reichen** obnosić [-nieść], rozdawać [-dać] naokoło; **~reisen** (sn) podróżować; **~schlendern** (sn) = sich ~treiben; **~tragen** ob- (od. roz-)nosić [-nieść]; sich **~treiben** wałęsać się, włóczyć się (auf, in *dat.* po *loc.*); **~treiber** *m* włóczęga; sich **~wälzen** tarzać się, przewalać się. [damit! zdjąć to!]

heru'nter (hĕrŭ'nt^e^r) na dół; ~

heru'nter... z..., s...; **~bringen** znosić [znieść]; *fig.* [z]niszczyć; (entkräften) wycieńczać [-czyć]; **~fallen** spadać [spaść] (von *dat.* z *gen.*); **~fliegen** (sn) zlatywać [zlecieć] (von *dat.* z *gen.*); **~holen** znosić [znieść]; **~kommen** schodzić [zejść] (von *dat.* z *gen.*); *fig.* podupadać [-paść], zubożeć [voll.], wynędznieć [voll.]; **~lassen** spuszczać [spuścić]; pozwalać [-zwolić] zejść (*dat.*); **~laufen** zbiegać [zbiec] na dół; **~machen** zdejmować [zdjąć]; (tadeln) [z]łajać; **~nehmen** zdejmować [zdjąć]; **~reißen** zdzierać [zedrzeć]; Haus: [z]burzyć; **~schlagen** odbijać [-bić], odchylać [-lić]; Ärmel: podwijać [-winąć]; **~schlucken** połykać [połknąć]; **~schütteln** strząsać [-snąć]; **~setzen** = herabsetzen; **~springen** (sn) zeskakiwać [-skoczyć]; **~steigen** (sn) zstępować [zstąpić], schodzić [zejść]; **~stürzen** = ~fallen; **~ziehen** ściągać [-gnąć]; *v/i.* (sn) sprowadzać [-dzić] się na dół.

hervo'r (hĕʀfŏ'ʀ) **z poza, na** wierzch.

hervo'r... oft wy...: **~blicken** wyglądać [-dnąć]; **~brechen** wypadać [-paść], wydobywać [-być] się; **~bringen** wydawać [-dać] (na świat); Worte: wydobywać [-być]; sich **~drängen** = **~dringen** (sn) wydobywać [-być] się, cisnąć się naprzód; **~geh(e)n** wychodzić [wyjść] (als Sieger zwycięzcą); *fig.* okazywać [-zać] się; wynikać [-knąć] (aus *dat.* z *gen.*); **~heben** podnosić [-nieść]; *fig.* uwydatniać [-nić], kłaść [położyć] nacisk (na *acc.*); **~holen** wydobywać [-być], wyjmować [-jąć]; **~keimen** (sn) kiełkować; **~kommen** wychodzić [wyjść], zjawiać [-wić] się; **~leuchten** [za]jaśnieć; **~quellen** wypływać [-płynąć]; **~ragen, ~stechen, ~steh(e)n** (h.) wystawać, sterczeć; *fig.* (durch *acc.*) odznaczać [-czyć] się, górować, celować (*instr.*); **~ragend** wystający; *fig.* wybitny, znamienity; **~rufen** wywoływać [-łać]; **~strömen** (sn) wypływać [-płynąć]; **~treten** (sn) występować [-stąpić]; *fig.* = **~ragen**; sich **~tun** odznaczać [-czyć] się; **~ziehen** wyciągać [-gnąć].

he'r|wärts (hĕ'ʀwĕrc) **tu, ku** tej stronie.

He'r|weg *m* **droga** *f* **w tę stronę.**

Herz (hĕʀc) *n* (4)e serce; (das Innere) środek *m*, wnętrze; (e-s Baumes) rdzeń *m*; Kartensp.: czerwień *f*; *fig.* = Herzchen; von **~en** serdecznie, od serca; sich ein **~** fassen nabierać [-brać] serca od. odwagi; (sich entschließen) [z]decydować się.

her|zählen wyliczać [-czyć].

He'rz...: **~beklemmung** *f* ucisk *m* serca; **~blättchen** *n* = Herzchen: **~brechend** rozdzierający serce, wzruszający.

He'rzchen *n* duszka *f*, ulubieniec *m* (-nica *f*).

He'rze|leid (hĕ'ʀcᵉ-) *n* ból *m* serca, żal *m*.

he'rzen (**~c**ᵉn) (h)e [przy]tulić do serca, [po]pieścić.

He'rzens... serdeczny; **~angst** *f* bojaźń, utrapienie *n*; **~freude** *f* wielka radość; **~froh** bardzo wesoły; **~gut** niezwykle dobry; **~güte** *f* dobroć serca; **~kind** *n* ukochane dziecko; **~lust** *f*: nach **~lust** dowoli, dosyta.

He'rz...: **~ergreifend** wzruszający; **~fehler** *m* wada *f* serca; **~förmig** (-fŏʀmĭch) sercowaty, serduszkowaty; **~grube** *f* dołek *m* sercowy.

he'rzhaft śmiały, odważny.

he'rzig (hĕ'ʀcĭch) miły, ukochany.

He'rz...: **~i'nnig(lich)** serdeczny; **~karte** *f* czerwień; **~klopfen** *n* bicie serca; **~krank** chory na serce.

herzlich serdeczny; **~keit** *f* serdeczność.

He'rz...: **~liebchen** *n* = Herzchen; **~los** bez serca, bezduszny, nieczuły; **~losigkeit** *f* brak *m* serca, bezduszność.

Herzog (hĕ'ʀcok, **~cok**) *m* (2 g od. (2 d książę, wojewoda; **~in** (**~gĭn**) *f* (3)e księżna, wojewodzina; **~lich** książęcy; *adv.* po książęcemu; **~tum** *n* księstwo, województwo.

He'rz...: **~schlag** udar serca; **~stärkung** *f* wzmocnienie *n* serca; **~zerreißend** rozdzierający serce.

herzu' (hĕʀcu') tu.

He'tze (hĕ'cᵉ) *f* (3)b polowanie *n* z psami; *fig.* zgraja, gromada.

he'tzen (**~n**) (h)e [wy]szczuć.

Hetzerei' (hĕcᵉʀai') *f* (3)b szczwanie *n*, szczwalnia.

He'tz...: **~jagd** *f* polowanie *n* z psami; **~peitsche** *f* harap *m*.

Heu (hoi) *n* ②g (o. *pl.*) siano: **~boden** *m* strych.
Heuchelei (hoichᵉlai') *f* ③b obłuda, udawanie *n*: **heu'cheln** (hoi'chᵉln) ⑮f udawać [udać], zmyślać [-ślić]: **Heu'chler** (~lᵉr) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c obłudnik (-dnica); **heu'chlerisch** (~isz) obłudny, nieszczery.
heu'en (hoi'ᵉn) ⑮a [s]kosić siano, zbierać [zebrać] siano.
heu'er (~ᵉr) tego roku. [[-jąć].]
heu'ern (~ᵉrn) ⑮b najmować
Heu'...: **~ernte** *f* sianokosy *m/pl.*: **~gabel** *f* widły *f/pl.*
heu'len (hoi'lᵉn) ⑮a [za]wyć, ryczeć [ryknąć].
Heu'...: **~mahd** *f*, **~mähen** *n* sianożęcie *n*: **~pferd** *n* = ~schrecke.
heu'rig (hoi'rich) tegoroczny.
Heu'...: **~schober** *m* stog siana: **~schrecke** *f* ③b szarańcza.
heu't(e) (hoi't[ᵉ]) dzisiaj, dziś: von ~ ab od. an od dziś, od dzisiejszego dnia; bis ~ do dnia dzisiejszego; ~ in acht Tagen od dziś za tydzień.
heu'tig (~tich) dzisiejszy.
heu't|zu|tage dziś, w naszych czasach: bis ~ do dziś.
He'xe (he'ksᵉ) *f* ③b czarownica, wiedźma; **n**(~n)⑮e czarować.
He'xen...: **~meister** *m* czarodziej, czarnoksiężnik; **~schuß** *m* postrzał.
Hexerei' (heksᵉrai') *f* ③b czarodziejstwo *n*, czary *m/pl.*
hie (hi) = hier.
Hieb (hip) *m* ②g cios, raz, **~wunde** *f* rana cięta.
hielt (hilt) s. halten.
hie|nie'den (-ni'dᵉn) tu na ziemi.
hier (hir) tu; von ~ an odtąd: ~ und da tu i tam, tu i ówdzie.
hie'r|a'n przy(od. na)tem, do tego.
hie'r...: **~au'f** na to; (nachher) potem: **~au's** z tego, stąd: **~bei'** przytem; **~blei'ben** pozostawać [-stać] na tem miejscu; **~du'rch** przez to, tem, niniejszem: **~fü'r** za to, na to **~ge'gen** przeciwnie, natomiast; **~he'r** tu, na to miejsce; bis ~her dotąd, do tego miejsca: **~hi'n** tu, w tę stronę; **~i'n** w tem; **~mi't** tem, niniejszem, przez to; **~na'ch** po tem; według tego: **~nä'chst** obok tego, prócz tego: **~ne'ben** przytem; vgl. daneben: **~orts** tutaj, w tem miejscu; **Ssein** *n* pobyt *m* w tem miejscu: **~selbst** w temże miejscu; **~ü'ber** o tem; **~u'm** tu naokoło; (darum) dlatego: **~u'nter** pod tem: **~vo'n** z tego, od tego: (darüber) o tem; **~wi'der** = ~gegen; **~zu'** do tego, na to: **~zula'nde** tu u nas.
hie'sig (hi'zich) tutejszy, miejscowy.
hieß (his) s. heißen. [śliwski.]
Hi'ft|horn (hi'ft-) *n* róg *m* my-
hilf (hilf) s. helfen.
Hi'lfe (hi'lfᵉ) *f* ③b pomoc, posiłek *m*, wsparcie *n*; zu ~ na pomoc, z pomocą: zu ~! pomocy!, ratunku!; mit ~ zapomocą, przy pomocy: **~leistung** *f* danie *n* pomocy; **~ruf** *m* wołanie *n* o pomoc.
hi'lf...: **~los** bez pomocy, nieporadny: **Slosigkeit** *f* brak *m* pomocy, nieporadność: **~reich** pomocny.
Hi'lfs... pomocniczy, posiłkowy; **Sbedürftig** potrzebujący pomocy; **~gelder** *n/pl.* sumy *f/pl.* posiłkowe, zapasy *m/pl.*; **~lehrer** *m* nauczyciel pomocniczy; **~mittel** *n* środek *m* pomocniczy: **~quelle** *f* źródło *n* pomocy, zasiłek *m*.
Hi'm|beer... (hi'mber...) malinowy: **~strauch** *m* krzak malino-
Hi'm|beere *f* malina. [wy.]
Hi'mmel (hi'mᵉl) *m* ②l niebo *n*, niebiosa *n pl.*: (Baldachin) bal-

dachin; ums ~s willen! na Boga!, przebóg!; vom ~ (herab) z nieba; unter freiem ~ pod gołem niebem, na wolnem powietrzu: ~... niebieski; **2a'n, 2au'f** ku niebu, pod niebiosa: **~bett** *n* łóżko z zasłoną: **2blau** niebieski, błękitny, szafirowy: **~fahrt** *f* Christi wniebowstąpienie *n* (Pana Jezusa): **2hoch** niebotyczny: ~hoch bitten błagać usilnie; **~reich** *n* królestwo niebieskie: **2schreiend** wołający o pomstę do nieba: (unerhört) niesłychany, okropny.

Hi'mmels... niebieski: **~gegend, ~richtung** *f* strona świata: **~strich** *m* strefa *f*, klimat.

hi'mmel|weit niezmiernie daleki: (Unterschied) jak niebo od ziemi; ~ verschieden różny o całe niebo.

hi'mmlisch (hi'mlisz) niebieski: *fig.* boski, cudny.

hin (hin) tam, w tamtą stronę: ~ und wieder tu i ówdzie, kiedy niekiedy.

hi'n... oft za..., przy... .

hina'b (hina'p) na dół (den Fluß ze rzeką).

hina'b... z..., s...: **~fahren** zjeżdżać [zjechać]: **~führen** sprowadzać [-dzić] na dół: **~geh(e)n, ~steigen** (sn) schodzić [zejść], puszczać [spuścić] się.

hina'n (~a'n) w górę, pod górę: **~geh(e)n** iść [pójść] w górę.

hinau'f (~au'f) na górę, w górę, do góry: ~... wy..., pod...

hinau's (~au's) na zewnątrz: über ... (*acc.*) ~ poza (*acc.*): ~ mit dir! wynoś się!, precz!; zur Stadt ~ za miasto.

hinau's... wy...: **~drängen** wypierać [-przeć]; **~geh(e)n** wychodzić [wyjść]; ~gehen über (*acc.*) wychodzić [wyjść] poza (*acc.*): *fig.* przechodzić [przejść] (*acc.*); **~laufen** (sn) wybiegać [-biec]; ~laufen auf (*acc.*) zmierzać do (*gen.*), (enden) [za]kończyć się (*instr.*); es läuft auf eins hinaus to na jedno wychodzi; **~schaffen** wynosić [-nieść], wyprowadzać [-dzić]; **~schieben** = aufschieben; **~sehen** wyglądać [-dnąć]; **~sein** być poza domem; ~sein über (*acc.*) być wyższym nad (*acc.*): (über die Gefahr) mieć za sobą, przebyć [voll.]; **~wollen** chcieć wyjść; wo will das hinaus? co z tego będzie?, do czego to zmierza?; **~ziehen** wyciągać [-gnąć]; *v/i.* (sn) wyprowadzać [-dzić] się; ~ziehen aufs Land wyjeżdżać [-jechać] na wieś.

hi'n|bege̦ben: sich ~ udawać [udać] się dokąd.

hi'n|bestellen kazać przyjść dokąd. [względu na (*acc.*).]

Hi'n|blick *m*: im ~ auf (*acc.*) ze

hi'n|bringen przy- (od. za-)nosić [-nieść]; (zu Fuß) przy- (od. za-) prowadzać [-dzić]: (zu Wagen) zawozić [-wieźć]; Zeit: spędzać [-dzić].

hi'nderlich (hi'ndᵉr-) przeszkadzający, będący przeszkodą; j-m ~ sein przeszkadzać komu.

hi'ndern (~dᵉrn) 15b przeszkadzać [-szkodzić] (j-n an *dat.* k-u w *loc.*).

Hi'ndernis *n* ②h¹ przeszkoda *f*, zawada *f*: **~rennen** *n* bieg *m* z przeszkodami.

hi'n|deuten wskazywać [-zać] (auf *acc* na *acc.*).

Hi'ndin (hi'ndin) *f* ③c łania.

hi'n|drängen cisnąć: *fig.* przeć d. (*gen.*).

hindu'rch (hindu'rch) przez, nawskróś; die ganze Zeit ~ przez cały czas; ~... prze...; **~geh(e)n** przechodzić [przejść].

hinei'n (~ai'n) do wnętrza, do środka: ~... w...; **~blicken** za-

glądać [-dnąć]; sich ~denken wczuwać [wczuć] się, przenosić [-nieść] się myślą (in *acc.* w *acc.*): ~drängen (sich) wciskać [-snąć](się, wdzierać [wedrzeć] się): sich ~finden (in *acc.*) oswajać [oswoić] się (z *instr.*), przyzwyczajać [-czaić] się (do *gen.*); ~geh(e)n wchodzić [wejść]: (Platz haben) [z]mieścić się: ~geraten dostawać [-stać] się (in *acc.* w *acc.*), wpadać [wpaść]: ~kommen wchodzić [wejść] (in *acc.* w *acc.*): ins Reden ~kommen rozgadać [voll.] się; ~legen wkładać [włożyć]; sich ~mischen [w]mieszać się, wtrącać [-cić] się (in *acc.* do *gen.*): ~passen = ~gehen: ~sehen zaglądać [-dnąć]: ~stecken wsadzać [-dzić]; ~steigen (sn) wstępywać [wstąpić], wsiadać [wsiąść]; ~tun wkładać [włożyć].

hi'n|fahren zawozić [-wieźć]: *v/i.* [po]jechać; dojeżdżać [-jechać] (do *gen.*): mit der Hand ~ über (*acc.*) [po]gładzić (*acc.*) ręką: fahre hin! bądź zdrów!, żegnaj!

Hi'n|fahrt *f* jazda tam.

hi'n|fallen upadać [upaść].

hi'n|fällig słaby, wątły, znikomy.

hi'n|fliegen (sn) [po]lecieć.

hin|fo'rt odtąd; (künftig) na przyszłość. [dokąd.]

hi'n|führen [za-, po]prowadzić

hing (hiŋ) s. hangen.

Hi'n|gabe *f* oddanie *n* się, poddanie *n* się.

Hi'n|gang *m* droga *f* dokąd, odejście *n*; *fig.* śmierć *f*.

hi'n|geben oddawać [-dać]; (opfern) poświęcać [-cić]: sich ~ oddawać [-dać] się.

hin|ge'gen natomiast.

hi'n|geh(e)n iść [pójść] (über *acc.* po *loc.*); (weggehen) odchodzić [odejść]; Zeit: mijać [(prze)minąć]; j-m et. ~ lassen pozwalać [-zwolić] (k-u na *acc.*), puszczać [puścić] bezkarnie.

hi'n|gehören należeć, odnosić się (do *gen.*); das gehört hier nicht hin to tu nie należy.

hi'n|gelangen = hinkommen.

hi'n|geraten dostawać [-stać] się dokąd; (wegkommen) podziewać [-dziać] się.

hi'n|halten = reichen; (verzögern) przetrzymywać [-mać]; (täuschen) zwodzić [zwieść].

hi'nken (hi'ŋkᵉn) (h) a chromać, kuleć, utykać na nogę: ~d kulawy.

hi'n|kommen przychodzić [przyjść] dokąd: (hingeraten) podziewać [-dziać] się.

hi'n|länglich dostateczny, wystarczający; *adv.* dość.

hi'n|lassen pozwalać [-zwolić] pójść dokąd.

hi'n|laufen (sn) [po]biec dokąd.

hi'n|legen kłaść [położyć] gdzie.

hi'n|nehmen [za]brać, wziąć [voll.], przyjmować [-jąć]. [się.]

hi'n|neigen chylić się, skłaniać

hi'nnen (hi'nᵉn): von ~ stąd.

hi'n|raffen zabierać [-brać].

hi'n|reichen 1. *v/t.* = reichen. 2. *v/i.* wystarczać [-czyć]; ~d wystarczający, dostateczny.

Hi'n|reise *f* podróż (od. droga) dokąd; 2n (sn) [po]jechać dokąd.

hi'n|reißen porywać [-rwać]; (entzücken) zachwycać [-cić], zadziwiać [-wić]: sich ~ lassen (durch *acc.*) dawać [dać] się porwać, unosić [unieść] się (*instr.*).

hi'n|richten j-n: [s]tracić; et.: [z]niszczyć, [z]gubić; (hinlenken) [s]kierować. *Su.* stracenie.

hi'n|scheiden = sterben.

hi'n|schicken posyłać [-słać] dokąd.

hi'n|schlachten [za]mordować, zarzynać [-rznąć].
hi'n|schlagen (sn) upadać [upaść] na ziemię.
hi'n|schmieren [na]smarować; (schlecht schreiben) [na]bazgrać.
hi'n|schwinden zanikać [-knąć].
hi'n|sein: alles ist hin wszystko stracone; hin ist hin czego nie było, tego niema.
hi'n|setzen sadzać [posadzić]; sich ~ siadać [usiąść].
Hi'n|sicht *f* wzgląd *m*; in dieser ~ pod tym względem; in ~ auf (*acc.*) = **Llich** (*gen.*) ze względu na (*acc.*), względem (*gen.*).
hi'n|stellen stawiać [postawić].
hi'n|strecken = ausstrecken; j-n: zwalać [-lić] z nóg.
hi'n|stürzen upadać [upaść], powalić [voll.] się, runąć [voll.].
hint|a'n (hịntä'n) z tyłu, w tyle; **~setzen** upośledzać [-dzić], zaniedbywać [-dbać].
hi'nten (hi'ntᵉn) z tyłu, od tyłu, w tyle; nach ~ w tył; von ~ od tyłu; ~ und vorn w tyle i na przodzie; **~a''n** z tyłu; **~drei''n**, **~na''ch** z tyłu za (*instr.*).
hi'nter (hi'ntᵉʀ) 1. *prp.* (wo? *dat.*, wohin? *acc.*) za, poza (wo? *instr.*, wohin? *acc.*); ~ dem Rücken za plecami, poza oczyma; ~ et. (*acc.*) kommen poznawać [-znać] się na (*loc.*), odkrywać [-kryć] (*acc.*). 2. *a.* tylny.
hi'nter... tylny; **Lbein** *n* tylna noga *f*; sich auf die Lbeine setzen od. stellen stawać [stanąć] dęba; *fig.* obstawać przy swojem; **Lblie''bene(n)** *pl.* pozostali (po czyjej śmierci), pozostała rodzina *f*; j-m et. **~bri''ngen** donosić [-nieść] k-u o (*loc.*); **~drei''n** potem, następnie.
Hi'ntere (hi'ntᵉʀᵉ) *m* (6)l tylek, pośladek, P zadek.
hi'nter...: **~einа''nder** jeden za drugim, kolejno po sobie; **Lfuß** *m* = Lbein; **Lgebäude** *n* tylna część *f* domu, oficyny *f/pl.*; **Lgedanke** *m* myśl *f* ukryta; **~ge''h(e)n** podchodzić [podejść], oszukiwać [-kać]; **Lgrund** *m* tło *n*; Thea. głębia *f* sceny; **Lhalt** *m* zasadzka *f*; (Stütze) podpora *f*; **Lhaus** *n* tył *m* domu, oficyny *f/pl.*; **~he''r** w tyle, z tyłu; (nachher) potem; **Lkopf** *m* tył głowy, potylica *f*; **Llader** (-lādᵉʀ) *m* (2)l broń *f* odtylcowa; **~la''ssen** pozostawiać [-wić] po sobie; (*p.p.*) pośmiertny; **Lla''ssenschaft** *f* pozostałość, spadek *m*; **~le''gen** składać [złożyć]; **Llist** *f* podstęp *m*; **~listig** podstępny, chytry; **Lmann** *m* (2)a stojący z tyłu za (*instr.*); Spiel: siedzący za ręką; **~rücks** (-rüks) z tyłu; *fig.* podstępnie, znienacka; **Lseite** *f* tylna strona; **Lstück** *n* tylny kawałek *m*; **Lteil** *m* (*n*) tylna część *f*, tył *m*; (Hintere) tylek *m*; **~trei''ben** = hindern, vereiteln; **Ltreppe** *f* tylne schody *m/pl.*; **~wärts** (-wertc) w tył; **Lzimmer** *n* tylny pokój *m*.
hi'n|tragen zanosić [-nieść] dokąd.
hi'n|tun kłaść [położyć], podziewać [-dziać].
hinü'ber (hịnü'bᵉʀ) na tamtą stronę; ~... mst prze...; **~fahren** (*v/i.*) przeprawiać [-wić] się na tamtą stronę; **~fliegen** (sn) przelatywać [-lecieć]; **~führen** przeprowadzać [-dzić]; (zu Wagen) przewozić [-wieźć]; **~geh(e)n** przechodzić [przejść]; **~tragen** przenosić [-nieść]; **~ziehen** przeciągać [-gnąć]; *v/i.* (sn) przenosić [-nieść] się, przeprowadzać [-dzić] się.
hinu'nter (...u'ntᵉʀ) na dół; ~... z..., s...; **~bringen** znosić

[znieść]: ~geh(e)n schodzić [zejść]: ~tragen znosić [znieść]: ~werfen zrzucać [-cić].
Hi'n|weg *m* droga *f* tam.
hin|we'g precz: ~geh(e)n über (*acc.*) obchodzić [obejść] (*acc.*); przechodzić [przejść] obok (*gen.*): sich ~setzen über (*acc.*) nie zważać na (*acc.*), [z]lekceważyć (*acc.*).
Hi'n|weis (-wais) *m* (2)h wskazanie *n*, wskazówka *f*.
hi'n|weisen auf (*acc.*) wskazywać [-zać] (*acc.*), zwracać [zwrócić] uwagę czyją na (*acc.*); ~des Fürwort zaimek *m* wskazujący.
hi'n|werfen rzucać [-cić].
hin|wie'der(um) znów, na nowo, w zamian.
Hinz (hinc): ~ und Kunz rozmaici ludzie.
hi'n|ziehen zwlekać; (verzögern) przeciągać [-gnąć]: (sich) [prze]ciągnąć się, trwać.
hin|zu' (hincū') do (*gen.*): ~... do..., przy...: ~denken, ~dichten dodawać [-dać] w myśli, uzupełniać [-nić] myślą: ~fügen dodawać [-dać], przyłączać [-czyć]: ~kommen przybywać [-być]; noch ~kommen przyłączać [-czyć] się; ~lassen przypuszczać [-puścić]: ~laufen (sn) przybiegać [-biec]: ~rechnen doliczać [-czyć]: ~setzen = ~fügen; ~springen (sn) przyskakiwać [-skoczyć]; ~treten przystępować [-stąpić]; ~tun = ~fügen; ~zählen doliczać [-czyć]: ~ziehen = herzuziehen: Arzt: wzywać [wezwać].
Hi'ppe (hĭ'pᵉ) *f* (3)b kosa, sierp *m*.
Hirn (hirn) *n* (2)g mózg *m*.
Hi'rn... mózgowy: ~gespinst *n* urojenie, chimera *f*; ~haut *f* opona mózgowa: 2los bez mózgu: ~schädel *m*, ~schale *f* czaszka *f*: ~schlag *m* udar mózgowy; 2verbrannt szalony.
Hirsch (hirsz) *m* (2)g jeleń.
Hi'rsch... jeleni; ~fänger (-fĕngᵉr) *m* (2)1 kordelas: ~fleisch *n* jelenina *f*; ~käfer *m* jelonek: ~kalb *n* jelonek *m*; ~kuh *f* łania.
Hi'rse (hĭ'rzᵉ) *f* (3)b proso *n*; (enthülst) jagły *f/pl.*: ~(n)... jaglany.
Hi'rt(e) (hi'rt[ᵉ]) *m* (3)a pasterz, pastuch.
Hi'rten... pastuszy, pasterski: ~flöte *f* fujarka pastusza; ~junge, ~knabe *m* pastuszek.
hi'ssen (hi'sᵉn) (15)d podnosić [-nieść] żagiel.
Histo'rien... (hĭsto'nᵢᵉn...) historyczny.
Hi'tzbläschen *n*, **-blatter** *f* (hi'c-) wrzedzienica *f*, potówki *f/pl.*
Hi'tze (hi'cᵉ) *f* (3)b gorąco *n*, żar *m*; (Sommer2) skwar *m*, upał *m*: *fig.* gorączka, zapał *m*, porywczość; in der ~ w zapale.
hi'tzig (hi'cich) gorący, porywczy, popędliwy: ~es Fieber gorączka *f*: ~werden zapalać [-lić] się, wpadać [wpaść] w zapał.
Hi'tz...: ~kopf *m* gorączka, zapaleniec; ~schlag *m* udar słoneczny.
hl. Abk. für heilig.
ho'b(en) (hop, ho'bᵉn), **hö'be(n)** (hö'bᵉ[n]) s. heben.
Ho'bel (ho'bᵉl) *m* (2)1 strug, hebel; ~... hebla; ~bank *f* strugarnia, heblarnia; ~span *m* wióry *m/pl.*
ho'beln (~n) (15)f [o]strugać, [z]heblować.
hoch (hoch) (16)⁷ **1.** [ch vor e = h; hohe(r, s), *comp.* höher, *sup.* höchst, s. die] wysoki: (vornehm) dostojny, znakomity: ~! niech żyje!; 1 Meter ~ wysoki na ... (*acc.*); ~ und niedrig jedermann: Hände ~! podnieść ręce!; hohes Alter późna starość *f*; hohes Fest uroczyste

święto *n*; hohe Schule wyższa szkoła *f*; hohe See otwarte (od. pełne) morze *n*; es ist hohe Zeit najwyższy czas; j-n ~ leben lassen [wy]pić na czyje zdrowie; wenn es ~ kommt najwyżej. 2. ≈*n* (2)g (*pl.* ~rufe) toast *m*.

ho'ch... wysoko..., wysoki; **~achten** głęboko poważać oder cenić; **≈achtung** *f* głęboki szacunek *m*, głębokie poważanie *n*; **~achtungsvoll** z głębokiem poważaniem; **≈altar** *m* główny ołtarz; **≈amt** *n* suma *f*; **≈bahn** *f* kolej nadziemna; **~deutsch** górnoniemiecki; **≈druck** *m* wysokie ciśnienie *n*; **~fahrend** = stolz, gebieterisch; **≈gebirge** *n* wysokie góry *f/pl.*; **~geboren** jaśnie wielmożny; **~geehrt** wielce poważany, czcigodny; **≈genuß** *m* najwyższa rozkosz *f*; **≈gericht** *n* sąd *m* najwyższy; (Galgen) szubienica *f*; **~gesinnt** = ~herzig; **~gestellt** wysoko postawiony, wysoki; **~gewachsen** wysokiego wzrostu; **~gradig** (-gradich) wysokiego stopnia; **~herzig** wielkoduszny; **≈land** *n* kraj *m* górzysty; **≈länder(in** *f*, *m* góral(ka).

hö'chlich (hö'chlich) wielce, nadzwyczajnie, bardzo.

ho'ch...: ≈mut *m* pycha *f*, duma *f*; **~mütig** (-mütich) pyszny, dumny; ~mütig sein pysznić się, wynosić się; **~näsig** (-nęzich) = ~mütig; **≈ofen** *m* piec hutniczy; **≈relief** *n* wypukła płaskorzeźba *f*; **~rot** pąsowy; **≈ruf** *m* wiwat; **~schätzen** = ~achten; **≈schule** *f* wszechnica, uniwersytet *m*; **~selig** nieboszczyk (-boszczka), świętej pamięci (gewöhnlich: ś. p.); **≈sommer** *m* pełne lato *n*.

höchst (hö̜chst) [s. hoch] najwyższy; (äußerst) ostateczny; *adv.* najwyżej, najwięcej; am ~en najwyżej; aufs ~e co najwyżej, ostatecznie; zum ~en, ~ens najwyżej, nie więcej jak; es ist die ~e Zeit najwyższy czas.

ho'ch...: ~stämmig wysokopienny; **≈stapler** (-sztąpl^{e}ʀ) *m* (2)l szalbierz, oszust; **~stehend** wysoko stojący, wysoki.

hö'chstens (hö'chst^{e}ns) s. höchst.

Hö'chst|kommandierende(r) *m* głównodowodzący.

ho'ch...: ~trabend górnolotny, szumny; **≈verrat** *m* zdrada *f* stanu; **≈wald** *m* las wysokopienny; **≈wasser** *n* powódź *f*; **≈wild** *n* gruba zwierzyna *f*; **≈wohlgeboren** Jaśnie wielmożny; **≈würden** (Ew. Wasza) Wielebność *f*; **~würdig** wielebny.

Ho'ch|zeit *f* (3)b wesele *n*; **~s..., ≈lich** weselny.

Ho'cke (ho'k^{e}) *f* (3)b siedzenie *n* w kuczki.

ho'cken (~n) Ⓗa siedzieć [usiąść] w kuczki, przykucnąć [poet.].

Ho'cker (~ʀ) *m* (2)l prowadzący życie siedzące.

Hö'cker (hö̜k^{e}ʀ) *m* (2)l garb; **hö'ckerig** (~ʀich) garbaty, nierówny.

Ho'de (ho'd^{e}) *f* (3)b, **~(n)** *m* (3)a ((2)l) jądro *n*; **~n|sack** *m* woreczek jądrowy, jądrownik.

Hof (hof) *m* (2)d dziedziniec, podwórze *n*; (Hotel) hotel, dom zajezdny; (Meierei) zagroda *f*, dwór; (um den Mond) tęcza *f* dokoła księżyca; bei ~e u dworu; j-m den ~ machen umizgać [-gnąć] się, zalecać się do (*gen.*); (schmeicheln) schlebiać [-bić] (*dat.*).

Ho'f... dworski; (den Hof e-s Fürsten betreffend) nadworny; **~burg** *f* pałac *m* cesarski; **~dame** *f* dama pałacowa; **≈fähig** mający przystęp do dworu.

Ho'ffahrt (hǫ'fart) *f* ③b pycha, duma; **ho'ffärtig** (~ęrtĭch) dumny, butny.

ho'ffen (hǫ'fen) ⑮a (auf *acc.*) spodziewać się (*gen.*): auch = erwarten. [prawdopodobnie.]

ho'ffentlich (~tlĭch) niezawodnie,

Ho'ffnung *f* (auf *acc.*) nadzieja (*gen.*): j-m ~ machen robić nadzieję, kazać mieć nadzieję: guter ~ sein być przy nadziei; ≈s|los beznadziejny: ~s|losigkeit *f* beznadziejność, zwątpienie *n*; ≈s|reich, ≈s|voll pełen nadziei; ~s|schimmer, ~s-strahl *m* promyk nadziei, iskierka *f* nadziei.

Ho'f...: ~**fräulein** *n* dworzanka *f*: ~**gesinde** *n* służba *f* dworska: ~**hund** *m* pies łańcuchowy.

hö'fisch (hǫ'fĭsz) dworny.

Ho'f...: ~**kreis** *m* koło *n* (od. towarzystwo *n*) dworskie; ~**lager** *n* dwór *m*, rezydencja *f*.

hö'flich (hǫ'f-) grzeczny, uprzejmy; ≈**keit** *f* grzeczność, uprzejmość. [stawca.]

Ho'f|lieferant *m* nadworny do-

Hö'fling (hǫ'flĭng) *m* ②g¹ dworak, dworzanin.

Ho'f...: ~**mann** *m* (*pl.* ~leute) dworzanin; ~**meister** *m* ochmistrz; ≈**meistern** [s]karcić, [z]ganić; *v/i.* być nauczycielem domowym; ~**narr** *m* błazen nadworny; ~**rat** *m* radca dworu; ~**raum** *m* dziedziniec, podwórze *n*; ~**schranz(e)** *m* dworak; ~**wohnung** *f* mieszkanie *n* od podwórza.

ho'he (hǫ'e) s. hoch.

Hö'he (hö'e) *f* ③b wysokość; (An≈) wzgórze *n*, wzniesienie *n*; auf der ~ na szczycie, u szczytu (a. *fig.*); in die ~ gehen podnosić [-nieść] się, iść [pójść] w górę; in ~ von (*dat.*) w wysokości (*gen.*).

Ho'heit (ho'hait) *f* ③b wysokość. [pieśniami.]

Hohe|lie'd *n* ⑦b pieśń *f* nad

Hö'hen...: ~**messer** *m* wysokomierz; ~**messung** *f* mierzenie *n* wysokości; ~**zug** *m* pasmo *n* wzgórz.

Hohe|prie'ster *m* ⑦ barcykapłan.

Hö'he|punkt *m* punkt kulminacyjny od. najwyższy.

hö'her (hö'er) [s. hoch] wyższy: *adv.* wyżej; (im Range) ~ (stehend) starszy (rangą); ~en Orts w wyższych sferach.

hohl (hǫl) (leer) pusty, próżny; (dumpf) głuchy; (eingefallen) zapadły; (bsd. von Bäumen) spróchniały; (Glas) wklęsły.

ho'hl... dęty, wklęsły, zapadły: ~**äugig** (-oigĭch) z zapadłemi oczyma.

Hö'hle (hö'le) *f* ③b pieczara; (Räuber≈) jaskinia; (e-s Tieres) nora; (Vertiefung) jama; ~**n...** jaskiniowy.

hö'hlen (~n) ⑮a wydrążać [-żyć].

Ho'hlheit *f* próżność.

ho'hl...: ≈**kehle** ⚙ *f* żłobek *m*; ≈**maß** *n* miara *f* pojemności; ≈**raum** *m* próżnia *f*; ≈**spiegel** *m* lustro *n* wklęsłe; ≈**weg** *m* wąwóz, parów. [wklęsłość.]

Hö'hlung *f* wydrążenie *n*,

Hohn (hon) *m* ②g szyderstwo *n*.

hö'hnen (hö'nen) ⑮a szydzić, drwić z (*gen.*).

Ho'hn|gelächter *n* śmiech *m* szyderczy. [drwiący.]

hö'hnisch (hǫ'nĭsz) szyderczy,

ho'hn|lachen śmiać się szyderczo, wyśmiewać się z (*gen.*).

Hö'ker (hǫ'ker) *m* ②l przekupień; ~**in** (~ĭn) *f* ③c = ~**weib** *n* przekupka *f*.

hö'kern (~n) ⑮b trudnić się handlem przekupniczym.

Hokuspo'kus (hokuspǫ'kŭs) *m* indekl. kuglarstwo *n*.

hold (holt) miły: (gewogen) przychylny, sprzyjający.
ho'ld|selig miły, wdzięczny: 2**keit** *f* wdzięczność.
ho'len (ho'lᵉn) ⑮a iść [pójść] po (*acc.*): zu Wagen: [po]jechać po (*acc.*); ~ lassen posyłać [-słać] po (*acc.*); hol' dich der Teufel! niech cię djabli wezmą!; sich eine Krankheit ~ nabawiać [-wić] się (*gen.*).
ho'lla! (hŏ'lą) hej!
Hö'lle (hö'lᵉ) *f* ③b piekło *n*.
Hö'llen... piekielny: ~**lärm** *m* hałas piekielny: ~**stein** *m* lapis.
hö'llisch (~lisz) piekielny.
ho'lp(e)rig (hŏ'lp[ᵉ]Rich) chropowaty, nierówny.
ho'lpern (~pᵉRn) ⑮b utykać [utknąć], potykać [potknąć] się. [bez: ... bzowy.]
Holu'nder (holu'ndᵉR) *m* ②l
Holz (holc) *n* ②a drzewo; (Wald) las *m*.
Ho'lz... drewniany, drzewny: ~**apfel** *m* dzikie jabłko *n*: ~**arbeit** *f* roboty *f/pl.* z drzewa: ~**art** *f* rodzaj *m* drzewa: ~**block** *m* kłoda *f* drzewa.
hö'lzern (hö'lcᵉRn) drewniany: *fig.* nieruchliwy, ociężały.
Ho'lz...: ~fällen *n* ②l = ~schlag: ~**frevel** *m* uszkodzenie *n* lasu, samowolne rąbanie *n* drzew: ~**hacker**, ~**hauer** *m* rębacz, drwal; ~**handel** *m* handel drzewem: ~**händler** *m* handlarz drzewa.
ho'lzig (hŏ'lcich) drewniasty, drzewny: ~ w. [z]drewnieć.
Ho'lz...: ~kohle *f* węgiel *m* drzewny: ~**pflaster** *n* bruk *m* drewniany; ~**scheit** *n* polano (drzewa): ~**schlag** *m* wyrąb (od. scinanie *n*) lasu; ~**schneidekunst** *f* drzeworytnictwo *n*: ~**schnitt** *m* drzeworyt: ~**schuhe** *m/pl.* chodaki drewniane; ~**span** *m* drzazga *f*; ~**stoß** *m* stos drzewa; (Scheiterhaufen) stos; ~**weg** *m* droga *f* w lesie: auf dem ~wege sein = sich irren.
Ho'nig (ho'nich) *m* ②g¹ miód: ... miodowy: 2**artig** miodowaty: ~**biene** *f* pszczoła: ~**kuchen** *m* piernik miodowy, miodownik: ~**monat** *m* miodowy miesiąc: ~**scheibe** *f* plaster *m* miodu: ~**seim** *m* patoka *f*: 2**süß** słodki jak miód.
Honneu'r (honö'R) *n* ⑥i = Ehre: (im Kartenspiel) honory *m/pl.*; die ~s machen robić honory, przyjmować gości: ~ oddawać [-dać] honory.
Honora'r (honoRa'R) *n* ②g¹ honorarjum, zapłata *f*.
honorie'ren (~Ri'Rᵉn) ⑮g = bezahlen, entschädigen.
Ho'pfen (ho'pfᵉn) *m* ②l chmiel: ... chmielowy: ~**stange** *f* tyka chmielowa: F *fig.* człowiek *m* wysokiego wzrostu, drągal *m*.
ho'psen (ho'psᵉn) ⑮e skakać, podskakiwać. [kany.]
Ho'pser (~sᵉR) *m* ②l walc ska-
Hö'r... (hö'R...) słuchowy.
hö'rbar słyszalny, dający się słyszeć.
ho'rchen (ho'Rchᵉn) ⑮a podsłuchiwać [-chać], nadsłuchiwać: ~ auf (*acc.*) słuchać (*gen.*): przysłuchiwać [-chać] się (*dat.*); horch! słuchaj!, cicho!
Ho'rcher (~chᵉR) *m* ②l podsłuchiwacz; ten, kto podsłuchuje.
Ho'rde (hŏ'Rdᵉ) *f* ③b horda, tłum *m*, zgraja; 2**n|weise** hordami, zgrajami.
hö'ren (hö'Rᵉn) ⑮a słuchać, [u]słyszeć; ~ auf (*acc.*) słuchać (*gen.*): ich glaubte zu ~ przysłyszało mi się: ich höre ihn singen słyszę, jak śpiewa: man kann ~, man hört słychać: er hört schwer nie dosłyszy;

das läßt sich ~ to zasługuje na uwagę: er läßt nichts von sich ~ nic o nim nie słychać.
Hö'ren|sagen: vom ~ ze słuchu.
Hö'rer (hø̄'rᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c słuchacz(ka); Fernspr.: słuchawka *f*.
Hö'rerschaft *f* słuchacze *m/pl.*, audytorjum *n*. [dany, klient.]
Hö'rige(r) (~rigᵉ[ʀ]) *m* ⑥l pod-
Horizo'nt (horico'nt) *m* ②g horyzont, widnokrąg: **horizonta'l** (~contā'l) poziomy.
Horn (horn) *n* ②a róg *m* (a. ♪ = trąbka *f*).
Ho'rn... (aus Horn) rogowy: (gehörnt) rogaty; **~bläser** *m* ②l = Hornist.
Hö'rnchen (hö'rnchᵉn) *n* ②l rożek *m*; (Gebäck) rogalik *m*.
Hö'rner (~nᵉʀ) s. Horn: **~klang** *m* dźwięk rogów od. trąb: **2los** bezrogi; **~träger** *m* = Hahnrei.
hö'rnern (~n) rogowy, z rogu.
Ho'rn|haut *f* rogówka; (Schwiele) nagniot *m*.
ho'rnig (ho'rnich) rogaty.
Ho'rnis (~nis) *f* ②i¹, **Horni'sse** (horni'sᵉ) *f* ③b szerszeń *m*.
Horni'st ♪ (horni'st) *m* ③a trębacz. [Dummkopf.]
Ho'rn|vieh *n* bydło rogate; P =
Hö'r...: **~rohr** *n* słuchawka *f*; **~saal** *m* sala *f* wykładowa.
Horst (horst) *m* ②g gniazdo *n*.
ho'rsten (~ᵉn) ⑮c gnieździć się.
Hort (hort) *m* ②g (Schatz) skarb; (Zuflucht) schronienie *n*; (Schutz) ochrona *f*.
Hö'r|weite *f* odległość słuchu.
Ho'se (ho'zᵉ) *f* ③b (meist *pl.*) spodnie *f/pl.*; **~n|klappe** *f* klapa u spodni; **~n|strecker** *m* ②l wieszadło *n* na spodnie; **~n|tasche** *f* kieszeń u spodni; **~n|träger** *m/pl.* szelki *f/pl.*
Hospita'l (hospitā'l) *n* ②g od. ②a szpital *m*; ~... szpitalny.
Ho'stie (ho'stⁱᵉ) *f* ③b hostja.
Hote'l (hotē'l) *n* ⑥i hotel *m* (= Gasthof); ~... hotelowy.
Hr(n). Abk. für Herr(n).
Hub (hup) *m* ②d podniesienie *n*. podźwig, skok.
hü'ben (hü'bᵉn) z tej strony.
hübsch (hüpsz) ładny: (ziemlich viel) wcale: das ist ~ von Ihnen to ładnie z pańskiej strony.
Hu'ckel|pack (hu'kᵉ-) na barana.
Hudelei' (hudᵉlai') *f* ③b partactwo *n*, mitręga: **hu'deln** (~n) ⑮f [z]robić po partacku.
Huf (huf) *m* ②g kopyto *n*.
Hu'f... kopytowy: **~beschlag** *m* podkucie *n*: **~eisen** *n* podkowa *f*: **2eisen|förmig** (-förmich) mający kształt podkowy: **~lattich** ⚘ *m* kopytnik: **~schmied** *m* kowal: **~zwang** *m* choroba *f* kopyta.
Hü'ft... (hü'ft...) biodrowy: **~bein** *n* kość *f* biodrowa; **~weh** *n* ból *m* w biodrach.
Hü'fte (~ᵉ) *f* ③b biodro *n*.
Hü'gel (hü'gᵉl) *m* ②l pagórek, wzgórek: ~... pagórkowaty; **2artig** pagórkowaty, mający kształt pagórka: **~land** *n* kraj *m* pagórkowaty.
hü'g(e)lig (~lich) = hügelartig.
Huhn (hun) *n* ②a kura *f*. kurczę.
Hü'hnchen (hü'nchᵉn) *n* ②l kurka *f*. kurczątko; ich habe noch ein ~ mit Ihnen zu pflücken mam jeszcze z panem pomówić.
Hü'hner (hü'nᵉʀ) s. Huhn: ~... kurzy; **~auge** *n* nagniotek *m*; **~braten** *m* pieczeń *f* z kurczęcia, pieczone kurczę *n*; **~fleisch** *n* mięso z kurczęcia; **~haus** *n* = ~stall: **~hund** *m* legawiec; **~stall** *m* kurnik; **~stange** *f* grzęda dla kur; **~suppe** *f* rosół *m* z kury: **~zucht** *f* chów *m* kur.
hu'i (hu'i) w mig; in einem 2 w oka mgnieniu.

Huld (hult) *f* ③b łaska, względy *m/pl.*
hu'ldigen (hu'ldjgen) ⑮a (einem Fürsten) składać [złożyć] hołd; przysięgać [-siąc] na wierność; *fig.* hołdować.
Hu'ldigung *f* hołd *m*, hołdowanie *n*; **~s|eid** *m* przysięga *f* na wierność.
hu'ld|reich, voll łaskawy, miłościwy.
hü'lfe (hü'lfe) s. helfen.
Hü'lle (hü'le) *f* ③b osłona, zasłona; (Häutchen, a. e-s Ballons) powłoka; (Kleidung) odzież: sterbliche ~ śmiertelne szczątki *m/pl.*
hü'llen (~n) ⑮a = einhüllen.
Hü'lse (hü'lze) *f* ③b (für Raketen usw.) łuska; (bei Nüssen usw.) łupina, skórka; (Schote) strączek *m*; **~n...** strączkowy.
huma'n (huma'n) ludzki; **Humanitä't** (humanitä't) *f* ③b ludzkość.
Hu'mmel (hu'mel) *f* ③d bąk *m*, trzmiel *m*.
Hu'mmer (hu'mer) *m* ②l od. ④b rak morski, homar.
hu'mpeln (hu'mpeln) ⑮f chromać, utykać, kuleć.
Hu'mpen (~pen) *m* ②l kufel, puhar.
Hund (hunt) *m* ②g pies; (junger) szczenię *n*; *dim.* (— **Hü'ndchen** [hü'ntchen] *n* ②l) piesek; auf den ~ kommen zejść [voll.] na psy, zejść na biedę.
Hu'nde... (hu'nde...) psi: **~haus** *n*, **~hütte** *f* psiarnia *f*, buda *f* dla psa; **~kälte** *f* ogromne zimno *n*; **~leben** *n* psie życie.
hu'ndert (~dert) 1. sto; zu (je) ~ po sto. 2. **2** *n* ②g setka *f*.
Hu'nderter (~ter) *m* ②l setka *f*; **2lei'** (~lai') rozmaity, różnego rodzaju.
hu'ndert...: ~fach, ~fältig (-fëltjch) stokrotny; **2jahr|feier** *f* stuletnia rocznica; **~jährig** stuletni.
Hü'ndin (hü'ndjn) *f* ③c suka; *dim.* suczka.
hü'ndisch (hü'ndjsz) psi.
Hu'nds... = Hunde...; **2fott** (-fot) *m* ③a łajdak; **2gemein** podły; **2müde** zmęczony jak pies; **~tage** *m/pl.* kanikuła *f*.
Hü'ne (hü'ne) *m* ③a olbrzym.
Hu'nger (hu'nger) *m* ②l głód; *fig.* = Begier; ~ haben (bekommen) [za]pragnąć jeść; **~s** sterben umierać [umrzeć] z głodu; **~leider** *m* ②l głodomór; **~lohn** *m* nędzna płaca *f*.
hu'ngern (~n) ⑮b cierpieć głód, być głodnym; es hungert mich, mich hungert chce mi się jeść; **~d** głodny.
Hu'ngers|not *f* nędza głodowa, głód *m*.
Hu'nger|tuch: am ~e nagen przymierać głodem, klepać biedę.
hu'ngrig (hu'ngrich) głodny: ~ werden zgłodnieć [voll.]; ~ sein nach (*dat.*) = begehren.
hü'pfen (hü'pfen) ⑮a (h. u. sn) skakać [skoczyć], podskakiwać [-skoczyć]; **~d** skaczący.
Hu'p(p)e (hu'pe, hu'pe) *f* ③b trąba jednotonowa.
Hü'rde (hü'rde) *f* ③b plecionka (z drutu); (Schaf2) zagroda (dla owiec); **~n|rennen** *n* bieg *m* z przeszkodami; **~n|werk** *n* płot *m*.
hu'rtig (hu'rtich) szybki, żwawy; ~! żwawo!; **2keit** *f* szybkość, żwawość.
Husa'r (huza'r) *m* ③a huzar; **~en...** huzarski.
husch (husz) w mig, w okamgnieniu.
hu'schen (~en) ⑮e (sn): (hin und her) ~ kręcić się, migać.
hu'ssa! (hu'sa) hura!
hü'steln (hü'steln) ⑮f pokaszliwać.
hu'sten (hu'sten) ⑮c 1. kaszlać [(za)kaszlnąć]. 2. **2** *m* ②l kaszel; **2anfall** *m* atak kaszlu.
Hut[1] (hut) *m* ②d kapelusz; *dim.* (= **Hü'tchen** [hü'tchen] *n*

②l) kapelusik; ~ Zucker głowa f cukru; ~... kapeluszowy.

Hut² (hut) f ③b (Aufsicht) dozór m, nadzór m; (Wache) straż; (Vorsicht) ostrożność; auf der ~ sein mieć się na ostrożności.

hü'ten (hü'tᵉn) ⑮c [u]strzec, [przy]pilnować; Vieh: pasać [paść]; sich ~ strzec się, mieć się na baczności (vor *dat.* przed *instr.*); das Bett ~ leżeć w łóżku.

Hü'ter (hü'tᵉʀ) m ②l, **~in** (~in) f ③c dozorca (-czyni); (Wächter) stróż(ka).

Hu't...: **~händler** m kapelusznik; **~krempe** f krysa u kapelusza; **~nadel** f szpilka do kapelusza; **~schachtel** f pudło n na kapelusz.

Hü'tte (hü'tᵉ) f ③b chata, chałupa; *dim.* (= **Hü'ttchen** [hü'tchᵉn] n ②l) chatka, chałupka; (Zelt aus Zweigen usw.) szałas m.

Hü'tten... ⚙ hutniczy; **~werk** n huta f; **~wesen** n hutnictwo.

Hyä'ne (hüę'nᵉ) f ③b hiena.

Hyazi'nthe ⚘ (hüącĭ'ntᵉ) f ③b hiacynt m.

Hy'mne (hü'mnᵉ) f ③b, **Hy'mnus** (~nūs) m ⑥g hymn m.

Hypotenu'se (hüpotęnų'zᵉ) f ③b przeciwprostokątnia.

I

ich (ich) 1. ja; ~ für meine Person co się mnie tyczy. 2. ♀ n ⑥i ja, jaźń f.

idea'l (idęą'l) 1. idealny, abstrakcyjny, pomyślany. 2. ♀ n ②g¹ ideał m.

Idee' (idę') f ⑥f idea, wyobrażenie n, pojęcie n, myśl.

Idio't (idᶦǫ't) m ③a idjota.

Idy'll (idü'l) n ②g¹, **~e** (~ᵉ) f ③b idylla f, sielanka f; **♀isch** (~ĭsz) sielankowy.

I'gel (ī'gᵉl) m ②l jeż; *dim.* jeżyk; ~... jeża.

ihr (iʀ): a) [*nom. pl.* von du, in Briefen: ♀] wy; b) possessiv: (auch der, die, das ~e, *pl.* die ~en) [sie] jej, *pl.* ich: ♀ [Sie] wasz, pański: auf das Subjekt bezüglich: swój usw.

i'hrer|seits (ī'ʀᵉʀzaic) ze swojej strony; ♀ z pańskiej strony.

i'hres|glei'chen równy jej (*pl.* im, ♀ panu); podobny do niej (*pl.* nich, ♀ do pana).

i'hrige (ī'ʀigᵉ): der, die, das ~ = ihr b; ganz der ♀ pański powolny sługa.

i. J. Abk. für im Jahre.

I'ltis (ĭ'ltĭs) m ②h¹ tchórz; ~... z tchórza.

im (ĭm) = in dem.

I'mbiß (ĭ'mbĭs) m ②h¹ przekąska f, śniadanie n; einen ~ (ein)nehmen przekąsić [voll.] (*acc.*).

I'mker (ĭ'mkᵉʀ) m ②l pszczelarz, pasiecznik.

I'mme (i'mᵉ) f ③b = Biene.

i'mmer (ĭ'mᵉʀ) zawsze; (beständig) ustawicznie; (vor *comp.*) coraz; a. = ~hin; ~ noch jeszcze wciąż; auf ~, für ~ na zawsze; ~ und ~ wieder wciąż na nowo; wann ~ kiedykolwiek; wo ~ gdziekolwiek; **~da'r** zawsze; **~fo'rt** ciągle (= ~zu): **♀grün** ⚘ n ②g¹ barwinek m; **~hi'n** ciągle, zawsze; **~wä'hrend** ciągły, nieustanny; *adv.* a. = ~zu' nieustannie.

I'mperati'v (i'mpęʀątį'f) m ②g¹ tryb rozkazujący.

I'mpf... (ĭ'mpf...) (do) szczepienia.

i'mpfen (~ᵉn) ⑮a [za]szczepić. *Su.* szczepienie n.

I'mpfling (~lĭng) m ②g¹ dziecko n szczepione.

I'mpf|zwang m przymus szczepienia.

im|sta'nde (-sztą̆ndᵉ): ~ sein być w stanie oder w możności.

in (ĭn) w: (wohin?, wann? [Zeitdauer] *acc.*) na (*acc.*), do (*gen.*); (wo?, wann? [Zeitpunkt]) *dat.*) w (*loc.*); a. durch den *instr.*, zB. im Sommer latem, im Winter zimą; ins Haus do domu; in zwei Stunden za dwie godziny; im Auftrage na zlecenie; in der Kirchengasse wohnen mieszkać przy ulicy ... [rozpoczęcie *n.*]

In|a'ngriff|nahme (-namᵉ) *f* ③b/

I'n|begriff *m* włączenie *n*, wliczenie *n*; (Inhalt) istota *f*, treść *f*: mit ~ von (*dat.*) z włączeniem (*gen.*). [wość.]

I'n|brunst *f* ②f zapał *m*, żarli-/

i'n|brünstig żarliwy, gorący.

in|de'm podczas gdy, kiedy; oft durch das *part.*, zB. ~ er das sagte mówiąc to.

I'nder (ĭ'ndᵉʀ) = Indier.

in|de's, -de'ssen 1. *adv.* tymczasem. **2.** *cj.* podczas gdy: a. — demnach.

India'ner (ĭndⁱą̆'nᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c Indjanin (-janka).

I'ndier (ĭ'ndⁱᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c Indyjczyk (-dyjka).

i'ndirekt (ĭ'ndiʀękt) pośredni, uboczny.

Indivi'duum (ĭndiwĭ'duum) *n* ⑥e osobnik *m*, jednostka *f*.

Industrie' (ĭndŭstʀĭ') *f* ⑥f przemysł *m*: ~... przemysłowy; ~**ritter** *m* rycerz przemysłu, oszust.

industrie'll (~stʀⁱę'l) przemysłowy; **L̃e(r)** *m* przemysłowiec.

in|eina'nder jedno w drugie: ~**fügen** spajać [spoić] ze sobą; ~**greifen** wchodzić [wejść] jedno w drugie.

infa'm (ĭnfā'm) pozbawiony czci; F (*adv.*) okropnie, niesłychanie; **Infamie'** (ĭnfąmĭ') *f* ⑥f niesława, pozbawienie *n* czci.

Infanterie' ⚔ (ĭ'nfą̆ntᵉʀĭ') *f* ⑥f piechota; ~... pieszy; **Infanteri'st** (~ʀĭ'st) *m* ③a żołnierz pieszy, piechur.

in|fo'lge (*gen.*) wskutek, z powodu (*gen.*): ~**de'ssen** wskutek tego, wobec tego.

Ingenieu'r (ĭnżęnⁱö'ʀ) *m* ②g¹ inżynier: ~... inżynierski.

I'n|grimm *m* złość *f*, zawziętość *f*; **L̃ig** zły, zawzięty.

I'ngwer (ĭŋwᵉʀ) *m* ②l imbir.

I'n|haber (ĭ'nhābᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c właściciel(ka).

I'n|halt *m* ②g treść *f*; (e-s Gefäßes) zawartość *f*; (e-s Raumes) objętość *f*: ~**s|angabe** *f* podanie *n* treści, treść: **L̃(s)|leer,** **L̃s|los** bez treści, pusty; **L̃(s)-reich,** **L̃(s)|schwer** treściwy, ważny; ~**s|verzeichnis** *n* spis *m* rzeczy. [zniewaga.]

Inju'rie (ĭnjŭ'ʀⁱᵉ) *f* ⑥f obraza./

Inka'sso (ĭnką̆'sǫ) *n* ⑥k odbiór *m* należytości, inkasowanie.

I'n|land *n* kraj *m* (w którym mieszkamy).

I'n|länder(in *f* ③c) *m* ②l krajowiec, obywatel(ka) kraju, tubylec.

i'n|ländisch krajowy, tubylczy.

I'n|laut *m* głoska *f* w środku wyrazu, śródgłos.

I'n|let(t) (ĭ'nlět) *n* ②g poszwa *f*.

i'n|liegend znajdujący się wewnątrz, załączony. [(*gen.*).]

i'n|mitten (*gen.*) wśród, pośród/

i'nne (ĭ'nᵉ): mitten ~ w samym środku, wewnątrz; ~**haben** besitzen: Stelle: dzierżyć: ~**halten:** a) *v/t.* [za]trzymać w domu; b) *v/i.* = anhalten.

i'nnen (~n) wewnątrz; nach ~ do wnętrza, ku wnętrzu: von ~ od wnętrza.

i'nner (~ᵉʀ) **1.** wewnętrzny. **2. L̃e(s)** *n* ⑨l wnętrze, głąb *m*; im L̃en wewnątrz, w głębi;

ins Le do wnętrza; Ministerium des Len ministerstwo *n* spraw wewnętrznych.

i'nner|halb (*gen.*) wewnątrz, wśród (*gen.*); (zeitlich) w przeciągu (*gen.*). [ściśle.]

i'nnerlich wewnętrzny; *adv. fig.*

i'nne|werden poznawać [-znać]; spostrzegać [-strzec].

i'nnig (i'nĭch) (und **i'nniglich** [i'nĭklĭch]) serdeczny, gorący; **Lkeit** *f* serdeczność, zażyłość.

I'nnung (i'nŭng) *f* ③b cech *m*, korporacja, bractwo *n*; **~s...** cechowy, bracki.

ins (ĭns) = in das.

I'n|saß ③a¹, **-sasse** ③a *m* mieszkaniec; (e-s Wagens) siedzący w wozie.

ins|beso'ndere w szczególności, szczególnie, zwłaszcza.

I'n|schrift *f* napis *m*.

Inse'kt (ĭnzę'kt) *n* ④a owad *m*; **~en|pulver** *n* proszek *m* przeciw owadom.

I'nsel (ĭ'nzᵉl) *f* ③d wyspa; *dim.* wysepka; **~bewohner(in** *f*) *m* mieszkaniec (-anka) wyspy; **~meer** *n* archipelag *m*.

Insera't(ĭnzᵉʀa't) *n* ②g ogłoszenie, anons *m*, inserat *m*; **inserie'ren** (~ʀi'ʀᵉn) ⑮g ogłaszać [ogłosić], anonsować.

ins...: **~gehei'm** potajemnie, pokryjomu; **~gemei'n** pospolicie, ogólnie; **~gesa'mt** powszechnie, wszyscy razem.

in|so'|fern (o tyle) o ile.

in|so'nderheit = insbesondere, besonders.

in|so'weit = insofern.

in|sta'nd: **~halten** (Lhaltung *f*) utrzymywać [-mać] (utrzymywanie *n*) w dobrym stanie; **~setzen** (Lsetzung *f*) doprowadzać [-dzić] (doprowadzenie *n*) do porządku; naprawiać [-wić] (naprawa *f*).

i'n|ständig usilny.

Instrume'nt (ĭnstʀųmę'nt) *n* ②g instrument *m* (*a.* ♪); narzędzie.

interessa'nt (ĭntᵉʀęsă'nt) zajmujący, interesujący, ciekawy.

Intere'sse (~ʀę'sᵉ) *n* ④b interes *m*, zysk *m*; (Geschäft) zajęcie; (*pl.*) procent *m*; im ~ w interesie.

inter|nationa'l międzynarodowy.

inti'm (ĭntĭ'm) zażyły, poufały.

invali'd (ĭnwalĭ't) inwalida; **Le** (~lĭ'dᵉ) *m* ③a inwalida; **Len...** inwalidów.

Invaliditä't (~lĭdĭtę't) *f* ③b niezdolność do pracy.

Inventa'r(ium) (~węnta'ʀ[i'ŭm]) *n* ②g (⑥e) inwentarz *m*; auch = Inventur.

Inventu'r (~tū'ʀ) *f* ③b inwentura, spisanie *n* inwentarza.

i'n|wendig (ĭ'nwęndĭch) wewnętrzny; *adv.* wewnątrz.

in|wie|fe'rn, -wie|wei't jak daleko, o ile.

in|zwi'schen tymczasem.

i'rden (ĭ'ʀdᵉn) gliniany.

i'rdisch (ĭ'ʀdĭsz) ziemski, doczesny.

I're (ĭ'ʀᵉ) *m* ③a = Irländer.

i'rgend (ĭ'ʀgᵉnt) tylko; **~...** ...kolwiek, jeś; **~ein** jakikolwiek, jakiś; **~wann** kiedykolwiek, kiedyś; **~was** cokolwiek, coś; **~welcher** którykolwiek; **~wer** ktokolwiek, ktoś; **~wie** w jakikolwiek sposób, jakoś; wenn ~wie möglich jeśli tylko możliwe; **~wo** gdziekolwiek, gdzieś; **~woher** skądkolwiek, skądś; **~wohin** dokądkolwiek, dokądś.

i'risch (ĭ'ʀisz) iryjski.

I'rländer (ĭ'ʀlęndᵉʀ) *m* ②l Iryjczyk.

irr (iʀ) = irre 1.

i'rre (ĭ'ʀᵉ) **1.** *a.* błędny, obłąkany; ~ sein = irren; ~ werden

= irregehen: ℒ(r) s. ⑧l obłąkany (-na). 2. ℒ f ③b obłąkanie n, błądzenie n.
i'rre...: **~fahren** zabłądzić [voll.]; **~führen, ~leiten, ~machen** wprowadzać [-dzić] w błąd; **~geh(e)n** zabłądzić, zbłąkać się [beide voll.].
i'rren (ĭ'Rᵉn) ⑮a, mst sich ~ [za-]błąkać się, [z]błądzić; (sich versündigen) [z]grzeszyć.
J'rren...: **~anstalt** f, **~haus** n zakład m dla obłąkanych; **~arzt** m psychjatra.
i'rre...: **~reden** bredzić; **~sein** = irren; **~werden** = ~gehen.
J'rr...: **~fahrt** f tułaczka; **~gang, ~garten** m labirynt; **ℒgläubig** heretycki; **~gläubige(r)** m heretyk.
i'rrig (ĭ'Rıch) błędny, mylny.
J'rr...: **~lehre** f błędna nauka; **~licht** n błędny ognik m; **~sinn** m obłąkanie n; **ℒsinnig** obłąkany.
J'rrtum m ②a błąd, omyłka f.
i'rrtümlich (ĭ'Rtümlıch) błędny, mylny; adv. ~(er|weise) mylnie.
J'rrung f = Irrtum.
J'rr...: **~weg** m błędna droga f, bezdroże n; **~wisch** m = Irrlicht. [brunatnożółty.]
isabe'll (izabĕ'l), meist **~farben**
J'segrim (ĭ'zᵉgRĭm) m ②g człowiek zgryźliwy.
Isolie'r... (izolĭ'R...) izolacyjny, oddzielny.
J'sthmus (ĭ'stmŭs) m ⑧g przesmyk.
Ita'lien (itā'lᶦᵉn) n ⑧g Italja f, Włochy n/pl.; **Italie'ner** (italᶦę'nᵉR) m ②l, **~in** (~ĭn) f (3 ...) Włoch (Włoszka); **italie'nisch** (~nisz) włoski.

J

J. Abk. für Jahr.
ja (jā) 1. adv. tak, a. tak jest; (als Hinweis auf et. Bekanntes) przecie, wszakże; ~ sogar ba, nawet; daß du ~ kommst! przyjdź koniecznie!, przyjdź na wszelki sposób!; ~ sagen potakiwać [-knąć] (zu dat. na acc.). 2. **Ja** n indekl. tak. [jacht m.]
Jacht (jacht) f ③b (a. **~'schiff** n)
Ja'cke (ja'kᵉ) f ③b kurtka, katanka; dim. (= **Ja'ckchen** [jä'kchᵉn] n ②l) kurteczka, kaftanik m; (für Damen) bluzka, żakiet m.
Jacke'tt (żake't) n ②g (a. ⑥i) (für Herren) kurtka f; (für Damen) żakiet m; **~...** żakietowy.
Jagd (jākt) f ③b polowanie n (auf acc. na acc.); fig. gonitwa, pędzenie n (nach dat. za instr.); ~ machen auf = jagen.
Ja'gd... myśliwski, łowiecki: **~garn, ~netz** n sieć f myśliwska; **~horn** n róg m myśliwski, trąbka f myśliwska; **~hund** m pies myśliwski od. gończy; **~tasche** f torba myśliwska.
ja'gen (ją'gᵉn) ⑮a 1. a) v/t. polować na (acc.); (zur Eile antreiben) pędzić, gonić; aus dem Hause ~ wypędzać [-dzić], wyganiać [-gnać]; j-m eine Kugel in den Leib ~ wsadzać [-dzić] k-u kulkę w brzuch; b) v/i. (h. u. sn) pędzić, gonić; (eilen) śpieszyć się; ~ nach (dat.) gonić, uganiać się za (instr.). 2. ℒ n ②l gonienie, gonitwa f; polowanie.
Jä'ger (ję'gᵉR) m ②l myśliwy; ⚔ strzelec; **~...** myśliwski, strzelecki.
Jägerei' (jęgᵉRai') f ③b myśliwstwo n, łowiectwo n.
Jä'ger...: **~latein** n język m myśliwski; (Lügen) blaga f; **~**

meister *m* łowczy; **~s|mann** *m* (*pl.* **~s|leute**) myśliwy. [guar.]
Ja'guar (jă'guār) *m* ②g¹ ja-]
jäh (je) (schnell) prędki, nagły, raptowny; (steil) spadzisty, urwisty.
Jä'he (je'e) *f* ③b prędkość, nagłość; spadzistość, urwistość.
jä'hlings (je'lings) nagle, raptownie.
Jahr (jār) *n* ②g rok *m* (*pl.* lata); *dim.* (= **Jä'hrchen** [jē'rchen] *n* ②l) roczek *m* (*pl.* latka); ein halbes ~ pół roku, półrocze; bei ~en w podeszłym wieku; im ~e (1913) w roku (tysiąc dziewięćset trzynastym); von ~ zu ~ z roku na rok, co roku; **~au's, ~ei'n** rok w rok, co roku; **~'buch** *n* rocznik *m*. [kilka lat.]
ja'hre|lang wieloletni; *adv.*]
jä'hren (je'ren) ⑮a: es jährt sich, daß ... rok temu, że ..., dziś rocznica, że ...
Ja'hres... roczny, roku; **~bericht** *m* sprawozdanie *n* roczne; **~feier** *f*, **~fest** *n* rocznica *f*; **~frist** *f* termin *m* roczny, przeciąg *m* roku; in ~frist w przeciągu roku; **~tag** *m* rocznica *f*; **~wechsel** *m*, **~wende** *f* zmiana *f* roku; **~zahl** *f* liczba roku, rok *m*; **~zeit** *f* pora roku.
Ja'hr...: **~gang** *m* rok, rocznik; **~hu"ndert** *n* ②g stulecie, wiek *m*. [...letni.]
jä'hrig (je'rich) roczny; ...~]
jä'hrlich roczny; (au~) coroczny; *adv.* in Zssgn, zB.: drei~ co trzy lata; zweimal~ dwa razy w roku. [niak.]
Jä'hrling (jē'rling) *m* ②g¹ rocz-]
Ja'hr...: **~markt** *m* jarmark; **~markts...** jarmarczny; **~tau"send** *n* ②g tysiąclecie; **~ze"hnt** *n* ②g dziesięciolecie.
Jä'h|zorn *m* popędliwość *f*, zapalczywość *f*, porywczość *f*; im ~ w złości; **~ig** popędliwy, zapalczywy, porywczy.
Ja'mmer (ja'mer) *m* ②l boleść *f*; (Mitleid) żałość *f*, (Elend) bieda *f*, nędza *f*; **~geschrei** *n* krzyk *m* boleści; **~gestalt** *f* nędzna postać; **~leben** *n* nędzne życie.
jä'mmerlich (jē'merlich) żałosny, nędzny, godny pożałowania.
ja'mmern (ja'mern) ⑮b żalić się; (wehklagen) narzekać, lamentować; es jammert mich der Armen żal mi biednych.
Ja'mmer...: **~scha'de** pożal się Boże!; prawdziwa szkoda!; **~tal** *n* dolina *f* płaczu; **~voll** = jämmerlich. [pospólstwo *n*.]
Ja'n|hagel (ja'n-) *m* ②l motłoch,
Jä'nner (je'ner) ②l, **Ja'nua'r** (ja'nuā'r) ②g¹ *m* styczeń; ~... styczniowy.
Ja'pan (ja'păn) *n* ⑧g Japonja *f*; **Japa'ner** (japa'ner) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c Japończyk (Japonką); **japa'nisch** (~nisz) japoński.
jä'ten (je'ten) ⑮c [wy]plewić.
Jau'che (jau'che) *f* ③b jucha, gnojówka.
jau'chzen (~cen) ⑮e głośno radować się, wykrzykiwać z ra-]
ja|wo'hl tak jest. [dości.]
Ja'|wort *n* przyzwolenie, zgoda *f*.
je (je) (jemals) kiedykolwiek; (distributiv) po, zB. je zwei Soldaten po dwu żołnierzy; co, zB. je zwei Jahre co dwa lata; für je fünf na każdych pięć; je (nachdem) według tego, stosunkowo do tego; je ... desto im ... tem; je nun! nuże!; hat man das je gesehen? czy to kto kiedy widział?
je'de, ~r, ~s (je'de[r, s]) (jeder einzelne, a. **~r|mann,** ein jeder) każdy, -da, -de; all und ~r wszyscy razem i każdy

z osobna: auf ~ Art und Weise na wszelki sposób; ~n|fa'lls w każdym razie: ~r|zeit każdego czasu, o każdej porze; ~s|mal każdym razem; ~s|malig (-malīch) każdorazowy. [cież.]
jedo'ch (jędǫ'ch) jednak, prze-
je'dwede, je'gliche, ~r, ~s (ję'twędᵉ, ję'klīchᵉ, ~R, ~s) = jede(r, s). [dawna.]
je'|he'r: von ~ zdawna, od-
Je|lä'nger|je|lie'ber ♀ *n* ②l żywiczka *f*. [kiedyś.]
je'mals (ję'mǭls) kiedykolwiek.
je'mand (ję'mant) ktoś.
je'mine! (ję'minę) Boże mój!
je'ne, ~r, ~s (ję'nᵉ[R, ~s]) tamten, tamta, tamto; *pl.* tamci, tamte; ów, owa, owo; zu ~r Zeit wówczas.
je'nseitig (jĕ'n-) z tamtej strony (leżący).
je'nseits (-zaic) 1. *prp.* (*gen.*) z tamtej strony(*gen.*); za(*instr.*): ~ des Grabes pozagrobowy. 2. ♀ *n* indekl. tamten świat *m*.
je'tzig (jĕ'cīch) teraźniejszy, obecny.
jetzt (jĕct) teraz, obecnie; bis ~ dotąd, dotychczas; von ~ ab od. an odtąd; ~ eben właśnieco, dopieroco.
Je'tzt|zeit *f* = Gegenwart.
je'weilig (ję'wailīch) = jedesmalig.
Joch (jǫch) *n* ②g (als Maß im *pl.* indekl.) jarzmo; (Maß) morg *m*: ~ Ochsen para *f* wołów: ~**bein** *n* kość *f* jarzmowa.
Jo'ckei (jŏ'kai) *m* ⑥i żokiej.
Jod (jǫt) *n* ②g jod *m*: ~... jodowy. [jak górale alpejscy.]
jo'deln (jo'dᵉln) ⑮f śpiewać
Joha'nnis... (johă'nīs...): ~**beer...** porzeczkowy; ~**beere** *f* porzeczka: ~**beer|strauch** *m* krzak *m* porzeczkowy; ~**brot** ♀ *n* rożki *m/pl.*; ~**tag** *m* (dzień) świętego Jana; ~**würmchen** *n* robaczek *m* świętojański.
jo'hlen (jo'lᵉn) ⑮a [za]wyć.
Jo'lle (jǫ'lᵉ) *f* ③b mała łódź.
Jo'ppe (jǫ'pᵉ) *f* ③b kaftan *m*, katanka, kurtka.
Jo'seph (jo'zĕf) *m* ⑧a Józef.
Journa'l (żuʀnǭ'l) *n* ②g żurnal *m*, dziennik *m*.
Journali'st (żuʀnalī'st) *m* ③a dziennikarz; ~**ik** (~ī'k) *f* ③b dziennikarstwo *n*; ♀**isch** (~īsz) dziennikarski.
Ju'bel (ju'bᵉl) *m* ②l radość *f*, uciecha *f*; ~... radosny; (Jubiläums...) jubileuszowy; ~**fest** *n* jubileusz *m*; ~**greis** *m* jubilat.
ju'beln (~n) ⑮f radować się.
Jubila'r (jubilą'ʀ) *m* ②g jubilat.
Jubilä'um (~lę'um) *n* ⑥e jubileusz *m*; ~s... jubileuszowy.
juchhe(i)'! (juchhę', ~hai') hej!, hejże!, hura!
Ju'chten (ju'chtᵉn) *m* ②l (auch ~**leder** *n*) jucht: ~... juchtowy.
ju'cken (ju'kᵉn) ⑮a [po]drapać; es juckt mich swędzi mnie, świerzbi mnie.
Ju'de (jų'dᵉ) *m* ③a żyd, izraelita; ~**n|hetze** *f* pogrom *m* żydów: ~**n|junge** *m* żydek, żydziak.
Ju'denschaft *f* żydostwo *n*.
Ju'dentum *n* żydostwo.
Jü'din (jü'din) *f* ③c żydówka, izraelitka. [po żydowsku.]
jü'disch (~disz) żydowski: *adv.*
Ju'gend (jü'gᵉnt) *f* ③b (jugendliches Alter) młodość; (junge Leute) młodzież; von ~ auf od młodości, zamłodu; ~**freund** *m* przyjaciel młodości, przyjaciel młodzieży; ~**zeit** *f* młodość.
ju'gendlich młodzieńczy, młodociany. [lipcowy.]
Ju'li (ju'li) *m* ⑥i lipiec; ~...
jung (juŋ) ⑩² młody; ganz ~ młodziutki; ~ und alt starzy i młodzi; ~ machen odmładzać

[-młodzić]; ~ werden odmłodnieć [voll.].
Ju'nge (jŭ'ŋᵉ): a) *m* ③a chłopiec, chłopak; b) ~(s) *n* ⑧l młode, szczenię; ~werfen od. bekommen = **ju'ngen** ⑮a mieć młode.
ju'ngenhaft chłopięcy; *adv.* po chłopięcemu, jak chłopak.
Ju'ngen|streich *m* figiel, psota *f*.
Jü'nger (jŭ'ŋᵉʀ) 1. *m* ②l uczeń. 2. ♀ [s. jung] młodszy.
Ju'ngfer (jŭ'ŋfᵉʀ) *f* ③d panna, dziewica; alte ~ stara panna.
Ju'ngfern... panieński, dziewiczy; ~**rede** *f* mowa dziewicza; ~**stand** *m* stan panieński, panieństwo *n*.
Ju'ngferschaft *f* dziewictwo *n*, [panieństwo *n*.]
ju'ng...: ♀**frau** *f* panna, dziewica; ~**fräulich** (-fʀoilĭch) panieński, dziewiczy; ~**gesell(e)** *m* kawaler; ♀**gesellen...** kawalerski.
Jü'ngling (jŭ'ŋlĭŋ) *m* ②g¹ młodzieniec; ~**s...** młodzieńczy; ~**s|alter** *n* młodość *f*.
jüngst (jüŋst) 1. [s. jung] najmłodszy; (vor kurzem geschehen) niedawny; das ♀e Gericht sąd *m* ostateczny. 2. ~(**hin**) *adv.* niedawno.
Ju'ni (jū'nĭ) *m* ⑥i czerwiec; ~... czerwcowy.
Ju'nker (jŭ'ŋkᵉʀ) *m* ②l panicz, junkier; ~**tum** *n* paniczostwo.
Ju'piter (jū'pitᵉʀ) *m* ⑧a Jowisz.
just F (jŭst) właśnie (= gerade).
Justi'z|minister (jŭstĭ'c-) *m* minister sprawiedliwości.
Ju'te (jū'tᵉ) *f* ③b juta, konopie *f/pl.* indyjskie.
Juwe'l (juwę'l) *n* ④a klejnot *m*.
Juwelie'r (juwęlĭ'ʀ) *m* ②g¹ jubiler; ~... jubilerski.
Jux (jŭks) *m* ②g żart, figiel; (Schund) plugastwo *n*, śmiecie *n*.

K

(Vgl. auch C und Z.)

K. Abk. für Krone.
k. Abk. für kaiserlich, königlich.
Kaba'le (kăbą'lᵉ) *f* ③b intryga.
Ka'bel (kā'bᵉl) *n* ②l kabel *m*; ~... kablowy; ~**bericht** *m* wiadomość *f* przesłana zapomocą kablu.
Ka'beljau (~jau) *m* ②g, ⑥i [wątłusz.]
ka'beln (~n) ⑮f przesyłać [-słać] telegram zapomocą kablu.
Kabi'ne (kabī'nᵉ) *f* ③b kabina, [kajuta.]
Kabine'tt (kąbįnę't) *n* ②g gabinet *m*; ~(**s**)... gabinetowy.
Ka'chel (kă'chᵉl) *f* ③d kafla; ~... kaflowy.
Kade'tt (kądę't) *m* ③a kadet; ~**en...** kadecki.
Kä'fer (kę'fᵉʀ) *m* ②l chrząszcz, chrabąszcz; *dim.* chrząszczek.
Ka'ffee (kă'fę) *m* ⑥i kawa *f*; ~... kawowy; ~**bohne** *f* ziarnko *n* kawy; ♀**braun** kawowy, barwy kawowej; ~**brenner** *m* ②l maszynka *f* do palenia kawy; ~**haus** *n* kawiarnia *f*; ~**schwester** *f* amatorka kawy.
Kä'fig (kę'fĭch) *m* ②g klatka *f*.
kahl (kąl) goły; (Kopf) łysy.
Ka'hl|kopf *m* łysa głowa *f*, łysina *f*; (Person) człowiek łysy.
ka'hl|köpfig (-kǫpfĭch) łysy; ~ werden [wy]łysieć.
Kahm (kąm) *m* ②g pleśń *f*.
ka'hmicht, ka'hmig (ką'mĭch[t]) opleśniały, zapleśniały; ~ werden [o-, za]pleśnieć.
Kahn (kąn) *m* ②d łódka *f*, łódź *f*, czółno *n*; ~**fahrt** *f* jazda (od. przejażdżka) łódką.
Kai (kai) *m* ⑥i nadbrzeże *n*; (Landungsplatz) przystań *f*.

Kai'ser (kai'zeʀ) *m* ②l cesarz; **~...** cesarski; **Kai'serin** (~in) *f* ③c cesarzowa; **kai'serlich** cesarski; **Kai'ser|reich, -tum** *n* cesarstwo. [**~n...** kajutowy.]

Kajü'te ⚓ (kajü'te) *f* ③b kajuta;

Kalamitä't (kalamitę't) *f* ③b bieda, szkoda, klęska.

Ka'lauer (ka'laueʀ) *m* ②l kalambur, dowcip jałowy.

Kalb (kalp) *n* ②a cielę; *dim.* (= **Kä'lbchen** [kę'lpchen] *n* ②l) cielątko; **~...** cielęcy.

ka'lben (ka'lben) ⑮a ocielić [voll.] się.

Ka'lb...: **~fleisch** *n* cielęcina *f*; **~leder** *n* skóra *f* cielęca.

Ka'lbs... cielęcy; **~braten** *m* pieczeń *f* cielęca; **~keule** *f* ćwiartka tylna cielęciny.

Kaldau'ne (kaldau'ne) *f* ③b, meist *pl.* flaki *m/pl.*, kiszki *f/pl.*

Kale'nder (kalę'ndeʀ) *m* ②l kalendarz; **~...** kalendarzowy.

Kale'sche (kalę'sze) *f* ③b kolasa.

Kalk (kalk) *m* ②g wapno *n*; **~...** wapienny.

ka'lken (ka'lken) ⑮a zaprawiać [-wić] wapno.

Ka'lk...: **~grube** *f* jama na wapno; **2haltig** (-haltich), **ka'lkig** (ka'lkich) wapienny; **~ofen** *m* piec do wypalania wapna; **~stein** *m* wapień.

kalt (kalt) ⑩² zimny; ~ **machen** [o]studzić, ⚔ zabić; ~ **werden** chłodnieć [ochłodnąć], ostygać [-gnąć]; **das läßt mich ~** to mnie nie wzrusza, to mi obojętne.

ka'lt|blütig (-blütich) zimnokrwisty; *fig.* spokojny, flegmatyczny; **2keit** *f* zimna krew; *fig.* obojętność, flegmatyczność.

Kä'lte (kę'lte) *f* ③b zimno *n*, mróz *m*; *fig.* chłód *m*, oziębłość.

Ka'lt...: **~herzig** oziębły, bez uczucia; **2schale** *f* chłodnia; **2wa''sser|heilanstalt** *f* zakład *m* wodoleczniczy; **2wa''sser|kur** *f* leczenie *n* zimną wodą, hydropatja.

Kame'l (kamę'l) *n* ②g wielbłąd *m*; **~...** wielbłądzic; **~garn** *n* przędza *f* z wełny wielbłądziej.

Kame'lie ⚘ (~lie) *f* ③b kamelja.

Kamera'd (kameʀa't) *m* ③a towarzysz.

Kamera'dschaft *f* przyjaźń, koleżeństwo *n*; **2lich** koleżeński; *adv.* po koleżeńsku.

Kami'lle ⚘ (kami'le) *f* ③b rumianek *m*; **~n...** rumiankowy.

Kami'n (kami'n) *m* und *n* ②g¹ komin *m*; **~...** kominowy; **~feger** *m* kominiarz. [mizelka *f*.]

Kamiso'l (kamizo'l) *n* ②g¹ ka-

Kamm (kam) *m* ②d grzebień, grzebyk; *dim.* grzebyczek; (e-s Berges) grzbiet; (Schopf) czub, czubek; **2'artig** grzebieniowaty. [przy]czesać.]

kä'mmen (kę'men) ⑮a [za-, u-,

Ka'mmer (ka'meʀ) *f* ③d komora, komórka; *dim.* (= **Kä'mmerchen, Kä'mmerlein** [kę'meʀ-] *n* ②l) komóreczka; (Zimmer) komnata; Pol. izba; **~...** oft pokojowy; **~diener** *m* sługa pokojowy, kamerdyner.

Kä'mmerer (kę'meʀeʀ) *m* ②l podkomorzy, szambelan.

Ka'mmer...: **~fräulein** *n* panna *f* pokojowa; **~kätzchen, ~mädchen** *n*, **~zofe** *f* pokojówka *f*.

Ka'mm|garn *n* kamgarn *m*; **~...** kamgarnowy. [Kämpfer.]

Kä'mpe (kę'mpe) *m* ③a =

Kampf (kampf) *m* ②d walka *f*, bój (um *acc.* o *acc.*); **~...** bojowy; **2'bereit** gotowy do walki.

kä'mpfen (kę'mpfen) ⑮a walczyć; (ringen) pasować się.

Ka'mpfer (ka'mpfeʀ) *m* ②l kamfora *f*.

Kä'mpfer (kę'mpfeʀ) *m* ②l bojownik; (Ringer) zapaśnik.

Ka'mpf...: ~genosse *m* towarzysz walki; **~hahn** *m fig.* człowiek kłótliwy; **2lustig** chciwy walki; **~platz** *m* miejsce *n* walki, [pole *n* bitwy; **~richter** *m* sędzia na igrzyskach); **~spiel** *n* zapasy *m/pl.*, igrzyska *n/pl.*

Kana'l (kanā'l) *m* ②d kanał; (Abzugs2) kloaka *f.*

Ka'napee (ką'nąpę) *n* ⑥i kanapa *f*, sofa *f.*

Kana'rien|vogel (kąna'rien-) *m* kanarek; *dim.* kanareczek.

Kandida't (kąndįda't) *m* ③a, **~in** (~įn) *f* ③c kandydat(ka).

Ka'ndis (kā'ndis) *m* indekl., **~zucker** *m* cukier lodowaty.

Ka'nevas (ką'newąs) *m* indekl. kanwa *f*; **~...** kanwowy.

Kä'nguruh (kę'ŋgurū) *n* ⑥i kangur *m.*

Kani'nchen (kānį'nchen) *n* ②l królik *m*; **~...** króliczy.

kann (kan) s. können.

Ka'nne (ką'ne) *f* ③b konewka, dzban *m*, dzbanek *m*; *dim.* (= **Kä'nnchen** [kę'nchen] *n* ②l) koneweczka, dzbanuszek *m*; **~gießer** *m fig.* polityk, lubiący mówić o polityce: **2gießern** (-gīsern) ⑮b politykować, rozprawiać o polityce.

Kanniba'le (kąnįbą'le) *m* ③a ludożerca; *fig.* człowiek dziki oder okrutny; **kanniba'lisch** (~įsz) dziki, okrutny.

kannst (kānst) s. können.

ka'nnte(st) (kā'nte[st] s. kennen.

Kano'ne (kąnǫ'ne) *f* ③b armata, działo *n*; *dim.* armatka; **~n...** armatni, działowy; **~n|boot** *n* kanonierka *f*; **~n|futter** *n* żer *m* dla armat, żołnierze *m/pl.* wystawieni na rzeź; **~n|kugel** *f* kula armatnia; **~n|stiefel** *m* kanony *m/pl.*

Ka'nte (kā'nte) *f* ③b brzeg *m*, krawędź, kant *m.*

ka'ntig (ką'ntįch) kanciasty, o ostrych brzegach.

Ka'nzel (ką'ncel) *f* ③d ambona; **~redner** *m* kaznodzieja.

Kanzlei' (kąnclai') *f* ③b kancelarja; **~...** kancelaryjny.

Ka'nzler (ką'ncler) *m* ②l kanclerz. [kancelista.]

Kanzli'st (kānclį'st) *m* ③a]

Kap (kąp) *n* ②g¹, ⑥i przylądek *m.* [płon.]

Kapau'n (kąpau'n) *m* ②g¹ ka-]

Kape'lle (kąpę'le) *f* ③b kaplica; *dim.* kapliczka; ♪ kapela.

Kape'll|meister *m* kapelmistrz.

Ka'per¹ ⚘ (kā'per) *f* ③d kapa rek *m.*

Ka'per² ⚓ (~) *m* ②l korsarz, rozbójnik morski; **~schiff** *n* okręt *m* korsarski.

ka'pern (kā'pern) ⑮b zabierać [-brać] jako zdobycz.

Kapita'l (kapita'l) *n* ②g¹, ⑥e kapitał *m*; *dim.* kapitalik *m*; **~...** kapitałowy; (= Haupt...) główny; **~anlage** *f* umieszczenie *n* (od. lokacja) kapitału.

Kapitä'n (~tę'n) *m* ②g¹ kapitan; **~s...** kapitański.

Kapi'tel (kąpį'tel) *n* ②l rozdział *m*; (Ordens2) kapituła *f*; *fig.* temat *m*, przedmiot *m.* [kary.]

Kapla'n (kąpla'n) *m* ②e wi-]

Ka'ppe (ką'pe) *f* ③b czapka, kaptur *m*; *dim.* (= **Kä'ppchen** [kę'pchen] *n* ②l) kapturek *m*, czapeczka; (am Schuh) kapka.

ka'ppen (~n) ⑮a odcinać [-ciąć] szczyt (od. wierzch) z (*gen.*)

Ka'pp|hahn *m* = Kapaun.

Ka'ppi ⚔ (kę'pį) *n* ⑥i czapeczka *f*, kepi. [(Gehäuse) torebka.]

Ka'psel (ką'psel) *f* ③d kapzla;]

kapu'tt (kąpū't) *a.* (mst prädikativ) zniszczony, zrujnowany; (ermüdet) zmęczony, wycieńczony.

Kapu'ze (kąpū'ce) *f* ③b kapuza, kaptur *m.*

Kapuzi'ner (kăpuci'nᵉʀ) *m* ②l kapucyn.
Karabi'ner (kăʀabi'nᵉʀ) *m* ②l [karabin.]
Karambol(ag)e (kăʀămbolā'żᵉ, ~bo'lᵉ) *f* ③b karambol *m*, zderzenie *n* (się).
Karau'sche (kăʀau'szᵉ) *f* ③b karaś *m*.
Karba'tsche (kăʀbă'czᵉ) *f* ③b harap *m*, knut *m*.
Karbona'de (~bonā'dᵉ) *f* ③b karbonadel *m*, kotlet *m*.
Karbu'nkel (~bu'ŋkᵉl) *m* ②l karbunkuł, wrzód.
Kardina'l (~dină'l) *m* ②d kardynał; ~... kardynalski; (= Haupt...) kardynalny, główny.
Kar|frei'tag (kāʀ-) *m* Wielki Piątek. [karbunkuł.]
Karfu'nkel (kăʀfu'ŋkᵉl) *m* ②l
karg (kăʀk) skąpy; *a.* = geizig.
ka'rgen (kă'ʀgᵉn) ⑮a = geizen.
Ka'rgheit *f* skąpstwo *n*; auch = Geiz. [nędzny.]
kä'rglich (ke'ʀklích) skąpy,
karie'rt (kaʀi'ʀt) kratkowany.
Karl (kăʀl) *m* ⑧a Karol.
Karmesi'n (kăʀmęzi'n) *n* ②g¹ karmazyn *m*; **Lrot** karmazynowy.
Karmi'n (~mi'n) *m* ②g¹ karmin; **Lfarben, Lrot** karminowy.
Ka'rneval (kă'ʀnᵉwăl) *m* ②g¹ karnawał; ~s... karnawałowy.
Karni'ckel F (kăʀni'kᵉl) *n* ②l = Kaninchen. [ryntja *f*.]
Kä'rnten (ke'ʀntᵉn) *n* ⑧g Ka-
Ka'ro (kă'ʀo) *n* ⑥i = Viereck; im Kartenspiel: karo. [chew.]
Karo'tte (kăʀo'tᵉ) *f* ③b mar-
Karpa'then (kăʀpa'tᵉn) *f/pl.* indekl. Karpaty: ~... karpacki.
Ka'rpfen (kă'ʀpfᵉn) *m* ②l karp; ~... karpi.
Ka'rre (kă'ʀᵉ) *f* ③b taczki *f/pl.*
Karree' (kăʀę') *n* ⑥i = Viereck.
ka'rren (kă'ʀᵉn) ⑮a 1. wozić taczkami 2. L *m* ②l taczki *f/pl.*
Karrie're (kăʀiǫ'ʀᵉ) *f* ③b karjera. [karz.]
Kä'rrner (kę'ʀnᵉʀ) *m* ②l tacz-
Karta'tsche (kăʀtǫ'czᵉ) *f* ③b kartacz *m*; ~n... kartaczowy.
Kä'rtchen (kę'ʀtchᵉn) *n* ②l karteczka *f*, bilecik *m*.
Ka'rte (kă'ʀtᵉ) *f* ③b karta, bilet *m*; (in der Geographie) mapa; ~n legen wróżyć z kart; ~n spielen [za]grać w karty.
Karte'll (kăʀtę'l) *n* ②g¹ kartel *m*.
Ka'rten... kartowy, kartkowy; ~**künste** *f/pl.* sztuki z kartami; ~**leger(in** *f*) *m*, ~**schlager(in** *f*) *m* wróżbiarz (wróżka) z kart, wróżący (-ca) z kart; ~**spiel** *n* gra *f* w karty; ~**spieler(in** *f*) *m* karciarz (-arka); ~**tisch** *m* stół do gry.
Karto'ffel (kăʀtǫ'fᵉl) *f* ③d kartofla, ziemniak *m*; koll. kartofle *f/pl.*, ziemniaki *m/pl.*; ~... kartoflany, ziemniaczany.
Karto'n (~tǫ') ⑥i, (~to'n) ②g¹ *m* karton, tektura *f*; (Pappschachtel) pudełko *n* tekturowe; ~... kartonowy, tekturowy.
Kartu'sche (~tu'szᵉ) *f* ③b nabój *m*, ładunek *m*.
Karusse'l (kăʀusę'l) *n* ②g¹ karuzel *m*. [tydzień *m*.]
Ka'r|woche (kă'ʀ-) *f* Wielki
Kä'se (kę'zᵉ) *m* ②l ser; ~... serowy; ~**kuchen** *m* placek z serem, sernik.
Kaséma'tte (kazᵉmă'tᵉ) *f* ③b kazamata; ~n... kazamatowy.
kä'sen (kę'zᵉn) ⑮e [z]robić ser.
Käserei' (~ʀai') *f* ③b serownia.
Kase'rne (kazę'ʀnᵉ) *f* ③b kasarnia, koszary *f/pl.*; ~n... kasarniany, koszarowy.
Kä'se|stoff *m* serowiec.
kä'sig (kę'zích) serowaty; ~ werden [z]warzyć się, zsiadać [zsiąść] się.
Kasi'no (kazi'no) *n* ⑥i kasyno.

Ka'sperl|theater (kă'spᵉʀl-) *n* teatr *m* łątek.

Ka'ssa (kă'sa) *f* ⑥g = Kasse; gegen ~, per ~ gotówką; ~**buch** *n* księga *f* kasowa.

Ka'sse (kă'sᵉ) *f* ③b kasa; bei ~ sein mieć pieniądze.

Ka'ssen... kasowy; ~**abschluß** *m* zamknięcie *n* kasowe; ~**anweisung** *f*, ~**schein** *m* asygnata *f* kasowa; ~**bestand** *m* stan kasy.

Kassero'lle (kasᵉʀọ'lᵉ) *f* ③b rynka, rondel *m*. [szkatuła.]

Kasse'tte (~sẹ'tᵉ) *f* ③b kaseta,

kassie'ren (kasī'ʀᵉn) ⑮g [s]kasować, znosić [znieść].

Kassie'r(er) (~sī'ʀ[ᵉʀ]) *m* ②g¹ (②l) kasjer; ~**in** (~in) *f* ③c kasjerka.

Kasta'nie (kastā'nⁱᵉ) *f* ③b kasztan *m*; ~**n...** kasztanowy; **2n|braun** kasztanowaty.

Kä'stchen (kẹ̆'stchᵉn) *n* ②l skrzyneczka *f*, szkatułka *f*.

Ka'ste (ka'stᵉ) *f* ③b kasta; ~**n...** kastowy.

kastei'en (kastaī'ᵉn) ⑮g umartwiać [-wić] ciało. *Su.* umartwianie *n* ciała.

Kaste'll (kastẹ̆'l) *n* ②g¹ zamek *m*, warownia *f*. [kasztelan.]

Kastella'n (kăstĕla'n) *m* ②g¹

Ka'sten (kă'stᵉn) *m* ②l skrzynia *f*; (Schrank) szafa *f*; Typ. kaszta *f*; F = Kerker; (am Wagen) pudło *n*.

Kastra't (kăstʀā't) *m* ③a rzezaniec, trzebieniec.

kastrie'ren (kăstʀī'ʀᵉn) ⑮g rzezać, [wy]trzebić.

Ka'sus (ka'zus) *m* indekl. przypadek. [katafalk, mary *f/pl.*]

Katafa'lk (kătafă'lk) *m* ②g¹

Katalo'g (~lo'k) *m* ②g¹ katalog, spis, wykaz.

Kata'rrh (kătă'ʀ) *m* ②g¹ katar.

katarrha'lisch (~tăʀā'lisz) kataralny. [⑥g katechizm.]

Katechi'smus (katęchī'smŭs) *m*

Ka'ter (kā'tᵉʀ) *m* ②l kot; F = Katzenjammer.

Kathari'na (katąʀī'na), ⑧b, ...**ne** (~nᵉ) ⑧d *f* Katarzyna.

Kä'thchen (kẹ'tchᵉn) *n* ⑧g, **Kä'the** (~tᵉ) *f* ⑧d Kasia *f*.

Kathe'der (kątẹ'dᵉn) *m* u. *n* ②l katedra *f*.

Kathedra'le (kătędʀā'lᵉ) *f* ③b, **Kathedra'l|kirche** *f* kościół *m* katedralny, katedra.

Kathe'te (kătę'tᵉ) *f* ③b przyprostokątna.

Kathe'ter (~ʀ) *m* ②l kateter.

Katholi'k (kątolī'k) *m* ③a, ~**in** (~in) *f* ③c katolik (-liczka).

katho'lisch (kăto'lįsz) katolicki; *adv.* po katolicku.

Kattu'n (kătū'n) *m* ②g¹ katun, perkal; ~... katunowy, perkalowy. [*f*, kotek *m*; ♀ bazie *f/pl.*]

Kä'tzchen (kẹ̆'cchᵉn) *n* ②l kotka

Ka'tze (ka'cᵉ) *f* ③b kot *m*.

Ka'tzen... koci; ~**buckel** *m fig.* niski ukłon; e-n ~buckel machen kłaniać [ukłonić] się nisko; ~**jammer** F *m* pochmiel, niesmak; ~**kopf** *m fig.* = Ohrfeige; es ist nur ein ~**sprung** to dwa kroki stąd.

Kau'... (kau'...) służący do żucia.

Kau'der|welsch (kau'dᵉʀwęlsz) *n* ②g (dziwaczny) żargon *m*; **2en** (~ᵉn) ⑮e mówić dziwacznym językiem.

kau'en (kau'ᵉn) ⑮a [prze]żuć; an den Nägeln ~ gryźć paznogcie.

kau'ern (kau'ᵉʀn) ⑮b (sn) u. sich ~ przykucnąć [voll.].

Kauf (kauf) *m* ②d kupno *n*; (Handel) sprzedaż *f*; ich bin noch leichten ~s davongekommen jeszcze nieźle na tem wyszedłem.

Kau'f... kupny, kupiecki, auch kupna, sprzedaży; ~**abschluß** *m* zakończenie *n* kupna; ~**brief** *m* kontrakt kupna.

kau'fen (kau'fᵉn) ⑮a kupować [-pić].

Käu'fer (koi'fᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c kupujący (-ca), nabywca (-czyni).

Kauf...: **~fahrer** (-fāʀᵉʀ) *m* ②l, **~fahrtei'|schiff** (-fąʀtai'-) *n* statek *m* kupiecki; **~haus** *n* magazyn *m* kupiecki, sklep *m*.

käu'flich (koi'flich) kupny, przedajny; **2keit** *f* przedajność.

Kauf...: **~lust** *f* chęć kupna; **2lustig** mający chęć kupna; **~mann** *m* (*pl.* ~leute) kupiec; **2männisch** (-menisz) kupiecki; **~mannschaft** *f* kupiectwo *n*; **~preis** *m*, **~summe** *f* cena kupna; **~vertrag** *m* kontrakt kupna; **~zwang** *m* przymus kupna.

Kau'l|quappe (kau'l-) *f* ③b głowacz *m*, kijanka.

kaum (kaum) ledwo, ledwie, zaledwie.

Kau'|werkzeuge *n/pl.* narządy *m/pl.* do żucia.

Kauz (kauc) *m* ②d sowa *f*, puszczyk; wunderlicher (oder sonderbarer) ~ dziwak, oryginał.

Kavalie'r (kawąlį'ʀ) *m* ②g[1] kawaler; **~...** kawalerski; **2mäßig** po kawalersku.

Ka'vallerie' (ką wąlᵉrį') *f* ⑥f kawalerja, konnica; **~...** kawalerzycki.

Ka'vallerist (~rį'st) *m* ③a kawalerzysta, jeździec.

Ka'viar (kạ'wⁱaʀ) *m* ②g[1] kawjor.

Ke'bs|weib (kę'ps-) *n* nałożnica *f*.

keck (kĕk) śmiały; (dreist) zuchwały; **2heit** *f* śmiałość; zuchwałość.

Ke'gel (kę'gᵉl) *m* ②l ⚔ stożek; z. Spiel: kręgiel; ~ schieben [za-] grać w kręgle; mit Kind und ~ z całym dobytkiem; **~bahn** *f* kręgielnia; **2förmig** (-fǫʀmĭch) stożkowaty.

ke'geln (~n) ⑮f = Kegel schieben.

Ke'gel...: **~schnitt** *m* ścięty stożek, **~spiel** *n* gra *f* w kręgle.

Ke'hl... (kę'l...) gardłowy.

Ke'hle (~ᵉ) *f* ③b gardło *n*; aus voller ~ na całe gardło.

Ke'hl|kopf *m* krtań *f*, grdyka *f*.

Ke'hr... (kę'ʀ...): **~aus** *m* indekl. ostatni taniec; *fig.* zakończenie *n*; **~besen** *m*, **~bürste** *f* szczotka *f* do zamiatania.

ke'hren (~ᵉn) ⑮a (mit dem Besen) zamiatać [-mieść] (vgl. aus~); (wenden) obracać [obrócić]; sich ~ an (*acc.*) zwracać [zwrócić] uwagę na (*acc.*), [za]stosować się do (*gen.*).

Ke'hricht (kę'ʀicht) *m* und *n* ②g śmiecie *n*; (Unreinigkeit) nieczystości *f/pl.*: **~platz** *m* śmiecisko *n*.

Ke'hr...: **~reim** *m* przyśpiew, refren; **~seite** *f* odwrotna strona.

ke'hrt|machen (kę'ʀt-) [z]robić zwrot, wracać [wrócić] się.

kei'fen (kai'fᵉn) ⑮a [po]kłócić się.

Keil (kail) *m* ②g klin; F (*pl.* Prügel) baty *m/pl.*; **~...** klinowy.

kei'len (~ᵉn) ⑮a rozłupywać [-pać] klinem; F = prügeln.

Keilerei' F (kailᵉʀai') *f* ③b = Prügelei.

Kei'l...: **2förmig** (-fǫʀmĭch) klinowaty; **~kissen** *n* poduszka *f* w formie klina; **~schrift** *f* pismo *n* klinowe.

Keim (kaim) *m* ②g zarodek, zawiązek.

kei'men (~ᵉn) ⑮a (h., sn) kiełkować.

kein (kain) żaden; das ist ~ (Unglück usw.) to nie jest ...; ~ anderer als nikt inny jak; ich habe ~e (Eltern usw.) nie mam ... (*gen.*).

kei'nen-, kei'nes|falls w żadnym razie, w żaden sposób.

kei'nerlei' (kai'nᵉʀlai') nijaki, żaden; auf ~ Weise w żaden sposób.

kei'ner|seits (-zaic) z żadnej strony.
kei'nes|wegs (kai'nᵉswęks) na żaden sposób, wcale nie.
kei'n|mal ani raz, nigdy.
...keit (...kait) *f* ③b in Zssgn, zB. Heiterkeit.
Kelch (kęlch) *m* ②g kielich (*a.* ♀); *poet.* = Becher; **~'blatt** *n* listek *m* kielicha; **~'glas** *n* kielich *m* szklany, puhar *m*.
Ke'lle (kę'lᵉ) *f* ③b łyżka do nabierania; (der Maurer) kielnia.
Ke'ller (~ʀ) *m* ②l piwnica *f*; *dim.* piwniczka *f*; **~...** piwniczny. [*f/pl.*, skład *m* piwniczny.]
Kellerei' (kęlᵉʀai')*f* ③b piwnice|
Ke'ller...: **~geschoß** *n*, **~wohnung** *f* podziemie *n*, sutereny *f/pl.*; **~meister** *m* piwniczny.
Ke'llner (kę'lnᵉʀ) *m* ②l kelner; **~in** (~in) *f* ③c kelnerka.
Ke'lter (~tᵉʀ) *f* ③d prasa (do wyciskania winogron); **Ln** (~n) ⑮b wytłaczać [-tłoczyć] wino.
ke'nnbar (kę'nbāʀ) dający się poznać (an *dat.* po *loc.*).
ke'nnen (ke'nᵉn) ⑯d znać; **~lernen** poznawać [-znać].
Ke'nner (~ᵉʀ) *m* ②l (von *dat.*) znawca *m* (*gen.*); **~blick** *m* (**~miene** *f*) wzrok (mina) znawcy.
ke'nntlich (kę'ntlich) dający się poznać, odznaczający się; **~ machen** oznaczać [-czyć].
Ke'nntnis (~nis) *f* ②i¹ znajomość, wiadomość; **~ nehmen von** (*dat.*) przyjmować [-jąć] do wiadomości (*acc.*); **in ~ setzen** = benachrichtigen; **~nahme** (~nąmᵉ) *f* ③b przyjęcie *n* do wiadomości, zaczerpnięcie *n* wiadomości.
Ke'nn|zeichen *n* znamię, cecha *f*.
ke'nn|zeichnen untr. znamionować.
ke'ntern (kę'ntᵉʀn) ⑮b przewracać [-wrócić] się.
Ke'rbe (kę'ʀbᵉ) *f* ③b karb *m*, rowek *m*, żłobek *m*.
ke'rben (~n) ⑮a [za]karbować, [po]rowkować, [wy]żłobkować; gekerbt karbowany, rowkowany. [kij *m* karbowany.]
Ke'rb|holz *n*. **-stock** *m* (kę'ʀp-)|
Ke'rker (kę'ʀkᵉʀ) *m* ②l więzienie *n*; **~...** więzienny; **~meister** *m* dozorca więzienia.
Kerl (kęʀl) *m* ②g (Mensch) człowiek; (Mann) mężczyzna; (Bauer) chłop; dummer ~ dureń; guter ~ dobradusza *f*, poczciwiec.
Kern (kęʀn) *m* ②g jądro *n*, ziarno *n*; (der Nuß) ziarnko *n*; (des Baumes) rdzeń; (der Pflaume usw.) pestka *f*; *fig.* kwiat, wybór; (der Rede) główna myśl *f*.
Ke'rn...: **~beißer** (-baisᵉʀ) *m* ②l Zool. grubodziób; **Ldeutsch** rdzennie niemiecki; **~frucht** *f* owoc *m* jądrowy od. pestkowy; **~gehäuse** *n* komórka *f* jądrowa; **Lgesund** zdrowiutki.
ke'rnhaft jędrny.
ke'rnig (kę'ʀnich) ziarnisty; *fig.* jędrny; (stark) silny; (gesund) zdrowy.
Ke'rn...: **~obst** *n* owoc *m* z pestkami; **~spruch** *m* jędrne (od. treściwe) zdanie *n*; **~truppen** *f/pl.* doborowe wojsko *n*.
Ke'rze (kę'ʀcᵉ) *f* ③b świeca; *dim.* świeczka; **~n...** mst świecy, świec; **Ln|gerade** prosty jak świeca; **~n|licht** *n* światło (od. blask *m*) świecy.
Ke'ssel (kę'sᵉl) *m* ②l kocioł; *dim.* kociołek; (Tal) kotlina *f*; **~schmied** *m* kotlarz; **~stein** *m* kamień (od. osad) kotłowy.
Ke'tte (kę'tᵉ) *f* ③b łańcuch *m* (*a. fig.*); *dim.* łańcuszek *m*; (*pl.*) = Fesseln; **~n...** łańcuchowy, łańcuszkowy; **~nbrücke** *f* most *m* łańcuchowy; **~n|glied** *n* ogniwo (łańcucha).

Ke'tzer (kę'cᵉʀ) *m* ②l. **~in** (~ĭn) *f* ③c kacerz (-erka), heretyk (-tyczka); **~richter** *m* inkwizytor.

Ketzerei' (kęcᵉʀai') *f* ③b kacerstwo *n*, herezja.

ke'tzerisch (kĕ'cᵉʀisz) kacerski, heretycki.

keu'chen (koi'chᵉn) ⑮a sapać, dyszeć.

Keu'chhusten *m* koklusz.

Keu'le (koĭ'lᵉ) *f* ③b pałka, maczuga; Kochk.: udo *n*, ćwiartka, pośladek *m*.

keusch (koisz) czysty, niewinny, nieskalany; **2heit** *f* czystość, niewinność, niepokalaność.

Kgl., kgl. Abk. für königlich.

Ki'chererbse (kĭ'chᵉʀ-) *f* cieciorka, groch *m* włoski.

ki'chern (~n) ⑮b [za]chichotać.

Kicks (kĭks) *m* ②h kiks, błąd.

ki'cksen (~ᵉn) ⑮e [z]robić kiksa, chybiać [-bić].

Kie'bitz (kĭ'bĭc) *m* ②g czajka *f*.

Kie'fer (kĭ'fᵉʀ) 1. *m* ②l Anat. szczęka *f*: ~... szczękowy. 2. ♀ *f* ③d sosna: **~n...** sosnowy.

Kiel (kĭl) *m* ②g rączka *f* pióra: ⚓ spodnia belka *f* okrętu.

Kie'me (kĭ'mᵉ) *f* ③b skrzela *n/pl.*; **~n...** skrzelowy.

Kien (kĭn) *m* ②g (smolne) łuczywo *n*; **~'ruß** *m* czerń *f* sadzowa; **~'span** *m* smolna drzazga *f*.

kie'nig (kĭ'nĭch) smolny.

Kie'pe (kĭ'pᵉ) *f* ③b kosz *m* do noszenia na plecach.

Kies (kĭs) *m* ②h żwir, gruby piasek.

Kie'sel (kĭ'zᵉl) *m* ②l (a. **~stein** *m*) krzemień; ~... krzemienny; **~erde** *f* krzemionka.

kie'sig (kĭ'zĭch) żwirowy.

Kind (kĭnt) *n* ②c dziecko, dziecię; *dim.* dzieciątko.

Ki'ndbett *n* połóg *m*; ~... połogowy; **~erin** (-bĕtᵉʀĭn) *f* ③c położnica.

Ki'nder... (kĭ'ndᵉʀ...) dziecięcy, dziecinny; **~arzt** *m* lekarz chorób dziecięcych; **~bewahranstalt** *f* ochronka dla dzieci.

Kinderei' (kĭndᵉʀai') *f* ③b dzieciństwo *n*.

Ki'nder...: **~frau** *f*, **~fräulein** *n* niańka *f*, piastunka *f*; **~garten** *m* ogródek dziecięcy (a. frebłowski); **2leicht** bardzo łatwy; **2los** bezdzietny; **~mädchen** *n*, **~magd** *f* = **~frau**; **~mord** *m* dzieciobójstwo *n*; **2reich** mający dużo dzieci; **~schar** *f* gromada dzieci; **~spiel** *n* zabawa *f* dziecinna; *fig.* igraszka *f*; **~stube** *f* izba dziecinna; **~wärterin** *f* = **~frau**.

Ki'ndes... (kĭ'ndᵉs...) dziecięcy; von **~beinen** an = von Kindheit an; **~kind** *n* wnuk *m*, wnuczka *f*; vgl. Nachkomme; **~mord** *m* dzieciobójstwo *n*; **~mörder(in** *f*) *m* dzieciobójca (-czyni); **~nöte** *f/pl.* poród *m*, boleści *f/pl.* porodowe; in **~nöten** w porodzie.

Ki'ndheit *f* dzieciństwo *n*; von ~ an od dzieciństwa, od lat dziecięcych.

ki'ndisch (kĭ'ndĭsz) dziecinny; *adv.* po dziecinnemu; ~ werden [z]dziecinnieć.

ki'ndlich dziecinny, dziecięcy.

Ki'ndtaufe *f* chrzciny *f/pl.*

Ki'nkerlitzchen (kĭ'ŋkᵉʀlĭcchᵉn) *n/pl.* indekl. drobiazgi *m/pl.*

Kinn (kĭn) *n* ②g broda *f*, podbródek *m*; **~'backe(n** *m*) *f*, **~'lade** *f* szczęka *f*; **~'bart** *m* broda *f*.

Ki'ppe (kĭ'pᵉ) *f* ③b: auf der ~ stehen być bliskim upadku, grozić upadkiem.

ki'ppen (~n) ⑮a 1. *v/t.* przechylać [-lić]; Münzen: obcinać [-ciąć]; 2. *v/i.*: a) (h.) [s]tracić równowagę; a. = schaukeln; b) (sn) = umfallen.

Ki'rch... (kį'rch...) kościelny; **~dorf** *n* wieś *f*; *dim.* wioska *f*.

Ki'rche (kį'rchᵉ) *f* ③b kościół *m*; (griechische) cerkiew: *a.* = Gottesdienst.

Ki'rchen... kościelny; cerkiewny; **~bann** *m* klątwa *f* kościelna: in den ~bann tun wyklinać [-kląć]; rzucać [-cić] klątwę na (*acc.*); **~buch** *n* książka *f* kościelna; **~diener** *m* (sługa) kościelny, zakrystjan; (in der griechischen Kirche) diak; **~fahne** *f* chorągiew kościelna; **~maus** *f*: so arm wie eine ~m. biedny jak mysz kościelna; **~raub** *m* świętokradztwo *n*; **~räuber(in** *f*) *m* świętokradca (-czyni); **~spaltung** *f* szyzma; **~versammlung** *f* sobór *m*, synod *m*.

Ki'rch...: **~gang** *m* pochód do kościoła; *a.* = Gottesdienst; **~hof** *m* cmentarz; **~hofs...** cmentarny.

ki'rchlich kościelny.

Ki'rch...: **~messe** *f* = Kirmes; **~spiel** *n* parafja *f*; **~sprengel** *m* = ~spiel; **~turm** *m* wieża *f* kościelna; **~weih(e)** *f*, **~weihfest** *n* = Kirmes.

Ki'rmes (kį'rmᵉs) *f* ③b poświęcenie *n* kościoła, uroczystość poświęcenia kościoła; (Volksfest) praźnik *m*, kiermasz *m*.

ki'rre (kį'rrᵉ) łaskawy, oswojony; *fig.* pokorny.

ki'rren (~n) ⑮a oswajać [oswoić], ugłaskać [voll.].

Kirsch (kirsz) *m* (*a.* ~'**branntwein** *m*) czereśniak; ~... czereśniowy; ~'**baum** *m* czereśnia *f*, drzewo *n* czereśniowe.

Ki'rsche (~ᵉ) *f* ③b czereśnia; **~n...** = Kirsch...

Ki'rsch...: **~farbig** czereśniowego koloru, wiśniowy; **~wasser** *n* = Kirsch.

Ki'ssen (kį'sᵉn) *n* ②l poduszka *f*; *dim.* poduszeczka *f*; ~... poduszkowy; **~bezug**, **~überzug** *m* poszewka *f*, powłoczka *f*.

Ki'ste (kį'stᵉ) *f* ③b skrzynia; *dim.* skrzynka, skrzyneczka.

Kitt (kįt) *m* ②g kit.

Ki'ttel (~ᵉl) *m* ②l ubranie *n* płócienne, siermięga *f*.

ki'tten (~ᵉn) ⑮c [za]kitować, [za]kleić.

Ki'tzel (ki'cᵉl) *m* ②l łaskotanie *n*, świerzbienie *n*.

ki'tz(e)lig (~ĭch) łaskotliwy; *fig.* drażliwy.

ki'tzeln (~n) ⑮f [po-, za]łaskotać, [po]łechtać, [po]drażnić.

k. k. Abk. für kaiserlich-königlich.

Kl. Abk. für Klasse.

Kla'dde (klą'dᵉ) *f* ③b bruljon *m*, notatka.

kla'ffen (klą'fᵉn) ⑮a (h., sn) ziać; Türen usw.: nie domykać się, nie przystawać dobrze; ~de Wunde otwarta rana.

klä'ffen (kle'fᵉn) ⑮a [za]szczekać; *fig.* paplać.

Klä'ffer (~ᵉʀ) *m* ②l szczekacz.

Kla'fter (klą'ftᵉʀ) *f* ③d sąg *m*, sążeń *m*; ~... sągowy, sążniowy.

kla'ftern (~n) ⑮b układać [ułożyć] w sągi.

kla'gbar (klā'kbąʀ) zaskarżalny; ~ werden wnosić [wnieść] skargę (wegen *gen.* o *acc.*).

Kla'ge (klā'gᵉ) *f* ③b (Wehklagen) żalenie *n* się, narzekanie *n*; ⚖ skarga, zażalenie *n*; ~ führen, in ~n ausbrechen = klagen; ~... żałobny; ⚖ tyczący się skargi; **~geschrei** *n* lament *m*; **~lied** *n* pieśń *f* żałobna; elegja *f*.

kla'gen (~n) ⑮a (weh~) żalić się, narzekać (über *acc.* na *acc.*); (sich beschweren) [za]skarżyć (*acc.*); j-m (od. bei j-m über) et. ~ skarżyć się przed kim na (*acc.*).

Kla'ge|punkt *m* przedmiot skargi.

Klä'ger (klę'gᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c skarżący (-ca), oskarżyciel(ka).

Kla'ge...: ~schrift *f* oskarżenie *n* (na piśmie); **~weib** *n* płaczka *f*.
kla'glich (klę'klĭch) żałosny; (elend) nędzny, godny pożałowania. [w górach.]
Klamm (klam) *f* ③b wąwóz *m*
Kla'mmer (~ᵉʀ) *f* ③d klamra; *dim.* klamerka; Typ. nawias *m*.
kla'mmern (~n) ⑮b: sich ~ (an *acc.*) czepiać [uczepić] się (*gen.*).
Klang (klaŋ) 1. *m* ②d dźwięk, brzmienie *n*, ton. 2. ♀, **klä'nge** (klě'ŋᵉ) s. klingen.
Kla'ng...: ~farbe *f* barwa dźwięku; **♀los** bezdźwięczny, bez dźwięku; **♀reich, ♀voll** dźwięczny, pełen dźwięku.
Kla'pp... (klą'p...) składany, do składania.
Kla'ppe (klą'pᵉ) *f* ③b (Ventil) klapa; (Ofen♀) zasuwka; (Aufschlage) wyłogi *m/pl.*; F = Bett.
kla'ppen (~n) ⑮a 1. *v/t.* in die Höhe ~ podnosić [-nieść] do góry. 2. *v/i. fig.* zgadzać się.
Kla'pper (~ʀ) *f* ③d grzechotka.
kla'ppern (~n) ⑮b [za]grzechotać; (mit Tellern usw.) [za]dzwonić; (mit den Zähnen) [za]szczękać; Storch: [za]klekotać.
Kla'pper...: ~schlange *f* grzechotnik *m*; **~storch** *m* bocian.
Kla'pp...: ~hut *m* cylinder składany, szapoklak; **~stuhl** *m* stołek do składania.
klaps (kląps) 1. *int.* klap! 2. ♀ *m* ②h klaps, uderzenie *n*.
kla'psen (~ᵉn) ⑮e bić [uderzyć] ręką, klapsnąć [voll.].
klar (klaʀ) (hell) jasny; (wolkenlos) pogodny; (rein) czysty; (durchsichtig) przeźroczysty; (deutlich) wyraźny; (verständlich) zrozumiały; ~(er) machen = erklären; ~(er) werden wyjaśniać [-nić] się, wypogadzać [-godzić] się; im ~en sein (über *acc.*) pojmować [-jąć] (*acc.*).
klä'ren (klę'ʀᵉn) ⑮a [o]czyścić, [wy]klarować; sich ~ Wein: ostawać [ostać] się; Himmel: wypogadzać [-godzić] się.
Kla'rheit *f* jasność, czystość.
Klarine'tte (klaʀinĕ'tᵉ) *f* ③b klarnet *m*, [erklären.]
kla'r|legen, -machen, -stellen =
Kla'sse (klą'sᵉ) *f* ③b klasa; (Abteilung) przedział *m*, oddział *m*; (Stufe) stopień *m*; erster ~ pierwszej klasy, pierwszorzędny; zweiter ~ drugiej klasy, drugorzędny; **~n...** klasowy: **~n|lehrer** *m* nauczyciel klasowy, gospodarz klasy; **~n|zimmer** *n* izba *f* szkolna, klasa *f*.
kla'ssisch (~sĭsz) klasyczny.
klatsch (klącz) 1. *int.* klap! pac! 2. ♀ *m* ②g = Klaps. Klatscherei; **♀'base** *f*, **♀'bruder** *m* = Klatscher(in).
Kla'tsche (~ᵉ) *f* ③b placka.
kla'tschen (~ᵉn) ⑮e: a) *v/t.* klaskać [-snąć], mlaskać [-snąć]; Beifall ~ = b) *v/i.* bić brawo klaskać (mit den Händen rękami); *fig.* [na]plotkować, [po-] robić plotki, rozgadywać [-dać].
Kla'tscher (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c oklaskujący (-ca); gaduła, plotkarz (-arka).
Klatscherei' (klączᵉraı') *f* ③b plotka, gadanie *n*.
kla'tschhaft (klą'czhaft), **kla'tschig** (~ĭch) gadatliwy, plotkarski, lubiący robić plotki.
Kla'tsch...: ~maul *n*, **~schwester** *f*, **~weib** *n* = Klatscher(in); **~rose** ♀ *f* mak *m* polny; **♀süchtig** = klatschhaft.
klau'ben (klau'bᵉn) ⑮a prze- (od. wy-)bierać [-brać].
Klau'e (~ᵉ) *f* ③b szpon *m*, pazur *m*; (Huf) kopyto *n*.
Klau'se (klau'zᵉ) *f* ③b cela.
Klau'sel (~zᵉl) *f* ③d klauzula, zastrzeżenie *n*.

Klau'sner (klau'sn^eʀ) *m* ②l, **~in**(~in) *f* ③c = Einsiedler(in).
Klavie'r (klawi'ʀ) *n* ②g fortepian: ~... fortepianowy; ~**spieler(in** *f*) *m* pianista (-istka).
Kle'b(e)... (klę'p..., klę'b^e...) lepki, służący do lepienia.
kle'ben (klę'b^en) ⑮a [s-, za-] kleić, [za]lepić; ~ (bleiben) [przy]lgnąć, przylepiać [-pić] się (an *dat.* do *gen.*); nicht ~ (bleiben) odlepiać [-pić] się, nie trzymać się.
kle'b(e)rig (klę'b[^e]ʀiχ) lepki, klejowaty; *fig.* lgnący; **Ƨkeit** *f* lepkość.
Klecks (klęks) *m* ②h plama *f*; P kleks, żyd. [[po]plamić.]
kle'ck(s)en (klę'k[s]^en) ⑮a (⑮e)
Kle'ckser (~^eʀ) *m* ②l bazgracz.
Klee (klę) *m* ②g¹ koniczyna *f*; ~'**blatt** *n fig.* trójka *f*.
Kleid (klait) *n* ②c ubranie, odzienie, suknia *f*, szata *f*.
klei'den (klai'd^en) ⑮c (sich) ubierać [ubrać] (się), odziewać [odziać] (się); das kleidet Sie gut dobrze panu (pani) w tem do twarzy.
Klei'der (~d^eʀ) s. Kleid: ~... (do) sukien, (do) ubrań; ~**bürste** *f* szczotka do ubrań; ~**haken** *m* wieszadło *n* na ubrania; ~**macher(in)** = Schneider(in); ~**puppe** *f* manekin *m*; ~**riegel** *m* wieszadło *n* na ubrania.
klei'dsam: ~ sein być do twarzy.
Klei'dung *f* odzież, ubiór *m*; ~**s|stück** *n* część *f* ubioru.
Klei'e (~^e) *f* ③b otręby *m/pl.*; ~**n|mehl** *n* mąka *f* razowa.
klein (klain) mały; ~ von Wuchs małego wzrostu; (~lich) drobnostkowy; ~ machen zmniejszać [-szyć]; ~ werden [z]maleć, zmniejszać [-szyć] się; von ~ auf = von Kindheit an; ct. Ƨes = Kleinigkeit; ein ~ wenig, um ein ~es nieco, cokolwiek, trochę; ~es Kind (a. der od. die Ƨe) mały (-ła), malec *m*.
Klei'n... oft mały: ~**a'sien** *n* Azja *f* Mniejsza; ~**bahn** *f* kolej wąskotorowa; ~**bürger** *m* mieszczanin; ~**geld** *n* drobna moneta *f*, drobne *n/pl.*; Ƨ**gläubig** niedowierzający; ~**handel** *m* drobny handel; ~**händler** *m* drobny kupiec.
Klei'nheit *f* małość, drobność.
Klei'nigkeit (~iχ-) *f* drobnostka, bagatela, fraszka; ~**s|krämer** *m* człowiek małostkowy, pedant; ~**s|krämerei** *f* ③b małostkowość, pedanterja.
Klein|ki'nder|bewa'hr|anstalt *f* ochronka dla małych dzieci.
klei'n|laut cichy, małomowny, zatrwożony; ~ machen [za-] trwożyć; ~ werden zamilknąć [von].
klei'nlich małostkowy, drobiazgowy, drobnostkowy; Ƨ**keit** *f* małostkowość, drobiazgowość.
Klei'n|mut *m* brak odwagi; trwożliwość *f*; **klei'n|mütig** (-mütiχ) nieśmiały, trwożliwy.
Klei'nod (klai'not) *n* ②g (*pl.* a. Kleino'dien) klejnot *m*.
Klei'n...: ~**staat** *m* państwo *n* drugorzędne, państewko *n*; ~**städter** *m* mieszczanin, mieszczuch; Ƨ**städtisch** małomieszczański.
Klei'ster (klai'st^eʀ) *m* ②l klajster. [strem.]
klei'stern (~n) ⑮b [z]lepić klaj-
Kle'mme (klę'm^e) *f* ③b kleszcze *m/pl.*; *fig.* ciasne miejsce *n*, matnia, kłopot *m*; in die ~ geraten nabawiać [-wić] się kłopotu.
kle'mmen (~n) ⑮a przyciskać [-snąć], ściskać [-snąć]; F = stehlen.

Kle'mmer (~R) *m* ②l = Kneifer.
Kle'mpner (klę'mpneR) *m* ②l blacharz; ~... blacharski.
Klempnerei' (klęmpneRai') *f* ③b blacharstwo *n*.
Kle'pper (klę'peR) *m* ②l szkapa *f*.
Kleriſei' (klęRizai') *f* ③b kler *m*, duchowieństwo *n*.
Kle'rus (kle'Rus) *m* indekl. kler.
Kle'tte (klę'te) *f* ③b łopian *m*, łopuch *m*; ~n... łopianowy.
Kle'tterer (~ReR) *m* ②l ten, co się wspina.
Kle'tter|maſt *m* (-ſtange *f*) maszt *m* (słup *m*) do wspinania się.
kle'ttern (klę'teRn) ⑮b (h., ſn) wspinać [wspiąć] się.
Klie'nt (klje'nt) *m* ③a klient, powiernik.
Kli'ma (kli'ma) *n* ⑥i klimat *m*.
klima'tiſch (klima'tisz) klimatyczny. [tern.]
kli'mmen (kli'men) ⑬a = klet-
Kli'mper|kaſten (kli'mpeR-) *m* zły fortepian, brząkadło *n*.
kli'mpern (~n) ⑮b dzwonić, brzęczeć; [za-, po]brzdąkać (na fortepianie).
Kli'nge (kli'nge) *f* ③b ostrze *n*, brzeszczot *m*; auch = Degen, Schwert.
Kli'ngel (~l) *f* ③d dzwonek *m*; ~beutel *m* woreczek z dzwonkami do zbierania datków w kościele.
kli'ngeln (~ln) ⑮f [za]dzwonić.
Kli'ngel|ſchnur *f* (-zug *m*) sznur *m* (pas *m*) u dzwonka.
kli'ngen (kli'ngen) ⑫b [za-]brzęczeć, [za]dźwięczeć; (lauten)[za]brzmieć; ~d dźwięczny.
Kli'nke (kli'nke) *f* ③b klamka; (Griff) rączka.
klipp (klip): ~ und klar jasno i wyraźnie, bez ogródek.
Kli'ppe (~e) *f* ③b skała podwodna, rafa; *fig.* = Hindernis.
kli'rren (kli'Ren) ⑮a Gläser uſw.: brzęczeć [brzęknąć]; Sporen: pobrzękiwać; Säbel: szczękać [-knąć]. [odbitka *f*.]
Kliſchee' (kliszę') *n* ⑥i klisza *f*,
Kliſtie'r (klisti'R) *n* ②g¹ lewatywa *f*. [waty.]
kli'tſchig (kli'czich) lepki, klejo-
Klo'ben (klō'ben) *m* ②l pęk, skobel, kleszcze *m/pl*.
klo'pfen (klo'pfen) ⑮a 1. *v/t.* [po]tłuc; Teppiche uſw.: = aus~. 2. *v/i.* [za]pukać (an *acc.* do *gen.*): j-m auf die Schulter ~ [po]klepać k-o po plecach.
Klo'pfer (~feR) *m* ②l klepadło *n*, trzepaczka *f*.
Klo'pf...: ~fechter *m* zapaśnik (na kułaki): ~fechterei *f* zapaśnictwo *n* (na kułaki): ~holz *n* trzepaczka *f*.
Klö'ppel (klö'pel) *m* ②l pałeczka *f*, młotek: (Spitzen uſw.) klocek; (an Glocken) młot. serce *n*.
klö'ppeln (~n) ⑮f dzierżgać: robić klockami.
Klops (klops) *m* ②h Kochkunſt: zraz. [*m*: ~... klozetowy.]
Kloſe'tt (klozę't) *n* ②g klozet
Kloß (klos) *m* ②d bryła *f*; (aus Mehl uſw.) kluska *f*, knedel.
Klo'ſter (klō'steR) *n* ②j klasztor *m*: ~... klasztorny: ~bruder *m* braciszek klasztorny; ~frau *f* zakonnica: ~geiſtlichkeit *f* duchowieństwo *n* zakonne: ~ſchweſter *f* siostra klasztorna: ~zelle *f* cela klasztorna.
klö'ſterlich (klö'steRlich) klasztorny; (mönchiſch) zakonniczy.
Klotz (kloc) *m* ②d kłoda *f*, pniak; *fig.* drągal, drab.
klo'tzig (~ich) drągalowaty, niezgrabny; (gewaltig) ogromny.
Kluft (kluft) *f* ②f rozpadlina: (Schlucht) otchłań; *fig.* przepaść.
klug (klūk) ⑩² mądry, roztropny, rozsądny: ~ machen [na]uczyć rozumu: ~ werden [z]mądrzeć:

nicht ~ werden aus (*dat.*) nie [z]rozumieć (*gen.*), nie pojmować [-jąć] (*gen.*); du bist wohl nicht ~? czy ty przy pełnym rozumie? [wać, rozumować.]
klü'geln (klǖ'gᵉln) ⑮f mędrko-
Klu'gheit *f* mądrość, roztropność, rozsądek *m*. [rozumnie.]
klü'glich (klǖ'klich) roztropnie,
Klu'mpen (klu'mpᵉn) *m* ②l (Erde usw.) bryła *f*; *dim.* (= Klü'mpchen [klǖ'mpchᵉn] *n* ②l) bryłka *f*; (Haufen) kupa *f*.
Klu'mp|fuß *m* noga *f* niekształtna od. szpotawa.
Klu'nker (klŭ'ŋkᵉʀ) *f* ③d, *m* ②l kutas; *a.* = Gehänge. [nagen.]
knu'bbern (knŭ'bᵉʀn) ⑮b =
Kna'be (kna'bᵉ) *m* ③a chłopiec; *dim.* (= Kna'bchen [knĕ'pchᵉn] *n* ②l) chłopczyk; F alter ~ starzec, starowina; ~n... chłopięcy; ~n|alter *n* wiek *m* chłopięcy. [dziecinny.]
kna'benhaft chłopięcy; (tadelnd)
Kna'ben...: ~schule *f* szkoła dla chłopców; ~streich *m* figiel dziecinny.
kna'cken (knă'kᵉn) ⑮a 1. *v/i.* = krachen. 2. *v/t.* [z]gryźć, [s]tłuc.
Kna'ck...: ~mandel *f* migdał *m* w skorupie; ~wurst *f* cienka kiełbasa.
Knall (knăl) *m* ②g (②d) huk, łoskot; (Peitschen2) trzask; ~ und Fall na łeb na szyję, gwałtownie.
Kna'll... trzaskający; ~büchse *f* pukawka; ~effekt *m* silne wrażenie *n*.
kna'llen (knă'lᵉn) ⑮a huknąć, trzasnąć [beide voll.]; Peitsche: trzaskać [-snąć]; ~d trzaskający, wybuchający.
Kna'll...: ~erbse *f* pukawka; ~gas *n* gaz *m* piorunujący.
knapp (knăp) szczupły; (kurz) krótki; (eng) ciasny; (spärlich) skąpy; mit ~er Not z wielką biedą; j-n ~ halten trzymać krótko.
Kna'ppe (knă'pᵉ) *m* ③a ehm. giermek, pacholę *n*; ⚒ chłopak. [płość; skąpość.]
Kna'ppheit *f* ciasność; szczu-
Kna'ppschaft *f* stowarzyszenie *n* robotników górniczych.
Kna'rre (knă'ʀᵉ) *f* ③b grzechotka.
kna'rren (~n) ⑮a [za]trzeszczeć; Tür: [za]skrzypieć.
Kna'ster (knă'stᵉʀ) *m* ②l tytoń; F (alter) ~(bart), *a.* Kna'st(e)rer *m* ②l człowiek starej daty.
kna'ttern (knă'tᵉʀn) ⑮b [za-] trzeszczeć. [bek *m*, kłąb *m*.]
Knäu'el (knoi'ᵉl) *n* (*m*) ②l kłę-
Knauf (knauf) *m* ②d gałka *f*, głowica *f*; (am Stock) główka *f*.
Knau'ser (knau'zᵉʀ) *m* ②l, ~in (~ĭn) *f* ③c sknera, skąpiec (-pica).
Knauserei' (knauzᵉʀai') *f* ③b sknerstwo *n*, skąpstwo *n*.
knau'serig (knau'zᵉʀĭch) skąpy; 2keit *f* skąpstwo *n*.
knau'sern (~zᵉʀn) ⑮b skąpić, być skąpym. [~bart *m* bródka *f*.]
Kne'bel (knę'bᵉl) *m* ②l knebel;
kne'beln (~n) ⑮f [za]kneblować (j-n k-n usta), [s]krępować.
Knecht (knĕcht) *m* ②g parobek, sługa; (Sklave) niewolnik.
kne'chten (~ᵉn) ⑮c ujarzmiać [-mić], ciemiężyć.
kne'chtisch (~ĭsz) służalczy, niewolniczy. [wolnictwo *n*.]
Kne'chtschaft *f* niewola, nie-
knei'fen (knai'fᵉn) ⑬t szczypać [szczypnąć], uszczypnąć [voll.].
Knei'fer (~fᵉʀ) *m* ②l cwikier.
Knei'f|zange *f* szczypce *f/pl.*, (große) kleszcze *m/pl.*
Knei'p... (knai'p...): ~abend *m* uczta *f*, biesiada *f*; ~bruder *m* hulaka.

Knei'pe (knai'pᵉ) *f* (3)b szynkownia, gospoda; (Bier2) piwiarnia; *a.* = Kneipabend.
knei'pen (~n) (15)a 1. *v/t.* = kneifen. 2. *v/i.* biesiadować, pić.
Kneiperei' (knaipᵉʀai') *f* (3)b uczta, biesiada.
Knei'p|wirt *m* szynkarz, właściciel gospody.
Kne't... (knę't...) wygniatany.
kne'ten (~ᵉn) (15)c [z]gnieść.
Knick (knĭk) *m* (2)g płot z chrustu.
kni'cken (~ᵉn) (15)a 1. *v/i.* (h., sn) pękać [-knąć] z trzaskiem. 2. *v/t.* [na]łamać, [s]tłuc.
Knicker (~ᵉʀ) s. Knauser usw.
Knicks (knĭks) *m* (2)h ukłon, dyg; e-n ~ machen = **kni'cksen** (~ᵉn) (15)e dygać [-gnąć].
Knie (knī) *n* (2)g kolano; *fig.* et. übers ~ brechen [z]robić co jakbądź od. na kolanie; ~... kolanowy; ~'**beuge** (-boigᵉ) *f* (3)b podkolanie *n*, podkolanek *m*; ~'**beugung** *f* zgięcie *n* kolan, klęknięcie *n*.
knie'en (~ᵉn) (15)a s. knien.
Knie'...: 2fällig na kolanach, na klęczkach; ~**hosen** *f/pl.* krótkie spodnie *f/pl.* (po kolana); ~**kehle** *f* dół *m* podkolanowy, podkolanek *m*.
kni'en (knī'[ᵉ]n) (15)a: a) (h.) klęczeć; b) (sn) klękać [klęknąć, uklęknąć].
Knie'...: ~riemen *m* pociągiel; ~**scheibe** *f* kość kolanowa.
Kniff (knĭf) 1. *m* (2)g szczypnięcie *n*, zagięcie *n*; *fig.* podstęp, fortel, wykręt. 2. 2 s. kneifen.
kni'ffen (knĭ'psᵉn) (15)e 1. *v/t.* [prze]dziurkować. 2. *v/i.* bębnić (mit den Fingern palcami).
Knirps (knĭʀps) *m* (2)h malec, pędrak; kleiner ~ F smarkacz.
kni'rschen (knĭ'ʀszᵉn) (15)e [za-]skrzypieć, [za]trzeszczeć; mit den Zähnen ~ zgrzytać [-tnąć] zębami.
kni'stern (knĭ'stᵉʀn) (15)b [zatrzeszczeć; Schnee: [za]skrzypieć; Seide: [za]szeleścić.
kni'ttern (knĭ'tᵉʀn) (15)b [z]miąć; (*v/i.*) = knistern.
Kno'blauch (kno'plauch) *m* (2)g czosnek; ~... czosnkowy.
Knö'chel (knö'chᵉl) *m* (2)l kostka *f*.
Kno'chen (knŏ'chᵉn) *m* (2)l kość *f*; *dim.* kostka *f*, kosteczka *f*; ~... kostny; (knöchern) kościany; 2artig kościsty; ~**bruch** *m* złamanie *n* kości; ~**fraß** *m* próchnienie *n* kości; ~**gerüst** *n* szkielet *m*, kościec *m*; ~**lehre** *f* osteologja; ~**mehl** *n* mąka *f* kościana.
knö'chern (knö'chᵉʀn) kościany.
kno'chig (knŏ'chĭch) kościsty; ~ werden [s]kostnieć.
Knö'del (knö'dᵉl) *m* (2)l Kochk. = Kloß.
Kno'lle ♀ (knŏ'lᵉ) *f* (3)b główka; bulwa.
Kno'llen (~n) *m* (2)l guz, gruczoł; ♀ główka *f*, bulwa *f*; (Auswuchs) narośl *f*.
kno'llig (~lĭch) główkowaty, cebulkowaty.
Knopf (knŏpf) *m* (2)d guzik; *dim.* (= **Knö'pfchen** [knö'pfchᵉn] *n* (2)l) guziczek; (für Manschetten usw.) spinka *f*; (e-r Stecknadel usw.) główka *f*; (am Stock) gałka *f*; ~... oft guziczek.
knö'pfen (knö'pfᵉn) (15)a zapinać [-piąć].
Kno'pf...: ~loch *n* dziurka *f* na guzik; ~**macher** *m* guzikarz, szmuklerz.
Kno'rpel (knŏ'ʀpᵉl) *m* (2)l chrząstka *f*; ~... chrząstkowy.
kno'rp(e)lig (~lĭch) chrząstkowaty.
Kno'rren (knŏ'ʀᵉn) *m* (2)l kostka *f*, chrząstka; (Ast) konar; (Auswuchs) guz, narośl *f*.
kno'rrig (~ĭch) guzowaty, sękaty.

Kno'spe (knō'spᵉ) *f* ③b pączek *m*, pęczek *m*: ~n treiben = 2n (~n) ⑮a (wy)puszczać [puścić] pączki.

Kno'ten (kno'tᵉn) *m* ②l węzeł (a. ⚓), guz; *dim.* (=**Knö'tchen** [knö'tchᵉn] *n* ②l) węzełek, guzek; ⚘ kolanko *n*; *fig.* = Hindernis; ~**punkt** *m*, ~**station** *f* punkt *m* węzłowy, stacja *f* węzłowa (kolei żelaznych); ~**stock** *m* kij sękaty.

kno'tig (~tich) węzlowaty, guzowaty; ⚘ kolankowaty; sękaty; *fig.* gruby, nieokrzesany.

Knuff (knŭf) *m* ②d uderzenie *n* kułakiem, kułak.

knu'ffen (~ᵉn) ⑮a okładać kułakami.

knü'llen (knü'lᵉn) ⑮a [z]gnieść, [z]miąć.

knü'pfen (knü'pfᵉn) ⑮a związywać [-zać]; przywiązywać [-zać] (an *acc.* do *gen.*).

Knü'ppel (knü'pᵉl) *m* ②l drąg, kij; (Brötchen) buł(ecz)ka *f*.

knu'rren (knŭ'rᵉn) ⑮a warczeć [warknąć]; Kiste: [za]mruczeć; mir knurrt der Magen burczy mi w brzuchu. [mrukliwy.]

knu'rrig (knŭ'rich) wa'kliwy,

knu'sp(e)rig (knŭ'sp[ᵉ]rich) trzeszczący.

knu'spern (~pᵉrn) ⑮b = nagen.

Knu'te (knū'tᵉ) *f* ③b knut *m*.

Knü'ttel (knü'tᵉl) *m* ②l kij, pałka *f*: ~**vers** *m* lichy wiersz.

Ko'balt (ko'bält) *m* ②g kobalt: ~... kobaltowy.

Ko'bold (ko'bŏlt) *m* ②g duch, kobold. [kucharski.]

Koch (kŏch) *m* ②d kucharz: ~...

ko'chen (kŏ'chᵉn) ⑮a: a) *v/i.* Wasser: [za]kipieć; Speisen: [za-, u]gotować się, [z]warzyć się: ~**d** kipiący; ~des Wasser ukrop *m*; b) *v/t.* [z]warzyć, [z]gotować; gekocht gotowany.

Ko'cher (kŏ'chᵉʀ) *m* ②l = Kochmaschine.

Kö'cher (kö'chᵉʀ) *m* ②l kołczan.

Ko'ch...: ~**geschirr** *n* naczynie kuchenne; ~**herd** *m* ognisko *n* kuchenne.

Kö'chin (kö'chĭn) *f* ③c kucharka.

Ko'ch...: ~**maschine** *f* maszynka do gotowania; ~**salz** *n* sól *f* kuchenna; ~**schule** *f* szkoła kucharska; ~**topf** *m* garnek do gotowania.

Kö'der (kö'dᵉʀ) *m* ②l przynęta *f*, wabik. [[przy-, z]nęcić.]

kö'dern (~dᵉʀn) ⑮b [z]wabić,

Ko'ffer (kŏ'fᵉʀ) *m* ②l kufer; *dim.* kuferek; (Hand2 ręczna) walizka *f*: ~**träger** *m* = Gepäckträger.

Kohl (kol) *m* ②g kapusta *f*; *fig.* bzdury *f/pl.*, gadanina *f*; ~... kapuściany.

Ko'hle (kō'lᵉ) *f* ③b węgiel *m*; *dim.* węgielek *m*.

ko'hlen (~ᵉn) ⑮a: a) *v/t.* [s]palić na węgiel; b) *v/i.* zwęglać [-lić] się; tlić się.

Ko'hlen...: 2artig węglowy; ~**becken** *n* fajerka *f*; ~**behälter** *m* węgielnik; ~**brenner** *m* węglarz; ~**dampf**, ~**dunst** *m* czad, swąd; ~**händler** *m* handlarz węglem; 2**sauer** zawierający kwas węglowy; 2saures Natron soda *f*; ~**säure** *f* kwas *m* węglowy; ~**stoff** *m* węglan; ~**wasserstoff** *m* węglowodór.

Kö'hler (kö'lᵉʀ) *m* ②l węglarz; ~**glaube** *m* wiara *f* prostacza, zabobon.

Ko'hl...: ~**kopf** *m* główka *f* kapusty; ~**meise** *f* Zool. sikora; 2**rabenschwarz** czarny jak węgiel, czarniutki; ~**ra'bi** (-ra'bi) *m* ⑧i kalarepa *f*; ~**rübe** *f* brukiew; ~**stengel**, ~**strunk** *m* głąbik; ~**suppe** *f* kapuśniak *m*.

koke'tt (kokĕ't) 1. zalotny. 2. **Ⓔe** (~e) *f* ③b kokietka, zalotnica.

Koko'n (kokǫ') *m* ⑥i kokon, poczwarka *f* jedwabnika.

Ko'kos... (kŏ'kǫs...) kokosowy: **~nuß** *f* orzech *m* kokosowy: **~palme** *f* palma kokosowa.

Koks (kǫks) *m* ②h koks; **~...** koksowy.

Ko'lben (kǫ'ben) *m* ②l pałka *f*: (an Pumpen usw.) tłok; (am Gewehr) kolba *f*; **~stange** *f* tłoka.

Ko'lik (kǫ'lĭk, oft kolĭ'k) *f* ③b kolika, kolki *f/pl*.

Kolle'g (kŏlĕ'k) *n* ⑥e kollegjum; (akademische Vorlesung) wykład *m* (uniwersytecki).

Kolle'ge (kǫlĕ'ge) *m* ③a kolega, towarzysz: **kollegia'l(isch)** (kǫlęgiạ'l(ĭsz)) koleżeński; **Kollegialitä't** (kǫlęgialitę't) *f* ③b koleżeństwo *n*.

Kolle'gien|geld *n* czesne akademickie.

Kolle'gium (kŏlĕ'giŭm) *n* ⑥e kollegjum.

Kolle'kte (kǫlĕ'kte) *f* ③b składka, kollekta.

kollekti'v (kǫlektĭ'f) 1. zbiorowy. 2. **Ⓛ** und **Ⓛum** (~tĭ'wŭm) *n* ⑥k imię zbiorowe.

Ko'ller (kǫ'leR) ②l: a) *n* kołnierz *m*; (Jacke) kurtka *f*, serdak *m*; b) *m* zakołowrocenie *n*; *fig.* grymas; (Wut) napad szału.

ko'llern (~n) ⑮b [po]toczyć (się): Pferde: [s]płoszyć się.

kollidie'ren (kǫlidĭ'Ren) ⑮g stykać [zetknąć] się, zderzać [-rzyć] się.

Kollisio'n (kŏlĭzio'n) *f* ③b zderzenie *n* (się), sprzeczność, kolizja. [syłka *f* kolejowa.]

Ko'llo (kǫ'lo) *n* ⑥k paka *f*: prze-

kö'lnisch (kǫ'lnisz) koloński; **~es Wasser** woda *f* kolońska.

Kolonie' (kolonĭ') *f* ⑥f kolonja, osada: **Koloni'st** (~nĭ'st) *m* ③a, **~in** (~ĭn) *f* ③e kolonista (-istka), osadnik *m*.

Kome't (kǫmĕ't) *m* ③a kometa *f*.

Ko'mik (kŏ'mĭk) *f* ③b komika; **~er** (~eR) *m* ②l komik.

ko'misch (kŏ'mĭsz) komiczny; (lächerlich) śmieszny; (ergötzlich) zabawny. [tet *m*.]

Komitee' (komĭtē') *n* ⑥i komi-

Ko'mma (kǫ'ma) *n* ⑥i przecinek *m*.

Kommanda'nt (kŏmăndạ'nt) *m* ③a komendant.

kommandie'ren (~dĭ'Ren) ⑮g [za]komenderować; (befehligen) dowodzić (*instr.*); j-n ~ zu (*dat.*) odkomenderować [voll.] k-o do (*gen.*), przydzielać [-lić] k-o do (*gen.*).

Komma'ndo (kŏmă'ndǫ) *n* ⑥ (a. **~wort** *n*) komenda *f*; (Oberbefehl) dowództwo.

ko'mmen (kŏ'men) ⑭g (sn) (zu Fuß) przychodzić [przyjść] (a. *fig.* zu sich do siebie); (zu Wagen) przyjeżdżać [-jechać]; (herein~) wchodzić [wejść]: ~ lassen = (be)rufen, bestellen; billig od. teuer (zu stehen) ~ wypadać [-paść]: ~ auf (*acc.*) wpadać [wpaść] na (*acc.*), domyślać [-lić] się (*gen.*): auch = sich besinnen; wieviel kommt auf mich? ile wypada na mnie?; ~ bis (zu Fuß) dochodzić [dojść] do (*gen.*), (zu Wagen) dojeżdżać [-jechać] do (*gen.*); ~ um (*acc.*) = verlieren; damit kommt man nicht weit z tem daleko nie zajdzie; das wird noch ~ to jeszcze będzie: die Reihe kommt an (*acc.*) kolej przychodzi na (*acc.*): wie (od. woher) kommt das? skąd to pochodzi?; wie es gerade kommt jak się właśnie zdarzy: zu Kräften ~ nabierać [-brać] sił; **~d** przyszły, następny.

Kommi's (kǫmi') *m* indekl. subjekt (od. pomocnik) handlowy.

Kommissa'r (kǫmisa'R), ...**ssä'r** (~sę'R) *m* ②g¹ komisarz.

Kommi'ß|brot (kǫmi's-) *n* chleb *m* komiśny od. żołnierski.

Kommissio'n (kǫmis¹ǫ'n) *f* ③b komisja; ~s... komisyjny.

Kommo'de (kǫmō'dᵉ) *f* ③b komoda; *dim.* komódka.

kommuna'l (kǫmųna'l) komunalny, gminny, miejski.

Kommu'ne (kǫmū'nᵉ) *f* ③b = Gemeinde.

kommunizie'ren (kǫmųnici'Rᵉn) ⑮g = mitteilen; (*a. v/i.*) być w związku, [s]komunikować się; (in der Kirche) przyjmować [-jąć] komunję.

Komödia'nt (komǫd¹a'nt) *m* ③a, ~**in** (~in) *f* ③c komedjant(ka); ~**en**... komedjancki.

Komö'die (kǫmǫ'dⁱᵉ) *f* ③b komedja; ~**n|schreiber** *m* komedjopisarz.

Kompa(g)nie' (kǫmpani') *f* ⑥f ⚘ spółka, towarzystwo *n*; ⚔ kompanja; ~... spółkowy.

Kompagno'n (~njǫ') *m* ⑥i spólnik, towarzysz.

Ko'mparati'v (kǫ'mpaRati'f) *m* ②g¹ stopień wyższy.

Ko'mpaß (kǫ'mpās) *m* ②h¹ kompas, busola *f*.

Komplime'nt (komplimę'nt) *n* ②g komplement *m*, ukłon *m*; mein ~! moje uszanowanie!

Komplo'tt (~plǫ't) *n* ②g spisek *m*, zmowa *f*. [kompozytor.]

Komponi'st (~poni'st) *m* ③a

Kompo'tt (~pǫ't) *n* ②g kompot *m*. [kiernik; ~... cukierniczy.]

Kondi'tor (kǫndi'toR) *m* ⑥d cu-

Konditorei' (~ditoRai') *f* ③b cukiernia. [konduktor.]

Kondukteu'r (~duktǫ'R) *m* ②g¹

Konfe'kt (~fe'kt) *n* ②g konfekty *m/pl*, cukry *m/pl*.

Konfere'nz (~fęRę'nc) *f* ③b konferencja, narada; ~... konferencyjny.

Konfessio'n (kǫnfęs¹ǫ'n) *f* ③b wyznanie *n*: ~**s|los** bezwyznaniowy. [fitura.]

Konfitü're (~fitū'Rᵉ) *f* ③b kon-

Konfli'kt (~fli'kt) *m* ②g (Streit) konflikt, zatarg, spór; (Zs.-stoß) starcie *n* (się).

konfu's (kǫnfų's) (verwirrt) zmięszany; (zerstreut) roztrzepany; (verlegen) zakłopotany; ~ machen (werden) [z]mięszać (się).

Konfusio'n (kǫnfuz¹ǫ'n) *f* ③b zmięszanie *n*, bałamuctwo *n*.

Kongrue'nz (kǫngRųe'nc) *f* ③b Gram. zgoda; ⩓ przystawanie *n*.

Kö'nig (kǫ'nich) *m* ②g król; ~**in** (~in) *f* ③c królowa; ~**lich** (~niklich) królewski; ~**reich** *n* królestwo.

Kö'nigs... królewski; ~**adler** *m* orzeł; ~**mord** *m* królobójstwo *n*; ~**mörder** *m* królobójca; ~**sohn** *m* królewicz; ~**tochter** *f* królewna.

Kö'nigtum *n* królestwo.

Konjunktio'n (kǫnjųŋkc¹ǫ'n) *f* ③b spójnik *m*.

Ko'njunkti'v (kǫ'njųŋkti'f) *m* ②g¹ tryb warunkowy.

konka'v (kǫnka'f) wklęsły.

konkre't (~kRę't) konkretny; Gram. zmysłowy. [Kebsweib.]

Konkubi'ne (~kubi'nᵉ) *f* ③b =

Konkurre'nt (kǫnkuRę'nt) *m* ③a, ~**in** (~in) *f* ③c konkurent(ka), współzawodnik (-niczka).

Konkurre'nz (~rę'nc) *f* ③b konkurencja, współzawodnictwo *n*; ~... konkurencyjny.

konkurrie'ren (~Ri'Rᵉn) ⑮g konkurować, współzawodniczyć.

Konku'rs (~kų'Rs) *m* ②h konkurs; ~... konkursowy; ~**verwalter** *m* zarządca masy konkursowej.

kö'nnen (kǫ'nen) ⑯j (vermögen) móc, zdołać; (verstehen) umieć; man kann (nicht) (nie) można; ~ Sie deutsch? czy umie pan po niemiecku?; ich kann nichts dafür ja temu nie winien, ja za to nie odpowiadam.

konseque'nt (kǫnzękwę'nt) konsekwentny. [serwatywny.]

konservati'v (~zęrwati'f) kon-

Konse'rve (~zę'rwe) f ③b konserwa.

konservie'ren (~wi'ren) ⑮g [za-] konserwować, zachowywać [-ować]. [⑥e konsystorz m.]

Konsisto'rium (~zisto'rium) n

Konsona'nt (kǫnzona'nt) m ③a spółgłoska f.

Konstitutio'n (~stitucio'n) f ③b konstytucja. [stytucyjny.]

konstitutione'll (~ǫnẽ'l) kon-

Konsu'm (kǫnzu'm) m ②g¹ spożywanie n; ~... spożywczy.

Konsume'nt (~zumę'nt) m ③a, ~**in** (~in) f ③c konsument(ka), spożywca; **konsumie'ren** (~mi'ren) ⑮g [s]konsumować, spożywać [-żyć], [s]potrzebować. [takt, styczność f.]

Konta'kt (~tą'kt) m ②g kon-

Ko'nter... (kǫ'nter...) kontra...; ~**bande** f kontrabanda, przemytnictwo n.

Kontine'nt (kǫntinę'nt) m ②g kontynent, ląd stały.

kontinenta'l (~nentą'l) (auch in Zssgn) kontynentalny, lądowy.

Konto'r (kǫnto'r) n ②g¹ kantor m, biuro; ~... kantorowy, biurowy.

Kontori'st (~tori'st) m ③a kantorzysta; ~**in** (~in) f ③c kantorzystka.

Kontrahe'nt (~trahę'nt) m ③a kontrahent, zawierający kontrakt.

Kontra'kt (~trą'kt) m ②g kontrakt, umowa f; **Lmäßig** = **L**-**lich** kontraktowy, ~**a'** kontraktem, według umowy.

Kontra'st (~trą'st) m ②g kontrast, przeciwieństwo n (zu dat. do gen.).

Kontro'll... (~trǫ'l...) kontrolny.

Kontro'lle (~e) f ③b kontrola, nadzór m.

Kontrolleu'r (~trǫlǭ'r) m ②g¹ kontrolor, nadzorca.

Konventiona'lstrafe (~wencio-ną'l-) f kara konwencjonalna.

Konversatio'n (~węrzacio'n) f ③b konwersacja, rozmowa; ~**s**... konwersacyjny; ~**slexikon** n encyklopedja f powszechna, leksykon m.

konve'x (kǫnwe'ks) wypukły.

konzentrie'ren (kǫncęntri'ren) ⑮g [s]koncentrować, skupiać [-pić]. Su. koncentracja f, skupienie n. [środkowy.]

konze'ntrisch (~cę'ntrisz) spół-

Konze'pt (~cę'pt) n ②g koncept m, pomysł m, wypracowanie (w bruljonie); fig. aus dem ~ kommen [s]tracić koncept.

Konze'rt (~cę'rt) n ②g koncert m; ~... koncertowy.

Konzessio'n (~cęsio'n) f ③b koncesja, pozwolenie n, przywilej m; ~**s**... koncesyjny.

Konzi'l (~ci'l) n ②g¹, a. ~**ium** (~ium) n ⑥e sobór m.

Kope'ke (kǫpę'ke) f ③b kopijka.

Kö'per (kǫ'per) m ②l materja f na krzyż zrobiona.

Kopf (kǫpf) m ②d głowa f (a. fig. = rozum); dim. (= **Kö'pfchen** [kǫ'pfchen] n ②l) główka f, główeczka f; (einer Stecknadel usw.) główka f; (e-r Zeitung usw.) nagłówek; seinen ~ (für sich) haben, auf seinem ~e bestehen obstawać przy swojem, być upartym; den ~ (oben) behalten nie [s]tracić głowy, zachowywać [-ować] przytomność

umysłu; das will mir nicht in den ~ (hinein) to mi nie lezie do głowy, nie mogę tego pojąć.
Ko'pf...: **~arbeit** *f* robota umysłowa; **~bedeckung** *f* nakrycie *n* głowy.
kö'pfen (kö'pfen) ⑮a = ent-[haupten.]
Ko'pf...: **~ende** *n* koniec *m* głowy; **~geld** *n* = ~steuer; **~hänger** (-heŋer) *m* ②l świętoszek; **~kissen** *n* poduszka *f*, jasiek *m*.
kö'pflings (kö'pfliŋs) = kopfüber.
Ko'pf...: **~los** bez głowy; *fig.* bez rozumu; **~nicken** *n* skinienie głową; **~putz** *m* strój głowy; **~rechnen** *n* rachowanie w pamięci; **~salat** *m* sałata *f* głowiasta; **~schmerz** *m* ból głowy; ich habe ~schmerzen głowa mnie boli; **~schütteln** *n* potrząsanie głową; **~sprung** *m* skok na głowę; **~steuer** *f* ehm. pogłówne *n*; **~stimme** *f* = Fistel; **~ü"ber** głową naprzód; **~waschen** *n* mycie głowy; **~weh** *n* = ~schmerz; **~zerbrechen** *n* łamanie głowy.
Kopie' (kopi') *f* ⑥f kopja, odpis *m* (von *dat.* czego, z czego); (eines Bildes) odtwór *m*. [nia.]
Kopie'r... (kopi'r...) do kopjowa-
kopie'ren (~en) ⑮g [s]kopjować, przepisywać [-sać].
Kopi'st (kopi'st) *m* ③a, **~in** (~in) *f* ③c kopista (-istka), przepisywacz(ka). [*m*, szczyt *m*.]
Ko'ppe (ko'pe) *f* ③b wierzchołek
Ko'ppel (~l) *f* ③d: a) smycz, sfora; *a.* = Gehege; b) oft *n* ②l s. Degenkoppel.
ko'ppeln (~ln) ⑮f związywać [-zać]; Hunde: [ze]sforować; Pferde: sprzęgać [sprząc].
Ko'pula (ko'pula) *f* ⑥g łącznik [*m*.]
[**~n...** koralowy.]
Kora'lle (kora'le) *f* ③b koral *m*;
Korb (korp) *m* ②d kosz; *dim.* (= **Kö'rbchen** [kö'rpchen] *n* ②l) koszyczek *m*; *fig.* *a.* odprawa *f*.
Ko'rb...: **~flasche** *f* flaszka opleciona; **~macher** *m* koszykarz.
Kori'nthe (kori'nte) *f* ③b rodzynek *m* drobny.
Kork (kork) *m* ②g korek; *dim.* koreczek; **~...** korkowy.
ko'rken (~en) ⑮a 1. *a.* korkowy. 2. *v/t.* [za]korkować.
Ko'rk|zieher *m* ②l korkociąg.
Korn (korn) *n* ②a (②g) (Getreide) zboże, żyto; (Samen~) ziarno; ⚔ cel *m*, celownik *m*; (Münzen) próba *f*; *a.* = ~branntwein; aufs ~ nehmen brać [wziąć] na cel, zwracać [zwrócić] szczególną uwagę na (*acc.*).
Ko'rn...: **~blume** *f* bławatek *m*; **~boden** *m*, **~darre** *f* spichlerz *m*; **~branntwein** *m* żytniówka *f*; (schlechter) = Fusel.
Kö'rnchen (kö'rnchen) *n* ②l ziarnko; *fig.* odrobina *f*.
Ko'rn...: **~feld** *n* pole przeznaczone na zasiew zboża; **~händler** *m* handlarz zbożem.
kö'rnig (kö'rnich) ziarnisty.
Ko'rn...: **~kammer** *f* spichlerz *m*; **~reich** obfitujący w zboże; **~schwinge** *f* opałka; **~speicher** *m* = ~kammer; **~wicke** *f* wyka.
Kö'rper (kö'rper) *m* ②l ciało *n*; *dim.* ciałko *n*; **~...** cielesny; **~bau** *m* budowa *f* ciała; **~bewegung** *f* ruch *m* ciała.
kö'rperlich cielesny; **~keit** *f* cielesność.
kö'rperlos bezcielesny, bez ciała. [związek *m*.]
Kö'rperschaft *f* korporacja,
Kö'rper|verletzung *f* obrażenie *n* cielesne, uszkodzenie *n* ciała.
Korpora'l (korpora'l) *m* ②g¹ kapral.
Korps (kor) *n* indekl. korpus *m*; (Schar) grono.

korpule'nt (korpulĕ'nt) gruby, tęgi; **Korpule'nz** (~lĕ'nc) f ③b grubość, otyłość, tusza.
korre'kt (korĕ'kt) poprawny.
Korrektu'r (korektū'r) f ③b poprawka, korekta; ~... do poprawki, do korekty; **~abzug, ~bogen** m korekta f.
Ko'rridor (kŏ'ridor) m ②g¹ kurytarz; ~... kurytarzowy.
korrigie'ren (korigī'rᵉn) ⑮g poprawiać [-wić].
Korsa'r (korzā'r) m ③a korsarz, rozbójnik morski.
Ko'rse (kŏ'rzᵉ) m ③a Korsykanin.
Korse'tt (korzĕ't) n ②g gorset m; ~... gorsetowy.
Kosa'k (kozā'k) m ③a kozak; **~en...** kozacki.
ko'scher (ko'szᵉr) koszerny.
ko'sen (ko'zᵉn) ⑮e [po]pieścić, [po]głaskać.
Kost (kost) f ③b (o. pl.) jadło n, wikt m; (Kranken~) dieta.
ko'stbar kosztowny, drogocenny, drogi; **~keit** f kosztowność.
ko'sten¹ (ko'stᵉn) ⑮c 1. v/i. kosztować; was kostet das Meter? po czemu metr?; es koste, was es wolle za wszelką cenę. 2. v/t. [s-, po]kosztować, [s-, po]próbować.
Ko'sten² (~) pl. indekl. koszt m, koszta m/pl.; (Ausgaben) wydatki m/pl.; auf eigene (fremde) ~ na własny (cudzy) koszt; **~anschlag** m kosztorys; **~aufwand** m = Kosten; **~ersatz** m zwrot kosztów; **~frei, ~los** bezpłatny.
Ko'st...: **~gänger(in** f ③c) m ②l (-gĕngᵉr[in]) stołownik (-wniczka); **~geld** n opłata f za jadło od. za wikt; **~haus** n pensja f.
kö'stlich (kö'st-) smaczny, wyborny; a. = herrlich, kostbar.
Ko'st...: **~schule** f pensja, konwikt m; **~schüler(in** f) m pensjonarz (-narka); **~spielig** (-szpīlich) kosztowny, drogi; **~verächter** m wybredniś, przebierający w jedzeniu.
Kostü'm (kostü'm) n ②g¹ kostjum m; **~ball** m bal kostjumowy.
Kot (kot) m ②g (o. pl.) (Schmutz) brud, błoto n; (der Menschen) kał; (der Tiere) łajno n.
Kotele'tt (kotᵉlĕ't) n ②g¹, ~e (~ᵉ) f ③b kotlet m.
Kö'ter (kö'tᵉr) m ②l pies (łańcuchowy), kundel.
Ko'tgrube f dół m kloaczny, kloaka.
ko'tig (ko'tich) błotnisty, zabłocony.
ko'tzen P (ko'cᵉn) ⑮c wymiotować, rzygać.
Kra'bbe (krā'bᵉ) f ③b rak m morski; F = Knirps.
kra'bbeln (~ln) ⑮f czołgać się, łazić.
Krach (krăch) m ②g trzask, łoskot; ✠ krach, bankructwo n, upadek.
kra'chen (kra'chᵉn) ⑮a 1. [za]trzeszczeć, trzaskać [-snąć], [za]łomotać. 2. ~ n ②l trzask m, huk m.
krä'chzen (krĕ'chcᵉn) ⑮e [za]krakać; Menschen: jęczeć [jęknąć].
Kraft (kraft) 1. f ②f siła, moc; mit aller ~ z całej siły; das geht über m-e Kräfte to przechodzi moje siły. 2. ~ prp. (gen.) na mocy (gen.).
Kra'ft...: **~aufwand** m natężenie n sił; **~ausdruck** m wyrażenie n silne od. dosadne; **~brühe** f rosół m posilny.
krä'ftig (krĕ'ftich) silny, mocny, krzepki; (wirksam) ważny; (Nahrung) wzmacniający; (Stimme) silny, donośny; (kernig) jędrny; (ausdrucksvoll) wyrazisty; **~er Bursche** tęgi chłopak.
krä'ftigen (~gᵉn) ⑮a wzmacniać [wzmocnić], pokrzepiać [-pić].

Kra'ft...: **≈los** bezsilny, słaby; ⚖ nieważny; **~losigkeit** *f* bezsilność, słabość; ⚖ nieważność; **~mehl** *n* krochmal *m*; **~mensch** *m* siłacz; *fig.* człowiek energiczny; **~messer** *m* siłomierz; **~mittel** *n* środek *m* silny *od.* energiczny; **~probe** *f* próba siły; **~speicher** *m* akumulator; **~suppe** *f* = **~brühe**; **≈voll** silny, energiczny; **~wagen** *m* samochód, automobil; **~wort** *n* = **~ausdruck**.

Kra'gen (kʀā'gᵉn) *m* ②l kołnierz; *dim.* kołnierzyk; *fig.* das geht ihm an den ~ on to przypłaci życiem.

Krä'he (kʀę'ᵉ) *f* ③b wrona.

krä'hen (~n) ⑮a [za]krakać; Hahn: [za]piać.

Krä'hen... wroni; **~füße** *m/pl.* *fig.* bazgranina *f*.

Krä'h|winkel *m* dziura *f*, zakątek, mała mieścina *f*. [ków *m*.]

Kra'kau (kʀa'kau) *n* ⑧b Kra-]

Krakee'l (kʀakę'l) *m* ②g¹ kłótnia *f*, głośny spór; **≈en** (~ᵉn) ⑮g [po]kłócić się, głośno spierać się; **~er** (~ᵉʀ) *m* ②l kłótnik, warchoł.

Kra'lle (kʀa'lᵉ) *f* ③b pazur *m*, szpon *m*; **≈n** (~n) ⑮a chwytać [chwycić] pazurami.

Kram (kʀām) *m* ②d towary *m/pl.*; (Trödel) rupiecie *f/pl.*, graty *m/pl.*; *fig.* sprawa *f*, interes; **~'bude** *f*, **~'laden** *m* kram *m*, kramik *m*, stragan *m*.

kra'men (kʀą'mᵉn) ⑮a: ~ in (*dat.*) przeszukiwać [-kać], przerzucać [-cić] (*acc.*).

Krä'mer (kʀę'mᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c kramarz (-marka), sklepikarz (-karka); **~geist** *m* żyłka *f* kupiecka.

Kra'm(me)ts|vogel (kʀą'm[ᵉ]c-) *m* kwiczoł.

Krampf (kʀāmpf) *m* ②d (mst *pl.*) kurcz, spazm; **~...** kurczowy, spazmowy; **~'adern** *f/pl.* żylaki *m/pl.*

kra'mpfhaft kurczowy.

Kran (kʀąn) *m* ②d, ②g, ③a żóraw; **~...** żórawiowy.

Kra'nich (kʀą'nĭch) *m* ②g żóraw; **~...** żórawi.

krank (kʀaŋk) ⑩² chory, słaby (an *dat.* na *acc.*, oft in Zssgn, z.B. leber~ chory na wątrobę); ~ werden = erkranken; sich ~ lachen [u]śmiać się do rozpuku.

krä'nkeln (kʀę'ŋkᵉln) ⑮f być ciągle (*od.* nieco) chorym.

kra'nken (kʀą'ŋkᵉn) ⑮a być chorym, cierpieć (an *dat.* na *acc.*).

krä'nken (kʀě'ŋkᵉn) ⑮a [z]martwić, [z]gryźć, obrażać [obrazić].

Kra'nken...: **~bericht** *m* biuletyn; **~besuch** *m* odwiedziny *f/pl.* u chorego, (Arzt) wizyta *f*; **~bett**, **~lager** *n* łoże chorego; (Krankheit) choroba *f*; **~haus** *n* szpital *m*; **~kasse** *f* kasa chorych; **~kost** *f* dieta; **~pflege** *f* pielęgnowanie *n* chorych; **~pfleger(in** *f*) *m*, **~wärter(in** *f*) *m* dozorca (-czyni) chorych; **~träger** *m* sanitarjusz; **~wagen** *m* wóz do przewożenia chorych; **~zimmer** *n* izba *f* dla chorych.

kra'nkhaft chorobliwy.

Kra'nkheit *f* choroba; **≈s|halber** z powodu choroby; **~s|lehre** *f* nauka o chorobach, patologja.

krä'nklich (kʀę'ŋklĭch) chorowity, schorzały; **≈keit** *f* chorowitość, skłonność do chorób.

Krä'nkung *f* zmartwienie *n*, strapienie *n*; (Beleidigung) obraza, zniewaga. [wianek.]

Kranz (kʀānc) *m* ②d wieniec,]

Krä'nzchen (kʀę'nchᵉn) *n* ②l wianuszek *m*; *fig.* zabawa *f*, zebranie.

krä'nzen (krĕ'nc^e n) ⑮e [u]wieńczyć.
krafz (kras) jaskrawy; (fürchterlich) okropny, rażący.
Kra'ter (kra'ter) *m* ②l krater, otwór wulkanu.
Kra'tze (kră'c^e) *f* ③b skrobaczka, grempla.
Krä'tze (krĕ'c^e) *f* ③b świerzb *m*, krosta, parchy *pl*.
Kra'tzleisen *n* skrobaczka *f*.
kra'tzen (kră'c^e n) ⑮e (schaben) [po]skrobać, [po]drapać (mit den Nägeln paznogciami); (im Halse) drapać; (fiedeln) rzępolić; die Feder kratzt pióro drapie.
Krä'tzer (krĕ'c^e r) *m* ②l 1. (a. **Kra'tzer** (kra'c^e r) *m* ②l) skrobaczka *f*, grempla *f*. 2. liche (cierpkie) wino *n*.
Kra'tzlfuß *m* ukłon; **~füße** machen kłaniać [ukłonić] się.
krä'tzig (krĕ'cich) świerzbowaty, parszywy.
krau'en (krau'^e n) ⑮a [po]drapać, [po]skrobać.
kraus (kraus) kędzierzawy; (Stirn usw.) pomarszczony.
Krau'se (krau'z^e) *f* ③b kryza.
kräu'seln (kroi'z^e ln) ⑮f Haare: [za]karbować, zapiekać [-piec]; den Wasserspiegel: [po]fałdować, [z-, po]marszczyć; sich ~ (Haare) kręcić się, kędzierzawić się.
Krau'se|minze ♀ *f* mięta kędzierzawa.
Krau's...: **~haar** *n* włos *m* kędzierzawy, kędziory *m/pl*.; **2haarig** kędzierzawy; **~kopf** *m* kędzierzawa głowa *f*.
Kraut (kraut) *n* ②a ziele; (Kohl) kapusta *f*.
Kräu'ter... (kroi'ter...) zielny, ziołowy.
Krau't|junker *m* hreczkosiej.
Krawa'll (krawa'l) *m* ②g¹ wrzawa *f*, zgiełk.
Krawa'tte (~wa'te) *f* ③b krawat *m*, krawatka.
kre'xeln (kră'ks^e ln) ⑮f (sn) wspinać [wspiąć] się, wydrapywać [-pać] się.
Kreatu'r (kreatu'r) *f* ③b stworzenie *n*, kreatura.
Krebs (kręps) *m* ②h rak; **~...** rakowy.
Kre'bs...: **2artig** rakowaty; **~gang** *m* raczkowanie *n*; chodzenie *n* wstecz; den **~gang** gehen raczkować; *fig*. cofać [cofnąć] się; **~schaden** *m* rak; *fig*. nieuleczalna wada *f*.
krede'nzen (kredĕ'nc^e n) ⑮e podawać [-dać] do stołu, usługiwać przy stole.
Kre'dit¹ ✠ (kre'dit) *n* ⑥i kredyt *m*.
Kredi't² (kredi't) *m* ②g kredyt; auf ~ na kredyt; **~...** kredytowy; **~anstalt** *f* zakład *m* kredytowy; **~fähigkeit** *f* zdolność kredytowa.
krediti'eren ✠ (~diti'r^e n) ⑮g [= gutschreiben.]
Krei'de (krai'd^e) *f* ③b kreda; **~...** kredowy; **2artig** kredowaty.
krei'dig (krai'dich) kredowy.
Kreis (krais) *m* ②h koło *n*; *dim*. kółko *n*; (Bezirk) okręg, obwód.
Krei's... kolisty; okręgowy, obwodowy; **~bahn** *f* droga kolista; **~bewegung** *f* obieg *m*, cyrkulacja.
krei'schen (krai'sz^e n) ⑮e [za-] skrzeczeć, [za]piszczeć; **~d** skrzeczący, piskliwy.
Krei'sel (~z^e l) *m* ②l bąk, fryga *f*.
krei'sen (~z^e n) ⑮e krążyć.
Krei's...: **2förmig** (-förmich) kolisty; **~lauf** *m* = **~bewegung**; **~linie** *f* koło *n*; **~stadt** *f* miasto *n* obwodowe.
krei'ßen (krai's^e n) ⑮e rodzić, mieć bóle porodowe.
Kre'mpe (krĕ'mp^e) *f* ③b kresa (u kapelusza).
Kre'mpel (~p^e l) 1. *m* ②l graty *m/pl*. 2. *f* ③d grempla.
kre'mpeln (~p^e ln) ⑮f [prze-] gremplować, [prze]czesać wełnę.

Kre'mser (krĕ'mzeʀ) *m* ②l powóz; F wóz meblowy. [rzanek.]
Kre'ngel (krĕ'ŋel) *m* ②l obwa-]
krepie'ren (krępi'ʀen) ⑮g (ſn) zdychać [zdechnąć], padać [paść].
Krepp (krĕp) *m* ⑥ krepa *f*; ~... z krepy. [żucha.]
Kre'sse ♀ (krĕ'se) *f* ③b rze-]
Kreuz (kroic) *n* ②g krzyż *m*; Anat. krzyże *m/pl.*; ♪ (♯) krzyżyk *m*; *fig.* bieda *f*, utrapienie; ♀ und quer wzdłuż i wszerz, we wszystkich kierunkach.
Kreu'z... krzyżowy; (Quer...) poprzeczny; **~band** *n* ②a opaska *f*; **~band|sendung** *f* przesyłka pod opaską; **♀bra'v** bardzo porządny.
kreu'zen (kroi'cen) ⑮e (übers Kreuz legen) [s]krzyżować; (durch~) [po]krzyżować; ⚓ krążyć (po morzu); gekreuzt pokrzyżowany; sich ~ (Briefe usw.) [po]krzyżować się.
Kreu'zer (~ceʀ) *m* ②l ⚓ krążownik; ✠ cent.
Kreu'z...: **~fahrer** (-fāʀeʀ) *m* ②l krzyżownik; **♀fide'l** wesolutki; **~gang** *m* krużganek.
kreu'zigen (~cĭgen) ⑮a [u]krzyżować. *Su.* ukrzyżowanie *n*.
Kreu'z...: **♀lahm** słaby w krzyżach; **~otter** *f* żmija; **~punkt** *m* miejsce *n* krzyżowania się; **~ritter** *m* krzyżak; **~spinne** *f* pająk *m* krzyżak; **~stich** *m* ścieg krzyżowy.
Kreu'zung *f* krzyżowanie *n*; (a. **~s|punkt** *m*) = Kreuzpunkt.
Kreu'z...: **~verhör** *n* badanie krzyżowe; **~weg** *m* droga *f* krzyżowa od. rozstajna; **♀weise** na krzyż; **~zug** *m* wyprawa *f* krzyżowa. [łazić (rojami).]
kri'bbeln (krĭ'beln) ⑮f wić się,]
krie'chen (krī'chen) ⑬c (h. u. ſn) czołgać się, pełzać, łazić, leźć; *fig.* płaszczyć się, uniżać się; ~ in (*acc.*) włazić [wleźć] do (*gen.*); ~ aus (*dat.*) wylazić [wyleźć] z (*gen.*); **~d** pełzający; *fig.* podły, nikczemny.
Krie'cher (~cheʀ) *m* ②l pochlebca, lizus; **Kriecherei'** (krichəʀai') *f* ③b płaszczenie *n* się, podlizywanie *n* się.
Krie'ch|tier *n* płaz *m*, gad *m*.
Krieg (krīk) *m* ②g wojna *f*; ~ führen prowadzić wojnę, wojować.
krie'gen (krī'gen) ⑮a 1. *v/i.* wojować. 2. *v/t.* dostawać [-stać].
Krie'ger (~geʀ) *m* ②l wojak.
krie'gerisch (~isz) wojowniczy, wojenny. [wojnę, walczący.]
krie'g|führend prowadzący]
Krie'gs... wojenny; **~entschädigung** *f* odszkodowanie *n* wojenne; **~erklärung** *f* wypowiedzenie *n* wojny; **~führung** *f* prowadzenie *n* wojny; **~gefangene(r)** *m* jeniec wojenny; **~gerät** *n* sprzęty *m/pl.* wojenne; **~geschrei** *n* okrzyk *m* wojenny; **~heer** *n* wojsko; **~kunst** *f* sztuka wojenna; **♀lustig** wojowniczy; **~macht** *f* potęga wojenna; (Heer) siła zbrojna; **~ministerium** *n* ministerstwo wojny; **~schauplatz** *m* teatr (od. widownia *f*) wojny.
Kri'mskrams (krĭ'mskrāms) *m* indekl. mieszanina *f* różnych rzeczy. [Krengel.]
Kri'ngel (krĭ'ŋel) *m* ②l =]
Kri'ppe (krĭ'pe) *f* ③b żłób *m*; (des Heilands) szopka, jasełka *n/pl.*; **~n|beißer** *m* koń gryzący żłób.
Kri'se (krī'ze) *f* ③b **Kri'sis** (~zis) *f* ⑥g przesilenie *n*, przełom *m*. [ształ; ~... kryształowy.]
Krista'll (krĭstă'l) *m* ②g kry-]
Kriti'k (kritī'k) *f* ③b krytyka, ocena. [tyk.]
Kri'tiker (krī'tikeʀ) *m* ②l kry-]

kri'tisch (kri'tjsz) krytyczny.
kritisie'ren (kritjzi'ren) ⑮g [s]krytykować, oceniać [-nić].
Kri'tt(e)ler (kri'tj[e]ler) *m* ②l złośliwy krytyk.
kri'tteln (~eln) ⑮f [s]krytykować złośliwie. [granina.]
Kritzelei' (kricelai') *f* ③b baz-
kri'tzeln (kri'celn) ⑮f [na-]bazgrać, [na]gryzmolić; die Feder kritzelt pióro drapie.
Krokodi'l (krokodi'l) *n* ②g krokodyl *m*; **~s|tränen** *f/pl.* łzy *f/pl.* krokodyle.
Kro'n... (kro'n...) koronny: **~bewerber** *m* pretendent do korony.
Kro'ne (kro'ne) *f* ③b korona; *a.* = Kronleuchter; e-r Sache die ~ aufsetzen [u]wieńczyć (*acc.*).
krö'nen (krö'nen) ⑮a [u]koronować: *fig.* [u]wieńczyć; sich ~ lassen koronować się.
Kro'nen... koronowy.
Kro'n...: ~erbe *m* następca tronu; **~leuchter** *m* pająk, świecznik; **~prinz** *m* następca tronu.
Krö'nung *f* koronacja, (u)koronowanie *n*; *fig.* (u)wieńczenie *n*; **~s...** koronacyjny; **~s|feier** *f* uroczystość koronacyjna.
Kropf (kropf) *m* ②d wól.
krö'pfen (krö'pfen) ⑮a Gänse: napychać; Bäume: = kappen.
kro'pfig (kro'pfich), **krö'pfig** (krö'pfich) z wolem.
Krö'sus (krö'zus) *m* ②h¹ *fig.* bogacz. [żaba; ~n... żabi.]
Krö'te (krö'te) *f* ③b ropucha,
Krü'cke (krü'ke) *f* ③b kula; (am Stock) rączka.
Krug (krük) *m* ②d dzban, dzbanek; (bauchiger) kufel; (Schenke) szynk, karczma *f*.
Krü'ger (krü'ger) *m* ②l szynkarz, karczmarz. [szek *m*.]
Kru'ke (krü'ke) *f* ③b dzbanu-
Kru'me (krü'me) *f* ③b okruch *m*.
Krü'm(el)chen (krü'm[el]chen), **Krü'mel** (~el) *n* ②l okruszyna *f*, okruszka *f*. [kruszyć.]
krü'meln (krü'meln) ⑮f [po-]
krumm (krum) krzywy; (Mensch) garbaty; ~ machen = krümmen; ~ werden [s]krzywić się.
krü'mmen (krü'men) ⑮a (krumm machen) [za-, s]krzywić; (biegen) zginać [zgiąć]; sich ~ [s-, za-]krzywić się; [s]kurczyć się.
kru'mm...: ~holz *n* krzywulec *m*; **~linig** (-linich) o krzywej linji.
Krü'mmung *f* krzywizna, zakrzywienie *n*; (Biegung) zgięcie *n*, zakręt *m*. [wiec.]
Krupp (krup) *m* ⑥ (*o. pl.*) dła-
Kru'ppe (kru'pe) *f* ③b grzbiet *m* konia. [*m u. f.*]
Krü'ppel (krü'pel) *m* ②l kaleka
krü'ppelhaft ułomny.
Kru'ste (kru'ste) *f* ③b skorupa; (Brot♀) skórka; (Schorf) strup *m*; **~n|tier** *n* skorupiak *m*. [rupą.]
kru'stig (~tich) skorupi, ze sko-
Kü'bel (kü'bel) *m* ②l kubeł, szaflik, skopiec; *a.* = Eimer.
Kubi'k... (kubi'k...), **ku'bisch** (kü'bisz) kubiczny, sześcienny.
Ku'bus (ku'bus) *m* indekl. sześcian; Arithm. trzecia potęga *f*.
Kü'che (kü'che) *f* ③b kuchnia; (Kost) wikt *m*, jadło *n*.
Ku'chen (kü'chen) *m* ②l placek, kołacz; (Gebäck) ciastko *n*; **~backer** *m* cukiernik.
Kü'chen... kuchenny; **~geschirr** *n* naczynie kuchenne; **~junge** *m* kuchta; **~latein** *n* kuchenna łacina *f*; **~magd** *f* dziewczyna do posługi kuchennej; **~zettel** *m* spis potraw. [czątko, pisklę.]
Kü'chlein (kü'chlain) *n* ②l kur-
Ku'ckuck (ku'kuk) *m* ②g kukułka *f*; hol' dich der ~! niech cię licho porwie!; **~s...** kukułczy.
Ku'fe (kü'fe) *f* ③b płozy *m/pl.*, spód *m* sanek; *a.* = Kübel.

Kü'fer (kü'fer) *m* (2)l = Böttcher.
Ku'gel (kū'gel) *f* (3)d kula: *dim.* (= **Kü'gelchen** [kü'gel-] *n* (2)l) kulka, kuleczka, gałeczka: *a.* = Erd~; ~... kulisty, kulowy; **Sförmig** (-förmich) kulisty.
ku'geln (kū'geln) (15)f 1. *v/t.* (rollen) [po-, za]toczyć, taczać; (rund machen) zaokrąglać [-lić]: *F* sich ~ vor Lachen pękać ze śmiechu. 2. *v/i.*: a) (sn) taczać się, [po-, za]toczyć się; b) (h.) zaokrąglać [-lić] się.
Ku'gel...: ~**regen** *m* grad kul; **Sru'nd** okrągły jak kula: ~**spritze** *f* kartaczownica.
Kuh (kū) *f* (2)f krowa: *dim.* krówka; ~'**hirt** *m* pasterz krów.
kühl (kül) chłodny: auch *fig.* = obojętny.
Kü'hl... chłodzący; ~**apparat**, ~**bottich**, ~**eimer** *m* chłodnik, chłodnica *f.*
Kü'hle (kü'le) *f* (3)b (*o. pl.*) chłód [*m.*]
kü'hlen (~len) (15)a [o]chłodzić; vgl. ab~: ~**d** chłodzący. ochładzający.
Kü'hler (~ler) *m* (2)l chłodnik, chłodnica *f.*
Kü'hlung *f* chłodzenie *n*, ochłoda.
Ku'h...: ~**magd** *f* dziewka do krów; ~**milch** *f* mleko *n* krowie.
kühn (kün) śmiały: (verwegen) odważny, zuchwały.
Kü'hnheit *f* śmiałość, odwaga.
Ku'h...: ~**pocke** *f* ospa krowia; ~**pocken|impfung** *f* szczepienie *n* ospy: ~**stall** *m* krowiarnia *f*, stajnia *f* na krowy; **Swarm** (Milch) ciepły, prosto od krowy.
Kuli'sse (kuli'se) *f* (3)b kulisa.
Kulm (kulm) *m* (2)g szczyt, wierzch.
kultivie'ren (kültiwi'ren) (15)g kultywować, uprawiać.
Kultu'r (~tū'r) *f* (3)b kultura; ~... kulturny.
Ku'ltus (ku'ltus) *m* (6)b kult: ~**minister(ium** *n*) *m* minister (ministerstwo) oświaty.
Kü'mmel (kü'mel) *m* (2)l kmin(ek): ~... kminkowy.
Ku'mmer (ku'mer) *m* (2)l (*o. pl.*) kłopot, zgryzota *f*, troska *f*.
kü'mmerlich (kü'mer-) nędzny, mizerny.
ku'mmerlos bez trosk, wolny od trosk: swobodny, bezpieczny.
kü'mmern (kü'mern) (15)b (h. u. sn) [z]martwić, [z]gryźć; (interessieren) obchodzić, interesować; sich ~ troszczyć się (um *acc.* o *acc.*): was kümmert mich das! co mnie to obchodzi!
Kü'mmernis *f* (2)i[1] troska, zmartwienie *n*; vgl. Kummer.
ku'mmer|voll pełny trosk.
Ku'm(me)t (ku'm[e]t) *n* (2)g chomąt *m*: ~... chomątowy.
Kumpa'n (kümpa'n) *m* (2)g[1] towarzysz: vgl. Genoß.
kund (kunt) (nur präd.) wiadomy, znany.
kü'ndbar (kü'ntbar) wypowiedzialny, podlegający wypowiedzeniu.
Ku'nde (ku'nde) 1. *f* (3)b (*o. pl.*) (Kenntnis) znajomość: (Nachricht) wiadomość, nowina. 2. *m* (3)a odbiorca, klient, gość; schlauer ~ chytry człowiek.
kü'nden (kü'nden) (15)c = kundtun, kündigen.
ku'nd...: ~**geben** = ~tun: **Sgebung** *f* objawienie *n*, oświadczenie *n*; (politische) manifestacja, demonstracja.
ku'ndig (*gen.*) (kü'ndich) znający się (na *loc.*), biegły (w *loc.*), świadomy (*gen.*).
kü'ndigen (kü'ndigen) (15)a wypowiadać [-wiedzieć], wymawiać [-mówić]. **Su.** wypowiedzenie *n.* [orczyni, klientka.]
Ku'ndin (kü'ndin) *f* (3)c odbi-]

Ku'nd|machung *f* obwieszczenie *n*, ogłoszenie *n*.
Ku'ndschaft *f* (Kunden) klientela, odbiorcy *m/pl.*, klienci *m/pl.*; *a.* = Erkundigung.
Ku'ndschafter (ku'ntszaftᵉʀ) *m* (2)l wywiadowca, szpieg.
ku'nd|tun oznajmiać [-mić], obwieszczać [-wieścić], ogłaszać [ogłosić].
kü'nftig (ku'nftich) przyszły, następny; (= ~**hin**) na przyszłość, w przyszłości.
Ku'nkel (ku'ŋkᵉl) *f* (3)d kądziel.
Kunst (kunst) *f* (2)f sztuka; (Geschicklichkeit) zręczność; schwarze ~ czarnoksięstwo *n*.
Ku'nst... sztuczny; (≈mäßig) kunsztowny, artystyczny; ~**akademie** *f* akademja sztuk pięknych; ~**ausstellung** *f* wystawa sztuki.
Künstelei' (kunstᵉlai') *f* (3)b przesada, sztuczność, afektacja.
kü'nsteln (ku'nstᵉln) (15)f wyrabiać [-robić] kunsztownie; majstrować nad (*instr.*).
Ku'nst...: ≈**fertig** biegły, zręczny; ~**fertigkeit** *f* biegłość, zręczność; ~**fleiß** *m* przemyślność *f*; ~**gärtner** *m* ogrodnik uczony; ≈**gerecht** podług prawideł sztuki; ~**gewerbe** *n* przemysł *m* artystyczny; ~**griff** *m* fortel, podstęp (s. ~stück); ~**handlung** *f* handel *m* dzieł sztuki; ~**kenner** *m* znawca sztuki.
Kü'nstler (ku'nstlᵉʀ) *m* (2)b, ~**in** (~in) *f* (3)c artysta (-ystka); ~... artystyczny.
kü'nstlerisch (~isz) artystyczny, kunsztowny.
kü'nstlich sztuczny, podrobiony.
Ku'nst...: ~**liebhaber(in** *f*) *m* miłośnik (-niczka) sztuki; ≈**los** nieartystyczny; (einfach) naturalny, prosty; ~**losigkeit** *f* brak *m* sztuki; naturalność, prostota; ≈**mäßig** = ≈gerecht; ≈**reich** kunsztowny, artystyczny; ~**reiter(in** *f*) *m* jeździec cyrkowy (cyrkówka); ~**stück** *n* sztuka *f*, sztuczka *f*; ~**werk** *n* dzieło sztuki, arcydzieło.
ku'nter|bunt (ku'ntᵉʀ-) pomieszany, pogmatwany; *adv.* bez ładu, bez porządku.
Kunz (kunc) (8)e s. Hinz.
Kü'pe (kü'pᵉ) *f* (3)b kadź, beczka.
Kü'per (~ʀ) *m* (2)l = Böttcher.
Ku'pfer (ku'pfᵉʀ) *n* (2)l (*o. pl.*) miedź *f*; ~... miedziany; ≈**ähnlich** miedziowy; ≈**farben**, ≈**farbig** barwy miedzianej; ~**geld** *n* pieniądz *m* miedziany; miedziak *m*; ~**grün** *n* grynszpan *m*.
ku'pferig (~ich), **ku'pfern** (~n) miedziany.
Ku'pfer...: ≈**rot** czerwony jak miedź; ~**schmied** *m* kotlarz; ~**stecher** *m* miedziorytnik; ~**stich** *m* miedzioryt.
Ku'ppe (ku'pᵉ) *f* (3)b wierzchołek *m*, szczyt *m*.
Ku'ppel (~l) *f* (3)d sfora, smycz; (auf Türmen usw.) kopuła; ~... kopułowy.
Kuppelei' (kupᵉlai') *f* (3)b stręczenie *n*, rajfurstwo *n*.
ku'ppeln (ku'pᵉln) (15)f [na]stręczyć, [wy]swatać; Wagen: sprzęgać [sprząc]. *Su.* sprzęgło *n*; sprzęganie *n*.
Ku'ppler (ku'plᵉʀ) *m* (2)l, ~**in** (~in) *f* (3)c stręczyciel(ka), rajfur(ka).
ku'pplerisch (~isz) stręczycielski, rajfurski.
Kur (kuʀ) *f* (3)b kuracja, leczenie *n*; zur ~ dla leczenia się.
kura'nt (kuʀa'nt) 1. (Münze) będący w obiegu; (Ware) mający zbyt. 2. ≈ *n* (2)g moneta *f* będąca w obiegu.
Kü'raß (ku'ʀas) *m* (2)h¹ pancerz, kirys.
Kürassie'r (kuʀasi'ʀ) *m* (2)g¹ kirasjer; ~... kirasjerski.

Kurate'l (kuʀatę'l) *f* ③b kuratela, opieka.

Kurato'rium (kuʀatǫ'ʀ[i]um) *n* ⑥e kuratorja *f*, władza *f* opiekuńcza.

Ku'rbel (ku'ʀb[e]l) *f* ③d korba; **~stange** *f* drąg *m* korbowy, łącznik *m*.

Kü'rbis(kü'ʀbi̯s) *m* ②h[1] harbuz, dynia *f*; **~...** harbuzowy.

Ku'r...: **~fürst** *m* elektor; **~fürstentum** *n* elektorat *m*; **2fürstlich** elektorski; **~gast** *m* kuracjusz; **~haus** *n* dom *m* zdrojowy.

Kurie'r (kuʀi̯'ʀ) *m* ②g[1] kurjer, goniec; **~...** kurjerski.

kurie'ren (~[e]n) ⑮g [wy]kurować, [wy]leczyc.

kurio's (kuʀ[i]o's) dziwny, osobliwy.

Kuriositä't (~ʀ[i]ozitę't) *f* ③b rzecz ciekawa od. osobliwa, osobliwość.

Ku'r...: **~ort** *m* miejsce *n* kąpielowe, zdrojowisko *n*; **~pfuscher** *m* szarlatan; auf dem Lande: znachor; **~saal** *m* salon zdrojowy.

Kurs (kuʀs) *m* ②h kurs; bieg; ⚓ droga *f* okrętowa; **~...** kursowy; **~'buch** *n* rozkład *m* jazdy.

Kü'rschner (kü'ʀszn[e]ʀ) *m* ②l kuśnierz; **~...** kuśnierski.

Kürschnerei' (küʀszn[e]ʀai') *f* ③b kuśnierstwo *n*; (Werkstatt) warstat *m* kuśnierski.

kursie'ren(kuʀzi̯'ʀ[e]n)⑮g kursować, krążyć, być w ruchu, być w obiegu.

kursi'v (kuʀzi'f) 1. kursywny, ukośny. 2. **2** *f* indekl. (auch **2schrift** *f*) kursywa, pismo *n* ukośne; in **2** kursywą.

Ku'rs...: **~wert** *m* wartość *f* według kursu; **~zettel** *m* sprawozdanie *n* giełdowe.

Ku'r|taxe *f* taksa zdrojowa.

Ku'rve (ku'ʀw[e]) *f* ③b linja krzywa; 🚂 krzywizna, łuk *m*.

kurz (kuʀc) krótki; (in Kürze) w krótkości; **~**(und gut) krótko i węzłowato, (jednem) słowem; **~** nach (*dat.*) wkrótce (od. wnet) po (*loc.*); **~** vor (*dat.*) krótko (od. niedługo) przed (*instr.*); binnen (oder in) **~em** w krótkim czasie, wnet, rychło; seit **~em** od niedawna; über **~** oder lang prędzej czy później; vor **~em** niedawno (temu); kürzer machen = kürzen; kürzer werden skracać[skrócić] się; **~** halten trzymać krótko od. ostro; zu **~** kommen, den kürzeren ziehen bei (*dat.*) źle wychodzić [wyjść] na (*loc.*).

ku'rz... krótko...; **~atmig** (-āt-mich) dychawiczny.

Kü'rze (küʀc[e]) *f* ③b krótkość; (**~zeichen**) znak *m* krótkości; in **~** pokrótce.

Ku'r|zeit *f* sezon *m* kąpielowy.

kü'rzen (kü'ʀc[e]n) ⑮e skracać [skrócić], ukracać [ukrócić].

ku'rzer|ha'nd w krótkiej drodze, wprost.

ku'rz...: **~fristig** (-fʀi̯stich) krótkotrwały; **~gefaßt** zwięzły, węzłowaty.

kü'rzlich (kü'ʀclich) niedawno, niedługo przedtem.

ku'rz...: **2schluß** *m* krótkie spięcie *n*; **2schrift** *f* stenografja; **~sichtig** (-zichti̯ch) krótkowidzący, krótkowzroczny; ✱ (Wechsel) krótkoterminowy; **2sichtigkeit** *f* krótkowzroczność, krótki wzrok *m*; **~u'm** krótko mówiąc, (jednem) słowem. [nie *n*.]

Kü'rzung *f* skracanie *n*, skróce-

ku'rz...: **2waren** *f/pl.* towary *m/pl.* drobiazgowe oder galanteryjne; **2waren|geschäft** *n*, **~handlung** *f* handel *m* towarów drobiazgowych od. galanteryj-

nych; **~we'g** wprost; **Zweil** *f* ③b (*o. pl.*) zabawa, rozrywka, żart *m*; **~weilig** (-wailịch) zabawny, żartobliwy, ucieszny.

Kuß (küs) *m* ②d¹ pocałunek, całus (auf *acc.* w *acc.*).

kü'ssen (kü'sᵉn) ⑯d [po]całować.

Ku'ß|hand *f* całus *m* (okazany ręką).

Kü'ste (kü'stᵉ) *f* ③b brzeg *m*, wybrzeże *n* (morza).

Kü'sten... nadbrzeżny, przybrzeżny; **~bewohner(in** *f*) *m* mieszkaniec (-anka) wybrzeża morskiego; **~fahrer** (-fąRᵉR) *m* ②l, **~fahrzeug** *n* ⚓ okręt *m* przybrzeżny oder kabotażowy; **~handel** *m*, **~schiffahrt** *f* żegluga *f* przybrzeżna, kabotaż *m*; **~land** *n* pobrzeże; **~strich** *m* pobrzeże *n*.

Kü'ster (kü'stᵉR) *m* ②l kościelny, zakrystjan.

Ku'stos (kų'stǫs) *m* ⑥j (*pl* Kusto'den) kustosz, dozorca.

Ku'tsch|bock (kų'cz-) *m* kozioł (u powozu).

Ku'tsche (kų'czᵉ) *f* ③b powóz *m*, kareta; **~n|schlag** *m* drzwiczki *f/pl.* karety.

Ku'tscher (~R) *m* ②l woźnica, stangret.

kutschie'ren (kuczị'Rᵉn) ⑮g powozić.

Ku'tte (kų'tᵉ) *f* ③b habit *m* (mnicha).

Ku'tteln (~ln) *f/pl.* = Kaldaunen.

Ku'tter ⚓ (~R) *m* ②l jednomasztowiec.

Kuve'rt (kųwě'Rt) *n* ②g koperta *f*; *a.* = Gedeck.

Kux (kuks) *m* ②g kuks, udział w gwarectwie.

Ky... s. Zy...

L

l. Abk. für lies, links.

la'bberig (lą'bᵉRịch) galaretowy; (unschmackhaft) niesmaczny, mdły.

La'be (lą'bᵉ) *f* ③b = Labsal.

la'ben (~n) ⑮a pokrzepiać [-pić], posilać [-lić]; **~d** pokrzepiający.

La'be|trunk *m* napój orzeźwiający.

La'b|magen (lą'p-) *m* żołądek cielęcy (ze zwarzonem wewnątrz mlekiem).

La'bsal (lą'pząl) *n* ②g pokrzepienie, orzeźwienie.

Labyri'nth (labüRị'nt) *n* ②g labirynt *m*.

La'che¹ (lą'chᵉ oder lă'chᵉ) *f* ③b kałuża.

La'che² (lă'chᵉ) *f* ③b = Gelächter.

lä'cheln (lě'chᵉln) ⑮f 1. uśmiechać [-chnąć] się. 2. **L** *n* ②l uśmiech *m*.

la'chen (lą'chᵉn) ⑮a 1. [za-, u]śmiać się (über *acc.* z *gen.*); ~ machen [roz]śmieszyć; **~d** śmiejący się, uśmiechnięty; *fig.* wesoły. 2. **L** *n* ②l śmiech *m*; vor **L** ze (od. od) śmiechu.

La'cher (~ᵉR) *m* ②l, **~in** (~ịn) *f* ③c śmieszek (-eszka), śmiejący (-ca) się.

lä'cherlich (lě'chᵉRlịch) śmieszny; (spaßhaft) zabawny; ~ machen, ins Lcziehen ośmieszać [-szyć]; **Lkeit** *f* śmieszność.

La'ch...: **~gas** *n* gaz *m* rozweselający; **~krampf** *m* kurczowy (oder spazmatyczny) śmiech; **~lust** *f* ochota do śmiania się; **Llustig** skory do śmiechu.

Lachs (laks) *m* ②h łosoś; **~...** łososiowy.

La'ch...: **~salve** *f* wybuch *m* śmiechu; **~taube** *f* turkawka.

Lack (lăk) *m* ②g (*a.* **~firnis** *m*) lak, lakier.

lackie'ren (lăkị'Rᵉn) ⑮g [po-]lakierować.

Lackie'rer (~RᵉR) *m* ②l lakiernik.

La'ck|stiefel *m* buty *m/pl.* lakierowe, lakiery *m/pl.*

La'de (lā'dᵉ) *f* ③b skrzynia, skrzynka; a. = Schublade.

La'den[1] (lā'dᵉn) ⑭i (od. ⑮c, doch p.p. ge~) Waren usw.: [na]ładować, nakładać [nałożyć]; ⚔ u. ⚡ nabijać [-bić]; (woshin berufen) zapraszać [-prosić]; wzywać [wezwać] (vor Gericht przed sąd); auf sich ~ obarczać [-czyć] się, obciążać [-żyć] się (*instr.*), Schuld usw.: ściągać [-gnąć] na siebie.

La'den[2](~) *m* ②l (②j) ✱ sklep, magazyn; (Bohle) deska *f*; auch = Fenster♀; ~... sklepowy, targowy; ~**diener** *m* służący sklepowy; ~**hüter** *m* stróż sklepowy; (Ware) towar niepokupny; ~**preis** *m* cena *f* sklepowa; ~**tisch** *m* stół sklepowy, łada *f*.

La'd(e)|stock (lā't-) *m* ladsztok, stempel (do nabijania).

La'dung *f* = Ein-, Vor-ladung; (Wagen♀) ładunek; ⚔ a. nabój.

Lafe'tte (lăfĕ'tᵉ) *f* ③b laweta; ~**n**... u lawety.

La'ffe (lă'fᵉ) *m* ③a zarozumialec, cymbał, dureń.

lag (lāk) s. liegen.

La'ge (lā'gᵉ) *f* ③b położenie *n*, sytuacja; (Schicht) warstwa; Geol. pokład *m*, ławica; in der ~ sein (zu) być w stanie oder w możności; ♀**n|weise** warstwami.

La'ger (lā'gᵉʀ) *n* ②l łoże; (Bett) łóżko; (Nacht♀) nocleg *m*; (wilder Tiere) legowisko; ✱ skład *m* (vgl. ~haus); ⚔ obóz *m*; ⚒ pokład *m*, warstwa *f*; ~**bestand** *m* inwentarz; ~**bier** *n* leżak *m*; ~**feuer** *n* ognisko obozowe; ~**geld** *n*, ~**miete** *f* opłata *f* za przechowanie w magazynie; ~**haus** *n* skład *m*, magazyn *m*.

la'gern (~n) ⑮b 1. *v/i.* (h., sn) leżeć; ⚔ stać obozem; ✱ być na składzie; (sich) ~ (sich schichten) układać [ułożyć] się. 2. *v/t.* składać [złożyć]; (sich) ~ rozkładać [rozłożyć] (się) obozem.

La'ger...: ~**ort**, ~**platz** *m* obóz; ✱ skład, składownia *f*; ⚔ obóz, obozowisko *n*; ~**raum** *m* skład, magazyn.

Lagu'ne (lăgū'nᵉ) *f* ③b laguna.

lahm (lām) kulawy, chromy; ~ werden okuleć [voll.].

la'hmen (lā'mᵉn) ⑮a kuleć, chromać; ~**d** kulawy.

lä'hmen (lē'mᵉn) ⑮a osłabiać [-bić], ubezwładniać [-nić]; bsd fig. (a. **la'hm|legen**) [s]paraliżować, [po]razić.

Lä'hmung *f* osłabienie *n*; paraliż *m*.

Laib (lāip) *m* ②g: ~ Brot bochenek chleba.

Laich (lāich) *m* ②g ikra *f*.

lai'chen (lāi'chᵉn) ⑮a rzucać [-cić] ikrę; Frösche: [o]żabić się.

Lai'e (lāi'ᵉ) *m* ③a laik, profan; *fig.* nieobeznany, niefachowy; ~**n|bruder** *m* (-**schwester** *f*) braciszek, nowicjusz(ka).

lai'enhaft jak laik, jak nowicjusz.

Lakai' (lăkāi') *m* ③a lokaj; ~**en**... lokajski.

La'ke (lā'kᵉ) *f* ③b słona woda.

La'ken (~n) *m* u. *n* ②l płachta *f*, chusta *f*.

Lakri'tze (lakrĭ'cᵉ) *f* ③b lukrecja.

la'llen (lă'lᵉn) ⑮a szczebiotać, paplać.

Lamm (lăm) *n* ②a jagnię, baranek *m*; *dim.* (= **La'mmchen** [lĕ'mchᵉn] *n* ②l) jagniątko; ~ Gottes baranek *m* Boży; ~... jagnięcy.

Lä'mmer (lĕ'mᵉʀ) s. Lamm; ~**geier** *m* sęp alpejski; ~**wolken** *f/pl.* baranki *m/pl.*

La'mpe (lă'mpᵉ) 1. *f* ③b lampa; *dim.* (= **Lä'mpchen** [lĕ'mpchᵉn] *n* ②l) lamp(ecz)ka. 2. *m* (*gen.* ~[n]s) = Hase.

La'mpen...: **~anzünder**, **~putzer** *m* lampiarz; **~schirm** *m* klosz na lampę.

Lampio'n (lămpⁱo') *n* u. *m* ⑥i lampjon *m*.

Lampre'te (lămpʀę'tᵉ) *f* ③b] minog *m*.]

Land (lănt) *n* ②a, poet. ②g ląd *m*, ziemia *f*; (ein Stück ~) grunt *m*; (Acker) rola *f*, pole; (Gegend) okolica *f*, kraj *m*; (Ggs. Stadt) wieś *f*; auf dem ~e na wsi; aufs ~ na wieś; zu ~e na lądzie.

La'nd... lądowy; krajowy; wiejski; **~adel** *m* szlachta *f* wiejska od. ziemska; **~arbeit(er)** = Feldarbeit(er).

La'ndauer (lă'ndau'ᵉr) *m* ②l landara *f*, kareta *f* (otwarta).

La'nd...: **~bau** *m* (o. *pl.*) uprawa *f* roli; **~bauer** *m* rolnik; **~bewohner(in** *f*) *m* mieszkaniec (-anka) wsi; **~besitz** *m* posiadłość *f* wiejska.

Lä'ndchen (lę'ntchᵉn) *n* ②l mały kraj *m*, kraik *m*.

land|et'nwärts w głąb kraju, ku środkowi kraju.

la'nden (lă'ndᵉn) ⑮c 1. *v/i.* (sn, h.) [wy]lądować. 2. *v/t.* wysadzać [-dzić] na ląd.

La'nd|enge *f* przesmyk *m*.

...länder (...lęndᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c f. Abend~, Hoch~ usw.

Landerei'en (~ʀaiᵉn) *f/pl.* grunta *m/pl.*, dobra *n/pl.*

Lä'nder...: **~kunde** *f* krajoznawstwo *n*, geografja; **~name** *m* nazwa *f* krajów.

La'ndes... (lă'ndᵉs...) krajowy; narodowy; ojczysty; **~flüchtig** zbiegły z kraju; **~herr**, **~vater** *m* panujący, monarcha; **~mutter** *f* panująca, monarchini; **~üblich** zwyczajny w kraju; **~verrat** *m* zdrada *f* stanu.

La'nd...: **~frau** *f* wieśniaczka; **~friede(n)** *m* pokój powszechny; **~gericht** *n* sąd *m* ziemski oder krajowy; **~gut** *n* posiadłość *f* wiejska od. ziemska; **~haus** *n* dworek *m* (wiejski), willa *f*.

...ländisch (...lęndisz) f. abend~, morgen~ usw.

La'nd...: **~jäger** *m* policjant wiejski, żandarm; **~karte** mapa (geograficzna); **~krieg** *m* wojna *f* lądowa od. na lądzie; **~kutsche** *f* landara, dyliżans *m*; **~läufig** zwyczajny w kraju, powszechny, pospolity; **~leute** *pl.* wieśniacy *m/pl.*

lä'ndlich (lę'nt-) wiejski, sielski.

La'nd...: **~macht** *f* potęga lądowa; ⚔ wojsko *n* lądowe; **~mann** *m* (*pl.* ~leute) wieśniak, rolnik; **~messer** *m* mierniczy, geometra; **~partie** *f* wycieczka na wieś; **~plage** *f* klęska dla kraju; **~rat** *m* radca ziemski; **~regen** *m* deszcz długotrwały; **~richter** *m* sędzia ziemski.

La'nds... = Landes...

La'ndschaft *f* część kraju, obwód *m*, prowincja; (Landstand) ziemstwo *n*, stany *m/pl.* prowincji; Malerei: krajobraz *m*, pejzaż *m*; **~lich** prowincjonalny; **~s...** ziemski; krajobrazowy; **~s|maler** *m* malarz krajobrazów, pejzażysta.

La'nd...: **~see** *m* jezioro *n*; **~sitz** *m* dworek wiejski, włość *f*.

La'nds...: **~knecht** *m* lancknecht, piechur; **~mann** *m*, **~männin** (-męnin) *f* ③c (*pl.* ~leute) rodak (rodaczka), ziomek (ziomka); was ist er für ein ~mann? skąd on pochodzi?; **~männisch** narodowy; **~mannschaft** *f* rodactwo *n*, ziomkostwo *n*.

La'nd...: **~spitze** *f* przylądek *m*; **~stand** *m* stany *m/pl.* ziemskie od. prowincjonalne, ziemstwo *n*, sejm ziemski; **~straße** *f* gościniec *m* (krajowy); **~streicher(in** *f* ③c) *m* ②l (-sztʀaichᵉʀ)

[-in]), włóczęga *m*, *f*; ~**streifen**, ~**strich** *m* pas (od. kawał) ziemi, kraj; ~**stück** *n* kawałek *m* ziemi; ~**sturm** *m* pospolite ruszenie *n*; ~**tag** *m* sejm; ~**tags...** sejmowy; ~**truppen** *f/pl.* = ~macht.

La'ndung *f* (wy)lądowanie *n*; (e-s Schiffes) zawinięcie *n* do portu; ~**s...** (służący) do lądowania; ~**s|platz** *m* przystań *f*.

La'nd...: ~**vogt** *m* wójt ziemski, naczelnik kraju; ~**weg** *m* droga *f* wiejska; auf dem ~wege drogą lądową; ~**wehr** *f* obrona krajowa; ~**wehr|mann** *m* ②*a* żołnierz z obrony krajowej, landwerzysta; ~**wirt** *m* gospodarz ziemski, ziemianin; ~**wirtschaft** *f* gospodarstwo *n* wiejskie; ♀**wirtschaftlich** gospodarski, rolniczy; ~**zunge** *f* półwysep *m*, cypel *m*.

lang (lang) ⑩² długi; (weit) daleki; drei Meter ~ na trzy metry; ein Jahr ~ przez rok; vor ~er Zeit przed dawnym czasem; sein Leben ~ przez całe życie; ganze Tage ~ całymi dniami; seit ~em oddawna.

la'ng... oft długo...; ~**armig** (-armich) długoręki, długoramienny; ~**beinig** (-bainich) długonogi.

la'nge (lă'ngᵉ) długo; (noch) ~ nicht wcale nie; schon (seit) ~ już dawno; so ~ dopóki, póki; so ~ bis od. als tak długo, jak; dopóty (od. dopóki), aż; wie ~? jak długo?

Lä'nge (lĕ'ngᵉ) *f* ③b długość; (Ausdehnung) rozciągłość; (Dauer) trwanie *n*; der ~ nach wzdłuż; (sich) in die ~ ziehen przedłużać [-żyć] się.

la'ngen (lă'ngᵉn) ⑮a 1. *v/i.* dosięgać [-gnąć]; rozciągać się; ~ nach (*dat.*) sięgać [-gnąć] po (*acc.*) od. za (*instr.*); mein Geld langt nicht pieniądze mi nie wystarczają. 2. *v/t.* = ergreifen, erreichen.

Lä'ngen... (lĕ'ngᵉn...) podłużny; ~**grad** *m* stopień długości; ~**maß** *n* miara *f* długości.

lä'nger (lĕ'ngᵉr) [s. lang] dłuższy, dalszy; *adv.* dłużej, dalej; ~ machen przedłużać [-żyć]; ~ werden wydłużać [-żyć] się.

Lange|wei'le *f* ⑦c nuda, gew. nudy *m/pl.*, aus (od. vor) Lange(r)weile z nudów.

la'ng...: ♀**finger** *m* = Dieb; ~**haarig** długowłosy; ~**jährig** długoletni.

lä'nglich (lĕ'nglĭch) podłużny, podługowaty.

la'ng...: ♀**mut** *f* ③b (o. *pl.*) cierpliwość, pobłażliwość; ~**mütig** (-mütich) cierpliwy, pobłażliwy; ♀**ohr** F *m* (*n*) = Esel; ~**ohrig** (-orĭch) długouchy.

längs (lĕngs) (*gen.* od. *dat.*) = entlang; ♀... podłużny.

la'ngsam (lă'ngzām) powolny; *adv.* powoli, zwolna, wolno; ♀**keit** *f* powolność.

la'ng...: ♀**schläfer** *m* spioch; ~**sichtig** = weitsichtig; (Wechsel) długoterminowy.

längst (lĕngst) [s. lang] najdłuższy; *adv.* dawno, oddawna; ~ gewesen, ~ vergangen dawny, miniony; ~**ens** (~ᵉns) najdłużej, najdalej, najpóźniej.

la'ng...: ♀**weile** *f* = Langeweile; ~**weilen** (untr.) [z]nudzić (j-n mit *dat.* od. *instr.*); ich hatte mich gelangweilt nudziło mi się; ~**weilig** (-wailĭch) nudny; ~**wierig** (-wirĭch) długotrwały.

La'nze (lă'ncᵉ) *f* ③b dzida, włócznia, kopja, pika; ~**n|reiter** *m* ułan; ~**n|stechen** *n* turniej *m*.

Lanze'tte (lancĕ'tᵉ) *f* ③b lancet *m*.

Lappa'lie (lapā'lᵢᵉ) *f* ③b bagatela, drobnostka, bzdurstwo *n*.

La'ppen (lă'pᵉn) *m* ②l (Fetzen) szmata *f*, gałgan; *dim.* (= **Lä'ppchen** [lĕ'pchᵉn] *n* ②l) płatek, szmatka *f*, gałganek.
la'ppig (lă'pĭch) wystrzępiony, łachmanowaty; ⚘ obwisły, zwiędły.
lä'ppisch (lĕ'pĭsz) niedorzeczny, głupi, dziecinny.
Lä'rche ⚘ (lĕ'Rchᵉ) *f* ③b modrzew *m*; **~n** modrzewiowy.
Lärm (lĕRm) *m* ②g (o. *pl.*) krzyk, hałas, zgiełk; (Alarm) alarm; **lä'rmen** (~ᵉn) ⑮a hałasować, krzyczeć; **~d** hałaśliwy, krzykliwy; **Lä'rmer** (~ᵉR) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c hałaśnik (-nica), warchoł.
La'rve (lą'Rfᵉ) *f* ③b maska; *fig.* pozór *m*; (eines Insektes) poczwarka; **~n...** zamaskowany; poczwarczy. [(lā'zᵉn) s. lesen.]
las (lās), **lä'se** (lę'zᵉ), **la'sen**
La'sche (lą'szᵉ) *f* ③b (am Schuh) kapka; (am Kleide) klin *m*; (an der Tasche) klapa; 🚂 nakładka, złączka.
laß (lăs) zmęczony, ospały.
la'ssen (lă'sᵉn) ⑭m (veranlassen) [s]powodować; (befehlen) [na-, roz]kazać; (irgendwo lassen) zostawiać [-wić]; (wohin lassen) puszczać [puścić]; (abstehen von et.) zaniechać [voll.] (*gen.*), zaprzestawać [-stać] (*gen.*); (zulassen) dopuszczać [-puścić], dawać [dać], pozwalać [-zwolić]: laß das sein! zostaw to!; laßt uns gehen! chodźmy!; laßt uns hoffen! miejmy nadzieję!; er läßt sich nicht sehen nie widać go; ich habe ihn kommen ~ posłałem po niego; das läßt sich hören tego można słuchać.
lä'ssig (lĕ'sĭch) leniwy, opieszały, niedbały; **~keit** *f* opieszałość, niedbałość.
läßt (lĕst) s. lassen.
Last (lăst) *f* ③b ciężar *m*; (Bürde) brzemię *n*; (Ladung) ładunek *m*; j-m zur ~ fallen być komu ciężarem; ✱ zu (meinen) ~en na (mój) rachunek, na (moje) konto; **...** ciężarowy. [*dat.* na *loc.*).]
la'sten (lă'stᵉn) ⑮c ciężyć (auf
La'ster (~ᵉR) *n* ②l występek *m*.
La'ster... (lę'stᵉR...) oszczerczy.. bluźnierczy.
Lä'sterer (~ᵉR) *m* ②l, **Lä'ste-r(er)in** (~ĭn) *f* ③c oszczerca (-czyni), bluźnierca (-czyni).
la'sterhaft występny; **~igkeit** *f* występność.
lä'sterlich (lĕ'stᵉRlĭch) niegodziwy, zelżywy; potwarczy.. bluźnierczy. [potwarca *m*.]
Lä'ster|maul *n* oszczerca *m*,
lä'stern (lĕ'stᵉRn) ⑮b [ze]lżyć.. spotwarzać [-rzyć], bluźnić; Gott ~ bluźnić przeciw Bogu; **~d** potwarczy, bluźnierczy.
Lä'sterung *f* lżenie *n*, spotwarzanie *n*, potwarz, bluźnierstwo *n*.
Lä'ster|zunge *f* = Lästermaul.
La'st|fuhre *f* wóz *m* ciężarowy.
lä'stig (lĕ'stĭch) uciążliwy; (zudringlich) natrętny; (unbequem) niewygodny, przykry.
La'st...: **~pferd** *n* koń *m* juczny; **~schiff** *n* okręt *m* ciężarowy; **~träger** *m* tragarz; **~wagen** *m* wóz ciężarowy.
Lasu'r (lazū'R) **1.** *f* ③b (a. **~farbe** *f*) lazura, błękit *m*; **~blau**, **~farben** lazurowy, błękitny. **2.** *m* ②g¹ (a. **~stein** *m*) lazur.
Latei'n (latai'n) *n* ②g¹ (o. *pl.*) łacina *f*; **~er** (~ᵉR) *m* ②l łacinnik; **~isch** (~ĭsz) łaciński; *adv.* po łacinie.
Late'rne (latĕ'Rnᵉ) *f* ③b latarnia; *dim.* latarka; **~n|anzünder**, **~putzer** *m* latarnik.
La'tsche (lă'czᵉ) *f* ③b pantofel *m*; *fig.* kobieta zaniedbana ob.

nieporządna; **la'tschen** (~n) ⑮e suwać nogami (chodząc); **la't-schig** (~ich) zaniedbany, brudny.
La'tte (lă'tᵉ) *f* ③b łata, żerdź; F lange ~ = Hopfenstange; **~n-zaun** *m* płot z żerdzi.
La'ttich (lă'tich) *m* ②g¹ sałata *f*.
Latwe'rge (lątwę̆'ʀgᵉ) *f* ③b powidełka *n/pl.* lekarskie.
Latz (lăc) *m* ②g płatek, fartuszek; *a.* = Brustlatz.
lau (lau) letni, ciepławy; *fig.* obojętny, oziębły.
Laub (laup) *n* ②g liście *m/pl.*; zieleń *f* (drzew).
Lau'be (lau'bᵉ) *f* ③b altana; **~n-gang** *m* aleja *f* porosła liściem.
Lau'b...: **~fall** *m* opadanie *n* liści; (Herbst) jesień *f*: **~frosch** *m* żaba *f* zielona; **~holz** *n* drzewo liściaste; **~hütte** *f* szałas *m*, kuczka; **~hütten|fest** *n* święto szałasów, kuczki *f/pl.*
lau'big (lau'bich) liściasty, pokryty liściem.
Lau'b...: **~los** bez liści, bezlistny; **~säge** *f* piłeczka (do wyrzynania); **~wald** *m* las liściasty; **~werk** *n* = Laub.
Lauch (lauch) *m* ②g czosnek, szczypiórek.
Lau'er (lau'ᵉʀ) *f* ③d zasadzka, czaty *f/pl.*; auf der ~ sein oder stehen = **Lu** (~n) ⑮b stać na czatach, czatować; (an der Tür) = lauschen; Lu auf (*acc.*) = auflauern.
Lauf (lauf) *m* ②d bieg; (Richtung) kierunek; (der Zeit usw.) ciąg, przebieg; ♪ pasaż; (des Gewehrs) lufa *f*, rura *f*; im ~e des Jahres usw. w ciągu (*gen.*); freien ~ lassen (*dat.*) puszczać [puścić] wodze (*dat.*).
Lau'f...: **~bahn** *f* przebieg *m* życia; (Beruf) zawód *m*, karjera; **~brücke** *f* kładka, mostek *m*; **~bursche** *m* chłopak do posyłek.
lau'fen (lau'fᵉn) ⑭n. (sn, a. h.) biegać [biec]; (von der Zeit) mijać [minąć], upływać [-ynąć]; (sich erstrecken) ciągnąć się, rozciągać się; Wasser usw.: cieknąć, ciec; ~ lassen puszczać [puścić]; Gefahr ~ narażać [-razić] się na niebezpieczeństwo; Schlittschuh ~ ślizgać się; *sich müde ~ zmęczyć [voll.] się bieganiem; gelaufen kommen przybiegać [-biec]; **~d** biegnący; (Jahr usw.) bieżący; (des) ~den Monats (Jahres) bieżącego miesiąca (roku); auf dem ~den sein znać tok sprawy.
Läu'fer (loi'fᵉʀ) *m* ②l biegacz, biegun; (SchnellL) kurjer; (TreppenL) chodnik; (im Schachspiel) laufer, biegacz; ♪ biegnik, pasaż.
Lauferei' (laufᵉʀai') *f* ③b bieganina.
Lau'f...: **~feuer** *n* ogień *m* szybki (*a.* ciągły); **~graben** *m* przykop.
läu'fig (loi'fich) goniący się.
Lau'f...: **~junge** *m* = ~bursche; **~käfer** *m* biegacz; **~paß** F *m* uwolnienie *n* (od służby), odprawa *f*; j-m den ~paß geben dawać [dać] k-u odprawę, puszczać [puścić] k-o; **~rolle** *f* krążek *m*; **~scheibe** *f* krążek *m* (luźny); **~teppich** *m* = Läufer; **~zettel** *m* okólnik, cyrkularz.
Lau'ge (lau'gᵉ) *f* ③b ług *m*; **~n-salz** *n* sól *f* ługowa *od.* alkaliczna.
Lau'heit *f* letniość, mierna ciepłota; *fig.* obojętność, oziębłość.
lau'lich ciepławy, letni.
Lau'ne (lau'nᵉ) *f* ③b (Gemütszustand) usposobienie *n*, humor *m*; (Grille) grymas *m*, kaprys *m*, chimera; bei guter (schlechter) ~ w dobrym (złym) humorze.
lau'nenhaft, lau'nisch (~nĭsz) grymaśny, kapryśny.

lau'nig (lau'nich) wesoły, dowcipny, zabawny. [weszka.]
Laus (laus) *f* ②f¹ wesz: *dim.*
lau'schen (lau'szᵉn) ⑮e słuchać uważnie, podsłuchiwać[-chać].
Lau'scher (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c podsłuchiwacz(ka); szpieg.
lau'sen (lau'zᵉn) ⑮e iskać.
lau'sig P (~zich) wszawy; *fig.* podły, nędzny. [*f/pl.*, Luzacja.]
Lau'sitz (~zic) *f* indekl. Łużyce
laut (laut) 1. *a.* głośny, donośny. 2. *prp.* (*gen.* u. *dat.*) wedle brzmienia, stosownie do, podług (*gen.*). 3. ♀ *m* ②g dźwięk, brzmienie *n*; (Stimme) głos.
Lau't... głosowy.
lau'tbar; ~werden stawać [stać] się głośnym; es wird ~ głoszą, mówią, jest pogłoska.
Lau'te (lau'tᵉ) *f* ③b lutnia.
lau'ten (~n) ⑮c dźwięczeć, brzmieć, opiewać.
läu'ten (loi'tᵉn) ⑮c [za]dzwonić; mit allen Glocken ~ bić [uderzyć] we wszystkie dzwony. [(-istka).]
Lau'ten|schläger(in *f*) *m* lutnista
lau'ter (lau'tᵉʀ): a) czysty, szczery; b) indekl. sam, tylko.
Lau'terkeit *f* czystość, szczerość.
läu'tern (loi'tᵉʀn) ⑮b oczyszczać [-yścić], [prze]rafinować. *Su.* czyszczenie *n*, oczyszczenie *n*.
Läu't(e)|werk (loi't[ᵉ]-) *n* dzwonki *m/pl.* (elektryczne).
Lau't...: ~lehre *f* głosownia; ♀**los** bez głosu, milczący, niemy; **~schrift** *f* pisownia fonetyczna.
lau'|warm ciepławy, letni.
La'va (lą'wą) *f* ⑥g lawa; **~strom** *m* potok lawy, płynąca lawa *f*. [lawenda *f*.]
Lave'ndel ⚘ (ląwe'ndᵉl) *m* ②l
Lawi'ne (ląwi'nᵉ) *f* ③b lawina.
lax (lak-) wolny; *fig.* opieszały; (unbestimmt) niepewny, nieoznaczony.
Lazare'tt (lacarę't) *n* ②g lazaret *m*, szpital *m*; ~.. lazaretowy, szpitalny; **~gehilfe** *m* felczer szpitalny. [zarz.]
La'zarus (lą'cąʀus) *m* ⑧c Ła-
Le'be.. (lę'bᵉ...): **~ho'ch** *n* wiwat *m*, toast *m*; mein ♀lang przez całe moje życie, jak długo żyję; **~mann** *m* ②a człowiek lubiący dobrze żyć, rozkosznik, wiwant.
le'ben (lę'bᵉn) ⑮a 1. żyć; (von *dat.*) żywić się (*instr.*); dożyć [voll.] (bis [zu *dat.*] [do] *gen.*); (sein) być, istnieć; (verweilen) przebywać, mieszkać; hier lebt es sich gut tu dobrze się żyje; ~ bleiben zostawać [-stać] przy życiu; er hat (die Mittel) zu ~ ma z czego żyć, ma środki do życia; er lebe (hoch)! niech żyje!, wiwat!; ~ Sie wohl! bądź (pan) zdrów!, bądźcie zdrowi!; **~d** żyjący, żywy; (am Leben) za życia. 2. ♀ *n* (2 l życie; ♀ (und Treiben) życie, sposób *m* życia; freies (oder sorgenloses) ♀ spokojny (oder wolny od trosk) żywot *m*; im ganzen ♀ przez całe życie, od urodzenia; am ♀ przy życiu; er ist noch am ♀ on jeszcze żyje; für sein ♀ gern tanzen usw. bardzo (F strasznie) lubić; das ♀ fristen pędzić (marny) żywot; ums ♀ kommen [z]ginąć, [s]tracić życie; ums ♀ bringen odbierać [odebrać] życie.
lebe'ndig (lębe'ndich) żywy; (voll Leben) pełny życia; *adv.* żywcem; ♀**keit** *f* żywość, życie *n*.
Le'bens... (le'bᵉns...) życiowy, żywotny; **~alter** *n* wiek *m* (życia); **~art** *f* sposób *m* (oder tryb *m*) życia; feine ~art ogłada

towarzyska, przyzwoitość w obcowaniu: ~beschreibung f życiorys m: ~dauer f trwanie n (oder przeciąg m) życia; ~fähig zdatny do życia, żywotny; ~fähigkeit f zdolność do życia, żywotność: ~freude f zadowolenie n z życia, przyjemność życia; ~freudig zadowolony z życia, wesoły; ~gefahr f niebezpieczeństwo n życia; ~gefährlich niebezpieczny dla życia; ~gefährte m, ~gefährtin f towarzysz(ka) życia; ~groß naturalnej wielkości; ~größe f naturalna wielkość: ~kräftig pełny życia, silny: ~länglich dożywotni; ~lauf m życiorys; (auch ~laufbahn f) kolej f życia: ~lust f chęć do życia; ~lustig mający chęć do życia, lubiący życie, wesoły: ~mittel n/pl. środki m/pl. żywności, żywność f; ~müde, ~satt znudzony (od. przesycony) życiem: ~überdruß m niechęć f do życia, przesyt życiowy; ~unterhalt m utrzymanie n, środki m/pl. utrzymania; ~versicherung f ubezpieczenie n na życie; ~wandel m sposób życia, życie n; ~weise f = ~art; ~zeichen n znak m życia; ~zeit f czas m życia; auf ~zeit dożywotnio.

Le'ber (lę'bᵉʀ) f ③d wątroba, wątróbka; frisch von der ~ weg otwarcie, bez ogródek; ~fleck m plama f wątrobiana, piegi m/pl.; ~krank chory na wątrobę; ~tran m tran wątrobiany; ~wurst f kiszka wątrobiana.

Le'be...: ~welt f elegancki świat m (lubiący dobrze żyć); ~wesen n istota f żyjąca; ~wo''hl n pożegnanie; j-m ~wohl sagen [po]żegnać (acc.), [po]żegnać się z (instr.).

le'bhaft (lę'phaft) żywy, ożywiony, żwawy; (heftig) silny: (Eindruck) głęboki, silny, mocny; (Kampf) zacięty; adv. żywo, żwawo: ~igkeit f żywość, żwawość, ożywienie n.

Le'b...: ~kuchen m piernik; ~los bez życia, nieżywy, martwy; (seelenlos) bezduszny, nieczuły; (atemlos) bez ducha; ~losigkeit f martwość, bezduszność; ~tag m: mein ~tag przez całe moje życie, jak długo żyję; ~zeiten f/pl.: bei ~zeiten za życia.

le'chzen (lę'chᶜᵉn) ⑮e (nach dat.) pragnąć, łaknąć (gen.); vor Durst ~ mieć wielkie pragnienie, być spragnionym.

leck (lęk) 1. dziurawy, rozeschnięty, ciekący; ~ werden dostawać [-stać] dziurę, rozsychać [rozeschnąć] się. 2. ~ m u. n ②g szpara f, dziura f.

le'cken (lę'kᵉn) ⑮a 1. v/i. ciec, cieknąć: prze-, wy-ciekać od. -knąć. 2. v/t. lizać, oblizywać [-zać].

Le'cker[1] (lę'kᵉʀ) m ②l, ~in (~in) f ③c lizun(ka); łasun, łakomiec, łakoma.

le'cker[2] (~) łakomy, smakowity, wykwintny: ~bissen m smaczny kąsek, przysmaczek, specjał: łakocie f/pl.

Leckerei' (lękᵉʀaı') f ③b wykwintność (w smaku); auch = Leckerbissen.

le'ckerhaft, le'ckerig (~ich) łakotny, lubiący łakocie.

Le'cker|maul n smakosz m.

Le'der (lę'dᵉʀ) n ②l skóra f; ~... skórzany: ~arbeiter m skórnik: ~händler m handlarz skór.

le'dig (lę'dich) (Stelle usw.) wolny, opróżniony, niezajęty; (Mann) nieżonaty, (Frau) niezamężna; ~ sein być stanu wolnego: ~ bleiben nie ożenić się od. (Frau)

nie wyjść zamąż: ~er Mensch, ~e Person osoba *f* stanu wolnego. [ko, jedynie tylko.]

le'diglich (lę'dĭklĭch) *adv.* li tyl-]

leer (lęʀ) pusty, próżny; (unbesetzt) niezajęty, wolny; (Geschwätz usw.) czczy, bez znaczenia, bez wartości; mit ~em Magen na czczo; ~er Raum próżnia *f*: ~ machen = leeren: ~ werden opróżniać [-nić] się, [o]pustoszeć.

Lee're (lę'ʀe) *f* ③b próżnia.

lee'ren (lę'ʀen) ⑮a opróżniać [-nić], wypróżniać [-nić].

Lee'r|stehen *n* eines Hauses to, że dom nie jest zamieszkany.

Lega't (lęgā't) 1. *m* ③a legat, poseł. 2. *n* ②g = Vermächtnis.

Le'ge|henne (lę'ge-) *f* kura nośna.

le'gen (lę'gen) ⑮a kłaść [położyć]; Bretter usw.: ścielić, [po-] słać; Eier: [z]nieść; Karten: wykładać [wyłożyć]; (schlafen ~) układać [ułożyć]: Wert ~ auf (*acc.*) przykładać wagę do (*gen.*); sich ~ kłaść [położyć] się; Wind usw.: przycichać [-chnąć], ustawać [ustać]; (nachlassen) [z]łagodnieć, uśmierzać [-rzyć] się; sich ~ auf (*acc.*) oddawać [-dać] się (*dat.*), przykładać [przyłożyć] się do (*gen.*), brać [wziąć] się do (*gen.*).

Lege'nde (lęgĕ'nde) *f* ③b legenda; ~n... legendowy, legendarny.

legie'ren (lęgi'ʀen) ⑮g zapisywać [-sać] w testamencie; ⚙ [po]łączyć, [z]mieszać (o metalach). *Su.* połączenie *n*, aljaż *m*.

Legio'n (lęgiǫ'n) *f* ③b legja, legjon *m*.

Legislatu'r (lęgĭslatų'ʀ) *f* ③b prawodawstwo *n*; ~periode *f* okres *m* prawodawczy.

legiti'm (lęgiti'm) prawy, prawowity.

legitimie'ren (~timi'ʀen) ⑮g uznawać [uznać] jako prawne: Kind: uznawać [uznać] za prawowite; sich ~ [wy]legitymować się, udowadniać [-wodnić] tożsamość swej osoby.

Le'hen (lę'en) *n* ②l lenno; ~(s)... s. Lehns...

Lehm (lēm) *m* ②g glina *f*; ~... gliniany; ~fußboden *m* grunt z ubitej gliny; ~'hütte *f* lepianka (z gliny).

le'hmig (~ĭch) gliniasty.

Le'hne (lę'ne) *f* ③b pochyłość, a. = Geländer.

le'hnen (~n) ⑮a: (sich) ~ an od. gegen (*acc.*) opierać [oprzeć] się o (*acc.*), być opartym o (*acc.*).

Le'hns... lenny; ~herr *m* nadawca lenna; ~mann *m* (*pl.* ~leute) lennik, wasal.

Le'hn...: ~sessel, ~stuhl *m* krzesło *n* z poręczami: ~wort *n* ②a słowo zapożyczone z obcego języka.

Le'hr... (lę'ʀ...) naukowy, nauczycielski: ~amt *n* urząd *m* (oder zawód *m*) nauczycielski; nauczycielstwo: ~anstalt *f* zakład *m* naukowy: ~buch *n* podręcznik *m* (do nauki): ~bursche *m* = Lehrling.

Le'hre (lę'ʀe) *f* ③b nauka: *fig.* nauczka, przestroga; j-m zur ~ dienen być dla k-o przykładem.

le'hren (~n) ⑮a uczyć; na-, pouczać [uczyć] (j-n et. k-o *gen.*).

Le'hrer (lę'ʀeʀ) *m* ②l, ~in (~ĭn) *f* ③c nauczyciel(ka); ~... nauczycielski.

Le'hr...: ~fach *n* przedmiot *m* nauki; (als Beruf) zawód *m* nauczycielski: ~gang *m* porządek nauk; ~geld *n* opłata *f* za naukę; ~herr *m* pryncypał, majster: ~jahr *n* rok *m* nauki: ~junge *m* = Lehrling; ~kurs *m* kurs nauki.

Le'hrling (lē'ʀlĭŋ) *m* (2)g¹ terminator, chłopak, uczeń.

Le'hr...: **~mädchen** *n* dziewczyna *f* do nauki; **~meister** *m* = ~Herr; **~plan** *m* plan nauki; **2reich** pouczający; **~satz** *m* twierdzenie *n* naukowe, prawidło *n*; **~stuhl** *m* katedra *f*; **~zeit** *f* czas *m* nauki.

Leib (laıp) *m* (2)c ciało *n*; (Unterl2) brzuch, żywot; (Rumpf) tułów; (am Kleide usw.) stanik, kaftanik; j-m zu ~e gehen oder F rücken dojeżdżać [-jechać] k-u, dokuczać [-czyć] k-u; bei ~e = beileibe; bleib mir vom ~e! nie przystępuj do mnie!, daj mi pokój!; bei ~ und Leben pod grozą śmierci.

Lei'b...: **~arzt** *m* lekarz przyboczny; **~binde** *f* przepaska na brzuch.

Lei'bchen (laı'pçᵊn) *n* (2)l gorset *m*, kaftanik *m*; (am Kleide) stanik *m*.

lei'b|eigen, 2er *m* (9)l (chłop) poddany; niewolnik; **2schaft** *f* poddaństwo *n*.

Lei'bes... (laı'bᵊs...) cielesny; **~beschaffenheit** *f* budowa (oder konstytucja) ciała; **~frucht** *f* płód *m* (oder owoc *m*) żywota; **~kraft** *f* siła fizyczna; aus ~kräften z całej siły, co sił starczy; (laufen) co tchu; **~übung** *f* ćwiczenie *n* cielesne oder gimnastyczne.

Lei'b...: **~garde** *f* gwardja przyboczna: **~gericht** *n* ulubiona potrawa *f*.

lei'bhaft(ig) (laı'phaft[ĭç]) wcielony, istny, rzeczywisty.

lei'blich cielesny; (Bruder usw.) rodzony.

Lei'b...: **~rente** *f* renta dożywotnia; **~schmerz** *m* (~schneiden *n*) ból *m* brzucha; ich habe ~schmerzen brzuch mnie boli; **~wache** *f* straż przyboczna; **~wächter** *m* strażnik przyboczny; **~wäsche** *f* bielizna.

Lei'ch|dorn (laı'ç-) *m* nagniotek.

Lei'che (~ᵉ) *f* (3)b trup *m*, zwłoki *f/pl.*; (Tote[r]) zmarły (-ła).

Lei'chen... trupi; pogrzebowy; **2artig** trupiasty; **~begängnis** *n* pogrzeb *m*; **2blaß** blady jak trup; **~feier(lichkeit)** *f* obrzęd *m* pogrzebowy; **~halle** *f* hala przedpogrzebowa, trupiarnia; **~mahl** *n*, **~schmaus** *m* uczta *f* pogrzebowa, stypa *f*; **~schau** *f* wystawienie *n* (oder oględziny *f/pl.*) zwłok; **~stein** *m* = Grabstein; **~träger** *m* karawaniarz; **~tuch** *n* całun *m*; **~verbrennung** *f* palenie *n* zwłok; **~wagen** *m* karawan; **~zug** *m* orszak pogrzebowy.

Lei'chnam (laı'çnam) *m* (2)g trup, zwłoki *f/pl.*

leicht (laıçt) lekki; (Redeweise) potoczysty; (flüchtig) szybki, zwinny; (~hin) z lekka; (~ tunlich) łatwy; ~(er) machen = erleichtern; es wird mir ~(er) ums Herz staje mi się lżej na sercu.

lei'cht... oft lekko...; **~blütig** (-blütĭç) żywego usposobienia; **~fertig, ~sinnig** lekkomyślny; ~sinniger Mensch lekkoduch; **2fertigkeit** *f*, **2sinn** *m* lekkomyślność *f*; **~gläubig** łatwowierny; **2gläubigkeit** *f* łatwowierność; **~hi'n** z lekka.

Lei'chtigkeit (laı'çtĭç-) *f* lekkość; łatwość.

leid (laıt) 1. *a.* (indekl.) żal, przykro: es tut mir ~ żal mi (*gen.*), przykro mi; er tut mir ~ żal mi go, żałuję go, współczuję z nim. 2. 2 *n* (2)g (o. *pl.*) ból *m*, smutek *m*, zmartwienie; 2 tragen nosić żałobę; ein 2 antun wyrządzać [-dzić] krzywdę

lei'den (lai'dᵉn) ⑬q 1. ([er]duldeu) [prze-, wy]cierpieć (unter *dat.* na *loc.*, od *gen.*: an *dat.* voin. *acc.*; für *acc.* za *acc.*), znosić [znieść], doznawać [-znać]; **~d** cierpiący; chory (an *dat.* na *acc.*); Gram. bierny: **2de(r)** *s.* (9)l chory (-ra). 2. 2 *n* ②l cierpienie, słabość *f*; (Christi) męka *f*; **2s...** bolesny.

Lei'denschaft *f* namiętność (für *acc.* do *gen.*); **2lich** namiętny; **2s|los** wolny od namiętności, bez namiętności.

Lei'dens...: **~gefährte**, **~genosse** *m* towarzysz niedoli; **~geschichte** *f* historja cierpienia (od. [Christi] męki).

lei'der (lai'dᵉʀ) niestety.

lei'dig (~dįch) = elend, häßlich.

lei'dlich (lai'tlįch) znośny, mierny; *adv.* jako tako, dość dobrze.

Lei'd...: **2los** bezbolesny, bez boleści; **2tragend** pogrążony w żałobie; (im Herzen) smutny: die **~tragenden** rodzina *f* zmarłego; **~wesen** *n* żal *m*, smutek *m*, zmartwienie; zu meinem **~wesen** ku mojemu ubolewaniu od. zwartwieniu.

Lei'er (lai'ᵉʀ) *f* ③d lutnia; auch = **~kasten**: immer die alte **~** zawsze ta sama piosenka; **~kasten** *m* katarynka *f*: **~mann** *m* ②a katarynkarz.

lei'ern (lai'ᵉʀn) ⑮b [za]grać na lutni od. na katarynce; *fig.* robić wciąż to samo; (reden) powtarzać wciąż to samo; paplać.

Lei'h... (lai'...) pożyczkowy, wypożyczalny: **~amt** *n*, **~anstalt** *f*, **~bank** *f* = **~haus**; **~bibliothek** *f* wypożyczalnia książek.

lei'hen (~ᵉn) ⑬r: j-m et.: [wy-] pożyczać [-czyć]; j-m sein Ohr **~** wysłuchać [voll.] (*acc.*).

Lei'h...: **~gebühr** *f* należytość za wypożyczenie: **~haus** *n* zakład *m* zastawniczy, lombard *m*; **2weise** jako pożyczka. w drodze pożyczki.

Leim (laim) *m* ②g klej; (Fliegen 2 usw.) lep; **~...** klejowy, klejowaty. [*fig.* = betrügen.]

lei'men (lai'mᵉn) ⑮a [s]kleić:

lei'mig (~įch) klejowaty, lepki

Lei'm|rute *f* różdżka lepem nasmarowana; *fig.* pułapka. [ny.]

Lein (lain) *m* ②g len; **~...** lniany.

...lein (...lain) Verkleinerungssilbe. zB. in Fräulein, Mägdlein.

Lei'ne (lai'nᵉ) *f* ③b lina, sznur *m*

lei'nen (~n) 1. (aus Lein) lniany; (aus Leinwand; auch in Zssgn) płócienny. 2. 2 *n* ②l = Leinwand, Wäsche. [tkacki.]

Lei'n(e)|weber *m* tkacz; **~...**

Lei'n...: **~samen** *m* siemię *n* (lniane): **~wand** *f* (o. *pl.*) płótno *n*; **~wand...** płócienny.

lei'se (lai'zᵉ) cichy; (Schlaf) lekki; *adv.* cicho, po cichu; **2treter** (~tʀę'tᵉʀ) *m* ②l człowiek skryty, służalec.

Lei'ste (lai'stᵉ) *f* ③b listwa: (Tuch2) plisa. krajka (vgl. Borte. Kante); Anat. pachwina.

lei'sten (~n) ⑮c 1. *v/t.* (machen) [z]działać; Zahlung usw.: uskuteczniać [-nić]; (ausführen) wykonywać [-nać]; Hilfe: okazywać [-zać], dawąć [dać]; einen Eid **~** s. Eid; sich et. **~** pozwalać [-zwolić] sobie na (*acc.*). 2. 2 *m* ②l kopyto *n*; über e-n 2 schlagen mierzyć jedną miarką: **2gegend** *f* pachwina

Lei'stung *f* czyn *m*, dzieło *n*, praca; (eines Eides) złożenie *n* (Abgabe) świadczenie *n*, zapłata: (*pl.*) postępy *m/pl.*: **2s|fähig** zdolny, sprawny; **~s|fähigkeit** *f* zdolność. sprawność.

Lei't... (lai't...) przewodni, wstępny, powodny: **~artikel** *m* artykuł wstępny od. naczelny.

leiten (lai'tᵉn) ⑮c [po]prowadzić, [s-, po]kierować; Geschäft: rządzić, zawiadywać (*instr.*); Wasser: sprowadzać [-dzić]; **~d** przewodni, kierujący.

Lei'ter (lai'tᵉʀ) 1. *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c przewodnik *m* (auch Phys.) (-niczka), kierownik (-niczka). 2. *f* ③d drabina; **~sprosse** *f* szczebel *m*; **~wagen** *m* wóz drabiniasty.

Lei't...: **~faden** *m* przewodnik, podręcznik; **~motiv** ♪ *n* przewodni motyw *m*; **~seil** *n* = Leine; **~stern** *m* gwiazda *f* przewodnia.

Lei'tung *f* przewodnictwo *n*, kierownictwo *n*, zawiadowstwo *n*; ⚙ przewód *m*; **~s...** przewodowy, zawiadowczy.

Lektio'n (lękcⁱo'n) *f* ③b lekcja; (Ermahnung) nauka, nauczka.

Lektü're (lektū'ʀᵉ) *f* ③b lektura, czytanie *n*.

Le'mberg (le'mbęʀk) *n* ⑧g Lwów *m*.

Le'nde (lę'ndᵉ) *f* ③b lędźwie *f/pl.*, biodro *n*; **~n...** lędźwiowy; **~nbraten** *m* polędwica *f*.

Le'ne (lę'nᵉ) *f* ⑧d, **Le'nchen** *n* ⑧g Helena *f*, Helenka *f*.

Le'nk... (lę'ŋk...) do kierowania; **~ballon** *m* statek powietrzny, balon do kierowania.

le'nkbar dający się kierować: (gehorsam) posłuszny.

le'nken (lę'ŋkᵉn) ⑮a [po]kierować, sterować; **~ auf** (*acc.*) [s]kierować na (*acc.*), sprowadzać [-dzić] na (*acc.*); Verdacht: zwracać [zwrócić] na (*acc.*).

Le'nker (~ᵉʀ) *m* ②l = Leiter 1.

le'nksam powolny, posłuszny, gibki.

Le'nk...: **~schiff** *n* statek *m* powietrzny; **~stange** *f* kierownica, ster *m*.

Lenz (lęnc) *m* ②g wiosna *f*.

Le'o (lę'o) *m* ⑧b Leon.

Leopa'rd (lęopa'ʀt) *m* ③a lampart; **~en...** lamparci.

Le'rche (lę'ʀchᵉ) *f* ③b skowronek *m*.

le'rn... (lę'ʀn...): **Lbegierde** chęć do nauki, żądza nauki; **~begierig** chciwy (oder żądny) nauki.

le'rnen (~ᵉn) ⑮a [na]uczyć się (*gen.*), wyuczać [-czyć] się (*gen.*).

Le's|art (lę's-) *f* sposób *m* czytania; (verschiedene ~) warjant *m*.

le'sbar czytelny, dający się czytać; **Lkeit** *f* czytelność.

Le'se (lę'zᵉ) *f* ③b zbiór *m*; **~buch** *n* książka *f* do czytania, czytanka *f*; **~halle** *f* czytelnia.

le'sen (~n) ⑭d [prze]czytać; (entziffern) odczytywać [-tać]; Früchte usw.: zbierać [zebrać].

le'sens|wert: **~es** Buch książka *f* warta czytania.

Le'se...: **~probe** *f* próba czytania; **~pult** *n* pulpit *m*.

Le'ser (lę'zᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c czytelnik (-niczka); zbieracz(ka).

le'serlich czytelny; **Lkeit** *f* czytelność.

Le'se...: **~zeichen** *n* znaczek *m* (do książki); **~zimmer** *n* pokój *m* do czytania, czytelnia *f*.

Le'sung *f* czytanie *n*; zbieranie *n*.

Lethargie' (lętąʀgi') *f* ⑥f letarg *m*.

Le'tte (lę'tᵉ) *m* ③a Łotysz.

Le'tten (~n) *m* ②l glina *f*, ił.

Le'tter (~ʀ) *f* ③d litera; Typ. czcionka.

le'ttisch (lę'tisz) łotyski.

le'tzen (lę'cᵉn) ⑮e = ergötzen

letzt (lęct) *comp.* **~ere(r)**, **~eres** ostatni; (äußerst) ostateczny; (vorig) przeszły, miniony; zu guter L na sam koniec, na sam ostatek; zum **~en** wkońcu, nakoniec; zum **~en(mal)** po raz ostatni; **~'ens** (~ᵉns) **~'lich** nakoniec, niedawno; **~hi'n** nie-

dawno; ~'**willig** przedśmiertny, testamentarny.

Leu (loi) *m* ③a = Löwe.

Leu'cht... (loi'cht...) świetlny.

Leu'chte (~e) *f* ③b pochodnia; (Laterne) latarnia; *fig.* luminarz *m*, chluba, ozdoba.

leu'chten (~n) ⑮c świecić, przyświecać, błyszczeć.

Leu'chter (~r) *m* ②l lichtarz, świecznik.

Leu'cht...: ~**feuer** *n* majak *m*; ~**gas** *n* gaz *m* świetlny; ~**käfer** *m* świetlik; ~**kraft** *f* siła światła; ~**turm** *m* latarnia *f* morska.

leu'gnen (loi'gnen) ⑮c przeczyć (*dat.*), zaprzeczać [-czyć]; (hartnäckig) wypierać [-przeć] się (*gen.*). [*f* ③c przeczący (-ca).]

Leu'gner (~ner) *m* ②l, ~**in** (~in)

Leu'gnung *f* przeczenie *n*, zaprzeczanie *n*.

Leu'mund (loi'munt) *m* ②g (o. *pl.*) opinja *f*, reputacja *f*, sława *f*; (Gerücht) pogłoska *f*.

Leu'te (loi'te) *m*/*pl.* ludzie *pl.*; (Dienstboten) czeladź *f*, służba *f*; unter die ~ bringen (Gerücht) rozgłaszać [-głosić].

Leu'tnant (loi'tnant) *m* ②g¹ od. ⑥i podporucznik; (Ober≈) porucznik.

leu'tselig uprzejmy, łagodny; ≈**keit** *f* uprzejmość, łagodność.

Levi't (lewi't) *m* ③a lewita; j-m die ~en lesen wytrzeć [voll.] k-u kapitułę, złajać [voll.] k-o.

Levkoi'e (lefkoi'e) *f*, **Levko'je** (~ko'je) *f* ③b lewkonja; ~**n...** lewkonjowy.

Le'xikon (le'ksikon) *n* ⑥k od. ⑥e leksykon *m*, słownik *m*; ~... leksykonowy.

Libe'lle (libe'le) *f* ③b Zool. jętka; ⚙ waga wodna. [nomyślny.]

libera'l (libera'l) liberalny, wol-

...**lich**(**keit** *f* ③b) (...lich[kait]) in Bsgn, z.B. ängstlich, Ängstlichkeit.

Licht (licht) **1.** ②c *n.* ②g (Helle) światło *n*; (Kerze) świeca *f*, (kleines) świeczka *f*; j-m das ~ halten [po]świecić; ans ~ bringen = bekanntmachen; hinters ~ führen wywodzić [-wieść] w pole, oszukiwać [-kać]; j-m ein ~ aufstecken (über *acc.*) wyjaśniać [-nić] k-u (*acc.*), otwierać [otworzyć] oczy k-u (na *acc.*). **2.** ≈ jasny, widny; (Wald usw.) rzadki; ≈e Stelle = Lichtung.

Li'cht... świetlny; ~**bild** *n* obraz *m* świetlny; fotografja *f*; ~**druck** *m* fototypja *f*.

li'chten (li'chten) ⑮c Wald usw.: przerzedzać [-dzić], prześwietlać [-lić]; ⚓ (löschen) wyładowywać [-ować]; Anker: podnosić [-nieść]; sich ~ [z]rzednieć.

Li'chter...: ≈lo'h brennen płonąć jasnym płomieniem.

Li'cht...: ~**heilanstalt** *f* zakład *m* dla kąpieli świetlnych; ~**meß** *f* gromnica *f*; (Festtag) święto *n* Panny Marji Gromnicznej; ~(**putz**)**schere** *f* szczypce *f*/*pl.* (do objaśniania świec); ≈**scheu** mający wstręt do światła, bojący się światła; ~**schirm** *m* umbra *f*, abażur; ~**schnuppe** *f* spalony knot *m* świecy; ~**seite** *f* strona zwrócona do światła; *fig.* zaleta; ~**spiegel** *m* reflektor; ~**strahl** *m* promień światła; ~**zieher** (-cier) *m* ②l świeciarz.

Li'chtung *f* przerzedzenie *n*, rozjaśnienie *n*; (lichte Stelle) polana, karczunek *m*.

Lid (lit) *n* ②c = Augenlid.

lieb (lip) miły, kochany, luby (a. ≈ *n*); (teuer) drogi; es ist mir ~ miło mi; den ~en langen Tag cały dzień; das ~e Brot kawałek *m* chleba.

lie'bäugeln ⑮f (untr.) rzucać zalotne spojrzenia; mit j-m ~ spoglądać zalotnie na k-o.

Lie'bchen (li'pḍḥ̣ᵉn) *n* ②1 kochanek *m*, kochanka *f*.

Lie'be (li'bᵉ) *f* ③b (*o. pl.*) miłość: **~diener** *m* człowiek płaszczący się.

Liebelei' (libᵉlaj') *f* ③b miłostki *f/pl.*, zaloty *m/pl.*, umizgi *m/pl.*

lie'beln (li'bᵉln) ⑮f umizgać [-gnąć] się: mit j-m ~ [po-]romansować z (*instr.*).

lie'ben (~ᵉn) ⑮a kochać, lubić, miłować; geliebt kochany, ulubiony, umiłowany; **~s|würdig** miły, luby, przyjemny; (freundlich) uprzejmy, grzeczny; **Ls|würdigkeit** *f* wdzięk *m*, powab *m*, przyjemność; uprzejmość, grzeczność.

lie'ber (~ᵉʀ) [s. lieb u. gern] chętniej, lepiej; (eher) raczej, prędzej; ~ haben woleć.

Lie'bes... (li'bᵉs...) miłosny: **~abenteuer** *n* przygoda *f* miłosna; **~apfel** *m* pomidor: **~brief** *m* list miłosny; **~erklärung** *f* oświadczyny *f/pl.*: **~glut** *f* płomień *m* (od. żar *m*) miłości; **~gabe** *f* datek *m* miłosierny; **~geständnis** *n* wyznanie miłości; **~gott** *m* bożek miłości, amor; **~handel** *m* stosunek miłosny; **~mahl** *n* uczta *f*; **~paar** *n* para *f* kochanków.

lie'be|voll pełny miłości, uprzejmy, życzliwy.

lie'b...: **~gewinnen** pokochać, polubić [beide voll.]; **~haben** = lieben: **Lhaber(in** *f* ③c) *m* ②1 (-hąbᵉʀ|jn]) miłośnik (-śniczka), amator(ka); (Geliebte[r]) kochanek (-anka), **Lhaberei** (-hąbᵉʀai) *f* ③b miłośnictwo *n*, amatorstwo *n*; **~kosen** (untr.) [po-]pieścić, [po]głaskać; **Lkosung** *f* pieszczenie *n*, pieszczota.

lie'blich miły, przyjemny, wdzięczny; **Lkeit** *f* przyjemność, wdzięk *m*.

Lie'bling (li'plịŋ) *m* ②g¹ ulubieniec (-nica), faworyt(ka); **~s...** ulubiony.

lie'b...: **~los** niemiłosierny, nieczuły, zły; **~reich** miłościwy, łaskawy, uprzejmy; **Lreiz** *m* wdzięk; **~reizend** powabny, wdzięczny, uroczy.

Lie'bschaft *f* miłostka, romans *m*.

Lied (lit) *n* ②c pieśń *f*; *dim.* pios(e)nka *f*. [śpiewnik *m*.]

Lie'der... (li'dᵉʀ...): **~buch** *n*

lie'derlich (unordentlich) niedbały, nieporządny; (ausschweifend) rozpustny, rozwiązły; **Lkeit** *f* niedbalstwo *n*, nieporządek *m*; rozpusta, rozwięzłość.

Lie'der...: **~sänger(in** *f*) *m* pieśniarz (-arka); **~spiel** *n* wodewil *m*; **~tafel** *f* stowarzyszenie *n* śpiewaków.

lief (lif) s. laufen.

Lie'fer...(li'fᵉʀ...)=Lieferungs...

Lieferant (lifᵉʀą'nt) *m* ③a dostawca. [być dostarczonym.]

lie'ferbar mający (od. mogący)

lie'fern (li'fᵉʀn) ⑮b dostarczać [-czyć] (*gen.*); (mit Zustellung) dostawiać [-wić]; (aus~) wydawać [-dać]; Schlacht: staczać [stoczyć]; geliefert stracony.

Lie'ferung *f* dostarczenie *n*, dostawienie *n*; (vertragsmäßige) (von *dat.*) dostawa *f* (*gen.*); (Heft) zeszyt *m*; in ~en zeszytami, w zeszytach; in ~ geben oddawać [-dać] dostawę (*gen.*); **~s...** dostawy: **~s|bedingung** *f* warunek *m* dostawy; **~s|schein** *m* poświadczenie *n* dostawy; **Ls|weise** zeszytami.

lie'gen (li'gᵉn) ⑫l [po]leżeć; (= gelegen sein) znajdować się; vor Anker ~ stać na kotwicy: **~d** leżący, (Güter) nieruchomy; ~ bleiben nie wstawać [wstać]; Arbeit usw.: zostawać [-stać] przerwanym; ~ lassen zosta-

wiać [-wic], nie ruszać [-szyć] (*gen.*); es liegt daran, daß zależy od tego, że; es liegt mir daran, es ist mir daran gelegen zależy mi na tem; es liegt mir am Herzen leży mi na sercu.

Lie'genschaft *f* majątek *m* nieruchomy, nieruchomości *f/pl.*

lieh (lī) s. leihen.

Lie'schen (lī'sch^e^n) *n* ⑧g, **Lie'se** (lī'z^e^) *f* ⑧d Eliza *f.*

ließ (lis) s. lassen.

Likö'r (likö'r) *m* ②g likier; (aus Früchten) nalewka *f*; ~... likierowy, nalewkowy.

li'la (lī'la) 1. (indekl.) liljowy. 2. ~ *n* ⑤ kolor *m* liljowy.

Li'lie (lī'lie) *f* ③b lilja; ~n... liljowy: ~n|weiß biały jak lilja.

Limona'de (limona'd^e^) *f* ③b limonada; ~n... limonadowy.

lind (lint), ~e¹ (lĭ'nd^e^) łagodny, lekki. [lipowy.]

Li'nde² (lĭ'nd^e^) *f* ③b lipa; ~n...

li'ndern (~d^e^rn) ⑮b [z]łagodzić; Schmerz usw.: uśmierzać [-rzyć]; ~d łagodzący, uśmierzający, kojący.

Li'nderung *f* ulga, uśmierzenie *n*, ukojenie *n*; ~s... łagodzący, uśmierzający, kojący: ~s|mittel *n* środek *m* uśmierzający.

Li'nd|wurm *m* smok.

Linea'l (lineā'l) *n* ②g¹ linja *f*; *dim.* linijka *f.*

Li'nie (lī'nie) *f* ③b linja; ⚓ równik *m*; ⚔ (Ggs. Garde) wojskowość, (Ggs. Reserve) linja; in erster ~ w pierwszym rzędzie, przedewszystkiem; ~n... linjowy; ~n|blatt *n* podkładka *f* linjowa, leniuszek *m*; ~n|soldat *m* szeregowiec. [linjować.]

linie'ren (linii'r^e^n) ⑮g [po-]

link (liŋk) lewy; auf der ~en Seite po lewej; von der ~en Seite z lewej strony.

Li'nke (lĭ'ŋk^e^) *f* ⑨l lewa ręka; zur ~n = links. [lewo.]

li'nker|hand, -seits (-zaic) na

li'nkisch (lĭ'ŋkisz) niezgrabny.

links (liŋks) na lewo; von ~ z lewej strony: ~händer (-hend^e^r) *m* ②l mańkut: ~um! w lewo zwrot! [wand.]

Li'nnen (lĭ'n^e^n) *n* ②l = Lein-

Li'nse (lĭ'nz^e^) *f* ③b soczewica: Optik: soczewka; ~n... soczewicowy, soczewkowy.

Li'ppe (lĭ'p^e^) *f* ③b warga; (*pl.*) usta *n/pl.*; ~n... wargowy.

Li'sbeth (lĭ'sbet) ⑧h, **Li'se** (lĭ'z^e^) *f* ⑧d = Liese. [[-pnąć].]

li'speln (lĭ'sp^e^ln) ⑮f szeptać

List (list) *f* ③b chytrość, podstęp *m*; mit ~ podstępem, podstępnie.

Li'ste (lĭ'st^e^) *f* ③b lista, spis *m.*

li'stig (~ich) chytry, podstępny.

Litanei' (litanai') *f* ③b litanja; *fig.* długi spis *m.*

Li'tauen (lĭ'tau^e^n) *n* ⑧g Litwa *f*: **Li'tauer** (~^e^r) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c Litwin(ka); **li'tauisch** (~isz) litewski. [litrowy.]

Li'ter (lĭ't^e^r) *n* (*m*) ②l litr; ~...

litera'risch (lĭt^e^rā'risz) literacki.

litt (lit) s. leiden.

Li'tze (lĭ'c^e^) *f* ③b sznurek *m* pleciony. [ty *f/pl.*]

Li'vland (lĭ'flant) *n* ⑧g Inflan-

Livree' (liwrē') *f* ⑥f liberja.

Lob (lop) *n* ②g (po)chwała *f*, chluba *f*, sława *f*; ~... pochwalny.

lo'ben (lō'b^e^n) ⑮a [po]chwalić (für *acc.*, wegen *gen.* za *acc.*); (eifrig ~) wychwalać; Gott sei gelobt! chwała Bogu!; ~s|wert chwalebny, godny (po)chwały.

lo'besam (lō'b^e^zam) świetny, dostojny.

Lo'bes|erhebung (lō'b^e^s-) wychwalanie *n*, wysławianie *n* pochwały *f/pl.*

Lo'b...: ~gesang *m* pieśń *f* pochwalna; **~hudelei** *f* przesadna pochwała schlebianie *n*; **2hudeln** (untr.) przesadnie wychwalać; (schmeicheln) schlebiać, kadzić (*dat.*).
lo'blich (lȫ'plich) chwalebny; (Titel) świetny.
Lo'b...: ~lied *n* pieśń *f* pochwalna; **2preisen** (untr.) sławić, wysławiać, uwielbiać; **~preisung** *f* wysławianie *n*, uwielbianie *n*; **~rede** *f* mowa pochwalna; **~redner** *m* chwalca; **~spruch** *m* pochwała *f*.
Loch (loch) *n* ②a dziura *f*; *dim.* dziur(ecz)ka *f*; (Öffnung) otwór *m*; (Höhle) jama *f*, nora *f*; F = Gefängnis.
Lo'chleisen *n* probój *m*.
lo'chen (lǫ'chᵉn) ⑮a [prze]dziurawić; auch = bohren.
lo'cherig (lǫ'chᵉʀich) dziurawy, podziurawiony.
Lo'cke (lǫ'kᵉ) *f* ③b lok *m*, kędzior *m*; (eingelegte) pukiel *m*.
lo'cken (~n) ⑮a Haar: [u]trefić, zawijać [-inąć] w papiloty; (an~) [z-, przy]wabić, [przy]nęcić.
Lo'ckenlkopf *m* głowa *f* kędzierzawa.
lo'cker (lǫ'kᵉʀ) sypki, miałki, pulchny; (schwankend, beweglich) luźny, ruchomy; (ausgelassen) rozwiązły, lekkomyślny; **2heit** *f* pulchność; rozwięzłość.
lo'ckern (~n) ⑮b rozluźniać [-nić], rozruszać [-szyć]; sich ~ rozluźniać [-nić] się (a. *fig.*), rzednąć [rozrzednieć].
lo'ckig (~ich) kędzierzawy.
Lo'ck...: ~mittel *n*, **~speise** *f* przynęta *f*, wabik *m*; **~pfeife** *f* wabik *m*, piszczałka do wabienia; **~spitzel** *m* prowokator; **~vogel** *m* ptak wabiący.
Lo'ckung *f* ponęta, pokusa, powab *m*.

Lo'den (lo'dᵉn) *m* ②l gatunek grubego sukna. [*fig.* [za]pałać.]
lo'dern (~ᵉʀn) ⑮b [za]płonąć;
Lö'ffel (lȫ'fᵉl) *m* ②l łyżka *f*; *dim.* łyżeczka *f*; Jagd: słuchy *m/pl.*; **~...** łyżkowy.
lö'ffeln (~n) ⑮f jeść łyżką.
log (lok), **lö'ge** (lö'gᵉ) s. lügen.
Lo'ge (lo'žᵉ) *f* ③b loża; **~nschließer** *m* dozorca.
logie'ren (lǫžį'ʀᵉn) ⑮g [za-]mieszkać.
Logie'r|haus *n* = Gasthaus.
Logi's (lǫžį') *n* indekl. mieszkanie.
loh (lo') jasno płonący.
Lo'he (lo'ᵉ) *f* ③b płomień *m*; (Gerberei: dębnica garbarska.
lo'hen (~n) ⑮a 1. *v/t.* = gerben. 2. *v/i.* = lodern.
Lo'h...: ~gerber *m* garbarz; **~gerberei** *f* garbarstwo *n*; (Fabrik) garbarnia.
Lohn (lon) *m* ②d (Bezahlung) (bisw. *n*) płaca *f*; (Belohnung) nagroda *f*; (Vergeltung) zapłata *f*; **~'arbeiter** *m* najemnik, najmita; **~'diener** *m* najemny sługa, parobek.
lo'hnen (lo'nᵉn) ⑮a nagradzać [-grodzić] (j-m et. k-u za *acc.*), [za]płacić (k-u za *acc.*); das (oder die Sache) lohnt sich nicht to nie opłaca się, nie warte zachodu; **~d** korzystny.
lö'hnen (lö'nᵉn) ⑮a wypłacać [-cić] żołd.
Lo'hn...: ~herr *m* pan, chlebodawca; **~kutsche** *f* powóz *m* (do wynajęcia); **~kutscher** *m* woźnica najemny.
Lö'hnung *f* płaca, żołd *m*.
Loka'l (lokā'l) 1. *n* ②g¹ miejsce; (Geschäfts2 usw.) lokal *m*. 2. 2, **~...** miejscowy, lokalny.
lokalisie'ren (lokąlizį'ʀᵉn) ⑮g [z]lokalizować, ograniczać [-czyć] do pewnego miejsca, umiejscowić [voll.].

Lokalitä't (lokalitę't) *f* ③b miejscowość: (eines Hauses) ubikacje *f/pl.*, lokalności *f/pl.*
Lokomoti've (lokomotī'wᵉ) *f* ③b parowóz *m*, lokomotywa; **Lokomoti'v|führer** (~tī'f-) *m* maszynista.
Lolch (lolch) *m* ②g kąkol.
Lo'rbeer (lo'ʀbēʀ) *m* ④a (auch ~baum *m*) wawrzyn, laur; ~... wawrzynowy, laurowy.
Lo're (lo'ʀᵉ) *f* ③b, **Lo'ri** (~ʀi) *f* ⑥i odkryty wóz *m* ciężarowy, lora. [wrzyniec.]
Lo'renz (lo'ʀenc) *m* ⑧e Wa-
Lorgne'tte (loʀnję'tᵉ) *f* ③b lornet(k)a.
Los¹ (los) *n* ②h los *m*; (Schicksal) przeznaczenie; das große ~ pierwsza (oder główna) wygrana *f*.
los² (~) [vgl. lose] wolny, luźny: ~! puść(cie)!; was ist ~? co się stało?; mit ihm ist nicht viel ~ on nie wiele wart; ich bin eine Sache ~ pozbyłem się (*gen.*)
...los (...los) oft bez..., s. harm~, herz~, kopf~ usw.
lo's... od..., ode..., wy...
lö'sbar (lö'sbāʀ) rozpuszczalny.
lo's...: ~**binden** odwiązywać [-zać], rozwiązywać [-zać]: ~**brechen**: a) *v/t.* = ab-, aufbrechen; b) *v/i.* wybuchać [-chnąć]: zrywać [zerwać] się; *a.* = auf-, aus-brechen; ~**brennen** = abfeuern.
Lö'sch... (lö'sz...) ogniowy, pożarny; ⚓ służący do wyładowywania; ~**blatt** *n* bibuła *f*.
lö'schen (~ᵉn) ⑮c *v/t.* (poet. auch *v/i.* [sn] = er~) [z-, u]gasić; (tilgen, streichen) wymazywać [-zać], [s-, wy]kreślić; ⚓ wyładowywać [-dować].
Lö'scher (~ᵉʀ) *m* ②l gasiciel; ⚓ wyładowujący okręty.
Lö'sch...: ~**horn**, ~**hütchen** *n* kapturek *m* do gaszenia świec; ~**mannschaft** *f* straż pożarna od. ogniowa; ~**papier** *n* bibuła *f*.
Lö'schung *f* gaszenie *n*.
lo's...: ~**drehen** odkręcać [-cić]; ~**drücken** wypalać [-lić] (z karabinu).
lo'se (lo'zᵉ) [vgl. los] luźny: (wackelig) rozluźniony: (leichtfertig) swawolny, lekkomyślny: vgl. locker; ~r Bube swawolnik *m*: ~s Gesindel hołota *f*; ~s Maul wyszczekana gęba *f*: ~r Streich psota *f*, swawola *f*.
Lö'se... (lö'zᵉ...) wykupny; ~**geld** *n* okup *m*. [ciągnąć los(y).]
lo'sen (lo'zᵉn) ⑮e losować, [wy-]
lö'sen (lö'zᵉn) ⑮e = los-machen, -binden; Fahrkarte: kupować [kupić]; Geld: zarabiać [-robić], [u]targować; Aufgabe: wykonywać [-nać]; Rätsel: rozwiązywać [-zać]; Salz usw.: rozpuszczać [-puścić].
lo's...: ~**fahren** = abfahren: er fuhr los wyjechał; ~**geh(e)n** (weggehen) odchodzić [odejść]: (sich loslösen) odłączać [-czyć] się, oddzielać [-lić] się: Gewehr usw.: wystrzelać [-lić], wypalać [-lić]; Geleimtes: rozklejać [-kleić] się: Knoten usw.: rozluźniać [-nić] się; Naht usw.: rozpruwać [-pruć] się; Stecknadel: otwierać [otworzyć] się; ~gehen auf (*acc.*) uderzać [-rzyć], napadać [-paść] na (*acc.*): es geht los! zaczyna się!: ~**haken** odpinać [-piąć].
...losigkeit (...lozichkait) *f* ③b s. End~, Herz~ usw.
lo's...: ♀**kauf** *m* wykupno *n*; ~**kaufen** wykupować [-pić]; ~**ketten** spuszczać [spuścić] z łańcucha; ~**kommen** uchodzić [ujść]; *a.* (= sich befreien) uwolnić się; ~**lassen** wypuszczać [-puścić]: ~**legen** F (b.)

~anfangen: sich ~lösen oddzielać [-lić] się, odłączać [-czyć] się: ~machen od-, roz-wiązywać [-zać]: Geleimtes: odklejać [-kleić]; (befreien) uwanliać [uwolnić]; sich ~machen wyłamywać [-mać] się, uwalniać [uwolnić] się, wydostawać [-stać] się: ~platzen pękać [-knąć]; wybuchać [-chnąć]; *fig.* F wyrywać [-rwać] się (z *instr.*): (sich) ~reißen odrywać [oderwać] (się), urywać [urwać] (się): sich ~sagen (von *dat.*) wyrzekać [-rzec] się (*gen.*), porzucać [-cić] (*acc.*); ~schießen = abfeuern: F = anfangen: ~schlagen: a) *v/i.* (h.) (auf *acc.*) bić [uderzyć] (*acc.*): b) *v/t.* Waren: sprzedawać [-dać]: ~schnallen rozpinać [-piąć] (sprzączki); ~schrauben odśrubowywać [-ować], odkręcać [-cić]; ~sprechen = befreien, freisprechen: ~stürmen (sn), ~stürzen uderzać [-rzyć], rzucać [-cić] się (auf *acc.* na *acc.*); ~trennen odpruwać [-pruć]; *fig.* odłączać [-czyć], rodzielać [-lić].

Lo'sung *f* (Werfen des Loses) losowanie *n*; (a. ~s|wort *n*) hasło *n*.

Lö'sung *f* rozwiązywanie *n*, rozwiązanie *n*: ⚗ roztwór *m*.

lo's...: ~werden pozbywać [-zbyć] się (*gen.*); **~wickeln** rozwijać [-winąć], rozwikłać [voll.]: **~ziehen** (sn) = davonlaufen, (über j-n) występować [-stąpić] przeciw (*dat.*).

Lot (lot) *n* (2)g ołowiahnka *f*, pion *m*; (Gewicht [nach Zahlen im *pl.* indekl.]) łut *m*.

lo'ten (lo'tᵉn) (15)c [z]mierzyć pionem. [spajać [spoić].]

lö'ten (lö'tᵉn) (15)c [z]lutować,

Lö't|kolben (lö't-) *m* lutownik, młotek do lutowania.

lo't|recht pionowy.

Lo'tse ⚓ (lo'tsᵉ) *m* (3)a locman, przewodnik.

Lö't|stelle *f* spoisko *n*. [Lola.]

Lo'tte (lo'tᵉ) *f* (8)d Karolina,

Lo'tter... (~R...): **~bube** *m* włóczęga, łotr: **~leben** *n* życie bezczynne, włóczęgostwo.

Lotterie' (lotᵉRi') *f* (6)f loterja: ~... loteryjny.

lo'tterig (lo'tᵉRich) zaniedbany, występny; *a.* = liederlich. [*n.*]

Lö'tung *f* lutowanie *n*, spajanie

Lö'we (lö'wᵉ) *m* (3)a lew; **~n...** lwi: **~n|anteil** *m* lwia część *f*: **~n|maul** ⚘ *n* lwia paszcza *f*: **~n|zahn** ⚘ *m* kaczyniec, dmuchawiec.

Lö'win (lö'win) *f* (3)c lwica.

Luchs (luks) *m* (2)h ryś: *fig.* podstępny człowiek: ~... rysi.

Lü'cke (lu'kᵉ) *f* (3)b luka, szpara: (leerer Raum) próżne miejsce *n*, próżnia: (Auslassung) przerwa: (Öffnung) otwór *m*: **~n|büßer** *m* ostateczna pomoc *f* w biedzie, zastępca do wszystkiego.

lü'ckenhaft niezupełny, mający luki oder braki.

lud (lūt) s. laden.

Lu'der (lū'dᵉR) *n* (2)l ścierwo: *fig.* łajdak *m*; **~leben** *n* życie łajdackie. [Ludwik.]

Lu'dwig (lū'twich) *m* (8)a

Luft (luft) *f* (2)f powietrze *n*: *a.* = Atem: *fig.* ~ machen dawać [dać] upust od. ulgę; aus der Luft greifen = erfinnen.

Lu'ft... powietrzny: (in der Luft befindlich) napowietrzny: **~ballon** *m* balon napowietrzny.

Lü'ftchen (lu'ftchᵉn) *n* (2)l wietrzyk *m*, wiaterek *m*.

Lu'ft...: ≈dicht szczelny, hermetyczny: **~druck** *m* (o. *pl.*) ciśnienie *n* powietrza; **~druck|messer** *m* barometr.

lü'ften (lu'ftᵉn) (15)c wietrzyć, przewietrzać [-trzyć]; den Hut

~ uchylać [-lić] kapelusza, zdejmować [zdjąć] kapelusz.
Luft...: **~förmig** (-fǫrmĭch) podobny do powietrza, gazowy, lotny: **~heizung** *f* ogrzewanie *n* powietrzem.
luftig (luftĭch) powietrzny; (hoch) wysoki; (kühl) chłodny; *fig.* powiewny, lekki.
Luft...: **~kissen** *n* poduszka *f* do nadymania: **~kreis** *m* atmosfera *f*; **~kur** *f* leczenie *n* powietrzem; **~kurort** *m* stacja *f* klimatyczna; **~leer** próżny, bez powietrza: **~loch** *n* lufcik *m*, oddech *m*, przedech *m*: **~messer** *m* aerometr, powietrzomierz; **~reifen** *m* pneumatyka *f* (przy kołach); **~reinigend** oczyszczający powietrze **~röhre** *f* przewód *m* oddechowy, tchawica: **~schiff** *n* statek *m* napowietrzny: **~schiffahrt** *f* lotnictwo *n*, awjatyka, aeronautyka: **~schiffer** *m* lotnik, awjatyk, aeronauta; **~schloß** *n* zamek *m* na lodzie: *fig.* urojenie; **~spiegelung** *f* fatamorgana, mamidło *n*, widziadło *n*; **~sprung** *m* skok (od. koziołek) w powietrzu: **~strom, ~zug** *m* prąd (od. przeciąg) powietrza, przewiew.
Lüftung *f* wietrzenie *n*, wentylacja.
Lug (luk) *m* (2)g (o. *pl.*) = Lüge: ~ und Trug kłamstwo *n* i oszustwo *n*.
Luglaus *m* inbekl. okienko *n* [do wyglądania.]
Lüge (lüge) *f* (3)b kłamstwo *n*.
lugen (lugen) (15)a = hinaussehen. [[wy]zeigać.]
lügen (lügen) (13)i [s]kłamać,
lügenhaft kłamliwy.
Lügner (lügneʀ) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c kłamca (kłamczyni), łgarz (łgarka): **~isch** (~isz) = lügenhaft.
Luke (lūkᵉ) *f* (3)b luka, szpara, otwór *m*.
lullen (lulᵉn) (15)a [u]lulać: usypiać [uspić] (dziecko) śpiewaniem.
Lümmel (lümᵉl) *m* (2)l drągal, prostak, nieokrzesaniec: **Lümmelei** (lümᵉlai) *f* (3)b prostactwo *n*; **lümmelhaft** prostacki, gburowaty.
Lump (lump) *m* (3)a obdartus, oberwaniec; (Nichtsnutz) nicpoń, lampart.
Lumpen (lumpᵉn) *m* (2)l gałgan, szmata *f*; (zerrissene Kleider) łachmany *m/pl.*: **~...** szmaciany: **~gesindel, ~pack** *n* hołota *f*; **~kerl** *m* = Lump; **~sammler(in** *f*) *m* szmaciarz (-arka), gałganiarz (-arka).
Lumperei (lumpᵉʀai) *f* (3)b gałgaństwo *n*, lampartka.
lumpig (lumpĭch) obdarty: (a. *fig.*) lichy, nikczemny.
Lunge (lunᵉ) *f* (3)b płuco *n*, płuca *n/pl.*; **~n...** płucny: **~nentzündung** *f* zapalenie *n* płuc: **~nkrank, ~nleidend** chory na płuca; **~nschwindsucht** *f* suchoty *f/pl.* (płucne).
lungern (lunᵉʀn) (15)b (h., in) włóczyć się, próżnować.
Lunte (luntᵉ) *f* (3)b lont *m*, knot *m*: **~nstock** *m* zapalniczka *f*.
Lupe (lūpᵉ) *f* (3)b lupa.
Lust (lust) *f* (2)f ochota (zu *dat.* do *gen.*): (sinnliche) rozkosz, chuć, żądza; (Freude) radość: (Vergnügen) przyjemność.
Lust... przyjemnościowy, rozkoszny, rozweselający.
Lustbarkeit *f* rozrywka, zabawa; a. = Fest(lichkeit).
lüsten (lüstᵉn) (15)c s. gelüsten.
lüstern (~tᵉʀn) łakomy, pożądliwy: auf (od. nach) et. ~ = gierig: **~heit** *f* pożądliwość, żądza, łakomstwo *n*.

Lu'st...: ~garten *m* park; **~häuschen** *n* altana *f*; willa *f*.
lu'stig (lu'stich) wesoły; (belustigend) pocieszny, zabawny: ~er Bruder, Bruder ≈ hulaka *m*; ~ machen (werden) rozweselać [-lić] (się); sich ~ machen (über *acc.*) [za]żartować, [za]drwić, naigrawać się (z *gen.*); **≈macher** *m* trefniś, żartowniś.
Lü'stling (lü'stling) *m* ②g[1] człowiek zmysłowy, rozkoszniś.
Lu'st... ~mord *m* morderstwo *n* z lubieżności oder na tle erotycznem: **~seuche** *f* kiła, przymiot *m*: **~spiel** *n* komedja *f*; **≈wandeln** (untr.) przechadzać się.
Lu'tsch|beutel (lu'cz-) *m* smoczek (do ssania dla dzieci).
lu'tschen (lu'czen) ⑮e ssać, cmokać [-knąć].
luxurio's (luksurjō's) zbytkowny, wykwintny, luksusowy.
Lu'xus (lu'ksus) *m* indekl. zbytek, luksus, przepych; **~artikel** *m* artykuł zbytkowy.
Lynch (lincz), **~'justiz** *f* sąd *m* doraźny, samosąd *m*.
ly'nchen (~en) ⑮e [z]linchować, [u]karać doraźnie.
ly'risch (lü'rysz) liryczny.

M

Ma'che (mā'che) *f* ③b (o. *pl.*) robota; *fig.* sztuczki *fpl.*
ma'chen (ma'chen) ⑮a [u]czynić, [z]robić; (treiben) porabiać; (aus~) wynosić [-nieść]; (veranlassen) sprawiać [-wić]; Aufgabe: wyrabiać [-robić], wypracowywać [-cować]; Bekanntschaft: zawierać [-wrzeć]; Bett: ścielić [posłać]; Eindruck usw.: wywierać [-wrzeć]; Eingabe: wnosić [wnieść]; Examen: zdawać [zdać]; Feuer: rozniecać [-cić]; Licht: [za]świecić; Reise: odbywać [-być]; Halt (od. Station) ~ = (an)halten: ~zu (*dat.*) [u]czynić, [z]robić (*instr.*); das macht nichts to nic nie szkodzi: was ist zu ~? co robić?; ich werde es billig ~ niedrogo wezmę od. policzę; die Sache (od. es) macht sich rzecz się robi od. postępuje naprzód; sich ~ an (*acc.*) zabierać [-brać, wziąć] się do (*gen.*); sich auf den Weg ~ wybierać [-brać] się w drogę; sich nichts ~ aus (*dat.*) nie zważać na (*acc.*), nie dbać o (*acc.*); sich wichtig ~ pysznić się; sich verdient ~ um (*acc.*) zasługiwać [-służyć] się około (*gen.*); mach', daß du wegkommst! zabieraj się!, wynoś się!; gemacht sztuczny, fałszywy, udany.
Ma'chenschaft *f* machinacja, krętanina.
Ma'cher (ma'cher) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c działacz(ka); **~lohn** *m* zapłata *f* za robotę.
Macht (macht) *f* ②f (Gewalt) potęga *f*, władza; (Kraft) siła, moc; (Möglichkeit) możność; (Herrschaft) mocarstwo *n*, władza: mit aller ~ wszelkiemi siłami, z całej siły.
Ma'cht...: ~befugnis *f* władza; **~haber** (-hāber) *m* ②l władca, potentat, mocarz.
mä'chtig (me'chtich) możny, potężny; (kräftig) silny, mocny; (sehr groß) ogromny; e-r Sprache ~ sein władać językiem; einer Sache (seiner) ~ sein być panem czego (siebie).
Ma'cht...: ≈los bezsilny, bezwładny; **~losigkeit** *f* bezsilność, niemoc; **~spruch** *m* rozkaz, nakaz; (e-s Richters) wyrok;

≈voll potężny, silny: ~vollkommenheit *f* potęga, władza; ~wort *n* silne (od. energiczne) słowo. [bota *f*.]
Ma'chwerk (mạ'ch-) *n* licha ro-|
Mä'dchen (mę'tchen) *n* (2)l dziewczę, dziewczyna *f*; (kleines) dzieweczka *f*, dziewczynka *f*; (erwachsenes) panna *f*; (Dirne) dziewka *f*; (Dienst≈) służąca *f*; (Zimmer≈) pokojówka *f*; ~... dziewczęcy: panieński.
mä'dchenhaft dziewczęcy, dziewiczy.
Mä'dchen...: ~schule *f* szkoła żeńska; ~zimmer *n* pokój *m* panieński.
Ma'de (mạ'de) *f* (3)b czerw *m*, robak *m*. [Mädchen.]
Mä'del F (mę'del) *n* (2)l =|
ma'dig (mạ'dįch) robaczliwy.
mag (mạk) s. mögen.
Magazi'n (magacį'n) *n* (2)g[1] magazyn *m*; ~... magazynowy.
Magd (mạkt) *f* (2)f dziewka; (Dienst≈) służąca.
Mä'gdlein (mę'ktlain) *n* (2)l dzieweczka *f*.
Ma'gen (mạ'gen) *m* (2)l żołądek; ~... żołądkowy; ~bitter *m* gorżka wódka *f*; ~schmerz *m* ból żołądka oder w żołądku; ≈stärkend wzmacniający żołądek.
ma'ger (mạ'ger) chudy, wychudły, szczupły, mizerny; (Boden) jałowy, nieurodzajny; *fig.* skąpy, nędzny; (Zeiten) ciężki; ~werden [wy]chudnieć; ≈keit *f* chudość, szczupłość, mizerność: jałowość.
Magie' (magī') *f* (8)f czarnoksięstwo *n*, magja; **Ma'gier** (mạ'gien) *m* (2)l magik, czarnoksiężnik; **ma'gisch** (mạ'gīsz) magiczny, czarnoksięski.
Magne't (magnę't) *m* (8)c magnes; ~... magnesowy, magnetyczny.
Mä'h... (mę'...) do koszenia.
Mahago'ni (mąhągo'nį) *n* (6)i mahoń *m*: ~... mahoniowy.
Mahd (mạt) *f* (3)b trawa koszona, pokos *m*; (Heuschlag) kośba, sianokos *m*. [siarz.]
Mä'h(d)er (mę'[d]eR) *m* (2)l, ko-|
mä'hen (mę'en) (15)a **1.** [s]kosić. **2.** ≈ *n* (2)l koszenie; kośba.
Mahl (mạl) *n* (2)g od. (2)a jedzenie, obiad *m*; (Gast≈) uczta *f*.
ma'hlen (mạ'len) (15)a (*p.p.* ge~) mleć [zemleć, zmielić].
Ma'hl...: ~gang *m* ganek w młynie; ~geld *n*, ~metze *f* zapłata *f* od mlewa, pytlówka *f*; ~mühle *f* młyn *m*; ~zeit *f* jedzenie *n*; (mittags) obiad *m*; (abends) wieczerza; (gesegnete) ~zeit! smacznego!, dobrego apetytu!
Mä'hmaschine *f* kosiarka.
Ma'hn... (mạ'n...) upominający.
Mä'hne (mę'ne) *f* (3)b grzywa.
ma'hnen (mạ'nen) (15)a (an *acc.*) przypominać [-mnieć] (*acc.*); (er~) upominać [-mnieć] (wegen *gen.* o *acc.*); (anregen) nawoływać (zu *dat.* do *gen.*).
Ma'hner (mạ'neR) *m* (2)l, ~in (~in) *f* (3)c napominacz(ka), upominacz(ka). [nie *n*.]
Ma'hnung *f* na-, przy-pomnie-|
Mä'hre (mę'Re) *f* (3)b szkapa.
Mai (mai) *m* (3)b oder (2)g maj; ~... majowy; ~'blume *f* konwalja.
Maid (mait) *f* (3)b = Mädchen.
Mai'...: ~glöckchen ♀ *n* konwalja *f*; ~käfer *m* chrabąszcz majowy. [Medjolan *m*.]
Mai'land (mai'lant) *n* (8)g|
Mais (mais) *m* (2)h kukurydza *f*; ~... kukurydziany.
Mai'sche (mai'sze) *f* (3)b brzeczka, moszcz *m*, zacier *m*; ≈n (~n) (15)e zacierać [zatrzeć].
Majestä't (majęstę't) *f* (3)b majestat *m*, blask *m*: Seine ~

der Kaiser Jego Cesarska Mość; ~s|beleidigung *f* obraza majestatu.
Majo'r (mąjo'r) *m* ②g¹ major; Frau eines ~s majorowa *f*.
Majora't (~jorą't) *n* ②g majorat *m*, ordynacja *f*; ~s... ordynacki; ~s|herr *m* ordynat.
majore'nn (~rė'n) pełnoletni; Majorennitä't (~rėnįtę't) *f* ③b pełnoletność. [większość.]
Majoritä't (~rįtę't) *f* ③b
Majo'rs... majorski.
Ma'kel (mā'kᵉl) *m* ②l (Fleck) plama *f*; (Fehler) wada *f*, przywara *f*; ~los niesplamiony, czysty, bez zmazy.
ma'keln ✠ (~n) ⑮f trudnić się faktorstwem, stręczyć.
mä'keln (mę'kᵉln) ⑮f krytykować, ganić; (beim Essen) grymasić; ✠ = makeln.
Ma'kler ✠ (mą'klᵉr) *m* ②l faktor, pośrednik, stręczyciel; ~... faktorski, stręczycielski.
Mä'kler (mę'klᵉr) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c przyganiacz(ka), grymaśnik(-nica), pedant(ka); ✠ F Makler.
Mal (māl) *n* ②g od. ②a: a) (Mutter~) znak *m*, znamię; b) raz *m*; beim Multiplizieren: ~ razy, z.B. 3×3 (drei ~ drei) trzy razy trzy; F sage mir ~! powiedz mi też!; nicht ein einziges ~ ani raz; das erste ~ po raz pierwszy, pierwszym razem; mit einem ~e naraz, odrazu; für dieses ~ na ten raz, tym razem.
ma'len (mą'lᵉn) ⑮a [wy-, na-] malować.
Ma'ler (mā'lᵉr) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c malarz (-arka).
Malerei' (mąlᵉrai') *f* ③b malarstwo *n*; (Gemälde) obraz *m*.
ma'lerisch (~rįsz) malowniczy.
maliziö's (malįcįö's) złośliwy.
Ma'lve ⚘ (mą'lwᵉ) *f* ③b ślaz *m*.
Malz (mąlc) *n* ②g słód *m*; ~... słodowy.
Ma'l|zeichen *n* znak *m* graniczny; (×) znak *m* mnożenia.
ma'lzen (mą'lcᵉn), **mä'lzen** (mę'lcᵉn) ⑮e przyrządzać [-dzić] słód. [downik.]
Mä'lzer (mę'lcᵉr) *m* ②l sło-
Mama' (mąmą') *f* ⑥i mama; *dim.* mamusia, mameczka.
Ma'mmon (mą'mon) *m* ②g¹ (o. *pl.*) mamona *f*, bogactwo *n* (doczesne). [Fräulein.]
Mamse'll (mamzę'l) *f* ③b =
man (mąn) (im *dat.* u. *acc.* durch einer ersetzt) wird wiedergegeben: a) in unpersönl. Wendungen durch die 3. Person *sg.* mit się: ~ sagt mówi się; b) durch unpersönl. Formen auf -no u. -to im Präteritum: ~ sagte mówiono; ~ trank pito; c) durch die 3. Person *pl.*: ~ erzählt opowiadają; d) durch die 2. Person *sg.* (wenn man sich selbst mitrechnet): ~ kann fragen możesz pytać; e) durch Umschreibung mit ludzie, ktoś: was wird ~ sagen? co ludzie powiedzą?; ~ könnte meinen mógłby ktoś myśleć.
manch (mąnch) niejeden, niektóry; ~e (*pl.*) niektórzy, wielu; ~es niejedno, dużo, wiele; ~es Mal, ~'mal nieraz, niekiedy, czasem, często.
ma'ncherlei' (mą'nchᵉrlai') indekl. różny, rozmaity.
Manda't (mąndą't) *n* ②g (Auftrag) zlecenie; Parl. mandat *m*.
Ma'ndel (mą'ndᵉl) *f* ③d migdał *m* (a. Anat.); (15 Stück; nach Zahlen indekl.) mędel *m*; ~... migdałowy; ~baum *m* drzewo *n* migdałowe; ~kern *m* ziarnko *n* migdału, migdał.
Ma'nen (mā'nᵉn) *pl.* indekl. cienie *m/pl.* (oder dusze *f/pl.*) zmarłych.

Ma'nge(l¹) (ma'ŋe[l]) *f* (3)b ((3)d) magiel *m.*

Ma'ngel² (~) *m* (2)j (an *dat.*) brak (*gen.*), niedostatek (w *loc.*); (in *dat.*) wada *f*, wadliwość *f* (w *loc.*); ~ leiden cierpieć niedostatek, być w biedzie; aus ~ an (*dat.*), Ls (*gen.*) w braku (*gen.*).

ma'ngelhaft niezupełny, niewystarczający, niedostateczny; wadliwy; Ligkeit (~ich-) *f* niedostateczność; wadliwość.

Ma'ngel|holz *n* wałek *m* (do maglowania).

ma'ngeln¹ (ma'ŋeln) (15)f (an *dat.*) niedostawać, brakować [zabraknąć] (*gen.*).

ma'nge(l)n² (~) (15)f [z]maglować.

ma'ngels (~els) s. Mangel².

Manie'r (manj'ʀ) *f* (3)b maniera, obyczaj *m*; (Verfahren) sposób *m.*

manie'rlich dobrze ułożony, grzeczny: Lkeit *f* dobre ułożenie *n*, grzeczność *f.*

Ma'nko (ma'ŋko) *n* (6)i ubytek *m*, niedobór *m.*

Mann (mán) *m* (2)a (⚔, ⚓ *pl.* indekl.; 100 ~; in Zssgn oft auch -leute, zB. Fuhr=, See=mann usw.) allg. człowiek; (Mannsperson) mężczyzna; (EheL) mąż; alter ~ staruszek; junger ~ młodzieniec; an den ~ bringen (Ware) pozbywać [-zbyć] się (*gen.*), sprzedawać [-dać], (Tochter) wydawać [-dać] za mąż.

ma'nnbar dorosły, dojrzały; ~ werden dojrzewać [-rzeć], [z]mężnieć; Lkeit *f* wiek *m* dojrzały, męskość.

Ma'nnchen (me'nchen) *n* (2)l człowieczek *m*; (liebes) ~ mężulek *m*; (von Tieren) samiec *m.*

Mä'nner (me'neʀ) s. Mann; ~... męski.

Ma'nnes... męski; **~alter** *n* wiek *m* męski oder dojrzały; **~wort** *n* (2)g słowo honoru.

ma'nnhaft mężny, dzielny; Ligkeit (~ich-) *f* męstwo *n*, dzielność, waleczność.

Ma'nnheit *f* męskość; (Mannhaftigkeit) męstwo *n.*

ma'nnigfach (ma'nichfach) różny, rozmaity.

ma'nnigfaltig (~fältich) = mannigfach; Lkeit *f* rozmaitość, różnorodność.

mä'nnlich (me'nlich) męski (tapfer) mężny, waleczny; Lkeit *f* męskość; męstwo *n.*

Ma'nns... męski; **~bild** F *n* mężczyzna *m.*

Ma'nnschaft *f* ludzie *m/pl.*, młódź; ⚔ żołnierze *m/pl.*, załoga.

Ma'nns...: **Lhoch** na wysokość człowieka; **~person** *f* mężczyzna *m*; **Ltoll** chcąca koniecznie wyjść za mąż; **~zucht** *f* karność.

Ma'nn|weib *n* człowiek *m* dwupłciowy; F tęga kobieta *f.*

Manö'ver (manö'weʀ) *n* (2)l manewr *m*; ~... manewrowy.

Mansa'rde (manza'ʀde) *f* (3)b, **~n|stübchen** *n* poddasze *n.*

ma'nschen (ma'nschen) (15)e [za-] babrać, [po]gmatwać.

Mansche'tte (mansze'te) *f* (3)b mankiet *m*; *dim.* mankietek *m*; **~n...** mankietowy; **~n|knopf** *m* spinka *f* (do mankietów).

Ma'ntel (ma'ntel) *m* (2)j płaszcz, zarzutka *f*; *fig.* = Deckmantel; (e-s Kegels) pobocznica *f*; **~sack** *m* tłumok.

ma'ntschen (ma'nczen) s. manschen.

Manuskri'pt (manuskri'pt) *n* (2)g rękopis *m*, manuskrypt *m*; ~... rękopiśmienny.

Ma'ppe (ma'pe) *f* (3)b teka, teczka.

Mär (mɛʀ) *f* (3)b wieść; (Gerücht) pogłoska.

Mä'rchen (me'ʀchen) *n* (2)l powiastka *f*, bajka *f*; ~... ba-

jeczny, fantastyczny; **~buch** *n* książka *f* z bajkami; **~erzähler(in** *f*) *m* bajkopisarz (-sarka); **~prinz(essin** *f*) *m* książę (księżniczka) z bajki.
mä'rchenhaft bajeczny.
Ma'rder (mą'ʀdeʀ) *m* (2)l kuna *f*.
Mä're (mę'ʀe) *f* (3)b = Mär.
Margare'te (maʀgąʀę'te) *f* (8)d Małgorzata.
Marie' (maʀį') *f* (8)d Marja.
Marie'chen (mąʀį'chen) *n* (8)g Marysia *f*, Marysieńka *f*.
Marie'n|käfer *m* biedronka *f*.
Mari'ne (mąʀį'ne) *f* (3)b marynarka; ... marynarski; **~soldat** *m* marynarz.
Mark (mąʀk) 1. *n* (2)g (o. *pl.*) szpik *m*; (des Holzes) rdzeń *m*, jądro. 2. *f* (3)b: a) = Grenze, Gebiet; b) indekl. marka *f* (moneta).
Ma'rke (~e) *f* (3)b marka, znak *m*; *dim.* znaczek *m*; (Spiel2) szton *m*; (Sorte) gatunek *m*.
Markete'nder (mäʀkęte'ndeʀ) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c markietan (-tana).
Ma'rk...: **~graf** *m* margrabia; **~gräfin** *f* margrabina; **~grafschaft** *f* margrabstwo *n*.
markie'ren (maʀkį'ʀen) (15)g [na]znaczyć; (deutlich aussprechen) wymawiać [-mówić] dobitnie.
ma'rkig (mą'ʀkįch) pełny szpiku; (a. *fig.*) jędrny. [kiza.]
Marki'se (mąʀkį'ze) *f* (3)b mar-]
Ma'rk...: **~scheide** *f* linja graniczna, granica; **~stein** *m* kamień graniczny; **~stück** *n* = Mark 2 b.
Markt (mąʀkt) *m* (2)d targ, targowica *f*, rynek; ... targowy, jarmarczny; **~bericht** *m* sprawozdanie *n* targowe.
ma'rkten (ma'ʀkten) (15)c [po]targować się (um *acc.* o *acc.*) (Handel treiben) frymarczyć (*instr.*).
Ma'rkt...: **~flecken** *m* miasteczko *n*; **~halle** *f* hala targowa; **~platz** *m* targowica *f*, rynek; **~schreier** *m* szarlatan, szalbierz; **~schreierei** (-szʀaieʀai) *f* (3)b szarlatańswo *n*, szalbierstwo *n*.
Ma'rkung (mą'ʀkung) *f* (3)b linja graniczna, granica.
Ma'rmor (mą'ʀmǫʀ) *m* (2)g[1] marmur; **2artig, ma'rmorn** (mą'ʀmǫʀn) marmurowy.
maro'de (mąʀo'de) zmęczony, osłabiony. [*m*, maron *m*.]
Maro'ne (mąʀǫ'ne) *f* (3)b kasztan]
Marsch (mąʀsz) 1. *m* (2)d marsz (a ♪), pochód; ~! naprzód!, w pochód! 2. *f* (3)b ziemia bagnista, łęgowisko *n*. [wy.]
Ma'rsch... marszowy, pochodo-]
Ma'rschall (mą'ʀsząl) *m* (2)d marszałek; ~(s)... marszałkowski. [do wymarszu.]
ma'rsch|bereit, -fertig gotowy]
marschie'ren (mąʀszį'ʀen) (15)g (sn u. h.) maszerować; (aufbrechen) ruszać [-szyć] w pochód.
ma'rschig (mą'ʀszįch) bagnisty, łęgowaty.
Ma'rsch...: **~land** *n* kraj *m* bagnisty, łęgowisko; **~route** *f* kierunek *m* pochodu, marszruta. [u zwierzchniego masztu.]
Ma'rs|segel (ma'ʀs-) *n* żagiel *m*]
Ma'r|stall (ma'ʀ-) *m* stajnia *f*.
Ma'rter (ma'ʀteʀ) *f* (3)d męka, katusza; **~tod** *m* śmierć *f* męczeńska. [czyć, [za]dręczyć.]
ma'rtern (~n) (15)b [za-, u]mę-]
martia'lisch (mąʀcią'lisz) marsowy, wojowniczy.
Ma'rtin (ma'ʀtįn) *m* (8)a Marcin.
Mä'rtyrer (mę'ʀtųʀeʀ) *m* (2)l, **Ma'rtyr(er)in** (~in) *f* (3)c męczennik (-nica); **~tum** *n* męczeństwo.
März (męʀc) *m* (2)g u. (2)a marzec; **~(en)...** marcowy.

Ma'sche (mą'sze) *f* ③b kokarda; e-s Netzes: oczko *n* (w siatce).
ma'schig (~ich) składający się ók. [szyna; *dim.* maszynka.]
Maschi'ne (mąszī'ne) *f* ③b ma-
Maschi'nen... maszynowy; ~**bau** *m* budowa *f* maszyn; ~**bauer** *m* mechanik; ~(**bau**)**fabrik** *f* fabryka maszyn; ~**gewehr** *n* karabin *m* maszynowy; ~**mäßig** fabryczny, maszynowy; ~**meister** *m* maszynista; ~**schreiben** *n* pisanie na maszynie; ~**schreiber(in** *f*) *m* piszący (-ca) na maszynie.
Maschinerie' (mąszjneRī') *f* ⑥f maszynerja.
Ma'ser (mā'zeR) *m* ②l, *f* ③d słoje *m/pl.* (w drzewie); (*pl.*, ⚕) odra *f*, kur *m*. [słojowaty.]
ma'sericht, ma'serig (~icht[t])
Ma'ske (mą'ske) *f* ③b maska; *fig.* a. pozór *m*, płaszczyk *m*; ~**n...** maskowy; ~**n**|**ball** *m*, ~**n**-**fest** *n* bal *m* maskowy, maskarada *f*.
Maskuli'num (~kulī'num) *n* ⑥k rodzaj *m* męski.
Maskera'de (maskeRa'de) *f* ③b maskarada.
maskie'ren (~kī'Ren) ⑮g [za-] maskować; *fig.* udawać [udać]; sich ~ wdziewać [wdziać] maskę.
Maß (mas) **1.** *f* ②i (nach Zahlen indekl.) litr *m*, miara (piwa). **2.** *n* ②g miara *f*; (~stab) wymiar *m*, podziałka *f*; (Größe) rozmiary *m/pl.*; in dem ~e, wie ... w miarę, jak ...; über die (od. alle) ~en nadmiernie; in Zssgn miarowy. **3.** ♀ s. messen. [*m*.]
Massa'ge (masą'że) *f* ③b masaż
Ma'sse (mą'se) *f* ③b masa, wielka liczba; (Volks♀) tłum *m*; (Mischung) substancja, materja; ✠ kapitał *m*, ryczałt *m*; in ~ masami, tłumnie.
Ma'ssen... masowy; tłumny; ♀-**haft**, ♀**weise** masami, licznie, tłumnie.
Masseu'r (masö'R) *m* ②l. **Masseu'se** (~ze) *f* ③b masażysta (-ystka).
Ma'ß|**gabe** *f* miara, stosunek *m*; nach ~ (*gen.*) stosownie do (*gen.*).
ma'ß|**gebend** miarodajny, wpływowy; er ist für mich nicht ~ on nie jest dla mnie miarodajny, nie jest dla mnie żadną powagą. [masować.]
massie'ren (mąsī'Ren) ⑮g [wy-]
ma'ssig (mą'sįch) masywny, ciężki.
mä'ßig (mę'sich) umiarkowany, mierny; (enthaltsam) wstrzemięźliwy, skromny.
mä'ßigen (~sīgen) ⑮a [umiarkować, uśmierzać [-rzyć], powściągać [-gnąć]; Gang zwalniać [zwolnić]; gemäßigt umiarkowany.
Mä'ßigkeit *f* umiarkowanie *n*, wstrzemięźliwość, skromność.
Mä'ßigung *f* umiarkowanie *n*.
massi'v (masī'f) masywny, bryłowaty, pełny.
Ma'ß...: ~**lieb(chen)** ⚘ *n* stokrótka *f*; ♀**los** bezmierny; *adv.* a. bez miary; ~**nahme** (-name). ~**regel** *f* sposób *m*, środek *m* (zaradczy); ♀**regeln** *untr.* [u-]karać; ~**stab** *m* miara *f*, podziałka *f*; prawidło *n*.
Mast (mąst) **1.** *f* ③b tuczenie *n*, karmienie *n*. **2.** ⚓ *m* ④c (a. ~**baum** *m*) maszt; ~... masztowy. [dować.]
Ma'st|**darm** *m* kiszka *f* odcho-
mä'sten (mę'sten) ⑮c [wy]tuczyć, [wy]karmić. [cząko.]
Ma'st|**hühnchen** *n* tuczno kur-
Ma'st...: ~**korb** ⚓ *m* kosz masztowy; ~**vieh** *n* bydło tuczne ob. opasowe.
Materia'l (mąteRiā'l) *n* ⑥e materjał *m*; (z.B. Schreib♀) przybory

m/pl.; ✻ (*pl.* = ~waren *f/pl.*) towary *m/pl.* kolonjalne.
Matra'tze (matra'cᵉ) *f* ③b materac *m*; ~**n...** materacowy.
Mätre'sse (metrȫ'sᵉ) *f* ③b kochanka, utrzymanka.
Matri'kel (matrī'kᵉl) *f* ③d matrykuła. [matryca.]
Matri'ze (~trī'cᵉ) *f* ③¹ klisza,
Matro'ne (~tro'nᵉ) *f* ③b matrona, poważna niewiasta.
Matro'se (~tro'zᵉ) *m* ③a majtek, marynarz; ~**n...** marynarski.
matt (măt) (schwach) słaby; (müde) zmęczony; (glanzlos) matowy; (trübe) mdły, ponury; (Blick) zamglony; ✻ ospały, nieożywiony; Schach: mat.
Ma'tte (ma'tᵉ) *f* ③b mata; (aus Bast usw.) rogoża, (kleine) rogóżka; (Wiese) łąka.
Ma'ttheit *f* słabość, mdłość; *a.* = **Ma'ttigkeit** (ma'tich-) *f* osłabienie *n*, zmęczenie *n*.
Matz (mac) *m* ③a prostak.
Mä'tzchen (mȫ'cchᵉn) *n* ②l prosta(cze)k *m*; (Spaß) żart *m*, żarcik *m*.
Mau'er (mau'ᵉr) *f* ③d mur *m*; ~**blümchen** *n* panna *f* nie mająca na balu tancerza; ~**brecher** (-brȫchᵉr) *m* ②l taran; ~**kelle** *f* kielnia; ~**meister** *m* murarz.
mau'ern (~n) ⑮b [wy]murować.
Mau'er...: ~**schwalbe** *f* jaskółka; ~**werk** *n* mury *m/pl.*
Mau'ke (mau'kᵉ) *f* ③b strup *m* koński w pęcinach.
Maul (maul) *n* ②a (Schnauze) pysk *m*; P (Mund) gęba *f*; ein großes ~ haben = prahlen.
Mau'l...: ~**affe** *m* gap, gawron: ~affen feilhalten rozdziawiać [-wić] gębę, [za]gapić się; ~**beer|baum** *m* drzewo *n* morwowe, morwa *f*: ~**beere** *f* morwa.
Mäu'lchen (moi'lchᵉn) *n* ②l pyszczek *m*, gąbka *f*; *fig.* = Kuß.
mau'len (mau'lᵉn) ⑮a pyskować; [na]dąsać się (mit *dat.* na *acc.*).
Mau'l...: ~**esel** *m* muł; ~**faul** małomowny; ~**hänger** (-hȫngᵉr) *m* ②l mruk; ~**held** *m* pyszałek; *s.* Prahler; ~**korb** *m* kaganiec; ~**schelle** *f* policzek *m*; ~**sperre** *f* kurcz *m* szczęk; ~**tier** *n* = ~esel; ~**trommel** *f* drumla; ~**werk** F *n* gadatliwa gęba; sie hat ein gutes ~werk jest wyszczekana; ~**wurf** *m* kret; ~**wurfs|haufen** *m* kretowisko *n*.
Mau'rer (mau'rᵉr) *m* ②l murarz, mularz; ~**gesell(e)** *m* czeladnik murarski.
Maus (maus) *f* ②f¹ mysz; *dim.* = Mäuschen.
mau'scheln (mau'szᵉln) ⑮f mówić z żydowska, szwargotać.
Mäu'schen (moi'schᵉn) *n* ②l myszka *f*: ~**sti'll** cichy jak myszka, cichuteńki; es wurde (oder war) ~still było zupełnie cicho, nastała zupełna cisza.
Mäu'se... (moi'zᵉ...) myszy; ~**falk(e)** *m* myszołów; ~**falle** (*a.* **Mau'se|falle**) *f* łapka na myszy.
mau'sen (mau'zᵉn) ⑮e łowić myszy, myszkować; F (*v/t.*) ściągać [-gnąć], [u]kraść; sich ~ = sich mausern.
Mau'ser (~zᵉr) 1. F *m* ②l złodziej. 2. *f* ③d pierzenie *n* się, linienie *n* się; in der ~ sein = sich **mau'sern** (~n) ⑮b pierzyć się, linić się.
mau'se|to't zupełnie nieżywy.
mau'sig (mau'zich): F sich ~machen nadymać się, wynosić się.
Mäu'slein (moi'slain) *n* ②l myszka *f*.
Maut (maut) *f* ③b = Zoll(amt).
m. E. Abk. für meines Erachtens.
mecha'nisch (mechā'nisz) mechaniczny. [beczeć.]
me'ckern (me'kᵉrn) ⑮b [za-]

Medai'lle (mędā'lje) *f* ③b medal *m.* [daljon *m.*]
Medaillo'n (~dālję') *n* ②g¹ me-]
Medikame'nt (mędikamę'nt) *n* ②g = Arznei, Heilmittel.
Medizi'n (mędicį'n) *f* ③b medycyna. [dyk.]
Medizi'ner (~cī'nᵉʀ) *m* ②l me-]
medizi'nisch (~īsz) medyczny, lekarski. [gelegen nadmorski.]
Meer (męʀ) *n* ②g morze; am ~]
Mee'r... morski; **~busen** *m* zatoka *f* (morska); **~enge** *f* cieśnina morska; **~es|spiegel** *m* powierzchnia *f* morza; **~es-stille** *f* cisza na morzu; **~katze** *f* koczkodon *m*; **~rettich** *m* chrzan; **~schaum** *m* pianka *f* morska; **~schweinchen** *n* świnka *f* morska; **~weib(chen)** *n* syrena *f*.
Mehl (mēl) *n* ②g mąka *f*.
Me'hl... mączny; **~brei** *m* papka *f* z mąki; **Ƨhaltig** (-hăltīch) mączny; **~händler** *m* mączarz.
me'hlig (mę'lich) mączny.
Me'hl...: **~kloß** *m* kluska *f* (z mąki); **~speise** *f* potrawa mączna, legumina.
mehr (męʀ) [*comp.* v. viel] więcej; bardziej; und dergleichen ~ i tym podobne; nicht ~ już nie.
me'hr... kilka. wielo...; **Ƨausgabe** *f* nadwyżka w wydatkach; **~deutig** (-doitīch) wieloznaczny; **Ƨeinnahme** *f* nadwyżka w dochodach.
me'hren (mę'ʀᵉn) ⑮a (sich) [po]mnożyć (się); (vergrößern) powiększać [-szyć] (się).
me'hren|teils = meistens.
Me'hrer (mę'ʀᵉʀ) *m* ②l (po-) mnożyciel.
me'hrere (mę'ʀᵉʀᵉ) kilka.
me'hr...: **~fach** kilkakrotny, wielokrotny; *adv.* = ~mals; **~farbig** różnobarwny, wielobarwny; **Ƨgewicht** *n* nadwyżka *f* we wadze.
Me'hrheit *f* większość; Gram. liczba mnoga.
me'hr...: **~malig** (-mąlich) kilkakrotny; **~mals** (-mąls) kilkakrotnie, nieraz, często; **~silbig** (-zilbĭch) kilkozgłoskowy, wielozgłoskowy; **~sprachig** (-szpʀąchich) różnojęzyczny, kilkojęzyczny; **~stimmig** (-sztimich) kilkogłosowy; **Ƨzahl** *f* większość; Gram. liczba mnoga.
mei'den (mai'dᵉn) ⑬u unikać [-knąć], wystrzegać się (*gen.*), omijać [-inąć].
Mei'er (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c gospodarz (-dyni); (Pächter) dzierżawca (-awczyni); **~hof** *m* = **~ei'** (maiᵉʀai') *f* ③b folwark *m*, zagroda *f*, dzierżawa *f*.
Mei'le (mai'lᵉ) *f* ③b mila; **~n-stein** *m* kamień milowy; **Ƨnweit** odległy na milę; *fig.* bardzo daleki.
mein (main) **1.** (*a.* der, die, das **~e**, *pl.* die **~en**) mój *m*, moja *f*, moje *n*; *pl.* moi *m*, moje *f*, *n* (auf das Subjekt bezüglich: swój usw.). **2.** (= **~er**, s. ich): gedenke ~! pamiętaj o mnie! [stwo *n*.]
Mei'n|eid *m* krzywoprzysię-]
mei'n|eidig (-aidich) krzywoprzysiężny; **Ƨe(r)** *s.* ⑨l krzywoprzysięzca *m*.
mei'nen (mai'nᵉn) ⑮a sądzić, myśleć; (darunter verstehen) rozumieć; wen meint er? kogo on ma na myśli?; wie ~ Sie? jak pan sądzi?; das will ich ~ zapewne, nie inaczej; er meint es gut mit dir on ci dobrze życzy.
mei'ner|seits (~ᵉʀzaic) z mojej (od. swojej) strony, co do mnie.
mei'nes|glei'chen (~ᵉs-) mnie równy od. podobny.
mei'net|halben, -wegen, (um) ~willen (~ᵉt-) ze względu na mnie; ~! niech tam!, mniejsza o to!

mei'nige (mai'nige): der, die, das ~, *pl.* die ~n = mein.

Mei'nung *f* mniemanie *n*, zdanie *n*, sąd *m* (über *acc.* o *loc.*); nach meiner (unserer, Ihrer) ~ według mojego (naszego, pańskiego) zdania; der ~ sein = meinen; **~s|austausch** *m* wymiana *f* myśli; **~s|verschiedenheit** *f* różnica zdań.

Mei'se (mai'ze) *f* ③b sikora.

Mei'ßel (mai'sel) *m* ②l dłuto *n*.

mei'ßeln (mai'seln) ⑮f obrabiać [-robić] dłutem.

meist (maist) [*sup.* v. viel] najwięcej: największa ilość *f*; *adv.* = meistens; am ~en najwięcej; die ~en największa liczba *f*, większość *f*; in den ~en Fällen w większości wypadków.

Mei'st|bietende(r) *m* ofiarujący najwięcej oder największą kwotę.

mei'stens (mai'stens), **mei'stenteils** po największej części, najczęściej, zazwyczaj.

Mei'ster (mai'ster) *m* ②l majster (oft in Zssgn, z.B. Schneidermeister majster krawiecki); *fig.* mistrz; **~in** (~in) *f* ③c majstrowa; mistrzyni; einer Sache ~ sein = beherrschen; ~... majsterski; mistrzowski.

mei'sterhaft, mei'sterlich mistrzowski, doskonały; *adv.* po mistrzowsku, doskonale.

mei'stern (~n) ⑮b [z]majstrować; *a.* = beherrschen, kritisieren. [chowy, majstersinger.]

Mei'ster|sänger *m* śpiewak ce-

Mei'sterschaft *f* mistrzostwo *n*.

Mei'ster|stück, -werk *n* majstersztyk *m*; Kunst: arcydzieło.

Mei'st...: ~gebot *n* najwyższa cena *f* ofiarowana; **~gewicht** *n* najwyższa waga *f*.

Me'lde... (me'lde...) meldunkowy: **~amt, ~bureau** *n* urząd *m* (od. biuro) meldunkowy (-we).

me'lden (me'lden) ⑮c donosić [-nieść]; zawiadamiać [-domić] (j-m *et.* k-o o *loc.*); (berichten) oznajmiać [-mić]; sich ~ zgłaszać [zgłosić] się (bei *dat.* u *gen.*); sich ~ zu (*dat.*) zgłaszać [zgłosić] się do (*gen.*) oder o (*acc.*).

Me'lder (~der) *m* ②l donosiciel.

Me'ldung *f* doniesienie *n*, zawiadomienie *n*; (Erwähnung) wzmianka; ⚔ raport *m*.

melk (mełk) dojny; **&eimer** *m* skopiec; **&kuh** *f* dojna krowa.

me'lken (me'lken) ⑮a [wy]doić.

melo'disch (melo'disz) melodyjny, śpiewny.

Melo'ne (melo'ne) *f* ③b melon *m*; *dim.* melonik *m*. [szron.]

Me'ltau (me'ltau) *m* ②g rosa *f*,

Membra'n(e) (membra'n[e]) *f* ③b błona, błonka.

Me'mme (me'me) *f* ③b tchórz *m*.

me'mmenhaft tchórzliwy.

Memoi're (memoa're) *n* ⑥i = Denkschrift; **~n** *pl.* = Denkwürdigkeiten.

memorie'ren (~ri'ren) ⑮g [wy-]uczyć się na pamięć (*gen.*).

Menagerie' (menażeri') *f* ⑥f menażerja.

Me'nge (me'nge) *f* ③b mnóstwo *n*; (Leute) tłum *m*; in ~ obficie, podostatkiem.

me'ngen (~n) ⑮a [po-, z]mieszać; sich ~ = einmengen.

Me'ng|futter *n* mieszanka *f*.

Me'ngsel (me'ngzel) *n* ②l mieszanina *f*.

Me'nnig (me'nich) *m* ②g, **~e** (~ige) *f* ③b minja *f*, czerwień *f* ołowiowa.

Mensch (mensz) 1. *m* ③a człowiek, (*pl.*) ludzie *pl.*; christlicher ~ poczciwiec; grober ~ prostak; kein ~ nikt. 2. P *n* ②g dziewka *f*, nierządnica *f*.

Me'nschen... człowieczy, ludzki; **~feind** *m* odludek, mizantrop; **~fresser(in** *f*) *m* ludożerca (-czyni); **~freund** *m* filantrop; **2freundlich** ludzki, miłosierny, filantropijny; **~freundlichkeit** *f* ludzkość, filantropja; seit **~gedenken** od niepamiętnych czasów; **~geschlecht** *n* ród *m* ludzki; **~hasser** *m* = ~feind; **~kenntnis** *f* znajomość ludzi; **~kind** *n* człowiek *m*, istota *f* ludzka; **~kunde** *f* antropologja; **2leer** odludny, bezludny; **~liebe** *f* ludzkość, filantropja; **~menge** *f* tłum *m*; **2mö'glich** będący w mocy ludzkiej; **2scheu** stroniący od ludzi, dziki; 2scheu sein stronić od ludzi; 2scheu werden stawać [stać] się odludkiem; **~scheu** *f* wstręt *m* do ludzi.

Me'nschheit *f* ludzkość; auch = Menschen=geschlecht, =menge.

me'nschlich człowieczy, ludzki; *adv.* po ludzku; irren ist ~ błądzić to rzecz ludzka; **2keit** *f* ludzkość.

Me'nsch|werdung *f* wcielenie *n*.

Me'rgel (mĕ'ʀgᵉl) *m* ②l margiel; ~... marglowy. [południk.]

Meridia'n (męʀįdⁱą'n) *m* ②g

me'rkbar (mę'ʀk-) = merklich.

Me'rk|buch *n* książeczka *f* dla zapisków, notatnik *m*.

me'rken (me'ʀkᵉn) ⑮a poznawać [-znać]; (bemerken) spostrzegać [-strzec], [z]miarkować; ~ auf (*acc.*) = beachten; sich ~ zachowywać [-ować] w pamięci, spamiętać, zapamiętać [beide voll.]; merke dir das! zapamiętaj to sobie!

me'rklich spostrzegalny, widoczny; (bedeutend) znaczny.

Me'rk|mal *n* znak *m*, cecha *f*.

me'rk|würdig pamiętny; (eigentümlich) osobliwy, dziwny; **~erweise** dziwnym (od. osobliwym) sposobem; **2keit** *f* osobliwość.

Me'rk|zeichen *n* oznaka *f*, wskazówka *f*.

Me'sner (mę'snᵉʀ) *m* ②l kościelny, zakrystjan.

Meß (męs) *f* ③b vgl. Messe; in Zssgn ✠ (die Messe betr.) jarmarczny; (zum Messen) służący do mierzenia; **~'band** *n* taśma *f* miernicza; **~buch** *n* mszał *m*; **~'diener** *m* ministrant.

Me'sse (mĕ'sᵉ) *f* ③b ✠ jarmark *m*; Rel. msza.

me'ssen (~n) ⑭a [z]mierzyć; od-, wy-mierzać [-rzyć]; sich ~ mierzyć się, równać się (mit j-m z *instr.*); (*v/i.*) zawierać; być wysokim (szerokim, długim) na ...

Me'sser (me'sᵉʀ) ②l: a) *m* miernik, geometra; vgl. Feldmesser; b) *n* nóż *m*, (kleines) nożyk *m*; ~... nożowy; **~bänkchen** *n* grabki *f/pl.* stołowe; **~held** *m* = ~stecher; **~heft** *n* trzonek *m* (noża); **~klinge** *f* ostrze *n* (noża); **~schmied** *m* nożownik; **~spitze** *f* koniec *m* noża; **~stecher** *m* nożownik; **~stich** *m* ukłucie *n* nożem, rana *f* zadana nożem.

Me'ß...: **~gehilfe** *m* ministrant; **~gewand** *n* ornat *m*.

Me'ssing (mĕ'sįŋ) *n* ②g¹ (o. *pl.*) mosiądz *m*; ~... mosiężny; **~blech** *n* blacha *f* mosiężna.

Me'ß...: **~kette** *f* łańcuch *m* mierniczy; **~kunde, ~kunst** *f* miernictwo *n*; **~tisch** *m* stolik mierniczy. [*m*.]

Me'ssung *f* mierzenie *n*, pomiar

Me'ß|werkzeug *n* przyrządy *m/pl.* miernicze.

Met (męt) *m* ②g miód (do picia).

Meta'll (mętą'l) *n* ②g¹ kruszec *m*, metal *m*; ~... metalowy; **2ähnlich, 2artig** metaliczny; **~geld** *n* moneta *f*.

meta'llen (mętä'lᵉn), **meta'llisch** (~isz) metaliczny.

Meteo'r (mętęo'ʀ) *m* ②g¹ meteor; ~... meteorowy: ~**stein** *m* aerolit.

Me'ter (mę'tᵉʀ) *n* (*m*) ②l metr: [~... metrowy.]

Me'tt|wurst *f* kiełbasa wieprzowa.

Me'tze (mě'cᵉ) *f* ③b miarka, korzec *m*; (Hure) nierządnica.

Metzelei' (měcᵉlai') *f* ③b rzeź.

me'tzeln (me'cᵉln) ⑮f rzezać, rznąć, wycinać [-ciąć].

Me'tzger (~gᵉʀ) *m* ②l rzeźnik.

Meu'chel... (moi'chᵉl): ~**mord** *m* skrytobójstwo *n*; ~**mörder(in** *f*) *m* skrytobójca (-czyni).

meu'cheln (~n) ⑮f [za]mordować podstępnie.

meu'chlerisch (~lᵉʀisz), **meu'chlings** (~lings) zdradliwie, podstępnie, ukradkiem. [psów.]

Meu'te (moi'tᵉ) *f* ③b sfora|

Meuterei' (moitᵉʀai') *f* ③b spisek *m*, bunt *m*, powstanie *n*.

Meu'terer (moi'tᵉʀᵉʀ) *m* ②l spiskowiec, buntownik.

meu'tern (~tᵉʀn) ⑮b spiskować, [z]buntować się, powstawać [-wstać]. [miauczeć.]

miau'en (miau'ᵉn) ⑮a [za-]|

Mi'ch(a)el (mi'chael, ~chᵉl) *m* ⑧a Michał, *dim.* Michaś.

mied (mit) s. meiden.

Mie'der (mi'dᵉʀ) *n* ②l stanik *m*, gorset *m*.

Mie'ne (mi'nᵉ) *f* ③b mina, wyraz *m* twarzy; ~**n|spiel** *n* mimika *f*.

Mie't... (mi't...) najemny, najmu.

Mie'te (mi'tᵉ) *f* ③b najem *m*; (Mietzins) komorne *n*, czynsz *m*; ⚘ stóg *m* siana *od.* zboża.

mie'ten (mi'tᵉn) ⑮c najmować [-jąć], brać [wziąć] w najem; Arbeiter: [z]godzić.

Mie'ter (mi'tᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c najemca (-czyni); (e-r Wohnung) lokator(ka).

Mie't...: ~**haus** *n* dom *m* najemny *od.* czynszowy: ~**herr** *m* właściciel (najmujący); ~**kaserne** *f* wielki dom *m*.

Mie'tling (mi'tling) *m* ②g¹ najemnik.

Mie't...: ~**s|leute** *pl.* komornicy *m.pl.*, lokatorzy *m/pl.*; ~**vertrag** *m* kontrakt najmu; ~**weise** w najmie, najmem; ~**zins** *m* s. Miete.

Miez (mic) *f* ③b, ~**chen** (~chᵉn) *n* ②l, ~**e** (~ᵉ) *f* ③b kotka *f*, koteczka *f* a. — Mariechen.

Mi'lbe (mi'lbᵉ) *f* ③b kleszcz *m*, kleszczyk *m*.

Milch (milch) *f* ③b (o. *pl.*) mleko *n*; (der Fische) mlecz *m*.

Mi'lch... mleczny: ~**artig** mleczny; ~**bart** *m* meszek; *fig.* młokos, młodzieniaszek; ~**brot**, ~**brötchen** *n* bułka *f* (na mleku): ~**bruder** *m* mleczny brat.

mi'lchen (mi'lchᵉn) ⑮a dawać mleko: ~**d** dojny; ~de Kuh = Milchkuh. [(u ryb).]

Mi'lcher (~ᵉʀ) *m* ②l mleczak|

Mi'lch...: ~**frau** *f* mleczarka: ~**geschäft** *n* mleczarnia *f*; ~**glas** *n* szkło mleczne: ~**halle** *f* mleczarnia; ~**händler(in** *f*) *m* mleczarz (-arka).

mi'lchicht, mi'lchig (mi'lchich[t]) mleczny, mleczysty.

Mi'lch...: ~**kammer** *f* mleczarnia: ~**kanne** *f* konewеczka na mleko; ~**kuh** *f* dojna krowa: ~**mädchen** *n* mleczarka *f*; ~**mann** *m* ②a mleczarz.

Mi'lchner (mi'lchnᵉʀ) s. Milcher.

Mi'lch...: ~**saft** *m* mleczny sok: ~**schwester** *f* mleczna siostra: ~**speise** *f* mleczna potrawa; ~**straße** *f* mleczna droga.

mild (milt), ~**e**¹ (mi'ldᵉ) (weich) miękki; (sanft) łagodny; (nachsichtig) pobłażliwy: *a.* = mildtätig.

Mi'lde[2] (mĭ'ldᵉ) *f* ③b miękkość łagodność; pobłażliwość.
mi'ldern (~dᵉʀn) ⑮b [z-, u-] łagodzić: Not usw.: zmniejszać [-szyć]: **~d** łagodzący.
Mi'lderung *f* (z)łagodzenie *n*; zmniejszenie *n*; **~s|grund** *m* okoliczność *f* łagodząca.
mi'ld...: **~herzi** miękkiego (od. łagodnego) serca: *a.* = **~tätig**: **≈herzigkeit** *f* łagodność serca: **~tätig** dobroczynny, szczodry; **≈tätigkeit** *f* dobroczynność, szczodrość.
Militä'r (mịlịtę'ʀ) ⑥i: a) *m* żołnierz, wojskowy; b) *n* (*o. pl.*) wojsko; **~dienst** *m* służba *f* wojskowa: **~...** wojskowy; **≈(dienst)frei** wolny od służby wojskowej.
militä'risch (~ĭsz) wojskowy, żołnierski; *adv.* po wojskowemu, po żołniersku.
Militä'r...: **~pflicht** *f* obowiązek *m* służby wojskowej oder stawiennictwa: **≈pflichtig** obowiązany do służby wojskowej, popisowy; **~wesen** *n* wojskowość *f*. [wojsko *n*.]
Mili'z (milĭ'c) *f* ③b milicja.
Millio'n (mĭlʲọ'n) *f* ③b miljon *m*; **~en...** miljonowy.
Milz (mĭlc) *f* ③b śledziona.
Mi'lz... śledzienny: **~brand** *m* zapalenie *n* śledziony; **~sucht** *f* śledziennica, hipochondrja; **≈süchtig** chory na śledzionę, hipochondryczny.
Mi'me (mị'mᵉ) *m* ③a mimik: (Schauspieler) aktor.
mi'nder (mĭ'ndᵉʀ) [s. gering, wenig] mniejszy; *adv.* mniej; **≈einnahme** *f* = Defizit.
Mi'nderheit *f* mniejszość.
mi'nder|jährig małoletni: **≈keit** *f* małoletność.
mi'ndern (mĭ'ndᵉʀn) ⑮b zmniejszać [-szyć].
mi'nder|wertig (-wẹʀtĭch) mniej warty: (ärger) gorszy, podlejszy: **≈keit** *f* mniejsza wartość.
mi'ndest (mĭ'ndᵉst) [s. minder] najmniejszy; *adv.* **~(ens)**, zum **~en**, aufs **~e** najmniej: nicht im **~en** wcale nie, bynajmniej: **≈betrag** *m* najmniejsza kwota *f*.
Mi'ne (mị'nᵉ) *f* ③b mina, podkop *m*; auch = Bergwerk; **~n...** minowy, podkopowy: **~n|gräber** *m* podkopnik.
Minera'l (mịnẹʀa'l) *n* ②g¹ u. ⑥e minerał *m*: **~(ien)...** mineralny.
minera'lisch (~ĭsz) mineralny.
Minera'l|reich *n* dział *m* minerałów, kopalnictwo.
Miniatu'r (mịnʲatū'ʀ) *f* ③b minjatura: **~...** minjaturowy.
Minie'r... (mịnị'ʀ...) minowy.
minie'ren (~ᵉn) ⑮g podkopywać [-pać], [po]prowadzić podkopy.
minima'l (mịnịmā'l) minimalny, najmniejszy, bardzo mały: **≈betrag** *m* = **Mi'nimum** (mị'nịmum) *n* ⑥k najmniejsza kwota *f*. [nister.]
Mini'ster (mịnĭ'stᵉʀ) *m* ②l mi-
Ministeria'l... (mịnĭstẹʀʲā'l...) ministerjalny. [ministerstwo.]
Ministe'rium (~stẹ'ʀʲum) *n* ⑥e
Mini'ster|präsident *m* prezydent ministrów.
Mi'nne (mĭ'nᵉ) *f* ③b miłość; **~sänger** *m* piewca miłości, minesinger, trubadur.
mi'nnig(lich) (mĭ'nĭch, ~ĭklĭch) miłosny: *a.* = lieblich.
minore'nn (mịnoʀẹ'n) = minderjährig; **Minoritä't** (~ʀịtẹ't) *f* ③b mniejszość.
mi'nus (mị'nŭs) (*a.* ≈ *n* [indekl.] u. **≈zeichen** *n*) minus *m*, znak *m* ujemności; (Mangel) brak *m*.
Minu'te (mịnū'tᵉ) *f* ③b minuta; in der ~ za chwilkę; **~n...** minutowy; **~n|zeiger** *m* wskazówka *f* minutowa, minutnik.

Mü'nze ⚘ (mü'nce) *f* ③b mięta.

Mi'sch... (mi'sz...) mieszany; **~che** *f* małżeństwo *n* mieszane.

mi'schen (~en) ⑮e [z-, za-, po-] mieszać; sich ~ [w]mieszać się; gemischt mieszany. [szaniec.]

Mi'schling (~lįng) *m* ②g¹ mie-]

Mi'schmasch (~masz) *m* ②g mieszanina *f*, gmatwanina *f*.

Mi'schung *f* mieszanie *n*; (Gemisch) mieszanina, mieszanka.

misera'bel (mizerą'bel) lichy, nędzny, mizerny. [ka.]

Mi'spel (mi'spel) *f* ③d nieszpul-]

miß (mis) s. messen.

mi'ß... (mi's... bei einfachen Verben und Verbalsubstantiven auf ...ung besser mis...) nie..., zły, mylny; **~a'chten** nie zważać (na *acc.*), pogardzać [-dzić] (*instr.*); **≈a'chtung** *f* pogarda; **~a'rten** wyradzać [-rodzić] się; **~behagen** (*untr.*) nie podobać się; **≈behagen** *n* nieupodobanie, niemiłe uczucie; **≈bildung** *f* ułomność; **~bi'lligen** nie pochwalać (*gen.*), nie zgadzać się (z *instr.*); (tadeln) ganić; **≈bi'lligung** *f* ganienie *n*; **≈brauch** *m* nadużycie *n*; **~brau'chen** nadużywać [-żyć] (*gen.*); **~deu'ten** mylnie [wy-] tłumaczyć.

mi'ssen (mi'sen) ⑮d nie mieć (*gen.*); obchodzić [obejść] się (bez *gen.*).

Mi'ß...: **~erfolg** *m* niepowodzenie *n*; **~ernte** *f* nieurodzaj *m*.

Mi'sse... (mi'se...): **~tat** *f* zbrodnia, przestępstwo *n*; **~täter** (**≈in** *f*) *m* zbrodniarz (-arka), przestępca (-czyni).

mi'ß...: **~fa'llen** nie podobać się; **≈fa'llen** *n* niezadowolenie, niesmak *m*; **~fällig** nieprzyjemny, przykry; *adv.* z przykrością; **≈geburt** *f* poronienie *n*; (das ≈ Geborene) dziwoląg *m*; **≈geschick** *n* los *m* przeciwny; (Ungemach) niepomyślność *f*; (Unglück) niedola *f*; **≈gestalt** *f* potworny kształt *m*, potwór *m*, dziwoląg *m*; **~gestalt(et)** potworny, szpetny, brzydki; **~glü'cken** nie powodzić [-wieść] się, nie poszczęścić się [voll.], nie udawać [udać] się; **~gö'nnen** zazdraszczać [-zdrościć] (i-m et. k-u *gen.*); **≈griff** *m* pomyłka *f*, usterka *f*, uchybienie *n*; **≈gunst** *f* nieżyczliwość, zawiść; **~günstig** nieżyczliwy, zawistny; **~ha'ndeln** źle obchodzić [obejść] się (z *instr.*); (schädigen) [s]krzywdzić; **≈ha'ndlung** *f* złe obchodzenie *n* się (*gen.* z *instr.*); **≈heirat** *f* niestosowne małżeństwo *n*; **~hellig** (-hęlich) niezgodny; **≈helligkeit** *f* niezgoda; *pl.* niesnaski *m/pl.*

Missiona'r (misjonąʀ), **Missiona'r** (~nęʀ) *m* ②g¹ misjonarz.

Mi'ß...: **~jahr** *n* rok *m* nieurodzaju; **~klang** *m* rozdźwięk, niezgoda *f*; ♪ dyssonans, dysharmonja *f*; **~kredit** *m* dyskredyt; (Ungnade) niełaska *f*; in **~kredit bringen** [z]dyskredytować; in **~kredit kommen** [s]tracić kredyt oder wiarę.

mi'ßlich (mi'slich) (gefährlich) niebezpieczny; (unangenehm) przykry; *a.* = fatal; **≈keit** *f* niebezpieczeństwo *n*, przykrość.

mi'ß...: **~liebig** (-lībich) niemiły; **~li'ngen** (-lį'ngen) ⑫b nie powodzić [-wieść] się, nie udawać [udać] się; **~lu'ngen** nieudały; **≈li'ngen** *n* ②l niepowodzenie, nieudanie się; **≈mut** *m* smutek; (Unzufriedenheit) niechęć *f*, zniechęcenie *n*; **~mutig** smutny; niechętny, zniechęcony; **~ra'ten** = ~glücken; **~ra'tenes Kind** złe dziecko; **≈stand** *m* zły stan; (Unbequemlichkeit) niedogodność *f*; (Mangel) brak;

~sti'mmen źle nastrajać [nastroić], [po]psuć humor (*gen.*); ~gestimmt w złym humorze; **~stimmung** *f* zły humor *m*, niechęć; **~ton** *m* fałszywy dźwięk; **~trau'en** nie dowierzać [-rzyć], nie ufać; **~trauen** *n* niedowierzanie, nieufność *f*; **~trauisch** (-trauisz) niedowierzający, nieufny; gegen j-n ~trauisch sein = ~trauen; **~vergnügen** *n* niezadowolenie, niechęć *f*; **~vergnügt** niezadowolony; **~verhältnis** *n* zły stosunek *m*, nierówność *f*, niezgoda *f*; **~verständnis** *n* nieporozumienie; **~versteh(e)n** [*intr.*, aber ~zuversteh(e)n] źle [z]rozumieć; **~wachs** *m* ②h nieurodzaj; **~wirtschaft** *f* zła gospodarka.

Mist (mist) *m* ②g śmiecie *n*; (Kot) nawóz, gnój; ⚓ mgła *f*.

Mi'st... gnojowy; **~beet** *n* grzęda *f* wygnojona, inspekt *m*.

Mi'stel (mi'stel) *f* ③d jemioła.

mi'sten (~ten) ⑮c 1. *v/t.* nawozić [-wieźć] gnojem. 2. *v/i.* gnoić; ⚓ es mistet mży, spada mgła.

Mi'st...: **~fink** F *m* człowiek brudny od. plugawy; **~gabel** *f* widły *f/pl.* do gnoju; **~haufen** *m* kupa *f* gnoju oder śmiecia.

mit (mit) (*dat.*) z (*instr.*), oft durch bloßen *instr.*, zB. ~ der Feder piórem; ~ der Hand ręką; ~10 Jahren mając lat dziesięć; Tisch ~ vier Beinen o czterech nogach; ~ dabei sein być przytem, uczestniczyć (w *loc.*).

mi't... współ..., wraz z(e); **~angeklagte(r)** *m* współoskarżony; **~arbeiten** współpracować, pomagać [-móc] (an *dat.* przy *loc.*); **~arbeiter(in** *f*) *m* współpracownik (-niczka); **~arbeiterschaft** *f* współpracownictwo *n*; **~bekommen** dostawać [-stać] razem z (*instr.*); **~besitz** *m* wspólne posiadanie *n*, spółka *f*; **~besitzer** (~in *f*) *m* współposiadacz(ka), spólnik (-niczka); **~beteiligt** mający udział (an *dat.* w *loc.*); **~beteiligte(r)** *s.* ⑨I (an *dat.*) uczestnik (-niczka) (*gen.*); fig. **~bewerben** współubiegać się; **~bewerber(in** *f*) *m* współzawodnik (-niczka); **~bewohner** (~in *f*) *m* współmieszkaniec (-anka); **~bringen** przynosić [-nieść]; **~bruder** *m* współbrat; **~bürger(in** *f*) *m* współobywatel(ka); **~eigentümer(in** *f*) *m* współwłaściciel(ka); **~einander** wspólnie, razem, ze sobą; **~empfinden** współczuć; **~erbe** *m*, **~erbin** *f* współdziedzic (-dziczka); **~esser** *m* współbiesiadnik; ⚕ pryszczyk (przy ustach); **~fahren** [po]jechać razem (mit *dat.* z *instr.*); **~fühlen** = ~empfinden; **~führen** wozić [wieźć] ze sobą; (tragen) nosić [nieść] ze sobą od. przy sobie; **~gabe** *f* dar *m*, posag *m*; **~geben** dawać [dać] (do zabrania ze sobą); **~gefühl** *n* współczucie; **~geh(e)n** iść [pójść] razem (mit *dat.* z *instr.*); **~genießen** używać wspólnie z (*instr.*); **~gift** *f* ③b posag *m*; **~glied** *n* członek *m*; **~gliedschaft** *f* członkowstwo *n*; **~halten** trzymać razem z (*instr.*); **~helfer(in** *f*) *m* pomocnik (-nica); **~herausgeber** *m* współwydawca; **~hilfe** *f* pomoc; **~hi'n** więc, zatem; **~inhaber(in** *f*) *m* współwłaściciel(ka); **~kommen** przychodzić [przyjść] razem (mit *dat.* z *instr.*); *a.* = ~gehen; **~laut(er)** *m* spółgłoska *f*; **~leid** *n* litość *f* (mit *dat.* nad *instr.*); **~l. haben** [u]litować się (mit *dat.* nad *instr.*); **~leidenschaft** *f* wspólno

cierpienie *n*; in A. ziehen wciągać [-gnąć] w (*acc.*); **~leidig** litościwy; **~leid(s)los** bezlitosny; **~leid(s)voll** pełny litości; **~machen** brać [wziąć] udział (w *loc.*); **≈mensch** *m* bliźni; **~nehmen** brać [wziąć] ze sobą; Gesundheit usw.: osłabiać [-bić], [z]męczyć; dokuczać [-czyć] (*dat.*); **~ni'chten** = keineswegs; **~rechnen** doliczać [-czyć]; nicht mitgerechnet nie wliczając w to; das rechnet nicht mit to nie wchodzi w rachubę; **~reden** mówić [powiedzieć] razem (mit *dat.* z *instr.*); brać [wziąć] udział w rozmowie; **≈reisende(r)** *s.* towarzysz(ka) podróży; **~sa'mt** razem z (*instr.*); **≈schuld** *f* współwina; **≈schuldige(r)** *s.* (9)1 współwinny (-inna), współwinowajca (-czyni); **≈schüler(in** *f*) *m* współuczeń (-ennica); **~singen** śpiewać razem (mit *dat.* z *instr.*); wtórować (*dat.*) przy śpiewie; **~spielen** grać razem (mit *dat.* z *instr.*); brać [wziąć] udział w grze; j-m übel ~spielen dawać [dać] się we znaki; **≈spieler(in** *f*) *m* towarzysz(ka) w grze.

Mi't|tag *m* południe *n*; auch = ~(s)essen, ~szeit; zu ~ essen obiadować; heute ≈ dziś w południe; des ~s, am ~, ≈s w południe.

mi't|tägig, -täglich południowy.

Mi't|tag(s)... południowy; **~brot, ~essen, ~mahl** *n* obiad *m*; **~kreis** *m* południk; **~schläfchen** *n* drzemka *f* poobiednia; **~zeit** *f* pora obiadowa.

Mi'tte (mi'tᵉ) *f* (3)b środek *m*; ~ dieses Monats w połowie tego miesiąca.

mi't...: **~teilen** użyczać [-czyć] (*gen.*); (berichten) donosić [-nieść] (o *loc.*); **~teilsam** zwierzający się, przystępny; **≈teilung** *f* udzielenie *n*; (Bericht) doniesienie *n*; (amtliche) komunikat *m*.

Mi'ttel (mi'tᵉl) **1.** *n* (2)1 środek *m* (gegen *acc.* przeciw *dat.*); (Weise) sposób *m*; (Werkzeug) narzędzie *n*; ⚕ = Arz(e)nei. **2.** ≈ (*comp.* mittler, *sup.* mittelst) s. mittler.

Mi'ttel... średni, środkowy; **~alter** *n* średnie wieki *m/pl.*, średniowiecze; **≈alterlich** średniowieczny; **~amerika** *n* Ameryka *f* środkowa.

mi'ttelbar pośredni.

Mi'ttel...: **~ding** *n* rzecz *f* pośrednia; ni to ni owo; **≈europa'isch** średnioeuropejski; **≈groß** średniej wielkości; (Wuchs) średniego wzrostu; **≈gut** średniego gatunku; **≈hochdeutsch** średniogórnoniemiecki; **≈ländisch** śródziemny; **≈los** bez środków; **≈mäßig** mierny, przeciętny; **~mäßigkeit** *f* przeciętna miara; **~meer** *n* Morze Śródziemne; **~punkt** *m* punkt środkowy, środek, centrum *n*.

mi'ttels, mi'ttelst (mi'tᵉls[t]) (*gen.*) zapomocą (*gen.*), przez (*acc.*).

Mi'ttels|mann *m*, **-person** *f* [pośrednik *m*.]

Mi'ttel...: **~stand** *m* stan średni; **~straße** *f*, **~weg** *m* droga *f* średnia, środek *m*; **~stück** *n* kawałek *m* ze środka, pośrodek *m*; **~wort** *n* imiesłów *m*.

mi'tten (mi'tᵉn): ~ auf, in oder durch w środku, wśród (*gen.*); ~ ins Herz w samo serce; ~ im Gedränge w tłumie; **~du'rch** wskroś, nawskroś.

Mi'tter... (mi'tᵉr...): **~nacht** *f* północ; **≈nächtig** (-nechtich), **≈nächtlich** północny.

Mi'tt|fasten *pl.* środopoście *n*.

mi'ttler (mi'tl^eR) 1. (s. mittel) średni, środkowy; **~wei'le** tymczasem. 2. **S** m (2)l pośrednik.

Mi'tt|woch (mi'twqch) m (2)g¹ środa f; (des) ~s, am ~ w środę.

mi't...: **~u"nter** czasem, niekiedy; **~unterschreiben**, **~unterzeichnen** podpisywać [-sać] wspólnie z (*instr.*); **Sverschworene(r)** s. (9)l spólnik (-niczka) spisku; **Swelt** f współcześni *m/pl.*; **~wirken** (an *dat.*) współdziałać, brać udział (w *loc.*); przyczyniać [-nić] się (do *gen.*); **Swirkung** f współudział m, pomoc; **Swissen** n wiadomość f: ohne Swissen bez wiedzy; **~wollen** chcieć iść (mit *dat.* z *instr.*); **~zählen** = ~rechnen.

Mixtu'r (mjkstu'R) f (3)b mikstura, mieszanka.

Mob (mqp) m (8)i hołota f.

Mö'bel (mö'b^el) n (*pl.*) (2)l mebel m; ~... meblowy; **~händler(in** f) m meblarz (-arka); **~wagen** m wóz meblowy oder do przewozu mebli.

mobi'l (mobi'l) ruchomy; (lebhaft) ruchliwy, rześki; ~ machen = mobilisieren.

Mobilia'r (mobjl^ia'R) n (2)g¹ sprzęty *m/pl.* domowe; meble *m/pl.* [ruchomości *f/pl.*]

Mobi'lien (mobi'l^ien) *pl.* indekl.

mobilisie'ren (mobilizi'R^en) (15)g [z]mobilizować.

Mobi'l|machung f (3)b mobilizacja.

möblie'ren (möbli'R^en) (15)g [u-] [meblować.]

Mo'de (mo'd^e) f (3)b moda; nach der ~ według mody; es ist jetzt (so) ~ to teraz w modzie; ~... modny; **~dame** f modnisia, elegantka; **~herr** m modniś, elegant.

Mode'll (modě'l) n (2)g¹ model m, modelka f; wzór m; ~ stehen pozować jako model(ka).

modellie'ren (modělj'R^en) (15)g [wy]modelować, [u]formować, odlewać [-lać].

Mode'll|steher (-sztę^eR) m (2)l, **~in** (~jn) f (3)c model(ka).

mo'deln (mo'd^eln) (15)f = modellieren.

Mo'de|narr m = Modeherr.

Mo'der (mo'd^eR) m (2)l próchno n, pleśń f, zbutwiałość f.

mo'derig (~jch) spróchniały, spleśniały, zbutwiały.

mo'dern¹ (~n) (15)b [s]próchnieć, [s]pleśnieć, [z]butwieć.

mode'rn² (mode'Rn), **mo'disch** (mo'djsz) modny.

Modi'stin (modj'stjn) f (3)c modniarka.

mo'geln (mo'g^eln) (15)f oszuki-[wać [-kać].]

mö'gen (mö'g^en) (16)k (wollen) chcieć; (gern haben) lubić; (können) móc; es mag sein niech będzie; mag (oder möge) er gehen! niech idzie!, może odejść!; ich möchte (gerne) chciałbym, radbym; sagen Sie ihm, er möchte kommen powiedz mu pan, żeby przyszedł.

mö'glich (mö'klich) możliwy, możebny; wäre (oder ist) es ~? czy to być może?, doprawdy?; ~st jak można najbardziej; *adv.* ~st gut jak najlepiej; ~st bald jak najrychlej; alles ~e (oder sein ~stes) tun [u]czynić co tylko można, używać [-żyć] wszelkich możliwych środków; **~en|falls**, **~er|weise** w razie możności, o ile możliwe; ewentualnie; **Skeit** f możebność, możność.

Mohammeda'ner (mohamęda'n^eR) m (2)l, **~in** (~jn) f (3)c Mahometanin (-tanka).

mohammeda'nisch (~njsz) mahometański.

Mohn (mon) m (2)g mak; ~... makowy, z makiem.

Mohr (mōr) *m* ③a, **~in** (~ĭn) *f* ③c Murzyn(ka).

Mö'hre (mö'rᵉ) *f* ③b (*mst* **Mo'hr-rübe** *f*) marchew; *dim.* marchewka: **~n...** marchwiany.

Molch (mǫlch) *m* ②g salamandra *f*. [Mołdawa: (Land) Mołdawja.]

Mo'ldau (mō'ldau) *f* ③b (Fluß)

Molekü'l (molękü'l) *n* ②g¹ drobina *f*. [**~n...** serwatczany.]

Mo'lke (mō'lkᵉ) *f* ③b serwatka;

Molkerei' (mǫlkᵉrai') *f* ③b mleczarnia.

mo'lkig (mō'lkich) serwatczany.

mo'llig (mǫ'lich) miękki; *fig.* przyjemny, rozkoszny.

Mollu'ske (mǫlu'skᵉ) *f* ③b pław *m*.

Mome'nt (mome'nt) *m* ②g (a. *n* = przyczyna *f*) moment, chwila *f*: **~...** chwilowy: **~aufnahme** *f*, **~bild** *n*, **~photographie** *f* fotografja *f* błyskawiczna *oder* na poczekaniu.

Mona'rch (monạ'rch) *m* ③a monarcha, panujący: **~en...** monarszy: **Monarchie'** (~narchi') *f* ⑥f monarchja; **mona'rchisch** (~na'rchisz) monarchiczny.

Mo'nat (mǫ'nāt) *m* ②g miesiąc: dieses **~s** (d. M.) bieżącego miesiąca (b. m.).

mo'natlich miesięczny; *adv.* miesięcznie; (all~) co miesiąc; 100 Kronen ~ na miesiąc.

Mo'nat(s)... miesięczny: **~fluß** *m* miesiączka *f*, regularność *f*; **~schrift** *f* miesięcznik *m*.

Mönch (mönch) *m* ②g zakonnik, mnich. [mniszy.]

mö'nchisch (mö'nchisz) zakonny,

Mö'nchs... zakonny, mniszy; **~kappe** *f* kaptur *m* mniszy; **~kloster** *n* klasztor *m* (mnichów); **~kutte** *f* habit *m* (mniszy).

Mö'nchtum *n* mnichostwo.

Mond (mōnt) *m* ②g księżyc; *poet.* auch = Monat.

Mo'nd... księżycowy; **~förmig** (-förmich) księżycowaty; **~kalb** *n* dziwotwór *m*; **~schein** *m* blask księżyca; **~sichel** *f* półksiężyc *m*; **~sucht** *f* lunatyzm *m*; **~süchtig** lunatyczny; **~süchtige(r)** *s.* ⑨l lunatyk (-tyczka); **~wechsel** *m* zmiana *f* księżyca. [ny, monotonny.]

monoto'n (monoto'n) jednostaj-

Monstra'nz (mǫnstrą'nc) *f* ③b monstrancja.

Mo'nstrum (mo'nstrŭm) *n* ⑥k potwór *m*, dziwoląg *m*.

Mo'ntag (mō'ntąk) *m* ②g¹ poniedziałek: (des) **~s** w poniedziałek: **~s...** poniedziałkowy.

Montenegri'ner (mǫntęnegrī'nᵉr) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c Czarnogórzec (-górka).

Montene'gro (~nę'gro) *n* ⑧b Czarnogóra *f*.

Monteu'r (motö'r) *m* ②g¹ monter, składacz machin.

montie'ren (montī'rᵉn) ⑮g [z]montować, ustawiać [-wić] machinę; ⚔ [u]mundurować.

Monume'nt (monume'nt) *n* ②g pomnik *m*, monument *m*

monumenta'l (~mentā'l) pomnikowy, monumentalny.

Moor (mōr) *n* ②g bagno, trzęsawisko: **~...** bagnisty: **~'bad** *n* kąpiel *f* borowinowa *od.* mułowa. [burſch. pieniądze *m pl.*]

Moos (mōs) *n* ②h mech *m*:

Mo'ppel (mǫ'pᵉl) ②l, **Mops** (mǫps) *m* ②d¹ mops.

mo'psen F (mǫ'psᵉn) ⑮e = stehlen; sich ~ s. langweilen.

Mora'l (morą'l) *f* ③b (o. *pl.*) morał *m*, nauka; (Sittlichkeit) moralność, obyczajność: **~...** moralny.

mora'lisch (~isz) moralny.

Morä'ne (morę'nᵉ) *f* ③b morena, przewał *m*.

Mora'st (morą'st) *m* ②g u. ②d bagno *n*, błoto *n*, trzęsawisko *n*.

mora stig (morā'stĭch) bagnisty, błotnisty.

Moratō'rium (~rato'rĭūm) *n* (6)e moratorjum, przedłużenie okresu zapłaty. [smardz *m*.]

Mo'rchel (mǫ'rch^e^l) *f* (3)d

Mord (mǫrt) *m* (2)g morderstwo *n*; **~'anschlag** *m* zamach morderczy; **~'brenner** *m* podpalacz.

mo'rden (mǫ'rd^e^n) (15)c [za-]mordować.

Mö'rder (mǫ̈'rd^e^r) *m* (2)l, **~in** (~ĭn) *f* (3)c morderca (-czyni).

mö'rderisch (~ĭsz) morderczy; (fürchterlich) okropny; (Schlacht) krwawy.

Mo'rd|gier *f* żądza krwi. [zuch.]

Mo'rds... F niezwykły; **~kerl** *m*

Mo'rd...: ~sucht *f* żądza krwi; **~tat** *f* = Mord; **~versuch** *m* = ~anschlag.

Mo'res (mo'r^e^s): ich werde dich (schon) ~ lehren nauczę ja cię rozumu.

Mo'rgen (mǫ̈'rg^e^n) **1.** *m* (2)l ranek, poranek; (Osten) wschód; ehm. (Feldmaß, meist = 25,5 Ar) morg. morga *f*; 2s, des ~s, am ~ rano, rankiem; am frühen ~ wczesnym rankiem: heute 2 dziś rano: gegen ~ zrana, nad ranem; (um) 5 Uhr 2s o godzinie piątej rano: guten ~! dzień dobry! **2.** 2 *adv.* jutro; 2 früh jutro rano.

Mo'rgen... (po)ranny; **~dämmerung** *f* brzask *m* dnia, świt *m*.

mo'rgend (mǫ'rg^e^nt) jutrzejszy; **~lich** poranny.

Mo'rgen...: ~grauen *n* brzask *m* dnia, świt *m*; **~kleid** *n* strój *m* poranny; **~land** *n* wschód *m*; **~länder(in** *f*) *m* mieszkaniec (-anka) krajów wschodnich; 2**ländisch** wschodni; **~rock** *m* der Frauen penjoar; **~rot** *n*, **~röte** *f* jutrzenka *f*, zorza *f* poranna; **~stern** *m* gwiazda *f* poranna, jutrzenka *f*.

mo'rgens (mǫ̈'rg^e^ns) s. Morgen.

mo'rgig (~gĭch) jutrzejszy.

Mo'ritz (mo'rĭc) *m* (8)e Maurycy.

morsch (mǫrsz) spróchniały, zbutwiały; ~ werden [s]próchnieć, [z]butwieć.

Mö'rser (mǫ̈'rz^e^r) *m* (2)l moździerz; **~...** moździerzowy; **~keule** *f* tłuczek *m* moździerzowy. [*f* mularska; cement.]

Mö'rtel (mǫ̈'rt^e^l) *m* (2)l zaprawa

Mosai'k (mozaĭ'k) *f* (3)b u. *n* (2)g[1] mozaika *f*; **~...** mozaikowy.

mosa'isch (~zā'ĭsz) mojżeszowy.

Moschee' (mǫszę') *f* (6)f meczet *m*.

Mo'schus (mǫ'szus) *m* indekl. piżmo *n*; **~...** piżmowy; **~tier** *n* piżmowiec *m*.

Mo'ses (mo'z^e^s) *m* indekl. Mojżesz: die fünf Bücher Mosis oder Mose pięcioksiąg *m* Mojżesza.

Mo'skau (mǫ'skau) *n* (8)b Moskwa *f*.

Most (most) *m* (2)g moszcz; prov. = Apfelwein.

Mo'strich (mǫ'strĭch) *m* (2)g musztarda *f*: **~...** musztardowy.

Moti'v (motī'f) *n* (2)g[1] pobudka *f*; (Kunst) motyw *m*.

motivie'ren (~tĭwī'r^e^n) (15)g uzasadniać [-nić], [u]motywować.

Mo'tte (mǫ'tᵉ) *f* (3)b mól *m*; **~n...** molowy; **~n|fraß** *m* dziury *f/pl.* od moli; **~n|pulver** *n* proszek *m* na mole. [wiza *f*.]

Mo'tto (mǫ'to) *n* (6)i godło, de-

Mö'we (mö'w^e^) *f* (3)b mewa.

Muck (muk) *m* (2)g mruknienie *n*; keinen ~ tun = nicht mucken.

Mu'cke (mu'k^e^) *f* (3)b grymas *m*, kaprys *m*: bsd. Pferde: narów *m*.

Mü'cke (mü'k^e^) *f* (3)b komar *m*; **~n|stich** *m* ukąszenie *n* komara.

mu'cken (mu'k^e^n) (15)a pisnąć, bąknąć [beide voll.]; nicht ~ nie pisnąć ani słowa.

Mu'cker (mu'k^e^r) *m* (2)l, **~in** (~ĭn) *f* (3)c świętoszek (-oszka).

Mu'ckertum *n* świętoszkostwo.
mu'ckisch (mū'kīsz) grymaśny, kapryśny; (Pferd) narowisty.
mu'cksen (~sen) ⑮e = mucken.
mü'de (mū'de) (von *dat.*) zmęczony, znużony (*instr.*); ~ machen (werden) [z]męczyć (się), [z]nużyć (się).
Mü'digkeit (mū'dīchkait) *f* ③b zmęczenie *n*, znużenie *n*.
Muff (muf) *m* ②g zarękawek: auch = **Mu'ffe** (mu'fe) *f* ③b nasuwa *f*, nasada *f*; *dim.* **Mü'ffchen** (mū'fchen) *n* ②l nasuwka *f*, nasadka *f*. [cuchnący.]
mu'ffig F (mu'fīch) stęchły,
Mü'he (mū'e) *f* ③b trud *m*, mozół *m*; (Sorge, Verlegenheit) kłopot *m*: mit ~ und Not z wielkim trudem, ledwie; ~ verwenden (auf *acc.*), sich ~ geben (bei *dat.*) [na-]trudzić się, zadawać [-dać] sobie pracy (przy *loc.*), [po-]starać się (o *acc.*); sich alle ~ geben nie szczędzić (oder żałować) trudów; es ist (nicht) der ~ wert (nie) warto na to pracy; **Llos** bez trudów, bez kłopotu.
mü'hen (~n): sich ~ = bemühen.
Mü'he...: **Lvoll** pełny trudów, kłopotliwy, mozolny: **~waltung** *f* trudy *m/pl.*, kłopoty *m/pl.*, fatyga.
Mü'hl... (mū'l...) młyński.
Mü'hle (mū'le) *f* ③b młyn *m*; **~n...** = Mühl...
Mü'hl...: **~stein** *m* kamień młyński: **~werk** *n* kołowrot *m* młyński, młyn *m*. [(Base) kuzynka.]
Mu'hme (mū'me) *f* ③b ciotka:
Mü'hsal (mū'zal) *n* ②g, *f* ②i trud *m*, mozół *m*.
mü'hsam trudny, mozolny; *adv.* z trudnością.
mü'h|selig mozolny, uciążliwy; (müde) znużony; **Lkeit** *f* mozół *m*, trud *m*, utrapienie *n*. [tung.]
Mü'h|waltung *f* = Mühewal-
Mull (mul) *n* ②g: a) = Müll; b) meist *m* muślin; ~... muślinowy. [cisko.]
Müll (mül) *n* ②g (o. *pl.*) śmie-
Mü'ller (mü'ler) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c młynarz (-arka).
Müllerei' (müleRai') *f* ③b młynarstwo *n*.
Mü'll|kasten *m* śmieciarka *f*, paka *f* na śmiecie. [wątpliwy.]
mu'lmig (mu'lmīch) miałki; *fig.*
Multiplika'nd (multiplika'nt) *m* ③a mnożna *f*: **Multiplikatio'n** (~kacjo'n) *f* ③b mnożenie *n*; **Multiplika'tor** (~ka'toR) *m* ⑥d mnożnik: **multiplizie'ren** (~ci'Ren) ⑮g [po]mnożyć (mit *dat.* przez *acc.*).
Mu'mie (mu'mie) *f* ③b mumja.
mu'mienhaft podobny do mumji.
Mu'lde (mu'lde) *f* ③b kotlina; *dim.* kotlinka.
Mummerei' (mumeRai') *f* ③b, **Mu'mmen|schanz** (~enszanc) *m* ②g maskarada *f*; (Blendwerk) mamidło *n*.
Mu'mpitz F (mu'mpīc) *m* ②g (a. inbefl.) brednie *f/pl.*, bzdurstwa *n/pl.* [de) *f* ③b fanfaronada.]
Münchhausia'de (munchhauzia'-
Mund (munt) *m* ②g u. ②a usta *n/pl.*; *dim.* (= **Mü'ndchen** [mu'ntchen] *n* ②l) usteczka *n/pl.*; in aller ~ sein być przedmiotem rozmów; den ~ halten milczeć [zamilczeć, umilknąć]: er kann den ~ nicht halten nie umie milczeć, ma długi język; er ist nicht auf den ~ gefallen nie zapomina języka w gębie, umie się wygadać.
Mu'nd... ustny; **~art** *f* narzecze *n*, dialekt *m*; **Lartlich** używany w narzeczu, dialektyczny; **~bedarf** *m* żywność *f*, zapasy *m/pl.* (żywności)
Mü'ndel (mu'ndel) *m* und *n* ②l pupil *m*, pupilka *f*.

mu'nden (mu'nd^e^n) ⑮c smakować. [dzić, wpadać.]
mü'nden (mü'nd^e^n) ⑮c ucho-
Mu'nd...: **Lfaul** milczący, małomowny; **~harmonika** *f* harmonika. [**Lkeit** *f* pełnoletność.]
mü'ndig (mü'ndįch) pełnoletni:
mü'ndlich (mü'ntlįch) ustny.
Mu'nd...: **~schenk** *m* podczaszy, cześnik; **~sperre** *f* szczękościsk *m*; **~stück** *n* munsztuk *m*: Pferd: wędzidło; **Ltot** milczący; Ltot m. [za]kneblować usta (*dat.*).
Mü'ndung (mü'ndun) *f* ③b ujście *n*; (eines Geschützes) wylot *m*; (eines Gefäßes) otwór *m*.
Mu'nd...: **~voll** *m* indekl. (Schluck) haust, łyk; (Stück) kawałek; **~vorrat** *m* żywność *f*, zapasy *m/pl.* (żywności); **~wasser** *n* woda *f* do (płukania) ust; **~werk** *n*: ein gutes ~werk haben mieć dobry języczek.
Munitio'n (munįc^i^o'n) *f* ③b zapasy *m/pl.* wojenne, amunicja; **~s|wagen** *m* wóz amunicyjny; (mit Geschossen) jaszczyk.
mu'nkeln (mu'nk^e^ln) ⑮f szeptać; man munkelt przebąkują, słychać.
Mü'nster (mü'nst^e^R) *n* u. *m* ②l katedra *f*, tum *m*.
mu'nter (mu'nt^e^R) (fröhlich) wesoły, żwawy; (rüstig) krzepki, czerstwy; (wachend) czuwający, obudzony.
Mü'nz... (mü'nc...) menniczy; **~amt** *n*, **~anstalt** *f* urząd *m* menniczy, mennica *f*.
Mü'nze (mü'nc^e^) *f* ③b moneta; (DenkL) medal *m* (pamiątkowy); (Münzamt) mennica.
mü'nzen (~n) ⑮e [wy]bić monetę; das war auf mich gemünzt to się mnie tyczyło, do mnie pił.
Mü'nzer (~R) *m* ②l mincarz.
Mü'nz...: **~fuß** *m* stopa *f* menniczna; **~haus** *n* mennica *f*; **~kunde** *f* numizmatyka.
mü'rb(e) (müRp, mü'Rb^e^) kruchy; (weich) miękki; (kleinlaut) pokorny, potulny; ~ machen [u]czynić pokornym; ~ werden [s]kruszeć, [z]mięknąć; *fig.* [s]pokornieć.
Mü'rbheit (mü'Rphait), **Mü'rbigkeit** (~bįchkait) *f* kruchość, miękkość.
mu'rmeln (mu'Rm^e^ln) ⑮f mruczeć [mruknąć]; Bach: [za]szemrać. [bobak *m*.]
Mu'rmel|tier *n* świstak
mu'rren (mu'R^e^n) ⑮a mruczeć [mruknąć] (über *acc.* na *acc.*)
mü'rrisch (mü'Rįsz) mrukliwy, kapryśny; (finster) ponury; **~es Wesen** mrukliwość *f*, ponurość *f*. [powidła *n/pl.*]
Mus (mūs) *n* ②h marmelada *f*,
Mu'schel (mu'sz^e^l) *f* ③d muszla, małż *m*; **~...** muszlowy; **~schale** *f* skorupa; **~tier** *n* skorupiak *m*.
Mu'se (mū'z^e^) *f* ③b Muza; **~nsohn** *m* wychowaniec Muz, poeta.
Mu'selman (mū'z^e^lmăn) *m* ③a, **~in** (~įn) *f* ③c Muzułmanin (-manka); **Lisch** (~įsz) muzułmański. [**~...** muzyczny.]
Musi'k (muzī'k) *f* ③b muzyka;
Musika'lien (muzįkā'l^i^e^n) *pl.* indekl. nuty *f/pl.*; **~handlung** *f* skład *m* nut.
musika'lisch (~ī'sz) muzykalny
Musika'nt (~kă'nt) ③a, **Mu'siker** (mū'zįk^e^R) *m* ②l muzykant, muzyk.
Musi'k...: **~kapelle** *f* orkiestra; **~stück** *n* utwór *m* muzyczny; **~unterricht** *m* nauka *f* muzyki; **~werk** *n* dzieło muzyczne.
musizie'ren (muzįcī'R^e^n) ⑮g zajmować się muzyką; (spielen) grać (na instrumentach muzycznych).

Muskate'ller (muskate'lᵉʀ) *m* (2)l (auch **~wein** *m*) wino *n* muszkatułowe.
Muska't|nuß (muska't-) *f* muszkat *m*, gałka muszkatułowa.
Mu'skel (mu'skᵉl) *m* (4)b, *f* (3)d muskul *m*, mięsień *m*; **~...** muskułowy, mięśniowy.
Muske'te (muske'tᵉ) *f* (3)b muszkiet *m*.
Musketie'r (muskęti'ʀ) *m* (2)g¹ [muszkieter.]
muskulö's (muskulö's) muskularny, mięsisty, silny.
muß (mus) s. müssen.
Mu'ße (mu'sᵉ) *f* (3)b czas *m* wolny (od zajęć).
Musseli'n (musᵉli'n) *m* (2)g¹ muślin; **~...** muślinowy.
mü'ssen (mü'sᵉn) (16)l musieć.
Mu'ße...: **~stunde** *f* czas *m* wolny; in den **~stunden** w godzinach wolnych (od zajęć); **~zeit** *f* czas *m* wolny.
mü'ßig (mü'sįch) próżniaczy, próżniacki; (Zeit) wolny od zajęć; (unnütz) nieużyteczny, próżny, daremny; **~** geh(e)n próżnować; **~**(da)sitzen siedzieć z założonemi rękoma.
Mü'ßig...: **~gang** *m* próżniactwo *n*, próżnowanie *n*, lenistwo *n*; **~gänger(in** *f* (3)c) *m* (2)l (-geŋgᵉʀ[in]) próżniak (-aczka).
mu'ßte (mu'stᵉ) s. müssen.
Mu'ster (mu'stᵉʀ) *n* (2)l próbka *f* (auch = Beispiel przykład *m*); wzór *m*; (Stick≈) wzorzec *m*; (auf Stoffen usw.) deseń *m*; **~...** wzorowy, wzorzysty; **~buch** *n* zbiór *m* wzorów oder próbek, książka *f* wzorowa; **≈gültig** przykładny, wzorowy; **~gültigkeit** *f* przykładność, wzorowość; **~karte** *f* karta z próbkami od. wzorami.
mu'sterhaft wzorowy, przykładny.
mu'stern (mu'stᵉʀn) (15)b [z]badać, oglądać [-dnąć]; ⚔ [z]musztrować; gemustert wzorzysty, z deseniem.
Mu'ster...: **~sammlung** *f* zbiór *m* próbek od. wzorów; Lit. wybór *m*, chrestomatja; **~schutz** *m* ochrona *f* znaków fabrycznych.
Mu'sterung *f* badanie *n*, oglądanie *n*; ⚔ przegląd *m*, musztra.
Mut (mut) *m* (2)g (o. *pl.*) męstwo *n*, odwaga *f*, otucha *f*; **~** fassen nabierać [-brać] otuchy; den **~** verlieren [s]tracić odwagę, upadać [upaść] na duchu; gutes (od. guten) **~es** sein być dobrej myśli; (nur) **~**! odważnie!, śmiało!
Mü'tchen (mü'tchᵉn) *n* (2)l: sein **~** kühlen wywierać [-wrzeć] swój gniew (an *dat.* na *loc.*).
mu'tig (mu'tich) mężny, odważny, śmiały.
Mu't...: **≈los** bez odwagi oder otuchy; upadły na duchu; **~losigkeit** *f* brak *m* odwagi, zwątpienie *n*; **≈maßen** (-masᵉn) (15)e (untr.) przypuszczać [-puścić], domyślać [-lić] się; **≈maßlich** przypuszczalny; (Erbe) domniemany; **~maßung** *f* przypuszczenie *n*, domysł *m* (über *acc.* co do *gen.*).
Mu'tter (mu'tᵉʀ) *f* (2)k: a) matka; *dim.* (= **Mü'tterchen** [mü'tᵉʀchᵉn] *n* (2)l) mateczka; Anat. macica; **~** Gottes Matka Boska, Bogarodzica; **~...** matczyny, macierzyński; b) ⚙ naśrubek *m*, muterka.
Mu'tter...: **~go'ttes|bild** *n* obraz *m* Matki Boskiej; **~korn** *n* śniedź *f*, sporysz *m*; **~kuchen** *m* łożysko *n*; **~land** *n* kraj *m* rodzinny; **~leib** *m* łono *n* matki.
mü'tterlich (mü'tᵉʀlich) matczyny, macierzyński; **~er|seits** (**~**ᵉʀzaits) ze strony matki.
Mu'tter...: **~liebe** *f* miłość matki; **~mal** *n* znamię przyrodzone;

~**mord** *m* matkobójstwo *n*: ~**mörder(in** *f*) *m* matkobójca (-czyni). [*n*.]
Mu'tterschaft *f* macierzyństwo]
Mu'tter...: ~**scheide** *f* pochwa maciczna; ♀**seelen|allei'n** samiuteńki; ~**söhnchen** *n* mamin synek *m*, pieszczoszek *m*; ~**sprache** *f* język *m* ojczysty; ~**stadt** *f* miasto *n* macierzyste; ~**stelle** *f* vertreten zastępować [-stąpić] matkę; ~**witz** *m* wrodzony dowcip; ~**wut** *f* szał *m* lubieżny (u kobiet), nimfomanja.
Mu't...: ~**wille** *m* swawola *f*, rozpusta *f*, pustota *f*; ♀**willig** swawolny, rozpustny, pusty.
Mü'tze (mü'c^e) *f* ③b czapka; *dim.* czapeczka; (mit Schirm) kaszkiet *m*, *dim.* kaszkiecik *m*: ~**n|macher** *m* czapkarz; ~**n-schirm** *m* daszek (u czapki).
My'rte (mü'Rt^e, mĭ'Rt^e) *f* ③b mirt *m*: ~**n...** mirtowy.
mysteriö's (müstęR^iö's) tajemniczy, mistyczny.
My'the (mü't^e) *f* ③b mit *m*. opowieść; (Fabel) bajka.
my'thisch (mü'tĭsz) mityczny; bajeczny.

N

na (nā) na!; ~ ob! jeszcze co!
Na'be (nā'b^e) *f* ③b głowa u koła, piasta. [**schnur** *f* pępowina.]
Na'bel (nā'b^el) *m* ②l pępek; ~]
nach (nach) 1. (*dat.*) (wohin? auch ~ ... hin oder zu) do (*gen.*), ku (*dat.*); (Zweck, Reihenfolge) po (*acc.*, *loc.*); (gemäß) według (*gen.*), stosownie do (*gen.*); ~ der Natur z natury; der Reihe ~ po kolei; ~ zwei (drei) Uhr po godzinie drugiej (trzeciej); es ist sieben Minuten ~ zwölf siedem minut po dwunastej; meiner Meinung ~ według mego zdania; ~ Belieben dowoli. 2. *adv.* za (*instr.*): ~ und ~ zwolna, powoli; ~ wie vor tak jak dawniej, po dawnemu.
na'ch... in Zssgn (nochmals) przy..., prze..., do...; (hinterher) później; (Ergänzungs...) dodatkowy.
na'ch|achten (*dat.*) stosować się (do *gen.*).
na'ch|äffen (*dat.* od. *acc.*) małpować (*acc.*), naśladować ślepo (*acc.*). *Su.* małpowanie *n*, naśladowanie *n* ślepe.
na'ch|ahmen (-āmen) ⑮a naśladować (j-m et. od. j-n in *dat.* k-o w *loc.*); ~**s|wert** godny (oder wart) naśladowania.
Na'ch|ahmer (~^eR) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c naśladowca (-owczyni). [*n*.]
Na'ch|ahmung *f* naśladowanie]
na'ch|arbeiten poprawiać [-wić]; Zeit: odrabiać [-robić].
Na'chbar (nā'chbaR) *m* ④d, ~**in** (~ĭn) *f* ③c sąsiad(ka): ~... sąsiedzki, sąsiedni; ♀**lich** sąsiedzki, sąsiedni; ~**schaft** *f* sąsiedztwo *n*; (Nachbarn) sąsiedzi *m/pl.*
na'ch|bekommen dostawać [-stać] później oder w dodatku.
na'ch|bessern poprawiać [-wić]. *Su.* poprawianie *n*, poprawka *f*.
na'ch|bestellen zamawiać [-mówić] później oder dodatkowo. *Su.* zamówienie *n* późniejsze oder dodatkowe.
na'ch|beten powtarzać ślepo za (*instr.*).
na'ch|bezahlen [za]płacić później od. dodatkowo, dopłacać [-cić].
Na'ch|bild *n* kopja *f*, podobizna *f*.
na'ch|bilden [s]kopjować (nach *dat.* według *gen.*); podrabiać [-robić].

Na'ch|bildung *f* kopja, imitacja; genaue ~ (einer Handschrift usw.) podobizna.
na'ch|bleiben pozostawać [-stać]; Schule: zostawać [-stać] za karę po nauce.
na'ch|blicken (*dat.*) [po]patrzyć (za *instr.*). [datą późniejszą.]
na'ch|datieren oznaczać [-czyć]
nach|de'm potem. następnie: je ~ stosownie do okoliczności; ~ er dies erfahren hatte, ging er ... skoro się o tem dowiedział (od. dowiedziawszy się o tem), ...
na'ch|denken rozmyślać, zastanawiać [-nowić] się (über *acc.* nad *instr.*).
na'ch|denklich (-dēŋkliç) zamyślony, zadumany: ~ werden zamyślać [-lic] się, zadumać [voll.] się.
Na'ch|druck *m* (Tatkraft) energja *f*; (Gewicht) dobitność *f*, dosadność *f*; (Akzent) nacisk, przycisk; Typ. przedruk; mit ~ dobitnie, energicznie.
na'ch|drucken przedrukowywać [-ować].
na'ch|drücklich (-drukliç) dobitny, dosadny, energiczny; (Strafe) przykładny, ostry.
na'ch|eifern (*dat.*) naśladować gorliwie (*acc.*).
na'ch|eilen (sn) (*dat.*) [po]śpieszyć (za *instr.*). [po drugim.]
na'ch|eina'nder po kolei, jeden
na'ch|empfinden [u]czuć potem.
Na'chen (na'çᵉn, a. nā'çᵉn) *m* (2)l czółno *n*.
Na'ch|ernte *f* zbieranie *n* pozostałych na polu kłosów, pożynki *f/pl*.
na'ch|erzählen (*dat.*) opowiadać [-wiedzieć] (za *instr.*).
Na'ch|essen *n* = Nachtisch.
Nachf. Abk. für Nachfolger.
na'ch|fahren (*dat.*) [po]jechać (za *instr.*).
Na'ch|feier *f* zakończenie *n* uroczystości.
Na'ch|folge *f* następstwo *n*.
na'ch|folgen (*dat.*) iść, postępować (za *instr.*); (auf dem Throne u. dgl.) następować [-stąpić] (po *loc.*): ~d następny.
Na'ch|folger (-fōlgᵉʀ) *m* (2)l, ~in (~in) *f* ③c następca (-czyni). [kowo.]
na'ch|fordern [za]żądać dodat-
na'ch|forschen (*dat.*) badać, śledzić (*acc.*), dochodzić (*gen.*). Su. badanie *n*, śledzenie *n*, dochodzenie *n*.
Na'ch|frage *f* dopytywanie *n* się (o *acc.*): ✱ popyt *m* (za *instr.*).
na'ch|fragen dopytywać się ([nach] *dat.* o *acc.*).
na'ch|fühlen odczuwać [-czuć] (j-m et. co z *instr.*).
na'ch|füllen dopełniać [-nić].
na'ch|geben 1. *v/t.* dodawać [-dać]. 2. *v/i.* Boden usw.: usuwać [usunąć] się; (sich unterwerfen) poddawać [-dać] się; j-m ~ ustępować [ustąpić] (in *dat.* w *loc.*).
na'ch|geboren zrodzony po śmierci ojca: (jünger) młodszy.
Na'ch|geburt *f* łożysko *n*.
na'ch|gehen (j-m) iść, chodzić [pójść] (za *instr.*); (den Geschäften) zajmować się (*instr.*), pilnować (*gen.*); (von der Uhr) spaźniać się ([um] drei Minuten o trzy minuty); die Uhr geht nach zegar spaźnia się. [cie.]
na'ch|gera'de nakoniec, wresz-
Na'ch|geschmack *m* posmak.
na'ch|giebig (-gibiç) uległy, zgodliwy: ≈keit *f* uległość, zgodliwość.
na'ch|graben kopać (za *instr.*), dokopywać się (*gen.*).
na'ch|grübeln (*dat.*) = nachdenken; ślęczeć (nad *instr.*).
Na'ch|hall *m* odgłos.

na'ch|hallen odzywać [odezwać] się (echem). [trwały.]
na'ch|haltig (-haltiçh) długo-
na'ch|hangen, P **-hängen** (*dat.*) oddawać [-dać] się (*dat.*).
na'ch|helfen pomagać [-móc] (j-m in *dat.* k-u w *loc.*).
na'ch|he'r potem, później: kurz ~ niedługo potem; **~ig** (-hērjçh) późniejszy.
Na'ch|hilfe *f* pomoc; **~stunden geben** udzielać korepetycji.
na'ch|holen odrabiać [-bić], nadrabiać [-robić].
Na'ch|hut *f* tylna straż.
na'ch|jagen (sn) (*dat.*) [po]gonić, uganiać się (za *instr.*).
Na'ch|klang *m* odgłos, echo *n*.
na'ch|klingen wydawać [-dać] odgłos. [potomek.]
Na'ch|komme (-kǫmᵉ) *m* (3 a)
na'ch|kommen (*dat.*) iść, postępować (za *instr.*): Verpflichtungen usw.: dopełniać [-nić] (*gen.*), wpełniać [-nić] (*acc.*), dotrzymywać [-mać] (*gen.*). [stwo *n*.]
Na'ch|kommenschaft *f* potom-
Na'ch|kömmling (-kømliŋ) *m* (2 g¹) potomek. [racji.]
Na'ch|kur *f* zakończenie *n* ku-
Na'ch|laß (-lạs) *m* (2)h¹ u. (2)d¹ (Erbe) spuścizna *f*; (Rabatt) opust; (Erleichterung) ulga *f*; (Unterbrechung) przerwa *f*, ustanek; (der Sünden) przebaczenie *n*.
na'ch|lassen 1. *v/t*. pozostawiać [-wić] (po sobie); (schlaff machen) zwalniać [zwolnić]; Zügel usw.: popuszczać [-puścić]; (vom Preis) ~ s. ablassen; nachgelassen (Werke) pośmiertny. 2. *v/i*. (schlaff w.) [o]słabnąć, zmniejszać [-szyć się]; (aufhören) ustawać [ustać].
na'ch|lässig niedbały, opieszały; (bsd. in Kleidern) niestaranny, zaniedbany; **~keit** *f* niedbalstwo *n*, niedbałość, opieszałość.
na'ch|laufen (sn) (*dat.*) biegać, [po]biec, uganiać się (za *instr.*).
Na'ch|lese *f* pokłosie *n* (o zbożu); powinobranie *n* (o winogronach).
na'ch|lesen zbierać [zebrać] ostatki (zboża, winogron); et. in e-m Buche usw. ~ [od-, prze-] czytać; (feststellen) sprawdzać [-dzić] przez czytanie.
na'ch|liefern dostawiać [-wić] później oder dodatkowo.
na'ch|machen naśladować (j-m et. k-o w *loc.*); (fälschen) podrabiać [-robić]; nachgemacht podrobiony, fałszywy.
na'ch|malen odmalowywać [-ować], odnawiać [-nowić] obraz.
na'ch|malig = nachherig.
na'ch|mals (-mạls) potem, później. [-rzyć].]
na'ch|messen przemierzać
Na'ch|mi'ttag *m* popołudnie *n*; 2s popołudniu; **~s...** popołudniowy.
Na'ch|nahme (-nạmᵉ) *f* (3)b pobranie *n*; unter ~ za pobraniem. [później.]
na'ch|nehmen pobierać [-brać]
na'ch|pfeifen: j-m ~ naśladować czyje gwizdanie; F ich kann m-m Gelde ~ pieniądze moje stracone.
na'ch|plappern powtarzać [-wtórzyć] bez zrozumienia.
Na'ch|porto *n* dodatkowa opłata *f* pocztowa.
na'ch|prüfen [prze]egzaminować powtórnie; (durchsehen) przeglądać [-dnąć]. **Su.** egzamin *m* poprawczy; przegląd *m*.
na'ch|rechnen przeliczać [-czyć], rachować za (*instr.*).
Na'ch|rede *f* epilog *m*, słowo *n* końcowe; (üble) obmowa.
na'ch|reden: j-m ~ powtarzać [-wtórzyć] za kim; j-m Gutes

(Übles) ~ mówić dobrze (źle) o kim.

na'ch|reisen (ſu) (*dat.*) [po-] jechać, jeździć (za *instr.*).

Na'ch|richt (-ʀicht) *f* ③b wiadomość, wieść (von *dat.* o *loc.*): ~ einziehen zasięgać [-gnąć] wiadomości; j-m ~ geben uwiadamiać [-domić] (*acc.*) (von *dat.* [o *loc.*).

Na'ch|richter *m* kat.

Na'ch|ruf *m* nekrolog; a. = **Na'ch|ruhm** *m* pamięć *f* o zmarłym, sława *f* pośmiertna.

na'ch|rühmen [po]chwalić (j-m et. co u *gen.*).

na'ch|sagen = nachreden.

Na'ch|satz *m* następnik.

na'ch|schicken (*dat.*) posyłać [-słać] (za *instr.*), posyłać [-słać] później oder dodatkowo.

Na'ch|schlage... podręczny.

na'ch|schlagen [wy]szukać, sprawdzać [-dzić] (ein Buch, in einem Buche w książce).

na'ch|schleichen (*dat.*) łazić, [po-] leźć (za *instr.*). [sobą.]

na'ch|schleppen [po]wlec za

Na'ch|schlüssel *m* wytrych.

na'ch|schmecken zostawiać [-wić] posmak w ustach.

na'ch|schreiben [na]pisać za mówiącym; (abschreiben) prze-, od-pisywać [-sać].

Na'ch|schrift *f* odpis *m*, kopja: (in einem Briefe) dopisek *m*.

Na'ch|schuß *m* dopłata *f*.

na'ch|sehen 1. (j-m) [po]patrzeć (za *instr.*); (in e-m Buche usw.) = nachschlagen; (prüfen) [z]badać; j-m et. ~ wybaczać [-czyć], darowywać [-ować]. 2. ♀ *n*: das ♀ haben odchodzić [odejść] z kwitkiem od. z próżnemi rękami.

na'ch|senden = nachschicken.

na'ch|setzen 1. *v/t.* upośledzać [-dzić]; mniej cenić. 2. *v/i.* (ſu) (*dat.*) [po]gonić (za *instr.*), puszczać [puścić] się w pogoń (za *instr.*). 3. ♀ *n* ②l pogoń *f*.

Na'ch|sicht *f* wzgląd *m*, pobłażliwość, wyrozumienie *n*; (Geduld) cierpliwość; mit j-m ~ haben mieć wzgląd dla (*gen.*), pobłażać (*dat.*).

na'ch|sichtig (-ziçtiç) względny, pobłażliwy, wyrozumiały.

na'ch|sinnen = nachdenken.

na'ch|sitzen = nachbleiben.

Na'ch|sommer *m* koniec lata, babie lato *n*. [log *m*.]

Na'ch|spiel *n* zakończenie, epi-

na'ch|sprechen powtarzać [-wtórzyć] (j-m et. co za *instr.*).

na'ch|spüren = nachforschen.

nächst (neçst) 1. *a.* [ſ. nahe; (auch ♀e[r] *s.* ⑨l) najbliższy (*s.* bliźni *m*): (folgend) przyszły, następny. 2. *adv.* u. *prp.* (*dat.*) (neben) tuż obok (*gen.*); (nach) za (*instr.*).

nä'chst|de'm zaraz potem; (außerdem) oprócz tego.

na'ch|stehen (h.) ustępować [ustąpić] (j-m in *dat.* k-u w *loc.*): ~d następujący.

na'ch|stellen 1. *v/t.* stawiać [postawić], klaść [położyć] w tyle oder w tył. 2. *v/i.* j-m ~ zasadzać [-dzić] się (na *acc.*), czykać (na *acc.*). [go.]

Nä'chsten|liebe *f* miłość bliźnie-

nä'chstens (ne'çstᵊns) wkrótce, wnet. [datkowy.]

Na'ch|steuer *f* podatek *m* do-

nä'chst|folgend następny.

na'ch|streben (*dat.*) dążyć (do *gen.*), uganiać się (za *instr.*); współzawodniczyć (j-m z *instr.*).

na'ch|stürzen (*dat.*) [u]paść (po *loc.*), rzucać [-cić] się (za *instr.*).

na'ch|suchen = durchsuchen: ~ (um) et. [po]starać się o (*acc.*), [po]prosić o (*acc.*).

Nacht (naχt) *f* ②f noc: in der ~, bei ~ w nocy, nocą: gute ~!

dobra noc!; zu ~ essen wieczerzać; ~... nocny; ~'**asyl** *n* przytułek *m* nocny.
Na'ch|teil *m* szkoda *f*, uszczerbek, strata *f*; zum ~ =**Lig** (-tailich) szkodliwy, niekorzystny; *adv.* na szkodę, na niekorzyść.
nä'chte||lang (nę'chtᵉ-) po całych nocach, całemi nocami.
na'chten (nā'chtᵉn) ⑮c: es nachtet noc zapada.
Na'cht...: ~**essen** *n* wieczerza *f*, kolacja *f*; ~**eule** *f* sowa nocna; ~**geschirr** *n* nocnik *m*, uryna! *m*; ~**hemd** *n* koszula *f* nocna.
Na'chtigall (nā'chtigal) *f* ③b słowik *m*; ~(**en**)... słowiczy.
nä'chtigen (nę'chtigᵉn) ⑮a [prze]nocować.
Na'ch|tisch *m* deser, wety *m/pl.*
Na'cht|lager *n* nocleg *m*.
nä'chtlich (nę'chtlich) nocny.
Na'cht...: ~**mahl** *n* = ~essen; ~**mütze** *f* czapeczka nocna; ~**quartier** *n* nocleg *m*.
na'ch|tönen = nachklingen.
Na'ch|trab *m* tylna straż *f*.
Na'ch|trag (-trak) *m* ②d dodatek; (Nachzahlung) dopłata *f*.
na'ch|tragen dodawać [-dać], dopełniać [-nić], dopłacać [-cić]: j-m et. ~ [po]pamiętać, nie darowywać [-ować]: ~**d** mściwy: nicht ~d zgodliwy.
na'ch|träglich (-trękl ich) dodatkowy, spóźniony; *adv.* dodatkowo, później.
Na'ch|trags... dodatkowy, późniejszy; ~**prüfung** *f* egzamin *m* poprawczy.
nachts (nachc) w nocy.
Na'cht...: ~**schatten** ⚘ *m* wilcza jagoda *f*; ~**schwärmer**(**in** *f*) *m* hulaka *m*, *f*, birbant(ka): ~**stuhl** *m* stolec: ~**tisch** *m* stolik nocny; ~**topf** *m* nocnik, uryna!.
na'ch|tun; j-m et. ~ naśladować k-o (w *loc.*).

Na'cht...: ~**wächter** *m* stróż nocny; ~**wandler**(**in** *f* ③c) *m* ②l lunatyk (-tyczka); ~**zeit** *f*: zur ~zeit w porze nocnej.
na'ch|üben [wy]ćwiczyć (się) później. [datkowo (*gen.*).]
na'ch|verlangen [za]żądać do-]
na'ch|wachsen odrastać [-róść]; (heranwachsen) dorastać [-róść].
na'ch|wägen = nachwiegen.
Na'ch|wahl *f* wybory *m/pl.* uzupełniające. [poporodowe.]
Na'ch|wehen *f/pl.* bole *m/pl.*]
Na'ch|weis (-wais) *m* ②h dowód, wykaz; ~(od. **Na'chweise**-)**amt** *n* urząd *m* wywiadowczy, biuro wywiadowcze.
na'ch|weisen udowadniać [-wodnić], wykazywać [-zać].
na'ch|weislich (-waislich) dający się wykazać; *adv.* jak wykazano, oczywiście.
Na'ch|welt *f* potomność.
na'ch|wiegen przeważać [-żyć], sprawdzać [-dzić] wagę.
na'ch|wirken działać później; [po]skutkować na długi czas.
Na'ch|wort *n* zakończenie, epilog *m*.
Na'ch|wuchs *m* odrostek; (nachwachsendes Geschlecht) młodzież *f*, potomstwo *n*.
na'ch|zahlen dopłacać [-cić].
na'ch|zählen przeliczać [-czyć].
Na'ch|zahlung *f* dopłata.
na'ch|zeichnen przerysowywać [-sować].
na'ch|ziehen 1. *v/t.* [po]ciągnąć za sobą. 2. *v/i.* (sn) (*dat.*) iść. postępować (za *instr.*).
Na'ch|zügler (-cüglᵉʀ) *m* ②l pozostały w tyle, spóźniony.
Na'cken (na'kᵉn) *m* ②l kark; ~... karkowy; ~**schlag** *m* uderzenie *n* w kark.
na'ckend (~t), **nackt** (nąkt) nagi, goły, obnażony.
Na'cktheit *f* nagość, gołość.

Na'del (nạ'dᵉl) *f* (3)d igła; (Steck2) szpilka; (Haar2) szpilka (do włosów); (am Kompaß) strzałka; ♀ (Tannen usw.) igła, szpilka; ~... iglasty, szpilkowy; ~**brief** *m* karton ze szpilkami; ~**büchse** *f* igielnik *m*; ~**geld** *n* pieniądze *n/pl.* na szpilki, porękawiczne; ~**holz** *n* drzewo szpilkowe oder iglaste; ~**kissen** *n* poduszeczka *f* na igły; ~**öhr** *n* uszko u igły; ~**wald** *m* las iglasty oder szpilkowy.

Na'dler (nạ'dlᵉʀ) *m* (2)1 iglarz.

Na'gel (nạ'gᵉl) *m* (2)1 gwóźdź; *dim.* gwoździk; Anat. paznokieć; ~**bürste** *f* szczoteczka do paznokci.

Nä'gelchen (nẹ'gᵉlchᵉn) *n* (2)1 gwoździk *m*; ♀ = Gewürznelke.

Na'gel...: ~**feile** *f* pilniczek *m* do paznokci; 2**fest** przybity gwoździami.

na'geln (nạ'gᵉln) (15)f przybijać [-bić] gwoździami.

Na'gel...: 2**neu'** = funkelnagelneu; die ~**probe** machen wypijać [-pić] do ostatniej kropli; ~**schere** *f* nożyczki *f/pl.* do paznokci; ~**schmied** *m* gwoździarz.

na'gen (nạ'gᵉn) (15)a (an *dat.*) gryźć, obgryzać (*acc.*); am Hungertuche ~ cierpieć głód.

Na'ger (nạ'gᵉʀ) *m* (2)1, auch (= **Na'ge|tier** *n*) gryzoń.

nah (nạ), **na'he** (nạ'ᵉ) [*sup.* nächst] bliski; ~e an, ~e bei (*dat.*) tuż obok (*gen.*), tuż przy (*loc.*).

Nä'h... (nẹ'...) do szycia (służący); ~**arbeit** *f* szycie *n*.

Nä'he (nẹ'ᵉ) *f* (3)b bliskość; in der ~ w pobliżu, zbliska.

na'he...: ~**bei'** tuż obok, w sąsiedztwie; ~**geh(e)n** (*dat.*) [z]martwić (*acc.*); ~**gelegen**, ~**liegend** bliski, pobliski; ~**legen** dawać [dać] do zrozumienia, wykazywać [-zać].

na'hen (nạ'ᵉn) (15)a (sich ~) zbliżać [-żyć] się.

nä'hen (nẹ'ᵉn) (15)a [u]szyć.

nä'her (nẹ'ᵉʀ) [s. nah] bliższy; *adv.* bliżej; ~ bringen = nähern; ~ treten *fig.* zbliżać [-żyć] się (do *gen.*); (e-r Frage) zajmować [-jąć] się (*instr.*); 2e(s) *n* (9)1 bliższe szczegóły *m/pl.*

Nä'herin (~in) *f* (3)c szwaczka.

nä'hern (nẹ'ᵉʀn) (15)b (sich ~ *dat.*) zbliżać [-żyć] (się do *gen.*).

Nä'herung *f* zbliżenie *n*.

na'he...: ~**stehend** bliski; ~**treten** zbliżać [-żyć] się; *fig.* (j-m) sprawiać [-wić] przykrość (*dat.*), [s]krzywdzić (*acc.*); (beleidigen) obrażać [obrazić] (*acc.*); ~**zu** prawie.

Nä'h|kissen *n* poduszeczka *f* [do szycia.]

nahm (nạm) s. nehmen.

Nä'h...: ~**maschine** *f* maszyna do szycia; ~**nadel** *f* igła do szycia; ~**rahmen** *m* krosna *n/pl.*

Nä'hr... (nẹ'ʀ...) żywiący, pożywny. [mić; ~**d** = nahrhaft.]

nä'hren (~ᵉn) (15)a żywić, kar-[mić]

Nä'hrer (~ᵉʀ) *m* (2)1, ~**in** (~in) *f* (3)c żywiciel(ka).

na'hrhaft (nạ'ʀhaft) pożywny, posilny; 2**igkeit** *f* pożywność, posilność. [(auch średni).]

Nä'hr|stand *m* stan zarobkujący

Na'hrung (nạ'ʀung) *f* (3)b pożywienie *n*, żywność, pokarm *m*; ~**s...** pokarmowy; ~**s|mittel** *n* środek *m* żywności, pokarm *m*; ~**s|sorge** *f* staranie *n* (oder troska) o żywność; ~**s|stoff** *m* materja *f* pożywna.

Nä'hr|wert *m* wartość *f* pożywna, pożywność *f*.

Naht (nạt) *f* (2)f szew *m*.

Nä'hterin (nẹ'tᵉʀin) *f* (3)c = Näherin. [szycia.]

Nä'h|zeug *n* przybory *m/pl.* do

nai'v (naị'f) naiwny; **Naivitä't** (naiwitẹ't) *f* (3)b naiwność.

Na'me (na'mᵉ) ④e, ~n (~n) ②l *m* (Vor♀) imię *n*; (Familien♀) nazwisko *n*; (geographischer usw.) nazwa *f*; (Ruf) sława *f*: ♀ns imieniem, nazwiskiem; ♀n(s)... imienny; ♀n|los bezimienny; (unsagbar) niewymowny, nie dający się opisać.

na'mens s. Name; ♀aufruf *m* wywoływanie *n* po imieniu od. po nazwisku; ♀fest *n*, ♀tag *m* imieniny *f/pl.*; ♀vetter *m* imiennik: ♀zug *m* podpis.

na'mentlich (na'mᵉntlich) imienny; *adv.* po imieniu; (besonders) zwłaszcza.

Na'men|verzeichnis *n* spis *m* imion oder nazwisk.

na'mhaft (nä'm-) znany z nazwiska, znakomity; (bedeutend) znaczny; ~ machen = nennen.

nä'mlich (nę'mlich) ten sam; *adv.* mianowicie; (begründend) bowiem, albowiem. [nankin.]

Na'nking ♀ (na'ŋkiŋ) *m* ②g¹

na'nnte (na'ntᵉ) s. nennen.

nanu'! (nanu') nuże!, cóż tam!

Napf (napf) *m* ②d czara *f*, miska *f*: ~'kuchen *m* baba *f*.

Na'rbe (na'ʀbᵉ) *f* ③b blizna: (Pocken♀) dziób *m*.

na'rben (~n) ⑯a [u]tworzyć bliznę, zabliźniac[-nić] się; genarbt = **na'rbig** (~bich) okryty bliznami: (pockennarbig) dzióbaty, ospowaty.

Narr (naʀ) *m* ③a głupiec, dureń; (Possenreißer) błazen; *dim.* (= **Nä'rrchen** [nę'ʀchᵉn] *n* ②l) błazenek; j-n zum ~en haben oder halten [za]kpić, [za]drwić sobie z kogo. [(z *gen.*).]

na'rren (na'ʀᵉn) ⑮a [za]drwić

Na'rren... błazeński; ~haus *n* = Irrenhaus; am ~seil führen wodzić za nos; ~volk *n* durnie *m/pl.*, błazny *m/pl.*

Narretei' (näʀᵉtai'), **Na'rrheit** (na'ʀ-) *f* głupota, błazeństwo *n*, warjactwo *n*. [warjatka.]

Nä'rrin (nę'ʀin) *f* ③c głupia,

nä'rrisch (nę'ʀisz) głupi, błazeński; (sonderbar) dziwaczny, śmieszny: ~ werden [o]głupieć.

Narzi'sse ♀ (naʀci'sᵉ) *f* ③b narcyz *m*; ~n... narcyzowy.

nasa'l (naza'l), ♀... nosowy.

na'schen (na'szᵉn) ⑮e (von *dat.*) łasować (*acc.*). [*m*.]

Nä'schen (nę'schᵉn) *n* ②l nosek

Na'scher (na'szᵉʀ) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c, **Nä'scher** (nę'szᵉʀ) *m*, ~in (~in) *f* łakotnik (-nica), łasoń *m*.

Nascherei' (naszᵉʀai'), **Näscherei'** (neszᵉʀai') *f* ③b = Naschhaftigkeit, Naschwerk.

na'schhaft (na'szhaft) łakomy, łasy, łakotliwy; ♀igkeit *f* łakomstwo *n*, łakotliwość.

Na'sch|werk *n* łakocie *f/pl.*, przysmaczki *m/pl.*

Na'se (na'zᵉ) *f* ③b nos *m*: durch die ~ reden = näseln: die ~ hoch tragen zadzierać nosa: an der ~ herumführen wodzić za nos.

nä'seln (nę'zᵉln) ⑮f mówić przez nos: ~d nosowy.

Na'sen... nosowy; ~bluten *n* krwotok *m* z nosa: ~loch *n* nozdrze: ~spitze *f* koniec *m* nosa; ~stüber (~sztü'bᵉʀ) *m* ②l szczutek; j-m e-n ~stüber geben dawać [dać] k-u szczutka w nos: ~wurzel *f* osada nosa.

na'se|weis (-wais) 1. zarozumiały, zbyt ciekawy. 2. ♀ *m* ②h zarozumialec, wścibski.

na's|führen (na's-) untr. wodzić za nos.

Na's|horn *n* nosorożec *m*.

naß (nas) ⑩² mokry; (feucht) wilgotny; (Wetter) słotny, dżdżysty: ~ machen = nässen: ~ werden [prze-, z]moknąć.

Nä'sse (nę̆'sᵉ) *f* ③b mokrość, wilgoć.
nä'ssen (~n) ⑮d [z-, za]moczyć.
na'ß|kalt zimny i wilgotny; słotny.
Natio'n (nacⁱō'n) *f* ③b naród *m*.
nationa'l (nacⁱonā'l) narodowy.
Nationalitä't (~nalitę̄'t) *f* ③b narodowość.
Na'tter (na'tᵉʀ) *f* ③d żmija.
Natu'r (natū'ʀ) *f* ③b przyroda; (persönliche) natura; nach der ~ z natury; ~... naturalny, przyrodzony.
Natura'lien (natuʀa'lⁱᵉn) *pl. indekl.* twory (oder płody *m/pl.*) przyrody; in ~ w naturze.
Nature'll (natuʀę̆'l) *n* ②g¹ wrodzone usposobienie, temperament *m*, charakter *m*.
Natu'r...: **~erscheinung** *f* zjawisko *n* przyrody; **~forscher** *m* badacz przyrody, przyrodnik; **~forschung** *f* badanie *n* przyrody, przyrodnictwo *n*; **2gemäß** naturalny, zgodny z naturą; **~geschichte** *f* historja naturalna; **~gesetz** *n* prawo przyrody; **2getreu** naturalny, wierny podług natury; **~kunde** *f* znawstwo *n* przyrody; **~lehre** *f* fizyka.
natü'rlich (natü'ʀlich) naturalny; (angeboren) wrodzony; (echt) prawdziwy; *adv.* naturalnie, oczywiście, rozumie się; **2keit** *f* naturalność.
Natu'r...: **~reich** *n* królestwo przyrody; **~trieb** *m* instynkt, popęd przyrodzony; **~wissenschaft** *f* nauka przyrodnicza; **2wüchsig** (-wüksich) = natürlich, eigentümlich.
n. Chr. (G.) f. Christus.
Ne'bel (nę'bᵉl) *m* ②l mgła *f*; (dichter) mgławica *f*; ~... mglisty; **~bild** *n* obraz *m* latarni magicznej, obraz *m* świetlny.
ne'belhaft mglisty.
ne'b(e)lig (nę'b[ᵉ]lich) mglisty; es wird ~ mgła opada; es ist ~ mglisto. [się.]
ne'beln (nę'bᵉln) ⑮f [za]mglić
ne'ben (nę'bᵉn) (wo? *dat.*; wohin? *acc.*) obok (*gen.*), przy (*loc.*); (außer) prócz (*gen.*).
Ne'ben... boczny, uboczny, postronny; **2a'n** *adv.* tuż obok; **~bahn** *f* kolej uboczna, tor *m* uboczny; **2bei'** f. 2an; (außerdem) ponadto; (betreiben usw.) ubocznie; (erfahren usw.) nawiasowo, ubocznie; **~beschäftigung** *f* zajęcie *n* uboczne; **~buhler** (**~in** *f*) *m* współzawodnik (-niczka), rywal(ka); **~buhlerschaft** *f* współzawodnictwo *n*, rywalizacja; **2einan'der** obok siebie; **2eina'nder|stellen** stawiać [postawić] obok siebie; (vergleichen) porównywać [-wnać] (ze sobą); **~einkünfte** *f/pl.*, **~einnahme** *f* boczny dochód *m*; **~fach** *n* uboczne zatrudnienie; **~fluß** *m* dopływ; **~gasse** *f* boczna ulica; **~gebäude** *n* budynek *m* przyległy; **~gedanke** *m* myśl *f* uboczna; **2he'r, 2hi'n** = 2bei; **~mensch** *m* bliźni; **~sache** *f* rzecz uboczna; das ist ~sache to rzecz podrzędna, mniejsza o to; **2sächlich** podrzędny, drugorzędny; **~satz** *m* zdanie *n* poboczne; **~wort** *n* przysłówek *m*; **~zimmer** *n* pokój *m* przyległy.
ne'blig (nę'blich) f. nebelig.
nebst (nępst) (*dat.*) razem z (*instr.*); (überdies) oprócz (*gen.*).
ne'cken (nę̆'kᵉn) ⑮a [po-] drażnić. [żnienie *n*.]
Neckerei' (nę̆kᵉʀai') *f* ③b dra-
ne'ckisch (nę̆'kisz) lubiący drażnić; (komisch) śmieszny, zabawny.
Ne'ffe (nę'fᵉ) *m* ③a bratanek, siostrzeniec.

negati'v (nęgati'f) 1. ujemny, przeczący. 2. ♀ *n* ②g negatyw *m*, obraz *m* negatywny.
Ne'ger (nę'gᵉʀ) *m* ②l murzyn; (junger) murzynek; ~... murzyński; ~**in** (~in) *f* ③c murzynka.
ne'hmen (nę'mᵉn) ⑫n brać [wziąć] (bei der Hand za rękę, ein Beispiel an j-m co z *gen.*, zum Gehilfen na pomocnika); (an~) przyjmować [-jąć]; j-m et. (weg)~ zabierać [-brać]; auf sich ~ brać [wziąć] na siebie, przyjmować [-jąć]; sich das Leben ~ odbierać [odebrać] sobie życie; sich die Mühe ~ zadawać [-dać] sobie trudu; Platz ~ siadać [usiąść]; ~ Sie Platz! proszę usiąść!: gefangen ~ brać [wziąć] do niewoli, pojmać [voll.]; im ganzen genommen wogóle.
Ne'hmer ✻ (nę'mᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c odbiorca (-orczyni); (Wechsel♀) akceptant(ka).
Neid (nait) *m* ②g zazdrość *f*, zawiść *f*. [s. beneiden.]
nei'den (nai'dᵉn) ⑮c: j-m et. ~ |
Nei'der (nai'dᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c zazdrośnik (-ica).
nei'disch (nai'disz) zazdrosny, zawistny; ~ sein (auf) = beneiden. [(u palca).]
Nei'd|nagel *m* zadzierka *f*|
Nei'ge (nai'gᵉ) *f* ③b pochyłość, schyłek *m*; (Ende) ostatek *m*, koniec *m*; es geht auf die ~ idzie ku końcowi, kończy się.
nei'gen (nai'gᵉn) ⑮a (sich) [po-, s]chylić (się), skłaniać [skłonić] (się); sich vor j-m ~ = verbeugen.
Nei'gung *f* pochyłość, spad *m*; ukłon *m*; (Hang) skłonność, pociąg *m* (zu *dat.* do *gen.*); ~**s**... pochyły.
nein (nain) nie.
Ne'lke (nę'lkᵉ) *f* ③b gwoździk *m*; ~**n**... gwoździkowy.
Ne'nn... (nę'n...) nominalny.
ne'nnbar dający się nazwać.
ne'nnen (nę'nᵉn) ⑯d nazywać [-zwać] (wie? *instr.*), mianować; (schimpfend) przezywać [-zwać]: genannt zwany, (erwähnt) wymieniony, podany; wie nennt man dies?, wie wird dies genannt? jak to się nazywa?; ~**s|wert** zasługujący na wzmiankę, znaczny.
Ne'nner (~ᵉʀ) *m* ②l mianownik.
Ne'nn|wert *m* wartość *f* nominalna; zum ~ po wartości nominalnej, al pari.
Nerv (nęʀf) *m* ④d nerw.
Ne'rven... nerwowy; ~**arzt** *m* lekarz chorób nerwowych; ♀**schwach** chory na nerwy, nerwowy; ♀**stärkend** wzmacniający nerwy.
ne'rvig (ne'ʀwich) jędrny, silny.
nervö's (neʀwö's) nerwowy; ~ machen [z]denerwować.
Nervositä't (neʀwozitę't) *f* ③b nerwowość. [nadyjska.]
Nerz (nęʀc) *m* ②g łasica *f* ka-|
Ne'ssel (nę'sᵉl) *f* ③d pokrzywa; ~... pokrzywny, pokrzywkowy.
Nest (nest) *n* ②c gniazdo: (kleines) gniazdeczko; (elender Ort) mieścina *f*; F = Bett.
Ne'stel (nę'stᵉl) *f* ③d sznurek *m*, rzemyk *m*; ♀**n** ⑮f [za]sznurować, sciągać [-gnąć] sznurkiem.
Ne'st|häkchen, -küchlein *n* najmłodsze dziecię, benjaminek *m*.
nett (nęt) czysty, schludny; (schön) ładny; ~er Mensch miły człowiek *m*.
Ne'ttigkeit (nę'tichkait) *f* ③b czystość, schludność; lubość.
Netz (nęc) *n* ②g (Fisch♀) sieć *f*: (Haar♀) siatka *f*, (kleines) siateczka *f*; ~... siatkowy.

ne'tzen (nę̆'cᵉn) ⑮e = benetzen, nässen.

Ne'tz...: ∼förmig (-fǫʀmĭch) siatkowaty: ∼**haut** *f* siatkówka; ∼**magen** *m* czepiec.

neu (noi) nowy; (frisch) świeży; aufs ∼e, von ∼em nanowo, znowu; was gibts ∼es? co (słychać) nowego?

neu'... in Zsgn nowy, nowo...; ∼**auflage** *f* wydanie *n* nowe *od.* powtórne; ∼**bau** *m* (*pl.* ∼bauten) nowa budowa *f*, przebudowa *f*; ∼**bruch** *m* ✓ nowina *f*.

neu'erdi'ngs (noi'ᵉʀdĭ'ŋs) niedawno; (wieder) znowu.

Neu'erung (∼ʀŭŋ) *f* ③b nowość; (Erneuerung) odnowienie *n*.

neu'...: ∼gier(de) *f* ciekawość; ∼**gierig** ciekawy.

Neu'heit *f* nowość. [niemiecki.]

neu'|hoch|deutsch nowo(górno-)

Neu'igkeit (noi'ĭchkait) *f* ③b nowość, nowina; ∼**s|krämer** (-**in** *f*) *m* nowiniarz (-arka).

Neu'|jahr *n* nowy rok *m*; ∼**s...** noworoczny; ∼**s|tag** *m* dzień nowego roku; ∼**s|wunsch** *m* życzenie *n* noworoczne.

neu'lich (noi'lĭch) niedawny; *adv.* niedawno. [wiejusz.]

Neu'ling (noi'lĭŋ) *m* ②g¹ no-

neu'...: ∼modisch nowomodny; ∼**mond** *m* nów.

neun (noin) 1. (wenn nichts folgt P a. ∼e [noi'nᵉ]) dziewięć. 2. ∼ *f* ③b dziewiątka.

neu'n... dziewięcio...; ∼**auge** *n* Zool. minog *m*.

neu'nerlei' (noi'nᵉʀlai') inbekl. dziewięcioraki.

neu'n|fach, -fältig (-fę̆ltĭch) dziewięciokrotny.

Neu'ntel (noi'ntᵉl) *n* ②l dziewiąta (część) *f*.

neu'nte(r) (noi'ntᵉ[ʀ]) dziewiąty.

neu'n|zehn dziewiętnaście.

neu'nzig (noi'ncĭch) dziewięćdziesiąt; ∼**er(in** *f* ③c) *m* ②l (∼cĭgᵉʀ[ĭn]) mężczyzna (kobieta) dziewięćdziesiątletni (-nia).

Neu'|silber *n* nowe srebro. [ny]

neu'|testamentlich nowozakon-

neutra'l (noitʀa'l) neutralny.

Neu'trum (noi'tʀŭm) *n* ⑥e *od.* ⑥k Gram. rodzaj *m* nijaki.

Neu'...: ∼wahl *f* wybory *m/pl.*; ∼**zeit** *f* nowożytność, czasy *m/pl.* nowożytne.

nicht (nĭcht) nie; ∼ doch ależ nie.

Ni'cht... oft nie...; ∼**achtung** *f* nieuwaga, nieuszanowanie *n*, lekceważenie *n*; ∼**beachtung**, ∼**befolgung** *f* niezachowanie *n*.

Ni'chte (nĭ'chtᵉ) *f* ③b siostrzenica.

ni'chtig (nĭ'chtĭch) nic nieznaczący, błahy, marny; (vergeblich) daremny, próżny; ∼**keit** *f* nicość, błahość, marność; próżność; (der Ehe) nieważność.

Ni'cht|raucher *m* niepalący.

nichts (nĭchc) nic; mir ∼, dir ∼ ni stąd, ni zowąd; das tut (*od.* schadet) ∼! nic nie szkodzi!; für (oder um) ∼ und wieder ∼ o nic, za nic, bez żadnego powodu; für ∼ halten mieć za nic; bei ihm ist ∼ zu holen u niego niema nic do wzięcia.

ni'chts...: ∼desto|weniger mimoto, przecież; ∼**nutz** *m* ②g nicpoń; ∼**nutzig** (-nucĭch) nic nie warty, niegodziwy; ∼**sagend** nic nie znaczący; ∼**tuer** (-tūᵉʀ) *m* ②l próżniak; ∼**würdig** niegodziwy, nikczemny; ∼**würdigkeit** *f* niegodziwość, nikczemność. [*m*; ∼... niklowy.]

Ni'ckel (nĭ'kᵉl) *m* u. *n* ②l nikiel;

ni'cken (nĭ'kᵉn) ⑮a (mit *dat.*) kiwać [-wnąć], skinąć [voll.] (*instr.*).

Ni'ckerchen (nĭ'kᵉʀchᵉn) *n* ②l drzemka *f*; ein ∼ machen zdrzemnąć [voll.] się.

nie (nī) nigdy.

nie'der (nī'dᵉʀ) niski, niższy; *fig.* podły; *adv.* na dół; ~ mit ihm! na pohybel mu!

nie'der... s..., z...: **~brennen** [s]palić (się); **~deutsch** dolnoniemiecki; **~drücken** przygniatać [-gnieść]; *fig.* [przy]gnębić; **2druck|maschine** *f* maszyna o niskiem ciśnieniu; **~fallen** upadać [upaść]; **2gang** *m* schodzenie *n*; *fig.* upadek; **~geschlagen** przygnębiony, smutny; **2geschlagenheit** *f* przygnębienie *n*, smutek *m*; **~hauen** scinać [sciąć]; **~hocken** [przy-] kucnąć, siadać [usiąść] w kuczki; **~knien** klękać [-knąć]; **~kommen** porodzić, powić [beide voll.]; **2kunft** (-kunft) *f* (2)f u. (3)b poród *m*; **2lage** *f* (eines Heeres) klęska, porażka; ⚜ skład *m*, magazyn *m*; **~lassen** spuszczać [spuścić]; sich **~lassen** [u]sadowić się, usiadać [usiąść]; (häuslich) zamieszkać [voll.]; (sich festsetzen) osiadać [osiąść]; **2lassung** *f* spuszczenie *n*; osada; **~legen** kłaść [położyć]; Amt: składać [złożyć]; sich **~legen** kłaść [położyć] się (spać); **~machen, ~metzeln** zabijać [-bić], wyrzynać [-rznąć], wycinać [-ciąć] w pień; **~reißen** zdzierać [zedrzeć]; (~werfen) obalać [-lić]; Haus usw.: [z]walić, [z]burzyć; **~reiten** [s]tratować kopytami końskiemi; **~säbeln** za- od. po-rąbać [voll.] pałaszem; **~schießen** zastrzelać [-lić]; **2schlag** *m* osad; (Regen usw.) opad; **~schlagen**: a) *v/i.* (sn) osiadać [osiąść]; b) *v/t.* = ~hauen; Augen: spuszczać [spuścić]; ⚗ osadzać [-dzić]; *fig.* [za]kłopotać; odbierać [odebrać] odwagę; vgl. entmutigen, aufheben; **~schreiben** [na]pisać, spisywać [-sać]; **~setzen** sadzać [posadzić]; (absetzen) składać [złożyć]; sich **~setzen** siadać [siąść]; **~sinken** upadać [upaść]; **~stechen** przebijać [-bić] szpadą od. sztyletem; **~stoßen** obalać [-lić]; s. ~stechen; **~stürzen** = hinfallen; **2tracht**, **2trächtigkeit** *f* podłość, nikczemność; **~trächtig** podły, nikczemny; **~treten** rozdeptywać [-tać]; Stiefel usw.: przydeptywać [-tać].

Nie'derung (nī'dᵉʀŭṅ) *f* (3)b nizina, niż *m*.

nie'der...: **~wärts** (-wĕʀc) w dół, ku dołowi; **~werfen** obalać [-lić], powalać [-lić].

nied'lich (nī'tlĭch) ładny, milutki; **2keit** *f* ładność.

Nied'nagel (nī't-) *m* zadzierka *f* (u palca).

nied'rig (nī'dʀĭch) niski; *fig.* nikczemny, podły; **~er machen** zniżać [-żyć]; **2keit** *f* niskość.

nie'mals (nī'mals) nigdy.

nie'mand (nī'mant) nikt; es ist ~ da niema nikogo.

Nie're (nī'ʀᵉ) *f* (3)b nerka; **~n...** nerkowy; **~n|entzündung** *f* zapalenie *n* nerek; **2n|krank, 2n|leidend** chory (od. cierpiący) na nerki; **~n|stein** *m* kamień w nerkach.

Nie's... (nī's...) pobudzający do kichania.

nie'sen (nī'zᵉn) (15)e kichać [kichnąć].

Nie'ß|brauch *m* (nī's-) prawo *n* użytkowania.

Niet (nīt) *n* (2)g nit *m*, zakówka *f*.

Nie'te (nī'tᵉ) *f* (3)b los *m* niewygrywający; auch = Niet.

nie'ten (~ᵉn) (15)c [za]nitować; (zuhämmern) zaklepywać [-pać].

nie't- und na'gel|fest silnie przybity gwoździami.

Ni'kolaus (nĭ'kolaus) *m* (8)c Mikołaj.

Nikoti'n (nĭkotī'n) *n* (2)g¹ nikotyna *f*.

Ni'l|pferd *n* hippopotam *m*.

nimm (nĭm) s. nehmen.

ni'mmer (nĭ'mᵉʀ) (auch **~mehr**) (już) nigdy; **Ssatt** *m* ⑦a nienasycony człowiek.

ni'ppen (nĭ'pᵉn) ⑮a pić [napić się] troszkę, pić kroplami.

Ni'ppes (nĭ'pᵉs) *pl.* indekl., **Ni'ppsachen** *f/pl.* drobiazgi *m/pl.*

ni'rgend(s) (nĭ'ʀgᵉnt[s]) nigdzie; **~hin, ~wo** nigdzie.

...nis (...nis) *n* ②h¹, *f* ②l¹ f. Ereignis *n*, Kenntnis *f* usw.

Ni'sche (nĭ'szᵉ) *f* ③b nyża.

Niß (nĭs), **Ni'sse** (nĭ'sᵉ) *f* ③b gnida.

ni'sten (nĭ'stᵉn) ⑮c gnieździć [się.]

Nix (niks) *m* ②g duch wodny.

Ni'xe (nĭ'ksᵉ) *f* ③b rusałka, świtezianka.

no'bel (nǫ'bᵉl) szlachetny; (freigebig) hojny; (großherrisch) wielkopański.

noch (nǫch) jeszcze; ~ immer jeszcze wciąż; weder ... ~ ani ... ani; ~'**malig** (-malĭch) powtórny; ~'**mals** (-mals) powtórnie, jeszcze raz.

Noma'de (nomā'dᵉ) *m* ③a koczownik; **~n...** koczowniczy.

noma'disch (~disz) koczowniczy.

No'nne (nǫ'nᵉ) *f* ③b zakonnica, mniszka; **~n|kloster** *n* klasztor *m* panieński.

Nord (nǫʀt) ②g, **~en** (nǫ'ʀdᵉn) ②l *m* północ *f*.

No'rd... północny; **~amerika** *n* Ameryka *f* północna; **Sdeutsch** północnoniemiecki.

no'rdisch (nǫ'ʀdĭsz) północny.

nö'rdlich (nö'ʀlĭch) północny; *adv.* ku północy.

No'rd...: ~licht *n* zorza *f* północna; **~o'st** *m* północny wschód; **Sö'stlich** północnowschodni; **~see** *f* Morze *n* Niemieckie; **~we'st** *m* północny zachód; **Swe'stlich** północnozachodni; **~wind** *m* wiatr północny.

Nörgelei' (nöʀgᵉlai') *f* ③b dokuczliwość, uszczypliwość; (Verspotten) wyszydzanie *n*.

nö'rgeln (nö'ʀgᵉln) ⑮f (an *dat.*) dokuczać [-czyć] (*dat.*), wyszydzać [-dzić] (*acc.*); **Nö'rgler** (~lᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c zrzęda *m*, *f*, uszczypliwy krytyk (-yczka). [zasada.]

Norm (nǫʀm) *f* ③b norma,

Not (not) *f* ②f potrzeba; (Elend) bieda, nędza; zur ~ od biedy, z biedą; ~ leiden cierpieć nędzę, biedować; es tut S trzeba, jest koniecznem; seine liebe ~ haben biedzić się (mi. *dat.* z *instr.*). [nek *m*.]

No'ta (nō'tą) *f* ⑥i nota, rachu-

Nota'r (nǫtą'ʀ) *m* ②g¹ notarjusz.

No't...: ~ausgang *m* wyjście *n* bezpieczeństwa; **~behelf** *m* ostateczny środek (w potrzebie); **~bremse** *f* hamulec *m* bezpieczeństwa; **~durft** (-duʀft) *f* ②f potrzeba (naturalna); seine ~durft verrichten załatwiać [-wić] potrzebę naturalną; **Sdürftig** biedny, mizerny; (gering) szczupły; *adv.* od biedy.

No'te (no'tᵉ) *f* ③b nota; (Anmerkung) uwaga, przypisek *m*; ♪ nuta.

No'ten... nutowy; **~bank** *f* ③b bank *m* wydający banknoty; **~blatt** *n* kartka *f* z nutami; **~pult** *n* pulpit *m* na nuty.

No't...: ~fall *m* przypadek potrzeby; im ~falle = nötigenfalls; für den ~fall na potrzebę; **Sgedrungen** zmuszony koniecznością; **~helfer** *m* pomocnik w potrzebie.

nö'tig (nö'tĭch) potrzebny, konieczny, nieodzowny; ~ haben = bedürfen, brauchen; es ist ~ potrzeba, trzeba.

nö'tigen (~gᵉn) ⑮a zmuszać [zmusić], przymuszać [-musić]

(zu *dat.* do *gen.*); lassen Sie sich nicht~! nie daj się pan prosić!; ~**falls** w razie potrzeby.

Nö'tigung *f* zmuszanie *n*, przymuszanie *n*, przymus *m*.

Noti'z (notí'c) *f* ③b notatka; (Nachricht) wiadomość; ~ nehmen von (*dat.*) przyjmować [-jąć] co do wiadomości; (beachten) zwracać [zwrócić] uwagę na (*acc.*); ~**block** *m* bloczek na zapiski; ~**buch** *n* książeczka *f* na zapiski, notatnik *m*.

No't...: ~**jahr** *n* rok *m* nieurodzaju; ~**lüge** *f* kłamstwo *n* z konieczności; ~**nagel** *m* = ~bedarf; ~**pfennig** *m* grosz odłożony na potrzebę; ~**ruf**, ~**schrei** *m* wołanie *n* o pomoc; ~**signal** *n* sygnał *m* alarmowy; ~**stand** *m* potrzeba *f*, bieda *f*; ~**taufe** *f* chrzest *m* z wody (w nagłej potrzebie); ~**verband** *m* opatrunek doryweczy; ~**wehr** *f* konieczna obrona; ≈**wendig** (-wendjch) konieczny, potrzebny, nieodzowny. ~**wendigkeit** *f* konieczność, potrzeba; ~**zucht** *f* zgwałcenie *n*; ≈**züchtigen** (untr.) [z]gwałcić.

Nove'lle (nowé'le) *f* ③b nowela.

Nove'mber (nowé'mbeʀ) *m* ②l listopad; ~... listopadowy.

Novi'ze (nowí'ce): a) *m* ③a nowicjusz; b) *f* ③b nowicjuszka.

Nr. Abk. für Nummer.

nu (nū) 1. F = nun. 2. ≈ *m* od. *n* indekl. moment *m*, chwilka *f*: im ≈ w mig, w okamgnieniu.

nü'chtern (nü'chteʀn) (Magen) czczy; *adv.* na czczo; (nicht betrunken) trzeźwy (*a. fig.* besonnen = rozsądny): *a.* = fade, geschmacklos; ~ machen roztrzeźwiać [-wić]; ~ werden otrzeźwieć [voll.]; ≈**heit** *f* czczość; trzeźwość.

Nu'del (nū'del) *f* ③d kluska; (Faden≈) makaron *m*; ~... makaronowy: ~**suppe** *f* rosół *n* z makaronem.

nu'deln (~n) ⑮f [wy]karmić, [wy]tuczyć.

null (nul) 1. indekl. ~ (und nichtig) (zupełnie) nieważny, bez znaczenia. 2. ≈ *f* ③b zero *n*; ~... zerowy.

Nu'mmer (nu'meʀ) *f* ③d numer *m*.

nun (nūn) teraz; (also) więc; ~ denn a więc; ~'**me'hr** teraz, obecnie; (von nun ab) odtąd; ~'**me'hrig** (-mę'ʀjch) = jetzig.

nur (nūʀ) tylko.

Nuß (nus) *f* ②f¹ orzech *m*; *dim.* orzeszek *m*.

Nu'ß... orzechowy; ~**baum** *m* drzewo *n* orzechowe; ~**knacker** (-knakeʀ) *m* ②l dziadek do orzechów; ~**schale** *f* łupina (na orzecha).

Nü'ster (nü'steʀ) *f* ③d nozdrze *n*.

nutz (nuc), ~**e** (~e), **nü'tze** (nü'ce) (nur präd.) użyteczny; ~ sein przydawać [-dać] się (zu *dat.* do *gen.*, na *acc.*).

Nu'tz|anwendung *f* zastosowanie *n*; korzystanie *n* (z *gen.*).

nu'tzbar przydatny, pożyteczny; ~ machen obracać [obrócić] na użytek; ≈**keit** *f* użyteczność.

nu'tzen (nu'cen) 1. auch **nü'tzen** (nü'cen) ⑮e być pożytecznym, przydawać [-dać] się. 2. ≈ *m* ②l pożytek, korzyść *f*, zysk.

Nu'tz|holz *n* drzewo użytkowe.

nü'tzlich (nü'cljch) pożyteczny, korzystny; (geeignet) odpowiedni; ≈**keit** *f* pożyteczność.

nu'tz...: ~**los** nieużyteczny, niekorzystny; (vergeblich) daremny; ≈**losigkeit** *f* nieużyteczność, daremność; ≈**nießung** (-nisung) *f* ③b użytkowanie *n*.

Nu'tzung *f* używanie *n*, użytkowanie *n*.

Ny'mphe (nü'mfe) *f* ③b nimfa, rusałka.

O

o (ō) ach!: o weh! ach!, biada!

ob (ŏp) 1. *cj.* czy; als ob jak gdyby, jakby; und ob! i jak jeszcze!; ob ... ob ... czy ... czy ... 2. *prp.*: a) (*dat.*) nad (*instr.*); b) (*gen.*) z powodu (*gen.*), dla (*gen.*). [baczenie *n*; vgl. Acht².]

O'b|acht (o'b-) *f* ③b baczność,}

O'b|dach (o'p-) *n* ②a (*o. pl.*) przytułek *m*, schronienie; **2los** bez przytułku, bezdomny; **~losigkeit** *f* bezdomność.

O'-Beine *n/pl.* nogi *f/pl.* wykrzywione (w kształcie litery O).

o'ben (o'bᵉn) na górze, w górze; bis ~ do góry; nach ~ (hin) do góry, w górę; von ~ (herab) z góry; wie ~ gesagt (od. erwähnt) ist jak wyżej powiedziano oder wspomniano.

o'ben... w górze: **~a'n** u góry; (an der Spitze) na czele; (wo?) na pierwszem miejscu; (wohin?) na pierwsze miejsce; **~au'f** na wierzchu, po wierzchu: **~besagt** wyżej wspomniany: **~drei'n** ponadto, prócz tego; **~erwähnt**, **~genannt** wyżej wspomniany, wyże wymieniony; **~hi'n** powierzchownie, zlekka, ladajak.

o'ber (o'bᵉʀ) 1. (nur attr.) górny, wyższy; **2e(r)** *m* ⑧l naczelnik. 2. **2** F *m* ②l starszy kelner.

O'ber... wyższy, górny; (in Ämtern usw. oft) nad...; **~arm** *m* górne ramię *n*; **~bau** *m* (*pl.* ~bauten) nawierzchnia *f*; (Stockwerk) górne piętro *n*: **~befehl** *m* naczelne dowództwo *n*; **~befehlshaber** *m* naczelny wódz, głównodowodzący; **2deutsch** górnoniemiecki; **~fläche** *f* powierzchnia; **2flächlich** (-flech-lich) powierzchowny; **~gewalt** *f* naczelna władza; **2halb** (*gen.*) powyżej (*gen.*); **~hand** *f* pierwszeństwo *n*, wyższość; die ~hand gewinnen brać [wziąć] górę (über *acc.* nad *instr.*), (u)zyskiwać [-skać] przewagę (nad *instr.*); **~haupt** *n* głowa *f*, naczelnik *m*; **~hemd** *n* koszula *f* wierzchnia; **~herrschaft** *f* panowanie *n*, przodownictwo *n*.

O'berin (ō'bᵉʀĭn) *f* ③c naczelniczka; (Nonne) przeorysza.

O'ber...: **~kellner** *m* starszy kelner; **~körper** *m* górna część *f* ciała, tułów; **~land** *n* kraj *m* górzysty; **~leder** *n* wierzch *m*, przyszwa *f*; **~leib** *m* = ~körper; **~leitung** *f* naczelne kierownictwo *n*; ⚡ górny przewód *m*; **~leutnant** *m* porucznik; **~licht** *n* światło górne; **~lippe** *f* górna warga; **~schenkel** *m* udziec.

o'berst (o'bᵉʀst) 1. (s. ober) najwyższy, naczelny, główny. 2. **2** *m* ③a pułkownik.

O'ber...: **~steiger** *m* starszy sztygar; **~stimme** *f* sopran *m*.

O'berst|leutnant *m* podpułkownik.

O'ber...: **~stübchen** *n* poddasze; *fig.* bei ihm ist's im ~stübchen nicht richtig brak mu jednej klepki w głowie; **~tasse** *f* filiżanka; **~teil** *m* (*n*) górna (od. wierzchnia) część *f*; **~wärts** (~wĕʀc) ku górze; **~welt** *f* świat *m* górny oder ziemski.

ob|glei'ch chociaż, jakkolwiek.

O'b|hut *f* ③b (Aufsicht) opieka, dozór *m*; (Schutz) ochrona.

o'big (ō'bĭch) powyższy, wyżej wspomniany. [miot *m*.]

Obje'kt (ŏpjĕ'kt) *n* ②g przed-}

objekti'v (ŏpjĕktĭ'f) 1. przedmiotowy. 2. **2** *n* ②g¹ (a. **2glas** *n*) objektyw *m*, soczewka *f* (przedmiotowa).

Obla'te (oblá'tᵉ) *f* ③b opłatek *m*; **~n...** opłatkowy.

o'b|liegen (*dat.*) zajmować [-jąć] się (*instr.*): es liegt mir ob jest moim obowiązkiem; **2heit** *f* obowiązek *m*, powinność.

obligato'risch (obligato'risz) obowiązkowy.

O'bligo (o'bligo) *n* ⑥i zobowiązanie; (Verantwortlichkeit) odpowiedzialność *f*.

O'b|mann *m* przewodniczący, przywódca.

Obo'e (obo'ᵉ) *f* ③b obój *m*.

O'brigkeit (o'brich-) *f* zwierzchność; **2lich** zwierzchniczy, urzędowy.

ob|scho'n = obgleich.

o'b|siegen (untr., außer obgesiegt, obzusiegen) (*dat.*) zwyciężać [-żyć], pokonywać [-nać] (*acc.*).

Obst (opst) *n* ②g owoce *m/pl.*

O'bst... owocowy; **~bau** *m* hodowla *f* owoców; **~garten** *m* sad; **~händler** *m* handlarz owoców; **~zucht** *f* hodowla owoców.

o'b|walten istnieć, być, zachodzić.

ob|wo'hl = obgleich.

Ochs (oks) ③a¹, **O'chse** (~ᵉ) ③a *m* wół; junger ~ wołek; *fig.* głupiec, dureń.

o'chsen (o'ksᵉn) ⑮e = büffeln.

O'chsen... wołowy; **~fleisch** *n* mięso wołowe, wołowina *f*.

o'chsenhaft, o'chsig (o'ksich) wołowaty, głupi.

O'cker (o'kᵉʀ) *m* ②l okra *f*.

O'de (o'dᵉ) *f* ③b oda.

ö'de (o'dᵉ) 1. pusty, niezamieszkały, dziki. 2. **2** *f* ③b pustość; (öder Ort) pustynia.

O'dem (o'dᵉm) *m* ②g¹ = Atem.

o'der (o'dᵉʀ) albo, lub.

O'fen (o'fᵉn) *m* ②j piec; *dim.* piecyk; **~bank** *f* ②f ławka przy piecu, przypiecek *m*; **~dunst** *m* czad; **~gabel** *f* widełki *f/pl.* do pieca; **~heizer** *m* palacz; **~klappe** *f* zasłonka piecowa; **~rohr** *n*, **~röhre** *f* rura *f* od pieca; **~schirm** *m* ekran; **~setzer** *m* zdun; **~tür** *f* drzwiczki *f/pl.* u pieca; **~wisch(er)** *m* pomiotło.

o'ffen (o'fᵉn) otwarty, odkryty; (Stelle) wolny, nieobsadzony; *a.* = **~herzig**, öffentlich.

o'ffenba'r widoczny, oczywisty, jawny.

offenba'ren (-bá'ʀᵉn) ⑮a (*p.p.* *a.* geoffenbart) objawiać [-wić], wyjawiać [-wić], ogłaszać [ogłosić].

Offenba'rung *f* objawienie *n*, wyjawienie *n*. **~s|eid** *m* przysięga *f* manifestacyjna.

O'ffenheit *f* otwartość, szczerość.

o'ffen...: ~herzig otwarty, szczery, prostoduszny; **2herzigkeit** *f* otwartość, szczerość, prostoduszność; **~kundig** wiadomy, znany, jawny.

Offensi've (ofenzi'wᵉ) *f* ③b zaczepka, walka zaczepna, ofenzywa.

ö'ffentlich (o'fᵉntlich) publiczny, jawny; **2keit** *f* publiczność, jawność.

offerie'ren (ofᵉʀi'ʀᵉn) ⑮g = anbieten.

Offe'rte (ofé'ʀtᵉ) *f* ③b = Angebot.

offizie'll (ofic'ö'l) = amtlich.

Offizie'r (~ci'ʀ) *m* ②g¹ oficer; **~(s)...** oficerski; **~s|bursche** *m* służący oficerski.

Offizi'n (~ci'n) *f* ③b warsztat *m*, pracownia.

offiziö's (~ció's) pochodzący ze źródła rządowego.

ö'ffnen (ó'fnᵉn) ⑮e otwierać [otworzyć]; sich ~ = aufgehen.

Ö'ffnung *f* otwarcie *n*; (Loch) otwór *m*, dziura, (schmale) szczelina.

oft (oft) często; so~ ilekroć.

ö'fter (ó'ftᵉʀ) częsty; **~(s,** często, czasem; **am** (od. **zum**) **ö'ftesten** (~stᵉn) najczęściej.

o'ft|malig (-māliç) częsty.
o'ft|mals (-mals) często.
oh (o) = o.
O'heim (o'haim), **Ohm** (om) *m* ②g wuj. stryj.
o'hne (o'nᵉ) 1. *prp.* (*acc.*) bez (*gen.*), a. bez... (zB. ~ Kinder bezdzietny): das (od. die Sache) ist nicht (so ganz) ~ w tem jest coś, to nie jest bezpodstawne. 2. *cj.* ~ daß ... wird meist durch ein *part.* übersetzt, zB. ~ daß er wüßte nie wiedząc: ~ zu sprechen nie mówiąc; **~die's**, **~hi'n** i tak, bez tego; (übrigens) zresztą; **~glei'chen** bez porównania.
O'hn|macht (o'n-) *f* ③b słabość, bezsilność: ⚕ omdlenie *n*, mdłości *f/pl.*; **~s|anfall** *m* omdlenie *n*.
o'hn|mächtig słaby, bezsilny: ⚕ omdlały, zemdlały: ~ werden omdlewać [-eć], zemdleć [voll.].
oho' (oho') oho!
Ohr (oʀ) *n* ④a ucho; *dim.* uszko; ich bin ganz ~ słucham uważnie; bis über die ~en (hinaus) po uszy; es hinter den ~en haben być chytrym; sich aufs ~ legen kłaść [położyć] się spać; sich hinter die ~en schreiben zapamiętać [voll.] sobie; j-n übers ~ hauen oszukiwać [-kać].
Öhr (öʀ) *n* ②g uszko.
O'hren... (o'ʀᵉn...) uszny; **~arzt** *m* lekarz chorób usznych; **~beichte** *f* tajna spowiedź; **~bläser(in *f*)** *m* zausznik (-nica); **~klingen**, **~sausen** *n* dzwonienie (od. szum *m*) w uszach; **~reißen** *n* ból *m* w uszach.
O'hr...: **~feige** *f* policzek *m*: j-m eine ~feige geben = j-n **~feigen** ⑮a untr. [wy]policzkować; **~gehänge** *n* kolczyk *m*; **~läppchen** *n* koniec *m* ucha; **~löffel** *m* łopatka *f* do uszu; **~muschel** *f* małżowina uszna; **~ring** *m* kolczyk; **~wurm** *m* szczypawka *f*.
Ökono'm (ökono'm) *m* ③a ekonom, gospodarz wiejski; **~ie'** (~nomi') *f* ⑥f ekonomja, gospodarstwo; **2isch** (~no'misz) ekonomiczny, gospodarski, gospodarny.
Okta'v (okta'f) *n* ②g¹ (a. **~format** *n*) format *m* ósemki, format *m* półćwiartkowy.
Okta've (~tā'wᵉ) *f* ③b oktawa.
Okto'ber (okto'bᵉʀ) *m* ②l październik; ~... październikowy.
Okula'r (okula'ʀ) *n* ②g¹ (a. ~**glas** *n*) soczewka *f*.
okulie'ren (~li'ʀᵉn) ⑮g oczkować, okulizować.
Okzide'nt (ŏkcidĕ'nt) *m* ②g¹ [zachód.]
Öl (ōl) *n* ②g olej *m*, oliwa *f*: in ~ malen olejnemi farbami.
Ö'l... olejny. oliwny; **~baum** *m* drzewo *n* oliwne; **~druck** *m* oleodruk.
ö'len (ö'lᵉn) ⑮a napuszczać [-puścić] olejem, [po]smarować oliwą.
Ö'l...: **~farbe** *f* farba olejna; **~fläschchen** *n* flaszeczka *f* z oliwą; **~gemälde** *n* obraz *m* olejny.
ö'licht, ö'lig (ö'liç[t]) olejny. [oleisty.]
Oli've (oli'wᵉ) *f* ③b oliwka; **~n...** oliwkowy.
Ö'lung *f* namazanie *n* (od. namaszczenie *n*) olejem: j-m die letzte ~ geben udzielać [-lić] ostatniego namaszczenia: die letzte ~ erhalten przyjmować [-jąć] ostatnie namaszczenie.
O'men (o'mᵉn) *n* ⑥k (*pl.* O'mina) znak *m*, wróżba *f*.
ominö's (ominö's) złowrogi, złowieszczy.
O'nkel (o'ŋkᵉl) *m* ①l stryj. [wuj.]
O'per (o'pᵉʀ) *f* ③b opera.
Operé'tte (opᵉʀé'tᵉ) *f* ③b operetka.

O'pern... operowy; **~glas** *n*, **~gucker** (-gukᵉʀ) *m* ②l lorneta *f* teatralna, binokle *m/pl.*: **~haus** *n* teatr *m* dla oper, opera *f*.

O'pfer (o̜'pfᵉʀ) *n* ②l ofiara *f*; (Aufopferung) poświęcenie; **~...** ofiarny; **~lamm** *n* baranek *m* Boży.

o'pfern (o̜'pfᵉʀn) ⑮b ofiarować, poświęcać [-cić], składać [złożyć] w ofierze. *Su.* ofiarowanie *n*, poświęcenie *n*.

O'pfer|tisch *m* stół ofiarny.

opponie'ren (o̜ponį'ʀᵉn) ⑮g [za]oponować, sprzeciwiać [-wić] się.

O'ptiker (o̜'ptįkᵉʀ) *m* ②l optyk.

O'pus (o̜'pūs) *n* (*sg.* indekl., *pl.* O'pera) dzieło.

Ora'kel (oʀā'kᵉl) *n* ②l wy-[rocznia *f*.]

ora'keln (~n) ⑮f (*part.* orakelt) wyrażać [-razić] się zagadkowo.

Ora'nge (oʀa̜'žᵉ) 1. *f* ③b pomarańcza. 2. O indekl., a. O(n-)**farbig**, O(n)|**gelb** pomarańczowy.

Orche'ster (o̜ʀḉĕ'stᵉʀ, oft ~kĕ'~) [*n* ②l orkiestra *f*.]

O'rden (o̜'ʀdᵉn) *m* ②l zakon; (Abzeichen) order: **~s...** zakonny; orderowy: **~s|gesellschaft** *f* bractwo *n* zakonne; **~s|kapitel** *n* kapituła *f* zakonna.

o'rdentlich (~tliḉ) porządny, dokładny; (Professor) zwyczajny; *adv.* porządnie, dokładnie: (sehr) bardzo.

O'rder (o̜'ʀdᵉʀ) *f* ③d rozkaz *m*, zlecenie *n*; ✠ oder an dessen ~ albo według jego zlecenia.

ordina'r (o̜ʀdįnā'ʀ) ordynarny, prostacki.

Ordina'rius (~nā'ʀįūs) *m* ⑥g (Universität) zwyczajny profesor; (Schule) gospodarz klasy.

o'rdnen (o̜'ʀdnᵉn) ⑮c [u]porządkować, układać [ułożyć] w porządku.

O'rdner (~nᵉʀ) *m* ②l porządkujący.

O'rdnung (o̜'ʀdnūŋ) *f* ③b porządek *m*, ład *m*; (Einrichtung) urządzenie *n*, uporządkowanie *n*; (bsd. Schlacht O) (bojowy) szyk *m*: in bester (oder schönster) ~ w największym porządku; **~s...** porządkowy; **~s|liebe** *f* zamiłowanie *n* (do) porządku; **O~s|mäßig** ułożony według porządku, uregulowany; **~s|strafe** *f* kara porządkowa; **O~s|widrig** przeciwny porządkowi, nieporządny; **~s|zahl** *f* liczba porządkowa.

Ordonna'nz ⚔ (o̜ʀdo̜nā̜'nc) *f* ③b ordynans *m*; (Befehl) rozkaz *m*.

Orga'n (o̜ʀgā'n) *n* ②g¹ organ *m*.

Organi'smus (o̜ʀganį'smūs) *m* ⑥g organizm. [nista.]

Organi'st (~nį'st) *m* ③a orga-

O'rgel (o̜'ʀgᵉl) *f* ③d organy *m/pl.*; **~...** organowy; **~bauer** *m* organmistrz; **~spieler** *m* organista. [organach.]

o'rgeln (~n) ⑮f [za]grać na

Orie'nt (oʀįĕ'nt, o̜'ʀįent) *m* ②g (o. *pl.*) wschód; **Orienta'le** (oʀįĕntā'lᵉ) *m* ③a mieszkaniec wschodu; **orienta'lisch** (~lįsz) wschodni, orjentalny.

orientie'ren (~tį'ʀᵉn) ⑮g: sich ~ [z]orjentować się.

origina'l (o̜ʀįgįnā'l) 1. oryginalny. 2. O *n* ②g oryginał *m*: (Mensch) dziwak *m*; **~...** oryginalny. [oryginalność.]

Originalitä't (~nalįtę't) *f* ③b

origine'll (~nĕ'l) oryginalny, prawdziwy; (seltsam) dziwny.

Orka'n (oʀkā'n) *m* ②g¹ orkan, huragan.

Orname'nt (o̜ʀnamĕ'nt) *n* ②g ornament *m*, ozdoba *f*.

Ort (o̜ʀt) *m* ②g od. ②a miejsce *n*; (Örtlichkeit) miejscowość *f*; (Gegend) okolica *f*.

ortho'dox (ǒrtǫdǫ'ks) prawowierny.
Orthographie' (~grafī') *f* ⑧f (prawidłowa) pisownia, ortografia. [**keit** *f* miejscowość.]
ö'rtlich (ǫ̈'rtlįch) miejscowy; ♀-
O'rts... miejscowy.
O'rtschaft (ǫ'rt-) *f* miejscowość.
O'rt|scheit *n* orczyk *m*.
O'rts|veränderung *f* zmiana miejsca.
Ö'se (ǭ'zᵉ) *f* ③b ucho *n*, uszko *n*.
Ost (ǫst) ②g, **~en** (ǫ'stᵉn) ②l *m* wschód.
O'st... wschodni.
O'ster... (ǭ'stᵉr...) wielkanocny: **~abend** *m* Wielka Sobota *f*; **~brot** *n* kołacz *m*; **~ei** *n* jajko wielkanocne ob. święcone; **~fest** *n* = Ostern; **~kuchen** *m* kołacz.
ö'sterlich (ǭ'stᵉr-) wielkanocny.
O'stern (o'stᵉrn) *n* ②l, *f* indekl. (mit *art.* meist im *pl.*) Wielkanoc *f*. święta *n/pl.* wielkanocne.
Ö'sterreich (ǭ'stᵉrraich) *n* ⑧g Austrja *f*; **~er(in** *f* ③c) *m* ②l (~ᵉr[įn]) Austrjak (-jaczka); **♀isch** (~įsz) austrjacki.
O'ster...: ~sonntag *m* niedziela *f* wielkanocna; **~woche** *f* Wielki tydzień *m*.
ö'stlich (ǭ'stlįch) wschodni.
O'st|see *f* Morze *n* Bałtyckie, Bałtyk *m*; **~...** bałtycki.
O'tter (ǭ'tᵉr) *f* ③d: a) (oft *m*) wydra *f*: b) (Schlange) żmija *f*.
Oxy'd (ǫksü't) *n* ②g tlennik *m*.
oxydie'ren (ǫksüdī'rᵉn) ⑮g utleniać [-nić] (się).
O'zean (ǫ'cęān) *m* ②g¹ ocean **~...** oceanowy.

P

Paar (pār) 1. *n* ②g para *f*. 2. ♀ oder unpaar do pary czy nie do pary; ein ♀ = einige.
paa'ren (pā'rᵉn) ⑮a [z]łączyć parami, [s]kojarzyć, [s]parzyć; sich ~ [po]łączyć się; gepaart złączony, skojarzony.
paa'rig (pā'rįch) parzysty.
paa'r|mal: ein ~ kilka razy.
Paa'rung *f* parzenie *n*, kojarzenie *n*.
paa'r|weise parami, w parach.
Pacht (pącht) *f* ③b dzierżawa: **~...** dzierżawny.
pa'chten (pą'chtᵉn) ⑮c [wy-] dzierżawić, brać [wziąć] w dzierżawę.
Pa'chter (pą'chtᵉr), meist **Pä'chter** (pę'chtᵉr) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c dzierżawca (-czyni).
Pack (pąk): a) *m* u. *n* ②g, ②d paka *f*, paczka *f*, pakunek *m*; (Ballen) tłumok *m*; b) *n* hołota *f*.
Pa'ck... służący do pakowania.
Pä'ckchen (pe'kchᵉn) *n* ②l paczka *f*, pakuneczek *m*.
pa'cken (pą'kᵉn) ⑮a [za]pakować; (ergreifen) chwytać [(u-, po-)chwycić], porywać [-rwać] (bei *dat.* za *acc.*): pack(e) dich! ruszaj!, precz stąd!
Pa'cker (~ᵉr) *m* ②l pakownik.
Pa'ck...: ~esel *m* osioł do noszenia pakunków; **~haus** *n*, **~hof** *m* pakownia *f*, skład *m* towarów; **~leinwand** *f*, **~tuch** *n* płótno *n* do obszywania pakunków; **~träger** *m* tragarz; **~wagen** *m* wóz ciężarowy.
Pa'ckung *f* = Ein-, Ver-packung.
pa'ffen (pą'fᵉn) ⑮a pykać [-knąć] przy paleniu fajki. [pazi.]
Pa'ge (pą'żᵉ) *m* ③a paż: **~n...**
paginie'ren (pąginī'rᵉn) ⑮g [po]liczbować stronice.
Pake't (pąkę't) *n* ②g pakiet *m* **~...** pakietowy; **~boot** *n* statek *m* pocztowy.

Pakt (pakt) *m* ②g układ, umowa *f*: e-n ~ schließen = **paktie'ren** (~ti'rᵉn) ⑮g układać [ułożyć] się, umawiać [umówić] się.
Pala'st (pala'st) *m* ②d pałac; ~... pałacowy. [zarzutka *f*.]
Pa'letot (pa'lᵉto) *m* ⑥i palto *n*,]
Pale'tte (pale'tᵉ) *f* ③b paleta.
Palisa'de (paliza'dᵉ) *f* ③b palisada, ostrokół *m*; ~n... palisadowy, ostrokołowy.
Pa'llasch (pa'lasz) *m* ②g pałasz.
Pa'lm... (pa'lm...) palmowy; ~so nntag *m* niedziela *f* palmowa.
Pa'lme (~ᵉ) *f* ③b palma; ~n... = Palm... [ncr.]
Panie'r (panį'r) *n* ②g¹ = Ban=]
Pa'nik (pa'nĭk) *f* ③b panika.
pa'nisch (pa'nisz) paniczny.
Panora'ma (panora'ma) *n* ⑥e panorama *f*. [manschen.]
pa'nschen (pă'nszᵉn) ⑮e =]
Pa'nther (pa'ntᵉr) *m* ②l pantera *f*.
Panto'ffel (panto'fᵉl) *m* ②l pantofel; *dim.* pantofelek; unter dem ~ stehen być pod pantoflem; ~... pantoflowy. [manschen.]
pa'ntschen (pă'nczᵉn) ⑮e =]
Pa'nzer (pa'ncᵉr) *m* ②l pancerz, zbroja *f*; ~... pancerny, zbrojny; ~schiff *n* pancernik *m*.
pa'nzern (~n) ⑮b uzbrajać [uzbroić] pancerzem; gepanzert opancerzony, pancerny.
Papa' (papa') *m* ⑥i tata, papa; ~chen (~chᵉn) *n* ②l tatuś *m*.
Papagei' (păpagai') *m* ②g papuga *f*; *dim.* papużka *f*; ~... papuzi.
Papie'r (papį'r) *n* ②g¹ papier *m*; a. = Wert~; zu ~ bringen spisywać [-sać, napisać]; ~... papierowy; ~drache *m* latawiec papierowy; ~geschäft *n*, ~handlung *f* handel *m* (od. skład *m*) papieru; ~händler *m* handlarz papierem; ~korb *m* kosz na papiery; ~messer *n* rozcinacz *m*; ~mühle *f* papiernia.
Pa'pp... (pă'p...) tekturowy, kartonowy; ~band *m* ②d okładka *f* tekturowa.
Pa'ppe (pa'pᵉ) *f* ③b tektura.
Pa'ppel (pa'pᵉl) *f* ③d topola; ~... topolowy. [papką.]
pä'ppeln (pe'pᵉln) ⑮f karmić]
pa'ppen (pă'pᵉn) 1. *a.* tekturowy. 2. ⑮a wyrabiać [-robić] z tektury.
Pa'ppen|stiel *m* rzecz *f* bez wartości; keinen ~ wert nie warte złamanego szeląga.
papperlapa'pp (păpᵉrlapa'p) ot gadanie! [turowe.]
Pa'pp|schachtel *f* pudełko tek-]
Papst (papst) *m* ②d papież; ~... papieski.
pä'pstlich (pe'pstlįch) papieski.
Pa'psttum *n* (o. *pl.*) papiestwo.
Para'bel (para'bᵉl) *f* ③d parabola, porównanie *n*.
Para'de (para'dᵉ) *f* ③b parada; ⚔ przegląd *m* wojska; (Prunk) przepych *m*, okazałość; ~... paradny.
Paradie's (paradį's) *n* ②h raj *m*; ~... rajski.
paradie'sisch (~dį'zįsz) rajski.
paralle'l (paralę'l) (auch in Zsgn) równoległy; ℒe (~ᵉ) *f* ③b linja równoległa; (Gleichnis) porównanie *n*. [sożyt, darmojad.]
Parasi't (parazi't) *m* ③a pa-]
Pä'rchen (pę'rchᵉn) *n* ②l parka *f*.
Pa'rdel (pa'rdᵉl), **Pa'rder** (~dᵉr) *m* ②l = Panther.
Parenthe'se (parĕntę'zᵉ) *f* ③b nawias *m*. [perfuma *f*.]
Parfü'm (parfü'm, ~fą') *n* ⑥i]
parfümie'ren (~fümį'rᵉn) ⑮g [na]perfumować.
parie'ren (parį'rᵉn) ⑮g = gehorchen; Fecht. odbijać [-bić] cięcie, [s]parować.

Pari's (pări's) *n* indekl. Paryż *m*.
Pari'ser (pări'zᵉr) 1. *m* ②l, **~in** (~în) *f* ③c Paryżanin (-żanka). 2. *a*. indekl. paryski.
Park (părk) *m* ②g park.
Parke'tt (părkĕ't) *n* ②g parkiet *m*; Thea. krzesła *n/pl.* (parterowe); ~... parkietowy; **~(fuß)boden** *m* podłoga *f* parkietowa, posadzka *f*; **~platz, ~sitz** *m* miejsce *n* na parterze.
Parlame'nt (părlamĕ'nt) *n* ②g parlament *m*.
Parlamenta'r (~mentĕ'r) *m* ②g¹ parlamentarz.
Paro'le (păro'lᵉ) *f* ③b hasło *n*, odzew *m*.
Partei' (părtai') *f* ③b partja, strona; (politische) stronnictwo *n*; ~... partyjny, należący do stronnictwa; **~führer** *m* przywódca stronnictwa; **~gänger** (-gĕngᵉr) *m* ②l stronnik, partyzant.
partei'isch (~îsz) stronniczy.
Partei'lichkeit *f* stronniczość.
Partei'...: **~los** bezpartyjny, bezstronny; **~losigkeit** *f* bezpartyjność, bezstronność; **~sucht** *f* zawziętość partyjna.
Parte'rre (părtĕ'r) *n* ⑥i parter *m*; ~ wohnen w parterze, na dole; ~... parterowy; **~loge** *f* loża parterowa.
Partie' (~ti') *f* ⑥f partja; (Teil) część; (Abteilung) oddział *m*; (Ausflug) wycieczka; **~n|weise** partjami, w partjach.
Parti'kel (~ti'kᵉl) *f* ③d cząstka; Gram. partykuła.
Partitu'r (~titū'r) *f* ③b party-[tura.]
Partizi'p (~cī'p) ②g¹, **~ium** (~ⁱum) ⑥e *n* imiesłów *m*.
Pa'rtner (pă'rtnᵉr) *m* ②l partner, towarzysz, spólnik.
Parze'lle (părcĕ'lᵉ) *f* ③b parcela, kawałek *m* ziemi.
Pasch (păsz) *m* ②d od. ②g jednaka liczba *f* oczek (przy grze w kości); *a*. = Würfel(spiel).
Pa'scha (pă'sza) *m* ⑥i basza.
pa'schen (~ᵉn) ⑮e przemycać [-cić].
Pa'scher (~ᵉr) *m* ②l przemytnik.
Paß (păs) *m* ②d¹ przechód, przełęcz *f* (w górach), vgl. Eng~; (Reise~) paszport, przepustka *f*; ~... paszportowy.
Passa'ge (păsā'żᵉ) *f* ③b pasaż *m*, przechód *m*; **Passagie'r** (păsażi'r) *m* ②g¹ pasażer, podróżny; ~... pasażerski.
Pa'ssah (pă'sa) *n* ②g¹ (o. *pl.*), *a*. **~fest** *n* = Ostern.
Passa't (păsā't) *m* ②g, *a*. **~wind** *m* wiatr niezmienny, passat.
pa'ssen (pă'sᵉn) ⑮d [do]stosować się (zu *dat.* do *gen.*), zgadzać się (zu *dat.* z *instr.*); Rock usw.: leżeć dobrze; (anstehen) być do twarzy; Kartensp.: pasować, nie grać; sich ~ wypadać, przystawać; das paßt mir to mi się podoba; **~d** (schicklich) stosowny; (geeignet) odpowiedni; Zeit usw.: dogodny.
Pa'ß...: **~gang** *m* jednochód, kłus; **~gänger** (-gĕngᵉr) *m* ②l stępak.
Passie'r... (pasi'r...) przepustny, przejezdny.
passie'ren (~ᵉn) ⑮g (sn) przechodzić [przejść], (zu Wagen) przejeżdżać [-jechać]; (sich ereignen) zdarzać [-rzyć] się, wydarzać [-rzyć] się.
Passie'rschein *m* przepustka *f*.
Passio'n (păsⁱō'n) *f* ③b = Leidenschaft; **~s...** namiętny.
passi'v (pasī'f) 1. bierny. 2. ~ ②g¹, **~um** (~sī'wum) ⑥k *n* strona *f* bierna; **~a** (~wa) ⚘ *pl.* passywa *m/pl.*, stan *m* bierny.
pa'ßlich stosowny, dogodny.
Pa'ssus (pă'sus) *m* indekl. ustęp, miejsce *n*.

Pa'ß...: ~**wesen** *n* urządzenia *n/pl.* paszportowe; ~**zwang** *m* przymus paszportowy.

Paste'll (pąstę̌'l) *m* (*n*) ②g¹ pastel *m*; ~... pastelowy.

Paste'te (pą̌stę'tᵉ) *f* ③b pasztet *m*; ~**n...** pasztetowy.

Pastî'lle (pą̌stį̌'lᵉ) *f* ③b pastylka.

Pastina'ke (pąstįna'kᵉ) *f* ③b pasternak *m*.

Pa'te (pą'tᵉ) *m* ③a, *f* ③b chrzestny ojciec *m*; chrzestna matka *f*: auch = ~**n|kind** *n* chrzestne dziecko, chrześniak *m*.

Pate'nt (patę̌'nt) *n* ②g patent *m*; ~... patentowy.

Pa'ter (pą'tᵉʀ) *m* ②l (*pl.* ~tres) ojciec (duchowny).

Paterno'ster (~nǫ'stᵉʀ) *n* ②l ojczenasz *m*.

Pa'thos (pą'tǫs) *n* indekl. patos *m*.

Patie'nt (pąc¹ę̌'nt) *m* ③a, ~**in** (~į̌n) *f* ③c pacjent(ka), chory (-ra).

Pa'tin (pą'tįn) *f* ③c s. Pate.

Patria'rch (pątʀią̌'ʀch) *m* ③a patrjarcha.

Patrio't (patʀįǫ't) *m* ③a, ~**in** (~į̌n) *f* ③c patrjota (-otka).

Patri'zier (pątʀį'ciᵉʀ) *m* ②l patrycjusz.

Patro'n (~tʀo'n) *m* ②g¹ patron, opiekun; lustiger ~ wesoły towarzysz.

Patro'ne (~tʀo'nᵉ) *f* ③b patron *m*; (Ladung) ładunek *m*, nabój *m*; ~**n...** ładunkowy, nabojowy.

Patro'n|tasche *f* ładownica.

Patrou'ille (pątʀu'ljᵉ) *f* ③b patrol *m*, straż; reitende ~ rozjazd *m*; ~**n...** patrolny.

patrouillie'ren (~lį̌'ʀᵉn) ⑮g (h., sn) patrolować; dozorować.

Pa'tsche (pą'czᵉ) *f* ③b ręka; (Pfütze) kałuża; *fig.* bieda, kłopot *m*; in die ~ geraten nabawiać [-wić] się kłopotu.

pa'tschen (~n) ⑮e klaskać; klapsnąć [voll.]; *a.* = ohrfeigen.

Pa'tsch|händchen *n* rączka *f*.

patsch|na'ß przemokły do nitki.

Pa'tte (pą'tᵉ) *f* ③b wyłogi *m/pl.*, klapa.

pa'tzig F (pą'cįch) zarozumiały, zuchwały.

Pau'ke (pau'kᵉ) *f* ③b kocioł *m* (do bębnienia), bęben *m*.

pau'ken (~n) ⑮a bić w kotły, bębnić; bursch. = büffeln, fechten; sich ~ pojedynkować się.

Pau'ken|schläger *m* pałkierz.

Paul (paul) *m* ⑧a Paweł.

Pau's...: ~**back** (pau'sbǎk) *m* ②g pyzaty człowiek; ~**backe** *f* pyzaty policzek *m*; ≗**backig** (-bǎkįch), ≗**bäckig** (-bě̌kįch) pyzaty, pucołowaty.

Pau'se (pau'zᵉ) *f* ③b przerwa, przestanek *m*; (bsd. ♪) pauza, *a.* = Erholungspause.

pau'sen (~n) ⑮e = pausieren, durchzeichnen.

pausie'ren (pauzį'ʀᵉn) ⑮g pauzować, przestawać [-stać], odpoczywać [-cząć].

Pa'villo'n (pą'wį̌ljǫ') *m* ⑥i pawilon.

Pech (pě̌ch) *n* ②g smoła *f*; *fig.* niepowodzenie, nieszczęście; ich habe ~ nie powodzi mi się.

Pe'ch... smolny; ~**draht** *m* dratwa *f*; ~**hütte** *f* smolarnia.

pe'chig (pę'chį̌ch) smolny.

Pe'ch...: ~**kohle** *f* węgiel *m* smolny; ~**nelke** ⚘ *f* smołka; ≗**schwarz** czarny jak smoła; ~**vogel** *m* nieszczęśliwiec: człowiek, któremu się nic nie udaje.

Peda'l (pęda'l) *n* ②g¹ pedał *m*.

Pe'gasus (pe'gazųs) *m* (*sg.* indekl., *pl.* ...susse) pegaz.

Pein (pain) *f* ③b (*o. pl.*) męka, męczarnia, katusza.

pei'nigen (pai'nigᵉn) ⑮a [za-] męczyć, [u]dręczyć. *Su.* męczenie *n*, dręczenie *n*.

Pei'niger (~ʀ) *m* ②l, ~**in** (~į̌n) *f* ③c dręczyciel(ka).

Pei'nlich męczący; (genau) dokładny, skrupulatny; (Gericht) kryminalny; (Lage) przykry; es ist mir ~ przykro mi; **2keit** *f* skrupulatność, dokładność; przykrość.

Pei'tsche (pai'czᵉ) *f* ③b bicz *m*, bat *m*; (Reit2) trzcinka.

pei'tschen (~n) ⑮e }wy]smagać biczem, [wy]chłostać, [wy]biczować, [wy]bić.

Pei'tschen...: **~hieb, ~schlag** *m* uderzenie *n* biczem; **~stiel** *m* trzonek bicza, biczysko *n*.

Peleri'ne (pělᵉri'nᵉ) *f* ③b peleryna.

Pe'lika'n (pě'lika'n) *m* ②g¹ pelikan.

Pe'lle (pě'lᵉ) *f* ③b (Schale) łupina; (Haut) skórka; **Pe'll|kartoffeln** *f/pl.* ziemniaki *m/pl.* w łupinie oder F w mundurze.

pe'llen (~n) ⑮a obierać [obrać] z łupiny oder ze skórki.

Pelz (pělc) *m* ②g futro *n*; (Schaf2) kożuch.

Pe'lz... futrzany; **~händler** *m* handlarz futer; **~mantel** *m* płaszcz podszyty futrem; **~werk** *n* futra *n/pl.*, wyroby *m/pl.* futrzane.

Penda'nt (pada') *n* ⑥i odpowiednik *m*, rzecz *f* podobna, para *f* (zu *dat.* do *gen.*).

Pe'ndel (pě'ndᵉl) *m* (*n*) ②l wahadło *n*; **2n** (~n) = schwanken.

Pensio'n (pazʲo'n) *f* ③b (Pensionat) pensjonat *m*; (Ruhegehalt) pensja, emerytura; (Kost) wikt *m*; **Pensiona'r** (pazʲone'r) *m* ②g¹, **~in** (~in) *f* ③c pensjonarz (-arka); emeryt(ka).

Pensiona't (~na't) *n* ②g pensjonat *m*; (für Schüler) konwikt *m*.

Pensio'ns... pensyjny; **~anstalt** *f* = Pensionat; **2berechtigt** mający prawo do emerytury.

Pe'nsum (pě'nzum) *n* ⑥e od. ⑥k zadanie.

Pepsi'n (pepzi'n) *n* ②g¹ pepsyna *f*.

per (pěr) przez (*acc.*); oft durch den *instr.*: ~ Droschke dorożką.

perfe'kt (~fě'kt) **1.** *a.* doskonały. **2. 2** ②g, **2um** (~um) ⑥k *n* czas *m* przeszły dokonany.

Pergame'nt (~gamě'nt) *n* ②g pergamin *m*; **~...** pergaminowy.

Perio'de (perjo'dᵉ) *f* ③b okres *m*, perjod *m*.

Peripherie' (periferi') *f* ⑥f obwód *m*; } e-r Stadt) krańce *m/pl.*

Perkussio'n (perküsʲo'n) *f* ③b wstrząśnienie *n*; ⚕ opukiwanie *n*; **~s...** do opukiwania.

Pe'rl... (pě'rl...) perłowy.

Pe'rle (~ᵉ) *f* ③b perła.

pe'rlen (~n) **1.** *a.* perłowy. **2.** *v/i.* ⑮a perlić się; (schäumen) musować.

Pe'rlen... perłowy; **~schnur** *f* sznurek *m* pereł.

Pe'rl...: **2grau** perłowy; **~graupe** *f* krupa perłowa; **~huhn** *n* perliczka *f*, pantarka *f*; **~mu'tter** *f* indekl. macica (oder masa) perłowa; **~schrift** *f* drobniutkie pismo *n*.

Perpendi'kel (perpendi'kᵉl) *m* u. *n* ②l prostopadła *f*; (Senkblei) pion *m*; a. = Pendel.

Pe'rser (pě'rzᵉr) *m* ②l Pers.

pe'rsisch (~zisz) perski.

Perso'n (pěrzo'n) *f* ③b osoba; (hohe) osobistość; in eigener ~ osobiście; ich für meine ~ ja co do siebie, co się mnie tyczy.

Persona'l (~zona'l) *n* ②g¹ personal *m*; **~...** personalny, osobisty; **~ien** (~ʲᵉn) *pl.* indekl. personalja *m/pl.*, zapiski *m/pl.* osobiste.

Perso'nen... osobowy; **~name** *m* imię *n* osoby.

persö'nlich (pěrzö'n-) osobisty; **2keit** *f* osobistość; osoba.

Perspekti'v (-spěkti'f) *n* ②g¹ dalekowidz *m*, teleskop *m*; **~e** (~ti'wᵉ) *f* ③b perspektywa.

Perü'cke (pęrü'ke) *f* ③b peruka: **~n|macher** *m* perukarz; **~n-stock** głowa *f* (drewniana) do układania peruki.

Pessimi'st (pěsįmį'st) *m* ③a, **~in** (~įn) *f* ③c pesymista (-istka).

Pest (pěst) *f* ③b dżuma, zaraza morowa; **~...** dotyczący dżumy.

Pe'ter (pe'tᵉʀ *m* ⑧f Piotr.

Petersi'lie ⚘ (pętᵉʀzį'lⁱᵉ) *f* ③b pietruszka.

Petitio'n (pętįcⁱǫ'n) *f* ③b petycja.

Petro'leum (pętʀǫ'lęum) *n* ⑥i olej *m* skalny, nafta *f*; **~...** naftowy.

Pe'tschaft (pě'czăft) *n* ②g pieczęć *f*, pieczątka *f*.

petschie'ren (pěczį'ʀᵉn) ⑮g [za]pieczętować.

Petz (pěc) *m* ②g niedźwiedź, miś.

Pf. Abk. für Pfennig.

Pfad (pfąt) *m* ②g droga *f*, drożyna *f*; (schmaler) ścieżka *f*; **~'finder** *m* odkrywca; (Knabenorganisation) skaut.

Pfa'ffe (pfą'fᵉ) *m* ③a ksiądz; pop.

Pfa'ffentum *n* ②g¹ panowanie księży.

Pfahl (pfąl) *m* ②d pal, kół; (Pfeiler) słup; (an Weinstöcken) drążek, tyka *f*.

pfä'hlen (pfę'lᵉn) ⑮a otaczać [otoczyć] palami; j-n: wbijać [wbić] na pal.

Pfa'hl...: **~werk** *n* ostrokół *m*, palisada *f*; **~zaun** *m* ostrokół.

Pfalz (pfąlc) *f* ③b palatynat *m*; **~'graf** *m* palatyn.

Pfand (pfănt) *n* ②a zastaw *m*, poręka *f*; (beim Spiel) fant *m*; **~...** zastawny, hipoteczny; **~'-brief** *m* list zastawny.

pfä'ndbar (pfě'ntbąʀ) mogący być wzięty w zastaw.

pfä'nden (pfę'ndᵉn) ⑮c brać [wziąć] w zastaw; **~** (lassen) zajmować [-jąć], zagrabiać [-bić], fantować.

Pfä'nder|spiel (~dᵉʀ-) *n* gra *f* w fanty.

Pfa'nd...: **~leiher** *m* zastawca; **~schein** *m* poświadczenie *n* zastawu; **~verschreibung** *f* = **~-brief**.

Pfä'ndung *f* zajęcie *n*, zagrabienie *n* fantowanie *n*.

Pfa'nne (pfą'nᵉ) *f* ③b patelnia; ⚒ panewka.

Pfa'nn|kuchen *m* naleśnik.

Pfa'rr... (pfă'ʀ...) parafjalny; **~bezirk** *m* parafja *f*; **~dorf** *n* wieś *f* (parafjalna).

Pfa'rre (~ᵉ), **Pfarrei'** (pfăʀai') *f* ③b probostwo *n*, plebanja, parafja.

Pfa'rrer (pfă'ʀᵉʀ) *m* ②l proboszcz, pleban; pastor.

Pfa'rr...: **~gemeinde** *f* parafja; **~haus** *n* probostwo, plebanja *f*; **~herr** *m* = Pfarrer; **~kind** *n* parafjanin (-janka).

Pfau (pfau) *m* ④d, bisw. ②g paw; **~en...** pawi.

Pfe'ffer (pfě'fᵉʀ *m* ②l pieprz; da liegt der Hase im ~ w tem sęk, w tem cała bieda; **~...** pieprzowy, pieprzny; **~büchse**, **~dose** *f* pieprzniczka; **~gurke** *f* korniszon *m*; **~kuchen** *m* piernik; **~minze** ⚘ *f* mięta pieprzowa.

Pfe'fferling (~lįŋ) *m* ②g¹ = Pfifferling.

pfe'ffern (~n) ⑮b [po]pieprzyć; gepfeffert *fig.* strasznie drogi.

Pfei'fe (pfai'fᵉ) *f* ③b gwizdawka; (Schalmei) fujarka; (Orgel♀) piszczałka; (Tabaks♀) fajka.

pfei'fen (~n) ⑬t gwizdać [-dnąć], świstać [-snąć]; ~ auf (*acc.*) nie dbać o (*acc.*), śmiać się z (*gen.*).

Pfei'fer (pfai'fᵉʀ) *m* ②l gwizdacz.

Pfeil (pfail) *m* ②g strzała *f*; (*dim.*, *a. fig.*) strzałka *f*.

Pfei'ler (~ᵉʀ) *m* ②l słup, filar; (*dim.*) słupek; *a.* = Brücken~;

~... słupowy, filarowy; ~spiegel *m* zwierciadło *n* na filarach.

Pfeil...: ~förmig (-förmich) strzałkowaty; ~schnell szybki jak strzała; ~schütze *m* łucznik.

Pfe'nnig (pfĕ'nich) *m* ②g (als Maß im *pl.* indekl.) fenig; ~fuchser (-fuksᵉʀ) *m* ②l sknera.

Pferch (pferch) *m* ②g ogrodzenie *n*, zagroda *f*; **pfer'chen** (~ᵉn) ⑮a zamykać [-mknąć] w zagrodzie; *fig.* weiskać [-snąć].

Pferd (pfērt) *n* ②g koń *m*; *dim.* konik *m*, koniczek *m*; zu ~e konno.

Pfe'rde... (pfē'ʀdᵉ...) konny, koński; ~arzt *m* konował; ~bahn *f* kolej *m* konna; ~decke *f* dera (na konie); ~dieb *m* koniokrad; ~fleisch *n* mięso końskie, konina *f*; ~geschirr *n* uprząż *f*, szory *m/pl.*; ~handel *m* handel końmi; ~händler *m* handlarz koni, koniarz; ~herde *f* stado *n* koni; ~hirt *m* pastuch do koni; ~knecht *m* parobek do koni, fornal; ~kraft *f* siła konia; (als Maß) koń *m* parowy; ~markt *m* targ na konie; ~milch *f* mleko *n* końskie, kumys *m*; ~rennen *n* wyścigi *m/pl.* konne; ~stall *m* stajnia *f* na konie; ~zucht *f* chów *m* koni; ~züchter *m* hodowca koni.

Pfiff (pfĭf) 1. *m* ②g gwizd, świst; *fig.* = Kniff. 2. ~ s. pfeifen.

Pfi'fferling ⚘ (pfĭ'fᵉʀlĭŋ) *m* ②g[1] rydz; *fig.* fraszka *f*.

pfi'ffig (pfĭ'fich) chytry, podstępny; (gewandt) sprytny; ~keit *f* chytrość; sprytność. [filut.]

Pfi'ffikus (~fĭkus) *m* ②h[1] frant,

Pfi'ngsten (pfĭ'ŋstᵉn) *n* ②l indekl. (mit *art.* meist im *pl.*) Zielone Świątki *f/pl.*

Pfi'ngst...: ~fest *n* = Pfingsten; ~mo'ntag *m* poniedziałek Zielonych Świątek; ~rose *f* piwonja; ~so'nntag *m* niedziela *f* Zielonych Świątek; ~woche *f* tydzień *m* zielonoświąteczny.

Pfi'rsich (pfĭ'ʀzich) *m* ②g brzoskwinia *f*; ~baum *m* drzewo *n* brzoskwiniowe.

Pfla'nze (pflă'ncᵉ) *f* ③b roślina; *dim.* (= **Pfla'nzchen** [pflĕ'nchᵉn] *n* ②l) roślinka.

pfla'nzen (~n) ⑮e [po-, za-] sadzić.

Pfla'nzen... roślinny; ~kunde *f* nauka o roślinach, botanika; ~reich *n* świat *m* roślinny.

Pfla'nzer (pflă'ncᵉʀ) *m* ②l uprawca, plantator; (Pflanzstädter) osadnik.

Pfla'nz...: ~schule, ~stätte *f* szkółka, szczepnik *m*; *fig.* szkoła; rozsadnik *m*; ~stadt *f* osada, kolonja.

Pfla'nzung *f* sadzenie *n*, szczepienie *n*; (Plantage) plantacja.

Pfla'ster (pflă'stᵉʀ) *n* ②l plaster *m*; (Straßen~) bruk *m*; ~... brukowy; ~treter (-trētᵉʀ) *m* ②l brukowiec, próżniak.

Pfla'sterer (~ᵉʀ) *m* ②l brukarz.

pfla'stern (~ᵉʀn) ⑮b [wy]brukować.

Pflau'me ⚘ (pflau'mᵉ) *f* ③b śliwka; ~n... śliwkowy; ~nbaum *m* śliwa *f*; ~ngarten *m* śliwnik; ~nweich zupełnie miękki.

Pfle'ge (pflē'gᵉ) *f* ③b nadzór *m*, opieka (*gen.* nad *instr.*); pielęgnowanie *n*, pielęgnacja; (Fürsorge) staranie *n* (o *acc.*).

Pfle'ge... wychowawczy; opiekujący się; ~befohlene(r) *s.* ⑨l, ~kind *n*, ~sohn *m*, ~tochter *f* wychowanek (-anka), wychowaniec (-nica); ~eltern *pl.* wychowawcy *m/pl.*, przybrani rodzice *m/pl.*; ~mutter *f* wychowawczyni; ~vater *m* wychowawca.

pfle'gen (pflę'gᵉn) ⑮a doglądać [-dnąć] (*gen.*); Kranke: pielęgnować, mieć staranie o (*loc.*); zu sein ~ bywać: et. zu tun ~ mieć zwyczaj (zwyknąć, lubić) co czynić; der Ruhe ~ używać spokoju.

Pfle'ger (~ʀ) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c dozorca (-czyni); (Erzieher) opiekun(ka), wychowawca (-czyni). [Pflegekind.]

Pfle'gling (pflę'klįn̥) *m* ②g¹ = |

Pflicht (pflįcht) *f* ③b obowiązek *m*, powinność.

Pfli'cht...: **~gefühl** *n* poczucie obowiązku; **~gemäß**, **~mäßig** zgodny z obowiązkiem, obowiązkowy; **~getreu** wierny obowiązkowi.

pfli'chtig (pflį'chtįch) obowiązany.

Pfli'cht...: **~schuldig** należny, prawny; **~teil** *m*(*n*) prawna część *f* (spadku); **~treu** wierny obowiązkowi; **~vergessen** nie pamiętający o swym obowiązku; **~widrig** przeciwny obowiązkom, niezgodny z obowiązkiem. [drewniany gwóźdź.]

Pflock (pflǫk) *m* ②d kołek, |

pflö'cken (pflö'kᵉn) ⑮a przybijać [-bić] kołkami, przytwierdzać [-dzić] drewnianymi gwoździami.

pflü'cken (pflü'kᵉn) ⑮a zrywać [zerwać], urywać [urwać]; Beeren usw.: zbierać [zebrać]; a. = rupfen. [*n* krój *m*.]

Pflug (pfluk) *m* ②d pług; **~'eisen** |

pflü'gen (pflü'gᵉn) ⑮a [z]orać.

Pflü'ger (~gᵉʀ) *m* ②l oracz.

Pflu'g...: **~schar** *f* lemiesz *m*; **~sterz** *f* ③b czepija.

Pfo'rte (pfǫ'ʀtᵉ) *f* ③b brama, furta; *dim.* (= **Pfö'rtchen** [pfö'ʀtchᵉn] *n* ②l) furtka.

Pfö'rtner (pfö'ʀtnᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c odźwierny (-na); **~zimmer** *n* izba *f* odźwiernego.

Pfo'sten (pfǫ'stᵉn) *m* ②l słup; *dim.* słupek; (des Fensters) futryna *f*; (der Tür) węgar.

Pfo'te (pfo'tᵉ) *f* ③b łapa; *dim.* (= **Pfö'tchen** [pfö'tchᵉn] *n* ②l) łapka. [③b szydło *n*.]

Pfriem (pfʀīm) *m* ②g, **~e** (~ᵉ) *f* |

Pfropf (pfʀǫpf) ②g od. ②d, **~en¹** (~ᵉn) ②l *m* korek; *dim.* koreczek; (am Faß) czop, zatyczka *f*; ⚔ przybitka *f*; **~...** korkowy.

pfro'pfen² (~ᵉn) ⑮a wtykać [wetknąć]; (vollstopfen) napychać [-pchać]; Bäume usw.: [w-, za]szczepić. [ciąg-]

Pfro'pfen|zieher *m* ②l korko-|

Pfro'pf|reis *n* szczep *m*, pręcik *m* do szczepienia.

Pfrü'nde (pfʀü'ndᵉ) *f* ③b prebenda, beneficjum *n*.

Pfrü'ndner (~nᵉʀ) *m* ②l prebendarjusz, beneficjarjusz.

Pfuhl (pfūl) *m* ②g kałuża *f*, błoto *n*. [ka *f*, posłanie *n*.]

Pfühl (pfül) *m* u. *n* ②g podusz-|

pfu'i! (pfu'į) fe!

Pfund (pfunt) *n* ②g (als Maß im *pl.* indekl.) funt *m*; *fig.* talent *m*, zdolności *f/pl.*; **~...** funtowy.

pfü'ndig (pfü'ndįch) funtowy.

pfu'nd|weise funtami, na funty.

Pfu'sch|arbeit (pfu'sz-) *f* partanina, partactwo *n*.

pfu'schen (~ᵉn) ⑮e [s]partaczyć; j-m ins Handwerk ~ psuć k-u rzemiosło, mieszać się do czyich spraw.

Pfu'scher (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c partacz(ka), fuszer(ka).

Pfuscherei' (pfuszᵉʀaį') *f* ③b, **Pfu'sch|werk** *n* partanina *f*, partactwo *n*. [bagno *n*.]

Pfü'tze (pfü'cᵉ) *f* ③b kałuża, |

Phantasie' (fantazį') *f* ⑥f fantazja, wyobraźnia; **~ren** (~ʀᵉn) ⑮g fantazować, marzyć.

phanta'stisch (~tă'stįsz) fantastyczny, urojony, dziwaczny.

Phanto'm (fąnto'm) *n* ②g¹ mara *f* złudzenie.
Pharisä'er (fąrizę'ᵉR) *m* ②l faryzeusz; *fig.* obłudnik, świętoszek.
Pha'se (fą'zᵉ) *f* ③b okres *m*.
Phili'ster (filĭ'stᵉR) *m* ②l filister, człowiek małostkowy.
phili'sterhaft, philisträ's (filĭstRǫ's) filisterski, małostkowy, mieszczański. [ampułka.]
Phio'le (fiǫ'lᵉ) *f* ③b flaszeczka,
Phle'gma (flę'gmą) *n* ⑥i flegma *f*. [indekl.) feniks.]
Phö'nix (fö'nĭks) *m* ②g (*sg. a.*
photographie'ren (fotogRąfĭ'Rᵉn) ⑮g [od]fotografować.
Phra'se (fRą'zᵉ) *f* ③b frazes *m*, zwrot *m*; **~n|held, ~n|macher** *m* frazesowicz.
phra'senhaft frazesowy, pełny frazesów; frazeologiczny.
Physi'k (fuzĭ'k, *a.* fu'zĭk) *f* ③b fizyka.
Piani'st (piąnĭ'st) *m* ③a, **~in** (~ĭn) *f* ③c pianista (-istka).
Pia'no (pią'nǫ), **~fo'rte** (piąnofǫ'Rtᵉ) *n* ⑥i fortepian *m*.
Pi'chel (pĭ'chᵉl) *m* ②l podbródek.
pi'cheln (~n) ⑮f łykać, pić.
pi'chen (pĭ'chᵉn) ⑮a [o]smolić, oblewać [-lać] smołą.
Pi'ckel (pĭ'kᵉl) *m* ②l = Hacke; ⚕ pryszcz, *dim.* pryszczyk; **~haube** *f* szyszak *m*; **~hering** *m* śledź wędzony; *a.* = Hanswurst. [[-bnąć], [u]kłuć.]
pi'cken (pĭ'kᵉn) ⑮a dzióbać
pie'p(s)en (pĭ'p[s]ᵉn) ⑮a (e)piszczeć [pisnąć].
Pietä't (piętę't) *f* ③b pietyzm *m*, miłość, uszanowanie *n*.
Pik (pik) 1. *m* ②g¹ *od.* ⑥i szczyt; *fig.* = Groll. 2. *n* ⑥i pik (w kartach); ~... pikowy.
Pi'ke (pĭ'kᵉ) *f* ③b dzida, kopja; *fig.* = Groll.
pi'kfein wyborny, doskonały.

Pi'lger (pĭ'lgᵉR) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c pielgrzym(ka), pątnik (-ica); **~fahrt** *f* pielgrzymka.
pi'lgern (~n) ⑮b (h. u. sn) pielgrzymować, odbywać [-być] pielgrzymkę. [pigułkowy.]
Pi'lle (pĭ'lᵉ) *f* ③b pigułka; **~n...**
Pilz (pĭlc) *m* ②g grzyb; *dim.* grzybek; ~... grzybowy.
Pi'nie ⚘ (pĭ'nⁱᵉ) *f* ③b sosna, pinja. [(aus Holz) kołek *m*.]
Pi'nne (pĭ'nᵉ) *f* ③b gwóźdź *m*;
Pi'nsel (pĭ'nzᵉl) *m* ②l pendzel; *dim.* pendzelek; *fig.* głupiec.
Pinselei' (pĭnzᵉlaĭ') *f* ③b pendzlowanie *n*; *fig.* głupota.
pi'nseln (pĭ'nzᵉln) ⑮f = malen.
Pinze'tte (pĭncę'tᵉ) *f* ③b pinceta.
Pionie'r (pionĭ'R) *m* ②g¹ pionier, saper; ~... pionierski, saperski.
Pips (pips) *m* ②h pypeć.
Pira't (piRą't) *m* ③a = Seeräuber.
Pirsch (pĭRsz) *f* ③b polowanie *n*; **2en** (~ᵉn) ⑮e = jagen.
Pi'sse P (pĭ'sᵉ) *f* ③b mocz *m*; **2n** P (~n) ⑮d moczyć, oddawać [-dać] mocz; P szczać.
Pissoi'r (pisǫą'R) *n* ②g¹ *od.* ⑥i pisoar *m*. [*m* moździerzowy.]
Pisti'll (pĭstĭ'l) *n* ②g¹ tłuczek
Pisto'le (pĭstǫ'lᵉ) *f* ③b pistolet *m*; **~n...** pistoletowy.
pla'cken (plą'kᵉn) ⑮a [z]męczyć, [u]dręczyć; sich ~ [na]mozolić się; **Plackerei'** (pląkᵉRaĭ') *f* ③b męczenie *n*; trud *m*, kłopot *m*.
pladie'ren (plędĭ'Rᵉn) ⑮g mieć mowę w sądzie.
Pla'ge (plą'gᵉ) *f* ③b męka, męczarnia, plaga, klęska; **~geist** *m* dręczyciel.
pla'gen (~n) ⑮a [za]męczyć, [u]dręczyć, uciskać; (zusetzen) dokuczać [-czyć] (*dat.*).
Plaid (pl̨ęt) *m* (*n*) ⑥i pled *m*, szal *m*.

Plaka't (pląka't) *n* ②g plakat *m*.
Plan (plan) 1. *m* ②d plan, zamiar: (Linearzeichnung) rysunek, zarys. 2. ♀ *a*. płaski, równy.
Plä'ne|macher (plę'nᵉ-) *m* układający plany.
pla'nen (plą'nᵉn) ⑮a [u]planować, zamierzać.
Plane't (plang't) *m* ③a planeta *f*; **~en...** planetowy, planetarny.
planie'ren (planį'ʀᵉn) ⑮g [z]równać, [wy]gładzić.
Pla'nke (pią'ŋkᵉ) *f* ③b blanka; (Zaun) parkan *m*.
Plänkelei' (plęŋkᵉlai') *f* ③b utarczka.
plä'nkeln (plę'ŋkᵉln) ⑮f harcować, niepokoić ciągłymi napadami.
Plä'nkler (~lᵉʀ) *m* ②l harcownik.
pla'n...: ~los bez planu, bezcelowy, nierozważny; **~mäßig** zgodny z planem; systematyczny; metodyczny.
Planta'ge (plantą'žᵉ) *f* ③b plantacja.
pla'n(t)schen (plă'n[t]szᵉn) ⑮e pluskać się.
Plan(t)scherei' (~szᵉʀai') *f* ③b pluskanie *n*.
Pla'pp(e)rer (plă'p[ᵉ]ʀᵉʀ) *m* ②l, **Pla'pper|maul** *n* gaduła *m*, *f*; (Klatschmaul) plotkarz (-karka).
pla'ppern (~ᵉʀn) ⑮b gadać, paplać.
plä'rren (plę'ʀᵉn) ⑮a wrzeszczeć [wrzasnąć].
Plata'ne (platą'nᵉ) *f* ③b jawor *m* wodny.
Pla'ti'n (plati'n, plă'tįn), *a*. **~a** (plą'tiną) *n* ⑥i (*o. pl.*) platyna *f*: **~...** platynowy.
plä'tschern (plę'czᵉʀn) ⑮b pluskać [-snąć], pluskotać.
platt (pląt) 1. *a*. płaski, równy; *fig*. płytki, pospolity, prostacki; ~ drücken, ~ machen, ~ schlagen [przy-, s]płaszczyć. 2. ♀ *n* ②g[1] dolnoniemiecki język *m*.
Plä'tt... (plę't...) służący do prasowania; **~bolzen** *m* dusza *f* do żelazka.
pla'tt|deutsch dolnoniemiecki.
Pla'tte (pla'tᵉ) *f* ③b płyta; (Metall♀) blacha; (Schüssel) półmisek *m*: F = Glatze.
Plä'tte (plę'tᵉ) *f* ③b, **Plä'tt|eisen** *n* żelazko *n* (do prasowania).
plä'tten (~n) ⑮c = platt schlagen: Wäsche: [wy]prasować.
Plä'tter (~ʀ) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c prasownik (-waczka).
pla'tterdi'ngs (plą'tᵉʀdį'ŋs) bezwarunkowo, koniecznie. ~ nicht na żaden sposób.
Pla'tt...: ~form *f* płaskie miejsce, platforma; **~fuß** *m* płaska stopa *f*.
Pla'ttheit *f* płaskość; *fig*. płytkość, banalność, trywjalność.
plattie'ren (płąti'ʀᵉn) ⑮g nakładać [nałożyć] blaszką; **plattiert** nakładany.
pla'tt|nasig (-nazich) płaskonosy.
Platz (plac) *m* ②d miejsce *n*; (öffentlicher) plac; ~ da! z drogi!, ustąp(cie) się!; ~ finden. ~ haben [z]mieścić się; ~ machen. ustępować [ustąpić] się; ~ nehmen siadać [usiąść]; nehmen Sie ~! prosze usiąść!
Pla'tz... miejscowy, placowy.
Plä'tzchen (plę'cchᵉn) *n* ②l szczupłe miejsce; placyk *m*; (Zucker♀) placek *m*.
pla'tzen (plą'cᵉn) ⑮e (su) [za-]trzeszczeć; eksplodować, wybuchać [-chnąć]; Haut usw.: pękać [-knąć].
Pla'tz...: ~karte *f* bilet *m* na miejsce: **~regen** *m*. deszcz ulewny, ulewa *f*.
Plauderei' (plaudᵉʀai') *f* ③b pogawędka, pogadanka.
Plau'd(e)rer (plau'd[ᵉ]ʀᵉʀ) *m* ②l, **Plau'd(r)erin** (~d[ʀ]ᵉʀįn) *f* ③c gaduła *m*, *f*.

plau'dern (plau'dᵉʀn) ⑮b [po-]gawędzić, [po]rozmawiać, [po-]gwarzyć.

Plau'der...: ~stündchen *n* godzinka *f* pogadanki; **~tasche** *f* gaduła *m*; (Klatschmaul) plotkarz (-karka). [bejusz.]

Plebe'jer (plębę'jᵉʀ) *m* ②l ple-

plebe'jisch (~jįsz) plebejski.

Plebs (plęps) *f* indekl., *m* ②h (o. *pl.*) = Pöbel.

Plei'te F (plaı'tᵉ) *f* ③b (2 gehen, machen) = Bankerott(machen).

Plena'r|sitzung (plęnạ'ʀ-) *f*, **Ple'num** (plę'num) *n* ⑥k (o. *pl.*) posiedzenie *n* plenarne oder pełne. [*m*.]

Pli'nse (plı'nzᵉ) *f* ③b naleśnik

plombie'ren (plọmbį'ʀᵉn) ⑮g [za]plombować.

plö'tzlich (plọ̈'clich) nagły, niespodziewany; **2keit** *f* nagłość.

Plu'der|hose(n) (plụ'dᵉʀ-) *f*(*pl.*) pludry *m/pl.*, szarawary *m/pl.*

plump (plụmp) niezgrabny, niekształtny, ociężały; **Plu'mpheit** *f* niezgrabność, niekształtność, ociężałość.

plumps (plụmps) klaps!, bęc!

Plu'mp|sack F *m* osoba *f* prostacka.

plu'mpsen (plu'mpsᵉn) ⑮e (h. u. sn) upadać [upaść].

Plu'nder (plu'ndᵉʀ) *m* ②l rupiecie *f/pl.*, galgany *m/pl.*

Plü'nd(e)rer (plụ̈'nd[ᵉ]ʀᵉʀ) *m* ②l łupieżca, grabieżca.

plü'ndern (~dᵉʀn) ⑮b [z]łupić, [za]grabić, [z]rabować. *Su.* plądrowanie *n*, łupienie *n*, grabież *f*. [*f* mnoga.]

Plu'ra'l (plụ'ʀạ'l) *m* ②g¹ liczba

plus (plụs) 1. *adv.* więcej. 2. **2** *n* indekl. (a. **2zeichen** *n*) znak *m* dodawania, plus *m*.

Plüsch (plụsz, plụ̈sz) *m* ②g plusz; **...** pluszowy.

Pö'bel (pọ̈'bᵉl) *m* ②l (o. *pl.*) pospólstwo *n*, gmin; **~herrschaft** *f* ochlokracja.

pö'belhaft gminny, prostacki, karczemny.

po'chen (pọ'chᵉn) ⑮a stukać [-knąć]; (klopfen) [za]pukać; **~ auf** (*acc.*) = sich brüsten, prahlen mit.

Po'cke (pọ'kᵉ) *f* ③b = Blatter.

Po'dium (po'dᵢum) *n* ⑥e stopień *m*, podwyższenie.

Poesie' (poęzį') *f* ⑥f poezja.

Poi'nte (poę̃'tᵉ) *f* ③b treść; *fig.* dowcipny pomysł *m*.

Poka'l (pokạ'l) *m* ②g¹ puhar.

Pö'kel (pọ̈'kᵉl) *m* ②l woda *f* solona: **~fleisch** *n* mięso solone oder marynowane.

pö'keln (~n) ⑮f [na]solić, [za-]marynować.

pokulie'ren (pọkulį'ʀᵉn) ⑮g ucztować, biesiadować.

Pol (pol) *m* ②g¹ biegun.

Pola'r... (pola'ʀ...) polarny, podbiegunowy.

Po'le (po'lᵉ) *m* ③a Polak.

Po'len (po'lᵉn) *n* ⑧g Polska *f*.

Poli'ce (polį'sᵉ) *f* ③b polica.

polie'ren (polį'ʀᵉn) ⑮g [wy-]polerować; (glätten) [wy]gładzić; (schleifen) [o]szlifować.

Polie'rer (~ᵉʀ) *m* ②l polerownik, szlifierz.

Po'lin (po'lın) *f* ③c Polka.

Poli'tiker (polį'tįkᵉʀ) *m* ②l polityk, mąż stanu.

poli'tisch (~tisz) polityczny.

Politu'r (pọlitụ'ʀ) *f* ③b politura, połysk *m*; *fig.* ogłada.

Polizei' (polįcaı') *f* ③b policja, straż bezpieczeństwa; **...**, **polizei'lich** policyjny.

Polizei'|soldat, Polizi'st (~ci'st) *m* ③a policjant.

po'lnisch (pọ'lnisz) polski; *adv.* popolsku. [lonez *m*.]

Polonä'se (polonę'zᵉ) *f* ③b po-

Po'lster (pọ'lstᵉʀ) *n* ②l poduszka *f*.

po'lstern (pǫ'lsteʀn) ⑮b wypychać [-pchać], wyściełać [-lić]. *Su.* wyścielenie *n*, wysłanie *n*. [czór przedweselny.]
Po'lter|abend (pǫ'lteʀ-) *m* wie-]
Po'lterer (~eʀ) *m* ②l, **Po'ltergeist** *m* złośnik, gderacz.
po'ltern (~n) ⑮b łomotać, hałasować. [wielobok *m*.]
Polygo'n (pǫlügō'n) *n* ②g]
Polyte'chnikum (polütę'chnikūm) *n* ⑥e politechnika *f*.
Poma'de (poma'de) *f* ③b pomada.
Pommera'nze (pǫmeʀą'nce) *f* ③b pomarańcza; ~n... pomarańczowy. [Pomorze.]
Po'mmern (pǫ'meʀn) *n* ⑧g]
Pomp (pǫmp) *m* ②g (o. *pl.*) pompa *f*, przepych, okazałość *f*.
Po'panz (po'pąnc) *m* ②g bobak, straszydło *n*.
Popo' F (popǫ') *m* ⑥i tyłek.
populä'r (pǫpulę'ʀ) popularny, ludowy.
Popularitä't (~ląʀitę't) *f* ③b popularność.
Po're (pǫ'ʀe) *f* ③b pora.
po'rig (~ʀich), **porö's** (pǫʀǭ's) porowaty, dziurkowaty.
Porta'l (pǫʀtā'l) *n* ②g portal *m*, brama *f*, wchód *m*.
Portefeui'lle (pǫʀtfǭ'j) *n* ⑥i portfel *m*, teka *f*.
Portemonnai'e (~mǫnę') *n* ⑥i portmonetka *f*, sakiewka *f* (= Börse). [tepe.]
Portepee' (pǫʀtępę') *n* ⑥i por-]
Portie'r (pǫʀtię') *m* ②g od. ⑥i portjer, odźwierny; ~... portjerski; ~loge, ~stube *f*, ~zimmer *n* portjerówka *f*, odźwiernia *f*. [zasłona.]
Portie're(~tię'ʀe) *f* ③b portjera,]
Portio'n (~cįǫ'n) *f* ③b porcja.
Po'rto (pǫ'ʀto) *n* ⑥i (*pl.* a. ...ti) porto, opłata *f* pocztowa; ℒfrei wolny od opłaty pocztowej; ℒpflichtig podlegający opłacie pocztowej.
Porträ't (pǫʀtʀę't) *n* ⑥i portret *m*; ~... portretowy; ~maler *m* portrecista. [Portugalja *f*.]
Po'rtugal (pǫ'ʀtugāl) *n* ⑧g]
Portugie'se (pǫʀtugi'ze) *m* ③a Portugalczyk. [ski.]
portugie'sisch (~zisz) portugal-]
Porzella'n (pǫʀcęlā'n) *n* ②g porcelana *f*; unechtes ~ fajans *m*: ~... porcelanowy: fajansowy: ~malerei *f* malowidło *n* na porcelanie. [②g szmuklerz.]
Posamentie'r (pǫzamęntį'ʀ) *m*]
Posau'ne (pǫzau'ne) *f* ③b trąba, puzon *m*; ℒn (~n) [za]trąbić (na puzonie). [zycja.]
Positio'n (pǫzįcįo'n) *f* ③b po-]
po'siti'v (pǫzįti'f, pǫ'zįtįf) 1. *a.* pozytywny; dodatni; (sicher) pewny. 2. ℒ: a) *m* ②g Gram. stopień *m* równy; b) *n* Phot. pozytyw *m*, obraz *m* dodatni.
Positu'r (~tū'ʀ) *f* ③b postawa.
Po'sse (pǫ'se) *f* ③b żart *m*, figiel *m*; (Schwank) farsa; ~n reißen stroić żarty, wpyrawiać figle. figlować; ~n treiben żartować.
Po'ssen (~n) *m* ②l figiel, psota *f*.
po'ssenhaft figlarny; (lächerlich) śmieszny.
Po'ssen|reißer (-ʀaiseʀ) *m* ②l figlarz, błazen, śmieszek.
Possessi'v (pǫsęsī'f) ②g, ~um (~sī'wum) *n* ⑥k zaimek *m* dzierżawczy.
possie'rlich (pǫsī'ʀlįch) zabawny, ucieszny, śmieszny.
Post (pǫst) *f* ③b poczta: a. = ~amt, ~kutsche; *fig.* = Nachricht; per ~, mit der ~ pocztą, przez pocztę; ~... pocztowy.
posta'lisch (pǫstā'lisz) pocztowy.
Postame'nt (pǫstamę'nt) *n* ②g postument *m*, podstawa *f*.
Po'st...: ~amt *n* urząd *m* pocztowy: ℒamtlich należący do

urzędu pocztowego; **~anweisung** *f* przekaz *m* pocztowy; **~auftrag** *m* zlecenie *n* pocztowe; **~beutel** *m* pocztowy worek; **~bote** *m* posłaniec pocztowy.

Po'sten (pǫ'sten) *m* ②l miejsce *n*, urząd, posada *f*; ⚔ posterunek, straż *f*; (Partie) partja *f*: in Rechnungen: pozycja *f*; ~ (Geld) suma *f*, kwota *f* pieniężna.

Po'st|halter *m* poczmistrz.

postie'ren (postī'ren) ⑮g stawiać [postawić].

Po'still(t)o'n (pǫ'stīljo'n) *m* ②g pocztyljon.

Po'st...: **~karte** *f* kartka pocztowa, pocztówka; **~kutsche** *f* wóz *m* pocztowy, dyliżans *m*; **~kutscher** *m* = Postillion; **~lagernd** mający być zostawionym na poczcie (= poste restante); **~meister** *m* pocztmistrz; **~nachnahme** *f* powziątek *m* pocztowy, pobranie *n* pocztowe; **~paket** *n*, **~sendung** *f* pakiet *m* pocztowy, przesyłka *f* pocztowa; **~wagen** *m* wóz pocztowy; **~wendend** odwrotną pocztą.

Potenta't (potentą't) *m* ③a potentat, mocarz, monarcha.

Pote'nz (potę'nc) *f* ③b siła, moc; 𝔄 potęga, stopień *m*.

Po'tt|asche (pǫ't-) *f* potaż *m*.

potz (pǫc): ~ **Blitz**, **~tau'send** do djabła!, do stu piorunów!

Pracht (pRącht) *f* ③b (o. *pl.*) przepych *m*, okazałość, wystawność; **~...** pyszny, wspaniały, okazały; **~'kerl** F *m* doskonały (od. śliczny) człowiek.

prä'chtig (pRę'chtīch), **pra'chtvoll** wspaniały, pyszny, świetny, wyborny.

Prädika't (pRędīką't) *n* ②g orzeczenie; (Titel) tytuł *m*; (in Schulen) stopień *m* postępu.

prä'gen (pRę'gen) ⑮a wybijać [-bić]; *fig.* wpajać [wpoić]. *Su.* wybijanie *n*, bicie *n*.

pra'hlen (pRą'len) ⑮a (mit *dat.*) chełpić się, chlubić się (*instr.*).

Pra'hler (~leR) *m* ②l, **~in** (~īn) *f* ③c chełpliwy człowiek (chełpliwa kobieta), blagier(ka).

Prahlerei' (pRąleRai') *f* ③b chełpliwość, przechwałka.

pra'hlerisch (pRą'leRīsz) chełpliwy, butny.

Pra'hl|hans *m* = Prahler.

Prahm (pRam) *m* ②g prom.

pra'ktisch (pRą'ktisz) praktyczny.

Präla't (pRęlą't) *m* ③a prałat.

Prälimina'rien (~līmīną'Rīen) *pl.* indekl. preliminarja *n/pl.*, rokowania *n/pl.*

prall (pRął) wydęty, wyprężony.

pra'llen (pRą'len) ⑮a (h. u. sn) uderzać [-rzyć]; (ab~) odbijać [-bić] się.

Prä'mie (pRę'mie) *f* ③b premja; (Belohnung) nagroda.

pra'ngen (pRą'ngen) ⑮a błyszczeć; (sich brüsten) pysznić się.

Pra'nger (~eR) *m* ②l pręgierz.

Pra'nke (pRą'nke) *f* ③b = Klaue, Tatze. [przyimek *m*.]

Präpositio'n (pRępǫzīcīǫ'n) *f* ③b

Prä'sens (pRę'zęns) *n* indekl. (*pl.* auch Präse'ntia) czas *m* teraźniejszy.

Präsentie'r|brett *n*, **~teller** *m* (pRęzęntī'R-) taca *f* (od. talerz *m*) do podawania.

Präse'nz... (pRęzę'nc...): **~liste** *f* spis *m* obecnych; **~stärke** *f* siła zbrojna (w czasie pokoju).

präsidie'ren (pRęzīdī'Ren) ⑮g przewodniczyć.

pra'sseln (pRą'sełn) ⑮f trzeszczeć, pryskać.

pra'ssen (~en) ⑮d hulać, zbytkować; (Geld vergeuden) trwonić pieniądze.

Pra'sser (prä'seR) *m* ②l hulaka, marnotrawca.
Präte'ritum (prętę'Ritum) *n* ⑥k czas *m* przeszły.
Pra'xis (pRa'ksis) *f* indekl. praktyka: *a.* = Erfahrung.
Präzede'nz|fall (pręcędę'nc-) *m* precedens.
präzi's (pręci's) = genau.
pre'digen (prę'digen) ⑮a kazać, mieć kazanie.
Pre'diger (~geR) *m* ②l kaznodzieja; ~... kaznodziejski.
Pre'digt (~dicht) *f* ③b kazanie *n*.
Preis (pRais) *m* ②h cena *f*: (Belohnung) nagroda *f*, zapłata *f*; (Lob) pochwała *f*; zum Preise (von *dat.*) po cenie (*gen.*), w cenie (*gen.*): um jeden (keinen) ~ za wszelką (żadną) cenę.
Prei's...: ~**angabe** *f* podanie *n* cen: ~**aufgabe** *f* zadanie *n* konkursowe (do nagrody): ~**ausschreibung** *f* rozpisanie *n* nagrody, konkurs *m*: ~**bewerber** *m* ubiegający się o nagrodę.
Prei'sel|beere (pRai'zel-) *f* żórawinka, gogodza.
prei'sen (~zen) ⑬s wychwalać, wynosić, wielbić.
Prei's...: ~**erhöhung** *f* podwyższenie *n* cen; ~**ermäßigung** *f* zniżenie *n* cen, zniżka; ~**geben** porzucać [-cić]; pozostawiać [-wić] na łup; Leben: oddawać [-dać], poświęcać [-cić]: ~**gekrönt** nagrodzony (na konkursie); ~**kurant** *m*, ~**liste** *f* cennik *m*: ~**nachlaß** *m* zniżenie *n* cen(y); ~**richter** *m* sędzia konkursowy; ~**schießen** *n* strzelanie premjowe: ~**schrift** *f* dzieło *n* ubiegające się o nagrodę. [Preiselbeere.]
Prei'ßel|beere (pRai'sel-) *f* siehe
Prei's...: ~**unterschied** *m* różnica *f* w cenie; ~**verzeichnis** *n* = ~liste: ~**wert**, ~**würdig** odpowiadający swej wartości, niedrogi; godny pożałowania.
Pre'll|bock 🚂 (prę'l-) *m* odbój.
pre'llen (prę'len) ⑮a podbijać [-bić] do góry; (täuschen) oszukiwać [-kać].
Pre'ller (~leR) *m* ②l oszust.
Prellerei' (prelerai') *f* ③b oszukaństwo *n*.
Pre'll...: ~**schuß** *m* strzelanie *n* na odbitkę; ~**stein** *m* stróż.
Premie're (pręmię'Re) *f* ③b premjera.
Pre'ß... (prę's...) prasowy.
Pre'sse (prę'se) *f* ③b (Zeitungs~ und ⚙) prasa.
pre'ssen (~n) ⑮d sciskać [-snąć], [s]prasować; (aus~) wyciskać [-snąć]; *fig.* uciskać.
Pre'ß...: ~**freiheit** *f* wolność prasy: ~**gesetz** *n* ustawa *f* prasowa: ~**kohle** *f* węgiel *m* tłoczony, brykiet *m*.
Pretio'sen (pręcio'zen) *pl.* indekl. kosztowności *f/pl*.
Preu'ße (pRoi'se) *m* ③a Prusak: ~**n** (~n) *n* ⑧g Prusy *f/pl*.
Preu'ßin (~in) *f* ③c Prusaczka.
preu'ßisch (~isz) pruski.
pri'ckeln (pri'keln) ⑮f swędzić; (stechen) [u]kłuć; ~**d** ostry w smaku, pikantny. [preisen.]
pries (pRis), **prie'se** (pri'ze) s.
Prie'ster (pri'steR) *m* ②l kapłan, ksiądz: ~... kapłański; ~**lich** kapłański; ~**rock** *m* sutanna *f*; ~**würde** *f* godność kapłańska.
Prie'stertum *n* kapłaństwo.
Pri'ma (pri'ma) *f* ⑥g pryma (= najwyższa klasa w gimnazjach niemieckich): ~**ware** *f* towar *m* pierwszorzędnej jakości.
Prima'ner (prima'neR) *m* ② uczeń najwyższej klasy gimnazjalnej w Niemczech.
Pri'mel ⚘ (pri'mel) *f* ③d pierwiosnek *m*.

Pri'm|zahl (pri'm-) *f* liczba niepodzielna.
Prinz (princ) *m* ③a książę; (im Märchen) królewicz.
Prinze'ssin (prinćə'sin) *f* ③c księżniczka oder (verheiratet) księżna; (im Märchen) królewna.
Prinzi'p (princi'p) *n* ②g¹ od. ⑥e zasada *f*; **prinzipie'll** (~cipie'l) zasadniczy; **Prinzi'pien|reiter** *m* pedant.
pri'nzlich (pri'ncłich) książęcy; *adv.* po książęcemu.
Pri'or (pri'or) *m* ⑥d przeor.
Priorità't (priorite't) *f* ③b pierwszeństwo *n*; **~s...** dotyczący pierwszeństwa; nadający pierwszenstwo.
Pri'se (pri'zə) *f* ③b łup *m*, zdobycz; (Tabak) szczypta; **~n...** ⚓ dotyczący zdobyczy morskiej.
Pri'sma (pri'sma) *n* ⑥e pryzmat *m*, graniastosłup *m*.
Pri'tsche (pri'czə) *f* ③b trzepaczka, pałka; (Schlafbank) prycza, tapczan *m*.
priva't (priwa't) prywatny, osobisty; (häuslich) domowy.
priva'tim (~im) prywatnie, osobiście; (geheim) poufnie; (auf Briefen) do rąk własnych.
Priva't|mann *m*, **-person** *f* człowiek *m* prywatny, osoba *f* prywatna.
Privile'g (priwile'k), **-ium** (~le'gium) *n* ⑥e przywilej *m*; **privilegie'rt** (~legi'rt) uprzywilejowany.
pro (pro) = für.
Pro'be (pro'bə) *f* ③b próba; (Muster) próbka, wzór *m*; (Versuch) doświadczenie *n*; auf die ~ stellen = (er)proben; **~...** próbny; okazowy; **~jahr** *n* (**~zeit** *f*) rok *m* (czas *m*) próby; **2weise** na próbę.
pro'ben (pro'bən) ⑮a = probieren.
Probie'r... (probi'r...) probierczy; do próbowania.
probie'ren (~ən) ⑮g [po-, wy-, s]próbować.
Produ'kt (produ'kt) *n* ②g produkt *m*, wyrób *m*, wytwór *m*; Arith. iloczyn *m*; **~en|börse** *f* giełda zbożowa; **~en|handel** *m* handel artykułami żywności.
Produktio'n (~dukcio'n) *f* ③b produkcja, wytwórczość.
produkti'v (~ti'f) produktywny, wytwórczy.
Produze'nt (~ducə'nt) *m* ③a producent, wytwórca; **produzie'ren** (~ci'rən) ⑮g [wy]produkować, wyrabiać [-robić].
profa'n (~fa'n) świecki; **2e(r)** *s.* ⓪l profan(ka), laik *m*.
Profe'ssor (~fe'sor) *m* ⑥d profesor; **~en...** profesorski.
Profi'l (~fi'l) *n* ②g¹ profil *m*; przekrój *m*.
Profi't (~fi't) *m* ②g¹ zysk, dochód; **profitie'ren** (~fiti'rən) ⑮g zyskiwać [-kać], [s]korzystać.
Progno'se (progno'zə) *f* ③b przepowiednia.
Progra'mm (progra'm) *n* ②g¹ program *m*; **~...** programowy.
Proje'kt (~je'kt) *n* ②g projekt *m*.
Proletaria't (~letaria't) *n* ②g proletarjat *m*; **Proleta'rier** (~ta'rier) *m* ②l proletarjusz.
promovie'ren (~mowi'rən) ⑮g promować (się).
prompt (prompt) prędki, punktualny, dokładny; **2heit** *f* punktualność, dokładność.
Prono'men (prono'mən) *n* ⑥k = Fürwort.
Prophe't (~fe't) *m* ③a prorok; **~in** (~in) *f* ③c prorokini; **2isch** (~isz) proroczy.
prophezei'en (~fecai'ən) ⑮g (⑮a) prorokować, przepowiadać [-wiedzieć], [wy]wróżyć. *Su.* proroctwo *n*, przepowiednia *f*, wróżba *f*.
Propst (propst) *m* ②g proboszcz.

prosa'isch (pRozaˈisz) prozaiczny.
pro'sit (pRǫ'zit), **prost** (pRǫst) na zdrowie! [prostytutka.]
Prostituie'rte (pRǫstituiˈRte) f ③b
Protektio'n (pRǫtěkcǫ'n) f ③b protekcja, poparcie n.
Protesta'nt (~těsta'nt) m ③a, ~**in** (~in) f ③c protestant(ka); ≈**isch** (~isz) protestancki.
protestie'ren (~sti'Rᵉn) ⑮g [za-] protestować.
Protoko'll (~tokǫ'l) n ②g (über acc.) protokół m (gen.); ~... protokolarny; ~**führer** m protokolant; **protokollie'ren** (~kǫli'Rᵉn) ⑮g [za]protokołować.
Protz (pRǫc) m ③a bogacz dumny.
Pro'tze ⚔ (pRǫ'cᵉ) f ③b przódka.
pro'tzen (~n) ⑮e sadzić się, być dumnym.
pro'tzig (pRǫ'cich) sadzący się, dumny, zarozumiały.
Pro'tzentum n sadzenie się, zarozumiałość f, duma f.
Pro'tz... ⚔: ~**kasten** m skrzynia f przódkowa: ~**wagen** m przódka f.
Provi'nz (pRǫwi'nc) f ③b prowincja: **provinzie'll** (~ciě'l) prowincjonalny.
proviso'risch (~wizǫ'Risz) prowizoryczny, tymczasowy.
provozie'ren (~woci'Rᵉn) ⑮g [s]prowokować, wyzywać [-zwać].
Proze'nt (~cę'nt) n ②g (a. ~**satz** m) procent m, odsetki f/pl.; ~... procentowy. [...procentowy.]
...**proze'ntig** (...pRocě'ntich)
Proze'ß (pRocě's) m ②h¹ proces, sprawa f sądowa; er macht kurzen ~ mit ihm nie robi z nim wiele ceremonji; ~... procesowy; ***prozessie'ren** (~cěsi'Rᵉn) ⑮g procesować się (mit dat. z instr.).
Prozessio'n (~siǫ'n) f ③b procesja, uroczysty pochód m.
Proze'ß...: ~**sucht** f pieniactwo n: ≈**süchtig** pieniacki.
prü'de (pRü'dᵉ) przesadnie delikatny od. wstydliwy; **Prüderie'** (pRüdᵉRi') f ③f przesadna delikatność od. wstydliwość.
prü'fen (pRü'fᵉn) ⑮a Rechnungen usw.: sprawdzać [-dzić]; (betrachten) oglądać [-dnąć]; (untersuchen) [z]badać; (erproben) [wy-] próbować, doświadczać [-czyć]; (in Schulen) [wy]pytać, egzaminować. [tor.]
Prü'fer (~ᵉR) m ②l egzamina-
Prü'f|stein m kamień probierczy.
Prü'fung f próba; badanie n; doświadczanie n; pytanie n, egzaminowanie n; egzamin m; ~**s...** egzaminacyjny; ~**s|arbeit** f praca egzaminacyjna.
Prü'gel (pRü'gᵉl) m ②l (Stock) kij; (pl.) baty m/pl., chłosta f.
Prügelei' (pRügᵉlai') f ③b bicie n, bijatyka.
prü'geln (pRü'gᵉln) ⑮f [wy]bić, [wy]chłostać. [cielesna.]
Prü'gel|strafe f kara chłosty od.
Prüne'lle (pRünǫ'lᵉ) f ③b prunelka, śliwka suszona.
Prunk (pRuŋk) m ②g (o. pl.) przepych, okazałość f, wystawność f; ~... okazały, wystawny, świetny.
pru'nken (pRu'ŋkᵉn) ⑮a (mit dat.) wynosić się, pysznić się (instr.).
Pru'nk...: ~**gemach** n sale f pysznie urządzona; ≈**los** bez przepychu, skromny; ~**sucht** f żądza przepychu; ≈**voll** pełny przepychu, wystawny.
Psalm (psalm) m ④a psalm; ~**en|buch** n psałterz m; ~**endichter** m psalmista. [terz.]
Psa'lter (psa'ltᵉR) m ②l psał-
pst (pst) pst!, cicho!
Pu'blikum (pu'blikum) n ⑧i publiczność f.

publizie'ren (publicį'Rᵉn) ⑮g [o]publikować, ogłaszać [ogłosić].
Pu'del (pū'dᵉl) *m* ②l pudel; **2na'ß** = patschnaß.
Pu'der (pū'dᵉR) *m* ②l puder; **~büchse, ~schachtel** *f* pudełko *n* na puder; **~mantel** *m* penjoar.
pu'dern (~n) ⑮b (sich) [na]pudrować (się).
Puff (pūf) *m* ②g od. ②d uderzenie *n*, kułak *m*; a. = Knall; **2ärmel** *m* rękaw bufiasty.
pu'ffen (pū'fᵉn) ⑮a szturkać [-knąć], buchać [-chnąć].
Pu'ffer (pū'fᵉR) *m* ②l kułak, uderzenie *n*; 🚃 zderzak.
Pu'lle F (pū'lᵉ) *f* ③b = Flasche.
Puls (puls) *m* ②h puls, tętno *n*; **~'ader** *f* arterja, tętnica; **~'schlag** *m* bicie *n* pulsu, puls; **~'wärmer** (-wę̄RmᵉR) *m* ②l ogrzewacz. [biurko.]
Pult (pūlt) *n* ②g pulpit *m*,]
Pu'lver (pū'lfᵉR, ~wᵉR) *n* ②l proszek *m*; (Schieß2) proch *m* strzelniczy: ~... proszkowy; prochowy; **~flasche** *f*, **~horn** *n* prochowniczka *f*: róg *m* na proch.
pulverisie'ren (pūlfęRįzį'Rᵉn, ~wę~) ⑮g, **pu'lvern** (pū'lfᵉRn, ~wᵉRn) ⑮b sproszkowywać [-ować], zamieniać [-nić] oder ucierać [utrzeć] na proszek.
Pu'lver...: **~kammer** *f* prochownia; **~korn** *n* ziarnko prochu; **~magazin** *n* magazyn *m* prochu, prochownia *f*; **~mühle** *f* młyn *m* prochowy, prochownia.
pu'lvern s. pulverisieren.
Pump F (pūmp) *m* ②g¹ kredyt (= Borg).
Pu'mpe (pū'mpᵉ) *f* ③b pompa.
pu'mpen (~n) ⑮a [wy-, na-] pompować; F = borgen. leihen.
Pu'mpen... pompowy: **~schwengel** *m* machadło *n* u pompy; **~stiefel** *m* kadłub pompy.
Pu'mp...: **~hose**(*n pl.*) *f* szerokie spodnie *f/pl.*, pludry *m/pl.*: **~station** *f* stacja pomp; **~werk** *n* system *m* pomp.
Punkt (pūŋkt) *m* ②g punkt, kropka *f*; ~ für ~ punkt za punktem, każdy punkt z osobna; 2 12 (Uhr) punktualnie (oder dokładnie) dwunasta godzina. [kropeczka *f*, punkcik *m*.]
Pü'nktchen (pü'ŋktchᵉn) *n* ②l]
Punktie'r...(pūŋktį'R...) służący do kropkowania, kropkowany.
punktie'ren (~ᵉn) ⑮g [wy-] kropkować, [wy]punktować.
pü'nktlich(pü'ŋktlich) punktualny, dokładny, słowny; **2keit** *f* punktualność, dokładność, słowność. [~... ponczowy.]
Punsch (punsz) *m* ②g poncz;]
Pu'nze (pū'ncᵉ) *f* ③b, **~n** (~n) *m* ②l cecha *f* (na wyrobach metalowych).
Pupi'lle (pupį'lᵉ) *f* ③b źrenica; **~n|erweiterung** *f* rozszerzenie *n* źrenicy. [leczka *f*.]
Pü'ppchen (pü'pchᵉn) *n* ②l la-]
Pu'ppe (pū'pᵉ) *f* ③b lalka; (der Insekten) poczwarka; F das geht bis in die ~n to przechodzi wszelkie granice; **~n...** lalkowy; **~n|theater** *n* teatr *m* marjonetek.
Püree' (puRę') *f* u. *n* ⑥i pire *n*.
Purgie'r... (pūRgį'R...) przeczyszczający: **~mittel** *n* środek *m* przeczyszczający.
purgie'ren (~ᵉn) ⑮g przeczyszczać [-czyścić].
Pu'rpur (pū'RpuR) *m* ⑥i (auch **~farbe** *f*) purpura *f*, szkarłat; ~... purpurowy, szkarłatny; **2farbig, 2rot, 2n** (~n) purpurowy, szkarłatny.
Pu'rzel|baum(~cᵉl-) *m* koziołek; einen ~ schlagen, **pu'rzeln** (~n)

⑮f wywracać [-wrócić] koziołka.
Pu'stel (pü'stᵉl) *f* ③d pęcherzyk *m.* pryszcz *m.* [keuchen.]
pu'sten F (pü'stᵉn) ⑮c = blasen,
Pu'te (pü'tᵉ) *f* ③b indyczka: **~r** (~ʀ) *m* ②l, **Pu't|hahn** *m* indyk.
Putsch (pücz) *m* ②g bunt, rewolucja *f.* zamach.
Putz (püc) *m* ②g (o. *pl.*) strój, ozdoba *f*: △ tynk, wyprawa *f*: **~...** służący do strojenia się: służący do czyszczenia.
pu'tzen (pü'cᵉn) ⑮e (auf~) ubierać [ubrać], [wy]stroić; (schmücken) ozdabiać [ozdobić]; (reinigen) [wy]czyścić; Nase: = schnäuzen; △ wyprawiać [-wić], [o]tynkować; geputzt strojny.
Pu'tzer F (~ᵉʀ) *m* ②l = Bewweis.
pu'tzig (~ich) śmieszny, pocieszny, zabawny.
Pu'tz...: **~macherin** *f* ③c modniarka; **~pulver** *n* proszek *m* do czyszczenia; **~sucht** *f* upodobanie *n* w strojeniu się; **2süchtig** lubiący się stroić; der, die **~süchtige** strojniś (-nisia): **~tisch** *m* gotowalnia *f*, toaletka *f*; **~ware** *f* towar *m* modny: **~zimmer** *n* gotowalnia *f*.
Pyrami'de (puʀamị'dᵉ) *f* ③b piramida, ostrosłup *m.*

Q

qua'bb(e)lig (kwą'b[ᵉ]lich) miękki, pulchny; (zitternd) trzęsący się, drżący; (Speisen) mdły. nudny; **qua'bbeln** (~bᵉln) ⑮f [za]trząść się.
Quackelei' F (kwąkᵉlaı') *f* ③b wahanie *n* się, niezdecydowanie *n*: (Streich) figiel *m*, psota; **qua'ckeln** F (kwą'kᵉln) ⑮f [za]wahać się; *a.* = faseln.
Qua'cksalber (~zą̈lbᵉʀ) *m* ②l szarlatan; **qua'cksalbern** (~n) ⑮b szarlatanować.
Qua'der (kwą'dᵉʀ) *m* ②l, auch **~stein** *m* kamień ciosowy.
Quadra'nt (kwądʀą'nt) *m* ③a kwadrant, ćwiartka *f.*
Quadra't (~drā't) *n* ②g kwadrat *m*; *dim.* kwadracik *m*; ⅍ druga potęga *f*, drugi stopień *m*; Geom. czworobok *m*; **~...** kwadratowy; **quadra'tisch** (~isz) kwadratowy, czworoboczny. [dryl *m.*]
Quadri'lle (kądʀị'ljᵉ) *f* ③b ka-
Quai (kę) *m* ⑥i = Kai.
qua'ken (kwą'kᵉn) ⑮a kwakać; Frösche: [za]skrzeczeć: *fig.* = **quä'ken** (kwę'~) wrzeszczeć, piszczeć. [kier.]
Quä'ker (kwę'kᵉʀ) *m* ②l kwa-
Qual (kwal) *f* ③b męka, męczarnia, katusza.
quä'len (kwę'lᵉn) ⑮a [za]męczyć, [u]dręczyć, [u]trapić: (plagen) dokuczać [-czyć]: zu Tode ~ zamęczać [-czyć] na śmierć; **Quä'ler** (~lᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ịn) *f* ③c dręczyciel(ka). trapiciel(ka): **Quälerei'** (kwęlᵉʀaı') *f* ③b męczenie *n*, dręczenie *n.*
Qualitä't (kwalịtę't) *f* ③b jakość, gatunek *m*; (gute) dobroć: **~s...** jakościowy. [duszący.]
Qualm (kwalm) *m* ②g dym
qua'lmen (kwa'lmᵉn) ⑮a kopcić
qua'l|voll pełny udręczeń.
Quantitä't (kwąntịtę't) *f* ③b ilość: Gram. iloczas *m*; **~s...** ilościowy; iloczasowy.
Qua'ntum (kwą'ntum) *n* ⑥e od. ⑥k ilość *f.* [...]
Qua'ppe (kwą'pᵉ) *f* ③b miętus
Quarantä'ne (kąʀątę̄'nᵉ) *f* ③b kwarantana.

Quark (kwāʀk) *m* ②g *od.* ②d twaróg; *fig.* rzecz *f* niemiła.

Quart (kwaʀt) 1. *n* ②g kwarta *f*, ćwierć garnca; ein Buch in ~ książka *f* w ćwiartce. 2. *f* ③b ♪, Fechtkunst: kwarta. [klasa.]

Qua'rta (kwa'ʀta) *f* ⑥g czwarta

Quarta'l (kwaʀta'l) *n* ②g¹ kwartał *m*, ćwierć roku; 2≈weise kwartalnie, co kwartał.

Quarta'ner (~tā'nᵉʀ) *m* ②l uczeń czwartej klasy.

Qua'rtlband *m* ②d książka *f* w ćwiartce. [Quart 2.]

Qua'rte (kwa'ʀtᵉ) *f* ③b =

Quarte'tt (kwaʀtĕ't) *n* ②g kwartet *m*; ~... kwartetowy.

Qua'rt|format *n* ćwiartka *f*; in ~ w ćwiartce.

Quartie'r (kwaʀtiʼʀ) *n* ②g¹ kwatera *f*, mieszkanie; ~... kwaterowy; ~**geber** *m* dający kwaterunek; ~**geld** *n* zapłata *f* za mieszkanie, kwaterowe; ~**macher** *m* kwatermistrz.

Quarz (kwāʀc) *m* ②g kwarzec; ~..., **qua'rzig** (~ich) kwarcowy.

Quast (kwast) *m* ②g, ~**e** (~ᵉ) *f* ③b kiść *f*.

quatsch (kwācz) 1. *int.* klaps! 2. F *a.* = albern. 3. 2 F *m* ②g (*o. pl.*) głupie gadanie *n*, głupstwo *n*: **qua'tschen** F (~ᵉn) ⑮e gadać (oder pleść) głupstwa; **Qua'tsch|kopf** F *m* paplacz(ka).

Que'cke ♀ (kwę'kᵉ) *f* ③b perz *m*.

Que'ck|silber (kwĕ'k-) *n* żywe srebro, rtęć *f*: ~... rtęciowy; 2**haltig** (~haltich) zawierający rtęć; 2**n** rtęciowy; *fig.* żywy, ruchliwy.

Quell (kwĕl) *m* ②g, ~**e** (~ᵉ) *f* ③b źródło *n*; ~(**en**)... źródlany; *fig.* źródłowy.

que'llen (kwĕ'lᵉn) 1. *v/i.* ⑬b (sn) wytryskać [-snąć], sączyć się; (schwellen) [na]pęcznieć. 2. *v/t.* ⑮a [na]moczyć.

que'llen|mäßig odpowiadający źródłom; *adv.* według źródeł.

Que'ndel ♀ (kwę'ndᵉl) *m* ②l macierzanka *f*.

Quengelei' F (kwĕŋᵉlai') *f* ③b ciągłe narzekanie *n*, zrzędzenie *n*; **que'ngeln** F (kwĕ'ŋᵉ(l)n) ⑮f ciągle narzekać, zrzędzić.

quer (kwęʀ) poprzeczny; ~ durch oder über (*acc.*) przez, poprzez (*acc.*).

Que'r... poprzeczny; ~**balken** *m* belka *f* poprzeczna: 2**du'rch** poprzez (*acc.*).

Que're (kwę'ʀᵉ) *f* ③b (*o. pl.*) kierunek *m* poprzeczny; in die ~ w poprzek, w szerz, na poprzek; j-m in die ~ kommen = hindern.

Que'r...: 2**feld|ei'n** poprzez pola; ~**gasse** *f* przecznica, zaułek *m*; ~**kopf** F *m* dziwak, kapryśnik; ~**linie** *f* linja poprzeczna; ~**pfeife** *f* flecik *m*; ~**riegel** *m* zasuwa *f*; ~**sack** *m* sakwa *f*; ~**schnitt** *m* przekrój poprzeczny; ~**straße** *f* = ~gasse; ~**strich** *m* kreska *f* poprzeczna; *fig.* Hindernis; 2**ü'ber** w poprzek, naprzeciw (*gen.*). [Presse.]

Que'tsche (kwĕ'czᵉ) *f* ③b =

que'tschen (~n) ⑮e [z]gnieść, wyciskać [-snąć].

Que'tsch|kartoffeln F *f/pl.* duszone ziemniaki *m/pl.*

Que'tschung *f* zgniecenie *n*, stłuczenie *n*, kontuzja.

Queue (kö) *n* ⑥i kij *m* (bilardowy).

quie'ken (kwī'kᵉn) ⑮a, **quie'tschen** (~czᵉn) ⑮e [za]kwiczeć, [za]piszczeć. [klasa.]

Qui'nta (kwi'nta) *f* ⑥g piąta

Quinta'ner (~ta'nᵉʀ) *m* ②l uczeń piątej klasy. [kwinta.]

Qui'nte ♪ (kwi'ntᵉ) *f* ③b

Qui'nt|essenz (kwi'nt-) *f* kwintesencja, treść, najlepsza część.

Quinte'tt ♪ (kwintę't) *n* ②g kwintet *m*.

Quirl (kwįrl) *m* ②g kołotuszka *f*, mątew *f*; (der Pflanzen) okołek; **quirlen** (~ᵉn) ⑮a [po]mieszać, [po]mącić (kołotuszką).

quitt (kwįt) (nur präd.) wolny; kwita (indekl.); ~ werden pozbywać [-zbyć] się (*gen.*); wir sind ~ z nami kwita.

Qui'tte (kwį'tᵉ) *f* ③b pigwa; ~n... pigwowy.

quittie'ren (kwįtį'rᵉn) ⑮g (auch über *acc.*) [po]kwitować, poświadczać [-czyć] odbiór (*gen.*); (den Dienst usw.) = aufgeben; quittierte Rechnung rachunek *m* pokwitowany.

Qui'ttung (kwį'tung) *f* ③b kwit *m*, poświadczenie *n* odbioru.

quoll (kwǫl), **quö'lle** (kwö'lᵉ) *s.* quellen.

Quotie'nt (kwocįę'nt) *m* ③a iloraz.

R

r. Abk. für rechts.

Raba'tt (rabą't) *m* ②g rabat, opust (z ceny); ~... rabatowy.

Raba'tte (~ᵉ) *f* ③b rabata, skrawek *m* ziemi. [bin.]

Rabbi'ner (rabį'nᵉr) *m* ②l ra-

Ra'be (rą'bᵉ) *m* ③a kruk; ~n... kruczy; *fig.* nieludzki, niegodziwy; ~n|schwarz kruczy, czarny jak kruk.

rabia't (rabįą't) wściekły, szalony, rozwścieklony.

Ra'che (rą'chᵉ) *f* ③b (o. *pl.*) zemsta; ~ nehmen (für) = (sich) rächen (für); **~durst** *m* = Rachgier.

Ra'chen (~n) *m* ②l paszcza *f*; (Schlund) gardło *n*; *fig.* czeluść *f*.

rä'chen (rę'chᵉn) ⑮a (sich wegen oder für) et. ~ an j-m [ze]mścić się za co (*acc.*) na (*loc.*), pomścić [voll.] co na (*loc.*).

Ra'chen|bräune *f* zapalenie *n* gardła, angina.

Rä'cher (rę'chᵉr) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c mściciel(ka).

Ra'ch... (rą'ch...): **~gier, ~sucht** *f* żądza (oder pragnienie *n*) zemsty; **~gierig, ~süchtig** żądny (od. pragnący) zemsty. [hycel.]

Ra'cker F (rą'kᵉr) *m* ②l rakarz,

Rad (rāt) *n* ②a koło; *dim.* kółko; *a.* = Fahrrad; ein ~ schlagen przewracać [-wrócić] koziołka; Pfau: roztaczać [-toczyć] ogon; ~... kołowy.

Radau' F (radau') *m* ②g¹ hałas; ~ machen hałasować. [wy.]

Ra'd|dampfer *m* parowiec koło-

ra'de|brechen (rą'dᵉbrę̄chᵉn) ⑮a (untr.) łamać; *fig.* mówić łamanym językiem.

ra'deln (rą'dᵉln) ⑮f = rad fahren.

Rä'dels|führer (rę'dᵉls-) *m* przywódca, herszt.

Rä'der... (rę'dᵉr...) kołowy; **~werk** *n* kółka *n/pl.*, mechanizm *m*. [kołem.]

rä'dern (~n) ⑮b [po]łamać

Ra'd...: ~fahr... kolarski: **~fahren** jeździć (oder [po]jechać) na kole oder na bicyklu; **~fahrer(in** *f* ③c) *m* ②l (-fārᵉr[įn]) cyklista (-stka), kolarz (-arka); **~fahrbahn** *f* tor *m* cyklistów, welodrom *m*; **~felge** *f* dzwono *n* koła; **~geleise** *n* kolej *f* (od koła).

radie'ren (radį'rᵉn) ⑮a [wy-] skrobać; ⊙ [wy]ryć, sztychować.

Radie'r...: ~gummi *n* u. *m* guma *f* (do wycierania), radyrka *f*; **~messer** *n* nożyk *m* do wyskrobywania; **~nadel** *f* rylec *m* (od. igła) do sztychowania.

Radie'rung *f* rycina, obraz *m* sztychowany. [rzodkiewka *f*.]
Radie'schen (Rądi'schen) *n* (2)l
radika'l (Rądikā'l) radykalny; **2e(r)** *m* (8)l radykał.
Ra'dius (Rā'd'ūs) *m* (6)g promień (koła).
Ra'dler (Rā'dleR) *m* (2)l, **~in** (~ĭn) *f* (3)c = Radfahrer(in).
Ra'd...: **~macher** *m* kołodziej; **~nabe** *f* piasta koła; **~reifen** *m* obręcz *f* koła; **2schlagen** s. Rad; **~speiche** *f* sprycha koła; **~spur** *f* kolej (od koła); **~wettfahren** *n* wyścigi *m/pl.* cyklistów.
ra'ffen (Rā'fen) (15)a chwytać [chwycić], porywać [-rwać]; Kleid: podnosić [-nieść].
raffinie'rt (Rąfĭnĭ'Rt) rafinowany, przebiegły; **2heit** *f* wyrafinowanie *n*, przebiegłość.
Ra'he ⚓ (Rā'e) *f* (3)b reja.
Rahm (Rąm) *m* (2)g śmietana *f*; (süßer) śmietanka *f*; (Ruß) sadza *f*; **~...** śmietankowy.
ra'hmen[1] (Rą'men) (15)a zbierać [zebrać] śmietankę.
ra'hmen[2] (~) 1. s. ein~. 2. **2** *m* (2)l rama *f*; *dim.* ramka *f*; (Näh2) krosna *n/pl.*, krosienka *n/pl.*; **~...** w ramach; ram.
Ra'hm|käse *m* ser śmietankowy.
Rain (Rain) *m* (2)g granica *f*, miedza *f*. [**~n...** rakietowy.]
Rake'te (Rąkę'te) *f* (3)b rakieta:
Ra'mm... (Rą'm...): **~bär, ~block** *m*, **~e** (~e) *f* (3)b baba *f*, kafar *m*.
ra'mmeln (Rą'meln) (15)f parzyć się, grzać się.
ra'mmen (Rą'men) (15)a s. ein~.
Ra'mpe (Rą'mpe) *f* (3)b przejazd *m*, rogatka, rampa; Thea. kinkiety *m/pl.*
Ramsch (Rąmsz) *m* (2)g towar zleżały od. wybrakowany; im ~ hurtem; **2en** (~en) (15)e sprzedawać [-dać] (oder kupować [-pić]) hurtem; **~geschäft** *n* handel *m* towarami wybrakowanemi; **~ware** *f* = Ramsch.
ran F (Rąn) = heran.
Rand (Rąnt) *m* (2)a brzeg, rąbek, krawędź *f*; (in Büchern margines; **~'bemerkung, ~'glosse** *f* uwaga (oder dopisek *m*) na marginesie.
rä'ndern (Rę'ndeRn) (15)b [z]robić brzeg; [po]marginować.
Ranft (Rąnft) *m* (2)d brzeg.
Rang[1] (Rąŋ) *m* (2)d ranga *f*; (Grad) stopień *m*; Thea. rząd *m*; ersten **~es** pierwszorzędny.
rang[2](~), **rä'nge**(Rę'ŋe) s. ringen.
Ra'nge (Rą'ŋe) *f* (3)b hultaj *m*, hultajka *f*; wisus *m*. [w randze.]
Ra'ng|erhöhung *f* posunięcie *n*
Rangie'r... (Rąží'R...) porządkujący; 🚂 manewrowy, przetokowy, zestawczy.
rangie'ren (~en) (15)g [u]porządkować; 🚂 przesuwać [-nąć], zestawiać [-wić].
Ra'ng...: **~liste** *f* zestawienie *n* rang; **~stufe** *f* ranga, stopień *m*
Ra'nke (Rą'ŋke) *f* (3)b wić, wąs *m* (u roślin).
Rä'nke (Rę'ŋke) *m/pl.* (2)d intrygi *f/pl.*, spiskowanie *n*; ~ machen oder schmieden intrygować, spiskować; **~schmied** *m* intrygant, wichrzyciel.
ra'nken (Rā'ŋken) (15)a (h. u. sn) piąć się, wić się; puszczać latorośle. [sami.]
ra'nkig (~kĭch) pnący się, z wą-
rann (Rąn), **rä'nne** (Rę'ne) s. rinnen.
ra'nnte (Rą'nte) s. rennen.
Rä'nzel (Rę'ncel) *n* (2)l, **Ra'nzen** (Rą'ncen) *m* (2)l tłumok *m*, tobołek *m*; P = Bauch.
ra'nzig (Rā'ncĭch) przygorzki, jełki, nadpsuty; ~ werden przygorzknieć [-knąć], [z]jełczeć.
Rapie'r (Rąpĭ'R) *n* (2)g[1] rapjer *m*, szpada *f*.

Ra'ppe (Ra'p^e) *m* ③a koń kary; auf Schusters **~n** pieszo, piechotą.

Ra'ppel F (~l) *m* ②l dziwaczny humor; er hat den ~ ma bzika; **≈köpfig** (~köpfich), **ra'pp(e)lig** (~[e]lich) niespełna rozumu, oszalały.

ra'ppeln F (Ra'p^eln) ⑮f mieć bzika, być niespełna rozumu.

Raps ♀ (Raps) *m* ②h rzepak.

rar (RaR) rzadki (= selten).

rasch (Rąsz) szybki, skory, prędki.

ra'scheln (Rą'sz^eln) ⑮f szeleścić.

Ra'schheit *f* szybkość, prędkość.

ra'sen¹ (Rą'z^en) ⑮e szaleć; **~d** szalony, wściekły; (Schmerzen usw.) okropny; **~d** werden oszaleć [voll.]. *

Ra'sen² (~) *m* ②l murawa *f*; **~bank** *f* ②f ławka z darni; **~platz** *m* darnina *f*, murawa *f*.

Raserei' (Rąz^eRai) *f* ③b szaleństwo *n*, szał *m*, wściekłość.

Rasie'r... (Rązi'R...) do golenia: **~becken** *n* miedniczka *f* do golenia.

rasie'ren (~^en) ⑮g (sich) [o]golić (się).

Rasie'r...: **~messer** *n* brzytwa *f*; **~stube** *f* salon *m* do golenia, golarnia.

räsonie'ren (Rezoni'R^en) ⑮g rozprawiać, rozumować.

Ra'spel (Rą'sp^el) *f* ③d raszpla, skrobaczka; **≈n** (~n) ⑮f [wy-] raszplować, [s]piłować raszplą.

Ra'sse (Rą's^e) *f* ③b rasa, ród *m*; **~n...** rasowy, rodowy.

Ra'ssel (~l) *f* ③d grzechotka; **≈n** (~n) ⑮f Säbel: pobrzękiwać; Kette: [za]chrzęścić; Räder: [za-] turkotać.

Rast (Rąst) *f* ③b odpoczynek *m*, wytchnienie *n*.

ra'sten (Rą'st^en) ⑮c odpoczywać [-cząć], wytchnąć [voll.].

Ra'st...: **≈los** bezustanny, niezmordowany; **~tag** *m* dzień wypoczynku.

Rat (Rąt) *m* ②d rada *f* (*pl.* meist **~schläge**); (Titel) radca; (Beratung) narada *f*; (Hilfe) pomoc *f*; mit j-m zu **~e** gehen, j-n zu **~e** ziehen, j-n um ~ fragen, sich **~s** erholen bei j-m [po]radzić się (*gen.*).

Ra'te (Rą't^e) *f* ③b rata; in **~n** ratami, w ratach.

ra'ten (~n) ⑭k [po]radzić; geraten stosowny, odpowiedni.

Ra'ten...: **≈weise** ratami, w ratach; **~zahlung** *f* spłata na raty.

Ra't...: **~geber(in** *f*) *m* doradca (-czyni); **~haus** *n* ratusz *m*.

Rä'tin (Rę'tin) *f* ③c radczyni.

Ratio'n (Rac^io'n) *f* ③b porcja żywności.

rä'tlich (Rę'tlich) = ratsam.

Ra't...: **≈los** bezradny; **~losigkeit** *f* bezradność.

Ra'ts... radziecki.

ra'tsam (Rą'tzām) odpowiedni, stosowny.

Ra't...: **~schlag** *m* rada *f*; **≈schlagen** (untr.) naradzać się; **~schluß** *m* uchwała *f* (rady).

Rä'tsel (Rę'c^el) *n* ②l zagadka *f*; **≈haft** zagadkowy, niejasny.

Ra'ts...: **~herr** *m* radny, członek rady; **~keller** *m* piwnica *f* w ratuszu.

rätst (Rect) s. raten.

Ra'tte (Rą't^e) *f* ③b szczur *m*; wie eine ~ schlafen ... jak zabity; **~nfalle** *f* łapka na szczury; **~nfänger** *m* ②l szczurołowca; **~ngift** *n* trucizna *f* na szczury.

Ra'tze P (Ra'c^e) *f* ③b = Ratte; Spiel: chybiona.

Raub (Raup) *m* ②g rabunek, grabież *f*, łupienie *n*: ein ~ der Flammen werden stać się pastwą płomieni; **~...** rabunkowy, zbójecki, drapieżny; **~anfall** *m* napad rozbójniczy.

rau'ben (Rau'b^en) ⑮a (j-m et.) [z]rabować, pozbawiać [-wić]

k-o (*gen.*); Kleider usw.: zdzierać [zedrzeć] co z (*gen.*).

Räu'ber (Roi'b^e^R) *m* ②l, **~in** (~jn) *f* ③c rozbójnik (-niczka), zbójca *m*, rabuś *m*; **~...** rozbójniczy, zbójecki.

Räuberei' (Roib^e^Rai') *f* ③b rozbój *m*, rozbójnictwo *n*.

Räu'ber...: **~geschichte** *f* opowiadanie *n* o zbójach; *fig.* historja zmyślona; **~hauptmann** *m* herszt rozbójników; **~höhle** *f* jaskinia zbójców.

räu'berisch (Roi'b^e^Risz) rozbójniczy, zbójecki, łotrowski.

räu'bern (~b^e^Rn) ⑮b trudnić się rozbojem.

Rau'b...: **~gier**, **~lust** *f* drapieżność, łupiestwo *n*; **2gierig** drapieżny, chciwy łupu; **~mord** *m* morderstwo *n* rabunkowe; **~mörder(in** *f*) *m* rozbójnik (-niczka), zbój *m*; **~ritter** *m* rycerz rozbójnik; **~tier** *n* zwierzę drapieżne; **~zug** *m* wyprawa *f* zbójecka.

Rauch (Rauch) *m* ②g (*o. pl.*) dym; in ~ aufgehen = verbrennen; **~...** dymny; (zum Rauchen dienend) (służący) do palenia; **~'abteil** *m* s. Raucherabteil.

rau'chen (Rau'ch^e^n) 1. ⑮a dymić (się), kurzyć się, kopcić; Tabak: palić. 2. **2** *n* ②l palenie (tytoniu).

Rau'cher (~^e^R) *m* ②l palący, palacz; **~abteil** *m* oddział (*od.* przedział) dla palących.

Räu'cher... (Roi'ch^e^R...) (służący) do kadzenia; do wędzenia; **~kammer** *f* wędzarnia; **~kerze** *f* trociczka.

räu'chern (~n) 1. ⑮b [u]wędzić podkurzać [-rzyć]; (in Kirchen) [na]kadzić. *Su.* wędzenie *n*; kadzenie *n*.

Räu'cher|werk *n* kadzidło.

Rau'ch...: **~fang** *m* komin; **~faß** *n* kadzielnica *f*; **~fleisch** *n* mięso wędzone, wędlina *f*.

rau'chig (Rau'chjch) dymny, nadymiony, nakopcony.

Rau'ch...: **2los** bezdymny; **~tabak** *m* tytoń; **~ware** *f*, **~werk** *n* futra *n/pl.*, kożuchy *m/pl.*; **~zimmer** *n* pokój *m* do palenia.

Räu'de (Roi'd^e^) *f* ③b parch *m*.

räu'dig (~djch) parszywy; **2keit** *f* parszywość.

rauf F (Rauf) = herauf.

Rau'f...: **~bold** (-bolt) *m* ②g zawadjaka, zabijaka; **~degen** *m* szpada *f*, kordelas.

rau'fen (~^e^n) ⑮a = ausraufen; sich ~ [po]bić się, za łby się wodzić.

Rau'fer (~^e^R) *m* ②l = Rauf-[bold.]

Rauferei' (Rauf^e^Rai') *f* ③b bijatyka, bójka.

Rau'f...: **~lust**, **~sucht** *f* skłonność do bijatyki, zawadjactwo *n*; **2lustig**, **2süchtig** skłonny do bijatyki, zawadjacki.

rauh (Rau) (nicht glatt) nierówny, szorstki, chropowaty; (heiser) ochrypły; (Klima usw.) ostry, przykry; (wild) dziki, nieokrzesany; (streng) surowy.

Rau'h...: **~bank** ⚙ *f* ruban *m*; **~bein** *n* człowiek *m* nieokrzesany.

Rau'heit, **Rau'higkeit** (Rau'ich-) *f* nierówność, szorstkość, chropowatość; ochrypłość; ostrość; dzikość; surowość.

rau'hen (Rau'^e^n) ⑮a 1. *v/t.* ⚙ [wy]czesać (sukno). 2. *v/i.* = mausern.

Rau'h|reif *m* zamróz.

Raum (Raum) *m* ②d (Platz) miejsce *n*; (Ausdehnung) przestrzeń *f*, rozległość *f*; (~inhalt) pojemność *f*; ~ geben = gestatten, zugeben.

räu'men (Roi'm^e^n) ⑮a oczyszczać [oczyścić], sprzątać

[-tnąc]; ❀ wysprzedawać [-dać]; Wohnung: opróżniać [-nić], ustępować [ustąpić] (z *gen.*); aus dem Wege ~ = beseitigen, *a.* = töten.

Räu'mer (~ᵉʀ) *m* (2)l czyściciel.

Rau'm...: **~ersparnis** *f* zaoszczędzenie *n* miejsca; **~inhalt** *m* pojemność *f*; **~lehre** *f* geometrja.

räu'mlich (ʀoi'mlịch) przestrzenny; **≗keit** *f* miejsce *n*, ubikacja, lokal *m*.

Räu'mung *f* oczyszczenie *n*; ❀ wysprzedaż.

rau'nen (ʀau'nᵉn) (15)a = flüstern.

Rau'pe (ʀau'pᵉ) *f* (3)b gąsienica; F (*pl.*) = Grillen.

raus F (ʀaus) = heraus.

Rausch (ʀausz) *m* (2)d podchmielenie *n*, stan podchmielony; *fig.* upojenie *n*, szał: im ~ w podchmielonym stanie; *fig.* w upojeniu.

Räu'schchen (ʀoi'szchᵉn) *n* (2)l lekkie podchmielenie, stan *m* podochocony.

rau'schen (ʀau'szᵉn) 1. (15)e [za-]szumieć: (leise ~) [za]szeleścić; (murmeln) [za]mruczeć. 2. ≗ *n* (2)l szum *m*, szelest *m*, szmer *m*.

Rau'sch|gold *n* świecidełko, błyskotka *f*.

räu'spern (ʀoi'spᵉʀn) (15)b (sich) chrząkać [-knąć], odchrząknąć [voll.].

Rau'te (ʀau'tᵉ) *f* (3)b ♀ ruta; ⚒ romb *m*; **~n...** rombowy; **≗n|förmig** (~nfoʀmịch) romboowy, romboidalny.

Ra'zzia (ʀă'cⁱą) *f* (6)i u. (6)g napad *m*; (polizeilich) obława.

Rea'gens (ʀęą'gens, bisw. ʀęągę'ns) *n* (6)h odczynnik *m*.

reagie'ren (~gī'ʀᵉn) (15)g oddziaływać [-łać].

reaktionä'r (ʀęąkcⁱonę̄'ʀ) 1. *a.* reakcyjny, wsteczny. 2. ≗ *m* (2)g¹ reakcjonista, wstecznik.

rea'l (ʀęą'l), *a.* ≗... in Zssgn realny; (wirklich) istotny, rzeczywisty.

Rea'lien (~ⁱᵉn) *pl.* indekl. przedmioty *m/pl.* istotne; (Kenntnisse) wiadomości *f/pl.* rzeczowe.

Re'be (ʀę̄'bᵉ) *f* (3)b winna latorośl; (Traube) winna jagoda.

Rebe'll (ʀębe'l) *m* (3)a, **~in** (~in) *f* (3)c buntownik (-niczka), rokoszanin (-anka).

rebellie'ren (ʀębęlị'ʀᵉn) (15)g [z]buntować się, podnosić [-nieść] bunt oder rokosz.

Rebellio'n (~lⁱo'n) *f* (3)b bunt *m*, rokosz *m*.

rebe'llisch (~be'lịsz) buntowniczy, zbuntowany.

Re'ben... winny.

Re'b|huhn (ʀę̄'p-) *n* kuropatwa *f*.

Re'b... (ʀę̄'p...): **~laus** *f* filoksera: **~stock** *m* winna latorośl *f*.

Re'bus (ʀę̄'bus) *m* u. *n* (2)h¹ (auch indekl.) rebus *m*, zagadka *f*.

Re'chen (ʀę̄'chᵉn) 1. *m* (2)l grabie *f/pl.* 2. ≗ (15)a [za]grabić, zbierać [zebrać] grabiami.

Re'chen... rachunkowy; **~aufgabe** *f*, **~exempel** *n* zadanie *n* rachunkowe; **~kunst** *f* arytmetyka; **~künstler**, **~meister** *m* rachmistrz; **~maschine** *f* maszyna rachunkowa; **~pfennig** *m* liczman; **~tafel** *f* tabliczka rachunkowa.

Re'chenschaft *f* rachunek *m*; (a. **~s|bericht** *m*) sprawozdanie *n*; **~s...** sprawozdawczy.

re'chnen (ʀę̄'chnᵉn) 1. (15)c [po-]rachować, [po]liczyć, obliczać [-czyć]; ~ auf (*acc.*) liczyć na (*acc.*); ~ zu (*dat.*) zaliczać [-czyć] do (*gen.*); ~ mit (*dat.*) liczyć się z (*instr.*). 2. ≗ *n* (2)l rachowanie, rachunki *m/pl.*

Re'chner (ʀę̄'chnᵉʀ) *m* (2)l = Rechenmeister.

Re'chnung (~nụŋ) *f* (3)b rachunek *m*; (Berechnung) obliczenie

n, rachuba; einer Sache ~ tragen liczyć się z (*instr.*), uwzględniać [-nić] (*acc.*).

Re'chnungs... rachunkowy; **~abschluß** *m* zamknięcie *n* rachunków; **~fehler** *m* błąd rachunkowy oder w rachunkach; **~führer** *m* prowadzący rachunki; **~führung** *f*, **~wesen** *n* rachunkowość *f*, buchalterja *f*.

recht¹ (Recht) prawy; (Winkel) prosty; (gerecht) sprawiedliwy; (wahrhaft) prawdziwy; (passend) odpowiedni, należyty, słuszny, stosowny; (groß) wielki, znaczny; (Zeit usw.) dogodny; *adv.* dość, bardzo; (genau) dokładnie; erst ~ dopiero, właśnie; ganz ~ zupełnie słusznie; eben ~, gerade ~, zur ~en Zeit w porę; so ist es ~! tak jest dobrze!; mir ist es ~! ja się na to zgadzam!, nie mam nic przeciw temu!; wenn es Ihnen ~ ist jeśli pan nic nie ma przeciw temu; Sie haben ~ ma pan słuszność.

Recht² (~) *n* (2)g prawo; die ~e studieren słuchać praw; Doktor der ~e doktor *m* praw; im Wege (oder in Form) ~ens na drodze prawnej; von ~s wegen, mit ~ wedle prawa oder słuszności, słusznie; j-m ~ geben przyznawać [-znać] słuszność; das ~ haben mieć prawo (do *gen.*); zu ~ bestehen obowiązywać prawnie; mit ~ słusznie.

Re'chte (rĕ'çtᵉ) *f* (9)l prawa ręka, prawica; zur ~n = rechts. [prostokątny.]

Re'cht|eck *n* (2)g prostokąt *m*; **~ig**

re'chten (rĕ'çtᵉn) (15)c spierać się, sprzeczać się.

re'chter|hand, -seits (-zaic) po prawej ręce, na prawo.

re'cht...: **~fertigen** (untr.) (sich) usprawiedliwiać [-wić] (się); **~fertigung** *f* usprawiedliwienie *n*; **~gläubig** prawowierny; **~gläubigkeit** *f* prawowierność; **~haberisch** (-habᵉrisz) uparty, kłótliwy.

re'chtlich uczciwy, poczciwy; (gesetzlich) prawny; **~keit** *f* uczciwość, poczciwość; prawność.

re'cht...: **~los** bezprawny, nieprawny; (Mensch) wyjęty z pod prawa; **~losigkeit** *f* bezprawie *n*; wyjęcie *n* z pod prawa; **~mäßig** prawny; **~mäßigkeit** *f* prawość, prawność; słuszność.

rechts (rechc) (a. nach ~) na prawo; ~ von (*dat.*) po prawej od (*gen.*).

Re'chts... prawny, prawniczy; **~anwalt** *m* obrońca, adwokat; **~beistand** *m* doradca prawny, adwokat.

re'cht...: **~schaffen** uczciwy, prawy, rzetelny; **~schaffenheit** *f* uczciwość, prawość, rzetelność; **~schreibung** *f* pisownia, ortografja.

Re'chts...: **~fähig** nadający się do rozpatrywania prawnego; **~gang** *m* postępowanie *n* sądowe, procedura *f* sądowa; **~gelehrte(r)** *m* prawnik; **~gültig** prawomocny, ważny; **~gültigkeit** *f* prawomocność, ważność; **~handel** *m* spór, proces; **~kraft** *f* moc prawna, prawomocność; **~kräftig** prawomocny; **~kunde** *f* umiejętność prawa; **~mittel** *n* środek *m* prawny; **~pflege** *f* wymiar *m* sprawiedliwości, opieka nad sprawiedliwością; **~sache** *f* = ~handel; **~spruch** *m* wyrok sądowy; **~streit** *m* spór prawny.

rechts|u'm w prawo zwrot!

Re'chts...: **~verdreher** F *m* (2)l krętacz prawny; **~verhältnis** *n* stosunek *m* prawny; **~widrig** przeciwny prawu, nieprawny.

re'cht...: **~wink(e)lig** prostokątny; **~zeitig** odbywający się w odpowiednim czasie; *adv.* na czas.
Reck (Rĕk) *n* ②g drążek *m*, rek *m*.
Re'cke (Rĕ'ke) *m* ③a = Riese, Held.
re'cken (~n) ⑮a wyciągać [-gnąć], rozciągać [-gnąć]; (verlängern) wydłużać [-żyć].
Redakteu'r (Rędăktö'R) *m* ②g¹ redaktor; **Redaktio'n** (~cⁱo'n) *f* ③b redakcja; **~s...** redakcyjny.
Re'de (Rę'de) *f* ③b mowa; *a.* = Gerücht; es ist nicht der ~ wert nie warto o tem mówić; eine ~ halten mieć (oder wygłaszać [-głosić]) mowę; j-n zur ~ stellen pociągać [-gnąć] do odpowiedzialności; ~ stehen = antworten.
Re'de...: **~fertig, ~gewandt** wymowny; **~fluß** *m* tok mowy; **~freiheit** *f* wolność słowa; **~gabe** *f* dar *m* wymowy; **~kunst** *f* wymowa, retoryka; **~künstler** *m* mistrz wymowy, retor.
re'den (Rę'den) ⑮c mówić, rozmawiać (über *acc.*, von *dat.* o *loc.*); du hast gut ~! tobie łatwo mówić!
Re'dens|art *f* sposób *m* mówienia; zwrot *m*, frazes *m*, wyrażenie *n*.
Rederei' (RędeRai') *f* ③b = Gerede, Geschwätz.
Re'de...: **~strom** *m* = ~fluß; **~teil** *m* część *f* mowy; **~weise** *f* sposób *m* mówienia; **~wendung** *f* = Redensart.
redigie'ren (Rędigi'Ren) ⑮g [z]redagować [schaffen.]
re'dlich (Rę'tlich) = ehrlich, recht-
Re'dner (Rę'dneR) *m* ②l mowca; **~...** krasomowczy, retoryczny; **~bühne** *f* mownica; **~gabe** *f* dar *m* wymowy. [retoryczny.]
re'dnerisch (~isz) krasomowczy,
re'd|selig (Rę't-) gadatliwy, rozmowny, wielomowny; **~keit** *f* gadatliwość, rozmowność.
reduzie'ren (Ręduci'Ren) ⑮g [z]redukować, zmniejszać [-szyć], obniżać [-żyć].
Ree'de ⚓ (Rę'de) *f* ③b przystań dla okrętów. [okrętów.]
Ree'der (~R) *m* ②l właściciel
Reederei' (RędeRai') *f* ③b budowa okrętów.
Reef ⚓ (Ręf) s. Reff.
ree'll (Rę'l) gruntowny; (Ware usw.) rzetelny, porządny; *a.* = real; **Reellitä't** (Rę̆lite't) *f* ③b gruntowność; rzetelność.
Refera't (RęfęRa't) *n* ②g referat *m*, sprawozdanie.
Referenda'r (~Rĕnda'R) *m* ②g¹ sprawozdawca, praktykant sądowy. [rent, sprawozdawca.]
Refere'nt (~Rĕ'nt) *m* ③a refe-
Refere'nz (~Rĕ'nc) *f* ③b informacja. [ferować.]
referie'ren (~Ri'Ren) ⑮g [z]re-
Reff ⚓ (Rĕf) *n* ⑤ mały żagiel *m*.
re'ffen ⚓ (Rĕ'fen) ⑮a zwijać [zwinąć] żagiel.
reflektie'ren (Ręflekti'Ren) ⑮g. 1. *v/t.* odbijać [-bić], odrzucać [-cić]. 2. *v/i.* starać się (auf *acc.* o *acc.*), ubiegać się (o *acc.*), reflektować (na *acc.*).
Refle'x (Ręflĕ'ks) *m* ②g refleks, odbicie *n*.
Reflexio'n (Ręflĕksⁱo'n) *f* ③b refleksja, odbicie *n*; (Betrachtung) rozważanie *n*.
reflexi'v (~si'f) zwrotny; ~es Pronomen oder Verb = **~(um)** (~si'wum) *n* ②g¹ (⑥k) zaimek *m* (od. czasownik *m*) zwrotny.
Refo'rm (Ręfŏ'Rm) *f* ③b reforma, poprawa; **~...** reformatorski; **reformie'ren** (~foRmi'Ren) ⑮g [z]reformować, poprawiać [-wić]; **reformie'rt** (~mi'Rt) zreformowany. [przyśpiew.]
Refrai'n (RęfRą') *m* ⑥i refren,

Rega'l (rēgā'l) *n* ②g: a) półka *f*; *dim.* półeczka *f*; b) **~ien** (~ien) *pl.* przywileje *m/pl.* monarsze, regalja *n/pl.*

Rega'tta (rēgă'tą) *f* ⑥g wyścigi *m/pl.* na łodziach. [ruchliwy.]

re'ge (rę'ge) żywy; (beweglich)

Re'gel (rę'gel) *f* ③d prawidło *n*, zasada; a. = Monatsfluß; in der ~ z reguły, zwyczajnie; **~detri'** (~detrī') *f* indekl. reguła trzech: **2los** nieregularny; **~losigkeit** *f* nieregularność; **2mäßig** regularny, prawidłowy; **~mäßigkeit** *f* regularność, prawidłowość.

re'geln (rę'geln) ⑮f [u]regulować, [u]porządkować.

re'gel|recht prawidłowy, normalny. [uporządkowanie *n*.]

Re'gelung *f* uregulowanie *n*,

re'gel|widrig nieprawidłowy, anormalny; **2keit** *f* nieprawidłowość, anomalja. [[-szyć].]

re'gen[1] (rę'gen) ⑮a (po)ruszać

Re'gen[2] (~) *m* ②l deszcz, deszczyk; (von Kugeln usw.) grad; ~... deszczowy, dżdżysty; **~bogen** *m* tęcza *f*: **2dicht** nie przemakalny; **~guß** *m* deszcz ulewny, ulewa *f*: **2los** bez deszczu; **~mantel** *m* płaszcz na deszcz; **~schirm** *m* deszczochron, parasol.

Rege'nt (rēgę'nt) *m* ③a, **~in** (~in) *f* ③c regent(ka), panujący (-ca); **~en...** panującego.

Rege'ntschaft *f* regencja, rząd *m*.

Re'gen...: **~wasser** *n* woda *f* deszczowa, deszczówka *f*; **~wetter** *n* dżdżyste powietrze, niepogoda *f*, słota *f*; **~wolke** *f* chmura deszczowa.

Regie' (rēžī') *f* ⑥f monopol *m* (państwowy); zarząd *m* własny; Thea. reżyserja.

regie'ren (rēgī'ren) ⑮g kierować (*instr.*); rządzić (*instr.*) (auch Gram.); **~d** kierujący, rządzący, panujący.

Regie'rung *f* kierowanie *n*; (Staats2) rząd *m*, władza; (~szeit) panowanie *n*, rządy *m/pl.*

Regie'rungs... rządowy; **~antritt** *m* wstąpienie *n* na tron; **2feindlich** opozycyjny; **~form** *f* forma rządu; **2freundlich** rządowy, sprzyjający rządowi; **~rat** *m* radca rządu; **~zeit** *f* czas *m* panowania.

Regime'nt (rēgimę'nt) *n* ②g od. ②c: a) Pol. rządy *m/pl.*; b) ⚔ pułk *m*; **~s...** pułkowy.

Regio'n (rēgiō'n) *f* ③b = Gegend, Gebiet. [reżyser.]

Regisseu'r (rēžisö'r) *m* ②g[1]

Regi'ster (rēgī'ster) *n* ②l rejestr *m*; (Verzeichnis) spis *m*; ♪ regestr *m* (a. Typ.).

registrie'ren (rēgistrī'ren) ⑮g [z]rejestrować, wpisywać [-sać] do rejestru.

Regleme'nt (rēglemą') *n* ⑥i regulamin *m*, przepis *m*.

re'gnen (rę'gnen) ⑮c: es regnet (stark) (silny) deszcz pada; es wird ~ będzie deszcz padał; *fig.* spadać [spaść], [po]sypać się.

re'gnerisch (~nerisz) deszczowy, dżdżysty.

re'gsam (rę'kzam) żywy, ruchliwy; (tätig) czynny; **2keit** *f* żywość, ruchliwość; czynność.

Regulie'rung (rēgulī'ruŋ) *f* ③b (u)regulowanie *n*, (u)porządkowanie *n*; ✠ = Zahlung.

Re'gung *f* ruch *m*, poruszenie *n*; (des Gemüts) wzruszenie *n*, uczucie *n*; **2slos** bez ruchu, nieruchomy.

Reh (rę) *n* ②g sarna *f*.

Re'h...: **~bock** *m* rogacz; **~braten** *m* pieczeń *f* sarnia, sarnina *f*; **2braun** koloru sarniego; **~keule** *f* udziec *m* sarni; **~posten** *m/pl.* śrut *m* na sarny.

Rei'be (Rai'bᵉ) *f* ⑨b, **Rei|beisen** (Rai'p-) *n* tarka *f*, tarło *n*.
rei'ben (Rai'bᵉn) ⑬r [u]trzeć.
Reiberei' (Raibᵉrai') *f* ③b tarcie *n*; *fig.* starcie *n*, utarczka.
Rei'bung *f* tarcie *n*; *fig.* = Reiberei.
Reich[1] (Raich) *n* ②g państwo; (König2) królestwo; (Kaiser2) cesarstwo.
reich[2] (~) (an *dat.*) bogaty (w *acc.*); obfitujący (w *acc.*); ~ machen = bereichern; ~ werden [wz]bogacić się; ~er Mann, 2e(r) *m* ⑨l bogaty człowiek, bogacz; ~e Frau, 2e *f* ⑨l bogaczka.
rei'chen (Rai'chᵉn) ⑮a 1. *v/t.* (dar~) podawać [-dać]; (verteilen) rozdawać [-dać]. 2. *v/i.* (langen) sięgać [-gnąć] (nach *dat.* po *acc.*); (sich erstrecken) rozciągać się; (genügen) [wy]starczyć.
rei'ch|haltig (-haltich) bogaty, obfity; 2keit *f* bogatość, obfitość.
rei'chlich obfity, hojny, dostateczny.
Rei'chs... państwowy; ~**angehörige(r)** *s.* ⑨l poddany *m* (państwa); ~**apfel** *m* jabłko *n* monarsze; ~**gericht** *n* trybunał *m* państwa; ~**kanzler** *m* kanclerz państwa; ~**tag** *m* sejm; rada *f* państwa.
Rei'chtum *m* bogactwo *n*; (Überfluß) obfitość *f*.
reif[1] (Raif) dojrzały; ~ werden dojrzewać [-rzeć].
Reif[2] (~) *m* ②g: a) (Ring) obrączka *f*, pierścionek; (am Faß) obręcz *f*; b) szron.
Rei'fe (Rai'fᵉ) *f* ⑨b dojrzałość.
rei'fen[1] (~n) ⑮a dojrzewać [-rzeć]; es reift szron pada.
Rei'fen[2] (~) *m* ②l = Reif[2] a.
Rei'fe|zeugnis *n* świadectwo dojrzałości.
rei'flich dojrzały, dostateczny.
Rei'f|rock *m* krynolina *f*.
Rei'gen (Rai'gᵉn) *m* ②l (auch ~**tanz** *m*) rej, taniec w koło.
Rei'he (Rai'ᵉ) *f* ③b rząd *m*, szereg *m*; (~nfolge) kolej, następstwo *n*, porządek *m*, serja; der ~ nach po kolei, kolejno; die ~ ist an dir kolej na ciebie.
Rei'hen[1] (~n) *m* ②l = Reigen.
rei'hen[2] (~) ⑮a stawiać [ustawić] rzędem; Perlen: [na]nizać.
Rei'hen...: ~**folge** *f* porządek *m*, następstwo *n*, kolej; 2**weise** rzędami, w rzędach.
Rei'her (Rai'ᵉR) *m* ②l czapla *f*.
Reim (Raim) *m* ②g rym.
rei'men (Rai'mᵉn) ⑮a rymować; sich ~ rymować się; *fig.* zgadzać się.
Rei'm|schmied *m* wierszokleta.
rein[1] (Rain) czysty; (unschuldig) niewinny; ganz ~ zupełnie czysty, czyściutki; ~ gar nichts zupełnie nic, nic a nic; ins ~e bringen załatwiać [-wić]; (beenden) [u]kończyć; ins ~e schreiben przepisywać [-sać] na czysto; ~ machen [wy]czyścić.
rein[2] F (~) = herein.
Rei'n... (Rai'n...) czysty, auch czysto...; ~**ertrag** *m* czysty dochód.
Rei'necke (~ᵉkᵉ) *m* ⑧b (~ Fuchs) lis mykita.
Rei'n...: ~**fall** *m* s. Hereinfall; 2**fallen** s. hereinfallen; ~**gewinn** *m* czysty zysk.
Rei'nheit *f* czystość; (Unschuld) niewinność.
rei'nigen (Rai'nigᵉn) ⑮a [wy-, o]czyścić, oczyszczać [oczyścić]; Zimmer: [po]sprzątać; ~**d** oczyszczający.
Rei'niger (~ᵉR) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c czyściciel(ka).
Rei'nigung *f* (o-, wy)czyszczenie; ~**s...** oczyszczający.
rei'n|legen F = betrügen.
rei'nlich czysty, schludny; 2**keit** *f* czystość, schludność.

Rei'n|machen *n* (o)czyszczenie.
Rei'n|schrift *f* czystopis *m*.
Reis (Rais) 1. *m* ②h (*o. pl.*) ryż; ~... ryżowy. 2. *n* ②c¹ chróst *m*; (Pfropf2) gałązka *f*, szczep *m*: ~... (z)chróstu.
Rei'se (Rai'ze) *f* ③b podróż; auf der ~ w podróży, w drodze; ~... podróżny: **~buch** *n* przewodnik *m* dla podróżujących; **~decke** *f* pled *m* (od. kołdra) podróżny (-na): **2fertig** gotowy do podróży: sich 2fertig machen [przy]gotować się do podróży; **~führer** *m* przewodnik dla podróżujących: **~gefährte** *m* towarzysz podróży: **~gepäck** *n* pakunek *m* podróżny: **~handbuch** *n* = ~buch; **~koffer** *m* waliza *f*; *dim.* walizka *f*: **~kosten** *pl.* koszta *n/pl.* podróży.
rei'sen (~n) ⑮e (sn, a. h.) [po-] jechać (nach *dat.* do *gen.*, ins Bad do kąpiel, do wód); (umher~) podróżować, jeździć.
Rei'sende(r) (~de[R]) *m* ⑨l podróżujący, podróżny, pasażer; ✱ = Handlungs2.
Rei'se...: ~paß *m* paszport, przepustka *f* graniczna; **~route** *f* droga, kierunek *m* podróży; **~tasche** *f* worek *m* (od. torba) podróżny (-na); **~wagen** *m* powóz: **~weg** *m* droga *f*.
Rei's|feld *n* pole ryżowe.
Rei'sig (Rai'zich) *n* ②g¹ chróst *m*; ~... chróstowy, (z)chróstu.
Rei'sige(r) (Rai'zige[R]) *m* ⑨l żołnierz konny, jeździec.
Rei'ß... (Rai's...): **~au's** nehmen = davonlaufen; **~blei** *n* grafit *m*: **~brett** *n* deska *f* rysunkowa, rysownica *f*.
rei'ßen (Rai'sen) ⑬p 1. (zer~) [roze]rwać, [roze-, po]drzeć; (*v/i.*) [po]rwać się, rozrywać [zerwać] się; (pflücken) zrywać [zerwać]: (zupfen) szarpać [-pnąć] (an *dat.* za *acc.*): an sich ~ porywać [-rwać], przywłaszczać [-czyć] sobie, zagarniać [-nąć]; Witz(e) ~ dowcipkować; man reißt sich um die Ware dobijają się o towar, rozchwytują towar: es reißt mich im Arm rwie mnie w ramieniu: **~d** rwący, bystry, gwałtowny: (Tier) drapieżny. 2. 2 *n* ②l rwanie, darcie; a. = Glieder2.
Rei'ß...: ~feder *f* pióro *n* rysunkowe, piórko *n*; **~kohle** *f* węgiel *m* do rysowania; **~nagel** *m* (~schiene *f*) kredka *f* (linja) do rysowania; **~zeug** *n* przybory *m/pl.* do rysowania.
Rei's|suppe *f* zupa ryżowa.
Rei't... (Rai't...) (służący) do jazdy konnej; **~bahn** *f* ujeżdżalnia.
rei'ten (~en) 1. ⑬q (h. u. sn) jechać (od. [oft] jeździć) konno od. wierzchem; **~d** konny. 2. 2 *n* ②l jazda *f* konna od. wierzchem.
Rei'ter (~eR) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c jeździec (jeźdczyni); ⚔ a. kawalerzysta *m*; ~... jezdny. konny; ⚔ kawalerzycki.
Reiterei' (RaiteRai') *f* ③b konnica, kawalerja.
Rei'ter|schar *f* oddział *m* konnicy.
Rei'ters|mann *m* = Reiter.
Rei't...: ~gerte *f* trzcina do jazdy konnej; **~hose(n** *pl.*) *f* spodnie *f/pl.* do jazdy konnej; **~knecht** *m* dozorca stajenny: **~peitsche** *f* trzcina do jazdy konnej; **~pferd** *n* koń *m* wierzchowy: **~schule** *f* ujeżdżalnia: **~weg** *m* droga *f* do jazdy konnej; **~zeug** *n* rząd *m* na konia.
Reiz (Raic) *m* ②g podnieta *f*; (Zauber) powab, urok; (Liebreiz) wdzięk: ~... podniecający, pobudzający.
rei'zbar wrażliwy, drażliwy; (jähzornig) porywczy: **2keit** *f*

wrażliwość, drażliwość; porywczość.

rei'zen (Rai'cᵉn) ⑮e [po]drażnić; ([er]wecken) pobudzać [-dzić], podniecać [-cić]; (anziehen) [z]wabić, [z-, przy]nęcić; ~**d** podniecający, pobudzający; (schön) śliczny, powabny.

Rei'z...: ~**los** bez wdzięku, niepowabny; ~**mittel** *n* środek *m* podniecający od. pobudzający; *fig.* podnieta *f*; ~**voll** pełny wdzięku.

Rei'zung *f* drażnienie *n*; pobudzanie *n*, podniecanie *n*.

Rekla'me (Rękla'mᵉ) *f* ③b reklama.

Rekru't (RekRū't) *m* ③a rekrut, nowozaciężny.

relati'v (Ręlati'f) 1. = bezüglich. 2. ~ ②g¹, ~**um** (~ti'wum) ⑥k, ~**pronomen** *n* zaimek *m* względny.

Relie'f (Relⁱę'f) *n* ⑥i od. ②g¹ reljef *m*, płaskorzeźba *f*.

Religio'n (Religⁱo'n) *f* ③b religja, wiara; (Bekenntnis) wyznanie *n*.

Religio'ns... religijny; ~**lehrer** *m* nauczyciel religji; ~**schwärmer** *m* fanatyk; ~**spötter** *m* bluźnierca; ~**unterricht** *m* nauka *f* religji.

religiö's (Religⁱö's) religijny; **Religiosita't** (~gⁱozitę't) *f* ③b religijność.

Reli'quie (Relī'kwⁱᵉ) *f* ③b relikwja, świętość; ~**n|kasten** *m* relikwjarz.

Remi'se (Remī'zᵉ) *f* ③b remiza, wozownia.

remittie'ren ✠ (Remiti'Rᵉn) ⑮g odsyłać [odesłać].

Remo'nte (Remo'tᵉ) *f* ③b remonta, koń *m* wybrakowany.

re'mpeln (Rę'mpᵉln) ⑮f zderzać [-rzyć] się; j-n: potrącać [-cić].

Renaissa'nce (Renęsa's) *f* ③b renesans *m*, epoka odrodzenia.

Renda'nt (Ręnda'nt) *m* ③a skarbnik, wypłacający rachunki.

Re'nn... (Rę'n...) wyścigowy; ~**bahn** *f* tor *m* wyścigowy.

re'nnen (Rę'nᵉn) ⑯d 1. biegać, [po]biec, [po]pędzić; mit dem Kopfe gegen die Wand ~ bić głową o ścianę; *fig.* chcieć dokazać rzeczy niemożliwych. 2. ~ *n* ②l bieg *m*; (Wett~) wyścigi *m/pl.*

Re'nner (~ᵉR) *m* ②l biegacz, biegun; (a. **Re'nn|pferd** *n*) koń *m* wyścigowy.

Re'nn...: ~**platz** *m* = Rennbahn; ~**tier** *n* ren *m*; ~**wolf** *m* saneczki *f/pl.*

Renommee' (Renomę') *n* ⑥i reputacja *f*, opinja *f*, sława *f*; **renommie'ren** (~mi'Rᵉn) ⑮g = prahlen.

Re'nt|amt (Rę'nt-) *n* urząd *m* skarbowy.

Re'nte (Rę'ntᵉ) *f* ③b renta; (Einnahmen) dochód *m*.

Rentie'r (Rentⁱę') ⑥i, **Re'ntner** (Rę'ntnᵉR) *m* ②l kapitalista, żyjący z dochodów własnego majątku.

rentie'ren (~ti'Rᵉn) ⑮g: sich ~ opłacać [-cić] się.

Re'nt|meister *m* skarbnik.

reparie'ren (RepaRi'Rᵉn) ⑮g = ausbessern.

Repetie'r... (Repeti'R...) powtarzający; ~**uhr** *f* zegar *m* powtarzający.

Repo'rter (Repö'RtᵉR) *m* ②l ~ Berichterstatter.

Repräsenta'nt (RepRezęnta'nt) *m* ③a reprezentant, przedstawiciel, zastępca.

repräsentie'ren (~ti'Rᵉn) ⑮g reprezentować, przedstawiać, zastępować.

reproduzie'ren (RepRoduci'Rᵉn) ⑮g [z]reprodukować, odtwarzać [-tworzyć].

Repti'l (Repti'l) *n* ②g¹ od. ⑥a gad *m*, płaz *m*.

Republi'k (Republi'k) *f* ③b rzeczpospolita; **Republika'ner**

(~blika'nᵉʀ) *m* ②l republikanin; **republika'nisch** (~nisz) republikański.
Requisi't (ʀękwizi't) *n* ④a przybory *m/pl.*; (*pl.*) Thea. rekwizyta *n/pl.*
Rese'da (ʀezę'dą) *f* ⑥i rezeda.
Rese'rve (ʀezę'ʀwᵉ) *f* ③b zastrzeżenie *n*; *fig.* zachowanie *n* się wyczekujące; ⚔ rezerwa, wojsko *n* nieczynne; ~... rezerwowy, w nieczynnej służbie.
reservie'ren (ʀęzeʀwi'ʀᵉn) ⑮g [za]rezerwować; (weglegen) odkładać [odłożyć]; (vorbehalten) zastrzegać [-strzec] sobie; reserviert (zurückhaltend) bierny.
Reservoi'r (~woa'ʀ) *n* ②g¹ rezerwoar *m*, zbiornik *m*.
Reside'nz (ʀęzidę'nc) *f* ③b (auch ~stadt *f*) rezydencja, stolica, miasto *n* stołeczne.
Resona'nz (ʀęzona'nc) *f* ③b (a. ~boden *m*) rezonans *m*.
Respe'kt (ʀę- od. ʀęspe'kt) *m* ②g (o. *pl.*) respekt, szacunek, poważanie *n*.
respekti've (~ti'wᵉ) względnie.
Respe'kt|tage ✱ *m/pl.* dni względności.
Rest (ʀęst) *m* ②g reszta *f*, ostatek; ✱ pozostałość *f*.
Resta'nt ✱ (ʀęsta'nt) *m* ③a dłużnik zalegający.
Restaura'nt (ʀęstoʀą') *n* ⑥i restauracja *f*; **Restaurateu'r** (~ʀato'ʀ) *m* ②g¹ restaurator; **Restauratio'n** (~cⁱo'n) *f* ③b restauracja; przywrócenie *n* dawnego stanu; odnowienie *n*.
Re'st|bestand *m* = Rest.
Resulta't (ʀęzulta't) *n* ②g rezultat *m*, wynik *m*.
Retira'de (ʀętiʀa'dᵉ) *f* ③b odwrót *m*; *a.* = Abtritt.
Reto'rte (~to'ʀtᵉ) *f* ③b retorta.
retou'r (ʀętu'ʀ) na powrót. z powrotem; ~... powrotny; **~billett** *n* = Rückfahrkarte.
re'tten (ʀę'tᵉn) ⑮c [u-, wy]ratować, ocalać [-lić].
Re'tter (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c wybawca (-bawicielka).
Re'ttich (~ich) *m* ②g¹ rzodkiew *f*; *dim.* rzodkiewka *f*.
Re'ttung *f* ratunek *m*, ocalenie *n*; **~s...** ratunkowy; **~s|boot** *n* łódź *f* ratunkowa; **≈s|los** beznadziejny, bez ratunku; **~s-mittel** *n* środek *m* ratunku od. ocalenia.
Reu'e (ʀoi'ᵉ) *f* ③b skrucha, żal *m*.
reu'en (~n) ⑮a: es reut mich żałuję (*gen.*), żal mi (*gen.*).
Reu'|geld *n* odstępne; (Geldstrafe) grzywna *f*. [tich] skruszony.]
reu'ig (ʀoi'ich), **reu'|mütig** (-mü-]
Reu'se (ʀoi'zᵉ) *f* ③b więcierz *m* (do łowienia ryb).
Reu'ße (ʀoi'sᵉ) *m* ③b = Russe.
reu'ten (ʀoi'tᵉn) ⑮c = ausroden. [budka.]
Revei'lle (ʀęwę̃'ljᵉ) *f* ③b po-]
Revere'nz (ʀęwęʀę̃'nc) *f* ③b uszanowanie *n*; (Verbeugung) ukłon *m*. [kwit.]
Reve'rs (ʀęwę̃'ʀs) *m* ②h rewers.]
revidie'ren (ʀęwidi'ʀᵉn) ⑮g [z]rewidować, przeglądać [-dnąć].
Revie'r (~wi'ʀ) *n* ②g oddział *m*, obwód *m*, rewir *m*.
Revisio'n (ʀęwizⁱo'n) *f* ③b rewizja, przeglądanie *n*; ~s... rewizyjny. [Aufruhr.]
Revo'lte (ʀęwǫ'ltᵉ) *f* ③b =]
Revolutio'n (ʀęwolucⁱo'n) *f* ③b rewolucja; przewrót *m*; ~s... rewolucyjny.
revolutionä'r (~cⁱonę'ʀ) 1. *a.* rewolucyjny. 2. ≈ *m* ②g¹ rewolucjonista. [rewolwer.]
Revo'lver (ʀęwǫ'lwᵉʀ) *m* ②l]
Revu'e (ʀᵉwu') *f* ③b = Rund-, Truppen-schau.

Rezense'nt (Ręcenze'nt) *m* ③a recenzent, sprawozdawca, krytyk: **rezensie'ren** (~zi'Rᵉn) ⑮g [z]recenzować, oceniać [-nić]; **Rezensio'n** (~zⁱō'n) *f* ③b recenzja, ocena.

Reze'pt (Ręcẽ'pt) *n* ②g recepta *f*: (Vorschrift) przepis *m*.

rezipro'k (RęcipRo'k) wzajemny.

Rhaba'rber (Rąbą'Rbᵉr) *m* ②l rzewień. [nadreński.]

Rhein (Rain) *m* ②g Ren: ~...

rhei'nisch (Rai'nisz) reński.

Rhei'n...: **~länder** *m* mieszkaniec nadreński: **Ƨländisch** reński: **~wein** *m* wino *n* reńskie.

Rhino'zeros (Rino'cęRōs) *n* ②h¹ (a. indekl.) nosorożec *m*. [ny.]

rhy'thmisch (Rü'tmisz) rytmicz-

Rhy'thmus (~mus) *m* ⑥g rytm.

Ri'cht... (Ri'cht...): **~baum** *m* równia *f*: **~beil** *n* topór *m* katowski: **~blei** *n* pion *m*; **~block** *m* rusztowanie *n*.

ri'chten (~ᵉn) ⑮c (wenden) zwracać [zwrócić], [s]kierować; Uhr: nastawiać [-wić], [na]regulować; ⚖ [o]sądzić, osądzać [-dzić], rozsądzać [-dzić]; eine Anfrage an j-n ~ zwracać [zwrócić] się do k-o z (*instr.*): sich ~ nach (*dat.*) [za]stosować się do (*gen.*), powodować się (*instr.*): ⚔ richt't euch! równaj się!

Ri'chter (~ᵉR) *m* ②l sędzia: ~... sędziowski; **~amt** *n* urząd *m* sędziowski.

ri'chterlich sędziowski, sądowy.

Ri'chter...: **~spruch** *m* wyrok sądowy: **~stuhl** *m* trybunał, sąd.

ri'chtig (Ri'chtịch) właściwy, należyty; (Maß usw.) stosowny; (echt) prawdziwy, sprawiedliwy; ~! słusznie!; dobrze!: **Ƨkeit** *f* właściwość; stosowność: prawdziwość; die Sache hat ihre Ƨkeit to jest słuszne.

Ri'cht...: **~platz** *m*, **~stätte** *f* miejsce *n* stracenia: **~scheit** *n* równia *f*; **~schnur** *f* sznurek *m* do równania; *fig.* prawidło *n*, wskazówka. [wzgląd *m*.]

Ri'chtung *f* kierunek *m*: (Hinsicht)

Ri'chtlwage *f* poziomnica.

rieb (Rip) s. reiben.

Rie'ch... (Ri'ch...) pachnący: z pachnidłami.

rie'chen (Ri'chᵉn) ⑬c 1. *v/t.* [z-, po]wąchać, obwąchiwać [-chać]; (wittern) [z]wietrzyć. 2. *v/i.* [za]pachnąć; übel ~ cuchnąć, śmierdzieć; er riecht nach Tabak czuć go tytoniem.

Rie'chlfläschchen *n* flaszeczka *f* (oder flakonik *m*) z perfumą.

Ried (Rit) *n* ②g łąg *m*, bagnista łąka *f*; (~gras) sitowie, łącz *m*.

rief (Rif) s. rufen.

rie'feln (Ri'fᵉln) ⑮f [wy]żłobkować, [po]rowkować.

Rie'gel (Ri'gᵉl) *m* ②l zapora *f*, zasuwa *f*, rygiel; (KleiderƧ) wieszadło *n*: hinter Schloß und ~ pod kluczem (wohin? klucz).

Rie'men (Rī'mᵉn) *m* ②l rzemień; *dim.* rzemyk; ⚓ wiosło *n*; ~... rzemienny; **~zeug** *n* uprząż *f*.

Rie'mer (~ᵉR) *m* ②l rymarz.

Ries (Rīs) *n* ②h (als Maß nach Zahlen indekl.) ryza *f*.

Rie'se (Ri'zᵉ) *m* ③a olbrzym.

Rie'sel|feld (Ri'zᵉl-) *n* pole nawodnione.

rie'seln (Ri'zᵉln) ⑮f (h. und sn) zraszać [zrosić]: (fließen) płynąć powoli, sączyć się: es rieselt mży, pada drobny deszcz.

Rie'sen... olbrzymi, ogromny: **Ƨgroß** olbrzymi, kolosalny.

rie'senhaft, rie'sig (Rī'zịch) olbrzymi, ogromny.

Rie'sen|schlange *f* boa *m*.

Rie'sin (Rī'zịn) *f* ③c olbrzymka.

riet (Rit) s. raten.

Riff (Rĭf) *n* ②g rafa *f*, skała *f* podwodna.

ri'ffeln (Rĭ'fᵉln) ⑮f = riefeln.
Ri'lle (Rĭ'lᵉ) f ③b żłobek m, rowek m. [mesa.]
Rime'sse ❀ (Rimę'sᵉ) f ③b ry-
Rind (Rint) n ②c bydlę; männliches ~ wół m; weibliches ~ krowa f: ~... wołowy.
Ri'nde (Rĭ'ndᵉ) f ③b kora; (des Brotes) skórka.
Ri'nder... (~R...) wołowy; **~braten** m pieczeń f wołowa; **~pest, ~seuche** f księgosusz m.
Ri'nd|fleisch n mięso wołowe, wołowina f: ~... wołowy.
Ri'nds... = Rind(er)...
Ri'nd|vieh n bydło rogate, rogacizna f; fig. głupiec m, bałwan m.
Ring (Rĭŋ) m ②g pierścień; dim. pierścionek; (TrauR) obrączka f: (am Faß) obręcz f; (~platz) rynek.
Ri'ng... pierścieniowaty, okrągły; **~bahn** f kolej obwodowa oder okrężna.
ri'ngeln (Rĭ'ŋᵉln) ⑮f [z]robić kółka; sich ~ wić się, zwijać [zwinąć] się.
Ri'ngel...: **~natter** f żmija pierścieniowa; **~reigen, ~tanz** m taniec wirowy.
ri'ngen (Rĭ'ŋᵉn) ⑫b 1. v/t. Wäsche: [wy]kręcić, wykręcać [-cić], wyżymać; aus den Händen ~ — entreißen. 2. v/i. pasować się; nach et. ~ = streben.
Ri'nger (~ᵉR) m ②l zapaśnik.
Ri'ng...: **~finger** m palec serdeczny; **Rförmig** (-fœRmĭch) pierścieniowaty: **~kampf** m zapasy m/pl.: **~kämpfer** m zapaśnik; **~mauer** f mur m otaczający miasto; **~panzer** m kolczuga f; **~platz** m rynek.
rings (Rĭŋs): **~heru'm** naokoło (gen.), dookoła (gen.).
Ri'nne (Rĭ'nᵉ) f ③b żłobek m; (Gosse) rynna, rynwa, ściek m.
ri'nnen (~n) ⑫c: a) (sn) ciec; a. = riefeln; b) (h.) = lecken.
Ri'nn|stein m rynsztok. [berko.]
Ri'ppchen (Rĭ'pchᵉn) n ②l zio-
Ri'ppe (Rĭ'pᵉ) f ③b żebro n; △ żłobek m: ~n... żebrowy: **~n|fell** n opłucna f; **~(n)|speer** m pieczony schab wieprzowy: **~n|stoß** m szturchaniec w bok.
riskie'ren (Rĭskĭ'Rᵉn) ⑮g [za-]ryzykować.
Riß (Rĭs) 1. m ②h¹ pęknięcie n; (Spalt) szpara f, szczelina f; (Schramme) rysa f; (im Kleide) rozdarcie n: (Plan) rysunek, plan; Risse bekommen [po-]pękać. 2. ꝛ s. reißen.
ri'ssig (Rĭ'sĭch) porysowany, pęknięty, mający szpary.
Rist (Rĭst) m ②g podbicie n, przygubie n (u nogi).
Ritt (Rĭt) 1. m ②g jazda f (oder przejażdżka f) konna. 2. ꝛ s. reiten.
Ri'tter (Rĭ'tᵉR) m ②l rycerz; (OrdensR) kawaler zakonu; arme ~ grzanki f/pl. na maśle: ~... rycerski; kawalerski; **~gut** n, **~hof** m posiadłość f rycerska oder szlachecka, dobra n/pl. rycerskie od. szlacheckie.
ri'tterlich rycerski.
Ri'tterschaft f rycerstwo n.
Ri'tter|schlag m pasowanie n na rycerza. [rycerz.]
Ri'tters|mann m (pl. -leute)
Ri'ttertum n godność f rycerska; (Ritterschaft) rycerstwo.
ri'ttlings (Rĭ'tlĭŋs) wierzchem, okrakiem.
Ri'tt|meister m rotmistrz.
Ritua'l (Rĭtuā'l) n ②g¹ rytuał m, obrządek m. [kowy.]
ritue'll (~ĕ'l) rytualny, obrząd-
Ri'tus (Rĭ'tŭs) m ⑥g (a. indekl.) obrządek m.
Ritz (Rĭc) m ②g, **~e** (Rĭ'cᵉ) f ③b szpara f, szczelina f; dim.

szparka *f*. szczelinka *f*; (der Haut) draśnięcie *n*.

ri'tzen (Ri'cen) ⑮e [za]drasnąć.

Ri'zinus|öl (Ri'cinus-) *n* olejek *m* rycynowy.

Rou'stbeef (Ro'stbif) *n* ⑥i rostbif *m*, pieczeń *f* wołowa po angielsku.

Ro'bbe (Rö'be) *f* ③b foka.

Ro'be (Ro'be) *f* ③b suknia powłóczysta.

robu'st (Robu'st) = kräftig, stark.

roch (Röch), **rö'che** (Ro'che) s. riechen.

rö'cheln (Ro'cheln) ⑮f charczeć, żerzeć. [roch.]

Ro'che(n) (Rö'che[n]) *m* ④e (②l)

Rock (Rok) *m* ②d surdut; (für Frauen) spódnica *f*; ... surdutowy; ~'schoß *m* poła *f* u surduta.

Ro'cken (Ro'ken) *m* ②l kądziel *f*.

Ro'del (Ro'del) *m* ②l, *f* ③d (a. ~schlitten *m*) saneczki *f/pl.*

Ro'del|land *n* karczunek *m*, karczowisko.

ro'deln (Ro'deln) ⑮f saneczkować się, spuszczać się na saneczkach. [wać.]

ro'den (~den) ⑮c [wy]karczo-

Ro'gen (Ro'gen) *m* ②l ikra *f*: ~fisch, **Ro'gner** (Ro'gner) *m* ②l ikrzak. [~... żytni.]

Ro'ggen (Rö'gen) *m* ②l żyto *n*;

roh (Ro) surowy; (wild) dziki; (grob) nieokrzesany, brutalny.

Ro'h... surowy: ~**bau** *m* (*pl.* ~bauten) budowla *f* z samych tylko murów.

Ro'heit (Ro'hait) *f* ③b surowość; dzikość; brutalność.

Rohr (Ror) *n* ②g (Schilf) trzcina *f*: (spanisches ~) trzcinka *f*; (Röhre) rura *f*: (der Kanone) lufa *f*; ... trzcinowy.

Rö'hre (Rö're) *f* ③b rura; ~**n|förmig** (-formich) rurowy; ~**n|leitung** *f* rurociąg *m*.

Ro'hricht (Rö'richt) *n* ②g zarośl *f* trzcinowa, oczeret *m*.

Ro'hr...: ~**post** *f* poczta pneumatyczna; ~**stock** *m* trzcina *f*; ~**stuhl** *m* stołek trzciną wyplatany. [*m*; ~**stoff** *m* surowiec.

Ro'h...: ~**seide** *f* surowy jedwab

Ro'll|bett *n* łóżko na kółkach.

Ro'lle (Ro'le) *f* ③b krążek *m*, blok *m*: (an Möbeln usw.) kółko *n*: (für Wäsche) magiel *m*; (~ Papier usw.) zwitek *m*, zwój *m*, trąbka; Thea. rola: das spielt keine ~ to nie odgrywa żadnej roli, to nic nie znaczy.

ro'llen (~en) ⑮a 1. *v/t.* [s-, po-] toczyć. 2. *v/i.* (h. u. sn) [s-, po-] toczyć się; Donner: [za]huczeć.

Ro'ller (~er) *m* ②l ten, który coś toczy.

Ro'll...: ~**geld** *n* zapłata *f* za przewóz, przewozowe; ~**holz** *n* wałek *m*; ~**kutscher** *m* woźnica przedsiębiorstwa przewozowego; ~**schuh** *m* trzewik na kółkach; ~**stuhl** *m* krzesło *n* na kółkach; ~**vorhang** *m* stora *f*; ~**wagen** *m* wózek na kółkach.

Rom (Rom) *n* ⑧g Rzym *m*.

Roma'n (Romä'n) *m* ②g romans, powieść *f*; ~**schreiber(in** *f*) *m* powieściopisarz (-sarka).

roma'nhaft jak w powieści, romansowy.

roma'nisch (~isz) romański.

Roma'ntik (Roma'ntik) *f* ③b romantyzm *m*; **roma'ntisch** (~tisz) romantyczny.

Roma'nze (~ce) *f* ③b romanca

Rö'mer (Rö'mer) *m* ②l Rzymianin; (Glas) kieliszek; ~**in** (~in) *f* ③c Rzymianka.

rö'misch (Rö'misz) rzymski.

Rö'ntgen|strahlen (Rö'ntgen-) *m/pl.* promienie Rentgena.

ro'sa (Ro'za) indekl., ~**farben**, ~**farbig** różowy. [życzka *f*.]

Rö'schen (Rö'schen) *n* ②l ró-

Ro'se (Ro'ze) *f* ③b róża; *dim.* (= **Rö'slein** [Rö'slain] *n* ②l)

różyczka: ~n... różany, różowy; ~n|kranz *m* wieniec z róż; (zum Beten) różaniec; ~n|stock *m* krzak róży.

Rose'tte (ʀozĕ'tᵉ) *f* ③b rozeta.

ro'sig (ʀo'zjch) różowy. [*m*.]

Rosi'ne (ʀozi'nᵉ) *f* ③b rodzynek

Rosmari'n ♀ (ʀōsmaʀī'n u. ʀos~) *m* ②g¹ rozmaryn.

Roß (ʀos) *n* ②h¹ koń *m*, rumak *m*: ~... koński; vgl. Pferd(e...); ~arzt *m* weterynarz. [ca.]

Ro'ſſelenker (ʀŏ'sᵉ-) *m* woźni-

Rö'ſſelſprung (ʀo'sᵉl-) *m* ciąg konia (w szachach).

Rö'ßlein (ʀö's-) *n* ②l konik *m*.

Rost (ʀost) *m* ②g: a) rdza *f*; b) (meist ʀōst) ruszt.

Ro'st... (ʀŏ'st...) (służący) do pieczenia oder prażenia.

Ro'st|braten *m* rozbratel.

ro'sten (ʀŏ'stᵉn) ⑮c (h. und sn) [za]rdzewieć.

rö'sten (ʀö'stᵉn u. ʀŏ'~) ⑮c Metall: [wy]prażyć; Brot usw.: przypiekać [-piec]; Kaffee: [u]palić.

ro'stig (ʀŏ'stĭch), zardzewiały, rdzawy; ~machen [po]rdzawić; ~werden = rosten.

rot (ʀot) 1. czerwony; (Wangen usw.) rumiany; (Haare) rudy; ~ machen (werden) = (sich) röten. 2. ♀ *n* ②g (o. *pl*.) czerwoność *f*, czerwień *f*; (der Wangen) rumieniec *m*. [rudo...]

ro't... czerwony, *a*. czerwono...,

Rotatio'n (ʀotacĭo'n) *f* ③b obrót *m*, krążenie *n*; ~s... obrotowy.

ro't...: ~bäckig (-bĕkĭch) o czerwonych policzkach, rumiany; ~bärtig rudobrody; ♀buche *f* buk *m* (czerwony).

Rö'te (ʀö'tᵉ) *f* ③b czerwoność; (der Wangen) rumieniec *m*.

Rö'tel (ʀö'tᵉl) *m* ②l kredka *f* czerwona, lubryka *f*; ~n *pl*. ⚕ kur *m*.

rö'ten (~ᵉn) ⑮c [po]czerwienić, [za]rumienić: sich ~ [zą]czerwienić się, [po]czerwienieć. [za]rumienić się.

ro't...: ~glühend rozpalony do czerwoności; ~haarig rudowłosy, rudy; ♀haut *f* czerwonoskórzec *m*; ♀kehlchen (-kęlchᵉn) *n* ②l pliszka *f* czerwonogardła; ♀kopf *m* rudogłowa; ♀lauf ⚕ *m* róża *f*.

rö'tlich (ʀö'tlĭch) czerwonawy, rudawy.

Ro't|stift *m* czerwony ołówek.

Ro'tte (ʀŏ'tᵉ) *f* ③b zgraja, banda, szajka; ⚔ pluton *m*; ♀n|weise plutonami.

ro'tten (ʀŏ'tᵉn) ⑮c = ausrotten.

Ro't...: ~wein *m* czerwone wino *n*; ~welsch *n* mowa *f* mieszana, żargon *m*.

Rotz (ʀoc) *m* ②g (o. *pl*.) nosacizna *f*; (Schleim) smark.

ro'tzig (ʀŏ'cĭch) chory na nosaciznę; smarkaty.

Ro'tz...: ~krankheit *f* nosacizna; ~nase *f fig*. smarkacz *m*.

Rouleau' (ʀulo') *n* ⑥i roleta *f*, zasłona *f*.

Rou'te (ʀū'tᵉ) *f* ③b ruta, droga.

Rü'be (ʀü'bᵉ) *f* ③b rzepa; gelbe ~ marchew; rote ~ burak *m*.

Rü'ben... rzepny; burakowy; ~zucker *m* cukier buraczany.

Rubi'n (ʀubi'n) *m* ②g¹ rubin.

Rubri'k (~bʀī'k) *f* ③b rubryka.

Rü'b|saat (ʀü'p-) *f*, **Rü'b|samen** *m*, **Rü'bsen** (~sᵉn) *m* rzepak *m*.

ru'chbar (ʀū'chbāʀ) rozgłośny, powszechnie wiadomy; ~ machen rozgłaszać [-głosić]; ~ werden stawać [stać] się wiadomem.

ru'chlos niegodziwy, bezbożny; **Ru'chlosigkeit** *f* niegodziwość, bezbożność.

Ruck (ʀuk) *m* ②g pchnięcie *n*, posunięcie *n*; auf einen ~, mit einem ~ odrazu.

Rü'ck... (Rü'k...) powrotny; **~anspruch** *m* pretensja *f* wzajemna, regres; **~äußerung** *f* = Erwiderung; **2bezüglich** zwrotny; **~blick** *m* rzut oka wstecz [[-sunąć] (*v/i.* się).]
rü'cken[1] (Rü'kᵉn) ⑮a posuwać
Rü'cken[2] (~) *m* ②l grzbiet, plecy *m/pl.*; ⚔ tył; (eines Beiles usw.) obuch; im ~ w tyle, (angreifen) z tyłu; hinter dem ~ za plecami; *fig.* poza oczy; j-m den ~ drehen obracać [obrócić] się plecami do (*gen.*); ~... grzbietowy; tylny; **~lehne** *f* oparcie *n* tylne, poręcz; **~mark** *n* mlecz *m* pacierzowy; **~marks|darre** *f* wyschnięcie *n* mlecza pacierzowego; **~schmerz** *m* ból w plecach.
Rü'ck...: **~erinnerung** *f* wspomnienie *n* (czego minionego); **~erstattung** *f* zwrot *m*; **~fahrkarte** *f* bilet *m* jazdy powrotnej; **~fahrt** *f* jazda powrotna; **~fall** *m* powrót choroby, recydywa *f*; **~gabe** *f* zwrot *m*; **~gang** *m* powrót; (Abnahme) zmniejszenie *n*, zniżka *f*, spadek; **2gängig** (-gengich) odwrotny, wsteczny; 2gängig machen cofać [-fnąć], udaremniać [-nić]; **~grat** *m* (*n*) stos *m* pacierzowy, kręgosłup *m*; **~grats...** kręgowy; **~halt** *m* oparcie *n*; (Stütze) podpora *f*; ohne ~halt otwarcie, bez ogródek; **~kauf** *m* odkup, wykupno *n*; **~kehr** (-kęR), **~kunft** (-kunft) *f* ②f (*o. pl.*) powrót *m*; **~lauf** *m* bieg wstecz. [a. = rückwärts.]
rü'cklings (Rü'kliŋs) na wznak;
Rü'ck...: **~marsch** *m* pochód powrotny; *a.* = ~zug; **~prall** *m* odbicie *n* się; **~reise** *f* podróż z powrotem.
Ru'ck|sack *m* tornister, plecak.
Rü'ck...: **~schlag** *m* odbicie *n*; reakcja *f*; zmiana *f* na gorsze; **~schritt** *m* krok wsteczny, cofanie *n* się; **~seite** *f* strona odwrotna; **~sicht** *f* wzgląd *m* (auf *acc.* na *acc.*); *a.* = Hinsicht, Nachsicht; **~sicht nehmen** mieć wzgląd (auf *acc.* na *acc.*); **2sichts|los** bezwzględny; **~sichts|losigkeit** *f* bezwzględność; **2sichts|voll** pełny względów, oględny; **~sitz** *m* tylne siedzenie *n*; **~sprache** *f* rozmówienie *n* się; **~sprache nehmen** pomówić, rozmówić się [beide voll.] (mit *dat.* z *instr.*); **~stand** *m* zaległość *f*; (Rest) pozostałość *f*; **2ständig** zaległy; pozostały; **~tritt** *m* ustąpienie *n*, cofnięcie *n* się; **~vergütung** *f* odszkodowanie *n*; **2wärts** (-węRc) w tyle, w tył, wstecz; **~wechsel** ✱ *m* weksel zwrotny; **~weg** *m* droga *f* powrotna, powrót. [kami.]
ru'ck|weise pchnięciami, sko-
Rü'ck...: **2wirkend** działający wstecz, **~wirkung** *f* działanie *n* wstecz, oddziaływanie *n*; **~zahlung** *f* spłata; **~zug** *m* odwrót.
Rü'de (Rü'dᵉ) 1. *m* ③a pies gończy, kundel. 2. 2 brutalny, nieokrzesany.
Ru'del (Rų'dᵉl) *n* ②l stado.
Ru'der (~dᵉR) *n* ②l wiosło; *fig.* ster *m*, rządy *m/pl.*; ~... wiosłowy; **~bank** *f* ②f ławka dla wioślarzy, burta; **~boot** *n* łódź *f* wiosłowa, wiosłowiec *m*.
Ru'd(e)rer (~Rᵉ R) *m* ②l wioślarz.
ru'dern (~n) ⑮b wiosłować, poruszać statek wiosłami.
Ru'der...: **~schlag** *m* uderzanie *n* wioseł; **~wettfahrt** *f* wyścigi *m/pl.* wioślarskie.
Ruf (Rųf) *m* ②g wołanie *n*; (Herbeirufen) zawołanie *n*; (Aufforderung) wezwanie *n*; *fig.* re-

putacja *f*, opinja *f*, sława *f*; in gutem ~e stehen mieć sławę, cieszyć się dobrą opinją; im ~e eines Gelehrten usw. stehen słynąć jako (*nom.*).

ru'fen (RU'fᵉn) ⑭o [za]wołać; (*a.* = heißen) nazywać [-zwać]; ~ lassen przywoływać [-łać], wzywać [wezwać, zawezwać]; wie gerufen jak na zawołanie, na (od. w) sam czas.

Rü'ffel F (RY'fᵉl) *m* ②l przygana *f*, łajanie *n*; ⁲**n** ⑮f [z]ganić, [z]łajać.

Ru'f|name *m* imię *n*.

Rü'ge (RY'gᵉ) *f* ③b nagana, upomnienie *n*; ⁲**n** (~n) ⑮a [z]ganić, upominać [-mnieć], [s]karcić (wegen *gen.* za *acc.*).

Ru'he (RU'ᵉ) *f* ③b (*o. pl.*) spokój *m*, pokój *m*; (bsd. ~) odpoczynek *m*; (Stille) cisza; (Gemüts⁲) spokojność; sich zur ~ begeben udawać [udać] się na spoczynek, iść [pójść] spać; sich zur ~ setzen odpoczywać [-cząć]; ~**bank** *f* ②f ławka do wypoczynku; ~**bett** *n* kanapa *f*, otomana *f*; ~**gehalt** *n* emerytura *f*.

ru'hen (RU'ᵉn) ⑮a od-, wy-, spoczywać [-cząć].

Ru'he...: ~**pause** *f* przerwa, przestanek *m*; ~**punkt** *m* punkt oparcia; ~**sessel** *m* krzesło *n* do spoczynku; ~**stand** *m* stan spoczynku; emerytura *f*; ~**stätte** *f* miejsce *n* spoczynku; *a.* = Grab; ~**störer(in** *f*) *m* burzyciel(ka), wichrzyciel(ka); ~**tag** *m* dzień wypoczynku.

ru'hig (RU'ɪch) spokojny; (still) cichy; ~! cicho!; ~ werden uspokajać [-koić] się, uciszyć się [voll.].

Ruhm (RŪm) *m* ②g (*o. pl.*) sława *f*, chwała *f*; ~**begier(de)** *f* żądza sławy; ⁲**begierig** żądny (oder chciwy) sławy.

rü'hmen (RY'mᵉn) ⑮a sławić, [po]chwalić; sich ~ [po]chwalić się; chełpić się ([wegen] *gen.* mit *dat.* z *gen.*, *instr.*); ~**s|wert** godny pochwały, chwalebny.

rü'hmlich chwalebny, zaszczytny, chlubny.

Ru'hm...: ⁲**los** niesławny, nieznany; ⁲**redig** (-Rēdɪch) chełpliwy; ~**sucht** *f* żądza sławy; ⁲**süchtig** żądny (oder chciwy) sławy; ⁲**voll** sławny; ⁲**würdig** godny chwały, chlubny, chwalebny.

Ruhr (RŪR) *f* ③b biegunka krwawa, czerwonka, dyzenterja.

Rü'hr|ei (RY'R-) *n* jajecznica *f*.

rü'hren (RY'Rᵉn) ⑮a ruszać [-szyć] (*instr.*, *acc.*); (um~) [za-] mieszać; *fig.* wzruszać [-szyć] (zu Tränen do łez); ~**d** wzruszający, czuły; sich ~ [po]ruszać [-szyć] się; der Schlag hat ihn gerührt został tknięty paraliżem.

Rü'hr|holz *n* kopystka *f* do [mieszania.]

rü'hrig (~ɪch) ruchliwy, żywy; ⁲**keit** *f* ruchliwość, żywość.

Rü'hr...: ~**scheit** *n* łopatka *f* do mieszania; ⁲**selig** skłonny do wzruszeń; ~**stock** *m* łopatka *f* do mieszania.

Rü'hrung *f* wzruszenie *n*.

Rui'n (RUɪ'n) *m* ②g¹ upadek, koniec, zniszczenie *n*, ruina *f*.

Rui'ne (RUɪ'nᵉ) *f* ③b gruzy *m/pl.*, zwaliska *n/pl.*

ruinie'ren (RUinī'Rᵉn) ⑮g (sich) [z]niszczyć (się).

Rülps P (RYlps) *m* ②h odbijanie *n* się (w ustach).

rü'lpsen P (RY'lpsᵉn) ⑮e odbijać [-bić] się (w ustach).

rum¹ F (RUm) = herum.

Rum² (~) *m* ⑥l, ②g¹ rum.

Rumä'ne (RUmę'nᵉ) *m* ③a Rumun; **Rumä'nien** (~nᶦᵉn) *n* ⑧a Rumunja *f*; **Rumä'nin** (~nĭn) *f*

(3)c Rumunka: **ruma'nisch** (~-nisz) rumuński.
Ru'mmel F (Rū'mᵉl) *m* (2)l = Plunder: er versteht den ~ on się rozumie na rzeczy.
rumo'ren (Rumo'Rᵉn) (15)a = lärmen.
Ru'mpel... (Rū'mpᵉl...): **~kammer** *f* skład *m* rupieci; **~kasten** *m* stara kareta *f*; ♪ stary fortepian.
ru'mpeln (~n) (15)f = lärmen. [poltern.]
Rumpf (Rūmpf) *m* (2)d tułów; (als Statue) torso *n*; ⚓ kadłub.
rü'mpfen (Rū'mpfᵉn) (15)a [s-]krzywić.
rund (Runt) okrągły; ~ abschlagen usw. wprost, wręcz.
Ru'nd... okrągły, okrężny; **~bau** *m* okrągły budynek; rotunda *f*; **~blick** *m* widok dookoła; panorama *f*.
Ru'nde (Ru'ndᵉ) *f* (3)b okrągłość; ⚔ objażdżka, ront *m*; in die ~ wkoło.
ru'nden (~dᵉn), ↖**rü'nden** (Rū'ndᵉn) (15)c zaokrąglać [-lić].
Ru'nd...: **~gang** *m* chodzenie *n* wkoło; einen ~gang machen obchodzić [obejść] wkoło; **~gesang** *m* śpiew kolejny.
Ru'ndheit *f* okrągłość.
Ru'nd...: **~herau's** otwarcie, wprost; **~heru'm** dookoła; **~reise** *f* podróż okrężna; **~schau** *f* widok *m*, panorama; przegląd *m*; **~schreiben** *n* okólnik *m*, cyrkularz *m*; **~schrift** *f* pismo okrągłe oder rondowe; **~u'm** naokoło, dookoła; **~we'g** stanowczo, wprost.
Ru'ndung *f* okrągłość, zaokrąglenie *n*.
Ru'nen|schrift (Rū'nᵉn-) *f* pismo [*n* runiczne.]
Ru'nkel|rübe (Ru'ŋkᵉl-) *f* ćwikła; **~n...** ćwikłowy.
ru'nter F (Rū'ntᵉR) = herunter.
Ru'nzel (~cᵉl) *f* (3)d zmarszczka.
ru'nz(e)lig (Rū'nc[ᵉ]lich) po- od. z-marszczony. [szczyć.]
ru'nzeln (Rū'ncᵉln) (15)f [z]mar-
Rü'pel F (Rū'pᵉl) *m* (2)l drągal, prostak; **~haft** prostacki.
ru'pfen (Ru'pfᵉn) (15)a [wy]skubać, wyrywać [-rwać]; *fig.* zdzierać [zedrzeć].
ru'ppig (Ru'pich) obdarty, obszarpany; *fig.* nędzny, mizerny.
Ru'pp|sack F *m* obszarpaniec, obdartus. [brzost *m*.]
Rü'sche (Rū'szᵉ) *f* (3)b wiąz *m*.
Ruß (Rūs) *m* (2)g sadza *f*; (einer Lampe) kopeć.
Ru'sse (Ru'sᵉ) *m* (3)a Rosjanin.
Rü'ssel (Rū'sᵉl) *m* (2)l ryj; *dim.* ryjek; (eines Elefanten) trąba *f*.
ru'ßen (Rū'sᵉn) (15)e kopcić.
ru'ßig (Rū'sich) zakopcony, okopcony, oczerniony sadzą.
Ru'ssin (Ru'sin) *f* (3)c Rosjanka.
ru'ssisch (~isz) rosyjski; *adv.* po rosyjsku.
Ru'ßland (Ru's-) *n* (8)a Rosja *f*.
Rü'ste (Rū'stᵉ) *f* (3)b = Ruhe: zur ~ gehen (Sonne) zachodzić [zajść].
rü'sten (Rū'stᵉn) (15)c uzbrajać [uzbroić]; *fig.* sich ~ przygotowywać [-ować] się.
Rü'ster ♀ (Rū'stᵉR) *f* (3)d wiąz *m*.
rü'stig (Rū'stich) krzepki, czerstwy, żwawy; **~keit** *f* krzepkość, czerstwość.
Rü'st|kammer (Rū'st-) *f* zbrojownia.
Rü'stung *f* zbroja, uzbrojenie *n*.
Ru'te (Rū'tᵉ) *f* (3)b pręt *m*, rózga.
Rutsch (Rucz) *m* (2)g usunięcie *n* się; pośliznięcie *n* się; **~bahn** *f* ślizgawka.
ru'tschen (Ru'czᵉn) (15)e ślizgać [ześliznąć] się; Erdreich: usuwać [usunąć] się.
rü'tteln (Rū'tᵉln) 1. (15)f [po-]trząść, wstrząsać [-ąść]. 2. **~** *n* (2)l trzęsienie.

S

S. Abk. für Seite: **s.** Abk. für sich(e).
Sä... (zę'...) s. Säc...
Saal (zal) *m* ②d sala *f*.
Saat (zat) *f* ③b zasiew *m*; (Samen) nasienie *n*; *a.* = Getreide: ~'**feld** *n* pole zasiane; ~'**frucht** *f*, ~'**korn** *n* zboże *n* do zasiewu; ~'**krähe** *f* wrona: ~'-**zeit** *f* czas *m* zasiewu, zasiew *m*.
Sa'bbat (za'bat) *m* ②g sobota *f*, szabas: ~... sobotni, szabasowy.
Sä'bel (zę'b^e^l) *m* ②l szabla *f*; *dim.* szabelka *f*: ~**gefäß** *n* rękojeść *f*; ~**hieb** *m* cięcie *n* szablą. [blą.]
sä'beln (zę'b^e^ln) ⑮f rąbać sza-
Sa(c)chari'n (zachari'n) *n* ②g¹ sacharyna *f*.
Sa'ch... (za'ch...) rzeczowy: ~**dienlich** odpowiedni, stosowny.
Sa'che (za'ch^e^) *f* ③b rzecz, przedmiot *m*; (Angelegenheit) sprawa.
Sä'chelchen (zę'ch^e^lch^e^n) *n* ②l mała rzecz *f*, mały przedmiot *m*; (Kleinigkeit) drobnostka *f*.
Sa'ch...: ~**gemäß** stosowny, odpowiedni: ~**kenner** *m* znawca (rzeczy), rzeczoznawca: ~**kenntnis** *f* znajomość rzeczy: ~**kundig** znający się na rzeczy, biegły ~**lage** *f* stan *m* rzeczy, położenie *n*.
sa'chlich rzeczowy; *fig.* ścisły; ~**keit** *f* rzeczowość, ścisłość.
sä'chlich (zę'chlich) Gram. nijaki.
Sa'ch|register *n* = Inhaltsverzeichnis.
Sa'chse (za'ks^e^) *m* ③a Sas, Sakończyk; ~**n** (~n) *n* ⑧g Saksonja *f*; **sä'chsisch** (zę'ksisz) saski.
sa'cht(e) (za'cht[^e^]) powolny, cichy: bsd. *adv.* powoli, cicho, po cichu.
Sa'ch...: ~**verhalt** *m* stan rzeczy; ~**verständige(r)** *m* ⑨l = ~**kenner**; ~**walter** (-walt^e^r) *m* ②l adwokat, rzecznik.
Sack (zak) *m* ②d wór, worek; *a.* = Tasche: *dim.* (= **Sä'ckchen** [zę'kch^e^n] *n* ②l) woreczek.
Sa'ck... workowy; ~**artig** workowaty.
Sa'ckel (zę'k^e^l) *m* ②l woreczek, sakiewka *f*; ~**meister** *m* skarbnik, kasjer.
sa'cken (za'k^e^n) ⑮a wsypywać [-pać] do worka: sich ~ opadać [opaść], osuwać [osunąć] się.
sackerlo't (zak^e^rlo't), **sackerme'nt** (~me'nt) do stu djabłów!
Sa'ck...: ~**förmig** (-förmich) = ~artig; ~**gasse** *f* ślepa (oder zamknięta) ulica: ~**laufen** *n* wyścigi *m/pl.* w workach; ~**leinen** *n*, ~**leinwand** *f* płótno *n* na worki; ~**netz** *n* więcierz *m*; ~**tuch** *n* chustka *f* do nosa.
Sä'(e)... (zę'[^e^]...) siewny, do siewu: ~**mann** *m* ②a siewca; ~**maschine** *f* siewnik *m*.
sä'en (zę'^e^n) 1. ⑮a [po-, za-] siać. 2. ~ *n* ②l sianie, siew *m*.
Sä'er (zę'^e^r) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c siewca *m*. siewiarz (-arka).
Sa'ffian (za'fi^a^n) *m* ②g¹ safjan; ~... safjanowy.
Sa'fran (za'fran) *m* ②g¹ szafran; ~... szafranowy.
Saft (zaft) *m* ②d sok; ohne ~ und Kraft bezsilny, nudny, niesmaczny. [zotig.]
sa'ftig (za'ftich) soczysty; F =
sa'ft|los niesoczysty, bez soku.
Sa'ge (za'g^e^) *f* ③b podanie *n*; (Gerücht) pogłoska, wieść.
Sä'ge (zę'g^e^) *f* ③b piła; *dim.* piłka; ~... piłowy, piłeczkowy; ~**bock** *m* kobylica *f*: ~**fisch** *m* piła *f*: ~**mühle** *f* tartak *m*.
sa'gen (za'g^e^n) ⑮a mówić, powiadać [-wiedzieć]; man sagt

mówią; das hat nichts zu ~ to nic nie znaczy.
sä'gen (zȩ'gᵉn) ⑮a piłować.
sa'genhaft bajeczny, mityczny, legendarny.
Sa'gen|kreis *m* cykl podań.
Sä'ger (zȩ'gᵉʀ) *m* ②l tracz, pilarz.
Sä'gel|späne *m/pl.* opiłki, trociny *f/pl.*
sah (zā), **sä'he** (zȩ'ᵉ) s. sehen.
Sa'hne (za'nᵉ) *f* ③b śmietanka; saure ~ śmietana; ~n... śmietankowy.
sa'hnig (za'nĭch) zawierający śmietankę.
Saiso'n (zȩzǫ') *f* ⑥i sezon *m*; ~... sezonowy.
Sai'te (zai'tᵉ) *f* ③b struna; feine ~ strunka; *fig.* gelinde ~n aufziehen spuszczać [spuścić] z tonu: ~n... strunowy, smyczkowy.
Sakrame'nt (zakʀamȩ'nt) *n* ②g sakrament *m.*
Sakristei' (zakʀistai') *f* ③b zakrystja.
Salama'nder (zalama'ndᵉʀ) *m* ②l salamandra *f.*
Sala't (zalā't) *m* ②g sałata *f*; ~**schüssel** *f* salaterka.
Salbaderei' (zālbadᵉʀai') *f* ③b gadanina, bzdury *f/pl.*; **salba'dern** (~ba'dᵉʀn) ⑮b bajać, gadać.
Sa'lbe (zā'lbᵉ) *f* ③b maść, pomada.
Salbei' ♀ (zā'lbai') *m* ②g¹ szałwja *f*: ~... szałwiowy.
sa'lben (zā'lbᵉn) ⑮a namaszczać [-maścić].
Sa'lbung *f* namaszczenie *n*: ~s|reich, ~s|voll z namaszczeniem, patetyczny.
Sali'ne (zalī'nᵉ) *f* ③b salina, warzelnia soli.
Salm (zālm) *m* ②g 1. soś; *fig.* langer ~ długie gadanie *n.*
Salo'n (zālǫ') *m* ⑥i salon: ~... salonowy; ~**wagen** *m* wóz salonowy, salonówka *f.*
Salpe'ter (zālpȩ'tᵉʀ) *m* ②l saletra *f*; ~... saletrzany: ~**hütte**, ~**siederei** *f* warzelnia saletry.
Sa'lve (zā'lwᵉ) *f* ③b salwa.
Salz (zālc) *n* ②g sól; ~... solny, solony; ~**büchse** *f* solniczka.
sa'lzen (zā'lcᵉn) ⑯e [po]solić: gesalzen solony; (Preis) drogi.
Sa'lz...: ~**faß** *n* solniczka *f*; ~**fleisch** *n* mięso solone; ~**gurke** *f* ogórek *m* kwaszony.
sa'lzig (zā'lcĭch) słony.
Sa'lz...: ~**lake** *f* solanka, woda słona: ~**säure** *f* kwas *m* solny; ~**werk** *n* kopalnia *f* soli.
...sam (...zām) in Zssgn, zB. einsam.
Sä'|mann, ~**maschine** s. Säe...
Samari'ter (zamaʀī'tᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c Samarytanin (-tanka).
Sa'me (zā'mᵉ) ④e, ~**n** (~n) *m* ②l nasienie *n*; ~n... nasienniowy: ~n|**korn** *n* ziarnko nasienia, nasionko.
Sämerei' (zȩmᵉʀai') *f* ③b skład *m* nasion; (*pl.*) nasiona *n/pl.*
Sa'mmel... (za'mᵉl...) zbiorowy.
sa'mmeln (~n) ⑮f zbierać [zebrać].
Sa'mmel...: ~**name** *m* imię *n* zbiorowe; ~**platz**, ~**punkt** *m* miejsce *n* zebrania; ~**su"rium** F (-zū"ʀⁱum) *n* ⑥e zbieranina *f*; ~**werk** *n* dzieło zbiorowe.
Sa'm(me)t (zā'm[ᵉ]t) *m* ②g aksamit; ~**en** (~ᵉn) aksamitny.
Sa'mmler (zā'mlᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c zbieracz(ka).
Sa'mmlung *f* zbieranie *n*, składka; (Gedicht~) zbiór *m.*
Sa'ms|tag (zā'ms-) *m* = Sonnabend.
samt¹ (zamt) (*dat.*) wraz z (*instr.*); ~ und sonders wszystko (*od.* wszyscy) razem.
Samt² s. Sammet.
sä'mtlich (zȩ'mtlĭch) wszystek, cały.
Sand (zant) *m* ②g piasek; ~ in die Augen streuen [za]mydlić oczy (*dat.*): ~... piaskowy.

Sanda'le (zăndā'lᵉ) *f* ③b sandał *m*.

Sa'nd...: ~**bank** *f* ②f piaszczyzna, piasek *m*; (auf Flüssen usw.) mielizna; ~**boden** *m* grunt piaszczysty; ~**büchse** *f* piaseczniczka; ~**gegend** *f* okolica piaszczysta.

sa'ndig (ză'ndįch) piaszczysty.

Sa'nd...: ~**korn** *n* ziarnko piasku; ~**mann** *m* ②a piaskarz; F der ~m. kommt oczy kleją się do snu; ~**stein** *m* piaskowiec; ~**uhr** *f* zegar *m* piaskowy.

sa'ndte (ză'ntᵉ) s. senden.

sanft (zănft) łagodny; spokojny; (weich) miękki; *a.* = ~mütig.

Sä'nfte (zĕ'nftᵉ) *f* ③b lektyka.

Sa'nftheit *f* łagodność; spokojność; miękkość.

Sa'nft|mut *f* indekl. łagodność umysłu, potulność.

sa'nft|mütig (-mütįch) łagodnego umysłu, potulny.

Sang (zăng) 1. *m* ②d śpiew; *a.* = Gesang; 2. ♀, **sä'nge** (zĕ'ngᵉ) s. singen.

sa'ngbar śpiewny.

Sä'nger (zĕ'ngᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c śpiewak (-aczka); poet. = Dichter; ~... śpiewacki.

sank (zănk), **sä'nke** (zĕ'nkᵉ) s. sinken.

Sankt (zankt) indekl. święty.

sann (zăn), **sä'nne** (zĕ'nᵉ) s. sinnen.

sapperlo't (zăpᵉʀlo't) = sackerlot.

Sappeu'r (zăpø'ʀ) *m* ②g¹ od. ⑥i saper; ~... saperski.

Sarde'lle (zăʀdĕ'lᵉ) *f* ③b sardela.

Sardi'ne (~di'nᵉ) *f* ③b sardynka.

Sarg (zăʀk) *m* ②d trumna *f*; *dim.* trumienka *f*; ~**decke** *f*, ~**tuch** *n* całun *m*.

Saß¹ (zăs) ③a¹, **Sa'sse** (ză'sᵉ) ③a = Insaß.

saß² (zas), **sä'ße** (zĕ'sᵉ) s. sitzen.

sä'ssig (zĕ'sįch) = ansässig.

Sa'tan (za'tăn) *m* ②g¹ szatan.

sata'nisch (zata'nįsz) szatański.

Sati'n (zatę') *m* ⑥i satyna *f*; ~... satynowy.

Sati're (zati'ʀᵉ) *f* ③b satyra.

satt (zăt) syty; ich habe es ~ to mi się sprzykrzyło, mam tego po uszy.

Sa'ttel (ză'tᵉl) *m* ②j siodło *n*; *dim.* siodełko *n*; er ist in allen Sätteln gerecht on umie wszystko; ~... siodłowy; ~**decke** *f* czaprak *m*; ♀**fest** siedzący mocno w siodle; *fig.* znający się dobrze na czemś; ~**gurt** *m* popręg.

sa'tteln (ză'tᵉln) ⑮f [o]siodłać.

Sa'ttheit *f* sytość, przesyt *m*.

sä'ttigen (zĕ'tigᵉn) ⑮a [na]sycić; ~**d** sytny. *Su.* nasycenie *n*, sytość *f*.

Sa'ttler (ză'tlᵉʀ) *m* ②l siodlarz.

Sattlerei' (zătlᵉʀaĭ') *f* ③b pracownia siodlarska.

sa'ttsam (ză'tzam) dostateczny, wystarczający.

Satz (zăc) *m* ②d (Sprung) skok, sus; (Boden♀) osad; ♣ ~ Waren partja *f*, garnitur; Gram. zdanie *n*; Typ. skład czcionek; (im Spiel) stawka *f*; in Sätzen skokami; *a.* = Ansatz, Einsatz.

Sa'tz...: ~**bau** *m* (o. *pl.*), ~**bildung** *f* budowa *f* (od. tworzenie *n*) zdań; ~**lehre** *f* nauka o zdaniu, składnia.

Sa'tzung (ză'cung) *f* ③b przepis *m*, prawidło *n*, statut *m*.

Sau (zau) *f* ②f, *a.* ③b: a) świnia; b) = Wildschwein; ~... świński; *fig.* brudny, niechlujny.

sau'ber (zau'bᵉʀ) czysty, schludny; ♀**keit** *f* czystość, schludność.

säu'berlich (zoĭ'bᵉʀlįch) (fein ~) = sauber.

säu'bern (zoĭ'bᵉʀn) ⑮b = reinigen.

Sau'|bohne *f* bób *m*.

Sau'ce (zo'sᵉ) *f* ③b = Soße.

sau'er (zau'ᵉʀ) ⑩⁵ kwaśny; (herb) cierpki; (schwer) ciężki, uciążli-

wy., mozolny; (mürrisch) zgryźliwy; ~ machen = säuern; ~ werden [s]kwaśnieć, [s]kisnąć; sich et. ~ werden lassen [na]mozolić się nad (*instr.*).

Sau'er... oft kwaśny; **~ampfer** ♀ (-ampfeR) *m* ②l szczaw; **~brunnen** *m* kwaśna woda *f* mineralna; szczawa *f*; **~kohl** *m*, **~kraut** *n* kapusta *f* kwaśna od. kiszona.

sau'erlich (zoi'eRlich) kwaskowaty. [kwasić.]

säu'ern (zoi'eRn) ⑮b [za-, na-]

Sau'er...: **~stoff** *m* tlen; **~teig** *m* kwas, rozczyn; **2töpfisch** (-töpfisz) zgryźliwy, marudny.

Sau'f|bruder P (zau'f-) *m* = Säufer.

sau'fen (zau'fen) ⑬f Tiere: [wy-]pić; P Menschen: pić bez miary, zapijać się.

Säu'fer P (zoi'feR) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c pijak (pijaczka), opój *m*; **~wahnsinn** *m* obłęd wskutek opilstwa.

Sauferei' (zaufeRai') *f* ③b pijaństwo *n*, opilstwo *n*.

Sau'f|gelage *n* pijatyka *f*.

Sau'g|amme (zau'k-) *f* mamka.

sau'gen (zau'gen) ⑮a [wy]ssać.

säu'gen (zoi'gen) ⑮a [na]karmić piersią. [ssak *m*.]

Säu'ge|tier *n* zwierzę ssące.

Sau'g...: **~flasche** *f* flaszeczka do karmienia, pypka; **~heber** *m* lewar ssący.

Säu'gling (zoi'kling) *m* ②g[1] niemowlę *n* (przy piersi).

säu'isch (zoi'isz) świński; *fig.* niechlujny, sprośny.

Säu'le (zoi'le) *f* ③b słup *m*, filar *m*, kolumna; **~n...** filarowy, kolumnowy; **~n|halle** *f* krużganek *m*, portyk *m*, kolumnada; **~n|reihe** *f* rząd *m* słupów oder filarów; **~n|werk** *n* budowla *f* na słupach; kolumnada *f*.

Saum (zaum) *m* ②d kraniec, brzeg; (genähter) rąbek; **~...** juczny.

sau'|mäßig F świński, bestjalski; *adv.* po świńsku, po bestjalsku.

säu'men (zoi'men) ⑮a 1. *v/t.* obrębiać [-bić]; [ob]lamować. 2. *v/i.* zwlekać, ociągać się, omieszkać.

säu'mig (zoi'mich) = saumselig.

Sau'm...: **~last** *f* ciężar *m* (meist *pl.*); **~pferd** *n* koń *m* juczny; **2selig** opieszały; **~seligkeit** *f* opieszałość.

Säu're (zoi'Re) *f* ③b kwas *m*.

Saure|gu'rken|zeit *f* czas *m* ogórkowy.

Saus (zaus) ②h: in ~ und Braus leben żyć szumnie, prowadzić życie hulaszcze.

säu'seln (zoi'zeln) ⑮f szeleścić.

sau'sen (zau'zen) ⑮e [za]szumieć, [za]huczeć.

Sau'se|wind F świszczypała *f*.

Sca... s. Ska...; **Sce...** s. Sze...

Sce'pter (sce'pteR) s. Zepter.

Scha'bbes (szą'bes) *m* indekl. szabas.

Scha'be (szą'be) *f* ③b szwab *m*, karakon *m*; ⚙ = **Scha'beisen** (szą'p-) *n* skrobadło *n*, narzędzie *n* do skrobania; **~fleisch** *n* mięso skrobane.

scha'ben (~n) ⑮a [o]skrobać.

Scha'bernack (szą'beRnąk) *m* ②g figiel, psota *f*; ~ treiben dokazywać.

schä'big (sze'bich) = grindig, räudig; (Kleider) wytarty, nędzny; a. = lumpig, geizig.

Schablo'ne (szablo'ne) *f* ③b szablon *m*, wzór *m*; **2n|haft** szablonowy, według szablonu.

Schabra'cke (szabrą'ke) *f* ③b czaprak *m*.

Schach (sząch) *n* ②g (a. = ~spiel) szachy *m/pl.*; **~...** szachowy; **~'brett** *n* szachownica *f*.

Scha'cher (szā'chᵉʀ) *m* (2)l, **~ei'** (szachᵉʀai') *f* (3)b szachrowanie *n*, szachrajstwo *n*, frymarka *f*.

Schä'cher (szē'chᵉʀ) *m* (2)l rozbójnik.

Scha'cher|jude *m* żyd szachraj.

scha'chern (sza'chᵉʀn) (15)b szachrować.

Scha'ch...: **~spiel** *n* (gra *f* w) szachy *m/pl.*; **~spieler** *m* szachista.

Schacht (szacht) *m* (2)g od. (2)d szacht, szyb; **~...** szybowy.

Scha'chtel (szā'chtᵉl) *f* (3)d pudło *n*, pudełko *n*; F alte ~ stara baba; **~halm** ⚘ *m* skrzyp.

Scha'ch|zug *m* ciąg *m* (w szachach).

scha'de (szā'dᵉ) 1. (es ist) ~! szkoda! 2. ⁓ *m* (4)e (*pl.* Schäden) szkoda *f*.

Schä'del (szē'dᵉl) *m* (2)l czaszka *f*; **~stätte** *f* bibl. Golgota.

scha'den (szā'dᵉn) 1. (15)c [za-] szkodzić, wyrządzać [-dzić] szkodę. 2. ⁓ *m* (2)j szkoda *f*; (Nachteil) strata *f*, uszczerbek; (körperlicher) uszkodzenie *n*; ⁓ nehmen doznawać [-znać] szkody oder uszczerbku; **⁓ersatz** *m* odszkodowanie *n*; **⁓freude** *f* radość z cudzego nieszczęścia; **~froh** radujący się z cudzego nieszczęścia, złośliwy.

scha'dhaft (szā'thaft) uszkodzony, nadwerężony, wadliwy; **⁓igkeit** *f* uszkodzenie *n*, wadliwość.

schä'digen (szē'digᵉn) (15)a [za-] szkodzić (*dat.*). *Su.* szkodzenie *n* (*dat.*), uszczerbek *m* (na *loc.*, w *loc.*).

schä'dlich (szē'tlich) szkodliwy (*dat.*, für *acc.* dla *gen.*); (unvorteilhaft) niekorzystny; (verderblich) zgubny; **⁓keit** *f* szkodliwość; zgubność. [dliwy owad.]

Schä'dling (~ling) *m* (2)g¹ szko-

scha'dlos (szā'tlos) nieposzkodzowany; j-n ~ halten wynagradzać [-grodzić] k-u stratę; **⁓haltung** *f* wynagrodzenie *n* (komuś) straty.

Schaf (szāf) *n* (2)g owca *f*; *fig.* głupiec *m*, dureń *m*; **~...** owczy; **~bock** *m* baran.

Schä'fchen (szē'fchᵉn) *n* (2)l owieczka *f*; (Lämmerwolken) baranki *m/pl.*; sein ~ ins trockne bringen, sein ~ scheren zarobić [voll.] grube pieniądze, obłowić się [voll.].

Schä'fer (~ᵉʀ) *m* (2)l owczarz.

Schäferei' (szēfᵉʀai') *f* (3)b owczarnia.

Schä'fer...: **~hund** *m* pies owczarski; **~stunde** *f* pora miłosna.

Scha'f|fell *n* skóra *f* owcza.

scha'ffen (szā'fᵉn): a) (15)a (tun) robić, pracować, czynić; (ver~) dostarczać [-czyć], dostawiać [-wić]; zu ~ haben mieć do czynienia; ich habe damit nichts zu ~ to do mnie nie należy, nie mam z tem nic do czynienia; er macht mir viel zu ~ on sprawia mi wiele kłopotów; b) (14)h (er~) tworzyć, stwarzać [stworzyć]; **~d** twórczy.

Scha'ffens|kraft *f* siła twórcza.

Scha'ffner (szā'fnᵉʀ) *m* (2)l szafarz; 🚂 konduktor.

Scha'f...: **~garbe** ⚘ *f* krwawnik *m*; **~hirt** *m* pasterz owiec, owczarz; **~hürde** *f* zagroda dla owiec, owczarnia *f*.

Schafo'tt (szafo't) *n* (2)g rusztowanie.

Scha'f|pelz *m* kożuch barani, barany *m/pl*.

Scha'fs... owczy; **~kopf** *m fig.* barania głowa *f*, dureń.

Scha'f...: **~schur** *f* strzyżenie *n* owiec; **~stall** *m* stajnia *f* dla owiec, owczarnia *f*.

Schaft (szăft) *m* ②d (an Säulen) słupiec; (Gewehr≈) osada *f*; (Stiefel≈) cholewa *f*; (der Lanze) drzewce *n*; (des Messers usw.) trzonek; ⚘ łodyga *f*. [schaft.]
...schaft *f* ③b in Zssgn, z.B. Eigen≈
Scha'f...: **~wolle** *f* wełna owcza; **~zucht** *f* chów *m* owiec; **~züchter** *m* hodowca owiec. [kal.]
Scha'kal (sza'kăl) *m* ②g¹ sza-
Schä'ker (szę'keʀ) *m* ②l figlarz.
schä'kern (szę'keʀn) ⑮b [po-] figlować, [po]żartować.
schal¹ (szāl) wywietrzały; (geschmacklos) niesmaczny; ~ **werden** [wy]wietrzeć [voll.].
Schal² (~) *m* ②g¹ oder ⑥i szal.
Scha'le (sza'le) *f* ③b miseczka, czarka, filiżanka; *dim.* (= **Schä'lchen** [szę'lchen] *n* ②l) czareczka, filiżaneczka; (Hülse) łuska; (Nuß≈ usw.) łupa, łupina; (Zitronen≈ usw.) skórka; (der Schaltiere) skorupa; **~n...** łupinowy, skorupowy.
schä'len (szę'len) ⑮a obłupywać [-pić], obierać [obrać] (ze skórki); Erbsen usw.: łuskać, [wy-] łuszczyć.
Scha'lheit *f* niesmaczność.
Schalk (szălk) *m* ②g oder ②d trefniś, żartowniś, filut.
scha'lkhaft figlarny, filuterny, przebiegły. [Hanswurst.]
Scha'lks|narr *m* = Hofnarr,
Schall (szăl) *m* ②g, ②d dźwięk, brzmienie *n*; **~...** odgłosowy.
Scha'll|lehre (sză'l-) *f* (bei Trennung: Schall|lehre) nauka o dźwiękach, akustyka.
scha'llen (sză'len) ⑮a dźwięczeć, [za]brzmieć; **~d** rozbrzmiewający, głośny; gromki.
Scha'll|trichter *m* trąbka *f* odgłosowa; (am Grammophon) tuba *f*. [jarka.]
Schalmei' (szalmai') *f* ③b fu-
schalt (szălt) s. schelten.
scha'lten (sză'lten) ⑮c (über *acc.*) rządzić, zarządzać, gospodarować (*instr.*).
Scha'lter (~teʀ) *m* ②l okienko *n* (przy którem urzędują); kasa *f* (biletowa).
Scha'l|tier *n* skorupiak *m*.
Scha'lt|jahr (sză'lt-) *n* rok *m* przestępny.
Schalu'ppe (szalu'pe) *f* ③b szalupa; **~n...** szalupowy.
Scham (szām) *f* ③b (o. *pl.*) wstyd *m*: (~gefühl) wstydliwość; Anat. (weibliche ~) części *f/pl.* płciowe.
schä'men (szę'men) ⑮a: sich ~ [za]wstydzić się; sich ~ vor (*dat.*) wstydzić się (*acc.*); ich schäme mich wstydzę się; wstyd mi (*gen.*). [du, wstydliwość *f*.]
Scha'm|gefühl *n* uczucie wsty-
scha'mhaft wstydliwy; **≈igkeit** *f* wstydliwość.
Scha'm...: **≈los** bezwstydny; (frech) zuchwały, bezczelny; **~losigkeit** *f* bezwstydność; zuchwałość, bezczelność; **≈rot** zarumieniony ze wstydu; **≈rot werden** [za]rumienić się ze wstydu; **~röte** *f* rumieniec *m* wstydu; **~teile** *m/pl.* części *f/pl.* płciowe.
Scha'nd... (sză'nt...) haniebny, sromotny; **~bube** *m* łotr, bezec-
scha'ndbar = schändlich. [nik.]
Scha'nde (sză'nde) *f* ③b wstyd *m*; (Schimpf) hańba, sromota.
schä'nden (szę'nden) ⑮c [z]hańbić; (entehren) znieważać [-żyć]; ein Mädchen: [z]gwałcić.
Schä'nder (~deʀ) *m* ②l hańbiciel; gwałciciel.
Scha'nd|fleck *m* zmaza *f*, plama *f*; a. = Schimpf.
schä'ndlich (szę'ntlĭch) haniebny, sromotny; *adv.* auch okropnie, strasznie; **≈keit** *f* haniebność, sromotność.

Scha'nd...: ~**mal** *n* piętno; ~**maul** *n* niegodziwa (oder złośliwa) gęba *f*; ~**schrift** *f* pismo *n* zniesławiające, paszkwil *m*; ~**tat** *f* haniebny (od. szkaradny) czyn *m* oder postępek *m*.

Schä'ndung *f* zhańbienie *n*; znieważenie *n*; zgwałcenie *n*.

Schank (szą̄ŋk) *m* ②g (o. *pl.*) szynk; wyszynk (piwa i wina); ~... szynkowy; ~**wirt(in** *f*) *m* szynkarz (-arka), karczmarz (-arka).

Scha'nker (~ᵉʀ) *m* ②l szankier, [wrzód weneryczny.]

Scha'nze (szą̄'ncᵉ) *f* ③b szaniec *m*; okop[*m*; *fig.* in die ~ schlagen wystawiać [-wić] na szwank, [za]ryzykować.

scha'nzen (~n) ⑮e [o]szańcować. otaczać [otoczyć] szańcami.

Schar (szą̄ʀ) *f* ③b gromada, tłum *m*; (Herde) stado *n*; (Bande) zgraja; ⚙ = Pflugschar.

Schara'de (szaʀā'dᵉ) *f* ③b szarada.

Scha'rbock (szą'ʀbǫk) *m* ②g [(o. *pl.*) skorbut, gnilec.]

scha'ren (sza'ʀᵉn) ⑮a (sich) [z]gromadzić (się).

Schä'ren (szę'ʀᵉn) *f/pl.* (indekl.) drobne skały *f/pl.* w morzu.

scharf (sząʀf) ⑩² ostry; (ätzend) gryzący; (durchdringend) przenikliwy; (würzig) ostry (a. Schuß usw.), aromatyczny; (streng) srogi; (heftig) silny, gwałtowny; (Gehör usw.) bystry, delikatny; ~ machen [na-, wy]ostrzyć.

Scha'rf|blick *m* bystrość *f* umysłu, przenikliwość *f*.

Schä'rfe (szę̄'ʀfᵉ) *f* ③b ostrość; przenikliwość; srogość; gwałtowność; bystrość; (e-s Messers usw.) ostrze *n*.

schä'rfen (~n) ⑮a [na-, wy-] ostrzyć; Verstand usw.: zaostrzać [-trzyć].

Scha'rf...: ~**macher** *m* podżegacz; ~**richter** *m* kat; ~**schütze** *m* celny strzelec; ~**sichtig** (-zi̜chti̜ch) bystrooki; *fig.* przenikliwy; ~**sichtigkeit** *f* bystrość wzroku; przenikliwość; ~**sinn** *m* bystrość *f* rozumu; dowcip; ~**sinnig** bystry; dowcipny; przenikliwy.

Scha'rlach (szą'ʀlą̄ch) *m* ②g¹ (auch ~**fieber** *n*) szkarłatyna *f*; (a. ~**farbe** *f*) szkarłat; ~**en** (~ᵉn), ~**rot** szkarłatny.

Scharmü'tzel ⚔ (sząʀmü'cᵉl) *n* ②l potyczka *f*, utarczka *f*.

Scharnie'r (~ni̜'ʀ) *n* ②g wycięcie, nit *m*. [pas *m*.]

Schä'rpe (szę̄'ʀpᵉ) *f* ③b szarfa,

Scha'rre (szą'ʀᵉ) *f* ③b skrobaczka; **scha'rren** (~n) ⑮a [po]szurgotać (mit den Füßen nogami); (graben) [wy]grzebać.

Scha'rte (szą'ʀtᵉ) *f* ③b szczerb *m*; *fig.* skaz *m*, wada.

Scharte'ke (sząʀte'kᵉ) *f* ③b szpargał *m*, grat *m*.

scha'rtig (szą'ʀti̜ch) szczerbaty, wyszczerbiony; ~ machen wyszczerbiać [-bić].

Scha'r|wache *f* straż, patrol.

scharwe'nzeln (sząʀwę̄'ncᵉln) ⑮f nadskakiwać.

Scha'tten (szą'tᵉn) *m* ②l cień; ~... cieniowy; ~**bild** *n*, ~**riß** *m* obraz *m* cieniowany; sylwetka *f*; ~**los** bez cienia; ~**reich** *n* królestwo cieniów, podziemie; ~**seite** *f* strona cienista od. leżąca w cieniu; *fig.* słaba strona; ~**spiel** *n* zabawa *f* cieniowa.

schattie'ren (sząti̜'ʀᵉn) ⑮g [przy]cieniować. *Su.* cieniowanie *n*, odcień *m*.

scha'ttig (szą'ti̜ch) cienisty.

Schatu'lle (szątū'lᵉ) *f* ③b szkatułka; ~**n...** szkatułkowy.

Schatz (sząc) *m* ②d skarb; (liebkosend) kochanek (-anka), kochanie *n*, duszka *f*; ~**amt** *n* skarbiec *m*, skarbnica *f*.

schä'tzbar (szę'cbar) cenny, szacowny; (schätzenswert) godny szacunku. [duszko, duszka *f*.]
Schä'tzchen (~chen) *n* (2)l ser-]
schä'tzen (~en) (15)e cenić, oceniać [-nić]; sich glücklich usw. ~ uważać się za (*acc.*), czuć się (*instr.*); ich schätze Sie auf dreißig Jahre przyznaję panu trzydzieści lat, sądzę, że pan ma trzydzieści lat; **~s|wert** godny szacunku.
Schä'tzer (~er) *m* (2)l oceniacz.
Scha'tz...: **~gräber** *m* poszukiwacz skarbów; **~kammer** *f* skarb *m*, skarbiec *m*; **~meister** *m* podskarbi.
Schä'tzung *f* ocena, oszacowanie *n*; (Achtung) uszanowanie *n*, szacunek *m*; **~s|weise** w przybliżeniu.
Schau (szau) *f* (3)b pokaz *m*, wystawa, widok *m*; (der Truppen) przegląd *m*, rewja; zur ~ stellen oder tragen wystawiać [-wić] na widok.
Schau'... wystawowy, wystawiony na pokaz; **~bude** *f* buda (w której coś pokazują); **~bühne** *f* widownia; Thea. scena.
Schau'der (szau'der) *m* (2)l dreszcz; (Entsetzen) strach, zgroza; a. = Abscheu.
schau'derhaft, schau'der|voll przejmujący zgrozą; straszny, okropny.
schau'dern (~dern) (15)b (h. u. sn) [za]drżeć; wzdrygać [-gnąć] się; mich schaudert dreszcz mnie przejmuje, strach mnie ogarnia.
schau'en (~en) (15)a [po]patrzeć, spoglądać [-dnąć] (auf *acc.* na *acc.*).
Schau'er (~er) *m* (2)l = Schauder; (Regen~) nawalny deszcz; **~...** straszny, straszliwy, okropny.
schau'erlich = schauderhaft.
schau'ern (~n) (15)b = schaudern.
Schau'fel (~fel) *f* (3)d łopata, szufla; **schau'feln** (~n) (15)f kopać łopatą; Schnee usw.: zgartywać [-rnąć] łopatą.
Schau'fel|rad *n* koło skrzydlaste.
Schau|fenster *n* okno wystawowe, wystawa *f*.
Schau'fler (szau'fler) *m* (2)l pracujący łopatą, zgartywacz; Jagd: daniel.
Schau'...: **~gerüst** *n* trybuna *f*; wzniesienie dla widzów; **~haus** *n* dom *m* przedpogrzebowy; **~kasten** *m* stereoskop.
Schau'kel (~kel) *f* (3)d huśtawka; **~...** huśtawkowy; **~brett** *n* huśtawka *f*.
schau'keln (~n) (15)f (sich) [po-]huśtać (się), [po]kołysać (się).
Schau'kel...: **~pferd** *n* konik *m* do huśtania; **~stuhl** *m* krzesło *n* do huśtania; fotel biegunowy.
Schau'|lust *f* chęć widzenia, ciekawość; **~ig** lubiący się przypatrywać, ciekawy.
Schaum (szaum) *m* (2)d piana *f*; (beim Kochen) szumowiny *f/pl.*; **~...** spieniony; musujący.
schäu'men (szoi'men) (15)a [s]pienić się; Wein usw.: musować; *v/t.* [wy]szumować; **~d** pieniący się, spieniony.
Schau'm...: **~schläger** *m* miotełka *f* do bicia piany; *fig.* szarlatan; **~wein** *m* wino *n* musujące.
Schau'...: **~münze** *f* medal *m* (pamiątkowy); **~platz** *m* widownia *f*, teatr, scena *f*; **~spiel** *n* widowisko, widok *m*; Thea. dramat *m*, sztuka *f*; **~spiel-dichter** *m* poeta dramatyczny, dramaturg; **~spieler(in** *f*) *m* artysta (-stka) dramatyczny (-na), aktor(ka); **~spielern** (-szpiilern) [untr.] (15)b być aktorem; **~spiel|haus** *n* teatr *m*

(dramatyczny); ~spiel|kunst *f* sztuka dramatyczna; ~stellung *f* wystawienie *n* na widok, wystawa; ~turnen *n* publiczny popis *m* gimnastyczny.

Scheck[1] ✱ (szek) *m* (2)g[1] od. (6)i czek.

Scheck[2] (~) *m* (3)a. ~e (~e) *f* (3)b srokaty koń *m*, srokosz *m*.

sche'ckig (sze'kiḍ) srokaty.

scheel (szel) krzywy, zezowaty: *a.* = neidisch; ~ ansehen krzywo (od. z ukosa) spojrzeć na (*acc.*).

Schee'l|sucht *f* zazdrość, zawiść; **schee'l|süchtig** zazdrosny, zawistny.

Sche'ffel (szefel) *m* (2)l pół korca.

Schei'be (szai'be) *f* (3)b krąg *m*, tarcza; ⚙ koło *n*, kółko *n*; (Brot) skibka, kromka; (Honig usw.) plaster *m*; (Fenster2) szyba; Äpfel in ~n schneiden [po]krajać w talarki; ~n|honig *m* miód w plastrach; ~n|schießen *n* strzelanie do tarczy.

Schei'de (szai'de) *f* (3)b pochwa; *Anat.* pochwa maciczna; *a.* = Grenze.

Schei'de... graniczny; pożegnalny; ~gruß *m* pozdrowienie *n* pożegnalne; ~kunst *f* chemja; ~linie *f* linja graniczna oder demarkacyjna; ~münze *f* moneta zdawkowa oder drobna.

schei'den (szai'den) (13)n 1. a) *v/t.* (trennen) oddzielać [-lić], rozłączać [-czyć]; Eheleute: rozwodzić [-wieść]; sich ~ lassen rozwodzić [-wieść] się; b) *v/i.* (sn) rozstawać [-stać] się (von *dat.* z *instr.*); geschieden rozwiedziony; die Geschiedene rozwódka *f*. 2. 2 *n* (2)l rozdział *m*, rozstanie się, pożegnanie.

Schei'de...: ~wand *f* przegroda, przedział *m*; *fig.* przeszkoda; ~wasser *n* kwas *m* azotowy; ~weg *m* droga *f* rozstajna.

Schei'dung *f* rozdzielenie *n*, rozłączenie *n*; (Ehe2) rozwód *m*; ~s... rozwodowy; ~s|klage *f* skarga rozwodowa.

Schein (szain) *m* (2)g blask; (Licht) światło *n*; (Anschein) pozór; (Zeugnis usw.) świadectwo *n*, poświadczenie *n*; (Quittung) kwit, pokwitowanie *n*; zum ~(e) na pozór, pozornie.

Schei'n... pozorny, udawany, fałszywy.

schei'nbar pozorny, udany; *adv.* na pozór, rzekomo, niby.

schei'nen (szai'nen) (13)u świecić; (den Anschein haben) wydawać się, zdawać [zdać] się; es scheint zdaje się; er scheint recht zu haben ma słuszność, jak się zdaje.

Schei'n...: 2heilig świętoszkowaty, obłudny; ~heilige(r) *m* świętoszek, obłudnik; ~heiligkeit *f* świętoszkostwo *n*, obłuda; ~kauf *m* kupno *n* pozorne; ~tod *m* śmierć *f* pozorna, letarg; 2tot pozornie umarły; ~werfer (-werfer) *m* (2)l reflektor.

Scheit (szait) *n* (2)g, (2)c polano.

Schei'tel (szai'tel) *m* (2)l, *f* (3)d wierzch *m*, wierzchołek *m* (głowy); (Gipfel) szczyt *m*; (des Kopfhaares) rozdział(ek) *m*; ~... wierzchołkowy.

schei'teln (~n) (15)f rozdzielać [-lić], rozczesywać [-sać].

Schei'tel...: ~punkt *m* punkt wierzchołkowy; *Astr.* zenit; 2recht prostopadły.

Schei'ter|haufen (szai'ter-) *m* [stos]

schei'tern (~n) (15)b (sn u. h.) rozbijać [-bić] się; *fig.* nie udawać [udać] się, spełznąć [voll.] na niczem.

Sche'llack (szę'lak) *m* (2)g szelak.

Sche'lle (szęle) *f* (3)b dzwonek *m*; Kartenſp.: dzwonka.

sche'llen (szę'lᵉn) ⑮a = klingeln.
Sche'llen... dzwonkowy; **~trommel** *f* bębenek *m* z dzwonkami; tamburyn *m*.
Sche'll|fisch *m* łupacz.
Schelm (szę̆lm) *m* (2)g szelma, łotr; (mutwilliger Mensch) filut; armer ~ biedaczysko *n*, nieborak; kleiner ~ nicpoń; **~(en)...** szelmowski; filuterny; **~enstreich** *m* szelmostwo *n*, łotrostwo *n*, psota *f*.
Schelmerei' (szę̆lmᵉʀaī') *f* (3)b szelmostwo *n*; ~en treiben od. begehen popełniać [-nić] szelmostwa; (in gutem Sinne) [po]figlować. [mowski; filuterny.]
sche'lmisch (szę̆'lmįsz) szel-
Sche'lte (szę̆'ltᵉ) *f* (3)b nagana, napomnienie *n*.
sche'lten (~n) ⑫e [z]ganić, [z]łajać (wegen *gen.* za *acc.*).
Sche'lt|wort *n* wyraz *m* łający oder obelżywy. [*m*, wzór *m*.]
Sche'ma (szę'mą) *n* (6)e schemat
Sche'mel (szę'mᵉl) *m* (2)l stołek; *dim.* stołeczek. [wirt.]
Schenk (szę̆ŋk) *m* (3)a = Schank-
Sche'nke (szę̆'ŋkᵉ) *f* (3)b szynk *m*, karczma; *dim.* karczemka.
Sche'nkel (~ᵉl) *m* (2)l udo *n*; (e-s Zirkels) ramię *n*; Geom. ramię *n*, bok; **~...** udowy.
sche'nken (~ᵉn) ⑮a = ein~; Bier usw.: = aus~; (zum Geschenk machen) darowywać [-ować]; dawać [dać] w podarunku; (erlassen) przebaczać [-czyć].
Sche'nker (~ᵉʀ) *m* (2)l, **~in** (~įn) *f* (3)c ofiarodawca (-czyni); *a.* = Schankwirt(in).
Sche'nk...: **~stube** *f* szynkownia; **~tisch** *m* stół szynkowny, bufet.
Sche'nkung *f* (Schenken) darowanie *n*, darowizna *f*; (Geschenk) dar *m*, podarunek *m*; **~s...** dotyczący darowizny.
Sche'rbe (szę̆'ʀbᵉ) *f* (3)b, **~n** (~n) *m* (2)l skorupa *f*, czerep *m*; **~n...** skorupiany, skorupkowy; **~n|gericht** *n* sąd *m* skorupkowy.
Sche're (szę'ʀᵉ) *f* (3)b nożyce *f/pl.*; *dim.* nożyczki *f/pl.*
sche'ren (~ᵉn) ⑬n [o-, po]strzydz; Bart: = rasieren; sich ~ = sich (be)kümmern, sich plagen; scher dich zum Kuckuck! idź do djabła!
Sche'ren|schleifer *m* szlifierz.
Schererei' (szęʀᵉʀaī') *f* (3)b kłopot *m*, przykrość. [odrobina *f*.]
Sche'rflein (szę̆'ʀflain) *n* (2)l
Sche'rge (szę̆'ʀgᵉ) *m* (3)a pachołek, zbir; *a.* = Henker.
Scherz (szę̆ʀc) *m* (2)g żart; im ~ w żarcie, żartem; **~...** żartobliwy. [żartować.]
sche'rzen (szę'ʀcᵉn) ⑮e [po-]
sche'rzhaft żartobliwy.
sche'rz|weise w żarcie, na żart.
scheu (szoi) 1. bojaźliwy; (menschen~) nieśmiały, płochy; (von Pferden) płochliwy; ~ werden [s]płoszyć się. 2. **⁀** *f* (3)b (*o. pl.*) = Furcht. [szydło *n*.]
Scheu'che (szoi'chᵉ) *f* (3)b stra-
scheu'chen (~n) ⑮a straszyć, [wy]płoszyć.
scheu'en (szoi'ᵉn) ⑮a (vor *dat.*) strachać się (*gen.*); *fig.* unikać (*gen.*), bać się (*gen.*); sich ~ wahać się.
Scheu'er (~ᵉʀ) *f* (3)d = Scheune; **~frau**, **~magd** *f* kobieta do szorowania, pomywaczka; **~lappen** *m*, **~tuch** *n*, **~wisch** *m* ścierka *f* do szorowania.
scheu'ern (~ᵉʀn) ⑮b trzeć, ocierać; (abreiben) wycierać [wytrzeć]; den Fußboden usw.: [z]myć, [wy]szorować.
Scheu'|klappe *f*, **-leder** *n* zasłona *f* na oczy (konia).
Scheu'ne (szoi'nᵉ) *f* (3)b stodoła, gumno *n*; **~n...** stodolny, gumienny. [*m*, straszydło.]
Scheu'sal (szoi'zął) *n* (2)g potwór

scheu'ßlich (szoi'slich) potworny, odrażający, obrzydliwy: ≈**keit** f potworność, obrzydliwość.

Schicht (szicht) f ③b warstwa; (Holz) stos m; Geol. pokład m; (bei der Arbeit) szychta.

schi'chten (szi'chtᵉn) ⑯c układać [ułożyć] warstwami oder w stosy. [szychtami.]

schi'cht(en)|weise warstwami;∫

Schi'chtung f uwarstwienie n.

schick (szik) 1. szykowny. 2. ≈ m ②g (o. pl.) szyk, składność f.

schi'cken (szi'kᵉn) ⑮a posyłać [-słać], wysyłać [-słać], wyprawiać [-wić]; sich ~ = sich (er-) eignen, sich fügen; (sich geziemen) uchodzić, przystawać [-stać]: es schickt sich nicht nie przystoi, nie wypada.

schi'cklich stosowny, przyzwoity; ≈**keit** f stosowność, przyzwoitość.

Schi'cksal (~zal) n ②g los m, przeznaczenie, udział m.

Schi'ckung f = Schicksal, Geschick.

Schie'b(e)... (szī'p..., szī'bᵉ...) przesuwalny, do przesuwania; ~**fenster** n okienko (do zasuwania).

schie'ben (szī'bᵉn) ⑬i suwać, posuwać [-sunąć]; (stoßen) pchać [pchnąć]; an die Wand ~ przysuwać [-sunąć] do (gen.); auf die Seite ~ odsuwać [-sunąć] na (acc.); Kegel ~ [za]grać w kręgle; in den Ofen ~ wsadzać [-dzić] do pieca; Schuld usw. auf j-n ~ składać [złożyć], zwalać [-lić] na (acc.).

Schie'ber (~bᵉʀ) m ②l = Riegel.

Schie'b...: ~karre(n m) f taczki f/pl.; ~**kasten** m, ~**lade** f szuflada f, szufladka f.

schied (szīt) s. scheiden.

Schie'ds... (szī'c...): ~**gericht** n sąd m rozjemczy; ~**richter** m sędzia rozjemczy oder polubowny; ≈**richterlich** polubowny, rozjemczy; ~**spruch** m wyrok sądu polubownego.

schief (szīf) krzywy, ukośny; (Ebene) pochyły; (nicht richtig) nieprawidłowy, mylny; ~ machen (werden) [s]krzywić (się); et. ~ nehmen brać [wziąć] za złe.

Schie'fe (szī'fᵉ) f ③b (o. pl.) krzywość, ukośność, pochyłość, krzywizna.

Schie'fer (~ʀ) m ②l łupek; ~... łupkowy; ~**tafel** f tabliczka łupkowa. [się.]

schie'fern (szī'fᵉʀn) ⑮b łupać∫

Schie'fheit f = Schiefe.

schie'f...: ~seitig krzywoboczny; ~**wink(e)lig** ukośnokątny.

schie'len (szī'lᵉn) ⑮a patrzeć zezem, zezować; spoglądać [-dnąć] ukradkiem (nach dat. na acc.); ~**d** zezowaty.

Schie'ler (~ᵉʀ) m ②l człowiek zezowaty.

schien (szīn) s. scheinen.

Schie'n|bein (szī'n-) n goleń m, piszczel m.

Schie'ne (szī'nᵉ) f ③b (am Rade) obręcz; 🚂 szyna; ~**n...** szynowy; ~**n|strang**, ~**n|weg** m kolej f, tor. [nahe.]

schier (szīʀ) = rein; adv. = bei-∫

Schie'rling ♀ (szī'ʀling) m ②g cykuta f; ~**s...** cykutowy.

Schie'ß... (szī's...) strzelniczy; ~**baumwolle** f bawełna strzelnicza; ~**bedarf** m materjał strzelniczy, amunicja f; ~**bude** f strzelnica.

schie'ßen (szī'sᵉn) ⑬d 1. a) v/t. u. v/i. (h.) palić [wypalić, palnąć]; strzelać [-lić] (auf acc., nach dat. na acc. do gen.); b) v/i. (sn) (keimen) kiełkować; (sich stürzen) puszczać [puścić] się, buchać [-chnąć]; in die Höhe ~ = aufschießen; ~ lassen wypuszczać [puścić]; in Ähren ~

puszczać [puścić] kłosy. 2. ℒ *n* (2)l strzelanie.

Schießerei' (szīsᵉʀai') *f* (3)b strzelanina.

Schie'ß...: **~platz** *m* strzelnica *f*: **~pulver** *n* proch *m* strzelniczy: **~scharte** *f* okno *n* w murze do strzelania; **~scheibe** *f* tarcza do strzelania; **~stand** *m* stanowisko *n* (podczas strzelania).

Schiff (szif) *n* (2)g okręt *m*, statek *m*; (e-r Kirche) nawa *f*: ~... okrętowy.

Schi'ffahrt *f* (3)b (bei Trennung: Schiff|fahrt) żegluga: ~(s)... żeglarski.

schi'ffbar spławny.

Schi'ff...: **~bau** *m* (*o. pl.*) budowa *f* okrętów: **~bauer** *m* budowniczy okrętowy: **~bruch** *m* rozbicie *n* okrętu; **~brücke** *f* most *m* okrętowy od. pontonowy.

Schi'ffchen (szi'fchᵉn) *n* (2)l okręcik *m*: Weberei: czółenko.

schi'ffen (~ᵉn) (15)a płynąć okrętem; żeglować; P = harnen.

Schi'ffer (~ᵉʀ) *m* (2)l żeglarz, marynarz.

Schi'ffs... = Schiff...; **~eigentümer, ~eigner** (-aignᵉʀ) *m* (2)l właściciel okrętu: **~hinterteil** *m* (*n*) tył *m* okrętu; **~junge** *m* chłopiec okrętowy: **~mannschaft** *f* załoga okrętowa; **~raum** *m* wnętrze *n* okrętu; **~schnabel** *m*, **~vorderteil** *m* (*n*) dziub *m*, przód *m* okrętu.

Schika'ne (szikā'nᵉ) *f* (3)b szykana, dokuczanie *n*: **schikanie'ren** (szikanī'ʀᵉn) (15)g szykanować: dokuczać [-czyć] (*dat.*).

Schild (szilt) 1. *m* (2)g tarcza *f*; *fig.* im ~e führen zamierzać, planować, knuć: ~... tarczowy. 2. *n* (2)c (Aushänge℘) szyld *m*, godło, wywieszka *f*.

Schi'lder... (~dᵉʀ...) szyldowy.

Schi'ld(e)rer (~d|ᵉ|ʀᵉʀ) *m* (2)l opisywacz.

Schi'lder|haus *n* budka *f* strażnicza, strażnica *f*.

schi'ldern (szi'ldᵉʀn) (15)b opisywać [-sać], przedstawiać [-wić], [na]kreślić.

Schi'ld(e)rung *f* opisanie *n*, przedstawienie *n*; opis *m*.

Schi'ld...: **~förmig** (-förmich) w kształcie tarczy: **~knappe** *m* giermek: **~kröte** *f* żółw *m*; **~patt** (-pat) *n* (2)g szyldkret *m*; **~wache** *f* szyldwach *m*, straż, warta.

Schilf (szilf) *n* (2)g (*a.* **~rohr** *n*) sitowie, trzcina *f*: ~... sitowy, trzcinowy.

schi'llern (szi'lᵉʀn) (15)b mienić się (in ... = *instr.*): **~d** mieniący się.

Schi'mmel (szi'mᵉl) *m* (2)l pleśń *f*; (Pferd) siwosz, siwek.

schi'mm(e)lig (~ich) spleśniały; ~ werden = **schi'mmeln** (~ᵉln) (15)b (h. u. sn) [s-, za]pleśnieć.

Schi'mmer (~ᵉʀ) *m* (2)l blask, połysk; *fig.* słaby promień.

schi'mmern (~ᵉʀn) (15)b [za]błyszczeć, [za]lśnić się.

Schimpf (szimpf) *m* (2)g obelga *f*, obraza *f*; (Schande) hańba *f*, sromota *f*: ~... obelżywy; haniebny.

schi'mpfen (szi'mpfᵉn) (15)a [ze-]łżyć, obrażać [-azić]; (~d nennen) przezywać [-zwać].

Schimpferei' (szimpfᵉʀai') *f* (3)b besztanina.

schi'mpflich haniebny, sromotny.

Schi'nd... (szi'nt...): **~aas** P *n* ścierwo; padlina *f*: **~anger** *m* ścierwisko *n*. [~... gontowy.]

Schi'ndel (szi'ndᵉl) *f* (3)d gont *m*:

schi'nden (~dᵉn) (13)o obdzierać [obedrzeć] ze skóry; *fig.* sich ~ sich abschinden, sich (ab)quälen.

Schi'nder (~dᵉʀ) *m* (2)l oprawca, rakarz, hycel; *fig.* = Quäler.

Schinderei' (szind^e^ʀai') *f* (3)b obdzieranie *n* ze skóry: *fig.* = Plackerei, Quälerei.

Schi'nd...: ~**grube** *f* ścierwisko *n*; ~**luder** P *n* ścierwo; ~**mähre** *f* szkapa, szkapina.

Schi'nken (szi'nk^e^n) *m* (2)l szynka *f*.

Schi'ppe (szi'p^e^) *f* (3)b szufla.

Schirm (szɪʀm) *m* (2)g (bsd. Sonnen~) parasol, (kleiner) parasolka *f*; (Regen~) deszczochron; (an Mützen) daszek; (Feuer~) ekran; (vor Betten usw.) parawan; (Lampen~) umbra *f*; *fig.* (Schutz) ochrona *f*, obrona *f*.

schi'rmen (szi'ʀm^e^n) (15)a chronić, ochraniać [ochronić].

Schi'rm...: ~**förmig** (-föʀmich) w kształcie parasola; ~**herr** *m* opiekun; ~**macher** *m* parasolnik; ~**mütze** *f* czapka z daszkiem.

schi'rren (szi'ʀ^e^n) (15)a = an~.

Schi'rr|meister *m* ⚔ przełożony nad podwodami; ✉ konduktor *m* pocztowy.

Schlacht (szlacht) *f* (3)b bitwa, walka; große ~ bój *m*; ~... bojowy; (zum Schlachten) rzeźniczy; ~'**bank** *f* rzeźnia.

schla'chten (szla'cht^e^n) (15)c 1. [za-] bić, rznąć, zarzynać [-rznąć]. 2. ~ *n* (2)l bicie, rznięcie, zarzynanie, rzeź *f*.

Schla'chten|maler *m* malarz malujący bitwy, batajlista.

Schlä'chter (szlę'cht^e^ʀ) *m* (2)l rzeźnik.

Schlächterei' (szlęcht^e^ʀai') *f* (3)b rzeźnia; *fig.* rzeź.

Schla'cht...: ~**feld** *n* pole bitwy, pobojowisko; ~**getümmel**, ~**gewühl** *n* zgiełk *m* walki; ~**haus** *n*, ~**hof** *m* rzeźnia *f*; ~**ordnung** *f* szyk *m* bojowy; ~**schiff** *n* okręt *m* wojenny.

Schla'cke (szla'k^e^) *f* (3)b żużel *m*, szlaka.

schla'ck(e)rig (~[^e^]ʀich) wilgotny, mokry; ~es Wetter dżdżyste powietrze *n*, słota *f*.

Schla'ckwurst *f* serwelata.

Schlaf (szlaf) *m* (2)g: a) (o. *pl.*) sen: in ~ singen usypiać [uśpić] śpiewem; b) *pl.* s. Schläfe.

Schla'f... senny; (einschläfernd) usypiający; (zum Schlafen dienend) sypialny, do spania; ~**abteil(ung** *f*) *m*, ~**coupe** *n* przedział *m* sypialny; ~**bank** *f* tapczan *m*, szlaban *m*; ~**bringend** usypiający, nasenny.

Schlä'fchen (szlę'fch^e^n) *n* (2)l drzemka *f*; ein ~ machen zdrzemnąć się [voll.].

Schlä'fe (szlę'f^e^) *f* (3)b skroń.

schla'fen (szla'f^e^n) (14)k spać, sypiać; ~ gehen, sich ~ legen kłaść [położyć] się spać, iść [pójść] spać; ~ legen układać [ułożyć] do snu; vor dem ~gehen przed spaniem.

Schlä'fer (szlę'f^e^ʀ) *m* (2)l, ~**in** (~sn) *f* (3)c śpiący (-ca), śpioch (śpioszka).

schlä'f(e)rig (~[^e^]ʀich) śpiący, senny, ospały; ich bin ~ = mich **schlä'fert** chce mi się spać; ~**keit** *f* senność, ospałość.

schlaff (szlaf) słaby, wątły; (herabhängend) obwisły, zwieszony; (nicht gespannt) wolny, nie wyprężony; ~ werden [o]słabnąć; ~**heit** *f* słabość, wątłość; obwisłość.

Schla'f...: ~**gemach** *n*, ~**kammer** *f* pokój *m* sypialny, sypialnia *f*; ~**los** bezsenny; ~**losigkeit** *f* bezsenność; ~**mittel** *n* środek *m* usypiający oder nasenny; ~**mütze** *f* czapeczka nocna; *fig.* śpioch *m* (śpioszka *f*).

schlä'frig s. schläferig.

Schla'f...: ~**rock** *m* szlafrok; ~**stelle** *f* miejsce *n* do spania; ~**stube** *f* = ~zimmer; ~**sucht** *f* śpiączka; ~**süchtig** senny, śpiący; ~**trunk** *m* napój usypiający; ~**trunken** zaspany.

snem zmożony: ~**wagen** *m* wóz sypialny; ~**zimmer** *n* sypialnia *f*.

Schlag (szlāk) *m* ②d udar (auch *fig.* = ~anfall, ~fluß); (der Uhr) uderzenie *n*, bicie *n*; (der Singvogel) śpiew; (Wagen≈) drzwiczki *f/pl.* (u powozu); (im Walde) poręba *f*; *fig.* cios; (Art) rodzaj; (Gattung) gatunek; (Rasse) rasa *f*; auf einen ~ odrazu, jednym zamachem; von einem ~e jednego rodzaju od. kalibru; ein Mensch vom alten ~e człowiek *m* starej daty; ~ zwölf Uhr z uderzeniem godziny dwunastej.

Schla'g... służący do bicia; ⚕ apoplektyczny, udarowy; ~**ader** *f* = Pulsader; ~**anfall** *m* udar, paraliż, apopleksja *f*; ~**baum** *m* rogatka *f*, barjera *f*.

Schlä'gel (szlę'gᵉl) s. Schlegel.

schla'gen (szlā'gᵉn) ⑭i 1. *v/t.* bić [uderzyć], a. = (durch)prügeln; (im Kampfe, Spiele) = besiegen: Brücke: [z]budować, [po-]prowadzić; Feuer: krzesać [rozkrzesić]; Lärm: [na]robić; Münzen: [wy]bić; Sahne: ubijać [ubić]; Zoll usw. ~ auf (*acc.*) nakładać [nałożyć] na (*acc.*); sich ~ [po]bić się. 2. *v/i.* (h. u. sn) uderzać [-rzyć] (się) (gegen *acc.* o *acc.*); Uhr: [wy]bić; Singvögel: śpiewać; Herz: bić; ~**d** dobitny, trafny; ~de Wetter *n/pl.* gazy *m/pl.* wybuchające.

Schla'ger (szlā'gᵉʀ) *m* ②l najefektowniejszy ustęp oder -sza pieśń *f*.

Schlä'ger (szlę'gᵉʀ) *m* ②l szpada *f*, rapier; (Vogel) ptak śpiewający; a. = Raufbold.

Schlägerei' (szlęgᵉʀaī') *f* ③b bójka, bijatyka.

Schla'g...: ≈**fertig** gotowy do boju; *fig.* przytomny, (Antwort) cięty; ~**fluß** *m* = ~anfall; ~**licht** *n* silne światło; ~**netz** *n* rakieta *f*; ~**ring** *m* pierścień bojowy; ~**sahne** *f* bita śmietanka, krem *m*; ~**uhr** *f* zegar *m* bijący; ~**werk** *n* mechanizm *m* bijący (w zegarze); ~**wort** *n* hasło. [muł, namuł.]

Schlamm (szlăm) *m* ②g (o. *pl.*)

schlä'mmen (szlĕ'mᵉn) ⑮a oczyszczać [-yścić] z mułu.

schla'mmig (szlă'mĭch) mulisty, błotnisty.

Schla'mm|kreide (szlĕ'm-) *f* kreda oczyszczona. [chluja.]

Schla'mpe (szlă'mpᵉ) *f* ③b nie-

schla'mpig (~pĭch) niechlujny, plugawy; (Wetter) słotny.

schlang (szlăŋ), **schlä'nge** (szlĕ'ŋᵉ) s. schlingen.

Schla'nge (szlă'ŋᵉ) *f* ③b wąż *m*: (giftige) żmija; *fig.* gadzina.

schlä'ngeln (szlĕ'ŋᵉln) ⑮f: sich ~ wić się, kręcić się.

Schla'ngen... wężowy; ≈**artig** wężowaty; ~**linie** *f* linja wężykowata.

schlank (szlăŋk) smukły, wysmukły; ≈**heit** *f* smukłość, wysmukłość; ~**we'g** poprostu, otwarcie.

schlapp (szlăp) = schlaff; ≈'**hut** *m* miękki kapelusz o szerokich kresach.

Schla'ppe (szlă'pᵉ) *f* ③b strata, szkoda; ⚔ klęska, porażka.

schla'ppig (szlă'pĭch) słaby.

Schlaraffe (szlaʀa'fᵉ) *m* ③a darmozjad, pasibrzuch; ~**n|land** *n* kraj *m* darmozjadów oder pasibrzuchów; ~**n|leben** *n* życie próżniacze.

schlau (szlau) chytry, przebiegły, podstępny. [= Schlaukopf.]

Schlau'|berger (-bĕʀgᵉʀ) *m* ②l

Schlauch (szlauch) *m* ②d wąż gumowy od. skórzany.

schlau'er|weise (szlau'ᵉʀwaizᵉ) chytrze, podstępnie.

Schlau'heit, Schlau'igkeit (~ĭch-) *f* chytrość, przebiegłość.
Schlau'...: **~kopf**, **~meier** *m* chytry człowiek, szczwany lis.
schlecht (szlĕcht) zły, niedobry, lichy; (garstig) brzydki; (Zahn) zepsuty; (untauglich) niegodziwy, niezdatny; ~ **machen** obmawiać [-mówić], oczerniać [-nić].
schle'chter|di'ngs (~ᵉʀdĭ'ŋs) bezwarunkowo, koniecznie.
schle'cht|hin, **-weg** po prostu, prosto.
Schle'chtigkeit (szlĕ'chtĭch-) *f* złość; (Gemeinheit) podłość, nikczemność. [= lecken.]
schle'cken prov. (szlĕ'kᵉn) ⑮a]
Schle'gel (szlę'gᵉl) *m* ②l dobnia *f*, baba *f*, ubijak.
Schle'h... (szlę'...): **~baum**, **~busch**, **~dorn** *m* tarń *f*, tarnina *f*.
Schle'he ⚘ (szlę'ᵉ) *f* ③b tarnka: **~n...** tarnkowy.
Schlei (szlai) *f* ③b, *a.* *m* ③a lin *m*.
schlei'chen (szlai'chᵉn) ⑬t (sn) = triechen; *fig.* skradać [skraść] się, wkradać [wkraść] się.
Schlei'cher (szlai'chᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c człowiek *m* skryty, kobieta *f* skryta; hipokryta (-tka).
Schleicherei' (szlaichᵉʀai') *f* ③b skryte działanie *n*.
Schlei'ch...: **~handel** *m* handel pokątny od. przemytniczy, kontrabanda *f*; **~händler** *m* przemytnik; **~weg** *m* droga *f* kręta oder skryta, manowiec.
Schlei'e (szlai'ᵉ) *f* ③b = Schlei.
Schlei'er (~ᵉʀ) *m* ②l zasłona *f*, welon, woalka *f*.
schlei'erhaft F = geheimnisvoll.
Schlei'f... (szlai'f...) szlifierski.
Schlei'fe (szlai'fᵉ) *f* ③b kokarda: *a.* = Schlitten; ☉ = Schleiferei.
schlei'fen (~n) ⑬t: a) [wy]ostrzyć; [o]szlifować; b) włóczyć, [po-]wlec; Festung: [z]burzyć; (binden) [z-, po]łączyć, [z]wiązać.
Schlei'fer (~ᵉʀ) *m* ②l szlifierz; (*a.* **~walzer** *m*) suwany taniec.
Schleiferei' (szlaifᵉʀai') *f* ③b szlifiernia.
Schlei'fstein *m* kamień do ostrzenia, toczydło *n*, osełka *f*.
Schleim (szlaim) *m* ②g śluz, flegma *f*; **~...** śluzowy; **~'fluß** *m* śluzotok, katar.
schlei'men (szlai'mᵉn) ⑮a sprawiać [-wić] flegmę.
schlei'mig (~ĭch) śluzowaty, klejowaty, kleisty.
schlei'ßen (szlai'sᵉn) ⑮e *u.* ⑬p [po]łupać. [prassen.]
schle'mmen (szlĕ'mᵉn) ⑮a =]
Schle'mmer (~ᵉʀ) ②l = Prasser.
schle'ndern (szlĕ'ndᵉʀn) ⑮b (sn u. h.) wałęsać się.
Schle'ndrian (~dʀi̯ān) *m* ②g niedbalstwo *n*.
schle'nkern (szlę'ŋkᵉʀn) ⑮b ciskać [-snąć], rzucać [-cić]; (*v/i.*) [po]toczyć się; ~ **mit** (*dat.*) machać (*instr.*), ruszać (*instr.*).
Schle'pp... ⚓ (szlĕ'p...) holowniczy; **~dampfer** *m* parowiec holowniczy, holownik.
Schle'ppe (szlĕ'pᵉ) *f* ③b ogon *m* (u sukni), tren *m*.
schle'ppen (~n) ⑮a [po]ciągnąć za sobą; (umher~) wlec, [po-]włóczyć; ⚓ holować; sich ~ włóczyć się; **~d** powłóczysty; (Stil) rozwlekły. [holownik.]
Schle'pper ⚓ (szlĕ'pᵉʀ) *m* ②l]
Schle'pp...: **~kleid** *n* suknia *f* powłóczysta oder z trenem; **~seil**, **~tau** ⚓ *n* lina *f* holownicza; ins **~tau nehmen** brać [wziąć] na linę; holować.
Schle'sien (szlę'zⁱᵉn) *n* ⑧g Śląsk *m*: **Schle'sier** (~zⁱᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c Ślązak (-zaczka); **schle'sisch** (~zisz) śląski.

Schleu'der (szloi'dᵉʀ) *f* ③d proca: **~arbeit** *f* robota niedbała oder nieporządna.

Schleu'derer (~ᵉʀ) *m* ②l procarz: ✱ sprzedający za bezcen.

schleu'dern (~n) ⑮b rzucać [-cić], ciskać [-snąć], miotać; mit e-r Ware ~ sprzedawać [-dać] coś za bezcen.

Schleu'der|preis *m* cena *f* niżej [kosztów.]

schleu'nig (szloi'nich) szybki, prędki, spieszny; **~st** jak najszybciej, w pośpiechu.

Schleu'se (szloi'zᵉ) *f* ③b śluza, upust *m*: **~n...** śluzowy.

Schlich (szlĭch) 1. *m* ②g kryjówka *f*, skryta (od. tajemna) ścieżka *f*; (*pl.*) ✱krętactwa *n/pl.*, wykręty *m/pl.* 2. ♀ s. schleichen.

schlicht (szlicht) (glatt) gładki; (einfach) prosty, skromny: **♀heit** *f* prostota, skromność.

schli'chten (szlĭ'chtᵉn) ⑮c (glattmachen) [wy]gładzić; *fig.* [za]łagodzić, załatwiać [-wić]. **Su.** gładzenie *n*; *fig.* (za)łagodzenie *n*, załatwianie *n* (-wienie *n*).

schlief (szlif) s. schlafen.

schlie'ßen (szli'sᵉn) ⑬d Tür usw.: zamykać [mknąć]; Reihen: ścieśniać [-nić]; (beendigen) [zakończyć; Vertrag usw.: zawierać [-wrzeć]; (e-n Schluß ziehen) [wy-] wnioskować; geschlossen zamknięty.

Schlie'ßer (~ᵉʀ) *m* ②l klucznik: (Gefängnis♀) dozorca więzienny.

schlie'ßlich ostateczny; *adv.* nareszcie, wreszcie, w końcu.

Schlie'ßung *f* zamknięcie *n*; zakończenie *n*.

Schliff (szlif) 1. *m* ②g szlif, polor; *fig.* okrzesanie *n*. 2. ♀ s. schleifen.

schlimm (szlĭm) zły, niedobry; ⚕ chory; im **~sten** Falle = **~'sten=falls** w najgorszym razie.

Schli'nge (szlĭ'ŋgᵉ) *f* ③b pętla, pętlica, *dim.* pętelka; (für Vögel) sidła *n/pl.* [łobuz, leniuch.]

Schli'ngel (~ᵉl) *m* ②l hultaj,

schli'ngen (~ᵉn) ⑫b (ver~) połykać [-łknąć]; (winden) wić, owijać [-inąć].

schli'ngern (~ᵉʀn) ⑮b = schleudern, bsd. ⚓ być miotanym z jednej strony na drugą.

Schli'ng|gewächs *n*, **-pflanze** *f* roślina *f* wijąca się.

Schlips (szlĭps) *m* ②h krawatka *f*: **~nadel** *f* szpilka do krawatki.

schliß (szlĭs) s. schleißen.

Schli'tten (szlĭ'tᵉn) *m* ②l sanie *f/pl.*; *dim.* sanki *f/pl.*: s. fahren; **~...** sankowy; **~fahrt, ~partie** *f* przejażdżka saniami; **~kufe** *f* sanie *f/pl.*

Schli'tt|schuh (szlĭ't-) *m* łyżwa *f*; ~ laufen ślizgać się: **~bahn** *f* ślizgawka: **~laufen** *n* ślizganie *n* się: **~läufer(in** *f*) *m* łyżwiarz (-arka).

Schlitz (szlĭc) *m* ②g rozpór, rozporek; **~auge** *n* oko skośne.

schli'tzen (szlĭ'cᵉn) ⑮e pruć, rozpruwać [-uć].

Schloß (szlọs) 1. *n* ②a¹ (Burg) zamek *m*; (Palast) pałac *m*, dwór *m*; (an Türen) zamek *m*. 2. ♀ s. schließen.

Schlo'ß... zamkowy.

Schlö'ßchen (szlọ̈'schᵉn) *n* ②l zameczek *m*.

Schlo'ße (szlo'sᵉ) *f* ③b grad *m*.

Schlo'sser (szlọ̈'sᵉʀ) *m* ②l ślusarz: **~...** ślusarski.

Schlosserei' (szlọsᵉʀai') *f* ③b (= **Schlo'sser|handwerk** *n*) ślusarstwo *n*: (= **Schlo'sser|werkstatt** *f*) ślusarnia *f*.

Schlo'ß|vogt *m* kasztelan.

Schlot (szlot) *m* ②g komin.

schlo'tt(e)rig (szlọ't[ᵉ]ʀich) niedbały, nieporządny; (Gang) chwiejny.

schlo'ttern (szlǫ'tern) ⑮b (h. u. sn) trząść się, [za]chwiać się.

Schlucht (szlucht) *f* ③b parów *m*, jar *m*, wąwóz *m*. [szlochać.]

schlu'chzen (szlu'chcen) ⑮e łkać,

Schluck (szlŭk) *m* ②g, ②d łyk. haust; *dim.* (= **Schlü'ckchen** [szlü'kchen] *n* ②l) łyczek.

schlu'cken (szlu'ken) ⑮a 1. łykać, połykać [-łknąć]; (gierig) pochłaniać [-chłonić]. 2. ≈ *m* ②l czkawka *f*.

Schlu'cker (~er) *m* ②l: armer ~ biedak (biedaczka), gołysz.

schlug (szluk), **schlü'ge** (szlü'ge) s. schlagen.

Schlu'mmer (szlu'mer) *m* ②l drzemanie *n*, drzemka *f*; **~lied** *n* kołysanka *f*.

schlu'mmern (~n) ⑮b drzemać; zdrzemnąć się [voll.].

Schlu'mpe(~pe)*f*③b = Schlampe.

Schlund (szlunt) *m* ②d gardziel, przełyk; (e-s Tieres) paszcza *f*; a. = Abgrund.

schlü'pfen (szlü'pfen) ⑮a (sn) wymykać [-mknąć] się, wysuwać [-unąć] się.

schlü'pf(e)rig (~[e]rich) śliski; (unsicher) niepewny, niestały; (zotig) sprośny, nieprzyzwoity, gorszący; ≈**keit** *f* śliskość; sprośność, nieprzyzwoitość.

Schlu'pf... (szlu'pf...): **~loch** *n* dziura *f* (przez którą można się przemknąć); a. = **~winkel** *m* kryjówka *f*.

schlü'rfen (szlü'rfen) ⑮a chłeptać, żłopać, [wy]pić zwolna.

Schluß (szlus) *m* ②d¹ (Schließung) zamknięcie *n*; (Beendigung) zakończenie *n*, koniec; (~folgerung) wnioskowanie *n*, wniosek; ..... końcowy.

Schlü'ssel (szlü'sel) *m* ②l klucz; ..... kluczowy; **~bart** *m* ząb u klucza; **~bein** *n* obojczyk *m*; **~blume** ⚘ *f* pierwiosnek *m*; **~bund** *m* pęk kluczów; **~loch** *n* dziurka *f* od klucza.

Schlu'ß|folge(rung) *f* s. Schluß.

schlü'ssig (szlü'sich) zdezydowany; ~ werden [z]dezydować się, postanawiać [-wić].

Schlu'ß...: **~stein** *m* kamień zamykający sklepienie; *fig.* zakończenie *n*; **~vers** *m* ostatni wiersz; **~wort** *n* ②g wyraz *m* końcowy; zakończenie, epilog *m*. [hańba, wstyd *m*, obelga.]

Schmach (szmach) *f* ③b (o. *pl.*)

schma'chten (szma'chten) ⑮c schnąć, usychać [uschnąć], przymierać (vor *dat.* z *gen.*); [za]tęsknić (nach *dat.* za *instr.*); [za]pragnąć (*gen.*); ~ lassen dręczyć; **~d** spragniony, stęskniony.

schmä'chtig (szmę'chtich) smukły, szczupły, chudy; ≈**keit** *f* smukłość, szczupłość.

Schma'cht...: **~lappen** *m* = Hungerleider; P (Verliebter) człowiek *m* sentymentalny; **~locke** *f* lok *m* długi wiszący.

schma'ch|voll haniebny.

schma'ckhaft (szma'k-) smaczny; ≈**igkeit** *f* smaczność.

Schmä'h... (szmę'...) obelżywy.

schmä'hen (~en) ⑮a lżyć; wygadywać (na *acc.*); przezywać [-zwać].

schmä'hlich haniebny, obelżywy; F straszny, okropny.

Schmä'h...: **~schrift** *f* paszkwil *m*; ≈**süchtig** złorzeczliwy.

Schma'hung *f* obelga, obraza.

schmal (szmal) ⑩³ wązki; (Kost) skąpy; (schmächtig) szczupły; in Zssgn oft wązko... [łaśtern.]

schmä'len (szmę'len) ⑮a =

schmä'lern (~lern) ⑮b (schmäler machen) zwężać [-żyć]; (vermindern) zmniejszać [-szyć]; uszczuplać [-lić], ograniczać [-czyć]; Ansehen usw.: uwłaczać

[-czyć] (*dat.*). **Su.** zwężenie *n*; zmniejszenie *n*; uszczuplenie *n*; uwłaczanie *n* (*dat.*).
Schma'l|hans *m* sknera.
Schma'lheit *f* wązkość; szczupłość. [wązkotorowy.]
schma'l|spurig 🚂 (-szpūʀɪçh)
Schmalz (szmalc) *n* ②g smalec *m*, tłuszcz *m*.
schma'lzen (szmą'lcᵉn), **schmä'lzen** (szmę'lcᵉn) ⑮e omaszczać [omaścić]; okraszać [-rasić] smalcem. [Sahne.]
Schmant (szmant) *m* ②g =
schmaro'tzen (szmaʀǫ'cᵉn) ⑮e od. ⑮g 1. żyć cudzym kosztem, być pasożytem. 2. ∼ *n* ②l pasożytnictwo.
Schmaro'tzer (∼ᵉʀ) *m* ②l pasożyt, pieczeniarz; ∼**pflanze** *f* roślina pasożytna.
Schma'rre (szmą'ʀᵉ) *f* ③b blizna, szrama.
Schmatz (szmąc) *m* ②g od. ②d głośny całus, cmok.
schma'tzen (szmą'cᵉn) ⑮e cmokać [-knąć]; (beim Essen) mlaskać [-snąć].
schmau'chen (szmau'chᵉn) ⑮a kopcić. [*f*, biesiada *f*.]
Schmaus (szmaus) *m* ②d¹ uczta
schmau'sen (szmau'zᵉn) ⑮e ucztować, biesiadować.
schme'cken (szmę'kᵉn) ⑮a [s-, po]kosztować (*acc.*, *gen.*), smakować; ∼ nach (*dat.*) mieć smak (*gen.*), trącić (*instr.*); schmeckt Ihnen das Fleisch? czy smakuje panu mięso?; sich et. ∼ lassen jeść (od. pić) z apetytem; zajadać smacznie.
Schmeichelei' (szmaichᵉlai') *f* ③b pochlebstwo *n*, komplement *m*; (Liebkosung) pieszczota.
schmei'chelhaft pochlebny, chlubny. [ler(in).]
Schmei'chel|katze *f* = Schmeich-
schmei'cheln (szmai'chᵉln) ⑮f (*dat.*) po-, s-chlebiać [-bić] (sich mit *dat.*, sobie *instr.*).
Schmei'chler (∼lᵉʀ) *m* ②l, ∼**in** (∼in) *f* ③c pochlebca *m*, lizun (-ka); ∼**isch** (∼isz) pochlebczy.
schmei'ßen F (szmai'sᵉn) ⑬p rzucać [-cić], ciskać [-snąć].
Schmelz (szmelc) *m* ②g polewa *f*, szkliwo *n*, emalja *f*.
schme'lzbar stopliwy; ∼**keit** *f* stopliwość.
Schme'lze (szmę'lcᵉ) *f* ③b topienie *n*; *a.* = Schmelzhütte.
schme'lzen (∼ᵉn) ⑬b 1. *v/t.* [s-, roz]topić. 2. *v/i.* (sn) Schnee: [s]tajać, [s]topnieć (auch *fig.*); Butter: rozpływać [-płynąć] się; [s]topić się; ∼**d** topniejący; (Töne) dźwięczny, melodyjny.
Schme'lz...: ∼**hütte** *f* szmelcarnia, huta, odlewnia; ∼**tiegel** *m* tygiel (do topienia kruszców).
Schmer (szmeʀ) *m* ②g (o. *pl.*) sadło *n*; ∼'**bauch** F *m* brzuch opasły, pasibrzuch.
Schmerz (szmęʀc) *m* ④a ból, boleść *f*; (Kummer) żal, cierpienie *n*.
schme'rzen (szmę'ʀcᵉn) ⑮e boleć, dolegać; es schmerzt mich boli mnie, przykro mi; mich schmerzt der Kopf głowa mnie boli. [grodzenie za ból.]
Schme'rzens|geld *n* wyna-
schme'rzhaft, **schme'rzlich** bolesny, dolegliwy; (betrübend) przykry.
Schme'rz...: ∼**lindernd**, ∼**stillend** uśmierzający, uspokajający ból; ∼**los** bez bólu, niebolesny; ∼**losigkeit** *f* bezbolesność.
Schme'tterling (szmę'tᵉʀlɪŋ) *m* ②g¹ motyl.
schme'ttern (szme'tᵉʀn) ⑮b 1. *v/t.* = zerschmettern. 2. *v/i.* [za]brzmieć głośno, [za]huczeć; ∼**d** grzmiący, huczący.
Schmied (szmit) *m* ②g kowal.

schmie'dbar dający się kuć.
Schmie'de (szmi'de) f ③b kuźnia; ...kowalski: **~eisen** n żelazo kute; **~hammer** m młot kowalski; **~handwerk** n kowalstwo.
schmie'den (~en) ⑮c [wy]kuć; fig. knować, [u]knuć; Verse: rymować.
schmie'gen (szmi'gen) ⑮a (sich) naginać [-giąć] (się): sich ~ an (acc.) przyciskać [-snąć] się do (gen.), [przy]tulić się do (gen.).
schmie'gsam (szmi'kzam) giętki; **~keit** f giętkość.
Schmie'r... (szmi'r...) do smarowania: **~buch** n bruljon m, raptularz m.
Schmie're (~e) f ③b maź, smarowidło n; fig. = Bestechung; Thea. trupa aktorów wędrownych; P ~ stehen stać na warcie.
schmie'ren (~en) ⑮a [na-, po-] smarować; (schlecht schreiben usw.) [na]mazać, [na]bazgrać, [na-] gryzmolić; j-n ~ dawać [dać] łapówkę (dat.), przekupywać [-pić]; a. = (durch)prügeln; wie geschmiert jak po maśle.
Schmie'rer (~er) m ②l, **~in** (~in) f ③c smarownik; (Sudler) bazgracz(ka); (schlechter Schriftsteller) pismak (-aczka).
Schmiererei' (szmirerai') f ③b bazgranie n, bazgranina.
Schmie'r|fink(e) m bazgracz, plugawiec.
schmie'rig (szmi'rich) brudny. [plugawy.]
Schmie'r...: ~liese f bazgraczka; **~mittel** n środek m do smarowania; **~seife** f mydło n szare (do smarowania).
Schmi'nke (szmi'nke) f ③b (rote) róż m; (weiße) szminka, blansz m, bielidło n.
schmi'nken (~en) ⑮a [na]szminkować; (rot) [na]różować; (weiß) [na]blanszować, [na]bielić; sich ~ [na]malować się, [na]szminkować.
Schmi'rgel (szmi'rgel) m ②l szmirgiel; ... szmirglowy.
schmi'rgeln (~n) ⑮f czyścić (od. polerować) [wypolerować] szmirglem.
Schmiß (szmis) 1. m ②h¹ (Hieb) uderzenie n; (im Gesicht) cięcie n, blizna f, szrama f. 2. ⚬ s. schmeißen.
Schmö'ker F (szmö'ker) m ②l stara księga f, szpargał.
schmo'llen (szmo'len) ⑮a [po-] gniewać się, [za]dąsać się (mit dat. na acc.): **~d** zadąsany.
schmolz (szmolc), **schmö'lze** (szmö'lce) s. schmelzen.
Schmo'r... (szmo'r...) duszony; **~braten** m pieczeń f duszona.
schmo'ren (~en) ⑮a [po]dusić; (v/i.) [przy]smarzyć się.
Schmo'r...: ~fleisch n = ~braten; **~topf** m rynka f (od. rondel m) do duszenia mięsa.
schmuck (szmuk) 1. ładny, ozdobny. 2. ⚬ m ②g strój, ozdoba f, krasa f; (⚬sachen) klejnoty m/pl., iżuterje f/pl.
schmü'cken (szmü'ken) ⑮a zdobić, ozdabiać [ozdobić]; [przy-] stroić; Rede: okraszać [-sić].
Schmu'ck...: ~kästchen n szkatułka f na klejnoty od. biżuterje; **⚬los** bez ozdoby; (einfach) prosty, niewykwintny; **~sachen** f/pl. s. Schmuck.
Schmu'ggel (szmu'gel) m ②l, **~ei'** (szmugelai') f ③b przemytnictwo n; **~ware** f towar m przemycany.
schmu'ggeln (~n) ⑮f przemycać [-cić], zajmować się przemytnictwem. [mytnik.]
Schmu'ggler (~ler) m ②l prze-
schmu'nzeln (szmu'nceln) ⑮f uśmiechać [-chnąć] się, przymilać się.

Schmutz (szmuc) *m* ②g (*o. pl.*) brud, nieczystość *f*; *fig.* brudota *f*.

schmu'tzen (szmu'cᵉn) ⑮e [za-] brudzić (się), [po]walać (się).

Schmu'tz|fink(e) *m*, **-liese** *f* F brudas *m*, niechluja *m u. f*.

schmu'tzig (szmu'cich) brudny, nieczysty, niechlujny; (garstig) brzydki; *fig.* nieprzyzwoity, nikczemny; ~ werden [za-] brudzić się; **2keit** *f* brudota, nieczystość, niechlujstwo *n*.

Schna'bel (szna'bᵉl) *m* ②j dziób.

schnä'beln (sznę'bᵉln) ⑮f (sich) F [po]całować się; pieścić się.

Schnack (sznak) *m* ②g¹ gadanie *n*, bzdury *f/pl*.

schna'cken (szna'kᵉn) ⑮a gadać, paplać. [*m*]

Schna'ke (szna'kᵉ) *f* ③b komar

Schna'lle (szna'lᵉ) *f* ③b sprzączka, klamra; **~n...** sprzączkowy.

schna'llen (~ᵉn) ⑮a zapinać [-piąć] na sprzączkę.

schna'lzen (~cᵉn) ⑮e mlaskać [-snąć] (mit der Zunge językiem).

schna'ppen (szna'pᵉn) ⑮a trzaskać [-snąć]; ~ nach (*dat.*) chwytać [-ycić] (*acc.*); *fig.* polować, uganiać się (za *instr.*).

Schnä'pper (sznę'pᵉʀ) *m* ②l zatrzask; Chir. puszczadło *n* (do puszczania krwi).

Schna'pp...: **~hahn** *m* rzezimieszek; **~messer** *n* nóż *m* składany.

Schnaps (sznaps) *m* ②d¹ wódka *f*; *dim.* (= **Schnä'pschen** [sznę'psdhᵉn] *n* ②l) wódeczka *f*; **~...** wódczany; **~'glas** *n* kieliszek *m*; **~'nase** *f* czerwony nos *m*. [chrapać.]

schna'rchen (szna'ʀchᵉn) ⑮a

Schna'rre (szna'ʀᵉ) *f* ③b grzechotka, terkotka.

schna'rren (~ᵉn) ⑮a grzechotać, [za]skrzypieć; (beim Sprechen) charczeć.

schna'ttern (szna'tᵉʀn) ⑮b [za-] gęgać; F = schwatzen.

schnau'ben (sznau'bᵉn) ⑮a sapać [-pnąć]; Pferde: parskać [-knąć]; die Nase: = schneuzen; (nach) Rache ~ pałać (*od.* dyszeć) zemstą.

schnau'fen (~fᵉn) ⑮a = schnauben, atmen. [Schnurrbart.]

Schnau'z|bart (sznau'c-) *m* =

Schnau'ze (sznau'cᵉ) *f* ③b pysk *m*, morda; *dim.* (= **Schnäu'zchen** [sznoi'cdhᵉn] *n* ②l) pyszczek *m*, mordeczka; (an Gefäßen) dziób(ek) *m*; P = Mund.

schnau'zen F (~n) ⑮e fukać się; być opryskliwym.

schnäu'zen (sznoi'cᵉn) ⑮e = schneuzen.

Schne'cke (sznę'kᵉ) *f* ③b ślimak *m*; *dim.* ślimaczek *m*; auch = Spirale.

Schne'cken... ślimaczy, ślimakowaty; **2artig, 2förmig** (-föʀmich) ślimakowaty; **~gang** *m*, **~post** *f* chód *m* ślimaczy, krok *m* żółwi; mit der ~post żółwim krokiem.

Schnee (sznę) *m* ②g¹ (*o. pl.*) śnieg; leichter ~ śnieżek.

Schnee... śniegowy, śnieżny; **~ball** *m* kula *f* ze śniegu; ♀ kalina *f*; **~flocke** *f* płatek *m* śniegu; **~gestöber** *n* zamieć *f* śnieżna, zadymka *f*; **~glöckchen** ♀ *n* śnieżyczka *f*; **~grenze** *f* granica wiecznych śniegów.

schnee'ig (sznę'ich) śnieżny, śnieżysty.

Schnee'...: **2los** bez śniegu; **~mann** *m* 2a bałwan ze śniegu; **~pflug** *m* pług do oczyszczania ze śniegu; **~schuh** *m* śniegowce *m/pl.*; **~wehe** *f* zamieć (*oder* zaspa) śnieżna; **2weiß** biały jak śnieg, śnieżnobiały.

Schneid (sznait) *m* 2g energja *f*.
Schnei'de (sznai'de) *f* ③b ostrze *n*. **~bank** *f* ławka bednarska; **~mühle** *f* tartak *m*.
schnei'den (sznai'den) ⑮q [po-, na]krajać; Bretter: [po]rznąć; Getreide: [wy]żąć; Haare: [o-]strzydz; Kohl: [po]szatkować; Nagel: obcinać [-ciąć]; sich ~ zacinać [-ciąć] się; (sich durchkreuzen) krzyżować się; sich in den Finger ~ skaleczyć się [voll.]; *fig.* orznąć się, oszukać się [voll.]: **~d** ostry; (durchdringend) przenikający, przenikliwy.
Schnei'der (~er) *m* ②l krawiec; **~...** krawiecki.
Schneiderei' (sznaiderai') *f* ③b krawiectwo *n*, krawieczyzna; (Schneiderwerkstatt) warstat *m* krawiecki.
Schnei'derin (sznai'derin) *f* ③c krawczyni, krawcowa.
Schnei'der|meister *m* majster krawiecki.
schnei'dern (~dern) ⑮b wykonywać rzemiosło krawieckie; być krawcem.
Schnei'de|zahn *m* siekacz.
schnei'dig (sznai'dich) ostry; *fig.* cięty, kuty, rezolutny, energiczny; **~keit** *f* ostrość; ciętość, rezolutność, energja.
schnei'en (sznai'en) ⑮a: es schneit śnieg pada, (leicht oder fein) śnieg prószy.
schnell (sznel) szybki, prędki; (geläufig) biegły, zwinny; (jäh) nagły.
schnell... szybki, prędki, pospieszny; *a.* szybko...
Schnel'läufer *m* (bei Trennung: Schnell|läufer) szybkobiegacz.
Schnell|dampfer *m* parowiec pospieszny.
schnel'len (sznĕ'len) ⑮a 1. *v/t.* rzucać [-cić] prędko (*instr.*). 2. *v/i.* (sn) odskakiwać [-skoczyć], wznosić [wznieść] się szybko do góry.
Schnell...: **~feuer** ⚔ *n* szybkie strzelanie; **~füßig** (-füßich) szybkonogi.
Schnel'ligkeit (sznĕ'lich-) *f* szybkość, prędkość.
Schnell...: **~presse** *f* prasa pospieszna; **~schreiber** *m* stenograf; **~schrift** *f* stenografja; **~wage** *f* bezmian *m*; **~zug** *m* pociąg pospieszny.
Schnep'fe (sznĕ'pfe) *f* ③b bekas *m*; **~n|jagd** *f* polowanie *n* na bekasy.
schneu'zen (sznoi'cen) ⑮e (sich [die Nase] ~) [wy]siąkać; wycierać [wytrzeć] sobie nos.
Schnick|schnack F (sznĭ'k-) *m* bzdury *f/pl.*, głupstwa *n/pl.*
schnie'geln (sznī'geln) ⑮f [wy-]muskać.
Schnip'pchen (sznĭ'pchen) *n* ②l szczutek *m*; i-m ein ~ schlagen [za]żartować sobie z (*gen.*).
schnip'pisch (~isz) odcinający się.
Schnitt (sznĭt) 1. *m* ②g krajanie *n*, cięcie *n*; (Einschnitt) nacięcie *n*, wcięcie *n*; (des Kleides) krój; vgl. ~muster; Chir. [prze]cięcie *n*; Geom. przekrój; (~ Brot usw.) kawałek, kromka *f*; (~ Bier) mała szklanka *f*, pół szklanki; seinen ~ machen [z]robić interes (bei *dat.* na *loc.*, przy *loc.*). 2. ≈ s. schneiden.
Schnit'te (sznĭ'te) *f* ③b kawałek *m*, kromka.
Schnit'ter (~r) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c żniwiarz (-arka).
Schnitt...: **~fläche** *f* przekrój *m*; **~handel** *m* handel towarów łokciowych; **~lauch** *m* szczypiorek; **~linie** *f* Geom. sieczna; **~messer** *n* nóż *m* do strugania; **~muster** *n* forma *f* kroju, krój *m*; **~ware** *f* towar *m* łokciowy; **~wunde** *f* rana cięta.

Schnitz (sznic) *m* ②g = Schnitte; **~arbeit** *f* robota snycerska.

Schni'tzel (szni'cᵉl) *n* ②l skrawek *m* (papieru), obrzynki *m/pl.*; Kochk.: sznycel *m*; **2n** (~n) ⑮f drobno [po]krajać, wyrzynać [-rznąć].

schni'tzen (szni'cᵉn) ⑮e 1. wyrzynać [-rznąć], [wy]rzeźbić (w drzewie); geschnitzt rzezbiony (w drzewie). 2. **2** *n* ②l rzeźba *f*, rzeźbienie (w drzewie). [rzeźbiarz.]

Schni'tzer (~ᵉʀ) *m* ②l snycerz.

Schnitzerei' (snicᵉʀai') *f* ③b rzeźba (w drzewie): snycerstwo *n*. [*f* snycerska.]

Schni'tzwerk *n* rzeźba *f*, robota

schno'dd(e)rig (szno'd[ᵉ]ʀich) szorstki, rubaszny.

schnö'de (sznö'dᵉ) lekceważący, hardy, zuchwały, niegodziwy; (Gewinn) marny, lichy.

Schno'rkel (szno'ʀkᵉl) *m* ②l zakrętas; (*pl.*) esy floresy *m/pl.* [betteln.]

schno'rren P (szno'ʀᵉn) ⑮a =

schnü'ffeln (sznu'fᵉln) ⑮f węszyć, wietrzyć. [racz, szpieg.]

Schnü'ffler (~lᵉʀ) *m* ②l szpe-

schnu'pfen (sznu'pfᵉn) ⑮a 1. zażywać [-yć] tabaki, [po]niuchać. 2. **2** *m* ②l katar.

Schnu'pf... (sznu'pf...): **~tabak** *m* tabaka *f*: **~tuch** *n* chustka *f* (*od.* chusteczka *f*) do nosa.

Schnu'ppe (sznu'pᵉ) *f* ③b siehe Licht-, Stern-schnuppe; P das ist mir alles **2** to mi wszystko obojętne, to wszystko mnie nic nie obchodzi. [schnüffeln.]

schnu'ppern (sznu'pᵉʀn) ⑮b =

Schnur (sznuʀ) *f* ③b sznur *m*, powróz *m*; (dünne) sznurek *m*; *fig.* über die ~ hauen przebierać [-brać] miarę; **...** sznurowy.

Schnü'r... (sznü'ʀ...): **~band** *n* ②a tasiemka *f* do sznurowania; **~boden** *m* strych teatralny; **~brust** *f* sznurówka, gorset *m*.

Schnü'rchen *n* ②l sznurek *m*, sznureczek *m*; wie am ~ zupełnie gładko. [wać.]

schnü'ren (~ᵉn) ⑮a [za]sznuro-

schnu'rgera'de prosty, prościutki. [równka *f*, gorset *m*.]

Schnü'rleib(chen *n*) *m* sznu-

Schnu'rrbart (sznu'ʀ-) *m* wąs, wąsy *m/pl.*; *dim.* wąsik, wąsiki *m/pl.*; **~binde** *f* opaska na wąsy. [*m*, żart *m*.]

Schnu'rre (sznu'ʀᵉ) *f* ③b figiel

schnu'rren (~n) ⑮a [za]mruczeć, [za]warczeć, [za]brzęczeć.

schnu'rrig (~ʀich) zabawny, śmieszny, pocieszny.

Schnu'rrpfeiferei' *f* bzdurstwo *n*, głupstwo *n*.

Schnü'r...: **~senkel** *m* sznurek; **~stiefel** *m* bucik do sznurowania. [(sogleich) natychmiast.]

schnu'rstra'cks prosto, wprost;

schob (szop), **schö'be** (szö'bᵉ) *s.* schieben. [sterta *f*.]

Scho'ber (szo'bᵉʀ) *m* ②l stóg,

Schock (szok) *n* ②g (als Maß im *pl.* indekl.) kopa *f*; *a.* = Haufen.

scho'fel F (szo'fᵉl) podły, lichy, nikczemny.

Schö'ffe (szö'fᵉ) *m* ③a sędzia przysięgły, ławnik.

Schokola'de (szokolā'dᵉ) *f* ③b czekolada; **~n...** czekoladowy.

Scho'lle (szo'lᵉ) *f* ③b gleba; (Eis**2**) bryła, kra; Zool. flądra, fląderka.

schon (szon) już; ~ gut! dobrze!; das ~ aber ... owszem (oder prawda), ale ...

schön (szön) 1. ładny, piękny; ~! ładnie!, pięknie!; danke ~! dziękuję!; bitte ~! proszę!; ~er werden wyładnieć, wypięknieć [voll.]. 2. **2**'e ⑨l: a) *n* piękno; b) *f* piękna kobieta; piękność.

scho'nen (szö'n^e^n) ⑮a [za]szanować, ochraniać [ochronić]; (ver~) oszczędzać [-dzić]; Kosten: [po]żałować (*gen.*); ~**d** behandeln usw. ostrożnie, delikatnie.

Scho'ner ⚓ (szo'n^e^R) *m* (2)l okręt długi wązki.

Schö'n...: ~**färber** *m* farbiarz; *fig.* ten kto przedstawia rzeczy w korzystnem świetle, optymista; ~**geist** *m* pięknoduch, esteta.

Schö'nheit *f* piękność, uroda, piękno *n*; a. = Schöne b: ~**s-mittel** *n* kosmetyk *m*: ~**s-pflaster** *n* muszka *f*; ~**s|sinn** *m* zmysł piękna.

Schö'n...: ~**redner(in** *f*) *m* krasomowca (-czyni); ~**schreiben** *n*, ~**schrift** *f* kaligrafja *f*; **Ƨtun** prawić komplementy, pochlebiać.

Scho'nung *f* szanowanie *n*, ochranianie *n*, oszczędzanie *n*; Forstwesen: zagajenie *n*, zalesienie *n*; mit ~ behandeln oględnie, delikatnie; **Ƨs|los** bezwzględny, nielitościwy.

Scho'n|zeit *f* czas *m* ochrony (zwierząt przed polowaniem).

Schopf (szopf) *m* (2)d czub, czupryna *f*; *dim.* czubek, czuprynka *f*: beim ~e ergreifen od. fassen chwytać [-ycić] za czuprynę: Gelegenheit: [s]korzystać z (*gen.*).

Schö'pf... (szö'pf...) do czerpania; ~**brunnen** *m* studnia *f* do czerpania; ~**eimer** *m* wiadro *n* do czerpania, czerpadło *n*.

schö'pfen (szö'pf^e^n) ⑮a [na] czerpać, zaczerpnąć [voll.]; (a. *fig.*) nabierać [-brać] (*gen.*): Verdacht: powziąć [voll.].

Schö'pfer (~^e^R) *m* (2)l, ~**in** (~in) *f* ③c twórca (-czyni); sprawca (-czyni).

schö'pferisch (~isz) twórczy.

Schö'pf...: ~**kelle** *f*, ~**löffel** *m* czerpak *m*, chochla *f*.

Schö'pfung *f* stworzenie *n*: twór *m*, utwór *m*; ~**s|geschichte** *f* dzieje *m/pl.* stworzenia.

Schö'ppe (szö'p^e^) *m* ③a = Schöffe.

Scho'ppen (szö'p^e^n) *m* ②l kubek, kufel. [scheren.]

schor (szoR), **schö're** (szö'R^e^) s.]

Schöps (szöps) *m* ②h. **Schö'psen...** (~^e^n...) = Hammel(...).

Schorf (szoRf) *m* ②g strup; ~... strupiasty. [szywy.]

scho'rfig (~ich) strupiasty; par-]

Scho'rn|stein (szo'Rn-) *m* komin; ~**feger** *m* kominiarz.

Schoß[1] (szos) *n* ②h[1], ②d[1] = Schößling. Abgabe.

Schoß[2] (szos) *m* ②d (Rock2) poła *f*; (am Kleide) podołek; im ~e der Erde we wnętrzu ziemi; auf den ~ nehmen na kolana; j-m auf dem ~ sitzen na kolanach u (*gen.*); die Hände in den ~ legen siedzieć z założonemi rękami, nic nie robić; im ~e der Familie na łonie.

schoß[3] (szos), **schö'sse** (szö's^e^) s. schießen. [Chaussee.]

Schossee' (szose') *f* ⑥f =]

Scho'ß...: ~**hund** *m*, ~**hündchen** *n* pies(ek) *m* pokojowy; ~**kind** *n* pieszczoszek *m*, benjaminek *m*.

Schö'ßling ⚘ (szö'sling) *m* ②g[1] latorośl *f*, wyrostek.

Scho'te (szo't^e^) *f* ③b strąk *m*; *dim.* strączek *m*; (grüne Erbsen) zielony groszek *m*; ~**n...** strączkowy.

Scho'tte (szö't^e^) *m* ③a Szkot.

Scho'tter (~R) *m* ②l szutr, żwir; **Ƨn** (~n) ⑯b [wy]szutrować.

scho'ttisch (~isz) szkocki.

Scho'ttland (szo'tlant) *n* ⑧a Szkocja *f*.

schraffie'ren (szRafi'R^e^n) ⑮g [po]kratkować, [po]cieniować linjami.

schräg (szʀek) ukośny, skośny; *adv.* na ukos, ukośnie.

Schrä'ge (szʀę'gᵉ) *f* ③b ukos *m*, ukośność.

schräg|ü'ber na skos.

Schra'mme (szʀa'mᵉ) *f* ③b szrama, blizna, cięcie *n*; **≈n** (~n) ⑮a zacinać [-ciąć], drasnąć [voll.]; **schra'mmig** (~ĭch) pokryty szramami, bliznami.

Schrank (szʀăŋk) *m* ②d szafa *f*; *dim.* szaf(ecz)ka *f*.

Schra'nke (~ᵉ) *f* ③b barjera, szranki *m/pl.*; (Gitter) kraty *f/pl.*; *fig.* granica, tama; in ~n halten [u]trzymać w karbach; in die ~n fordern wyzywać [-zwać] (na pojedynek).

schrä'nken (szʀę'ŋkᵉn) ⑮a składać [złożyć] na krzyż, [s]krzyżować; Säge: [na]prostować zęby u czegoś.

schra'nken|los bezgraniczny, bezmierny.

Schranz, **≈e** (szʀanc), (~ᵉ) *m* ③a pochlebca, pieczeniarz.

Schrau'be (szʀau'bᵉ) *f* ③b śruba, wkrętka; *dim.* śrubka; *fig.* bei ihm ist eine ~ los brak mu jednej klepki.

schrau'ben (~n) ⑮a [za-, wy-] śrubować; j-n ~ docinać [-ciąć] (*dat.*); brać [wziąć] na kawał; geschraubt *fig.* sztywny, napuszysty.

Schrau'ben... śrubowy; **~dampfer** *m* śrubowiec parowy; **≈förmig** (-förmich) mający kształt śruby; **~mutter** *f* mutra, muterka, naśrubek *m*; **~zieher** (-cjᵉʀ) *m* ②l śrubnik, dłuto *n*.

Schrau'b|stock (szʀau'p-) *m* śrubsztak, kleszcznik.

Schreck (szʀěk) ②g, **~en¹** (~ᵉn) ②l *m* strach, przestrach; (Entsetzen) trwoga *f*, popłoch; vor ~ ze strachu; in ~(en) (ver)setzen od. geraten = (er)schrecken; **≈bild** *n* straszydło.

schre'cken² (~ᵉn) ⑮a (*v/i.* [sn]) [prze]straszyć (się).

Schre'ckens... straszny, okropny; **~herrschaft** *f* terror *m*.

Schre'ck|gespenst *n* straszydło.

schre'ckhaft trwożliwy, straszliwy; **≈igkeit** *f* trwożliwość.

schre'cklich straszny, okropny; (widerlich) odrażający; Johann der ≈e Jwan Groźny; **≈keit** *f* straszność, okropność.

Schre'cknis *n* ②h¹ strach *m*, okropność *f*. [postrach.]

Schre'ck|schuß *m* wystrzał na

Schrei (szʀai) *m* ②g krzyk; e-n ~ ausstoßen wydawać [-dać] okrzyk, krzyknąć [voll.].

Schrei'b... (szʀai'p...) meist do pisania; **~ärmel** *m* półrękawek; **~art** *f* sposób *m* pisania, styl *m*; s. Schreibung; **~bedarf** *m* przybory *m/pl.* do pisania; **~(e)buch** *n* zeszyt *m* do pisania.

schrei'ben (szʀai'bᵉn) ⑬r **1.** [na-] pisać (*dat.*, an *acc.* do *gen.*, *dat.*); den wievielten ~ wir heute? którego dziś mamy?; sich et. hinter die Ohren ~ zapamiętać [voll.] sobie. **2.** ≈ *n* ②l pisanie; Brief: pismo; (amtlich) okólnik *m*, odezwa *f*.

Schrei'ber (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c pisarz (-arka); *a.* = Verfasser; **≈...** pisarski.

Schreiberei' (szʀaibᵉʀai') *f* ③b pisanie *n*; pisanina.

Schrei'b...: **~feder** *f* pióro *n* (do pisania); **~fehler** *m* błąd pisarski; **~heft** *n* zeszyt *m* do pisania; **~krampf** *m* kurcz pisarski; **~künstler** *m* kaligraf; **~lehrer** *m* nauczyciel kaligrafji; **~mappe** *f* teka do pisania; **~maschine** *f* maszyna do pisania; **~materialien** *n/pl.* = **~bedarf**; **~papier** *n* papier

m do pisania; ~pult n biurko, pulpit m; ~schrift f kursywa; ~schule f szkoła pisania; ~stube f biuro n, kancelarja; ~sucht f manja pisania; ~tafel f = Schiefertafel; ~tisch m biurko n (od. stół) do pisania; ~übung f ćwiczenie n w pisaniu.

Schrei'bung f sposób m pisanie, pisownia.

Schrei'b...: ~unterlage f podkładka do pisania; ~vorlage f wzór m do pisania; ~zeug n = ~bedarf; ~zimmer n = ~stube.

schrei'en (szʀai'ᵉn) ⑬r krzyczeć [-yknąć], wykrzykiwać, wrzeszczeć; laut ~, aus vollem Halse ~ krzyczeć na całe gardło; ~d krzyczący; *fig.* jaskrawy, rażący.

Schrei'er (~ᵉʀ) m ②l, ~in (~in) f ③c, **Schrei'|hals** m krzykacz (-ka), krzykliwy człowiek.

Schrein (szʀain) m ②g = Schrank, Kasten. [Tischler usw.]

Schrei'ner (~'ᵉʀ) m ②l usw. s.

schrei'ten (szʀai'tᵉn) ⑬q kroczyć, stąpać; (über *acc.*) przekraczać [-kroczyć], przestępować [-stąpić] (*acc.*); (zu *dat.*) przystępować [-stąpić] (do *gen.*), brać [wziąć] się do (*gen.*).

schrie (szʀi) s. schreien.

schrieb (szʀip) s. schreiben.

Schrift (szʀift) f ③b pismo n; (Druck≈) druk m; (Werk) dzieło n.

Schri'ft...: ~führer m sekretarz; ~führung f sekretarstwo n; ~gelehrte(r) m uczony; ~gießer m odlewacz czcionek; ~gießerei f odlewarnia czcionek; ~kasten m Typ. kaszta f drukarska. [adv. a. na piśmie.]

schri'ftlich pisemny, piśmienny;

Schri'ft...: ~setzer m zecer; ~sprache f język m literacki; ~steller(in f ③c) m ②l (-sztělᵉʀ [-in]) pisarz (-arka), literat(ka), autor(ka); ~steller... literacki, autorski; ~stellerei (-sztęlᵉʀai) f ③b zawód m literacki; piśmiennictwo n; ≈stellern (~ᵉʀn) ⑮b (untr.) zajmować się piśmiennictwem; ~stück n pismo, dokument m; ~wechsel m wymiana f pism; ~werk n dzieło literackie; ~zug m charakter pisma.

schrill (szʀil) ostry, przeraźliwy.

schri'llen (~ᵉn) ⑮a wydawać [-dać] przeraźliwy ton.

Schri'ppe (szʀi'pᵉ) f ③b buł(ecz)ka, kołaczyk m.

Schritt (szʀit) 1. m ②g (als Maß im *pl.* indekl.) krok; *dim.* kroczek; (Gang) chód; ~ für (oder vor) ~ krok za krokiem, krok w krok; ~ halten dotrzymywać [-mać] kroku. 2. ≈ s. schreiten.

Schri'tt...: ~macher m ten, co podaje szybkość kroku; ~zähler m krokomierz; ≈weise krok za krokiem; stopniowo.

schroff (szʀof) stromy; (rauh) szorski; *fig.* przykry, nieprzystępny; ≈heit f stromość; szorstkość; nieprzystępność.

schrö'pfen (szʀö'pfᵉn) ⑮a stawiać [postawić] bańki; *fig.* oszukiwać [-kać]; zdzierać [zedrzeć].

Schrö'pf|kopf m bańka f.

Schrot (szʀot) m u. n ②g śrut m; Münzwesen: waga f mennicza; von altem ~ und Korn starej daty.

schro'ten (szʀo'tᵉn) ⑮c (*p.p.* ge~) [z]miażdżyć; [po]tłuc; Getreide: grubo [ze]mleć.

Schrö'ter (szʀö'tᵉʀ) m ②l przerzynacz; (Käfer) jelonek.

Schro't...: ~korn n ziarnko śrutu; ~mehl n mąka f razowa.

Schru'bber (szʀu'bᵉʀ) m ②l miotła f, szczotka f do szurowania

Schru'lle (szru'lᵉ) *f* ③b grymas *m*, kaprys *m*.
schru'llenhaft grymaśny, kapryśny. [s. einschrumpfen.]
schru'mpfen (szru'mpfᵉn) ⑮a
Schrund (szrunt) *m* ②d, ~e (szrü'ndᵉ) *f* ③b szczelina *f*.
Schub (szup, szüp) *m* ②d pchnięcie *n*, posunięcie *n*; Kegelspiel: rzut kuli; Polizei: przymusowe odstawienie *n*, szupas.
Schu'b... zasuwany, do zasuwania; **~fach** *n*, **~kasten** *m*, **~lade** *f* szuflada *f*, szufladka *f*; **~karre(n** *m*) *f* taczki *f/pl*.
schü'chtern (szü'chtᵉrn) nieśmiały, bojaźliwy; **2heit** *f* nieśmiałość, bojaźliwość. [schaffen.]
schuf (szuf), **schü'fe** (szü'fᵉ) s.
Schuft (szuft) *m* ②g niegodziwiec, łajdak, szubrawiec.
schu'ften (szu'ftᵉn) ⑮c ciężko pracować, harować.
schu'ftig (szu'ftich) niegodziwy, podły, łajdacki, szubrawy.
Schuh (szu) *m* ②g bucik; *dim.* buciczek; *a.* trzewi(cze)k; ehm. (als Maß, im *pl.* indekl.) stopa *f*.
Schu'h...: **~bürste** *f* szczotka do trzewików; **~flicker** *m* szewc, łatacz; **~macher** *m* szewc; **~macher|handwerk** *n* szewstwo; **~putzer** *m* czyściciel bucików; **~riemen** *m* rzemyk do bucików, sznurowadło *n*; **~schwärze**, **~wichse** *f* czernidło *n* do bucików, szwarc *m*; **~ware** *f*, **~werk** *n*, **~zeug** *n* obuwie *n*; **~waren|laden** *m*, **~geschäft** *n* skład *m* (od. handel *m*) obuwia.
Schu'l... (szu'l...) szkolny; **~amt** *n* urząd *m* nauczycielski; **~anstalt** *f* zakład *m* szkolny, szkoła; **~arbeit** *f* zadanie *n* szkolne; **~bube** *m* = **~junge**; **~buch** *n* książka *f* szkolna.
Schuld (szult) *f* ③b dług *m*; (Verpflichtung) zobowiązanie *n*, powinność; (Ursache) przyczyna, wina; (Sünde) grzech *m*, wina; er ist 2 daran on winien temu, jego w tem wina.
Schu'ld... dłużny, winny; **2bewußt** poczuwający się do winy.
schu'lden (szu'ldᵉn) ⑮c być dłużnym od. winnym; dir schulde ich alles tobie mam wszystko do zawdzięczenia.
Schu'lden...: **2frei** wolny od długów, niezadłużony; **~tilgung** *f* umorzenie *n* długów.
Schu'ld|geständnis *n* przyznanie się do winy.
Schu'l|diener *m* sługa szkolny, terejan; Universität: pedel.
schu'ldig (szu'ldich) dłużny, winny; (verpflichtet) obowiązany; (sündig) grzeszny; wieviel (oder was) bin ich ~? ile jestem winien?; **2keit** *f* powinność, obowiązek *m*.
Schu'ld...: **2los** niewinny, bez winy; **~losigkeit** *f* niewinność.
Schu'ldner (szu'ldnᵉr) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c dłużnik (-niczka).
Schu'ld|schein *m*, **~verschreibung** *f* skrypt *m* dłużny, obligacja *f*.
Schu'le (szu'lᵉ) *f* ③b szkoła; *fig.* aus der ~ plaudern zdradzać [-dzić] tajemnice.
schu'len (~n) ⑮a [wy]uczyć, [wy]ćwiczyć; Pferd: [wy]tresować.
Schü'ler (szü'lᵉr) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c uczeń (uczenica); **...** uczniowski. [ski.]
schü'lerhaft studencki, żakow-
Schü'lerschaft *f* uczniowie *m/pl*.
Schu'l...: **~feier(lichkeit)** *f* uroczystość szkolna; **~fuchs** F *m* pedant; **~geld** *n* opłata *f* szkolna, czesne; **~jahr** *n* rok *m* szkolny; **~jugend** *f* młodzież szkolna; **~junge**, **~knabe** *m* uczeń, żak; **~lehrer** *m* nauczyciel; **~mädchen** *n* uczennica *f*

~mann *m* ②a pedagog; ~mappe *f* teka szkolna; ~meister *m* = ~lehrer; ~pflicht *f* obowiązek *m* szkolny; ♀pflichtig obowiązany uczęszczać do szkoły; (Alter) szkolny; ~rat *m* radca szkolny; (Behörde) rada *f* szkolna; ~schiff *n* okręt *m* szkolny; ~stube *f* izba (od. sala) szkolna; ~stunde *f* godzina (od. lekcja) szkolna; ~tafel *f* tablica szkolna; ~tag *m* dzień nauki.

Schu'lter (szu'ltᵉʀ) *f* ③d plecy *m/pl.*, barki *f/pl.*; ~... barkowy, ramienny; ~blatt *n* łopatka *f*; ~joch *n* wiązadło ramienne.

schu'ltern (~n) ⑮b brać [wziąć] na plecy (od. na ramię): schultert das Gewehr! na ramię broń!

Schu'lter...: ~riemen *m* przepaska *f*, bandolet; ~stück *n* naplecnik *m*.

Schu'ltheiß (szü'ltais) *m* ③a, Schu'lze (szu'lcᵉ) *m* ③a wójt, sołtys. [wa.]

Schu'lung *f* ćwiczenie *n*, wpra-}

Schu'l...: ~unterricht *m* nauka *f* szkolna; ~weisheit *f* mądrość szkolna oder książkowa; ~zimmer *n* sala *f* szkolna; ~zwang *m* przymus szkolny.

Schund (szunt) 1. *m* ②g (o. *pl.*) zły towar, lichota *f*. 2. ♀, schü'nde (szü'ndᵉ) s. schinden.

Schu'ppe (szu'pᵉ) *f* ③b łuska; (am Kopf) łupież.

schu'ppen[1] (~n) ⑮a łuszczyć, [z]skrobać łuskę; F = stoßen.

Schu'ppen[2] (~) *m* ②l remiza *f*; (offener) szopa *f*; ~... (s. Schuppe) łuskowy, łuskowaty; ♀artig, ♀förmig (-fоʀmiḋ) łuskowaty, podobny do łuski; ~tier *n* łuskowiec *m*.

schu'ppig (szu'piḋ) łuskowaty, pokryty łuskami. [stoßen.]

schu'p(p)sen F (szu'psᵉn) ⑮e =}

Schur (szūʀ) *f* ③b strzyż *m*, strzyżenie *n*.

Schü'r|eisen (szü'ʀ-) *n* pogrzebacz *m*, grzebak *m*.

schü'ren (~ᵉn) ⑮a rozniecać [-cić], podniecać [-cić].

schü'rfen (szü'ʀfᵉn) ⑮a poszukiwać za minerałami. [bacz.]

Schü'r|haken (szü'ʀ-) *m* pogrze-}

Schu'rke (szu'ʀkᵉ) *m* ③a łotr, szelma, łajdak; ~n|streich *m*, ~rei' (szuʀkᵉʀai') *f* ③b łotrostwo *n*, łajdactwo *n*, szelmostwo *n*. [łajdacki, szelmowski.]

schu'rkisch (~kisz) łotrowski.}

Schurz (szuʀc) *m* ②g od. ②d.

Schü'rze (szü'ʀcᵉ) *f* ③b fartuch *m*, fartuszek *m*.

schü'rzen (szü'ʀcᵉn) ⑮e podnosić [-nieść], podkasywać [-sać]: Knoten: [z]robić węzeł.

Schü'rzen... fartuszkowy; ~jäger F *m* kobieciarz. [skórzany.]

Schu'rz|fell, -leder *n* fartuch *m*}

Schuß (szus) *m* ②d[1] (Sprung) skok, sus; (Trieb) popęd; ⚔ strzał, wystrzał.

schu'ß|bereit gotowy do strzału.

Schü'ssel (szü'sᵉl) *f* ③d misa, półmisek *m*; *dim.* mis(ecz)ka.

Schu'ß...: ♀fertig = ♀bereit; ~linie *f* linja strzałowa; ~weite *f* odległość strzału; ~wunde *f* rana postrzałowa.

Schu'ster (szu'stᵉʀ) *m* ②l = Schuhmacher; ~junge *m* chłopak szewski, szewczyk; ~pech *n* smoła *f* szewska.

schu'stern (~n) ⑮b trudnić się szewstwem.

Schutt (szut) *m* ②g (o. *pl.*) rumowisko *n*, gruzy *m/pl.*

Schü'ttel|frost (szü'tᵉl-) *m* dreszcz, febra *f*.

schü'tteln (~n) ⑮f [za-, po]trząść: Kopf: [po]kiwać (*instr.*); Hand: ściskać [-snąć]; Flüssigkeit: [za-]mieszać, zakłócać [-cić].

schüt'ten (szü'tᵉn) ⑮c [na]sypać; Wasser: [na]lać, nalewać [-lać].
schüt'tern (~ᵉʀn) ⑮b = zittern.
Schut't|haufen *m* kupa *f* gruzów.
Schutz (szuc) *m* ②g (*o. pl.*) ochrona *f*, obrona *f*, osłona *f* (vor *dat.*, gegen *acc.* przed *instr.*); opieka *f*; (Zuflucht) schronienie *n*, przytulek; in ~ nehmen brać [wziąć] w opiekę.
Schütz (szüc) *m*, *n* ③a = Schütze.
Schu'tz... ochronny, obronny; ~**ärmel** *m* wierzchny rękaw; ~**blattern** *f/pl.* ospa *f* ochronna; ~**brett** *n* deska *f* ochronna, zasuwa *f*; ~**brief** *m* list żelazny; ~**brille** *f* okulary *m/pl.* ochronne; ~**bündnis** *n* przymierze odporne; ~**dach** *n* dach *m* ochronny, szopa *f* wojenna.
Schü'tze (szü'cᵉ) 1. *m* ③a strzelec, myśliwy. 2. *f* ③b stawidło *n*, deska ochronna, zasuwa.
schü'tzen (~n) ⑮e [o]bronić, [o-]chronić, ochraniać (vor *dat.*, gegen *acc.* przed *instr.*, od *gen.*); zabezpieczać [-czyć] (od *gen.*).
Schü'tzen... strzelecki; ~**fest** *n* uroczystość *f* strzelecka.
Schu'tz|engel *m* anioł stróż.
Schü'tzen...: ~**graben** *m* okopy *m/pl.*; ~**haus** *n* strzelnica *f*.
Schü'tzer (szü'cᵉʀ) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c obrońca (-czyni).
Schu'tz...: ~**geist** *m* duch opiekuńczy; ~**heilige(r)** *m* patron; ~**herr** *m* protektor, patron; ~**herrschaft** *f* protektorat *m*, patronat *m*.
Schü'tzling (szü'clĭŋ) *m* ②g¹ protegowany, faworyt.
Schu'tz: ≈**los** pozbawiony opieki, bez opieki; ~**losigkeit** *f* brak *m* opieki; ~**mann** *m* (*pl.* ~**leute**) strażnik, stójkowy; ~**mannschaft** *f* straż bezpieczeństwa; ~**marke** *f* znak *m* ochronny *od.* fabryczny; ~**maßregel** *f*. ~**mittel** *n* środek *m* ochronny; ~**patron** *m* patron; ~**truppe** *f* wojsko *n* kolonjalne; ~**waffe** *f* broń odporna; ~**wehr** *f* wał *m* ochronny; obrona; ~**zoll** *m* cło *n* ochronne; ~**zöllner** *m* zwolennik cła ochronnego.
schwa'bbeln F (szwą'bᵉln) ⑮f paplać.
Schwa'be (szwą'bᵉ) 1. *m* ③a Szwab; ~**n|streich** *m* nieprzezorny postępek. 2. *f* ③b = Schabe.
schwä'bisch (szwę'bĭsz) szwabski.
schwach (szwąch) słaby, bezsilny; (Wein usw.) lekki; ~ machen = schwächen; ~ werden [o-, ze-]słabnąć.
Schwä'che (szwę'chᵉ) *f* ③b słabość, bezsilność.
schwä'chen (~n) ⑮a osłabiać [-bić], nadwerężać [-żyć].
Schwa'chheit *f* słabość.
schwä'chlich (szwę'chlĭch) słabowity, wątły; ≈**keit** *f* słabowitość, wątłość.
Schwä'chling (~lĭŋ) *m* ②g¹ człowiek słabego zdrowia oder słabego charakteru, słabeusz.
schwa'ch...: ~**sichtig** (-zĭchtĭch) słabego wzroku; ≈**sichtigkeit** *f* słaby wzrok *m*, słabość wzroku; ~**sinnig** nieudolny, tępy; ≈**sinnigkeit** *f* niedołęstwo *n* umysłowe, nieudolność.
Schwa'chung *f* osłabienie *n*.
Schwa'den (szwą'dᵉn) *m* ②l = Dunst: ⚒ gazy *m/pl.* wybuchające.
Schwadro'n (szwądʀo'n) *f* ③b szwadron *m*; ≈**en|weise**, ≈**sweise** szwadronami.
schwadronie'ren (~dʀǫnĭ'ʀᵉn) ⑮g blagować, fanfaronować.
Schwa'ger (szwą'gᵉʀ) *m* ②j szwagier; *allg.* krewny.
Schwä'gerin (szwę'gᵉʀĭn) *f* ③c szwagrowa, bratowa.

Schwä'gerschaft *f* szwagrostwo *n*, powinowactwo *n*.

Schwa'lbe (szwa'lbe) *f* ③b jaskółka: **~n|schwanz** *m* ogon jaskółczy; F jaskółka *f*, frak.

Schwall (szwal) *m* ②g tłum, mnóstwo *n*; (von Worten) potok słów.

Schwamm (szwam) 1. *m* ②d gąbka *f*; ♀ = Pilz; ⚕ narośl *f* grzybowa; F ♀ d(a)rüber! nie rób sobie nic z tego! 2. ♀ s. schwimmen.

schwa'mmig (szwa'mich) gąbczasty, grzybowaty.

Schwan (szwān) *m* ②d łabędź; **~en...** łabędzi.

schwand (szwant), **schwä'nde** (szwę'nde) s. schwinden.

schwa'nen (szwa'nen) ⑮a: es schwant mir zdaje mi się, mam przeczucie.

Schwang (szwang) 1. *m* ②g (*o.pl.*) rozmach; im ~e sein być w powszechnem używaniu; in ~ bringen wprowadzać [-dzić] w zwyczaj. 2. ♀, **schwä'nge** (szwe'nge) s. schwingen.

schwa'nger (~er) brzemienny; (Frau) ciężarna, w ciąży; ~ werden zajść [voll.] w ciążę.

schwä'ngern (szwe'ngern) ⑮b [u]czynić brzemienną, zapładniać [-płodnić]; ⚗ nasycać [-cić]. *Su.* zapłodnienie *n*; nasycenie *n*.

Schwa'ngerschaft *f* ciąża, brzemienność.

Schwank (szwank) *m* ②d fraszka *f*, figiel; Thea. krotochwila *f*.

schwa'nken (~en) ⑮a [za]chwiać się, [po]kiwać się, [po]kołysać się; *fig.* [za]wahać się, być niezdecydowanym: **~d** chwiejący się: chwiejny, niepewny, zmienny. *Su.* chwianie *n*, wahanie *n*; *fig.* niepewność *f*, zmienność *f*.

Schwanz (szwanc) *m* ②d ogon; *dim.* ogonek; **~...** ogonowy.

schwä'nzeln (szwę'nceln) ⑯f wywijać (od. machać) ogonem; *fig.* pochlebiać, łasić się.

schwä'nzen (~cen) ⑮e Schule: chodzić [pójść] poza szkołę: geschwänzt ogoniasty, z ogonem.

Schwa'nz...: **~riemen** *m* podogonie *n*; **~stück** *n* kawałek *m* od ogona.

schwapp (szwap) chlaps!, bęc!

Schwä're (szwę're) *f* ③b = Geschwür.

Schwarm (szwarm) *m* ②d (Bienen) rój; (Vögel) stado *n*; (Menschen) tłum.

schwä'rmen (szwe'rmen) ⑮a (h. u. sn) Bienen: [za]roić się; (bummeln) [po]hulać, [po]wałęsać się; *fig.* marzyć (von *dat.* o *loc.*); er schwärmt für sie przepada za nią.

Schwä'rmer (~mer) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c hulaka *m*; *fig.* marzyciel(ka); entuzjasta (-stka); (religiöser) fanatyk (-yczka); Feuerwerk: szmermel.

Schwärmerei' (szwęrmeraj') *f* ③b marzenie *n*, entuzjazm *m*; (religiöse) fanatyzm *m*.

schwä'rmerisch (szwę'rmerisz) marzycielski; fanatyczny.

Schwa'rte (szwa'rte) *f* ③b tłusta skórka (na pieczeni).

schwarz (szwarc) 1. ⑩² czarny (im Gesicht na twarzy); **~e** Erde czarnoziem *m*; **~es** Pferd koń *m* kary; et. ~ auf weiß (geschrieben) haben mieć coś na piśmie; ~ werden [s-, po-] czernieć; **♀e(r)** *s.* ⓪l murzyn (-ka); **♀e(s)** *n* czarność *f*, czerń *f*. 2. ♀ *n* ②g (a. indekl., o. *pl.*) czarność *f*, czarny kolor *m*; in ♀ w czarnej sukni, w żałobie.

schwa'rz... czarny, czarno...; **~äugig** (-ojgich) czarnooki; ~

bärtig czarnobrody: **2beere** *f* czernica; **~braun** ciemnobrunatny, śniady; **2brot** *n* chleb *m* ciemny (*a.* żytni).

Schwä'rze (szwę'ʀcᵉ) *f* (3)b czarność, czerń: (zum Färben) czarna farba: (der Schuster) czernidło *n*: *fig.* okropność, niegodziwość.

schwa'rzen (~n) (15)e [po]czernić; *fig.* = anschwärzen.

schwa'rz...: **2färber** *m fig.* pesymista; **~grau** bury, siwy: **~haarig** ciemnowłosy: **2kunst** *f* czarnoksięstwo *n*; **2künstler** *m* czarnoksiężnik. [wy-]

schwä'rzlich (szwę'ʀc-) czarnia-

Schwa'rz...: **~seher** *m* pesymista; **~wald** *m* Czarny Las.

schwa'tzen (szwa'cᵉn), **schwä'tzen** (szwę'cᵉn) (15)e gadać, pleść, bzdurzyć.

Schwä'tzer (szwe'cᵉn) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c gaduła *m u. f.*

schwa'tzhaft (szwa'c-) gadatliwy; **2igkeit** *f* gadatliwość.

Schwe'be (szwę'bᵉ) *f* (3)b unoszenie *n* się w powietrzu: in der ~ sein unosić się w powietrzu; *fig.* być w zawieszeniu: **~bahn** *f* kolej napowietrzna.

schwe'ben (~n) (15)a wisieć, unosić się: in Gefahr usw. ~ być (oder znajdywać się) w (*loc.*); das Wort schwebt mir auf der Zunge ... kręci mi się na języku; **~d** wiszący; (Frage) będący w zawieszeniu, nierozstrzygnięty; (Schuld) bieżący.

Schwe'den (szwę'dᵉn) *n* (8)g Szwecja *f*.

schwe'disch (~dÿsz) szwedzki.

Schwe'fel (~fᵉl) *m* (2)l siarka *f*; **~...** siarkowy, siarczany: **~bande** F *f* banda podpalaczy oder łotrów; **2haltig** (-haltÿch) zawierający siarkę; **~holz**, **~hölzchen** *n* zapałka *f*, siarnik *m*.

schwe'felig (~f[ᵉ]lich) siarkowy.

schwe'feln (~fᵉln) (15)f [na]siarkować; F blagować, bredzić.

Schwe'fel...: **2sauer** połączony z kwasem siarkowym; **~wasserstoff** *m* siarkowodór.

Schweif (szwaif) *m* (2)g ogon. **~...** ogonowy.

schwei'fen (szwai'fᵉn) (15)a 1. *v/i.* (h. u. sn) bujać, błądzić, in die Weite ~ odbiegać [biedz]. 2. *v/t.* zaokrąglać [-lić]. geschweift wycięty, wcięty; (Pferd) z ogonem.

schwei'f|wedeln (15)f untr. = fuchsschwänzeln.

Schwei'ge|geld (szwai'gᵉ-) *n* zapłata *f* za milczenie, łapówka *f*.

schwei'gen (~gᵉn) (13)r 1. milczeć [zamilknąć]; ~ von (*dat.*) oder über (*acc.*) zamilczać [-czyć] o (*loc.*); **~d** milczący, cichy; *adv. a.* milczkiem. 2. 2 *n* (2)l milczenie; j-n zum 2 bringen zmuszać [-usić] k-o do milczenia, zamykać [-mknąć] k-u gębę.

schwei'gsam (szwai'kzām) milczący, małomowny: **2keit** *f* milkliwość, małomowność.

Schwein (szwain) *n* (2)g świnia *f*: *dim.* świnka *f*; (männliches) wieprz *m*; wildes ~ dzik *m*.

Schwei'ne... (szwai'nᵉ...) świński, wieprzowy: **~braten** *m* pieczeń *f* wieprzowa; **~fleisch** *n* świnina *f*, wieprzowina *f*; **~hirt** *m* pastuch świń, świniopas; **~hund** *m* świntuch, plugawiec; **~stall** *m* chlew; **~zucht** *f* chów *m* świń.

Schweinerei' (szwainᵉʀai') *f* (3)b świństwo *n*.

Schwei'n...: **~hund**, **~igel** *m* świntuch, plugawiec; **2igeln** (-igᵉln) (15)f untr. mówić świństwa. [ski.]

schwei'nisch (szwai'nÿsz) świń-

Schwei'ns... = Schweine...: **~kopf** *m* głowa *f* świńska oder wieprzowa; **~leder** *n* skóra *f* świńska.
Schweiß (szwais) *m* ②g pot; Jagdw.: krew *f*: in ~ gebadet zlany potem: in ~ geraten [s]pocić się.
Schwei'ß... potny: **~blatt** *n* potniki *m/pl.*, podpaszki *f/pl.*
schwei'ßen (szwai'sen) ⑮e 1. *v/t.* spajać [spoić] (metale). 2 *v/i.* (h. u. sn) Jagdw.: krwawić [pokrwawić się].
Schwei'ß|hund *m* pies gończy.
schwei'ßig (szwai'sich) spocony, zapocony.
Schwei'ß...: **~mittel** *n* środek *m* na poty: **≈treibend** sprowadzający poty; **≈triefend** oblany potem, zupełnie mokry od potu. [carja.]
Schweiz (szwaic) *f* ⑧c Szwaj-]
Schwei'zer (szwai'cer) 1. *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c Szwajcar(ka); (Pförtner) portjer *m*. 2. *a.* indekl. = **≈isch** (~isz) szwajcarski.
Schweizerei' (szwaicerai') *f* ③b (Milchwirtschaft) mleczarnia; (Käserei) serowarnia. [lić się.]
schwe'len (szwę'len) ⑮a [za-]]
schwe'lgen (szwę'lgen) ⑮a hulać, żyć wystawnie; (im Überfluß ~) opływać w dostatki; ~ in (*dat.*) rozkoszować się (*instr.*). [rozpustnik.]
Schwe'lger (~ger) *m* ②l hulaka,]
Schwelgerei' (szwęlgerai') *f* ③b hulanka, życie *n* hulaszcze oder rozpustne.
schwe'lgerisch (szwę'lgerisz) hulaszczy, rozpustny.
Schwe'lle (szwę'le) *f* ③b próg *m*.
schwe'llen (szwę'len) 1. *v/i.* ⑬b [s-, na]puchnąć, nabrzmiewać [-eć]; Fluß: wzbierać [wezbrać]. 2. *v/t.* ⑮a nadymać [-dąć], rozsadzać [-dzić].
Schwe'llung *f* puchlizna, nabrzmienie *n*: (eines Flusses) wezbranie *n*.
Schwe'mme (szwę'me) *f* ③b miejsce *n* do pławienia koni.
schwe'mmen (~n) ⑮a [s]pławić; Sand ans Ufer: nanosić [-nieść].
Schwe'ngel (szwę'ngel) *m* ②l (Glocken≈) serce *n*; (Pumpen≈) drąg; (Brunnen≈) żóraw.
schwe'nken (szwę'nken) ⑮a 1. *v/t.* machać [-chnąć], wymachiwać, wywijać (*instr.*): (spülen) [wy]płukać. 2. *v/i.* zmieniać [-nić] kierunek, obracać [obrócić] się; ⚔ zachodzić [zajść]. *Su.* machanie *n*, wywijanie *n*; ⚔ zwrot *m*.
schwer (szwęr) ciężki (*a. fig.* = trudny, uciążliwy); (Stoff) gruby; (Zigarre) ostry, mocny; (gewichtig) poważny; ~ werden [za]ciężyć; ~ machen utrudniać [-nić]: das hat ihn ~es Geld gekostet to kosztowało go grube pieniądze.
schwe'r... trudno..., ciężko...: **~beladen** ciężko obładowany.
Schwe're (szwę're) *f* ③b ciężkość, ciężar *m*; (Schwierigkeit) trudność.
Schwerenö'ter (-nö'ter) *m* ②l wprawiający w kłopot.
schwe'r...: **~fallen**: es fällt ihm schwer z trudem mu przychodzi; **~fällig** ociężały, ciężki; **≈fälligkeit** *f* ociężałość, ciężkość; **~hörig** (-hörich) mający tępy słuch, niedosłyszający; er ist ~hörig on nie dosłysza; **≈hörigkeit** *f* tępość słuchu; **≈kraft** *f* siła ciężkości oder ciążenia.
schwe'rlich trudno, z trudnością.
schwe'r...: **≈mut** *f* ③b (*o. pl.*) posępność, melancholja, zaduma; **~mütig** (-mütich) posępny, melancholijny, zadumany; **≈punkt** *m* punkt ciężkości.

Schwert (szwęʀt) *n* ②c miecz *m*.
Schwe'rt...: **2förmig** (-fоʀmich) mieczowaty, mieczykowaty; **~lilie** *f* kosaciec *m*, irys *m*; **~streich** *m* uderzenie *n* mieczem; ohne ~streich bez dobycia oręża, bez przelewu krwi.
schwe'r...: **~verdaulich** ciężkostrawny; **~verständlich** trudno zrozumiały; **~wiegend** ważny, donośny.
Schwe'ster (szwę'steʀ) *f* ③d siostra; ~... siostrzany.
schwe'sterlich siostrzany.
Schwe'ster...: **~mord** *m* siostrobójstwo *n*; **~sohn** *m* siostrzeniec; **~tochter** *f* siostrzenica.
schwieg (szwik) s. schweigen.
Schwie'ger... (szwi'geʀ...): **~eltern** *pl.* teściowie *m/pl.*; **~mutter** *f* teściowa; **~sohn** *m* zięć; **~tochter** *f* synowa; **~vater** *m* teść.
Schwie'le (szwi'le) *f* ③b modzel [*m*, twarda skóra.]
schwie'lig (~lich) modzelowaty, stwardniały, odciśnięty.
schwie'rig (~ʀich) trudny; ~ machen utrudniać [-nić]; **2keit** *f* trudność.
schwill(st) (szwil[st]) s. schwellen.
Schwi'mm... (szwi'm...) (służący) do pływania; **~anstalt** *f* pływalnia.
schwi'mmen (~en) ⑫c (h. u. sn) pływać [płynąć]; in Tränen ~ tonąć we łzach, zalewać się łzami; **~d** pływający; *adv.* wpław. [wak.]
Schwi'mmer (~eʀ) *m* ②l pły-
Schwi'mm...: **~holz** *n* pływak *m*; **~hose** *f* majtki *f/pl.* kąpielowe; **~schule** *f* pływalnia; **~unterricht** *m* nauka *f* pływania.
Schwi'ndel (szwi'ndel) *m* ②l zawrót głowy; *fig.* oszustwo *n*.
Schwindelei' (szwindelai') *f* ③b oszustwo *n*, krętactwo *n*.
schwi'ndelhaft sprawiający zawrót głowy; *fig.* oszukańczy, krętacki.
schwi'nd(e)lig (~d[e]lich) mający zawrót głowy; *a.* = schwindelhaft; ~ machen oszołamiać [-łomić], odurzać [-rzyć]; es wird mir ~ głowa mi się kręci.
schwi'ndeln (~deln) ⑮f oszukiwać [-kać]; es schwindelt mir głowa mi się kręci, mam zawrót głowy; **~d** sprawiający zawrót głowy; *fig.* okropny; ogromny.
schwi'nden (~den) ⑫a (ver~) znikać [-knąć]; (dahinsiechen) zanikać [-knąć], usychać [uschnąć].
Schwi'ndler (~dleʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c oszust(ka), awanturnik [-ica].
Schwi'nd...: **~sucht** *f* suchoty *f/pl.*; **2süchtig** suchotniczy.
Schwi'nge (szwi'nge) *f* ③b (für Getreide) opałka; (für Flachs) klepaczka; (Flügel) skrzydło *n*.
schwi'ngen (~n) ⑫b 1. *v/t.* machać [-chnąć], wymachiwać, wywijać [-inąć] (alle *instr.*); Flachs: [wy]klepać; sich ~ (in die Höhe) wznosić [wznieść] się; (aufs Pferd) wskakiwać [wskoczyć] (na konia), dosiadać [-siąść] konia. 2. *v/i.* [za]kołysać się, [za]drgać.
Schwi'ngung *f* kołysanie *n*; (des Pendels) wahanie *n*.
Schwips F (szwips) *m* ②h stan podchmielony.
schwi'rren (szwi'ʀen) ⑮a (h. u. sn) [za]brzęczeć, [za]świstać; *fig.* der Kopf schwirrt mir w głowie mi huczy.
Schwi'tz... (szwi'c...) potny; **~bad** *n* łaźnia *f* parowa, parnia *f*.
schwi'tzen (~en) ⑮c [s]pocić się (a. *fig.* bei der Arbeit nad *instr.*).
Schwi'tz...: **~kasten** *m* skrzynia *f* do pocenia, parnia *f*; **~mittel** *n* środek *m* na poty od. potny.

schwoll (szwǫl), **schwö'lle** (szwö'le) s. schwellen.
schwö'ren (szwö'ren) ⑬k przysięgać [-siądz]; kląć oder zaklinać się (bei *dat.* na *acc.*).
schwül (szwül) duszny, parny.
Schwü'le (szwü'le) *f* ③b duszność, parność.
Schwulst (szwulst) *f* ②f: a) = Geschwulst; b) mst *m* ②d napuszystość *f*, nadętość *f*.
schwü'lstig (szwu'lstich) napuszysty, nadęty; **&keit** *f* = Schwulst b. [znikanie *n*, zanik.]
Schwund (szwunt) *m* ②g (o. *pl.*)]
Schwung (szwunk) *m* ②d rozpęd, rozmach; (der Gedanken) polot, wzniosłość *f*; in ~ bringen rozruszać [-szyć], rozmachać [-chnąć]; *fig.* puszczać [puścić] w ruch; in ~ kommen rozruszać [-szyć] się; *fig.* wchodzić [wejść] w zwyczaj.
Schwu'ng...: **~brett** *n* trambolina *f*; **~feder** *f* lotka. [polotu.]
schwu'nghaft wzniosły; pełen]
Schwu'ng...: **~kraft** *f* siła odśrodkowa; **~rad** *n* koło rozpędowe; **&voll** = schwunghaft.
Schwur (szwur) 1. *m* ②d przysięga *f*, klątwa *f*; **~'gericht** *n* sąd *m* przysięgłych. 2. &, **schwü're** (szwü're) s. schwören.
sechs (zeks) 1. (wenn nichts folgt P a. **se'chse** [zę'kse]) sześć; es waren unser ~ było nas sześciu oder *f*! sześć; zu ~ zu sechsen po sześć; Uhr: halb ~ pół do szóstej. 2. & *f* ③b szóstka. [ściobok *m*.]
se'chs... sześcio...; **&eck** *n* sze-]
Se'chser (zę'kser) *m* ②l ehm. szóstak, szóstka *f*. [raki.]
se'chserlei' (~lai') indekl. sześcio-]
se'chs...: **~fach** sześciokrotny; **~hundert** sześćset; **~jährig** sześcioletni; **~tägig** sześciodniowy; **~tausend** sześć tysięcy.
se'chzehn (zę'ch-) szesnaście; **&tel** *n* ②l szesnasta (część) *f*.
se'chzig (zę'chcich) sześćdziesiąt; **&er(in** *f* ③c) *m* ②l (~ciger|[in|) mężczyzna *m* (kobieta *f*) sześćdziesięcioletni (-a); **~jährig** sześćdziesięcioletni.
See (zę) 1. *f* ③b morze *m*; zur ~ na morzu; in ~ gehen oder stechen wypływać [-ynąć] na morze; odpływać [-ynąć]. 2. *m* ④b jezioro *n*.
See'... (See 1) morski; (See 2) na jeziorze; **~bad** *n* kąpiel *f* morska; (Ort) kąpiele *f/pl.* morskie; **~bär** *m* mors; **~fahrer** *m* podróżnik morski, marynarz; **~fahrt** *f* podróż morska; żegluga; **~gang** *m* falowanie *n* morza; **~hund** *m* foka *f*, pies morski; **~kadett** *m* kadet marynarki; **&krank** mający chorobę morską; **~krankheit** *f* choroba morska.
See'le (zę'le) *f* ③b dusza; arme ~ biedak *m*, biedaczka.
See'len... duchowy; **~amt** *n* nabożeństwo za spokój duszy; **~angst** *f* utrapienie *n* duszy; **&froh** uradowany z całej duszy, bardzo uradowany; **&gut** poczciwy; **~hirt** *m* duszpasterz; **~lehre** *f* psychologja; **&los** bezduszny; **~messe** *f* = ~amt; **~ruhe** *f* spokój *m* duszy; **&vergnügt** = &froh; **~wanderung** *f* wędrówka dusz; **~wärmer** (-wermer) *m* ②l szal noszony na piersi. [chiczny.]
see'lisch (zę'lisz) duchowy, psy-]
See'l...: **~sorge** *f* duszpasterstwo *n*; **~sorger** (-zǫrger) *m* ②l duszpasterz.
See'...: **~macht** *f* potęga morska, mocarstwo *n* morskie; **~mann** *m* ②a = ~fahrer; **~pferd** *n* = Flußpferd, Walroß; **~räuber** *m* rozbójnik morski, korsarz;

~reise *f* podróż morska; ~schaden *m* uszkodzenie *n* okrętu; ~stadt *f* miasto *n* nadmorskie (a. portowe); ~sturm *m* burza *f* na morzu; ~tang *m* szuwar; 2tüchtig (Personen) zdatny do służby na morzu; (Schiffe) wytrzymały na podróż morską; 2wärts (-werc) ku morzu; ~weg *m* droga *f* morska; ~zunge *f* flądерka.

Se'gel (zę'gᵉl) *n* ②l żagiel *m*; ~... żaglowy; ~fahrt *f* jazda żaglowcem; 2fertig gotowy do odpłynięcia.

se'geln (~n) ⑮f (h. u. sn) żeglować, [po]płynąć.

Se'gel...: ~schiff *n* żaglowiec *m*; ~tuch *n* płótno żaglowe; ~werk *n* żagle *m/pl.*

Se'gen (zę'gᵉn) *m* ②l błogosławieństwo *n*; (Wohltat) dobrodziejstwo *n*; (Glück) szczęście *n*; 2s|reich błogi; ~s|wunsch *m* błogosławieństwo *n*.

Se'gler (zę'glᵉʀ) *m* ②l żeglarz; (Schiff) żaglowiec.

se'gnen (zę'gnᵉn) ⑮c [po]błogosławić, [ob]darzyć. *Su.* błogosławienie *n*, błogosławieństwo *n*; (Wohltat) dobrodziejstwo *n*.

Se'h... (zę'...) (do) widzenia.

se'hen (zę'ᵉn) ⑭c widzieć [zobaczyć], [po]patrzeć; (dann und wann) spoglądać; (er~) spostrzegać [-edz]; gut ~ mieć dobry wzrok; sieh(e)! patrz!; ~ lassen pokazywać [-zać]; man sieht, man kann ~ widać, widoczne; er ist nirgends zu ~ nie widać go nigdzie; ich sehe ihn kommen widzę, jak nadchodzi; sich ~ widzieć się, (öfters) widywać się; sich ~ lassen pokazywać [-zać] się; sich satt ~ an (*dat.*) napatrzeć się [voll.] (*gen.*).

se'hens...: ~wert, ~würdig godny widzenia; 2würdigkeit *f* rzecz godna widzenia.

Se'her (zę'ᵉʀ) *m* ②l, ~in (~ĭn) *f* ③c prorok(ini), wieszcz(ka); ~... proroczy, wieszczy.

Se'h|kraft *f* wzrok *m*.

Se'hne (zę'nᵒ) *f* ③b ścięgno *n*; (e-s Bogens) cięciwa (a. ♐).

se'hnen (zę'nᵉn) ⑮a: sich ~ nach (*dat.*) [za]tęsknić za (*instr.*); ich sehne mich nach ... a. tęskno mi za (*instr.*), pragnę mit *inf.*

Se'h|nerv *m* nerw wzrokowy.

se'hnig (zę'nĭch) żylasty, silny.

se'hnlich (zę'nlĭch) utęskniony, upragniony; *adv.* z niecierpliwością, gorąco.

Se'hn|sucht *f* tęsknota, pragnienie *n*, żądza; ~ bekommen nach (*dat.*) zapragnąć [voll.] (*gen.*).

se'hn|süchtig tęskny, stęskniony; *adv.* z tęsknotą.

Se'h|organ *n* organ *m* wzrokowy.

sehr (zęʀ) bardzo, wielce; F auch strasznie; a. durch prze..., z.B. ~ klug przemądry; wie (oder so) ~ auch jakkolwiek; zu ~ zanadto, zbytnio.

Se'h...: ~vermögen *n* wzrok *m*; ~weite *f* dalekość wzroku.

seicht (zaicht) płytki; *fig.* powierzchowny.

Sei'chtheit, Sei'chtigkeit *f* płytkość; *fig.* powierzchowność.

Sei'de (zai'dᵉ) *f* ③b jedwab *m*.

Sei'del (~dᵉl) *n* ②l zajdel *m*, mały kufel *m*.

sei'den (~dᵉn) jedwabny.

Sei'den... jedwabny; 2artig jedwabisty; ~bau *m* = ~zucht; ~raupe *f* jedwabnica; ~spinner *m* Zool. jedwabnik; ~spinnerei *f* przędzalnia jedwabiu; ~spitze *f* koronka jedwabna, blondyny *f/pl.*; ~stoff *m* materja *f* jedwabna; 2weich miękki jak jedwab; ~zucht *f* jedwabnictwo *n*, chów *m* jedwabników.

sei'dig (zai'dịch) jedwabisty.
Sei'fe (zai'f^e) *f* ③b mydło *n*; (feine) mydełko *n*.
sei'fen (zai'f^en) ⑮a [na]mydlić.
Sei'fen... mydlany: **~napf** *m* czarka *f* na mydło: **~sieder** (-zid^eR) *m* ②l mydlarz: **~siederei** *f* mydlarstwo *n*: (Anstalt) mydlarnia.
sei'fig (zai'fịch) mydlasty.
Sei'he (zai'^e) *f* ⑧b cedzidło *n*, sitko *n*, filtr *m*: **sei'hen** (~n) ⑮a [prze]cedzić.
Seil (zail) *n* ②g lina *f*, powróz *m*: **~...** linowy
Sei'ler (zai'l^eR) *m* ②l powroźnik; **~...** powroźniczy; **~bahn** *f* plac *m* powroźniczy; **~rad** *n* kółko powroźnicze.
Seilerei' (zail^eRai') *f* ⑧b plac *m* powroźniczy: (als Handwerk) powroźnictwo *n*. [(-czka).]
Sei'l|tänzer(in *f*) *m* linoskoczek|
Seim (zaim) *m* ②g gęsty płyn oder kleik: (Honig≈) patoka *f*.
sei'mig (zai'mịch) gęsty, kleikowaty.
sein[1] (zain) ⑪a 1. (sn) być; (vorhanden) ~ istnieć; zu ~ pflegen bywać; gewesen były; es ist nicht vorhanden niema (czegoś); es sei! niech będzie!; was ist (od. sind) das für ... co to za ...; wie dem auch sei jakkolwiek rzecz się ma; laß das ~! zostaw to!, zaniechaj tego!; so ist die Sache tak się rzecz ma. 2. ≈ *n* ②l byt *m*, istnienie.
sein[2] (~) 1. (*gen.* von er) jego. 2. (auch der, die, das ~e, *pl.* die ~en) ⑨b jego, auf das Subj. bezüglich: swój, swoja, swoje.
sei'ner|seits (zai'n^eRzaits) z jego (oder ze swojej) strony.
sei'ner|zei't w swoim czasie.
sei'nes|glei'chen równy jemu oder sobie; podobny do niego oder do siebie.
sei'net|halben, ~wegen, (um) **~willen** (~^et-) dla niego, z jego powodu; dla siebie.
sei'nige (zai'nịg^e): der (die, das) ~ usw. s. sein[2].
seit (zait) 1. *prp.* (*dat.*) od (*gen.*); ~ gestern od wczoraj; ~ kurzem od niedawna, niedawno. 2. *cj.* odkąd, od kiedy.
sei't|de'm 1. *adv.* odtąd, od tego czasu. 2. *cj.* = seit 2.
Sei'te (zai't^e) *f* ③b strona, bok *m*; (e-s Buches) stronica; auf der ~ liegen na boku; von der ~ (her) z boku; von allen ~n ze wszystkich stron; von ≈n (*gen.*) ze strony (*gen.*), od (*gen.*); auf ≈n (*gen.*) po stronie (*gen.*).
Sei'ten... boczny, poboczny: **~ansicht** *f* widok *m* z boku: **~flügel** *m*, **~gebäude** *n* skrzydło *n* boczne: **~gasse** *f* ulica boczna: **~gewehr** *n* szabla *f*, bagnet *m*; **~hieb** *m* cięcie *n* z boku: *fig.* przycinek, przytyk. [od (*gen.*).]
sei'tens (*gen.*) ze strony (*gen.*),|
Sei'ten...: **~sprung** *m* skok w bok; *fig.* zboczenie *n*; einen **~sprung** machen zbaczać [zboczyć]: **~stechen** *n*, **~stich** *m* kłucie *n* w boku; **~stück** *n* druga połowa *f* pary; pendent *m*; **~verwandte(r)** *s.* ⑨l krewny (-na). pobocznej linji: **~zahl** *f* ilość boków.
sei't|he'r = seitdem 1.
...seitig (...zaitịch). **≈keit** *f* ...boczny, ...boczność.
sei'tlich (zai'tlịch) boczny; *adv.* na boku, z boku.
sei'twärts (zai'tweRc) bokiem, z boku, na bok. [sieczna.]
Seka'nte (zękḁ'nt^e) *f* ③b|
Sekretä'r (zękRętḁ'R) *m* ②l sekretarz; *a.* = Schreibtisch.
Sekt (zękt) *m* ②g = Champagner.
Se'kte (zę'kt^e) *f* ③b sekta.

Sektie'rer (zękti̯'ʀeʀ) *m* ②l sekciarz.
Sektio'n (~cio'n) *f* ③b = Abteilung; *Anat.* sekcja, obdukcja.
Seku'nda (zęku'ndą) *f* ⑥g druga klasa; **Sekunda'ner** (zękundą'neʀ) *m* ②l uczeń drugiej klasy.
sekundä'r (~dę'ʀ) drugorzędny; **~bahn** *f* kolej drugorzędna.
Seku'nde (zęku'nde) *f* ③b sekunda: **~n...** sekundowy.
sekundie'ren (zękundi̯'ʀen) ⑮g (*dat.*) sekundować; *fig.* pomagać, popierać; ♪ wtórować.
sel. *Abk.* für selig.
selb (zęlp) = derselbe.
selb|a'nder (zęlpą'ndeʀ) sa-[mowtór.]
se'lber (zę'lbeʀ) = selbst.
se'lbig (zę'lbi̯ch) = derselb(ig)e.
selbst (zęlpst) sam (*f* sama, *n* samo); *adv.* (sogar) nawet; von ~ samo przez się, z własnego popędu: ~... samo...
se'lb|ständig samodzielny, samoistny; niezależny; **~keit** *f* samodzielność, samoistność; niezależność.
Se'lbst...: **~aufopferung** *f* poświęcenie *n* własnej osoby; **~befleckung** *f* samogwałt *m*; **~beherrschung** *f* panowanie *n* nad sobą samym; **~bekenntnis** *n* dobrowolne przyznanie się; **~beköstigung** *f* stołowanie *n* się we własnym zarządzie; **~belehrung** *f* = ~unterricht; **~betrug** *m* oszukiwanie *n* samego siebie; **~bewußt** pewny siebie; **~bewußtsein** *n* pewność *f* siebie, zarozumiałość; **~biographie** *f* autobiografja; **~einschätzung** *f* oszacowanie *n* samego siebie; **~erhaltung** *f* zachowanie *n* siebie samego; **~erhaltungs|trieb** *m* popęd samozachowawczy; **~erkenntnis** *f* poznanie *n* siebie samego; **~fahrer** (-fāʀeʀ) *m* ②l samochód; **~gefällig** mający upodobanie w sobie samym, zadowolony z siebie; **~gefühl** *n* = ~bewußtsein; **~gemacht** zrobiony własnoręcznie; własnego wyrobu; **~gespräch** *n* rozmowa *f* z sobą samym; *Thea.* monolog *m*; **~herrschaft** *f* samowładztwo *n*, autokracja; **~herrscher** *m* samowładca, autokrata; **~hilfe** *f* samopomoc, pomoc własna.
se'lbstisch (zę'lpsti̯sz) samolubny.
Se'lbst...: **~kostenpreis** *m* cena *f* kosztów własnych; **~laut(er)** *m* samogłoska *f*; **~liebe** *f* = Eigenliebe. [samolub.]
Se'lbstling (zę'lpstli̯ŋ) *m* ②g'
Se'lbst...: **~lob** *n* = Eigenlob; **~los** bezinteresowny; **~losigkeit** *f* bezinteresowność; **~mord** *m* samobójstwo *n*; **~mörder(in** *f*) *m* samobójca (-czyni); **~mörderisch** samobójczy; **~mord|versuch** *m* usiłowane samobójstwo *n*; **~redend** oczywisty, naturalny; **~sucht** *f* samolubstwo *n*, egoizm *m*; **~süchtig** samolubny, egoistyczny; **~tätig** samoczynny, automatyczny; **~täuschung** *f* łudzenie *n* siebie samego; **~überhebung** *f* przecenianie *n* się; zarozumiałość; **~unterricht** *m* samouctwo *n*; Leitfaden zum ~unterricht podręcznik dla samouków; **~verlag** *m* nakład własny; **~verleugnung** *f* samozaparcie *n*; **~verständlich** oczywisty; es ist ~verständlich rozumie się samo przez się; **~verstümmelung** *f* dobrowolne okaleczenie *n* się; **~vertrauen** *n* zaufanie w sobie samym; **~verwaltung** *f* samorząd *m*; **~zufrieden** zadowolony z siebie.
Selcherei' (zelcheʀai̯') *f* ③b wędliniarnia, skład *m* wędlin.

se'lig (zē'liç) błogosławiony, szczęśliwy: (verstorben) zmarły: nieboszczyk (*f* -szczka); Gott habe ihn ~! Panie, świeć nad jego duszą!; **2keit** *f* błogość, szczęśliwość; **2sprechung** *f* kanonizacja, beatyfikacja.

Se'llerie (ze'lᵉʀi, auch zelᵉʀi') *m* ⑥i, *f* ⑥f seler *m*, selera *f*; ~... selerowy.

se'lten (ze'ltᵉn) rzadki; **2heit** *f* rzadkość, osobliwość.

se'ltsam (ze'ltzam) dziwaczny, osobliwy, niezwykły; **2keit** *f* dziwaczność, osobliwość.

Seme'ster (zęmę'stᵉʀ) *n* ②l półrocze, semestr *m*.

Semiko'lon (zęmiko'lon) *n* ⑥i (*pl.* a. ...la) średnik *m*.

Semina'r (~ną'ʀ) *n* ②g¹, ⑥e seminarjum; ~... seminarzycki; (an der Universität) seminaryjny.

Seminari'st (~nąri'st) *m* ③a seminarzysta. [*dim.* bułeczka.]

Se'mmel (ze'mᵉl) *f* ③d bułka;

sen. Abk. für senior = der ältere.

Se'nd... (ze'nt...): **~bote** *m* posłaniec; **~brief** *m*. **~schreiben** *n* okólnik *m*, orędzie *n*. [[-słać].]

se'nden (ze'ndᵉn) ⑯e posyłać

Se'ndung *f* posyłka; (Auftrag) misja, posłannictwo *n*.

Senf (zenf) *m* ②g gorczyca *f*, musztarda *f*; **~'büchse** *f*. **~'topf** *m* czarka *f* (oder słoik *m*) na musztardę; **~'pflaster** *n* plaster *m* gorczyczny. [[o]smalić.]

se'ngen (ze'nᵉn) ⑮a [s]palić;

se'ngerig (~ᵉʀiç) mający zapach spalenizny. [larski.]

Se'nkblei (ze'nk-) *n* pion *m* mu-

Se'nkel (~ᵉl) *m* ②l sznurowadło *n* do bucików.

se'nken (~ᵉn) ⑮a spuszczać [spuścić], opuszczać [opuścić]; (neigen) [s-, po]chylić; Stimme: zniżać [-żyć].

Se'nker (~ᵉʀ) *m* ②l = Ableger.

Se'nk...: **~grube** *f* dół *m* kloaczny; **2recht** prostopadły, pionowy; **~rechte** *f* ⑨l prostopadła.

Se'nkung *f* spuszczanie *n*, zniżanie *n*; (Vertiefung) zagłębienie *n*, dół *m*.

Senn (zęn), **~'e** (zę'nᵉ) *m* ③a pasterz alpejski, juhas; **~'erin** (~ᵉʀin) *f* ③c pasterka alpejska, juhaska; **~'hütte** *f* szałas *m*. [zacyjny.]

sensatione'll (zęnzącʲone'l) sen-

Se'nse (zę'nzᵉ) *f* ③b kosa; **~nmann** *m* ②a kosiarz; *fig.* śmierć *f*.

Sente'nz (zęntę'nc) *f* ③b sentencja, zdanie *n* ogólne.

separa't (zępąrą't), **2...** oddzielny, osobny.

Septe'mber (zęptę'mbᵉʀ) *m* ②l wrzesień; ~... wrześniowy.

Sergea'nt (zeʀża'nt, a. s~) *m* ③a sierżant, kapral. [ca *f*.]

Se'rum (zę'ʀum) *n* ⑥e surowi-

servie'ren (zeʀwi'ʀᵉn) ⑮g podawać [-dać] na stół.

Servie'tte (~wię'tᵉ) *f* ③b serweta; *dim.* serwetka.

Se'ssel (ze'sᵉl) *m* ②l krzesło *n*.

se'ßhaft (zę's-) osiadły; **~ machen** osiedlać [-lić]; **~ werden** osiedlać [-lić] się, osiadać [osiąść]. [jaja.]

Se'tzeier (zę'c-) *n/pl.* sadzone

se'tzen (zé'cᵉn) ⑮e sadzać [posadzić], stawiać [postawić], przystawiać [-wić] (an *acc.* do *gen.*); (hin~) [u]sadowić; Pflanzen: [po]sadzić; Ofen: [po]stawiać; Termin usw.: = fest~; Typ. składać [złożyć]; Hoffnung: pokładać (auf *acc.* w *loc.*); in Bewegung od. Gang ~ puszczać [puścić] w ruch; in Freiheit ~ wypuszczać [-puścić] na wolność; in Musik ~ [s]komponować muzykę do (*gen.*); über einen Fluß ~ przeprawiać [-wić]

(sich *v/i.*) przez (*acc.*); sich ~ siadać [usiąść], Flüssigkeit: osiadać [osiąść]; bitte, ~ Sie sich! proszę usiąść!: sich in den Kopf ~ zabijać [-bić] sobie głowę (*instr.*); sich in Bewegung ~ ruszać [-szyć] z miejsca.

Se'tzer (ze'cᵉʀ) *m* (2)l, ~**in** (~in) *f* (3)c zecer(ka): ~**saal** *m* = **Setzerei'** (zecᵉʀai') *f* (3)b zecernia *f*.

Se'tz...: ~**kasten** *m* kaszta *f* zecerska: ~**linie** *f* linja zecerska.

Se'tzling (zĕ'clįŋ) *m* (2)g¹ sadzonka *f*, szczep.

Se'tz|maschine *f* maszyna zecerska.

Seu'che (zoi'chᵉ) *f* (3)b zaraza, dżuma, pomór *m*: ~**n...** pomorowy, epidemiczny.

seu'fzen (zoi'fcᵉn) (15)e wzdychać [westchnąć]; ~ (ächzen) jęczeć [jęknąć].

Seu'fzer (~cᵉʀ) *m* (2)l westchnienie *n*.

Se'xta (ze'kstą) *f* (6)g szósta klasa: **Sexta'ner** (zekstą'nᵉʀ) *m* (2)l uczeń szóstej klasy.

sexue'll (zĕksue'l) = geschlechtlich.

sezie'ren (zęcį'ʀᵉn) (15)g [z]robić sekcję (od. obdukcje) zwlok.

Sibi'rien (zįbį'ʀiᵉn) *n* (8)g Syberja *f*, Sybir *m*: **Sibi'rier** (~ᵉʀ) *m* (2)l Sybirak: **sibi'risch** (~ʀisz) syberyjski, sybirski.

sich (zich) *acc.* siebie oder się: *dat.* sobie: an (und für) ~ samo przez się.

Si'chel (zį'chᵉl) *f* (3)d sierp *m*; ~... sierpowy; ~**förmig** (-föʀmich) sierpowaty.

si'cher (~ᵉʀ) (gefahrlos) bezpieczny (vor *dat.* od *gen.*, a. in Zssgn, vgl. diebes~); (zuverlässig) pewny; (glaubwürdig) wiarygodny; *adv.* pewnie, z pewnością, na pewno.

Si'cherheit *f* bezpieczeństwo *n*; pewność; wiarygodność; in ~ bringen zabezpieczać [-czyć]; ~**s...** ochronny; (dla) bezpieczeństwa: ~**s|nadel** *f* przyjaciółka: ~**s|schloß** *n* zamek *m* bezpieczeństwa.

si'cherlich z pewnością, zapewne.

si'chern (zi'chᵉʀn) (15)b, **si'cherstellen** zabezpieczać [-czyć], zapewniać [-nić].

Si'cher|stellung, Si'cherung *f* zabezpieczenie *n*, zapewnienie *n*; ✱ gwarancja.

Sicht (zicht) *f* (3)b (*pl.* nur in Zssgn, An-, Aussicht usw.) widok *m*, okazanie *n*: auf (bei oder nach) ~ po okazaniu; kurze (lange) ~ krótki (długi) termin; in ~ na widoku.

si'chtbar widoczny, widzialny; (offenbar) oczywisty; ~**keit** *f* widzialność; oczywistość.

si'chten (zį'chtᵉn) (15)e przesiewać [-siać]; (aussondern) wydzielać [-lić]; (ordnen) [u]porządkować.

si'chtlich widoczny.

Si'cht|wechsel *m* weksel płatny za okazaniem.

si'ckern (zi'kᵉʀn) (15)b (sn und h.) ciec, przeciekać [-ciec].

sie (zi) 1. *pron.* (3. Pers. *sg.*) ona; (*pl.*) oni, one. 2. ~ (Anrede) pan *m*, pani *f*; *acc. m* pana, *f* panią. 3. ~ *f* (4) f istota żeńska.

Sieb (zįp) *n* (2)g sito, przetak *m*, rzeszoto; (Tee~) sitko: ~... sitowy; ~**artig** sitowaty.

sie'ben¹ (zį'bᵉn) (15)a siać, przesiewać [-siać]; gesiebt przesiewany.

sie'ben² (~) 1. siedm; es waren unser ~ było nas siedmiu (*f* siedm): Uhr: halb ~ pół do siódmej. 2. ~ *f* (indekl.) siódemka; F die böse ~ sekutnica, furja.

sie'ben... siedmio...; ~**eck** *n* siedmiobok *m*.

Sie'ben...: ~**sachen** *f/pl.* manatki; ~**schläfer** *m* śpioch.

sie'b(en)te(r) (zį'bᵉnteᵉ[ʀ], zį'pteᵉ[ʀ]) siódmy.

sie'b(en)zehn siedmnaście: **~te(r)** siedmnasty.
sie'b(en)zig (zi'bᵉnzich, zi'p~) siedmdziesiąt: **Ser(in** *f* ③c) *m* ②l mężczyzna siedmdziesięcioletni (kobieta, -nia).
siech (zich) chory, słaby.
sie'chen (zi'chᵉn) ⑮a chorować, słabować.
Sie'chen|haus *n* szpital *m* dla nieuleczalnych. [leczalna.]
Sie'chtum *n* choroba *f* nieu-}
Sie'de... (zi'dᵉ...): **~grad** *m* stopień wrzenia: **~kessel** *m* kocioł do gotowania.
sie'den (~n) ⑬e: a) *v/t.* [z]warzyć; (kochen) [z]gotować: b) *v/i. impf.* a. ⑮e kipieć, wrzeć: **~d** kipiący, wrzący; **~des Wasser** ukrop *m*, wrzątek *m*.
Sie'de|punkt *m* punkt wrzenia.
Siederei' (zidᵉʀai') *f* ③b warzelnia. [wygrana *f*.]
Sieg (zik) *m* ②g zwycięstwo *n*,}
Sie'gel (zi'gᵉl) *n* ②l pieczęć *f*: **~bewahrer** *m* pieczętarz: **~lack** *m* (*n*) lak *m* do pieczętowania; **~ring** *m* sygnet. [wać.]
sie'geln (~n) ⑮f [za]pieczęto-}
sie'gen (zi'gᵉn) ⑮a (über *acc.*) zwyciężać [-żyć] (*acc.*).
Sie'ger (~gᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c zwycięsca (-czyni).
Sie'ges... (~gᵉs...) zwycięski; **~zeichen** *n* oznaka *f* zwycięska.
sie'g|reich zwycięski.
Signa'l (zingna'l, a. zig~) *n* ②g¹ sygnał *m*, znak *m*: **...** sygnałowy. [rysopis *m*.]
Signaleme'nt (~alᵉmą') *n* ⓪i}
Si'lbe (zi'lbᵉ) *f* ③b zgłoska; keine ~ ani słowa; **~n|messung** *f* miara zgłosek; **~n|rätsel** *n* szarada *f*; **~n|stecher** *m* pedant, nudziarz; **~n|trennung** *f* dzielenie *n* zgłosek.
Si'lber (zi'lbᵉʀ) *n* ②l (o. *pl.*) srebro; **...** srebrny; **~arbeiter** *m* złotnik; **Sartig** srebrzany; **Sfarben, Sfarbig** srebrzysty; **~geld** *n* srebrna moneta *f*; **~gerät, ~geschirr** *n* naczynie srebrne; **Shaltig** (-haltich) zawierający srebro; **~münze** *f* moneta srebrna.
si'lbern (zi'lbᵉʀn) srebrny.
Si'lber...: ~probe *f* próba srebra; **~sachen, ~waren** *f/pl.*, **~zeug** *n* towary *m/pl.* srebrne; **Sweiß** biały jak srebro.
Silhoue'tte (zilue'tᵉ, a. si~) *f* ③b sylwet(k)a.
si'mpel (zi'mpᵉl) 1. prosty, skromny, naiwny. 2. S *m* ②l prostak, głuptas. [*m*, listew *f*.]
Sims (zims) *m* (*n*) 2 h gzyms}
simulie'ren (zimuli'ʀᵉn) ⑮g symulować, udawać [udać].
Sinfonie' (zinfoni') *f* ⑥f symfonja. [śpiewać.]
si'ngbar (zi'ngbaʀ) dający się}
si'ngen (zi'ngᵉn) ⑫b [za]śpiewać, [za]nucić: **~d** śpiewający. [*m*.]
Si'n|grün ♀ (zi'n-) *n* barwinek}
Si'ng...: ~sang *m* monotonny śpiew, śpiewanina *f*; **~spiel** *n* operetka *f*: **~stunde** *f* godzina (oder lekcja) śpiewu; **~vogel** *m* ptak śpiewający; **~weise** *f* melodja, arja.
Si'ngula'r (zi'nggula'ʀ) *m* ②g¹ liczba *f* pojedyncza.
si'nken (zi'nkᵉn) 1. ⑫b (fin) padać [(u)paść], opadać [opaść]; (abnehmen) spadać [spaść], ubywać [-yć]. 2. S *n* ②l padanie, opadanie, upadek *m*; spadek *m*.
Sinn (zin) *m* ②g (des Gefühls usw.) zmysł; (e-r Rede usw.) myśl *f*, sens; (Meinung) mniemanie *n*; im ~e haben zamyślać, zamierzać; ohne ~ (und Verstand) bezmyślnie; ist er bei ~en? czy on jest przy zdrowych zmysłach?; das ist (nicht) nach m-m ~ to (nie) jest po mojej myśli

in den ~ kommen przychodzić [przyjść] na myśl.

Si'nn...: ~**bild** *n* godło, symbol *m*; ~**bildlich** symboliczny, alegoryczny.

si'nnen (zi'nᵉn) ⑫c myśleć, dumać, zastanawiać się: ~ auf (*acc.*) przemyśliwać o (*loc.*). knować (*acc.*); gesonnen sein mieć zamiar; gut usw. gesinnt sein być ... usposobionym.

Si'nnen... zmysłowy.

Si'nnes...: ~**änderung** *f* zmiana sposobu myślenia; ~**art** *f* = Gesinnung; ~**täuschung** *f* złudzenie *n* zmysłowe.

Si'nn|gedicht *n* epigram *m*.

si'nnig (zi'nich) rozmyślny, rozważny, treściwy.

si'nnlich zmysłowy: ~**keit** *f* zmysłowość.

Si'nn...: ~**los** bezmyślny, bez zmysłów; ~**reich** głęboko pomyślany, rozumny; ~**spruch** *m* przypowieść *f*; ~**verwandt** pokrewny znaczeniem; równoznaczny; ~verwandtes Wort synonim *m*; ~**widrig** bez sensu.

si'ntemal (zi'ntᵉmal) ponieważ.

Si'nt|flut (zi'nt-) *f* potop *m*.

Si'ppe (zi'pᵉ) ③b, **Si'ppschaft** *f* rodzina; F klika.

Si'tte (zi'tᵉ) *f* ③b zwyczaj *m*, obyczaj *m*.

Si'tten... zwyczajowy, (Roman usw.) obyczajowy; ~**lehre** *f* etyka; ~**los** nieobyczajny; ~**losigkeit** *f* nieobyczajność; ~**rein** obyczajny, czystych obyczajów; ~**strenge** *f* surowość obyczajów; ~**verderber(in** *f*) *m* demoralizator(ka); ~**verderbnis** *f* zepsucie *n* obyczajów, demoralizacja.

Si'ttich (zi'tich) *m* ②g = Papagei.

si'ttig (~) obyczajny, przyzwoity; (höflich) grzeczny; (bescheiden) skromny.

si'ttlich obyczajny, moralny; ~**keit** *f* obyczajność, moralność; ~**keits|verbrechen** *n* występek *m* przeciw obyczajności.

si'ttsam obyczajny, przyzwoity; ~**keit** *f* obyczajność, przyzwoitość.

Sitz (zic) *m* ②g siedzenie *n*; (Ort, Platz) miejsce *n*, siedlisko *n*; (Wohnsitz) siedziba *f*; ~ haben przebywać.

Si'tz...: ~**bad** *n* kąpiel *f* nasiadowa; ~**bank** *f* ②f ławka do siedzenia.

si'tzen (zi'cᵉn) ⑫k (h., auch sn) siedzieć; (lange u. oft) przesiadywać; ~ lassen porzucać [-cić]; ~**d** siedzący; ~**bleiben** pozostawać [-stać] na miejscu, nie wstawać [wstać]; (zu lange) zasiadywać [-siedzieć] się; (unverheiratet) zostawać [-stać] starą panną.

Si'tz...: ~**fleisch** *n* cierpliwość *f* w do siedzeniu; er hat kein ~fl. nie umie usiedzieć na miejscu; ~**platz** *m* miejsce *n* do siedzenia; [illegible] miejsce *n* siedzące; ~**redakteur** *m* redaktor odpowiedzialny; ~**reihe** *f* rząd *m* siedzeń.

Si'tzung *f* posiedzenie *n*; ~**s|lokal** *n*, ~**s|saal** *m*, ~**s|zimmer** *n* sala *f* posiedzeń; ~**s|periode** *f* sesja.

Ska'la (ska'la) *f* ⑥g skala, podziałka, gama.

Skanda'l (skanda'l) *m* ②g¹ skandal; **skandalö's** (~dalö's) skandaliczny.

Skele'tt (skelĕ't) *n* ②g szkielet *m*, kościotrup *m*; ~... szkieletowy.

Ske'ptiker (ske'ptikᵉʀ) *m* ②l sceptyk.

Ski (ski) *m* ②g¹, ⑥i (a. indekl.) narty *m/pl.*; ~**'lauf** *m* jazda *f* na nartach.

Ski'zze (ski'cᵉ) *f* ③b szkic *m*, zarys *m*.

skizzie'ren (skici'ʀᵉn) ⑮g [na-] szkicować, nakreślać [-lić].

Skla've (skla'we) *m* (3)a niewolnik; **~n...** niewolniczy; **~nhandel** (**~nhändler**) *m* handel (handlarz) niewolnikami.
Sklaverei' (sklawerai') *f* (3)b niewola. [wolnica.]
Skla'vin (skla'win) *f* (3)c nie-
skla'visch (~wisz) niewolniczy.
Skorbu't (skorbu't) *m* (2)g szkorbut, gnilec.
Skorpio'n (~pjo'n) *m* (2)g¹ szkorpion, niedźwiadek.
Skro'fel (skro'fel) *f* (3)d (*mst pl.*) skrofuły *m/pl.*, zołzy *m/pl.*
skrofulö's (skrofulö's) skrofuliczny, zołzowaty.
Skru'pel (skru'pel) *m* (2)l skrupuł, szkopuł; **skrupulö's** (skrupulö's) skrupulatny, sumienny.
Skulptu'r (skulptu'r) *f* (3)b rzeźba. [nin.]
Sla'we (sla'we) *m* (3)a Słowia-
Sla'win (~win) *f* (3)c Słowianka.
sla'wisch (~wisz) słowiański.
Slowe'ne (slowe'ne) *m* (3)a Słoweniec.
slowe'nisch (~nisz) słoweński.
S. M. Abk. für Seine Majestät.
Smara'gd (smara'kt) *m* (2)g szmaragd; **~en** (~ra'kden) szmaragdowy.
so (zo) tak; bei attributiven Adjektivformen: taki, im Nachsatze: to, meist nicht übersetzt; ~ sehr tak bardzo, tak dalece; ~ ein taki.
sobald skoro (tylko): ~ als möglich jak najrychlej.
Soc... s. Soz...
So'cke (zo'ke) *f* (3)b skarpetka.
So'ckel (~l) *m* (2)l cokół.
So'da (zo'da) *f* (indekl.) soda; **~...** sodowy.
soda'nn zatem, a więc, wtedy.
So'dbrennen (zo't-) *n* zgaga *f*.
so'eben właśnie, dopiero co.
So'fa (zo'fa) *n* (6)i sofa *f*, kanapa *f*.
sofe'rn o ile, jeśli tylko.
soff (zof). **sö'ffe** (zö'fe) s. saufen.
sofo'rt natychmiast, zaraz, w tej chwili.
soga'r nawet. [ny (Abk. t. z.).]
so'genannt (Abk. sog.) tak zwa-
sogleich = sofort.
So'hle (zo'le) *f* (3)b podeszwa; (eines Tales) dno *n*; **~n...** podeszwowy.
so'hlen (~n) (15)a s. besohlen.
Sohn (zon) *m* (2)d syn.
Sö'hnchen (zö'nchen) *n* (2)l synek *m*. [*m*.]
Soiree' (soare') *f* (6)i wieczorek
Sol... (zo'l...) solankowy.
sola'ng(e) jak długo, dopóki.
So'lbad *n* kąpiel *f* solankowa.
solch (zolch): ~ ein(er), ein ~er taki; auf ~e Weise, **~ergestalt**, **~erweise** w taki sposób, takim sposobem; **~erlei** (~'erlai) taki, takiego rodzaju.
Sold (zolt) *m* (2)g żołd, zapłata *f*.
Solda't (zolda't) *m* (3)a żołnierz; **~en...** żołnierski.
solda'tisch (~tisz) żołnierski; *adv.* po żołniersku.
Sö'ldling (zö'ltling) (2)g¹, **Sö'ldner** (zö'ldner) (2)l *m* żołdak, najemnik.
So'le (zo'le) *f* (3)b solanka.
soli'd (zoli't) stały, trwały; (Mensch) stateczny, porządny.
Solidaritä't (zolidaritę't) *f* (3)b solidarność.
Soliditä't (~ditę't) *f* (3)b trwałość; stateczność, porządność.
Soll ✱ (zol) *n* (2)g (a. indekl.) winien (indekl.), należytość *f*; **~bestand** *m* stan bierny.
so'llen (zo'len) (16)n być winnym: ich soll (du sollst) powinienem (*f* powinnam) (-neś, -naś): was soll ich tun? co mam robić?; du hättest es sagen ~ powinieneś był to powiedzieć, trzeba było to powiedzieć; was soll das heißen od. bedeuten? co to

ma znaczyć?; sollte es möglich sein? czy to być może?; sagen Sie ihm, daß er kommen soll ... aby przyszedł; er soll in Krakau sein mówią, że jest w Krakowie, ma być w Krakowie.

Sö'ller (zǫ'lᵉʀ) *m* ②l balkon, taras.

So'lo (zo'lo) *m* (*n*) ⑥k solo; ~... solowy: ~**sänger(in** *f*) *m* solista (-stka).

solve'nt ♛ (zǫlwĕ'nt) wypłacalny; **Solve'nz** (~wĕ'nc) *f* ③b wypłacalność.

so|mi't zatem, więc.

So'mmer (zǫ'mᵉʀ) *m* ②l lato *n*; im ~, 2s latem, w lecie: ~... letni; (v. Getreide) jary; ~**aufenthalt(s|ort)** *m*, ~**frische** *f* pobyt *m* letni, letnisko *n*; ~**frischler** (-fʀįszlᵉʀ) *m* ②l letnik.

so'mmerlich letni.

so'mmern (~n) ⑮b: es sommert nastaje lato.

So'mmer...: ~**sprosse** *f* piegi *m/pl.*: ~**wohnung** *f* mieszkanie letnie.

so|na'ch = somit.

So'nde (zǫ'ndᵉ) *f* ③b sonda; (Senkblei) ołowianka.

so'nder (~ʀ) (*acc.*) bez (*gen.*).

So'nder... odrębny, osobny, oddzielny.

so'nderbar osobliwy, dziwny; ~**er|weise** dziwnym sposobem; 2**keit** *f* osobliwość.

so'nder|glei'chen nie mający równego sobie, bezprzykładny.

so'nderlich osobliwy, szczególny.

So'nderling (~lįŋ) *m* ②g¹ dziwak, oryginał: den ~ spielen udawać dziwaka.

so'ndern (zǫ'ndᵉʀn) 1. *cj.* lecz. 2. *v/t.* ⑮b oddzielać [-lić].

so'nders (~dᵉʀs): samt und ~ wszystko (*od.* wszyscy) razem.

So'nderung *f* oddzielanie *n*, odosobnianie *n*.

So'nder|zug *m* pociąg osobny *od.* nadzwyczajny.

sondie'ren (zondį'ʀᵉn) ⑮g [wy-] sondować.

So'nn|abend (zǫ'n-) *m* sobota *f*; ~s, an (den) ~en w soboty.

So'nne (zǫ'nᵉ) *f* ③b słońce *n*.

so'nnen (~n) ⑮a wystawiać [-wić] na słońce; sich ~ wygrzewać się na słońcu.

So'nnen... słoneczny; ~**aufgang** *m* wschód słońca: *a.* = Osten; ~**bahn** *f* ekliptyka; ~**blume** *f* słonecznik *m*; ~**brand** *m* upał, skwar; (der Haut) ogorzałość *f*; ~**finsternis** *f* zaćmienie *n* słońca; ~**hitze** *f* upał *m*; 2**klar** jasny jak słońce; ~**schein** *m* blask słońca; ~**schirm** *m* parasol, (für Damen) parasolka *f*; ~**stich** *m* udar słoneczny; ~**strahl** *m* promień słoneczny; ~**untergang** *m* zachód słońca: *auch* = Westen; ~**wende** *f* przesilenie *n* dnia z nocą.

so'nnig (zǫ'nįch) słoneczny; *fig.* jasny, pogodny.

So'nn|tag *m* niedziela *f*; ~s, an (den) ~en w niedziele.

so'nn|täglich niedzielny.

So'nn|tags... niedzielny: ~**anzug** *m* strój odświętny; ~**kind** *n* dziecko szczęścia, szczęśliwiec *m*; ~**ruhe** *f* odpoczynek *m* niedzielny.

so'nn|verbrannt ogorzały, opalony.

sonst (zǫnst) (früher) dawniej; (andernfalls) w przeciwnym razie; (außerdem) nadto; (im übrigen) zresztą; wie ~ (wie gewöhnlich) jak zwykle; (wie früher) po dawnemu, jak dawniej; (noch) ~ etwas jeszcze coś; ~ nichts już nic, nie więcej; mehr als ~ więcej niż zwykle; wer ~ als er kto inny, jeśli nie on.

so'nstig (zǫ'nstįch) (früher) dawniejszy; (anders) inny; (übrig) pozostali, reszta.

so|nst|wo gdzieś indziej.
so|o'ft ilekroć.
Sophie' (zofi') *f* ⑧d Zofja.
So'rge (zo'rge) *f* ③b staranie *n*, troska (für *acc.* o *acc.*); (*pl.*) kłopoty *m/pl.*; *a.* = Sorgfalt; ~ tragen dokładać [dołożyć] starań, [po]starać się (für *acc.* o *acc.*); sich ~(n) machen (um *acc.*) kłopotać się (*instr.*).
so'rgen (~n) ⑮a starać się, dbać, troszczyć się (für *acc.* o *acc.*).
so'rgen...: **~frei, ~los** wolny od trosk; **~schwer, ~voll** pełny trosk; **&stuhl** *m* fotel.
So'rgfalt (zo'rkfält) *f* ③b staranność, troskliwość.
so'rgfältig (-feltich) staranny, troskliwy; **&keit** *f* = Sorgfalt.
so'rglich = sorgfältig; pełny trosk.
so'rg|los bez trosk, niedbały, niestaranny; *a.* = ruhig.
So'rg|losigkeit *f* niedbalstwo *n*, niestaranność.
so'rgsam (-zām) = sorgfältig
So'rte (zo'rte) *f* ③b sorta, gatunek *m*.
sortie'ren (zorti'ren) ⑮g [po-] sortować, przebierać [-brać].
so|so' tak sobie.
So'ße (zo'se) *f* ③b sos *m*, podlewka; **~n|napf** *m* sosjerka *f*.
sott (zot). **so'tte** (zo'te) s. sieden.
Souffleu'r (zuflö'r, auch su~) *m* ②g¹, ⑥i sufler; ~... suflerski.
souffle'ren (~li'ren) ⑮g suflować, podpowiadać.
so'|und|so': ~ viel tyle a tyle.
Souverä'n (zu-, *a.* suwerę'n) *m* ②g¹ monarcha *f*. [udzielność.]
Souveränitä't (~renitę't) *f* ③b]
so...: **~vie'l** tyle; **~wei't** tak daleko, do tego; **~we'nig** tak mało; **~wie'** jak tylko, również; **~wie|so'** tak czy tak, i tak; **~wo'hl** ... als auch nie tylko ... lecz także, tak ... jak.
sozia'l (zocia'l) społeczny, socjalny. [styczny.]
soziali'stisch (~li'stsz) socjali-]
So'zius ✱ (zo'cius) *m* (*sg.* indekl., *pl.* ...sse) = Teilhaber.
so'|zu|sa'gen żeby tak rzec, rzeczy można. [łopatka *f*.]
Spa'chtel (szpa'chtel) *m* ②l, *f* ③d]
spä'hen (szpe'en) ⑮a (nach *dat.*) śledzić, badać (*acc.*); *a.* = ausspähen, spionieren.
Spä'her (~er) *m* ②l szpieg; **~auge** *n* oko szpiegowskie, bystry wzrok *m*.
Spalie'r (szpali'r) *n* ②g¹ szpaler *m*; ~... szpalerowy.
Spalt (szpalt) *m* ②g szczelina *f*.
spa'ltbar łupliwy.
Spa'lte (szpa'lte) *f* ③b szczelina, szpara; Typ. szpalta.
spa'lten (~n) ⑮c (*p.p.* mst ge~) [roz]łupać, rozszczepiać [-pić]; Fisch: rozpłatać [voll.]; sich ~ dzielić się.
Spa'ltung *f* łupanie *n*; *fig.* rozdwojenie *n*, rozłam *m*.
Span (szpan) *m* ②d drzazga *f*, szczypka *f*. [siatko.]
Spa'n|ferkel *n* prosię, pro-]
Spa'nge (szpa'nge) *f* ③b klamra; (Schnalle) sprzączka.
Spa'nien (szpa'nien) *n* ⑧g Hiszpanja *f*: **Spa'nier** (~er) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c Hiszpan(-ka): **spa'nisch** (~isz) hiszpański; das kommt mir ~ vor ja tego nie rozumiem.
spann (szpan) s. spinnen.
Spa'nne (szpa'ne) *f* ③b piędź; (~ Zeit) chwilka.
spa'nnen (~n) ⑮a naciągać [-gnąć]; napinać [-piąć] (auf *acc.* na *acc.*); Kräfte: natężać [-żyć]; Pferde usw.: zaprzęgać [-prządz] (vor *acc.* do *gen.*); **~d** zajmujący, ciekawy; gespannt naprężony; *fig.* przesadzony; gespannt sein auf (*acc.*) z nie-

cierpliwością oczekiwać (*gen.*); ich bin gespannt jestem ciekaw; auf gespanntem Fuße w naprężonych stosunkach.

Spa'nn|kraft *f* prężność, sprężystość, elastyczność.

Spa'nnung *f* natężenie *n*, naprężenie *n*; *fig.* natężona uwaga; (Neugierde) ciekawość; (Mißstimmung) niezgoda.

Spa'r... (szpą ʀ...) oszczędnościowy, oszczędności; **~büchse** *f* skarbonka.

spa'ren (~ᵉn) ⑮a oszczędzać [-dzić]; żałować (*gen.*).

Spa'rgel (szpą'ʀgᵉl) *m* ②l szparagi *m/pl.*; ..... szparagowy.

Spa'r|kasse *f* kasa oszczędności.

spa'rlich (szpę'ʀlịch) skąpy, szczupły, skromny; **2keit** *f* szczupłość.

Spa'rren (szpą'ʀᵉn) *m* ②l krokiew *f*; F e-n ~ (zuviel) haben być niespełna rozumu, mieć bzika.

spa'rsam oszczędny, skąpy; **2keit** *f* oszczędność.

Spaß (szpąs) *m* ②d żart; (Kurzweil) figiel; zum ~ na żart, żartem; ohne ... ~ beiseite bez żartu; seinen ~ haben mieć pociechę (mit *dat.* z *instr.*); das macht mir ~ to mnie bawi.

Spä'ßchen (szpę'schᵉn) *n* ②l żarcik *m*, figielek *m*.

spa'ßen (szpą'sᵉn) ⑮e [po-] żartować; ohne zu ~ bez żartu, nie żartując.

spa'ßhaft żartobliwy, zabawny, śmieszny; **2igkeit** *f* żartobliwość, zabawność, śmieszność.

Spa'ß...: ~macher, ~vogel *m* żartowniś, figlarz; **2weise** żartem, w żarcie.

Spat (szpąt) *m* ②g szpat.

spät (szpęt) późny; **~er** później, potem; (*a.*) późniejszy; **~estens** najpóźniej; zu ~ za późno; zu ~ kommen spaźniać [spóźnić] się (zu *dat.* na *acc.*, do *gen.*); wie ~ ist es? która godzina?

Spa'tel (szpą'tᵉl) *m* ②l, *f* ③d łopatka *f*, szpatel *m*.

Spa'ten (~tᵉn) *m* ②l łopata *f*; ryskal.

spä'ter|hi'n (szpę'tᵉʀhĭ'n) później, w późniejszym czasie.

spä'testens (~tᵉstᵉns) s. spät

Spä't|herbst *m* późna jesień *f*.

Spä'tling (szpę'tlịŋ) *m* ②g¹ jagnię *n* późno wylęgłe; późniak.

Spä't|sommer *m* późne lato *n*; (Altweibersommer) babie lato *n*.

Spatz (szpąc) *m* ③a wróbel; **~en...** wróbli.

spazie'ren (szpaci'ʀᵉn) ⑮g (sn) (oft ~gehen) przechadzać się, spacerować, wychodzić [wyjść] na przechadzkę; (— ~führen) wyprowadzać [-dzić] na przechadzkę; **~fahren** wyjeżdżać [-jechać] na przechadzkę.

Spazie'r...: ~fahrt *f* przejażdżka; **~gang** *m* przechadzka *f*, spacer; **~gänger** (-gęŋᵉʀ) *m* ②l przechadzający się; **~ritt** *m* przejażdżka *f* konna; **~stock** *m* laska *f*; *dim.* laseczka *f*.

Spec... s. Spez...

Specht (szpecht) *m* ②g dzięcioł.

Speck (szpĕk) *m* ②g (o. *pl.*) słonina *f*, sadło *n*.

spe'ckig (~ịch) tłusty, zatłuszczony.

Spe'ck...: ~schwarte *f* skóra na słoninie; **~seite** *f* połeć słoniny.

spedie'ren (szpędī'ʀᵉn) ⑮g wyprawiać [-wić], [wy]ekspedjować.

Spediteu'r (~ditö'ʀ) *m* ②g¹ spedytor.

Speer (szpęʀ) *m* ②g oszczep, dzida *f*, kopja *f*.

Spei'che (szpai'chᵉ) *f* ③b sprycha; Anat. kość promieniowa.

Spei'chel (szpai'ch^{e}l) *m* ②l ślina *f*; ~... ślinowy; **~fluß** *m* ślinotok; **~lecker** *m* lizun, pochlebca podły. [spichrz.]

Spei'cher (~ʀ) *m* ②l spichlerz,

spei'en (~^{e}n) ⑬r pluć [napluć, plunąć]; (aus~) wypluwać [-pluć]; ziać (Feuer: ogniem).

Spei'er (~^{e}ʀ) *m* ②l plwacz.

Spei'se (szpai'z^{e}) *f* ③b pokarm *m*, jadło *n*, jedzenie *n*; (Gericht) potrawa, danie *n*; ~... pokarmowy; zasiłkowy, zasilający; **~haus** *n* jadłodajnia *f*, (feineres) restauracja *f*; **~kammer** *f* spiżarnia; **~karte** *f* spis *m* potraw.

spei'sen (~n) ⑮e jeść, jadać; (*v/t.*) [na]karmić, [wy]żywić; (mit Wasser usw. speisen) zasilać [-lić] (*instr.*); zaopatrywać [-trzyć] w (*acc.*); man speist hier gut tu dają dobrze jeść.

Spei'se...: **~öl** *n* oliwa *f* do jedzenia; **~röhre** *f* przewód *m* pokarmowy; **~saal** *m* jadalnia *f*; **~wagen** 🚃 *m* wóz restauracyjny; **~wirt** *m* restaurator; **~wirtschaft** *f* = ~haus; **~zettel** *m* = ~karte. [wienie *n*.]

Spei'sung *f* karmienie *n*, ży-

Spekta'kel (szpękta'k^{e}l) *m* (*n*) ②l widowisko *n*; (Lärm) hałas *m*, wrzawa *f*; **~stück** *n* Thea. senzacyjna sztuka *f*.

Spelt ♀ (szpelt) *m* ②g orkisz.

Spelz ♀ (szpelc) *m* ②g = Spelt; **~e** ♀ (~^{e}) *f* ③b łuszczyna.

Spe'nde (szpę'nd^{e}) *f* ③b rozdawanie *n*; (Geschenk) dar *m*, datek *m*; (Almosen) jałmużna.

spe'nden (~n) ⑮c rozdawać [-dać]; (schenken) darowywać [-ować]; Lob: udzielać [-lić].

Spe'nder (~ʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c rozdawca (-czyni); ofiarodawca (-czyni).

spendie'ren (szpęndi'ʀ^{e}n) ⑮g [za]fundować; sich et. ~ pozwalać [-zwolić] sobie na (*acc.*).

Spe'ngler (szpę'ŋgl^{e}ʀ) *m* ②l blacharz. [krogulec.]

Spe'rber (szpę'ʀb^{e}ʀ) *m* ②l

Spe'rling (~lĭŋ) *m* ②g[1] wróbel; ~s... wróbli.

spe'rr... (szpę'ʀ...): **~angelweit** (offen) otwarty na oścież; **~baum** *m* zapora *f*, barjera *f*.

Spe'rre (szpę'ʀ^{e}) *f* ③b zagrodzenie *n*; (Hindernis) przerwa, przeszkoda; ✠ zakaz *m* wywozu; ⚓ blokada; a. = Schlagbaum.

spe'rren (~n) ⑮a zagradzać [-grodzić], zamykać [-mknąć]; Handel usw.: zabraniać [-bronić]; ⚓ blokować; Typ. rozstrzelać [-lić], spacjonować; gesperrt rozstrzelony; ins Gefängnis ~ s. einsperren.

Spe'rr...: **~gut** *n* towar *m* większych rozmiarów; **~haken** *m* hak do zamykania; **~sitz** *m* Thea. miejsce *n* parkietowe; **~zoll** *m* cło *n* prohibitywne.

Spe'rrung *f* zamknięcie *n*, blokada.

Spe'sen ✠ (szpę'z^{e}n) *pl.* (indekl.) koszta *m/pl.*

Spezerei' (szpęc^{e}ʀai') *f* ③b (auch ~ware *f*) towar *m* korzenny; **~händler** *m* handlarz towarów korzennych; **~waren|geschäft** *n*, **~handlung** *f* handel *m* towarów korzennych.

spezia'l (szpęc^{i}a'l) = speziell; **~arzt** *m* specjalista.

Spezialitä't (szpęc^{i}alitę't) *f* ③b specjalność, odrębność.

spezie'll (szpęc^{i}ę'l) specjalny, szczegółowy, odrębny.

Spe'zies (szpę'c$^{i e}$s) *f* (indekl.) gatunek *m*, rodzaj *m*; Arith. die vier ~ cztery działania *n/pl.* arytmetyczne.

spezifizie'ren (szpęcifici'ʀ^{e}n) ⑮g wyszczególniać [-nić], podawać

[-dać] pojedynczo ob. szczegółowo; ...ziert szczegółowy.

Sphä're (sfę'rᵉ) *f* (3)b sfera.

Sphinx (sfi̧ŋks) *f* (2)i sfinks *m*.

Spi'ck... (szpi̯'k...) (Aal, Hering) wędzony; (zum Spicken) do szpikowania.

spi'cken (~ᵉn) (15)a [na]szpikować, [u]wędzić; *fig.* napychać [-pchać], napełniać [-nić].

spie (szpi) s. speien.

Spie'gel (szpi'gᵉl) *m* (2)l zwierciadło *n*, lustro *n*; *dim.* zwierciadełko *n*, lusterko *n*; ~... zwierciadłowy; ~**bild** *n* obraz *m* (odbity) w zwierciadle; ⁓**blank** błyszczący jak lustro; ~**eier** *n/pl.* jaja *n/pl.* sadzone; ~**fechterei** *f* udawanie *n*, szarlataneria; ⁓**glatt** gładki jak lustro.

spie'geln (~n) (15)f (sich) odzwierciedlać [-dlić] (się); sich ~ przeglądać się w lustrze. *Su.* odbijanie *n* (się).

Spiel (szpil) *n* (2)g gra *f*; (Partie) partja *f*; (Spiel Karten) talja *f*; (Scherz) żart *m*; (Zeitvertreib) rozrywka *f*, zabawa *f*; aufs ~ setzen narażać [-razić] na niebezpieczeństwo; die Hand im ~ haben mieć udział (bei *dat.* w *instr.*); sein ~ treiben [za-] żartować sobie (mit *dat.* z *gen.*); gute Miene zum bösen ~ machen nadrabiać miną.

Spie'l...: ~**art** *f* rodzaj *m* gry; *a.* = Abart; ~**ball** *m* piłka *f*; *fig.* igraszka *f*; ~**bank** *f* (3)b dom *m* gry; ~**dose** *f* puszka grająca.

spie'len (szpi̯'lᵉn) (15)a [za]grać (Karten: w [*acc.*]; Instrument: na [*instr.*]); (schäkern) [za]bawić się; [za]żartować sobie (mit *dat.* z *gen.*); den großen Herrn ~ udawać [udać]; die Handlung spielt in Leipzig dzieje się w Lipsku; ~**d** lekko, łatwo, z łatwością; (Farben) mieniący się.

Spie'ler (szpi'lᵉʀ) *m* (2)l gracz; *Thea.* aktor, artysta.

Spielerei' (szpilᵉʀai') *f* (3)b zabawka, igraszka.

Spie'l...: ~**geld** *n* znaczki *m/pl.* do gry; *a.* = Einsatz; ~**genoß** *m* towarzysz gry, partner; ~**haus** *n*, ~**hölle** *f* dom *m* (albo jaskinia *f*) gry; ~**karte** *f* karta (do gry); ~**mann** *m* (*pl.* ~leute) muzykant; ~**marke** *f* szton *m*; ~**plan** *m* *Thea.* repertuar; ~**platz** *m* miejsce *n* do gier; ~**raum** *m* = ~platz; *fig.* zakres; freier ~r. wolność *f* działania; ~**sache** *f* = ~zeug; ~**sucht** *f* namiętność do gry; ~**tisch** *m* stolik do gry; ~**uhr** *f* zegar *m* grający; ~**verderber** *m* psotnik zabawy; er ist immer ein ~verderber zawsze psuje zabawę; ~**ware** *f* zabawka; ~**zeit** *f* czas *m* przeznaczony na zabawę; ~**zeug** *n* zabawka *f*, (kleines) zabaweczka *f*; *fig.* igraszka *f*.

Spieß (szpi̯s) *m* (2)g dzida *f*, kopja *f*; (Brat⁓) rożen; ~**bürger** *m* mieszczuch, kołtun; ⁓**bürgerlich** mieszczuchowski; *adv.* po mieszczuchowsku.

spie'ßen (szpi̯'sᵉn) (15)e przebijać [-bić] dzidą.

Spie'ßer (~ᵉʀ) *m* (2)l jeleń roczniak.

Spie'ß...: ~**gesell(e)** *m* towarzysz, wspólnik, kamrat; ~**glanz** *m* antymon; ~**hirsch** *m* = Spießer; ~**ruten** laufen lassen puszczać [puścić] przez rózgi.

Spill ⚓ (szpil) *n* (2)g¹ winda *f* okrętowa.

Spina't (szpinā't) *m* (2)g szpinak; ~... szpinakowy.

Spind (szpi̧nt) *n* (*m*) (2)g, ~**e** (szpi̯'ndᵉ) *f* (3)b = Schrank.

Spi'ndel (szpi'ndᵉl) *f* (3)d wrzeciono *n*; (der Uhr) wrzecionko *n*; ⁓**dürre** Beine *n/pl.* nogi *f/pl.* cienkie (jak wrzeciono).

Spine'tt (szpinẽ't) *n* ②g szpinet *m*.

Spi'nn... (szpi'n...) przędzalny; przędzony; *a.* = Spinnen...

Spi'nne (szpi'nᵉ) *f* ③b pająk *m*: *dim.* pajączek *m*; i-m **⁊feind** sein być śmiertelnym wrogiem (*gen.*); nienawidzieć śmiertelnie (*acc.*).

spi'nnen (~n) ⑫c prząść; *fig.* knować, [u]knuć; Katzen: mruczeć.

Spi'nnen... pajęczy; **~gewebe** *n*, **~webe** *f* pajęczyna *f*.

Spi'nner (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c prządca (prządka).

Spinnerei' (szpinᵉʀai') *f* ③b przędzalnia.

Spi'nn...: **~gewebe** *n* pajęczyna *f*; **~rad** *n* kołowrotek *m*; **~rocken** *m* kądziel *f*; **~stube** *f* przędzalnia.

Spio'n (szpio'n) *m* ②g¹, **~in** (~in) *f* ③c szpieg *m*.

Spiona'ge (~ona'żᵉ) *f* ③b szpiegostwo *n*.

spionie'ren (~ni'ʀᵉn) ⑮g szpiegować.

Spira'le (szpiʀa'lᵉ) *f* ③b linja ślimakowata; △ ślimak *m*; (*a.* **Spira'l|feder** *f*) sprężyna *f* zwinięta, włos *m*.

Spi'ritus (szpi'ʀitus) *m* indekl. spirytus; **~...** spirytusowy; **~kocher** *m* maszynka *f* spirytusowa.

Spirituo'sen (~tuo'zᵉn) *pl.* indekl. napoje *m/pl.* wyskokowe.

Spita'l (szpita'l) *n* ②a, **Spi'ttel** (szpi'tᵉl) *n* (*m*) ②l = Armen-, Krankenhaus.

spitz (szpic) 1. ostry; (~ zulaufend) ostro zakończony, szpiczasty; *fg.* uszczypliwy. 2. ⁊ *m* ②g (Hund) szpic; (Schwips) stan podochocony; einen ~ haben być podochoconym.

Spi'tz...: **~bart** *m* bródka *f* szpiczasta, hiszpanka *f*; **~bogen** *m* łuk gotycki; **~bube** *m* hultaj, filut; (Schuft) łotr; **~bubenstreich** *m*, **~büberei** *f* szelmostwo *n*, łotrostwo *n*; **⁊bübisch** hultajski, łotrowski, szelmowski.

Spi'tze (szpi'cᵉ) *f* ③b koniec *m*; (spitzes Ende) ostry koniec *m*, szpic *m*; (Gipfel) wierzchołek *m*; (Land⁊) przylądek *m*; ✱ koronka; an der ~ na czele; ~n der Behörden najwyższe władze *f/pl.*; et. auf die ~ treiben posuwać [-sunąć] do ostatnich granic, przesadzać w (*loc.*).

Spi'tzel (~l) *m* ②l donosiciel, szpieg, ajent policyjny.

spi'tzen (~n) ⑮e [za]ostrzyć; Bleistift: zacinać [-ciąć]; die Ohren ~ nadstawiać [-wić] uszu, (Pferd) strzydz uszyma.

Spi'tzen... koronkowy; koronkarski; **~klöppler(in** *f* ③c) *m* ②l (-kloplᵉʀ[in]) koronkarz (-arka).

Spi'tz...: **⁊findig** przebiegły, wykrętny; **~findigkeit** *f* przebiegłość, wykręty *m/pl.*; **~glas** *n* kieliszek *m*.

spi'tzig (szpi'cich) = spitz.

Spi'tz...: **~marke** *f* nagłówek *m*; **~name** *m* przezwisko *n*; **~nase** *f* nos *m* szpiczasty; **⁊wink(e)lig** ostrokątny.

Splei'ße (szplai'sᵉ) *f* ③b trzaska, wióry *m/pl.*

Spli'tter (szpli'tᵉʀ) *m* ②l trzaska *f*, skałka *f*.

spli'tt(e)rig (~t[ᵉ]ʀich) pełen skałek.

spli'ttern (~tᵉʀn) ⑮b łupać, [po-, roz]łamać.

spli'tter|nackt goły, goluteńki, zupełnie nagi.

Spo're ♀ (szpo'ʀᵉ) *f* ③b zarodek *m*.

Sporn (szpoʀn) *m* ④a ostroga *f*, bodziec; *fig.* = Antrieb.

spo'rnen (szpo'ʀnᵉn) ⑮a spinać [spiąć] ostrogami.

ſpo'rn|ſtreichs z kopyta, obcesowo: a. = ſofort. [sportowy.]
Sport (szpoʀt) *m* ②g sport: ~...)
Spo'rteln (~ᵉln) *f/pl.* indekl. boczne dochody *m/pl.*: (unerlaubte) obrywki *m/pl.*
ſpo'rtlich (szpo'ʀtljch) sportowy.
Spott (szpot) *m* ②g (o. *pl.*) szyderstwo *n*, drwiny *f/pl.*: (Gegenſtand des ~es) pośmiewisko *n*; **~'bild** *n* karykatura *f*; **2'bill.g** niezwykle tani; *adv.* za bezcen.
Spöttelei' (szpotᵉlai') *f* ③b = Spott.
ſpö'tteln (szpo'tᵉln) ⑮f, **ſpo'tten** (szpo'tᵉn) ⑮c szydzić, drwić, naśmiewać się (über *acc.* z *gen.*).
Spö'tter (szpo'tᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c szyderca (-czyni), przechera *m, f.*
Spo'tt...: **~gedicht** *n* satyra *f*; **~geld** *n* marny pieniądz *m*; bezcen *m* (indekl.). [drwiący.]
ſpö'ttiſch (szpo'tisz) szyderczy,)
Spo'tt...: **~name** *m* przezwisko *n*; **~preis** *m* cena *f* bardzo niska: bezcen *m* (indekl.); **~ſchrift** *f* paszkwil *m*, satyra; **~ſucht** *f* chęć naśmiewania się (z *gen.*); **~vogel** *m* = Spötter.
ſprach (szpʀach). **ſprä'che** (szpʀę'chᵉ) ſ. ſprechen.
Spra'ch... (szpʀa'ch...) językowy; lingwistyczny.
Spra'che (~ᵉ) *f* ③b język *m*; (Wort) słowo *n*: (Sprachvermögen) mowa; et. zur ~ bringen mówić o (*loc.*); heraus mit der ~! dalejże!, gadaj!
Spra'ch...: **~eigenheit, ~eigentümlichkeit** *f* właściwość języka, idjotyzm *m*; **~fehler** *m* błąd językowy; **~forſcher** *m* badacz języka; **~forſchung** *f* badanie *n* języka; **~führer** *m* przewodnik językowy; **~gebrauch** *m* zwyczaj mówienia, praktyka *f* językowa; **~gefühl** *n* poczucie językowe; **~gelehrte(r)**, **~kenner** *m* znawca języków, lingwista; **~kenntnis, ~kunde** *f* znajomość języków, językoznawstwo *n*, lingwistyka; **2kundig** znający języki; **~lehre** *f* nauka języka; gramatyka; **~lehrer** *m* nauczyciel języka od. języków. [styczny.]
ſpra'chlich językowy, lingwi-)
Spra'ch...: **2los** pozbawiony mowy, niemy: 2los werden oniemieć, osłupieć [voll.]; **~rohr** *n* trąba *f* głosowa, tuba *f*; **~unterricht** *m* nauka *f* języków; **2widrig** niepoprawny, przeciwny duchowi języka; **~wiſſenſchaft** *f* językoznawstwo *n*, lingwistyka; **2wiſſenſchaftlich** lingwistyczny, filologiczny.
ſprang (s. pʀanɡ), **ſprä'nge** (szpʀę'nɡᵉ) ſ. ſpringen. [nia.]
Spre'ch... (szpʀę'ch...) do mówie-)
ſpre'chen (~ᵉn) ⑫d mówić [powiedzieć] gadać; rozprawiać (über *acc.*, von *dat.* o *loc.*, polniſch po polsku); ein Urteil: wydawać [-dać]; man ſpricht mówią, powiadają (von *dat.* o *loc.*); (nicht) gut zu ~ ſein auf (*acc.*) mówić dobrze (źle) o (*loc.*), (nie) lubić (*gen.*): **~d** Beiſpiel: wymowny; Ähnlichkeit: żywy.
Spre'cher (~ᵉʀ) *m* ②l mówiący; auch = Redner.
Spre'ch...: **~maſchine** *f* aparat *m* do mówienia (= Grammophon, Phonograph); **~ſtunde** *f* godzina rozmowy, godzina przyjęć; **~übung** *f* ćwiczenie *n* w mówieniu; **~weiſe** *f* sposób *m* mówienia; **~zimmer** *n* pokój *m* dla przyjęć, rozmownica *f*.
ſprei'ten (szpʀai'tᵉn) ⑮c rozkładać [rozłożyć], rozciągać [-gnąć].

Sprei'ze (szpRai'ce) f ③b podpora.
sprei'zen (~cen) ⑮e podpierać [-deprzeć]; a. = spreiten: sich ~ chlubić się, chełpić się: fig. gespreizt zarozumiały; nienaturalny, wymuszony.
Spre'ng... (szpRę'ng...) wybuchowy; do wysadzania w powietrze.
Spre'ngel (~el) m ②l kropidło n: a. = Kirchsprengel.
spre'ngen (~en) ⑮a Tür usw.: wyłamywać [-mać], wybijać [-bić]; Versammlung usw.: zrywać [zerwać]; Mine: rozrywać [-zerwać]: Schloß: rozbijać [-bić]: (in die Luft) wysadzać [-dzić] w powietrze; feindliche Reihen usw.: rozbijać [-bić], rozpraszać [-proszyć]: (mit Wasser) [s-, po-] kropić: (v/i. [sn]) [po]pędzić, skakać [skoczyć]; ~ über (acc.) przesadzać [-dzić] przez (acc.), przeskakiwać [-skoczyć] (acc.).
Spre'ng...: ~geschoß n pocisk m wybuchowy: bomba f: granat m: ~stoff m materjał wybuchowy.
Spre'ngung f rozbicie n; wyłamanie n; rozerwanie n; skropienie n.
Spre'ng...: ~wagen m wóz do skrapiania ulic; ~wedel m kropidło n. [cętka f, plama f.]
Spre'nkel (szpRę'nkel) m ②l
spre'nk(e)lich (~k e|lich) nakrapiany, cętkowany, pstry.
spre'nkeln (~keln) ⑮f nakrapiać, [po]cętkować.
Spreu (szpRoi) f ③b (o. pl.) plewa; fig. = Ausschuß.
Spri'ch|wort (szpRi'ch-) n przysłowie. [jak w przysłowiu.]
spri'ch|wörtlich przysłowiowy,
sprie'ßen (szpRi'sen) ⑬d (h. u. sn) puszczać [puścić], wyrastać [-róść].
Spri'ng... (szpRi'ng...): ~ball m piłka f elastyczna: ~brunnen m wodotrysk, fontanna f.
spri'ngen (~en) ⑫b (sn u. h.) skakać [skoczyć]; = bersten, platzen: Fontänen ~ lassen puszczać [puścić]: in die Augen ~ wpadać [wpaść] w oczy.
Spri'nger (~eR) m ②l, ~in (~in) f ③c skoczek (-czka); Schach: konik m.
Spri'ng...: ~feder f sprężyna; ~flut f gwałtowny przypływ m morza; ~ins|feld m wietrznik, pustak: ~käfer m sprężyk; ~quell(e f) m zdrój m.
Sprit (szpRit) m ②g spirytus.
Spri'tz|bad (szpRi'c-) n kąpiel f natryskowa, tusz m. [szpryca.]
Spri'tze (~e) f ③b sikawka,
spri'tzen (~en) ⑮e bryzgać [-znąć], sikać [-knąć].
Spri'tzen...: ~haus n wozownia f na sikawki: ~leute pl. strażacy m/pl. ogniowi, pompierzy m/pl.: ~meister m ogniomistrz.
Spri'tzer (~eR) m ②l człowiek sikający; (Getränk) wino n z wodą sodową.
Spri'tz|fahrt f jazda wycieczkowa, wycieczka.
spro'de (szpRo'de) kruchy; fig. nieprzystępny, wstydliwy; ~ tun drożyć się.
Spro'digkeit (~dich-) f kruchość; fig. nieprzystępność, drożenie n się.
Sproß (szpRos) 1. m ②h[1] = Schößling, Nachkomme. 2. Ⓛ, spro'sse (szpRo'se) s. sprießen.
Spro'sse (szpRo'se): a) m ③a = Nachkomme; b) f ③b szczebel m u drabiny.
spro'ssen (~n) ⑮d = sprießen.
Spro'ßling (szpRo'sling) m ②g[1] = Schößling, Nachkomme.
Spro'tte (szpRo'te) f ③b sprot m.
Spruch (szpRuch) m ②d orzeczenie n, wyrok; (Bibel Ⓛ) zda-

nie *n* moralne: (Sinn2) przypowieść *f*, sentencja *f*: **2'reif** dojrzały do wydania wyroku.
Spru'del (szprụ'dᵉl) *m* (2)l źródło *n* tryskające, zdrój; *fig.* potok: **~kopf** *m* zapaleniec.
spru'deln (~n) (15)f (sn u. h.) wytryskać, pienić się: *fig.* tryskać (*instr.*), być pełnym (*gen.*).
sprü'hen (szprü'ᵉn) (15)a wyrzucać, pryskać, tryskać. [szczyk.]
Sprü'h|regen *m* drobny de-]
Sprung (szpruṇ) *m* (2)d skok, sus: (Riß) szczelina *f*, rozpadlina *f*; Sprünge machen skakać; *fig.* używać [użyć] wybiegów.
Sprụ'ng...: **~brett** *n* trambolina *f*; **~feder** *f* sprężyna; **~riemen** *m* rzemyk przy uździe; **~tuch** *n* płótno ratunkowe; **2weise** skokami, w skokach. [piwocina.]
Spu'cke (szpu'kᵉ) *f* (3)b ślina.]
spu'cken (~n) (15)a = speien.
Spu'ck|napf *m* spluwaczka *f*.
Spuk (szpuk) *m* (2)g widmo *n*, strach, straszydło *n*: (Unruhe) hałas, wrzawa *f*.
spu'ken (szpụ'kᵉn) (15)a: es spukt hier tu są strachy: es spukt in seinem Kopfe przewróciło mu się w głowie. [*n*, duch.]
Spu'k|geist *m* strach, straszydło]
Spü'l... (szpü'l...) (służący) do płukania od. do pomywania.
Spu'le (szpü'lᵉ) *f* (3)b szpul(k)a, cewka. [na szpulkę od. cewkę.]
spu'len (~n) (15)a nawijać [-inąć]]
spü'len (szpü'lᵉn) (15)a wymywać [-myć], [wy]płukać: ans Land ~ wyrzucać [-cić] na brzeg.
Spü'l|faß, -gefäß *n* pomyjak *m*.
Spü'licht (szpü'licht) *n* (2)g pomyje *f/pl.*, wypłuczyny *f/pl.*
Spü'l...: **~napf** *m* misa *f* (oder naczynie *n*) do pomywania od. płukania: **~wasser** *n* woda *f* do płukania; *a.* = Spülicht.
Spu'l... (szpu'l...): **~rad** *n* koło do nawijania; **~wurm** *m* glista *f*. [czop, zatyczka *f*.]
Spund (szpunt) *m* (2)d szpunt,]
spu'nden (szpu'ndᵉn), **spü'nden** (szpü'ndᵉn) (15)c zatykać [-tkać] czopem, [za]szpuntować.
Spu'nd|loch *n* dziura *f* (oder otwór *m*) na czop.
Spur (szpūʀ) *f* (3)b ślad *m*: ohne jede ~ = spurlos: keine ~! ani śladu!, ani krzty!; ich weiß davon keine ~ nie mam pojęcia o tem, nie wiem nic o tem.
spü'ren (szpü'ʀᵉn) (15)a (fühlen) [u]czuć: (wittern) tropić, śledzić.
Spü'r|hund *m* pies gończy, wyżeł.
spu'r|los bez śladu.
Spü'r...: **~nase** *f* dobry nos *m*; **~sinn** *m* zmysł powonienia, węch.
Spu'r|weite *f* szerokość toru.
spu'ten (szpụ'tᵉn) (15)c: sich ~ [po]spieszyć się, zwijać [zwi-]
st (st) pst!, cicho! [nąć] się.]
St. Abk. für Sankt.
Staat (sztąt) *m* (4)a państwo *n*, mocarstwo *n*; (Regierung) rząd; (Putz) stroje *m/pl.* paradne; (Prunk) parada *f*, przepych, okazałość *f*; ~ machen mit (*dat.*) popisywać [-sać] się (*instr.*), (mit Kleidern) [wy]stroić się (w *acc.*): die Vereinigten ~en Zjednoczone Stany *m/pl.*
Staa'ten|bund *m* związek państw. [rządowy.]
staa'tlich (sztą'tlich) państwowy.]
Staa'ts... państwowy, rządowy, publiczny: **~angehörigkeit** *f* poddaństwo *n*, obywatelstwo *n* państwowe; **~anwalt** *m* prokurator; **~anwaltschaft** *f* prokuratorja *f* państwa; **~beamte(r)** *m* urzędnik państwowy; **~bürger** *m* obywatel, poddany; **~dienst** *m* służba *f* państwowa od. rządowa; **~gewalt** *f* władza

państwowa; ~haushalt *m* finanse *m/pl.* państwa, budżet *m* państwowy; ~kasse *f* kasa państwowa; ♀klug polityczny; ~klugheit *f* polityka; ~mann *m* mąż stanu, polityk; ♀männisch (-mĕnĭsz) polityczny, dyplomatyczny; ~rat *m* rada *f* stanu; (Titel) radca stanu; ♀rechtlich dotyczący prawa państwowego; ~ruder *n* ster *m* rządu; ~schatz *m* skarb państwa; ~streich *m* zamach stanu; ~weisheit *f* polityka; ~wirtschaft *f* ekonomja polityczna; ~wissenschaft *f* umiejętność polityczna; ~zimmer *n* sala *f* paradna.

Stab (sztąp) *m* (2)d laska *f*, kij, pręt; *dim.* (= **Stä'bchen** [sztę'p-] *n* (2)l) laseczka *f*, kijek, pręcik; ⚔ sztab; den ~ über j-m brechen surowo osądzać [-dzić] (*acc.*), potępiać [-pić] (*acc.*).

Sta'b|eisen *n* żelazo stabowe, płosa *f*. [oficer sztabowy.]

Sta'bs... sztabowy; ~offizier *m*

stach (sztąch), **stä'che** (sztę'che) f. stechen.

Sta'chel (sztą'chel) *m* 4b (eines Insekts) żądło *n*; (Dorn) cierń, kolec; *fig.* = Antrieb; ~... żądłowy; cierniowy; kolczasty; ~beere *f* agrest *m*; ♀förmig (-formich) kolcowaty.

sta'ch(e)lig (~[e]ljch) kolczasty, kolący; *fig.* ostry.

sta'cheln (~eln) (15)f [u]kluć; *fig.* pobudzać [-dzić].

Sta'chel|schwein *n* jeżowiec *m*.

Sta'dium (sztā'djum) *n* (6)e stadjum *n*; ⚕ faza *f*, okres *m*.

Stadt (sztat) *f* (2)f miasto *n*; *dim.* (= **Stä'dtchen** [sztę'tchen] *n* (2)l) miasteczko *n*.

Sta'dt... miejski; ~bahn *f* kolej miejska; ♀bekannt znany całemu miastu, powszechnie znany; ~bezirk *m* dzielnica *f* miasta.

Stä'dter (sztę'teʀ) *m* (2)l, ~in (~jn) *f* (3)c mieszczanin (-anka).

Sta'dt|haus *n* = Rathaus.

stä'dtisch (sztę'tįsz) miejski.

Sta'dt...: ♀kundig znający miasto; auch = ♀bekannt; ~rat *m* rada *f* miejska; (Person) radca *m* miejski; radny *m* miasta; ~teil *m*, ~viertel *n* dzielnica *f* (od. część *f*) miasta; ~verordnete(r) *m* radny miasta.

Staffa'ge (sztąfą'że) *f* (3)b ozdoby *f/pl.*; (in einem Bilde) figury *f/pl.*, sztafaż *m*.

Sta'ffel (sztą'fel) *f* (3)d stopień *m*, szczebel *m*. [luga.]

Staffelei' (sztąfelaï') *f* (3)b szta-

staffie'ren (~ī'ʀen) (15)g przyozdabiać [-ozdobić], przystrajać [-stroić].

Stahl (sztal) 1. *m* (2)g u. (2)d stal *f*; a. = Schwert; ~... stalowy. 2. ♀, **stä'hle** (sztę'le) f. stehlen.

Sta'hl|bad *n* kąpiel *f* żelazna.

stä'hlen (sztę'len) (15)a [za]hartować; *fig.* a. = stärken.

Sta'hl...: ~feder *f* pióro *n* stalowe; ♀hart twardy jak stal; ~hütte *f*, ~werk *n* stalownia *f*; ~roß F *n* koń *m* stalowy (= Fahrrad); ~stich *m* staloryt.

stak (sztąk), **stä'ke** (sztę'ke) f. stecken 2.

Stake't (sztake't) *n* (2)g tyka *f*; a. = ~en|zaun *m* sztachety *m/pl.*, częstokół.

Stall (sztąl) *m* (2)d stajnia *f*; (für Kühe) krowiarnia *f*; (für Schweine) chlew; (für Hühner) kurnik; ~... stajenny.

sta'llen (sztą'len) (15)a umieszczać [umieścić] w stajni usw.

Sta'll...: ~knecht *m* stajenny, masztalerz; ~meister *m* koniuszy. [nia.]

Sta'llung (sztą'lung) *f* (3)b staj-

Stamm (sztąm) *m* (2)d (e-s Baumes) pień; (e-s Volkes) plemię *n*,

szczep, ród, pokolenie *n*; Gram. źródłosłów, temat.

Sta'mm... należący do pnia; plemienny, rodowy; tematowy; **~aktie** ⚘ *f* akcja pierwotna; **~baum** *m* drzewo *n* rodowe, genealogja *f*; **~buch** *n* pamiętnik *m*, album *m*.

sta'mmeln (sztą'm^e^ln) ⑮f jąkać się; (lallen) [wy]jąkać, [wy-]bełkotać. [dzić, wywodzić się.]

sta'mmen (~^e^n) ⑮a (sn) pocho-

Sta'mm...: **~gast** *m* stały gość; **~gut** *n* dobro rodzinne; **~halter** *m* dziedzic rodu; **~kneipe** *f* = **~lokal**. [pniu, silny, krępy.]

stä'mmig (szte'mich) o grubym

Sta'mm...: **~lokal** *n* restauracja *f* stale odwiedzana od. ulubiona; **~tafel** *f* tablica genealogiczna; **~tisch** *m* stół dla stałych gości; **~vater** *m* ojciec rodu; **2verwandt** pokrewny pochodzeniem, współplemienny, pobratymczy; **~wort** *n* wyraz *m* pierwotny.

Sta'mpfe (sztą'mpf^e^) *f* ③b tłuczek *m*, stępa; (Ramme) kafar *m*.

sta'mpfen (~n) 1. ⑮a [s-, u]tłuc; (mit den Füßen) tupać [-pnąć] (nogami); (mit der Ramme) ubijać [ubić], udeptać [voll.]. 2. 2 *n* ②l tłuczenie; tupanie, tupot *m*; ubijanie.

Stand (sztant) 1. *m* ②d (Platz) stanowisko *n*, miejsce *n*; (des Wassers) poziom, wysokość *f*, wodostan; (des Barometers) stan; (Beruf) stan, zawód; (Lage) położenie *n*; (gesellschaftlicher) klasa *f* (społeczna). 2. 2, **stä'nde** (sztę'nd^e^) s. stehen.

Standa'rte (sztandą'ʀt^e^) *f* ③b sztandar *m*.

Sta'nd|bild *n* posąg *m*, statua *f*.

Stä'ndchen (sztę'ntch^e^n) *n* ②l serenada *f*.

Stä'nder (sztę'nd^e^ʀ) *m* ②l słup, filar; (für Schirme usw.) podstawnik, stojak.

Sta'ndes... (sztą'nd^e^s...) rodowy, stanowy; **~amt** *n* urząd *m* administracji cywilnej; magistrat *m*; **2gemäß** odpowiedni do stanu; *adv.* podług stanu; **~genosse** *m* należący do tego samego stanu; **~person** *f* osoba znakomita. [sce.]

Sta'nd|geld *n* opłata *f* za miej-

sta'ndhaft stały, wytrwały, twardy; **2igkeit** *f* stałość, wytrwałość.

sta'nd|halten dotrzymywać [-mać] miejsca; nie ustępować [ustąpić] (*dat.* przed *instr.*).

stä'ndig (sztę'ndich) stały, ciągły, nieprzerwany.

stä'ndisch (~disz) stanowy.

Sta'nd...: **~ort**, **~platz** *m* stanowisko *n*; **~punkt** *m* stanowisko *n*, punkt widzenia; **~quartier** *n* postój *m*, leża *f*; **~recht** *n* sąd *m* wojenny oder doraźny; **2rechtlich** według prawa wojennego.

Sta'nge (sztą'ŋ^e^) *f* ③b drąg *m*, żerdź, tyka; *dim.* drążek *m*, tyczka; (an Maschinen usw.) trzon *m*; (Metall2) sztaba; (~ Siegellack) laseczka; j-m die ~ halten (ihn in Schutz nehmen) [o]bronić (*gen.*); (ihm standhalten) sprostać, podołać [voll.] (*dat.*).

Sta'ngen... drążkowy; sztabowy; **~bohne** *f* fasola tyczkowa; **~pferd** *n* koń *m* dyszlowy; **~pomade** *f* pomada w laseczkach; **~zaun** *m* częstokół, palisada *f*. [k^e^) s. stinken.]

stank (sztaŋk). **stä'nke** (sztę'ŋ-

Stä'nker (sztę'ŋk^e^ʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c śmierdziuch(a); *fig.* zawadjaka *m* und *f*, podżegacz(ka).

Stankerei' (sztęŋk^e^ʀaj') *f* ⑤b smród *m*; *fig.* kłótnia, waśń, podżeganie *n*.

stä'nk(e)rig (szte'ŋk[e]rich) śmierdzący; *fig.* kłótliwy, podżegający.
stä'nkern (~kern) ⑮b [na-] smrodzić; *fig.* [po]kłócić się, podżegać.
sta'nzen (szta'ncen) ⑮e sztancować.
Sta'pel (szta'pel) *m* ②l kupa *f*, stos; ⚒ miejsce *n* składowe; ⚓ zrąb, warsztat (do budowania okrętów); vom ~ laufen lassen (vom ~ laufen) spuszczać [spuścić] (się) na wodę; ~... składowy; ~lauf ⚓ *m* spuszczenie *n* na wodę; ~ort, ~platz *m* miejsce *n* składowe, skład.
sta'peln (~n) ⑮l [na]składać (na kupę).
Sta'pfe (szta'pfe) *f* ③b ślad *m*.
Star (sztar) *m* ②g (③a): a) Zool. szpak; b) ⚕ bielmo *n*, katarakta *f*.
starb (sztarp) s. sterben.
sta'r|blind mający bielmo; er ist ~ ma bielmo na oku.
stark (sztark) ⑩² (kräftig, fest) silny, mocny; (rüstig) krzepki; (dick) gruby, tęgi; (groß) wielki, znaczny; (heftig) gwałtowny; *adv.* (sehr) bardzo, mocno; ~ werden wzmacniać [wzmocnić] się, [z]grubieć; das ist (zu) ~ tego za wiele!; tausend Mann ~ w liczbie tysiąca ludzi.
Stä'rke (sztä'rke) *f* ③b siła, moc; krzepkość; grubość; wielkość; (numerische ~) ilość; (a. ~mehl *n*) krochmal *m*; in einer ~ von ... w liczbie (*gen.*); ~blau *n* farbka *f*.
stä'rken (~n) ⑮a wzmacniać [wzmocnić]; (durch Speise usw.) pokrzepiać [-pić], posilać [-lić]; Wäsche: [na]krochmalić.
Stä'rke|zucker *m* cukier krochmalny.
sta'rk|knochig o silnych kościach, grubokościsty.
Stä'rkung *f* wzmocnienie *n*; pokrzepienie *n*, posilenie *n* się; ~s... pokrzepiający, posilający.
starr (sztar) (Blick) surowy, ponury; (erstarrt) zdrętwiały, skostniały (vor Kälte ze zimna, od zimna); struchlały, osłupiały (vor Schrecken ze strachu); (fest) stały, nieugięty, niewzruszony; (hartnäckig) uparty; ~ werden = erstarren.
sta'rren (szta'ren) ⑮a = erstarren; (starr blicken) [po]patrzeć osłupiałym wzrokiem (auf *acc.* na *acc.*); wlepić [voll.] oczy w (*acc.*); sein Anzug starrt vor Schmutz lepnie od brudu.
Sta'rrheit *f* zdrętwiałość, skostniałość; (der Gesichtszüge) surowość, ponurość; *fig.* nieugiętość, upór *m*.
Sta'rr...: ~kopf *m* człowiek uparty, uparciuch; ꝯköpfig (-köpfich), ꝯsinnig uparty, krnąbrny; ~krampf *m* tężec; (Scheintod) letarg.
stät (sztet) s. stet.
Statio'n (sztacio'n) *f* ③b stacja, przystanek *m*; freie ~ wolna stancja, całe utrzymanie *n*; ~s-vorsteher *m* naczelnik stacji.
stä'tisch (szte'tisz) uparty; (Pferd) narowisty.
Stati'st (sztati'st) *m* ③a, ~in (~in) *f* ③c statysta (-stka).
statt (sztat) 1. *prp.* (*gen.*) zamiast (*gen.*). 2. ꝯ *f* ③a (o. *pl.*) miejsce *n*; an Kindes ~ annehmen przybrać [voll.] za własne dziecko.
Stä'tte (szte'te) *f* ③b miejsce *n*, siedziba.
sta'tt|finden, ~haben mieć miejsce, odbywać [-być] się, zachodzić [zajść].
sta'tthaft dozwolony, dopuszczalny; (passend) odpowiedni.
Sta'tt|halter *m* namiestnik; ~schaft *f* namiestnikostwo *n*.

Sta'tt|halterei' (-hăltᵉʀai') *f* ③b namiestnictwo *n*.

sta'ttlich okazały; (bedeutend) znaczny, wielki: **≈keit** *f* okazałość; znaczność.

Sta'tue (sztą'tuᵉ) *f* ③b statua, posąg *m*; *dim*. statuetka, posążek *m*.

Statu'r (sztątu'ʀ) *f* ③b postawa, postać, wzrost *m*.

Statu't (~tu't) *n* ④a statut *m*, regulamin *m*, przepis *m*: **≈enmäßig, statuta'risch** (~tutą'ʀisz) statutowy, według statutów.

Staub (sztaup) *m* ②g (*o. pl.*) kurz, proch, pył; sich aus dem ~e machen umykać [umknąć], zmykać [-knąć]; **~'besen** *m* miotełka *f*; **~'beutel** ⚘ *m* główka *f* pyłkowa; pylnik, [pyłek *m*.]

Stäu'bchen (sztoi'pchᵉn) *n* ②l

stau'ben (sztau'bᵉn) ⑮a (h. u. sn) [na]kurzyć się: es staubt kurzy się, jest kurz.

stäu'ben (sztoi'bᵉn) ⑮a s. abstäuben, bestäuben.

Stau'b|faden *m*, **-gefäß** ⚘ *n* naczynie *n* pyłkowe, pręcik *m*.

stau'big (sztau'bich) zakurzony, sprószony.

Stau'b...: **~lappen** *m*, **~tuch** *n* ścierka *f* do prochu; **~mantel** *m* płaszcz od kurzu, prochownik; **~regen** *m* drobny deszczyk; **~wolke** *f* tuman *m* kurzu, kurzawa.

stau'chen (sztau'chᵉn) ⑮a [po-]pchać; Wasser: [za]tamować.

Stau'de (sztau'dᵉ) *f* ③b krzak *m*, krzew *m*.

stau'en (sztau'ᵉn) ⑮a wstrzymywać [-mać], [za]tamować; sich ~ wstrzymywać [-mać] się, zastanawiać [-nowić] się.

stau'nen (~nᵉn) ⑮a (über *acc.*) [z]dziwić się (*dat.*), zdumiewać [-eć] się; **~s|wert** godny podziwienia, zadziwiający.

Stau'p|besen (sztau'p-) *m* miotełka *f*, rózgi *f/pl*.

Stau'pe (~ᵉ) *f* ③b zaraza, nosacizna.

stäu'pen (sztoi'pᵉn) ⑮a chłostać, smagać rózgami.

Steari'n (sztęaʀi'n) *n* ②g¹ stearyna *f*; ~... stearynowy.

Ste'ch... (szte'ch...): **~apfel** ⚘ *m* bieluń; **~beitel** (-baitᵉl) *m* ②l dłuto *n*.

ste'chen (~ᵉn) ⑫d 1. (mit e-r Nadel usw.) [u]kłuć; von Bienen usw.: kąsać [ukąsić]; Rasen: wycinać [-ciąć]; j-m den Star ~ zdejmować [zdjąć]; Kartensp.: [za]bić; Schweine: zarzynać [-rznąć]; (in Kupfer ~) [wy]ryć (na miedzi); Sonne: piec, palić; ins Blaue usw. ~ wpadać w (*acc.*); in die Augen ~ wpadać [wpaść] w oczy; in See ~ wypływać [-ynąć] na morze, odpływać [-nąć]. 2. ≈ *n* ②l kłucie (auch ⚕), ukłucie; Kunst: rytownictwo. [rytownik.]

Ste'cher (~ᵉʀ) *m* ②l sztycharz,

Ste'ch...: **~fliege** *f* s. Bremse; **~heber** *m* lewar; **~palme** *f* ostrokrzew *m*. [czy.]

Ste'ck|brief (sztě k-) *m* list goń-

ste'cken[1] (~ᵉn) 1. *v/t*. ⑮a (hinein~) wtykać [wetknąć], wsuwać [unąć], wsadzać [-dzić]; j-m ein Ziel ~ wyznaczać [-czyć]; an den Finger usw. ~ wkładać [włożyć] na (*acc.*); in Brand ~ = anzünden; ins Gefängnis ~ wtrącać [-cić] do więzienia; unter die Soldaten ~ oddawać [-dać] do wojska. 2. *v/i*. ⑫d tkwić; znajdować się, być; wo steckst du denn? gdzieś był?, gdzieś się podział?; ~bleiben zostawać [-stać]; (im Sande usw.) grzęznąć [ugrzęznąć, ugrząźć]; (stocken) utknąć [voll.].

Ste'cken[2] (~) *m* ②l laska *f*, kij; **~pferd** *n* konik *m* na patyku; *fig.* rzecz *f* ulubiona, słabość *f*.

Ste'ckling (~lĭŋ) *m* ②g[1] odkład, rozsada *f*.

Ste'ck...: **~nadel** *f* szpilka; *dim.* szpileczka; **~rübe** *f* rzepa, rukiewnik *m*.

Steg (sztęk) *m* ②g kładka *f*, mostek; (Fußsteig) ścieżka *f*; Typ. listewka *f*, brzeg; ♪ kobyłka *f*; aus dem **~reif** bez przygotowania, improwizowany; **~'reif|dichter** *m* improwizator.

Ste'h... (szte'...) stojący: **~auf** *m* (5) skoczek; **~bierhalle** *f* piwiarnia.

ste'h(e)n (sztę'[e]n) 1. ⑯b (h. u. sn) [po]stać; (sich befinden) znajdować się, być; (passen) być do twarzy; ~ (für *acc.*) [po]ręczyć, odpowiadać (za *acc.*); ~ lassen zostawiać [-wić], (den Bart) zapuszczać [-puścić], (nicht sitzen lassen) kazać stać (*dat.*); teuer usw. zu ~ kommen kosztować; wie steht es (mit *dat.*, um *acc.*)? jak ma się rzecz (z *instr.*)?; es (oder die Sache) steht gut sprawa dobrze stoi; es steht zu hoffen usw. należy, trzeba; es steht in der Zeitung usw. jest powiedziane (oder napisane) w (*instr.*); sich gut (schlecht) ~ być w dobrych (złych) stosunkach, stać dobrze (źle); gut (schlecht) ~ mit j-m żyć w zgodzie (niezgodzie) z (*instr.*): das steht ihm gut z tem mu do twarzy; **~d** stojący: (Regel) stały, niezmienny; **~den** (oder **~des**) Fußes natychmiast, niezwłocznie. 2. **S** *n* (2)l stanie: zatrzymanie się; zum **S** bringen = anhalten.

ste'hen|bleiben stawać [stanąć], zatrzymywać [-mać] się.

Ste'h|kragen *m* stojący kołnierz(yk).

ste'hlen (sztę'len) ⑫h [u]kraść; Sie können mir gestohlen werden nie zależy mi wcale na panu, nie dbam wcale o pana.

Ste'hler (~leʀ) *m* (2)l = Dieb.

stehn s. stehen.

Ste'h...: **~platz** *m* miejsce *n* stojące; **~pult** *n* pulpit *m* (do pisania).

Stei'ermark (sztai'eʀmąʀk) *f* [indekl. Styrja.]

steif (sztaif) (straff) sztywny; (unbeweglich) nieruchomy; (beharrlich) niezłomny, silny; (vor Kälte) zesztywniały, zdrętwiały; (gezwungen) wymuszony; ~ machen = steifen; ~ werden [za]sztywnieć, [z]grabieć.

Stei'fe (sztai'fe) *f* (3)b sztywność; stężałość; nieruchomość; (Stärke) krochmal *m*.

stei'fen (~n) ⑮a [u]czynić sztywnym; Wäsche: krochmalić; sich ~ auf (*acc.*) upierać się przy (*loc.*).

Stei'fheit *f* sztywność; nieruchomość; stężałość; wymuszoność.

Stei'f|leinwand *f* płótno *n* klejone.

Steig (sztaik) *m* 2 g ścieżka *f*.

Stei'g|bügel *m* strzemię *n*; **~...** strzemienny.

Stei'ge (sztai'ge) *f* (3)b drabina; (Hühner**S**) kojec *m*.

stei'gen (~n) 13 r (sn u. h.) iść do góry, podnosić [-nieść] się; Kurs usw.: podskakiwać [-skoczyć]; Wasser: przybywać [-być] (*gen.*); ~ lassen puszczać [puścić]; aufs Pferd ~ dosiadać [-siąść] konia; vom Pferd ~ zsiadać [zsiąść] z konia; in e-n Wagen usw. ~ s. einsteigen; ins Grab ~ umierać [umrzeć]; die Röte stieg ihm ins Gesicht rumieniec wystąpił na jego twarzy; zu Kopf ~ wchodzić [wejść] do głowy.

Stei'ger (sztai'gᵊr) *m* ②l idący w górę; ⚒ sztygar; ... sztygarowy.

stei'gern (~n) ⑮b podwyższać [-szyć], powiększać [-szyć]: Gram. stopniować.

Stei'gerung *f* podwyższanie *n*, powiększanie *n*; Gram. stopniowanie *n*; **~s|grad** *m*, **~s|stufe** *f* stopień *m*.

Stei'gung *f* wzniesienie *n*.

steil (sztail) stromy, spadzisty.

Stei'le (sztai'lᵉ). **Stei'lheit** *f* stromość, spadzistość.

Stein (sztain) *m* ②g kamień; *dim.* kamy(cze)k; (der Frucht) pestka *f*; (Damspiel) bierka *f*.

Stei'n... kamienny; **~adler** *m* orzeł przedni: **2alt** bardzo stary, zgrzybiały: **2artig** kamieniasty; **~bock** *m* koziorożec: **~bruch** *m* kamieniołom; **~butt(e)** *f* skarp *m*; **~druck** *m* litografja *f*; **~drucker** *m* litograf.

stei'nern (sztai'nᵊrn) kamienny.

Stei'n...: ~frucht *f* owoc *m* pestkowy; **~gut** *n* fajans *m*; **~hagel** *m* grad kamieni: **2hart** twardy jak kamień: **~hauer** *m* = Steinmetz.

stei'nig (sztai'nich) kamienisty.

stei'nigen (~nigᵉn) [u]kamienować.

Stei'n...: ~kohle *f* węgiel *m* kamienny: **~metz** (-mec) *m* ③a kamieniarz; **~pflaster** *n* bruk *m* kamienny: **~pilz** ⚘ *m* maślak; **~platte** *f* płyta kamienna; **2reich** bardzo bogaty: **~wurf** *m* rzucanie *n* kamieniami.

Steiß (sztais) *m* ②g pośladek, tyłek: **~'bein** *n* kość *f* kuprowa.

Stella'ge (sztelą'żᵉ) *f* ③b sztelaż *m*, stojak *m*: vgl. Gestell.

ste'llbar przestawny.

Ste'll|dich|ein *n* (indekl., *gen.* a. ~s) schadzka *f*.

Ste'lle (sztĕ'lᵉ) *f* ③b miejsce *n*; (Anstellung) posada; an ~ von (*dat.*) w miejsce (*gen.*), zamiast (*gen.*): auf der ~ natychmiast, niezwłocznie.

ste'llen (~n) ⑮a stawiać [postawić]; przystawiać [-wić] (an *acc.* do *gen.*); Aufgabe usw.: zadawać [-dać]; zur Verfügung ~ oddawać [-dać] do dyspozycji: unter polizeiliche Aufsicht ~ oddawać [-dać] pod dozór policyjny: sich ~ [z]jawić się: zgłaszać [zgłosić] się (*dat.* przed *instr.*, do *gen.*); sich krank ~ udawać [udać] chorego.

Ste'llen...: ~gesuch *n* podanie o posadę; **~jäger** *m* goniący za posadą: **2los** nie mający posady: **~vermitt(e)lungs|bureau** *n* biuro wywiadowcze; **2weise** miejscami. [ror.]

Ste'llet (szte'lᵉʁ) *m* ②l regula-]

Ste'll|macher *m* ②l stelmach, kołodziej.

Ste'llung *f* położenie *n*, (bsd. ⚔) pozycja: (der Wörter) szyk *m*; (des Körpers) postawa: (Anstellung) posada.

Ste'll...: 2ve'rtretend zastępczy; **~vertreter(in** *f*) *m* zastępca (-czyni). [fuß *m* szczudło *n*.]

Ste'lz... (szte'lc...): **~bein** *n*, ~]

Ste'lze (~ᵉ) *f* ③b szczudło *n*.

Ste'mm|eisen (sztę'm-) *n* dłuto.

ste'mmen (~ᵉn) ⑮a [wy]dłutować: (sich) ~ opierać [oprzeć] się (gegen *acc.* o *acc.*): die Hände in die Seiten ~ podpierać [-deprzeć] się pod boki.

Ste'mpel (szte'mpᵉl) *m* ②l stempel: (Zeichen) znak, piętno *n*, ⚘ słupek; ... stemplowy.

ste'mpeln (~n) ⑮f [o]stemplować.

Ste'ngel (szte'nᵊl) *m* ②l łodyga *f*; *dim.* łodyżka *f*; ... łodygowy. [pan.]

Ste'phan (sztĕ'fān) *m* ⑧a Szcze-]

Ste'pp... (sztě'p...) pikowany; **~decke** *f* kołdra (pikowana).

Ste ppe (~e) *f* ③b step *m*.

ste ppen (~en) ⑮a pikować, stebnować.

Ste'ppen... stepowy.

Ste'pp|naht *f* stebnówka.

Ste rbe...(sztę'ʀbe...)śmiertelny; **~fall** *m* wypadek śmierci; **~gebet** *n* modlitwa *f* za umierającego; **~geld** *n* pieniądze *m/pl.* na pogrzeb; **~gewand** *n* suknia *f* pośmiertna; **~glocke** *f* dzwonek *m* pogrzebowy; **~haus** *n* dom *m*, w którym ktoś umarł; **~hemd** *n* koszula *f* pośmiertna; **~jahr** *n* rok *m* śmierci; **~kasse** *f* kasa pogrzebowa.

ste'rben (~n) **1.** ⑫f (ſn) umierać [umrzeć] (an oder vor *dat.* na *acc.* od. z *gen.*); Tiere: zdychać [zdechnąć]: gestorben zmarły. **2.** ♀ *n* ②l umieranie; am (oder im) ♀ przy śmierci, umierając; zum ♀ na śmierć, na zabój.

Ste'rbens...: **~angst** *f* obawa śmiertelna; ♀**krank** śmiertelnie chory; **kein ~wort** oder **~wörtchen** *n* ani słówka.

Ste rbe...: **~tag** *m* dzień śmierci; **~zimmer** *n* pokój *m*, w którym ktoś umarł.

ste'rblich (sztę'ʀplich) śmiertelny; ♀**keit** *f* śmiertelność.

Stereosko'p (sztęʀęosko'p) *n* ②g stereoskop *m*.

stereoty'p (~tü'p) stereotypowy.

steri'l (sztęʀi'l) niepłodny.

Stern (sztěʀn) *m* ②g gwiazda *f*; *dim.* gwiazd(ecz)ka *f*.

Ste'rn... gwiaździsty; ♀**artig** gwiaździsty; **~bild** *n* konstelacja *f*; **~blume** *f* astra; **~deuter** (-doiteʀ) *m* ②l astrolog; ♀**förmig** (-fǫʀmich) mający kształt gwiazdy; **~gucker** F (-gükeʀ) *m* ②l astronom; **~kunde** *f* astronomja; ♀**los** bez gwiazd; **~schnuppe** *f* spadająca gwiazda; **~warte** *f* obserwatorjum *n* astronomiczne.

Sterz (sztęʀc) *m* ②g = Steiß.

stet (sztęt) stały; *a.* = **ste tig** (~ich) niezmienny.

stets (sztęc) stale, zawsze.

Steu er (sztoi'eʀ) **1.** *f* ③d podatek *m*; ... podatkowy. **2.** ⚓ *n* ②l ster *m*; ... sterowy.

steu'erbar podlegający opodatkowaniu; ⚓ dający się sterować.

Steu'er...: **~beamte(r)** *m* urzędnik podatkowy; **~bord** ⚓ *n* prawa strona *f* okrętu, sztymbork *m*; **~einnehmer**, **~erheber** *m* poborca podatkowy; **~erhebung** *f* pobór *m* podatków; ♀**frei** wolny od podatków; **~mann** *m* ②a ⚓ sternik; *a.* = **~einnehmer**.

steu ern (~n) ⑮b (h. u. ſn) sterować (nach *dat.* ku *dat.*); (Steuern zahlen) [za]płacić podatki; einer Sache ~ = Einhalt tun; zu et. ~ = beitragen.

Steu'er...: ♀**pflichtig** obowiązany do płacenia podatków; (Ware) podlegający opodatkowaniu; **~ruder** *n* ster *m*; **~veranlagung** *f* rozkład *m* podatków; **~zahler** *m* podatnik.

Steu'(e)rung *f* sterowanie *n*; (Steuerruder) ster *m*. [stehlen.]

stibi tzen F (sztibi'cen) ⑮e =]

Stich (sztịch) *m* ②g ukłucie *n*; (mit dem Dolch usw.) pchnięcie *n*; (v. Insekten) ukąszenie *n*; (beim Nähen) ścieg; (Kupfer♀, Stahl♀) sztych, rytowanie *n*, *a.* ...ryt; Kartenſp.: lewa *f*, bierka *f*; ⚕ kłucie *n*; *fig.* przycinek; ~ halten = aushalten; im ~ lassen opuszczać [opuścić], porzucać [-cić]; mit e-m ~ ins Graue z odcieniem szarym, wpadają-

cy w barwę szarą; einen ~ haben być w podchmielonym stanie, (v. Wein) być nadpsutym.
Sti'ch|blatt *n* ochrona *f* (u szpady); *fig.* cel *m* (wyszydzania).
Sti'chel (szti'chᵉl) *m* ②l rylec.
Stichelei' (sztichᵉlai') *f* ③b przytyk *m*, uszczypliwość.
sti'cheln (szti'chᵉln) ⑮f = nähen; auf j-n ~ przycinać [-ciąć] (*dat.*), dokuczać [-czyć] przytykami (*dat.*).
sti'ch|haltig (-haltich) uzasadniony; ²**keit** *f* uzasadnienie *n*.
Sti'chler (~lᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c przycinacz(ka), lubiący (-ca) robić przycinki.
Sti'ch|probe *f* próba wypadkowa oder na wyrywki.
Sti'ch...: **~wahl** *f* wybór *m* ściślejszy; **~wort** *n* odnośnik *m*; Thea. zawołanie; **~wunde** *f* rana kluta.
Sti'ck... (szti'k...) do haftowania, do wyszywania; (erstickend) duszący; **~arbeit** *f* haftowanie *n*, wyszywanie *n*.
sti'cken (~ᵉn) ⑮a 1. *v/t.* wyszywać [-szyć], [wy]haftować; in Gold ~ wyszywać złotem; gestickt haftowany. 2. *v/i.* (sn) [u]dusić się.
Stickerei' (szt[kᵉʀai') *f* ③b haft *m*; haftowanie *n*.
Sti'ck...: **~gas** *n* = ~stoff; **~husten** *m* koklusz. [duszny.]
sti'ckig (szti'kich) duszący,
Sti'ck...: **~luft** *f* zaduch *m*; **~muster** *n* wzór *m* do wyszywania od. haftowania; **~rahmen** *m* krosienka *m/pl.*; **~stoff** *m* azot; **~stoff...** azotowy; **~stoff|haltig** (-haltich) zawierający azot.
stie'ben (szti'bᵉn) ⑬h [po]sypać się, pierzchać [-chnąć]; Funken: = sprühen.
Stie'f... (szti'f...) przyrodni; **~bruder** *m* brat przyrodni.
Stie'fel (szti'fᵉl) *m* ②l but; *dim.* bucik; **~...** bucikowy; **~absatz** *m* obcas; **~bürste** *f* szczotka do butów.
Stiefele'tte (sztifᵉle'tᵉ) *f* ③b bucik *m*. [butów.]
Stie'fel|knecht *m* chłopak do
stie'feln (szti'fᵉln) ⑮f 1. F *v/i.* chodzić [pójść]. 2. *v/t.* obuwać [obuć]; gestiefelt w butach.
Stie'fel...: **~putzer** *m* czyściciel butów; **~schaft** *m* cholewa *f*; **~wichse** *f* czernidło *n* do butów.
Stie'f...: **~eltern** *pl.* ojczym *m* i macocha *f*; **~geschwister** *pl.* przyrodnie rodzeństwo *n*; **~kind** *n* = ~sohn, ~tochter; **~mutter** *f* macocha; **~mütterchen** ⚘ *n* bratek *m*; ²**mütterlich** macoszy, *adv.* po macoszemu; **~sohn** *m* pasierb; **~tochter** *f* pasierbica; **~vater** *m* ojczym.
stieg (sztik) s. steigen. [*m/pl.*]
Stie'ge (szti'gᵉ) *f* ③b schody
Stie'glitz (szti'glic) *m* ②g szczygieł, (junger) szczygiełek.
Stiel (sztil) *m* ②g (Handhabe) rękojęść *f*, rączka *f*; (an Messern, Gabeln) trzonek; ⚘ łodyga *f*; szypułka *f*. [~... wołowy.]
Stier[1] (sztiʀ) *m* ②g byk, wół;
stier[2] (~) nieruchomy, osłupiały.
stie'ren (szti'ʀᵉn) ⑮a patrzeć nieruchomo, wytrzeszczać [-czyć] oczy.
Stie'r...: **~fechter**, **~kämpfer** *m* toreador; walczący z bykiem; **~gefecht** *n* walka *f* byków.
stieß (sztis) s. stoßen.
Stift (sztift) 1. *m* ②g sztyft, sztyfcik; (Blei²) ołówek; (Draht²) gwoździk; F = Knirps, Lehrling. 2. *n* ②c od. ②g zakład *m*; konwikt *m*; schronisko.
sti'ften (szti'ftᵉn) ⑮c zakładać [założyć]; Bündnis: zawierać [-wrzeć]; Unheil usw.: [s]powodować; j-m et. ~ [po]darować.

Sti'fter (sztĭ'fteʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c założyciel(ka).

Sti'fts...: **~dame**, **~frau** *f* kanoniczka; **~herr** *m* kanonik; **~hütte** *f* bibl. arka przymierza; **~kirche** *f* kościół *m* katedralny.

Sti'ftung *f* założenie *n*, fundacja, zakład *m*; **~s|feier** *f*, **~s|fest** *n* obchód *m* (od. rocznica *f*) założenia.

Stil (sztil) *m* ②g¹ styl; im großen **~e** na wielką skalę.

Stile'tt (sztile't) *n* ②g sztylet *m*.

stilisie'ren (~lizi'rⁿn) ⑮g stylizować; gut (schlecht) ~ pisać dobrze (źle).

still (sztil) spokojny, cichy, milczący; (heimlich) potajemny; ~! cicho!; im **~en** potajemnie, pokryjomu: der 2e Ozean Ocean *m* Spokojny oder Wielki; **~er** Teilhaber cichy spólnik; **~e** Woche Wielki tydzień *m*; ~ werden [u-, przy]cichnąć, [za-]milknąć, uciszać [-szyć] się.

Sti'lle (sztĭ'lᵉ) 1. *f* ③b (o. *pl*) spokój *m*, cisza, milczenie *n*; in der ~, in aller ~ = im stillen. 2. 2 F = still.

Sti'lleben (sztĭ'llēbᵉn) *n* (bei Trennung Still|leben) życie *n* spokojne; Malerei: martwa przyroda *f*.

sti'llen (sztĭ'lᵉn) ⑮a (beruhigen) uciszać [-szyć]; (besänftigen) uspokajać [-koić]; (befriedigen) zadowalać [-wolić]; Durst usw.: zaspokajać [-koić]; Blut: [za-]tamować, zastanawiać [-nowić]; Tränen: [u]koić; Kind: [na]karmić piersią.

sti'll|halten zatrzymywać [-mać] się, stawać [stanąć].

sti'll...: **~schweigen** milczeć [zamilknąć]; **2schweigen** *n* milczenie; **~schweigend** milczący; **~sitzen** siedzieć cicho, nie ruszać się: **2stand** *m* przerwa *f*, zastój; **~stehen** — stehenbleiben, stocken.

Sti'llung *f* uciszanie *n*; uspokajanie *n*; zadowalanie *n*; zaspokajanie *n*; tamowanie *n*; karmienie *n* piersią. [duchu.]

sti'll|vergnügt zadowolony w

sti'l|voll stylowy, gustowny.

Sti'mm... (sztĭ'm...) głosowy; **~abgabe** *f* głosowanie *n*; **~band** *n* ②a wiązadło głosowe; **2berechtigt** uprawniony do głosowania.

Sti'mme (~ᵉ) *f* ③b głos *m*; bei ~ sein mieć głos.

sti'mmen (~ᵉn) ⑮a 1. *v/i.* głosować; (harmonieren) zgadzać [zgodzić] się: das stimmt! zgadza się!: to słuszne! 2. *v/t.* [na]stroić; *fig.* nastrajać [-stroić]; nakłaniać [-kłonić] (zu *dat.* do *gen.*).

Sti'mmen...: **~einheit** *f* jednogłośność; **~gleichheit** *f* równość głosów; **~mehrheit** *f* większość głosów. [ciel.]

Sti'mmer (sztĭ'meʀ) *m* ②l stroi-

Sti'mm|gabel *f* widełki *m/pl.* strojowe.

sti'mmhaft dźwięczny.

Sti'mm...: **~hammer** *m* strojnik; **2los** bezdźwięczny; (Laut) niemy; **~recht** *n* prawo głosowania; **~ritze** *f* szczelina głosowa.

Sti'mmung *f* strojenie *n*; *fig.* nastrój *m*, usposobienie *n*; **~s-bild** *n* obrazek *m* nastrojowy; **2s|voll** nastrojowy.

Sti'mm...: **~zähler** *m* zbieracz głosów, skrutator; **~zettel** *m* kartka *f* głosowania.

Sti'nk... (sztĭ'ŋk...) śmierdzący.

sti'nken (~ᵉn) ⑫a (nach *dat.*) śmierdzieć, cuchnąć (*instr.*); **~d** śmierdzący, cuchnący.

sti'nkig (~ĭch) śmierdzący.

Sti'nk|tier *n* śmierdziel *m*.

Stint (sztint) *m* ②g stynka *f*.

sti'ppen (szti'pᵉn) ⑮a maczać [zamoczyć].

Stirn (sztiRn) *f* ③b czoło *n*: j-m die ~ bieten stawić komu czoło, opierać [oprzeć] się komu.

Sti'rn... czołowy: ~**band** *n* ②a naczołek *m*; ~**haar** *n* włosy *m/pl.* na czole, czupryna *f*: (der Pferde) czub *m*: ~**locke** *f* kędzior *m* spadający na czoło; ~**riemen** *m* czółko *n*: ~**runzeln** *n* marszczenie czoła. [stieben.]

stob (sztop). **stö'be** (szto'bᵉ) s.

stö'bern (sztö'bᵉRn) ⑮b szperać, szukać, tropić; es stöbert śnieg prószy. [śnieżna.]

Stö'berwetter *n* zamieć *f*

sto'chern (szto'chᵉRn) ⑮b das Feuer: podniecać [-cić], rozgartywać [-garnąć]; sich die Zähne ~ dłubać w zębach.

Stock (sztok) *m* ②d: a) kij (a. Spazier≈ = laska *f*); (Stamm) pień; *a.* = Bienenstock; b) (a. *n, pl.* nach Zahlen oft indekl.) piętro *n*; c) ✿ kapitał *m*.

Sto'ck... u kija; oft zur Verstärkung: bardzo, strasznie, zupełnie; (zB. Stockpreuße) rodowity; s. Erz...: ≈**bli'nd** zupełnie ślepy. [kijek *m*, laseczka *f*.]

Stö'ckchen (sztö'kchᵉn) *n* ②l

Sto'ck...: ~**degen** *m* laska *f* ze szpadą: ≈**du'mm** głupi jak but: ≈**du'nkel** = ≈finster.

sto'cken (szto'kᵉn) 1. ⑮a (h. u. sn) zatrzymywać [-mać] się: ustawać [ustać] (a. beim Reden = zacinać [-ciąć] się); Blut: [s]krzepnąć: auch = gerinnen, schimmeln. 2. ≈ *n* ②l zatrzymanie się; przerwa *f*; zastój *m*; zacinanie się: ins ≈ geraten = ~ 1.

Sto'ck...: ≈**fi'nster** zupełnie ciemny, ciemniuteńki; ~**fisch** *m* sztokfisz; ~**fleck** *m* plama *f* od zleżenia; ~**haus** *n* = Gefängnis. [zbutwiały.]

sto'ckig (szto'kich) zleżały,

Sto'ck...: ~**knopf** *m* gałka *f* u laski; ~**prügel**, ~**schläge** *m/pl.* baty, kije; ~**schnupfen** *m* suchy katar; ~**streich** *m* uderzenie *n* kijem; ≈**tau'b** zupełnie głuchy.

Sto'ckung *f* zastój *m*, przerwa.

Sto'ck...: ~**werk** *n* piętro; ~**zahn** *m* ząb trzonowy.

Stoff (sztof) *m* ②g materja *f*: (zum Verarbeiten, a. *fig.*) materjał; (e-r Erzählung usw.) przedmiot, treść *f*, osnowa *f*; F = Bier; ~... z materji, materjalny.

sto'fflich materjalny; *adv.* pod względem materji oder przedmiotu.

Sto'ff...: ~**name** *m* imię *n* oznaczające materję; ~**wechsel** *m* wymiana *f* materji.

stö'hnen (sztö'nᵉn) ⑮a stękać [-knąć], jęczeć [jęknąć].

Sto'lle (szto'lᵉ) *f* ③b kawałek *m* chleba z masłem.

Sto'llen (~n) *m* ②l ⚒ sztolnia *f*, ganek podziemny; (am Hufeisen) oceł; auch = Stolle; ~... sztolniowy.

sto'lperig (~p[ᵉ]Rich) = holperich.

sto'lpern (~pᵉRn) ⑮b (sn und h.) potykać [-tknąć] się (über *acc.* o *acc.*).

stolz (sztolc) 1. dumny (auf *acc.* na *acc.*), pyszny (z *gen.*); (hochmütig) zarozumiały; ~ sein pysznić się (auf *acc.* z *gen.*). 2. ≈ *m* ②g¹ (o. *pl.*) duma *f*, pycha *f*; zarozumiałość *f*.

stolzie'ren (sztolci'Rᵉn) ⑮g (sn u. h.) pysznić się, zadzierać nosa; *a.* = sich brüsten. [nia.]

Sto'pf... (szto'pf...) do cerowa-

sto'pfen (~ᵉn) ⑮a Strümpfe usw.: [za]cerować; Pfeife usw.: nakładać [nałożyć], napychać [-pchać]; Geflügel: — nudeln;

j-m den Mund ~ zatykać [-tkać]; (v/i.) ⚒ sprawiać [-wić] zatwardzenie.
Sto'pfer (szto'pfᵉʀ) m ②l, **~in** (~in) f ③c naprawiacz(ka) (bielizny); napychacz(ka).
Sto'pf...: **~mittel** n lekarstwo na zatrzymanie; **~nadel** f igła do cerowania.
Sto'ppel (szto'pᵉl) f ③d ściernie m/pl.; **~feld** n ściernisko; **~werk** n kompilacja f, łatanina f.
sto'ppeln (~n) ⑮f zbierać [zebrać] kłosy na ściernisku.
sto'ppen (~ᵉn) ⑮a = anhalten.
Stö'psel (sztö'psᵉl) m ②l zatyczka f, czopek; **2n** (~n) ⑮f zatykać [-tkać]; [za]korkować.
Stör (sztöʀ) m ②g jesiotr; **~...** z jesiotra.
Storch (sztoʀch) m ②d bocian; **~...** bociani; **~schnabel** m ⚘ gerania f; Zeichnen: pantograf.
Stö'rchin (szto'ʀchin) f ③c samica bociana.
stö'ren (sztö'ʀᵉn) ⑮a Ruhe usw.: zakłócać [-cić], [za]mącić, naruszać [-szyć]; (beunruhigen) [za]niepokoić; (hindern) przeszkadzać [-szkodzić] (j-n bei dat. k-u w loc.); lassen Sie sich nicht ~! proszę sobie nie przeszkadzać!
Stö'ren|fried (-fʀit) m ②g naruszający pokój, wichrzyciel pokoju.
Stö'rer (sztö'ʀᵉʀ) m ②l, **~in** (~in) f ③c wichrzyciel(ka), niepokojący (-ca).
stö'rrig (szto'ʀich), **stö'rrisch** (~ʀisz) uparty, krnąbrny.
Stö'rrigkeit f upór m, krnąbrność.
Stö'rung f przeszkadzanie n, przeszkoda; (Unterbrechung) przerwa; Astr. perturbacja; ⚒ zaburzenia n/pl.
Stoß (sztos) m ②d pchnięcie n; (Schlag, Hieb) uderzenie n (mit dem Fuß nogą = kopniak, kopnięcie n); (Wind2) podmuch; (Verletzung) zranienie n; (Haufen) stos; j-m einen ~ geben szturkać [-knąć] (acc.), pchnąć [voll.] (acc.), (mit dem Fuße) kopać [-pnąć] (acc.).
Sto'ß|degen m długa szpada f.
Stö'ßel (sztö'sᵉl) m ②l tłuczek.
sto'ßen (szto'sᵉn) ⑭n 1. v/t. trącać [-cić], szturkać [-knąć], uderzać [-rzyć]; (schieben) pchać [pchnąć], popychać [-pchnąć]; (mit den Hörnern) [u]bóść; (zu Pulver) [u]tłuc; (wund) ~ [z]ranić; aus dem Besitz usw. ~ oddalać [-lić] z (gen.), wykluczać [-czyć] z (gen.); von sich ~ odpychać [odepchnąć]; vom Throne ~ strącać [-cić] z (gen.); über den Haufen ~ = umstoßen; sich ~ an (dat.) uderzać [-rzyć] się o (acc.); fig. [z]gorszyć się (instr.), [u]czuć się dotkniętym (instr.). 2. v/i. (h. u. sn) (mit den Hörnern) bość się; (schleudern) bić, uderzać; Gewehr: odbijać; ~ an (acc.) = grenzen (an); ~ auf (acc.) napotykać [-tkać], spotykać [-tkać] (acc.); ~ gegen (acc.) uderzać [-rzyć] (się) o (acc.); in die Trompete ~ zatrąbić [voll.]; vom Lande (oder Ufer) ~ = abstoßen.
Stö'ßer (sztö'sᵉʀ) m ②l tłuczący; ⚙ tłuczek.
Sto'ß|gebet n modlitewka f, westchnienie.
stö'ßig (sztö'sich) bodliwy.
Sto'ß...: **~seufzer** m krótkie westchnienie n; **~waffe** f szpada, sztylet m; **2weise** (in einzelnen Stößen) stopniowo; (haufenweise) stosami; **~wind** m wiatr gwałtowny; **~zahn** m kieł.
Sto'tterer (szto'tᵉʀᵉʀ) m ②l jąkała.
sto'ttern (~tᵉʀn) ⑮b [za]jąkać się.

stracks (sztraks) prosto; a. = sofort.
Stra'f... (sztra'f...) karny: **~anstalt** f zakład m karny; **~arbeit** f zadanie n za karę.
stra'fbar karygodny; **2keit** f karygodność. [grzywna.]
Stra'fe (~e) f ③b kara; (Geld2)
stra'fen (~en) ⑮a [u]karać.
Stra'ferlaß m uwolnienie n od kary; Pol. darowanie n kary; amnestja f.
straff (sztraf) wyprężony, natężony; fig. = streng: ~ ziehen s. anziehen.
stra'ffällig = strafbar.
Stra'ffheit f wyprężenie n, wytężenie n.
Stra'f...: **2frei** = 2los; **~geld** n grzywna f; **~gericht** n sąd m karny; fig. wymiar m sprawiedliwości; **~gesetzbuch** n kodeks m karny, zbiór m ustaw karnych.
stra'flich (sztre'flich) = strafbar.
Strä'fling (~ling) m ②g¹ więzień.
Stra'f...: **2los** bezkarny; **~losigkeit** f bezkarność; **~porto** n dopłata f (za list); **~predigt** f kazanie n karcące; **~prozeß** m proces karny; **~recht** n prawo karne; **2rechtlich** karny, kryminalny.
Strahl (sztral) m ④a promień, promyk; (Wasser2) struga f; **~...** = Strahlen...
stra'hlen (sztra'len) ⑮a błyszczeć, świecić; fig. promienieć, promienić się (vor Freude usw. instr. od. z gen.). [nen.]
strä'hlen (sztre'len) ⑮a = käm-
Stra'hlen... promieniowy, promienisty; **~brechung** f łamanie n się światła oder promieni; **2förmig** (-formich) promienisty; **~glanz** m blask promienisty; **~krone** f krąg m promienisty; aureola.
Stra'hltier n promieniak m.
Strä'hne (sztre'ne) f ③b motek m.
stramm (sztram) wyprężony; (Haltung) energiczny; F = tüchtig, stark.
stra'mpeln (sztra'mpeln) ⑮f dreptać. [za]tupotać.
Strand (sztrant) m ②g brzeg morski, wybrzeże n; mielizna f; **~...** nadmorski, nadbrzeżny.
stra'nden (sztra'nden) ⑮c (sn u. h.) osiadać [osiąść] na mieliźnie, rozbijać [-bić] się (o okręcie).
Stra'nd...: **~gut** n rzeczy f pl. wyrzucone przez morze na brzeg; **~korb** m kosz do siedzeń a na wybrzeżu; **~recht** n prawo nadbrzeżnictwa; **~wächter** m strażnik nadbrzeżny.
Strang (sztrang) m ②d powróz, postronek; (zum Erdrosseln) stryczek; (Wolle usw.) motek; wenn alle Stränge reißen w najgorszym razie. [= erdrosseln.]
strangulie'ren (~gulie'ren) ⑮g
Strapa'ze (sztrapa'ce) f ③b trud m, znój m.
strapazie'ren (~pacie'ren) ⑮g j-n: [z]męczyć, [s]trudzić; a.: [z]niszczyć.
Stra'ße (sztra'se) f ③b ulica dim. uliczka; (Weg) droga;
Stra'ßen... uliczny, drogowy; **~bahn** f tramwaj m; **~damm** m nasyp uliczny; **~dirne** f ulicznica; **~ecke** f róg m ulicy; **~feger**, **~kehrer** m zamiatacz ulic; **~lümmel** m ulicznik; **~pflaster** n bruk m uliczny; **~pöbel** m tłum uliczny; **~raub** m rozbój (na drodze); **~räuber** m rozbójnik.
stra'uben (sztrau'ben) ⑮a [na-]jeżyć; sich ~ (Haare) [na]jeżyć się; fig. (gegen acc.) opierać [oprzeć] się (dat.), wzdrygać się przed (instr.).

Strauch (sztRauch) *m* 2 a od. 2 d krzak, krzew: ~... krzaczasty; ~'**dieb** *m* rozbójnik.
strau'cheln (sztRau'chəln) ⑮f potykać [-tknąć] się.
Strau'chwerk *n* krzaki *m/pl.*, chrost *m*.
Strauß (sztRaus) *m* (2 d: a) (Blumen∑) bukiet; *dim.* (= **Sträu'ßchen** [sztRoi'schən] *n* (2 l) bukiecik: *fig.* a. = Kampf: b) (a. ~**vogel** *m*) struś.
Stra'zze ✱ (sztRa'cə) *f* (3 b = Kladde.   [poprzeczna).]
Stre'be (sztRe'bə) *f* (3) b podpora]
stre'ben (~n) ⑮a (nach *dat.*) [po]starać się (o *acc.*), dążyć (do *gen.*).
Stre'ber (sztRe'bəR) *m* (2) l karjerowicz.   [stwo.]
Stre'bertum *n* karjerowiczow-]
stre'bsam (sztRe'pzam) staranny, gorliwy: ∑**keit** *f* staranność, gorliwość.   [gania.]
Stre'ck... (sztRe'k...) do rozcią-]
Stre'cke (~ə) *f* (3) b przestrzeń: (bsd. 🚂) szlak *m*, linja: ⚒ chodnik *m*, zdłużnica.
stre'cken (~ən) ⑮a roz-, wyciągać [-gnąć]: ⚙ [wy]klepać, [s]płaszczyć; zu Boden ~ powalać [-lić] na ziemię: die Waffen ~ składać [złożyć] broń.
Stre'cken...: ~**wärter** *m* dozorca szlakowy od. drogowy: ∑**weise** miejscami; ~ i ówdzie.
Stre'ck...: ~**muskel** *m* muszkuł naprężający: ~**werk** *n* walcownia *f*.
Streich (sztRaich) *m* (2)g uderzenie *n*, cios, cięcie *n*; dummer ~ głupstwo *n*: lustiger ~ figiel; schlechter ~ psota *f*; toller ~ szaleństwo *n*.
strei'cheln (sztRai'chəln) ⑮f głaskać, [po]gładzić.
strei'chen (~ən) 43t 1. *v/i.* (sn u. h.) przechodzić [przejść], przebiegać [-biedz], przelatywać [-lecieć]. 2. *v/t.* przeciągać [-gnąć]; (mit Butter usw.) [po-, na]smarować; (malen) [po]malować: Wort usw.: = aus-streichen: Wolle: przegremplować: Segel, Flagge: spuszczać [spuścić]: Geige: = spielen.
Strei'ch...: ~**holz** *n* strychulec *m*: a. = ~**hölzchen** *n* zapałka *f*: ~**holzschachtel** *f* pudełko *n* ze zapałkami: ~**instrument** *n* instrument *m* rznięty oder smyczkowy; ~**riemen** *m* pasek do ostrzenia brzytew.
Streif (sztRaif) *m* 2 g. ~**en**[1] (~ən) *m* 2 l (Papier usw.) pas, pasek; (Land usw.) (wąski) kawałek: (andersfarbiger) pręga *f*: ~'**band** *n* (2)a opaska *f*.
strei'fen (~ən) 15 a dawać paski (od. prążki) na (*instr.*); (leicht berühren. a. *v/i.* ~ an *acc.*) dotykać [-tknąć] się (*gen.*). ocierać [otrzeć] się o (*acc.*): sich die Haut ~ [za]drasnąć: (herum ~) krążyć, chodzić.
Strei'fer (~əR) *m* 2 l włóczęga.
Streiferei' (sztRaifəRai') *f* (3) b podjazd *m*: a. = Streifzug.
strei'fig (sztRai'fich) = gestreift.
Strei'f...: ~**jagd** *f* polowanie *n* (na dzika): ~**korps** *n* oddział *m* partyzancki: ~**licht** *n* (2)c światło padające z jednej strony: ~**schuß** *m* postrzał: ~**wache** *f* patrol; ~**zug** *m* najazd, wycieczka *f*.
Streik (sztRaik) *m* (2)g strejk, bezrobocie *n*: ~... strejkowy: ~'**brecher** *m* łamistrajk.
strei'ken (~ən) ⑮a [za]strejkować.   [jący.]
Strei'ker (~əR) *m* (2) l strejku-]
Streit (sztRait) *m* (2)g spór; (Zank) kłótnia *f*, sprzeczka *f*: (mit Waffen) walka *f*; (Handgemenge) bitka *f*, bójka *f*; (Wett∑)

zapasy *m/pl.*; (Wort≈) dysputa *f*; **....** sporny, bojowy; **~'axt** *f* topór *m*. [leczny.]

strei'tbar sporny; bojowy; wa-

strei'ten (~ᵉn) ⑬q spierać się; (zanken) [po]sprzeczać się; [po-] kłócić się; (kämpfen) walczyć, bić się; (wider~) sprzeciwiać [-wić] się; **~d** spierający się; walczący.

Strei'ter (~ᵉʀ) *m* ②l spornik; (Kämpfer) bojownik; (im Wettstreit) zapaśnik.

Strei't|frage *f* kwestja sporna.

strei'tig (sztʀai'tich) sporny; ~ machen = bestreiten; **≈keit** *f* sporność; sprzeczka, kłótnia.

Strei't...: **~kräfte** *f/pl.* siły *f/pl.* wojenne; **~punkt** *m* punkt sporny; **~roß** *n* rumak *m* wojenny; **~sache** *f* rzecz sporna; proces *m*; **~sucht** *f* kłótliwość; **≈süchtig** kłótliwy, zwadliwy.

streng (sztʀęŋ) srogi; (hart, rauh) surowy, ostry; (Diät) ścisły; **~stens**, aufs **~ste** jak najostrzej, jak najsurowiej; j-n ~ halten trzymać ostro; ~ genommen ściśle biorąc.

Stre'nge (~ᵉ) *f* ③b srogość, surowość, ostrość.

stre'ng|gläubig prawowierny.

Streu (sztʀoi) *f* ③b słoma na podściółkę, podściółka.

Streu'... do posypywania: **~büchse** *f* piaseczniczka.

streu'en (~ᵉn) ⑮a [po-, na]sypać.

Streu'...: **~pulver** *n* proszek *m* do posypywania; **~sand** *m* piasek do posypywania; **~sand|büchse** *f* piaseczniczka; **~zucker** *m* miałki cukier.

Strich (sztʀich) 1. *m* ②g linja *f*, kreska *f*; (des Tuches) kierunek włosów; (~ Landes) kawał, przestrzeń *f*; (Weg) droga *f*; (Richtung) kierunek; (der Vögel) odlatywanie *n*, odlot; das geht mir gegen (od. wider) den ~ to mi sprzeczne; j-n auf dem ~ haben nie cierpieć k-o. 2. ≈ s. streichen.

Stri'ch...: **~punkt** *m* średnik; **~regen** *m* deszcz miejscowy; **≈weise** miejscami; chwilami.

Strick (sztʀyk) *m* ②g powróz, postronek, stryczek; ⊦ nicpoń.

Stri'ck... powrozowy; (stricken) do robót pończoszkowych; **~arbeit** *f* robota pończoszkowa; **~beutel** *m* woreczek (na robótkę).

stri'cken (sztʀi'kᵉn) ⑮a robić pończochy; gestrickt robiony na drutach.

Stri'cker (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c pończosznik (-niczka).

Strickerei' (sztʀykᵉʀai') *f* ③b robota pończoszkowa.

Stri'ck...: **~leiter** *f* drabina powrozowa oder sznurkowa; **~nadel** *f* iglica; drut *m* do robienia pończoch; **~strumpf** *m* pończocha *f* (robiona na drutach); **~zeug** *n* = **~arbeit**.

Strie'gel (sztʀi'gᵉl) *m* ②l zgrzebło *n*; **≈n** (~n) ⑮f [wy]czesać zgrzebłem.

Strie'me (sztʀi'mᵉ) *f* ③b, **~n** (~n) *m* ②l pręga *f*, siniec *m*.

strie'mig (~mich) okryty sińcami, pręgowaty.

strikt (sztʀikt) dokładny, ścisły.

Stri'ppe (sztʀy'pᵉ) *f* ③b (an Beinkleidern) strzemiączko *n*; (an Stiefeln) uszko *n*.

stritt (sztʀyt) s. streiten.

stri'ttig (sztʀy'tich) = streitig.

Stroh (sztʀo) *n* ②g (o. *pl.*) słoma *f*; leeres ~ dreschen podejmować [podjąć] daremną pracę, (schwatzen) paplać, pleść; **....** słomiany; **~'blume** *f* nieśmiertelnik *m*. [słomiany.]

stro'hern (~ᵉʀn). **stro'hig** (~ich)

Stro'h...: **≈farbig**, **≈gelb** koloru słomianego, paljowy; **~flechter**

(-flĕchtᵉʀ) *m* (2)l wyplatający ze słomy: **~halm** *m* źdźbło *n*, słomka *f*; **~hütte** *f* chata pokryta słomą, słomianka, strzecha; **~kopf** F *m* głupiec, bałwan; **~mann** *m* (2)a straszydło *n* ze słomy; *fig.* chłop słomiany; **~sack** *m* siennik; **~witwe** *f* słomiana wdowa; **~witwer** *m* słomiany wdowiec.

Strolch (sztʀolch) *m* (2)g włóczęga. [włóczyć się.]

stro'lchen (~ᵉn) (15)a (h. u. sn)

Strom (sztʀom) *m* (2)d strumień, (duża) rzeka *f*; (Strömung) prąd, pęd rzeki: in Strömen strumieniami; mit dem ~ z prądem; gegen den ~ pod wodę, przeciw prądowi.

Stro'm... rzeczny: 𝔏a"b(**wärts**) z wodą; 𝔏au"f(**wärts**) pod wodę; **~bahn** *f*, **~bett** *n* koryto *n* (od. łożysko *n*) rzeki.

strö'men (sztʀö'mᵉn) (15)a (h. u. sn) [po]płynąć; (heftig ~) [po]lać się; ~der Regen ulewny deszcz *m*, ulewa *f*. [włóczęga.]

Stro'mer F (sztʀo'mᵉʀ) *m* (2)l

Stro'm...: **~gebiet** *n* dorzecze rzeki; **~kreis** *m* obieg prądu elektrycznego; **~messer** *m* amperometr; przyrząd do mierzenia siły prądu; **~sammler** *m* kollektor; **~schnelle** (-sznělᵉ) *f* (3)b próg *m* (w rzece).

Strö'mung *f* prąd *m*; wartkość.

Stro'phe (sztʀo'fᵉ) *f* (3)b zwrotka, strofa.

stro'tzen (sztʀo'cᵉn) (15)e być nabrzmiałym (von *dat.* od *gen.*); von Gesundheit ~ tryskać zdrowiem.

Stru'del (sztʀu'dᵉl) *m* (2)l wir.

stru'deln (~n) (15)f kręcić się w wir; *a.* = sprudeln.

Strumpf (sztʀumpf) *m* (2)d pończocha *f*; *dim.* pończoszka *f*; *a.* = Glüh𝔏; **~...** pończoszniczy; **~band** *n* (2)a podwiązka *f*; **~'stricker(in** *f*) *m*, **~'wirker(in** *f*) *m* pończoszkarz (-karka).

Strunk (sztʀunk) *m* (2)d łodyga *f*, pień; (Kohl𝔏) głąbik.

stru'ppig (sztʀu'pich) najeżony, szczecinowaty.

Stru'wwel|peter (sztʀu'wᵉl-) *m* Piotruś rozczochrany.

Stu'be (sztū'bᵉ) *f* (3)b izba, komnata; *dim.* (= **Stü'bchen** [sztü'pchᵉn] *n* (2)l) izdebka, pokoik *m*; gute ~ świetlica.

Stu'ben... pokojowy; **~arrest** *m* areszt domowy; **~gelehrte(r)** *m* uczony książkowy; **~hocker** *m* domator; **~mädchen** *n* pokojówka *f*; **~maler** *m* malarz pokojowy. [ja *f*.]

Stuck (sztuk) *m* (2)g sztukater-

Stück (sztuk) *n* (2)g (als Maß nach Zahlen indekl.) kawałek *m*; (bsd. einzelnes) sztuka *f*; (Teil) część *f*; (Theater𝔏, Musik𝔏) sztuka *f*, dzieło; ~ Geld moneta *f*; abgebrochenes ~ odłamek *m*; abgeschnittenes ~ odcinek *m*; aus freien ~en dobrowolnie, sam (ze siebie); in allen ~en we wszystkiem, pod każdym względem; in ~e gehen = zerbrechen; große ~e auf j-n halten wysoko cenić kogoś.

Stü'ck... szczegółowy: ⚔ działowy; **~arbeit** *f* robota na sztuki; **~arbeiter(in** *f*) *m* robotnik (-ica) pracujący (-ca) na sztuki.

Stu'ck|arbeit *f* sztukaterja.

Stü'ckchen *n* kawałeczek *m*, cząstka *f*; *fig.* sztuczka *f*.

stü'ckeln (~ᵉln) (15)f [po]drobić.

stü'cken (~ᵉn) (15)a [z-]sztukować, [za]łatać. [w odłamkach.]

Stü'cken|zucker *m* cukier

Stü'ck...: **~faß** *n* wielka beczka *f*; **~gießer(ei** *f*) *m* ludwisarz (-sarnia); **~gut** *n* ⚔ spiż *m* na działa; ✱ towar *m* tobołkowy;

~lohn *m* płaca *f* od sztuki; **~weise** kawałkami; ⚘ na sztuki, pojedynczo.

Stude'nt (sztudĕ'nt) *m* ③a, **~in** (~ĭn) *f* ③c student *m*, słuchacz (-ka); **~en...** studencki; **~enschaft** *f* studenterja; studenci *m/pl.*; **~entum** *n* studenctwo, życie studenckie.

Stu'die (sztu'dᶦᵉ) *f* ③b studjum *n*: **~n|genosse** *m* kolega uniwersytecki; **~n|jahr** *n* rok *m* studjów; **~n|plan** *m* = Lehrplan.

studie'ren (sztudi'ʀᵉn) ⑮g studjować; uczyć się (*gen.*); uczęszczać na co na uniwersytecie; studiert uczony; **~der** Sohn syn *m* akademik.

Studie'r|zimmer *n* pracownia *f* (naukowa).

Stu'dio (sztu'dᶦo) *m* ⑥i, **Studio'sus** (sztudᶦo'zus) *m* ⑥b (*pl.* Studiosen u. Studiosi) = Student. [studjum, nauka *f*.]

Stu'dium (sztu'dᶦum) *n* ⑥e

Stu'fe (sztū'fᵉ) *f* ③b stopień *m*, schód *m*, szczebel *m*; ⚒ nacięcie *n*; (sich) auf gleiche ~ stellen stawiać (stawać) na równi.

Stu'fen... stopniowy: **~folge** *f*, **~gang** *m* następstwo *n* kolejne, kolej *f*: **~leiter** *f* skala; **~weise** stopniowo, powoli.

Stuhl (sztūl) *m* ②d siedzenie *n*, stołek; *a.* = **~gang**; *dim.* (= **Stü'hlchen** [sztü'lchᵉn] *n* ②l) stoleczek; **~...** stolkowy.

Stu'hl...: **~gang** *m* stolec; **~wagen** *m* wóz krzesłowy; **~zwang** *m* napieranie *n* na stolec.

Stu'lle (sztŭ'lᵉ) *f* ③b chleb *m* (z masłem, z powidłami i t. p.).

Stu'lpe (sztŭ'lpᵉ) *f* ③b sztylpa; auch = Manschette.

stü'lpen (sztŭ'lpᵉn) ⑮a odwracać [-wrócić] (na drugą stronę); Topf: przykrywać [-kryć].

Stu'lp...: **~(en)stiefel** *m/pl.* buty ze sztylpami; **~nase** *f* nos *m* zadarty.

stumm (sztŭm) niemy, milczący; ~ werden oniemieć [voll.].

Stu'mmel (sztŭ'mᵉl) *m* ②l szczątek, koniuszek; (ArmՋ) kikut; (LichtՋ) ogarek; (HolzՋ) pień.

Stu'mmheit *f* niemota.

Stü'mper (sztŭ'mpᵉʀ) *m* ②l partacz, fuszer.

Stümperei' (sztümpᵉʀai') *f* ③b partactwo *n*, fuszerstwo *n*.

stü'mperhaft partacki, fuszerski.

stü'mpern (sztŭ'mpᵉʀn) ⑮b partaczyć, [s]fuszerować.

stumpf[1] (sztŭmpf) tępy; auch ~sinnig; ~ machen przytępiać [-pić]; ~ werden [s]tępieć.

Stumpf[2] (~) *m* ②d = Stummel: mit ~ und Stiel doszczętnie.

stu'mpf...: Չnase *f* nos *m* perkaty; **~nasig** (-nāzĭch) o perkatym nosie; Չsinn *m* tępość *f* umysłu, głupota *f*; **~sinnig** tępego umysłu, głupi; **~wink(e)lig** o kącie rozwartym.

Stu'nde (sztŭ'ndᵉ) *f* ③b godzina; *dim.* (= **Stü'ndchen Stü'ndlein** [sztŭ'nt-] *n* ②l) godzinka; (UnterrichtsՋ) lekcja; eine halbe ~ pół godziny; von ~ zu ~ z godziny na godzinę; zur ~ = jetzt; zur rechten ~ w sam czas; ~n geben (nehmen) dawać (brać) lekcje. [[~roczyć] zapłatę]

stu'nden (~n) ⑮c odraczać

Stu'nden... godzinowy: **~glas** *n* zegar *m* piaskowy; klepsydra *f*; Չlang całymi godzinami; **~plan** *m* podział godzin; Չweise godzinami, na godziny, co godziny; **~zeiger** *m* wskazówka *f* godzinowa.

stü'ndlich (sztŭ'nt-) powtarzający się co godziny; *adv.* co godziny.

Stu'ndung *f* odroczenie *n* terminu zapłaty.

stupi'd (sztupī't) głupi.
stü'rbe (sztü'Rbe) s. sterben.
Sturm (sztürm) *m* ②d burza *f* (auch *fig.*); ⚔ szturm; mit ~ (ein)nehmen zdobywać [-być] szturmem; ~ läuten [za]dzwonić na trwogę.
Stu'rm...: ~**band** *n* ②a = ~riemen; ~**bock** *m* taran.
stü'rmen (sztü'Rmen) ⑮a 1. *v/t.* szturmować; (mit Fragen usw.) bestürmen. 2. *v/i.* [w]burzyć się; być wzburzonym; (wohin) [po]pędzić.
Stu'rm...: ~**flut** *f* gwałtowny przypływ *m*; ~**glocke** *f* dzwon *m* alarmowy; ~**haube** *f* szyszak *m*. [(*a. fig.*), wzburzony.]
stü'rmisch (sztü'Rmisz) burzliwy
Stu'rm...: ~**lauf** *m* szturm; ~**läuten** *n* dzwonienie na trwogę; ~**leiter** *f* drabina szturmowa; ~**riemen** *m* rzemyk u szyszaka; ~**schritt** *m* szybki krok; ~**vogel** *m* petrelik, albatros; ~**wetter** *n* burza *f*; ~**wind** *m* wicher; s. Sturm.
Sturz (sztüRc) *m* ②d spadek, upadek; ~'**bach** *m* potok; ~'**bad** *n* tusz *m*. [krywka.]
Stü'rze (sztü'Rce) *f* ③b po-
stü'rzen (~n) ⑮e 1. *v/t.* zrzucać [-cić], zwalać [-lić]; stracać [-cić] (vom Throne z *gen.*); ins Unglück ~ przyprawiać [-wić] o nieszczęście, [u]czynić nieszczęśliwym; sich ~ (auf *acc.*) rzucać [-cić] się (na *acc.*). 2. *v/i.* padać [spadać, paść], runąć [von.]; sich ~ rzucać [-cić] się.
Stu'te (sztu'te) *f* ③b klacz, kobyla; ~**n...** kobyli; ~**n|fohlen,** ~**n|füllen** *n* klaczka *f*; ~**n|milch** *f* kobyle mleko *n*, (gegorene) kumys *m*.
Stü'tz... (sztü'c...) podporowy, do podpierania.
Stu'tz... (sztü'c...): ~**bart** *m* krótka bródka *f*; ~**büchse** *f* sztuciec *m*.
Stü'tze (sztü'ce) *f* ③b podpora, podstawa; *fig.* podpora, pomoc; (Gabel) widlica.
stu'tzen[1] (sztü'cen) ⑮e 1. *v/t.* przycinać [-ciąć], obcinać [-ciąć]. 2. *v/i.* zdumiewać [-eć] się, [z]dziwić się.
Stu'tzen[2] (~) *m* ②l sztuciec.
stü'tzen (sztü'cen) ⑮e podpierać [podeprzeć]; sich ~ opierać [oprzeć] się (an, gegen *acc.* o *acc.*, na *loc.*); zdawać [zdać] się (auf *acc.* na *acc.*).
Stu'tzer (sztü'ceR) *m* ②l elegant, modniś, fircyk.
stu'tzerhaft fircykowaty.
Stu'tzertum *n* fircykostwo.
stu'tzig (sztü'cich) zdumiony, zdziwiony; (Pferd) znarowiony; ~ machen zastanawiać [-nowić], zadziwiać [-wić]; ~ werden stutzen[1] 2.
Stu'tz|ohr *n* ucho obcięte.
Stü'tz|punkt *m* punkt oparcia.
Stu'tz...: ~**schwanz** *m* ogon obcięty; koń z obciętym ogonem; ~**uhr** *f* zegar *m* stołowy.
subalte'rn (züpaltě'Rn) podwładny; ≈**beamte(r)** *m* niższy urzędnik.
Subhastatio'n (~hastacio'n) *f* ③b publiczna licytacja. [*m.*]
Subje'kt (~jě'kt) *n* ②g podmiot
Submissio'n (~mision) *f* ③b uleganie *n*, uległość.
Su'bstanti'v (zu'pstanti'f) *n* ②g rzeczownik *m*; ≈**isch** (~isz) rzeczownikowy.
subtrahie'ren (zuptRahi'Ren) ⑮g odejmować [odjąć] (von *dat.* od *gen.*). [odejmowanie *n*.]
Subtraktio'n (~tRakcio'n) *f* ③b
Su'che (zu'che) *f* ③b szukanie *n*, poszukiwanie *n*.
su'chen (zu'chen) ⑮a [po]szukać, poszukiwać; (auf~) wyszuki-

wać [-kać]; (ver~) [po]starać się; usiłować; gesucht wyszukany; ⚘ poszukiwany.
Su'cher (zu'chᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c poszukiwacz(ka).
Sucht (zucht) *f* ③b choroba, słabość; fallende ~ = Fallsucht.
...süchtig (...zuchtich) żądny, chciwy (*gen.*).
Süd (züt) ②g, **Sü'den** (zü'dᵉn) ②l *m* południe *n.*
Sü'd... południowy.
Sudelei' (zudᵉlai') *f* ③b brudota, bazgranina.
su'deln (zu'dᵉln) ⑮f brudno [z]robić; (kritzeln) [na]bazgrać.
Sü'd|länder *m* południowiec; **~in** *f* mieszkanka południa.
Su'dler (zu'dlᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c bazgracz.
sü'dlich południowy.
Sü'd...: **~o'st** *m* południowy wschód; **~ö'stlich** południowo-wschodni; **~see** morze *n* południowe; **~we'st** *m* południowy zachód; **~we'stlich** południowo-zachodni; **~wind** *m* wiatr południowy.
Suff F (zuf) *m* ②d (*o. pl.*) pijaństwo *n*, opilstwo *n.*
sü'ffig F (zü'fich) przyjemny w piciu, smaczny.
Suffi'x (zufi'ks) *n* ②g przybranka *f.*
Sü'hn... (zü'n...) ofiarny.
Sü'hne (~ᵉ) ③b pokuta; (Versöhnung) pojednanie *n*.
sü'hnen (~ᵉn) ⑮a [od]pokutować; (versöhnen) [po]jednać.
Sui'te (swi'tᵉ) *f* ③b świta, orszak *m.*
Su'lta'n (zu'lta'n) *m* ②g¹ sułtan.
Su'lze (zu'lcᵉ), **Sü'lze** (zü'lcᵉ) *f* ③b galareta, studzienina.
Su'mma (zu'ma) *f* ⑥g = Summe: in ~ w kwocie.
Su'mme (zu'mᵉ) *f* ③b suma, kwota; *dim.* (= **Sü'mmchen** [zü'mchᵉn] *n* ②l) sumka.
su'mmen (~n) ⑮a [za]brzęczeć; ein Liedchen ~ [za]nucić półgłosem; die Ohren ~ mir szumi mi w uszach.
summie'ren (zumi'ʀᵉn) ⑮g [ze-] sumować, zliczać [-czyć]; sich ~ razem wynosić.
Sumpf (zumpf) *m* ②d bagno *n*, błoto *n*; **~...** bagnisty, błotny.
su'mpfig (zu'mpfich) bagnisty, błotnisty.
Sü'nde (zü'ndᵉ) *f* ③b grzech *m*; (Schuld) wina.
Sü'nden...: **~bock** *m* kozioł ofiarny; **~erlaß** *m* odpuszczenie *n* grzechów; **~fall** *m* grzech pierworodny; **~geld** *n* pieniądz *m* nabyty grzechem; **~los** wolny od grzechu.
Sü'nder (zü'ndᵉʀ) *m* ②ł, **~in** (~in) *f* ③c grzesznik (-ica).
Sü'nd|flut (zü'nt-) s. Sintflut.
sü'ndhaft grzeszny; **~igkeit** *f* grzeszność.
sü'ndig (zü'ndich) = sündhaft; **~en** (~gᵉn) ⑮a [z]grzeszyć.
sü'nd|los wolny od grzechu; niewinny.
Su'perlati'v (zu'pᵉʀlati'f) *m* ②g¹ stopień najwyższy.
Su'ppe (zu'pᵉ) *f* ③b zupa, rosół *m*; *dim.* (= **Sü'ppchen** [zü'pchᵉn] *n* ②l) zupka, rosołek *m*; **~n...** rosołowy; **~n|kelle** *f*, **~n|löffel** *m* kochla *f*; **~n|schüssel**, **~n-terrine** *f* waza na rosół.
Suppleme'nt (zuplᵉme'nt) *n* ②g dodatek *m*, uzupełnienie; **~...** dodatkowy.
su'rren (zu'ʀᵉn) ⑮a brzęczeć.
süß (züs) słodki; ~ machen = versüßen.
Sü'ße (zü'sᵉ) *f* ③b słodycz.
sü'ßen (~n) ⑮e osładzać [osłodzić].
Sü'ß|holz *n* słodzień *m.*
Sü'ßigkeit (~ich-) *f* słodycz.
sü'ßlich słodkawy.
Sü'ßling (~ling) *m* ②g¹ kochanie *n.*
Symbo'l (zumbo'l) *n* ②g symbol *m*; **~isch** (~isz) symboliczny.

sympa'thisch (zümpa'tisz) sympatyczny.
Sympto'm (zümpto'm) *n* ②g symptomat *m*, objaw *m*.
Syndika't (zündįkā't) *n* ②g syndykat *m*. [(*pl.* a. ~ʒi) syndyk.]
Sy'ndikus (zü'ndįkus) *m* ⑥g
Syno'de (zünǫ'de) *f* ③b synod *m*.
Sy'ntax (zü'ntąks) *f* ③b składnia.
Sy'philis (zü'filis) *f* indekl. kiła, przymiot *m*.
syphili'tisch (züfįlį'tįsz) syfilityczny. [*m*.]
Syste'm (züste'm) *n* ②g system
systema'tisch (~tęmą'tisz) systematyczny.
s. Z. Abk. für seinerzeit.
Sze'ne (scę'ne) *f* ③b scena.
Sze'pter (scę̄'pteR) s. Zepter.

T

Ta'bak (tą'bąk, a. tabą̄'k) *m* ②g tytoń; (Schnupf2) tabaka *f*; ~... tytoniowy: ~**bau** *m* uprawa *f* tytoniu; ~**rauchen** *n* palenie tytoniu; ~**raucher(in** *f*) *m* palacz(ka); ~**s|beutel** *m* kapciuch; ~**s|dose** *f* tabakierka; ~**s|pfeife** *f* fajka, lulka.
Table'tt (tąblẹ̄'t) *n* ②g taca *f*.
Ta'del (tą'del) *m* ②l błąd, wada *f*; (Vorwurf) nagana *f*, zarzut.
ta'delhaft naganny, zasługujący na naganę.
ta'del|los nienaganny, nieskazitelny, bez zarzutu.
ta'deln (tą'deln) ⑮f [z]ganić, [z]łajać (wegen *gen.* za *acc.*); ~**d** ganiący; ~**s|wert** zasługujący na naganę, naganny.
Ta'del|sucht *f* chęć ganienia, przecherność. [przecherny.]
ta'del|süchtig lubiący ganić,
Ta'dler (tą'dleR) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ⑤c ganiący (-ca), przechera *m* und *f*.
Ta'fel (tą'fel) *f* ③d tablica; (Platte) płyta; (Glas2) tafla; (~Schokolade) tabliczka; (Tabelle) tabela, spis *m*; (Tisch) stół *m*; ~... stołowy, (~lied, ~musik usw.) biesiadny; ~**aufsatz** *m* przybory *m/pl* stołowe; ~**decker** *m* stolnik; ~**gerät**, ~**geschirr** *n* naczynie stołowe, serwis *m*; ~**karte** *f* = Tischkarte.
ta'feln (tą'feln) ⑮f siedzieć przy stole, ucztować, biesiadować.
tä'feln (tę'feln) ⑮f wykładać [wyłożyć] deszczułkami; Fußboden: wykładać posadzkę.
Ta'fel|runde *f* biesiadnicy *m/pl.*; (die Ritter *m/pl.* von der ~) rycerze *m/pl.* Okrągłego Stołu.
Tä'f(e)lung *f*, **Tä'fel|werk** *n* obicie *n* z drzewa, posadzka *f*.
Ta'fel|zeug *n* bielizna stołowa.
Ta'f(fe)t (tą'f[e]t) *m* ②g kitajka *f*; 2**en** (~en) kitajkowy.
Tag (tąk) *m* ②g dzień; (~eslicht) światło *n* dzienne; am (od. bei) ~e w dzień; am heutigen (gestrigen) ~e dnia dzisiejszego (wczorajszego); am ~e vor (*dat.*) dzień przed (*instr.*); ~ und Nacht (zusammen) doba *f*; bei ~ und Nacht w dzień i w nocy, dniem i nocą; ~ für ~ dzień po dniu, co dnia; von ~ zu ~ z dnia na dzień; in diesen ~en tymi dniami; in den ~ hinein z dnia na dzień; einen ~ um den anderen co drugi dzień; an den ~ bringen wyjawiać [-wić]; es wird ~ dnieje, świta; guten ~! dzień dobry!
Ta'g... dzienny (s. Tage[s]...); 2**au's**, 2**ei'n** dzień w dzień, codzień.
Ta'ge... (tą'ge...) dzienny (oft **Ta'g...**, s. a. Tages...); ~**buch** *n*

dziennik *m*; **~dieb** *m* nicpoń, próżniak; **Llang** całymi dniami; **~lohn** *m* zapłata *f* dzienna; **~löhner(in** *f* ③c) *m* ②l (-lönᵉʀ[in]) wyrobnik (-nica), najemnik (-nica).

ta'gen (tą'gᵉn) ⑮a radzić, sejmikować; es tagt dnieje, świta.

Ta'ge|reise *f* podróż dzienna; dzień *m* drogi oder jazdy.

Ta'ges... (tą'gᵉs...) dzienny; **~anbruch** *m* świt; mit (oder bei) ~anbruch ze świtem, o świcie; **~befehl** *m* rozkaz dzienny; **~bericht** *m* raport dzienny, biuletyn; (in Zeitungen) kronika *f*; **~dienst** *m* służba *f* dzienna; **~gespräch** *n* przedmiot *m* rozmowy dziennej; **~licht** *n* światło dzienne; **~ordnung** *f* porządek *m* dzienny; **~zeit** *f* pora dnia. [na doby.]

ta'ge|weise na dni; (24 stündig)

Ta'ge|werk *n* robota *f* (od. praca *f*) dzienna.

Ta'g|falter *m* motyl dzienny.

ta'g|hell jasny jak dzień.

...tägig (...tęgĭch) s. ein~, zwei~ usw.

tä'glich (tę'klĭch) dzienny, codzienny; (gewöhnlich) powszedni.

tags (tąks) w dzień; ~ darauf dzień potem, następnego dnia; ~ zuvor dzień przedtem, poprzedniego dnia; **~'über** przez dzień.

Ta'g...: **Ltä'glich** co dzień; **~undna"cht|gleiche** *f* zrównanie *n* dnia z nocą; **~werk** *n* s. Tagewerk.

Ta'gung *f* posiedzenie *n*.

Tai'lle (tą'ljᵉ) *f* ③b kibić, stan *m*.

Takela'ge ⚓ (tąkᵉlą'żᵉ) *f* ③b, **Ta'kelung** *f*, **Ta'kel|werk** *n* liny *f/pl.* okrętowe, sprzęty *m/pl.* okrętowe.

ta'keln ⚓ (tą'kᵉln) ⑮f zaopatrywać [-trzyć] w sprzęty okrętowe.

Takt (tąkt) *m* ③g takt (auch ♪); (Anstand) przyzwoitość *f*, stateczność *f*; mit ~ = taktvoll; ~ haben być taktownym.

ta'kt|fest pewny w takcie; *fig.* pewny siebie.

Ta'kt|gefühl *n* poczucie taktu.

taktie'ren (tąkti'ʀᵉn) ⑮g podawać takt.

Ta'kt...: **Llos** nietaktowny, bez taktu; **~losigkeit** *f* nietaktowność, brak *m* taktu; **Lmäßig** według taktu; **~stock** *m* pałeczka *f* dyrygenta, batuta *f*; **Lvoll** pełen taktu, taktowny.

Tal (tąl) *n* ②a dolina *f*; bibl. padół *m*. [w dół, z wodą.]

Ta'l...: dolinny; **La"bwärts**

Tala'r (tąlą'ʀ) *m* ②g sutanna *f*.

Ta'l...: **Lau"fwärts** w górę, przeciw wodzie; **~bewohner(in** *f*) *m* mieszkaniec (-anka) dolin.

Tale'nt (tąlę'nt) *n* ②g talent *m*, zdolności *f/pl.* (für acc. do gen.); **Llos** nieutalentowany, bez zdolności; **Lvoll** utalentowany, pełen zdolności.

Ta'ler (tą'lᵉʀ) *m* ②l talar.

Ta'l|fahrt *f* jazda w dół (z prądem rzeki). [wy.]

Talg (tąlk) *m* ②g łój; ~... łojo-

ta'lgig (tą'lgĭch) łojowaty.

Ta'lisman (tą'lĭsmąn) *m* ②g¹ talizman.

Talk (tąlk) *m* ②g talk, łojek.

Ta'l...: **~kessel** *m* kotlina *f*; **~sohle** *f* dno *n* doliny; **~überführung** *f* wiadukt *m*; **Lwärts** (-węʀc) ku dolinie, w dół.

Ta'mbour (tą'mbūʀ) *m* ⑥i dobosz.

Tamburi'n (tąmbuʀi'n) *n* ②g¹ krosienka *n/pl.*; ♪ bębenek *m*.

Tand (tąnt) *m* ②g (o. *pl.*) rupiecie *f/pl.*; (eitler) ~ czcza gadanina *f*, bzdury *f/pl.*

Tändelei' (tęndᵉlai') *f* ③b fraszka; (Scherz) żarty *m/pl.*

tä'nd(e)lig (tĕ'nd[e]lịch) zajmujący się fraszkami: żartobliwy.
tä'ndeln (tĕ'ndeln) ⑮f zajmować się fraszkami; igrać, bawić się.
Tä'ndler (tĕ'ndleʀ) *m* ②l figlarz.
Tang (tąng) *m* ②g rzemienica *f*.
Tange'nte (tąnggĕ'ntė) *f* ③b styczna.
Ta'nne (tă'ne) *f* ③b jodła.
ta'nnen(~n), **Ta'nnen**... jodłowy.
Ta'nte (tă'nte) *f* ③b ciotka; *dim.* (= **Ta'ntchen** [tă'ntchen] *n* ②l) cioteczka.
Tanz (tąnc) *m* ②d taniec; *dim.* (= **Tä'nzchen** [tĕ'ncchen] *n* ②l) taniec; ~... tańcujący; ~'**bär** *m* niedźwiedź tańcujący; ~'**boden** *m* sala *f* do tańców.
tä'nzeln (tĕ'nceln) ⑮f podrygiwać [-gać].
ta'nzen (tă'ncen) ⑮e tańcować, [po]tańczyć, [po]pląsać.
Tä'nzer (tĕ'nceʀ) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c tancerz (-erka), tanecznik (-nica).
Ta'nz...: ~**gesellschaft** *f*, ~**kränzchen** *n* zabawa *f* (oder wieczorek *m*) z tańcami; ~**karte** *f* porządek *m* tańców; ~**lehrer**, ~**meister** *m* nauczyciel tańców, tancmistrz; ~**lied** *n* pieśń *f* taneczna; ~**schuh** *m* trzewik do tańca; ~**stunde** *f* lekcja tańców.
Tape't (tąpę't) *n* ②g: aufs ~ bringen wszczynać [wszcząć], rozmowę o (*loc.*).
Tape'te (~e) *f* ③b tapeta; ~**n**... tapetowy; ~**n|tür** *f* drzwi *f/pl.* kryte.
Tapezie'r (tąpecĭ'ʀ) ②g¹, ∼**er** (~eʀ) *m* ②l tapicer; ∼**en** (~en) ⑮g [wy]tapicerować, obijać [obić].
ta'pfer (tă'pfeʀ) dzielny, waleczny, mężny; ∼**keit** *f* dzielność, waleczność, męstwo *n*.
ta'ppen (tă'pen) ⑮a (h. und sn) stąpać krokiem niepewnym, macać, drepcić po omacku.
tä'ppisch (tĕ'pĭsz) niezgrabny.
Tara'ntel (tąʀą'ntel) *f* ③d tarantula. [~... taryfowy.]
Tari'f (tąʀĭ'f) *m* ②g¹ taryfa *f*;
Ta'sche (tă'sze) *f* ③b kieszeń; (Reise∼) torba; (Ränzel) walizka; *dim.* (= **Tä'schchen** [tĕ'szchen] *n* ②l) kieszonka *f*; torebka *f*.
Ta'schen... kieszonkowy; ~**buch** *n* książeczka *f* (kieszonkowa); ~**dieb** *m* złodziej kieszonkowy; ~**messer** *n* scyzoryk *m* (kieszonkowy); ~**spiel** *n* kuglarstwo; ~**spieler** *m* kuglarz; ~**tuch** *n* chust(ecz)ka *f* do nosa.
Ta'schner (tĕ'szneʀ) *m* ②l fabrykant kufrów (a. woreczków).
Ta'sse (tă'se) *f* ③b filiżanka; *dim.* (= **Tä'sschen** [tĕ'schen] *n* ②l) filiżaneczka.
Ta'st... (tą'st...) dotykowy, (do) dotykania.
ta'stbar dotykalny, namacalny.
Ta'ste (~e) *f* ③b klawisz *m*.
ta'sten (~n) ⑮c dotykać [-tknąć], [po]macać.
Ta'ster (tą'steʀ) *m* ②l dotykający się; ⚙ cyrkiel kabłąkowy; Zool. macadełko *n*; (bei elektr. Glocken) guzik (do przyciskania). [dotyk.]
Ta'st|sinn *m* zmysł dotykania,
Tat (tāt) 1. *f* ③b czyn *m*; (Werk) dzieło *n*; (Handlung) uczynek *m*, postępek *m*; in der ~ w rzeczywistości, rzeczywiści. 2. ∼ s. tun.
Ta't|bestand *m* istota *f* czynu.
tä'te (tę'te) s. tun.
Ta'ten...: ~**drang**, ~**durst** *m* zapał do działania; ∼**los** bezczynny; ∼**reich**, ∼**voll** czynny.
Tä'ter (tę'teʀ) *m* ②l, ~**in** (~ĭn) *f* ③c sprawca (-czyni).
Tä'terschaft *f* wina, czyn.

tä'tig (te'tich) czynny: **≈keit** *f* czynność.
Ta't|kraft *f* energja, sprężystość. [żysty.]
ta't|kräftig energiczny, spręż-
tä'tlich (tę'tlich) czynny, gwałtowny; **≈keit** *f* gwałt *m*.
Ta't|ort *m* miejsce *n* dokonania.
tätowie'ren (tętowi'rᵉn) ⑮g tatuować.
Ta't|sache *f* czyn *m* istotny, fakt *m*.
ta't|sächlich istotny, rzeczywisty, faktyczny.
tä'tscheln (te'czᵉln) ⑮f głaskać, [po]klepać.
Ta'tze (ta'cᵉ) *f* ③b łapa; *dim.* (= **Tä'tzchen** [tę'chᵉn] *n* ②l) łap(ecz)ka.
Tau[1] (tau) *n* ②g lina *f*.
Tau[2] (~) *m* ②g (o. *pl.*) rosa *f*.
taub (taup) głuchy; (Ähre usw.) próżny; ~e Blüte kwiat *m* jałowy; ~ werden [o]głuchnąć.
Tau'be (tau'bᵉ) *f* ③b gołąb *m*; *dim.* (= **Täu'bchen** [toi'pchᵉn] *n* ②l) gołąbe(cze)k *m*.
Tau'ben... gołębi; **~falke** *m* krogulczyk; **~farbe** *f*, **~grau** *n* kolor *m* gołębi (siwy); **≈farbig**, **≈grau** siwy jak gołąb; **~haus** *n*, **~schlag** *m* gołębnik *m*.
Tau'ber (tau'bᵉʀ), **Täu'ber** (toi'bᵉʀ) ②l, **~ich** (~ich) ②g[1] *m* gołąb samiec.
Tau'bheit *f* głuchota.
tau'b|stumm głuchoniemy; **≈en-anstalt** *f* zakład *m* dla głuchoniemych.
tau'chen (tau'chᵉn) ⑮a 1. *v/t.* zanurzać [-rzyć]. 2. *v/i.* (h. u. sn) zanurzać [-rzyć] się.
Tau'cher (~ᵉʀ) *m* ②l nurek; ~... nurkowy.
tau'en (tau'ᵉn) ⑮a (h. und sn) [s]tajać; es taut taje; (es fällt Tau) rosa pada.
Tau'f... (tau'f...) chrzestny; **~akt** *m* — Taufe; **~becken** *n* chrzcielnica *f*. [chrzciny *f/pl.*]
Tau'fe (tau'fᵉ) *f* ③b chrzest *m*,
tau'fen (~n) ⑮a [o]chrzcić; sich ~ lassen [wy]chrzcić się.
Täu'fer (toi'fᵉʀ) *m* ②l chrzciciel. [śniak.]
Täu'fling (~ling) *m* ②g[1] chrze-
Tau'f...: **~name** *m* imię *n* chrzestne; **~pate** *m* u. *f* ojciec (matka) chrzestny (-na); **~schein** *m* metryka *f* (chrztu); **~stein** *m* chrzcielnica *f*; **~zeuge** *m*, **~zeugin** *f* świadek *m* chrztu.
tau'gen (tau'gᵉn) ⑮a zdawać [zdać] się; przydawać [-dać] się (zu *dat.* na *acc.*, do *gen.*).
Tau'ge|nichts *m* ②h (*sg.* a. undekl.) nicpoń, urwisz.
tau'glich (tau'klich) zdatny, przydatny (zu *dat.* do *gen.*); (passend) stosowny; (fähig) zdolny; ~ sein = taugen; **≈keit** *f* zdatność; stosowność; zdolność.
tau'ig (tau'ich) rosisty, pokryty rosą.
Tau'mel (~mᵉl) *m* ②l zataczanie *n* się; *fig.* odurzenie *n*, upojenie *n*.
tau'm(e)lig (~m[ᵉ]lich) zataczający się; *fig.* = schwindlig.
tau'meln (~mᵉln) ⑮f (h. und sn) zataczać [-toczyć] się; mieć zawrót głowy; *fig.* (vor *dat.*) być odurzonym od. upojonym (*instr.*).
Tausch (tausz) *m* ②g zamiana *f*, wymiana *f*; ~... zamienny.
tau'schen (tau'szᵉn) ⑮e zamieniać [-nić], wymieniać [-nić]; miteinander (od. gegenseitig) ~ mieniać [pomienić] się (*instr.*).
täu'schen (toi'szᵉn) [z]łudzić; zawodzić [-wieść]; **~d** łudzący; zwodniczy.
Tau'sch...: **~handel** *m* handel zamienny; **~händler** *m* trudniący się handlem zamiennym.

Täu'schung *f* złudzenie *n*, złuda, zawód *m*.

tau'send (tau'zᵉnt) 1. tysiąc. 2. ♀ *n* ②g tysiąc *m*; (ei) der ♀! do djabła!

Tau'sender (~dᵉʀ) *m* ②l tysiączka *f*; ♀lei' (~lai') indekl. tysiączny.

tau'send...: **~fach**, **~fältig** (~fĕltich) tysiąckrotny; ♀**fuß**, ♀**füß(l)er** (-füs[l]ᵉʀ) *m* ②l stonóg, stonoga *f*; ♀**künstler**, ♀**sasa** (-sasa) *m* ⑥i sztukmistrz, czarodziej; ♀**schön** ♀ *n* stokrotka *f* trwała, amarant *m*.

Tau'...: **~tropfen** *m* kropla *f* rosy; **~werk** *n* liny *f/pl.* okrętowe; **~wetter** *n* odwilż *f*.

Ta'xe (ta'ksᵉ) *f* ③b taksa; (Gebühr) należytość. [*m* cis.]

Ta'xus (~sus) *m* indekl., **~baum**]

Te'chnik (tĕ'chnĭk) *f* ③b (o. *pl.*) technika; **~er** (~ᵉʀ) *m* ②l technik; **~um** (~ŭm) *n* ⑥e szkoła *f* techniczna, technika *f*.

Te'ckel (tĕ'kᵉl) *m* ②l jamnik.

Tee (tẹ) *m* ⑥i herbata *f*.

Tee'... herbaciany; **~brett** *n* taca *f*; **~büchse** *f* herbatnica; **~kanne** *f* czajnik *m*; **~kessel** *m* kociołek na herbatę; samowar; **~kiste** *f* skrzynia na herbatę; **~maschine** *f* maszynka na herbatę; samowar *m*.

Teer (tẹʀ) *m* ②g smoła *f*; (Birken♀) dziegieć, maź *f*; **~...** smołowy, dziegciowy.

tee'ren (tẹ'ʀᵉn) ⑮a [po]smarować smołą oder dziegciem.

Tee'r|jacke F *f* = Matrose.

Tee'...: **~sieb(chen)** *n* sitko do herbaty; **~topf** *m* czajnik; **~trinker** *m* pijący herbatę.

Teich (taich) *m* ②g staw; **~...** stawowy.

Teig (taik) *m* ②g ciasto *n*.

Teil (tail) *m* u. *n* ②g część *f*; *dim.* (= **Tei'lchen** [tai'lchᵉn] *n* ②l) cząstka *f*, cząsteczka *f*; (An♀) udział *m*; zum ~ po części, częściowo; ich für mein ~ co do mnie, ja ze swej strony; **~...** częściowy; cząstkowy.

tei'lbar podzielny; ♀**keit** *f* podzielność.

tei'len (tai'lᵉn) ⑮a [po]dzielić (in *acc.* na *acc.*); et. mit j-m ~ [po]dzielić się czem z (*instr.*).

Tei'ler (~ᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ⑨c dzielący (-ca).

tei'l|haben uczestniczyć, brać [wziąć] udział (an *dat.* w *loc.*).

Tei'l|haber (-hābᵉʀ) *m* ②l uczestnik; (a. ✠) spólnik; **~schaft** *f* uczestnictwo *n*.

tei'lhaft(ig) (-haft[ich]) (*gen.*) mający udział w (*loc.*), uczestniczący w (*loc.*).

Tei'l...: **~nahme** (-nāmᵉ) *f* ③b udział *m* (an *dat.* w *loc.*), uczestnictwo *n*; (Mitgefühl) współczucie *n* (für *acc.* dla *gen.*); ♀**nahmlos** bez współczucia; (gefühllos) nieczuły; (gleichgültig) obojętny; **~nahmlosigkeit** *f* brak *m* współczucia; nieczułość; obojętność; ♀**nehmen** brać [wziąć] udział od. uczestniczyć (an *dat.* w *loc.*); ♀**nehmend** biorący udział; (mitfühlend) współczujący; **~nehmer(in** *f*) *m* uczestnik (-niczka).

teils (tails) częścią; ~ ... ~ częścią ... częścią, jużto ... jużto.

Tei'l|strecke *f* część szlaku.

Tei'lung *f* dzielenie *n*, podział *m*; (des Vermögens) rozdział *m*; **~s...** podziałowy; **~s|zahl** *f* iloczyn *m*.

tei'l|weise częściowo, w części.

Tei'l|zahlung *f* zapłata częściowa, spłata na raty.

Teint (tä̃) *m* ⑥i płeć *f*, cera *f*.

Telefu'nke(n) (tẹlẹ-) *m* radjo (tele)grafja *f*.

Telegra'mm (~gʀa'm) *n* ②g telegram *m*, depesza *f*; **~...** te-

legraficzny; ~adresse *f* adres *m* telegraficzny.
Telegra'ph (~grą'f) *m* ②g¹ telegraf; ~en... telegraficzny; ~en|amt, ~en|bureau *n* urząd *m* telegraficzny.
telegraphie'ren (~gręfi'rᵉn) ⑮g [za]telegrafować.
Telepho'n (~fọ'n) *n* ②g¹ telefon *m*; ~... telefoniczny.
Telesko'p (~sko'p) *n* ②g¹ teleskop *m*.
Te'ller (tę'lᵉr) *m* ②l talerz; *dim.* talerzyk; ~eisen *n* łapka *f* na drapieżne zwierzęta; ~tuch *n* serwetka *f*.
Te'mpel (tę'mpᵉl) *m* ②l świątynia *f*, bożnica *f*; ~... świątyniowy: ~herr, ~ritter *m* templarjusz; ~raub *m* świętokradztwo *n*; ~räuber, ~schänder *m* świętokradca.
Temperame'nt (tęmpᵉrąmę'nt) *n* ②g temperament *m*, usposobienie; ≈voll pełen temperamentu.
Temperä'nzler (~rę'nclᵉr) *m* ②l wstrzemięźliwiec, abstynent.
Te'mpler (tę'mplᵉr) *m* ②l = Tempelherr.
Tende'nz (tęndę'nc) *f* ③b tendencja, dążność.
Te'nne (tę'nᵉ) *f* ③b tok *m*, klepisko *n*.
Te'nor¹ (tę'nọr) *m* ⑥i (*o. pl.*) [= Inhalt.]
Teno'r² (tęno'r) *m* ②g¹ tenor; ~... tenorowy; ~sänger *m* = **Tenori'st** (tęnọrį'st) *m* ③a tenor, tenorysta.
Te'ppich (tę'pįch) *m* ②g¹ kobierzec, dywan; *dim.* dywanik; ~... kobiercowy; ~weber *m* kobiernik.
Termi'n (tęrmį'n) *m* ②g¹ termin, czas (oznaczony); ⚖ rozprawa *f* sądowa; vor dem ~ przed czasem; ~... terminowy.
Terpenti'n (tęrpęntį'n) *n* ②g¹ (*o.* ~öl *n*) terpentyna *f*; ~... terpentynowy.
Terrai'n (tęrą') *n* ⑥i teren *m*, grunt *m*.
Terra'sse (tęrą'sᵉ) *f* ③b taras *m*, terasa; ≈n|förmig (-formįch) terasowy.
Terri'ne (tęrį'nᵉ) *f* ③b waza na zupę.
Terz (tęrc) *f* ③b tercja.
Terzero'l (~cᵉro'l) *n* ②g¹ krócica *f*.
Terze'tt (~cę't) *n* ②g¹ tercet *m*.
Testame'nt (tęstąmę'nt) *n* ②g testament *m*.
testamenta'risch (~męntą'risz) testamentowy; *adv.* testamentem, w testamencie.
Testame'nts|vollstrecker *m* wykonawca testamentu.
testie'ren (tęstį'rᵉn) ⑮g [z]robić testament.
teu'er (toi'ᵉr) drogi; (Anrede) kochany; wie ~ (ist)? ile kosztuje?, po czemu?; ~ werden [po]drożeć.
Teu'(e)rung *f* drożyzna; ~s|zulage *f* dodatek *m* drożyźniany.
Teu'fel (toi'fᵉl) *m* ②l djabeł, czart, bies, licho *n*; armer ~ biedak, biedaczysko *n*; pfui ~! do djabła!, do licha!
Teufelei' (toifᵉlai') *f* ③b djabelstwo *n*.
Teu'fels... djabelski, czartowski: ~brut *f* djabelski płód *m*; ~dreck *m* smrodzieniec; ~kerl *m* biedak, zuch; ~spuk *m* czary *m/pl.*; ~weib *n* djablica *f*; ~zeug *n* djabelstwo.
teu'flisch (toi'flįsz) djabelski, czartowski, czarci.
Teu'rung *f* s. Teuerung.
Text (tękst) *m* ②g tekst; osnowa *f*; j-m den ~ lesen złajać kogoś; aus dem ~ kommen stracić wątek; ~'buch *n* libretto.
Texti'l... (tękstį'l) tkacki.
Thea'ter (tęą'tᵉr) *n* ②l teatr *m*; ~... teatralny; ~billett *n* bilet *m* teatralny oder do teatru; ~

dichter *m* dramaturg: **~freund** *m* miłośnik teatru; **~stück** *n* sztuka *f* teatralna; **~zettel** *m* afisz; a. = Programm.

The'ma (tę'mą) *n* ⑥e temat *m*.

Theorie' (tęorī') *f* ⑥f teorja.

There'se (tęrę'zᵉ) *f* ⑧d Teresa.

Thermome'ter (tęrmomę'tᵉr) *n* ②l termometr *m*, ciepłomierz *m*.

Tho'mas (to'mąs) *m* ⑧c Tomasz.

Thron (tron) *m* ②g tron.

Thro'n... tronowy; **~besteigung** *f* wstąpienie *n* na tron; **~bewerber** *m* kandydat do tronu.

thro'nen (tro'nᵉn) ⑮a siedzieć na tronie, tronować; auch = herrschen.

Thro'n...: **~erbe, ~folger** (-fǫlgᵉr) *m* ②l dziedzic (oder następca) tronu; **~folge** *f* następstwo *n* tronu; **~himmel** *m* baldachin; **~rede** *f* mowa tronowa; **~sessel** *m* krzesło *n* tronowe.

Thu'n|fisch (tū'n-) *m* tuńczyk.

Thy'mian (tü'miąn) *m* ②g¹ macierzanka *f*.

ti'cken (tī'kᵉn) ⑮a dotykać [-tknąć] palcem.

tief (tīf) głęboki (drei Meter na trzy metry); (niedrig) niski; (Stimme) basowy; (Blick) przenikający; **~er machen** pogłębiać [-bić].

tie'f...: **~äugig** (-oigich) z zapadłemi oczyma; **Ωbau** *m* (*pl.* **~bauten**) odbudowa *f* głębsza; **~blau** ciemnoniebieski.

Tie'fe (tī'fᵉ) *f* ③b głębokość, głębina, głębia.

tie'f...: **Ωgang** ⚓ *m* głębokość *f* zanurzenia; **~gehend** głęboko sięgający; **Ωsee|forschung** *f* badanie *n* głębi morza; **Ωsinn** *m* głębokość *f* myśli; auch = Schwermut; **~sinnig** głęboko myślący, głęboki.

Tie'gel (tī'gᵉl) *m* ②l tygiel; Küche: = Topf; **~...** tyglowy.

Tier (tīr) *n* ②g zwierzę; F großes **~** gruba ryba *f*; wildes **~** zwierz *m*; unvernünftiges **~** bydlę.

Tie'r... zwierzęcy; zoologiczny; **~arzneikunde** *f* weterynarja; **~arzt** *m* weterynarz; **Ωärztlich** weterynaryjny; **~garten** *m* ogród zoologiczny; (Tierpark) zwierzyniec.

tie'risch (tī'risz) zwierzęcy; (viehisch) bydlęcy.

Tie'r...: **~kreis** *m* zodyak; **~kunde** *f* zoologja; **~park** *m* zwierzyniec; **~quälerei** *f* dręczenie *n* zwierząt; **~reich** *n* królestwo *n* zwierząt; **~schutzverein** *m* towarzystwo *n* ochrony zwierząt; **~welt** *f* świat *m* zwierzęcy.

Ti'ger (tī'gᵉr) *m* ②l tygrys; **~...** tygrysi; **~weibchen** *n* tygrysica *f*.

Ti'lde (tī'ldᵉ) *f* ③b kreska.

ti'lgbar (tī'lkbār) dający się zniszczyć ob. wywabić; (Schulden) dający się umorzyć.

ti'lgen (tī'lgᵉn) ⑮a [z]niszczyć, [wy]tępić; Flecke: wywabiać [-bić]; Wort usw.: = (aus)streichen; Schulden: spłacać [-cić], umarzać [umorzyć].

Ti'lgung *f* niszczenie *n*, tępienie *n*; wywabianie *n*; spłacanie *n*, umorzenie *n*.

Ti'nte (tī'ntᵉ) *f* ③b atrament *m*.

Ti'nten... atramentowy; **~faß** *n* kałamarz *m*; **~fisch** *m* sepja *f*, mątwa *f*; **~wischer** *m* szmatka *f* do wycierania piór.

ti'ppen (tī'pᵉn) ⑮a (an *dat.*) dotykać [-tknąć] palcem z lekka (*gen.*); F pisać na maszynie.

Tisch (tisz) *m* ②g stół; *dim.* stolik; bei **~** przy stole; nach **~** po obiedzie; zu **~** gehen siadać [siąść] do stołu.

Ti'sch... stołowy; **~besteck, ~gedeck** *n* nakrycie (oder przybory

m/pl.) stołowe; ~**blatt** *n* płyta *f* stołowa; ~**genosse** *m* współbiesiadnik; ~**karte** *f* spis *m* potraw; ~**klopfen** *n* pukanie o stół. [~... stolarski.]
Ti'schler (ti'szlᵉʀ) *m* ②l stolarz;]
Tischlerei' (tiszlᵉʀai') *f* ③b (= **Ti'schler|handwerk** *n*) stolarstwo *n*; (= **Ti'schler|werkstatt** *f*) stolarnia *f*, warsztat *m* stolarski. [się stolarką.]
ti'schlern (ti'szlᵉʀn) ⑮b trudnić]
Ti'sch...: ~**rede** *f* mowa biesiadna; ~**rücken** *n* suwanie stolików; ~**tuch** *n* obrus *m*; ~**zeit** *f* czas *m* obiadowy, pora obiadowa.
Ti'tel (ti'tᵉl) *m* ②l tytuł; (Überschrift) napis; ~... tytułowy; ~**blatt** *n* karta *f* tytułowa.
Titula'r... (titulā'ʀ...) tytularny.
titulie'ren (~li'ʀᵉn) ⑮g [za]tytułować, mianować.
Toast (tost) *m* ②g toast, zdrowie *n* (wnoszone przy stole).
toa'sten (to'sᵗᵉn) ⑮c toastować, pić czyje zdrowie.
to'ben (to'bᵉn) ⑮a [za]szumieć, [za]huczeć; Wind: szaleć; Meer: rzucać bałwany; (wüten) szaleć.
To'b|sucht (to'p-) *f* szał *m*.
to'b|süchtig szalony.
To'chter (to'chtᵉʀ) *f* ②k córka; *dim.* (= **Tö'chterchen** [tö'chtᵉʀchᵉn] *n* ②l) córeczka; Ihr Fräulein ~ pańska córka; ~... panieński, żeński.
tö'chterlich należący do córki; *adv.* jak córkę.
To'chter|mann *m* zięć.
To'chter|schule *f* szkoła żeńska; (höhere) liceum *n* żeńskie.
To'chter...: ~**sprache** *f* język *m* pochodny; ~**staat** *m* osada *f*, kolonja *f*.
Tod (tot) *m* ②g (*pl.* mst ~esfälle) śmierć *f*, zgon; (bis) in den ~ do śmierci; zu ~ do śmierci; du bist (ein Kind) des ~es padniesz trupem, jesteś stracony.
To'd... śmiertelny; ≈**bringend** śmiertelny, przynoszący śmierć.
To'des... (to'dᵉs...) śmiertelny; (~angst, ~qual usw.) przedśmiertny; ~**anzeige** *f* doniesienie *n* o śmierci; ~**fall** *m* wypadek śmierci, śmierć *f*; ≈**jahr** *n* rok *m* śmierci; ~**kampf** *m* pasowanie *n* się ze śmiercią, agonja *f*; ~**nachricht** *f* = ~anzeige; ~**strafe** *f* kara śmierci; ~**tag** *m* dzień śmierci; ~**urteil** *n* wyrok *m* śmierci.
To'd|feind *m* wróg śmiertelny
to'd|krank śmiertelnie chory.
to'dlich (tö'tlich) śmiertelny; (Waffe usw.) zabójczy.
To'd...: ≈**müde** strasznie zmęczony; ~**sünde** *f* grzech *m* śmiertelny. [wyrozumiały.]
tolera'nt (toleră'nt) pobłażliwy,]
toll (tol) szalony, wściekły; (sonderbar) dziwaczny.
To'lle (to'lᵉ) *f* ③b czub *m* z piór.
to'llen (~n) ⑮a szaleć, wściekać [-knąć] się.
To'll...: ~**haus** *n* dom *m* warjatów; ~**häusler** *m* warjat, szaleniec. [*m*, wściekłość.]
To'llheit *f* szaleństwo *n*, szał]
To'll...: ~**kirsche** *f* wilcza jagoda; ~**kopf** *m* narwaniec; ≈**kühn** szalenie odważny; ~**kühnheit** *f* szalona odwaga; ~**wut** *f* wścieklizna, wodowstręt *m*.
To'lpatsch (to'lpacz) ②g, **Tö'lpel** (to'lpᵉl) ②l *m* bałwan.
Tölpelei' (tölpᵉlai') *f* ③b bałwaństwo *n*. [nowaty.]
tö'lpelhaft głupkowaty, bałwa-]
Toma'te (toma'tᵉ) *f* ③b pomidor *m*. [bak; ~... tombakowy.]
To'mbak (to'mbak) *m* ②g¹ tom-]
Ton (ton) *m*: a) ②d ton, dźwięk; (Akzent) akcent, przycisk; guter

~dobry ton, dobre zachowanie *n* się: b) ②g glina *f*; ~... gliniany.

To'n... **≈angebend** nadający ton, przewodni; **~art** *f* rodzaj *m* tonu, tonacja; rodzaj *m* gliny; **~bild** *n* obraz *m* muzykalny; **~dichter** *m* muzyk, kompozytor; **~dichtung** *f* kompozycja muzyczna.

tö'nen (tö'nᵉn) ⑮a [za]dźwięczeć, [za]brzmieć, wydawać dźwięk; **~d** dźwięczny.

To'n|erde *f* glina. [gliniany.]

tö'nern (tö'nᵉʀn), **to'nig** (to'nich)

To'n...: **~fall** *m* akcent, intonacja *f*; ♪ kadencja *f*; **~fülle** *f* bogactwo *n* tonów; **~halle** *f* sala koncertowa; **~kunst** *f* nauka o dźwiękach; muzyka; **~künstler** *m* muzyk, artysta; **~lehre** *f* akustyka; **~leiter** *f* skala, gama; **≈los** bezdźwięczny, niemy; (unbetont) nieakcentowany.

To'nne (to'nᵉ) *f* ③b beczka; (Gewicht) tonna; **~n...** beczkowy; **~n|gehalt** *m* pojemność *f* w tonnach.

To'n...: **~setzer** *m* kompozytor; **~silbe** *f* zgłoska akcentowana; **~stück** *n* kawałek *m* muzyczny; **~waren** *f/pl.* towary *m pl.* gliniane; **~zeichen** *n* akcent *m*; ♪ = Note.

Topa's (topa's) *m* ②h topaz.

Topf (topf) *m* ②d garnek; *dim.* (= **Tö'pfchen** [tö'pfchᵉn] *n* ②l) garnuszek; ⸗(Blumen≈) wazon, *dim.* wazonik.

Tö'pfer (tö'pfᵉʀ) *m* ②l garncarz; ~... garncarski, (~geschirr) gliniany.

Töpferei' (töpfᵉʀai') *f* ③b (= **Tö'pfer|handwerk** *n*) garncarstwo *n*; (= **Tö'pfer|werkstatt** *f*) garncarnia.

Tö'pfer|meister *m* = Töpfer.

To'pf...: **~gucker** (-gu'kᵉʀ) *m* człowiek drobnostkowy; **~händler(in** *f*) *m* handlujący (-ca) garnkami; **~kuchen** *m* baba *f*.

topp (top) dobrze!, zgoda!

Tor[1] (toʀ) *n* ②g brama *f*, wrota *n/pl.*

Tor[2] (~) *m* ③a głupiec, dureń.

Torf (toʀf) *m* ②g oder ②d torf; **~'gräber**, **~'stecher** *m* torfiarz; **~'lager** *n*, **~'stich** *m* torfowisko *n*, torfiarnia *f*.

To'rheit *f* głupota, głupstwo *n*.

To'r|hüter *m* strażnik przy bramie.

tö'richt (tö'ʀicht) głupi, nieroztropny; **~er|weise** głupio, nieroztropnie.

Tö'rin (~ʀin) *f* ③c głupia (oder nieroztropna) kobieta.

to'rkeln F (to'ʀkᵉln) ⑮f (sn u. h.) zataczać [-toczyć] się.

Torpe'do (toʀpe'do) *n* ⑥i torpeda *f*; ~... torpedowy; **~boot** *n* torpedowiec *m*.

To'r...: **~schließer** *m* odźwierny; **~schluß** *m* zamknięcie *n* bramy.

To'rte (to'ʀtᵉ) *f* ③b tort *m*.

To'r...: **~wächter**, **~wärter** *m* odźwierny; **~weg** *m* droga *f* przez bramę.

to'sen (to'zᵉn) ⑮e (h. u. sn) huczeć, [za]szumieć; Wind: [za]wyć.

tot (tot) martwy; (gestorben) zmarły; (Tiere usw.) nieżywy, zdechły; (Rennen) = unentschieden; 🚂 (Geleise) rezerwowy; ich schlief wie ~ jak zabity; **≈e(r)** *s.* ⑧l zmarła *f* (-ły *m*).

tota'l (tota'l) zupełny, ogólny.

tö'ten (tö'tᵉn) ⑮c zabijać [-bić]; **~d** zabójczy.

To'ten... trupi; grobowy, pogrzebowy; **~acker** *m* = Kirchhof; **~amt** *n* nabożeństwo żałobne; **~bahre** *f* mary *f/pl.*; **~bett** *n* łoże śmiertelne; **≈blaß**, **≈bleich** blady jak trup, trupi

~feier *f* dzień *m* zaduszny; (bei den Slawen) dziady *m/pl.*; **~geläute** *n* dzwonienie pogrzebowe; **~gräber** *m* grabarz; **~hemd** *n* koszula *f* pośmiertna; **~kopf** *m* trupia głowa *f*; **~mahl** *n* = Leichenmahl; **~messe** *f* msza żałobna; **~schau** *f* oględziny *f/pl.* zwłok; **~schein** *m* świadectwo *n* śmierci; **~stille** *f* cisza grobowa; **~tanz** *m* taniec umarłych.

to't...: **~geboren** martwo (oder nieżywo) urodzony; **sich ~lachen** ginąć ze śmiechu; **~machen** = töten; **~schießen** zastrzelać [-lić]; **Ƨschlag** *m* zabójstwo *n*; **~schlagen** zabijać [-bić]; **Ƨschläger** *m* zabójca; (Stock) kostur; **~schweigen** zamilczać [-czyć].

Tö'tung *f* zabicie *n*, zabójstwo *n*.

Tour (tūR) *f* ③b tura; (Reise) podróż; (Spaziergang) przechadzka; (beim Tanz) obrót *m*.

Trab (tRāp) *m* ②g (o. *pl.*) kłus, trucht; im ~ kłusem ~... kłusowy.

Traba'nt (tRaba'nt) *m* ③a tra-bant (a. Astr.), siepacz.

tra'ben (tRa'bᵉn) ⑯a iść kłusem, kłusować.

Tra'ber (~ᵉR) *m* ②l (auch **Tra'bgänger** *m*) kłusak.

Tra'b|rennen *n* wyścigi *m/pl.* kłusowe.

Tracht (tRăcht) *f* ③b (Kleidung) ubiór *m*, strój *m*; (Mode) moda; (Last) ciężar *m*, brzemię *n*; a. = Schulterjoch; ~Prügel porcja kijów.

tra'chten (tRa'chtᵉn) ⑮c (nach *dat.*) [po]starać się (o *acc.*), ubiegać się (o *acc.*), dążyć (do *gen.*), [za]pragnąć (*gen.* od. *inf.*); j-m nach dem Leben ~ godzić na życie (*gen.*).

trä'chtig (tRĕ'chtich) (Kuh) cielna; (Stute) źrebna; (Hündin) szczenna; (Katze) kotna; (Sau) prośna.

traf (tRāf), **trä'fe** (tRę'fᵉ) s. treffen.

Tra'g... (tRa'k...) dźwigający: **~bahre** *f* nosze *f/pl.*; **~balken** *m* podpora *f*; **~band** *n* = Achselband, Hosenträger.

tra'gbar dający się nosić; (fruchtbar) urodzajny.

Tra'ge (tRa'gᵉ) *f* ③b nosze *f/pl.*: ~... = Trag...

trä'ge (tRę'gᵉ) leniwy, gnuśny; ~ sein lenić się; ~ werden leniwieć, gnuśnieć.

tra'gen (tRa'gᵉn) ⑭i nosić [nieść] (a. Kleider = chodzić w *loc.*); (bis) donosić [-nieść]; Früchte usw.: przynosić [-nieść]; (*v/i.*) sięgać [-gnąć] (bis po *acc.*); vom Eis: [wy]trzymać; sich mit e-m Gedanken usw. ~ nosić się z (*instr.*), myśleć o (*loc.*); sich gut ~ ubierać się dobrze.

Trä'ger (tRę'gᵉR) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c nosiciel(ka); ⚠ belka *f*, dźwigar *m*, architraw *m*; *fig.* przedstawiciel(ka).

tra'g|fähig zdolny do dźwigania; **Ƨkeit** *f* zdolność dźwigania; ⚓ nośność; (des Bodens) produktywność.

Trä'gheit *f* lenistwo *n*, gnuśność; Phys. bezwładność.

Tra'gik (tRā'gĭk) *f* unbekl. tragika; **~er** (~ᵉR) *m* ②l tragik.

tra'gisch (tRā'gĭsz) tragiczny.

Tra'g...: **~joch** *n* koromysło; **~korb** *m* kosz (do noszenia na plecach); **~kraft** *f* siła udźwigu.

Tragö'de (tRagö'dᵉ) *m* ③a tragik.

Tragö'die (~dⁱᵉ) *f* ③b tragiedja.

Tragö'din (~dĭn) *f* ③c artystka tragiczna.

Tra'g...: **~riemen** *m* rzemień (oder pas) do noszenia.

trägst (tRękst) s. tragen.

Tra'g...: **~stuhl** *m* lektyka *f*, nosze *f/pl.*; **~weite** *f* odległość; *fig.* doniosłość, ważność, znaczenie *n*.

Train (trę̃) *m* ⑥i tren; ~... od trenu: ~**soldat** *m* żołnierz od trenu; ~**wagen** *m* wóz od trenu.
Trakta't (traktạ't) *m* ②g traktat, układ, ugoda *f*.
traktie'ren (~tị'rᵉn) ⑮g (bewirten) [po]częstować; (gut oder schlecht) obchodzić się (j-n z *instr.*).
trä'llern (trę̆'lᵉrn) ⑮b nucić półgłosem. [Straßenbahn.]
Tra'm|bahn (trą̆'m-) *f* = Pferde-,]
tra'mpeln (trą̆'mpᵉln) ⑮f stąpać ciężko; [za]tupać (mit den Füßen nogami). [dwugarbny.]
Tra'mpel|tier *n* wielbłąd *m*]
Tran (trạn) *m* ②g tran.
tranchie'ren (trą̃szị'rᵉn) ⑮g [po]krajać, rozbierać [rozebrać]. [łezka.]
Trä'ne (trę̣'nᵉ) *f* ③b łza; *dim.*]
trä'nen (~n) ⑮a [za]łzawić się.
Trä'nen... łzawy; ~**fluß** *m* łzotok; ~**leer**, ~**los** bez łez; ~**voll** pełny łez. [nem.]
tra'nig (trạ'nịch) trącący tra-]
Trank (trą̆ngk) 1. *m* ②d napój trunek. 2. ~ s. trinken. [bydła.]
Trä'nk... (trę̆'ngk...) do pojenia]
Trä'nke (~ᵉ) 1. *f* ③b miejsce *n* do pojenia bydła. 2. ~ s. trinken.
trä'nken (~ᵉn) ⑮a [na]poić; (mit Öl) napuszczać [-puścić].
tra'ns... (trą̆'ns...) oft za..., z B. ~**atla'ntisch** zaatlantycki.
transchie'ren s. tranchieren.
Tra'nsit (trą'nzịt) *m* ②g¹ przewóz, przechód; ~... przewozowy, przechodowy. [chodni.]
tra'nsiti'v (trą̆'nzịtị'f) prze-]
Transmissio'n (trąnsmịsⁱo'n) *f* ③b transmisja, przenośnia.
Transpare'nt (~parę̆'nt) *n* ②g transparent *m*, przeźrocze.
transpirie'ren (~pịrị'rᵉn) ⑮g = schwitzen.
Transpo'rt (trą̆nspǫ̆'rt) *m* ②g transport (auch ⚜ in Büchern = przeniesienie *n*); (als Handlung) przewóz; ~... transportowy, przewozowy.
Transporteu'r (~pǫrtǫ̈'r) *m* ②g¹ transporter, przewoźnik.
transportie'ren (~tị'rᵉn) ⑮g [prze]transportować, przenosić [-nieść].
Trape'z (trąpę'c) *n* ②g trapez *m*
Tra'ppe (trą̆'pᵉ) *f* ③b, *m* ③n drop *m*. [trippeln.]
tra'ppeln (~ln) ⑮f = trampeln.]
Trassa'nt ⚜ (trą̆są̆'nt) *m* ③n trasant, wystawca weksla.
Trassa't ⚜ (~są't) *m* ②g trasat, wypłatnik weksla.
trassie'ren ⚜ (~sị'rᵉn) ⑮g wystawiać [-wić] weksel (auf *acc.* na *acc.*); trassierter Wechsel Tratte. [treten.]
trat (trąt), **trä'te** (trę̣'tᵉ) siehe]
Tra'tte (trą̆'tᵉ) *f* ③b trata, weksel *m*. [ny.]
Trau'... (trau'...) ślubny, wesel-]
Trau'be (~bᵉ) *f* ③b jagoda; winogrono *n*; ~**n...** winogronowy; ~**n|lese** *f* = Weinlese.
trau'en (~ᵉn) ⑮a 1. *v/i.* (*dat.*) [u]wierzyć (*dat.*, w *acc.*), [za-]ufać. 2. *v/t.* (sich ~ lassen) dawać [dać] (brać [wziąć]) ślub.
Trau'er (~ᵉr) *f* ③d (o. *pl.*) smutek *m*, żałość; (~kleid) żałoba; ~ haben być w żałobie, nosić żałobę; ~... żałobny, (~geläute, ~gesang usw.) pogrzebowy; ~**flor** *m* krepa *f*, kir; ~**haus** *n* dom *m* żałoby; ~**jahr** *n* rok *m* żałoby; ~**kleid** *n* suknia *f* żałobna, żałoba *f*.
trau'ern (trau'ᵉrn) ⑮b (um od. über *acc.*) [za]smucić się, [z]martwić się (*instr.*); (äußerlich) być w żałobie, nosić żałobę.
Trau'er...: ~**rede** *f* mowa pogrzebowa; ~**spiel** *n* tragiedja *f*; ~**spiel|dichter** *m* poeta tragiczny; ~**weide** *f* brzoza płacząca; ~**zug** *m* orszak żałobny.

Trau'fe (tRau'fe) *f* (3)b rynna.
trau'feln (tRoi'feln) (15)f (h. u. sn) spadać kroplami, kapać; (*v/t.*) wpuszczać [-ścić] kroplami.
trau'lich (tRau'-) poufały; (gemütlich) swojski, miły: **Lkeit** *f* poufałość swojskość.
Traum (tRaum) *m* (2)d sen; auch = ~bild im ~e sehen = träumen; ~... senny; ~'**bild** *n* senne widziadło, mara *f*; ~'**buch** *n* sennik *n*; ~'**deuter(in** *f* (3)c) *m* (2)l (-doiteR[in]) tłumacz(ka) snów; ~'**deutung** *f* tłumaczenie *n* snów.
träu'men (tRoi'men) (15)a śnić, widzieć [zobaczyć] we śnie; *fig.* marzyć (o *loc.*); es träumte mir, ich träumte śniło mi się; das ließ er sich nicht ~ o tem mu się nawet nie śniło.
Träu'mer (~eR) *m* (2)l. ~**in** (~in) *f* (3)c marzyciel(ka).
Träumerei' (tRoimeRai') *f* (3)b marzenie *n*, urojenie *n*.
träu'merisch (tRoi'meRisz) rozmarzony, marzycielski.
Trau'm|welt *f* świat *m* snów, świat *m* urojony. [rzeczy!]
traun (tRaun) zaiste!, w samej
trau'rig (tRau'Rich) smutny, zasmucony; (schwermütig) smętny; ~sein = trauern; **Lkeit** *f* smutek *m*, smętność.
Trau'...: ~**ring** *m* obrączka *f* ślubna; ~**schein** *m* świadectwo ślubu.
traut (tRaut) luby, miły; (gemütlich) swojski. [Trau...]
Trau'ung *f* ślub *m*; ~... siehe
Tre'ber (tRę'beR) *pl.* wywary *m/pl.* [trefowy.]
Treff (tRęf) *n* (6) tref *m*; ~...
tre'ffen (tRę'fen) (12)d 1. trafiać [-fić] (das Ziel w cel); ugodzić [voll.]; Verfügungen usw.: wydawać [-dać]; Maßregeln: zarządzać [-dzić]; (an~) zastawać [-stać]; (erraten) odgadywać [-dnąć]; (schlagen) [u]razić; (beim Malen usw.) trafiać [-fić]; nicht ~ (fehlschießen) chybiać [-bić]; vom Blitz getroffen rażony piorunem; wen trifft die Schuld? kto zawinił?; sich getroffen fühlen [u]czuć się dotkniętym oder obrażonym; sich ~ spotykać [-tkać] się; es traf sich, daß ... zdarzyło się, że ...; ~**d** trafny, dobry. 2. L*n* (2)l spotkanie się; ⚔ potyczka *f*, bitwa *f*.
Tre'ffer (~eR) *m* (2)l ⚔ strzał trafny; (Los) wygrana *f*; *fig.* Glück(sfall). [s. vor~.]
tre'fflich wyborny, doskonały;
Tre'ff...: ~**punkt** *m* miejsce *n* spotkania się; ~**schuß** *m* strzał celny; ~**sicherheit** *f* trafność.
Trei'b... (tRai'p...) popędzający; ~**eis** *n* kra *f* (lodowa).
trei'ben (tRai'ben) (13)r 1. a) *v/t.* (jagen) gnać, [po]pędzić; (hinaus~) wypędzać [-dzić]; wyganiać [-gnać] (auf die Weide na *acc.*); (an~) poganiać; Preis: podnosić [-nieść]; Geschäft: trudnić się, zajmować się (*instr.*); Handel: prowadzić; Knospen: puszczać [puścić]; Maschinen usw.: puszczać w ruch; was ~ Sie? co pan robi od. porabia?; er treibt es zu weit on posuwa się za daleko; b) *v/i.* (h. u. sn) pędzić; Pflanzen: kiełkować; ~de Kraft siła *f* popędowa. 2. L*n* (2)l pędzenie, popędzanie; (Verfahren) działanie, postępowanie; *a.* = Belebtheit, Verkehr.
Trei'ber (~eR) *m* (2)l poganiacz; Jagd: obławnik; *fig.* = Dränger.
Trei'b...: ~**haus** *n* cieplarnia *f*; ~**holz** *n* drzewo spławiane; ~**jagd** *f* nagonka, obława; ~**riemen** *m* pas bez końca; ~**werk** *n* maszyna *f* poruszająca; s. a. Trieb...

trei'deln (tʀai'dᵉln) ⑮f ciągnąć statek, holować.
Trei'dler (tʀai'dlᵉʀ) *m* ②l holownik.
tre'nnbar (tʀę'nbaʀ) rozdzielny; rozłączny; **2keit** *f* rozdzielność; rozłączność.
tre'nnen (tʀe'nᵉn) ⑮a rozdzielać [-lić]; (von-ea.) rozłączać [-czyć]; Ehe: rozwodzić [-wieźć]; Genähtes: = auf~; sich ~ rozstawać [-stać] się (von *dat.* z *instr.*); (aus-ea.-gehen) rozchodzić [rozejść] się; getrennt oddzielny; w rozłące.
Tre'nnung *f* rozdzielenie *n*, rozłączenie *n*, rozłąka; rozstanie*n* się; separacja; **~s|strich** *m*, **~s|zeichen** *n* znak *m* dzielenia, rozdzielnik *m*.
Tre'nse (tʀĕ'nzᵉ) *f* ③b tręzla, uzdeczka.
Tre'ppe (tʀę'pᵉ) *f* ③b schody *m/pl.*; die ~ hinauf (hinunter), trepplau'f (trepp|a'b) po schodach w górę (w dół); drei ~n (hoch) na trzeciem piętrze.
Tre'ppen... schodowy; **~absatz** *m* przystanek (na schodach); **~geländer** *n* poręcz *f* u schodów; **~haus** *n* klatka *f* schodowa; **~läufer** *m* dywan, koc na schodach. [(-kammer).
Treso'r (tʀęzo'ʀ) *m* ②g¹=Schatz
Tre'sse (tʀĕ'sᵉ) *f* ③b galon *m*; **~n...** z galonem.
Tre'ster (tʀĕ'stᵉʀ) = Treber.
tre'ten (tʀę'tᵉn) ⑭f 1. *v/i.* (h. u. sn) stąpać [-pić] (auf *acc.* na *acc.*); j-m auf den Fuß ~ nastąpić [voll.] na nogę; ~ in (*acc.*) = be~, ein~ in; über das Ufer ~ występować [-stąpić] z (*gen.*); vor j-n ~ j-m unter die Augen ~ pokazywać [-zać] się przed obliczem (*gen.*); zutage ~ wychodzić [wyjść] na jaw, okazywać [-zać] się. 2. *v/t.* [z|deptać (mit den Füßen nogami); Bedal: brać [wziąć]; das Pflaster ~ zbijać bruk.
Tre't...: **~mühle** *f*, **~rad** *n* kierat *m*.
treu (tʀoi) wierny.
Treu'|bruch *m* wiarołomstwo *n*.
treu'|brüchig wiarołomny.
Treu'e (tʀoi'ᵉ) *f* ③b (o. *pl.*) wierność; (bei) meiner Treu! podsłowem!, (na) słowo honoru!
treu'|herzig szczery, prostoduszny; **2keit** *f* szczerość, prostoduszność.
treu'lich wierny, szczery; a. = gewissenhaft.
treu'|los niewierny, wiarołomny.
Treu'|losigkeit *f* niewierność, wiarołomstwo *n*.
Tri'angel (tʀi'angᵉl) *m* ②l trójkąt.
Tribu'n (tʀibu'n) *m* ②g¹ trybun.
Tribuna'l (~buna'l) *n* ②g¹ trybunał *m*, sąd *m*.
Tribü'ne (~bü'nᵉ) *f* ③b trybuna.
Tribu't (~bu't) *m* ②g haracz; **2pflichtig** obowiązany do płacenia haraczu.
Trichi'ne (tʀichi'nᵉ) *f* ③b włosień *m*.
Tri'chter (tʀi'chtᵉʀ) *m* ②l lejek; **2förmig** (-fọʀmich) lejkowaty.
Trieb (tʀịp) 1. *m* ②g (Neigung) skłonność *f*; (Drang) popęd; ♀ pęd. 2. 2 s. treiben.
Trie'b...: **~feder** *f* sprężyna; *fig.* bodziec *m*, motyw *m*; **~kraft** *f* siła poruszająca; *fig.* popęd *m*, impuls *m*; **~rad** *n* koło poruszające; **~sand** *m* piasek lotny; **~stange** *f* tłok *m* popędowy; **~werk** *n* maszyna *f* poruszająca.
Trie'f|auge (tʀi'f-) *n* oko kaprawe.
trie'f|äugig (~oigich) kaprawy.
trie'fen (~ᵉn) ⑬e od. ⑮a = träufeln; **~d** (Augen) kaprawy; **~d** (naß) ociekający, przemoknięty.
triff, ~st, ~t (tʀịf, ~[s]t) s. treffen.
Trift (tʀịft) *f* ③b pastwisko *n*, polanka.

tri'ftig (tri'ftiç) ważny, doniosły, dobitny; **Żkeit** *f* ważność, doniosłość, dobitność.

Triko't (triko') *m* (*n*) ⑥i trykot *m*; ~... trykotowy.

Tri'ller (tri'lər) *m* ②l trel; **Żn** (~n) ⑮b wywodzić trele.

Tri'nk... (tri'ŋk...) (służący) do picia.

tri'nkbar dający się pić, do picia.

Tri'nk|becher *m* kubek (do picia).

tri'nken (~ən) ⑫b [wy]pić.

Tri'nker (~ər) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c pijący (-ca); (Trunkenbold) pijak (-jaczka).

Tri'nk...: ~gelage *n* pijatyka *f*; **~geld** *n* napitek *m*; **~glas** *n* szklanka *f*; **~halle** *f* hala do picia, szynkownia; **~lied** *n* pieśń *f* biesiadna; **~napf** *m* kubek (do picia); **~spruch** *m* toast; **~stube** *f* szynkownia; **~wasser** *n* woda *f* do picia.

tri'ppeln (tri'pəln) ⑮f (sn u. h.) dreptać, drepcić.

Tri'pper (~ər) *m* ②l rzeżączka *f*.

Tritt (trit) **1.** *m* ②g (Schritt, Gang) chód, krok; (Spur) ślad; (Fußż) kopnięcie *n*; auch = **~'brett** *n* stopień, (am Wagen) schodek, podnóżek. **2.** ż s. treten.

Triu'mph (triu'mpf) *m* ②g tryumf; ~... triumfalny.

triumphie'ren (triumfi'rən) ⑮g tryumfować.

trivia'l (triwia'l) trywjalny, nieprzyzwoity.

tro'cken (tro'kən) suchy; *fig.* jałowy; ~ machen, ~ werden = trocknen; auf dem ~en sein oder sitzen osiąść na piasku, być w kłopotach pieniężnych; im ~en sein oder sitzen mieć los zabezpieczony.

Tro'cken|boden *m* strych do suszenia.

Tro'ckenheit *f* suchość; jałowość.

Tro'cken...: ~kammer *f* suszarnia; **Żlegen** = trocknen; **~legung** *f* osuszanie *n*; **~platz** *m* miejsce *n* do suszenia.

tro'cknen (tro'knən) ⑮c: a) *v/t.* [wy]suszyć, osuszać [-szyć]; b) *v/i.* [wy]schnąć, [wy]suszyć się.

Tro'ddel (tro'dəl) *f* ③d frendzla.

Trö'del (trö'dəl) *m* ②l rupiecie *f/pl.*, graty *m/pl.*; **~bude** *f* buda tandeciarska.

Trödelei' (trödəlai') *f* ③b tandeta; (Zaudern) guzdranie *n* się.

Trö'del...: ~kram *m* = Trödel; **~markt** *m* tandeta *f*.

trö'deln (trö'dəln) ⑮f handlować starzyzną od. rupieciami; (zaudern) guzdrać się.

Trö'del|ware *f* = Trödel.

Trö'dler (trö'dlər) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c tandeciarz (-arka); (Zauderer) guzdralski (-ka).

troff (trof), **tro'ffe** (tro'fə) siehe triefen.

trog[1] (trok), **trö'ge** (trö'gə) siehe trügen.

Trog[2] (trok) *m* ③d koryto *n*; *dim.* korytko *n*.

tro'llen (tro'lən) ⑮a biedz truchtem; sich ~ wynosić [-nieść] się.

Tro'mmel (tro'məl) *f* ③d bęben *m*; ~... bębnowy; **~fell** *n* skóra *f* na bębnie; Anat. błona *f* bębenkowa, bębenek *m* (w uchu).

tro'mmeln (~n) ⑮f [za]bębnić, bić [uderzyć] w bęben.

Tro'mmel...: ~schlag *m* bicie *n* w bęben, odgłos bębna; **~schläger, Tro'mmler** (tro'mlər) *m* ②l dobosz.

Trompe'te (trompe'tə) *f* ③b trąba; *dim.* trąbka; ~n... trąbowy.

trompe'ten (~n) ⑮c [za]trąbić, [za]grać na trąbie.

Trompe'ter (~r) *m* ②l trębacz.

Tro'pe (tro'pə) *m* ③a, *f* ③b figura *f* krasomowcza; (Wendekreis) zwrotnik *m*; **~n** *pl.* kraje

m/pl. podzwrotnikowe; ~**n...** tropikalny.

Tropf (tropf) *m* ②d głupiec: armer ~ nieborak.

tro'pfbar (a. ~**flüssig**) płynny.

trö'pfeln (trö'pfeln) ⑮f (h. u. sn) kapać [-pnąć], [wy]sączyć się: (*v/t.*) nalewać [-lać] kroplami; ~**d** kroplisty.

tro'pfen (tro'pfen) ⑮a **1.** kapać [-pnąć], ciec, ściekać. **2.** ≈ *m* ②l kropla *f*: *dim.* (= **Trö'pfchen** [trö'pfchen] *n* ②l) kropelka *f*: ~**weise** kroplami, kropla za kroplą.

Tro'pfstein *m* kamień naciekowy, stalaktyt.

Troß (tros) *m* ②h¹ pakunki *m/pl.*; (Dienerschaft) czeladź *f*; ciury *m/pl.* obozowe; ~'**knecht** *m* ciura obozowy.

Trost (trost) *m* ②g (*o. pl.*) pociecha *f*, otucha *f*, pocieszenie *n*: er ist nicht recht bei ~ on nie jest przy zdrowych zmysłach: ~... pocieszający; ≈'**bringend** przynoszący pociechę, pocieszający.

trö'sten (trö'sten) ⑮c pocieszać [-szyć].

Trö'ster (~er) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c pocieszyciel(ka).

trö'stlich (trö'st-) pocieszający, przynoszący pociechę.

tro'stlos bez pociechy, niepocieszony: rozpaczliwy.

Tro'stlosigkeit *f* brak *m* pociechy: rozpacz(liwość).

Trö'stung *f* pocieszenie *n*.

Trott (trot) *m* ②g = Trab.

Tro'ttel (~el) *m* ②l dureń.

tro'tten (~en) ⑮c = traben.

trotz (troc) ●**1.** (*gen. u. dat.*) mimo, pomimo (*gen.*). **2.** ≈ *m* ②g (*o. pl.*) upór, krnąbrność *f*: zum ≈ na złość, na przekór; ≈ bieten stawić opór oder czoło.

tro'tzdem pomimo, że; mimoto.

tro'tzen (tro'cen) ⑮e = Trotz bieten: (auf *acc.*) zbyt ufać (*dat.*): *a.* = prahlen, schmollen.

tro'tzig (~ich) uparty, krnąbrny; *a.* = anmaßend, frech.

Tro'tz...: ~**kopf** *m* uparciuch; ≈**köpfig** (-köpfich) uparty: ~**köpfigkeit** *f* upór *m*.

trüb (trüp), ~**e** (trü'be) mętny: (dunkel, finster) posępny, ponury; (Himmel) pochmurny: (Zeiten) smutny: (Glas usw.) nieprzeźroczysty; im ~en fischen łowić ryby w mętnej wodzie: umieć korzystać z zamieszania.

Tru'bel (tru'bel) *m* ②l zamieszanie *n*, rozgardjasz.

trü'ben (trü'ben) ⑮a [za-, z]mącić: *a.* = verfinstern.

Trü'bsal (trü'pzal) *f* ②i. auch *n* ②g smutek *m*, utrapienie *n*.

trü'b...: ~**selig** smutny, strapiony: ≈**seligkeit** *f* smutek *m*, strapienie *n*; ≈**sinn** *m* ponuro usposobienie *n*, melancholja *f*; ~**sinnig** ponury, melancholijny.

Trü'bung *f* (z)mącenie *n*.

Tru'chseß (tru'chzes) *m* ③a¹ oder ②h¹ podczaszy, stolnik.

Trü'ffel (trü'fel) *f* ③d trufla: ~... truflowy.

Trug¹ (trük) *m* ②g (*o. pl.*) oszustwo *n*, obłuda *f*: ~**bild** *n* mamidło, mara *f*.

trug² (~), **trü'ge** (trü'ge) siehe tragen.

trü'gen (trü'gen) ⑮a zawodzić [-wieść]; *v/t.* [z]łudzić.

trü'gerisch (trü'gerisch), **trü'glich** (trü'k-) zwodniczy, zdradliwy.

Tru'g...: ~**schluß** *m* mylny wniosek; (spitzfindiger) sofizmat: ~**werk** *n* złuda *f*, illuzja *f*.

Tru'he (tru'e) *f* ③b skrzynia, kufer *m*.

Trü'mmer (trü'mer) *f* ③d gruzy *m/pl.*, zwaliska *n/pl.*: zu ~n schlagen = zertrümmern; in ~ gehen rozpadać [-paść] się; *fig.* [z]niszczeć.

Trumpf (trumpf) *m* ②d kozera *f*, atut: ~... kozerny; **~en** (~ᵉn) ⑮a zadawać [-dać] kozerę.

Trunk (trunk) *m* ②d (Getränk) napój; (Schluck) łyk: (Trunksucht) opilstwo *n*, pijaństwo *n*; dem ~ ergeben sein oddawać się pijaństwu, zapijać się.

tru'nken (~ᵉn) pijany: *fig.* upojony.

Tru'nkenbold (~bolt) *m* ②g pijak, pijanica, opój.

Tru'nkenheit *f* pijaństwo *n*, opilstwo *n*; in der ~ w stanie podpitym, podochoconym.

Tru'nk...: **~sucht** *f* pijaństwo *n*, opilstwo *n*: **~süchtig** pijacki.

Trupp (trup) *m* ⑤ gromada *f*, stado *n*; ⚔ oddział.

Tru'ppe (tru'pᵉ) *f* ③b trupa; ⚔ (*pl.*) wojska *n/pl.*; **~n|aushebung** *f* pobór *m* wojskowy: **~n|schau** *f* przegląd *m* wojsk.

tru'pp|weise gromadami; oddziałami.

Tru't... (trū't...): **~hahn** *m* indyk; **~henne** *f*, **~huhn** *n* indyczka *f*.

Trutz (truc) *m* ②g = Trotz; ~... zaczepny.

Tscha'ko (tszá'ko) *m* ⑥i czako *n*, kaszkiet.

Tsche'che (tszĕ'chᵉ) *m* ③a Czech.

Tsche'chin (~chĭn) *f* ③c Czeszka.

tsche'chisch (~ĭsz) czeski; *adv.* po czesku.

Tube'rkel (tubĕ'rkᵉl) *f* ③d tuberkuł *m*, gruzlica; **tuberkulö's** (tubĕrkulö's) tuberkuliczny, gruźliczy: **Tuberkulo'se** (~lo'zᵉ) *f* ③b gruźlica, suchoty *f/pl.*

Tuch (tūch) *n*: a) ②g sukno, (feines) sukienko; b) ②a (Taschentuch usw.) chust(ecz)ka *f*.

Tu'ch... sukienny; **~handel** *m* handel sukna; **~händler**, **~macher** *m* sukiennik: **~leiste** *f* krajka; **~scherer** *m* postrzygacz.

tü'chtig (tü'chtĭch) (kräftig) silny, tęgi; (gehörig) porządny, spory; (fähig) dzielny, zdolny (zu oder in *dat.* do *gen.*, w *loc.*); **~keit** *f* dzielność, zdolność.

Tü'cke (tü'kᵉ) *f* ③b chytrość, podstęp *m*.

tü'ckisch (~ĭsz) chytry, podstępny.

Tuff (tuf) *m* ②g¹ (auch **~'stein** *m*) tuf, martwica *f*.

Tüftelei' F (tüftᵉlai') *f* ③b drobiazgowość: **tü'fteln** F (tü'ftᵉln) ⑮f wdawać się w drobiazgi, być drobiazgowym.

Tu'gend (tū'gᵉnt) *f* ③b cnota: **~haft** cnotliwy; **~lehre** *f* nauka o moralności; **~lehrer** *m* moralista.

Tüll (tül) *m* ②g¹ tjul; ~... tjulowy.

Tü'lle (tü'lᵉ) *f* ③b rurka.

Tu'lpe (tu'lpᵉ) *f* ③b ⚘ tulipan *m*: (Glas) szklanka wysoka: **~n...** tulipanowy.

...tum (...tūm) ②b in Zssgn, z. B. Besitztum.

tu'mmeln (tu'mᵉln) ⑮f gonić; sich ~ zwijać się, uwijać się; *a.* = sich beeilen.

Tu'mmel|platz *m* miejsce *n* dla ćwiczeń; (übertr.) arena *f*; (für Kinder) miejsce *n* dla igraszek.

Tü'mpel (tü'mpᵉl) *m* ②l = Pfütze.

Tumu'lt (tumu'lt) *m* ②g zgiełk, wrzawa *f*; (Aufruhr) zamieszanie *n*, bunt; **Tumultua'nt** (~tuă'nt) *m* ③a buntownik, awanturnik; **tumultua'risch** (~ă'rĭsz) burzliwy, hałaśliwy.

tun (tūn) ⑯c 1. [z]robić, [u]czynić; (ausführen) wykonywać [-nać]; Pflichten: wypełniać [-nić]; Wunder usw.: dokonywać [-nać] (*gen.*); zu ~ haben (mit *dat.*) być zajętym (*instr.*), mieć do czynienia (z *instr.*); was ist zu ~? co robić?; ich habe damit nichts zu ~ nie mam z tem nic do czynienia, nie wiem nic o tem; das tut nichts (zur Sache) to nic nie szkodzi; (nur

so) ~ (als ob ...) udawać [udać] (że ...); ~ Sie, als ob Sie zu Hause wären proszę rozgościć się jak u siebie w domu. 2. 𝔏 *n* (2)l działanie; sposób *m* postępowania; 𝔏 (und Lassen) zachawanie się.

Tü'nche (tü'ndʃᵉ) *f* (3)b tynk *m*; *a.* = Stuck; 𝔏**n** (~n) (15)a [o]tynkować; [po]bielić (wapnem).

Tu'nichtgut F *m* (2)g (*a.* indekl.) = Taugenichts.

Tu'nke (tü'ŋkᵉ) *f* (3)b sos *m*, podlewka; 𝔏**n** (~n) (15)a zamaczać [-moczyć].

tu'nlich (tu'nlįch) dający się zrobić oder wykonać; *a.* = ratsam.

Tu'nnel (tü'nᵉl) *m* (6)i oder (2)l tunel.

Tupf (tupf) *m* (2)d, **Tü'pfel** (tü'pfᵉl) *m* (*n*) (2)l kropka *f*; (Punkt) punkcik *m*; (Fleck) plam(k)a *f*.

Tü'pf(el)chen (tü'pf[ᵉl]chᵉn) *n* (2)l kropeczka *f*; plameczka *f*.

tü'pfeln (~ᵉln) (15)f [po]kropkować, nakrapiać; getüpfelt nakrapiany.

tu'pfen (tu'pfᵉn) (15)a lekko dotykać [-tknąć] się (*gen.*); auch = tüpfeln.

Tür (tür) *f* (3)b drzwi *f/pl.*; (Wagen𝔏) drzwiczki *f/pl.*; vor der ~ przed drzwiami; (nahe) blisko, za pasem; vor die ~ setzen wypraszać [-prosić] za drzwi.

Tü'r... meist u drzwi.

Tu'rban (tü'rbān) *m* (2)g[1] turban, zawój.

Tü'r...: ~**flügel** *m* skrzydło *n* u drzwi; ~**hüter** *m* odźwierny.

Tü'rke (tü'rkᵉ) *m* (3)a Turek.

Türkei' (türkai') *f* (3)b Turcja.

Tü'rkin (tü'rkįn) *f* (3)c Turczynka.

Türki's (turkī's) *m* (2)h turkus; [~... turkusowy.]

tü'rkisch (tü'rkisz) turecki; *adv.* po turecku.

Tü'rklinke *f* klamka u drzwi.

Turm (turm) *m* (2)d wieża *f*; ~... wieżowy; *dim.* (= **Tü'rmchen** [tü'rmchᵉn] *n* (2)l) wieżyczka *f*.

tü'rmen (tü'rmᵉn) (15)a [na]gromadzić.

Tü'rmer (~ᵉr) *m* (2)l dozorca wieży, strażnik na wieży.

Tu'rm...: ~**falk(e)** *m* sokół pustułka; 𝔏**hoch** wysoki jak wieża; ~**schwalbe** *f* jaskółka (gnieżdżąca się na wieży); ~**spitze** *f* szczyt *m* wieży; ~**wächter**, ~**warter** *m* = Türmer.

Tu'rn... (tu'rn...) gimnastyczny.

tu'rnen (tu'rnᵉn) (15)a 1. gimnastykować się, odbywać [-być] ćwiczenia gimnastyczne. 2. 𝔏 *n* (2)l gimnastyka *f*, ćwiczenie gimnastyczne.

Tu'rner (~ᵉr) *m* (2)l gimnastyk.

Turnerei' (turnᵉrai') *f* (3)b gimnastyka.

Tu'rnhalle *f* sala gimnastyczna.

Turnie'r (turnį'r) *n* (2)g turniej *m*.

Tu'rn...: ~**kunst** *f* sztuka gimnastyczna; ~**lehrer** *m* nauczyciel gimnastyki; ~**platz** *m* boisko *n* gimnastyczne; ~**übung** *f* ćwiczenie *n* gimnastyczne; ~**verein** *m* towarzystwo *n* gimnastyczne; sokół.

Tü'r...: ~**pfosten** *m* węgar, podwoje *m/pl.*; ~**schlüssel** *m* klucz do drzwi; ~**steher** (-sztęᵉr) *m* (2)l = ~hüter.

Tu'rteltaube (tü'rtᵉl-) *f* gruchawka, synogarlica.

Tü'rvorhang *m* portjera *f*.

Tusch (tusz) *m* (2)g tusz.

Tu'sche (tu'szᵉ) *f* (3)b tusz *m*.

tu'scheln F (~ᵉln) (15)f = flüstern.

tu'schen (tu'szᵉn) (15)e [wy]tuszować.

Tu'te (tū'tᵉ) *f* (3)b = Tüte; (*a.* **Tu'thorn** *n*) trąbka.

Tü'te (tü'tᵉ) *f* (3)b tutka.

tu'ten (tŭ'tᵉn) ⑮c [za]trąbić.
Ty'pe (tü'pᵉ) *f* ③b wzór *m*, typ *m*; (mst *pl.*) czcionka; **~n...** typowy. [dur.]
Ty'phus (tü'fus) *m* indekl. tyfus,
ty'pisch (tü'pjsz) typowy.
Ty'pus (tü'pŭs) *m* ⑧g typ, wzór.
Tyra'nn (tüʀa'n) *m* ③a tyran; **~en...** tyrański; **Tyrannei'** (tüʀąnai') *f* ③b tyranja, tyraństwo *n*; **tyra'nnisch** (tüʀą'njsz) tyrański; *adv.* po tyrańsku.

U

u. Abk. für und. unten.
u. a. Abk. für und andere(s); unter anderem oder andern.
u. a. m. Abk. für und andere(s) mehr. [wird gebeten.]
U. A. w. g. Abk. für Um Antwort
ü'bel (ü'bᵉl) 1. zły; wohl oder ~ chcąc nie chcąc; mir ist ~ słabo (oder niedobrze) mi, nudzi mnie. 2. **Ü** *n* ②l zło, bieda *f*, nieszczęście; (Krankheit) choroba *f*; (Leiden) dolegliwość *f*; vom Ü sein = schaden.
ü'bel...: Übefinden *n* niezdrowie, niedyspozycja *f*; **~gelaunt** w złym humorze; **~gesinnt** źle usposobiony, nieprawomyślny.
Ü'belkeit *f* mdłości *f/pl.*, nudności *f/pl.*
ü'bel...: ~nehmen brać [wziąć] za złe; nehmen Sie es mir nicht übel! proszę nie wziąć mi tego za złe!, proszę mi to wybaczyć!; **~nehm(er)isch** (~nẹm[ᵉʀ]jsz) obraźliwy; **Üstand** *m* zło *n*, niedogodność *f*, nieprzyjemność *f*; (Mangel) niedostatek; **Ütat** *f* występek *m*, zbrodnia; **Ütäter(in** *f*) *m* przestępca (-czyni), zbrodniarz (-arka); **~wollend** nieżyczliwy.
ü'ben (ü'bᵉn) ⑮a ćwiczyć (sich ~ in *dat.* ćwiczyć się w *loc.*); Barmherzigkeit: okazywać [-zać]; geübt wyćwiczony; wprawny.
ü'ber (ü'bᵉʀ) 1. *prp.* (wo? *dat.*) nad (*instr.*); (jenseits, hinter) za (*instr.*); (höher) ponad (*instr.*); (wohin? *acc.*) nad (*acc.*); (hin-) przez (*acc.*); *a.* zeitlich: = nad; [Verlauf von] za (*acc.*); po (*loc.*); ([in Betreff] von) o (*loc.*); ~ (hinaus) poza (*acc.*); ~ dem Lesen przy (*loc.*); er schickte Brief ~ Brief list za listem; etwas ~ 100 nieco ponad sto; ~ 100 Kronen przeszło sto koron; ein Viertel ~ eins kwadrans na drugą; den Tag ~ przez dzień (cały), dniem; die Nacht ~ przez noc (całą), nocą. 2. *adv.* Gewehr ~! na ramię broń!; ~ und ~ zupełnie, nawskroś, od stóp do głowy; das wurde mir ~ znudziło (od. sprzykrzyło) mi się.
ü'ber... prze..., przy..., na...; nadmierny.
über|a'll wszędzie.
über|a'nstrengen (sich) przeciążać [-żyć] (się) pracą, przepracowywać [-ować] się. **Su.** przeciążenie *n*, przepracowanie *n*.
über|a'ntworten wręczać [-czyć], oddawać [-dać].
Ü'ber|arbeit *f* nadmierna praca.
über|a'rbeiten przerabiać [-robić]; sich ~ przepracowywać [-ować] się. **Su.** przepracowanie *n*.
Ü'ber|ärmel *m* narękawek.
über|au's nader, zbyt, nadzwyczaj.
Ü'ber|bau *m* górna budowa *f*.
über|bau'en zabudowywać [-ować].
Ü'ber|bein *n* martwa kostka *f*, kostna narośl *f*.

über|bie ten podbijać [-bić] cenę, podkupywać [-pić]; *fig.* = übertreffen.

Ü'ber|bleibsel (-blaipsᵊl) *n* ②l ostatki *m/pl.*, szczątki *f/pl.*; (vom Essen) niedojadki *m/pl.*

Ü'ber|blick *m* przegląd, pogląd.

über|bli'cken przeglądać [-dnąć].

über|bri'ngen przynosić [-nieść], oddawać [-dać].

Über|bri'nger (-bʀĭ'ŋᵊʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c oddawca (-czyni).

über|brü'cken (-bʀü'kᵊn) ⑮a [z]budować most na (*loc.*).

über|bü'rden (-bṻ'ʀden) ⑮a przeciążać [-żyć]. *Su.* przeciążenie *n.*

über|da'chen (-dą'chᵊn) ⑮a pokrywać [-yć] dachem.

über|dau'ern przetrwać, przeżyć [voll.].

Ü'ber|decke *f* wierzchnie nakrycie *n*; kapa.

über|de'cken pokrywać [-yć].

über|de'nken = überlegen.

über|die's prócz tego, pozatem, nadto. [*pl.*) przesyt, wstręt.]

Ü'ber|druß (-dʀus) *m* ②h¹ (o.]

ü'ber|drüssig (-dʀṻsĭch) mający wstręt, przesycony; ~ werden sprzykrzyć, zbrzydzić sobie (*acc.*): ich bin dessen ~ to mi zbrzydło *od.* obrzydło, to mi się przykrzy.

über|ei'len doścignąć [voll.]; übereilt zbyt pospieszny; nierozważny; sich ~ zbytnio [po-]spieszyć się. *Su.* zbytnia prędkość *f*; nierozwaga *f*; brak *m* zastanowienia.

über|eina'nder jeden nad drugim, jeden na drugiego.

über|ei'n...: **~kommen** zgadzać [zgodzić] się; (abmachen) układać [ułożyć] się (mit *dat.* über *acc.* z kim co do *gen.*): **~kommen** *n*, **~kunft** (-kunft) *f* ②d układ *m*, umowa *f*, ugoda *f*; **~stimmen** (mit *dat.*) zgadzać się (z *instr.*), harmonizować (z *instr.*); ~stimmend zgodny; **~stimmung** *f* zgoda, zgodność; in ~stimmung bringen [z-, po-]godzić (mit *dat.* z *instr.*).

über|e'ssen: sich ~ (an *dat.*) objadać [-jeść] się (*instr.*), najeść się [voll.] do syta (*gen.*).

über|fahren 1. (⁻ᵕ⁻ᵕ): a) *v/i.* przejeżdżać [-jechać]; b) *v/t.* przewozić [-wieźć], przeprawiać [-wić]. 2. (ᵕ⁻ᵕ) przejeżdżać [-jechać]: er ist vom Zuge ~ worden pociąg go przejechał.

Ü'ber|fahrt *f* przejazd *m*; (zu Wasser) przeprawa, przewóz *m.*

Ü'ber|fall *m* napad, najazd, napaść *f.* [(*acc.*).]

über|fa'llen napadać [-paść] na]

ü'ber|fällig przekraczający termin, pozaterminowy.

über|flie'gen przelatywać [-lecieć] przez (*acc.*); Brief usw. przebiegać [-biedz] oczyma.

ü'ber|fließen (sn) przelewać [-lać] się; opływać, obfitować w (*acc.*); być przepełnionym (*instr.*).

über|flü'geln (-flü'gᵊln) ⑮f oskrzydlać [-lić], otaczać [otoczyć]; *fig.* = übertreffen.

Ü'ber|fluß *m* (an *dat.*) obfitość *f* (*gen.*); (großer) nadmiar, zbytek; ~ haben obfitować (an *dat.* w *acc.*), opływać (w *acc.*).

ü'ber|flüssig zbyteczny, nadmierny.

über|flu'ten zalewać [-lać].

über|fo'rdern zaceniać [-nić]; stawiać wygórowane żądania.

Ü'ber|fracht *f* nadwyżka ciężaru.

über|führen 1. (⁻ᵕ⁻ᵕ) przeprowadzać [-dzić], przewozić [-wieźć]. 2. (ᵕ⁻ᵕ) (j-n e-r Sache) przekonywać [-nać] (k-o o *loc.*), udowadniać [-wodnić] (k-u *acc.*); ~d przekonywujący

Über|führung *f* 1. (–́◡–◡) przewóz *m.* 2. (–◡–́◡) przekonywanie *n*, dowód *m*.
über|fü'llen przepełniać [-nić]. *Su.* przepełnienie *n*.
Ü'ber|gabe *f* oddanie *n*, wręczenie *n*; (e-r Festung) poddanie *n* się, kapitulacja.
Ü'ber|gang *m* przechód: (Fluß usw.) przeprawa *f*; **~s...** przechodni; przejściowy.
über|ge'ben oddawać [-dać], wręczać [-czyć]; Festung: poddawać [-dać]: sich ~ = sich erbrechen.
Ü'ber|gebot *n* wyższa cena *f*.
über|geh(e)n 1. (–́◡–◡) przechodzić [przejść]; (überlaufen) przelewać [-lać] się; die Augen gingen ihm über łzy mu stanęły w oczach. 2. (–◡–́◡) Gesetz usw.: naruszać [-szyć]; (nicht beachten) nie uwzględniać [-nić], pomijać [-inąć]; (umgehen) obchodzić [obejść]; mit Stillschweigen ~ przemilczać [-czeć]. *Su.* pominięcie *n*; ominięcie *n*.
Ü'ber|gewicht *n* nadwyżka *f* wagi; *fig.* przewaga *f*.
über|gießen 1. (–́◡–◡) przelewać [-lać]. 2. (–◡–́◡) polewać [-lać], oblewać [-lać].
ü'ber|glücklich bardzo szczęśli-[wy.]
ü'ber|greifen wdzierać [wedrzeć] się (in *acc.* w *acc.*); naruszać [-szyć] (*acc.*).
Ü'ber|griff *m* naruszenie *n*, prawa *f*; (Mißbrauch) nadużycie *n*.
Ü'ber|guß *m* polewka *f*.
ü'ber|haben mieć zwyżkę; ich habe es über mam tego już nadto, znudziło mi się.
über|ha'nd|nehmen brać [wziąć] górę oder przewagę, [roz]szerzyć się, [roz]mnożyć się.
ü'ber|hangen wystawać, przechylać [-lić] się; (herabhangen) zwisać [-snąć]; **~d** zwisający.
über|hängen 1. (–́◡◡) = umhängen, überhangen. 2. (–◡–́◡) (mit *dat.*) obwieszać [-esić], pokrywać [-yć] (*instr.*).
über|häu'fen (mit *dat.*) przepełniać [-nić], obsypywać [-pać] (*instr.*). [ści; ~ nicht zgoła nie.]
über|hau'pt wogóle, w ogólno-
über|he'ben uwalniać [uwolnić] (*gen.* od *gen.*); sich ~ podźwignąć się [voll.]; *fig.* wynosić się, chwalić się. *Su.* uwolnienie *n*; wynoszenie *n* się, pycha *f*.
über|ho'len prześcignąć [voll.]; przewyższać [-szyć].
über|hö'ren niedosłyszeć; Lektion: wysłuchiwać [-chać], przepytywać [-tać].
ü'ber|irdisch nadziemski.
ü'ber|kippen przeważać [-żyć] (się), [s]tracić równowagę.
über|kleben 1. (–◡–́◡) = bekleben. 2. (–́◡–◡) (et. mit *dat.*) naklejać [-kleić] (co na *acc.*).
Ü'ber|kleid *n* wierzchnie ubra-[nie.]
ü'ber|klug przemądry.
ü'ber|kochen przegotowywać [-ować].
über|ko'mmen = bekommen; es überkam mich eine Angst zdjął mnie strach.
über|laden 1. (–́◡–◡) przeładowywać [-ować]. 2. (–◡–́◡) (mit *dat.*) obciążać [-żyć] zbytnio; Magen: przeładować (*instr.*).
Über|la'nd... od morza do morza, transkontynentalny.
über|la'ssen (abtreten) odstępować [-stąpić], pozostawiać [-wić]; (anheimstellen) poruczać [-czyć], oddawać [-dać]; sich ~ oddawać [-dać] się. *Su.* odstąpienie *n*, pozostawienie *n*; poruczenie *n*.
Ü'ber|last *f* nadwyżka ciężaru.
über|la'sten = überladen 2.

über|laufen 1. (⏑-⏑) (ſn) przechodzić [przejść], zbiegać [zbiedz] (zu *dat.* do *gen.*); *a.* = überfließen, übergehen 1. 2. (-⏑-⏑) nachodzić, naprzykrzać się (*dat.*); es überläuft mich kalt dreszcz mnie przechodzi.

Ü'ber|läufer *m* zbieg.

ü'ber|laut za głośny.

über|le'ben przeżyć; ſich ~ przeżyć się, wyjść z mody; **∠de(r)** *s.* pozostały (-ła) przy życiu.

über|legen 1. (⏑-⏑) kłaść [położyć] na (*acc.* j-n ~ = durchprügeln. 2. (-⏑-⏑): a) *v/t.* rozważać [-żyć], rozmyślać [-lić]; zastanawiać [-nowić] się nad (*instr.*); b) *a.* przewyższający, przemagający, silniejszy; j-m ~ ſein = übertreffen; **∠heit** *f* przewaga, wyższość.

Über|le'gung *f* ③b rozwaga, zastanowienie *n*: mit ~ z rozwagą, z rozmysłem; ohne ~ bez zastanowienia, nierozważnie; **~s|kraft** *f* rozsądek *m*.

über|lesen 1. (⏑-⏑) [prze]czytać. 2. (-⏑-⏑) (czytając) przeoczyć [voll.].

über|lie'fern przekazywać [-zać], podawać [-dać]; mündlich überliefert tradycyjny. *Su.* podanie *n*, tradycja *f*.

über|li'sten (-li'sten) ⑮c podchodzić [podejść], okpić [voll.]. *Su.* podejście *n*.

ü'berm F (ü'berm) = über dem.

über|ma'chen przekazywać [-zać].

Ü'ber|macht *f* przemoc, przewaga.

ü'ber|mächtig przemożny.

über|ma'len zamalowywać [-ować].

über|ma'nnen (-mä'nen) ⑮a pokonywać [-nać], zmagać [zmódz].

Ü'ber|maß *n* nadmiar *m*, zbytek *m*.

ü'ber|mäßig nadmierny, nadzwyczajny; *adv.* nad miarę, przesadnie.

Ü'ber|mensch *m* nadczłowiek: **∠lich** nadludzki, nadzwyczajny.

über|mi'tteln (-mi'teln) ⑮f przekazywać [-zać]. *Su.* przekazanie *n*; doręczenie *n*.

ü'ber|morgen pojutrze.

über|mü'den (-mü'den) ⑮c przemęczać [-czyć] (się). *Su.* przemęczenie *n*.

Ü'ber|mut *m* swawola *f*, rozpusta *f*; *a.* = Hochmut.

ü'ber|mütig (-mütich) swawolny, rozpustny; *a.* = frech, anmaßend.

über|na'chten [prze]nocować.

ü'ber|nächtig (-nächtich) trwający całą noc; (nicht ausgeſchlafen) po nocy nieprzespanej.

Ü'ber|nahme (-name) *f* ③b odebranie *n*, odbiór *m*, przyjęcie *n*; objęcie *n* w posiadanie.

ü'ber|natürlich nadprzyrodzony.

über|ne'hmen brać [wziąć] na siebie, podejmować [podjąć] się (*gen.*), obejmować [objąć]; (in Beſitz nehmen) brać [wziąć] w posiadanie.

Ü'ber|produktion *f* nadmiar *m* wytwórczości, hiperprodukcja.

über|que'r w poprzek, ukośnie.

über|ra'gen sterczyć ponad (*acc.*), przewyższać [-szyć]; *a.* = übertreffen.

über|ra'ſchen (-ra'szen) ⑮e przychodzić [przyjść] niespodzianie; ~ mit (*dat.*) zaskoczyć [voll.] (*acc.*): *fig.* zadziwiać [-wić]: **~d** niespodziany, nadzwyczajny, zadziwiający. *Su.* niespodziane zdarzenie *n*, niespodzianka *f*.

über|re'chnen przeliczać [-czyć], przerachowywać [-ować].

über|re'den namawiać [-mówić], nakłaniać [-kłonić], przekonywać [-nać]. *Su.* namawianie *n*, namowa *f*.

ü'ber|reich niezmiernie bogaty.
über|rei'chen podawać [-dać], wręczać [-czyć]. *Su.* podawanie *n.* podanie *n.*, wręczenie *n.*
ü'ber|reichlich nader obfity, zbytni. [rzały.]
ü'ber|reif zbyt dojrzały, przej-
ü'ber|rei'ten przejeżdżać [przejechać].
über|rei'zen zbytnio (od. bardzo) rozdrażniać [-nić]. *Su.* rozdrażnienie *n.* [stałość *f.*]
Ü'ber|rest *m* resztka *f*, pozo-
Ü'ber|rock *m* palto; (Überzieher) zarzutka *f.*
über|ru'mpeln podchodzić [podejść] z nienacka, napadać [-paść] niespodzianie.
ü'bers F (ü'bers) = über das.
über|sä'ttigen przesycać [-cić]. *Su.* przesycenie *n*, przesyt *m.*
über|schä'tzen oceniać [-nić] za wysoko, przeceniać [-nić]. *Su.* przecenianie *n.*
über|schau'en = überblicken.
über|schi'cken = übersenden.
über|schießen 1. (ˊ◡–◡) (sn) strzelać ponad miarę; auch = überfließen. 2. (–◡ˊ◡) przeskakiwać [-skoczyć] szybko (na drugą stronę).
über|schi'ffen przeprawiać [-wić] (się) (na okręcie).
Ü'ber|schlag *m* kosztorys, obliczenie *n.*
über|schlagen 1. (ˊ◡–◡): a) *v/i.* (sn) przechylać [-lić] (się); b) *v/t.* Tuch: = umschlagen; Beine: = kreuzen. 2. (–◡ˊ◡) obliczać [-czyć] w przybliżeniu; [z]robić kosztorys; sich ~ wywracać [-wrócić] się w tył; a. = auslassen.
ü'ber|schnappen zapadać [-paść]; *fig.* mieć bzika, być niespełna rozumu.
über|schreiben 1. (ˊ◡–◡) [na-] pisać na wierzchu. 2. (–◡ˊ◡) dawać [dać] napis na (*loc.*); Auftrag usw.: przepisywać [-sać].
über|schrei'en przekrzyczeć [voll.].
über|schrei'ten przekraczać [-kroczyć], przestępować [-stąpić]; das Maß ~ przebierać [-brać] miarę. *Su.* przekroczenie *n*, przestąpienie *n*, wykroczenie *n.*
Ü'ber|schrift *f* napis *m*, nagłówek *m*, tytuł *m.*
Ü'ber|schuh *m* kalosz.
Ü'ber|schuß *m* nadmiar, nadwyżka *f*, zwyżka *f.*
ü'ber|schüssig (-szüsich) nadmierny, pozostały.
über|schü'tten przelewać [-lać], przesypywać [-pać]; *fig.* (mit *dat.*) obsypywać [-pać] (*instr.*).
über|schwe'mmen zalewać [-lać] *Su.* wylew *m*, powódź *f.*
über|schwe'nglich (-szwe'ŋglich) niezmierny, przesadny; **˜keit** *f* zbytek *m*, przesada.
ü'ber|seeisch (-zeisz) zamorski.
über|se'hbar (-zę'bar) dający się objąć wzrokiem.
über|se'hen obejmować [objąć] wzrokiem; (nicht sehen) nie dostrzegać [-strzedz], przeoczać [-czyć]; Mängel usw.: patrzeć na co przez palce; auch = durchsehen, versehen. [śliwy.]
ü'ber|selig niezmiernie szczę-
über|se'nden przesyłać [-słać]; nadsyłać [nadesłać]. *Su.* przesyłka *f.* [się tłumaczyć.]
über|se'tzbar (-zö'chār) dający
über|setzen 1. (ˊ◡◡◡) przeprawiać [-wić] się (über *acc.* przez *acc.*). 2. (–◡ˊ◡) [prze]tłumaczyć (aus *dat.* in *acc.* z *gen.* na *acc.*); übersetzt tłumaczony, w tłumaczeniu. *Su.* tłumaczenie *n*, przekład *m.*
Über|se'tzer(in *f*) *m* tłumacz(ka).
Ü'ber|sicht *f* przegląd *m*, pogląd *m.*

ü'ber|ſichtlich poglądowy; przejrzysty; (klar) jasny; **2keit** *f* poglądowość; jasność.

über|ſie'deln (-zi'd^e^ln) ⑮f (ſn) przesiedlać [-lić] (się), przenosić [-nieść] (się), przeprowadzać [-dzić] (się). ***Su.*** przesiedlenie *n* (się), przeprowadzenie *n* (się).

ü'ber|ſinnlich nadzmysłowy, nadprzyrodzony, metafizyczny; **2keit** *f* nadzmysłowość.

über|ſo'mmern przepędzać [-dzić] lato.

über|ſpa'nnen zbytnio naciągać [-gnąć]; *a.* = überziehen; überſpannt przesadny; egzaltowany, ekscentryczny.

Über|ſpa'nntheit *f* przesada; egzaltacja, ekscentryczność.

über|ſpri'ngen przeskakiwać [-skoczyć] przez (*acc.*); omijać [ominąć].

ü'ber|ſprudeln (ſn) przelewać [-lać] się wierzchem.

über|ſteh(e)n 1. (⏑–⏑) (h) stać na wierzchu. 2. (–⏑⏑) przetrwać, przebyć [voll.]; auch = aushalten, überwinden.

über|ſtei'gen przewyższać [-szyć]; Mauer uſw.: przełazić [przeleźć] przez (*acc.*); das überſteigt meine Kräfte to przechodzi moje siły.

über|ſti'mmen = übertönen; er wurde überſtimmt przegłosowano go.

über|ſtra'hlen opromieniać [-nić], okrywać [okryć] blaskiem.

über|ſtrei'chen [po]smarować; (mit Farbe) [po]malować.

über|ſtrömen 1. (⏑–⏑) (ſn) przelewać [-lać] się; *fig.* obfitować w (*acc.*), być przepełnionym (*instr.*). 2. (–⏑⏑) = überſchwemmen.

Ü'ber|ſtrumpf *m* kamasz.

Ü'ber|ſtunde *f* nadliczbowa godzina.

über|ſtü'rzen na łeb na szyję załatwiać [-wić]; ſich ~ działać nierozważnie. ***Su.*** nierozwaga *f*, zbytni pośpiech *m*.

ü'ber|ſüß zbytnio słodki.

über|täu'ben (-toi'b^e^n) ⑮a zagłuszać [-szyć], oszołamiać [-łomić].

über|teu'ern (-toi'^e^rn) ⑮b et. [za]cenić za drogo; j-n: übervorteilen.

über|tö'lpeln (-tö'lp^e^ln) ⑮f [z]durzyć, [o]tumanić.

über|tö'nen zagłuszać [-szyć].

Ü'ber|trag ✠ (-trąk) *m* (2̈e) przeniesienie *n*.

über|tra'gbar przenośny; (überſetzbar) dający się tłumaczyć.

über|tra'gen przenosić [-nieść]; (j-m) przekazywać [-zać], polecać [-cić]; auch = überſetzen u. überweiſen. ***Su.*** przeniesienie *n*, przekazanie *n*; (Überſetzung) przekład *m*, tłumaczenie *n*.

über|tre'ffen przewyższać [-szyć] (an oder in *dat.* w *loc.*, *instr.*), górować nad (*instr.*).

über|trei'ben przesadzać [-dzić].

über|treten 1. (⏑–⏑) (ſn) przechodzić [przejść] (zu *dat.* do *gen.*, na *acc.*); Gewäſſer: występować [-stąpić] z brzegów. 2. (–⏑⏑) przestępować [-stąpić], przekraczać [-kroczyć], naruszać [-szyć]; ſich (den Fuß) ~ nadwerężać [-żyć] (od. wywichnąć sobie [voll.]) nogę. ***Su.*** przekroczenie *n*.

Ü'ber|tritt *m* przejście *n*.

über|tru'mpfen zabijać [-bić] wyższą kozerą; *fig.* ſ. übertreffen.

über|tü'nchen [o]tynkować, [za-, po]bielić.

über|vö'lkern (-fö'lk^e^rn) ⑮f przeludniać [-nić]. ***Su.*** przeludnienie *n*.

ü'ber|voll przepełniony.

über|vo'rteilen (-fo'rtail^{e}n) ⑮a zdzierać [zedrzeć], oszukiwać [-kać], [s]krzywdzić.

über|wa'chen dozorować, czuwać nad (*instr.*). *Su.* nadzór *m* (nad *instr.*).

über|wä'ltigen (-wę'ltig^{e}n) ⑮a przemagać [-módz], pokonywać [-nać], przezwyciężać [-żyć]: der Schlaf überwältigte ihn sen go zmorzył; **~d** imponujący, odurzający.

über|wei'sen przekazywać [-zać], oddawać [-dać]; auch = überführen. *Su.* przekazanie *n*, przekaz *m*.

über|werfen 1. (⏗◡◡◡) narzucać [-cić], zarzucać [-cić] na (*acc.*). 2. (-◡⏗◡) sich ~ pokłócić ober poróżnić się (mit *dat.* z *instr.*).

über|wie'gen przeważać [-żyć]; **~d** przeważający, przeważny.

über|wi'nden przezwyciężać [-żyć], pokonywać [-nać]. *Su.* przezwyciężenie *n*, pokonanie *n*.

über|wi'ntern (-wi'nt^{e}rn) ⑮b [[prze]zimować.]

über|wö'lben zasklepiać [-pić], pokrywać [-yć] sklepieniem.

Ü'ber|wurf *m* narzutka *f*, powłoka *f*.

Ü'ber|zahl *f* przeważająca liczba; (Übermacht) przemoc; (Mehrzahl) większość.

über|zä'hlen = durchzählen.

ü'ber|zählig (-cęlįch) nadliczbowy, dodatkowy.

über|zeu'gen przekonywać [-nać] (von *dat.* o *loc.*); **~d** przekonywający.

Über|zeu'gung *f* przekonanie *n* (von *dat.* o *loc.*); **~s|kraft** *f* siła przekonywania.

über|ziehen 1. (-◡⏗◡) obciągać [-gnąć], powlekać [-wlec]; sich (mit Wolken) ~ pokrywać [-yć] się (chmurami); mit Krieg ~ wydawać [-dać] wojnę (*dat.*). 2. (⏗◡◡◡) (sn) przeprowadzać [-dzić] się, przenosić [-nieść] się: F j-m eins ~ ściągnąć [voll.] laską (*acc.*).

Ü'ber|zieher (-cį^{e}r) *m* ②l zarzutka *f*, palto *n*.

über|zu'ckern (-cų'k^{e}rn) ⑮b ocukrzać [-rzyć]; [po]lukrować.

Ü'ber|zug *m* powłoka *f*, pokrowiec; *a.* = Kissenüberzug.

über|zwe'rch (-cwę'rch) na poprzek.

ü'blich (ü'plįch) zwyczajny, będący w zwyczaju od. używaniu.

ü'brig (ü'brįch) pozostały, resztujący; (überflüssig) zbywający, zbyteczny: das **~e** reszta *f*; die **~en** Menschen inni ludzie, reszta *f* ludzi; im **~en** zresztą; ein **~es** tun [u]czynić ponad swój obowiązek; **~bleiben** pozostawać [-stać]: **~geblieben** pozostały; **~lassen** pozostawiać [-wić].

ü'brigens (ü'bŗįg^{e}ns) zresztą.

Ü'bung *f* ćwiczenie *n*; (im Sprechen usw.) wprawa, rutyna; **~s|platz** *m* miejsce *n* ćwiczeń; **~s|stück** *n* ćwiczenie. [chen (mehr).]

u. dgl. (m.) Abk. für und derglei-

U'fer (ū'f^{e}r) *n* ②l brzeg *m*; vom ~ z brzegu; am ~ gelegen od. liegend przy- od. nadbrzeżny; **~...** nadbrzeżny; **~bewohner** *m* mieszkaniec wybrzeża; **~land** *n* wybrzeże; **~los** bezbrzeżny; **~schwalbe** *f* brzegówka.

Uhr (ūr) *f* ⑬b zegar *m*; *dim.* zegare(cze)k *m*; wieviel ~ ist es? która godzina? (a. was ist die ~?); es ist (Punkt) ein (zwei, sieben) ~ jest (dokładnie) pierwsza (druga, siódma) godzina; aber: zwei (drei) **~en** dwa (trzy) zegary; **~...** zegarowy.

U'hr...: ~gehänge *n* wisiorek *m* (przy zegarku); **~halter** *m* po-

stument na zegar: ₋kette f łańcuszek m do zegarka: ₋macher m zegarmistrz; ₋macherei (-machᵉʀai) f ③b zegarmistrzostwo n: ₋(macher-)laden m sklep (oder warstat) zegarmistrzowski: ₋werk n mechanizm m (oder werk m) w zegarku.

U'hu (ū hu) m ②g¹, ⑥i puhacz.

Ula'n (ulā'n) m ③a ułan: ₋en... ułański.

Ulk F (ulk) m ②g figiel, żart.

u'lken F (u'lkᵉn) ⑮a [po]figlować, [po]żartować.

u'lkig F (u'lkich) pocieszny.

U'lme (u'lmᵉ) f ③b wiąz m, brzost m; ₋n... wiązowy, brzostowy.

U'ltimo (u'ltimo) m ⑥i (*pl.* a. Ultimi) ostatni dzień miesiąca.

Ultramonta'ner (ultʀamontạ'-nᵉʀ) m ②l ultramontanin, skrajny klerykał.

um (um) **1.** *prp.* (*acc.*) ₋(...herum) dookoła (*gen.*), około (*gen.*, auch zeitlich); (nach) po (*loc.*); (zeitlich) o (*loc.*); (für) za (*acc.*); (um wieviel) za (*acc.*); bei Vergleichen: o (*acc.*), z.B.: ~ drei Jahre jünger (als ...) o trzy lata młodszy (niż ...); ~ so besser tem lepiej; ~ so mehr tem bardziej; ~ ... willen dla (*gen.*), ze względu na (*acc.*); ~ keinen Preis za żadną cenę; ~ nichts und wieder nichts za nic; eins ~ das (od. ums) andere jedno za drugiem. **2.** *cj.* ~ zu (mit *inf.*) aby, ażeby (mit *inf.*). **3.** *adv.* (herum) dokoła; ~ und ~ (von allen Seiten) ze wszystkich stron; (ganz und gar) zupełnie; das Jahr usw. ist um (rok) zakończył się, minął.

u'm... (⸗́...) oft prze...; (⸗...) ob...

u'm|ändern przemieniać [-nić]; auch = umarbeiten.

u'm|arbeiten przerabiać [-robić]. *Su.* przeróbka f.

um|a'rmen (-ạ'ʀmᵉn) obejmować [objąć], uściskać [-snąć]; umarmt w objęciach. *Su.* objęcie n, uścisk m.

U'm|bau m przebudowa f, rekonstrukcja f.

um|bauen **1.** (⸗́-⏑) przebudowywać -ować]. **2.** (⏑⸗́⏑) obudowywać [-ować] dookoła.

u'm|behalten zatrzymywać [-mać] na sobie, nie zdejmować [zdjąć] (*gen.*).

u'm|biegen prze- oder zaginać [-giąć], skręcać [-cić].

u'm|bilden przekształcać [-cić], przerabiać [-robić]. *Su.* przekształcenie n, przerobienie n.

u'm|binden obwiązywać [-zać], zawiązywać [-zać] (a. ⏑⸗́⏑; mit *dat.*: *instr.*); (neu binden) na nowo oprawiać [-wić].

u'm|blasen zdmuchiwać [-chnąć].

u'm|blättern przewracać [-wrócić] kartki; (*v/t.*) = durchblättern.

u'm|blicken oglądać [-dnąć] się dookoła siebie.

u'm|brechen przełamywać [-mać]; Typ. (⸗́+ ⏑⸗́⏑) [z]łamać kolumnę, (von neuem) poprzekładać [voll.]. [[z]gubić.]

u'm|bringen zabijać [-bić].

U'm|bruch m przełom.

u'm|decken nakrywać [-yć] na nowo. [wiersz.]

u'm|dichten przerabiać [-robić]

u'm|drehen (sich) obracać [-rócić], przewracać [-wrócić] (się): den Hals: skręcać [-cić]. *Su.* obrót m, przewrót m.

U'm|druck m przedruk.

u'm|drucken przedrukowywać [-ować]

um|fahren **1.** (⸗́-⏑): a) *v/i.* objeżdżać [-jechać]; b) *v/t.* prze-

jechać. 2. (◡–◡) objeżdżać [-jechać].

U'm|fahrt *f* objazd *m.*

u'm|fallen padać [paść, upaść]; przewracać [-wrócić] się.

U'm|fang *m* obwód: (Weite) rozległość *f*: (Umkreis) zakres.

umfa'ngen obejmować [objąć], ogarniać [-nąć].

u'm|fangreich obszerny, rozległy.

u'm|färben przefarbować [voll.].

um|fa'ssen obejmować [objąć] (auch ◡–◡): (erfassen) chwytać [(u)chwycić]; (umschließen) zamykać [-mknąć], zawierać; mieścić w sobie; ~d daleko sięgający; Wissen: szeroki, obszerny.

Um|fa'ssung *f* objęcie *n*: (bsd. ✕) ogrodzenie *n*; ~s... ogradzający, otaczający.

um|fla'ttern latać dookoła (*gen.*).

um|flechten 1. (◡–◡) oplatać [opleść]. 2. (–◡◡) inaczej splatać [spleść], przeplatać [-pleść].

um|flie'ßen opływać, oblewać.

u'm|formen = umbilden.

U'm|frage *f* kwestjonarjusz *m*, ankieta; ~ halten = ~n (bei *dat.*) rozpytywać się (u *gen.*), zbierać [zebrać] zdania (*gen.*).

um|frie'digen = einfriedigen.

u'm|füllen przelewać [-lać]; Mehl usw.: przesypywać [-pać].

U'm|gang *m* obchód, pochód; (Verkehr) obcowanie *n*, pożycie *n* (mit *dat.* z *instr.*).

u'm|gänglich (-gĕŋ-) towarzyski, uprzejmy; ~keit *f* towarzyskość, uprzejmość.

U'm|gangs...: ~**formen** *f/pl.* formy towarzyskie; ~**sprache** *f* język *m* towarzyski.

um|ga'rnen osidlać [-lić], obsaczać [-czyć]; *fig.* [z]łowić w sidła.

um|geben 1. (◡–◡) (mit *dat.*) otaczać [otoczyć], opasywać [-sać] (*instr.*). 2. (–◡◡) wkładać [włożyć] (j-m et. co na *acc.*).

Um|ge'bung (-gę'buŋ) *f* (3 b) otoczenie *n*: in seiner ~ przy nim; *a.* = **U'm|gegend** *f* okolica; aus der ~ okoliczny.

um|geh(e)n 1. (–◡◡) obracać [obrócić] się: (e-n Umweg machen) obchodzić [obejść], okrążać [-żyć]: (mit *dat.*) obchodzić [obejść] się, obcować, przystawać (z *instr.*); (sich befassen) zajmować [zająć] się (*instr.*): es geht hier um tu straszy, tu są duchy: ~d nagminny: (= mit ~der Post) odwrotną pocztą. 2. (◡–◡) obchodzić [obejść]; (a. = vermeiden) omijać [ominąć].

Um|ge'hung *f* obchodzenie *n*; obejście *n*; ominięcie *n*.

u'm|gestalten przekształcać [-cić], przeobrażać [-razić], [z]reorganizować. *Su.* przekształcenie *n*, przeobrażenie *n*, reorganizacja *f.*

u'm|gießen przelewać [-lać].

um|gi'ttern ogradzać [-grodzić] kratą.

um|graben 1. (–◡◡) przekopywać [-pać]. 2. (◡–◡) okopywać [-pać].

um|gre'nzen ograniczać [-czyć].

u'm|gucken = umsehen.

um|gü'rten opasywać [-sać], przepasywać [-sać].

U'm|guß *m* przelanie *n*.

u'm|haben mieć na sobie.

U'm|hang *m* zarzutka *f*, mantylka *f*; *a.* = Vorhang.

u'm|hängen (anders hangen) przewieszać [-esić]; sich e-n Mantel usw. ~ wkładać [włożyć] (oder zarzucać [-cić]) na siebie.

U'm|hänge|tasche *f* torebka do przewieszania.

u'm|hauen ścinać [ściąć], wyrębywać [-bać].

umhe'r dookoła; **~fahren** wozić (dokoła); (*v/i.*) jeździć; **~führen** oprowadzać; **~geh(e)n** chodzić, przechadzać się; **~irren** błądzić, błąkać się; **~kriechen** (ſn) łazić, pełzać; **~laufen, ~rennen** (ſn) biegać, gonić; **~reiſen** (ſn) podróżować (in *dat.* po *loc.*); **~ſchicken** rozsyłać [-zesłać]; **~ſchlendern** (ſn) włóczyć się; **~ſchleppen** wlec, ciągnąć; **~ſtreifen, ~wandern, ~ziehen** (ſn) wędrować, ciągnąć; ſich **~treiben** włóczyć się.

umhi'n: man kann nicht ~ (zu) nie można omieszkać (mit *inf.*): ich kann nicht ~ zu ſagen muszę powiedzieć.

umhü'llen okrywać [-yć], osłaniać [osłonić]. *Su.* okrycie *n*, osłona *f*; *a.* = Hülle.

U'mkehr (-keʀ) *f* (3, b) (*o. pl.*) odwrót *m*, powrót *m*.

u'mkehren 1. *v/t.* przewracać [-wrócić], odwracać [-wrócić]; umgekehrt odwrotny. 2. *v/i.* (ſn) powracać [-wrócić], wracać [wrócić] się.

u'mkippen przewracać [-wrócić] (się *v/i.* [ſn]).

umkla'mmern obejmować [objąć] silnie.

umkleiden 1. (´–⏑) przebierać [-brać]. 2. (⏑´⏑) (mit *dat.*) obkładać [obłożyć] (*instr.*).

u'mkommen [z]ginąć.

U'mkreis *m* obwód, okręg.

umkrei'ſen okrążać [-żyć].

u'mladen przeładowywać [-ować]. *Su.* przeładowanie *n*.

umla'gern oblęgać [-lędz], otaczać [otoczyć].

U'mlauf *m* obieg, krążenie *n*, cyrkulacja *f*; in ~ bringen od. ſetzen = verbreiten.

umlaufen 1. (´–⏑): a) *v/i.* (ſn) obracać [-rócić] się, [ob]chodzić; b) *v/t.* biegnąć przewracać [-wrócić]. 2. (⏑´⏑) obiegać [obiedz]. [*m*, cyrkularz *m*.]

U'mlauf(s)ſchreiben *n* okólnik

U'mlaut *m* Gram. przegłos.

U'mleg(e)kragen *m* kołnierz wykładany.

u'mlegen (anders legen) przekładać [przełożyć]; Mantel uſw.: wdziewać [wdziać]; Verband uſw.: na- oder przy-kładać [-łożyć]: auch = niederlegen.

u'mlenken obracać [-rócić], nawracać [-wrócić].

u'mliegend okoliczny.

ummau'ern obmurowywać [-ować], otaczać [otoczyć] murem.

umna'chten otaczać [otoczyć] ciemnością, zaciemniać [-nić].

umne'beln otaczać [otoczyć] mgłą, zamglić [voll.].

u'mnehmen brać [wziąć] na siebie, owijać [owinąć] się (w *acc.*). [[-ować].]

u'mpacken przepakowywać

umpflanzen 1. (´⏑⏑) przesadzać [-dzić]. 2. (⏑´⏑) obsadzać [-dzić].

u'mprägen przetłoczyć [-tłaczać] (monetę). *Su.* przetłaczanie *n* (monety). [ramy.]

umra'hmen oprawiać [-wić]

umra'nken oplatać [opleść] strączkami. [[-ować].]

u'mrechnen przerachowywać

umrei'ſen objeżdżać [-jechać].

u'mreißen przewracać [-wrócić], obalać [-lić].

umreiten 1. (⏑´⏑) objeżdżać [-jechać] konno. 2. (´–⏑) przejeżdżać [-jechać] konno.

u'mrennen obalać [-lić] w biegu.

umri'ngen otaczać [otoczyć].

U'mriß *m* zarys, szkic.

u'mrühren [wy]mieszać.

ums F (ums) = um das.

u'mſatteln przesiadać [-siąść] się na inne siodło; *fig.* zmieniać [-nić] zawód od. zajęcie.

U'm|satz *m* odbyt, obrót: (Austausch) zamiana *f*, wymiana *f*: ..., obrotowy.
u'm|schaffen = umbilden.
u'm|schalten zmieniać [-nić] zwrotnik.
U'm|schalter *m* zwrotnik.
um|scha'tten = beschatten.
U'm|schau *f* przegląd *m*: ~halten = sich ~en oglądać [-dnąć] się.
um|schiffen 1. (◡–́) objeżdżać [-jechać] okrętem, opływać [-ynąć]. 2. (–́◡) przenosić [-nieść] z jednego okrętu na drugi.
U'm|schlag *m* (e-s Rockes) wyłóg, kołnierz; (e-s Buches) okładka *f*; (eines Briefes) koperta *f*; ⚕ okład, kompres; (Wendung) zmiana *f*.
u'm|schlagen 1. *v/i.* (sn) przewracać [-wrócić] się; Wetter: zmieniać [-nić] się; Milch usw.: [s]kisnąć. 2. *v/t.* = umbiegen, umwenden; Tuch usw.: owijać [-inąć] się (*instr.*); Ärmel: podwijać [-inąć]. [szal *m*.]
U'm|schlag(e)|tuch *n* chusta *f*,]
um|schlie'ßen otaczać [otoczyć].
um|schli'ngen owijać [-inąć], obejmować [objąć].
u'm|schmeißen F = umwerfen.
u'm|schmelzen przetapiać [-topić]. [[-sać].]
u'm|schnallen przypasywać]
um|schreiben 1. (–́◡) przepisywać [-sać]. 2. (◡–́◡) opisywać [-sać], [s]parafrazować; ~d opisujący, opisowy.
Um|schreibung *f* 1. (–́◡) przepisywanie *n*; kopja. 2. (◡–́◡) opisanie *n*, opis *m*, parafraza.
U'm|schrift *f* transkrypcja.
u'm|schulen przenosić [-nieść] do innej szkoły.
u'm|schütteln przetrząsać [przetrząść].
u'm|schütten przesypywać [przesypać]; Flüssigkeit: przelewać [-lać]. [(*gen.*).]
um|schwä'rmen latać w około]
U'm|schweif *m* kołowanie *n*: ohne ~e bez ogródek, bez ceregieli; ~e machen robić ceregiele. [zmiana *f*.]
U'm|schwung *m* obrót, (nagła)]
um|se'geln = umschiffen 1.
u'm|sehen: sich ~ oglądać [-dnąć] się: ohne sich umzusehen nie oglądając się: sich ~ nach (*dat.*) = suchen.
u'm|setzen przesadzać [-dzić]: Ofen: przestawiać [-wić]; Typ. składać [złożyć] na nowo: (verwandeln) zamieniać [-nić] (in *acc.* na *acc.*); Musikstück usw.: przekładać [przełożyć], transponować: ⚜ sprzedawać [-dać]: (in bares Geld) spieniężać [-żyć].
U'm|sich|greifen *n* szerzenie *n* się. [zorność.]
U'm|sicht *f* oględność, prze-]
u'm|sichtig (-zichtich) oględny, przezorny.
u'm|sinken = umfallen.
um|so|me'hr s. um.
um|so'nst (für nichts) darmo, bezpłatnie; (vergebens) napróżno, daremnie.
um|spannen 1. (–́◡) przeprzęgać [-prządz]. 2. (◡–́) obejmować [objąć].
u'm|springen bez ceremonji obchodzić [obejść] się (mit *dat.* z *instr.*): Wind: zmieniać [-nić] kierunek.
um|spü'len = bespülen.
U'm|stand *m* okoliczność *f*; (*pl.*) (Lage) położenie *n*: (Mühe) trudy *m/pl.*: zachody *m/pl.*; ohne Umstände bez ceregieli, poprostu: Umstände machen ceremonjować się, certować się: unter Umständen stosownie do okoliczności: unter allen Umständen w każdym razie: im

anderen (oder gesegneten) Umständen w błogosławionym stanie, przy nadziei.

u'm|ständlich (-sztę̈ntlich) szczegółowy; (schwierig) trudny, przykry; ~er Mensch formalista *m*.

U'm|stands...: **~krämer** *m* formalista, pedant; **~wort** *n* przysłówek *m*.

um|ste'h(e)n obstępywać [-stąpić], stać w około (*gen.*).

u'm|stehend stojący naokoło; (Seite) odwrotny; die **~en** obecni *m/pl.*, otoczenie *n*; wie ~ jak na odwrotnej stronie.

U'm|steig(e)|billett *n*, **-karte** *f* bilet *m* do przesiadania, przesiadka *f*.

u'm|steigen (sn) przesiadać [-siąść].

um|stellen 1. (´◡◡) przestawiać [-wić], ustawiać [-wić] inaczej. 2. (◡´◡) (mit *dat.*) obstawiać [-wić] (*instr.*); (umzingeln) osaczać [-czyć].

Um|stellung *f* 1. (´◡◡) przestawienie *n*. 2. (◡´◡) obstawienie *n*, osaczenie *n*.

u'm|stimmen przestrajać [-stroić]; *i-n*: przerabiać [-robić], przekonywać [-nać].

u'm|stoßen przewracać [-wrócić], obalać [-lić]; *fig.* unieważniać [-nić]; Urteil: znosić [znieść].

um|stra'hlen opromieniać [-nić]; otaczać [otoczyć] blaskiem.

um|stri'cken obszywać [-szyć]; *fig.* osidlać [-lić].

u'm|stülpen wywracać [-wrócić].

U'm|sturz *m* obalenie *n*, upadek; Pol. przewrót; ... przewrotowy, rewolucyjny.

u'm|stürzen 1. *v/i.* padać [(u-)paść]. 2. *v/t.* przewracać [-wrócić]; *fig.* obalać [-lić]; (vernichten) [z]niszczyć.

U'm|stürzler (-szturcl^e^r) *m* (2)l przewrotowiec, rewolucjonista; **~isch** (~jsz) przewrotowy, rewolucyjny.

u'm|taufen przechrzcić [voll.].

U'm|tausch *m* zamiana *f*, przemiana *f*, wymiana *f*; **~en** przemieniać [-nić], wymieniać [-nić] (gegen *acc.* na *acc.*).

U'm|trieb *m* obieg, krążenie *n*; (*pl.*) knowania *n/pl.*, machinacje *f/pl.*, intrygi *f/pl.*

u'm|tun zarzucać [-cić], brać [wziąć] na siebie; sich ~ nach (*dat.*) = suchen.

u'm|wälzen przewracać [-wrócić]. *Su.* przewrót *m*; rewolucja *f*.

u'm|wandeln przerabiać [-robić], przemieniać [-nić]. *Su.* przemiana *f*.

u'm|wechseln zmieniać [-nić], wymieniać [-nić] (gegen *acc.* na *acc.*). *Su.* przemiana *f*, wymiana *f*.

U'm|weg *m* zboczenie *n* z drogi, objazd; auf **~en** bocznemi drogami; *fig.* pośrednio; ohne ~e bez ogródek.

u'm|wenden obracać [-rócić]; Blatt: przewracać [-wrócić].

u'm|werfen przewracać [-wrócić]; Mantel: zarzucać [-cić].

u'm|wi'ckeln o(b)wijać [-inąć] (mit *dat.* w *acc.*).

u'm|winden (mit *dat.*) owijać [-inąć] (*instr.*); opasywać [-sać].

um|zäu'nen (-coi'n^e^n) (15)a ogradzać [ogrodzić], oparkaniać [-nić]. *Su.* ogrodzenie *n*; parkan *m*, płot *m*.

um|ziehen 1. (´-◡): a) *v/i.* (sn) przeprowadzać [-dzić] się, przenosić [-nieść] się; b) *v/t.* (sich) przebierać [-brać] (się). 2. (◡´◡) otaczać [otoczyć]; auch = bedecken.

um|zi'ngeln (-cį'ŋ^e^ln) (15)f otaczać [otoczyć], osaczać [-czyć]. *Su.* otoczenie *n*, osaczenie *n*.

U'm|zug *m* przeprowadzka *f*, przenosiny *f/pl.*: (feierlicher) pochód, procesja *f*.
un... (ŭn...) in Zssgn nie...
u'n|abä'nderlich (-ăpĕ'ndᵉʀlɪch) niezmienny, nieodmienny.
u'n|abhängig niezawisły; **≈keit** *f* niezawisłość.
u'n|abkömmlich (-ăpköm-) nieodzowny.
u'n|abla'ssig (~lĕ'sɪch) nieustanny, ustawiczny.
un|abse'hbar (~zę'bąʀ) nieprzejrzany, niezmierzony, nieograniczony.
un|abse'tzbar (~zĕ'cbąʀ) nie dający się usunąć.
u'n|absichtlich nieumyślny; *adv.* niechcąco, bez zamiaru.
un|abwei'slich (-ăpwaĭ'slɪch) nieodparty; (dringend) nieodzowny, konieczny.
un|abwe'ndbar (~wĕ'ntbąʀ) nieochybny, konieczny.
u'n|achtsam nieuważny, niebaczny; (nachlässig) niedbały: **≈keit** *f* nieuwaga, niebaczność; niedbałość.
u'n|ähnlich niepodobny; **≈keit** *f* niepodobieństwo *n*, różnica.
un|anfe'chtbar (-ănfĕ'chtbąʀ) nienaruszalny: **≈keit** *f* nienaruszalność.
u'n|angebracht (~bʀacht) nie na miejscu.
u'n|angefochten (~fochtᵉn) nienagabywany, niezaczepiony.
u'n|angemeldet (~mĕldᵉt) niezgłoszony, niemeldowany; *adv.* bez zgłoszenia.
u'n|angemessen niestosowny, nieodpowiedni.
u'n|angenehm niemiły, nieprzyjemny.
un|angrei'fbar niezaczepny.
un|anne'hmbar nie do przyjęcia.
U'n|annehmlichkeit *f* nieprzyjemność, przykrość.
u'n|ansehnlich niepokaźny; auch = unbedeutend.
u'n|anständig nieporządny, nieprzyzwoity: **≈keit** *f* nieprzyzwoitość.
un|anta'stbar (-ănta'stbąʀ) nietykalny: **≈keit** *f* nietykalność.
u'n|appetitlich nieapetytny.
U'n|art *f* niegrzeczność; (Fehler) wada *f*, przywara *f*; (üble Gewohnheit) narów *m*.
u'n|artig swawolny; (unhöflich) niegrzeczny: **≈keit** *f* niegrzeczność.
u'n|auffi'ndbar nie dający się odszukać.
u'n|aufgefordert (-aufgᵉfŏʀdᵉʀt) niewzywany; (Gast) nieproszony.
u'n|aufgeklärt (~klěʀt) niewyjaśniony.
un|aufha'ltsam (~hă'ltzām) nie dający się powstrzymać, niepohamowany: **≈keit** *f* siła niepowstrzymana.
un|aufhö'rlich (~hö'ʀlɪch) nieustanny, ustawiczny: *adv.* auch bez ustanku.
un|auflö'sbar (~lö'sbāʀ), **unauflö'slich** nierozerwalny; ⚗ nierozpuszczalny.
u'n|aufmerksam nieuważny; **≈keit** *f* nieuwaga.
u'n|aufrichtig nieszczery.
un|aufschie'bbar (-aufszi'pbąʀ) nie dający się odłożyć, pilny.
un|ausblei'blich (-blaĭ'p-) niezawodny, nieomylny, pewny.
un|ausfü'hrbar niewykonalny, niemożliwy; **≈keit** *f* niewykonalność.
u'n|ausgesetzt = unaufhörlich.
un|auslö'schlich (~lö'szlɪch) niewygasły; (Tinte) nie dający się wywabić; *fig.* niezniszczalny.
un|aussprе'chlich (~szpʀę'chlɪch) niewymowny; F die **≈en** *f/pl.* = Hosen.
un|ausste'hlich (~szte'lɪch) nie do zniesienia, nieznośny.

u'n|bändig (-bęndich) niepohamowany, nieposkromiony.
u'n|barmherzig niemiłosierny, nielitościwy: **2keit** *f* brak *m* miłosierdzia oder litości.
u'n|beabsichtigt niezamierzony, nieumyślny; *adv.* bez zamiaru.
u'n|beachtet niespostrzeżony: ~ lassen pomijać [-inąć]; nie spostrzegać [-strzedz] (*gen.*).
u'n|beanstandet bez przeszkody.
u'n|beantwortet (pozostawiony) bez odpowiedzi.
u'n|bearbeitet nieobrobiony, surowy; (Feld) nieuprawny.
u'n|bebaut nieuprawny; (Grundstück) niezabudowany.
u'n|bedacht, ~sam nieostrożny; (unvernünftig) nierozważny, niebaczny; **2samkeit** *f* nieostrożność, nierozwaga.
u'n|bede'nklich nie przedstawiający trudności, bezpieczny.
u'n|bedeutend nieznaczny, niepokaźny.
u'n|bedi'ngt bezwarunkowy, konieczny.
u'n|beeinflußt nie podlegający obcym wpływom, niezawisły.
u'n|beendigt niedokończony.
u'n|befa'hrbar niejezdny.
u'n|befangen nieuprzedzony; (offen) otwarty; (im Urteil) bezstronny; *a.* = ungezwungen; **2heit** *f* nieuprzedzenie *n*; otwartość; bezstronność.
u'n|befleckt niesplamiony; (rein) czysty; (keusch) niewinny, niepokalany; **2heit** *f* czystość; niepokalaność.
u'n|befriedigt niezadowolony, nienasycony.
u'n|befugt nieuprawniony, niepowazniony.
u'n|begabt niezdolny, nieutalentowany.
u'n|begreiflich niepojęty, niezrozumiały; *a.* = unerklärlich.
u'n|begrenzt nieograniczony.
u'n|begründet nieuzasadniony, gołosłowny.
U'n|behagen *n* nieprzyjemne uczucie *n*, niesmak *m*; auch = Unwohlsein.
u'n|behaglich nieprzyjemny, niemiły, przykry, niesmaczny.
u'n|behelligt nienagabywany, spokojny.
u'n|behilflich = unbeholfen.
u'n|behindert bez przeszkody; swobodny.
u'n|beholfen (-b^e^holf^e^n) nieporadny, niezgrabny; **2heit** *f* nieporadność, niezgrabność.
u'n|beirrt niezmieszany.
u'n|bekannt nieznany; (persönlich) nieznajomy: er ist mir ~ nie znam go; **2e(r)** *s.* nieznajomy (-ma); **~er|weise** nie znając.
u'n|bekümmert nie troszczący się, spokojny, bezpieczny; ~ um (*acc.*) nie dbający o (*acc.*).
u'n|beladen nieobładowany, nieobciążony.
u'n|belebt nieożywiony; (Straße) nieludny, pusty.
u'n|beliebt nie lubiany; (beim Volke) niepopularny; **2heit** *f* niepopularność.
un|beme'rkbar niedostrzegalny, niewidzialny.
u'n|bemittelt niezamożny.
u'n|benannt bezimienny, nieokreślony.
u'n|benommen niezabroniony, dozwolony; es bleibt dir ~ wolno ci.
u'n|benutzt nieużywany, nieużyty.
u'n|bequem niewygodny; **2lichkeit** *f* niewygoda.
un|bere'chenbar (-b^e^re'ch^e^nbar) nieobliczalny.
u'n|berechtigt nieuprawniony; (Vorwurf usw.) niesprawiedliwy, niesłuszny.
u'n|berücksichtigt nieuwzględniony.
u'n|berufen nieproszony, niepowołany; *adv.* (meist ~!) bez uroków!

u'n|berührt nietknięty.
u'n|beschadet (-bᵉszạdᵉt) (*gen.*) mimo (*gen.*), bez ujmy dla (*gen.*).
u'n|beschädigt nieuszkodzony; (ganz) cały. [bez zajęcia.]
u'n|beschäftigt niezajęty, wolny,
u'n|bescheiden nieskromny; 2-heit *f* nieskromność.
u'n|bescholten (-bᵉszǫltᵉn) nieposzlakowany, nieskazitelny; 2heit *f* nieskazitelność.
u'n|beschränkt nieograniczony.
un|beschrei'blich (-bᵉszʀai'plĭch) nie dający się opisać, niewypowiedziany.
u'n|beseelt bezduszny.
u'n|besetzt nieobsadzony, niezajęty, próżny, wolny; ~e Stelle wakujące miejsce *n*.
un|besie'gbar (-bᵉzi'k-), **unbesi'eglich** nie do zwyciężenia, niezwyciężony. [płatny.]
u'n|besoldet niepłatny, bez-
u'n|besonnen nierozważny, bezmyślny; (unvernünftig) nieroztropny; (leichtsinnig) lekkomyślny; 2heit *f* nierozwaga; nieroztropność; lekkomyślność.
u'n|besorgt bez troski, spokojny; seien Sie ~! niech się pan(i) nie niepokoi!, bądź pan(i) spokojny (-na).
U'n|bestand *m* niestałość *f*.
u'n|beständig niestały; (veränderlich) zmienny; 2keit *f* niestałość; zmienność.
u'n|bestechlich nieprzekupny; 2keit *f* nieprzekupność, nieprzedajność. [niedoręczalny.]
un|beste'llbar (-bᵉsztę'lbaʀ)
un|besti'mmbar (-bᵉsztĭ'mbaʀ) nie dający się określić, nieokreślny.
u'n|bestimmt nieokreślony, nieoznaczony; (ungenau) niewyraźny, niepewny; (unentschlossen) niezdecydowany; auf ~e Zeit na czas nieograniczony; 2heit *f* nieokreśloność; niewyraźność; niepewność; niezdecydowaność.
un|bestrei'tbar nie dający się zaprzeczyć, niezaprzeczony; das ist ~ to nie da się zaprzeczyć. [bezsprzeczny.]
un|bestri'tten niezaprzeczony,
u'n|beteiligt (bei *dat.*) nie biorący (oder mający) udziału (w *loc.*), nie uczestniczący (w *loc.*), niezainteresowany.
u'n|betont nieakcentowany.
u'n|beträchtlich nieznaczny.
un|beu'gsam nieugięty.
u'n|bevölkert niezaludniony, (nie)odludny. [nadzoru.]
u'n|bewacht niestrzeżony, bez
u'n|bewaffnet nieuzbrojony.
u'n|beweglich nieruchomy; *fig.* niewzruszony; 2keit *f* nieruchomość; niewzruszoność.
u'n|beweibt nieżonaty.
u'n|beweint nieopłakiwany.
un|bewo'hnbar niezamieszkalny. [pusty.]
u'n|bewohnt niezamieszkały,
u'n|bewölkt niezachmurzony.
u'n|bewußt nieświadomy; das ist mir ~ to mi nieznane, ja tego nie znam.
un|beza'hlbar (-bᵉcạ'lbaʀ) nie dający się opłacić, nieoceniony.
un|bezä'hmbar (-bᵉcę'mbaʀ) nie dający się poskromić.
un|bezwi'ngbar (-bᵉcwĭ'ŋ-) nie do pokonania oder zwyciężenia.
u'n|biegsam niegiętki, sztywny; *fig.* uparty; 2keit *f* niegiętkość, sztywność; upór *m*. [cenia.]
U'n|bildung *f* brak *m* wykształ-
U'n|bill (-bĭl) *f* (3)b (*pl.* -bilden) niesprawiedliwość, krzywda; (des Wetters) dokuczliwość.
u'n|billig niesprawiedliwy, niesłuszny; 2keit *f* niesprawiedliwość, niesłuszność.

u'n|botmäßig nieposłuszny.
u'n|brauchbar nieużyteczny; *a.* = unfähig; **≈keit** *f* nieużyteczność.
u'n|bußfertig nie okazujący skruchy.
u'n|christlich niechrześcijański.
und (unt) i, a; ~ ob! jeszcze co!; ~ doch a przecie; ~ zwar a mianowicie.
U'n|dank *m* niewdzięczność.
u'n|dankbar niewdzięczny; **≈keit** *f* niewdzięczność.
un|de'nkbar nie dający się pomyśleć, nie do uwierzenia.
un|de'nklich = undenkbar; (Zeit) niepamiętny.
u'n|deutlich niewyraźny, niejasny; (Sprache) zawiły; **≈keit** *f* niewyraźność, niejasność; zawiłość.
u'n|deutsch nieniemiecki; *adv.* nie po niemiecku.
u'n|dicht niegęsty, rzadki; ~ werden [z]rzednieć.
U'n|ding *n* dziwotwór *m*, dziwoląg *m*; (Ding der Unmöglichkeit) niemożliwe.
u'n|duldsam niecierpliwy, nietolerancki; **≈keit** *f* niecierpliwość, nietolerancja.
u'n|durchdri'nglich nieprzenikliwy; (für Feuchtigkeit) nieprzemakalny; *fig.* nieprzenikniony, nieodgadniony; **≈keit** *f* nieprzenikliwość; nieprzemakalność.
u'n|durchsichtig nieprzeźroczysty; **≈keit** *f* nieprzeźroczystość.
u'n|eben nierówny; **≈heit** *f* nierówność.
u'n|echt nieprawdziwy; (Edelsteine usw.) podrobiony, sztuczny; Lit. nieautentyczny; (Kind) = unehelich; **≈heit** *f* nieprawdziwość; nieautentyczność.
u'n|ehelich nieślubny, nieprawy.
U'n|ehre *f* niesława, wstyd *m*.
u'n|ehrerbietig bez poszanowania; **≈keit** *f* brak *m* poszanowania.
u'n|ehrlich nieuczciwy; **≈keit** nieuczciwość.
u'n|eigennützig bezinteresowny; **≈keit** *f* bezinteresowność.
u'n|ei'gentlich niewłaściwy.
u'n|eingedenk: ~ sein nie pamiętać.
u'n|eingeschränkt nieograniczony.
u'n|eingeweiht nie poświęcony; ~ in (*acc.*) niewtajemniczony w (*acc.*); **≈e(r)** *s.* laik, profan.
u'n|einig niezgodny, niezgodliwy; *adv.* w niezgodzie; **≈keit** *f* niezgoda.
u'n|eins = uneinig.
u'n|empfänglich niemożliwy do przyjęcia (*gen.*); (unempfindlich) obojętny, głuchy, nieczuły; **≈keit** *f* niezdolność do przyjęcia; obojętność, nieczułość.
un|e'ndlich nieskończony; (unbegrenzt) bezgraniczny, niezmierny; **≈keit** *f* nieskończoność; niezmierność.
un|entbe'hrlich niezbędny; **≈keit** *f* niezbędność.
un|entge'ltlich (-ęntgę'ltlĭch) bezpłatny; **≈keit** *f* bezpłatność.
u'n|enthaltsam niewstrzemięźliwy; **≈keit** *f* niewstrzemięźliwość.
u'n|entschieden nierozstrzygnięty; (streitig) sporny; (unsicher) niepewny, wątpliwy; **≈heit** *f* niepewność, wątpliwość.
u'n|entschlossen niezdecydowany, chwiejny; **≈heit** *f* brak *m* decyzji; niezdecydowanie *n*, chwiejność.
u'n|entwegt (-ęntwękt) niewzruszony, twardy, ciągły.
u'n|entwickelt nierozwinięty.
un|entzi'fferbar (-ęntcĭ'ferbār) trudny do odcyfrowania.
un|erbi'ttlich (-ęrbĭ'tlĭch) nieprzebłagany, nielitościwy;

Łkeit *f* nieprzebłagalność, brak *m* litości.

u'n|erfahren niedoświadczony; **Łheit** *f* brak *m* doświadczenia.

un|erfi'ndlich (-ěʀfi'ntlịch) niepojęty, niezrozumiały.

un|erfo'rschlich (~fǫ'ʀszlịch) niezbadany, niezgłębiony.

u'n|erfreulich nieprzyjemny, przykry.

un|erfü'llbar (-ěʀfu'lbąʀ) niewykonalny, nie dający się spełnić.

u'n|erfüllt niespełniony.

u'n|ergiebig niewydatny; Land: nieurodzajny.

un|ergrü'ndlich niezbadany, niezgłębiony. [łoznaczny.]

u'n|erheblich nieznaczny, ma-]

u'n|erhört niesłychany; (Bitte) niewysłuchany, niespełniony.

u'n|erkannt niepoznany.

un|erklä'rbar, ~klä'rlich niewyjaśniony, niezrozumiały.

un|erlä'ßlich nieodzowny, niezbędny. [kazany.]

u'n|erlaubt niedozwolony, za-]

un|erme'ßlich (-ěʀmę'slich) niezmierny, niezmierzony; **Łkeit** *f* niezmierność, ogrom *m*.

un|ermü'dlich (~mü'tlịch) niestrudzony, niezmordowany; *adv.* bezustannie.

u'n|erquicklich nieprzyjemny, przykry. [cia, niedościgniony.]

un|errei'chbar nie do osiągnię-]

un|ersä'ttlich (-ěʀzě'tlịch) nienasycony.

un|erschö'pflich (~szö'pflịch) niewyczerpany, nieprzebrany.

u'n|erschrocken (~szʀǫkᵉn) nieustraszony; **Łheit** *f* nieustraszoność.

un|erschü'tterlich (~szu'tᵉʀlịch) niewzruszony, niezachwiany.

un|erschwi'nglich (~szwị'ŋlich) nie do osiągnięcia; (Preis) wygórowany.

un|erse'tzlich (~zę'clịch) niezastąpiony; (Verlust) niepowetowany. [wytrzymania.]

un|erträ'glich nieznośny, nie do]

u'n|erwartet nieoczekiwany, niespodziany; (plötzlich) nagły.

u'n|erwidert bez odpowiedzi; (Liebe usw.) bez wzajemności; ~lassen nie odpowiadać [-dzieć] (na *acc.*).

u'n|erwünscht niepożądany; *adv.* nie w porę. [niezdolność.]

u'n|fähig niezdolny; **Łkeit** *f*]

un|fa'hrbar nie do jazdy, trudny do przebycia.

U'n|fall *m* nieszczęśliwy wypadek; 🚂 katastrofa *f*; **~versicherung** *f* ubezpieczenie *n* od wypadków.

un|fe'hlbar nieomylny; (zuverlässig) niezawodny, pewny; **Łkeit** *f* nieomylność; niezawod-]

u'n|fein niedelikatny. [ność.]

u'n|fern (*gen.* oder [von] *dat.*) niedaleko (*gen.*), w pobliżu (*gen.*). [czony.]

u'n|fertig niegotowy, niekoń-]

U'n|flat (-flat) *m* (2)a plugastwo *n*, paskudztwo *n*; auch =

U'n|fläter (-flętᵉʀ) *m* (2) plugawiec, paskudnik.

u'n|flätig (-flętịch) plugawy, niechlujny, paskudny; (Rede) sprośny.

u'n|folgsam nieposłuszny.

u'n|förmlich niekształtny; **Łkeit** *f* niekształtność; (*pl.*) nieformalności *f/pl.*

u'n|frankiert nieopłacony, niefrankowany.

u'n|freiwillig niedobrowolny, niechętny; *adv.* mimowoli.

u'n|freundlich nieuprzejmy, nieprzystępny; (mürrisch) kwaśny; (finster) ponury; (Aufnahme) niegrzeczny; **Łkeit** *f* nieuprzejmość, nieprzystępność; ponurość.

U'n|friede(n) *m* niezgoda *f*, niepokój.
u'n|fruchtbar nieurodzajny, niepłodny; **⁀keit** *f* nieurodzajność, niepłodność.
U'n|fug (-fūk) *m* ②g¹ (*o. pl.*) swawola *f*, wybryk, zdrożność *f*; ~ treiben swawolić, dokazywać. [zywać.]
u'n|fügsam niekarny.
...ung (...ųŋ) *f* ③b Endsilbe zur Bildung von Verbalsubstantiven, f. Hoffnung usw. [grzeczny.]
u'n|galant nieuprzejmy, nie-
u'n|gangbar nieprzebyty; (Weg) zły; ✱ bez popytu; (Menge) nie będący w obiegu.
U'ngar (ŭ'ŋgăʀ) *m* ③a, **~in** (ŭ'ŋgaʀɪn) *f* ③c Węgier(ka); **⁀isch** (~ĭsz) węgierski; *adv.* po węgiersku; **~n** (~n) *n* ⑧g Węgry *f/pl.* [*f* niegościnność.]
u'n|gastlich niegościnny; **⁀keit**
u'n|geachtet (-gᵉạchtᵉt) 1. nieszanowany. 2. *prp.* (*gen.* od. *dat.*) mimo, pomimo (*gen.* oder *acc.*). 3. *cj.* lubo, chociaż.
u'n|geahndet (-gᵉăndᵉt) = ungestraft. [nieoczekiwany.]
u'n|geahnt niespodziewany,
u'n|gebärdig (-gᵉbęʀdĭch) niesforny, nieokrzesany; (widerspenstig) krnąbrny, uparty.
u'n|gebeten nieproszony.
u'n|gebildet niewykształcony.
u'n|gebräuchlich nieużywany, nie będący w użyciu.
u'n|gebraucht (-gᵉbʀauĉht) nieużywany, nowy.
U'n|gebühr *f* nieprzyzwoitość, niestosowność. [niestosowny.]
u'n|gebührlich nieprzyzwoity,
u'n|gebunden niewiązany; (Buch) nieoprawny; *fig.* niezawisły, niekrępowany, swobodny; (Leben) rozwiązły, rozpustny; **~e** Rede proza *f*; **⁀heit** *f* niezawisłość, wolność, swoboda; rozwiązłość.

u'n|gedeckt (-gᵉdĕkt) nienakryty, odkryty; (Geld) niepokryty.
u'n|gedruckt (-gᵉdrŭkt) niedrukowany.
U'n|geduld *f* niecierpliwość.
u'n|geduldig niecierpliwy.
u'n|geeignet niestosowny, nieodpowiedni; vgl. unpassend.
u'n|gefä'hr (-gᵉfę'ʀ) 1. przybliżony, prawdopodobny; *adv.* około, blisko. 2. **⁀** *n* ②g¹ (*o. pl.*) przypadek *m*; von ~ przypadkowo.
u'n|gefährdet = sicher.
u'n|gefährlich bezpieczny.
u'n|gefällig nieuczynny, nieusłużny; auch = unangenehm; **⁀keit** *f* nieuczynność, nieusłużność.
u'n|gefärbt (-gᵉfęʀpt) niefarbowany.
u'n|gefragt (-gᵉfʀăkt) niepytany; *adv.* bez pytania.
u'n|gefügig nieuległy, krnąbrny.
u'n|gehalten (-gᵉhaltᵉn) oburzony (über *acc.* o *acc.*, z powodu *gen.*), rozgniewany; ~ sein gniewać się (über *acc.* o *acc.*).
u'n|geheißen (~haisᵉn) bez rozkazu, dobrowolny.
u'n|gehemmt (~hĕmt) = ungehindert. [kłamany, szczery.]
u'n|geheuchelt (~hoichᵉlt) nie-
U'n|geheuer *n* ②l potwór *m*.
u'n|geheuer(lich) ogromny, olbrzymi, niezmierny.
u'n|gehindert (-gᵉhĭndᵉʀt) bez przeszkody, swobodny, wolny.
u'n|gehobelt (~hobᵉlt) nieheblowany; *fig.* nieokrzesany.
u'n|gehörig niestosowny, nieprzyzwoity; **⁀keit** *f* niestosowność, nieprzyzwoitość.
u'n|gehorsam 1. nieposłuszny. 2. **⁀** *m* ②g¹ nieposłuszeństwo *n* (gegen *acc.* względem *gen.*).
u'n|gekünstelt niewymuszony, naturalny.

u'n|geladen (-g^e^ład^e^n) nieproszony; ⚔ nienabity.

u'n|gelegen niedogodny; *adv.* (= zu ~er Zeit) nie w porę, nie na rękę; **~heit** *f* niedogodność.

u'n|gelehrt nieuczony.

u'n|gelenk(ig) nieruchliwy; *fig.* niezgrabny.

U'n|gemach *n* ②g niedogodność *f*, przykrość *f*; (übel) niedola *f*, zło. [dzwyczajny.]

u'n|gemei'n niepospolity, na-|

u'n|gemessen niemierzony; (maßlos) niezmierny.

u'n|gemischt (-g^e^miszt) niemieszany, niezamącony; auch = rein.

u'n|gemütlich nieprzyjemny, niesympatyczny.

u'n|genannt (~nant) nienazwany, bezimienny, anonimowy.

u'n|genau niedokładny; **~igkeit** *f* niedokładność.

u'n|geniert niekrępowany, swobodny; *adv.* bez ceremonji; **~heit** *f* nie krępowanie *n* się, swoboda.

un|genie'ßbar nie do jedzenia, niestrawny; *fig.* niesmaczny; das ist ~ tego nie można jeść.

u'n|genügend niedostateczny, niewystarczający.

u'n|genügsam nienasycony, niezadowolony; **~keit** *f* nienasyconość, niezadowolenie *n*.

u'n|geordnet nieuporządkowany; *adv.* bez porządku, w nieładzie. [pomszczony.]

u'n|gerächt (-g^e^rącht) nie-|

u'n|gerade nierówny, krzywy; (Zahl) nieparzysty.

u'n|geraten nieudały, niezdarny; (Kinder) wyrodny.

u'n|gerecht niesprawiedliwy; **~igkeit** *f* niesprawiedliwość.

u'n|gereimt (-g^e^rajmt) nierymowany; *fig.* niedorzeczny, dziwaczny; ~es Zeug = **~heit** *f* niedorzeczność, nonsens *m*.

u'n|gern niechętnie; gern oder ~ chcąc nie chcąc. [gerächt.]

u'n|gerochen (-g^e^rochen) = un-|

u'n|gerufen (-g^e^rúf^e^n) niewołany. [ny, bez soli.]

u'n|gesalzen (~załc^e^n) niesolo-|

u'n|gesäuert (~zoj^e^rt) niekiszony, przaśny; ~es Brot (der Juden) maca *f*.

u'n|gesäumt (~zojmt) nieobrębiony; *adv.* (meist ~!) niezwłocznie, bezzwłocznie, natychmiast.

u'n|geschehen (~szę^e^n) niebyły.

U'n|geschick *n* = Mißgeschick; (= **~lichkeit** *f*) niezgrabność; (Unfähigkeit) niezdolność.

u'n|geschickt niezgrabny; (unfähig) niezdolny; **~heit** *f* niezgrabność; niezdolność.

u'n|geschlacht (-g^e^szlącht) nieokrzesany, gburowaty.

u'n|geschliffen (~szlif^e^n) nieszlifowany; *fig.* nieokrzesany, niegrzeczny; **~heit** *f* brak *m* okrzesania, niegrzeczność.

u'n|geschmälert (~szmęl^e^rt) niezmniejszony, nieukrócony.

u'n|geschminkt (-g^e^szminkt) niemalowany; *fig.* szczery.

u'n|geschoren (-g^e^szor^e^n) niestrzyżony; *fig.* ~ lassen zostawiać [-wić] w spokoju.

u'n|gesehen (~zę^e^n) niewidziany.

u'n|gesellig nietowarzyski.

u'n|gesetzlich nieprawny; **~keit** *f* bezprawie *n*. [ordynarny.]

u'n|gesittet niecywilizowany,|

u'n|gestalt(et) niekształtny.

u'n|gestört (-g^e^sztört) niezakłócony; *adv.* bez przeszkody.

u'n|gestraft (~sztraft) bezkarny.

u'n|gestüm (-g^e^sztüm) 1. niepohamowany, gwałtowny. 2. **~** *m* (*n*) ②g (*o. pl.*) gwałtowność *f*, impet *m*.

u'n|gesucht (~zūcht) nieszukany; *fig.* niewyszukany, naturalny.
u'n|gesund niezdrowy.
u'n|geteilt (-g^e^tailt), **u'n|getrennt** (~trent) niepodzielony, niepodzielny, nierozłączny.
u'n|getreu niewierny.
u'n|getrübt (-g^e^trüpt) niezamącony; *fig.* swobodny, pogodny.
U'n|getüm (-g^e^tüm) *n* ②g potwór *m*.
u'n|geübt (~g^e^üpt) niewyćwiczony, niewprawny.
u'n|gewaschen (~wąsz^e^n) niemyty; *fig.* zuchwały; (böse) zły.
u'n|gewiß niepewny: (zweifelhaft) wątpliwy; ich bin noch im ~en mam jeszcze wątpliwości, nie jestem jeszcze zdecydowany; 2heit *f* niepewność, wątpliwość.
U'n|gewitter *n* burza *f*.
u'n|gewöhnlich niezwykły, nadzwyczajny.
u'n|gewohnt nieprzyzwyczajony, nieprzywykły; 2heit *f* brak *m* przyzwyczajenia.
U'n|geziefer (-g^e^cjf^e^r) *n* ②l robactwo, owady *m/pl.*
u'n|geziemend nieprzystojny, nieprzyzwoity.
u'n|gezogen (-g^e^cog^e^n) niewychowany; auch = unartig.
u'n|gezügelt (~cüg^e^lt) niepohamowany, niepowściągniony.
u'n|gezwungen niewymuszony, swobodny; *adv.* bez przymusu; ~heit *f* niewymuszoność, swoboda.
U'n|glaube *m* niewiara *f*.
u'n|gläubig niewierny, niewierzący; 2e(r) *s.* niewierny, poganin (-anka). [nia.]
u'n|glaublich nie do uwierze-
u'n|glaubwürdig niewiarygodny, nieprawdopodobny.
u'n|gleich nierówny; (verschieden) różny, odmienny; ~ besser daleko lepszy; **~artig** różnorodny; **~förmig** (-formįch) różnokształtny, niejednostajny; 2**heit** *f* nierówność, różność; **~mäßig** nierównomierny, niejednostajny; **~seitig** nierównoboczny.
U'n|glimpf (-glimpf) *m* ②g niesłuszność *f*, krzywda *f*; (Härte) szorstkość *f*, surowość *f*; 2**lich** niesłuszny, krzywdzący; szorstki, surowy.
U'n|glück *n* (*pl.* ~s|fälle) nieszczęście *n*, bieda *f*.
u'n|glücklich nieszczęśliwy, biedny, nieszczęsny; **~er|weise** na nieszczęście.
u'n|glückselig nieszczęsny.
U'n|glücks...: **~fall** *m* nieszczęśliwy wypadek; katastrofa *f*; **~gefährte** *m* towarzysz niedoli; **~mensch** *m*, F **~vogel** *m* nieszczęśliwiec, biedak; **~tag** *m* dzień nieszczęsny.
U'n|gnade *f* niełaska.
u'n|gnädig niełaskawy.
u'n|gültig nieważny; 2**keit** *f* nieważność.
U'n|gunst *f* niełaska, nieprzychylność; die ~ der Verhältnisse nieprzyjazne stosunki *m/pl.*; zu ~en na niekorzyść.
u'n|günstig nieprzychylny, niełaskawy; (Wind) niepomyślny; przeciwny.
u'n|gut: für ~ nehmen = übelnehmen; nichts für ~! bez gniewu!, bez obrazy!
un|ha'ltbar nietrwały; *fig.* nieuzasadniony.
U'n|heil *n* bieda *f*; *a.* = Unglück.
un|hei'lbar nieuleczalny.
u'n|heil|bringend nieszczęsny, fatalny.
u'n|heilig (weltlich) świecki; (gottlos) bezbożny.
U'n|heil...: **~stifter** *m* sprawca złego; 2**verkündend** złowie-

szczy: **≈voll** nieszczęsny, zgubny.
u'n|heimlich niemiły, przykry; es ist (wird) mir ~ zu Mute jakoś mi nieswojsko, czuję się nieswój.
u'n|höflich nieuprzejmy, niegrzeczny; **≈keit** *f* nieuprzejmość, niegrzeczność.
u'n|hold 1. nieżyczliwy, przeciwny. 2. ≈ *m* (2)g potwór; *a.* = Teufel; kleiner ≈ djabełek.
Unifo'rm (unifǫ'ʀm) *f* (3)b uniform *m*, mundur *m*.
uniformie'ren (~fǫʀmi'ʀᵉn) (15)g [u]mundurować.
Unio'n (unᶦo'n) *f* (3)b unja, zjednoczenie *n*.
universa'l (unjwĕʀzą'l) uniwersalny, powszechny.
Universita't (~zjtę't) *f* (3)b uniwersytet *m*: **~s...** uniwersytecki. [(*o. pl.*) = Weltall.]
Unive'rsum (~wę'ʀzum) *n* (2)g[1]
U'nke (ŭ'ŋkᵉ) *f* (3)b ropucha.
u'n|kenntlich nie do poznania.
U'n|kenntnis *f* nieznajomość.
u'n|keusch nieczysty, nieprzyzwoity, sprosny.
u'n|klar niejasny, mętny; im ~en sein nie mieć jasnego wyobrażenia: **≈heit** *f* niejasność.
u'n|klug niemądry, nierozumny; **≈heit** *f* niemądrość.
u'n|körperlich bezcielesny.
U'n|kosten *pl.* koszta *m/pl.*; wydatki *m/pl.*
U'n|kraut *n* chwast *m*.
u'n|kultiviert niecywilizowany, nieuprawiony. [dzialny.]
u'n|kündbar niewypowie-]
u'n|kundig (*gen.*) nie znający *od.* umiejący (*gen.*); ich bin der polnischen Sprache ~ nie umiem (oder znam) języka polskiego.
u'n|längst niedawno. [szczery.]
u'n|lauter nieczysty; *fig.* nie-]
u'n|leidlich nieznośny.
u'n|lenkbar, lenksam trudny do kierowania oder prowadzenia; *a.* = unfolgsam.
u'n|leserlich nieczytelny.
un|leu'gbar (-loi'kbāʀ) nie dający się zaprzeczyć.
u'n|lieb(sam) niemiły, przykry.
u'n|logisch nielogiczny.
un|lö'sbar nierozwiązalny, nierozerwalny: ⚗ nierozpuszczalny.
U'n|lust *f* niechęć; mit ~ niechętnie: *a.* = Ärger.
u'n|lustig niechętny, przykry.
u'n|männlich niemęski, zniewieściały. [masa.]
U'n|masse *f* ogromna ilość,]
u'n|maßgeblich niemiarodajny.
u'n|mäßig nieumiarkowany: (maßlos) niezmierny: **≈keit** *f* nieumiarkowanie *n*; niezmierność.
U'n|menge *f* = Unmasse.
U'n|mensch *m* nieczłowiek; barbarzyńca, okrutnik.
u'n|menschlich nieludzki; barbarzyński, okrutny; **~keit** *f* nieludzkość; barbarzyństwo *n*.
un|me'rklich nieznaczny.
un|me'ßbar nie dający się zmierzyć, niezmierny.
u'n|mittelbar bezpośredni: auch = sofort.
u'n|möbliert nie meblowany.
u'n|modern niemodny.
u'n|mö'glich niemożliwy; er kann ~ kommen usw. nie może w żaden sposób ...: **≈keit** *f* niemożliwość: ein Ding der ≈keit rzecz *f* niemożliwa.
u'n|mündig nieletni, małoletni.
U'n|mut *m* niechęć *f*, niezadowolenie *n*. [gniewny.]
u'n|mutig niezadowolony,]
u'n|nachahmlich nie dający się naśladować, nie do naśladowania. [hardy.]
u'n|nachgiebig nieustępliwy,]

un|na'hbar nieprzystępny.
u'n|natürlich nienaturalny; ≈**keit** *f* brak *m* naturalności, sztuczność.
un|ne'nnbar niewypowiedziany, nie dający się nazwać.
u'n|nötig niepotrzebny; (überflüssig) zbyteczny; ~**er|weise** niepotrzebnie.
u'n|nütz (-nuc) nieużyteczny, niepotrzebny; (untauglich) niezdatny, do niczego; (Worte) daremny, próżny; *adv.* (*a.* ~**erweise**) nadaremnie, niepotrzebnie. [niedbały.]
u'n|ordentlich nieporządny,
U'n|ordnung *f* nieporządek *m*, nieład *m*: in ~ bringen [s]powodować nieład *od.* zamieszanie.
u'n|organisch nieorganiczny.
u'n|paar nieparzysty.
u'n|parteiisch bezstronny, nieinteresowany; ≈e(r) *m* ⑥l sędzia rozjemczy. [ność.]
U'n|parteilichkeit *f* bezstron-
u'n|passend niestosowny, nieodpowiedni; *a.* = ungelegen.
u'n|päßlich (-pęslich) niezdrowy, słaby: ≈**keit** *f* słabość, niedyspozycja.
u'n|persönlich nieosobisty.
u'n|politisch niepolityczny, nieprzezorny.
u'n|praktisch niepraktyczny.
u'n|pünktlich niepunktualny, niedokładny: ≈**keit** *f* niepunktualność, niedokładność.
U'n|rat *m* ②g (*o. pl.*) śmiecie *n*, odpadki *m/pl.*; *fig.* ~ merken *od.* wittern przeczuwać [-uć] co złego (bei *dat.* w *loc.*).
u'n|rätlich, ≈**ratsam** nie wskazany, nie do polecenia.
u'n|recht 1. mylny, błędny; (ungerecht) niesprawiedliwy, niesłuszny; am ~en Ende anfangen usw. od niewłaściwego końca: es ist ~ jest niesłuszną rzeczą: zur ~en Zeit w nieodpowiednim czasie, nie w porę; ~ haben nie mieć słuszności; j-m ~ geben nie przyznawać [-nać] słuszności; j-m ~ tun wyrządzać [-dzić] krzywdę; [s]krzywdzić (*acc.*); auf den ~en Weg geraten schodzić [zejść] z właściwej (*od. fig.* z prawej) drogi. **2.** ≈ *n* ②g[1] (*o. pl.*) niesprawiedliwość *f*, krzywda *f*: mit ≈, zu ≈ niesłusznie; im ≈ sein nie mieć słuszności.
u'n|rechtmäßig nieprawny, nielegalny: ≈**keit** *f* nieprawność, niesłuszność, nielegalność.
u'n|redlich nieuczciwy; ≈**keit** *f* nieuczciwość. [ny.]
u'n|reell nieuczciwy, nierzetel-
u'n|regelmäßig nieprawidłowy: ≈**keit** *f* nieprawidłowość.
u'n|reif niedojrzały.
u'n|rein nieczysty; (schmutzig) brudny; im ~en w bruljonie; das ≈e bruljon *m*.
u'n|reinlich nieczysty, niechlujny; ≈**keit** *f* nieczystość, niechlujstwo *n*.
un|re'ttbar nie do uratowania: ~ verloren stracony na zawsze.
u'n|richtig niewłaściwy, niedokładny, mylny; die Uhr geht ~ zegar źle chodzi; ≈**keit** *f* niedokładność, omyłka.
U'n|ruhe *f* niepokój *m*; (Aufstand) rozruchy *m/pl.*
u'n|ruhig niespokojny; (Meer) wzburzony.
u'n|rühmlich niesławny, niechwalebny.
U'n|ruh|stifter *m* = Aufrührer.
uns (uns) (s. wir) *acc.* nas, *dat.* nam; durch ~ przez nas.
un|sa'gbar (-zą'kbąr), **-sä'glich** (-zę'klich) niewymowny, niewypowiedziany, niezmierny.
u'n|sanft niełagodny, ostry.
u'n|sauber nieczysty, brudny.

u'n|schädlich nieszkodliwy; **2keit** *f* nieszkodliwość.
un|schä'tzbar nieoceniony.
u'n|scheinbar niepokaźny.
u'n|schicklich nieprzyzwoity; (unpassend) niestosowny.
U'n|schlitt (-szlit) *n* ②g łój *m*.
u'n|schlüssig niezdecydowany, chwiejny; ~ sein wahać się; **2keit** *f* wahanie *n* się, chwiejność, niezdecydowanie *n*.
u'n|schön nieładny, brzydki.
U'n|schuld *f* (o. *pl.*) niewinność.
u'n|schuldig niewinny.
u'n|schwer nietrudny, łatwy.
U'n|segen *m* brak powodzenia, niepowodzenie *n*; (Fluch) przekleństwo *n*; a. = Schaden.
u'n|selbständig niesamodzielny; **2keit** *f* niesamodzielność, brak *m* samodzielności. [fatal.]
u'n|selig nieszczęsny; auch =}
u'nser (u'nzᵉʀ) 1. (s. wir) nas. 2. (auch der, die, das **u'ns[e]re**, *pl.* die **u'ns[e]ren**) nasz *m*, nasza *f*, nasze *n*, nasi *m/pl.*, nasze *f/pl.*, *n/pl.* (auf das Subjekt bezüglich meist: swój usw.); **~einer**, **~eins** jeden (jedna *f*) z naszych; **~(er)|seits** (-zaic) z naszej (oder ze swojej) strony; **~(e)s|glei'chen** równy nam; **~t-halben**, **~t|wegen**, **(um) ~t-willen** dla nas, ze względu na nas. [die, das ~ s. unser 2.]
u'ns(e)rige (u'nz[ᵉ]ʀigᵉ): der,}
u'n|sicher niepewny; (zweifelhaft) wątpliwy; (gefährlich) niebezpieczny; **2heit** *f* niepewność; wątpliwość; niebezpieczeństwo *n*.
u'n|sichtbar niewidzialny, niewidoczny.
U'n|sinn *m* ②g¹ (o. *pl.*) głupstwo *n*, bezsens, nonsens, niedorzeczność *f*; ~ reden = faseln; ~ machen oder treiben wyprawiać głupstwa.

u'n|sinnig głupi, bezsensowny, niedorzeczny; vgl. sinnlos.
U'n|sitte *f* zły zwyczaj *m*.
u'n|sittlich nieobyczajny, niemoralny; **2keit** *f* nieobyczajność, niemoralność. [ny.]
u'n|solid niesolidny, nierzetel-}
u'ns(r(ig)e usw. s. unser(ig)e.
u'n|stät s. unstet.
u'n|statthaft niedopuszczalny, niedozwolony; a. = unpassend.
un|ste'rblich nieśmiertelny; ~ machen unieśmiertelnić [voll.]; **2keit** *f* nieśmiertelność.
U'n|stern *m* nieszczęsna gwiazda *f*; *fig.* nieszczęście *n*.
u'n|stet(ig) niestały, niespokojny; (Leben usw.) tułaczy.
un|sti'llbar (-sztį'lbāʀ) nienasycony, nieugaszony.
un|strä'flich niekarygodny, nienaganny.
u'n|streitig bezsprzeczny, niewątpliwy; es ist ~ jest rzeczą niewątpliwą.
U'n|summe *f* ogromna suma.
u'n|ta'delhaft, **-ta'd(e)lig** (-ta'd[ᵉ]lich) nienaganny, nieposzlakowany. [zbrodnia.]
U'n|tat *f* przestępstwo *n*.}
u'n|tätig nieczynny, próżnujący; ~ sein próżnować; **2keit** *f* bezczynność, próżnowanie *n*.
u'n|tauglich niezdatny, niezdolny; **2keit** *f* niezdatność, niezdolność.
un|tei'lbar niepodzielny.
u'nten (u'ntᵉn) na dole, u dołu (*gen.*); nach ~ (hin) w dół; von ~ (an) od dołu; weiter ~ niżej; **~benannt** niżej wymieniony.
u'nter (u'ntᵉʀ) 1. *prp.* (wohin? *acc.*, wo? *dat.*) pod (*acc.*, *instr.*); (zwischen) między (*instr.*); wśród (*gen.*); (während) przy (*loc.*), podczas (*gen.*); ~ hundert poniżej sta; ~... hervor z pod (*gen.*); ~ Tränen wśród łez, ze łzami

w oczach; ~ dem 20. Juni dwudziestego czerwca. 2. *a.* (*sup.* ~st) niższy, dolny; das Uste dolna część *f*, spód *m*. 3. U *m* (2)1 Kartensp.: walet.

u'nter... pod...: niższy; spodni: dolny.

U'nter|abteilung *f* poddział *m*.

U'nter|arm *m* dolna część *f* ramienia; am ~ poniżej łokcia.

U'nter|ärmel *m* spodni rękaw.

U'nter|art *f* podrodzaj *m*.

U'nter|arzt *m* młodszy lekarz.

U'nter|beamte(r) *m* podurzędnik.

U'nter|beinkleid(er *pl.*) *n* = Unterhose(n).

U'nter|bett *n* piernat *m*.

U'nter|bilanz ⚘ *f* niedobór *m*, deficyt *m*.

unter|binden 1. (⏑́⏑⏑) przywiązywać [-zać] u spodu. 2. (⏑⏑́⏑) podwiązywać [-zać].

unter|blei'ben nie przychodzić [przyjść] do skutku, nie stać się.

unter|bre'chen przerywać [-rwać]; przeszkadzać [-szkodzić] (*dat.*). **Su.** przerwa *f*, przeszkoda *f*: ohne Unterbrechung nieprzerwanie.

unter|breiten 1. (⏑⏑́⏑) przedkładać [przedłożyć], przedstawiać [-wić]. 2. (⏑́⏑-⏑) podkładać [-łożyć], podścielać [-lić].

u'nter|bringen umieszczać [umieścić]: (verteilend) rozmieszczać [-eścić] (in oder bei *dat.* w *loc.* oder u *gen.*); Tochter usw.: zabezpieczać [-czyć]; Waise usw.: przyjmować [-jąć].

unter|der|ha'nd pod ręką, potajemnie; (gelegentlich) przypadkowo.

unter|de's, -de'ssen tymczasem, tymczasowo, w międzyczasie.

unter|drü'cken gnębić, uciskać; Gefühl, Aufstand usw.: [s-, przy-] tłumić; Lachen: powstrzymywać [-mać] się od (*gen.*); (verheimlichen) ukrywać [-yć], [za]taić. **Su.** gnębienie *n*, uciskanie *n*; tłumienie *n*; powstrzymanie *n*; ukrywanie *n*.

unter|eina'nder między sobą.

unter|fa'ngen: sich ~ (mit *gen.*) ośmielić [-lić] się (na *acc.*).

u'nter|fassen brać [wziąć] pod ramię.

Unter|fü'hrung *f* podjazd *m*; [tunel *m*.]

U'nter|futter *n* podszewka *f*.

U'nter|gang *m* (eines Gestirnes) zachód *m*; *fig.* zguba *f*, zagłada *f*: (eines Reiches) upadek.

U'nter|gattung *f* podgatunek *m*.

unter|ge'ben podwładny, poddany.

u'nter|geh(e)n Gestirn: zachodzić [zajść]; *fig.* [za]ginąć; ⚓ [u-, za]tonąć.

U'nter|geschoß *n* dolne piętro, [parter.]

U'nter|gestell *n* podstawa *f*.

unter|gra'ben podkopywać [-pać]; Gesundheit: [z]niszczyć; stargać [voll.].

U'nter|grund *m* dolna warstwa *f*; ~bahn *f* kolej podziemna.

u'nter|halb (*gen.*) poniżej (*gen.*).

U'nter|halt *m* (o. *pl.*) utrzymanie *n*.

unter|halten 1. (⏑́⏑⏑) podtrzymywać [-mać], podstawiać [-wić] (unter *acc.* pod *acc.*). 2. (⏑⏑́⏑) utrzymywać, żywić; (belustigend) bawić, zabawiać; sich ~ bawić się, zabawiać się: ~d zajmujący, zabawny.

Unter|ha'ltung *f* = Unterhalt: zabawa, rozrywka; (Gespräch) rozmowa; ~s|**blatt** *n* pismo beletrystyczne: ~s|**kosten** *pl.* koszta *m/pl.* utrzymania.

unter|ha'ndeln układać się, traktować (mit j-m über *acc.* od. wegen *gen.* z *instr.* o *acc.*).

Unter|hä'ndler *m* pośrednik.

Unter|ha'ndlung *f* układanie *n* się, traktowanie *n*, układy

m/pl., rokowania *n/pl.*: in ~(en) treten wchodzić [wejść] w układy oder rokowania.

U'nter|hemd *n* spodnia koszula *f.*

unter|hö'hlen = untergraben.

U'nter|holz *n* niskie krzaki *m/pl.*, młody las *m.*

U'nter|hose(n *pl.*) kalesony *m/pl.*, gacie *f/pl.*

u'nter|irdisch podziemny.

U'nter|jacke *f* kaftanik *m.*

unter|jo'chen (-jo'chᵉn) ⑮a ujarzmiać [-mić], podbijać [-bić]. *Su.* ujarzmienie *n*, podbicie *n.*

U'nter|kiefer *m* dolna szczęka *f.*

U'nter|klasse *f* niższa klasa.

U'nter|kleid *n* spodnia suknia *f.*

u'nter|kommen 1. znajdywać [znaleźć] pomieszczenie (schronienie od. zajęcie). 2. ♀ *n* ②l, **U'nter|kunft** (-kunft) *f* ③b (o. *pl.*) pomieszczenie *n*, umieszczenie *n*, przytułek *m*; zajęcie *n.*

U'nter|körper *m* dolna część *f* ciała.

U'nter|lage *f* podkładka, podściółka: *fig.* = Grundlage.

U'nter|land *n* kraj *m* dolny, nizina *f.*

U'nter|laß: ohne ~ bez przestanku, nieustannie.

unter|la'ssen zaniedbywać [-dbać]; zaniechać [voll.]; omieszkać [voll.] co uczynić; ich werde nicht ~ nie omieszkam.

Unter|la'ssung *f* zaniedbanie *n*, zaniechanie *n*: ~s|**sünde** *f* wina z zaniedbania czegoś.

unter|laufen (sn) 1. (◡◡–◡): mit ~ wkradać [wkraść] się. 2. (◡◡–◡) mit Blut ~ zachodzić [zajść] krwią.

unter|legen 1. (◡◡–◡) podkładać [podłożyć] (*dat.* pod *acc.*); podścielać [-lić]: *fig.* Sinn: nadawać [-dać] (znaczenie). 2. (◡◡–◡) podstawiać [-wić].

U'nter|lehrer *m* młodszy nauczyciel.

U'nter|leib *m* brzuch, podbrzusze *n*: ~s... brzuszny.

U'nter|leutnant *m* ehm. podporucznik.

unter|lie'gen (sn) ulegać [uledz], zostać pokonanym; (dem Zweifel usw.) podlegać.

U'nter|lippe *f* dolna warga.

u'nterm F (u'ntᵉrm) = unter dem.

unter|me'ngen, -mi'schen przymieszać, domieszać (mit *dat.* do *gen.*).

unter|minie'ren podkopywać [-pać], podminowywać [-ować].

u'ntern F (u'ntᵉrn) = unter den.

unter|ne'hmen 1. przedsiębrać [-sięwziąć]: podejmować [podjąć] się (*gen.*); ~d przedsiębiorczy. 2. ♀ *n* ②l przedsięwzięcie, przedsiębiorstwo.

Unter|ne'hmer(in *f*) *m* przedsiębiorca (-biorczyni).

Unter|ne'hmung *f* przedsięwzięcie *n*: ~s|**lust** *f* przedsiębiorczość; ♀s|**lustig** przedsiębiorczy.

U'nter|offizier *m* podoficer.

u'nter|ordnen podporządkowywać [-ować]: untergeordnet podrzędny. *Su.* podporządkowanie *n* się; subordynacja *f*

U'nter|pfand *n* zastaw *m*: *fig.* zakład *m*, rękojmia *f.*

unter|re'den: sich ~ rozmawiać *Su.* rozmowa; auch = Besprechung, Unterhaltung.

U'nter|richt (-richt) *m* ②g (in *dat.*) nauczanie *n*, nauka *f*, lekcje *f/pl.* (*gen.*); j-m ~ geben, ~ erteilen = unterrichten.

unter|ri'chten uczyć, nauczyć (j-m in *dat.* k-o *gen.*): udzielać lekcji (k-u); a. = benachrichtigen; gut unterrichtet dobrze poinformowany.

U'nter|richts... naukowy: **~mi·nisterium** *n* ministerstwo *n* oświaty; **~stunde** *f* lekcja. [*f.*]
U'nter|rock *m* spodnica *f*, halka
u'nters F (ŭ'ntᵉʀs) = unter das.
unter|sa'gen zakazywać [-zać], zabraniać [-bronić]. *Su.* zakaz *m*, zabronienie *n*.
U'nter|satz *m* podstawka *f*; (für Töpfe usw.) spode(czo)k; Logik: przesłanka *f* dolna.
U'nter|schale *f* = Untertasse.
unter|schä'tzen niedoceniać [-nić], [z]lekceważyć. *Su.* niedocenianie *n*, lekceważenie *n*.
unter|schei'den roz- oder odróżniać [-nić]; (erkennen) rozpoznawać [-nać]; sich ~ różnić się: **~d** odróżniający; charakterystyczny.
Unter|schei'dung *f* roz- oder odróżnianie *n*; rozpoznawanie *n*; **~s...** odróżniający.
U'nter|schenkel *m* goleń *f*.
u'nter|schieben Wagen: zasuwać [-sunąć] do remizy oder wozowni; (heimlich ~) podsuwać [-sunąć], podrzucać [-cić]; untergeschoben podrzucony, podsunięty. [różnica *f*.]
U'nter|schied (-szit) *m* ②g
u'nter|schiedlich różny, różnorodny: [**2los** bez różnicy.]
U'nter|schieds... odróżniający;
unter|schlagen 1. (⁄⏑–⏑) podbijać [-bić]; Beine: [s]krzyżować pod siebie; j-m ein Bein ~ podstawiać [-wić] nogę. 2. (⏑⏑⁄⏑) usuwać [usunąć] potajemnie: öffentliche Gelder: sprzeniewierzać [-rzyć]. *Su.* sprzeniewierzenie *n*.
U'nter|schleif (-szlaif) *m* ②g sprzeniewierzenie *n*, defraudacja *f*, oszustwo *n*.
unter|schrei'ben podpisywać [-sać] (*v/i.* się). *Su.* podpisanie *n*.
U'nter|schrift *f* podpis *m*.
U'nter|see|boot *n* łódź *f* podwodna.
u'nter|seeisch (-zeisz) podwodny.
u'nter|setzen podstawiać [-wić].
unter|se'tzt krępy, przysadkowaty.
u'nter|sinken [za]tonąć.
unter|spü'len podmywać [-yć].
u'nterst (u'ntᵉʀst) *s.* unter 2.
U'nter|staats|sekretär *m* podsekretarz stanu.
U'nter|stand *m* zajęcie *n*; ⚔ okopy *m/pl.*; **2slos** bez zajęcia.
unter|ste'h(e)n (h.) podlegać: sich ~ śmieć, ośmielać [-lić] się, odważać [-żyć] się.
unter|stellen 1. (⁄⏑⏑⏑) podstawiać [-wić]. 2. (⏑⏑⁄⏑) [u]czynić zawisłym (od *gen*): unterstellt zawisły, podwładny.
unter|strei'chen podkreślać [-lić].
U'nter|stufe *f* stopień *m* niższy.
unter|stü'tzen podpierać [podeprzeć]; (helfen) wspierać [wesprzeć], wspomagać [-módz], pomagać [-módz] (*dat.*): Bitte usw.: popierać [-przeć].
Unter|stü'tzung *f* popieranie *n*, pomaganie *n* (komuś); wsparcie *n*, zapomoga, zasiłek *m*; (Hilfe) pomoc; **~s...** zapomogowy.
unter|su'chen śledzić, [wy-, z]badać; Klage usw.: roztrząsać [-snąć], rozpoznawać [-znać], sprawdzać [-dzić].
Unter|su'chung *f* śledzenie *n*, badanie *n*: roztrząsanie *n*, rozpoznawanie *n*, sprawdzanie *n*; (gerichtliche) śledztwo *n*; **~s...** śledczy: **~s|haft** *f* więzienie *n* śledcze; **~s|richter** *m* sędzia śledczy.
u'nter|tan (-tan) 1. (nur präd.) poddany, podległy. 2. **2** *m* ④d poddany: **2en|verband** *m* poddaństwo *n*.

u'nter|tänig (-tēniçh) poddany, podległy: *fig.* uniżony, pokorny; untertänigst najuniżeńszy; **≈keit** *f* poddaństwo *n*, podległość; uniżoność.
U'nter|tasse *f* podstawka, spodeczek *m*.
u'nter|tauchen zanurzać [-rzyć] [się.]
U'nter|teil *m* (*n*) dolna część *f*.
u'nter|treten wchodzić [wejść] (unter *acc.* pod *acc.*).
u'nter|wärts (-weʀc) poniżej (des Stromes za rzeką).
unter|wa'schen = unterspülen.
unter|we'gs (-wę'ks) po drodze, w drodze.
unter|wei'sen pouczać [-czyć], [po]informować. *Su.* nauka; instrukcja; informacja.
U'nter welt *f* podziemie *n*.
unter|we'rfen podbijać [-bić]; sich ~ poddawać [-dać] się. *Su.* podbicie *n*.
unter|wü'hlen podkopywać [-pać], podryć [voll.].
unter|wü'rfig (-wü'ʀfiçh) uległy, poddańczy; **≈keit** *f* uległość, poddaństwo *n*; (knechtische) uniżoność.
unter|zei'chnen podpisywać [-sać] (*v/i.* się). *Su.* podpisanie *n*.
U'nter|zeug *n* spodnia bielizna *f*.
unter|ziehen 1. (⏑̲–⏑) wciągać [-gnąć] pod (*acc.*); Kleider: wdziewać [wdziać] na spód. 2. (⏑⏑⏑̲⏑) (sich) poddawać [-dać] (się): (auf sich nehmen) podejmować [podjąć] się (*gen.*).
U'n|tiefe *f* mielizna, bród *m*; (große Tiefe) (bezdenna) głębia.
U'n|tier *n* potwór *m*.
un|ti'lgbar niezniszczalny; (Schuld) nieumarzalny.
un|tre'nnbar nierozdzielny, nierozłączalny; Gram. niepodzielny; **≈keit** *f* nierozdzielność, nierozłączność.
u'n|treu niewierny; ~ w. (*dat.*) sprzeniewierzać [-rzyć] się.
U'n|treue *f* niewierność.
un|trö'stlich niepocieszony, zrozpaczony.
un|trü'glich nieomylny; (zuverlässig) niezawodny, pewny.
u'n|tüchtig niezdatny, niezdolny.
U'n|tugend *f* wada, zły nałóg *m*.
u'n|überlegt nierozważny, nieroztropny; **≈heit** *f* nierozważność, nieroztropność.
un|überse'hbar nieprzejrzany, niezmierzony.
un|überse'tzbar nie dający się przetłumaczyć.
u'n|übersichtlich nieprzejrzysty.
un|übertre'fflich, u'n|übertroffen niedościgniony, jedyny.
un|überwi'ndlich (-übᵉʀwĭ'nt-) nieprzezwyciężony, nie do pokonania.
un|umgänglich 1. (⏑̲⏑⏑) nieodzowny, niezbędny, konieczny. 2. (⏑⏑̲⏑) nieprzystępny, nieuprzejmy.
u'n|umschränkt (-ūmszʀeŋkt) nieograniczony. [ty.]
un|umstö'ßlich (~sztö's-) niezbity.
u'n|umwu'nden (~wū'ndᵉn) otwarty, szczery; *adv.* wprost, bez ogródek. [ny, ustawiczny.]
u'n|unterbro'chen nieprzerwany.
u'n|vera'nderlich niezmienny; **≈keit** *f* niezmienność.
un|verantwortlich 1. (⏑̲⏑⏑⏑) nieodpowiedzialny; **≈keit** *f* nieodpowiedzialność. 2. (⏑⏑⏑̲⏑) nie do przebaczenia od. usprawiedliwienia.
un|veräu'ßerlich niesprzedażny; **≈keit** *f* niesprzedażność.
un|verbe'sserlich niepoprawny; **≈keit** *f* niepoprawność.
u'n|verblümt nieupiększony, szczery; *adv.* bez ogródek.
un|verbre'nnbar nie dający się spalić.

un|verbrü'chlich (-fĕʀbʀü'ch-) niezłomny, niezachwiany.
u'n|verbürgt niepewny, niestwierdzony.
u'n|verdächtig niepodejrzany.
u'n|verdau'lich niestrawny; **2keit** *f* niestrawność.
u'n|verdaut niestrawiony.
u'n|verdient niezasłużony; **~ermaßen** niezasłużenie.
u'n|verdorben niezepsuty; *a.* = rein; **2heit** *f* niewinność, czystość.
u'n|verdrossen niezmordowany, wytrwały; **2heit** *f* niezmordowaność, wytrwałość.
u'n|verehelicht = unverheiratet.
un|verei'nbar nie dający się pogodzić, niezgodny, sprzeczny.
u'n|verfälscht niefałszowany, czysty, prawdziwy.
un|verfä'nglich niewinny; *a.* = unschädlich.
u'n|verfroren F bezczelny; **2heit** *f* bezczelność.
un|vergä'nglich nieśmiertelny, trwały; (ewig) wieczny.
un|verge'ßlich niezapomniany.
un|verglei'chlich nie dający się porównać, niezrównany; *adv.* bez porównania.
u'n|verhältnismäßig niestosunkowy, nieproporcjonalny.
u'n|verhei'ratet (Mann) nieżonaty; (Frau) niezamężna.
u'n|verhofft (-fĕʀhoft) niespodziany.
un|verho'hlen (~ho'lᵉn) otwarty, szczery.
u'n|verkäu'flich nie na sprzedaż, niesprzedajny.
un|verke'nnbar (-fĕʀkę'n-) oczywisty, wyraźny.
u'n|verkürzt nieskrócony.
un|verle'tzlich (-fĕʀlĕ'c-) nienaruszalny, nietykalny: **2keit** *f* nienaruszalność, nietykalność.
u'n|verletzt nieraniony; auch = unversehrt.
un|vermei'dlich nieunikniony, niechybny.
u'n|vermerkt niespostrzeżony; *adv.* auch znienacka.
u'n|vermischt niezmieszany.
U'n|vermögen *n* niemoc *f*, bezsilność *f*; **2d** bezsilny; (arm) niezamożny, biedny.
u'n|vermutet niespodziewany; *adv.* niespodzianie.
U'n|vernunft *f* nierozsądek *m*.
u'n|vernünftig nierozsądny, nierozumny.
u'n|verrichtet niezałatwiony, niedokonany: **~erdinge** nic nie zdziaławszy oder uzyskawszy.
u'n|verschämt (frech) bezczelny; (schamlos) bezwstydny; **2heit** *f* bezczelność; bezwstydność.
u'n|verschuldet (Gut usw.) nieobdłużony, bez długów; (ohne Schuld) niewinny, niezasłużony.
u'n|verse'hens mimowoli, znienacka.
u'n|verse'hrt (-fĕʀzē'ʀt) nieuszkodzony, nietknięty, cały; **2heit** *f* nienaruszoność, całość.
un|versie'gbar (~zī'k-) niewysychający, niewyczerpany.
u'n|versö'hnlich nieubłagany; **2keit** *f* nieubłagalność.
u'n|versöhnt nieprzejednany.
u'n|versorgt niezaopatrzony.
U'n|verstand *m* głupota *f*.
u'n|verständig nierozumny, głupi.
u'n|verständlich niezrozumiały, niejasny.
u'n|versu'cht niewypróbowany.
u'n|verträ'glich niezgodliwy, kłótliwy; *a.* = unvereinbar.
u'n|verwandt niezachwiany; *adv.* nieustannie, ciągle.
u'n|verwe'hrt niewzbroniony, dozwolony.
un|verwe'lklich (-fĕʀwĕ'lk-) niewiędnący.
un|verwe'slich niezniszczalny.
un|verwu'ndbar nie dający się zranić, nie do zranienia.

un|verwü'stlich (fĕrwü'st-) niezniszczalny, nie do zniszczenia; (dauerhaft) trwały; (Gesundheit) żelazny.

u'n|verzagt nieulękniony, odważny; sei ~! śmiało!, odważnie!

un|verzei'hlich nie do przebaczenia oder darowania.

un|verzi'nslich nie przynoszący procentu, nieoprocentowany.

un|verzü'glich (-fĕrcü'k-) niezwłoczny, bezzwłoczny.

u'n|vollendet nieskończony, niedokonany.

u'n|vollkommen niezupełny, niedoskonały; **2heit** f niezupełność, niedoskonałość.

u'n|vollständig niezupełny; **2-keit** f niezupełność.

u'n|vorbereitet nieprzygotowany; *adv.* bez przygotowania.

un|vorde'nklich (-fordé'ŋk-) niepamiętny.

un|vorhe'rgesehen nieprzewidziany.

u'n|vorsätzlich nieumyślny; *adv.* a. bez zamiaru.

u'n|vorsichtig nieostrożny; **2-keit** f nieostrożność.

u'n|vorteilhaft niekorzystny.

un|wä'gbar nie dający się zważyć.

u'n|wahr nieprawdziwy, kłamliwy; (Person) nieprawdomówny; **2heit** f nieprawda; fałsz *m*.

u'n|wahrscheinlich nieprawdopodobny; **2keit** f nieprawdopodobieństwo *n*.

un|wa'ndelbar niezmienny.

u'n|wegsam (-wek-) bezdrożny, trudny do przebycia.

un|wei'gerlich (-wai'gᵉr-) nie stawiający oporu; *adv.* bez oporu.

u'n|weit = unfern.

u'n|wert 1. niewarty, niegodny. **2.** **2** *m* brak wartości, niegodność *f*.

U'n|wesen *n* nadużycie, nieporządek *m*.

u'n|wesentlich nieznaczny, nieważny, nieistotny.

U'n|wetter *n* niepogoda *f*; (Sturm) burza *f*.

u'n|wichtig nieważny.

un|widerle'g-bar, -lich (-wīdᵉrlę'k-) niezbity.

un|widerru'flich (~ru'flich) nieodwołalny.

un|widerspre'chlich (~szprĕ'ch-) nie dający się zaprzeczyć, niezaprzeczony.

un|widerste'hlich (~sztę'-) nieprzezwyciężony.

un|wiederbri'nglich (~brĭ'ŋ-) bezpowrotny, niepowetowany; *adv.* a. na zawsze.

U'n|wille *m* niechęć *f*, oburzenie *n*; mit ~n = unwillig.

u'n|willig niechętny, oburzony; ~ sein od. werden oburzać [-rzyć] się (über *acc.* na *acc.*).

u'n|willkommen niepożądany, niemiły; *adv.* nie w porę.

u'n|willkü'rlich mimowolny, nieświadomy; *adv.* mimowoli.

u'n|wirksam bezskuteczny, nieczynny.

u'n|wirsch (-wirsz) = unfreundlich.

u'n|wirtlich niegościnny; (wüst) pusty, dziki.

u'n|wissend nieuczony, nieoświecony, niewiedzący, nieświadomy; **2e(r)** *s.* nieuk.

U'n|wissenheit (-wĭsᵉn-) f nieuctwo *n*, nieświadomość, nieznajomość.

u'n|wissentlich niewiedzący, nieświadomy; *adv.* mimowiednie.

u'n|wohl niezdrowy, słaby; mir ist (od. ich bin) ~ niedobrze mi; **2sein** *n* słabość *f*, niedyspozycja *f*.

u'n|würdig niegodny.

U'n|zahl *f* niezliczona ilość, mnóstwo *n*.

unzä'hlbar, -zä'hlig (-cē'lich) niezliczony, ogromny.
u'nzart niedelikatny.
U'nze (u'ncᵉ) *f* ③b uncja.
U'nzeit *f*: zur ~ nie w porę.
u'nzeitig niewczesny, przedwczesny: *a.* = ungelegen.
u'nzerbre'chlich nie dający się złamać.
unzerstö'rbar nie dający się zniszczyć, nie do zniszczenia.
u'nzertre'nnlich nierozłączny, nierozerwalny.
u'nziemend, ziemlich nieprzyzwoity, nieprzystojny, nieodpowiedni. [*m* elegancji.]
U'nzier(de) *f* niezdobność, brak
U'nzucht *f* nierząd *m*, sprośność.
u'nzüchtig nierządny, sprośny, nieprzyzwoity.
u'nzufrieden niezadowolony; **~heit** *f* niezadowolenie *n*.
u'nzugänglich niedostępny, nieprzystępny; **~keit** *f* niedostępność.
u'nzulänglich niewystarczający; **~keit** *f* niedostateczność, nieudolność. [niedozwolony.]
u'nzulässig niedopuszczalny,
u'nzurechnungsfähig niepoczytalny. [ćy.]
u'nzureichend niewystarczają-
u'nzuständig niekompetentny.
u'nzuträglich niezdrowy: *a.* = schädlich. [dokładny.]
u'nzutreffend nietrafny, nie-
u'nzuverlässig niepewny; (Nachricht) niewiarygodny: **~keit** *f* niepewność.
u'nzweckmäßig nieodpowiadający celowi, nieodpowiedni, niedogodny.
u'nzweideutig niedwuznaczny.
u'nzweifelhaft nie wątpliwy; *adv.* bez wątpienia.
ü'ppig (ü'pĭch) bujny; (stolz) dumny, pyszny: *a.* = wollüstig; **~keit** *f* bujność: pycha; zbytkowność.
Ur (ųʀ) *m* ②g = Auerochs.
U'r... pra..., pierwotny: **~ahn** *m* pradziad; **~ahne** *f* prababka; **~alt** starodawny, odwieczny; vor **~alten** Zeiten w czasach niepamiętnych; **~anfang** *m* pierwszy początek.
u'rbar uprawny, urodzajny; ~ machen użyźniać [-nić], [wy-] karczować; **~machung** *f* użyźnienie *n*, karczowanie *n*.
U'r...: **~bewohner** *m* pierwotny mieszkaniec; **~bild** *n* pierwowzór *m*, prototyp *m*: **~bildlich** pierwowzorowy, typiczny, typowy; **~eltern** *pl.* praojcowie *m/pl.*; **~enkel** *m* prawnuk: **~enkelin** *f* prawnuczka: **~fidel** bardzo wesoły: **~geschichte** *f* pierwotne dzieje *m/pl.*; **~großmutter** *f* prababka: **~großvater** *m* pradziad.
U'rheber (ų'ʀhēbᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c sprawca (-czyni): twórca (-czyni); autor(ka): **~...** autorski.
U'rheberschaft *f* autorstwo *n*.
Uri'n (ųʀi'n) *m* ②g¹ uryna *f*, mocz; **urinie'ren** (ųʀinī'ʀᵉn) ⑮g moczyć, oddawać mocz.
U'r...: **~komisch** arcyzabawny: **~kunde** *f* dokument *m*, akt *m*: **~kundlich** (-kŭnt-) dokumentarny, stwierdzony dokumentami. [**~s...** urlopniczy.]
U'rlaub (u'ʀlaup) *m* ②g¹ urlop:
U'r...: **~mensch** *m* człowiek pierwotny: **~mutter** *f* pramatka.
U'rne (u'ʀnᵉ) *f* ③b urna.
U'r...: **~plö'tzlich** zupełnie niespodziewany, nagły, raptowny: **~quell** *m* prazdrój; **~sache** *f* przyczyna, powód *m*; keine ~sache! nie ma za co (dziękować)!: **~sachlich, ~sächlich** przyczyno-

wy; **~schrift** *f* oryginał *m*, autograf *m*; **~sprache** *f* pierwotny język *m*, prajęzyk *m*; **~sprung** *m* pochodzenie *n*, początek; (Quelle) źródło *n*; **Ssprü'nglich** (-szpRü'ŋlich) pierwotny, początkowy; **~stoff** *m* pierwiastek, element, żywioł.

U'rteil (u'Rtail) *n* ②g¹ (eines Gerichtshofes) wyrok *m*; (Ansicht) sąd *m*, zdanie; (ausgesprochenes) orzeczenie; ich habe darüber kein ~ nie mam wyrobionego sądu o tem.

u'rteilen (~ᵉn) ⑮a sądzić, orzekać [orzec] (über *acc.* o *loc.*); [za]wyrokować; nach (*dat.*) zu ~ sądząc według (*gen.*).

U'rteils...: **~kraft** *f*, **~vermögen** *n* zdolność *f* sądzenia, rozsądek *m*; **~spruch** *m* wyrok.

U'r...: **~text** *m* tekst pierwotny oder oryginalny; **~tier(chen)** *n* pierwotniak *m*.

U'r|ur... prapra..., zB. **~groß-mutter** *f* praprababka; **~groß-vater** *m* prapradziad.

U'r...: **~vater** *m* praojciec; **~wahl** *f* prawybór *m*; **~wähler** *m* prawyborca; **~wald** *m* las dziewiczy; **~welt** *f* świat *m* pierwotny; **Swüchsig** (-wüksich) naturalny, przyrodzony; **~zeit** *f* czas *m* przedhistoryczny; **~zeugung** *f* samopłodzenie *n*; **~zustand** *m* stan pierwotny.

usf. Abk. für und so fort.

usw. Abk. für und so weiter.

Utensi'lien (utĕnzi'liᵉn) *pl.* indekl. przybory *m/pl.*, sprzęty *m/pl.*

u'zen F (ū'cᵉn) ⑮e naciągać [-gnąć], brać [wziąć] na kawał.

V

v. Abk. für vom, von.

Vagabu'nd (wagabu'nt) *m* ③a włóczęga.

vagabundie'ren (~bundi'Rᵉn) ⑮g (h. u. sn) włóczyć się.

vaka'nt (waka'nt) wolny, niezajęty; **Vaka'nz** (~ka'nc) *f* ③b miejsce *n* wolne oder nieobsadzone; a. = Ferien.

Valu'ta ✱ (~lu'ta) *f* ⑥g waluta.

Va'mpir (wa'mpiR) *m* ②g¹ wampir, upiór.

Vanda'le (wanda'lᵉ) *m* ③a wandal.

Vani'lle (wani'ljᵉ) *f* ③b wanilja; **~n...** waniljowy.

Varia'nte (waRia'ntᵉ) *f* ③b warjant *m*, odmiana.

Variatio'n (waRiacio'n) *f* ③b warjacja, przemiana.

variie'ren (~Rii'Rᵉn) ⑮g urozmaicać [-cić], zmieniać [-nić].

Vasa'll (waza'l) *m* ③a wasal, lennik.

Va'se (wa'zᵉ) *f* ③b waza.

Vaseli'n (wazᵉli'n) *n* ②g¹, **~e** (~ᵉ) *f* ③b waselina *f*; **~...** waselinowy.

Va'ter (fā'tᵉR) *m* ②j ojciec, ⚖ rodzic; Ihr Herr ~ pański ojciec; **~...** ojcowski, rodzicielski.

Vä'terchen (fē'tᵉRchᵉn) *n* ②l ojczulek, tatuś.

Va'ter...: **~land** *n* ojczyzna *f*; **Sländisch** ojczysty; **~lands-liebe** *f* miłość ojczyzny; **~lands|verräter(in** *f*) *m* zdrajca (-czyni) ojczyzny.

vä'terlich (fē'tᵉRlich) ojcowski, rodzicielski; **~er|seits** (~ᵉRzaic) ze strony ojca.

Va'ter...: **Slos** bez ojca, nie mający ojca; **~mord** *m* ojcobójstwo *n*; **~mörder(in** *f*) *m* ojcobójca (-czyni); **~name** *m* nazwisko *n* ojca od. rodzinne.

Va'terschaft *f* ojcostwo *n*.

Va'ter...: **~stadt** *f* miasto *n* ojczyste oder rodzinne; bei j-m

~stelle vertreten zastępować k-u ojca, być k-u ojcem; ~unser n indekl. Ojczenasz m.

v.Chr. (G.) s. Christus.

Vegetabi'lien (węgętąbį'lįen) pl. indekl. rośliny f/pl.

Vegeta'rier (~tā'ʀieʀ) m ②l, ~in (~in) f ③c jarosz(ka), wegetarjanin (-janka).

vegeta'risch (~ʀįsz) jarski, wegetarjański.

Vegetatio'n (~tacio'n) f ③b roślinność.

vegetie'ren (~tį'ʀen) ⑮g wegetować, żyć nędznie z dnia na dzień.

Vei'lchen (fai'lchen) n ②l fiołek: ~... fiołkowy; ≈blau fioletowy.

Vei'ts|tanz (fai'c-) m taniec świętego Wita.

Velozipe'd (węlǫcipę't) n ②g = Fahrrad.

Ve'ne (wę'ne) f ③b żyła; ~n... żył.

Vene'dig (węnę'dįch) n ⑧g Wenecja f.

vene'risch (~ʀįsz) weneryczny.

venezia'nisch (~nęcią'nisz) wenecki.

Venti'l (węntį'l) n ②g¹ wentyl m, klapka f.

Ventilatio'n (~tilacio'n) f ③b wentylacja, przewietrzanie n; ~s... wentylacyjny.

ventilie'ren (~lį'ʀen) ⑮g = lüften.

Ve'nus (wę'nus) f indekl. Wenera.

ver... (feʀ...) za..., prze..., ob..., roz..., wy, a. durch nie, zB. verkennen.

ver|a'bfolgen wydawać [-dać], wręczać [-czyć]. Su. wydanie n, wręczenie n.

ver|a'breden (et. mit j-m) umawiać [umówić], układać [ułożyć] (co z instr.); a. umawiać (oder układać) się z kim co do (gen.); verabredet umówiony, oznaczony. Su. umowa f, układ m.

ver|a'breichen = verabfolgen.

ver|a'bsäumen zaniedbywać [-dbać], opuszczać [opuścić].

ver|a'bscheuen nienawidzić (gen.), brzydzić się (instr.): ~s|wert wstrętny, obrzydliwy.

ver|a'bschieden (~szįden) ⑮c odprawiać [-wić] (ze służby); sich ~ [po]żegnać się (von dat. z instr.); rozstawać [-stać] się z (instr.).

ver|a'chten [wz-, po]gardzić (instr.).

Ver|a'chter (-ǎ'chteʀ) m ②l, ~in (~in) f ③c gardziciel(ka), pogardzający (-ca).

ver|ä'chtlich pogardliwy, nikczemny, podły.

Ver|a'chtung f pogardzanie n, pogarda: ≈s|wert, ≈s|würdig godzien pogardy, zasługujący na pogardę.

ver|allgemei'nern (-ālgemai'neʀn) ⑮b uogólniać [-nić], rozpowszechniać [-nić].

ver|a'lten (-ǎ'lten) ⑮c (sn) [ze-, prze]starzeć (się); veraltet zastarzały, przestarzały, zadawniony.

Vera'nda (węʀą'ndą) f ⑥i weranda.

ver|ä'nderlich (-ě'ndeʀlich) zmienny, niestały, chwiejny: ≈keit f zmienność, niestałość, chwiejność.

ver|ä'ndern zmieniać [-nić], odmieniać [-nić]. Su. zmiana f, odmiana f.

ver|a'nkern zaopatrywać [-trzyć] w kotwice; fig. [po]łączyć.

ver|a'nlagen (-ą'nlągen) ⑮a [o]szacować, obliczać [-czyć]; ~ zu (dat.) usposabiać [-sobić] do (gen.); veranlagt = geneigt, begabt, befähigt. Su. obliczenie n, wymiar m; usposobienie n, dyspozycja.

ver|a'nlassen ⑮d [s]powodować, dawać [dać] powód (do gen.), pobudzać [-dzić]; j-n ~ zu (inf.)

polecać [-cić] k-u ... (*inf.*). *Su.* powód *m*, przyczyna *f*; pobudka *f* (do czegoś).

ver|a'nschaulichen (~szaulichen) ⑮a dawać [dać] jasne wyobrażenie o (*loc.*), przedstawiać [-wić] naocznie; ~d poglądowy.

ver|a'nschlagen [o]szacować, oceniać [-nić]. *Su.* oszacowanie, ocenienie *n*, preliminarz *m*.

ver|a'nstalten (~sztalten) ⑮c urządzać [-dzić], przygotowywać [-ować].

Ver|a'nstalter (~ter) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c urządzający (-ca).

Ver|a'nstaltung *f* urządzanie *n* (urządzenie *n*), przygotowywanie (-owanie) *n*.

ver|a'ntworten odpowiadać za (*acc.*); das läßt sich nicht ~ tego nie można usprawiedliwić; sich ~ usprawiedliwiać [-wić] się, bronić się.

ver|a'ntwortlich odpowiedzialny; ~ sein odpowiadać (für *acc.* za *acc.*).

Ver|a'ntwortung *f* odpowiedzialność; die ~ übernehmen für (*acc.*) = verantworten.

ver|a'rbeiten prze- oder (a. *fig.*) ob-rabiać [-robić]; a. = verbrauchen. *Su.* przerabianie (-robienie) *n*, obrabianie (-robienie) *n*.

ver|a'rgen (-a'rgen) ⑮a = verdenken.

ver|a'rmen (~ä'rmen) ⑮a (sn) [z]ubożeć, podupadać [-paść]. *Su.* zubożenie *n*.

ver|ä'steln (-ė'steln) ⑮f: sich ~ rozgałęziać [-zić] się.

ver|auktionie'ren (-aukcjonj'ren) ⑮g [z]licytować.

ver|au'sgaben (-au'sgaben) ⑮a wydawać [-dać]; [wy]łożyć na (*acc.*).

ver|äu'ßerlich na sprzedaż.

ver|äu'ßern = verkaufen.

Verb (werp) *n* ④b czasownik *m*, słowo; ~... czasownikowy, słowny.

ver|ba'cken zużywać [-żyć] na [pieczenie.]

Verba'l... (werbą'l...) czasownikowy, słowny.

Ver|ba'nd *m* ②d związek, stowarzyszenie *n*; ⚙ sprężenie, układ, wiązarek; Chir. opatrunek; ~... opatrunkowy.

ver|ba'nnen skazywać [-zać] na wygnanie, wygnać [voll.]; (verschicken) zsyłać [zesłać] (zur Ansiedelung na osiedlenie); verbannt wygnany, zesłany. *Su.* wygnanie *n*; zesłanie *n*.

Ver|ba'nnte(r) *m* ⑨l wygnaniec, (zur Ansiedelung) zesłaniec.

ver|barrikadie'ren (-barikadi'ren) ⑮g zabarykadować [voll.].

ver|bau'en zabudowywać [-ować].

ver|bau'ern (-bau'ern) ⑮b (sn) [s]chłopieć.

ver|bei'ßen zaciskać [-snąć] zęby, [s]tłumić; Schmerz: = erdulden; das Lachen ~ wstrzymywać [-mać] się od śmiechu; sich ~ (in *acc.*) zacinać [-ciąć] się (na *acc.*).

ver|be'rgen ukrywać [-yć], [zataić (vor *dat.* przed *instr.*).

Ver|be'sserer (-bė'serer) *m* ②l naprawca, reformator.

ver|be'ssern poprawiać [-wić], naprawiać [-wić], ulepszać [-szyć]. *Su.* poprawianie (-wienie) *n*, poprawa *f*, poprawka *f*, ulepszenie *n*, reforma *f*.

ver|beu'gen: sich ~ (vor *dat.*) kłaniać [ukłonić] się (*dat.*). *Su.* ukłon *m*, pokłon *m*.

ver|bie'gen zginać [zgiąć], zaginać [-giąć], skrzywiać [-wić].

ver|bie'ten zakazywać [-zać], zabraniać [-bronić]; ~d zakazujący, zabraniający; es ist verboten zabronione, zabrania się; nie wolno.

ver|bi'lligen (-bi'lı̯gᵉn) ⑮a zniżać [-żyć] cenę (*gen.*).

ver|bi'nden (vereinigen) [z-, po-]łączyć, [z-, po]wiązać; [s]kojarzyć (ehelich węzłem małżeńskim); (verpflichten) obowiązywać [zobowiązać]; Wunde usw.: opatrywać [-trzyć], obwiązywać [-zać]: mit Schwierigkeiten verbunden połączony z (*instr.*); ich bin Ihnen sehr verbunden jestem panu (-ni) bardzo zobowiązany.

ver|bi'ndlich (-bi'ntlich) obowiązujący, obowiązkowy; ~st danken najuprzejmiej, najserdeczniej; sich ~ machen zobowiązywać [-zać] się; **2keit** *f* moc obowiązująca; zobowiązanie *n*, obowiązek *m*: ohne 2keit bez zobowiązania, bez gwarancji.

Ver|bi'ndung *f* (z-, po)łączenie *n*, spajanie (spojenie) *n*, związek *m*; ⚗ połączenie *n*; (Verkehr) komunikacja: in ~ stehen (mit *dat.*) być w stosunkach (z *instr.*); ~s... łączący, spajający; komunikacyjny; ~s|gang *m* korytarz.

ver|bi'ssen (-bi'sᵉn) zawzięty, zacięty: ~ sein (auf *acc.*) = sich verbeißen: 2heit *f* zawziętość, zaciętość.

ver|bi'tten: sich et. ~ wypraszać [-prosić] sobie.

ver|bi'ttern (-bi'tᵉʀn) ⑮b zaprawiać [-wić] goryczą. *Su.* rozgoryczenie *n*.

ver|bla'ssen (-bla'sᵉn) ⑮d (sn) [z-, po]blednąć; Farben usw.: = verbleichen.

Ver|blei'b (-blai'p) *m* ②g (*o. pl.*) przebywanie *n*, pobyt; (einer Sache) znajdowanie *n* się.

ver|blei'ben 1. przebywać, zostawać [-stać]; obstawać (bei *dat.* przy *loc.*). 2. 2 *n* = Verbleib: es wird dabei sein 2 haben to zostanie tak jak było.

ver|blei'chen (sn) (= erbleichen) [z-, po]blednąć: Farben usw.: [wy]płowieć, [z]blakować; (sterben) umierać [umrzeć]; verblichen wypłowiały, spełzły; **Verblichene(r)** *s.* nieboszczyk (-oszczka).

ver|ble'nden zaślepiać [-pić], [o]mamić; sich ~ lassen dawać [dać] się zaślepić od. omamić. *Su.* zaślepienie *n*, omamienie *n*.

ver|bli'chen (-bli'chᵉn) s. verbleichen.

ver|blü'ffen (-blü'fᵉn) ⑮a odurzać [-rzyć], zadziwiać [-wić]; wprowadzać [-dzić] w zdumienie; verblüfft zdumiony, przerażony; vgl. bestürzt.

Ver|blü'fftheit *f* zdumienie *n*, osłupienie *n*, przerażenie *n*.

ver|blü'hen okwitać [-tnąć], przekwitać [-tnąć].

ver|blü'mt (-blü'mt) upiększony; *fig.* przenośny, alegoryczny; ~e Rede mowa *f* ogródkami.

ver|blu'ten (sn) u. sich ~ ociekać krwią. *Su.* ujście *n* (od. utrata *f*) krwi.

ver|bo'hrt (-bo'ʀt) zacięty, uparty.

ver|bo'rgen 1. = (aus)leihen, borgen. 2. (s. verbergen) skryty, tajny; im ~en w ukryciu, potajemnie; 2heit *f* skrytość, ukrycie *n*.

Ver|bo't *n* ②g zakaz *m*.

ver|brä'men (-bʀe'mᵉn) ⑮a obramowywać [-ować].

Ver|brau'ch *m* ②g (*o. pl.*) zużycie *n*, konsumcja *f*.

ver|brau'chen zużywać [-yć]; Geld usw.: wydawać [-dać]; a. = abnutzen.

Ver|brau'chs|steuer *f* podatek *m* konsumcyjny.

ver|bre'chen 1. dopuszczać [-puścić] się występku, popeł-

niać [-nić] zbrodnię. 2. ♀ n ②l występek m, zbrodnia f, przestępstwo, wina f.

Ver|bre'cher (-bRę'chᵉR) m ②l, **~in** (~in) f ③c zbrodniarz (-arka), winowajca (-czyni), przestępca (-czyni).

ver|bre'cherisch (~isz) zbrodniczy, występny.

ver|brei'ten rozszerzać [-rzyć], szerzyć; sich ~ über (acc.) rozchodzić [rozejść] się po (loc.); Gerücht usw.: rozpowszechniać [-nić], roznosić [-nieść], rozgłaszać [-głosić].

Ver|brei'ter (-bRai'tᵉR) m ②l, **~in** (~in) f ③c szerzyciel(ka), rozsiewacz(ka). [[-rzyć].]

ver|brei'tern (~n) ⑮b rozszerzać

Ver|brei'tung f rozszerzanie n, szerzenie n; rozpowszechnianie n, roznoszenie n, rozgłaszanie n. [spalić.]

ver|bre'nnbar palny, dający się

ver|bre'nnen 1. v/i. (sn) [s]palić się. 2. v/t. [s]palić; Speisen usw.: przepalać [-lić]; (verbrühen) [s-, o]parzyć; Gebäck: przypiekać [-piec].

Ver|bre'nnung f palenie n; **~s-ofen** m piec do spalania.

ver|brie'fen (-bRi'fᵉn) ⑮a potwierdzać [-dzić] na piśmie, [po]ręczyć.

ver|bri'ngen Zeit: spędzać [-dzić]; Vermögen: [s]tracić, [prze]trwonić.

ver|brü'dern (-bRü'dᵉRn) ⑮b [po]bratać; sich ~ [po]bratać się.

ver|brü'hen [s-, o]parzyć.

ver|bu'chen ✠ = buchen.

ver|bu'hlt (-bu'lt) = liederlich.

Ve'rbum (wĕ'Rbum) n ⑥k słowo, czasownik m.

ver|bu'mmeln 1. v/t. [prze-] trwonić, przehulać. 2. v/i. (sn) = verkommen.

ver|bü'nden (-bü'ndᵉn) ⑮c: sich ~ [po]łączyć się przymierzem; verbündet sprzymierzony;

Verbündete(r) s. sprzymierzeniec, sojusznik.

ver|bü'rgen: (sich) für) et. ~ [za-] ręczyć za (acc.); verbürgt pewny, prawdziwy. **Su.** poręczenie n. [karę za (acc.).]

ver|bü'ßen odbywać [-być]

Ver|da'cht (-da'cht) m ②g (o. pl.) podejrzenie n (wegen gen. o acc.); in ~ haben = verdächtigen. [rzany (gen. o acc.)]

ver|dä'chtig (-dę'chtich) podej-

ver|dä'chtigen (~tigᵉn) ⑮a podejrzywać, posądzać [-dzić] (wegen] gen. o acc.).

ver|da'mmen (-dă'mᵉn) ⑮a potępiać [-pić]; skazywać [-zać] (zum Tode na śmierć); (verfluchen) przeklinać [-kląć]; verdammt potępiony; skazany; przeklęty; (pfiffig usw.) djabli, djabelski. [nie n.]

Ver|da'mmnis f ②i¹ potępie-

Ver|da'mmung f skazanie n, potępienie n.

ver|da'mpfen (-dă'mpfᵉn) ⑮a [wy]parować. **Su.** parowanie n.

ver|da'nken zawdzięczać [-czyć].

ver|da'rb (-da'Rp) s. verderben.

ver|dau'en (-dau'ᵉn) ⑮a [s-, prze]trawić. [strawność.]

ver|dau'lich strawny; ♀**keit** f

Ver|dau'ung f trawienie n; **~s...** przy trawieniu, (do)trawienia; **~s|beschwerde** f dolegliwość przy trawieniu; **~s|schwache** f osłabione trawienie n.

Ver|de'ck n (e-s Wagens) dach m; ⚓ pokład m.

ver|de'cken po- oder za-krywać [-yć]; a. = verhüllen.

ver|de'nken brać [wziąć] za złe.

Ver|de'rb (-dę'Rp) m ②g (o. pl.) zguba f, ruina f.

ver|de'rben (-dę'Rbᵉn) ⑫f 1. a) v/i. (sn) [ze-, po]psuć się;

[z]niszczyć się (vor *dat.* od *gen.*, z *gen.*); b) *v/t.* [ze-, po]psuć, [z]niszczyć. 2. ⁓ *n* ②l zepsucie *n*; zguba *f*, ruina *f*.

Ver|de'rber (⁓bᵉʀ) *m* ②l, ⁓**in** (⁓in) *f* ③c niszczyciel(ka), psotnik (-ica).

ver|de'rblich (-dĕ'ʀplĭch) zgubny, szkodliwy; (Ware usw.) ulegający zepsuciu.

Ver|de'rbnis *f* ②i¹ zepsucie *n*, upadek *m* moralny.

ver|de'rbt (⁓dĕ'ʀpt) zepsuty; ⁓**heit** *f* zepsucie *n*.

ver|deu'tlichen (-doi'tlichᵉn) ⑮a wyjaśniać [-nić].

ver|deu'tschen (⁓czᵉn) ⑮e [przetłumaczyć oder przekładać [przełożyć] na język niemiecki.

ver|di'chten, ver|di'cken (-dĭ'kᵉn) ⑮a zgęszczać [zgęścić].

ver|die'nen zasługiwać [-służyć] na (*acc.*); (durch Arbeit) zarabiać [-robić].

Ver|die'nst (-dī'nst): a) *n* zasługa *f*; b) *m* (durch Arbeit) zarobek; (im Handel) zysk.

ver|die'nstlich pożyteczny, zasługujący na pochwałę.

Ver|die'nst...: ⁓**medaille** *f* medal *m* zasługi; ⁓**voll** zasłużony, pełny zasług.

ver|die'nt zasłużony: sich ⁓ machen zasługiwać [-służyć] się (um *acc.* około *gen.*); ⁓**erma'ßen** zasłużenie, słusznie.

Ve'rdi'kt (wĕ'ʀdĭ'kt) *n* ②g werdykt *m*, wyrok *m* (sądu przysięgłych). [[-jąć] (się).]

ver|di'ngen (sich) najmować

ver|do'lmetschen [prze]tłumaczyć, przekładać [przełożyć].

ver|do'nnern F = verurteilen.

ver|do'ppeln podwajać [-dwoić]. *Su.* podwojenie *n*.

ver|do'rben (-dǫ'ʀbᵉn) zepsuty; ⁓**heit** *f* zepsucie *n*.

ver|do'rren usychać [uschnąć].

ver|drä'ngen wypierać [-przeć], usuwać [usunąć].

ver|dre'hen Schlüssel: przekręcać [-cić]; Glieder: = verrenken: Augen zawracać [-wrócić] (oczyma): *fig.* przekręcać [-cić], [s]fałszować; j-m den Kopf ⁓ zawracać [-wrócić] k-u głowę.

ver|dre'ht (-dʀę't) przewrócony, przewrotny: du bist wohl ⁓? czyś dostał bzika?; ⁓**heit** *f* przewrotność.

ver|drei'fachen (-dʀai'fachᵉn) ⑮a potrajać [-troić].

ver|drie'ßen (-dʀī'sᵉn) ⑬d [po-]gniewać; es verdrießt mich gniewa (oder złości) mnie; sich nicht ⁓ lassen nie żałować (*gen.*).

ver|drie'ßlich przykry, niemiły; (ärgerlich) gniewny; (mürrisch) mrukliwy, kwaśny, zgryźliwy; ⁓ sein gniewać się (über *acc.* na *acc.*): ⁓ werden pogniewać się [voll.]: ⁓**keit** *f* przykrość, nieprzyjemność; zły humor *m*.

ver|dro'ß (-dʀǫ's) s. verdrießen.

ver|dro'ssen (-dʀǫ'sᵉn) niechętny: *a.* = verdrießlich.

Ver|dru'ß (-dʀū's) *m* ②d¹ (*o. pl.*) przykrość *f*, nieprzyjemność *f*. j-m ⁓ machen [z]martwić k-o;

ver|du'ften (sn) [wy]wietrzeć; F = verschwinden.

ver|du'mmen (-du'mᵉn) ⑮a 1. *v/i.* (sn) [z-, o]głupieć. 2. *v/t.* ogłupiać [-pić].

ver|du'nkeln zaciemniać [-nić].

ver|dü'nnen (-du'nᵉn) ⑮a rozrzedzać [-dzić]; rozpuszczać [-puścić] (mit Wasser wodą): Farben: rozcieńczać [-czyć], rozrabiać [-robić]. *Su.* rozrzedzanie (-dzenie) *n*: rozpuszczanie (-enie) *n*; rozcieńczanie *n*, rozrabianie (-robienie) *n*.

ver|du'nsten (sn) [wy]parować, ulatniać [ulotnić] się.

ver|du'rsten (-du'ʀstᵉn) ⑮c (sn) [z]ginąć z pragnienia.
ver|dü'stern = verdunkeln.
ver|du'tzen (-du'cᵉn) ⑮c = verblüffen.
ver|e'deln (-ç'dᵉln) ⑮f uszlachetniać [-nić]. *Su.* uszlachetnianie (-nienie) *n.*
ver|e'helichen = verheiraten.
ver|e'hren czcić, szanować, uwielbiać: (wie einen Gott) ubóstwiać: j-m et. ~ = schenken: in Briefen: verehrter Herr (wielce) szanowny pan.
Ver|e'hrer (-ç'ʀᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c czciciel(ka), wielbiciel(ka).
Ver|e'hrung *f* cześć, uwielbianie *n*, ubóstwianie *n*: **~s|wert, ~s|würdig** czcigodny, godny uwielbienia.
ver|ei'd(ig)en (-ai'd[ig]ᵉn) ⑮e(a) zaprzysięgać [-siądz]: vereidet, vereidigt zaprzysiężony. *Su.* zaprzysiężenie *n.*
Ver|ei'n *m* ②g związek: (Gesellschaft) towarzystwo *n*, stowarzyszenie *n*: im ~ mit (*dat.*) wspólnie z (*instr.*).
ver|ei'nbar (-ai'nbaʀ) dający się pogodzić, zgodny (mit *dat.* z *instr.*): **~keit** *f* zgodność.
ver|ei'nbaren (~ᵉn) ⑮a układać [ułożyć], umawiać [umówić]. *Su.* układ *m*, umowa *f.*
ver|ei'nfachen (-ai'nfächᵉn) ⑮a upraszczać [uprościć]. *Su.* uproszczenie *n.*
ver|ei'n(ig)en [po]łączyć, [z]jednoczyć: Widersprüche usw.: [po]godzić: verein(ig)t po(z)łączony, zjednoczony: *adv.* społem, razem. *Su.* połączenie *n*, zjednoczenie *n.*
ver|ei'nnahmen (-ai'nnamᵉn) ⑮a pobierać [-brać].
Ver|ei'ns... związkowy: **~gesetz** *n* ustawa *f* o stowarzyszeniach.
ver|ei'nsamen (-ai'nzamᵉn) ⑮a (sich ~ und *v/i.* [sn]) osamotnić [voll.]: vereinsamt osamotniony, samotny.
ver|ei'nzeln ⑮f [roz]dzielić, rozdrabiać [-drobić]; vereinzelt oddzielny, sporadyczny, wyjątkowy; (stellenweise) miejscami.
ver|ei'teln (-ai'tᵉln) ⑮f [z]niweczyć: Plan usw.: udaremniać [-nić]. *Su.* (z)niweczenie *n*: udaremnianie (-nienie) *n.*
ver|e'keln obrzydzać [-dzić].
ver|e'nden = sterben.
ver|e'nge(r)n (-e'ŋᵉ[ʀ]n) ⑮a(b) zwężać [zwęzić].
ver|e'rben zostawiać [-wić] w spuściźnie (j-m [od. auf j-n] et. k-u *acc.*): sich auf j-n ~ przechodzić [przejść] dziedzicznie na (*acc.*).
ver|e'wigen (-ç'wigᵉn) ⑮a uwieczniać [-nić]: verewigt = verstorben.
ver|fa'hren 1. *v/i.* (sn u. h.) postępować [-stąpić]. **2.** *v/t.* rozwozić [-wieźć]: Geld: wydawać [-dać] na jazdę: *fig.* sich ~ zbłądzić [voll.]. **3.** ~ *n* ②l postępowanie; sposób *m* działania: proceder *m*, procedura *f.*
Ver|fa'll *m* ②g (o. *pl.*) upadek: ✠ (e-s Wechsels) zapadłość *f*: bei ~ przy płatności; in ~ geraten = verfallen.
ver|fa'llen upadać [upaść]: Gebäude usw.: zapadać [zapaść] się; ✠ der Wechsel ist ~ weksel jest płatny: ~ auf (*acc.*) wpadać [wpaść] na (*acc.*), domyślać [-lić] się (*gen.*): ~ in (*acc.*) popadać [-paść] w (*acc.*): (in Strafe) podlegać [-ledz] (*dat.*); dem Tode ~ sein być przeznaczonym na śmierć.
Ver|fa'll|tag, -termin ✠ *m* dzień (oder termin) zapadłości.

ver|fä'lschen podrabiać [-robić], [s]fałszować; verfälscht podrobiony.

ver|fa'ngen (sich) [za]plątać (się). [pieczny, dwuznaczny.]

ver|fä'nglich (-fĕ'ŋglĭch) niebez-

ver|fä'rben: sich ~ zmieniać [-nić] kolor, [z]blednąć.

ver|fa'ssen układać [ułożyć], [na]pisać.

Ver|fa'sser (-fa'sᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c autor(ka).

Ver|fa'ssung *f* ułożenie *n*, (na-)pisanie *n*; (GemütsƆ) usposobienie *n*, nastrój *m*; Pol. forma rządu, konstytucja; Ɔs|**mäßig** konstytucyjny; Ɔs|**widrig** przeciwny konstytucji.

ver|fau'len (sn) [z]gnić, [ze-]psuć się; verfault zgniły, zepsuty.

ver|fe'chten walczyć o (*acc.*), bronić (*gen.*).

Ver|fe'chter(in *f*) *m* obrońca (-czyni), orędownik (-niczka).

ver|fe'hlen Ziel usw.: nie trafić, chybić (*gen.*); (beim Schießen) [s]pudłować; Zug usw.: = verpassen; j-n ~ (zu Hause) nie zastawać [-stać] (*gen.*); (beim Gehen) rozmijać [-minąć] się (z *instr.*); den Weg ~ zmylić drogę, zabłądzić [voll.]; verfehlte Sache rzecz *f* chybiona oder nieudała; ich werde nicht ~ nie omieszkam.

ver|fei'nden (-fai'ndᵉn) ⑮c (sich) zanieprzyjaźniać [-nić] (się) (mit *dat.* z *instr.*), poróżnić się [voll].

ver|fei'nern (-fai'nᵉʀn) ⑮b wygładzać [-dzić], ulepszać [-szyć].

ver|fe'rtigen sporządzać [-dzić], wyrabiać [-robić]. *Su.* sporządzanie (-dzenie) *n*, wyrabianie *n*, wyrób *m*.

ver|fe'tten (-fĕ'tᵉn) ⑮c zatłuszczać [-czyć]. *Su.* zatłuszczenie *n*.

ver|fi'lzen zapilśniać [-nić].

ver|fi'nstern (-fĭ'nstᵉʀn) ⑮b zaciemniać [-nić], przyćmiewać [-ćmić]; sich ~ zaciemniać [-nić] się, zachmurzać [-rzyć] się. *Su.* zaciemnienie *n*, przyćmienie *n*, zachmurzenie *n*.

ver|fla'chen (-fla'chᵉn) ⑮a (sn) = (sich) ebnen; przypłaszczać [-czyć] (się *v/i.*).

ver|fle'chten splatać [spleść] *fig.* = verwickeln.

ver|flie'gen (sn) ulatywać [-lecieć]; ⚗ ulatniać [ulotnić] się, [z-, wy]wietrzeć.

ver|flie'ßen upływać [-ynąć], uchodzić [ujść]; verflossen ubiegły, zeszły.

ver|fli'xt (-flĭ'kst) s. verdammt.

ver|flu'chen przeklinać [kląć].

ver|flü'chtigen (-flü'chtigᵉn) ⑮a ulatniać [ulotnić] (się *v/i.* [sn]).

ver|flü'ssigen (-flü'sĭgᵉn) ⑮a skraplać [skroplić], przemieniać [-nić] w płyn.

Ver|fo'lg (-fŏ'lk) *m* ②g (o. *pl.*) przebieg, tok, (dalszy) ciąg; im ~ w toku, w ciągu.

ver|fo'lgen ścigać, [po]gonić za (*instr.*); *fig.* prześladować; den Gang der Dinge ~ śledzić bieg spraw; den Weg ~ iść dalej; das Recht ~ dochodzić prawa; ein Ziel ~ dążyć do celu.

Ver|fo'lger (-fŏ'lgᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c prześladowca (-czyni).

Ver|fo'lgung *f* ściganie *n*; prześladowanie *n*; ~s|**wahn** *m* obłęd (oder manja *f*) prześladowczy (-cza).

ver|fra'chten ✱ (-fʀa'chtᵉn) ⑮c wysyłać [-słać] frachtem, najmować [nająć].

ver|fre'ssen przejadać [-jeść].

ver|frü'ht (-fʀü't) przedwczesny.
ver|fü'gbar (-fü'kbāʀ) rozporządzalny, będący do dyspozycji.
ver|fü'gen (über *acc.*) rozporządzać [-dzić], [za]dysponować (*instr.*); sich wohin ~ udawać [udać] się do (*gen.*).
Ver|fü'gung *f* rozporządzenie *n* (über *acc.* czemś), dyspozycja, postanowienie *n*, rozkaz *m*; das steht Ihnen zur ~ to jest do pańskiej dyspozycji.
ver|fü'hren uwodzić [uwieść], zwodzić [zwieść].
Ver|fü'hrer(in *f*) *m* uwodziciel (-ka).
ver|fü'hrerisch (-fü'ʀeʀisz) zwodniczy, zdradliwy.
Ver|fü'hrung *f* uwodzenie *n*, uwiedzenie *n*.
ver|ga'ffen: sich ~ in (*acc.*) zapatrzyć, zagapić się [voll.] w (*acc.*).
ver|ga'llen (-gę'lᵉn) ⑮a = verbittern.
ver|ga'ngen (-ga'ŋᵉn) ubiegły, przeszły, miniony; längst ~ dawny; ~e Zeit = Sheit *f* przeszłość; Gram. czas *m* przeszły.
ver|gä'nglich (-gę'ŋlich) nietrwały, znikomy; Skeit *f* nietrwałość, znikomość.
ver|ge'ben roz- oder na-dawać [-dać]; (verzeihen) darowywać [-ować], przebaczać [-czyć]; noch zu ~ (Platz usw.) wolny, niezajęty, (Tochter) niezamężna; Karten ~ fałszywie (od. mylnie) rozdawać [-dać] karty; (sich) et. ~ ubliżać [-żyć] (sobie) w (*instr.*), [s]krzywdzić (siebie) w (*instr.*).
ver|ge'bens (-gę'bᵉns) naprózno, nadaremnie, darmo.
ver|ge'blich (-gę'plich) próżny, daremny; *adv.* = vergebens; Skeit *f* próżność, daremność.
Ver|ge'bung *f* na- od. roz-dawanie (-danie) *n*; przebaczenie *n*.
ver|ge'genwärtigen (-gę'gᵉnwęʀtigᵉn) ⑮a (sich) uprzytomniać [-tomnić], przypominać [-mnieć] sobie.
ver|ge'hen 1. przechodzić [przejść]; Zeit: schodzić [zejść], mijać [minąć], upływać [-ynąć]; Regen usw.: = aufhören; Farben: = verbleichen; vor et. ~ [z]ginąć, umierać [umrzeć] z (*gen.*); sich ~ dopuszczać [-puścić] się (*gen.*); (an *dat.*) [s]krzywdzić, obrażać [-razić] (*acc.*); (gegen *acc.*) wykraczać [-kroczyć] przeciw (*dat.*), naruszać [-szyć] (*acc.*). 2. S *n* (2] występek *m*, przewinienie.
ver|gei'stigen (-gaı'stigᵉn) ⑮a uduchownić [voll.].
ver|ge'lten odpłacać [-cić] (Böses mit Gutem dobrem za złe, Gleiches mit Gleichem wet za wet), wynagradzać [-grodzić], odwdzięczać [-czyć] się. *Su.* zapłata *f*, wynagrodzenie *n*, wdzięczność *f*.
ver|ge'ssen (-gę'sᵉn) ⑭a zapominać [-mnieć]; Sheit *f* zapomnienie *n*, niepamięć; in Sheit geraten iść [pójść] w zapomnienie.
ver|ge'ßlich łatwo zapominający; Skeit *f* brak *m* pamięci.
ver|geu'den (-goi'dᵉn) ⑮c [prze-, roz]trwonić, [z]marnować. *Su.* [prze]trwonienie *n*, marnotrawienie *n*, marnotrawstwo *n*.
ver|gewa'ltigen (-gᵉwa'ltigᵉn) ⑮a [z]gwałcić. *Su.* zgwałcenie *n*.
ver|gewi'ssern (-gᵉwı'sᵉʀn) ⑮b zapewniać [-nić] (i-n *gen.* oder über *acc.* k-o o *loc.*).
ver|gie'ßen prze- od. roz-lewać [-lać].
ver|gi'ften (-gı'ftᵉn) ⑮c zatruwać [-uć], [o]truć. *Su.* zatrucie *n*, otrucie *n*.
ver|gi'lben (-gı'lbᵉn) ⑮a [po-]żółknąć.

Ver|giß|mein|nicht n ②g niezapominajka f.

ver|git'tern otaczać [otoczyć] kratą, zakratować [voll.].

ver|gla'sen (-glą'zen) ⑮e wstawiać [-wić] szyby do (gen.), oszklić [voll.].

Ver|glei'ch m ②g porównanie n; (Vertrag) układ, ugoda f; im ~ (mit oder zu dat.) w porównaniu z (instr.): einen ~ machen oder aufstellen przeprowadzać [-dzić] porównanie.

ver|glei'chen porównywać [-nać] (mit dat. z instr.); Rechnungen usw.: wyrównywać [-nać]; (mit dem Original) sprawdzać [-dzić]; (gegenüberstellen) zestawiać [-wić]: vergleiche (Abk. vgl.) porównaj (Abk. por.): sich ~ [u-, po]godzić się (mit dat. z instr.), układać [ułożyć] się.

ver|glei'chs|weise przez porównanie; w drodze układu.

Ver|glei'chung f porównanie n; sprawdzanie n; zestawienie n.

ver|gnü'gen (-gnü'gen) 1. ⑮a [za]bawić, [u]cieszyć: vergnügt wesoły. 2. ♀ n ②l przyjemność f; rozkosz f, uciecha f; es macht mir ♀ sprawia mi przyjemność, miło mi.

Ver|gnü'gung f przyjemność, zabawa: ~s... zabawowy; ~s**ort** m miejsce n zabaw: ~s**reise** f podróż dla przyjemności; ~s**|reisende(r)** m podróżujący dla przyjemności, turysta; ♀s**süchtig** goniący za zabawami.

ver|gol'den ⑮c pozłacać [-złocić]. *Su.* pozłacanie n; pozłota f.

Ver|gol'der (-gǫ'ldeʀ) m ②l pozłotnik.

ver|gö'nnen dozwalać [-zwolić].

ver|göt'tern (-gö'teʀn) ⑮b ubóstwiać [-wić]. *Su.* ubóstwianie (-wienie) n; apoteoza f.

ver|gra'ben zakopywać [-pać], zagrzebywać [-bać].

ver|grei'fen rozchwytywać [-tać], rozkupywać [-pić]: sich ~ porywać [-rwać] się (an j-m na acc.), targnąć [voll.] się (na acc.). naruszać [-szyć] (an et. acc.), das Buch ist vergriffen książka jest wyczerpana.

ver|grö'ßern (-grö'seʀn) ⑮b powiększać [-szyć]: ~d powiększający.

Ver|grö'ßerung f powiększanie (-szenie): ~s... powiększający.

ver|gu'cken = vergaffen, versehen.

ver|gü'nstigen (-gü'nstigen) ⑮a dozwalać [-zwolić]. *Su.* pozwolenie n; a. = Rabatt, Vorteil.

ver|gü'ten (-gü'ten) ⑮c wynagradzać [-grodzić]. *Su.* wynagrodzenie n.

Ver|ha'ft m ②g (o. pl.) = Haft.

ver|ha'ften [przy]aresztować, przytrzymywać [-mać], uwięzić [voll.]. *Su.* aresztowanie n, uwięzienie n.

ver|ha'geln: das Getreide ist verhagelt grad zbił zboże.

ver|ha'llen przebrzmiewać [-eć].

ver|ha'lten 1. powstrzymywać [-mać]; sich ~ zachowywać [-ować] się: odnosić się (zu dat. do gen.): die Sache verhält sich so sprawa tak się ma. 2. ♀ n ②l postępowanie; a. = Betragen.

Ver|hä'ltnis (-hĕ'lt-) n ②h¹ stosunek m; (Umstand) okoliczność f; (Lage) położenie; im ~ zu (dat.) w stosunku do (gen.): ♀**mäßig** stosunkowy, proporcjonalny; ~**mäßigkeit** f stosunkowość, proporcjonalność; ~**wort** n Gram. przyimek m.

Ver|ha'ltung f = verhalten 2: ~s**|maßregel** f prawidło n postępowania.

ver|ha'ndeln 1. *v/i.* układać się, traktować, rokować. 2. *v/t.* rozprawiać (w sądzie); ⚜ rozsprzedawać [-dać]; (durch den Handel verlieren) [s]tracić na spekulacjach kupieckich.

Ver|ha'ndlung *f* układ *m.* umowa; ⚖ rozprawa; in ~ stehen = verhandeln 1; **~s...** dotyczący układów.

ver|hä'ngen zawieszać [-sić]; Strafe ~ über j-n wyznaczać [-czyć] k-u; Belagerungszustand: ogłaszać [ogłosić]; mit verhängten Zügeln galopem, co koń wyskoczy.

Ver|hä'ngnis (-hĕ'ŋ-) *n* ②h[1] przeznaczenie, zrządzenie; **2-voll** fatalny, nieszczęsny.

ver|ha'rren pozostawać [-stać]; trwać (bei od. auf *dat.* przy *loc.*); *a.* = beistehen.

ver|hä'rten zatwardzać [-dzić]; *fig.* = verstocken: sich ~ [s]twardnieć; verhärtet zatwardniały. *Su.* zatwardzenie *n.*

ver|ha'ßt (-ha'st) znienawidzony, nienawistny.

ver|hä'tscheln [roz]pieścić.

Ver|hau' (-hau') *m* ②g zasiek, zarąb.

ver|hau'en zamykać [-mknąć] zasiekami; F = durchprügeln.

ver|hee'ren (-hē'rᵉn) ⑮a [s]pustoszyć, [z]niszczyć. *Su.* spustoszenie *n*, zniszczenie *n.*

ver|he'hlen, ver|hei'mlichen (-hai'mlɪçᵉn) ⑮a [za]taić, ukrywać [-yć] (vor *dat.* przed *instr.*). *Su.* [za]tajenie *n*, ukrywanie *n.*

ver|hei'len (sn) [za]goić się, zabliźniać [-nić] się.

ver|hei'raten Mann: [o]żenić (mit *dat.* z *instr.*); Tochter: wydawać [-dać] (zamąż) (an *acc.* za *acc.*); sich ~ wstępować [wstąpić] w stan małżeński: (Mann) [o]żenić się z (*instr.*); (Frau) wychodzić [wyjść] (zamąż) za (*acc.*); verheiratet (Mann) żonaty, (Frau) zamężna. *Su.* (Mann) ożenienie *n* się; (Frau) zamążpójście *n.* zamęście *n.*

ver|hei'ßen obiecywać [-cać], przyrzekać [-rzec]. *Su.* obietnica *f*, przyrzeczenie *n.*

ver|he'lfen: j-m ~ (zu *dat.*) dopomagać [-módz] k-u (do *gen.* od. w *loc.*).

ver|he'rrlichen (-hĕ'rlɪçᵉn) ⑮a sławić, uświetniać [-nić]. *Su.* sławienie *n*, uświetnianie *n.*

ver|he'tzen = aufhetzen, aufwiegeln.

ver|he'xen zaczarowywać [-ować].

ver|hi'ndern przeszkadzać [-szkodzić] (j-n an *dat.* k-u w *loc.*); ich bin verhindert jestem przeszkodzony, nie mogę. *Su.* przeszkoda *f.*

ver|hö'hnen szydzić, naigrawać się (z *gen.*). *Su.* szydzenie *n.* naigrawanie *n* się.

Ver|hö'r (-hö'r) *n* ②g przesłuchanie; ins ~ nehmen = **2en** przesłuchiwać [-chać]; sich **2en** przesłyszeć [voll.] się, niedosłyszeć [voll.].

ver|hü'llen zasłaniać [-słonić].

ver|hu'ngern (sn) [z]ginąć z głodu; ~ lassen [za]głodzić; verhungert wygłodniały.

ver|hu'nzen F ⑮e = verpfuschen.

ver|hü'ten zapobiegać [-biedz] (*dat.*), powstrzymywać [-mać].

Ver|hü'tung *f* zapobieganie *n*, powstrzymywanie *n*; **~s...** zapobiegawczy.

ver|i'rren (sich) zabłądzić, zabłąkać się [voll.]; verirrt zabłąkany. *Su.* zabłądzenie *n*; *fig.* błąd *m.* zboczenie *n.*

ver|ja'gen wypędzać [-dzić].

ver|jä'hren (-jḗ'ʀᵊn) 15a (sn) (sich) ~ stawać [stać] się nieważnym wskutek przedawnienia; za- od. prze-dawnieć [voll.]; verjährt zadawniony, zastarzały. *Su.* za- od. prze-dawnienie *n*.

ver|ju'beln = verprassen.

ver|jü'ngen (-jü'ŋᵊn) 15a odmładzać [-młodzić]; verjüngt odmłodniały; (Maßstab) zmniejszony; sich ~ odmładzać się [odmłodnieć]. *Su.* odmłodzenie *n*. odmłodnienie *n*.

ver|ka'lken (sn) [z]wapnieć. *Su.* zwapnienie *n*; ⚕ skleroza *f*.

ver|ka'ppen ukrywać [-yć] (pod maską).

Ver|kau'f *m* sprzedaż *f*.

ver|kau'fen sprzedawać [-dać].

Ver|kau'fer(in *f*) *m* sprzedający (-ca).

ver|käu'flich sprzedajny; *fig.* przekupny; ~**keit** *f* sprzedajność; przekupność.

Ver|kau'fs... (dla) sprzedaży; ~**lokal** *n* = Laden; ~**recht** *n* prawo sprzedaży.

Ver|ke'hr (-kḗ'ʀ) *m* (2, g¹ (o. *pl.*) (Straßen~ usw.) ruch (na ulicy), komunikacja *f*; (Umgang) obcowanie *n*; (Verbindung) stosunki *m/pl.*; a. = Betrieb, Handel; brieflicher ~ porozumiewanie *n* się listowne; korespondencja *f*; mit j-m ~ haben oder in ~ stehen = verkehren (mit); im ~ sein = kursieren.

ver|ke'hren 1. *v/i.* bywać (bei *dat.* u *gen.*); ~ mit (*dat.*) mieć stosunki z (*instr.*); obcować, przestawać z (*instr.*); 🚂 kursować; ~ Sie mit ihm? czy pan(i) obcuje z nim? 2. *v/t.* przewracać [-wrócić]; auch = verdrehen, umkehren.

Ver|ke'hrs|mittel *n* środek *m* komunikacyjny.

ver|ke'hrt (-kḗ'ʀt) odwrócony; *fig.* odwrotny, przewrotny, fałszywy; *adv.* na odwrót, na opak; ~**heit** *f* przewrotność, fałszywość.

ver|kei'len zabijać [-bić] klinem, [za]klinować; P = durchprügeln.

ver|ke'nnen nie po- od. u-znawać [-znać] (*gen.*); nicht ~ = anerkennen.

ver|ke'tten (-kḗ'tᵊn) 15c spajać [spoić]; *fig.* = verbinden. *Su.* spojenie *n*.

ver|ke'tzern (-ke'cᵊʀn) 15b ogłaszać [ogłosić] kacerzem oder heretykiem.

ver|ki'tten [za]kitować, [za-] [kleić.]

ver|kla'gen zaskarżać [-rżyć] (wegen *gen.* poln. *acc.*).

Ver|kla'gte(r) (-klą'ktᵊ[ʀ]) *m* (6) oskarżony.

ver|kla'mmern spajać [spoić] [klamrami.]

ver|klä'ren wystawiać [-wić] w blasku; sich ~ [za]jaśnieć, przemieniać [-nić] się; verklärt zmieniony; (Gesicht) rozpromieniony, promieniejący.

Ver|klä'rung *f* rozpromienienie *n*; ~ Christi Przemienienie *n* Pańskie.

ver|kla'tschen = verleumden.

ver|kle'ben zaklejać [-kleić], zalepiać [-pić].

ver|klei'den (sich) przebierać [-brać] się; (mit Brettern) obijać [obić], oszalowywać [-ować]; *fig.* = verhüllen. *Su.* przebranie *n*; obicie *n*. oszalowanie *n*.

ver|klei'nern (-klai'nᵊʀn) 15b zmniejszać [-szyć]; *fig.* obniżać [-żyć]; ~**d** pomniejszający.

Ver|klei'nerung *f* zmniejszenie *n*; obniżanie *n*; ~**s|wort** *n* wyraz *m* zdrobniały.

ver|klei'stern (-klai'stᵊʀn) 15b zaklejać [-kleić].

ver|kli'ngen (sn) przebrzmiewać [-brzmieć].

ver|klo'pfen F = durchprügeln. verkaufen.
ver|knö'chern ⑮b [s]kostnieć; verknöchert *fig.* skostniały.
ver|knü'pfen [z-, po]wiązać, [s]kojarzyć. *Su.* wiązanie *n*; *fig.* połączenie *n*, skojarzenie *n*.
ver|ko'chen (*v/i.* [sn]) zagotowywać [-ować] (się).
ver|ko'hlen (*v/i.* [sn]) zwęglać [-lić] (się), zamieniać [-nić] (się) na węgiel.
ver|ko'mmen 1. *v/i.* upadać, podupadać [-paść], [z]marnieć. 2. *a.* podupadły, zepsuty, zwyrodniały.
ver|ko'rken zakorkowywać [-ować].
ver|kö'rpern (-kö'rpᵉrn) ⑮b ucieleśniać [-nić], uosabiać [uosobić]. *Su.* wcielenie *n*, uosobienie *n*.
ver|kra'chen ✻ (sn) [z]bankrutować.
ver|kra'men zapodziewać [-eć].
ver|krie'chen: sich ~ włazić [wleźć]; [s]chować się (vor *dat.* przed *instr.*).
ver|krü'meln (sn) [po]kruszyć (się); Geld: = vergeuden; sich ~ rozsypywać [-pać] się; F = sich davonmachen, weggehen.
ver|krü'mmen zakrzywiać [-wić]. *Su.* zakrzywienie *n*.
ver|krü'ppeln (-krü'pᵉln) ⑮f (*v/t.* [sn]) [u]czynić kaleką; (*v/i.*) zostawać [-stać] kaleką; verkrüppelt ułomny, (Baum usw.) skarłowaciały. *Su.* kalectwo *n*, ułomność *f*.
ver|kü'mmern 1. *v/i.* (sn) [z]marnieć, zanikać [-knąć]. 2. *v/t.* powstrzymywać [-mać] w rozwoju; Freude: zatruwać [-uć]; *a.* = verbittern.
ver|kü'nd(ig)en ogłaszać [ogłosić], obwieszczać [-eścić], zwiastować; donosić [-nieść].
Ver|kü'nd(ig)ung *f* ogłoszenie *n*, obwieszczenie *n*, zwiastowanie *n*; doniesienie *n*; Mariä ~ Zwiastowanie *n* Najświętszej Panny.
ver|ku'pfern ⑮b pokrywać [-yć] miedzią.
ver|ku'ppeln = kuppeln.
ver|kü'rzen skracać [skrócić], ukracać [ukrócić]. *Su.* skrócenie *n*, ukrócenie *n*.
ver|la'chen wyśmiewać [-śmiać].
ver|la'den [na]ładować. *Su.* [na]ładowanie *n*.
Ver|la'g (-la'k) *m* ②d nakład; ~s… nakładowy; ~s|buchhändler *m* nakładca; ~s|buchhandlung *f* księgarnia nakładowa; ~s|kosten *f/pl.* koszta *m/pl.* nakładu; ~s|recht *n* prawo nakładowe.
ver|la'ngen 1. [za]żądać (*gen.*); zuviel ~ = überfordern; heiß ~ nach (*dat.*) pożądać, łaknąć (*gen.*); es verlangt mich pragnąłbym, radbym. 2. ℒ *n* ②l żądanie; ℒ nach (*dat.*) żądza *f*, pragnienie *n* (*gen.*).
ver|lä'ngern (-lę'ŋᵉrn) ⑮b przedłużać [-żyć]. *Su.* przedłużenie *n*.
ver|la'ngsamen (-la'ŋzamᵉn) ⑮a zwalniać [zwolnić].
ver|la'ppern F ⑮b [z]marnotrawić, [roz]trwonić na fraszki.
Ver|la'ß (-la's) *m* ②h¹ (o. *pl.*): es ist kein ~ nie można polegać (auf *acc.* na *instr.*), nie można zdać się (na *acc.*).
ver|la'ssen opuszczać [opuścić], porzucać [-cić]; sich ~ auf (*acc.*) polegać na (*instr.*); zdawać [zdać] się oder spuszczać [spuścić] się na (*acc.*); (vertrauen) [za]ufać (*dat.*); ℒheit *f* opuszczenie *n*, samotność; ℒschaft *f* pozostałość, spuścizna.
ver|lä'stern = lästern, verleumden.
Ver|lau'b (-lau'p) *m* ②g (o. *pl.*): mit ~ za pozwoleniem.

Ver|lau'f *m* (2)g (o. *pl.*) bieg, przebieg: im ~ (*gen.* oder von *dat.*) w przeciągu; nach ~ (von) po upływie (*gen.*).

ver|lau'fen 1. *v/i.* (sn) upływać [-ynąć]; Zeit: mijać [minąć]; gut usw. ~ = enden; sich ~ (Wasser) ściekać [ściec]; (aus-ea.-gehen) rozbiegać [-biedz] się, rozpraszać [-proszyć] się; auch = sich verirren. 2. *v/t.* spędzać [-dzić] na bieganinie.

ver|lau'tbaren (-lau'tbären) (15)a 1. *v/t.* roz- oder o-głaszać [-głosić]. 2. *v/i.* (h., a. sn) = **verlau'ten** stawać [stać] się głośnym: es verlautet jest pogłoska, słychać.

ver|le'ben przeżywać [-żyć]; verlebt przeżyty.

ver|le'gen 1. *v/t.* przenosić [-nieść], przekładać [przełożyć]; (aufschieben) odkładać [odłożyć], odraczać [-roczyć]; (so sich [hin]legen) zarzucać [-cić], zapodziewać [-dziać]; Weg: = versperren; Buch: wydawać [-dać]: sich ~ auf (*acc.*) oddawać [-dać] się (*dat.*), zajmować [-jąć] się (*instr.*). 2. *a.* Ware: zleżały: (bestürzt) zakłopotany, zmieszany; 2heit *f* kłopot *m*, przykre położenie *n*, ambaras *m*; in 2heit bringen oder setzen wprowadzać [-dzić] w ambaras, nabawiać [-ić] kłopotu.

Ver|le'ger (-le'gen) *m* (2)l nakładca.

Ver|le'gung *f* przeniesienie *n*, przełożenie *n*.

ver|lei'den obrzydzać [-dzić], sprzykrzać [-rzyć], [ze]psuć.

ver|lei'hen: Geld usw.: rozpożyczać [-czyć]; Kräfte usw.: dodawać [-dać] (*gen.*): Würden: nadawać [-dać]: obdarzać [-rzyć] (*instr.*).

Ver|lei'her(in *f*) *m* pożyczający (-ca); nadawca (-czyni).

Ver|lei'h|institut *n* zakład *m* pożyczkowy oder zastawniczy.

Ver|lei'hung *f* wypożyczanie *n*, nadawanie (-danie) *n*.

ver|lei'ten = verführen: ~ zu (*dat.*) nakłaniać [-kłonić], namawiać [-mówić] do (*gen.*).

ver|le'rnen zapominać [-mnieć], wychodzić [wyjść] z wprawy.

ver|le'sen Erbsen: przebierać [-brać]; (vorlesen) odczytywać [-tać]; Namen usw.: wywoływać [-łać]: sich ~ [o]mylić się w czytaniu. *Su.* odczytywanie *n*; wywoływanie *n*.

ver|le'tzen (-le'cen) (15)e (beschädigen) uszkadzać [uszkodzić]; (verwunden) [z]ranić, [s]kaleczyć; Gesetz usw.: naruszać [-szyć], [po]gwałcić; *fig.* obrażać [-razić]. *Su.* uszkodzenie *n*: zranienie *n*, skaleczenie *n*; naruszenie *n*; obrażenie *n*.

ver|leu'gnen wypierać [-przeć] się (*gen.*), zapierać [-przeć] się (*gen.*): (verheimlichen) ukrywać [-yć]; sich ~ (lassen) [roz]kazać powiedzieć, że nie jest się w domu. *Su.* wyparcie *n*, zaparcie *n* (się).

ver|leu'mden (-loi'mden) (15)c oczerniać [-nić], spotwarzać [-rzyć].

Ver|leu'mder (~der) *m* (2)l, ~in (~in) *f* (3)c potwarca (-czyni), oszczerca *m*; 2isch (~isz) potwarczy, oszczerczy.

Ver|leu'mdung *f* potwarz *m*, oszczerstwo *n*.

ver|lie'ben: sich ~ za- od. roz-kochać [voll.] się (in *acc.* w *instr.*).

ver|lie'bt (-li'pt) zakochany: (sich leicht verliebend) kochliwy; (Reden usw.) miłosny.

ver|lie'gen (sich) przeleżeć, zleżeć się [beide voll.].

ver|lie'ren (-lī'rᵉn) ⑬c [z]gubić, [s]tracić; (verspielen) przegrywać [-rać]; sich ~ [z]gubić się; Schmerz: ustawać [ustać].

Ver|lie'rer (~ᵉr) *m* (2)¹, **~in** (~in) *f* (3)c tracący (-ca); przegrywający (-ca).

Ver|lie's, -lie'ß (-lī's) *n* (2)h (g) więzienie *n* podziemne, loch *m*.

ver|lo'ben zaręczać [-czyć]: verlobt zaręczony.

Ver|lö'bnis (-lō'p-) *n* (2)h¹, **Ver-lo'bung** *f* zaręczyny *f/pl*.

ver|lo'cken [z-, przy]nęcić; *a.* = verführen; **~d** nęcący.

Ver|lo'ckung *f* przynęta, pokusa; *a.* = Verführung.

ver|lo'gen (-lo'gᵉn) kłamliwy; **2heit** *f* kłamliwość.

ver|lo'hnen: es verlohnt sich opłaca się.

ver|lo'ren (-lo'rᵉn) stracony, zgubiony; przegrany; (Mühe) daremny; er ist ~ przepadł; in Gedanken ~ zatopiony w myślach; bibl. der ~e Sohn syn *m* marnotrawny; ~ geben uważać za stracone; (verzweifeln an) [z]wątpić w (*acc.*); ~ gehen [z]gubić się.

ver|lö'schen 1. *v/i.* (sn) [z]gasnąć. 2. *v/t.* = auslöschen, verwischen.

ver|lo'sen rozlosowywać [-sować]. *Su.* rozlosowanie *n*.

ver|lö'ten [za]lutować.

ver|lo'ttern F (-lo'tᵉrn) ⑮b (sn) = verkommen 1.

ver|lu'mpen (sn) rozlampartować [voll.] się.

Ver|lu'st *m* (2)g strata *f*, zguba *f*; (eines Rechtes usw.) utrata *f*; (beim Spiel) przegrana *f*; (in den feindl. Reihen) (*pl.*) straty *f/pl*.

ver|lu'stig (nur präd.) tracący; pozbawiony (*gen.*); ~ gehen, ~ werden (*gen.*) [s]tracić (*acc.*).

ver|ma'chen Loch usw.: zatykać [-tkać], zaopatrywać [-trzyć]; j-m et. ~ zapisywać [-sać] (w spadku).

Ver|mä'chtnis (-mė'cht-) *n* (2)h¹ zapis *m*, testament *m*.

ver|mä'hlen (-mė'lᵉn) ⑮a = verheiraten.

ver|ma'hnen = ermahnen.

ver|maledei'en (-malᵉdai'ᵉn) ⑮a przeklinać [-kląć]. [[-ować].]

ver|mau'ern zamurowywać

ver|me'hren [po]mnożyć; ♀ und Zool. (sich) rozmnażać [-mnożyć] (się); *a.* = vergrößern. *Su.* [po]mnożenie *n*; rozmnażanie *n*.

ver|mei'den unikać [-knąć] (*gen.*). *Su.* unikanie *n*, uniknięcie *n*.

ver|mei'ntlich (-mai'ntlich) = angeblich. [teilen.]

ver|me'lden = melden, mit

ver|me'ngen [z-, po]mieszać.

ver|me'nschlichen (-mė'nschlichᵉn) ⑮a uczłowieczać [-czyć].

Ver|me'rk *m* (2)g uwaga *f*.

ver|me'rken zauważać [-żyć], zaznaczać [-czyć].

ver|me'ssen 1. *v/t.* [wy-, po-] mierzyć, [z]robić pomiary; sich ~ (falsch messen) [o]mylić się w mierze; (sich erkühnen) [po-, od]ważyć się, śmieć. 2. *a.* śmiały; (frech) zuchwały; **2heit** *f* śmiałość; zuchwałość, zuchwalstwo *n*. [rzenie *n*.]

Ver|me'ssung *f* pomiar *m*, mie-

ver|mie'ten najmować [-jąć].

Ver|mie'ter(in *f*) *m* odnajmujący (-ca).

Ver|mie'tung *f* wynajmowanie *n*, wynajęcie *n*, najem *m*; **~s-kontor** *n* biuro mieszkaniowe.

ver|mi'ndern zmniejszać [-szyć], uszczuplać [-lić]. *Su.* zmniejszanie (-szenie) *n*, uszczuplanie (-lenie) *n*.

ver|mi'schen [z-, po]mieszać. *Su.* zmieszanie *n*.

ver|mi'ssen nie widzieć (*gen.*), nie znaleźć (*gen.*); ich vermisse ct. brak mi (*gen.*).

ver|mi'tteln (-mĭ'tᵉln) ⑮f pośredniczyć (ct. w *instr.*); ~d eintreten für (*acc.*) interwenjować w sprawie (*gen.*).

ver|mi'ttels, -mi'ttelst = mittels.

Ver|mi'tt(e)lung *f* pośredniczenie *n*, pośrednictwo *n*.

Ver|mi'ttler(in *f*) *m* pośrednik (-niczka).

ver|mo'dern [z]butwieć, [s]próchnieć.

ver|mö'ge (*gen.*) zapomocą, na mocy (*gen.*).

ver|mö'gen 1. być w stanie, potrafić; (können) módz; j-n ~ zu (*dat.*) = bewegen; ~d będący w stanie, możny, mogący; (wohlhabend) zamożny. 2. ⁓ *n* ②l (Kraft) siła *f*, moc *f*; (Fähigkeit) zdolność *f*; (Hab und Gut) majątek *m*, dobytek *m*; (auch ⁓s-verhältnisse *n/pl.*) stosunki *m/pl.* majątkowe.

ver|mö'glich zamożny.

ver|mu'mmen zasłaniać [-słonić]; *a.* = maskieren.

ver|mu'ten (-mū'tᵉn) ⑮c przypuszczać [-puścić]; (mutmaßen) domyślać [-lić] się (*gen.*); (erwarten) oczekiwać, spodziewać się (*gen.*).

ver|mu'tlich przypuszczalny; (wahrscheinlich) prawdopodobny.

Ver|mu'tung *f* przypuszczenie *n*; domysł *m*.

ver|na'chlässigen (-na'chlĕsĭgᵉn) ⑮a zaniedbywać [-dbać]. *Su.* zaniedbywanie (-dbanie) *n*.

ver|na'geln zabijać [-bić] gwóździami; vernagelt zagwożdżony. [-nić] się.

ver|na'rben ⑮a zabliźniać

ver|na'rren = vergaffen; vernarrt zadurzony (in *acc.* w *loc.*); zakochany po uszy. [łakocie.

ver|na'schen [roz]trwonić na

ver|ne'hmbar (-nę'mbār) = vernehmlich.

ver|ne'hmen 1. *v/t.* [u-, deutlich: do]słyszeć; ⚖ przesłuchiwać [-chać], [wy]badać; sich ~ lassen dawać [dać] się słyszeć; *a.* — sich äußern. 2. ⁓ *n* ②l słuch *m*; ⚖ przesłuchanie; dem ⁓ nach jak słychać.

ver|ne'hmlich (-nē'm-) donośny, zrozumiały; *a.* = deutlich.

Ver|ne'hmung *f* przesłuchanie *n*.

ver|nei'gen = verbeugen.

ver|nei'nen (-nai'nᵉn) ⑮a przeczyć, zaprzeczać [-czyć]; ~d przeczący.

Ver|nei'nung *f* [za]przeczenie *n*: ~s... przeczący.

ver|ni'chten (-nĭ'chtᵉn) ⑮c [z]niweczyć, [z]niszczyć; *a.* = ausrotten: ~d niszczący. *Su.* (z)niszczenie *n*: zagłada.

ver|ni'ckeln (-nĭ'kᵉln) ⑮f [po-]niklować. [(za)nitowanie.

ver|nie'ten [za]nitować. *Su.*

Ver|nu'nft (-nu'nft) *f* ③b (*o. pl.*) rozum *m*; gesunde ~ rozsądek *m*; bist du bei ~? czy jesteś przy zdrowych zmysłach?; ⁓gemäß rozumowy, logiczny, racjonalny; ~glaube *m* racjonalizm; ~heirat *f* małżeństwo *n* oparte na rozumie.

ver|nü'nftig (-nü'nftĭch) rozumny, rozsądny; ~ werden [z]mądrzeć; ⁓keit *f* rozumność, rozsądek *m*.

Ver|nu'nft...: ~lehre *f* logika; ⁓los nierozumny, nierozsądny; *a.* = unvernünftig; ⁓mäßig = ⁓gemäß; ~schluß *m* wniosek rozumowy; ⁓widrig niezgodny ze zdrowym rozsądkiem, nielogiczny, nieracjonalny.

ver|ö'den (-ö'dᵉn) ⑮c 1. *v/t.* [s]pustoszyć. 2. *v/i.* (sn) [o]pustoszeć; verödet opustoszały. *Su.* spustoszenie *n*.

ver|ö'ffentlichen (-ö'fᵉntlɪçᵉn) ⑮a ogłaszać [ogłosić], [o]publikować; Buch usw.: = herausgeben. *Su.* ogłoszenie *n*, publikacja *f*.
ver|o'rdnen ustanawiać [-nowić]; ⚖ nakazywać [-zać]; (verschreiben) przepisywać [-sać]; a. = verfügen. *Su.* ustanowienie *n*, postanowienie *n*; rozporządzenie *n*; nakaz *m*; przepis *m*.
ver|pa'chten wydzierżawiać [-wić]. *Su.* wydzierżawienie *n*.
ver|pa'cken [za-, o]pakować. *Su.* opakowanie *n*.
ver|pa'ssen przeoczyć [voll.], chybić; j-n: [roz]minąć się z (*instr.*); Zug: spaźniać [spoźnić] się do (*gen.*).
ver|pe'sten (-pę'stᵉn) ⑮c zapowietrzać [-trzyć], zarażać [-razić].
ver|pfä'hlen ogradzać [ogrodzić] palami.
ver|pfä'nden dawać [dać] w zastaw, zastawiać [-wić]; sein Wort ~ dawać [dać] słowo; verpfändet zastawiony. *Su.* zastawienie *n*, zastaw *m*.
ver|pfla'nzen przesadzać [-dzić]; *fig.* przenosić [-nieść]. *Su.* przesadzanie (-dzenie) *n*; przenoszenie *n*.
ver|pfle'gen Kranke usw.: pielęgnować; Truppen: zaopatrywać [-trzyć] (mit *dat.* w *acc.*).
Ver|pfle'gung *f* pielęgnowanie *n*: zaopatrywanie *n*, żywienie *n*; ~s... prowiantowy; ~s|amt *n* urząd *m* prowiantowy.
ver|pfli'chten (-pflɪ'çtᵉn) ⑮c obowiązywać [zobowiązać] (zu *dat.* do *gen.*); ~d obowiązujący; verpflichtet zobowiązany. *Su.* zobowiązanie *n*, obowiązek *m*, powinność *f*.
ver|pfu'schen [s]partaczyć, [s]fuszerować.
ver|pi'chen zalewać [-lać] smołą.
ver|pi'mpeln F (-pɪ'mpᵉln) ⑮f [rozpieszczać [-pieścić].
ver|pla'ppern, -plau'dern przegwarzyć [voll.]; sich ~ zagadać się [voll.].
ver|plę'mpern F (-plę'mpᵉʀn) ⑮b, **ver|pra'ssen** = vergeuden, verschwenden.
ver|pö'nen (-pö'nᵉn) ⑮a zakazywać [-zać].
ver|proviantie'ren zaopatrywać [-trzyć] w żywność, zaprowiantowywać [-ować].
ver|prü'geln = durchprügeln.
ver|pu'ffen 1. *v/t.* = ~ lassen wystrzelać [-lić]. 2. *v/i.* (sn) eksplodować.
ver|pu'lvern zamieniać [-nić] na proszek, [s]proszkować; Geld: = verschwenden.
ver|pu'ppen (-pu'pᵉn) ⑮a: sich ~ zapoczwarzać [-rzyć] się; *fig.* = sich verkleiden.
ver|pu'sten: sich ~ wytchnąć sobie [voll.].
ver|qua'lmt (-kwą'lmt) zadymiony.
ver|qui'cken (-kwɪ'kᵉn) ⑮a zawikłać; *fig.* [po]łączyć; verquickt zawiły, zawikłany.
ver|ra'mme(l)n zatarasowywać [-ować]; *fig.* = verschließen.
ver|ra'mschen sprzedawać [-dać] za bezcen.
Ver|ra't *m* ②d (o. *pl.*) (an *dat.*) zdrada *f* (*gen.*); (e-s Geheimnisses) naruszenie *n*.
ver|ra'ten zdradzać [-dzić]; (ausliefern) wydawać [-dać]; Freundschaft usw.: = zeigen, beweisen; Geheimes: = entdecken, offenbaren.
Ver|rä'ter (-ʀę'tᵉʀ) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c zdrajca (-czyni).
ver|rä'terisch (-ʀę'tᵉʀɪsz) zdradziecki.
ver|rau'chen 1. *v/i.* (sn) wyszumieć [voll.]; *fig.* ustawać [ustać]. 2. *v/t.* Tabak usw.: wypalać [-lić];

viel Geld: wydawać [-dać] na palenie.

ver|re'chnen wstawiać [-wić] w rachunek, zarachowywać [-ować], [po]liczyć; sich ~ [o]mylić się w rachubie; przerachowywać [-ować] się.

ver|re'cken P (sn) = krepieren.

ver|re'gnen [po]psuć przez deszcz.

ver|rei'sen 1. *v/i.* (sn) wyjeżdżać [-jechać]. 2. *v/t.* wydawać [-dać] na podróże.

ver|re'nken (-Rẽ'ŋkᵉn) ⑮a zwichnąć, wywichnąć [beide voll.], wykręcać [-cić] *Su.* zwichnięcie *n*, wywichnięcie *n*.

ver|ri'chten załatwiać [-wić]; (erfüllen) wypełniać [-nić]; Wunder: dokonywać [-nać]; Gebet: odmawiać [-mówić]; Amt: pełnić, sprawować.

Ver|ri'chtung *f* załatwianie *n*; wypełnianie *n*; dokonywanie *n*; (Gebet) odmawianie *n*; pełnienie *n*, sprawowanie *n*; gute ~ powodzenie *n*. [ryglować.]

ver|rie'geln (-Rī'gᵉln) ⑮f [za-]

ver|ri'ngern (-Rĭ'ŋᵉRn) ⑮b = vermindern. [czeć.]

ver|ro'hen (-Rō'ᵉn) ⑮a [z]dzi-

ver|ro'sten [za]rdzewieć; verrostet zardzewiały.

ver|ru'cht (-Ru'cht) niegodziwy, niecny; (gottlos) bezbożny; **&heit** *f* niegodziwość; bezbożność. [przesuwać [-sunąć].]

ver|rü'cken przenosić [-nieść],

ver|rü'ckt (-Rŭ'kt) szalony, zwarjowany, obłąkany; ~ werden zwarjować, oszaleć [voll.]; dostawać [-stać] pomięszania zmysłów; **&heit** *f* szaleństwo *n*, warjacja, obłęd *m*; pomięszanie *n* zmysłów.

Ver|ru'f *m* (2)g (*o. pl.*) niesława *f*; zła reputacja *f*; in ~ bringen = verrufen 1.

ver|ru'fen 1. *v/t.* pozbawiać [-wić] dobrej sławy, zniesławiać [-wić]. 2. *a.* osławiony, zniesławiony.

Vers (fęRs) *m* (2)h wiersz; F sich keinen ~ darauf machen können nie módz niczego zrozumieć, nie módz tego pojąć; **...** wierszowy.

ver|sa'gen 1. *v/t.* j-m et. odmawiać [-mówić] (k-u *gen.*); *a.* = versprechen; ich bin für diesen Abend schon versagt jestem już proszony (oder obiecałem się już) na ten wieczór. 2. *v/i.* odmawiać [-mówić] służby, nie dopisywać [-sać]; Schußwaffe: spalić na panewce; Kräfte: opuszczać [opuścić] (*acc.*). [*fig.* = verbittern.]

ver|sa'lzen przesalać [-solić];

ver|sa'mmeln (sich) zbierać [zebrać] (się); (zs.-kommen) schodzić [zejść] się, zjeżdżać [zjechać] się; *a.* =(ein)berufen.

Ver|sa'mmlung *f* zgromadzenie *n*, zebranie *n*; **~sort**, **~splatz** *m* miejsce *n* zgromadzenia *od.* zebrania; **~srecht** *n* ustawa *f* o zgromadzeniach.

Ver|sa'nd *m* (2)g (*o. pl.*) wysyłka *f*; (ins Ausland) = Ausfuhr; **...** wysyłkowy; **&bereit** gotowy do wysyłki.

ver|sa'nden (-zą'ndᵉn) ⑮c (sn) zasypywać [-pać] się piaskiem.

Ver|sa'tz *m* = Verpfändung; **~amt** *n* = Pfandhaus.

ver|sau'en F (-zau'ᵉn) ⑮a = beschmutzen.

ver|sau'ern (-zau'ᵉRn) ⑮b (sn) [s]kwaśnieć, [s]kisnąć.

ver|sau'fen P = vertrinken.

ver|säu'men zaniedbywać [-dbać], opuszczać [opuścić]; (zu spät kommen) spaźniać [spóźnić] się do czegoś.

Ver|säu'mnis (-zoi'm-) *n* (2 h¹ zaniedbanie, opuszczenie: strata *f* (czasu).
Ve'rs|bau *m* budowa *f* wiersza, wierszowanie *n*. [schleudern.]
ver|scha'chern = verkaufen, ver-}
ver|scha'ffen dostarczać [-czyć], wyrabiać [-robić]; *a.* = erwerben, bereiten: *j-m* eine Stelle ~ wystarać się o posadę dla (*gen.*). [klingen.]
ver|scha'llen = verhallen, ver-}
ver|schä'mt (-szę'mt) zawstydzony, wstydliwy; **2heit** *f* wstydliwość.
ver|scha'nzen otaczać [otoczyć] szańcami, okopywać [-pać]; sich ~ okopywać [-pać] się. *Su.* oszańcowanie *n*, szańce *m/pl.*, okopy *m/pl.*
ver|scha'rfen = schärfen. [pać].}
ver|scha'rren zakopywać [-ko-}
ver|schei'den 1. *v/i.* umierać [umrzeć], [s]konać. 2. 2 *n* (2)l skon *m*, śmierć *f*.
ver|sche'nken rozdarowywać [-ować], rozdawać [-dać]; Getränk: [wy]szynkować.
ver|sche'rzen przepędzać [-dzić] na żartach: przebaraszkować [voll.]: Gunst usw.: pozbawiać [-wić] się (lekkomyślnie) (*gen.*); *a.* = verlieren.
ver|scheu'chen [s-, wy]płoszyć, odstraszać [-szyć]; *fig.* (vertreiben) spędzać [-dzić]. [bannen.]
ver|schi'cken = versenden, ver-}
ver|schie'ben przesuwać [-sunąć]; *a.* = aufschieben.
ver|schie'den (-szi'dᵉn) różny, rozmaity; ~e(s) = manche(s); **~artig** różnego rodzaju, różnorodny: ~artig machen siehe abwechseln; **2artigkeit** *f* różnorodność, rozmaitość.
Ver|schie'denheit *f* różność, rozmaitość: (der Meinung) różnica, odmienność.
ver|schie'dentlich (~tlich) rozmaicie, w różnych czasach.
ver|schie'ßen 1. *v/t.* Pulver usw.: wystrzelać [-lić]. 2. *v/i.* (sn) [s-, wy]pełznąć, [s-, wy]płowieć: in j-n verschossen sein być zadurzonym (oder szalenie zakochanym) w (*loc.*).
ver|schi'ffen wysyłać [-słać] statkiem; *a.* = einschiffen *Su.* wysyłanie *n* statkiem.
ver|schi'mmeln [s-, za]pleśnieć: verschimmelt spleśniały.
ver|schla'fen 1. *v/t.* prze- od. zasypiać [-spać] (*a.* sich ~). 2. *a.* zaspany, ospały: **2heit** *f* zaspałość, ospałość.
Ver|schla'g *m* przegroda *f*, przepierzenie *n*; *a.* = Fach.
ver|schla'gen 1. *v/t.* (durch einen Verschlag abteilen) przegradzać [-grodzić], przepierzać [-rzyć]: (mit Nägeln) zabijać [-bić] (gwoździami); (vom Sturm) zanosić [-nieść]; Stelle im Buch: [o]mylić się w przewracaniu kartek: *fig.* sich et. ~ odstręczać [oczyć] od siebie. 2. *v/i.* (sn) ogrzewać [ogrzać] się; (h.) es verschlägt nichts to nie robi żadnej różnicy, to nic nie szkodzi. 3. *a.* przebiegły, chytry, szczwany; **2heit** *f* przebiegłość, chytrość.
ver|schla'mmen (-szlă'mᵉn) (15)a (sn) zachodzić [zajść] mułem, zamulać [-lić] się.
ver|schlä'mmen zamulać [-lić].
ver|schle'chtern (-szlę'chtᵉʀn) 15b pogarszać [-gorszyć]. *Su.* pogorszenie *n*.
ver|schlei'ern (-szlai'ᵉʀn) 15b zasłaniać [-słonić] welonem: *fig.* zakrywać [-yć].
ver|schlei'men (sich oder *v/i.* [sn]) zaflegmiać [-mić] (się): verschleimt (Zunge) obłożony. *Su.* zaflegmienie *n*.

Ver|schlei'ß ✱ (-szlai's) *m* ②g = Absatz, Verkauf.

ver|schle'ppen zawlekać [-wlec], zaciągać [-gnąc]; Kleid: znaszać [znosić]; a. = einschleppen, verzögern.

ver|schleu'dern = vergeuden, verschwenden; Waren: sprzedawać [-dać] za bezcen.

ver|schlie'ßen zamykać [-mknąć] (na klucz); (verbergen) ukrywać [-yć]; sich e-r Sache ~ nie chcieć wiedzieć o (*loc.*).

ver|schli'mmern (-szlĭ'meᴿn) ⑮b (sich) pogarszać [-gorszyć] (się).

ver|schli'ngen splatać [spleść], zaplątywać [-tać]; vgl. verwickeln; (verschlucken) połykać [-łknąć]; (gierig essen) pożerać [-żreć]; *fig.* pochłaniać [-chłonić].

ver|schlo'ssen (-szlǫ'sᵉn) zamknięty; *fig.* skryty; **Sheit** *f* zamkniętość, skrytość.

ver|schlu'cken połykać [-łknąć]; *fig.* (Worte usw.) nie wymawiać [-mówić]; sich ~ (an *dat.*) zachłysnąć się oder zakrztusić się [voll.] (*instr.*).

Ver|schlu'ß *m* zamknięcie *n*, zamek; ⚔ zatrzask; **~laut** *m* Gram dźwięk wybuchowy.

ver|schma'chten omdlewać [-eć], [z]ginąć (vor *dat.* z *gen.*).

ver|schmä'hen [wz-, po]gardzić; a. = verachten.

ver|schmau'sen = verprassen.

ver|schme'lzen (*v/i.*) (zerschmelzen) [s]topić (się); (vereinigen) [po-]łączyć (się), [z]jednoczyć (się); Töne: zlewać [zlać] (się). *Su.* topienie *n*; [po]łączenie *n*; zlewanie *n*.

ver|schme'rzen (ertragen) przecierpieć, przebolewać [-leć]; (vergessen) zapominać [-mnieć], odżałowywać [-ować].

ver|schmie'ren (mit Lehm usw.) [po-, za]smarować; Papier: zabazgrywać [-grać].

ver|schmi'tzt (-szmĭct) przebiegły, chytry; **Sheit** *f* przebiegłość, chytrość.

ver|schna'ppen: sich ~ wyrywać [-rwać] się, wygadywać [-dać] się. [się, wytchnąć [voll.].]

ver|schnau'fen (sich) wysapać

ver|schnei'den (zerschneiden) krajać [pokroić], wykrajać [-kroić]; (falsch schneiden) zacinać [-ciąć], źle pokrajać [-kroić]; Wein: [z]mieszać; (kastrieren) [s]kastrować, [ob]rzezać; Tiere: [wy-]trzebić. [śniegiem.]

ver|schnei'en zasypywać [-pać]

Ver|schni'ttene(r) (-sznĭ'tᵉnᵉ[ʀ]) *m* ⑨l rzezaniec, eunuch.

ver|schnu'pfen zażywać [-yć] (tabaki); *fig.* dopiekać [-piec], [roz]gniewać; verschnupft sein mieć katar, być zakatarzonym, zakatarzyć się.

ver|schnü'ren [za]sznurować, zasznurowywać [-ować]; Kleider: obszywać [-yć] sznurkiem.

ver|scho'llen (-szǫ'lᵉn) zaginiony (bez wieści).

ver|scho'nen oszczędzać [-dzić] (j-n mit *dat.* k-u *gen.*).

ver|schö'nern (-szö'nᵉʀn) ⑮b upiększać [-szyć]. *Su.* upiększenie *n*.

ver|schrä'nken [s]krzyżować, zakładać [założyć] na krzyż.

ver|schrau'ben zaśrubowywać [-ować].

ver|schrei'ben Federn usw.: wypisywać [-sać]; Arznei: zapisywać [-sać]; Waren: zamawiać [-mówić]; ⚖ j-m et. ~ zapisywać [-sać] w testamencie; sich ~ [o]mylić się w pisaniu. *Su.* wypisywanie (-sanie) *n*; zapisywanie *n*; zamawianie *n*; ⚖ zapis *m*; (Fehler) omyłka *f* w pisaniu.

ver|schrei'en okrzykiwać [okrzyczeć], osławiać [-wić].

ver|schro'ben (-szro'bᵉn) przewrotny, dziwaczny, niedorzeczny; **2heit** *f* przewrotność, dziwaczność, niedorzeczność.

ver|schru'mpfen [po-, z]marszczyć się, [s]kurczyć się.

ver|schu'lden obciążać [-żyć] długami, zadłużać [-żyć]; *et.*: dopuszczać [-puścić] się (*gen.*), zawinić [voll.]; verschuldet zadłużony; Gut usw.: obdłużony. *Su.* wina *f*, przewinienie *n*; ohne mein 2 bez mojej winy.

ver|schü'tten (verstreuen) rozsypywać [-pać]; (vergießen) rozlewać [-lać]; (zuschütten) zasypywać [-pać].

ver|schwä'gern (-szwę'gᵉʀn) ⑮b: sich ~ spowinowacać [-cić] się (mit *dat.* z *instr.*).

ver|schwä'rzen = anschwärzen.

ver|schwei'gen za- oder przemilczać [-czeć], zatajać [-taić].

ver|schwe'nden (-szwę'ndᵉn) ⑮c [roz-, prze]trwonić, [z]marnować, rozrzucać [-cić].

Ver|schwe'nder (~dᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c marnotrawca (-czyni), rozrzutnik (-nica).

ver|schwe'nderisch (~isz) rozrzutny, marnotrawny.

Ver|schwe'ndung *f* marnowanie *n*, trwonienie *n*, rozrzutność.

ver|schwie'gen (-szwī'gᵉn) (schweigsam) milczący, umiejący milczeć; (verschlossen) skryty; **2heit** *f* milczenie *n*; skrytość.

ver|schwi'mmen zlewać [zlać] się.

ver|schwi'nden znikać [-knąć], przepadać [-paść]; (sich verbergen) ukrywać [-yć] się.

ver|schwi'stern (-szwi'stᵉʀn) ⑮b (ściśle) [po]łączyć.

ver|schwi'tzen F = vergessen.

ver|schwo'mmen (-szwo'mᵉn) zalany, zamazany; (unklar) niejasny, niewyraźny; (unbestimmt) nieokreślony; **2heit** *f* niejasność; niewyraźność; nieokreśloność.

ver|schwö'ren (*et.*) zarzekać [-rzec] się (*gen.*); sich ~ sprzysięgać [-siądz] się, [u]knuć spisek (mit j-m z *instr.*). *Su.* sprzysiężenie *n*, spisek *m*.

Ver|schwö'rer (-szwö'ʀᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~ĭn) *f* ③c spiskowiec (-wa).

ver|se'hen 1. *v/t.* (aus Unachtsamkeit) przeoczać [-czyć]; [u]chybić, nie [do]pilnować (*gen.*); Amt usw.: sprawować, pełnić; ~ mit (*dat.*) s. versorgen; sich ~ [o]mylić się; ehe man sich's versieht zanim się człowiek spostrzeże, w oka mgnieniu. 2. 2 *n* ②l przeoczenie *n*; uchybienie *n*; omyłka *f*; aus 2, **verse'hentlich** przez omyłkę.

ver|se'hren (-zę'ʀᵉn) ⑮a = beschädigen.

ver|se'nden wy- oder roz-syłać [wysłać, rozesłać]. *Su.* wysyłka *f*.

Ver|se'nder *m* wysyłający.

ver|se'ngen opalać [-lić].

ver|se'nken pogrążać [-żyć], zanurzać [-rzyć]; Schiff: zatapiać [-topić]; (ins Grab) spuszczać [spuścić]; versenkt in (*acc.*) zatopiony w (*loc.*). *Su.* pogrążenie *n*, zanurzenie *n*; zatopienie *n*; spuszczenie *n*.

ver|se'ssen (-zĕ'sen) zawzięty (auf *acc.* na *acc.*).

ver|se'tzen (umstellen) przestawiać [-wić]; (umpflanzen) przesadzać [-dzić]; (übersiedeln) przesiedlać [-dlić]; Schüler usw.: promować; in Entzücken usw. ~ wprawiać [-wić] w (*acc.*); Schlag: wymierzać [-rzyć]; (entgegnen) odpowiadać [-wiedzieć], odrzeć

[voll.]; Wein usw.: [wy]mieszać; (als Pfand) zastawiać [-wić], dawać [dać] w zastaw; Beamte: przenosić [-nieść]; sich in j-s Lage ~ przenosić [-nieść] się (od. wstawiać [-wić] się) w położenie (gen.). Su. przestawienie n; przesadzenie n; promocja f; mieszanie n; zastawienie n; przeniesienie n.

Ve'rs|fuß m stopa f wierszowa.

Ver|si'cherer (-zi'chᵉʀᵉʀ) m (2)1 ten, który ubezpiecza.

ver|si'chern zapewniać [-nić] (j-n einer Sache oder j-m et. kogoś o czemś), utwierdzać [-dzić], zaręczać [-czyć]; Mobilien usw.: ubezpieczać [-czyć] (gegen acc. od gen., für e-e Summe na acc.); Versicherte(r) s. ubezpieczony m, -na f; sich versichert halten być pewnym.

Ver|si'cherung f zapewnienie n, ubezpieczenie n (gegen acc. od gen.); ~s... ubezpieczeniowy.

ver|sie'geln zapieczętowywać [-ować], [za]pieczętować.

ver|sie'gen wysychać [-chnąć].

ver|si'lbern ⑮b posrebrzać [-rzyć]. Su. posrebrzenie n.

ver|si'nken [za]tonąć; (in Schlamm) grzęznąć [ugrząźć], [za]brnąć, zapadać [-paść] się; (in Gedanken usw.) zatapiać [-topić] się, pogrążać [-żyć] się; (ins Elend) popadać [-paść] (w acc.).

ver|si'nnbildlichen (-zi'nbɪlt-lɪchᵉn) ⑮a uzmysławiać [-słowić].

ver|si'nnlichen (-zi'nlichᵉn) ⑮a uzmysławiać [-słowić], przedstawiać [-wić] obrazowo.

Ve'rs...: **~kunst** f sztuka wierszowania; **~lehre** f nauka o wierszowania; **~macher** m rymotwórca; **~maß** n miara f wierszowa. [durchprügeln.]

ver|sohlen = besohlen; F =

ver|sö'hnen (-zö'nᵉn) ⑮a [po-]godzić, [po]jednać; auch = begütigen; ~d godzący, łagodzący.

ver|sö'hnlich zgodliwy, skłonny do zgody, pojednawczy.

Ver|sö'hnung f zgoda, pojednanie n; ~s... godzący, jednający; ~s|fest n dzień m pojednania, (der Juden) sądny dzień m.

ver|so'rgen zaopatrywać [-trzyć] (mit dat. w acc.); seine Kinder sind versorgt jego dzieci są zaopatrzone.

Ver|so'rgung f zaopatrywanie n, zaopatrzenie n; ~s|anstalt f przytulisko n dla ubogich.

ver|spä'ten (-szpę'tᵉn) ⑮c = aufschieben, aufhalten; sich ~ spaźniać [spóźnić] się (zu dat. do gen.); verspätet spóźniony. Su. spóźnienie n.

ver|spei'sen spożywać [-żyć], zjadać [zjeść].

ver|spekulie'ren [roz]trwonić na nieudałe spekulacje, przespekulować [voll.].

ver|spe'rren zamykać [-mknąć], zagradzać [-grodzić], zawalać [-lić].

ver|spie'len przegrywać [-grać].

ver|spo'tten wyśmiewać [wyśmiać], wyszydzać [-dzić], natrząsać (oder naigrawać) się z (gen.). Su. wyśmiewanie n, wyszydzanie n, natrząsanie n się.

ver|spre'chen 1. v/t. obiecywać [-cać], przyrzekać [-rzec], sich ~ zobowiązywać [-zać] się; (durch Verlobung) zaręczać [-czyć] się; versprochen obiecany, przyrzeczony; (verlobt) zaręczony. 2. ꝛ n (2)1 obietnica f, przyrzeczenie n.

ver|spre'ngen rozpraszać [-proszyć].

ver|spri'tzen rozbryzgiwać [-gać]; Blut: = vergießen.

ver|spu'nden (-szpu'ndᵉn) ⑮c zatykać [-tkać] szpuntem, zaszpuntować [voll.].

ver|spü'ren odczuwać [-czuć].

ver|staa'tlichen (-sztą'tlichᵉn) ⑮a upaństwawiać [-stwowić]; obejmować [objąć] w zarząd państwa. *Su.* upaństwowienie *n*.

Ver|sta'nd *m* (2 g (o. *pl.*) rozum; (gesunder ~) rozsądek; ~es... rozumowy.

ver|stä'ndig rozumny, rozsądny, mądry; ~ werden [z]mądrzeć; **&keit** *f* rozumność, mądrość.

ver|stä'ndigen(-sztĕ'ndigᵉn)⑮a uwiadamiać [-domić], wyjaśniać [-nić] (*acc.*); sich ~ porozumiewać [-mieć] się. *Su.* uwiadomienie *n*; porozumienie *n*.

ver|stä'ndlich (-sztĕ'ntlich) zrozumiały, łatwy do zrozumienia oder pojęcia; **&keit** *f* zrozumiałość.

Ver|stä'ndnis *n* (2)h¹ zrozumienie *n* (für *acc.* dla *gen.*); (Einvernehmen) porozumienie *n*, zgoda *f*; **&innig**, **&voll** z głębokiem zrozumieniem.

ver|stä'nkern zasmrodzić [voll.].

ver|stä'rken wzmacniać [wzmocnić], powiększać [-szyć] *Su.* wzmocnienie *n*, powiększenie *n*.

ver|sta'tten ⑮c = gestatten.

ver|stau'ben (sn) (zu Staub werden) przemieniać [-nić] się w proch; (staubig werden) [za-] prószyć się.

ver|stäu'ben rozpylać [-lić], przyprószać [-szyć].

ver|stau'chen zwichnąć, wywichnąć [voll.]. *Su.* zwichnięcie *n*, wywichnięcie *n*.

Ver|ste'ck *n* (2)g kryjówka *f*, ukrycie *n*; vgl. Hinterhalt; ~ spielen bawić się w chowankę; **~spiel** *n* zabawa *f* w chowankę.

ver|ste'cken [s]chować, ukrywać [-yć] (vor *dat.* przed *instr.*); versteckt ukryty, skryty, tajny.

ver|ste'h(e)n [z]rozumieć, pojmować [pojąć]; ~ von (*dat.*) mieć pojęcie o (*loc.*); (können) umieć; zu ~ geben dawać [dać] do zrozumienia; nicht (recht) ~ = mißverstehen; sich ~ rozumieć się; (auf *acc.*) znać się (na *loc.*); (zu *dat.*) być skłonnym (do *gen.*); przystawać [-stać] (na *acc.*); es versteht sich (von selbst) (samo przez się) rozumie się.

ver|stei'gen: sich ~ za daleko posuwać [-sunąć] się; *fig.* przebierać [-brać] miarę, za wysoko sięgać [-gnąć].

ver|stei'gern sprzedawać [-dać] na licytacji. *Su.* licytacja *f*, publiczny przetarg *m*.

ver|stei'nern (sich) [s]kamienieć; versteinert skamieniały. *Su.* skamieniałość *f*.

ver|ste'llbar dający się przestawić, ruchomy.

ver|ste'llen (anders stellen) przestawiać [-wić]; (versperren) zastawiać [-wić]; Stimme usw.: zmieniać [-nić]; sich ~ udawać [udać].

Ver|ste'llung *f* przestawienie *n*; zmiana; udawanie *n*.

ver|steu'ern opłacać [-cić] podatek oder cło, opodatkowywać [-ować], oclić [voll.].

ver|sti'mmen rozstrajać [-stroić]; verstimmt rozstrojony; w złym humorze. *Su.* rozstrój *m*; przygnębienie *n*; zły humor *m*.

ver|sto'cken zatykać [-tkać]; *fig.* znieczulać: verstockt zatwardziały, zakamieniały; nieczuły.

ver|sto'hlen (-sztǫ'lᵉn) skryty, tajny: ~(er|maßen, -weise ukradkiem, pokryjomy.

ver|sto'pfen zatykać [-tkać], zapychać [-pchać]; verstopft sein

mieć zatwardzenie. *Su.* zatkanie *n*, zapchanie *n*: ⚕ zatwardzenie *n*.

ver|sto'rben (-sztǫ'rbᵉn) zmarły; **2e(r)** *s.* ⑨l zmarły (-ła), nieboszczyk (-szczka).

ver|stö'rt (-szto'rt) zmieszany, wzburzony, błędny.

Ver|sto'ß *m* błąd, usterka *f*, wykroczenie *n* (gegen *acc.* przeciw *dat.*).

ver|sto'ßen 1. *v/i.* (h.) wykraczać [-kroczyć] (gegen *acc.* przeciw *dat.*), uchybiać [-bić] (*dat.*). 2. *v/t.* odpychać [odepchnąć], wypędzać [-dzić]; (sich lossagen) wyrzekać [-rzec] się (*gen.*), porzucać [-cić]. *Su.* odepchnięcie *n*, wypędzenie *n*; porzucenie *n*.

ver|strei'chen 1. *v/t.* zamazywać [-zać]. 2. *v/i.* (sn) upływać [upłynąć], mijać [minąć].

ver|streu'en rozsypywać [-pać].

ver|stri'cken zużywać [-yć] na robienie pończoch; *fig.* uwikłać, osidlić [voll.].

ver|stü'mmeln (-sztü'mᵉln) ⑮f uszkadzać [uszkodzić], [o]kaleczyć. *Su.* uszkodzenie *n*, okaleczenie *n*.

ver|stu'mmen (-sztu'mᵉn) ⑮a (sn) [o]niemieć; Geräusch usw.: [u-, za]milknąć, [u]cichnąć.

Ver|su'ch (-zu'ch) *m* ②g próba *f*; (wissenschaftlicher) doświadczenie *n*; einen ~ machen [po]robić doświadczenia (mit *dat.* z *instr.*, na *loc.*).

ver|su'chen [s-, po]próbować, doświadczać [-czyć], robić doświadczenia; (kosten) [s-, po-] kosztować; (zu verlocken suchen) [po]kusić.

Ver|su'cher(in *f*) *m* kusiciel(ka).

Ver|su'chs... próbny, doświadczalny; **2weise** na próbę, dla doświadczenia.

Ver|su'chung *f* pokusa, pokuszenie *n*.

ver|su'mpfen (-zu'mpfᵉn) ⑮a zabagniać [-nić] się; *fig.* = verkommen.

ver|sü'ndigen: sich ~ [z]grzeszyć (an *dat.* wobec *gen.*). *Su.* zgrzeszenie *n*, grzech *m*.

Ver|su'nkenheit (-zu'ŋkᵉn-) *f* upadek *m*; demoralizacja.

ver|sü'ßen osładzać [osłodzić].

ver|ta'gen odraczać [-roczyć]. *Su.* odroczenie *n*.

ver|tä'ndeln [z]marnować (na fraszki). [wy-mieniać [-nić].]

ver|tau'schen za-, prze-, od- oder

ver|tei'digen (-tai'dįgᵉn) ⑮a [o]bronić (gegen *acc.* przed *instr.*).

Ver|tei'diger (~gᵉr) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c obrońca (-czyni).

Ver|tei'digung *f* obrona: ~**s...** obronny: ~**s|schrift** *f* pismo *n* obronne, apologja.

ver|tei'len [roz-, po]dzielić, rozdzielać [-lić], rozdawać [-dać]; Steuern usw.: rozkładać [rozłożyć]. *Su.* (roz)dzielenie *n*, rozdawanie *n*: rozłożenie *n*.

ver|teu'ern (-toi'ern) ⑮b podnosić [-nieść] cenę; sich ~ [po-] drożeć. *Su.* podrożenie *n*.

ver|teu'felt (-toi'fᵉlt) djabelski, djabli, przeklęty.

ver|tie'fen (-ti'fᵉn) ⑮a (sich) pogłębiać [-bić] (się); sich ~ (beim Lesen) zagłębiać [-bić], zatapiać, [-topić] się (w *loc.*). *Su* zagłębienie *n*; (Aushöhlung) wydrążenie *n*, wklęsłość *f*.

ver|tie'ren (-ti'rᵉn) ⑮a (sn) [ze-] zwierzęcieć, zbydlęcieć [voll.].

vertika'l (wĕrtįka'l) prostopadły, pionowy. [niszczyć.]

ver|ti'lgen [wy]tępić, [wy-]

Ver|ti'lger (-ti'lgᵉr) *m* ②l, ~**in** (~in) *f* ③c tępiciel(ka), niszczyciel(ka).

Ver|ti'lgung *f* tępienie *n*, [wy-]niszczenie *n*, zagłada.
ver|tra'ckt (-trą'kt) wykrzywiony; *fig.* przykry; a. = fatal.
Ver|tra'g (-trā'k) *m* (2)d układ, umowa *f*, ugoda *f*; kontrakt; traktat.
ver|tra'gen Kleider: = abtragen; (ertragen) znosić [znieść], wytrzymywać [-mać]; sich (wieder) ~ zgadzać [pogodzić] się; sich (gut) ~ żyć w zgodzie, sympatyzować (mit *dat.* z *instr.*).
ver|trä'glich (-trę'k-) zgodliwy, łagodny; **2keit** *f* zgodliwość, łagodność.
Ver|tra'gs... ugodowy, kontraktowy, traktatowy; **2mäßig** odpowiadający układowi oder umowie; *adv.* według umowy; **2widrig** przeciwny układowi od. umowie, niezgodny z układem oder umową.
ver|tra'g|schließend zawierający układ oder umowę.
ver|trau'en 1. *v/i.* (j-m oder auf j-n) [za]ufać (*dat.*), dowierzać (*dat.*), mieć zaufanie do (*gen.*); (auf Gott) mieć ufność w (Bogu). 2. *v/t.* = anvertrauen. 3. 2 *n* (2)l (auf oder in *acc.*, zu *dat.*) zaufanie *n* (do *gen.*), ufność *f* (w *loc.*); j-m 2 schenken = 1; im 2 w zaufaniu; im 2 auf (*acc.*) ufny w (*acc.*).
Ver|trau'ens...: **~mann** *m*, **~person** *f* mąż *m* zaufania, powiernik *m*; **2selig**, **2voll** pełen zaufania.
ver|trau'lich poufały, poufny; **2keit** *f* poufałość, poufność.
ver|träu'men prześnić [voll.].
ver|trau't zaufany, zażyły; (Freund) serdeczny; (sich) ~ machen [s]poufalić (się), zaznajamiać [-jomić] (się) (mit *dat.* z *instr.*); **2e(r)** s. (9)l zaufany *m*, -na *f*, powiernik *m*, -nica *f*; **2heit** *f* zażyłość, poufałość, (Bekanntschaft) znajomość.
ver|trei'ben wy-, Sorgen usw.: roz-pędzać [-dzić]; (aus dem Lande) wydalać [-lić], wyganiać [-gonić]; Hunger usw.: = stillen; Zeit: przepędzać [-dzić]; ✠ sprzedawać [-dać].
ver|tre'ten j-n od. j-s Stelle: zastępować [-stąpić], reprezentować; den Weg: zastępować [-stąpić], zachodzić [zajść]; sich den Fuß ~ zwichnąć (od. wywichnąć) sobie nogę.
Ver|tre'ter (-trę'tᵉr) *m* (2)l, **~in** (~in) *f* (3)c zastępca (-czyni), przedstawiciel(ka); ajent(ka); s. Stellvertreter.
Ver|tre'tung *f* zastępstwo *n*, przedstawicielstwo *n*, reprezentacja; in ~ w zastępstwie; (Unterschrift) za (*acc.*).
Ver|trie'b ✠ *m* sprzedaż *f*.
ver|tri'nken przepijać [-pić]; Sorgen: zapijać [-pić].
ver|tro'cknen zasychać [zaschnąć]; vertrocknet zaschnięty, uschnięty; ~ l. [za]suszyć.
ver|trö'deln Zeit usw.: [z]marnować; Sachen: przeszachrowywać [-ować].
ver|trö'sten pocieszać [-szyć] (j-n auf *acc.* k-o *instr.*), obiecywać [-cać] (k-u *acc.*).
ver|tu'n [s]tracić, [roz-, prze-]trwonić.
ver|tu'schen [za]tuszować, zatajać [-taić].
ver|ü'beln (-ü'bᵉln) (15)f = verdenken.
ver|ü'ben popełniać [-nić]; dopuszczać [-puścić] się (*gen.*).
ver|u'lken F = uzen.
ver|u'nehren = entehren
ver|u'neinigen = entzweien
ver|u'nglimpfen (-u'nglĭmpfᵉn) (15)a obrażać [-zić]; auch = entehren, verleumden.

ver|u'nglücken mieć nieszczęśliwy wypadek; ⚓ rozbijać [-bić] się, [za]tonąć; *a.* = mißlingen.

ver|u'nreinigen zanieczyszczać [-czyścić]. *Su.* zanieczyszczanie (-czenie) *n.*

ver|u'nstalten (-sztalt^e^n) ⑮c [o-, ze]szpecić, zniekształcać [-cić]. *Su.* ze-, o-szpecenie *n*, zniekształcenie *n.*

ver|u'ntreuen (-tʀoi^e^n) ⑯a sprzeniewierzać [-rzyć], [z]defraudować. *Su.* sprzeniewierzenie *n*, defraudacja *f.*

ver|u'nzieren = verunstalten.

ver|u'rsachen (-u'ʀzäch^e^n) ⑮a [s]powodować, sprawiać [-wić], sprowadzać [-dzić].

ver|u'rteilen zasądzać [-dzić], skazywać [-zać] (zu *dat.* na *acc.*, wegen *gen.* za *acc.*). *Su.* zasądzenie *n*, skazanie *n.*

ver|vie'lfachen, vie'lfältigen (-fach^e^n, -föltig^e^n) ⑮a pomnażać [-mnożyć]; Bild: [s]kopjować.

ver|vie'rfachen (-fäch^e^n) ⑮a pomnażać [-mnożyć] w czwórnasób.

ver|vo'llkommnen (-fo'lkömn^e^n) ⑮c wydoskonalać [-lić].

ver|vo'llständigen (~sztendig^e^n) ⑮a uzupełniać [-nić], [s]kompletować. *Su.* uzupełnianie (-nienie) *n*, (s)kompletowanie *n.*

ver|wa'chsen 1. *v/i.* za- oder porastać [-róść], zrastać [zróść] się. 2 *a.* zarosły; (buckelig) garbaty, ułomny; (miteinander ~) zrośnięty.

ver|wa'hren (verstecken) [s]chować; (aufbewahren) zachowywać [-ować]; ~ mit (*dat.*) zaopatrywać [-trzyć] w (*acc.*); *a.* = (be-)schützen: sich ~ gegen (*acc.*) zabezpieczać [-czyć] się przed (*instr.* oder *gen.*); (protestieren) zastrzegać [-strzedz] się przeciw (*dat.*).

ver|wa'hrlosen (-wā'ʀloz^e^n) ⑮c zaniedbywać [-dbać]; zostawiać [-wić] bez opieki od. bez dozoru; verwahrlost zaniedbany, opuszczony. *Su.* zaniedbywanie (-dbanie) *n*; brak *m* opieki oder dozoru.

Ver|wa'hrung *f* przechowanie *n*; in ~ geben (nehmen) oddawać [-dać] (brać [wziąć]) na przechowanie; ~ einlegen gegen (*acc.*) zakładać [założyć] protest przeciw (*dat.*); [za]protestować przeciw.

ver|wai'sen (-wai'z^e^n) ⑮e (sn) [o]sierocieć; verwaist osierocony; verwaistes Kind sierota *m* und *f.*

ver|wa'lten zarządzać, zawiadywać (beide *instr.*); Amt usw. sprawować, pełnić.

Ver|wa'lter (-wa'lt^e^ʀ) *m* ⑵1. ~in (~in) *f* ③c rządca (-czyni). zarządca (-czyni), zawiadowca (-czyni).

Ver|wa'ltung *f* zarządzanie *n*. zawiadywanie *n* (beide czems): (Administration) zarząd *m*, administracja; ~s... administracyjny; **~s|behörde** *f* władza administracyjna; **~s|bezirk, ~s|kreis** *m* okręg (od. powiat) administracyjny; **~s|wesen** *n* sprawy *f/pl.* administracyjne, administracja *f.*

ver|wa'ndeln (sich) zmieniać [-nić] (się), przemieniać [-nić] (się), przeobrażać [-razić] (się). *Su.* zmiana *f*, przemiana *f*, przeobrażenie *n*; Thea. zmiana *f* dekoracji.

ver|wa'ndt (-wä'nt) spokrewniony; (bsd. sprachlich, chemisch ~) pokrewny; Le(r) *s.* ⑧1 krewny *m*, -na *f*, krewniak *m*, -niaczka *f*; Lschaft *f* pokrewieństwo *n*;

(durch Heirat) powinowactwo *n*; (die Verwandten) krewni *m/pl.*; **~schaftlich** pokrewny, spokrewniony.

ver|wa'rnen napominać [napomieć], ostrzegać [ostrzedz].

ver|wa'schen 1. *v/t.* Seife: zużywać [-żyć] do mycia oder do prania; Farben: rozmywać [-myć], rozcieńczać [-czyć]. 2. *a. fig.* niejasny, niewyraźny.

ver|we'ben Garn usw.: zużywać [-żyć] na tkanie; (verflechten) splatać [spleść]; *fig.* wplatać [wpleść], przeplatać [-pleść].

ver|we'chseln [po]mieszać; a. = vertauschen. *Su.* pomieszanie *n*, zamiana *f*.

ver|we'gen zuchwały, śmiały; **°heit** *f* zuchwałość, śmiałość.

ver|we'hen zawiewać [-wiać], rozwiewać [-wiać]; mit Schnee ~ = verschneien.

ver|we'hren wzbraniać [wzbronić]; a. = verbieten.

ver|weich'lichen (-wai'chlichen) ⑮a rozpieszczać [-pieścić], [u]czynić zniewieściałym; sich ~ [z]niewieścieć.

ver|wei'gern odmawiać [-mówić] (j-m et. k-u *gen.*). *Su.* odmówienie *n*. [wić.]

ver|wei'len przebywać, [za]ba-}

ver|wei'nen przepędzać [-dzić] na płaczu, przepłakać [voll.]: verweint (Augen) zapłakany.

Ver|wei's (-wai's) *m* 2 h nagana *f*, bura *f*; j-m einen ~ erteilen od. geben udzielać [-lić] nagany, zmyć głowę.

ver|wei'sen odsyłać [odesłać] (auf *acc.* do *gen.*); des Landes ~ wydalać [-dalić] od. wygnać [voll.] z kraju; j-m et. ~ = vorwerfen. *Su.* odsyłanie *n* (auf *acc.* do *gen.*); wygnanie *n*.

ver|we'lken [po-, z]więdnąć; verwelkt zwiędły.

ver|we'ltlichen (-wĕ'ltlichen) ⑮a zmieniać [-nić] stan zakonny na świecki, sekularyzować.

ver|we'nden używać [-yć] (zu *dat.* do *gen.*, na *acc.*); Sorgfalt: dokładać [dołożyć] (*gen.*), poświęcać [-cić] (auf *acc.* na *acc.*); Auge: = abwenden; sich ~ für (*acc.*) wstawiać [-wić] się za (*instr.*). *Su.* użycie *n*, użytek *m*; dokładanie *n*, poświęcanie *n*; wstawiennictwo *n*, protekcja *f*.

ver|we'rfen (wegwerfen) odrzucać [-cić]; (ablehnen) zarzucać [-cić]. *Su.* odrzucenie *n*; zarzucenie *n*.

ver|we'rflich niegodny, zdrożny; (schlecht) zły.

ver|we'rten (-wĕ'Rten) ⑮c = benutzen; ⚜ spieniężać [-żyć], [z]realizować. *Su.*=Benutzung; ⚜ spieniężenie *n*; realizowanie *n*, realizacja *f*.

ver|we'sen (-wę'zen) ⑮e 1. *v/i.* (sn) [z]butwieć, [z]gnić. 2. *v/t.* = verwalten. [Verwalter.]

Ver|we'ser (-wę'zeR) *m* (2,1 =}

ver|we'slich (-wę'slich) podlegający butwieniu oder gniciu.

Ver|we'sung *f* butwienie *n*, gnicie *n*; a. = Verwaltung.

ver|we'tten = wetten: (durch eine Wette verlieren) przegrywać [-grać] w zakładzie.

ver|we'ttert (-wę'tert) przeklęty, djabelski.

ver|wi'chen miniony, przeszły.

ver|wi'chsen F = durchprügeln.

ver|wi'ckeln za- oder u-wikłać [voll.], [za-, s]plątać: verwickelt zawikłany, zawiły. *Su.* zawiklanie *n*; Thea. węzeł *m*.

ver|wi'ldern (-wi'ldeRn) ⑮b [z]dziczeć: ~ lassen Feld usw.: zostawiać [-wić] odłogiem; verwildert zdziczały; zepsuty; zdemoralizowany. *Su.* zdziczenie *n*; zepsucie *n*; demoralizacja *f*.

ver|wi'nden znosić [znieść], przeboleć [voll.].
ver|wi'rken Recht usw.: pozbawiać [-wić] się (*gen.*), [s]tracić; Strafe: zasługiwać [-służyć] (na *acc.*); sein Leben ~ przypłacać [-cić] życiem.
ver|wi'rklichen (-wĭ'ʀklĭchᵊn) ⑮a urzeczywistniać [-nić]; sich ~ sprawdzać [-dzić] się. *Su.* urzeczywistnienie *n*; sprawdzenie *n*.
ver|wi'rren (-wĭ'ʀᵉn) ⑮a (*p.p. a.* verworren) [za-, po]plątać; Haare: [po-, roz]burzyć; (in Unordnung bringen) wprowadzać [-dzić] w nieład oder zamieszanie; (vermischen) [z-, po]mieszać; (durch Fragen) [z]bałamucić; verwirrt za- oder po-plątany; (bestürzt) zmieszany, skonfundowany; verwirrt machen (werden) [z]mieszać (się), [z]bałamucić (się). *Su.* plątanina *f*; gmatwanina *f*; nieład *m*, zamieszanie *n*; bałamuctwo *n*, konfuzja *f*.
ver|wi'rtschaften [s]tracić przez złą gospodarkę, przegospodarować [voll.].
ver|wi'schen zamazywać [-zać], zacierać [zatrzeć].
ver|wi'ttern (sn) [z-, wy-]wietrzeć; verwittert zwietrzały, wywietrzały. *Su.* zwietrzenie *n*; (als Zustand) zwietrzałość *f*. [wiały.]
ver|wi'twet (-wĭ'twᵉt) owdo-]
ver|wö'hnen (-wö'nᵉn) ⑮a rozpieszczać [-pieścić]; verwöhntes Kind pieszczuch *m*. *Su.* rozpieszczanie *n*.
ver|wo'rfen (-wo̦'ʀfᵉn) niegodziwy, nikczemny; ≈heit *f* niegodziwość, nikczemność.
ver|wo'rren (-wo'ʀᵉn) zawiły, pomieszany, bałamutny; ≈heit *f* zawiłość, pomieszanie *n*.
ver|wu'nden (-wu'ndᵉn) ⑮c [z]ranić; (leicht) [s-, po]kaleczyć; *fig.* obrażać [-razić]; verwundet zraniony, ranny.
ver|wu'ndern (sich) zadziwiać [-wić] (się); es ist (nicht) zu ~ (nie) należy się dziwić. *Su.* zdziwienie *n*.
Ver|wu'ndung *f* zranienie *n*, (leichte) skaleczenie *n*; (Wunde) rana; *fig.* obrażenie *n*.
ver|wü'nschen przeklinać [-kląć]; *a.* = verzaubern; verwünscht przeklęty. *Su.* przekleństwo *n*, przeklinanie *n*.
ver|wü'sten (-wü'stᵉn) ⑮c [s]pustoszyć. *Su.* (s)pustoszenie *n*. [zwątpić [voll.].]
ver|za'gen [s]tracić nadzieję,]
ver|za'gt (-ca'kt) trwożliwy, zrozpaczony; ≈heit *f* trwożliwość, rozpacz.
ver|zä'hlen: sich ~ [o]mylić się w rachowaniu, przerachować się [voll.]. [w (*loc.*).]
ver|za'hnen ⊙ [po]robić zęby]
ver|za'pfen [za]szpuntować; Getränke: [wy]szynkować.
ver|zä'rteln (-cę'ʀtᵉln) ⑮f rozpieszczać [-pieścić].
ver|zau'bern zaczarowywać [-ować].
ver|zäu'nen (-coi'nᵉn) ⑮a ogradzać [ogrodzić] (płotem); oparkaniać [-nić].
ver|ze'hren (verbrauchen) zużywać [-żyć]; (essend ~) spożywać [-żyć], zjadać [zjeść]; Vermögen: przejadać [-jeść]; (verschlingen) pożerać [-żreć]; (Kräfte usw.: [z]niszczyć; sich ~ [za]gryźć się, trapić się, zamartwiać [-wić] się. *Su.* zużywanie *n* spożywanie *n*; spożycie *n*; wyniszczenie *n*.
ver|zei'chnen w- od. za-pisywać [-sać], zaznaczać [-czyć]; (ein Verzeichnis machen) spisywać

[-sać]; (falsch zeichnen) źle [na-] rysować.

Ver|zei'chnis (-cai'çnis) *n* ②h¹ spis *m*, katalog *m*; (von Waren usw.) inwentarz *m*, konsygnacja *f*; (Inhalts2) spis *m* rzeczy.

ver|zei'hen przebaczać [-czyć]; ~ Sie! wybacz pan(i)!, przepraszam!; es ist nicht zu ~ to nie do darowania.

ver|zei'hlich to, co można przebaczyć, do przebaczenia.

Ver|zei'hung *f* przebaczenie *n*, odpuszczenie *n*.

ver|ze'rren wykrzywiać [-wić]; a. = entstellen.

ver|ze'tteln (-cĕ'tᵉln) ⑮f [po-] rozrzucać, [po]rozsypywać; a. = vertun.

Ver|zi'cht (-cĭ'çt) *m* ②g (a. ~leistung *f*) zrzeczenie *n* się, zaniechanie *n*: ~ leisten = 2en (~ᵉn) ⑮c auf (*acc.*) zrzekać [zrzec] się od. wyrzekać [-rzec] się (*gen.*).

ver|zie'hen Gesicht: wykrzywiać [-wić]; Kind: źle wychowywać [-ować], rozpieszczać [-pieścić]; Stirn: = runzeln; (*v/i.* [sn]) = aus-, um-, wegziehen; sich ~ Holz: wypaczać [-czyć] się; Zeug: wyciągać [-gnąć] się; (vergehen) przechodzić [przejść], mijać [minąć]; (sich hinziehen) przewlekać [-wlec] się, przeciągać [-gnąć] się.

ver|zie'ren ozdabiać [ozdobić], upiększać [-szyć]. *Su.* ozdabianie *n*, upiększanie *n*; ozdoba *f*, ornament *m*.

ver|zi'nken (-cĭ'ŋkᵉn) ⑮a cynkować.

ver|zi'nnen (-cĭ'nᵉn) ⑮a [po-] bielić (cyną).

ver|zi'nsen (-cĭ'nzᵉn) ⑮e opłacać procent od (*gen.*); sich ~ przynosić procent, [o]procentować się.

ver|zi'nslich (-cĭ'nslĭç) przynoszący procent; ~ anlegen wypożyczać [-czyć] na procent.

ver|zö'gern zwlekać [zwlec], od-, prze-wlekać [-wlec], odkładać [odłożyć]. *Su.* zwlekanie *n*, zwłoka *f*, spóźnienie *n*.

ver|zo'llbar (-cŏ'lbār) podlegający ocleniu.

ver|zo'llen opłacać [-cić] cło od (*gen.*), oclić [voll.]; haben Sie etwas zu ~? czy ma pan(i) coś do oclenia oder do opłaty? *Su.* opłata *f* cła.

ver|zü'cken = entzücken.

ver|zu'ckern (-cu'kᵉrn) ⑮b ocukrzać [-rzyć].

Ver|zu'g *m* zwłoka *f*; ohne ~ niezwłocznie, bezzwłocznie; ~s|zinsen *m/pl.* odsetki *f/pl.* za zwłokę.

ver|zwei'feln (h. und sn) rozpaczać; ~ an (*dat.*) zwątpić [voll.] o (*loc.*); verzweifelt zrozpaczony. *Su.* rozpacz *f*.

ver|zwei'gen (-cwai'gᵉn) ⑮a rozgałęziać [-zić]; verzweigt rozgałęziony.

ver|zwi'ckt (-cwi'kt) zawiły; niewyraźny, niejasny; 2heit *f* zawiłość, niewyraźność, niejasność.

Ve'sper (fĕ'spᵉʀ) *f* ③d nieszpory *m/pl.*; ~brot *n* podwieczorek *m*; ~stunde *f* czas *m* wieczorny.

ve'spern (~n) ⑮b [z]jeść podwie-[czorek.]

Ve'ttel (fĕ'tᵉl) *f* ③d rozpustna kobieta, flądra; alte ~ stara sekutnica.

Ve'tter (fĕ'tᵉʀ) *m* ②l kuzyn.

ve'tterlich kuzynowski; *adv.* po kuzynowsku.

Ve'tterschaft *f* kuzynostwo *n*, pokrewieństwo *n*.

Vexie'r... (wĕksi'ʀ...) meist kuglarski, czarodziejski; ~bild *n* czarodziejski obrazek *m*.

vexie'ren (wěksī'ʀᵉn) = foppen.
Vezie'r (węcī'ʀ) *m* (2)g¹ = Wesir.
vgl. Abk. für vergleiche.
vibrie'ren (wįbʀī'ʀᵉn) (h)g drgać, wibrować.
Vieh (fī) *n* (2)g (o. *pl.*) bydło; (Stück *n* ~) bydlę, zwierzę.
Vie'h... bydlęcy, (dla) bydła; ~**ausstellung** *f* wystawa bydła; ~**futter** *n* pasza *f* dla bydła; ~**händler** *m* handlarz bydła; ~**herde** *f* trzoda bydła; ~**hirt** *m* pasterz; ~**hof** *m* podwórzec dla bydła.
vie'hisch (fī'isz) bydlęcy.
Vie'h...: ~**knecht** *m* parobek od bydła; ~**magd** *f* dziewka do bydła; ~**stall** *m* stajnia *f* (na bydło), obora *f*; ~**stand** *m* stan bydła; ~**treiber** *m* poganiacz, pastuch; ~**trift**, ~**weide** *f* wygon *m*, pastwisko *n*; ~**zucht** *f* chów *m* bydła; ~**züchter** *m* hodowca bydła.
viel (fīl) [*comp.* mehr, *sup.* meist] liczny, mnogi (mst *pl.*); bsd. *adv.* wiele, dużo (*gen.*); vor dem *comp.* o wiele, znacznie, z.B. ~ besser o wiele (oder znacznie) lepiej; nicht ~ niewiele; so und so ~ tyle a tyle.
vie'l... wielo...: ~**artig** wieloraki; ~**bändig** (-bęndịch) wielotomowy; ~**deutig** (-doitịch) wieloznaczny; 2**eck** *n* wielobok *m*.
vie'lerlei' (fī'lᵉʀlai') indekl. wieloraki; auf ~ Art rozmaitymi sposobami.
vie'l...: ~**fach** wielokrotny, wielostronny; (häufig) częsty; ~**fältig** (-fęltịch) różnoraki; 2**fältigkeit** *f* różnorakość; ~**fraß** *m* żarłok; Zool. rosomak; ~**geliebt** ukochany; ~**gestaltig** (-gᵉsztạltịch) wielokształtny; 2**götterei** (-gø̨tᵉʀai) *f* (3)b politeizm *m*, pogaństwo *n*.
Vie'lheit *f* mnogość; a. = Menge.
vie'l...: ~**jährig** wieloletni; ~**köpfig** (-kø̨pfịch) wielogłowy.
viellei'cht (fịlai'cht) może.
vie'l...: 2**lie"bchen** *n* ukochany (-na); ~**malig** (-mạlịch) wielokrotny; ~**mal(s)** (-mạl[s]) wielekroć, wielokrotnie, wiele razy; 2**männerei** (-mę̄nᵉʀai) *f* (3)b wielomęstwo *n*, poliandrja; ~**me'hr** (im Gegenteil) przeciwnie, owszem; (eher) raczej; ~**sagend** ważny, mający wiele znaczenia; 2**schreiber** *m* piszący wiele; (Schmierer) pismak; ~**seitig** wielostronny 2**seitigkeit** *f* wielostronność; ~**sprachig** (-szpʀạchịch) wielojęzyczny; ~**umfassend** obszerny, wiele obejmujący; ~**versprechend** wiele obiecujący; 2**weiberei** (-waibᵉʀai) *f* (3)b wielożeństwo *n*, poligamja; ~**wissend** wiele wiedzący, posiadający wiele wiadomości; 2**wisser** (-wį̄sᵉʀ) *m* (2)1 bardzo uczony, erudyt.
vier (fīʀ) 1. (wenn nichts folgt P a. ~e [fī'ʀᵉ]) cztery; ~(zusammen) czworo; es waren unser ~ było nas czterech oder (wenn Männer und Frauen) czworo; zu ~en po cztery, we czwórkę; mit ~en fahren jeździć czwórką; aus ~ Teilen (bestehend) poczwórny; auf allen ~en gehen na czworakach; Uhr: halb ~ pół do czwartej; ~ Uhr czwarta godzina *f*. 2. 2 *f* (3)b czwórka.
vie'r... czworo..., cztero...; ~**beinig** (-bainịch) = ~füßig; 2**blatt** ♀ *n* czterolist *m*; ~**blätt(e)rig** czterolistny; 2**eck** *n* czworobok *m*; ~**eckig** czworoboczny, czworokątny.
vie'rerlei' (fī'ʀᵉʀlai') indekl. czworaki.
vie'r...: ~**fach** poczwórny; ~**füßig** (-fūsịch) czworonożny; ~

füß(l)er (-füs[l]eʀ) m ②l zwierzę n czworonożne: ≈gespann n czwórka f (koni); ~händig (-hendich) na cztery ręce; zool. czwororęki; ~hundert czterysta; ~hundertste(r) czterechsetny; ~jährig czteroletni; ~kantig czworograniasty; (~eckig) czworoboczny, czworokątny; ~mal cztery razy; ~malig (-malich) czterorazowy; ~rad(e)rig (-ʀed[e]ʀich) czterokołowy; ~schrötig (-szʀötich) krępy, niezgrabny; ~seitig czworoboczny; ~silbig (-zilbich) czterozgłoskowy; ≈spänner (-szpeneʀ) m ②l powóz (oder zaprząg) czterokonny; ~spännig (~ich) czterokonny; ~stimmig (-sztimich) na cztery głosy; ~stöckig (-sztökich) czteropiętrowy.

viert (fiʀt) czwarty.

vie'r...: ~tägig czterodniowy; ~tausend cztery tysiące; ~teilen untr. [roz-, po]ćwiartować.

Vie'rtel (fiʀteˡl) n ②l czwarta część f, ćwiartka f, ćwierć f; a. = Stadtviertel; (es ist) drei ~ (auf) zwölf (jest) trzy kwadranse na dwunastą; ~jahr n kwartał m, ćwierćrocze; ≈jährlich kwartalny, ćwierćroczny; ~note f ćwiartka; ~stunde f kwadrans m. [ćwiartować.]

vie'rteln (~n) ⑮f [roz-, po-]

vie'rtens (fiʀtens) po czwarte.

vie'r...: ≈vie'rteltakt m takt czteroćwierciowy; ~zehn (fiʀcēn) czternaście; in ~zehn Tagen za dwa tygodnie.

vie'rzig (fiʀcich) czterdzieści; ≈er(in f ③c) m ②l mężczyzna (kobieta) czterdziestoletni (-nia); ~tägig czterdziestodniowy. [nieta.]

Vigne'tte (winje'te) f ③b wi-

Vika'r (wikāʀ) m ②g¹ wikary.

Vi'lla (wi'la) f ③g willa, dworek m, pałacyk m.

Vi'llen... (wileⁿ...) willowy.

Vio'le (wiǫ'le) f ③b = Veilchen.

viole'tt (wiǫlĕ't) fioletowy.

Violi'n... (~li'n...) skrzypcowy. ~bogen m smyczek.

Violi'ne (~e) f ③b skrzypce f/pl., (kleine) skrzypeczki f/pl.

Violini'st(in f ③c) m ③a (~liniʹst[in]). Violi'n|spieler(in f) m skrzypek (skrzypaczka), wiolinista (-stka).

Violonce'll (~lǫncze'l) ②g¹, ~o (~ǫ) n ⑥i (pl. a. ~i) wiolonczela f.

Vi'per (wi'peʀ) f ③d żmija.

Visie'r (wizi'ʀ) n ②g¹ (am Helm) przeziernik m, przednia część f szyszaka dla zakrycia twarzy, przyłbica f; (am Gewehr) celownik m.

visie'ren (~en) ⑮g celować; wizować, poświadczać [-czyć] urzędownie. [n, wizja.]

Visio'n (wizjǫ'n) f ③b widzenie

Visitatio'n (wizitacjǫ'n) f ③b wizytacja, przegląd m.

Visi'te (wizi'te) f ③b wizyta, odwiedziny f/pl.; ~nkarte f bilet m wizytowy, wizytówka.

visitie'ren (wiziti'ʀen) ⑮g = durchsuchen.

Vitrio'l (witʀjo'l) m (n) ②g¹ siarkan m, kwas m siarkowy.

vi'vat (wi'wat) wiwat!, niech żyje!

Vi'ze... (fi'ce... a. wi'ce...) wice...

v. J. Abk. für vorigen Jahres.

Vlies (flis) ②h, Vließ (~) ②g n runo.

Vo'gel (fo'gel) m ②j ptak; dim. (= Vö'gelchen [fö'gelchen] n ②l) ptaszek m, ptaszyna f; F einen ~ haben s. Sparren; ~... ptasi; ~bauer m (n) klatka f; ~beere f jarzębina; ~dünger m pomiot ptasi, guano n; ~dunst m (o. pl.)

srut ptasi; **~fang** *m* połów ptaków, ptasznictwo *n*; **~fänger** *m* ptasznik; **⁓frei** wyjęty z pod prawa; **~haus** *n* ptaszarnia *f*; **~herd** *m* gaik (w którym polują na ptaki); **~kirsche** *f* trześnia; **~kunde** *f* nauka o ptakach, ornitologja; **~leim** *m* lep ptasi; aus der **~perspektive** od. **~schau** patrząc z góry; **~scheuche** *f* straszydło *n* na ptaki; **~steller** *m* ptasznik; **~züchter** *m* hodowca ptaków.

Vö'glein (fö'glain) *n* (2 l = Vögelchen (s. Vogel).

Vogt (fokt) *m* (2)d (Statthalter) namiestnik, gubernator; (Aufseher) dozorca; (Verwalter) zarządca; (Richter) sędzia, wójt.

Vogtei' (foktai') *f* (3)b namiestnictwo; a. = Gefängnis.

Voka bel (woka'b^el) *f* (3)d słówko *n*, wyraz *m*.

Vokabula'r (~kabula'R) (2)g[1], **~ium** (~'ium) *n* (6)e słownik *m*, słowniczek *m*.

Voka'l (wokā'l) *m* (2 g samogłoska *f*; ~... samogłoskowy; **~musik** *f* muzyka wokalna.

Vo'kati'v (wo'kati'f) *m* (2)g[1] przypadek piąty, wołacz.

Volk (folk) *n* (2)a lud *m*, naród *m*; ⚓ u. ⚔ = Mannschaft; (von Tieren, bsd. Vögeln) stado; das gemeine (oder niedrige) ~ pospólstwo; a. = Pöbel.

Vö'lker... (fö'lk^eR) oft ludów; **~kunde** *f* nauka o ludach, etnologja; **~recht** *n* prawo narodów oder międzynarodowe; **⁓rechtlich** zgodny z prawem międzynarodowem; **~wanderung** *f* wędrówka narodów.

Vö'lkerschaft *f* naród *m*.

Vo'lks... ludowy; **~aufklärung** *f* oświecenie *n* ludu; **~auflauf** *m* zbiegowisko *n*; **~aufruhr**, **~aufstand** *m* powstanie *n* ludu, rokosz; **~aufwiegler** *m* wichrzyciel; **~belustigung** *f* zabawy *f/pl.* ludowe; **~führer** *m* przywódca ludu, demagog; **~herrschaft** *f* ludowładztwo *n*, rząd *m* demokratyczny, demokracja; **~krankheit** *f* choroba nagminna, epidemja; **~menge** *f* tłum *m*, ludność; **~redner** *m* mówca ludowy, trybun; **~schule** *f* szkoła ludowa; **~sprache** *f* język *m* ludowy; **~stamm** *m* plemię *n*.

Vo'lkstum *n* narodowość *f*.

vo'lkstümlich (~tümlich) narodowy, rodzimy; (im Volke verbreitet) ludowy, popularny; ~ machen [s]popularyzować; **⁓keit** *f* narodowość, popularność.

Vo'lks...: **~versammlung** *f* zgromadzenie *n* ludowe; **~vertreter** *m* przedstawiciel (od. zastępca) ludu; **~wirtschaft(s)lehre** *f* ekonomja społeczna; **~zählung** *f* spis *m* ludności.

voll (fol) (oft *gen.* [bsd. mit *a.*], präd. vor *s.* ohne *art.* oft ~er [indekl.] = ~ von oder mit *dat.*, mit vorhergehendem *s.* s. Hand~, Mund~ usw.) pełny, präd. auch pełen (*gen.*); (angefüllt mit) napełniony (*instr.*); (ganz) cały, całkowity; ~ sein myśleć (oder mówić) wciąż (o *loc.*), być przejętym (*instr.*).

vo'll... pełny; **~au'f** podostatkiem, P po uszy; **⁓bahn** *f* kolej główna; **⁓bart** *m* pełna broda *f*; **~berechtigt** zupełnie uprawniony; mający zupełne prawo (zu *dat.* do *gen.*); **~blütig** (-blütich) pełnej krwi, krwisty; **⁓blütigkeit** *f* krwistość; **⁓blut|pferd** *n* koń *m* pełnej krwi od. czystej rasy; **~bri'ngen** dokonywać [-nać], uskuteczniać [-nić]; **⁓bri'ngung** *f* dokonanie *n*, uskute-

eznienie *n*; mit Ldampf pełną parą; ~e''nden [s-, do-, za-] kończyć; Le''ndung *f* zakończenie *n*.

vo'llends (fǫ'lẹ̄nc) zupełnie, całkowicie: (erst recht) tem bardziej.

Völlerei' (fōl°zai') *f* (3)b obżarstwo *n*, opilstwo *n*.

vo'll...: ~**fü''hren** dokonywać [-nać]; L**genuß** *m* pełne używanie *n*; ~**gießen** nalewać [-lać] pełno; ~**gültig** pełnowartościowy, ważny.

Vo'llheit *f* pełność.

vö'llig (fo'lịch) zupełny: (vollkommen) całkowity: (genau) dokładny: *adv.* zupełnie, całkowicie.

vo'll...: ~**jährig** pełnoletni; L**jährigkeit** *f* pełnoletność; L**klang** *m* pełne brzmienie *n*, dźwięczność; ~**ko''mmen** zupełny, skończony, doskonały; *adv.* zupełnie, skończenie; L**ko''mmenheit** *f* doskonałość; ~**machen** napełniać [-nić]; L**macht** *f* pełnomocnictwo *n*, upoważnienie *n*; in Lmacht z u o ważnienia; L**macht|geber** *m* mocodawca, upełnomocniający; L**mond** *m* pełnia *f*; ~**pfropfen** nabijać [-bić]; ~gepfropft nabity; ~**qualmen,** ~**rauchen** napełniać [-nić] dymem, nadymić [voll.]; ~**ständig** zupełny, całkowity; L**ständigkeit** *f* zupełność, dokładność; ~**stopfen** = ~pfropfen; ~**stre''cken** wykonywać [-nać]; L**stre''cker** (-sztʀę̄''kᵉʀ) *m* (2)l wykonawca; L**stre''ckung** *f* wykonanie *n*, ~**tönend** głośno dźwięczący, dobitny; ~**wertig** (-węʀtịch) mający pełną wartość; ~**wichtig** ważny; ~**zählig** (-cęlịch) zupełny, kompletny, cały; *adv.* w komplecie; L**zählig keit** *f* całość, komplet *m*; ~**zie''hen** wykonywać [-nać], spełniać [-nić]; L**zie''hung** *f* wykonanie *n*, spełnienie *n*.

Volonta'r (wǫlǭtą'ʀ) *m* (2)r[1] ochotnik, wolontarjusz.

von (fǫn) *prp.* (*dat.*) (~ wo [ab]?, ~ wem?, ~ wann?) od (*gen.*); (über, in betreff) o (*loc.*); (aus einer Gruppe) z(e) (*gen.*); (Maß, Preis) na (*acc.*), oft bloßer *gen.*; (~ ... her[ab], ~ ... weg) z(e) (*gen.*); ~ Profession z zawodu, z powołania: oft *a.* durch: a) den *gen.*: ein Drama ~ Sophokles ... Sofoklesa: die Anschaffung ~ (drei) Büchern ... (trzech) książek: Frage ~ großer Wichtigkeit ... wielkiej doniosłości: b) ein *a.*: der König ~ Spanien król *m* hiszpański; c) beim *pass.* durch przez (*acc.*): er wird ~ allen geliebt jest lubiany przez wszystkich.

von|eina'nder jedno od drugiego.; in Zssgn oft roz(e)...

von|nö'ten (-no'tᵉn): ~ sein być potrzebnym. [[udać] się.]

von|sta'tten: ~ geh(e)n udawać

vor (fǭʀ) 1. *prp.* przed (wo?, wann? *dat.*, im Poln. *instr.*; wohin? *acc.*, im Poln. *acc.*); (kausal) z(e) (*gen.*); (in Gegenwart) wobec (*gen.*); ~ allem, ~ allen Dingen przedewszystkiem; ~ sich (hin) sagen do siebie: (es ist) zehn Minuten ~ zwölf za dziesięć minut dwunasta. 2. *adv.* meist † = vorher; ~! naprzód!; s. *a.* noch.

vo'r... przed..., prze...

Vo'r|abend *m* wilja *f*, wigilja *f*.

vo'r|ahnen przeczuwać [-czuć]. *Su.* przeczucie *n*.

vor|a'n naprzód, przodem, na przedzie; ~**geh(e)n** iść naprzód: *fig.* poprzedzać [-dzić]; i-m mit gutem Beispiel ~gehen dawać [dać] dobry przykład.

Vo'r|anschlag *m* preliminarz, budżet. [tymczasowe.]
Vo'r|anzeige *f* doniesienie *n*|
Vo'r|arbeit *f* praca przedwstępna oder przygotowawcza.
vo'r|arbeiten przygotowywać [-ować].
Vo'r|arbeiter *m* przodownik.
vor|au'f = voran.
vor|au's (im ~, mſt ⁓) naprzód, z góry: ≈**bedingung** *f* warunek *m* umówiony z góry: ~**bestellen** zamawiać [-mówić] z góry: ~**bestimmen** prze- od. o-znaczać [-czyć] z góry; ~**bezahlen** [za-] płacić z góry; ~**geh(e)n** iść naprzód, wyprzedzać [-dzić]; ≈**sage** *f* przepowiednia; ~**sagen** przepowiadać [-wiedzieć]; ~**schicken** wysyłać [-słać] naprzód; ~**sehen** przewidywać [-widzieć]: ~**setzen** przypuszczać [-puścić]; ≈**setzung** *f* przypuszczenie *n*; ≈**sicht** *f* przewidywanie *n*, oczekiwanie *n*; ~**sichtlich** przypuszczalny, prawdopodobny.
Vo'r|bau *m* wykusz.
vo'r|bauen [wy]budować przed (*instr.*), zabudowywać [-ować] przed (*instr.*); *fig.* = vorbeugen 2.
Vo'r|bedacht *m* rozmyślność *f*; mit ~ rozmyślny, z rozmysłem.
Vo'r|bedeutung *f* przepowiednia, wróżba.
Vo'r|behalt (-bᵉhält) *m* ②g zastrzeżenie *n*; mit (od. unter) ~ = ≈lich (*gen.*) z zastrzeżeniem, pod warunkiem (*gen.*).
vo'r|behalten: sich ~ zastrzegać [-strzedz] sobie, wymawiać [-mówić] sobie.
vor|bei' koło, mimo (an *dat.*, im Poln. *gen.*); es ist mit ihm ~ już po nim; es ist drei (Uhr) ~ minęła trzecia godzina; in Zſſgn prze...; ~**fahren** przejeżdżać [-jechać] koło (*gen.*); ~**geh(e)n** przechodzić [przejść] koło (*gen.*); im ≈**gehen** przechodząc, mimochodem; ~**können**: er kann hier (nicht) ~ on (nie) może tu przejść oder przejechać; ~**lassen** przepuszczać [-puścić].
Vo'r|bemerkung *f* uwaga wstępna.
vo'r|bereiten przygotowywać [-ować]; ~**d** przygotowawczy. *Su.* przygotowywanie (-towanie) *n*. [słowo *n* wstępne.]
Vo'r|bericht *m* przedmowa *f*,|
vo'r|bestraft uprzednio karany.
vo'r|beugen 1. *v/t.* naginać [-giąć] wprzód. 2. *v/i.* (*dat.*) zapobiegać [-biedz], zaradzać [-dzić]: ~**d** zapobiegawczy, zaradczy. *Su.* zapobieganie (-bieżenie) *n*, zaradzanie (-dzenie) *n*.
Vo'r|bild *n* wzór *m*, pierwowzór *m*, przykład *m*; zum ~ = ≈**lich** przykładowy, obrazowy, typowy.
Vo'r|bildung *f* wykształcenie *n* wstępne, nauka przygotowawcza.
vo'r|binden podwiązywać [-zać].
Vo'r|bote *m* zwiastun.
vo'r|bringen Beweise usw.: przedkładać [przedłożyć]; Klage: wnosić [wnieść]; Gründe usw.: przytaczać [-toczyć]; Meinung: przedstawiać [-wić], wyrażać [-razić]; Wort usw.: = hervorbringen. [przód zgłoskami.]
vo'r|buchstabieren czytać na |
Vo'r|bühne *f* przedscenie *n*, proscenjum. [jański.]
vo'r|christlich przedchrześci-|
vo'r|datieren oznaczać [-czyć] datą przyszłą, antedatować.
vo'r|de'm = ehemals.
vo'rder (fo'rdᵉr) (a. ≈ in Zſſgn) przedni.
Vo'rder...: ~**ansicht** *f* widok *m* z przodu; fasada; ~**arm** *m*

przedramię *n*; ~bühne *f* przedscenie *n*, proscenjum *n*; ~fuß *m* noga *f* przednia; ~grund *m* przednia część *f*, pierwszy plan.

vor|der|ha nd na razie, tymczasowo.

Vo'rder...: ~haus *n* dom *m* przedni, przód *m* domu; ~mann *m* przodownik; ~reihe *f* przedni rząd *m*; ~satz *m* poprzednik; ~seite *f* strona przednia; ~teil *m* (*n*) przednia część *f*, przód *m*; ~treffen *n* przednia linja *f* bojowa; ~zahn *m* ząb przedni, siekacz.

vo'r|drängen [po]pchać naprzód; sich ~ [prze]cisnąć się naprzód.

vo'r|dringen przedostawać [-stać] się naprzód, przedzierać [-drzeć] się naprzód.

vo'r|eilen (sn) [po]spieszyć naprzód; j-m ~ wyprzedzać [-dzić] (*acc.*).

vo'r|eilig przedwczesny; (unüberlegt) nierozważny.

vo'r|eingenommen uprzedzony (für *acc.*, gegen *acc.* względem *gen.*); ✓heit *f* uprzedzenie *n*.

Vo'r|eltern *pl.* praojcowie *m/pl.*

vo'r|enthalten zatrzymywać [-mać]; *a.* = verheimlichen.

vo'r|erst (zuvor) naprzód; (vor allem) przedewszystkiem; (vorläufig) na razie.

vo'r|erwähnt przedtem (od. wyżej) wspomniany.

Vo'r|essen *n* = Vorgericht.

Vo'r|fahr (-fān) *m* (3)a przodek.

vo'r|fahren (vor die Tür) zajeżdżać [-jechać]; przyjeżdżać [-jechać] (bei *dat.* do *gen.*).

Vo'r|fall *m* wypadek, zajście *n*; ⚕ opadnięcie *n*.

vo'r|fallen wydarzać [-rzyć] się, zachodzić [zajść].

Vo'r|feier *f* uroczystość wstępna.

vo'rfinden znajdywać [znaleźć]; (zu Hause usw.) zastawać [-stać].

vo'r|fordern pozywać [-zwać] (vor Gericht przed sąd).

Vo'r|frage *f* pytanie *n* wstępne.

vo'r|führen przedstawiać [-ić]; okazywać [-zać].

Vo'r|gabe *f* zaliczka, zadatek *m*.

Vo'r|gang *m* pierwszeństwo *n*; (Beispiel) przykład; (Vorfall) zdarzenie *n*, wypadek; (e-r Krankheit usw.) przebieg.

Vo'r|gänger (-gęŋᵉʀ) *m* ⟨~in (~in) *f* (3)c poprzednik (-niczka).

Vo'r|garten *m* ogródek przed domem.

vo'r|geben 1. *v/t.* (beim Spiel) dawać [dać] naprzód; (behaupten) twierdzić, utrzymywać; (vorschützen) udawać [udać], zmyślać [-lić]. 2. ✓ *n* = Angabe; (Vorwand) pozór *m*.

Vo'r|gebirge *n* przylądek *m*.

vo'r|geblich (-gęplich) rzekomy, udany; *adv.* rzekomo, jakoby.

vo'r|gefaßt uprzedzony, przesądny.

Vo'r|gefühl *n* przeczucie; ein ~ h. von (*dat.*) przeczuwać (*acc.*).

vo'r|geh(e)n 1. *v/i.* (Uhr) spieszyć; j-m ~ (vorangehen) iść przed (*instr.*), poprzedzać (*acc.*); (übertreffen) przewyższać [-szyć] (*acc.*); (verfahren) postępować [-stąpić]; (sich ereignen) zdarzać [-rzyć] się, dziać się. 2. ✓ *n* postępowanie.

Vo'r|gemach *n* przedpokój *m*.

vo'r|genannt przedtem (oder wyżej) wspomniany.

Vo'r|genuß *m* przedsmak.

Vo'r|gericht *n* przekąska *f*, przystawka *f*.

vo'r|gerückt (-gᵉrükt) (Alter) podeszły; (Nacht) późny.

Vo'r|geschichte *f* początek *m* sprawy; epoka przedhisto-

ryczna; **vo'r|geschichtlich** przedhistoryczny.
Vo'r|gesetzte(r) (-gᵉzĕctᵉ[R]) *m* (9)l przełożony (-na).
vo'r|gestern przedwczoraj.
vo'r|gestrig przedwczorajszy.
vo'r|greifen wtrącać [-cić] się do (*gen.*); j-m ~ mit (*dat.*) uprzedzać [-dzić] k-o w (*loc.*).
vo'r|haben 1. *v/t.* mieć przed sobą; Schurze usw.: nosić, mieć na sobie; Arbeit: zajmować się (być zajętym) (*instr.*); (beabsichtigen) zamierzać, zamyślać; Böses: knuć, knować. 2. ♀ *n* zamiar *m*, przedsięwzięcie.
Vo'r|halle *f* przedsionek *m*, westybul *m*; (e-r Kirche) kruchta.
vo'r|halten trzymać przed (*instr.*); j-m et. ~ przedstawiać [-ić], wypominać, wymawiać; (*v/i.*) = bestehen, ausreichen.
Vo'r|hand *f* prawo *n* sprzedaży uprzedniej; die ~ haben być na ręce (w kartach).
vor|ha'nden (-ha'ndᵉn) istniejący, obecny; ~ sein istnieć, być, znajdować się; es ist nichts ~ niema nic; ♀sein *n* istnienie, obecność *f*.
Vo'r|hang *m* (bsd. Theater) zasłona *f*, *a.* kurtyna *f*; (am Fenster usw.) firanka *f*; (vor der Tür) portjera *f*.
vo'r|hangen zawieszać [-wiesić] przed (*instr.*).
Vo'r|hange|schloß *n* kłódka *f*.
Vo'r|haut *f* napletek *m*. [*m*.]
Vo'r|hemd(chen) *n* półkoszulek]
vo'r|her przedtem, dawniej; (im voraus) naprzód.
vor|he'r... = voraus...; **~bestimmen** przeznaczać [-czyć]; **~geh(e)n** poprzedzać; **~gehend** poprzedzający, poprzedni.
vo'r|he'rig (-hĕ'Rich) = vorig.
vo'r|herrschen przeważać, górować, mieć pierwszeństwo.
vor|he'r...: **~sagen**, **~sehen** sieh voraus-sagen, -sehen.
vo'r|hi'n przedtem; (vor kurzem) niedawno. [Vorhalle.]
Vo'r|hof *m* dziedziniec; auch =]
Vo'r|hölle *f* przedpiekle *n*.
Vo'r|hut *f* przednia straż.
vo'rig (fo'Rich) (früher) dawny, poprzedni; (vergangen) zeszły, ubiegły. [zeszły.]
Vo'r|jahr *n* rok *m* ubiegły oder]
vo'r|jährig zeszłoroczny.
Vo'r|kämpfer *m* przodownik; *fig.* obrońca, orędownik.
vo'r|kauen przeżuwać [-żuć].
Vo'r|kauf *m* prawo *n* pierwszeństwa przy kupnie. [naprzód.]
vo'r|kaufen zakupywać [-pić]]
Vo'r|käufer *m* przekupień.
vo'r|kehren = vorbereiten; das Nötige ~ zarządzać [-dzić], co należy.
Vo'r|kehrung *f* przygotowanie *n*: ~en treffen s. vorkehren.
Vo'r|kenntnis *f* wiadomości *f/pl.* wstępne oder poprzednie.
vo'r|kommen = her~; j-m ~ wyprzedzać [-dzić] (*acc.*); bei j-m ~ zachodzić [zajść] do (*gen.*); (vorgelassen werden) być dopuszczonym oder dostawać [-stać] się do (*gen.*); (vorfallen) zdarzać [-rzyć] się; (sich finden) znajdować się; sich ~ als wydawać się sobie czem; es kommt mir vor wydaje (oder zdaje) mi się; es kommt häufig vor wydarza się często.
Vo'r|kommnis (-kǫmnis) *n* ②h¹ = Vorfall.
Vo'r|kost (-kǫst) *f* zakąska, przystawka.
vo'r|laden pozywać [-zwać] (vor Gericht przed *acc.*). **Su.** pozew *m*, wezwanie *n*.
Vo'r|lage *f* przedłożenie *n*; (zum Schreiben) podkładka; (zum Zeichnen) wzorki *m/pl.*

vo'r|lassen dopuszczać [-puścić].
vo'r|laufen [po]biedz przodem.
Vo'r|läufer *m* poprzednik; (Vorbote) zwiastun.
vo'r|läufig przedwstępny, tymczasowy; *adv.* tymczasowo, na razie. [ły.]
vo'r|laut zarozumiały, zuchwa-]
Vo'r|leben *n* przeszłość *f.*
Vo'r|lege... (-lęg°...): **~blatt** *n* wzorek *m*; **~löffel** *m* chochla *f.*
vo'r|legen kłaść [położyć] przed (*instr.*); Speisen: podawać [-dać]; (zur Ansicht) pokazywać [-zać]; (zur Begutachtung usw.) przedkładać [przedłożyć]. *Su.* pokazanie *n*; przedłożenie *n*; przedstawienie *n*.
Vo'r|lege|schloß *n* kłódka *f.*
vo'r|lesen odczytywać [-tać]. *Su.* odczyt *m*; (auf der Universität) wykład *m*. [(-ka).]
Vo'r|leser(in *f*) *m* prelegent]
vo'r|letzt przedostatni.
vo'r|leuchten przyświecać; *fig.* służyć za przykład.
vor|lie'b|nehmen siehe fürliebnehmen. [*acc.* do *gen.*).]
Vo'r|liebe *f* zamiłowanie *n* (für]
vo'r|liegen leżeć przed (*instr.*); (vorhanden sein) zachodzić, istnieć, być; im **~den** Falle w danym wypadku.
vo'r|lügen [na]kłamać.
vorm (foʀm) = vor dem.
vo'r|machen zawieszać [-wiesić] przed (*instr.*); j-m et.: pokazywać [-zać]; *fig.* udawać, tumanić. [ehemals, einst.]
vo'r|malig, -mals = ehemalig,]
Vo'r|mann *m* = Vordermann, Vorgänger.
Vo'r|marsch *m* pochód naprzód.
Vo'r|mauer *f* przedmurze *n*; *fig.* obrona.
vo'r|merken (sich) zapisywać [-sać] (sobie). *Su.* zapisanie *n*.
Vo'r|mittag *m* przedpołudnie *n*; ꞁ2s, des **~s** przedpołudniem; **~s...** przedpołudniowy.
Vo'r|mund *m* opiekun.
Vo'r|mundschaft *f* opieka, opiekuństwo *n*; **ꞁ2lich** opiekuńczy.
vorn (foʀn), **~e** (fǫ'ʀn°) z przodu, na przodzie; von **~** od przodu; (von Anfang) z początku; (von neuem) na nowo; (nochmals) jeszcze raz; (wieder) znów.
Vo'r|nahme (-ną'm°) *f* Ⓢb przedsięwzięcie *n*.
Vo'r|name *m* imię *n*.
vo'r|nehm (-nęm) znakomity, zacny: (Leben) pański; (wichtig) ważny: **~** tun udawać pana.
vo'r|nehmen = vorbinden; (angreifen) brać [wziąć] się do (*gen.*), zajmować [jąć] się (*instr.*); (j-n) = ausschelten: sich **~** = beabsichtigen.
Vo'r|nehmheit *f* znakomitość, zacność: pańskość.
vo'r|nehmlich = besonders; (vor allem) przedewszystkiem.
vo'rn|herein: von **~** z góry, naprzód; (direkt) wprost; (sogleich) natychmiast, od razu.
Vo'r|ort *m* przedmieście *n*; **~(s)...** przedmiejski.
Vo'r|posten *m* placówka *f*, posterunek; (*pl.*) przednie straże *f/pl.*
vo'r|ragen = hervorragen.
Vo'r|rang *m* (*o. pl.*) pierwszeństwo *n*.
Vo'r|rat *m* zapas.
vo'r|rätig (-ʀętịch) zapasowy, gotowy; **~** sn być na składzie; **~** haben mieć w zapasie; über all **~** wszędzie do nabycia.
Vo'r|rats... na zapasy (żywności); **~kammer** spiżarnia.
Vo'r|raum *m* przedpokój.
vo'r|rechnen wyliczać [-czyć].
Vo'r|recht *n* prawo pierwszeństwa, przywilej *m*.
Vo'r|rede *f* przedmowa.

vo'r|reden wmawiać [wmówić] (*dat.* w *acc.*).
Vo'r|redner *m* poprzedni mówca, przedmówca.
vo'r|reiten (ſn) [po]jechać przodem oder na przedzie.
Vo'r|reiter *m* foryś.
vo'r|richten przygotowywać [-ować], przyrządzać [-dzić]. *Su.* przygotowanie *n*, przyrządzenie *n*; (Apparat) przyrząd *m*.
vo'r|rücken (*v/i.* [ſn]) posuwać [-sunąć] (się) naprzód; (*v/t.*) postępować [-stąpić] naprzód; Schüler: przechodzić [przejść] (in eine höhere Klasse do wyższej klasy). *Su.* posunięcie *n*.
vo'r|rufen = hervorrufen.
vors (foʀs) = vor das.
Vo'r|saal *m* przedpokój, przedsionek.
vo'r|sagen podpowiadać [-wiedzieć].
Vo'r|sänger(in *f*) *m* pierwszy śpiewak (pierwsza śpiewaczka).
Vo'r|satz *m* zamiar, postanowienie *n*; es ist mein ~, ich habe den ~ zamierzam.
vo'r|sätzlich (-zęclı̆ç) umyślny, obmyślany; *adv.* umyślnie, z rozmysłem.
Vo'r|schein *m*: zum ~ bringen dobywać [-yć] na jaw; zum ~ kommen wychodzić [wyjść] na jaw, okazywać [-zać] się.
vo'r|schieben e-n Riegel usw.: zasuwać [-sunąć]; (als Vorwand) = vorschützen.
vo'r|schießen 1. *v/i.*: a) (h.) pokazywać [-zać], jak się strzela; b) (ſn) = hervorstürzen, hervorragen. 2. *v/t.* dawać [dać] z góry, dawać zaliczkę.
Vo'r|schlag *m* wniosek, projekt; ⊕ oferta *f*; ♪ przednutka *f*.
vo'r|schlagen wnosić [wnieść], przedstawiać [-wić], [po]radzić; ⊕ [za]cenić.
vo'r|schmecken 1. *v/i.* przeważać w smaku. 2. *v/t.* kosztować naprzód; mieć przedsmak czegoś.
vo'r|schneiden [po]krajać, przykrajać [-kroić].
Vo'r|schneider *m* przykrawacz.
vo'r|schnell = voreilig.
vo'r|schreiben przepisywać [-sać].
vo'r|schreiten postępować [-stąpić] naprzód.
Vo'r|schrift *f* przepis *m*; (Regel) prawidło *n*; (Vorlage) wzór *m* do pisania; **≈s|mäßig** przepisowy, przepisany; (gehörig) należyty; *adv.* zgodnie z przepisami, według przepisów.
Vo'r|schub *m* pomoc *f*; ~ leisten = beistehen, fördern.
Vo'r|schuh *m* podszycie *n* (bucika).
vo'r|schuhen (-szuᵉn) [po]podszywać [-szyć] (obuwie).
Vo'r|schule *f* szkoła przygotowawcza; auch = Vorübung.
Vo'r|schuß *m* zaliczka *f*; (Handgeld) zadatek; **~verein** *m* towarzystwo *n* zaliczkowe; **≈weise** tytułem zaliczki oder zadatku.
vo'r|schützen przytaczać [-toczyć] na swoje usprawiedliwienie, tłumaczyć się, usprawiedliwiać [-wić] się (*instr.*).
vo'r|schwatzen [na]bajać, nagadać [voll.] [ma; *fig.* zdawać się.]
vo'r|schweben stać przed oczyma; *fig.* zdawać się.
vo'r|schwindeln wmawiać [wmówić] (*dat.* w *acc.*).
vo'r|sehen = voraussehen; sich ~ wystrzegać się (*gen.*); vorgesehen! baczność!, ostrożnie!
Vo'r|sehung *f* opatrzność.
vo'r|setzen stawiać [postawić] oder kłaść [położyć] przed (*instr.*); Fuß: podstawiać [-wić]; Speisen usw.: podawać [-dać].
Vo'r|sicht *f* ostrożność; auch = Umsicht; ~! ostrożnie!; **~s|maßregel** *f* środek *m* ostrożności.

vo'r|sichtig (~zukünftig) ostrożny.
Vo'r|silbe f zgłoska początkowa oder dodana.
vo'r|singen [za]śpiewać; (als Vorsänger) [za]intonować.
vo'r|sintflutlich przedpotowy.
Vo'r|sitz m przewodnictwo n; den ~ führen oder haben, ⁀en przewodniczyć.
Vo'r|sitzende(r) s. ⑨l przewodniczący (-ca).
Vo'r|sorge piecza, staranie n; (Vorsicht) przezorność.
vo'r|sorgen (für acc.) starać się (o acc.), opiekować się (instr.).
vo'r|sorglich staranny, przezorny, ostrożny.
Vo'r|spann m przyprząg; (= ~wagen m) podwoda f.
vo'r|spannen zaprzęgać [-prządz] (vor acc. do gen.).
Vo'r|speise f przekąska, przystawka.
vo'r|spiegeln łudzić (j-m et. k-o instr.). Su. ułuda f, łudzenie n.
Vo'r|spiel n ♪ preludjum; (im Drama) wstęp m, prolog m; fig. początek m, zapowiedź f.
vo'r|sprechen 1. j-m et. ~ uczyć k-o, jak ma mówić. 2. bei j-m ~ wstępować [wstąpić] do (gen.).
vo'r|springen = hervorspringen: ⚠ wystawać.
Vo'r|sprung m występ, wyskok: fig. = Vorteil; ~ gewinnen ubiedz, prześcignąć [voll.].
Vo'r|stadt f przedmieście n.
vo'r|städtisch przedmiejski.
Vo'r|stand m naczelnictwo n, przełożeństwo n, zwierzchność f: wydział; (Obmann) naczelnik, przełożony.
vo'r|stecken wtykać [wetknąć], przypinać [-piąć]; fig. wytykać [wytknąć].
Vo'r|steck|nadel f szpilka, przyjaciółka.
vo'r|steh(e)n wystawać: (dat.) przewodniczyć; (verwalten) zawiadywać, zarządzać (instr.); ~d wystający: powyższy.
Vo'r|steher (-sztęᵉʀ) m ②l, ~in (~i̯n) f ③c przełożony (-na): naczelnik (-niczka); dyrektor (-ka); (eines Klosters) przeor m. przeorysza f, ksieni f.
Vo'r|steh|hund m legawiec, wyżeł.
vo'r|stellen stawiać [postawić] (vor acc. przed instr.); Uhr: posuwać [-sunąć] naprzód: (den Fuß) podstawiać [-wić]; (darstellen, a. j-m) przedstawiać [-wić]; (auch sich sobie = wyobrażać [-razić] (sobie); was soll das ~? co to ma znaczyć?
vo'r|stellig (-sztĕlĭçh): ~ werden [z]robić przedstawienie, wnosić [wnieść] zażalenie.
Vo'r|stellung f przedstawienie n; (Begriff) wyobrażenie n. pojęcie n; ~s|kraft f wyobraźnia.
Vo'r|stoß m pchnięcie n z przodu; (Angriff) zaczepka f, napad: Schneiderei: wypustka f; ⚠ występ, wyskok.
vo'r|stoßen 1. v/t. = hervorstoßen: Schneiderei: dawać [dać] wypustkę, [za]flamować. 2. v/i. (sn) posuwać [-sunąć] się naprzód: (h.) = hervorragen.
vo'r|strecken = hervorstrecken: (Geld: — vorschießen.
Vo'r|stufe f pierwszy stopień m: fig. wstęp m (zu dat. do gen.).
Vo'r|tänzer(in f) m tańczący (-ca) w pierwszej parze, wodzirej m.
Vo'r|teil (fo'ʀtail) m (2 g (Nutzen) korzyść f: (Gewinn) zysk; mit ~ ⁀haft korzystny, zyskowny.
Vo'r|trab m przednia straż f.
Vo'r|trag (-tʀāk) m ②d (Darstellung) wykład; (Bericht) sprawozdanie n, referat, raport: (Vortragsweise) sposób wygłoszenia, deklamacja f; Thea. dykcja f; ✱ przeniesienie n.

vo'r|tragen nosić [nieść] przodem; Geschichte usw.: wykładać [wyłożyć]; Gedicht: [za]deklamować; Bitte: przedkładać [przedłożyć]; ⚙ przenosić [-nieść]; **Lde(r)** *m* wykładający: deklamator; referent.

vor|tre'fflich wyborny, wyśmienity, doskonały; **Lkeit** *f* wyborność, wyśmienitość, doskonałość.

vo'r|treten (sn) występować [-stąpić] naprzód; *a.* = hervortreten. [(vor *dat.* przed *instr.*).]

Vo'r|tritt *m* pierwszeństwo *n*

vo'r|tun Schürze: = vorbinden; Riegel: = vorschieben; auch = vormachen.

vor|ü'ber obok, koło (an *dat.*, im Poln. *gen.*); in Zssgn oft prze...; **~geh(e)n** przechodzić [przejść] (obok), mijać [minąć]; **~gehend** przechodzący, przemijający; (zeitweilig) chwilowy; schnell **~gehend** krótkotrwały; **~gehen lassen** przepuszczać [-puścić].

Vo'r|übung *f* ćwiczenie *n* wstępne oder przygotowawcze.

Vo'r|urteil *n* przesąd *m*, uprzedzenie; **Ls|los** wolny od przesądów oder uprzedzeń, nieuprzedzony. [Voreltern.]

Vo'r|vater = Vorfahr, (*pl.*) =]

Vo'r|vergangenheit *f* czas *m* zaprzeszły. [uprzednia.]

Vo'r|verkauf *m* sprzedaż *f*]

vo'r|vorig zaprzeszły.

vo'r|vorletzte(r) trzeci od końca.

Vo'r|wahl *f* wybór *m* uprzedni; (*pl.*) prawybory *m/pl.*

vo'r|walten = vorherrschen.

Vo'r|wand *m* pozór; *a.* = Ausflucht, Deckmantel.

vo'r|warts (fo'rwěrc) naprzód; **~!** naprzód!, w drogę!; **~ kommen** posuwać [-sunąć] się naprzód.

vor|we'g (voraus) naprzód, z góry; (sogleich) natychmiast; **~nehmen** brać [wziąć] z góry, uprzedzać [-dzić].

vo'r|weisen okazywać [-zać], przedkładać [przedłożyć].

Vo'r|welt *f* świat *m* pierwotny; (Vorfahren) przodkowie *m/pl.*

vo'r|wenden = vorgeben.

vo'r|werfen rzucać [-cić]; *fig.* j-m et. ~ zarzucać [-cić].

Vo'r|werk *n* folwark *m*, przysiółek *m*; ⚔ przedni fort *m*.

vo'r|wiegen przeważać, mieć przewagę; **~d** przeważający, przeważny; *adv.* przeważnie, głównie.

Vo'r|wissen *n* wiedza *f*; ohne mein ~ bez (mojej) wiedzy.

Vo'r|witz *m* (niepotrzebna) ciekawość *f*, niedyskrecja *f*; **Lig** ciekawy, niedyskretny; Liger Mensch ciekawski *m*, wścibski *m* (-ska *f*).

Vo'r|wort *n*: a) przedmowa *f*; b) Gram. przyimek *m*.

Vo'r|wurf *m* (Tadel) nagana *f*; zarzut, wyrzut; (Thema) temat, przedmiot; j-m Vorwürfe machen über (*acc.*) oder wegen (*gen.*) = j-m et. vorwerfen; **Ls|frei, Ls|los** wolny od zarzutu, nieposzlakowany; **Ls|voll** pełen zarzutu.

vo'r|zählen wyliczać [-czyć].

Vo'r|zeichen *n* znak *m*; oznaka *f*, przepowiednia *f*.

vo'r|zeichnen: j-m et. ~ [na]rysować co przed kim (dla pokazania); Regeln usw.: nakreślać [-ślić]; ♪ wskazywać [-zać] ton.

Vo'r|zeichnung *f* wzór *m* rysunku; nakreślenie *n*; ♪ wskazanie *n* tonu. [Su. okazanie *n*.]

vo'r|zeigen okazywać [-zać].]

Vo'r|zeiger *m* okaziciel.

Vo'r|zeit *f* przeszłość, starożytność. [przed laty.]

vor|zei'ten dawnymi czasy.]

vo'r|zeitig przedwczesny; Gram. uprzedni.

vo'r|ziehen = hervorziehen: Vorhang: zaciągać [-gnąć]; (den Vorzug geben) dawać [dać] pierwszeństwo, przenosić [-nieść], woleć.

Vo'r|zimmer *n* przedpokój *m*.

Vo'r|zug *m* pierwszeństwo *n*; (Verdienst) zasługa *f*; (Tugend) zaleta *f*, przymiot: den ~ geben (*dat.*) dawać [dać] pierwszeństwo, przenosić [-nieść] (*acc.*).

vo'r|züglich (-cǖklịch) przedni; (ausgezeichnet) znakomity, wyśmienity, wyborny; **ℒkeit** *f* znakomitość, wyśmienitość, wyborność.

Vo'r|zugs... znakomity, wyjątkowy; **~preis** *m* cena *f* wyjątkowa; **ℒweise** przedewszystkiem.

Voti'v... (wotī'f...) ślubowany; ofiarowany według ślubu.

vulgä'r (wụ̄lgę'ʀ) pospolity, trywjalny.

Vulka'n (wūlkā'n) *m* (2)g¹ wulkan.

vulka'nisch (~įsz) wulkaniczny

W

Wa'be (wa'bᵉ) *f* (3)b plaster *m* miodu.

wach (wăch) czuwający, czujny; ~ sein czuwać, nie spać; ~ werden = aufwachen.

Wa'che (wa'chᵉ) *f* (3)b straż, warta; (Schildℒ) szyldwach *m*; ~ haben, ~ stehen, ~ tun, auf ~ sein stać na warcie: auf die ~ ziehen zaciągać [-gnąć] wartę.

wa'chen (~n) Ⓗa czuwać, nie spać *fig.* ~ über (*acc.*) czuwać nad (*instr.*), pilnować (*acc.*): *a.* = bewachen: bei e-m Kranken ~ czuwać przy (*loc.*).

wa'ch|habend s. wachthabend.

Wacho'lder (wăchō'ldᵉʀ) *m* (2)l jałowiec; **~beere** *f* jagoda jałowcowa, jałowiec *m*.

Wachs (wąks) *n* (2)h wosk; ~... woskowy.

wa'chsam (wą'chzām) czujny, baczny; **ℒkeit** *f* czujność, baczność.

Wa'chs...: **~bild** *n* figura *f* woskowa; **~blume** *f* kwiat *m* woskowy.

wa'chsen¹ (wą'ksᵉn) Ⓢi¹ (sn) [wy]rosnąć, [wy]róść; (zunehmen) przybierać [-brać]; (sich) den Bart ~ lassen zapuszczać [-puścić] (sobie); gewachsen sn (einer Sache) być zdolnym do (*gen.*), (j-m) dorównywać (*dat.*): er ist dieser Stelle nicht gewachsen nie dorósł (*dat.*); sich keine grauen Haare ~ lassen wegen (*gen.*) nie martwić się (*instr.*).

wa'chsen² (~), **wä'chsen** (wę'ksᵉn) [na]woskować.

wä'chsern (wę'ksᵉʀn) woskowy.

Wa'chs|leinwand *f*, **Wa'chs|tuch** *n* cerata *f*; ~... ceratowy.

Wa'chstum *n* rośnięcie, wzrost *m*: *fig.* wzmaganie się.

Wa'chs|zieher *m* woskownik.

Wacht (wącht) *f* (3)b straż, warta: ~... strażniczy: **~dienst** *m* służba *f* na warcie.

Wa'chtel (wą'chtᵉl) *f* (3)d przepiórka: ~ruf na przepiórki: **~könig** *m* derkacz.

Wä'chter (wę'chtᵉʀ) *m* (2)l stróż, strażnik, wartownik: auch = Grenzwächter: ~... strażniczy: **~häuschen** *n* budka *f* (strażnika), strażnica *f*.

Wa'cht...: **~feuer** *n* ogień *m* obozowy; **ℒhabend** stojący na straży, dyżurny: **~haus** *n* strażnica *f*, odwach *m*; **~meister** *m* wachmistrz; **~parade** *f* uro-

czyste zaciąganie *n* warty; ~schiff *n* okręt *m* strażniczy; ~stube *f* strażnica; ~turm *m* wieża *f* strażnicza; strażnica *f*.

wa'ck(e)lig (wą'k[ᵉ]lịch) chwiejący się; auch = klapperig; ~ werden zachwiać się [voll.].

wa'ckeln (~ᵉln) ⑮f chwiać się, trząść się; mit dem Kopfe ~ [po]trząść głową.

wa'cker (~ᵉʀ) (tapfer) dzielny, tęgi; (brav) zacny, poczciwy; P *adv.* = gehörig.

Wa'de (wā'dᵉ) *f* ③b łydka; ~nkrampf *m* kurcz w łydce.

Wa'ffe (wą'fᵉ) *f* ③b (*a. pl.*) broń, oręż *m*; in (oder unter) ~n pod bronią, uzbrojony.

Wa'ffel (~l) *f* ③d andrut *m*; ~... (do) andrutów.

Wa'ffen... mit broni: ~bruder *m* towarzysz broni; 2fähig zdatni do (noszenia) broni; ~gattung *f* gatunek *m* broni; ~gewalt *f* siła zbrojna oder orężna; 2los bezbronny; ~rock *m* kabat żołnierski; ~ruhe *f* zawieszenie n broni; ~schmied *m* rusznikarz; ~stillstand *m* zawieszenie *n* broni; ~tat *f* czyn *m* wojenny.

wa'ffnen (wą'fnᵉn) ⑮c uzbrajać [uzbroić] (mit *dat.* w *acc.*).

Wa'g... (wą'k...) s. Wage...

wä'gbar (wę'kbąʀ) dający się zważyć, ważki.

Wa'ge (wą'gᵉ) *f* ③b waga; (kleine) ważki *f/pl.*; (~haus) ważnia, ważnica; (an der Deichsel) orczyk *m*; ~... wagowy; ~amt *n* urząd *m* wagowy, ważnia *f*; ~balken *m* drążek u wagi, ramiona *n/pl.* wagi; ~hals *m* śmiałek; 2halsig (-hąlzịch) śmiały; (leichtsinnig) lekkomyślny; (Unternehmen usw.) karkołomny; ~meister *m* dozorca wagi (publicznej).

Wä'gelchen (wę'gᵉlchᵉn) *n* ③l wózek *m*, wózeczek *m*.

wa'gen¹ (wą'gᵉn) ⑮a odważać [-żyć] się (na *acc.*), [za]ryzykować; sein Leben usw.: narażać [-zić] na niebezpieczeństwo; gewagt śmiały, odważny, niebezpieczny, ryzykowny.

Wa'gen² (~) *m* ②l wóz, powóz, kareta *f*; Esb. 🚃 wagon; im (oder mit dem) ~ fahren wozem oder na wozie.

wä'gen (wę'gᵉn) ⑮j [z-, od-]ważyć.

Wa'gen... wozowy, powozowy; Esb. 🚃 wagonowy; ~bauer *m* wozownik, kołodziej; ~burg *f* tabor *m* wozowy; ~deichsel *f* dyszel *m*; ~führer *m* woznica; ~kasten *m* pudło *n* (od. kadłub) wozu; ~klasse *f* klasa; ~ladung *f* ładunek *m* wozu; ~lenker *m* = ~führer; ~meister *m* dozorca wozów, wozowy; ~pferd *n* koń *m* do zaprzęgu; ~rad *n* koło u wozu; ~schlag *m* drzwi *f/pl.* u powozu; ~schmiere *f* smarowidło *n* do wozów; ~schuppen *m* szopa *f* na wozy, wozownia *f*; ~tritt *m* stopień; ~tür *f* drzwi *f/pl.* u powozu; ~wechsel *m* zmiana *f* wozów, przesiadanie *n*; 2weise wagonami.

Wa'ge...: 2recht poziomy, horyzontalny; ~schale *f* = Wagschale; ~stück *n* czyn *m* zuchwały oder ryzykowny.

Waggo'n (waggǫ') *m* ②g¹ wagon; 2weise wagonami.

Wa'gner (wą'gnᵉʀ) *m* ②l kołodziej, stelmach, powoźnik.

Wa'gnis (wą'knis) *n* ②h¹ śmiałe (oder niebezpieczne) przedsięwzięcie, hazard *m*, ryzyko.

Wa'gschale *f* szala u wagi.

Wahl (wąl) *f* ③b wybór *m* (auch *pl.*); ~... wyborczy; (Wahlkönig) obieralny.

wä'hlbar (wę'lbaʀ) obieralny, mający prawo być wybranym; **⁓keit** *f* wybieralność.

wa'hl|berechtigt mający prawo wyboru.

wä'hlen (wę'lᵉn) ⑮a (zu *dat.*) wy- od. o-bierać [-brać] (*instr.*).

Wä'hler (wę'lᵉʀ) *m* ②l, **⁓in** (⁓in) *f* ③c wyborca (-czyni).

wä'hlerisch (⁓isz) wybredny (in *dat.* w *loc.*).

Wa'hl...: **⁓fähig** = wahlberechtigt. wählbar; **⁓gang** *m* głosowanie *n*, wybory *m/pl.* **⁓kreis** *m* okręg wyborczy; **⁓kugel** *f* kulka do głosowania **⁓liste** *f* lista wyborcza; **⁓mann** *m* prawyborca; **⁓recht** prawo wyborcze; (aktives) prawo wybierania; (passives) prawo wybieralności; **⁓spruch** *m* hasło *n*, dewiza *f*; *a.* = Ausspruch; **⁓tag** *m* dzień wyborów; **⁓verwandtschaft** *f* powinowactwo *n* chemiczne; **⁓zettel** *m* kartka *f* wyborcza.

Wahn (wąn) *m* ②g urojenie *n*, złudzenie *n*, (Irrtum) błąd; (Tollheit) szał, szaleństwo *n*.

wä'hnen (wę'nᵉn) ⑮a przypuszczać [-puścić] mniemać; uroić [voll.] sobie.

Wa'hn...: **⁓glaube** *m* złudna wiara *f*; (Wahn) złudzenie *n*; (Aberglaube) przesąd **⁓sinn** *m* (o. *pl.*) obłąkanie *n*, warjactwo *n*; (Tollheit) szał, szaleństwo *n*; **⁓sinnig** obłąkany, zwarjowany; (toll) szalony; **⁓witz** *m* (o. *pl.*) niedorzeczność *f*; **⁓witzig** niedorzeczny.

wahr (wąʀ) prawdziwy; (⁓haft) szczery; (wirklich) rzeczywisty; das ist ⁓ to prawda; nicht ⁓? nieprawda?; so ⁓ ich lebe! jakem żyw!; ⁓ machen (werden) sprawdzać [-dzić] (się), spełniać [-nić] (się).

wa'hren (wā'ʀᵉn) ⑮a zachowywać [-ować]; strzedz, pilnować (*gen.*). [trwać.]

wä'hren (wę'ʀᵉn) ⑮a [prze-]

wä'hrend (wę'ʀᵉnt) 1. *prp.* (*gen.*) podczas, w ciągu (*gen.*). 2. *cj.* podczas gdy, kiedy; **⁓de'ssen** podczas tego, tymczasem.

wa'hrhaft (wā'ʀhaft) = wahr; (redlich) szczery.

wahrha'ftig (wąʀha'ftich) = wahrhaft; *adv.* naprawdę, rzeczywiście; **⁓keit** *f* prawdziwość, szczerość.

Wa'hrheit prawda; (Richtigkeit) prawdziwość; **⁓s|gemäß**, **⁓s-getreu** zgodny z prawdą, prawdziwy. **⁓s|liebe** *f* miłość prawdy; **⁓s|liebend** miłujący prawdę, prawdziwy, szczery.

wa'hrlich naprawdę, zaprawdę.

wa'hr...: **⁓nehmbar** (-nęmbaʀ) dostrzegalny; *a.* = bemerkbar; **⁓nehmen** spostrzegać [spostrzedz], zauważać [-żyć]; Interessen usw. pilnować (*gen.*), mieć na oku; Gelegenheit usw.: = benutzen; Pflicht: = erfüllen; (mit dem Verstande) = auffassen, begreifen; (mit den Sinnen) = empfinden; **⁓nehmung** *f* spostrzeganie *n*; (Begriff) spostrzeżenie *n*, pilnowanie *n*; **⁓sagekunst** *f* sztuka przepowiadania; **⁓sagen** (mst untr.) przepowiadać [-wiedzieć], [wy]wróżyć; **⁓sager(in** *f*) *m* wróżbita (wróżka); **⁓sagerei**, **⁓sagung** *f* wróżenie *n*, wróżbiarstwo *n*; (als Begriff) wróżba, przepowiednia; **⁓schei'nlich** (-szai'nlich) prawdopodobny. höchst ⁓scheinlich najprawdopodobniej, według wszelkiego prawdopodobieństwa; **⁓schei'nlichkeit** *f* prawdopodobieństwo *n*; **⁓spruch** *m* wyrok (sędziów przysięgłych).

Wa'hrung *f* zachowanie *n.*
Wä'hrung *f* (Dauer) trwanie *n*; ⚜ waluta; (Wert) wartość, znaczenie *n.*
Wa'hr|zeichen *n* znak *m*, oznaka *f*; (Vorzeichen) przepowiednia *f*, wróżba *f.* [*f.* farbownik.]
Waid ⚘ (wait) *m* (2)g marzanna]
Wai'se (wai'zᵉ) *f* (3)b sierota; **~n...** sierocy; **~n|anstalt** *f*, **~n-haus** *n* zakład *m* sierót; **~n-kind** *n*, **~n|knabe** *m*, **~n|mädchen** *n* sierota *m* u. *f*; **~n|vater** *m* (**~n|mutter** *f*) przełożony (-na) zakładu sierot.
Wal (wal) *m* (2)g = Walfisch.
Wala'che (wala'chᵉ) *m* (3)a Wołoch; **Walachei'** (~chai') *f* (3)b Wołochy *m/pl.* Wołoszczyzna.
Wald (walt) *m* (2)a las; (großer) bór; *dim.* (= **Wä'ldchen** [wä'ltchᵉn] *n* (2)l) lasek; **~...** lasowy; (im Walde wachsend) leśny; (waldig) lesisty.
Wa'ld...: **~brand** *m* pożar lasu; **~erdbeere** *f* poziomka (leśna); **~es|dickicht** *n* gęstwina *f* leśna; **~frevel** *m* wykroczenie *n* przeciw przepisom lasowym; **~gegend** *f* okolica leśna; **~geist** *m* duch leśny, boruta; **~horn** *n* waltornia *f*; a. = Jagdhorn; **~hüter** *m* gajowy
wa'ldig (wä'ldich) lesisty, porosły lasem.
Wa'ld...: **~land** *n* okolica *f* lesista, polesie; **2los** bez lasów; **~meister** ⚘ *m* marzanka *f*, barwica *f* wonna; **~mensch** *m* dziki (oder leśny) człowiek; Zool. orang-utan; **~schnepfe** *f* słonka *f*; **~teufel** *m* = **~geist.**
Wa'ldung (wa'ldung) *f* (3)b las *m.*
Wa'l|fisch (wa'l-) *m* wieloryb; **~...** wielorybi; **~fang** *m* połów wielorybów.
Wa'lke (wä'lkᵉ) *f* (3)b wałkowanie *n*, folowanie *n.*
wa'lken (~n) (15)a [wy]wałkować, [wy]folować.
Wa'lker (~ʀ) *m* (2)l, **~in** (~)n) *f* (3)c wałkierz (-erka), folusznik (-niczka). [lusz *m.*]
Wa'lk|mühle *f* wałkownia, fo-]
Wall (wăl) *m* (2)d wał, nasyp.
Wa'llach (wa'lăch) *m* (2)g od. (3)a (koń) wałach.
wa'llen (wa'lᵉn) (15)a (sn und h.) (sieden) kipieć, wrzeć; Haare usw.: wić się, falować; auch = aufwallen; (pilgern) odbywać pielgrzymkę, pielgrzymować.
Wa'll...: **~fahrer(in** *f* (3)c) *m* (2)l (-fāʀᵉʀ[in]) pielgrzym(ka); **~fahrt** *f* pielgrzymka; **2fahr(t)en** (15)a (untr.) odbywać [-yć] pielgrzymkę, pielgrzymować; **~fahrts|ort** *m* miejsce *n* odpustowe.
Wa'llung *f* wzburzenie *n*, falowanie *n*; in ~ bringen (geraten) wzburzać [-rzyć] (się).
Wa'l... (wa'l...): **~nuß** *f* orzech *m* włoski; **~rat** *m* u. *n* (2)g (o. *pl.*) tłuszcz *m* wielorybi; **~roß** *n* koń *m* morski, mors *m.*
Wa'l|statt (wā'l-) *f* (3)b (*pl.* ~stätten) pole *n* bitwy, pobojowisko *n.*
wa'lten (wa'ltᵉn) (15)c (über *acc.*) panować (nad *instr.*), kierować, rządzić (*instr.*); (e-s Amtes) sprawować (*acc.*); (vorhanden sein) istnieć; schalten und ~ (mit *dat.*) rozporządzać według woli (*instr.*); das walte Gott! daj Boże! [wałek *m.*]
Wa'lze (wa'lzᵉ) *f* (3)b walec *m.*,]
wa'lzen (~n) (15)e 1. *v/t.* wałkować; Eisen: walcować. 2. *v/i.* tańczyć walca, walcować.
wä'lzen (wä'lcᵉn) (15)e [po-, za-] toczyć; von sich ~ zwalać [-lić] ze siebie; sich ~ tarzać się, walać się; (vor Lachen) pokładać się (od śmiechu).

wa'lzen|förmig (-fö̆rmĭch) walkowaty; walcowaty.
Wa'lzer (wă'lcᵉʀ) *m* (2)l walc; ~ tanzen = walzen 2.
Wa'lz|hütte *f*, **-werk** *n* walcownia *f*. [gardle *n*.]
Wa'mme (wă'mᵉ) *f* (3)b pod-
Wams (wăms) *n* (2)a¹ kaftan *m*, kurtka *f*; (Kamisol) kamizelka *f* (flanelowa).
Wand (wănt) 1. *f* (2)f ściana; (kleine) ścianka: spanische ~ parawan *m*; ~... oft ścienny; ~'s**brett** *n* półka *f*. 2. ♀ s. winden.
Wa'ndel (wă'ndᵉl) *m* (2)l (*o. pl.*) (Gang) bieg, tok; (Betragen) postępowanie *n*, prowadzenie *n* się; (Veränderung) zmiana *f*, przemiana *f*.
wa'ndelbar zmienny, niestały; ♀**keit** *f* zmienność, niestałość.
Wa'ndel|gang *m*, **-halle** *f* kryty krużganek *m*.
wa'ndeln (wă'ndᵉln) (15)f (sn) chodzić, przechadzać się; *a.* = sich betragen; (*v/t.*) = verwandeln. [zda *f*, planeta *f*.]
Wa'ndel|stern *m* błędna gwia-
Wa'nder... (wă'ndᵉʀ...) wędrujący, wędrowny; ~**buch** *n* książeczka *f* podróżna; ~**bursche** *m* wędrowczyk.
Wa'nd(e)rer (~d[ᵉ]ʀᵉʀ) *m* (2)l, **Wa'nd(r)erin** (~d[ʀ]ᵉʀĭn) *f* (3)c wędrownik (-niczka), wędrowiec *m*. [[po]wędrować.]
wa'ndern (wă'ndᵉʀn) (15)b (sn)
Wa'nderschaft *f* wędrówka.
Wa'nders|mann *m* (*pl.* -leute) = Wanderer.
Wa'nder|stab *m* kij wędrowny.
Wa'nd(e)rung *f* wędrówka; (Reise) podróż.
Wa'nd...: ~**gemälde** *n* obraz *m* (*od.* malowidło) ścienny (-ne); ~**kalender** *m* kalendarz ścienny.
Wa'ndlung (wă'ndlŭng) *f* (3)b zmiana, przemiana; Rel. przemienienie *n*.
Wa'nd...: ~**malerei** *f* malarstwo *n* pokojowe; ~**schirm** *m* parawan; ~**schrank** *m* szafa *f* w ścianie; ~**tafel** *f* tablica ścienna; ~**uhr** *f* zegar *m* ścienny.
wa'ndte (wă'ntᵉ) s. wenden.
Wa'nge (wă'ngᵉ) *f* (3)b lice *n*, policzek *m*.
Wa'nkel|mut (wă'ngkᵉl-) *n* chwiejność *f*, niestałość; **wa'nkel|mütig** (-mütĭch) chwiejny, niestały.
wa'nken (wă'ngkᵉn) (15)a chwiać się; *fig.* wahać się. [kąd?]
wann (wăn) kiedy; seit ~? od-
Wa'nne (wă'nᵉ) *f* (3)b wanna; ~**n|bad** *n* kąpiel *f* we wannie.
wa'nnen (~n): von ~ skąd.
Wanst (wănst) *m* (2)d brzuch.
Wa'nze (wă'ncᵉ) (3)b pluskwa.
Wa'ppen (wă'pᵉn) *n* (2)l herb *m*: ~... herbowy; ~**buch** *n* herbarz *m*; ~**kunde** *f* heraldyka; ~**schild** *m* (*n*) tarcza *f* herbowa; ~**spruch** *m* napis na tarczy herbowej, dewiza *f*. [waffnen.]
wa'ppnen (wă'pnᵉn) (15)c = be-
war (wăʀ) s. sein.
warb (wăʀp) s. werben.
ward (wăʀt) s. sein.
Wardei'n (wăʀdai'n) *m* (2)g probierz menniczy.
Wa're (wă'ʀᵉ) *f* (3)b towar *m*.
wä're (wę'ʀᵉ) s. sein.
Wa'ren... towarowy; ~**bestand** *m* zapas towarów; ~**haus** *n* dom *m* towarowy; ~**kunde** *f* towaroznawstwo *n*; ~**lager** *n* skład *m* towarów; ~**zeichen** *n* znak *m* fabryczny.
warf (wăʀf) s. werfen.
warm (wăʀm) (10)² ciepły; mir ist ~ mnie ciepło; ~ halten (*et.*) trzymać ciepło [za]grzać; (j-n) nadskakiwać (*dat.*); ~ machen = wärmen; ~ sitzen żyć w do-

statkach; ~ werden ogrzewać [ogrzać] się; ~'blütig (-blütich) ciepłokrwisty; *fig.* gorący, prędki, porywczy.

Wä'rm... (wĕ'RM...) meist do ogrzewania.

Wä'rme (wĕ'Rmᵉ) *f* ③b (*o. pl.*) ciepło *n*, ciepłota; *fig.* zapał *m*; ~... cieplny, ciepło...; auch — Wärm...; **Lerzeugend** wytwarzający ciepło; **~grad** *m* stopień ciepła; **~halle** *f* ogrzewalnia; **~leiter** *m* przewodnik ciepła; **~leitung** *f* przewodzenie *n* ciepła; **~messer** *m* ciepłomierz.

wä'rmen (wĕ'Rmᵉn) ⑮a [o-, za-] grzać, ogrzewać [ogrzać].

Wä'rmelstoff *m* cieplik.

Wä'rm...: **~flasche** *f* flaszka do ogrzewania; **~pfanne** *f* patelnia z węglami do ogrzewania.

wa'rnen (wă'Rnᵉn) ⑮a (vor *dat.*) przestrzegać [-strzedz] (przed *instr.*), ostrzegać [-strzedz], napominać [-mnieć].

Wa'rnung *f* (vor *dat.*) ostrzeżenie *n*, przestroga *f* (przed *instr.*); **~s...** ostrzegający, ostrzegawczy.

Wa'rschau (wă'RSZau) *n* ⑧g Warszawa *f*; **~er** (~ᵉR) indekl. warszawski.

warst (waRst), **wart**[1] (waRt) [f. sein.]

Wart[2] (wăRt) *m* ②g = Hüter.

Wa'rte (wă'Rtᵉ) *f* ③b strażnica; **~frau** *f* = Wärterin; **~geld** *n* tymczasowa emerytura *f* oder pensja *f*.

wa'rten (~n) ⑮c: a) *v/i.* (auf *acc.*) [za]czekać (na *acc.*), oczekiwać (*acc.*); (e-s Amtes) sprawować, piastować (*acc.*); wart(e) mal! czekajno!; b) *v/t.* pilnować, pielęgnować; Kind: piastować.

Wä'rter (wĕ'Rtᵉr) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c dozorca (-czyni), strażnik *m*; (Aufs.) posługacz (-ka); *a.* = Kinder-, Krankenwärter(in); **~bude** *f*, **~haus** *n*, **~häuschen** *n* domek *m* (oder budka *f*) strażnika.

Wa'rte...: **~raum**, **~saal** *m*, **~zimmer** *n* poczekalnia *f*.

Wa'rtlturm *m* strażnica *f*.

Wa'rtung *f* pielęgnowanie *n*; piastowanie *n*.

warlu'm (wăRŭ'm) dlaczego. [czemu.]

Wa'rze (wă'Rcᵉ) *f* ③b brodawka; **~n...** brodawkowy; **Lnlartig** brodawkowaty. [dawkami.]

wa'rzig (~cĭch) pokryty bro-

was (wăs) co; F = etwas; ~ für ein? co za?, jaki?

Wa'sch... (wă'sz...) do mycia, do prania; **~anstalt** *f* pralnia; **~bank** *f* ②f ławka do prania; **~bär** *m* szop; **~becken** *n* miednica *f*; **~blau** *n* farbka *f* do prania; **~bleuel** *m* pralnik.

Wä'sche (wę'szᵉ) *f* ③b bielizna; (Waschen) pranie *n*; ⚙ mycie *n*, opłukiwanie *n*; **~geschäft** *n* magazyn *m* z bielizną.

wa'schlecht wytrzymały na pranie; *fig.* prawdziwy.

wa'schen (wą'szᵉn) ⑭i [u]myć, z-, u-mywać [-yć]; Wäsche: [wy-]prać; ⚙ [wy]płukać; ~ lassen oddawać [-dać] do prania; j-m den Kopf ~ zmyć k-u głowę.

Wä'scher (wę'szᵉR) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c pracz(ka); ⚙ ten, co płucze (minerały).

Wäscherei' (węszᵉRai') *f* ③b mycie *n*; pranie *n*; (Waschanstalt) pralnia. [bieliznę.]

Wä'schelschrank *m* szafa *f* na

Wa'sch...: **~faß** *n* pralnik *m*, balja *f*; **~frau** *f* praczka; **~geschirr** *n* sprzęty *m/pl.* do prania; **~handschuh** *m* rękawiczka *f* do prania; **~haus** *n*, **~küche** *f* praczkarnia *f*; **~kessel** *m* kocioł na bieliznę; **~lappen**

m ścierka *f*. mytka *f*; *fig.* człowiek słabego charakteru; **~leine** *f* sznury *m/pl.* do wieszania bielizny; **~schüssel** *f* = ~becken; **~ständer, ~tisch** *m*, **~toilette** *f* umywalnia *f*. [nie *n*.]
Wa'schung *f* mycie *n*; obmywa-
Wa'sch...: ~wasser *n* woda *f* do mycia; (nach dem Waschen) pomyje *f/pl.*; **~weib** *n* praczka *f*; (Abwaschfrau) pomywaczka *f*; **~zettel** *m* spis bielizny do prania; *fig.* komunikat.
Wa'sser (wa̜'sᵉʀ) *n* (2)l ((2)j) woda *f*; zu (oder auf dem) ~ wodą, morzem, na morzu; *fig.* zu ~ werden [s]pełznąć na niczem, nie udawać [udać] się; sein ~ abschlagen moczyć, urynować.
Wa'sser... wodny, na wodę; **~abfluß** *m* odpływ wody; **2arm** ubogi w wodę; **~bau** *m* (*pl.* ~bauten) budowla *f* wodna; **~becken** *n* miednica *f*, basen *m*; **~behälter** *m* zbiornik na wodę; **~bett** *n* koryto rzeki.
Wä'sserchen (we'sᵉʀchᵉn) *n* (2)l mała woda *f*.
Wa'sser...: ~dampf *m* para *f* wodna; **2dicht** nieprzemakalny, nie przepuszczający wody; **~doktor** *m* hydropata; **~eimer** *m* wiadro *n* (oder kubeł) na wodę; **~fahrt** *f* przejażdżka wodą; **~fall** *m* wodospad; **~farbe** *f* kolor *m* wodny; (als Stoff) farba wodna; akwarela; **~fläche** *f* powierzchnia wody; **~flut** *f* powódź, wylew *m*; **~geschwulst** *f* puchlina wodna; **~glas** *n* szklanka *f* na wodę; **2gleich** poziomy; **~graben** *m* rów dla odpływu wody; **2haltig** (-hältich) zawierający wodę; **~heilanstalt** *f* zakład *m* wodoleczniczy; **~heilkunde** *f* leczenie *n* wodą, wodolecznictwo *n*; **~hose** *f* trąba wodna.

wä'sserig (we'sᵉʀich) wodnisty.
Wa'sser...: ~jungfer *f* świtezianka; Zool. ważka; **~kanne** *f* konewka na wodę; **~kessel** *m* kocioł na wodę; **~kopf** *m* puchlina *f* głowy, wodogłowie *n*; **~kraft** *f* siła wodna; **~krug** *m* dzban na wodę; **~kunst** *f* hydraulika; a. = Springbrunnen; **~kur** *f* leczenie *n* wodą; **2leer** bezwodny; **~leitung** *f* wodociąg *m*; **~leitungs...** wodociągowy; **~mann** *m* wodziarz; Astr. wodnik; **~melone** *f* kawon *m*; **~messer** *m* wodomierz; **~mühle** *f* młyn *m* wodny.
wä'ssern (we'sᵉʀn) (15)h [na-] moczyć; a. = be-, einwässern; Stoffe: [z]robić welnistym; (*v/i.*) mir wässert der Mund (danach) ślinka mi do ust biegnie.
Wa'sser...: ~nixe *f* nimfa wodna, ondyna; **~not** brak *m* wody, posucha; **~nymphe** *f* nimfa wodna, rusałka; **~partie** *f* = ~fahrt; **~pflanze** *f* roślina wodna; **~pumpe** *f* pompa wodna; **~rad** *n* koło wodne; (Feuerwerk) pająk *m* wodny; **~ratte** *f* szczur *m* wodny; *fig.* alte ~ratte dawny żeglarz *m*; **2reich** obfitujący w wodę; **~schaden** *m* szkoda *f* wyrządzona przez powódź; **~scheu** *f* wodowstręt *m*; **2scheu** mający wstręt do wody, wściekły; **~schlange** *f* wąż *m* wodny; **~s-not** *f* powódź; **~spiegel** *m* powierzchnia *f* wody; **~stand** *m* stan wody; **~stiefel** *m* but nieprzemakalny; **~stoff** *m* wodór; **~strahl** *m* promień wody; **~straße** *f* droga wodna; **~sucht** *f* puchlina wodna; **2süchtig** mający puchlinę wodną; **~suppe** *f* zupa na wodzie; **~tier** *n* zwierzę wodne; **~träger** *m* nosiwoda,

wodziarz; ~tropfen *m* kropla *f* wody; ~uhr *f* zegar *m* wodny, klepsydra; ~vogel *m* ptak wodny; ~wage *f* poziomnica; ~weg *m* droga *f* wodna; ~werk *n* budowa *f* wodna; ~zeichen *n* znak *m* wodny.

wä'ßrig (wę'sʀįç) = wässerig.

wa'ten (wa'tᵉn) ⑮c (h. u. sn) iść w bród (durch *acc.* przez *acc.*); ~ in (*dat.*) brodzić, brnąć w (*loc.*).

wa'tsch(e)lig (wa'-od. wa'cz[ᵉ]lįç) kołyszący się, zataczający się.

wa'tscheln (~ᵉln) ⑮f (h. u. sn) zataczać się chodząc, przechylać się z boku na bok.

Wa'tte (wa'tᵉ) *f* ③b wata; ~n... watowy.

wattie'ren (wati'ʀᵉn) ⑮g [pod-] watować; wattiert watowany, na wacie.

We'b... (wę'p...) tkacki, do tkania.

we'ben (wę'bᵉn) ⑮a: a) *v/t.* [u-] tkać, snuć; *fig.* [u]knuć; b) *v/i.* [po]ruszać się, być w ruchu.

We'ber (~ʀ) *m* ②l, ~in (~įn) *f* ③c tkacz(ka); ~... tkacki; ~baum *m* nawój.

Weberei' (wębᵉʀai') *f* ③b (Weben) tkanie *n*; (Handwerk) tkactwo *n*; (Fabrik) tkalnia.

We'ber...: ~kamm *m* przybijaczka *f*, płocha *f*; ~schiff(chen) *n* czółenko tkackie.

We'bstuhl *m* warsztat tkacki, krosna *n/pl.*

We'chsel (wę'ksᵉl) *m* ②l zmiana *f*, przemiana *f*; (Tausch) wymiana *f*; 🚂 stacja *f*, gdzie się przesiada; ✠ weksel; ~... wymiany; ✠ wekslowy; ~aussteller *m* wystawiciel weksla; ~balg *m* podrzutek; ~bank *f* ③b bank *m* wekslowy; ~beziehung *f* wzajemny stosunek *m*; ~bürge *m* ręczyciel; ~fieber *n* zimnica *f*; ~frist *f* termin *m* płatności weksla; ~geber *m* = ~aussteller; ~geld *n* opłata *f* za wymianę; (Kleingeld) moneta *f* zdawkowa; ~gesang *m* śpiew na przemian; ~geschäft *n* interes *m* wekslowy; (als Ort) kantor *m* wymiany; ~inhaber *m* właściciel weksla.

we'chseln (~n) ⑮f 1. *v/t.* (*v/i.*) (h. u. sn) zmieniać [-nić] (się), przemieniać [-nić] (się); Geld: mieniać [zmienić] (in *acc.* na *acc.*); Briefe ~ korespondować; den Platz ~ zmieniać [-nić] miejsce; Blicke ~ wymieniać [-nić] spojrzenia; ~d zmienny. 2. ♀ *n* ②l zmiana *f*; (des Geldes) wymiana *f*; ♀ von Briefen = Briefwechsel.

We'chsel...: ~nehmer *m* akceptant; ~ordnung *f* ustawa wekslowa; ~recht *n* prawo *n* wekslowe; ~reiterei *f* matactwo *n* wekslowe; ~schuld *f* dług *m* wekslowy; ♀seitig wzajemny, obopólny; *adv.* nawzajem; ~seitigkeit *f* wzajemność, obopólność; ~station *f* stacja do przesiadania; ~strom *m* zmienny prąd elektryczny; ~stube *f* kantor *m* wymiany; ♀weise na przemian; ~wirkung *f* wzajemny skutek *m*.

We'chsler (wę'kslᵉʀ) *m* ②l wekslarz, bankier; ~... wekslarski.

Weck (wek) *m* ②g, ~e (~ᵉ) *f* ③b, ~en[1] (~ᵉn) *m* ②l strucelka *f*; (Butter) osełka *f*; (Käse) gomułka *f*.

we'cken[2] (~ᵉn) ⑮a [z]budzić.

We'cker (~ᵉʀ)[1] *m* ②l budzik; (a. We'ck(er)uhr *f*) budzik.

We'del (wę'dᵉl) *m* ②l ogon; (zum Sprengen) kropidło *n*; auch = Fliegenwedel.

we'deln (~n) ⑮f machać, ruszać (mit dem Schwanz ogonem).

we'der (wę'dᵉʀ): ~ ... noch ani ... ani.

Weg[1] (wēk) *m* ②g droga *f*, gościniec; (kleiner) drożyna *f*, dróżka *f*; *fig.* *a.* sposób, środek; geraden ~es prostą drogą, prosto; auf gesetzlichem ~e drogą ustawową, w drodze ustawowej; auf mechanischem ~e sposobem mechanicznym; auf privatem ~e drogą prywatną; aus dem ~e gehen = ausweichen, vermeiden; aus dem ~e räumen usuwać [usunąć]; im ~e sein *od.* stehen, in den ~ treten = hindern, hinderlich sein; zu ~e s. zuwege.

weg[2] (wĕk) precz; ~ sein nie być obecnym; er ist ~ niema go, poszedł; über et. (*acc.*) ~ sein stać ponad (*instr.*).

we'g... (wĕ'k...) od..., wy...; sich ~**begeben** oddalać [-lić] się; ~**blasen** zdmuchiwać [-chać]; ~**bleiben** nie przychodzić [przyjść]; ~**blicken** odwracać [-wrócić] oczy; ~**bringen** wydostawać [-stać], usuwać [usunąć]; ~**dürfen** mieć pozwolenie odejścia, módz odejść.

We'ge... (wē'gᵉ...) drogowy; ~**amt** *n* urząd *m* drogowy; ~**aufseher** *m* dozorca dróg; ~**geld** *n* drogowe.

we'g|eilen (sn) oddalać [-lić] się [szybko.]

We'ge...: ~**lagerer** (-lāgᵉʀᵉʀ) *m* ②l rozbójnik; ≈**los** bezdrożny.

we'gen (wē'gᵉn) (*gen.*) dla, z powodu (*gen.*), ze względu na (*acc.*).

We'gerich ♀ (wē'gᵉʀĭch) *m* ②g[1] plesznik, kościeniec.

we'g...: ~**fahren:** a) *v/i.* odjeżdżać [-jechać]; b) *v/t.* wywozić [-wieźć]; ≈**fall** *m* pominięcie *n* opuszczenie *n*; ~**fallen** odpadać [-paść]; ~**fangen** wyłapywać [-pać], [wy]łowić; ~**fegen** zmiatać [zmieść]; ~**fliegen** (sn) odlatywać [-lecieć]; ~**fließen** (sn) upływać [upłynąć]; ~**führen** uprowadzać [-dzić]; (zu Wagen) wywozić [-wieźć]; ≈**gang** *m* odejście *n*; ~**geben** oddawać [-dać], [po-] rozdawać; ~**geh(e)n** odchodzić [odejść]; ~**haben** dostać, otrzymać [voll.]; (loswerden) pozbyć się [voll.] (*gen.*); *fig.* — begreifen; ~**hauen** odrębywać [-bać]; ~**holen** zabierać [-brać]; ~**jagen** odpędzać [-dzić]; ~**kommen** odchodzić [odejść]; (verschwinden) przepadać [-paść], [z]ginąć; gut oder schlecht ~kommen wychodzić [wyjść] (bei *dat.* na *loc.*); mach', daß du ~kommst! idź precz!; wynoś się!; ~**können** módz odejść (oder oddalić) się; ~**kriechen** [po]leźć dalej; ~**lassen** puszczać [puścić]; (auslassen) opuszczać [opuścić]; ~**laufen** (sn) uciekać [uciec]; ~**legen** odkładać [odłożyć]; ~**leugnen** = ableugnen; ~**locken** zwodzić [zwieść]; ~**müssen** musieć odejść oder odjechać; ≈**nahme** (-nāmᵉ) *f* ③b odebranie *n*, zabranie *n*; ~**nehmen** odbierać [odebrać], zabierać [-brać]; ~**raffen** porywać [-rwać], wynosić [-nieść]; ~**räumen** sprzątać [-tnąć], usuwać [usunąć]; ~**reiben** ścierać [zetrzeć]; ~**reisen** (sn) odjeżdżać [-jechać], wyjeżdżać [-jechać]; ~**reißen** wy- oder o-drywać [wyrwać, oderwać]; Haus: [z]walić; ~**rücken** posuwać [-sunąć] (*v/i.* [sn] się); ~**rufen** odwoływać [-łać].

we'gsam (wē'kzām) mający drogi, drożny, przeprawny.

we'g...: ~**schaffen** sprzątać [-tnąć], oddalać [-lić]; auch = ~fahren, ~bringen; ~**schicken** odsyłać [odesłać]; s. abschicken;

~schieben = ~rücken; **~schießen** s. abschießen; **~schleichen** (sich) chyłkiem odchodzić [odejść], wykradać [-kraść] się; **~schleppen** [po]wlec (mit sich za sobą); **~schnappen** porywać [-rwać]; **~schütten** wylewać [-lać], wysypywać [-pać]; a. = ~werfen; **~schwemmen** porywać [-rwać], unosić [unieść]; **~schwimmen** (sn) odpływać [-płynąć]; **~sehen** odwracać [uwrócić] oczy; ~sehen über (*acc.*) = sich hinwegsetzen; **~sollen** = ~müssen; **~spülen** podmywać [-yć]; **~stehlen** [u-, wy]kraść; sich ~stehlen wykradać [-kraść] się; **~stellen** wstawiać [-wić]; **~stoßen** odpychać [odepchnąć]; **~streichen** = ausstreichen; **~tragen** od-, wy-nosić [-nieść]; **~treiben** odpędzać [-dzić]; a. = vertreiben; **~tun** odkładać [odłożyć], oddalać [-lić]; **~wälzen** odwalać [-lić]; **~waschen** zmywać [zmyć]; **~wehen** zdmuchiwać [-chnąć]; **ℒweiser(in *f*)** *m* przewodnik *m* (auch Buch), przewodniczka *f*; (am Wege) drogowskaz *m*; **~wenden** odwracać [-wrócić]; **~werfen** od-, wy-rzucać [*cić]; sich ~werfen poniżać [-żyć] się; **~werfend** pogardliwy, dumny; **~wollen** chcieć odejść oder odjechać; **~ziehen**: a) *v/t.* odciągać [-gnąć], odsuwać [-sunąć]; b) *v/i.* (sn) odjeżdżać [-jechać], wyprowadzać [-dzić] się; Vögel: odlatywać [-lecieć]; **ℒzug** *m* odjazd, przeprowadzka *f*; odlot.

weh (wę) 1. a. **~e** (wę'ᵉ): a) (o ob. au) ~! ach!, aj!; ~ dir biada ci; b) (sich) ~ tun sprawiać [-wić] (sobie) ból; (*v/i.*) boleć; *fig.* = beleidigen: es tut mir ~ boli mnie. 2. ℒ *n* (2)g (*o. pl.*) ból *m*; (Unglück) nieszczęście.

We'he (wę'ᵉ) *f* (3)b s. Schneewehe.

We'hen¹ (wę'ᵉn) *f/pl.* s. Geburtswehen.

we'hen² (~) 1. (15)a wiać, dąć; Fahnen: powiewać. 2. ℒ *n* (P)l wianie; powiew *m*.

we'h...: **ℒfrau** *f* = Hebeamme; **ℒgefühl** *n* uczucie bolesne; **ℒklage** *f* lament *m*, narzekanie *n*; **~klagen** (untr.) narzekać (über *acc.* na *acc.*); **ℒmut** *f* (3)b (*o. pl.*) smutek *m*, żałość, rzewność; **~mütig** (-mütich) smutny, żałosny, rzewny.

Wehr (węʀ) 1. *f* (3)b obrona, broń; a. = Abwehr; sich zur ~ setzen = sich wehren. 2. *n* (2)g tama *f*; a. = Fischwehr.

we'hren (wę'ʀᵉn) (15)a = verwehren; (einem Übel usw.) = abwehren; sich ~ bronić się (gegen *acc.* przeciw *dat.*).

we'hr|fähig zdolny do obrony oder ⚔ do służby wojskowej.

we'hrhaft zdolny do broni; ~ machen uzbrajać [uzbroić].

We'hr...: **~kraft** *f* siła zbrojna; **ℒlos** bezbronny; **~losigkeit** *f* bezbronność; **~pflicht** *f* obowiązek *m* służby wojskowej; **ℒpflichtig** obowiązany do służby wojskowej; **~stand** *m* stan wojskowy.

Weib (waip) *n* (2)c kobieta *f*, niewiasta *f*; (Bauernℒ) baba *f*; (Gattin) żona *f*.

Wei'bchen *n* kobietka *f*; żoneczka *f*; (von Tieren) samica *f*, samiczka *f*.

Wei'ber... (wai'bᵉʀ...) kobiecy; **~feind** *m* wróg kobiet; **~freund** *m* przyjaciel kobiet; **~list** *f* podstęp *m* kobiecy; **~volk** *n* kobiety *f/pl.*; F baby *f/pl.*

wei'bisch (~bisz) kobiecy, babski; (weichlich) zniewieściały.

Wei'blein *n* = Weibchen

wei'blich żeński, kobiecy; ~er Arzt lekarz kobieta; ≈keit *f* kobiecość.

Wei'bs|bild *n*, -**person** *f* kobieta *f*, niewiasta *f*, baba *f*.

weich (waich) miękki; (Sinn usw.) łagodny, czuły; (Eier) = ~gekocht; ~ machen [z]miękczyć; ~ werden [z]mięknąć.

Wei'ch|bild *n* okrąg *m* (oder granica *f*) miasta.

Wei'che (wai'chᵉ) *f* ③b: a) (*o. pl.*) miękkość; łagodność; b) ~n *pl.* Anat słabizna; c) zwrotnica.

wei'chen (~n) ⑮a 1. (h. u. sn) = erweichen, aufweichen. 2. ⑬t (sn) ustępować [ustąpić].

Wei'chen|steller *m* zwrotniczy.

wei'ch|gekocht, -**gesotten** ugotowany na miękko.

Wei'chheit *f* miękkość; łagodność.

wei'ch|herzig miękkiego serca, czuły; ≈keit *f* miękkość serca, czułość.

wei'chlich miękki, miękkawy; (Speise usw.) mdły; *fig.* zniewieściały; delikatny; ≈keit *f* miękkość; mdłość; zniewieściałość; delikatność.

Wei'chling (~ling) *m* ②g¹ niewieściuch, mazgaj.

wei'ch|mutig (-mutîch) = weichherzig.

Wei'chsel (wai'ksᵉl) *f* ③d Wisła; ~**kirsche** *f* wisznia, wiśnia; ~**zopf** *m* kołtun.

Wei'ch|tier *n* mięczak *m*.

Wei'de (wai'dᵉ) *f* ③b (Trift) pastwisko *n*; ♀ wierzba; *fig.* = Augenweide; ~... pastewny.

wei'den (~n) 1. *a.* wierzbowy. 2. *v/t.* (*v/i.*) ⑮c paść (się); s-e Augen (oder sich) ~ an (*dat.*) rozkoszować się (*instr.*).

Wei'den... wierzbowy: ~**baum** *m* wierzba *f*: ~**busch** *m*, ~**gebüsch** *n* wierzbina *f*.

Wei'de|platz *m* pastwisko *n*.

weidlich (wai tlich) tęgi, dzielny.

Wei'd...: ~**mann** *m* myśliwy; ≈**männisch** (-menisz) myśliwski; ~**messer** *n* nóż *m* myśliwski, kordelas *m*; ~**werk** *n* (*o. pl.*) myśliwstwo, łowiectwo.

wei'gern (wai'gᵉrn) ⑮b = verweigern; sich ~ et. zu tun wzbraniać się, ociągać się, nie chcieć; (sich widersetzen) opierać [oprzeć] się, sprzeciwiać [-wić] się. *Su.* wzbranianie *n* się, ociąganie *n* się; sprzeciwianie *n* się.

Weih (wai) *m* ③a = Weihe b.

Wei'h... poświęcalny, święcony: ~**becken** *n* kropielnica *f*: ~**bischof** *m* biskup-sufragan.

Wei'he (wai'ᵉ) *f* ③b: a) poświęcenie *n*; (zum Priester) wyświęcenie *n*: b) *a. m* ③a kania *f*.

wei'hen (~n) ⑮a [po]święcić: poświęcać [-cić] (*a.* = widmen): (zum Priester) wyświęcać [-cić]: dem Tode ~ przeznaczać [-czyć] na śmierć.

Wei'her (wai'ᵉʀ) *m* ②l staw, sadzawka *f*.

wei'he|voll uroczysty, natchniony; *adv.* z natchnieniem, z namaszczeniem.

Wei'h|nacht *f*, meist *pl.* ~**en** Boże Narodzenie *n*; ~**s|abend** *m* wigilja *f* Bożego Narodzenia, wilja *f*; ~**s|baum** *m* Boże drzewko *n*, choinka *f*; ~**s|feier** *f* (~**s|fest** *n*) święto *n* Bożego Narodzenia: ~**s|geschenk** *n* podarek *m* gwiazdkowy, gwiazdka *f*: ~**s|zeit** *f* czas *m* Bożego Narodzenia.

Wei'h...: ~**rauch** *m* kadzidło *n*: ~rauch streuen kadzić; ~**rauchfaß** *n* kadzielnica *f*: ~**wasser** *n* święcona woda *f*; ~(**wasser**)**wedel** *m* kropidło *n*.

weil (wail) ponieważ, gdyż.

wei'land (wai'lant) indekl. zmarły; świętej pamięci (meist abgekürzt ś. p.).

Wei'lchen *n* chwil(ecz)ka *f*.
Wei'le (wai'le) *f* ③b chwila; eine kleine ~ = Weilchen; eile mit ~ spiesz się z rozwagą.
wei'len (~n) ⑮a = verweilen.
Wei'ler (~ʀ) *m* ②l wioska *f*.
Wein (wain) *m* ②g wino *n*; auch = Weinrebe, -traube.
Wei'n... meist wina, winny; **≈artig** podobny do wina, winny; **~bau** *m* (o. *pl.*) uprawa *f* wina, winnictwo *n*; **~bauer** *m* hodowca wina; **~beere** *f* winna jagoda, winne grono *n*; **~berg** *m* winnica *f*.
wei'nen (wai'nen) ⑮a [za]płakać (über *acc.* nad *instr.*): **~d** płaczący.
Weinerei' (wainerai') *f* ③b (ciągły) płacz *m*, płakanina.
wei'nerlich (wai'nerlich) płaczliwy, płaksiwy.
Wei'n...: ~ernte *f* = ~lese; **~garten** *m* winnica *f*; **~gärtner** *m* hodowca wina; **~geist** *m* (o. *pl.*) wyskok *m* winny; spirytus; **~glas** *n* kieliszek *m* na wino; **~handel** *m* handel winem, skład win; **~händler** *m* handlarz winem; **~handlung** *f* = ~handel; (= **~haus** *n*) winiarnia.
wei'nig (wai'nich) winny, trącący winem.
Wei'n...: ~karte *f* spis win; **~keller** *m* piwnica *f*, winiarnia *f*; **~kenner** *m* znawca wina; **~kneipe** *f* winiarnia; **~krampf** *m* [weinen] spazmatyczny płacz, spazmy *m/pl.*; **~küfer, ~küper** *m* piwniczy; **~land** *n* kraj *m* winny; **~laub** *n* liście *m/pl.* winne; **~lese** *f* winobranie *n*; ~lese halten zbierać [zebrać] [illegible]o; **~ranke** *f*, **~rebe** *f* winlat rośl; **~schenk[e]** *f* ~kneipe. **~stein** *m* kamień winny; **~stock** *m* krzew winny; **~stube** *f* = ~kneipe; **~traube** *f* winne grono *n*, winogrono *n*.
weis (wais) s. weismachen, naseweis.
wei'se¹ (wai'ze) mądry; **≈(r)** *m* ⑨l mędrzec; Stein der ≈n kamień filozoficzny.
Wei'se² (~) *f* ③b sposób *m*, zwyczaj *m*; ♪ melodja, nuta; auf diese (welche) ~ takim (jakim) sposobem.
Wei'sel (~l) *m* ②l królowa *f* roju pszczół, matka *f*.
wei'sen (~n) ⑬s po- oder (hin~) w-skazywać [-zać]; ~ an (*acc.*) oder aus (*dat.*) = verweisen.
Wei'ser (~ʀ) *m* ②l s. weise; (der Uhr) = Zeiger.
Wei'sheit *f* mądrość; **~s|dünkel** *m* zarozumiałość (pod względem mądrości); **~s|zahn** *m* ząb mądrości.
wei'slich mądrze.
wei's|machen wmawiać [wmówić] (j-m et. co w *acc.*).
weiß (wais) **1.** biały; (rein) czysty; ~ machen [po-, wy-] bielić; ~ werden [wy]bieleć; **≈e(r)** *s.* ⑨l człowiek *m* biały. **2.** ≈ *n* ②g (auch indekl., o. *pl.*), **≈e(s)** *n* ⑨l biel *f*, biały kolor *m*; (weiße Schminke) bielidło; das ≈e im Auge oder Ei białko. **3.** ≈e *f* ③b bielizna.
wei's...: ~sagen (untr.) przepowiadać [-wiedzieć], [wy]wróżyć; **≈sager(in** *f*) *m* = Wahrsager(in); **≈sagung** *f* przepowiednia, wróżba, wyrocznia.
Wei'ß... biały; **~bäcker** *m* piekarz piekący bułki; **~bart** *m* siwa broda *f*; **~bier** *n* jasne piwo; **~blech** *n* biała blacha *f*; **~brot** *n* biały chleb *m*; (Semmel) bułka *f*; **~dorn** ⚘ *m* głóg pospolity.
Wei'ße (wai'se) s. weiß.
wei'ßen (~n) ⑮e [po-, wy-] [bielić.]

Wei'ß...: **~fisch** *m* płotka *f*, płocica *f*; **~gerber** *m* białoskórnik; **~gerberei** *f* białoskórnictwo *n*; **2glühend** rozpalony do białości; **~glüh|hitze** *f* żar *m* rozpalający do białości; **2haarig** białowłosy, siwowłosy; **~kopf** *m* biała (oder siwa) głowa *f*.

wei'ßlich białawy.

Wei'ß...: **~mehl** *n* mąka *f* biała oder pszenna; **~näherin** *f* szwaczka; **~tanne** *f* jodła pospolita; **~ware** *f* towar *m* płócienny, bielizna; **~wein** *m* białe wino *n*; **~zeug** *n* bielizna *f*.

Wei'sung *f* nakaz *m*, zlecenie *n*; (Andeutung) wskazówka; (Warnung) przestroga.

weit (wait) daleki, odległy, oddalony (fünf Meilen o pięć mil); (Kleid) szeroki; (Raum) rzadki; (ausgedehnt) obszerny, przestronny; *adv.* daleko, (beim *comp.* = bei ~em) o wiele; znacznie; bei ~em nicht wcale nie; von ~em zdaleka, zdala; von ~ her z daleka; so ~ tak dalece; das ist nicht ~ her to nie wielka rzecz.

wei't...: **~a"b** daleko; **~au"s** o wiele; (beim *sup.*) ze wszech miar; **~aussehend**, **~blickend** daleko widzący, daleko sięgający; **~berühmt** daleko słynący, bardzo słynny.

Wei'te (wai'tᵉ) 1. *f* (3)b dal; (Entfernung) odległość, oddalenie *n*; (e-s Geschützes) kalibr *m*; (weiter Raum) obszar *m*; (e-s Gefäßes) objętość; (Länge) długość; *a.* = Breite; in die ~ gehen od. ziehen puszczać [puścić] się w świat. 2. *n* (9)l (o. *pl.*) szerokość *f*; rozwlekłość; das ~ suchen = davonlaufen.

wei'ten (~n) (h)c (sich) rozszerzać [-rzyć] (się), rozciągać [-gnąć] (się).

wei'ter (~R) [s. weit] dalszy; *adv.* dalej; ein 2es reszta *f*, szczegóły *m/pl.*; ohne ~es śmiało, bez przeszkody, wprost; bis auf ~es na razie; und so ~ (usw.) i tak dalej (i t. d.); (und) ~ nichts i nie więcej, tylko tyle.

wei'ter... **~hi"n** dalej, nadal; **2reise** *f* dalszy ciąg *m* podróży; **~rücken** (sn) posuwać [-sunąć] się (dalej).

Wei'terung (wai'tᵉRuŋ) *f* (3)b meist *pl.* trudności *f/pl.*, formalności *f/pl.*

wei't...: **~hi"n** daleko; **~läufig** przestronny, obszerny; (ausführlich) szczegółowy; (Stil) rozwlekły; (Verwandter) daleki; **2läufigkeit** *f* przestronność, obszerność; rozwlekłość; **~reichend** daleko sięgający; **~schweifig** (-szwaifịch) rozwlekły; **2schweifigkeit** *f* rozwlekłość; **~sichtig** (-zichtịch) daleko widzący; **2sichtigkeit** *f* daleki wzrok *m*; **~spurig** (-szpuRịch) szerokotorowy; **~tragend** donośny ważny; (Geschoß) dalekonośny; **~verbreitet** bardzo rozpowszechniony.

Wei'zen (wai'cᵉn) *m* (2)l pszenica *f*; türkischer ~ kukurydza *f*; *fig.* sein ~ blüht szczęście musprzyja; ~... pszeniczny.

welch (wělch): a) ~ (ein[e]) jaki (-ka, -kie); co za; b) ~e(r, s) (~ᵉ[R, s]) który (-ra, -re), auch kto, co; fragend auch jaki; ~es auch immer Ihre Antwort sei jakakolwiek będzie pańska odpowiedź; haben Sie Brot? ja, ich habe ~es tak, mam; ich habe Briefmarken, brauchen Sie ~e? czy są panu potrzebne?

we'lcher|art, **-lei** jakiego rodzaju, jakikolwiek.

welk (wełk) zwiędły; ~ werden = ~en [z]więdnąć.

We'lkheit *f* zwiędnięcie *n*.

We'lle (wĕ'le) *f* (3)b fala, (große) bałwan *m*; ⊖ wałek *m*, kołowrot *m*; (Reisigbündel) wiązka chrustu: ~n schlagen falować.

we'llen (~n) (15)a: sich ~ falować; gewellt = wellig; (Haar) kędzierzawy.

We'llen... falisty, falujący; ~**artig**, ~**förmig** (-fŏrmich) falisty: ~**brecher** (-brĕchᵉr) *m* (2)l przedmiot służący do rozbijania fal; ~**schlag** *m* uderzanie *n* fal.

we'llig (wę'lĭch) falisty, falowany.

Wels (wels) *m* (2 h sum.

welsch (wĕlsz) obcy, cudzy, bsd. francuski, włoski.

We'lsch|land *n* (*o. pl.*) = Frankreich, Italien.

Welt (wȩlt) *f* (3)b świat *m*; alle ~ wszyscy; die junge ~ (Kinder) dzieci *n/pl.*; (Jugend) młodzież; die gelehrte ~ uczeni *m/pl.*; zur ~ bringen wydawać [-dać] na świat; um alles in der ~ nicht za nic w świecie.

We'lt... światowy, świecki; ~**all** *n* wszech świat *m*: ~**alter** *n* wiek *m*; ~**anschauung** *f* światopogląd *m*; ~**ausstellung** *f* wystawa światowa: ~**bekannt** znany na całym świecie, głośny: ~**berühmt** słynny na całym świecie; ~**bürger** *m* kosmopolita: ~**dame** *f* dama światowa; ~**erfahren** znający świat, doświadczony: ~**firma** *f* firma światowa: ~**gebäude** *n* budowa *f* świata; ~**gegend** *f* strona świata: ~**geistliche(r)** *m* kapłan świecki: ~**geistlichkeit** *f* duchowieństwo *n* świeckie: ~**gericht** *n* sąd *m* ostateczny; ~**geschichte** *f* dzieje *m/pl.* powszechne: ~**kenntnis** *f* znajomość świata; ~**klug** obeznany ze światem: ~**klugheit** *f* znajomość świata, polityka. ~**körper** *m* ciało *n* niebieskie; ~**kugel** *f* kula ziemska; ~**kunde** *f* kosmologja; ~**lage** *f* położenie *n* polityczne w świecie: das ist der ~**lauf** tak bywa na świecie.

we'ltlich ziemski, doczesny, światowy; (Gewalt usw.) świecki.

We'lt...: ~**mann** *m* człowiek światowy, światowiec; ~**männisch** (-męnisz) światowy: ~**meer** *n* ocean *m*: ~**ordnung** *f* porządek *m* świata; ~**postverein** *m* światowy związek pocztowy: ~**priester** *m* = ~geistlicher; ~**scheu** stroniący od świata; ~**sprache** *f* język *m* światowy; ~**stadt** *f* wielkie miasto *n*; ~**teil** *m* część *f* świata; ~**umseg(e)lung** *f* żegluga naokoło świata: ~**untergang** *m* koniec świata: ~**weisheit** *f* mądrość światowa, filozofja: ~**wunder** *n* cud *m* świata.

We'nde (wĕ'ndᵉ) *f* (3)b obrot *m*. (Änderung) zmiana; ~**kreis** *m* zwrotnik *m*.

We'ndel|treppe (wĕ'ndᵉl-) kręcone schody *m/pl.*

we'nden (wĕ'ndᵉn) (16)e oder (15)c (sich) obracać [obrócić] (się), zwracać [zwrócić] (się); ~ auf (*acc.*) skierowywać [-ować] na (*acc.*); (Fleiß usw.) = anwenden, verwenden; sich ~ an (*acc.*) zwracać [zwrócić] się do (*acc.*). ✉ mit ~der Post odwrotną pocztą. [*fig.* zwrot.]

We'nde|punkt *m* punkt zwrotny;

We'ndung *f* obrót *m*; (auch einer Sprache) zwrot *m*; (Richtung) kierunek *m*: (Änderung) zmiana.

we'nig (wę'nĭch) mało, niewiele (*gen.*); (einige) kilka (*gen.*); ein ~ nieco, trochę; ein klein ~ bardzo mało; F troszeczkę; nicht ~ niemało; so ~ als mög-

lich jak najmniej; ~er mniej; am ~sten najmniej; zum ~sten, ~stens co najmniej, przynajmniej; 2keit f mała ilość (Kleinigkeit) odrobina, drobnostka, bagatela; meine (eigene) 2keit moja małoważna osoba.

wenn (wen) jeśli jeżeli; (wann) kiedy, gdy, skoro; ~ auch (auch ~gleich) chociaż; als (od. wie) ~ jak gdyby.

We'nzel (wĕ'ncel) m ⑧f Wacław; Kartensp.: chłopiec, walet.

wer (weR) kto; ~ ist es? kto to?

we'rben (we'Rben) ⑫f 1. v/t. [z]werbować. 2. v/i. ~ um (acc.) starać się, ubiegać się (o acc.).

We'rber (wĕ'RbeR) m ②l werbownik; (Bewerber) konkurent, (Brautwerber) swat.

We'rbung f werbunek m, branka, pobór m; ubieganie n (oder staranie n) się.

We'rde|gang (wę'Rde-) m powstawanie n, rozwój m.

we'rden (wę'Rden) ⑪c (fu) stawać się [stać się, zostać], zostawać [-stać]; mit a. auch za..., wy..., zB. krank ~ zachorować; schön ~ wypiękniеć; ~ zu (dat.) obracać [obrócić] się w (acc.); wchodzić [wejść] (zum Sprichwort w przysłowie): was wird daraus? co z tego będzie?; als Hilfszeitwort, zB. ich werde schreiben będę pisał, aber [voll.] napiszę; er würde es mir sagen od. gesagt haben onby mi to (był) powiedział; würden Sie es tun? czy pan(i) zrobił(a)by to?; er ist geliebt worden kochano go, był kochany; er ist beliebt geworden polubiano go. 2. 2 n ②l powstawanie; (Entwickelung) rozwój m; (Anfang) początek m; im 2 sein być w początkach od. w zawiązku; a. = entstehen.

We'rder (wĕ'RdeR) m ②l ostrów, wysepka f.

we'rfen (wĕ'Rfen) ⑫f rzucać [-cić], ciskać [-snąć]; (schleudern) miotać; Junge: mieć młode; (zu Boden) powalać [-lić]; Kegel ~ grać w kręgle; s. Blick; sich ~ rzucać [-cić] się (auf acc. na acc.); sich ins Zeug ~ wdawać [wdać] się w co.

Werft (wĕRft) n ②g od. f ③b, ~e (wĕ'Rfte) f ③b warstat m okrętowy.

Werg (wĕRk) n ②g (o. pl.) pakuły m/pl., kłaki m/pl.; ~... zgrzebny.

Werk (~) n ②g (Tat) czyn m; (Erzeugnis) dzieło, (literarisches) utwór m; (Bau) budowa f, (Mechanismus) mechanizm m; ⚔ warownia f; aus ~ gehen, sich ans ~ machen zabierać [-brać] się do dzieła; a. = anfangen; ins ~ setzen puszczać [puścić] w ruch, przedsiębrać [-sięwziąć].

We'rk...: ~**bank** f ②f warstat m; ~**führer**, ~**meister** m werkmistrz, kierujący robotami; ~**leute** pl. robotnicy m/pl.; ~**statt**, ~**stätte**, ~**stelle**, ~**stube** f warstat m, pracownia; ~**tag** m dzień roboczy oder powszedni; 2**täglich** powszedni; 2**tätig** czynny; ~**tisch** m warstat; ~**zeug** n narzędzie; organ m.

We'rmut (we'Rmut) m ②g[r] (o. pl.) piołun; ~... piołunowy.

Werst (wĕRst) f ③b (nach Zahlen im pl. indekl.) wiorsta; ~... wiorstowy.

wert (węRt) 1. a. wart (200 Kronen dwieście koron); (würdig) godzien, godny; (teuer) drogi; (geehrt) szanowny; (lieb) kochany; ~ sein być wartym oder godnym; zasługiwać [-służyć] na (acc.); a. = loben; keinen

Schuß Pulver ~ nie wart ani złamanego szeląga; ~este(r) najdroższy; ~er Herr! szanowny panie! 2. ℒ *m* ②g wartość *f*; (Preis) cena *f*; (e-s Wechsels) waluta *f*; im ℒe von wartości (*gen.*); ℒ legen auf (*acc.*) klaść wagę na (*acc.*).

We'rt...: ℒ**achten** = ℒschätzen; **~angabe** *f* podanie *n* wartości; **~brief** *m* list wartościowy; ℒ**geschätzt** wielce szanowny; ℒ**los** bezwartościowy, bez wartości; **~losigkeit** *f* bezwartościowość; **~paket** *n* paczka *f* wartościowa; **~papier** *n* papier *m* wartościowy; **~sache** *f* rzecz wartościowa; ℒ**schätzen** szanować, cenić, poważać; **~schätzung** *f* szanowanie *n*, poważanie *n*, szacunek *m*. ℒ**voll** cenny, drogocenny, wartościowy.

We'r|wolf *m* wilkołak.

wes (wes) = wessen.

We'sen (we'zᵉn) *n* ②l (Sein) istnienie, byt *m*; (Wesentliches) istota *f*, rzeczywistość *f*; (Charakter) charakter *m*, natura *f*; (Eigenschaft) własność *f*, usposobienie; (Kraft) siła *f*; (Betragen) sposób *m* postępowania, zachowanie *f*; (Militärℒ usw.) służba *f*; (lebendes ~) istota *f*; bescheidenes ~ skromność *f*; grobes ~ grubjaństwo, nieokrzesanie; kindisches ~ dziecinność *f*; kindliches ~ dziecinna prostota *f*, (Unschuld) niewinność *f*; launisches ~ kapryśne usposobienie, dziwactwo; (un)gezwungenes ~ (nie)wymuszoność *f*; (un)höfliches ~ (nie)grzeczność *f*; sein ~ treiben postępować po swojemu; (Geister) = spuken; **~(s)einheit** *f* współistność, tożsamość istotna.

we'sentlich (~lich) istotny, rzeczywisty, prawdziwy; (hauptsächlich) główny; (bedeutend) znaczny; ℒ**e(s)** *n* ⑨l istota *f*, główna cecha *f*; im ~en w istocie, w rzeczywistości.

we's|ha'lb dlaczego, czemu.

Wesi'r (węzi'ʀ) *m* ②g¹ wezyr.

We'spe (we'spᵉ) *f* ③b osa; **~n...** osy, ós; **~n|nest** *n* gniazdo ós; *fig.* in ein ~nnest stechen nabawiać [-wić] się kłopotu.

we'ssen (wĕ'sᵉn) [s. wer, was] czyj (czyja, czyje, *pl.* czyi, czyje); (von „wer") kogo, (von „was") czego; ~ Haus ist das? czyj to dom?

West (west) ②g, **~en** (~ᵉn) ②l *m* zachód; *a.* = ~wind; **~...** zachodni. [**~n...** kamizelkowy.]

We'ste (wĕ'stᵉ) *f* ③b kamizelka;

We'st... **~i'ndien** *n* Indje *f/pl.* zachodnie; ℒ**i'ndisch** zachodnioindyjski.

we'stlich zachodni.

We'st...: ℒ**wärts** (-wĕʀc) w kierunku zachodnim, na zachód; **~wind** *m* wiatr zachodni.

we's|we'gen = weshalb.

wett (węt) = quitt.

We'tt|bewerb *m* konkurs; **~er** *m* konkurent.

We'tte (wĕ'tᵉ) *f* ③b zakład *m*; eine ~ eingehen = wetten; um die ~ na wyścigi.

We'tt...: **~eifer** *m* współzawodnictwo *n*, rywalizacja *f*; vgl. ~streit; ℒ**eifern** (untr.) współzawodniczyć (mit j-m in *dat.* z kim w *loc.*), rywalizować.

we'tten (wĕ'tᵉn) ⑮c zakładać [założyć] się (um *acc.* o *acc.*).

We'tter (~ʀ) *n* ②l pogoda *f*; (Sturm) burza *f*; ⚒ böse ~ wyziewy *m/pl.* trujące; schlechtes ~ niepogoda *f*; alle ~! do stu piorunów; **~bericht** *m* sprawozdanie *n* o stanie pogody;

~dach *n* okap *m*; **~fahne** *f* chorągiewka (na dachu); *fig.* człowiek *m* zmiennego charakteru; **~glas** *n* barometr *m*; **~hahn** *m* chorągiewka *f* (w kształcie koguta); **~häuschen** *n* hygrometr *m*; **~karte** *f* mapka meteorologiczna; **~kunde** *f* meteorologja; **~leuchten** *n* łyskanie się; es **Leuchtet** łyska się (na pogodę).

we'ttern (wĕ'tᵉʀn) ⑮b = fluchen; es wettert grzmi.

We'tter...: **~schacht** ⚒ *m* szyb wentylacyjny; **~schlag**, **~strahl** *m* = Blitzschlag, **~strahl**; **~wendisch** (-wĕndĭsz) zmienny, niestały.

We'tt...: **~fahrt** *f* wyścigi *m/pl.* gonitwa; **~gesang** *m* śpiew popisowy; **~kampf** *m* zapasy *m/pl.*; **~kämpfer** *m* zapaśnik; **~lauf** *m* wyścigi *m/pl.* piesze; **~läufer** *m* szybkobiegacz; **~machen** [wett] = ausgleichen; **~rennen** *n* wyścigi *m/pl.* konne; **~rudern** *n* wyścigi *m/pl.* na łodziach; **~streit** *m* spór o pierwszeństwo; *a.* = **~eifer**.

We'tz... (wĕ'c...) do ostrzenia.

we'tzen (~ᵉn) ⑮e [wy-, na-] ostrzyć.

We'tz...: **~stahl** *m* stal *f* do ostrzenia, musat; **~stein** *m* kamień do ostrzenia, osełka *f*.

wich (wich) s. weichen.

Wichs F (wĭks) *m* ②h = Gala; **~'bürste** *f* szczotka do czernidła oder do butów.

Wi'chse (~ᵉ) *f* ③b czernidło *n*; (Bart~) pomada; F (Prügel) baty *m/pl.*

wi'chsen (~ᵉn) ⑮e Fußboden: [na-] woskować; Schuhe: [na]czernić, [o]czyścić; Schnurrbart: [wy-] smarować (pomadą); Möbel usw.: = polieren; F = durchprügeln.

Wicht (wicht) *m* ②g malec armer ~ nieborak; elender ~ nikczemnik.

Wi'chtel|männchen (wĭ'chtᵉl-) *n* duchy *m/pl.*, gnomy *m/pl.*

wi'chtig (~ĭch) ważny, doniosły; ~ tun pysznić się, nadymać się; **~keit** *f* ważność, donio słość; **~tuer** (~tūᵉʀ) ②l pyszałek. **~tuerei** (~ai) *f* pyszałkowatość, nadymanie *n* się.

Wi'cke ⚘ (wĭ'kᵉ) ③b wyka.

Wi'ckel (~l) *m* ②l zwój, zwitek; (Zwirn) kłębek; *a.* = Haarwickel; **~band** *n* ②a powijacz *m*, powijak *m*; **~frau** *f* niańka; **~kind** *n* dziecko w powijakach.

wi'ckeln (~n) ⑮f Garn: nawijać [-winąć]; Kind: powijać; *a.* einwickeln.

Wi'ckel|zeug *n* powijaki *m/pl.*

Wi'dder (wĭ'dᵉʀ) *m* ②l baran; ehm. ⚔ taran.

wi'der (wĭ'dᵉʀ) (*acc.*) przeciw, wbrew (*dat.*); ~ Erwarten wbrew oczekiwaniu, niespodziewanie; ~... przeciwny, przeciw...; **~druck** *m* ciśnienie *n* odporne; **~fa'hren** wydarzać [-rzyć] się, spotykać [-tkać] (*acc.*); j-m Gerechtigkeit ~fahren lassen oddawać [-dać] sprawiedliwość; **~haarig** uparty, krnąbrny; **~haken** *m* hak zakrzywiony; **~hall** *m* odgłos, echo *n*; **~hallen** odzywać [odezwać] się, odbijać [-bić] głos; **~halt** *m* oparcie *n*; **~klage** *f* wzajemna skarga; **~lager** *n* podpora *f* (sklepienia), filar *m* (podpierający); **~le"gbar** (-lĕ"kbaʀ) dający się zbić; **~le"gen** zbijać [zbić], odpierać [odeprzeć]; **~le"gung** *f* zbicie *n* odparcie *n*.

wi'derlich nieprzyjemny, przykry, odrażający; **~keit** *f* nieprzyjemność, przykrość

wi'der...: ~**natürlich** sprzeciwiający się naturze, nienaturalny, opaczny; ⁓**part** (-pant) *m* ②g¹ = Gegner; ~**ra'ten** (j-m et.) = abraten ~**rechtlich** przeciwny prawu, bezprawny, nieprawny; ⁓**rede** *f* sprzeciwianie *n* się, opór *m*; ohne ⁓rede bezsprzecznie; ⁓**rist** *m* kłąb koński; ⁓**ruf** *m* odwołanie *n*; ~**ru''fen** odwoływać [-łać], cofać [-fnąć]; ~**ru''flich** odwołalny; ⁓**ru''fung** *f* = ⁓ruf; ⁓**sacher(in** *f* ③c) *m* ②l (-zăchᵉʀ[in]) przeciwnik (-niczka); ⁓**schein** *m* odblask; ~**scheinen** odbijać [-bić] się w świetle; sich ~**se''tzen** opierać [oprzeć] się, sprzeciwiać [-wić] się; ~**se''tzlich** (-zĕ''clĭch) oporny, nieposłuszny, buntowniczy; ⁓**se''tzlichkeit** *f* opór *m*, nieposłuszeństwo *n*; ⁓**sinn** *m* myśl *f* przeciwna; (Unsinn) niedorzeczność *f*; ~**sinnig** sprzeczny; niedorzeczny; ~**spenstig** (-szpĕnstich) niesforny, uparty, krnąbrny; ⁓**spenstigkeit** *f* niesforność, opór *m*, krnąbrność; ~**spiegeln** odbijać [-bić]; ~**spre''chen** sprzeciwiać [-wić] się (sich [selbst] sobie samemu), opierać [oprzeć] się; ~**spre''chend** sprzeczny; ⁓**spruch** *m* sprzeciwienie *n* się, sprzeczność *f*, przeciwieństwo *n*; ohne ⁓spruch, ~**spruchs|los** bez sprzeciwiania się, bezsprzecznie; im ⁓spruch stehen mit (*dat.*) nie zgadzać się z (*instr.*), sprzeciwiać się (*dat.*); ⁓**stand** *m* opór; *a.* = Hindernis; ⁓stand leisten = ~stehen; ~**stands|fähig** zdolny do stawiania oporu, oporny, obronny; ~**ste''h(e)n** (h.) opierać [oprzeć] się, stawiać [-wić] opór; das ~steht mir mam wstręt do tego; ~**stre''ben** opierać [oprzeć] się; es ~strebt mir mam wstręt do tego; ~**stre''bend** przeciwny, niezgodny, sprzeczny; ⁓**streben** *n* opór *m*, wstręt *m*; ⁓**streit** *m* sprzeczność *f*; ~**strei''ten** sprzeciwiać się; *a.* = ~sprechen; ~**wärtig** (-wĕʀtĭch) przeciwny, przykry, wstrętny; ⁓**wärtigkeit** *f* przeciwność, przykrość; ⁓**wille(n)** *m* niechęć *f*, odraza *f*, wstręt (gegen *acc.* do *gen.*); mit ⁓willen = ~**willig** z odrazą, ze wstrętem; (unwillig) niechętnie.

wi'dmen (wĭ'tmᵉn) ⑮c (sich) poświęcać [-cić] (się), oddawać [-dać] (się).

Wi'dmung *f* poświęcznie *n*, dedykacja; ~**s|schreiben** *n* pismo dedykacyjne, dedykacja *f*.

wi'drig (wĭ'dʀĭch) przeciwny, nieprzyjazny, wrogi; (ekelhaft) wstrętny; ~**en|falls** w przeciwnym razie; ⁓**keit** *f* przeciwność; wstrętność.

wie (wī) jak, w jaki sposób; ~ dem auch sei jak kolwiekby się rzecz miała; ~ alt ist er? ile ma lat?; ~ eigentümlich Sie sind! jaki(ka) pan(i) dziwny (-na)!; ~ du mir so ich dir jak ty mnie, tak ja tobie.

Wie'de (wī'dᵉ) *f* ③b łyczko *n* łozowe; ~**hopf** (~hŏpf) *m* ②g dudek.

wie'der (wī'dᵉʀ) (auch in Zssgn) znów, znowu, na nowo; (zurück) z powrotem; in Zssgn *a.* wz..., ws..., prze...; ⁓**abdruck** *m* przedrukowanie *n*, odbitka *f*; ~**au''fkommen** powracać [-wrócić] do zdrowia; ⁓**au''fnahme** *f* ponowne podjęcie *n*; wznowienie *n*; ⁓**belebungsversuch** *m* próba *f* przywrócenia do życia; ⁓**druck** *m* przedrukowanie *n*; ~**erkennen** poznawać [-znać] na nowo; ⁓**gabe** *f* zwrot *m*; (eines Lautes usw.).

odtwarzanie *n*; ~geben zwracać [zwrócić]; Laut usw.: odtwarzać [-tworzyć], oddawać [-dać]; ≈geburt *f* odrodzenie *n*; ~haben mieć z powrotem; ≈hall s. Widerhall; ~he"rstellen odnawiać [-nowić], przywracać [-wrócić (do pierwotnego stanu); Gesundheit: przywracać [-wrócić] do zdrowia, [wy-]leczyć; ≈he"rstellung *f* odnowienie *n*; przywrócenie *n*, wyzdrowienie *n*; ~ho"len powtarzać [-wtórzyć]; ~ho"lentlich (-ho"lᵉntlįch), ~ho"lt powtórny, niejednokrotny, kilkakrotny; ≈ho"lung *f* powtarzanie (-wtórzenie) *n*; ~käuen (-koiᵉn) ⑮a prze-, od-żuwać [-żuć]; ≈käuer (-koiᵉʀ) *m* ②l przeżuwacz; ≈kauf *m* odkup; ~kaufen odkupywać [-pić]; ≈kehr (-kęʀ) *f* ③b (o *pl.*), ≈kunft (-kųnft) *f* ③b powrót *m*; ~kehren, ~kommen (po)wracać [-wrócić]; sich ~sehen widzieć [zobaczyć] się znowu; ≈sehen *n* ponowne zobaczenie *n* się; auf ≈sehen do widzenia; ≈taufe *f* chrzest *m* powtórny; ≈täufer *m* anabaptysta; ~u'm znowu, na nowo; ≈vereinigung *f* powtórne połączenie *n*; a. = Versöhnung; ~vergelten oddawać [-dać] wet za wet, wynagradzać [-grodzić], odwdzięczać [-czyć] się (za *acc.*); ≈vergeltung *f* odwet *m*, odwdzięczenie *n* się (za *acc.*); ≈verkauf *m* odsprzedaż *f*; ≈verkäufer (≈in *f*) *m* odsprzedawca (-czyni), odsprzedający (-ca); ≈wahl *f* powtórny wybór *m*.

Wie'ge (wį'gᵉ) *f* ③b kołyska; (a. *fig.*) kolebka.

wie'gen (~gᵉn): a) ⑮a kołysać; in den Schlaf ~ ukołysać, uśpić [voll.]; gewiegt doświadczony; b) ⑬i ważyć; s. gewogen.

Wie'gen...: ~fest *n* dzień *m* urodzin, urodziny *f/pl.*; ~lied *n* kołysanka *f*; ~pferd *n* = Schaukelpferd.

wie'hern (wį'ᵉʀn) ⑮b [za]rżeć; (laut lachen) chichotać.

Wien (wįn) *n* ⑧g Wiedeń *m*.

Wie'ner (wį'nᵉʀ): a) *m* ②l, ~in (~in) *f* ③c Wiedeńczyk (Wiedenka); b) indekl. = ≈isch (~įsz) wiedeński. [s. weisen.]

wies (wįs), wie'sen (wį'zᵉn)

Wie'se (wį'zᵉ) *f* ③b łąka, (kleine) łaczka; (im Walde) polanka.

Wie'sel (~l) *n* ②l łasica *f*.

Wie'sen...: ~blume *f* kwiat *m* polny; ~grund *m* łęg.

wie...: ~so? jakto?, skąd?; ~vie'l ile; ~vie'l(s)te który (z rzędu); ~wei't jak daleko; ~wo'hl chociaż.

wild (wilt) 1. dziki; (Ehe) nieprawy; a. = ausgelassen; ~er Mensch, ≈e(r) s. ⑨l dziki człowiek); ~werden = verwildern, wütend werden. 2. ≈ *n* ②g (o. *pl.*) dziczyzna *f*, zwierzyna *f*.

Wi'ld...: ~braten *m* pieczeń *f* z dziczyzny; ~bret (-bʀęt) *n* ②g¹ (o. *pl.*) dziczyzna *f*; ~dieb *m* kłusownik.

Wi'lde(r) (wi'ldᵉ[ʀ]) s. wild.

Wi'lderer (~ʀᵉʀ) *m* ②l = Wilddieb.

wi'ldern (~ʀn) ⑮b kłusować.

Wi'ld...: ~fang *m* polowanie *n* na zwierzynę; *fig.* dzikus, roztrzepaniec; ≈fre'md zupełnie obcy; ~garten *m* zwierzyniec.

Wi'ldheit *f* dzikość; (Grausamkeit) okrutność.

Wi'ldling (~lįng) *m* ②g¹ dziczek; *fig.* = Wildfang. [*n*, puszcza.]

Wi'ldnis (~nįs) *f* ②i¹ pustkowie

Wi'ld...: ~park *m* = ~garten; ~pret (-pʀęt) *n* = ~bret; ~schütz

m = ~dieb; ~schwein *n* dzik *m*; ²wachsend rosnący dziko.

Wi'lle (wĭ'lᵉ) ④e, ~n (~n) *m* ②l wola *f*: (Absicht) zamiar, chęć *f*; (Wunsch) pragnienie *n*; mit ~n = absichtlich; mit Gottes ~n za Bożą pomocą; wider ~n wbrew woli; (unwillig) niechętnie; ²ns sein = gewillt sein, beabsichtigen; um ... ²n dla, z powodu (*gen.*), ze względu na (*acc.*); um Gottes ²n na miłość Boską; beim besten ~n mimo najlepszych chęci.

Wi'llen...: ²los nie mający woli, bez woli; ~losigkeit *f* brak *m* woli; ~s|äußerung, ~s|erklärung *f* objaw *m* woli, oświadczenie *n* woli; ~s|freiheit *f* wolność woli; ~s|meinung *f* wola (ob. objaw *m*) woli.

wi'll|fa'hren ⑮a [untr., *p.p.* (ge)willfahrt] dogadzać [-godzić] (j-m in *dat.* k-u w *instr.*), przystawać [-stać] na żądanie (*gen.*); a. = erfüllen: Gerechtigkeit ~ lassen oddawać [-dać].

wi'll|fä'hrig (-fe'ʀich) powolny, uczynny, chętny; ²keit *f* powolność, uczynność.

wi'llig (wĭ'lich) chętny, ochoczy; skłonny (do *gen.*): *adv.* chętnie, ochoczo, z ochotą; ²keit *f* ochota; skłonność.

wi'llnen (~gᵉn) ⑮a s. be-, einwilligen.

Wi'll...: ~ko''mm *m* ②g¹, ~ko''mmen *n* (*m*) ②l powitanie *n*, przyjęcie *n*: ²ko''mmen mile widziany, pożądany, miły; (seien Sie) ²ko''mmen! witam(y)!, proszę (*pl.* prosimy)!; ²ko''mmen heißen [po-]witać; ~kür (-küʀ) *f* ③b (o. *pl.*) upodobanie *n*, samowola; j-s ~kür unterworfen sein być zdanym na czyję łaskę i niełaskę; ²kürlich samowolny, dowolny, wedle upodobania; ~kürlichkeit *f* dowolność, samowola.

wi'mmeln (wĭ'mᵉln) ⑮f [za]roić się (von *dat.* o *gen.*).

wi'mmern (~ᵉʀn) ⑮b jęczeć; a. = winseln.

Wi'mpel (wĭ'mpᵉl) *m* ②l chorągiewka *f*, flaga *f*.

Wi'mper (~pᵉʀ) *f* ③d rzęsa, gew. *pl.* rzęsy.

Wind (wĭnt) *m* ②g wiatr; (Blähung) wiatry *m/pl.*; leichter ~ wiaterek, wietrzyk; in den ~ na wiatr; ~ bekommen von (*dat.*) zwietrzyć, zwąchać [von] (*acc.*), dowiadywać [-wiedzieć] się o (*loc.*); in den ~ schlagen nie dbać (o *acc.*), mieć za nic; ~... wiatrowy, wietrzny.

Wi'nd...: ~beutel *m* pianka *f* cukrowa; *fig.* trzpiot, świszczypałka, pędziwiatr; ~beutelei (-boitᵉlai) *f* ③b trzpiotostwo *n*, przechwalanie *n* się; ~blume *f* zawiłek *m*; ~bruch *m* drzewa *n/pl.* połamane od wiatru; ⚕ przepuklina *f* wietrzna; ~büchse *f* wiatrówka.

Wi'nde (wĭ'ndᵉ) *f* ③b winda, kołowrot *m*; a. = Garnwinde; ⚘ zwój *m*, wilec *m*.

Wi'nd|ei *n* próżne (oder nie płodne) jaje, zaśniad *m*.

Wi'ndel (wĭ'ndᵉl) *f* ③d pielucha. [w pieluchy.]

wi'ndeln (~n) ⑮f powijać

wi'nden (~dᵉn) 1. ⑫a *v/t.* (sich) wić, na-, z-wijać [-winąć] (się); aus den Händen ~ = entwinden; in die Höhe ~ = aufwinden. 2. ⑮e *v/i.*: es windet jest wiatr, wietrzno.

Wi'nd...: ~fahne *f* wiatraczek *m*; ~fang *m* wiatraczek; wentylator; ~hose *f* trąba powietrzna; ~hund *m* chart.

wi'ndig (wĭ'ndĭch) wietrzny: *fig.* płochy, lekki; es ist ~ jest wiatr, wietrzno.
Wi'nd...: ~**licht** *n* świeca *f* chroniona przed wiatrem; ~**loch** *n* otwór *m* dla wiatru ~**mühle** *f* wiatrak *m*; ~**pocken** *f/pl.* ospa *f* wietrzna; ~**richtung** *f* kierunek *m* wiatru; ~**rose** *f* obraz *m* kierunków wiatru; 2**schief** spaczony na powietrzu, skośny; ~**seite** strona, od której wiatr idzie; ~**spiel** *n* chart *m*; 2**still** bez wiatru, cichy; ~**stille** *f* cisza w powietrzu; ~**stoß** *m* uderzenie *n* (oder podmuch) wiatru; 2**wärts** (-wĕʀc) ku wiatrowi.
Wi'ndung *f* nawijanie *n*, wicie *n*; (Krümmung) skręt *m*, zakręt *m*; (Spirale) linja ślimakowata.
Wink (wĭŋk) *m* (2)g skinienie *n*, znak; (Warnung) wskazówka *f*, ostrzeżenie *n*; j-m einen ~ mit dem Zaunpfahl geben dać komuś wyraźnie do zrozumienia.
Wi'nkel (wĭ'ŋkᵉl) *m* (2)l kąt, (kleiner) kącik; (entlegener Ort) zakątek; ~... meist pokątny; ~**advokat** *m* pokątny adwokat; ~**druckerei** *f* pokątna drukarnia; ~**ehe** *f* pokątne (oder tajemne) małżeństwo *n*; ~**eisen** *n* węgielnica *f*; 2**förmig** (-foʀmĭch) mający kształt kąta; ~**gasse** *f* boczna ulica, zaułek *m*; ~**haken** *m* węgielnica *f*; Typ. obwórka *f*.
wi'nk(e)lig (wi'ŋk[ᵉ]lĭch) kątowaty.
Wi'nkel...: ~**kneipe** *f* szynk *m* pokątny; ~**makler** *m* faktor pokątny; ~**maß** *n* węgielnica *f*, kątomierz *m*; ~**messer** *m* kątomierz, kwadrant; 2**recht** prostokątny; ~**züge** *m/pl.* wybiegi, wykręty.
wi'nken (wĭ'ŋkᵉn) (15)a (mit dem Kopf) dawać [dać] znak, skinąć [voll.]; (mit den Augen) mrugać [-gnąć]; (mit der Hand) dawać [dać] znak (*instr.*); (locken) wabić; uśmiechać się (*dat.*).
wi'nklig s. winkelig.
wi'nseln (wĭ'nzᵉln) (15)f [za-] kwilić; Hund usw.: skomleć, [za]skowyczeć; ~**d** piskliwy.
Wi'nter (wi'ntᵉʀ) *m* (2)l zima *f*; im ~ w zimie, zimą; ~... zimowy, (Gerste usw.) ozimy; ~**aufenthalt** *m* pobyt zimowy; ~**grün** *n* bluszcz *m*, barwinek *m*; ~**korn** *n* żyto ozime.
wi'nterlich zimowy.
Wi'nter...: 2**mäßig** zimowy; *adv.* po zimowemu; ~**saat** *f* ozimina.
wi'ntern (~n) (15)b: es wintert zanosi się na zimę.
Wi'nzer (wi'ncᵉʀ) *m* (2)l, ~**in** (~ĭn) *f* (3)c winiarz (-arka).
wi'nzig (~cĭch) drobniutki, maluczki; a. = kleinlich.
Wi'pfel (wi'pfᵉl) *m* (2)l szczyt, wierzchołek.
Wi'ppe (wĭ'pᵉ) *f* (3)b brzeg *m*, krawędź; (Schaukel) huśtawka.
wi'ppen (~n) (15)a kołysać, [po]huśtać (się *v/i.*); *fig.* j-n: przewracać [-wrócić]; Münzen: fałszować.
wir (wīʀ) my; ~ waren unser drei było nas trzech; (bei verschiedenem Geschlecht) troje.
Wi'rbel (wi'ʀbᵉl) *m* (2)l (kreisförmige Drehung) wir; (am Kopf) czub; ⚕ krąg, pacierz; (auf der Trommel) werbel; (am Fenster) zakładka *f*; (an der Geige) kołek; (Schwindel) zawrót (głowy); *fig.* zamęt; (von Geschäften) nawał; ~... ⚕ pacierzowy; ~**bein** *n* kość *f* pacierzowa, krąg *m*.
wi'rbelhaft, wi'rb(e)lig (~[ᵉ]lĭch) kręgowaty, wirowaty.
wi'rbel||los bezkręgowy.
wi'rbeln (wĭ'ʀbᵉln) (15)f (sich) wirować, kręcić (się); (vom

Staub usw.) poznosić [wznieść] się kłębami; (vom Wind) wirować; (auf der Trommel) bić werbel; der Kopf wirbelt mir mam zawrót głowy.

Wi'rbel...: ~säule *f* stos *m* pacierzowy, kręgosłup *m*: **~wind** *m* wicher, trąba *f* powietrzna; **~tier** *n* kręgowiec *m*.

wird (wirt) s. werden.

wi'rken (wi'rkᵉn) ⑮a [z]działać, [u]czynić; (Einfluß haben) mieć skutek, [po]skutkować; a. = fruchten; als Lehrer usw. ~ pracować jako ..., spełniać obowiązki (*gen.*); ⊖ (*v/t.*) tkać.

wi'rklich rzeczywisty, prawdziwy, istotny; **⁀keit** *f* rzeczywistość, prawda, istotność; (Tatsache) fakt *m*.

wi'rksam (~zam) (wirkend) skuteczny; (tätig) czynny; ~ sein = wirken; **⁀keit** *f* skuteczność; działalność; in ⁀keit treten wchodzić [wejść] w życie.

Wi'rkung *f* działanie *n*; (Einfluß) wpływ *m*; (Folge) skutek *m*, rezultat *m*; **~s|kraft** *f* siła działalności; **~s|kreis** *m* zakres działania; **⁀s|los** bez skuteczny, nie działający; a. = erfolglos; **⁀s|voll** skuteczny, bogaty w skutki.

wirr (wir) zmieszany, pomieszany, zagmatwany; (Haar) rozburzony, w nieładzie; ~es Durcheinander gmatwanina *f*, nieład *m*; mir ist ~ im Kopfe mąci mi się w głowie.

Wi'rre (wi'rᵉ) *f* ③b zamieszanie *n*, pomieszanie *n*, gmatwanina *f*; (*pl.*) zamieszki *f/pl.*

wi'rren (~n) ⑮a [za]mieszać, [za]gmatwać, wichrzyć.

Wi'rrnis (~nis) *f* ②i¹, **Wi'rrsal** (~zal) *n* ②g¹ = Wirre, Wirrwarr.

Wi'rrwarr (~war) *m* ②g¹ (o. *pl.*) zamieszanie *n*, zamęt, nieład.

Wi'rsing (~zing) ②g¹, **~kohl** *m* kapusta *f* włoska oder kędzierzawa.

wirst (wirst) s. werden.

Wirt (wirt) *m* ②g, **~in** (~in) *f* ③c gospodarz (-dyni); auch = Gast-, Haus-, Schank-wirt.

wi'rtlich gospodarny; (gastfreundlich) gościnny.

Wi'rtschaft *f* gospodarstwo *n*; (Wirtshaus) szynk *m*, jadłodajnia, traktyernia; iro. schöne ~ ładny porządek; die ~ führen = wirtschaften.

wi'rtschaften (~szaftᵉn) ⑮a gospodarować, prowadzić gospodarstwo; zarządzać (*instr.*).

Wi'rtschafter (~ᵉr) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c gospodarz (-dyni); zarządca (-czyni).

wi'rtschaftlich gospodarski, ekonomiczny; er ist ~ jest gospodarny.

Wi'rtschafts... gospodarski; **~gebäude** *n* zabudowanie gospodarskie; **~geld** *n* pieniądze *m/pl.* na wydatki gospodarskie.

Wi'rts...: ~haus *n* szynk *m*, restauracja *f*; (mit Ausspann) gospoda *f*, karczma *f*, zajazd *m*; **~leute** *pl.* gospodarze *m/pl*; **~tafel** *f*, **~tisch** *m* stół *m* restauracyjny.

Wisch (wisz) *m* ②g = Wischlappen; (Fetzen) szmata *f*, gałgan; ~... do ścierania.

wi'schen (~ᵉn) ⑮e ścierać [zetrzeć].

Wi'scher (~ᵉr) *m* ②l ścierka *f*, pomiotła *f*; ⚔ szczotka *f* (do armat); Zeichnen: tuszownik; *fig.* bura *f*, nagana *f*; auch = Wischlappen.

Wi'sch...: ~lappen *m*, **~tuch** *n* ścierka *f*, mytka *f*; **~wasch** (-wasz) *m* ②g (o. *pl.*) gadanina *f*.

Wi'sent (wi'zᵉnt) *m* ②g¹ tur, żubr, bizoń.

Wi'smut (wĭ'smūt) *n* (*m*) ②g[1] (o. *pl.*) bismut *m*; **~...**, **2en** (~ᵉn) bismutowy. [(-pnąć).]
wi'spern (wĭ'spᵉʀn) ⑯b szeptać
Wi'ß|begier, ~de (wĭ's-) *f* żądza wiedzy, ciekawość; **2ig** żądny wiedzy, ciekawy.
wi'ssen (~ᵉn) ⑯m 1. *v/t.* wiedzieć (a. ~ von *dat.* od. um *acc.* o *loc.*); (verstehen) umieć; (kennen) znać; ~ lassen dawać [dać] znać; uwiadamiać [-domić] (k-o o *loc.*); soviel ich weiß o ile mi wiadomo; ich will von ihm nichts mehr ~ nie chcę go znać. 2. 2 *n* (2)l wiedza *f*, wiadomość *f*; meines 2s o ile mi wiadomo; ohne mein 2 bez mojej wiedzy; mit 2 (und Willen) z pełną świadomością; umyślnie; mit 2 und Willen des Vaters za powoleniem (*gen.*).
Wi'ssenschaft *f* umiejętność, nauka; (Wissen) znajomość, wiadomość, wiedza; **~ler** (~lᵉʀ) *m* (2)l uczony; **2lich** naukowy, umiejętny; **~lichkeit** *f* naukowość.
Wi'ssens...: **~drang, ~durst** *m*, **~lust** *f* żądza *f* wiedzy; **2wert** godny poznania, ciekawy, zajmujący. [umyślny.]
wi'ssentlich (~tlĭch) świadomy,
Wi't|frau (wĭ't-) *f* = Witwe.
wi'ttern (~ᵉʀn) ⑯b [z]wietrzyć, węszyć, [u]czuć; *fig.* = ahnen.
Wi'tterung *f* (Wetter) pogoda; (der Hunde) wietrzenie *n*, węszenie *n*; **~s|lehre** *f* meteorologja; **~s|umschlag, ~s|wechsel** *m* zmiana *f* pogody.
Wi'ttum (wĭ't[t]ūm) *n* (2)a zapis *m* wdowi.
Wi'twe (~wᵉ) *f* (3)b wdowa; ~ werden owdowieć [voll.]; **~n...** wdowi; **~n|stand** *m* wdowieństwo *n*.
Wi'twer (~wᵉʀ) *m* (2)l wdowiec; ~ werden owdowieć [voll.]; **~stand** *m* stan wdowi.
Witz (wĭc) *m* ②g dowcip; (Verstand) spryt; ~e machen od. reißen dowcipkować; **~'blatt** *n* pismo humorystyczne; **~'bold** (-bŏlt) *m* ②g dowcipniś. [wać.]
wi'tzeln (wĭ'cᵉln) ⑯f dowcipko-
wi'tzig (~ĭch) dowcipny, sprytny.
wi'tzigen (~ĭgᵉn) ⑯a [na]uczyć rozumu.
Wi'tz...: **~kopf** *m* sprytna głowa *f*; **~wort** *n* dowcip *m*.
wo (wo) gdzie; *cj.* (wenn) jeśli, jeżeli; von ~ (aus) skąd; ach ~!, i ~! gdzież tam!
wo|bei' przy czem.
Wo'che (wo'chᵉ) *f* ③b tydzień *m*; ♂ die ~n *pl.* połóg *m*; die ~n halten leżeć w połogu.
Wo'chen... tygodniowy; **~bett** *n* połóg *m*; **~blatt** *n* tygodnik *m*; **~fieber** *n* gorączka *f* połogowa; **2lang** całymi tygodniami; **~lohn** *m* płaca *f* tygodniowa; **~schrift** *f* tygodnik *m*; **~tag** *m* dzień powszedni; an ~tagen, **2tags** w dnie powszednie; **2weise** tygodniami.
wö'chentlich (wö'chᵉntlĭch) tygodniowy; (all~) co tydzień.
Wö'chnerin (~nᵉʀĭn) *f* ③c położnica.
wo...: **~du'rch** przez co; czem; **~fü'r** o ile; **~fü'r** za co; (Zweck) na co. [(Welle) fala.]
Wo'ge (wo'gᵉ) *f* (3)b bałwan *m*;
wo|ge'gen (wofür) za co; (gegen was) przeciw czemu; (worauf) na co.
wo'gen (wo'gᵉn) ⑮a falować, burzyć się; *fig.* = schwanken.
wo...: **~he'r** skąd; z czego; **~hi'n** dokąd; **~hinge'gen** podczas gdy; **~hi'nter** za czem.
wohl (wol) 1. bsd. *adv.* zdrów; *adv.* dobrze; (vielleicht) może, zapewne; a. = ungefähr, zwar;

sehr (oder recht) ~ bardzo możliwe; ~ oder übel rad nie rad; ~ dem, der ~ szczęśliwy ten, kto ...; was wird er ~ sagen? co też on powie? 2. Ꝛ n ②g (o. pl.) dobro: auf Ihr Ꝛ! na wasze (pańskie) zdrowie!

wo'hl... oft dobrze; ~a"n nuże!, dalej!; ~anständig przyzwoity, przystojny; ~au"f zdrów; ~auf sein być zdrowym, mieć się dobrze; a. = ~an; ~bedacht, ~bedächtig dobrze obmyślany, przezorny; Ꝛbefinden n zdrowie; Ꝛbehagen n rozkosz f, zadowolenie; ~behalten dobrze utrzymany; w dobrym stanie; cały; ~bekannt dobrze znany; ~bewandert, ~erfahren dobrze obznajomiony od. doświadczony; Ꝛergeh(e)n n powodzenie, pomyślność f; ~erzogen dobrze wychowany; Ꝛfahrt f (o. pl.) powodzenie n. pomyślność; Ꝛfahrts|einrichtung f urządzenie n użyteczności publicznej; ~feil tani; Ꝛfeilheit f taniość; ~geboren wielmożny; Euer Ꝛgeboren Wielmożny Panie; Ꝛgefallen n upodobanie; ~gefällig upodobany, miły; adv. chętnie, z przyjemnością; ~gemeint życzliwy, szczery; ~gemut (-gᵉmụt) wesoły, dobrej myśli; ~geneigt życzliwy, dobrze usposobiony, przychylny; ~geraten udały; Ꝛgeruch m woń f; (pl.) wonności f/pl.; Ꝛgeschmack m przyjemny smak; ~gesinnt przychylny, dobrze usposobiony; ~gestalt(et) kształtny, przystojny; ~habend zamożny, majętny, dostatni; Ꝛhabenheit f zamożność, dostatek m.

wo'hlig (wo'lịch) przyjemny.

wo'hl...: Ꝛklang, Ꝛlaut m miły dźwięk, dźwięczność f; ~klingend, ~lautend mile brzmiący, dźwięczny; Ꝛleben n rozkoszne życie; ~meinend w dobrym zamiarze; ~riechend wonny, pachnący; ~schmeckend smaczny; Ꝛsein n zdrowie; Ꝛstand m dobrobyt; Ꝛtat f dobrodziejstwo n; Ꝛtäter(in f) m dobroczyńca m, dobrodziej(ka); ~tätig dobroczynny; Ꝛtätigkeit f dobroczynność; Ꝛtätigkeits... dobroczynny; ~tuend dobroczynny, miły, zbawienny; ~tun czynić dobrze, wyświadczać [-czyć] dobrodziejstwa; es tut ihm wohl to sprawia mu ulgę; ~verstanden dobrze zrozumiany; adv. rozumie się; ~weislich bardzo mądrze, przezornie; Ꝛwollen n życzliwość f, przychylność f; ~wollend życzliwy, przychylny.

wo'hnbar (wo'nbạʀ) mieszkalny.

wo'hnen (~ᵉn) ⑮a mieszkać; (sich aufhalten) przebywać; ~ in (dat.) = bewohnen.

Wo'hn|gebäude, ~haus n dom (oder budynek) m mieszkalny.

wo'hnhaft zamieszkały, mieszkający; ~ sein = wohnen.

wo'hnlich mieszkalny, wygodny.

Wo'hn...: ~ort, ~platz, ~sitz m, ~stätte f miejsce n zamieszkania, siedziba f; ~stube f, ~zimmer n pokój m, izba f mieszkalna.

Wo'hnung f (po)mieszkanie n; (Haus) dom m; ~s... mieszkaniowy; ~s|mangel m, ~s|not f brak m mieszkań.

wö'lben (wö'lbᵉṇ) ⑮a (sich) sklepić (się), wypuklać [-lić]; (sich ~) stawać [stać] się wypukłym; gewölbt sklepiony; (konvex) wypukły.

Wö'lbung f wypukłość; (Gewölbe) sklepienie n.

Wolf (wọlf) m ②d. wilk.

Wö'lfin (wǫ'lfįn) *f* ⑧c wilczyca.

Wo'lfs... wilczy; **~eisen** *n* samołówka *f* na wilki; **~hund** *m* pies do polowania na wilki; **~hunger** *m* wilczy głód oder apetyt; **~milch** ⚘ *f* mlecz *m* trująca, trutka.

Wolhy'nien (wǫlhü'nien) *n* ⑧g Wołyń *m*; aus ~ wołyński.

Wö'lkchen (wǫ'lkchen) *n* ②l chmurka *f*, obłoczeck *m*.

Wo'lke (wǫ'lke) *f* ③b chmura, obłok *m*; (Staub≈) tuman *m*; wie aus den ~n fallen spaść [voll.] jakby z nieba; **~n|bruch** *m* oberwanie *n* się chmury, ulewa *f*; **≈n|frei, ≈n|los** bezchmurny, bez chmur; **~n·kratzer** *m* budynek bardzo wysoki, drapacz chmur.

wo'lkig (wǫ'lkich) pochmurny, zachmurzony.

Wo'll... wełniany; **≈artig** wełniasty.

Wo'lle (wǫ'le) *f* ③b wełna; ⚘ puch *m*, meszek *m*; *fig.* in der ~ sitzen opływać jak pączek w maśle.

wo'llen[1] (~n) wełniany.

wo'llen[2] (~) ⑯o 1. [za-, ze-] chcieć; (wünschen) [za]pragnąć, życzyć sobie (*gen.*); *a.* = beabsichtigen; wie Sie ~ jak pan(i) chce; wir ~ gehen! chodźmy!; ob man will oder nicht czy chcesz czy nie chcesz; dem sei, wie ihm wolle niech będzie, jak chce; es will mir nicht einleuchten nie mogę zrozumieć od. pojąć; wie man wissen will jak mówią od. twierdzę. 2. ≈ *n* ②l chcenie, pragnienie; (Wille) chęć *f*, wola *f*; (Absicht) zamiar *m*.

Wo'llen... wełniany; **~stoff** *m*, **~zeug** *n* materja *f* wełniana.

Wo'll|haar *n* włos *m* wełny.

wo'llig (wǫ'lich) wełnisty, puszysty.

Wo'll...: **~kamm** *m*, **~kratze** *f* gręplа *f* do czesania wełny; **~schläger** *m* ten, co klepie wełnę; **~spinnerei** *f* przędzalnia wełny.

Wo'llust (wǫ'lųst) *f* ②f rozkosz, rozpusta.

wo'llüstig (~lüstich) rozkoszny, rozpustny, lubieżny.

Wo'llüstling (~lįng) *m* ②g[1] rozpustnik, lubieżnik.

wo...: **~mi't** czem; **~mö'glich** możliwy, jeśli możliwe; **~na'ch** po czem, za czem.

Wo'nne (wǫ'ne) *f* ③b rozkosz, radość; (Entzücken) zachwyt *m*; (Genuß) przyjemność; **~...** oft rozkoszny, zachwycający; **~gefühl** *n* uczucie rozkoszy; **~monat, ~mond** *m* poet. (miesiąc) maj; **≈selig, ≈trunken** upojony rozkoszą.

wo'nnig(lich) (~nich, ~nįklįch) rozkoszny, przyjemny, zachwycający.

wor... (woʀ...): **~a'n** (wobei) przy czem; (an was) po czem; ich weiß nicht, ~an ich bin nie wiem, jak stoję; **~au'f** (wo?) na czem; (wohin?) na co; (hierauf) po czem; **~au's** z tego; **~ei'n** w co.

wo'rfeln (wǫ'ʀfeln) ⑯f przewiewać [-wiać].

wor|i'n w czem.

Wort (wǫʀt) *n* ②a (einzelnes: ②g) wyraz *m*, słowo (*a.* = Versprechen obietnica *f*); ~ für ~, von ~ zu ~ słowo za słowem, od słowa do słowa; auf mein ~! słowo honoru!; mit einem ~ (jednem) słowem; kein ~ (mehr)! ani słowa!; in ~en zehn Kronen słowami; ein ~ gab das andere od słowa do słowa; leere ~e czcza gadanina *f*; das ~ ergreifen od. nehmen przemówić [voll.]; i-n (nicht) zu ~e kommen lassen (nie) dać k-u

mówić: er ist ein Mann von ~ to słowny człowiek.

Wo'rt... oft słowo...; **~ableitung** f słoworód m, etymologja: **≈arm** ubogi w wyrazy (oder słowa); **~bruch** m złamanie n słowa: **≈brüchig** wiarołomny, niesłowny. [słów(ecz)ko.

Wö'rtchen (wö'rtchen) n ②l

Wö'rter (~er) s. Wort: **~buch** n słownik m, (kleines) słowniczek m; **~verzeichnis** n spis m wyrazów.

Wo'rt...: **~fechterei** f szermowanie n słowami, walka na słowa; **≈fest** wierny danemu słowu, dotrzymujący słowa; **~folge, ~fügung** f następstwo n (od. szyk m) wyrazów; **~führer** m mowca; (einer Partei) przewodnik; **≈getreu** = wörtlich: **≈karg** małomowny: **~klauber** (-klauber) m ②l lubiący podchwytywać (oder nicować) słowa; **~klauberei** (~ai) f ③b podchwytywanie n (od. nicowanie n) słów; **~laut** m pełne (oder dosłowne) brzmienie n.

wö'rtlich (wö'rtlich) dosłowny; (buchstäblich) żywcem, słowo w słowo.

Wo'rt...: **~rätsel** n łamigłówka f zgłoskowa, logogryf m; **~schatz** m zapas wyrazów; **~schwall** m nawał słów; **~spiel** n, **~witz** m gra f słów; **~stellung** f = ~folge; **~streit, ~wechsel** m sprzeczka f słowna, spór; wymiana f słów.

wor...: **~ü'ber** nad czem, o czem; z czego; **~u'nter** pod czem, pod co; między co; (relativ) między którymi.

wo...: **~se'lbst** gdzie; **~vo'n** (woraus) z czego; (woher) skąd; (worüber) o czem; **~vo'r** przed czem; (behüten usw.) od czego; **~zu'** na co, po co.

Wrack (wrąk) n ②g szczątki m/pl. rozbitego okrętu.

Wu'cher (wu'cher) m ②l lichwa f; a. = ~zins; ~... lichwiarski.

Wu'cherer (~er) m ②l, **Wu'cherin** (~in) f ③c lichwiarz (-arka).

wu'cherisch (~isch) lichwiarski: adv. po lichwiarsku.

wu'chern (~n) ⑮b trudnić się lichwą; fig. szafować hojnie (mit dat. czemś); ♀ [wy]bujać: zbytnio się rozrastać [-rość]: ~ lassen powiększać lichwiarskimi procentami.

Wu'cherung f bujanie n; (als Folge) wybujałość, narośl.

Wu'cher|zins m procent lichwiarski. [2. ≈ s. wachsen.

Wuchs (wūks) 1. m ②d¹ wzrost.

Wucht (wucht) f ③b ciężar m; (Kraft) siła, moc.

wu'chten (~en) ⑮c być ciężkim, ciężyć.

wu'chtig (~ich) ciężki, silny.

wü'hlen (wü'len) ⑮a [za-, wy-]ryć, [za-, roz]kopać; (v. Wasser) [wy]żłobić; Pol. podniecać umysły, agitować.

Wü'hler (~ler) m ②l ryjący, kopiący; Pol. agitator.

Wühlerei' (wülerai') f ③b kopanie n, grzebanie n; Pol. agitacja, machinacje f/pl. polityczne.

Wulst (wulst) m ②d, f ②f nabrzmiałość f, nadętość f: (am Kleid) turniura f; (an Säulen) tocznica f, tok m; (Geschwulst) spuchlizna f.

wu'lstig (wu'lstich) nabrzmiały, wydęty.

wund (wunt) ranny, zraniony, bolący, zbolały; ein ~er Punkt punkt m drażliwy; sich ~ liegen odleżeć [voll.] się.

Wu'nd...: **~arz(e)nei|kunst** f chirurgja; **~arzt** m chirurg: **≈ärztlich** chirurgiczny.

Wu'nde (wü'ndᵉ) *f* (3)b rana, skaleczenie *n*.

Wu'nder (~R) *n* (2)l cud, dziw; blaues ~, ~ über ~ cud nad cudami: (es ist) kein ~, daß ... nic dziwnego, że ...; ~ tun [z]działać cuda, dokazywać [-zać] cudów; ~... oft cudowny.

wu'nderbar cudowny, dziwny.

Wu'nder...: **~ding** *n* cudo, dziwo, cudotwór *m*, dziwoląg *m*, **~doktor** *m* lekarz cudotwórca; **~glaube** *m* wiara *f* w cuda: **2hü'bsch** cudowny, prześliczny.

wu'nderlich dziwny, osobliwy; (seltsam) dziwaczny: **~er** Mensch dziwak *m*: **2keit** *f* dziwność; dziwaczność.

Wu'nder|mann *m* cudowny mąż: *a.* = Wundertäter.

wu'ndern (wü'ndᵉRn) (15)b: sich ~ über (*acc.*) [z]dziwić się (*dat.*, *instr.*): es wundert mich, daß ... dziwi mnie, że ...

Wu'nder...: **2nehmen** [z]dziwić; es nimmt mich 2 dziwi mnie, wydaje mi się dziwnem: **2schö'n** cudowny, przecudny, cudnej piękności: **~tat** *f* cudowny czyn *m*, cud *m*: **~täter** *m* cudotwórca: **2tätig** cudowny, cudotwórczy: **2voll** cudowny, przecudny; **~werk** *n* cud *m*: **~zeichen** *n* cudowny znak *m*.

Wu'nd...: **~fieber** *n* gorączka *f* przyranna; **~liegen** *n* odleżenie: **~wasser** *n* woda *f* na rany.

Wunsch (wunsz) *m* (2)d życzenie *n*, pragnienie *n*; nach ~ po myśli, według życzenia.

Wü'nschel|rute (wü'nszᵉl-) *f* różdżka czarodziejska.

wü'nschen (~szᵉn) (15)e życzyć sobie, pragnąć (*gen.*); j-m et. ~ życzyć (k-u *gen.*); was ~ Sie? czego pan(i) sobie życzy?: **~swert** pożądany.

wü'rbe (wü'Rbᵉ) s. werben.

wu'rde (wu'Rdᵉ), **wü'rde**[1] (wü'Rdᵉ) s. werden.

Wü'rde[2] (wü'Rdᵉ) *f* (3)b godność, powaga; (amtliche) dostojeństwo *n*, zaszczyt *m*; (akademische usw.) stopień *m*: **~nträger** *m* dostojnik, dygnitarz; **2voll** pełen godności oder powagi.

wü'rdig (~ich) godzien, godny, wart; er ist dessen ~ on zasłużył na to; **2keit** *f* godność, zasługa.

wü'rdigen (~igᵉn) (15)a oceniać [-nić], słusznie osądzać [-dzić], uczcić [voll.]: j-n einer Sache ~ uznawać [uznać] k-o godnym (*gen.*), zaszczycać [-cić] k-o (*instr.*). **Su.** ocenienie *n*; uczczenie *n*.

Wurf (wuRf) *m* (2)d (Werfen) rzut; (von Tieren) pomiot: j-m in den ~ kommen wchodzić [wejść] w drogę, nawinąć [voll.] się: ~... oft do rzucania: **~bahn** *f* linja rzutu: **~blei** *n* pion *m*.

wü'rfe (wü'Rfᵉ) s. werfen.

Wü'rfel (wü'Rfᵉl) *m* (2)l Geom. sześcian: (zum Spielen) kostka *f*, kość *f*: **~becher** *m* kubek na kostki; **2förmig** (-föRmich) sześcienny, w kształcie kostki.

wü'rf(e)lig (~f[ᵉ]lich) sześcienny, w kostki: (Stoff) s. gewürfelt.

wü'rfeln (~fᵉln) (15)a [za]grać w kości oder kostki.

Wu'rf...: **~geschoß** *n* pocisk *m*; **~maschine** *f* ehm. kusza; **~schaufel** *f* szufla, wiejaczka: **~speer**, **~spieß** *m* oszczep, dzryt, pocisk.

wü'rgen (wü'Rgᵉn) (15)a dusić, dławić.

Wü'rg|engel (wü'Rk-) *m* anioł niszczyciel, anioł śmierci.

Wü'rger (wü'Rgᵉr) *m* (2)l dusiciel: morderca; Zool. srokosz.

Wurm (wurm) *m* (2)a robak, czerw; (innerer) glista *f*; (am Finger) zanogcica *f*; **≈'abtreibend** spędzający robaki; **≈'ähnlich**, **≈'artig** robakowaty, robaczkowy.

Wü'rmchen (wü'rmchen) *n* (2)i robaczek *m*.

wu'rmen (wu'rmen) (15)a: es wurmt mich gryzie mnie, niepokoi mnie.

Wu'rm...: **~fraß**, **~stich** *m* dziura *f* stoczona przez robaka; **≈fräßig**(-fresich), **≈stichig**(-sztichich) stoczony przez robaki, robaczliwy; **~mittel** *n* środek *m* na robaki.

Wurst (wurst) *f* (2)f kiełbasa; *dim.* (= **Wü'rstchen** [wü'rstchen] *n* (2)i) kiełbaska; F das ist mir (alles) ~ to mi (zupełnie) obojętne; **~händler**, **~macher** *m* kiełbaśnik, masarz.

Wü'rze (wü'rce) *f* (3)b przyprawa; (Gewürz) korzenie *m/pl.*; (Bier≈) brzeczka.

Wu'rzel (wu'rcel) *f* (3)d korzeń *m*; *fig.* źródło *n*, początek *m*; (Gram., Arith. pierwiastek *m*; ~ fassen zakorzeniać [-nić] się; **~faser** *f* włókienko *n*; **≈förmig** (-förmich) podobny do korzenia; **≈los** nie mający korzeni.

wu'rzeln (~n) (15)f [za]korzenić się (in *dat.* w *loc.*); *fig.* mieć źródło oder początek.

Wu'rzel...: **~reis** *n*, **~schößling** *m* gałązka *f*, wyrastająca wprost z korzenia; **~stock** *m* kłąb; **~werk** *n* włoszczyzna *f*; **~wort** *n* wyraz *m* pierwiastkowy oder pierwotny; **~zeichen** *n* znak *m* pierwiastka.

wü'rzen (wü'rcen) (15)e przyprawiać [-wić] korzeniami.

wü'rzhaft, **wü'rzig** (wü'rcich) korzenny, aromatyczny.

wusch (wusz), **wü'sche** (wü'sze) s. waschen.

wu'ßte (wu'ste), **wü'ßte** (wü'ste) s. wissen.

wüst (wüst) pusty; (unbewohnt) niezamieszkały; (unbebaut) nieuprawny; (wild) dziki; (von Menschen) rozwięzły, brudny; rozpustny.

Wü'ste (wü'ste), **Wüstenei'** (~nai') *f* (3)b pustynia, puszcza.

Wü'stling (~ling) *m* (2)g[1] rozpustnik.

Wut (wut) *f* (3)b (o. *pl.*) złość, zajadłość, wściekłość, pasja; in ~ bringen (geraten) — wütend machen (werden).

wü'ten (wü'ten) (15)c srożyć się, wściekać się ze złości; **~d** zły, zajadły, wściekły, zażarty; **~d** machen rozwścieklać [-lić], rozzłościć [voll.]; **~d** werden rozwścieklać [-lić] się; rozzłościć się.

wu'tentbrannt rozwścieczony, wściekły, zapalony gniewem.

Wü'terich (wü'terich) *m* (2)g[1] okrutnik, tyran.

wü'tig (wü'tich) — wütend.

X

X'|Beine *n/pl.* nogi *f/pl.* krzywe (zgięte w kolanach ku sobie).

x|belie'big s. beliebig.

Xylogra'ph (ksülograf) *m* (3)a drzeworytnik; **~ie'** (~grafi') *f* (6)f drzeworytnictwo *n*.

Y

Yacht (jacht) s. Jacht.

Y'sop (ü'zop) *m* (2)g[1] izop.

Z

(Vgl. auch C und K)

Z. Abk. für Zahl, Zeile.

Zä'ckchen (cĕ'kchᵉn) *n* ②l ząbek *m*, koniuszek *m*.

Za'cke (cą'kᵉ) *f* ③b, **~n**[1] (~n) *m* ②l ostry koniec *m*; (Zahn) ząb *m*; (Spitze) kolec *m*.

za'cken[2] (~) ⑮a nacinać [-ciąć], wycinać [-ciąć]; (zähneln) wyrzynać [-rznąć] ząbki, [po-]ząbkować; gezackt ząbkowaty, zygzakowaty. [rosochaty.]

za'ckig (cą'kįch) zębaty; (Geweih)

zag (cąk) = zaghaft.

za'gen (cą'gᵉn) ociąpać się, [za-]wahać się, bać się.

za'ghaft (cą'khąft) bojaźliwy, trwożliwy, nieśmiały; **~igkeit** *f* bojaźliwość, trwożliwość, nieśmiałość.

zä'h(e) (cē'[ᵉ]) ciągnący się; (klebrig) lepki; (Fleisch) łykowaty; *fig.* wytrwały, niewzruszony; (Leben) długotrwały; *a.* = eigensinnig, geizig.

Zä'higkeit (cē'įch-) *f* ciągłość; lepkość; łykowatość; *fig.* wytrwałość; *a.* = Eigensinn, Geiz.

Zahl (cąl) *f* ③b liczba; (Ziffer) cyfra; (Anzahl) ilość; ohne ~ niezliczony.

Za'hl|amt *n* urząd *m* płatniczy.

Zä'hl|apparat (cē'l-) *m* przyrząd do liczenia.

za'hlbar (cą'lbār) płatny.

zä'hlbar (cē'lbāʀ) dający się zliczyć.

Za'hl|brett *n* stoł *m*, na którym płacący kładzie pieniądze.

za'hlen (cą'lᵉn) ⑮a [za]płacić; zum Kellner: ~! (kelner,) płacić!

zä'hlen (cē'lᵉn) ⑮a [po-, na-]liczyć, [po]rachować; *fig.* auf (*acc.*) ~ liczyć na (*acc.*); ~ unter (*acc.*) oder zu (*dat.*) zaliczać [-czyć] do (*gen.*).

Za'hlen... liczbowy, cyfrowy; **~folge, ~reihe** *f* rząd *m* liczb; **~lehre** *f* arytmetyka.

Za'hler (cą'lᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c płacący (-ca), płatnik (-niczka).

Zä'hler (cē'lᵉʀ) *m* ②l: a) and. **~in** (~in) *f* ③c liczący (-ca); b) Arith. licznik.

Za'hl...: **~fähig** wypłacalny; **~kellner** *m* płatniczy; **~los** niezliczony; *adv.* bez liku; **~losigkeit** *f* niezliczoność; **~meister** *m* płatnik; **~pfennig** *m* liczman; **~reich** liczny, mnogi; **~stelle** *f* miejsce *n* wypłaty; **~tag** *m* dzień wypłaty; **~tisch** *m* stół do liczenia pieniędzy.

Za'hlung *f* płacenie *n*, zapłata; (des Gehalts) wypłata; an ~s Statt w miejsce (oder zamiost) zapłaty.

Zä'hlung *f* liczenie *n*; (des Volkes) spis *m*.

Za'hlungs...: **~anweisung** *f* przekaz *m* płatniczy; **~einstellung** *f* zawieszenie *n* wypłat, niewypłacalność; **~frist** *f* termin *m* wypłaty; **~(un)fähig** (nie)wypłacalny; **~(un)fähigkeit** *f* (nie)wypłacalność.

Za'hl...: **~wort** *n* ②a liczebnik *m*; **~zeichen** *n* znak *m* liczbowy; cyfra *f*.

zahm (cąm) łaskawy, swojski, oswojony; *fig.* spokojny, potulny; ~ machen = zähmen.

zä'hmbar (cē'mbāʀ) dający się oswoić oder poskromić.

zä'hmen (cē'mᵉn) ⑮a oswajać [oswoić], ułaskawiać [-wić]; *fig.* poskramiać [-skromić], powściągać [-gnąć].

Zä'hmer (~ᵉʀ) *m* ②l poskramiacz.

Za'hmheit *f* łaskawość.

Zä'hmung *f* oswajanie *n*; poskramianie *n*.

Zahn (cąn) *m* ②d ząb; *dim.* (= **Zä'hnchen** [cę'nch^en] *n* ②l) ząbek, ząbeczek; (wilder Tiere) kieł.

Za'hn... (do) zębów; **~arzt** *m* dentysta; **~ärztin** *f* dentystka; **~bürste** *f* szczoteczka do zębów.

Zä'hne (cę'n^e) s. Zahn; **~fletschen** *n* szczerzenie zębów; **~klappern** *n* dzwonienie zębami; **~knirschen** *n* zgrzytanie zębami.

zä'hne(l)n (~[l]n) ⑮a(f) ząbkować.

za'hnen (cą'n^en) ⑮a 1. dostawać [-stać] zęby; (*v/t.*) = zähne(l)n. 2. ♀ *n* ②l ząbkowanie.

Za'hn...: **~fäule** *f* próchnienie *n* zębów; **~fleisch** *n* dziąsło; **~geschwür** *n* wrzód *m* na dziąśle; **~höhle** *f* dołek *m* zębowy, zębodół *m*; **~künstler** *m* dentysta; **~laut** *m* spółgłoska *f* zębowa; **~lehre** *f* dentologja; ♀**los** bezzębny; **~lücke** *f* szczerba między zębami; **~mittel** *n* środek *m* (oder lekarstwo) na zęby; **~pulver** *n* proszek *m* do (czyszczenia) zębów; **~rad** *n* koło zębate; **~rad|bahn** *f* kolej zębata; **~schmerz** *m* ból zębów; **~stocher** (-sztǫch^eR) *m* ②l wykłuwaczka *f*; **~wechsel** *m* zmiana *f* zębów; **~weh** *n* = ~schmerz; **~werk** *n* koła *n/pl.* zębate; **~wurzel** *f* korzeń *m* zęba.

Zä'hre (cę'R^e) *f* ③b *poet.* łza.

Zain (cain) *m* ②g lana sztaba *f* kruszcu. [dacz.]

Za'nder (cą'nd^eR) *m* ②l san-|

Za'nge (cą'ŋ^e) *f* ③b szczypce *f/pl.*, obcęgi *m/pl.*; (große) kleszcze *m/pl.*

Zank (cąŋk) *m* ②g (o. *pl.*) kłótnia *f*, sprzeczka *f*, waśń *f*; **~apfel** *m* kość *f* niezgody.

za'nken (~^en) ⑮a (sich) [po-] kłócić się, [po]sprzeczać się (mit *dat.* z *instr.*).

Za'nker (cę'ŋk^eR) *m* ②l, **~in** (~in) *f* ③c kłótnik (-nica), człowiek *m* kłótliwy.

Zänkerei' (cęŋk^eRai') *f* ③b kłótnia, waśń.

zä'nkisch (cę'ŋkĭsz) kłótliwy.

Za'nk...: **~lust**, **~sucht** *f* kłótliwość; ♀**süchtig** kłótliwy; **~teufel** *m* demon niezgody.

Zä'pfchen (cę'pfch^en) *n* ②l czopek *m*; Anat. języczek *m* (w gardle).

za'pfen (cą'pf^en) ⑮a 1. *v/t.* [na-] toczyć; Blut: = abzapfen. 2. ♀ *m* ②l czop; ♀ szyszka *f*: (Eis♀) sąpel; Anat. = Zäpfchen; ♀**lager** *n* podstawa *f* czopa, cewka *f*; ♀**streich** *m* capstrzyk.

za'pp(e)lig (cą'p[^e]lĭch) trzepocący się, rzucający się.

za'ppeln (cą'p^e(n) ⑮f trzepotać się, rzucać się; (mit den Füßen) dreptać; *fig.* dygotać, drgać.

Za'rge (cą'Rg^e) *f* ③b obwódka: (an Fenstern) futryna.

zart (cąRt) delikatny; (schwach) słaby, wątły; **~'fühlend** delikatny, czuły; ♀**'gefühl** *n* delikatność *f*, delikatne czucie.

Za'rtheit *f* delikatność; wątłość; *a.* = Zartgefühl.

zä'rtlich (cę'Rtlĭch) delikatny, wątły; Worte: czuły, pieszczotliwy; ♀**keit** *f* delikatność, wątłość; czułość, pieszczotliwość.

Zä'rtling (~lĭŋ) *m* ②g¹ pieszczoch, pieszczoszek.

Za'ser (cą'z^eR) *f* ③d = Faser.

Zau'ber (cau'b^eR) *m* ②l czar, urok; **~...** czarowny, uroczy; (zauberisch) czarodziejski.

Zauberei' (caub^eRai') *f* ③b czarodziejstwo *n*; czary *m/pl.*; **~treiben** = zaubern.

Zau'berer (cau'beReR) *m* (2)l czarodziej, czarownik.

Zau'berflöte *f* flet *m* czarodziejski.

zau'berhaft (cau'beRhăft) czarodziejski; *fig.* uroczy, cudny.

Zau'berin (~in) *f* (3)c czarodziejka, czarownica.

zau'berisch (cau'beRisz) = zauberhaft.

Zau'ber...: **~kraft** *f* moc czarodziejska; **~kunst** *f* sztuka czarodziejska, czarodziejstwo *n*; **~künstler** *m* = Zauberer.

zau'bern (cau'beRn) (15)b 1. czarować. 2. ♀ *n* (2)l = Zauberei.

Zau'ber...: **~posse** *f* sztuka czarodziejska; **~ring** *m* pierścień zaczarowany od. czarodziejski; **~stab** *m* laska (oder różdżka) *f* czarodziejska; **~stück** *n* sztuka czarodziejska; (— **~werk** *n*) — Zauberei; **~trank** *m* napój czarujący; **~wort** *n* słowo czarujące.

Zauderei' (caudeRai') *f* (3)b zwlekanie *n*, odwlekanie *n*.

Zau'd(e)rer (cau'd[e]ReR) *m* (2)l, **Zau'd(r)erin** (cau'd[R]eRin) *f* (3)c lubiący (-ca) zwlekać.

zau'dern (~deRn) (15)b zwlekać, odwlekać [-wlec], ociągać się, wahać się; ohne ♀ bezzwłocznie.

Zaum (caum) *m* (2)d uzda *f*: im ~e halten trzymać na wodzy, powściągać [-gnąć].

zäu'men (coi'men) (15)a wkładać [włożyć] (koniowi) uzdę, [o]kiełzać: *fig.* powściągać [-gnąć], hamować.

Zaun (caun) *m* (2)d płot, parkan; *fig.* et. vom ~e brechen [u]czynić bez żadnego powodu oder ni stąd ni zowąd: **~'könig** *m* Zool. mysi królik: **~'pfahl** *m* kół, pal.

zau'sen (cau'zen) (15)e [po]szarpać, czochrać; j-n bei den Haaren usw. ~ [po]targać k-o za (*acc.*).

z. B. Abk. für zum Beispiel.

z. D. Abk. für zur Disposition.

Ze'bra (ce'bRa) *n* (4) zebra *f*.

Zech|bruder (cĕ'ch-) *m* piwosz, winosz; towarzysz od kieliszka.

Ze'che (cĕ'che) *f* (3)b należytość za jadło i trunki spożyte w gospodzie; (Zunft) cech *m*; ⚒ kopalnia, chodnik *m*.

ze'chen (~n) (15)a pić, hulać.

Ze'cher (~R) *m* (2)l pijak, hulaka.

Zecherei' (cĕcheRai') *f* (3)b pijatyka, hulanie *n*.

Ze'ch...: **~gelage** *n* pijatyka *f*, hulanka *f*: **~genoß** *m* towarzysz od kieliszka: **~schuld** *f* dług *m* za spożyte jadło i trunki.

Ze'cke (ce'ke) *f* (3)b kleszcz *m*.

Ze'der (cę'deR) *f* (3)d cedr *m*: **~...** cedrowy.

zedie'ren (cędi'Ren) (15)g = abtreten.

Zeh (cę) *m* (2)g u. (3)a. **Ze'he** (cę'e) *f* (3)b palec *m* (u nogi): auf den ~en(spitzen) gehen na palcach.

Ze'hent (cę'ent) *n* (2)g' dziesięcina *f*.

zehn (cen) 1. (wenn nichts folgt P auch ~**e**, ce'ne) dziesięć: ~ (zusammen) dziesięcioro; es waren unser ~ było nas dziesięciu; Uhr: halb ~ pół do dziesiątej. 2. ♀ *f* (3)b dziesiątka.

ze'hn... dziesięcio...: **♀eck** *n* dziesięciobok *m*.

Ze'hner (cę'neR) *m* (2)l = zehn 2; (10 Heller) dziesiątak.

ze'hnerlei' (~lai') indekl. dziesięcioraki.

ze'hn...: **~fach**, **~fältig** (-feltich) dziesięciokrotny; **~jährig** dziesięcioletni; **~mal** dziesięć razy; **~malig** (-malich) dziesięciorazowy; **~tägig** dziesięciodniowy.

ze'hnte (cę'ntº) dziesiąty.
Ze'hntel (cę'ntºl) n ②l dziesiąta (część) f.
ze'hren (cę'ʀºn) ⑮a jeść i pić; (sich nähren) żywić się; (leben) żyć; (mager machen) [s]trawić, wyniszczać [-czyć]; bei j-m ~ mieć utrzymanie u (gen.); ~d trawiący.
Ze'hr|geld n, **-pfennig** m pieniądze m/pl. na żywność, strawne n.
Ze'hrung f utrzymanie n, żywność; auch = Ab-, Auszehrung.
Zei'chen (cai'chºn) n ②l znak m (a. Astr.), oznaka f; (Beweis) dowód m; (Merk2) cecha f; znamię; a. = Ab-, Kennzeichen; (~ zur Abfahrt usw.) sygnał m; zum ~, daß ... na dowód, że ...; ein ~ geben dawać [dać] znak od. sygnał; (mit der Hand) winken.
Zei'chen... meist rysunkowy (vgl. zeichnen): **lehrer** m nauczyciel rysunków; **~saal** m sala f rysunkowa; **~sprache** f rozmowa na migi; **~stift** m ołówek do rysowania; **~unterricht** m nauka f rysunków.
zei'chnen (cai'chnºn) ⑮c 1. [na-] rysować (nach der Natur z natury); Wäsche usw.: [po]znaczyć; Pläne usw.: [na]szkicować; (unterschreiben) podpisywać [-sać] się; in Briefen: ich zeichne hochachtungsvoll kreślę się z głębokim szacunkiem. 2. 2 n ②l rysowanie n; rysunki m/pl.; zum 2 (dienend) rysunkowy.
Zei'chner (~nºʀ) m ②l, **~in** (~in) f ③c rysownik (-niczka).
Zei'chnung f = zeichnen 2; rysunek m; (auf Wäsche) znak m; (Plan) szkic m; ✠ podpis m.
zei'deln ↘ (cai'dºln) ⑮f podbierać miód z ula, podkurzać [-rzyć].
Zei'dler (~lºʀ) m ②l bartnik, pasiecznik.
Zei'ge|finger (cai'gº~) m palec wskazujący.
zei'gen (~n) ⑮a (sich) pokazywać [-zać] (się), pojawiać [-wić] się; (hinweisen auf) wskazywać [-zać] na (acc.); sich ~ als okazywać [-zać] się (instr.); a. = sich äußern.
Zei'ger (~ʀ) m ②l okaziciel; (an Uhren usw.) wskazówka f.
zei'hen (cai'ºn) ⑬r = beschuldigen.
Zei'le (cai'lº) f ③b wiersz m; (kurze oder kleine ~) wierszyk m, unter (zwischen) den ~n między wierszami; **~n...** wierszowy: **~n|abstand** m odstęp między wierszami; 2n|weise wierszami.
Zei'sig (~zich) m ②g¹ czyżyk; fig. lockerer ~ dobry numer.
Zeit (cait) f ③b czas m; (Tages2 usw.) pora; auf ~ na czas; von ~ zu ~ od czasu do czasu; vor alten ~en w dawnych czasach; vor kurzer ~ niedawno, vor langer ~ dawno; zur ~ (jetzt) teraz, obecnie, (= zur rechten ~) w porę, w czas, es hat (noch) ~ jeszcze czas; niema pośpiechu; sich ~ lassen oder nehmen nie spieszyć się.
Zei't...: **~abschnitt** m okres, epoka f; **~alter** n wiek m; **~angabe** f oznaczenie n czasu, (Datum) data; **~aufwand** m nakład czasu; **~berechnung** f rachuba czasu; **~dauer** f przeciąg m czasu; für die ~dauer von ... na przeciąg (gen.); **~folge** f następstwo n czasów; porządek m chronologiczny; **~geist** m duch czasu; 2**gemäß** odpowiedni do czasu, będący na czasie, aktualny; **~genosse** m współcześnik; 2**genössisch** (-gºnösisz) współczesny; ~ge

schichte *f* historja współczesna, dzieje *m/pl.* współczesne.

zei'tig (caĭ'tĭch) tegoczesny. (früh) wczesny, rychły; (reif) dojrzały; a. = zeitgemäß

zei'tigen (~tĭgen) ⑮a [u]czynić dojrzałym: Früchte dojrzewać [-eć].

Zei't...: **~lang** *f*: eine ~lang pewien (oder jakiś) czas *m*; **~lauf** *m* bieg czasu. **Ωle"bens** na (oder przez) całe życie, dożywotnie.

zei'tlich czasowy. (irdisch) ziemski: (vergänglich) przemijający, znikomy: das Ωe segnen = sterben.

Zei't...: **~mangel** *m* brak czasu; **~maß** ♪ *n* miara *f* czasu, tempo: **~punkt** *m* czas, pora *f*, chwila *f*: **Ωraubend** wymagający wiele czasu: **~raum** *m* przeciąg czasu, okres: **~rechnung** *f* rachuba czasu, (christliche usw.) era; **~schrift** *f* czasopismo *n*: **~tafel** *f* tablica chronologiczna: **~umstand** *m* okoliczność *f* (czasowa).

Zei'tung (caĭ'tŭng) *f* ③b = Nachricht: gazeta, dziennik *m*; was bringt die ~? co piszą w gazetach?

Zei'tungs... dziennikarski: **~anzeige** *f* ogłoszenie *n* w gazecie od. w dzienniku. **~berichterstatter** *m* reporter (a. korespondent) dziennikarski; **~blatt** *n* gazeta *f*: **~presse** *f* prasa: **~schreiber** *m* dziennikarz: **~wesen** *n* dziennikarstwo.

Zei't...: **~verlust** *m* strata *f* czasu; **~vertreib** (-fĕʀtʀaip) *m* spędzanie *n* czasu, rozrywka *f*; zum ~vertreib dla rozrywki; **Ωweilig** (-waĭlĭch) tymczasowy; **Ωweise** od czasu do czasu, czasami; **~wort** *n* ②a czasownik *m*, słowo.

Ze'lle (cĕ'lᵉ) *f* ③b (in Klöstern) cela: ✗ komórka; (der Bienen) przegródka; **~n...** komórkowy; celkowy **Ωnförmig** (-fœʀmĭch) komórkowaty: **~ngefängnis** *n* więzienie celkowe.

Ze'll(en)gewebe *n* tkanka *f* komórkowa.

ze'llig (cĕ'lĭch) komórkowy, komórkowaty.

Zelo't (cęlō't) *m* ③a zagorzalec, fanatyk.

Zelt (cĕlt) *n* ②g namiot *m*; (aus Zweigen usw.) szałas *m*: **~'bett** *n* łóżko z baldachinem; **~'dach** *n* dach *m* namiotu: **~'pflock** *m* pal (do budowy namiotu).

Ze'lter (cĕ'ltᵉʀ) *m* ②l stępak.

Zeme'nt (cęmĕ'nt) *m* und *n* ②g cement *m*; a. = Kitt; **~...** cementowy.

Zeni't (cęnī't) *m* ②g zenit, [szczyt.]

Zensu'r (cĕnzū'ʀ) *f* ③b cenzura: **~...** cenzurowy.

Zentena'rfeier (cĕntęnā'ʀ-) *f* dziesięcioletni jubileusz *m*.

Ze'ntner (cĕ'ntnᵉʀ) *m* ②l cetnar: **Ωschwer** bardzo ciężki; **Ωweise** cetnarami, na cetnary.

zentra'l (cĕntʀā'l) centralny. środkowy.

Ze'ntrum (cĕ'ntʀŭm) *n* ⑥e środek *m*, centrum.

Ze'pter (cĕ'ptᵉʀ) *n* ②l berło.

zer... (cĕʀ...) in Zssgn roz..., prze..., z...

zer|a'rbeiten [z]niszczyć pracą.

zer|bei'ßen rozgryzać [-gryźć].

zer|be'rsten rozpękać [-knąć] się.

zer|bleu'en zbić [voll.] na kwaśne jabłko.

zer|bre'chen roz- oder prze-łamywać [-mać], [s-, roz]tłuc; *fig.* sich den Kopf ~ łamać sobie głowę (über *acc.* nad *instr.*).

zer|bre'chlich (-bʀĕ'chlĭch) łamliwy; (spröde) kruchy; *fig.* słaby: **Ωkeit** *f* łamliwość: kruchość.

zer|brö'ckeln [po]kruszyć (się *v/i.*), rozdrabiać [-drobić].

zer|drü'cken rozgniatać [rozgnieść].

Zeremonie' (cęremǫnī', *a.* ~mǫ'-nie) *f* ⑥f ceremonja, uroczystość, obrząd *m*; ~n machen ceremonjować się.

zeremoniell (~niệl) 1. ceremonjalny, uroczysty. 2. ℒ *n* ②g¹ ceremonjał *m*.

Zeremo'nien... ceremonjalny; ~**meister** *m* mistrz ceremonji.

zeremoniö's (~niǫ's) ceremonijny.

zer|fa'hren 1. *v t.* roztargać [-gnąć]. 2. *a.* pomieszany, w nieładzie; ℒ**heit** *f* zamieszanie *n*, nieład *m*.

Zer|fa'll *m* (*o. pl.*) upadek, rozprężenie *n*.

zer|fa'llen rozpadać [-paść] się, rozlatywać [-lecieć] się (in *acc.* na *acc.*); Gebäude: [za]walić się; mit j-m ~ poróżnić (oder pokłócić) [voll.] się z (*instr.*).

zer|fa'sern [po]dzielić na włókna; *fig.* badać szczegółowo.

zer|fe'tzen rozszarpywać [-pać].

zer|flei'schen (-flai'szen) ⑮e rozszarpywać [-pać].

zer|flie'ßen rozpływać [-płynąć] się; *fig.* zalewać [-lać] się (in Tränen łzami).

zer|fre'ssen [s]toczyć, przegryzać [-gryźć].

zer|ge'h(e)n rozpuszczać [-puścić] się, rozpływać [-płynąć] się.

zer|glie'dern rozczłonkowywać [-ować], rozbierać [rozebrać]; Leichen: [po]krajać; *fig.* analizować.

Zer|glie'derung *f* rozczłonkowywanie *n*, rozbieranie *n*; *fig.* rozbiór *m*, analiza; ~**s|kunst** *f* anatomja; ~**s|messer** *n* nożyk *m* anatomiczny, skalpel *m*.

zer|ha'cken, -hauen rozrębywać [-rąbać], [po]siec.

zer|kau'en rozgryzać [-gryźć] zębami.

zer|klei'nern (-klai'nern) ⑮b rozdrabiać [-drobić] na małe cząsteczki.

zer|klo'pfen [roz]tłuc, rozgniatać [-gnieść].

zer|knau'tschen F = zerknittern.

zer|kni'rschen zgniatać [zgnieść]; Herz: [s]kruszyć; zerknirscht skruszony. *Su.* skrucha *f*.

zer|kni'ttern, -knü'llen [z-, po-]miąć. [[-ować].]

zer|ko'chen rozgotowywać

zer|kra'tzen rozdrapywać [-pać]

zer|krü'meln = zerbröckeln.

zer|la'ssen rozpuszczać [-puścić].

zer|le'gen rozkładać [rozłożyć], rozbierać [rozebrać]; (mit dem Messer) rozkrajać [-kroić], rozkrawywać; ⚗ analizować. *Su.* rozkładanie *n*, rozłożenie *n*, rozbiór *m*; analiza *f*.

zer|lu'mpt (-lu'mpt) obszarpany, obdarty, w łachmanach; ℒe(r) *m* ⑨l obdartus, oberwaniec.

zer|ma'hlen [z]mielić.

zer|ma'lmen (-mă'lmen) ⑮a [z]miażdżyc; auch = zerkauen.

zer|na'gen przegryzać [-gryźć]; (zerfressen) przeżerać [-żreć]; (v. Würmern) [s]toczyć.

zer|pflü'cken rozskubywać [-bać].

zer|pla'tzen = zerbersten.

zer|que'tschen rozgniatać [-gnieść], [z]miażdżyć.

zer|rau'fen rozszarpywać [-pać]; Haare: rozczochrać [voll.].

Ze'rr|bild (cĕ'r-) *n* karykatura.

zer|rei'ben rozcierać [rozetrzeć].

zer|rei'ßen [po]drzeć (*v/i.* [sn] się), rozdzierać [rozedrzeć], rozrywać [rozerwać]; (von wilden Tieren) rozszarpywać [-pać]; Bündnis usw.: zrywać [zerwać].

ze'rren (ce̜'Rᵉn) ⑮a targać, szarpać [-pnąć]: a. = reißen.

zer|ri'nnen (ſn) rozpływać [-płynąć] się: wie gewonnen, ſo zerronnen jak się reszło, tak się rozeszło: maleparta do czarta.

zer|rü'tten (-Rü̆'tᵉn) ⑮c wprowadzać [-dzić] w nieład; Gesundheit uſw.: nadwerężać [-żyć], stargać [voll.], skołatać [voll.]. *Su.* nieład *m*; (des Verſtandes) pomieszanie *n*.

zer|sä'gen przepiłowywać [-ować].

zer|sche'llen rozbijać [-bić] (się *v/i.* [ſn]): strzaskać, potrzaskać [voll.].

zer|schie'ßen rozstrzelać [-lić], [z]niszczyć.

zer|schla'gen rozbijać [-bić], [s-, po]tłuc: ſich ~ rozbijać [-bić] się.

zer|schme'lzen roztapiać [-topić] (się *v/i.*).

zer|schme'ttern [z]druzgotać; Schädel: roztrzaskać [voll.].

zer|schnei'den rozkrawywać [-kroić], rozrzynać [rozerznąć].

zer|se'tzen rozkładać [rozłożyć]. *Su.* rozkład *m*.

zer|spa'lten rozłupywać [-pać], rozpłatać [voll.].

zer|spli'ttern [z]druzgotać, (po-) strzaskać [voll.]; *fig.* Kräfte: rozdrabniać [-drobnić]; *v/i.* (ſn) und ſich ~ rozlatywać [-lecieć] się: (von Wahlſtimmen) rozbijać [-bić] się: a. = zerſpringen.

zer|spre'ngen rozsadzać [-dzić]: Menſchen: rozpraszać [-prószyć], rozbijać [-bić].

zer|spri'ngen (ſn) pękać [popękać, pęknąć].

zer|sta'mpfen [u-, po]tłuc: (mit den Füßen) [s]tratować, [z]deptać.

zer|stäu'ben rozpylać [-lić]: *fig.* rozpraszać [-prószyć].

Zer|stäu'ber (-sztoi'beR) *m* ②l rozpylacz.

zer|ste'chen [po]dziurawić, pokłuć [voll.].

zer|stie'ben (ſn) rozpierzchać [-chnąć] się, ulatniać [ulotnić] się.

zer|stö'rbar (-sztö'Rbár) dający się zniszczyć, ulegający zniszczeniu.

zer|stö'ren [z]niszczyć; Stadt uſw.: [z]burzyć: ~d niszczący.

Zer|stö'rer(in *f*) *m* niszczyciel (-ka): burzyciel(ka).

Zer|stö'rung *f* (z)niszczenie *n*; (z)burzenie *n*: ~s|wut *f* szał *m* (oder żądza) niszczenia.

zer|sto'ßen [roz-, u]tłuc.

zer|streu'en (ſich) rozsypywać [-pać] (się), rozrzucać [-cić]: Nebel uſw., a. den Feind: rozpędzać [-pędzić], rozpraszać [-prószyć]; (unterhalten) rozrywać [rozerwać] (się), [za]bawić (się): zerſtreut rozrzucony, rozproszony: (= in zerſtreuten Haufen) w rozsypce: *fig.* roztargniony, nieuważny.

Zer|streu'theit *f* roztargnienie *n*, nieuwaga.

Zer|streu'ung *f* rozsypanie *n*, rozrzucanie *n*, rozpraszanie *n*; rozrywka, zabawa: ſich ~(en) machen [za]bawić się.

zer|stü'ckeln rozdrabniać [-drobnić]; [po]krajać na kawałki.

zer|tei'lbar podzielny.

zer|tei'len rozdzielać [-lić], rozpędzać [-dzić]. *Su.* rozdzielenie *n*, podział *m*.

zer|tra'mpeln roztratowywać [-ować].

zer|tre'nnen = trennen.

zer|tre'ten rozdeptywać [-tać], roztratowywać [-ować], zdeptać [voll.].

zer|trü'mmern (-tRü'mᵉRn) ⑮b [z]gruchotać, [z]druzgotać; a.

= zerstören. *Su.* zgruchotanie *n*, zdruzgotanie *n*, rozgromienie; *a.* = Zerstörung.

Zervela't|wurst (cěrwelą't-) *f* cerwelatka.

Zer|wü'rfnis (-wü'rfnįs) *n* (2)h¹ rozterka *f*, rozłam *m*.

zer|zau'sen rozrywać [rozerwać]: Haare: rozczochrać [voll.].

Zessio'n (cěsiｏ'n) *f* (3)b cesja, odstąpienie *n*: **Zessiona'r** (cěsionā'r) *m* (2)g cesjonarjusz.

Ze'ter (cę·tᵉr) *n* (2)l: ~ (oder Z) schreien = **Zn** (~n) (35)b krzyczeć na całe gardło: **~geschrei** *n* straszny krzyk *m*: **Zmo'rdio** (~mǫ'rdiｏ) gwałtu!, rety!

Ze'ttel (cě'tᵉl) *m* (2)l kartka *f*, bilet: Thea. afisz, program: *a.* = Anschlag(~): (kleiner) karteczka *f*, bilecik: (auf Flaschen usw.) nalepka *f*, etykieta *f*.

Zeug (coik) *n* (2)g (Stoff) materja *f*: (Gewebe) tkanina *f*: (Werkzeug) narzędzie: (Gerät) sprzęt *m*; (Zubehör) przynależytości *f/pl.*: abgeschmacktes (albernes, dummes, fades, unsinniges) ~ głupstwo, niedorzeczność *f*: das ~ haben zu (*dat.*) mieć zdolności do (*gen.*), potrafić zrobić co; **~drucker** *m* drukarz materji.

Zeu'ge (coi'gᵉ) *m* (3)a świadek.

zeu'gen (~n) (35)a 1. *v/i.* być świadkiem; ~ von (*dat.*) świadczyć o (*loc.*), dowodzić (*gen.*). 2. *v/t.* [s]płodzić, [z]rodzić: *a.* = erzeugen.

Zeu'gen|verhör *n* przesłuchiwanie *n* świadków.

Zeu'g...: **~haus** *n* zbrojownia *f*, arsenał *m*: **~meister** *m* dozorca zbrojowni.

Zeu'gnis (coi'knįs) *n* (2)h¹ (eines Zeugen) zeznanie: (*a.* schriftliches) świadectwo, poświadczenie; ~ ablegen von (*dat.*) = (be-)zeugen.

Zeu'gung *f* płodzenie *n*: **~s|akt** *m* spółkowanie *n*: **~s|glied** *n* członek *m* płodzący; **Zs|(un-)fähig** (nie)zdolny do zapładniania. [rodzynek *m*.]

Zibe'be (cibę'bᵉ) *f* (3)b mały

Zicho'rie (cicho'riᵉ) *f* (3)b cykorja.

Zi'cke (ci'kᵉ) *f* (3)b, **Zi'cklein** *n* (2)l młoda koza *f*, kózka *f*.

Zi'ckzack (cį'kcąk) *m* (2)g zygzak: Z *adv.*, im ~ zygzakiem.

Zie'che (ci'chᵉ) *f* (3)b prov. = Bettüberzug.

Zie'ge (ci'gᵉ) *f* (3)b koza.

Zie'gel (~l) *m* (2)l cegła *f*; (Dachziegel) dachówka *f*: ~... ceglany; dachówkowy: **~brenner** *m* cegielnik; **~brennerei** *f* cegielnia: (Handlung) wypalanie *n* cegieł: **~dach** *n* dach *m* kryty dachówką; **~decker** (-dękᵉr) *m* (2)l kryjący dachy dachówką.

Ziegelei (cigᵉlai') *f* (3)b cegielnia.

Zie'gel...: **Zfarbig, Zrot** ceglasty: **~mehl** *n* cegła *f* tłuczona na proszek: **~ofen** *m* piec do wypalania cegieł: **~stein** *m* = Ziegel: **~tee** *m* herbata *f* w cegiełkach.

Zie'gen... kozi: **~bock** *m* kozioł, cap, (junger) koziołek, capek: **~hirt** *m* pasterz kóz, koźlarz; **~peter** *m* ♂ zapalenie *n* przyusznicy.

zieh (ci) s. zeihen.

Zie'h... (ci'...): **~bank** *f* (2)f druciarka: **~brunnen** *m* studnia *f* z żurawiem.

zie'hen (ci'ᵉn) (39)h: a) *v/t.* [po-]ciągnąć; (schleppen) [po]wlec; *a.* (= zerren) [po]targać (an od. bei den Haaren za włosy): Bilanz: sporządzać [-dzić]; Blumen usw.: chować, [wy]hodować; Degen: dobywać [-być] (*gen.*); Draht: robić; Hut usw.: zdejmować [zdjąć]; Los: [wy]ciągnąć;

Nutzen usw.: mieć; Schluß: wyprowadzać [-dzić]; Vergleich: przeprowadzać [-dzić]: Stein: stawiać [postawić]; ⊛ Wechsel: wystawiać [-wić]; Zahn: =(her-)ausziehen; ans Licht ~ wyjawiać [-wić]; an sich ~ przyciągać [-gnąc]; auf sich ~ zwracać [zwrócic] oder (Verdruß usw.) ściągać [-gnąć] na siebie; et. in Zweifel ~ podawać [-dać] w wątpliwość; nach sich ~ pociągać [-gnąć] za sobą; vor Gericht ~ pozywać [-zwać] przed (*acc.*); die Glocke ~ = läuten; b) *v/i.* (h. u. sn) wyruszać [-szyć], udawać [udać] się; iść [pójść] (in den Krieg na *acc.*); (umziehen) przeprowadzać [-dzić] się, przenosić [-nieść] się (in *acc.*, nach *dat.* do *gen.*): *fig.* przyciągać [-gnąć], [przy]nęcić; durch die Straßen ~ chodzić (oder iść) ulicami (a. po ulicach); es zieht hier tu ciągnie, tu jest przeciąg; die Zigarre zieht nicht cygaro nie ma powietrza; Tee: ~ lassen dawać [dać] naciągać.

Zie'h...: **~harmonika** *f* harmonika; **~hund** *m* pies pociągowy; **~kind** *n* wychowaniec *m*, -wanka *f*; **~mutter** *f* wychowawczyni.

Zie'hung *f* ciągnienie *n*; **~s|liste** *f* lista wygranych.

Ziel (cīl) *n* ②g cel *m* (a. = Absicht zamiar *m*): (Grenze) granica *f*, kres *m*; (Gegenstand) przedmiot *m*; ⊛ (eines Wechsels) termin *m* (płatności); auf sechs Monate ~ na sześć miesięcy; ~... celowy.

zie'l|bewußt świadomy celu.

zie'len (~ᵉn) ⑮a celować, [wy-]mierzyć (nach *dat.* do *gen.*); a. = abzielen: *fig.* zmierzać do (*gen.*); ~des Zeitwort słowo *n* przechodnie.

Zie'l...: **~korn** *n* muszka *f*; **2-los** bez celowy; (Zeitwort) nieprzechodni; **~punkt** *m* cel; **~scheibe** *f* tarcza (do strzelania); **~schießen** *n* strzelanie do celu.

zie'men (cī'mᵉn) ⑮a = geziemen.

Zie'mer (~ᵉʀ) *m* ②l krzyżówka *f*; (eines Hirsches) cąbr.

zie'mlich odpowiedni, przyzwoity; (mittelmäßig) mierny, średni; *adv.* (a. ~ viel) dosyć, dość; so ~ prawie(że).

Zier (cīʀ) *f* ③b = Zierde; **~'affe**, **~'bengel** *m* modniś, strojniś; lala *f*.

Zie'rat (cī'ʀāt) *m* ②g, *f* ③b ozdoba *f*, dekoracja *f*.

Zie'rde (cī'ʀdᵉ) *f* ③b ozdoba; *fig.* zaszczyt *m*.

zie'ren (~ᵉn) ⑮a ozdabiać [ozdobić], [o]zdobić, upiększać [-szyć]: sich ~ przesadzać, drożyć się.

Ziererei' (cīʀᵉʀaī') *f* ③b udawanie *n*, przesada, drożenie *n* się.

zie'rlich (cī'ʀlįç) ładny, zgrabny; (elegant) elegancki, wytworny; **2keit** *f* zgrabność; elegancja, wytworność.

Zie'sel (cī'zᵉl) *m* ②l, **~maus** *f* suseł *m*.

Zi'ffer (cĭ'fᵉʀ) *f* ③d cyfra; (Zeichen) znak *m*, szyfra; ~... cyfrowy: **~blatt** *n* tarcza *f* zegar(k)owa: **2(n)|mäßig** liczbowy.

Zigare'tte (cigaʀę'tᵉ) *f* ③b papieros *m*; **~n|hülse** *f* tutka; **~n|maschine** *f* maszynka do robienia papierosów; **~n|tasche** *f* papierośnica.

Ziga'rre (cįgă'ʀᵉ) *f* ③b cygaro *n*; **~n|etui** *n*, **~n|tasche** *f* papierośnica *f*; **~n|spitze** *f* mundsztuk *m*, cygarniczka; **~n-stummel** *m* ogarek.

Zigeu'ner (cigoi'nᵉʀ) *m* ②l, **~in** (~įn) *f* ③c cygan(ka); ~..., **zigeu'nerisch** (~įsz) cygański.

Zigeu'ner...: **~lager** *n* obóz *m* cygański: **~mädchen** *n* młoda cyganka *f*; **~volk** *n* cygani *m/pl.*; **~weib** *n* cyganka *f*.

Zi'mbel (cỉ'mb^e^l) *f* ③d cymbały *m/pl.*

Zi'mmer (~^e^ʀ) *n* ②l pokój *m*; (Stube) izba *f*, komnata *f*; ~... pokojowy: **~arbeit** *f* robota ciesielska; **~decke** *f* powała, sufit *m*.

Zi'mmerer (~^e^ʀ) *m* ②l cieśla.

Zi'mmer...: **~flucht** *f* szereg *m* pokojów, amfilada; **~gesell(e)** *m* czeladnik ciesielski; **~handwerk** *n* rzemiosło ciesielskie, ciesielstwo; **~hof** *m* cieślarnia *f*; **~mädchen** *n* pokojówka *f*; **~maler** *m* malarz pokojowy; **~mann** *m* (*pl.* **~leute**) cieśla; **~manns...** ciesielski; **~meister** *m* majster ciesielski.

zi'mmern (cỉ'm^e^ʀn) ⑮b [ob]ciosać, obrabiać drzewo.

Zi'mmer...: **~platz** *m* cieślarnia *f*; **~reihe** *f* szereg *m* pokojów.

Zi'mmerung *f* ciesielstwo *n*; (= **Zi'mmer|werk** *n*) robota *f* ciesielska, wiązanie *n* ciesielskie.

Zi'm(me)t (cỉ'm[^e^]t) *m* ②g cynamon; ~... cynamonowy; **~braun**, **~farbig** cynamonowy.

zi'mperlich (~p^e^ʀlich) drożący się, afektowany; ~ tun drożyć się; **~keit** *f* afektacja, drożenie *n* się.

Zimt s. Zimmet.

Zink (cỉŋk) *n* u. *m* ②g (o. *pl.*) cynk; ~... cynkowy.

Zi'nke (cỉ'ŋk^e^) *f* ③b, **~n**[1] (~n) *m* ②l ostry koniec *m*, ząb *m*; ♪ surma *f*.

zi'nken[2] (~) cynkowy.

Zinn (cin) *n* ②g (o. *pl.*) cyna *f*; ~... cynowy.

Zi'nne (cỉ'n^e^) *f* ③b blanki *m/pl.* muru, ganek *m* zębaty.

zi'nne(r)n (~^e^[ʀ]n) cynowy.

Zi'nn|gießer *m* konwizarz.

Zins (cỉns) *m* ④c (Abgabe) danina *f*; (Mietzins) ②h s. Miete; ✠ procent, odsetki *f/pl.*

zi'nsbar hołdowniczy, zobowiązany do płacenia daniny.

Zi'nsen|berechnung (cỉ'nz^e^n-) *f* obliczanie *n* odsetek.

Zi'nses|zins *m* odsetki *f/pl.* składane, procent składany.

Zi'ns...: **~frei** wolny od daniny, bezprocentowy; **~fuß** *m* stopa *f* procentowa; **~leiste** *f* talon *m* (kupona odsetkowego); **~pflichtig** zobowiązany do płacenia daniny; **~rechnung** *f* rachunek *m* procentowy; **~schein** *m* cedułka *f* procentowa; **~tragend** przynoszący odsetki.

Zi'pfel (ci'pf^e^l) *m* ②l (kleine Ecke) róg; (e-s Taschentuches usw.) koniec, koniuszek; **~mütze** *f* czapka rogata; **~tuch** *n* chusteczka na szyję.

zi'pf(e)lig (~[^e^]lịch) mający rożki.

Zi'pperlein (ci'p^e^ʀlain) *n* ②l gościec *m*, podagra *f*.

Zi'rbel... (ci'ʀb^e^l...): **~drüse** *f* wyrostek *m* szyszkowy; **~kiefer** *f* sosna syberyjska, limba.

zi'rka (cỉ'ʀka) około (*gen.*).

Zi'rkel (~k^e^l) *m* ②l cyrkiel; (Kreis) koło *n*, obwód; (gesellschaftlicher) kółko *n*; **~abschnitt** *m* odcinek koła; **~förmig** (-fö̈ʀmịch) kolisty.

zi'rkeln (~n) ⑮f [z]mierzyć cyrklem.

Zirkula'r (cỉʀkulạ'ʀ) *n* ②g[1] cyrkularz *m*, okólnik *m*.

Zirkulatio'n (~lac^i^o'n) *f* ③b cyrkulacja, krążenie *n*, obieg *m*.

zirkulie'ren (~lỉ'ʀ^e^n) ⑮g krążyć, obiegać.

Zi'rkus (cỉ'ʀkus) *m* indekl. cyrk; ~... cyrkowy; **~reiter(in** *f*) *m* jeździec (jeźdczyni) cyrkowy (-wa).

zi'rpen (cỉ'ʀp^e^n) ⑮a świergotać, świerkać.

zi'scheln (cĭ'szᵉln) ⑮f szeptać [-pnąć].
zi'schen (~ᵉn) ⑮e **1.** syczeć [za-, sy-knąć]. **2.** ♀ *n* ②l syczenie, syk *m*.
Zi'schlaut *m* dźwięk syczący, spółgłoska *f* sycząca.
Ziseleu'r (cizęlo'ʀ) *m* ②g[1] rytownik.
ziselie'ren (~li'ʀᵉn) ⑮g [wy]ryć (w kruszcu), cyzelować. ***Su.*** robota *f* cyzelowana.
Zita't (cita't) *n* ②g cytat *m*.
Zi'ther (cĭ'tᵉʀ) *f* ③d cytra: ~**spieler** *m* cytarzysta.
zitie'ren (citi'ʀᵉn) ⑮g [za]cytować, przytaczać; *a.* = vorladen.
Zitro'ne (citʀo'nᵉ) *f* ③b cytryna: ~**n...** cytrynowy: ♀**n|gelb** cytrynowy; ~**n|schale** *f* skórka z cytryny.
Zi'tter... (cĭ'tᵉʀ...): ~**aal** *m* drętwik; ~**gras** *n* drżączka *f*.
zi'ttern (~n) ⑮b drżeć, trząść się (vor Kälte usw. do *gen.*, Freude usw. z *gen.*): ~**d** drżący, trzęsący się.
Zi'tter|pappel *f* osika, osina.
Zitz (cic) *m* ②g płótno *n* indyjskie.
Zi'tze (cĭ'cᵉ) *f* ③b cycek *m*.
zivi'l (ciwi'l) **1.** cywilny (*a.* ♀ in Zssgn). **2.** ♀ *n* ②g[1] (*o. pl.*): in ♀ po cywilnemu.
Zivilisatio'n (ciwilizacⁱo'n) *f* ③b cywilizacja.
zivilisie'ren (~zi'ʀᵉn) ⑮g [u]cywilizować.
Zo'bel (co'bᵉl) *m* ②l sobol: ~**...** sobolowy, soboli: ~**fell** *n* skóra *f* sobolowa.
Zo'fe (co'fᵉ) *f* ③b = Kammerzofe.
zog (cok), **zö'ge** (cö'gᵉ) s. ziehen.
zö'gern (cö'gᵉʀn) ⑮b [za]wahać się, zwlekać; ociągać się (mit *dat.* z *instr.*). ***Su.*** wahanie *n* się, zwlekanie *n*, ociąganie *n* się.
Zö'gling (cö'kliŋ) *m* ②g[1] wychowanek *m*, -nica *f*.
Zoll (col) *m* ②d (Maß, *pl.* nach Zahlen indekl.) cal; (Abgabe) cło *n*; *fig.* danina *f*; auch = Zollamt.
Zo'll... cłowy: ~**amt** *n* urząd *m* cłowy: ♀**amtlich** cłowy.
zo'llbar = zollpflichtig.
Zo'll...: ~**beamte(r)** *m* urzędnik cłowy: ~**einnehmer** *m* poborca cłowy.
zo'llen (co'lᵉn) ⑮a [o]płacić cło; *fig.* Dank: składać [złożyć]; Achtung: oddawać [-dać].
Zo'll...: ♀**frei** wolny od cła: ~**freiheit** *f* wolność od płacenia ceł: ~**gebühr** *f* należytość cłowa: ~**haus** *n* urząd *m* cłowy: ♀**hoch** wysoki na cal.
zö'llig (cö'liꭓ) calowy.
Zö'llner (~nᵉʀ) *m* ②l celnik: poborca cłowy.
Zo'll...: ~**maß** *n* miara *f* calowa: ♀**pflichtig** podlegający opłacie cłowej; ~**stab**, ~**stock** *m* calówka *f*: ~**verband**, ~**verein** *m* związek celny: ~**wesen** *n* zarząd *m* cłowy.
Zo'ne (co'nᵉ) *f* ③b strefa, pas *m*; ~**n...** strefowy.
zoolo'gisch (coolo'gisz) zoologiczny.
Zopf (copf) *m* ②d warkocz: *fig.* przestarzały zwyczaj, pedantyzm: ~**...** warkoczowy.
Zö'pfchen (cö'pfꭓᵉn) *n* ②l warkoczyk *m*.
zö'pfig (cö'pfiꭓ) staromodny, przestarzały; pedantyczny.
Zorn (coʀn) *m* ②g (*pl.* ↘) gniew, złość *f*: (heftiger) wściekłość *f*: ~'**anfall**, ~'**ausbruch** *m* napad (oder wybuch) gniewu; ♀'**entbrannt** pałający gniewem.
zo'rnig (co'ʀniꭓ) gniewny, rozgniewany: ~ machen (sein, werden) s. wütend.

Zo'rn...: **≈mütig** (-mütịç) gniewny, gniewliwy; **~wut** f wściekłość; **≈wütig** wściekły.

Zo'te (co'tᵉ) f ③b sprośny żart m; ~n reißen opowiadać sprośne żarty.

zo'tenhaft (~nhăft), **zo'tig** (~tịç) sprośny, nieprzyzwoity.

Zo'ten|reißer (-raisᵉr) m ②l sprośny żartowniś.

Zo'tte (cǫ'tᵉ) f ③b kędzior m, kosmyk m; (pl.) kudły m/pl.

Zo'ttel... (~l...): **~bär** m niedźwiedź kudłaty; **~bart** m kudłata broda f; **~kopf** m kudłata głowa f. [włochaty.]

zo'ttig (~tịç) kudłaty, kosmaty,

z. T. Abk. für zum Teil.

zu (cū) **1.** prp. (dat.) (zu j-m oder et. [hin], wohin? [zB. zur Stadt]) do (gen.); (zu Ostern, zum Unglück usw.) na (acc.); (wann?) w (acc.); (zu wieviel?) po (acc.); (wo?, zB. zu Wien) w (loc.); (wozu?, zu welchem Zwecke?) na (acc.); (nur) zu vor dem inf. (na to), by (mit inf. oder pt.); zu Fuß pieszo; zu Hause w domu; zu Hunderten (Tausenden) setkami (tysiącami); zu Pferd konno; zu oberst (unterst) na samym wierzchu (spodzie). **2.** adv. zu (sehr) zbytnio, zbyt, zanadto; die Tür ist zu drzwi są zamknięte; nur (oder immer) zu! nuże!, dalej!

zu... meist za..., przy...,

zu|allere'rst nasamprzód, przedewszystkiem.

zu|allerle'tzt na samym końcu oder ostatku.

zu|bauen dobudowywać [-ować]; (verbauen) zabudowywać [-ować].

Zu|behör (-bᵉhōr) f ③b, n ②g dodatki m/pl.

zu|beißen przekąsać [-sić], przygryzać [-gryźć].

zu'|bekommen dostawać [-stać] w dodatku.

Zu'ber (cū'bᵉr) m ②l ceber, cebrzyk.

zu|bereiten przygotowywać [-ować]; Essen: przyrządzać [-dzić]; Felle usw.: wyprawiać [-wić]. **Su.** przygoto(wy)wanie n; przyrządzanie n; przyprawa f.

zu|binden zawiązywać [-zać].

zu'|bleiben zostawać [-stać] zamkniętym.

zu'|blinken, ≈blinzeln (dat.) mrugać [-gnąć] (na acc.).

zu|bringen przynosić [-nieść]; Zeit usw.: prze-, s-pędzać [-dzić]; a. = zumachen.

Zu'|buße f dodatek m, wydatek m nadzwyczajny.

Zucht (cuçt) f ③b (o. pl.) Zool. und ♀ hodowanie n, hodowla; ♀ uprawa; (Fortpflanzung) rozpłodek m; (sittliche ~) karność, rygor m, uczciwość, przyzwoitość.

Zu'cht|bulle m = Zuchtstier.

zü'chten (cü'çtᵉn) ⑯c [wy]hodować; ♀ uprawiać.

Zü'chter (~tᵉr) m ②l hodowca.

Zu'cht...: **~haus** n dom m poprawy, zakład karny; verurteilt zu drei Jahren Zucht., skazany na trzy lata ciężkiego więzienia; **~häusler** m skazany na ciężkie więzienia; **~hengst** m ogier rozpłodowy.

zü'chtig (cü'çtịç) (bescheiden) skromny; (keusch) wstydliwy, niewinny; a. — anständig.

zü'chtigen (~tigᵉn) ⑯a [s]karcić, [wy]chłostać. **Su.** karcenie n, chłosta f.

Zü'chtling (~lịŋ) m — Zuchthäusler.

Zu'cht...: **≈los** swawolny, niekarny, rozwiązły; **~losigkeit** f swawola, niekarność, rozwią-

złość; ~mittel *n* środek *m* karności; ~pferd *n* koń *m* do chowu; ~polizei *f* policja poprawy; ~rute *f* rózga; *fig.* karność; ~stier *m* byk do chowu; ~vieh *n* bydło rozpłodowe.

Zü'chtung *f* hodowanie *n*, hodowla.

zu'cken (cu'kᵉn) ⑮a Blitz: przeszywać [-szyć] (chmury oder powietrze); (mit der Hand, den Beinen) ruszać [poruszyć] (*instr.*); Glieder: drgać [drgnąć], trząść [wstrząsnąć] się.

zü'cken (cü'kᵉn) ⑮a dobywać [-yć] (*gen.*).

Zu'cker (cu'kᵉʀ) *m* ②l cukier; ~... cukrowy; ≈artig cukrowaty; ~bäcker *m* cukiernik; ~bäckerei *f* cukiernia; ~büchse, ~dose *f* cukierniczka; ~erbse *f* groch *m* cukrowy; ~fabrik *f* cukrownia; ≈haltig (-hältịch) zawierający cukier; ~hut *m* głowa *f* cukru.

zu'ck(e)rig (cu'k[ᵉ]ʀịch) cukrowaty.

Zu'cker...: ~kandis = Kandis; ≈krank chory na cukrzycę; ~krankheit *f* cukrzyca. [*m.*]

Zu'ckerl (cu'kᵉʀl) *n* ②l cukierek

zu'ckern (~ᵉʀn) ⑮b 1. *v/t.* osładzać [osłodzić] cukrem, [o-, po-] cukrować. 2. *a.* cukrowy.

Zu'cker...: ~plätzchen *n* placek *m* cukrowy; ~rohr *n* trzcina *f* cukrowa; ~rübe *f* ćwikła; ~sachen *f/pl.* słodycze; ~sieder (-zīdᵉʀ) *m* ②l cukrowar; ~siederei *f* cukrownia; ≈süß słodki jak cukier; ~wasser *n* woda *f* ocukrzona; ~werk *n* (o. *pl.*) cukierki *m/pl.*; ~zange *f* szczypczyki *m/pl.* do cukru.

Zu'ckung *f* drganie *n*; (*pl.*) konwulsje *f/pl.*

zu'|dämmen zamykać [-mknąć] groblą, [za]tamować.

zu'|decken o-, przy-, za-krywać [-yć].

zu|de'm do tego; *a.* = außerdem.

zu'|denken domyślać [-ślić] się (*gen.*); j-m et. ~ przeznaczać [-czyć] co dla (*gen.*).

Zu'|drang *m* napływ.

zu'|drängen: sich ~ (zu *dat.*) docisnąć się (do *gen.*); *a.* = aufeindrängen. [[-cić].]

zu'|drehen przy-, za-kręcać

zu'|dringlich natrętny, dokuczliwy; ≈keit *f* natrętność, dokuczliwość.

zu'|drücken przyciskać [-snąć], zamykać [-mknąć].

zu'eignen = zuschreiben; Buch poświęcać [-cić]; sich ~ = aneignen. *Su.* = Aneignung; (e-s Buches) poświęcenie *n*, dedykacja *f*.

zu'|eilen (sn) [pod]biedz (auf *acc.*, do *gen.*).

zu|eina'nder do siebie, ku sobie. [przyznawać [-znać].]

zu'|erkennen przysądzać [-dzić],

zu|e'rst naprzód; (anfangs) z początku, zrazu; (zum erstenmal) po raz pierwszy.

zu'|erteilen przyznawać [-znać], przydzielać [-lić].

zu'|fahren jechać ku (*dat.*); *fig.* ~ auf (*acc.*) rzucać [-cić] się na (*acc.*).

Zu'|fahrt *f* dojazd *m*.

Zu'|fall *m* przypadek; *a.* = Ereignis; durch (einen) ~ przypadkiem, przypadkowo.

zu'|fallen Tür: zapadać [-paść] się, zamykać [-mknąć] się; j-m ~ przypadać [-paść], dostawać [-stać] się.

zu'|fällig przypadkowy; (unverhofft) niespodziewany; *adv.* przypadkowo, przypadkiem; ~er|weise przypadkowo; ≈keit *f* przypadkowość.

zu'|flicken [za]łatać, naprawiać [-wić].

zu'|fliegen (sn) = heranfliegen; die Tür flog zu drzwi zamknęły się z trzaskiem.

zu'|fließen (sn) płynąć ku (*dat.*); na-, przy-pływać [-płynąć].

Zu'|flucht *f* (*o. pl.*) ucieczka, schronienie *n*; *a.* = Zufluchtsort: seine ~ nehmen zu (*dat.*) uciekać [uciec] się do (*gen.*); ~s|ort *m*, ~s|stätte *f* miejsce *n* schronienia; (für Arme usw.) przytułek *m*.

Zu'|fluß *m* dopływ, przypływ; (von Menschen) napływ.

zu'|flüstern podszeptywać [-szepnąć].

zu|fo'lge: ~ des Befehls, dem Befehl ~ podług, według, stosownie do (alle *gen.*).

zu|frie'den zadowolony, kontent (mit *dat.* z *gen.*); ~ sein mit (*dat.*) przestawać na (*loc.*); ~ lassen zostawiać [-wić] w spokoju; ≈heit *f* zadowolenie *n*; ~stellen zadowalać [-wolić]; ≈stellung *f* zadowolenie *n*.

zu'|frieren (sn) zamarzać [-znąć].

zu'|fügen dodawać [-dać]; Schaden usw.: wyrządzać [-dzić], sprawiać [-wić].

Zu'|fuhr *f* dowóz *m*, przywóz *m*.

zu'|führen do-, przy-wozić [-wieźć]; (zu Fuß) przyprowadzać [-dzić].

Zug (cūk) *m* (2)d (Ziehen) pociągnienie *n*, ciąg; (im Ofen usw., *a.* = Zugwind) przeciąg, przewiew; (beim Trinken) łyk; (einer Menschenmenge) pochód; (der Vögel) [prze]lot; (Zug Vögel) stado *n*; (Zug Ochsen) zaprząg; ⚔ cug; Esb. 🚂 pociąg; (am Stiefel) guma *f*; *fig.* (Gesichtszug, Charakterzug) rys; (Trieb) pociąg, popęd, skłonność *f*; Spiel: Sie sind am ~ pan(i) ma pociągnąć, na pana (panią) kolej; im ~e sein być w ruchu; in (*od.* mit) einem ~e, auf einen ~ jednym ciągiem, odrazu; in den letzten Zügen liegen dogorywać, umierać; in ~ bringen wprowadzać [-dzić]; in großen Zügen w grubych zarysach; in kurzen Zügen w kilku słowach.

Zu'|gabe *f* dodatek *m*, naddatek *m*; als ~ dodatkowo.

Zu'|gang *m* przystęp, dostęp; (Eingang) wejście *n*.

zu'|gänglich (-gęŋlįch) dostępny, przystępny; ≈keit *f* do-, przystępność.

Zu'g...: ~baum *m* belka *f* zwodowa; ~brücke *f* most *m* zwodzony.

zu'|geben do-, przy-dawać [-dać]; (gestatten) pozwalać [-zwolić]; (zulassen) przyzwalać [-zwolić]; przystawać [-stać] (na *acc.*); (zugestehen) przyznawać [-znać].

zu|ge'gen: ~ sein być obecnym oder przytomnym; er ist nicht ~ niema go.

zu'|geh(e)n (weitergehen) iść dalej; Türen usw.: do-, za-mykać [-mknąć] się; Briefe usw.: = eingehen 2, ankommen; (geschehen) dziać się; ~ lassen posyłać [-słać]; ~ auf (*acc.*) zbliżać [-żyć] się do (*gen.*), podchodzić [podejść] do (*gen.*); es ging da recht lustig zu było tam bardzo wesoło.

Zu'|gehör *n* = Zubehör.

zu'|gehören (*dat.*) należeć do (*gen.*).

zu'|gehörig przynależny; ≈keit *f* przynależność.

Zü'|gel (cü'gel) *m* (2)l cugiel, lejce *m/pl.*, wodza *f*; *fig.* (der Regierung) rządy *m/pl.*; im ~ halten trzymać w karbach, powściągać; j-m die ~ schießen lassen popuszczać [-puścić]

wodze, dawać [dać] swobodę; mit verhängtem ~ co koń wyskoczy; 2los bez cugli; *fig.* wyuzdany, rozpustny, rozwiązły; ~losigkeit *f* wyuzdaność, rozpusta, rozwiązłość.

zu'geln (~n) [o]kielznać; *fig.* trzymać na wodzy, powściągać [-gnąć]. [domkiem.]

zu'|genannt zwany, z przy-

zu'|gesellen przydawać [-dać], przyłączać [-czyć]; = assoziieren.

Zu'|geständnis *n* przyznanie, ustępstwo.

zu'|gesteh(e)n = gestehen: j-m et. ~ = einräumen.

zu'|getan (-gᵒtan) przywiązany (*dat.* do *gen.*).

Zu'g...: ~**führer** *m* (konduktor) prowadzący pociąg; starszy w cugu; ~**garn** *n* niewód *m*.

zu'|gießen dolewać [-lać]; Öffnung: zalewać [-lać].

zu'gig (cū'gĭch) wystawiony na przeciąg, przewiewny.

Zu'g|kraft *f* siła przyciągająca.

zu|glei'ch równocześnie, razem.

Zu'g...: ~**leine** *f* linewka sygnałowa; ~**loch** *n* otwór *m* dla przewiewu; ~**luft** *f* (o. *pl.*) przewiew *m*; (Zugwind) przeciąg *m*; ~**mittel** *n* środek *m* przeciągający; (Arznei) środek *m* ciągnący; ~**netz** *n* niewód *m*; ~**ochs** *m* wół roboczy; ~**personal** *n* służba *f* pociągowa; ~**pferd** *n* koń *m* pociągowy od. roboczy; ~**pflaster** *n* plaster *m* ciągnący.

zu'|greifen chwytać [chwycić], brać [wziąć]; mit allen fünf Fingern ~ nach (*dat.*) = ergreifen, herfallen (über); bei Tisch: greifen Sie zu! bierz pan(i)!; proszę!

zu|gru'nde: ~ gehen [z]ginąć; ~ legen brać [wziąć] za podstawę; ~ liegen być podstawą; ~ richten [z]niszczyć, [z]gubić; mit (oder unter) Zlegung von (*dat.*) na podstawie (*gen.*)

Zu'g...: ~**seil** *n* lina *f* do ciągnienia; ~**stiefel** *m* bucik z gumą; ~**stück** *n* Thea. sztuka *f* mająca powodzenie; ~**tier** *n* zwierzę pociągowe.

zu|gu'nsten (*gen.*) na korzyść (*gen.*), dla (*gen.*).

Zu'|guß *m* dolewek.

zu|gu'te: j-m et. ~ halten poczytywać [-tać] za rzecz dobrą; ~ kommen wychodzić [wyjść] na korzyść; sich et. ~ tun (auf *acc.*) chełpić się (*instr.*).

Zu'g...: ~**vieh** *n* bydło robocze; ~**vogel** *m* ptak przelotni; 2weise stadami, w stadach; oddziałami, w oddziałach; ~**wind** *m* przeciąg, przewiew.

zu'|haben mieć zamknięte; noch 1 Krone ~ wollen [za]żądać ... w dodatku.

zu'|haken zamykać [-mknąć] na haczyk, zahaczać [-czyć].

zu'|halten trzymać zamknięte oder pod zamknięciem; Ohren zatykać [-tkać]; Augen: zasłaniać [-słonić].

Zu'|hälter (-heltᵉʀ) *m* (2) kochanek prostytutki.

zu|ha'nden (-ha'ndᵉn) do rąk (*gen.*).

zu'|hängen zasłaniać [-słonić] (*instr.*).

zu'|hauen 1. *v/t.* ociosywać [-sać], przyciosywać [-sać]. 2. *v/i.* bić; (mit dem Schwert) rąbać.

zu|hau'f = haufenweise.

zu'|heften zeszywać [-szyć].

zu'|heilen (sn) [za]goić się.

Zu|hi'lfe|nahme (-nāmᵉ) *f*: unter (od. mit) ~ von (*dat.*) zapomocą oder przy pomocy (*gen.*).

zu|hi'nterst z tyłu, na końcu.

zu'|hören słuchać (*gen.*), przysłuchiwać się (*dat.*).
Zu'|hörer(in *f*) *m* słuchacz(ka).
Zu'|hörerschaft *f* słuchacze *m/pl.*, audytorjum *n*.
zu'|jauchzen, ~jubeln: j-m ~ przyjmować [-jąć] k-o radosnymi okrzykami.
Zu'|kauf *m* dokupywanie *n*, dokupienie *n*.
zu'|kaufen dokupywać [-pić].
zu'|kehren obracać [obrócić] od. zwracać [zwrócić] ku (*dat.*); j-m den Rücken ~ obracać [obrócić] się tyłem do (*gen.*).
zu'|kitten [za]kitować.
zu'|klappen zatrzaskać [-snąć] (się *v/i.* [sn]).
zu'|kleben zalepiać [-lepić], zaklejać [-kleić].
zu'|klinken zamykać [-mknąć] na klamkę.
zu'|knöpfen zapinać [-piąć].
zu'|kommen przypadać [-paść] na (*acc.*); (zuteil werden) dostawać [-stać] się; a. = gebühren, gehören: ~ lassen udzielać [-lić]: auf j-n ~ podchodzić [podejść] ku (*dat.*), zbliżać [-żyć] się do (*gen.*).
zu'|korken zakorkowywać [-ować].
Zu'|kost *f* przykąska; *fig.* = Würze.
Zu'|kunft (-kunft) *f* (2) l (o. *pl.*) przyszłość; Gram. czas *m* przyszły; ~s|musik *f* muzyka przyszłości; ~s|pläne *m/pl.* plany na przyszłość.
zu'|künftig przyszły.
zu'|lächeln (*dat.*) uśmiechać [-chnąć] się do (*gen.*).
Zu'|lage *f* = Zugabe, Beilage.
zu|la'nde: bei uns ~ u nas, w naszych stronach.
zu'|langen (genug sein) = ausreichen, genügen; (bei Tisch) brać; j-m et. ~ = (hin)reichen.
zu'|länglich = hinlänglich.
zu'|lassen dopuszczać [-puścić], pozwalać [-zwolić]; (zur Prüfung usw.) przypuszczać [-puścić]; Tür usw.: zostawiać [-wić] zamknięte, nie otwierać.
zu'|lässig dopuszczalny; ~keit *f* dopuszczalność.
Zu'|lassung *f* dopuszczenie *n*; (Erlaubnis) zezwolenie *n*.
Zu'|lauf *m* (2)d (o. *pl.*) zbiegowisko *n*, natłok; großen ~ haben zażywać wielkiego wzięcia, mieć wielu klientów oder (Arzt) pacjentów.
zu'|laufen (sn) zbiegać [zbiedz] się; auf j-n ~ przybiegać [-biedz] do (*gen.*); spitz ~ kończyć się ostro.
zu'|legen dokładać [dołożyć], dodawać [-dać]; Loch usw.: zakładać [założyć], przykrywać [-kryć]; sich et. ~ nabywać [-być], sprawiać [-wić] sobie.
zu|lei'de: j-m et. ~ tun wyrządzać [-dzić] k-u co złego, [s]krzywdzić kogo.
zu'|leimen zaklejać [-kleić].
zu'|lernen douczyć [voll.] się (*gen.*).
zu|le'tzt w końcu; er kam ~ [przyszedł ostatni.]
zu|lie'be (*dat.*) dla (*gen.*).
zu'|löten [za]lutować.
zum (cum) = zu dem.
zu'|machen Tür usw.: zamykać [-mknąć]; vgl. schließen; Rock: = zuknöpfen; Brief: zapieczętować [voll.].
zu|ma'l zwłaszcza, szczególnie, [większej części.]
zu'|mauern zamurowywać [-ować].
zu|mei'st najczęściej, po naj-
zu'|messen = ab-, beimessen.
zu|mu'te: mir ist schlecht ~ niedobrze mi, źle się czuję; wie ist Ihnen ~? jak się pan(i) czuje?
zu'|muten (-mutᵉn) (15)c wymagać, żądać (j-m et. czego od

gen.); (fähig halten für) uważać za zdolnego do (*gen.*). *Su.* wymaganie *n*, żądanie *n*.

zu|nä'chst przedewszystkiem, w pierwszym rzędzie; (*dat.*) tuż obok (*gen.*).

zu'|nageln zabijać [-bić] gwoździami, gwoździć.

zu'|nähen zaszywać [-szyć].

Zu'|nahme (-namᵉ) *f* ③b (Zuwachs) przyrost *m*, przybytek *m*: (Vergrößerung) powiększenie *n* się: (stetige) rozwój *m*.

Zu'|name *m* nazwisko *n*; *a.* = Beiname. [zapalania.]

Zü'nd... (cü'nt...) zapalny, do

zü'ndbar (~bār) zapalny.

zü'nden (cü'ndᵉn) ⑮c 1. *v/t.* zapalać [-lić]. 2. *v/i.* zapalać [-lić] się, zajmować [-jać] się.

Zu'nder (cü'ndᵉʀ) *m* ②l hubka *f*.

Zü'nder (cü'ndᵉʀ) *m* ②l zapalacz, aparat do zapalania; lont.

Zü'nd...: **~holz, ~hölzchen** *n* zapałka *f*; **~holz|schachtel** *f* pudełko *n* z zapałkami; **~hütchen** *n* kapsla *f*; **~loch** *n* zapał *m*; **~nadel** *f* iglica: **~nadel|gewehr** *n* iglicówka *f*; **~pfanne** *f* panewka; **~schwamm** *m* hubka *f*; **~stoff** *m* materjał zapalny.

zu'|nehmen: a) *v/t.* dodawać [-dać]; b) *v/i.* (wachsen) wzrastać [wzróść], powiększać [-szyć] się; Flüsse: wzbierać [wzbrać]; (an Stärke) wzmagać [wzmódz] się; (am Leibe) [u]tyć; der Tag (Mond) nimmt zu dnia (księżyca) przybywa; ich habe 2 Kilo zugenommen przybyło mi ... wagi oder na wadze: an Verstand ~ [z]mądrzeć.

zu'|neigen (sich) skłaniać [skłonić] się (ku *dat.*). *Su.* skłonność *f*, przywiązanie *n*.

Zunft (cunft) *f* ②f cech *m*; ~... cechowy.

zü'nftig (cü'nftįch) cechowy.

Zu'nge (cu'ŋᵉ) *f* ③b język *m*; (eines Ochsen usw.) ozór *m*; (der Wage) języczek *m*.

zü'ngeln (cü'ŋᵉln) ⑮f poruszać językiem; Flamme: wznosić się.

Zu'ngen...: **~band** ②a, **~bändchen** *n* wędzidzełko języka; **~drescher** *m* gaduła; **~fehler** *m* wada *f* języka; **⁀fertig** wygadany; **~fertigkeit** *f* gadatliwość; **~krebs** *m* rak języka; **~spitze** *f* koniec *m* języka.

Zü'nglein (cü'ŋlain) *n* ②l języczek *m*.

zu|ni'chte: **~machen** [z]niweczyć, obracać [obrócić] w niwecz.

zu'|nicken kiwać [-wnąć] głową, skinąć [voll.] na (*acc.*).

zu|nu'tze: sich et. ~ machen = ausnutzen.

zu'pfen (cu'pfᵉn) ⑮a szarpać [-pnąć], [po]targać an *dat.* za *acc.*); Seide: skubać.

zu'|pfropfen zatykać [-tkać], zakorkować [voll.].

zur (cūʀ) = zu der.

zu'|raten = anraten.

Zu|ra'te|ziehung *f* porada.

zu'|raunen = zuflüstern.

zu'|rechnen doliczać [-czyć]; *a.* = zuschreiben.

zu'|rechnungs|fähig poczytalny; **⁀keit** *f* poczytalność.

zu|re'cht należycie; w porządku; **~bringen** przyprowadzać [-dzić] do porządku, przyrządzać [-dzić]; sich **~finden** znajdywać [znaleźć] drogę, [z]orjentować się, trafiać [-fić]; *a.* = **~kommen**; **~helfen** pomagać [-módz]; **~kommen** przychodzić [przyjść] do porządku; dawać [dać] sobie radę (mit *dat.* z *instr.*); **~legen** układać [ułożyć] w porządku; *a.* = vorbereiten; **~machen** przygotowywać [-ować]; Speisen usw.: = (zu)bereiten, zurichten: Haar

usw.: [u]porządkować; Bett: [po]ścielić, posłać [voll.]; a. = ausbessern; ~rücken posuwać [-sunąć] na właściwe miejsce; ~setzen, ~stellen ustawiać [-wić] w porządku; a. = vorbereiten; fig. j-m den Kopf ~setzen nauczyć [voll.] k-o rozumu; ~weisen naprowadzać [-dzić] na właściwą drogę; fig. (belehren) pouczać [-czyć]; (Vorwurf machen) [u]czynić wymówki, [z]łajać; 2weisung f pouczenie n; upomnienie n; skarcenie n. [(Rat) rada.]

Zu'|rede f namowa, zachęta;]

zu'|reden 1. v/i. j-m ~ namawiać [-mówić] (acc.), zachęcać [-cić] (acc.). 2. 2 n (2)l namowa f; auf mein 2 na moję radą.

zu'|reichen 1. v/t. podawać [-dać]. 2. v/i. s. aus-, hinreichen; ~d wystarczający, dostateczny.

zu'|reiten 1. v/i. (sn) jechać (od. jeździć] konno; e-m Ort ~, ~ auf (acc.) [pod]jechać konno ku (dat.). 2. v/t. ujeżdżać [ujeździć].

Zu'|reiter m ujeżdżacz.

zu'|richten przygotowywać [-ować]; Salat usw.: przyrządzać [-dzić]; j-n übel ~ zbić [voll.] k-o; (verstümmeln) okaleczyć [voll.]. [przyrządzenie n.]

Zu'|richtung f przygotowanie n;]

zu'|riegeln zamykać [-mknąć] na zasuwkę, zasuwać [-sunąć], [za]ryglować.

zü'rnen (cü'rnᵉn) ⓢa (dat.) gniewać się na (acc.), srożyć się na (acc.).

zu|rü'ck w tył, nazad; er ist ~ (=gekehrt) wrócił; sie sind ~ im Lernen pozostali w tyle w nauce; in Zssgn meist od..., z powrotem: ~beben cofać [-fnąć] się ze strachem, wzdrygać [-gnąć] się: ~behalten zatrzymywać [-mać] u siebie; ~bekommen otrzymywać [-mać] z powrotem; ~berufen odwoływać [-łać]: 2berufung f odwołanie n; ~bezahlen zwracać [zwrócić] pieniądze; sich ~beziehen odnosić się (auf acc. do gen.); ~biegen odginać [-giąć]; ~bleiben pozostawać [-stać] (hinter dat. w tyle za instr.); ~blicken oglądać [-dnąć] się; ~bringen przynosić [-nieść] od. (~führen) przyprowadzać [-dzić] napowrót oder z powrotem: ~datieren oznaczać [-czyć] datą wcześniejszą: ~denken (an dat.) przypominać [-mnieć] sobie (acc.); ~drängen odpierać [odeprzeć]; ~dürfen mieć pozwolenie wrócić; ~eilen (sn) spieszyć się z powrotem; ~erobern zdobywać [-yć] napowrót; ~erstatten zwracać [zwrócić]: ~fahren: a) v/i. [po]jechać z powrotem, wracać [wrócić]: a. = ~schrecken; b) v/t. [za-] wieść napowrót. odwozić [-wieźć]; sich ~finden znajdywać [znaleźć] drogę napowrót: ~fordern [za]żądać zwrotu (gen.); ~führen odprowadzać [-dzić]; fig. sprowadzać [-dzić] (auf acc. do gen.): 2gabe f zwrot m: ~geben oddawać [-dać], zwracać [zwrócić]; ~geh(e)n iść [pójść] z powrotem od. w tył; fig. upadać upaść]; (~kehren) wracać [wrócić], cofać [-fnąć] się (auf acc. do gen.); ~geleiten odprowadzać [-dzić]; ~gewinnen odgrywać [odegrać], odzyskiwać [-skać]; ~gezogen (-gᵉcogᵉn) odosobniony, na uboczu; 2gezogenheit f odosobnienie n, zacisze n domowe; ~halten zatrzymywać [-mać]; a. = an-, aufhalten: (nicht äußern, a. v/i. mit dat.) nie okazywać [-zać] (gen.), nie wy-

jawiać [-wić] (*gen.*), ukrywać [-yć]: ~**haltend** skryty, ostrożny, małomowny: **Zhaltung** *f* zatrzymywanie (-manie) *n*: skrytość, małomowność; ~**kaufen** odkupywać [-pić]: ~**kehren** (*sn*) [po]wracać [-wrócić]: ~**kommen** [po]wracać [-wrócić] (auf *acc.* do *gen.*): (von *dat.*) = (ab)lassen, abstehen: *fig.* podupadać [-paść]: ~**können** módz wrócić: **Zkunft** (-künft) *f* (2)f (o. *pl.*) powrót *m*; ~**lassen** pozostawiać [-wić]; (~gehen lassen) pozwalać [-zwolić] wrócić: ~**legen** (beiseitelegen) odkładać [odłożyć] (na bok) (a. Geld = [auf]sparen): Weg: przebywać [-yć], ujść [voll.], (zu Wagen) ujechać [voll.]: ~**müssen** musieć wrócić: **Znahme** (-nqm^e) *f* 3)b odebranie *n* z powrotem; ~**nehmen** brać [wziąć] z powrotem, odbierać [odebrać]: ~**prallen** (*sn*) odbijać [-bić] się, odskakiwać [-skoczyć]; ~**reisen** (*sn*) [po-] jechać z powrotem: *a.* = ~kehren: ~**rufen** [przy]wołać napowrót; (abberufen) odwoływać [-łać]; (ins Gedächtnis) = erinnern: ~**schaffen** odnosić [-nieść] napowrót: ~**schicken** odsyłać [odesłać]: ~**schieben** odsuwać [-sunąć]; *fig.* = ablehnen; ~**schlagen** Ärmel usw.: odwijać [-winąć]; Ball usw.: odbijać [-bić]; Feind: odpierać [odeprzeć]; ~**schrecken**: a) *v/t.* odstraszać [-szyć]; b) *v/i.* (*sn*) wzdrygać [-gnąć] się (vor *dat.* przed *instr.*): ~**schreiben** odpisywać [-sać]; sich ~**sehnen** pragnąć powrotu; (nach *dat.*) tęsknić (do *gen.*): ~**senden** = ~schicken: ~**setzen** stawiać [postawić] z powrotem na swoje miejsce; fehlerhafte Ware: odkładać [odłożyć] (wybrakowany towar); (hintansetzen) upośledzać [-dzić], ubliżać [-żyć] (*dat.*); **Zsetzung** *f* odstawka: upośledzenie *n*, ubliżenie *n*: ~**springen** (*sn*) odskakiwać [-skoczyć] w tył; *a.* = ~prallen: ~**steh(e)n** stać w tyle: *fig.* (hinter *dat.*, gegen *acc.*) = nachstehen: ~**stellen** stawiać [postawić] napowrót na swoje miejsce: odstawiać [-wić]: Uhr: cofać [-fnąć]: Bücher: zwracać [zwrócić]: ~**stoßen** odpychać [odepchnąć]: ~**strahlen** odbijać (promienie): (*v/i.* [*sn*]) odbijać [-bić] się: **Zstrahlung** *f* odbijanie *n* się promieni; refleks *m*: ~**streifen** zakasywać [-sać]: ~**strömen** (*sn*) płynąć nazad: ~**tragen** odnosić [-nieść] napowrót; ~**treiben** odpędzać [-dzić]; ~**treten** (*sn*) ustępować [-ustąpić] (w tył): cofać [-fnąć] się; (von *dat.*) odstępować [ustąpić] (od *gen.*), zrzekać [zrzec] się (*gen.*): ~**verlangen** [za]żądać zwrotu: ~**weichen** cofać [-fnąć] się: *fig.* = nachgeben; ~**weisen** nie przyjmować [-jąć] (*gen.*); Behauptung: odpierać [odeprzeć]; *a.* = abweisen, ablehnen, abschicken: **Zweisung** *f* odrzucenie *n*: nieprzyjęcie *n*; odparcie *n*; ~**werfen** odrzucać [-cić]: Kopf: zwieszać [-sić] w tył; Strahlen: odbijać [-bić]: Feind: odpierać [odeprzeć]; ~**wirken** działać wstecz, oddziaływać [-łać]: ~**wollen** chcieć wrócić; ~**wünschen** pragnąć powrotu (*gen.*): ~**zahlen** spłacać [-cić], zwracać [zwrócić]; **Zzahlung** *f* zwrot *m*; ~**ziehen**: a) *v/t.* [po]ciągnąć w tył; Hand usw.: cofać [-fnąć]; sich ~ziehen usunąć [usunąć] się, cofać [-fnąć]

się; (vom Amte usw.) ustępować [ustąpić] z (*gen.*); sein Wort: — ~nehmen; ~gezogen leben żyć w odosobnieniu od. na uboczu; b) *v/i.* (sn) wracać [wrócić]; **Ꝛziehung** *f* cofanie *n* się: cofnięcie *n* się; ustąpienie *n*.

Zu'|ruf *m* wołanie *n*, krzyk; (Gruß) powitanie *n*; (~ der Wache) hasło *n*.

zu|rufen [za]wołać (j-m et. co do *gen.*); einander ~ nawoływać się nawzajem.

zu'|rüsten przygotowywać [-ować], przysposabiać [-sobić]. *Su.* przygotowanie *n*. przysposobienie *n*.

zur|zeit = gegenwärtig.

Zu|sage *f* przyrzeczenie *n*. obietnica.

zu'|sagen: a) *v/t.* obiecywać [-cać], przyrzekać [-rzec]; *abs.* przyjmować [-jąć] zaproszenie; b) *v/i.* = entsprechen; j-m ~ = behagen, gefallen.

zu|sa'mmen razem; (zugleich) równocześnie; ~ genommen razem wziąwszy; in Zssgn meist z..., s..., a. razem; **~arbeiten** pracować razem; **~ballen** zbijać [zbić]; **~berufen** zwoływać [-łać]; **Ꝛberufung** *f* zwoływanie (-łanie) *n*; **~betteln** zbierać [zebrać] żebraniną; **~binden** związywać [-zać] razem; Bücher: oprawiać [-wić] razem; **~brechen** (sn) = einstürzen, ~stürzen; (hinfallen) upadać [upaść]; **~bringen** znosić [znieść]; Geld usw.: zbierać [zebrać], zgromadzać [-dzić]; **Ꝛbruch** *m* upadek, runięcie *n*; **~drängen** ściskać [-snąć], skupiać [-pić]; (in der Rede) wyrażać [-razić] się zwięźle; sich ~drängen cisnąć się, [s]tłoczyć się; **~drehen** skręcać [-cić]; **~drücken** ściskać [-snąć], [z]miąć; **~fahren:** a) *v/t.* zwozić [zwieźć]; b) *v/i.* (vor Schreck) przerażać [-razić] się, przelęknąć [voll.] się; **Ꝛfall** *m* upadek; *fig.* runięcie *n*; **~fallen** = einstürzen, ~stürzen; Augen: zapadać [-paść] się; (~treffen) schodzić [zejść] się; *fig.* = abmagern; **~falten** składać [złożyć]; **~fassen** zbierać [zebrać] razem; (vereinigen) [z]łączyć, skupiać [-pić]; seine Gedanken ~fassen skupiać [-pić] myśli; **~fegen** zmiatać [zmieść]; sich **~finden** schodzić [zejść] się, spotykać [spotkać] się; **~flechten** splatać [spleść]; **~flicken** [po-, za]łatać; *fig.* zlepiać [-pić]; **~fliegen** (sn) zlatywać [zlecieć] się; **~fließen** (sn) spływać [spłynąć] się, zlewać [zlać] się; **Ꝛfluß** *m* spływanie *n* się, zlewanie *n* się, zlew; **~fügen** spajać [spoić], [z]łączyć; **~führen** sprowadzać [-dzić] na kupę; *a.* = ~bringen; **~gehören** należeć do siebie; **~gehörig** należący do siebie, tworzący całość; **~geraten** schodzić [zejść] się, spotykać [-tkać] się; **~gesetzt** złożony; **~gießen** zlewać [zlać]; **~halten:** a) *v/t.* [u]trzymać razem, nie wypuszczać z rąk; Geld: nie trwonić; Zeitung: abonować (od. trzymać) do spółki; (vergleichen) porównywać [-nać]; b) *v/i.* trzymać się razem, łączyć się; **Ꝛhang** *m* związek; im Ꝛhang stehen = **~hangen, ~hängen** (h.) być w związku (mit *dat.* z *instr.*), wiązać się z (*instr.*); **~hangend, ~hängend** nieprzerwany, spoisty; *adv.* w związku; **~hang(s)los** bez związku; **~hauen** [po]rąbać na kawałki; **~häufen** zgromadzać [-dzić], skupiać [-pić]; **~holen**

znosić [znieść]; ~**kaufen** [po-] skupywać; ~**ketten** spajać [spoić] łańcuchem; ~**kitten** spajać [spoić] kitem; **Sklang** *m* zgodność *f* tonów, harmonja *f*; ~**klappen** składać [złożyć]; F (*v/i.*) upadać [upaść] ze zmęczenia; *a.* = ~**klingen** brzmieć zgodnie, zgadzać [zgodzić] się; ~**kleben** sklejać [skleić], zlepiać [-pić]; ~**kommen** [po-] schodzić się, schodzić [zejść] się; (zu Wagen) zjeżdżać [pozjechać] się; (sich an-, versammeln) zbierać [zebrać] się; ~**kratzen** zeskrobywać [-bać]; ~**kunft** (-kunft) *f* ②f schadzka, zjazd *m*, zebranie *n*, zgromadzenie *n*, spotkanie *n* się (mit *dat.* z *instr.*); ~**kuppeln** sprowadzać [-dzić] razem; ~**laden** spraszać [sprosić]; **Slauf** *m* zbiegowisko *n*; (der Umstände) zbieg; ~**laufen** (sn) zbiegać [zbiedz] się; Milch: = gerinnen; ~**leben** żyć razem (mit *dat.* z *instr.*); **Sleben** *n* wspólne (po)życie; ~**legen** składać [złożyć]; ~**leimen** zlepiać [-pić]; ~**lesen** zbierać [na-, zebrać]; Buch: czytać razem; viele Bücher: naczytać [voll.] się; ~**löten** [z]lutować; ~**nähen** zeszywać [zeszyć]; ~**nehmen** brać [wziąć] razem; (vereinigen) zbierać [zebrać]; *fig.* sich ~nehmen zabierać [wziąć się] żwawo do roboty, zajmować [zająć] się czem należycie; alles ~genommen wziąwszy wszystko razem; ~**packen** [s-, po]pakować razem; *a.* = einpacken; ~**passen**: a) *v/t.* dostosowywać [-sować], dobierać [-brać]; b) *v/i.* zgadzać się ze sobą; ~**pressen** ściskać [-snąć], zgniatać [zgnieść]; ~**raffen** zebrać, pozgarniać [voll.]; sich ~raffen = sich ~nehmen; ~**rechnen** zliczać [-czyć], zrachować [voll.]; ~**reimen** rymować; *fig.* [po-] godzić ze sobą; sich ~reimen zgadzać się ze sobą; ~**rollen** zwijać [zwinąć]; sich ~**rotten** (-Rotᵉn) Ⓐc zbierać [zebrać] się *od.* [z]gromadzić się tłumnie; ~**rücken** zsuwać [zsunąć] (się *v/i.* [sn]); ~**rufen** zwoływać [-łać]; sich ~**scharen** = sich ~rotten; ~**scharren** zgarniać [-nąć]; Geld: [na]gromadzić; ~**schieben** zesuwać [-sunąć]; ~**schießen** [z]niszczyć strzałami, [po]wystrzelać; Stadt usw.: [z]burzyć; Geld ~schießen składać [złożyć] (na jakiś cel), urządzać [-dzić] składkę; ~**schlagen**: a) *v/t.* zbijać [pozbijać, zbić]; die Hände: klaskać [-snąć] (*instr.*), załamywać [-mać]; *a.* = zerschlagen; b) *v/i.* (sn) uderzać [-rzyć] się o siebie, zamykać [-mknąć] się nagle; ~**schleppen** znosić [znieść]; ~**schließen** zamykać [-mknąć] razem; ~**schmelzen**: a) *v/t.* [s]topić; b) *v/i.* [s]topnieć; *fig.* zmniejszać [-szyć] się; ~**schmieden** skuwać [skuć]; ~**schnüren** zesznurowywać [-ować]; ~**schrauben**ześrubowywać [-ować]; ~**schreiben** [na]pisać razem, spisać [-sywać]; F popisać [voll.]; ~**schrumpfen** (sn) [s]kurczyć się; Unsinn ~**schwatzen** napleść [voll.]; ~**setzen** zestawiać [-wić], składać [złożyć]; *a.* = verbinden; **Ssetzung** *f* składanie *n*, złożenie *n*; (als Sache) skład *m*; ~**sinken** upadać [upaść]; ~**sparen** oszczędzać [-dzić]; **Sspiel** *n* ansambl *m*; ~**stecken** spinać [pospinać, spiąć]; die Köpfe ~stecken szeptać między sobą; ~**stellen** zestawiać [-wić]; (vergleichen) porównywać [-wnać]; (vereinigen) [po]łączyć; **Sstellung**

f zestawianie (-wienie) *n*; porownywanie (-wnanie) *n*; (po-) łączenie *n*; **~stimmen** zgadzać [zgodzić] się; **~stoppeln** [po-] zbierać zewsząd; **♀stoß** *m* zetknięcie *n*; zderzenie *n*; **~stoßen**: a) *v/t.* stykać [zetknąć] razem, uderzać [-rzyć] o siebie; b) *v/i.* zderzać [-rzyć] się; (mit *dat.*) = angrenzen; mit den Gläsern = anstoßen; mit j-m = begegnen, ~treffen; **~strömen** (sn) zlewać [zlać] się; Volk: [z]gromadzić się tłumnie; **♀sturz** *m* runięcie *n*, upadek *m*; **~stürzen** upadać [upaść], [za]walić się, runąć [voll.]; **~suchen** wyszukiwać [-kać], zbierać [zebrać]; **~tragen** znosić [znieść]; *fig.* [s]kompilować; **~treffen** (sn) schodzić [zejść] się; (~fallen) wydarzać [-rzyć] się równocześnie; (begegnen) spotykać [-tkać] się (mit *dat.* z *instr.*); **♀treffen** *n* spotkanie się; (der Umstände usw.) zbieg *m*; **~treiben** spędzać [pospędzać, spędzić]; **~treten** (sn) schodzić [zejść] się; (sich versammeln) zbierać [zebrać] się; **♀tritt** *m* zebranie *n*, zgromadzenie *n*; sich **~tun** [po]łączyć się; **~wachsen** zrastać [zróść] się; **~wehen** zwiewać [zwiać] (na jedno miejsce); **~werfen** zrzucać [-cić] (na jedno miejsce); a. = umwerfen; **~wickeln** zwijać [zwinąć]; **~wirken** działać wspólnie, współdziałać; **~wohnen** mieszkać razem (mit *dat.* z *instr.*); **~zählen** zliczać [-czyć], zrachować [voll.]; **~ziehen** ściągać [-gnąć]; Truppen: [z]gromadzić; Augenbrauen: [z]marszczyć; (vereinigen) [po]łączyć; Arith. = addieren; (kürzen) skracać [skrócić]; sich **~ziehen** [z]gromadzić, skupiać [-pić] się; (enger werden) ściągać [-gnąć] się; (krampfhaft) [s]kurczyć się; Gewitter usw.: gotować się, nadciągać [-gnąć]; **♀ziehung** *f* ściąganie *n*; gromadzenie *n*; łączenie *n*; skracanie *n*; kurczenie *n*.

zu|sa'mt razem z (*instr.*).

Zu'|satz *m* dodatek, przypisek; (Beimischung) przymieszka *f*.

zu|scha'nden: ~ gehen = zugrunde gehen; ~ machen [z]niweczyć, [z]niszczyć; ~ fahren, ~ reiten zjeżdżać [-jeździć]; ~ werden nie ziścić się; (von Personen) zostać pokonanym.

zu'|schanzen F j-m [na]stręczyć.

zu'|schauen przypatrywać [-patrzyć] się, przyglądać [-dnąć] się (*dat.*).

Zu'|schauer *m* widz; **~platz** *m* miejsce *n* dla widzów.

zu'|schicken przysyłać [-słać].

zu'|schieben Riegel: zasuwać [-sunąć]; j-m et.: przysuwać [-sunąć], (heimlich) podsuwać [-sunąć]; die Schuld: zwalać [-lić] (na *acc.*).

zu'|schießen dokładać [dołożyć]; auf (*acc.*) ~ rzucać [-cić] się na (*acc.*).

Zu'|schlag *m* dołożenie *n*; ⚖ przysądzenie *n*; (Zugabe) dodatek; (🚂, Zoll usw.) dopłata *f*; ~... dodatkowy, dopełniający.

zu'|schlagen 1. *v/i.* (sn) bić silnie; auf j-n ~ = einschlagen. 2. *v/t.* przyznawać [-znać]; (mit Brettern) zabijać [-bić]; Tür usw.: zamykać [-mknąć] z łoskotem, zatrzasnąć [voll.].

zu'|schließen zamykać [-mknąć].

zu'|schnallen zapinać [-piąć] (na sprzączkę), spinać [spiąć].

Zu'|schneide... do przykrawania.

zu'|schneiden przykrawać [-kroić].

Zu'|schneider(in *f*) *m* przykrawacz(ka).

Zu'|schnitt *m* [s]krojenie *n*: (Schnitt) krój, zakrój.
zu|schnüren zasznurowywać [-ować]; Kehle: [u]dusić.
zu|schrauben zaśrubowywać [-ować].
zu|schreiben przypisywać [-sać]: Werk: = widmen.
Zu'|schrift *f* pismo *n*: (amtliche) odezwa.
zu|schu'lden: sich et. ~ kommen lassen zawinić [voll.] w (*loc.*).
Zu'|schuß *m* dodatek, dopłata *f*: ~... dodatkowy.
zu|schütten przysypywać [-pać]; Loch usw.: zasypywać [-pać].
zu|sehen przypatrywać [-trzyć] się, przyglądać [-dnąć] się; bei et. ~ uważać przy (*loc.*), pilnować (*gen.*).
zu'|sehends (-zēᵉnc) widocznie, znacznie.
zu'|sein być zamkniętym.
zu'|senden przysyłać [-słać]. *Su.* przysłanie *n*, przysyłka *f*.
zu'|setzen 1. *v/t.* dodawać [-dać]; (verlieren) [s]tracić. **2.** *v/i.* dokuczać [-czyć]; dawać [dać] się we znaki (i-m mit Fragen usw. k-u *instr.*); j-m scharf (oder heftig) ~ dopiekać [-piec]; (dem Feinde) napierać na (*acc.*); (von Krankheiten) wycieńczać [-czyć] (*acc.*).
zu|sichern zabezpieczać [-czyć], przyrzekać [-rzec]. *Su.* zabezpieczenie *n*, przyrzeczenie *n*.
zu'|siegeln zapieczętowywać [-ować].
Zu'|speise *f* = Zukost.
zu'|spitzen przycinać [-ciąć], zaostrzać [-trzyć].
zu'|sprechen 1. *v/t.* ⚖ przysądzać [-dzić]; Mut ~ = ermutigen: Trost ~ = trösten. **2.** *v/i.* der Flasche ~ zaglądać do szklanki, pić wiele; das spricht mir zu to mi się podoba.

Zu'|spruch *m* dodawanie *n* otuchy; (Besucher) odwiedziny *f/pl.*: goście *m/pl.*
Zu'|stand *m* stan, położenie *n*.
zu|sta'nde: ~ bringen dokonywać [-nać] (*gen.*); ~kommen przychodzić [przyjść] do skutku: ⁀kommen *n* dojście do skutku.
zu'|ständig przynależny; (Behörde) właściwy, kompetentny: ⁀keit *f* przynależność.
zu|statten: ~ kommen przydawać [-dać] się.
zu'|stecken zapinać [-piąć] (szpilką): (heimlich) j-m et. ~ wtykać [wetknąć].
zu'|stehen: es steht mir zu mam prawo: (es geziemt) moją jest rzeczą, wypada mi.
zu'|stellen dostawiać [-wić]: (übergeben) oddawać [-dać]: (einhändigen) wręczać [-czyć], doręczać [-czyć].
Zu'|stellung *f* dostawa: oddanie *n*: doręczenie *n*.
zu'|steuern 1. *v/t.* przyczyniać [-nić] się (swoją częścią) (do *gen.*). **2.** *v/i.* (sn) [pó]płynąć (ku *dat.*).
zu'|stimmen (*dat.*) zgadzać [zgodzić] się *od.* przystawać [-stać] (na *acc.*). *Su.* zgoda *f*, zezwolenie *n* (zu *dat.* na *acc.*).
zu'|stopfen zatykać [-tkać].
zu'|stoßen trzaskać [-snąć]; (*v/i.* (sn)) wydarzyć się, zdarzać [-rzyć] się. [-ynąć].
zu|strömen (sn) napływać
zu|stürzen rzucać [-cić] się (auf *acc.* na *acc.*).
zu'|stutzen przycinać [-ciąć]; *fig.* [wy]łuczyć, [wy]ćwiczyć.
Zu'|tat *f* (Beimischung) domieszka; (Würze) przyprawa; Schneiderei: dodatki *m/pl.*
zu|tei'l: ~ werden dostawać [-stać] się w udziale.

zu'|teilen przydzielać [-lić], przyznawać [-znać]. *Su.* przydzielenie *n*, przyznanie *n*.

zu'|tragen przynosić [-nieść]; Gerüchte usw.: donosić [-nieść]: sich ~ zdarzać [-rzyć] się.

Zu'|träger(in *f*) *m* donosiciel (-ka). [donosicielstwo *n*.]

Zu'|trägerei (-tʀegeʀai) *f* (3)b

zu'|träglich(-tʀęklich)korzystny, pożyteczny; **⁓keit** *f* korzyść, pożytek *m*.

zu'|trauen 1. wierzyć, ufać; das hätte ich ihm nicht zugetraut tego nie spodziewałem się po nim. 2. **⁓** *n* (2)l (zu *dat.*) zaufanie (do *gen.*); ⁓ schenken = vertrauen.

zu'|traulich zaufany; *a.* = vertraulich; **⁓keit** *f* zaufanie *n*.

zu'|treffen sprawdzać [-dzić] się, ziszczać [ziścić] się; (sich fügen) zdarzać [-rzyć] się; (richtig sein) okazywać [-zać] się słusznym.

zu'|treten (sn) przystępować [-stąpić]; *a.* = herantreten, sich nähern.

Zu'|tritt *m* przystęp, dostęp; freien ~ haben mieć wolny wstęp.

zu'|trinken (*dat.*) pić do (*gen.*), pić za zdrowie (*gen.*).

zu'|tun 1. (zufügen) dodawać [-dać]; (zumachen) zamykać [-mknąć]. 2. **⁓** *n* (2)l pomoc *f*; ohne mein ⁓ bez wpływu z mej strony.

zu'|tu(n)lich usłużny; *a.* = zutraulich.

zu|u'ngunsten na niekorzyść.

zu'|verlässig (-fɐʀlęsich) godny zaufania, pewny; (erprobt) wypróbowany; **⁓keit** *f* pewność.

Zu'|versicht (~zicht) *f* (3)b (*o. pl.*) (Gewißheit) pewność; (Zutrauen) zaufanie *n*; (Hoffnung) nadzieja, ufność; **⁓lich** pewny; ufny; *adv.* z pewnością.

zu|vie'l za wiele.

zu|vo'r przedtem; (im voraus) naprzód; einige Tage ~ przed kilku dniami; kurz ~ niedługo przedtem.

zu|vö'rderst (-fœ'ʀdɐʀst) przedewszystkiem.

zu|vo'r...: **~kommen** (*dat.*) wyprzedzać [-dzić], uprzedzać [-dzić], ubiedz [voll.] (alle *acc.*); **~kommend** uprzedzający; (dienstfertig) usłużny; (höflich) grzeczny; **⁓kommenheit** *f* uprzedzająca grzeczność; j-m et. ~**tun** s. übertreffen. [bytek.]

Zu'|wachs *m* (2)h przyrost, przy-

zu'|wachsen przyrastać [-róść]; (sich vermehren) powiększać [-szyć] się; (verwachsen) zarastać [-róść].

Zu'|wage *f* dokład *m*.

zu'|wagen doważać [-żyć].

zu'|wälzen [po]toczyć (ku *dat.*); (Schuld) s. zuschieben.

zu'|wandern [przy]wędrować (*dat.* do *gen.*).

zu|we'ge: ~ bringen dokonywać [-nać], dokazywać [-zać] (*gen.*); gut ~ sein być zdrowym, czuć się zdrowym.

zu'|wehen przywiewać [-wiać]; Schnee: nanosić [-nieść]; *a.* = verwehen.

zu|wei'len niekiedy.

zu'|weisen przekazywać [-zać]; Quartiere usw.: nastręczać [-czyć]; Arbeit: wyznaczać [-czyć], przydzielać [-lić].

zu'|wenden zwracać [zwrócić] od. obracać [obrócić] (ku *dat.*); j-m et.: użyczać [-czyć] (k-u *gen.*).

zu|we'nig za mało.

zu'|werfen rzucać [-cić] (ku *dat.*): Tür usw.: zatrzasnąć [voll.]; Kußhändchen: przesyłać [-słać]; (heimlich) s. unterschieben.

zu|wi'der 1. *prp.* (*dat.*) wbrew, przeciw (*dat.*). 2. *adv.* prze-

ciwny; ~ sein sprzeciwiać się (*dat.*): das ist mir ~ to mi wstrętne, mam wstręt do tego; **~handeln** działać wbrew (*dat.*); naruszać [-szyć]: **~laufend** (*dat.*) przeciwny, sprzeciwiający się (*dat.*).

zu'|winken dawać [dać] znaki; skinąć, mrugnąć [beide voll.] (na *acc.*). [dopłata *f*.]

zu'|zahlen dopłacać [-cić]. *Su.*]

zu'|zählen doliczać [-czyć]; auch = (hin)zufügen.

zu|zei'ten czasami, niekiedy.

zu'|ziehen 1. *v/t.* Knoten usw.: ściągać [-gnąć]: Vorhang usw.: zaciągać [-gnąć]; (fest) zadzierzgnąć [voll.]; j-n: przyzywać [-zwać], przybierać [-brać] (zur Beratung do *gen.*); (verursachen) [s]powodować; sich et. ~ Krankheit: nabawiać [-wić] się (*gen.*); Unannehmlichkeiten: narobić [voll.] sobie (*gen.*): Tod: [z]gotować sobie. 2. *v/i.* (sn) przybywać [-być], sprowadzać [-dzić] się.

Zu'|ziehung *f* przyzwanie *n*, przywołanie *n*; mit (od. unter) ~ ze współudziałem; razem z (*instr.*).

Zu'|zug *m* napływ, przypływ; ⚔ posiłki *m/pl.*

Zu'|zügler (-cüglᵉʀ) *m* ②l przybysz; ⚔ ochotnik.

zu'|züglich (-cüklįch) wliczając: z doliczeniem (*gen.*).

zwa'cken (cwą'kᵉn) ⑮a szczypać [uszczypnąć].

Zwang (cwąŋ) 1. *m* ②d (*o. pl.*) przymus; (von Natur aufgelegter) niewola *f*; (Gewalt) gwałt; ⚖ parcie *n*; (sich) ~ antun zadawać [-dać] (sobie) gwałt, przymuszać [-music] (się). 2. ♀ s. zwingen.

zwä'ngen (cwę'ŋᵉn) ⑮a = (hin-) einzwängen.

Zwa'ng...: **♀los** bez przymusu, nieprzymuszony; (frei) dowolny: in ♀losen Heften erscheinen w zeszytach w dowolnych odstępach czasu; **~losigkeit** *f* nieprzymuszoność.

Zwa'ngs... przymusowy; **~anleihe** *f* pożyczka przymusowa: **~arbeit** *f* robota przymusowa: **~jacke** *f* kaftan *m* bezpieczeństwa; **~mittel** *n* środek *m* przymusowy; **~verfahren** *n* postępowanie przymusowe; **~versteigerung** *f* licytacja przymusowa; **~vollstreckung** *f* egzekucja; **♀weise** przymusowo. przemocą; drogą egzekucji.

zwa'nzig (cwa'ncįch) dwadzieścia (*gen.*); **♀er** (~cįgᵉʀ) *m* ②l dwudziestówka *f* (moneta): **~fach** dwudziestokrotny: **~jährig** dwudziestoletni; **~mal** dwadzieścia razy; **~ste(r)** (~stᵉ[ʀ]) ⑨l dwudziesty.

zwar (cwāʀ) wprawdzie: und ~ a mianowicie.

Zweck (cwęk) *m* ②g (Absicht) zamiar; (Ziel) cel; zu welchem ~ na co, w jakim celu; zum ~e haben mieć na celu; das hat keinen ~ to na nic się nie przyda: **♀dienlich** prowadzący do celu, użyteczny, przydatny.

Zwecke (cwę'kᵉ) *f* ③b ćwiek *m*, (kleine) ćwieczek *m*.

zwe'cken (~n) ⑮a obijać [obić] ćwiekami.

Zwe'ck...: **♀entsprechend** odpowiadający celowi: **~essen** *n* uczta *m* (na czyjąś cześć): **♀los** bezcelowy: **~losigkeit** *f* bezcelowość; **♀mäßig** stosowny, dogodny; (nützlich) użyteczny: **~mäßigkeit** *f* stosowność, dogodność; użyteczność: **♀widrig** przeciwny celowi, niezgodny z celem; **~widrigkeit** *f* sprzeczność z celem.

zwecks (cwèks) (*gen.*) celem, w celu, dla (*gen.*).

zwei (cwai) 1. (wenn nichts folgt P o. ..e, cwai'^e) (*gen.* ..er, *dat.* ..en) dwa *m* und *n*, dwie *f* (von Personen *m*: dwaj): ~ (zusammen) dwoje: es waren unser ~ było nas dwu (*m*), dwie (*f*), dwoje (bei gemischtem Geschlecht); zu ~(en) po dwa (dwu): Uhr: halb ~ pół do drugiej. 2. ♀ *f* ⑶b dwójka.

zwei ... in Zssgn dwu...; ..**armig** (-armĭch) dwuramienny: ..**beinig** (-bainĭch) dwunogi: ♀**decker** (-dek^eR) *m* ⑵l dwupłaszczyznowiec: ..**deutig** (-doitĭch) dwuznaczny: ♀**deutigkeit** *f* dwuznaczność.

zweierlei' (cwai ^eRlai) indekl. dwojaki; (= von ~ Art) dwojakiego rodzaju; auf ~ Art (und Weise) dwojakim sposobem.

zwei'...: ..**fach** dwojaki: (doppelt) podwójny: ..**farbig** dwubarwny, dwukolorowy.

Zwei'fel (cwai'f^el) *m* ⑵l wątpliwość *f*; ohne ~ bez wątpienia: ~ hegen = zweifeln; in ~ ziehen = bezweifeln.

zwei'felhaft wątpliwy, (im Zweifel) wahający się: ♀**igkeit** *f* wątpliwość.

Zwei'fel...: ♀**los** niewątpliwy, pewny: ..**mut** *m* = ..**sucht**.

zwei'feln (cwai'f^eln) ⑮f wątpić, powątpiewać (an *dat.* o *loc.*).

Zwei'fel...: ♀**s|ohne** bez wątpienia: ..**sucht** *f* skłonność do powątpiewania, sceptycyzm *m*: ♀**süchtig** powątpiewający, sceptyczny.

Zwei'fler (cwai'fl^eR), *m* ⑵l człowiek wątpiący, sceptyk.

zwei'...: ..**flügelig** (-flüg^elĭch) dwuskrzydlaty: ..**flügelige Tür** podwoje *f/pl.*; ..**füßig** (-füsĭch) dwunożny.

Zweig (cwaik) *m* ⑵g gałąź *f*, (kleiner) gałązka *f*: (e-s Gebirges) odnoga *f*; (einer Wissenschaft usw.) gałąź *f*; *fig.* er kommt auf keinen grünen ~ nie ma powodzenia oder szczęścia; ..... boczny; filjalny.

zwei...: ♀**gespann** *n* zaprząg *m* paro- (oder dwu)konny; ♀**gespräch** *n* dialog *m*; ..**glied(e)rig** (-glid[^e]rĭch) dwuczłonowy: ..**händig** (-hendĭch) dwuręki: ♪ na dwie ręce: ..**höckerig** dwugarbny: ♀**hufer** (-hüf^eR) *m* ⑵l zwierzę *n* dwukopytne; ..**hundert** dwieście; ..**hundertste(r)** dwusetny; ..**jährig** dwuletni: ♀**kampf** *m* pojedynek: ..**kantig** dwugraniasty: ..**köpfig** (-köpfĭch) dwugłowy: ..**läufig** o dwu rurkach: ..**mal** dwa razy: ..**malig** (-malĭch) dwurazowy: ♀**master** (-mast^eR) *m* ⑵l dwumasztowiec: ..**monatlich**, ♀**monats...** dwumiesięczny: ♀**rad** *n* koło, bicykl *m*, rower *m*: ..**rad(e)rig** (-red[^e]rĭch) dwukołowy: ..**reihig** (-raiĭch) dwurzędowy: ..**ruderig** (-rud^erĭch) dwuwiosłowy: ..**schläf(e)rig** na dwie osoby (do spania): ..**schneidig** dwusieczny, obosieczny: ..**seitig** dwustronny; ..**silbig** (-zilbĭch) dwuzgłoskowy: ..**sitzig** (-zicĭch) o dwu siedzeniach: ..**spaltig** (-szpaltĭch) dwudzielny: Typ. o dwu kolumnach: ♀**spänner** (-szpen^eR) *m* ⑵l = ♀gespann: ..**spännig** (..ĭch) parokonny, dwukonny: ..**sprachig** (-szprachĭch) dwujęzyczny: ..**spurig** (-szpurĭch) dwutorowy: ..**stimmig** (-sztimĭch) dwugłosowy: (singen) na dwa głosy; ..**stöckig** (-sztökĭch) dwupiętrowy; ..**tägig** dwudniowy; ..**tausend** dwa tysiące.

zwei'te (cwai'tᵉ) **drugi**, wtóry.

zwei'...: ~**teilig** (-tailich) dwudzielny: 2**teilung** *f* dwudział *m*, podział *m* na dwie części.

zwei'tens (cwai'tᵉns) powtóre, po drugie.

zwei'...: 2**weiberei** (-waibᵉʀai) *f* ③b dwużeństwo *n*; 2**zack** (-cąk) *m* ②g dwuząb; ~**züngig** (-cüŋich) dwujęzyczny.

Zwe'rchfell (cwĕ'ʀch-) *n* osierdzie, przepona *f*; j-m das ~ erschüttern rozśmieszyć [voll.] (*acc.*).

Zwerg (cwęʀk) *m* ②g karzeł; ..., 2'**artig** karłowaty.

zwe'rgig (cwĕ'ʀgich) karłowaty.

Zwe'rgin (~gin) *f* ③c karlica.

Zwe'tschge (cwĕ'cz[g]ᵉ) *f* ③b śliwka.

Zwi'ckel (cwi'kᵉl) *m* ②l klin; ~**bart** *m* bródka *f* (hiszpańska).

zwi'cken (~ᵉn) ⑮a szczypać [-pnąć].

Zwi'cker (~ᵉʀ) *m* ②l = Kneifer; (= **Zwi'ckzange** *f*) szczypce *f/pl*.

Zwi'ckmühle *f* podwójny młynek *m*; in eine ~ geraten w dwa ognie.

Zwie'back (cwi'bąk) *m* ②g¹ suchar, (kleiner) sucharek.

Zwie'bel (~bᵉl) *f* ③d cebula; (~wurzel) cebulka; ..., cebulowy; (= 2**artig**) cebulowaty; ~**gewächs** *n* roślina *f* cebulkowata.

zwie'beln (~n), ⑮f przyprawiać [-wić] cebulą; *fig.* dokuczać [-czyć] (*dat.*).

Zwie'bel...: ~**säure**, ~**tunke** *f* kwas *m*, sos *m* cebulowy: ~**wurzel** *f* cebulka.

Zwie'...: 2**fach**, 2**faltig** (-fęltich) podwójny; ~**gespräch** *n* rozmowa *f* (dwu osób), djalog *m*; ~**licht** *n* mrok *m*, półmrok *m*, zmierzch *m*; ~**spalt** *m*, ~**tracht** *f* rozdwojenie *n*, niezgoda *f*; 2**spältig** (-szpőltich), 2**trächtig** rozdwojony, będący w niezgodzie.

Zwilch, Zwi'llich (cwi'l[i]ch) *m* ②g cwelich, drelich; ..., 2**en** cwelichowy, drelichowy.

Zwi'lling (~iŋ) *m* ②g¹ bliźniak, bliźnię *n*: *pl.* (= ~**s**|**geschwister** *pl.*, ~**s**|**paar** *n*) bliźnięta *n/pl.*; ~**s...** bliźniaczy; podwójny.

Zwi'ngburg (cwĭ'ŋ-) *f* zamek *m* obwarowany, twierdza.

Zwi'nge (~ᵉ) *f* ③b klamra, ściskacz *m*.

zwi'ngen (~ᵉn) ⑫b zmuszać [-sić], przymuszać [-sić].

Zwi'nger (~ᵉʀ) *m* ②l turma *f*; wieża *f* warowna; (für Tiere) zwierzyniec, ogrojec.

Zwi'ng...: ~**herr** *m* samowładca; tyran; ~**herrschaft** *f* samowładztwo *n*: tyranja.

zwi'nkern (cwĭ'ŋkᵉʀn) ⑮b mrugać oczyma.

Zwirn (cwĭʀn) *m* ②g nić *f*, gew. nici *f/pl.*; ..., niciany; ~'**band** *n* ②a taśma *f*, (schmales) tasiemka *f*.

zwi'rnen (cwĭ'ʀnᵉn) 1. *a.* niciany. 2. *v/t.* ⑮a kręcić nici.

zwi'schen (cwi'szᵉn) *prp.* między (wo? *dat.*, im Poln. *instr.*, wohin? *acc.*, im Poln. *acc.*); ~ vier und fünf (Uhr) między czwartą a piątą (godziną).

Zwi'schen... in Zssgn oft środkowy; ~**akt** *m* międzyakt, przerwa *f*, antrakt; ~**deck** *n* miedzypokład *m*; 2**du'rch** przez, po przez; ~**fall** *m* wypadek (uboczny), epizod; ~**händler** *m* trudniący się pośrednictwem w handlu; ~**pause** *f* przerwa, przestanek; Thea. antrakt *m*; ~**raum** *m* przestrzeń *f* (środkowa); odstęp (czasu); ~**satz** *m* zdanie *n* wtrącone: ~**spiel**, ~**stück** *n* in-

termezzo; ~träger *m* obnosiciel, plotek; ~wand *f* przepierzenie *n*; ~zeit *f* przeciąg *m* czasu (między dwoma wypadkami); in der ~zeit w międzyczasie.

Zwist (cwįst) *m* ②g sprzeczka *f*, zatarg; in ~ geraten posprzeczać [voll.] się.

zwi'stig (cwį'stįch) kłótliwy, niezgodny; ~keit *f* = Zwist.

zwi'tschern (cwį'czeʀn) ⑮b świergotać, szczebiotać.

Zwi'tter (cwį'teʀ) *m* ②l dwupłciowiec, mieszaniec, hermafrodyta; ~... dwupłciowy; ~bildung *f* dwupłciowość.

zwölf (cwǫlf) 1. (wenn nichts folgt P auch ~e, cwǫ'lfe) dwanaście; Uhr: halb ~ pół do dwunastej. 2. ~ *f* ③b dwunastka.

zwö'lf...: ~fi"nger|darm *m* dwunastnica *f*; ~jährig dwunastoletni; ~mal dwanaście razy; ~malig (-mālįch) dwunastokrotny; ~tägig dwunastodniowy.

zwö'lfte (cwǫ'lfte) dwunasty.

Zy'klus (cu'klus) *m* ⑥g cykl.

Zyli'nder (culį'ndeʀ) *m* ②l cylinder; (Walze) walec; ~... cylindrowy.

zy'nisch (cu'nįsz) cyniczny.

Zypre'sse (cupʀę'se) *f* ③b cyprys *m*; ~n... cyprysowy.

z. Z. Abk. für zurzeit.

Notizen.

Nie pożycza się do domu
BIBLIOTEKA
UNIWERSYTECKA
GDAŃSK
S-1003829/2